ترجمه وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه المجلد ۱۲

مشخصات کتاب

سرشناسه:حرعاملی، محمدبن حسن، ۱۰۳۳ - ۱۱۰٤ق.

عنوان و نام پدیدآور: ترجمه وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه

تالیف: محمد بن الحسن الحر العاملی؛ تحقیق: محمدرضا الحسینی الجلالی / ترجمه: گروهی از محققین مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

مشخصات نشر دیجیتالی: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان ۱٤۰۰ ه ش

مشخصات ظاهری:۳۰ ج.

موضوع:احادیث شیعه -- قرن ۱۱ق.

موضوع:احادیث احکام

شناسه افزوده: متن عربی موسسه آل البیت علیهم السلام لاحیاء التراث(قم)

رده بندی کنگره:BP۱۳۵/ح٤ت۷ ی۱۳۰۰

رده بندی دیویی:۲۱۲/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی:۱۳۲۱٦۹۰

ص: ۱

اشارة

تفصيل وسائل الشيعه الى تحصيل مسائل الشريعه

تاليف: محمد بن الحسن الحر العاملى

تحقيق: محمدرضا الحسينى الجلالى

ص: ٢

بسم الله الرحمن الرحيم

ص: ٣

ص: ٤

[تتمة كتاب الحج]

أَبْوَابُ أَحْكَامِ الْعِشْرَةِ فِى السَّفَرِ وَ الْحَضَرِ

١- بَابُ وُجُوبِ عِشْرَةِ النَّاسِ حَتَّى الْعَامَّةِ بِأَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَ إِقَامَةِ الشَّهَادَةِ وَ الصِّدْقِ وَ اسْتِحْبَابِ عِيَادَةِ الْمَرْضَى وَ شُهُودِ الْجَنَائِزِ وَ حُسْنِ الْجِوَارِ وَ الصَّلَاةِ فِى الْمَسَاجِدِ

اشارة

(١) ١ بَابُ وُجُوبِ عِشْرَةِ النَّاسِ حَتَّى الْعَامَّةِ بِأَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَ إِقَامَةِ الشَّهَادَةِ وَ الصِّدْقِ وَ اسْتِحْبَابِ عِيَادَةِ الْمَرْضَى وَ شُهُودِ الْجَنَائِزِ وَ حُسْنِ الْجِوَارِ وَ الصَّلَاةِ فِى الْمَسَاجِدِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۴۹۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۴۹۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ جَمِيعاً عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَی عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع كَيْفَ يَنْبَغِی لَنَا أَنْ نَصْنَعَ فِيمَا بَيْنَنَا وَ بَيْنَ قَوْمِنَا وَ فِيمَا بَيْنَنَا وَ بَيْنَ خُلَطَائِنَا مِنَ النَّاسِ قَالَ فَقَالَ تُؤَدُّونَ الْأَمَانَةَ إِلَيْهِمْ وَ تُقِيمُونَ الشَّهَادَةَ لَهُمْ وَ عَلَيْهِمْ وَ تَعُودُونَ مَرْضَاهُمْ وَ تَشْهَدُونَ جَنَائِزَهُمْ.

******

ترجمه:

از معاويه بن وهب نقل شده است كه گفت:به ابا عبدالله (عليه السلام) گفتم:به ابا عبدالله (عليه السلام) گفتم:چگونه بايد بين خودمان و قوممان و بين خودمان و مردمی كه با آنها معاشرت داريم، رفتار كنيم؟

فرمود:

امانت را به آنها بازگردانيد.گواهی را به نفع يا عليه آنها اقامه كنيد.

بيماران آنها را عيادت كنيد.

در تشييع جنازه های آنها شركت كنيد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۴۹۶ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۴۹۶- ۲- (۳) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَی عَنْ أَبِی أُسَامَةَ زَيْدٍ الشَّحَّامِ قَالَ: قَالَ لِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع اقْرَأْ عَلَی مَنْ تَرَی أَنَّهُ يُطِيعُنِی مِنْهُمْ وَ يَأْخُذُ بِقَوْلِی السَّلَامَ وَ أُوصِيكُمْ بِتَقْوَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ

الْوَرَعِ فِی دِینِکُمْ وَ الِاجْتِهَادِ لِلَّهِ وَ صِدْقِ الْحَدِیثِ وَ أَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَ طُولِ السُّجُودِ وَ حُسْنِ الْجِوَارِ فَبِهَذَا جَاءَ مُحَمَّدٌ ص أَدُّوا الْأَمَانَةَ إِلَی مَنِ

ص: ۵

۱- الباب ۱ فیه ۱۰ أحادیث.

۲- الکافی ۲- ۶۳۵- ۲.

۳- الکافی ۲- ۶۳۶- ۵.

ائْتَمَنَکُمْ عَلَیْهَا بَرّاً أَوْ فَاجِراً فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص کَانَ یَأْمُرُ بِأَدَاءِ الْخَیْطِ وَ الْمِخْیَطِ صِلُوا عَشَائِرَکُمْ وَ اشْهَدُوا جَنَائِزَهُمْ وَ عُودُوا مَرْضَاهُمْ وَ أَدُّوا حُقُوقَهُمْ فَإِنَّ الرَّجُلَ مِنْکُمْ إِذَا وَرِعَ فِی دِینِهِ وَ صَدَقَ الْحَدِیثَ وَ أَدَّی الْأَمَانَةَ وَ حَسَّنَ خُلُقَهُ مَعَ النَّاسِ قِیلَ هَذَا جَعْفَرِیٌّ- فَیَسُرُّنِی ذَلِکَ وَ یَدْخُلُ عَلَیَّ مِنْهُ السُّرُورُ وَ قِیلَ هَذَا أَدَبُ جَعْفَرٍ- وَ إِذَا کَانَ عَلَی غَیْرِ ذَلِکَ دَخَلَ عَلَیَّ بَلَاؤُهُ وَ عَارُهُ وَ قِیلَ هَذَا أَدَبُ جَعْفَرٍ- وَ اللَّهِ لَحَدَّثَنِی أَبِی ع أَنَّ الرَّجُلَ کَانَ یَکُونُ فِی الْقَبِیلَةِ مِنْ شِیعَةِ عَلِیٍّ ع فَیَکُونُ زَیْنَهَا آدَاهُمْ لِلْأَمَانَةِ وَ أَقْضَاهُمْ لِلْحُقُوقِ وَ أَصْدَقَهُمْ لِلْحَدِیثِ إِلَیْهِ وَصَایَاهُمْ وَ وَدَائِعُهُمْ تُسْأَلُ الْعَشِیرَةُ عَنْهُ فَتَقُولُ مَنْ مِثْلُ فُلَانٍ إِنَّهُ آدَانَا لِلْأَمَانَةِ وَ أَصْدَقُنَا لِلْحَدِیثِ.

******

ترجمه:

زید شحام گفت: ابا عبدالله (علیه السلام) به من فرمود: به هرکس که می بینی از آنها مرا اطاعت می کند و سخن مرا می پذیرد، سلام مرا برسان و شما را به تقوای خداوند عز و جل و پرهیزکاری در دینتان و کوشش برای خدا و راستگویی و بازگرداندن امانت و طولانی کردن سجود و نیکویی با همسایگان توصیه می کنم؛ زیرا محمد (صلی الله علیه و آله) با این امور آمده است. امانت را به

هرکس که به شما سپرده است، بازگردانید؛ چه نیکوکار باشد و چه بدکار. زیرا رسول الله (صلی الله علیه و آله) دستور می داد که حتی نخ و سوزن را بازگردانید. با خویشاوندانتان پیوند برقرار کنید. در تشییع جنازه های آنها شرکت کنید. بیماران آنها را عیادت کنید و حقوق آنها را ادا کنید. زیرا اگر مردی از شما در دینش پرهیزکار باشد و راستگو و امانت دار و خوش اخلاق با مردم، گفته می شود: این جعفری است. این مرا خوشحال می کند و باعث سرور من می شود و گفته می شود: این ادب جعفر است. و اگر به غیر از این باشد، گرفتاری و ننگ او به من می رسد و گفته می شود: این ادب جعفر است. به خدا قسم، پدرم (علیه السلام) به من فرمود که مردی از شیعیان علی (علیه السلام) در قبیله ای بود و زینت آن قبیله می شد، به دلیل اینکه بیشترین امانت داری، بیشترین ادای حقوق و راست گویی را داشت. وصیت ها و امانت هایشان به او سپرده می شد. قبیله درباره او سوال می شود و می گویند: چه کسی مانند فلانی است؟ او بیشترین امانت داری و راست گویی را دارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۴۹۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۴۹۷- ۳- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ قَالَ: قُلْتُ لَهُ كَيْفَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَصْنَعَ فِيمَا بَيْنَنَا وَ بَيْنَ قَوْمِنَا وَ بَيْنَ خُلَطَائِنَا مِنَ النَّاسِ مِمَّنْ لَيْسُوا عَلَى أَمْرِنَا فَقَالَ تَنْظُرُونَ إِلَى أَئِمَّتِكُمُ الَّذِينَ تَقْتَدُونَ بِهِمْ فَتَصْنَعُونَ مَا يَصْنَعُونَ فَوَ اللَّهِ إِنَّهُمْ لَيَعُودُونَ مَرْضَاهُمْ وَ يَشْهَدُونَ جَنَائِزَهُمْ وَ يُقِيمُونَ الشَّهَادَةَ لَهُمْ وَ عَلَيْهِمْ وَ يُؤَدُّونَ الْأَمَانَةَ إِلَيْهِمْ.

******

ترجمه:

معاویه بن وهب گفت: به او (امام صادق علیه السلام) گفتم: چگونه باید بین خودمان و قوممان و مردمی که با ما هم مسلک نیستند، رفتار کنیم؟ فرمود: به امامان خود که از آنها پیروی می کنید، نگاه کنید و همان کاری را انجام دهید که آنها انجام می دهند. به خدا قسم، آنها بیمارانشان را عیادت

می کنند، در تشییع جنازه هایشان شرکت می کنند، شهادت (گواهی) را به نفع یا علیه آنها اقامه می کنند و امانت را به آنها بازمی گردانند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۴۹۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵٤۹۸- ٤- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ جَمِيعاً عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَبِيبٍ الْخَثْعَمِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ عَلَيْكُمْ بِالْوَرَعِ وَ الِاجْتِهَادِ وَ اشْهَدُوا الْجَنَائِزَ وَ عُودُوا الْمَرْضَى وَ احْضُرُوا مَعَ قَوْمِكُمْ مَسَاجِدَكُمْ وَ أَحِبُّوا لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّونَ لِأَنْفُسِكُمْ أَ مَا يَسْتَحْيِي الرَّجُلُ مِنْكُمْ أَنْ يَعْرِفَ جَارُهُ حَقَّهُ وَ لَا يَعْرِفَ حَقَّ جَارِهِ.

******

ترجمه:

حبیب خثعمی گفت: از ابا عبدالله (علیه السلام) شنیدم که می فرمود: بر شما باد به پرهیزکاری و تلاش و شرکت در تشییع جنازه ها و عیادت بیماران و حضور در مساجد با قوم خود و دوست داشتن برای مردم آنچه را که برای خود دوست دارید. آیا مردی از شما شرم نمی کند که همسایه اش حق او را بشناسد ولی او حق همسایه اش را نشناسد؟

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۴۹۹ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۵٤۹۹- ۵- (۳) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ

۱- الکافی ۲- ٦۳٦- ٤.

۲- الکافی ۲- ٦۳۵- ۳.

۳- الکافی ۲- ٦۳٥- ۱.

حَدِیدٍ عَنْ مُرَازِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَلَیْکُمْ بِالصَّلَاةِ فِی الْمَسَاجِدِ وَ حُسْنِ الْجِوَارِ لِلنَّاسِ وَ إِقَامَةِ الشَّهَادَةِ وَ حُضُورِ الْجَنَائِزِ إِنَّهُ لَا بُدَّ لَکُمْ مِنَ النَّاسِ إِنَّ أَحَداً لَا یَسْتَغْنِی عَنِ النَّاسِ حَیَاتَهُ وَ النَّاسُ لَا بُدَّ لِبَعْضِهِمْ مِنْ بَعْضٍ.

******

ترجمه:

مرازِم گفت: ابا عبدالله (علیه السلام) فرمود: بر شما باد به نماز خواندن در مساجد، نیکویی به همسایگان، اقامه شهادت، و حضور در تشییع جنازه ها. زیرا شما به مردم نیاز دارید، و هیچ کس در زندگی خود از مردم بی نیاز نیست، و مردم به یکدیگر نیازمندند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۰۰ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۵۵۰۰- ٦- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِیسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ الْمَشِیخَةِ لِلْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ أُوصِیکُمْ بِتَقْوَی اللَّهِ وَ لَا تَحْمِلُوا النَّاسَ عَلَی أَکْتَافِکُمْ فَتَذِلُّوا إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ یَقُولُ فِی کِتَابِهِ وَ قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْناً (۲) ثُمَّ قَالَ عُودُوا مَرْضَاهُمْ وَ احْضُرُوا جَنَائِزَهُمْ وَ اشْهَدُوا لَهُمْ وَ عَلَیْهِمْ وَ صَلُّوا مَعَهُمْ فِی مَسَاجِدِهِمْ حَتَّی یَکُونَ التَّمْیِیزُ وَ تَکُونَ الْمُبَایَنَةُ مِنْکُمْ وَ مِنْهُمْ.

وَ

رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ مِثْلَهُ إِلَی قَوْلِهِ فِی مَسَاجِدِهِمْ (۳)

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان گفت: از ابا عبدالله (علیه السلام) شنیدم که می فرمود: شما را به تقوای خدا توصیه می کنم و مردم را بر دوش خود حمل نکنید که خوار شوید. خداوند عز و جل در کتابش می فرماید: «و به مردم نیکو سخن بگویید» (بقره ۲:۸۳). سپس فرمود: بیمارانشان را عیادت کنید، در تشییع جنازه هایشان شرکت کنید، به نفع و علیه آنها شهادت دهید و در مساجدشان با آنها نماز بخوانید، تا تمایز و جدایی میان شما و آنها آشکار شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۵۰۱- ۷- (٤) وَ فِی السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ الْعُیُونِ وَ الْمَحَاسِنِ لِلْمُفِیدِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِیدِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی (٥) عَنْ یُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ خَیْثَمَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَبْلِغْ مَوَالِیَنَا السَّلَامَ وَ أَوْصِهِمْ بِتَقْوَی اللَّهِ وَ الْعَمَلِ الصَّالِحِ وَ أَنْ یَعُودَ صَحِیحُهُمْ مَرِیضَهُمْ وَ لْیَعُدْ غَنِیُّهُمْ عَلَی فَقِیرِهِمْ وَ أَنْ یَشْهَدَ حَیُّهُمْ جِنَازَةَ مَیِّتِهِمْ وَ أَنْ یَتَلَاقَوْا فِی بُیُوتِهِمْ وَ أَنْ یَتَفَاوَضُوا عِلْمَ الدِّینِ فَإِنَّ ذَلِکَ حَیَاةٌ لِأَمْرِنَا رَحِمَ اللَّهُ عَبْداً أَحْیَا أَمْرَنَا وَ أَعْلِمْهُمْ یَا خَیْثَمَةُ- أَنَّا لَا نُغْنِی عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ شَیْئاً إِلَّا

ص: ۷

۱- مستطرفات السرائر- ۹۰- ٤۳، و أورده عن المحاسن فی الحدیث ۸ من الباب ٥ من أبواب الجماعة.

۲- البقرة ۲- ۸۳.

۳- المحاسن- ۱۸- ٥۱.

٤- مستطرفات السرائر- ۱٦۲- ۱.

٥- فی المصدر- أحمد بن محمّد بن عیسی ..

بِالْعَمَلِ الصَّالِحِ فَإِنَّ وَلَايَتَنَا لَا تُنَالُ إِلَّا بِالْوَرَعِ وَ إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَاباً يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ وَصَفَ عَدْلًا ثُمَّ خَالَفَهُ إِلَى غَيْرِهِ.

******

ترجمه:

خیثمه از ابا عبدالله (علیه السلام) نقل کرد که فرمود: به پیروان ما سلام برسان و آنها را به تقوای خدا و عمل صالح توصیه کن و این که سالمشان بیمارشان را عیادت کند، ثروتمندشان به فقیرشان کمک کند، زندگانشان در تشییع جنازه امواتشان شرکت کنند و در خانه هایشان با یکدیگر ملاقات کنند و دانش دینی را با هم به گفتگو بگذارند، زیرا این کار زنده نگه داشتن امر ما است. خداوند رحمت کند بنده ای را که امر ما را زنده نگه دارد. ای خیثمه، به آنها بفهمان که ما از جانب خداوند هیچ کاری برایشان نمی توانیم بکنیم جز با عمل صالح. زیرا ولایت ما تنها با پرهیزکاری به دست می آید و سخت ترین عذاب ها در روز قیامت برای کسی است که عدالتی را توصیف کند و سپس برخلاف آن عمل نماید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۵۵۰۲- ۸- (۱) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ يُونُسَ عَنْ كَثِيرِ بْنِ عَلْقَمَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَوْصِنِي فَقَالَ أُوصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ الْوَرَعِ وَ الْعِبَادَةِ وَ طُولِ السُّجُودِ وَ أَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَ صِدْقِ الْحَدِيثِ وَ حُسْنِ الْجِوَارِ فَبِهَذَا جَاءَنَا مُحَمَّدٌ ص- صِلُوا فِي عَشَائِرِكُمْ (۲) وَ عُودُوا مَرْضَاكُمْ وَ اشْهَدُوا جَنَائِزَكُمْ (۳) وَ كُونُوا لَنَا زَيْناً وَ لَا تَكُونُوا عَلَيْنَا شَيْناً (٤) حَبِّبُونَا إِلَى النَّاسِ وَ لَا تُبَغِّضُونَا إِلَيْهِمْ فَجُرُّوا إِلَيْنَا كُلَّ مَوَدَّةٍ وَ ادْفَعُوا عَنَّا كُلَّ شَرٍّ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

کثیر بن علقمه گفت: به ابا عبدالله (علیه السلام) گفتم: مرا وصیت کن. فرمود: تو را به تقوای خدا، پرهیزکاری، عبادت، طول سجود، بازگرداندن امانت، راستگویی، و نیکویی به همسایگان توصیه می کنم. محمد (صلی الله علیه و آله) با این امور نزد ما آمده است. در میان خویشاوندانتان پیوند برقرار کنید، بیماران خود را عیادت کنید و در تشییع جنازه هایتان شرکت کنید. برای ما زینت باشید و مایه ننگ نباشید. ما را به مردم محبوب کنید و ما را نزد آنها مبغوض نکنید. هر مودتی را به سوی ما جلب کنید و هر شری را از ما دور نمایید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۵۵۰۳- ۹- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ سَعِیدٍ (٦) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ عَنْ یَحْیَی بْنِ عِمْرَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ کَانَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع یَقُولُ لِیَجْتَمِعْ فِی قَلْبِکَ الِافْتِقَارُ إِلَی النَّاسِ وَ الِاسْتِغْنَاءُ عَنْهُمْ یَکُونُ افْتِقَارُکَ إِلَیْهِمْ فِی لِینِ کَلَامِکَ وَ حُسْنِ سِیرَتِکَ (۷) وَ یَکُونُ اسْتِغْنَاؤُکَ عَنْهُمْ فِی نَزَاهَةِ عِرْضِکَ وَ بَقَاءِ عِزِّکَ.

******

ترجمه:

یحیی بن عمران از ابا عبدالله (علیه السلام) نقل کرد که فرمود: امیرالمؤمنین (علیه السلام) می فرمود: بگذار در قلبت دو حالت نیاز به مردم و بی نیازی از آنها جمع شود. نیاز تو به آنها در نرمی سخنت و حسن رفتار و روی خوش باشد، و بی نیازی تو از آنها در پاکیزگی آبرویت و حفظ عزتت.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۰٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۵۵۰٤- ۱۰- (۸) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

۱- مستطرفات السرائر- ۱٦۳- ۲.

۲- فی المصدر- صلوا عشائرکم.

۳- فی المصدر- و احضروا جنائزکم.

٤- فی المصدر- و لا تکونوا لنا شینا.

٥- معانی الأخبار- ۲٦۷- ۱، و أورده عن الکافی فی الحدیث ۲ من الباب ۳٦ من أبواب الصدقة.

٦- فی المصدر- علی بن معبد.

۷- فی المصدر- و حسن بشرک.

۸- المحاسن- ۱۸- ٥۰، و أورده بتمامه فی الحدیث ۱۰ من الباب ۲۱ من أبواب جهاد النفس، و قطعة منه عن الکافی فی الحدیث ۱ من الباب ۱٦، و قطعة عنه فی الحدیث ٤ من الباب ۲۰ من أبواب مقدّمة العبادات، و فی الحدیث ۷ من الباب ٦ من أبواب الرکوع.

مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَدِیدٍ عَنْ أَبِی أُسَامَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ عَلَیْکُمْ بِتَقْوَی اللَّهِ وَ الْوَرَعِ وَ الِاجْتِهَادِ وَ صِدْقِ الْحَدِیثِ وَ أَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَ حُسْنِ الْخُلُقِ وَ حُسْنِ الْجِوَارِ (وَ کُونُوا لَنَا زَیْناً وَ لَا تَکُونُوا عَلَیْنَا شَیْناً) (۱) الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۲) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۳).

******

ترجمه:

از ابو اسامه شنیدم که ابو عبدالله (علیه السلام) می فرمود: "بر شما باد تقوای الله، پرهیزکاری، کوشش و تلاش، راستگویی در سخن، انجام دادن امانت، نیکویی خلق و نیکویی با همسایه (و برای ما زینت باشید و بر ما ننگ نباشید)."

٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ حُسْنِ الْمُعَاشَرَةِ وَ الْمُجَاوَرَةِ وَ الْمُرَافَقَةِ

اشارة

(٤) ٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ حُسْنِ الْمُعَاشَرَةِ وَ الْمُجَاوَرَةِ وَ الْمُرَافَقَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٠٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٥٠٥- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع مَنْ خَالَطْتَ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ يَدُكَ الْعُلْيَا عَلَيْهِمْ (٦) فَافْعَلْ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

امام باقر عليه السّلام فرمود:با هر كه معاشرت دارى اگر مى توانى دست عطايت را به سرشان بكشى،و به آنها خيرى رسانى،آن را انجام بده.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٠٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٥٠٦- ٢- (٨) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَطِّنْ نَفْسَكَ عَلَى حُسْنِ الصِّحَابَةِ لِمَنْ

١- ليس فى المصدر.

٢- تقدم فى الحديثين ٧ و ١٦ من الباب ١ و فى الأحاديث ٣ و ٤ و ٨- ١٢ من الباب ٢ و فى الحديث ٣ من الباب ٣ و فى الأحاديث ٥- ٨ من الباب ٥ من أبواب الجماعة، و فى الحديث ٩ من الباب ٣ من أبواب ما تجب فيه الزكاة، و فى الحديث ٣ من الباب ٢٧ من أبواب الصدقة، و فى البابين ٤٩ و ٥٢ من أبواب آداب السفر.

٣- يأتى فى الأبواب الآتية من هذه الأبواب، و فى الأبواب ١ و ٢ و ٣ من أبواب الوديعة.

٤- الباب ٢ فيه ١٠ أحاديث.

٥- الكافى ٢- ٦٣٧- ١، الكافى ٤- ٦٦٩- ٢، و المحاسن- ٣٥٨- ٦٩.

٦- فى نسخة- عليه (هامش المخطوط).

٧- الفقيه ٢- ٢٧٥- ٢٤٢٧.

٨- الكافى ٤- ٢٨٦- ٣.

صَحِبْتَ فِی حُسْنِ خُلُقِکَ وَ کُفَّ لِسَانَکَ وَ اکْظِمْ غَیْظَکَ وَ أَقِلَّ لَغْوَکَ وَ تَغْرِسُ عَفْوَکَ (١) وَ تَسْخُو نَفْسُکَ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار گفت: ابا عبدالله (علیه السلام) فرمود: خود را به نیکویی همراهی با هرکس که با او مصاحبت می کنی عادت بده، با نیکویی خلق خود. زبانت را نگه دار، خشمت را فرو ببر، پرگویی را کم کن، بخشش خود را گسترده کن و سخاوتمند باش.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٥٠٧ - رقم الحدیث الباب: ٣]

۱۵۵۰۷- ۳- (۲) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِی الرَّبِیعِ الشَّامِیِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع وَ الْبَیْتُ غَاصٌّ بِأَهْلِهِ إِلَی أَنْ قَالَ فَقَالَ یَا شِیعَةَ آلِ مُحَمَّدٍ- اعْلَمُوا أَنَّهُ لَیْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ یَمْلِکْ نَفْسَهُ عِنْدَ غَضَبِهِ وَ مَنْ لَمْ یُحْسِنْ صُحْبَةَ مَنْ صَحِبَهُ (وَ مُخَالَقَةَ مَنْ خَالَقَهُ) (۳) وَ مُرَافَقَةَ مَنْ رَافَقَهُ وَ مُجَاوَرَةَ مَنْ جَاوَرَهُ وَ مُمَالَحَةَ مَنْ مَالَحَهُ الْحَدِیثَ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مِهْرَانَ نَحْوَهُ (٤) وَ الَّذِی قَبْلَهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادٍ وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الرَّبِیعِ الشَّامِیِّ نَحْوَهُ (٥).

******

ترجمه:

ابی الربیع شامی گفت: وارد خانه ابا عبدالله (علیه السلام) شدم، و خانه پر از جمعیت بود. سپس فرمود: ای شیعیان آل محمد، بدانید که از ما نیست کسی که هنگام خشم خود را کنترل نکند و کسی که با همراهان خود به نیکی رفتار نکند و با کسانی که همراهی می کند، به خوبی برخورد نکند، و با کسانی که همسایگی می کند، به خوبی همسایه نباشد، و با کسانی که معاشرت می کند، خوش رفتار نباشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۰۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵۵۰۸- ٤- (٦) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ أَبِی أَیُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَا یُعْبَأُ بِمَنْ سَلَکَ هَذَا الطَّرِیقَ إِذَا لَمْ یَکُنْ فِیهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ وَرَعٌ یَحْجُزُهُ عَنْ مَعَاصِی اللَّهِ وَ حِلْمٌ یَمْلِکُ بِهِ غَضَبَهُ وَ حُسْنُ الصُّحْبَةِ لِمَنْ صَحِبَهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْبَزَنْطِیِّ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُیَسِّرٍ عَنْ

١- فی نسخة- و تفرش عفوک.

٢- الکافی ٢- ٦٣٧- ٢.

٣- فی نسخة- و مخالفة من خالفه (هامش المخطوط).

٤- المحاسن- ٣٥٧- ٦٧، و فیه- و محالفة من حالفه.

٥- الفقیه ٢- ٢٧٤- ٢٤٢٣.

٦- الکافی ٤- ٢٨٦- ٢.

أَبِی جَعْفَرٍ ع مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از ابی جعفر (علیه السلام) نقل کرد که فرمود: کسی که این راه را می پیماید، هیچ ارزشی ندارد مگر آنکه سه ویژگی در او باشد: پرهیزکاری که او را از معصیت های خدا بازدارد، بردباری که با آن خشم خود را کنترل کند، و نیکویی همراهی با کسانی که با او مصاحبت می کنند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٥٠٩ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٥٥٠٩- ٥- (٢) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ کَانَ أَبِی یَقُولُ مَا یُعْبَأُ بِمَنْ یَؤُمُّ هَذَا الْبَیْتَ إِذَا لَمْ یَکُنْ فِیهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ خُلُقٌ یُخَالِقُ بِهِ مَنْ صَحِبَهُ أَوْ حِلْمٌ یَمْلِکُ بِهِ غَضَبَهُ أَوْ وَرَعٌ یَحْجُزُهُ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَجَّالِ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ مِثْلَهُ (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

صفوان جمال از ابا عبدالله (علیه السلام) نقل کرد که فرمود: پدرم می گفت: کسی که به این خاندان اقتدا می کند هیچ ارزشی ندارد مگر آنکه سه ویژگی در او باشد: اخلاق نیکویی که با آن با همراهان خود معاشرت کند، بردباری که با آن خشم خود را کنترل کند، و پرهیزکاری که او را از محرمات خدا بازدارد.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥١٠ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٥٥١٠- ٦- (٥) قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع لَيْسَ مِنَ الْمُرُوءَةِ أَنْ يُحَدِّثَ الرَّجُلُ بِمَا يَلْقَى فِي السَّفَرِ مِنْ خَيْرٍ أَوْ شَرٍّ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمود: از مروّت نیست که انسان آنچه را که در سفر دیده، از ریز و درشت و خوب و بد، بازگو کند.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥١١ - رقم الحديث الباب: ٧]

۱۵۵۱۱- ۷- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ أَوْصَانِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ: أُوصِیکَ بِتَقْوَی اللَّهِ وَ أَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَ صِدْقِ الْحَدِیثِ وَ حُسْنِ الصُّحْبَةِ لِمَنْ صَحِبْتَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

ص: ۱۱

۱- الخصال- ۱٤۸- ۱۸۰.

۲- الکافی ٤- ۲۵۸- ۱.

۳- التهذیب ۵- ٤٤۵- ۱۵٤۹.

٤- الفقیه ۲- ۲۷٤- ۲٤۲۵.

۵- الفقیه ۲- ۲۷٤- ۲٤۲٤، و أورده عن المحاسن فی الحدیث ۱٦ من الباب ٤۹ من أبواب آداب السفر.

٦- المحاسن- ۳۵۸- ۷۰.

۷- الفقیه ۲- ۲۷٤- ۲٤۲٦.

وَ

رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ حُسْنِ الصِّحَابَةِ لِمَنْ صَحِبْتَ (۱).

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ می گوید حضرت صادق *مرا سفارش کرد به تقوای واداء امانت وراستگوئ وخوش رفتاری با کسانیکه باآنها زندگی می کنم وقدرت ونیروئ نیست مگربوسیله خداوند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۱۲ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۵۵۱۲- ۸- (۳) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ بِلَالٍ الْمُهَلَّبِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُثَنَّى عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ زَيْدٍ الْجُهَنِيِّ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ لِي مَنْ صَحِبَكَ فَقُلْتُ لَهُ رَجُلٌ مِنْ إِخْوَانِي قَالَ فَمَا فَعَلَ قُلْتُ مُنْذُ دَخَلْتُ لَمْ أَعْرِفْ مَكَانَهُ فَقَالَ لِي أَ مَا عَلِمْتَ أَنَّ مَنْ صَحِبَ مُؤْمِناً أَرْبَعِينَ خُطْوَةً سَأَلَهُ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

از مفضل بن عمر روایت شده است: وارد شدم بر ابی عبدالله (علیه السلام)، پس به من فرمود: چه کسی با تو همراه بود؟ به ایشان عرض کردم : مردی از برادرانم. فرمود: پس چه شد؟ گفتم: از زمانی که وارد شدم، مکانش را نمی دانم. پس به من فرمود: آیا نمی دانی که هر که با مؤمنی چهل گام همراه شود، خداوند در روز قیامت از او درباره آن مؤمن سوال خواهد کرد؟

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۵۵۱۳- ۹- (٤) أَحْمَدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ لَمْ يَتِمَّ لَهُ عَمَلٌ (٥) وَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنْ مَعَاصِي اللَّهِ وَ خُلُقٌ يُدَارِي بِهِ النَّاسَ وَ حِلْمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : سه چیزاست که اگردرکسی نباشد عملش کامل نیست /تقوائ که اورا ازگناه بازدارد /اخلاقی که بتواند با مردم مدارا کند وحلمی که بتواند جهل فرد نادان را برطرف کند .

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٥١٤ - رقم الحدیث الباب: ١٠]

١٥٥١٤- ١٠- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ فِي نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع أَنَّهُ قَالَ: خَالِطُوا النَّاسَ مُخَالَطَةً إِنْ مِتُّمْ مَعَهَا بَكَوْا

ص: ١٢

١- الکافی ٢- ٦٦٩- ١.

٢- المحاسن- ٣٥٨- ٧١.

٣- أمالی الطوسیّ- ٢- ٢٧.

٤- المحاسن- ٦- ١٣.

٥- فی المصدر- لم یقم له عمل.

٦- نهج البلاغة ٣- ١٥٣- ٩.

عَلَيْكُمْ وَ إِنْ غِبْتُمْ (١) حَنُّوا إِلَيْكُمْ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٢) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٣).

******

ترجمه:

أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ * فرمودند : با مردم به گونه ای زندگی کنید، که اگر بمیرید، بر شما بگریند و اگر بمانید با شما دوستی کنند.

۳- بَابُ كَيْفِيَّةِ الْمُعَاشَرَةِ مَعَ أَصْنَافِ الْإِخْوَانِ

اشارة

(٤) ۳ بَابُ كَيْفِيَّةِ الْمُعَاشَرَةِ مَعَ أَصْنَافِ الْإِخْوَانِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۵۱۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۵۱۵- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْخِصَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ الرَّازِيِّ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع وَ فِي كِتَابِ الْإِخْوَانِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي ع قَالَ: قَامَ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع رَجُلٌ بِالْبَصْرَةِ فَقَالَ أَخْبِرْنَا عَنِ الْإِخْوَانِ فَقَالَ الْإِخْوَانُ صِنْفَانِ إِخْوَانُ الثِّقَةِ وَ إِخْوَانُ الْمُكَاشَرَةِ فَأَمَّا إِخْوَانُ الثِّقَةِ فَهُمْ كَالْكَفِّ وَ الْجَنَاحِ وَ الْأَهْلِ وَ الْمَالِ فَإِذَا كُنْتَ مِنْ أَخِيكَ عَلَى ثِقَةٍ فَابْذُلْ لَهُ مَالَكَ وَ يَدَكَ وَ صَافِ مَنْ صَافَاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ اكْتُمْ سِرَّهُ وَ أَعِنْهُ وَ أَظْهِرْ مِنْهُ الْحَسَنَ وَ اعْلَمْ أَيُّهَا السَّائِلُ أَنَّهُمْ أَعَزُّ مِنَ الْكِبْرِيتِ الْأَحْمَرِ وَ أَمَّا إِخْوَانُ الْمُكَاشَرَةِ فَإِنَّكَ تُصِيبُ مِنْهُمْ لَذَّتَكَ فَلَا تَقْطَعَنَّ ذَلِكَ مِنْهُمْ وَ لَا تَطْلُبَنَّ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ مِنْ ضَمِيرِهِمْ وَ ابْذُلْ لَهُمْ مَا بَذَلُوا لَكَ مِنْ طَلَاقَةِ الْوَجْهِ وَ حَلَاوَةِ اللِّسَانِ.

۱- فی المصدر- و إن عشتم.

۲- تقدم فی البابین ٤٩ و ٥٢ من أبواب آداب السفر، و فی الباب ۱ من هذه الأبواب.

۳- یأتی فی الأبواب ۳ و ۸٥ و ۸٦ و ۸۷ من هذه الأبواب.

٤- الباب ۳ فیه حدیث واحد.

٥- الخصال- ٤٩- ٥٦، و مصادقة الأخوان- ۳۰- ۱.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي مَرْيَمَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع (۱)

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۲).

******

ترجمه:

از یونس بن عبدالرحمن از ابی جعفر دوم (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: مردی در بصره به سوی امیرالمؤمنین (علیه السلام) برخاست و گفت: ما را از برادران خبر بده. پس فرمود: برادران دو دسته اند: برادران مورد اعتماد و برادران دوستی ظاهری. اما برادران مورد اعتماد، آنها مانند کف دست و بال و خانواده و مال هستند. پس اگر از برادرت مورد اعتماد داشتی، مالت و دستت را به او بده و با کسی که با او صلح است، صلح کن و با کسی که با او دشمن است، دشمنی کن و راز او را پنهان کن و او را یاری کن و خوبی های او را آشکار کن و بدان ای پرسش کننده، که آنها از گوگرد سرخ کمیاب تر هستند. و اما برادران دوستی ظاهری، تو از آنها لذت خود را می بری، پس این را از آنها قطع نکن و دنبال آنچه در ضمیرشان است، مباش و به آنها آنچه که به تو می دهند توهم به آنها از خوش رویی و شیرینی زبان، بده.

٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَوْسِيعِ الْمَجْلِسِ خُصُوصاً فِی الصَّيْفِ فَيَكُونُ بَيْنَ كُلِّ اثْنَيْنِ مِقْدَارُ عَظْمِ الذِّرَاعِ صَيْفاً وَ مَعُونَةِ الْمُحْتَاجِ وَ الضَّعِيفِ

اشارة

(٣) ٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَوْسِيعِ الْمَجْلِسِ خُصُوصاً فِی الصَّيْفِ فَيَكُونُ بَيْنَ كُلِّ اثْنَيْنِ مِقْدَارُ عَظْمِ الذِّرَاعِ صَيْفاً وَ مَعُونَةِ الْمُحْتَاجِ وَ الضَّعِيفِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٥٥١٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٥١٦- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّا نَراكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ (٥) قَالَ كَانَ يُوَسِّعُ الْمَجْلِسَ وَ يَسْتَقْرِضُ لِلْمُحْتَاجِ وَ يُعِينُ الضَّعِيفَ.

******

ترجمه:

امام صادق * درتفسير آيه(إِنَّا نَراكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ) ماتورا جزء محسنين می بينيم فرمودند : (ايشان) درمجالس به ديگران جا می داد به افراد محتاج قرض می داد وبه افراد ضعيف كمک می كرد .

[رقم الحديث الكلی: ١٥٥١٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٥١٧- ٢- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَنْبَغِی لِلْجُلَسَاءِ فِی الصَّيْفِ أَنْ يَكُونَ بَيْنَ كُلِّ اثْنَيْنِ مِقْدَارُ عَظْمِ الذِّرَاعِ لِئَلَّا يَشُقَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی بَعْضِ الْمَقْصُودِ (۷).

******

ترجمه:

از سکونی از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: برای دورهم نشستن ها در تابستان شایسته است که بین هر دو نفر به اندازه یک ذراع (حدودا ٤٥ سانتیمتر) فاصله باشد تا برخی از آنها بر برخی دیگر سختی نیاورند.

ص: ١٤

١- الکافی ٢- ٢٤٨- ٣.

٢- یأتی فی أکثر الأبواب الآتیة من هذه الأبواب.

٣- الباب ٤ فیه حدیثان.

٤- الکافی ٢- ٦٣٧- ٣.

٥- یوسف ١٢- ٣٦.

٦- الکافی ٢- ٦٦٢- ٨.

٧- یأتی فی الحدیث ٢ من الباب ٣٠ و فی الحدیثین ٢ و ٥ من الباب ٦٩ و فی الحدیث ٣٢ من الباب ١٠٤ من هذه الأبواب، و فی الأبواب ٢٥ و ٢٦ و ٢٧ و ٢٨ و ٣٧ من أبواب فعل المعروف.

٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ الرَّجُلِ بِكُنْيَتِهِ حَاضِراً وَ بِاسْمِهِ غَائِباً وَ تَعْظِيمِ الْأَصْحَابِ وَ مُنَاصَحَتِهِمْ

اشارة

(١) ٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ ذِكْرِ الرَّجُلِ بِكُنْيَتِهِ حَاضِراً وَ بِاسْمِهِ غَائِباً وَ تَعْظِيمِ الْأَصْحَابِ وَ مُنَاصَحَتِهِمْ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۵۱۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۵۱۸- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَّادٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: إِذَا كَانَ الرَّجُلُ حَاضِراً فَكَنِّهِ وَ إِذَا كَانَ غَائِباً فَسَمِّهِ.

******

ترجمه:

حضرت هادی * : وقتی شخص حاضراست (برای صدا زدنش) کنیه اش رابگووزمانیکه حضورندارد اسمش را بگو .

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۵۱۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۵۱۹- ۲- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ ع يَقُولُ عَظِّمُوا أَصْحَابَكُمْ وَ وَقِّرُوهُمْ وَ لَا يَتَهَجَّمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ وَ لَا تَضَارُّوا وَ لَا تَحَاسَدُوا وَ إِيَّاكُمْ وَ الْبُخْلَ وَ كُونُوا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٥).

******

ترجمه:

از علاء بن فضیل از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: ابو جعفر (علیه السلام) می فرمود: یاران خود را بزرگ بدارید و احترام کنید، و بعضی از شما بر بعضی دیگر حمله نکند و به یکدیگر ضرر نرسانید و حسادت نکنید و از بخل بپرهیزید و بندگان خالص خدا باشید.

٦- بَابُ كَرَاهَةِ الِانْقِبَاضِ مِنَ النَّاسِ

اشارة

(٦) ٦ بَابُ كَرَاهَةِ الِانْقِبَاضِ مِنَ النَّاسِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٢٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٥٢٠- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

ص: ١٥

١- الباب ٥ فيه حديثان.

٢- الكافى ٢- ٦٧١- ٢.

٣- الكافى ٢- ٦٣٧- ٤.

٤- تقدم فى الأبواب ١ و ٢ و ٣ من هذه الأبواب.

٥- يأتى فى الحديث ٢ من الباب ٣٠ و فى البابين ٦٧ و ٦٨، و ما يدلّ على ذكر الكفّار بكنيتهم عند الاضطرار فى الحديث ٩ من الباب ٤٩ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٦ فيه حديث واحد.

۷- الکافی ۲- ۶۳۸- ۵.

مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِی یَزِیدَ وَ ثَعْلَبَةَ وَ عَلِیِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ بَعْضِ مَنْ رَوَاهُ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: الِانْقِبَاضُ مِنَ النَّاسِ مَکْسَبَةٌ لِلْعَدَاوَةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۲).

******

ترجمه:

ازیکی ازدوامام علیهما السلام : روی ترش کردن به مردم مایهٔ دشمنی است

۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِفَادَةِ الْإِخْوَانِ وَ الْأَصْدِقَاءِ وَ الْأُلْفَةِ بِهِمْ وَ قَبُولِ الْعِتَابِ

اشارة

(۳) ۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِفَادَةِ الْإِخْوَانِ وَ الْأَصْدِقَاءِ وَ الْأُلْفَةِ بِهِمْ وَ قَبُولِ الْعِتَابِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۵۵۲۱- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ (٥) عَنْ مَحْفُوظِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَزِیدَ (٦) قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا ع یَقُولُ مَنِ اسْتَفَادَ أَخاً فِی اللَّهِ اسْتَفَادَ بَیْتاً فِی الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

از محمد بن یزید (در منبع: محمد بن زید) روایت شده است که گفت: شنیدم رضا (علیه السلام) می فرمود: کسی که دوستی برای خداوند به دست آورد، خانه ای در بهشت به دست آورده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۲۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۵۲۲- ۲- (۷) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِیهِ قَالَ: قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ یَا بُنَیَّ اتَّخِذْ أَلْفَ صَدِیقٍ وَ أَلْفٌ قَلِیلٌ وَ لَا تَتَّخِذْ عَدُوّاً وَاحِداً وَ الْوَاحِدُ کَثِیرٌ.

******

ترجمه:

لقمان بپسرش گفت پسرم هزاردوست بگیروهزاردوست کم است، یك دشمن نگیر که یکی هم بسیار است،

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۲۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۵۲۳- ۳- (۸) وَ قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع

ص: ۱۶

۱- تقدم فی البابین ۲ و ۳ من هذه الأبواب، و فی الباب ۵۲ من أبواب آداب السفر.

۲- یأتی فی البابین ۳۰ و ۱۰۷ من هذه الأبواب.

۳- الباب ۷ فیه ۹ أحادیث.

٤- ثواب الأعمال- ١٨٢، و مصادقة الأخوان- ٤٦- ٢، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ١٣٢ من هذه الأبواب.

٥- فی المصدر زیادة- عن أحمد بن محمّد، و ورد فی الحدیث ١ من الباب ١٣٢ من هذه الأبواب.

٦- فی المصدر- محمّد بن زید.

٧- أمالی الصدوق- ٥٣٢- ٦، و لم نعثر علیه فی مصادقة الأخوان المطبوع.

٨- أمالی الصدوق- ٥٣٢- ذیل حدیث ٦.

عَلَيْکَ بِإِخْوَانِ الصَّفَاءِ فَإِنَّهُمْ عِمَادٌ إِذَا اسْتَنْجَدْتَهُمْ وَ ظُهُورُ

وَ لَيْسَ كَثِيراً أَلْفُ خِلٍّ وَ صَاحِبٍ وَ إِنَّ عَدُوّاً وَاحِداً لَكَثِيرُ.

وَ فِی كِتَابِ الْإِخْوَانِ بِسَنَدِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَيْنِ (١).

******

ترجمه:

أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ *: بر تو باد که برادران خوب و صاف و صادق داشته باشی زیرا آنها ستون زندگی تو هستند هنگامی که اینها را انتخاب کنی و از آنها کمک بخواهی و آنها ظهور و پشتیبان تو هتسند.

هزار دوست و مصاحب چیز زیادی نیست ولی حتی یک دشمن هم زیاد است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٥٢٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٥٥٢٤- ٤- (٢) وَ عَنْهُ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ (رَجُلٌ لَيْسَ لَهُ فَرَطٌ) (٣) قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ لِكُلٍّ فَرَطٌ قَالَ نَعَمْ إِنَّ مِنْ فَرَطِ الرَّجُلِ أَخَاهُ فِی اللَّهِ.

******

ترجمه:

پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: مردی را که پیشروی نباشد، به بهشت نخواهد رفت، گفتند ای فرستاده خدا آیا همه ما را پیشروانی است؟فرمود آری پیشروان مرد برادر دینی اوست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۲۵ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۵۵۲۵- ۵- (٤) وَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْغِفَارِيِّ (٥) عَنْ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: أَكْثِرُوا مِنَ الْأَصْدِقَاءِ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّهُمْ يَنْفَعُونَ فِي الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ أَمَّا فِي الدُّنْيَا فَحَوَائِجُ يَقُومُونَ بِهَا وَ أَمَّا الآخِرَةَ فَإِنَّ أَهْلَ جَهَنَّمَ قَالُوا فَما لَنا مِنْ شافِعِينَ وَ لا صَدِيقٍ حَمِيمٍ (٦).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : تعداد دوستان خودرادردنیا زیاد کنید چون دردنیا وآخرت ازآنها سود می برید اما دردنیا نیازهای شما بدست آنها تامین می شود ودرآخرت چون اهل جهنم می گویند ما شفاعت کننده ودوست صمیمی نداریم .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۲٦ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۵۵۲٦- ٦- (٧) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع اسْتَكْثِرُوا مِنَ الْإِخْوَانِ فَإِنَّ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ دَعْوَةً مُسْتَجَابَةً وَ قَالَ اسْتَكْثِرُوا مِنَ الْإِخْوَانِ فَإِنَّ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ شَفَاعَةً وَ قَالَ أَكْثِرُوا مِنْ مُؤَاخَاةِ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّ لَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ يَداً يُكَافِئُهُمْ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

ابو عبد الله علیه السّلام فرمود: برادر فراوان گیرید زیرا هر مؤمنی را دعائی است مستجاب، و«: برادر بسیار گیرید زیرا هر مؤمن را شفاعتی است »»: بسیار با مؤمنان پیمان برادری بندید زیرا آنان در پیش خدا حقی دارند که روز قیامت برابر آن از وی پاداش گیرند.

۱- لم نعثر علیه فی مصادقة الأخوان المطبوع.

۲- مصادقة الاخوان- ۳۲- ۱.

۳- فی النسخة الخطیة- من لیس له فرط.

٤- مصادقة الاخوان- ٤٦- ۱.

٥- فی المصدر- عبد اللّه بن إبراهیم الغفاری.

٦- الشعراء ٢٦- ۱۱۰- ۱۰۱.

۷- مصادقة الاخوان- ٤٦- ۱.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۲۷ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۵۲۷- ۷- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَیْنِ الرَّضِیُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع أَنَّهُ قَالَ: أَعْجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ اکْتِسَابِ الْإِخْوَانِ وَ أَعْجَزُ مِنْهُ مَنْ ضَیَّعَ مَنْ ظَفِرَ بِهِ مِنْهُمْ.

******

ترجمه:

امام علی (ع)فرمودند: «ناتوان ترین مردم کسی است که در دوست یابی ناتوان است، و از او ناتوان تر آن که دوستان خود را از دست بدهد»

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۵۲۸ - رقم الحديث الباب: ۸]

۱۵۵۲۸- ۸- (۲) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِی مَجَالِسِهِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِی الْمُفَضَّلِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ حُسَیْنِ بْنِ زَیْدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ ع قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص یَقُولُ الْمُؤْمِنُ غِرٌّ کَرِیمٌ وَ الْمُنَافِقُ (۳) خَبٌّ لَئِیمٌ وَ خَیْرُ الْمُؤْمِنِینَ مَنْ کَانَ مَأْلَفَةً لِلْمُؤْمِنِینَ وَ لَا خَیْرَ فِیمَنْ لَا یَأْلَفُ وَ لَا یُؤَالَفُ قَالَ وَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص یَقُولُ شِرَارُ النَّاسِ مَنْ یُبْغِضُ الْمُؤْمِنِینَ وَ تُبْغِضُهُ قُلُوبُهُمْ الْمَشَّاءُونَ بِالنَّمِیمَةِ (٤) الْمُفَرِّقُونَ بَیْنَ الْأَحِبَّةِ الْبَاغُونَ لِلنَّاسِ الْعَیْبَ أُولَئِکَ لَا یَنْظُرُ اللَّهُ إِلَیْهِمْ وَ لَا یُزَکِّیهِمْ یَوْمَ الْقِیَامَةِ ثُمَّ تَلَا ع هُوَ الَّذِی أَیَّدَکَ بِنَصْرِهِ وَ بِالْمُؤْمِنِینَ وَ أَلَّفَ بَیْنَ قُلُوبِهِمْ (٥).

******

ترجمه:

از جعفر بن محمد از پدرش از جدش از علی بن ابی طالب (علیه السلام) روایت شده است که گفت: شنیدم رسول خدا (صلی الله علیه وآله) می فرمود: مؤمن ساده و بزرگوار است و منافق (در منبع: و فاجر) حیله گر و پست است. و بهترین مؤمنان کسی است که مؤمنان به او انس گیرند و در کسی که نه انس می گیرد و نه با او انس گرفته می شود، خیری نیست. گفت: و شنیدم رسول خدا (صلی الله علیه وآله) می فرمود: بدترین مردم کسانی هستند که مؤمنان را دشمن دارند ودردل هایشان آنها را دشمن دارد، کسانی که بسیار به نمامی (سخن چینی) می روند (در منبع: و دور باد و دورباد برای کسانی که بسیار به نمامی می روند)، کسانی که میان دوستان جدایی می اندازند و برای مردم عیب جویی می کنند. اینها کسانی هستند که خداوند به آنها نگاه نمی کند و آنها را در روز قیامت پاک نمی گرداند. سپس این آیه را تلاوت فرمود: «اوست کسی که تو را به یاری خود و مؤمنان تأیید کرد و میان دل هایشان الفت انداخت» (انفال ٦٢-٦٣).

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۵۲۹ - رقم الحديث الباب: ۹]

۱۵۵۲۹- ۹- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ مَسَائِلِ الرِّجَالِ رِوَایَةَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجَوْهَرِیِّ عَنْ أَیُّوبَ بْنِ نُوحٍ قَالَ: کَتَبَ یَعْنِی عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ ع إِلَی بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَاتِبْ فُلَاناً وَ قُلْ لَهُ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَیْراً إِذَا عُوتِبَ قَبِلَ.

ص: ۱۸

۱- نهج البلاغة ۳- ۱۵۳- ۱۱.

۲- أمالی الطوسیّ ۲- ۷۷.

۳- فی المصدر- و الفاجر.

٤- فی المصدر- و سحقا و بعدا للمشائین بالنمیمة.

٥- الأنفال ۸- ٦۲- ٦۳.

٦- مستطرفات السرائر- ٦٥- ۱.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۲).

******

ترجمه:

امام علی النقی علیه السلام به یکی از دوستانش فرمود:

فلانی را توبیخ کن و به او بگو: خداوند چون خیر بنده ای خواهد، هرگاه توبیخ شود، بپذیرد. [و در صدد جبران نقص خود برآید].

۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ صُحْبَةِ الْعَاقِلِ الْکَرِیمِ وَ اجْتِنَابِ الْأَحْمَقِ اللَّئِیمِ

اشارة

(۳) ۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ صُحْبَةِ الْعَاقِلِ الْكَرِيمِ وَ اجْتِنَابِ الْأَحْمَقِ اللَّئِيمِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۵۳۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۵۳۰- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع لَا عَلَيْكَ أَنْ تَصْحَبَ ذَا الْعَقْلِ وَ إِنْ لَمْ تَحْمَدْ كَرَمَهُ وَ لَكِنِ انْتَفِعْ بِعَقْلِهِ وَ احْتَرِسْ مِنْ سَيِّئِ أَخْلَاقِهِ وَ لَا تَدَعَنَّ صُحْبَةَ الْكَرِيمِ وَ إِنْ لَمْ تَنْتَفِعْ بِعَقْلِهِ وَ لَكِنِ انْتَفِعْ بِكَرَمِهِ بِعَقْلِكَ وَ افْرِزْ كُلَّ الْفِرَارِ مِنَ اللَّئِيمِ الْأَحْمَقِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

امام على عليه السلام : از مصاحبت با خردمند نگران مباش هر چند او را كريم و بخشنده نيابى، اما از خرد او بهره مند شو و از اخلاق بدش دورى كن، مصاحبت با آدم كريم و بخشنده را هرگز فرو مگذار، هر چند از خِرد او سودى نگيرى، اما با عقل خود از

كَرَم او بهره مند شو و تا توانى از فرومايه نابخرد بگريز .

۹- بَابُ اسْتِحْبَابِ مَشُورَةِ الْعَاقِلِ

اشارة

(٦) ٩ بَابُ اسْتِحْبَابِ مَشُورَةِ الْعَاقِلِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٣١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٥٣١- ١- (٧) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي الطَّيِّبِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ التَّمَّارِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَاهَانَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ دَاهِرٍ (٨) عَنْ دَاوُدَ بْنِ

ص: ١٩

١- تقدم فى الحديث ١٤ من الباب ٤٩ من أبواب آداب السفر.

٢- يأتى فى الحديث ٢ من الباب ١٣٢ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٨ فيه حديث واحد.

٤- الكافى ٢- ٦٣٨- ١.

٥- يأتى فى البابين ١٥ و ١٧ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٩ فيه حديث واحد.

٧- أمالى الطوسىّ ١- ١٥٢.

٨- كتب فى المخطوط ذاهر و جعل على نقطة الذال ثلاث نقاط للدلالة على الاختلاف فيها.

الْمُحْتَرِ (١) عَنْ عَبَّادِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْقَاسِمِ ص يَقُولُ اسْتَرْشِدُوا الْعَاقِلَ وَ لَا تَعْصُوهُ فَتَنْدَمُوا.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِی أَحَادِیثِ الِاسْتِخَارَةِ (۲) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۳).

******

ترجمه:

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم : ازخردمند راهنمایی بگیرید وبا اومخالفت نکنید که پشیمان می شوید.

۱۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ اجْتِمَاعِ الْإِخْوَانِ وَ مُحَادَثَتِهِمْ

اشارة

(٤) ۱۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ اجْتِمَاعِ الْإِخْوَانِ وَ مُحَادَثَتِهِمْ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۳۲ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۵۵۳۲- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی کِتَابِ الْإِخْوَانِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تَجْلِسُونَ وَ تُحَدِّثُونَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ تِلْکَ الْمَجَالِسُ أُحِبُّهَا فَأَحْیُوا أَمْرَنَا رَحِمَ اللَّهُ مَنْ أَحْیَا أَمْرَنَا یَا فُضَیْلُ- مَنْ ذَکَرَنَا أَوْ ذُکِرْنَا عِنْدَهُ فَخَرَجَ عَنْ عَیْنَیْهِ مِثْلُ جَنَاحِ الذُّبَابِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذُنُوبَهُ وَ لَوْ کَانَتْ أَکْثَرَ مِنْ زَبَدِ الْبَحْرِ.

******

ترجمه:

از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: می نشینید و صحبت می کنید؟ گفتم: بله. فرمود: آن مجالس را دوست دارم، پس امر ما را زنده نگه دارید. خدا رحمت کند کسی را که امر ما را زنده نگه دارد. ای فضیل، هر که ما را یاد کند یا نزد او یاد شویم و از چشمانش به اندازه بال مگس اشک خارج شود، خداوند گناهانش را می آمرزد، هرچند بیشتر از کف دریا باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۳۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۵۳۳- ۲- (٦) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْکَانَ عَنْ مُیَسِّرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع (۷)

ص: ۲۰

۱- فی المصدر- داود بن المجر.

۲- تقدم فی الحدیث ۲ من الباب ۲، و فی الحدیث ۲ من الباب ۵ من أبواب صلاة الاستخارة.

۳- یأتی فی البابین ۲۱ و ۲۲ و فی الحدیث ۳ من الباب ۲٦، و فی الحدیث ۱ من الباب ۵۱ من هذه الأبواب.

٤- الباب ۱۰ فیه ۹ أحادیث.

۵- مصادقة الاخوان- ۳۲- ۱، و أورده مسندا فی الحدیثین ۱ و ۲ من الباب ٦٦ من أبواب المزار.

٦- مصادقة الاخوان- ۳۲- ۲، و أورده بتمامه عن الکافی فی الحدیث ۵ من الباب ۲۳ من أبواب فعل المعروف.

۷- فی المصدر- أبی جعفر الثانی (علیه السلام).

قَالَ: قَالَ لِی أَ تَخْلُونَ وَ تُحَدِّثُونَ وَ تَقُولُونَ مَا شِئْتُمْ فَقُلْتُ إِی وَ اللَّهِ فَقَالَ أَمَا وَ اللَّهِ لَوَدِدْتُ أَنِّی مَعَکُمْ فِی بَعْضِ تِلْکَ الْمَوَاطِنِ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

از میسر از ابی جعفر (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: به من گفت: آیا خلوت می کنید و صحبت می کنید و هر چه می خواهید می گویید؟ گفتم: بله، به خدا. فرمود: آگاه باشید، به خدا قسم دوست داشتم که من با شما در برخی از آن موقعیت ها بودم.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۵۳٤- ۳- (۱) وَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع (۲) قَالَ: رَحِمَ اللَّهُ عَبْداً أَحْیَا ذِکْرَنَا قُلْتُ مَا إِحْیَاءُ ذِکْرِکُمْ قَالَ التَّلَاقِی وَ التَّذَاکُرُ عِنْدَ أَهْلِ الثَّبَاتِ.

******

ترجمه:

(امام جواد علیه السّلام فرمود: خدا ببخشد بنده ای را که نام ما را زنده بدارد. گفتم: زنده داشتن نام شما به چیست؟ فرمود: دیدار ثابت قدمان و گفت وگوی با آنان.)

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۳۵ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵۵۳۵- ٤- (۳) وَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ عَلِیّاً ع کَانَ یَقُولُ لُقِیَّا الْإِخْوَانِ مَغْنَمٌ جَسِیمٌ.

******

ترجمه:

امام صادق * از پدرانش از امیر المؤمنین علیه السّلام نقل می فرماید که فرمود: دیدار برادران، اگرچه کم باشند، غنیمتی است بزرگ

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۳۶ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۵۵۳۶- ۵- (٤) وَ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع أَ تَتَجَالَسُونَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ وَاهاً لِتِلْکَ الْمَجَالِسِ.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السّلام فرمود: آیا با هم می نشینید؟ گفتم: آری. فرمود: حسرت و شوق به این گونه مجالس!

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۳۷ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۵۵۳۷- ٦- (٥) وَ عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَبْلِغْ مَوَالِيَنَا السَّلَامَ وَ أَوْصِهِمْ بِتَقْوَى اللَّهِ الْعَظِيمِ وَ أَنْ يَعُودَ (٦)فی المصدر- و أوصهم أن یعود.(٧) غَنِيُّهُمْ عَلَى فَقِيرِهِمْ وَ قَوِيُّهُمْ عَلَى ضَعِيفِهِمْ وَ أَنْ يَشْهَدَ حَيُّهُمْ جِنَازَةَ مَيِّتِهِمْ وَ أَنْ يَتَلَاقَوْا فِی بُيُوتِهِمْ فَإِنَّ فِی لِقَاءِ بَعْضِهِمْ بَعْضاً حَيَاةً لِأَمْرِنَا ثُمَّ قَالَ رَحِمَ اللَّهُ عَبْداً أَحْيَا أَمْرَنَا.

******

ترجمه:

خیثمه گفت: أبی عبداللّه علیه السّلام فرمودند : از دوستان ما، هرکس را دیدی، سلام برسان. و بدان ها بسپر که از خداوند بزرگوار بترسند، و توانگران آن ها از نیازمندان شان و نیرومند آن ها از ناتوان

شان، عیادت کنند و زنده آن ها بر جنازه مرده شان حضور یابد و در خانه های خویش از هم دیدار کنند. زیرا در ملاقات آن ها احیاء امر ماست. باز فرمود: خدا ببخشد بنده ای را که امر ما را زنده می دارد

۱- مصادقة الاخوان- ۳٤- ۳.

۲- فی المصدر- أبی جعفر الثانی (علیه السلام).

۳- مصادقة الاخوان- ۳٤- ٤.

٤- مصادقة الاخوان- ۳٤- ٥.

٥- مصادقة الاخوان- ۳٤- ٦، و أورده عن السرائر فی الحدیث ۷ من الباب ۱ من هذه الأبواب.

-٦

-۷

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۳۸ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۵۳۸- ۷- (۱) وَ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ آبَائِهِ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: ثَلَاثَةٌ رَاحَةُ الْمُؤْمِنِ التَّهَجُّدُ آخِرَ اللَّیْلِ وَ لِقَاءُ الْإِخْوَانِ وَ الْإِفْطَارُ مِنَ الصِّیَامِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم صلی الله علیه وآله : سه چیز موجب راحتی مومن است بیداری درآخرشب دیداربرادران (مومن) وافطارکردن ازروزه .

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۵۳۹ - رقم الحديث الباب: ۸]

۱۵۵۳۹- ۸- (۲) وَ عَنْ شُعَيْبٍ الْعَقَرْقُوفِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ لِأَصْحَابِهِ اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا إِخْوَةً بَرَرَةً مُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ مُتَوَاصِلِينَ مُتَرَاحِمِينَ تَزَاوَرُوا وَ تَلَاقَوْا وَ تَذَاكَرُوا أَمْرَنَا وَ أَحْيُوهُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام به یاران خویش می فرمود: از خدای بترسید، و برادران نکوکار و دوست دار در راه خدا باشید؛ دل جوی و مهربان باشید، به دیدن یک دیگر بروید و مشکلات هم دیگر را رسیدگی کنید، و امر ما را به پا دارید و احیا کنید.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۵۴۰ - رقم الحديث الباب: ۹]

۱۵۵۴۰- ۹- (۳) وَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: اجْتَمِعُوا وَ تَذَاكَرُوا تَحُفَّ بِكُمُ الْمَلَائِكَةُ رَحِمَ اللَّهُ مَنْ أَحْيَا أَمْرَنَا.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي فِعْلِ الْمَعْرُوفِ (٤).

******

ترجمه:

امام باقر علیه السّلام فرمود: گرد هم آیید و از یک دیگر یاد کنید، تا فرشتگان پیرامون شما را فرا گیرند. خدا ببخشد کسی را که امر ما را احیاء کند

۱۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ صُحْبَةِ خِيَارِ النَّاسِ وَ الْقَدِيمِ مِنَ الْأَصْدِقَاءِ وَ اجْتِنَابِ صُحْبَةِ شِرَارِهِمْ وَ الْحَذَرِ حَتَّى مِنْ أَوْثَقِهِمْ

اشارة

(٥) ١١ بَابُ اسْتِحْبَابِ صُحْبَةِ خِيَارِ النَّاسِ وَ الْقَدِيمِ مِنَ الْأَصْدِقَاءِ وَ اجْتِنَابِ صُحْبَةِ شِرَارِهِمْ وَ الْحَذَرِ حَتَّى مِنْ أَوْثَقِهِمْ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٤١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٥٤١- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُوسَى بْنِ يَسَارٍ الْقَطَّانِ عَنِ الْمَسْعُودِيِّ عَنْ أَبِي دَاوُدَ عَنْ ثَابِتِ بْنِ أَبِي صَخْرٍ عَنْ أَبِي الزَّعْلَى قَالَ: قَالَ أَمِيرُ

ص: ٢٢

١- مصادقة الاخوان- ٣٤- ٧، و أورد نحوه عن الفقيه و الأمالى فى الحديث ٢١ من الباب ٣٩ من أبواب الصلاة المندوبة.

٢- مصادقة الاخوان- ٣٤- ٨.

٣- مصادقة الاخوان- ٣٨- ٧.

٤- يأتى فى الباب ٢٣ من أبواب فعل المعروف، و فى البابين ٩٧ و ٩٨ من أبواب المزار، و فى البابين ٥١ و ١٢٤ من هذه الأبواب.

٥- الباب ١١ فيه ٥ أحاديث.

٦- الكافى ٢- ٦٣٨- ٣.

الْمُؤْمِنِينَ ع قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص انْظُرُوا مَنْ تُحَادِثُونَ فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ يَنْزِلُ بِهِ الْمَوْتُ إِلَّا مُثِّلَ لَهُ أَصْحَابُهُ إِلَى اللَّهِ فَإِنْ كَانُوا خِيَاراً فَخِيَاراً وَ إِنْ كَانُوا شِرَاراً فَشِرَاراً وَ لَيْسَ أَحَدٌ يَمُوتُ إِلَّا تَمَثَّلْتُ لَهُ عِنْدَ مَوْتِهِ.

******

ترجمه:

از ابی زعلی روایت شده است که گفت: امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود: رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: نگاه کنید با چه کسانی صحبت می کنید، زیرا هیچ کس نیست که مرگ بر او نازل شود مگر اینکه همراهانش برای او به سوی خدا مجسم می شوند. اگر خوبان باشند، (مجسم شوندگان) خوبان اند و اگر بدان باشند، بدان اند. و هیچ کس نیست که بمیرد مگر اینکه من (پیامبر) هنگام مرگش برای او مجسم می شوم.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٤٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٥٤٢- ٢- (١) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: قَالَ عِيسَى ع إِنَّ صَاحِبَ الشَّرِّ يُعْدِي وَ قَرِينَ السَّوْءِ يُرْدِي فَانْظُرْ مَنْ تُقَارِنُ.

******

ترجمه:

حضرت ابوالحسن ع فرمود : عيسي بن مريم ع فرموده : همانا شخص بدكار، بدي او سرايت كند و همنشين بد، انسان را به هلاكت مي افكند پس بنگر كه با چه كسي همنشين گردي

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٤٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

۱۵۵۴۳- ۳- (۲) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ الْحَلَبِيِّينَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ رَجُلٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَلَيْكَ بِالتِّلَادِ وَ إِيَّاكَ وَ كُلَّ مُحْدَثٍ لَا عَهْدَ لَهُ وَ لَا أَمَانَةَ وَ لَا ذِمَّةَ وَ لَا مِيثَاقَ وَ كُنْ عَلَى حَذَرٍ مِنْ أَوْثَقِ النَّاسِ عِنْدَكَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : دوست کُهَن و آزموده ات حدیث را نگه دار و از هر دوست نو یافته که پاسِ هیچ عهد و پیمان و امانتی را نگه نمی دارد ، بپرهیز و درباره خودت ، از مورد اعتمادترینِ مردمان نیز بهوش باش

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۵۴۴ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۵۵۴۴- ٤- (۳) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الْحُسَيْنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (٤) عَنِ الْحَسَنِ بْنِ رَجَاءٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ (٥) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَطَّارِ عَنْ هَارُونَ بْنِ أَبِی بُرْدَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى عَنِ الْمُبَارَكِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَطِيَّةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْجُلَسَاءِ خَيْرٌ قَالَ مَنْ تُذَكِّرُكُمُ اللَّهَ رُؤْيَتُهُ وَ يَزِيدُ فِی عِلْمِكُمْ مَنْطِقُهُ وَ يُرَغِّبُكُمْ فِی الآخِرَةِ عَمَلُهُ (٦).

******

ترجمه:

به رسول خدا گفته شد بهترین همنشین کیست ؟ : حضرت فرمودند : با کسي که دیدارش شما را بیاد خدا اندازد و سخنش دانشتان را زیاد کند و کردارش شما را بآخرت تشویق کند.

١- الكافی ٢- ٦٤٠- ٤.

٢- الكافی ٢- ٦٣٨- ٤.

٣- أمالی الطوسیّ ١- ١٥٧.

٤- فی المصدر- أبی الحسن محمّد بن المظفر البزاز.

٥- فی المصدر- عبید اللّه بن سلیمان.

٦- فی المصدر- من ذكركم اللّه رؤیته، و زادكم فی علمكم منطقه، و ذكركم بالآخرة عمله.

[رقم الحدیث الكلی: ١٥٥٤٥ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٥٥٤٥- ٥- (١) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: انْظُرْ إِلَى كُلِّ مَا لَا يَعْنِيكَ (٢) مَنْفَعَةً فِي دِينِكَ فَلَا تَعْتَدَّنَّ بِهِ وَ لَا تَرْغَبَنَّ فِي صُحْبَتِهِ فَإِنَّ كُلَّ مَا سِوَى اللَّهِ مُضْمَحِلٌّ وَخِيمٌ عَاقِبَتُهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٤).

******

ترجمه:

از داود رقی از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است كه فرمود: به هر چیزی كه برای دینت منفعتی ندارد نگاه كن و به آن اهمیت نده و به همراهی با آن رغبت نكن، زیرا هر چیزی غیر از خدا نابود شدنی است و عاقبتش وخیم است.

١٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ قَبُولِ النُّصْحِ وَ صُحْبَةِ الْإِنْسَانِ مَنْ يُعَرِّفُهُ عَيْبَهُ نُصْحاً لَا مَنْ يَسْتُرُهُ عَنْهُ غَشّاً

اشارة

(٥) ١٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ قَبُولِ النُّصْحِ وَ صُحْبَةِ الْإِنْسَانِ مَنْ يُعَرِّفُهُ عَيْبَهُ نُصْحاً لَا مَنْ يَسْتُرُهُ عَنْهُ غَشّاً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٤٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٥٤٦- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِى نَجْرَانَ (عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ أَبَانٍ عَنْ أَبِى الْعُدَيْسِ) (٧) قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع يَا صَالِحُ اتَّبِعْ مَنْ يُبْكِيكَ وَ هُوَ لَكَ نَاصِحٌ وَ لَا تَتَّبِعْ مَنْ يُضْحِكُكَ وَ هُوَ لَكَ غَاشٌّ وَ سَتُرَدُّونَ عَلَى اللَّهِ جَمِيعاً فَتَعْلَمُونَ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِى الْمَحَاسِنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِى نَجْرَانَ عَنْ

ص: ٢٤

١- قرب الإسناد- ٢٥.

٢- فى المصدر- ما لا يفيدك.

٣- تقدم فى الحديث ٢ من الباب ٥٠ من أبواب الذكر، و فى الحديث ١٢ من الباب ٤٩ من أبواب آداب السفر.

٤- يأتى فى الباب ١٦ و فى الحديثين ١ و ٣ من الباب ١٧، و فى الحديث ٣٣ من الباب ١٠٤ من هذه الأبواب.

٥- الباب ١٢ فيه ٣ أحاديث.

٦- الكافى ٢- ٦٣٨- ٢.

۷- فی التهذیب- محمّد بن الصلت- أبو العدیس- عن صالح، و فی المحاسن- محمّد بن الصلت، عن أبو العدیس، عن صالح.

مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الصَّلْتِ مِثْلَهُ (۱) وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ (۲).

******

ترجمه:

ابو جعفر (علیه السلام) فرمود: ای صالح، پیروی کن از کسی که تو را می گریاند و او برای تو نصیحت گو است و پیروی نکن از کسی که تو را می خنداند و او برای تو فریب دهنده است. و به زودی همه شما به سوی خدا بازگردانده می شوید و (آن وقت) خواهید دانست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۴۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۵۴۷- ۲- (۳) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ إِلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَحَبُّ إِخْوَانِی إِلَیَّ مَنْ أَهْدَی إِلَیَّ عُیُوبِی.

******

ترجمه:

محب-وبترین برادرانم نزد م-ن کس-ي اس-ت ك--ه

عیبهاي مرا پیش من هدیه بیاورد(وآنها را به من گوشزد کند)

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۴۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

١٥٥٤٨- ٣- (٤) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا یَسْتَغْنِی الْمُؤْمِنُ عَنْ خَصْلَةٍ وَ بِهِ الْحَاجَةُ إِلَی ثَلَاثِ خِصَالٍ تَوْفِیقٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ وَاعِظٍ مِنْ نَفْسِهِ وَ قَبُولِ مَنْ یَنْصَحُهُ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٥).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام: مؤمن نیازمند سه خصلت است: توفیق از سوی خداوند، واعظی از درون خود، پذیرش نسبت به کسی که او را پند می دهد.

١٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ مُصَادَقَةِ مَنْ یَحْفَظُ صَدِیقَهُ وَ لَا یُسْلِمُهُ

اشارة

(٦) ١٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ مُصَادَقَةِ مَنْ یَحْفَظُ صَدِیقَهُ وَ لَا یُسْلِمُهُ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٥٤٩ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٥٥٤٩- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عُبَیْدِ اللَّهِ الدِّهْقَانِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِذٍ عَنْ عُبَیْدِ اللَّهِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَکُونُ الصَّدَاقَةُ إِلَّا بِحُدُودِهَا فَمَنْ کَانَتْ فِیهِ هَذِهِ الْحُدُودُ أَوْ شَیْ ءٌ مِنْهَا فَانْسُبْهُ إِلَی الصَّدَاقَةِ

۱- المحاسن- ٦٠٣- ٣٢.

۲- التهذيب ٦- ٣٧٧- ١١٠٤.

۳- الكافى ۲- ٦٣٩- ٥.

٤- المحاسن- ٦٠٤- ٣٣.

٥- يأتى فى الحديث ٥ من الباب ١٧ من هذه الأبواب. و تقدم ما يدلّ عليه فى الحديث ٩ من الباب ٧ من هذه الأبواب.

٦- الباب ١٣ فيه حديثان.

٧- الكافى ۲- ٦٣٩- ٦، و أورد مثله عن المجالس و الخصال بطريق آخر فى الحديث ٣ من الباب ١٠٢ من هذه الأبواب.

وَ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ شَيْ ءٌ مِنْهَا فَلَا تَنْسُبْهُ إِلَى شَيْ ءٍ مِنَ الصَّدَاقَةِ فَأَوَّلُهَا أَنْ تَكُونَ سَرِيرَتُهُ وَ عَلَانِيَتُهُ لَکَ وَاحِدَةً وَ الثَّانِيَةُ أَنْ يَرَى زَيْنَکَ زَيْنَهُ وَ شَيْنَکَ شَيْنَهُ وَ الثَّالِثَةُ أَنْ لَا يُغَيِّرَهُ عَلَيْکَ وِلَايَةٌ وَ لَا مَالٌ وَ الرَّابِعَةُ أَنْ لَا يَمْنَعَکَ شَيْئاً تَنَالُهُ مَقْدُرَتُهُ وَ الْخَامِسَةُ وَ هِيَ تَجْمَعُ هَذِهِ الْخِصَالَ أَنْ لَا يُسْلِمَکَ عِنْدَ النَّکَبَاتِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ فِي كِتَابِ الْإِخْوَانِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع نَحْوَهُ (۱).

******

ترجمه:

از عبيدالله حلبى از ابى عبدالله (عليه السلام) روايت شده است كه فرمود: دوستى جز با شرايطش نيست. پس هر كس اين شرايط يا چيزى از آنها را در خود داشته باشد، او را به دوستى نسبت بده و هر كس هيچ يک از آنها را نداشته باشد، او را به چيزى از دوستى نسبت نده. اول آن شرايط اين است

که درون و بیرونش برای تو یکی باشد، دوم اینکه زیبایی تو را زیبایی خود و زشتی تو را زشتی خود بداند، سوم اینکه هیچ مقام و مالی او را نسبت به تو تغییر ندهد، چهارم اینکه چیزی را که در توانش است از تو دریغ نکند، و پنجم که همه این ویژگی ها را در بر می گیرد این است که در هنگام سختی ها تو را تنها نگذارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۵۵۰- ۲- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَیْنِ الرَّضِیُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع أَنَّهُ قَالَ: لَا یَکُونُ الصَّدِیقُ صَدِیقاً حَتَّی یَحْفَظَ أَخَاهُ فِی ثَلَاثٍ فِی نَکْبَتِهِ وَ غَیْبَتِهِ وَ وَفَاتِهِ.

******

ترجمه:

امام علی * فرمودند : دوست را دوست نتوان گفت، مگر آن گاه، که در سه جای آبروی دوست خود نگه دارد. یکجا به هنگامی که به بلایی گرفتار شود و یکی در هنگامی که حاضر نباشد و یکی بعد از مرگش.

۱۴- بَابُ اسْتِحْبَابِ مُوَاسَاةِ الْإِخْوَانِ بَعْضِهِمْ لِبَعْضٍ

اشارة

(۳) ۱۴ بَابُ اسْتِحْبَابِ مُوَاسَاةِ الْإِخْوَانِ بَعْضِهِمْ لِبَعْضٍ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۵۱ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۵۵۵۱- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي كِتَابِ الْإِخْوَانِ بِسَنَدِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنِ الْوَصَّافِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ لِي أَ رَأَيْتَ مَنْ قِبَلَكُمْ إِذَا كَانَ الرَّجُلُ لَيْسَ عَلَيْهِ رِدَاءٌ وَ عِنْدَ بَعْضِ إِخْوَانِهِ رِدَاءٌ يَطْرَحُهُ عَلَيْهِ قَالَ قُلْتُ: لَا قَالَ فَإِذَا كَانَ لَيْسَ عِنْدَهُ إِزَارٌ يُوصِلُ إِلَيْهِ بَعْضُ إِخْوَانِهِ بِفَضْلِ إِزَارِهِ حَتَّى يَجِدَ لَهُ إِزَاراً قَالَ قُلْتُ: لَا قَالَ فَضَرَبَ بِيَدِهِ عَلَى فَخِذِهِ ثُمَّ قَالَ مَا هَؤُلَاءِ بِإِخْوَةٍ.

******

ترجمه:

از وصافی از ابی جعفر (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: به من گفت: آیا دیده ای که در میان شما اگر مردی ردا (پوشش بالایی) نداشته باشد و نزد یکی از برادرانش ردا باشد، آن را بر او بیندازد؟ گفتم: نه. فرمود: پس اگر شلوار نداشته باشد، یکی از برادرانش از اضافی شلوار خود به او می دهد تا برای خود شلواری پیدا کند؟ گفتم: نه. پس با دست خود بر رانش زد و سپس فرمود: اینها برادر نیستند.

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۵۵۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۵۵۲- ۲- (٥) وَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ٢٦

۱- مصادقة الاخوان- ۳۰- ۱.

۲- نهج البلاغة ۳- ۱۸٤- ۱۳٤.

۳- الباب ١٤ فيه ٥ أحاديث.

٤- مصادقة الاخوان- ٣٦- ١.

٥- مصادقة الاخوان- ٣٦- ٣.

فَذَکَرَ مُوَاسَاةَ الرَّجُلِ لِإِخْوَانِهِ وَ مَا یَجِبُ لَهُ عَلَیْهِمْ فَدَخَلَنِی مِنْ ذَلِکَ أَمْرٌ عَظِیمٌ فَقَالَ إِنَّمَا ذَلِکَ إِذَا قَامَ قَائِمُنَا وَجَبَ عَلَیْهِمْ أَنْ یُجَهِّزُوا إِخْوَانَهُمْ وَ أَنْ یُقَوُّوهُمْ.

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار روایت شده است که گفت: نزد ابی عبدالله (علیه السلام) بودم، پس او از همیاری مرد با برادرانش و آنچه که بر او واجب است برای آنها، سخن گفت. از این موضوع دچار نگرانی زیادی شدم. پس فرمود: این تنها وقتی است که قائم ما قیام کند، بر آنها واجب است که برادرانشان را مجهز کنند و تقویت نمایند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۵۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۵۵۳- ۳- (۱) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ خَلَّادٍ السِّنْدِیِّ رَفَعَهُ قَالَ: أَبْطَأَ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ ص رَجُلٌ فَقَالَ مَا أَبْطَأَ بِکَ فَقَالَ الْعُرْیُ یَا رَسُولَ اللَّهِ- فَقَالَ أَ مَا کَانَ لَکَ جَارٌ لَهُ ثَوْبَانِ یُعِیرُکَ أَحَدَهُمَا فَقَالَ بَلَی یَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ مَا هَذَا لَکَ بِأَخٍ.

******

ترجمه:

از خلاد سندی به صورت مرفوع روایت شده است که گفت: مردی نزد رسول خدا (صلی الله علیه وآله) دیر آمد. پس (پیامبر) فرمود: چه چیزی باعث دیرآمدنت شد؟ گفت: ای رسول خدا، برهنگی. پیامبر فرمود: آیا همسایه ای نداشتی که دو لباس داشته باشد و یکی از آنها را به تو قرض بدهد؟ گفت: بله، ای رسول خدا. پیامبر فرمود: این شخص برادر تو نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۵٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٥٥٥٤- ٤- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ یَزِیدَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع انْظُرْ مَا أَصَبْتَ فَعُدْ بِهِ عَلَی إِخْوَانِکَ فَإِنَّ اللَّهَ یَقُولُ إِنَّ الْحَسَناتِ یُذْهِبْنَ السَّیِّئاتِ (٣) قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص- ثَلَاثَةٌ لَا تُطِیقُهَا هَذِهِ الْأُمَّةُ الْمُوَاسَاةُ لِلْأَخِ فِی مَالِهِ وَ إِنْصَافُ النَّاسِ مِنْ نَفْسِهِ وَ ذِکْرُ اللَّهِ عَلَی کُلِّ حَالٍ وَ لَیْسَ هُوَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ فَقَطْ وَ لَکِنْ إِذَا وَرَدَ عَلَی مَا یَحْرُمُ خَافَ اللَّهَ.

******

ترجمه:

از مفضل بن یزید روایت شده است که ابو عبدالله (علیه السلام) فرمود: نگاه کن هر چه به دست آوردی، به برادرانت ببخش، زیرا خداوند می فرماید: "همانا نیکی ها بدی ها را از بین می برند" (هود ١١: ١١٤). ابو عبدالله (علیه السلام) فرمود: رسول خدا (صلی الله علیه وآله) گفت: سه چیز است که این امت نمی تواند آنها را تحمل کند: یاری کردن برادر در مالش، انصاف دادن مردم از جانب خودش، و یاد خدا در همه حال. و این فقط "سبحان الله" و "الحمدلله" و "لا اله الا الله" و "الله اکبر" نیست، بلکه وقتی با چیزی که حرام است مواجه شد، از خدا بترسد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٥٥٥ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٥٥٥٥- ٥- (٤) وَ عَنِ ابْنِ أَعْیَنَ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ حَقِّ الْمُسْلِمِ عَلَی أَخِیهِ فَلَمْ یُجِبْهُ قَالَ فَلَمَّا جِئْتُ أُوَدِّعُهُ قُلْتُ سَأَلْتُکَ فَلَمْ تُجِبْنِی قَالَ إِنِّی أَخَافُ أَنْ تَکْفُرُوا وَ إِنَّ مِنْ أَشَدِّ مَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَی خَلْقِهِ ثَلَاثاً إِنْصَافَ الْمُؤْمِنِ مِنْ نَفْسِهِ حَتَّی لَا یَرْضَی لِأَخِیهِ الْمُؤْمِنِ مِنْ نَفْسِهِ إِلَّا بِمَا

١- مصادقة الاخوان- ٣٦- ٤.

۲- مصادقة الاخوان- ۳٦- ٥.

۳- هود ۱۱- ۱۱٤.

٤- مصادقة الاخوان- ٤۰- ۳.

يَرْضَى لِنَفْسِهِ وَ مُوَاسَاةَ الْأَخِ الْمُؤْمِنِ فِي الْمَالِ وَ ذِكْرَ اللَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ لَيْسَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَكِنْ عِنْدَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَيَدَعُهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الصَّدَقَةِ (۱) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ فِي فِعْلِ الْمَعْرُوفِ (۲) وَ فِي جِهَادِ النَّفْسِ (۳).

******

ترجمه:

از ابن أَعْيَن روايت شده است كه او از ابا عبدالله (عليه السلام) درباره حق مسلمان بر برادرش سؤال كرد، اما او پاسخ نداد. گفت: هنگامى كه آمدم تا خداحافظى كنم، گفتم: از شما سؤال كردم و پاسخ نداديد. فرمود: مى ترسم كه كافر شويد. و همانا از سخت ترين چيزهايى كه خداوند بر خلقش واجب كرده، سه چيز است: انصاف دادن مؤمن از جانب خودش، تا جايى كه براى برادر مؤمنش همان را بپسندد كه براى خودش مى پسندد، يارى كردن برادر مؤمن در مال، و ياد خدا در همه حال، كه فقط "سبحان الله" و "الحمدلله" نيست، بلكه هنگامى كه خداوند چيزى را بر او حرام كرده، آن را ترك كند.

۱٥- بَابُ كَرَاهَةِ مُؤَاخَاةِ الْفَاجِرِ وَ الْأَحْمَقِ وَ الْكَذَّابِ

اشارة

(٤) ۱٥ بَابُ كَرَاهَةِ مُؤَاخَاةِ الْفَاجِرِ وَ الْأَحْمَقِ وَ الْكَذَّابِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٥٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٥٥٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ الْكِنْدِيِّ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع إِذَا صَعِدَ الْمِنْبَرَ قَالَ يَنْبَغِي لِلْمُسْلِمِ أَنْ يَتَجَنَّبَ مُؤَاخَاةَ ثَلَاثَةٍ الْمَاجِنِ الْفَاجِرِ وَ الْأَحْمَقِ وَ الْكَذَّابِ فَأَمَّا الْمَاجِنُ الْفَاجِرُ فَيُزَيِّنُ لَكَ فِعْلَهُ وَ يُحِبُّ أَنْ تَكُونَ مِثْلَهُ وَ لَا يُعِينُكَ عَلَى أَمْرِ دِينِكَ وَ مَعَادِكَ وَ مُقَارَنَتُهُ جَفَاءٌ وَ قَسْوَةٌ وَ مَدْخَلُهُ وَ مَخْرَجُهُ عَارٌ عَلَيْكَ وَ أَمَّا الْأَحْمَقُ فَإِنَّهُ لَا يُشِيرُ عَلَيْكَ بِخَيْرٍ وَ لَا يُرْجَى لِصَرْفِ السُّوءِ عَنْكَ وَ لَوْ أَجْهَدَ نَفْسَهُ وَ رُبَّمَا أَرَادَ مَنْفَعَتَكَ فَضَرَّكَ

١- تقدم فى الباب ٢٧ من أبواب الصدقة.

٢- يأتى فى الحديث ٤ من الباب ٣٧ من أبواب فعل المعروف.

٣- يأتى فى الباب ٣٤ من أبواب جهاد النفس، و فى الحديث ٣ من الباب ٣٤ من أبواب جهاد العدو. و تقدم ما يدلّ على ذلك فى الحديثين ١٥ و ١٦ من الباب ١ من أبواب المواقيت، و فى الحديث ٣ من الباب ٤٩ من أبواب الملابس، و فى الحديث ١٢ من الباب ٥ من أبواب الذكر. و يأتى ما يدلّ عليه فى الباب ١٢٢ و فى الحديث ٢ من الباب ١٢٤ من هذه الأبواب، و فى الباب ٣٢ من أبواب آداب التجارة.

٤- الباب ١٥ فيه ٥ أحاديث.

٥- الكافى ٢- ٣٧٦- ٦.

فَمَوْتُهُ خَيْرٌ مِنْ حَيَاتِهِ وَ سُكُوتُهُ خَيْرٌ مِنْ نُطْقِهِ وَ بُعْدُهُ خَيْرٌ مِنْ قُرْبِهِ وَ أَمَّا الْكَذَّابُ فَإِنَّهُ لَا يَهْنِئُکَ مَعَهُ عَيْشٌ يَنْقُلُ حَدِيثَکَ وَ يَنْقُلُ إِلَيْکَ الْحَدِيثَ كُلَّمَا أَفْنَى أُحْدُوثَةً مَطَّهَا (۱) بِأُخْرَى مِثْلِهَا حَتَّى إِنَّهُ يُحَدِّثُ بِالصِّدْقِ فَمَا يُصَدَّقُ وَ يُفَرِّقُ (۲) بَيْنَ النَّاسِ بِالْعَدَاوَةِ فَيُنْبِتُ السَّخَائِمَ فِي الصُّدُورِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ انْظُرُوا لِأَنْفُسِكُمْ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي كِتَابِ الْإِخْوَانِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع نَحْوَهُ (۳).

******

ترجمه:

حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) وقتی بر می آمد و به منبر می رفت، می فرمود: «برای مسلمان مناسب است که از سه نوع انسان دوری جوید: مجنون فاسق، احمق و دروغگو. زیرا مجنون فاسق آراستگی اعمالش را برای تو زینت دهد و دوست دارد که تو نیز مانند او باشی، اما تو را در امور دینی و آخرتیت یاری نمی دهد و مقایسه با او، تندروی و سختی است و ورود و خروجش برای تو خجالت آور است. اما احمق، هیچ خیری به تو نمی رساند و نمی تواند برای رفع بدی ها از تو امیدوار شود، حتی اگر خودش را به کوشش بیشتری بیاورد، و ممکن است تلاشش برای تو مضر باشد، پس مرگش بهتر از زندگیش است، سکوتش بهتر از سخن گفتنش و فاصله گرفتن از او بهتر از نزدیکی او است. اما دروغگو، با او نمی توانی به خوشبختی برسی، زیرا زندگی اش به نقل از تو گذاشتن حدیث تو و ارائه حدیثی به تو است و هر زمان که یک حدیث را به پایان برساند، حدیث دیگری را مشابه آن به ارمغان می آورد، حتی اگر به راستی سخن بگوید، سخن او قبول نمی شود، و با برانگیزی ورزیدن عداوت بین مردم را تقسیم می کند و این باعث می شود که نفرت ها در دلها بروید، پس از خدا پروا کنید و به خودتان نگاه کنید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۵۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

١٥٥٥٧- ٢- (٤) قَالَ الْكُلَيْنِيُّ وَ فِي رِوَايَةِ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع لَا يَنْبَغِي لِلْمَرْءِ الْمُسْلِمِ أَنْ يُؤَاخِيَ الْفَاجِرَ فَإِنَّهُ يُزَيِّنُ لَهُ فِعْلَهُ وَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ مِثْلَهُ وَ لَا يُعِينُهُ عَلَى أَمْرِ دُنْيَاهُ وَ لَا أَمْرِ مَعَادِهِ وَ مَدْخَلُهُ إِلَيْهِ وَ مَخْرَجُهُ مِنْ عِنْدِهِ شَيْنٌ عَلَيْهِ.

******

ترجمه:

امام صادق از اميرمؤمنان عليه السلام روايت كرده است كه آن حضرت فرمود : براي مرد مسلمان شايسته نيست كه با گناهكاران طرح رفاقت و دوستي بريزد، زيرا شخص گناهكار عمل [زشت] خود را براي او مي آرايد [و زيبا جلوه مي دهد] و دوست دارد او را نيز همانند خود سازد، و نه بر كار دنيا و نه بر كار آخرت او را كمک دهد و رفتن و آمدنش نزد آن شخص گناهكار براي او ننگ و رسوايي است.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٥٨ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٥٥٨- ٣- (٥) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ عَنْ مُيَسِّرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَنْبَغِي لِلْمُسْلِمِ (٦) أَنْ يُؤَاخِيَ الْفَاجِرَ وَ لَا الْأَحْمَقَ وَ لَا الْكَذَّابَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : سزاوار نيست فرد مسلمان دوستى كند با شخص فاجرواحمق ودروغگو .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٥٩ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۵۵۵۹- ٤- (۷) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ یَعْقُوبَ الْهَاشِمِیِّ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ

۱- فی نسخة- مطرها (هامش المخطوط).

۲- فی نسخة- یغری (هامش المخطوط).

۳- مصادقة الاخوان- ۷۸- ۲.

٤- الکافی ۲- ٦٤۰- ۲.

٥- الکافی ۲- ٦٤۰- ۳.

٦- فی المصدر- للمرء المسلم.

۷- الکافی ۲- ٦٤۲- ۱۱.

عُبَیْدِ بْنِ زُرَارَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِیَّاکَ (۱) وَ مُصَادَقَةَ الْأَحْمَقِ فَإِنَّکَ أَسَرَّ مَا تَکُونُ مِنْ نَاحِیَتِهِ أَقْرَبُ مَا یَکُونُ إِلَی مَسَاءَتِکَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام فرمود:از رفاقت با احمق بپرهیز که هرچه از جانب او خوشحال باشی،او به بدحال کردن تو نزدیك تر است.(یعنی هرچه به دوستی او خوشحال تر باشی به زیان رساندنش به تو بخاطر حماقتش نزدیکتر باشد)

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵٦۰ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱۵۵۶۰- ۵- (۲) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ الْکِنْدِیِّ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: کَانَ عَلِیٌّ ع عِنْدَکُمْ إِذَا صَعِدَ الْمِنْبَرَ یَقُولُ یَنْبَغِی لِلْمُسْلِمِ أَنْ یَجْتَنِبَ مُؤَاخَاةَ الْکَذَّابِ فَإِنَّهُ لَا یَهْنِئُکَ مَعَهُ عَیْشٌ یَنْقُلُ حَدِیثَکَ وَ یَنْقُلُ الْأَحَادِیثَ إِلَیْکَ کُلَّمَا فَنِیَتْ أُحْدُوثَةٌ مَطَّهَا بِأُخْرَی حَتَّی إِنَّهُ لَیُحَدِّثُ بِالصِّدْقِ فَمَا یُصَدَّقُ فَیَنْقُلُ الْأَحَادِیثَ مِنْ بَعْضِ النَّاسِ إِلَی بَعْضٍ یُکْسِبُ بَیْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَ یُنْبِتُ الشَّحْنَاءَ فِی الصُّدُورِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۳) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٤).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : چون امیر مؤمنان بر منبر بالا می رفت ، می فرمود : «شایسته مسلمان است که ازبرادری با دروغگوبپرهیزد چون زندگی با او برایت گوارا نخواهد بود . سخنت را پیش دیگران می برد و سخن دیگران را نزد تو می آورد . هرگاه دروغی ببافد و آن را به سر رساند ، آن را با دروغ دیگری همچون آن ، درمی پیوندد ، تا آن جا که گاه ، سخنِ راست می گوید ؛ امّا تصدیقش نمی کنند . میان مردم ، با دشمنی جدایی می اندازد و در دل ها تخم کینه می کارد .

١٦- بَابُ کَرَاهَةِ مُشَارَکَةِ الْعَبِیدِ وَ السَّفِلَةِ وَ الْفُجَّارِ فِی الْأَمْرِ

اشارة

(۵) ١٦ بَابُ کَرَاهَةِ مُشَارَکَةِ الْعَبِیدِ وَ السَّفِلَةِ وَ الْفُجَّارِ فِی الْأَمْرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۵۶۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۵۶۱- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا عَمَّارُ إِنْ كُنْتَ تُحِبُّ أَنْ تَسْتَتِبَّ (۷) لَکَ النِّعْمَةُ وَ تَكْمُلَ لَکَ الْمُرُوءَةُ وَ تَصْلُحَ لَکَ الْمَعِيشَةُ فَلَا تُشَارِكِ الْعَبِيدَ وَ السَّفِلَةَ

ص: ۳۰

۱- فی نسخة- إيّاكم.

۲- المحاسن- ۱۱۷- ۱۲۵.

۳- تقدم فی البابين ۸ و ۱۱ من هذه الأبواب.

٤- يأتی فی البابين ١٦ و ١٧ و فی الحديث ٤ من الباب ١٩، و فی الحديث ٣٣ من الباب ١٠٤ من هذه الأبواب، و فی البابين ٣٧ و ٣٨ من أبواب الأمر بالمعروف و النهی عن المنكر.

٥- الباب ١٦ فيه ٤ أحاديث.

٦- الكافی ٢- ٦٤٠- ٥، ٦.

٧- فی نسخة- تستتم (هامش المخطوط).

فِی أَمْرِکَ فَإِنَّهُمْ إِنِ ائْتَمَنْتَهُمْ خَانُوکَ وَ إِنْ حَدَّثُوکَ كَذَبُوکَ وَ إِنْ نُكِبْتَ خَذَلُوکَ وَ إِنْ وَعَدُوکَ أَخْلَفُوکَ.

قَالَ وَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ حُبُّ الْأَبْرَارِ لِلْأَبْرَارِ ثَوَابٌ لِلْأَبْرَارِ وَ حُبُّ الْفُجَّارِ لِلْأَبْرَارِ فَضِيلَةٌ لِلْأَبْرَارِ وَ بُغْضُ الْفُجَّارِ لِلْأَبْرَارِ زَيْنٌ لِلْأَبْرَارِ وَ بُغْضُ الْأَبْرَارِ لِلْفُجَّارِ خِزْيٌ عَلَى الْفُجَّارِ

******

ترجمه:

از عمّار بن موسی نقل شد که گفت: امام صادق (علیه السلام) به من فرمود: "ای عمّار! اگر دوست داری نعمت برایت استوار شود، و شرافت تکمیل شود، و زندگی برایت بهبود یابد، پس در امورت با بندگان و افراد پست مشارکت نکن، زیرا اگر آن ها را به امانت بگیری، تو را خیانت کنند؛ و اگر با تو سخن بگویند، دروغ بگویند؛ و اگر در برابر مشکلات قرار بگیری، تو را رها کنند؛ و اگر به تو وعده دهند، وفا نکنند."

سپس او ادامه داد: "و من شنیده ام که ابو عبدالله (علیه السلام) فرموده است: "عشق ابرار به ابرار، پاداشی برای ابرار است؛ و عشق فجار به ابرار، فضیلتی برای ابرار است؛ و بغض فجار به ابرار، زینتی برای ابرار است؛ و بغض ابرار به فجار، خواری و ذلتی برای فجار است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۶۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۵۶۲- ۲- (۱) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی الْبِلَادِ عَمَّنْ ذَکَرَهُ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ یَا بُنَیَّ لَا تَقْتَرِبْ فَیَکُونَ أَبْعَدَ لَکَ وَ لَا تَبْعُدْ فَتُهَانَ کُلُّ دَابَّةٍ تُحِبُّ مِثْلَهَا وَ إِنَّ ابْنَ آدَمَ یُحِبُّ مِثْلَهُ وَ لَا تَنْشُرْ بِرَّکَ إِلَّا عِنْدَ بَاغِیهِ کَمَا لَیْسَ بَیْنَ الذِّئْبِ وَ الْکَبْشِ خُلَّةٌ کَذَلِکَ لَیْسَ بَیْنَ الْبَارِّ وَ الْفَاجِرِ خُلَّةٌ مَنْ یَقْرَبْ مِنَ الزِّفْتِ (۲) یَعْلَقْ بِهِ بَعْضُهُ کَذَلِکَ مَنْ یُشَارِکِ الْفَاجِرَ یَتَعَلَّمْ مِنْ طُرُقِهِ مَنْ یُحِبَّ الْمِرَاءَ یُشْتَمْ وَ مَنْ یَدْخُلْ مَدَاخِلَ السَّوْءِ یُتَّهَمْ وَ مَنْ یُقَارِنْ قَرِینَ السَّوْءِ لَا یَسْلَمْ وَ مَنْ لَا یَمْلِکْ لِسَانَهُ یَنْدَمْ.

******

ترجمه:

از لقمان حدیث شد که به پسرش گفت: ای پسر جانم زیاد با مردم نزدیك مشو که موجب دوریت از دلهای آنها شوی (یعنی چون زیاد رفت و آمد با مردم کردی موجب ملال و خستگی آنها شود و در نتیجه مورد بی مهری آنان واقع شوی) و یکسره از آنان دوری مکن که (اعتنایت نکنند و) خوار و

بی مقدار شوی، هر جانداری همانند خود را دوست دارد و آدمیزاد هم بمانند خود دوستی ورزد، کالای خود را جز در نزد خریدار و جویایش پهن مکن، و چنانچه میان گرگ و گوسفند دوستی نباشد هم چنین میان نیکوکار و بدکار دوستی نباشد، و هر که بقیر نزدیك شود پاره ای از آن باو بچسبد هم چنین هر کس با تبهکار در زندگی شریك شود از روشهای او بیاموزد، و هر که جدال و ستیزه جوئی را دوست دارد دشنام خورد، و هر که بجاهای بد رود متهم گردد، و کسی که با رفیق بد همنشین شود در امان نباشد، و هر که زبان خود را نگه ندارد پشیمان گردد.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٦٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٥٦٣- ٣- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارٍ السَّابَاطِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا عَمَّارُ إِنْ كُنْتَ تُحِبُّ أَنْ تَسْتَتِبَّ لَكَ النِّعْمَةُ وَ تَكْمُلَ لَكَ الْمَوَدَّةُ وَ تَصْلُحَ لَكَ الْمَعِيشَةُ فَلَا تَسْتَشِرِ الْعَبِيدَ وَ السَّفِلَةَ فِي أَمْرِكَ فَإِنَّكَ إِنِ ائْتَمَنْتَهُمْ خَانُوكَ وَ إِنْ حَدَّثُوكَ كَذَبُوكَ وَ إِنْ نُكِبْتَ خَذَلُوكَ وَ إِنْ وَعَدُوكَ مَوْعِداً لَمْ يَصْدُقُوكَ.

******

ترجمه:

ازعَمَّارِسابَاطِيِّ نقل شد که گفت: امام صادق (علیه السلام) به من فرمود: "ای عمّار! اگر دوست داری نعمت برایت استوار شود، و شرافت تکمیل شود، و زندگی برایت بهبود یابد، پس در امورت با بندگان و افراد پست مشارکت نکن، زیرا اگر آن ها را به امانت بگیری، تو را خیانت کنند؛ و اگر با تو سخن بگویند، دروغ بگویند؛ و اگر در برابر مشکلات قرار بگیری، تو را رها کنند؛ و اگر به تو وعده دهند، وفا نکنند."

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٦٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٥٥٦٤- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ

ص: ٣١

١- الكافى ٢- ٦٤١- ٩.

٢- الزفت- القير. (الصحاح- زفت- ١- ٢٤٩).

٣- علل الشرائع- ٥٥٨- ١، و أورده فى الحديث ٢ من الباب ٢٦ من هذه الأبواب.

٤- علل الشرائع- ٥٥٩- ٢، و أورده فى الحديث ٣ من الباب ٢٦ من هذه الأبواب.

مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ كَانَ أَبِی ع يَقُولُ قُمْ بِالْحَقِّ وَ لَا تَعَرَّضْ لِمَا فَاتَکَ وَ اعْتَزِلْ مَا لَا يَعْنِيکَ وَ تَجَنَّبْ عَدُوَّکَ وَ احْذَرْ صَدِيقَکَ مِنَ الْأَقْوَامِ إِلَّا الْأَمِينَ وَ الْأَمِينُ مَنْ خَشِیَ اللَّهَ وَ لَا تَصْحَبِ الْفَاجِرَ وَ لَا تُطْلِعْهُ عَلَى سِرِّکَ وَ لَا تَأْمَنْهُ عَلَى أَمَانَتِکَ وَ اسْتَشِرْ فِی أُمُورِکَ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (١).

******

ترجمه:

از طرف معاويه بن وهب، از امام صادق عليه السلام نقل شده كه فرمود: "من شنيدم او می گفت: پدرم عليه السلام می فرمود: برای اقامه حق اقدام كن و به گذشته هايت پرداخت نكن، از آنچه به نفعت نيست دوری كن، از دشمنت اجتناب كن، از دوستت از مردمی كه امين نيستند بپرهيز وامين كسی استكه از خدا می ترسد با گناهكار نشين و سر رازهايت را به او نگو و امانتت را به او واگذار و در امور خود از كسانی كه از پروردگارشان می ترسند مشورت بگير."

١٧- بَابُ تَحْرِيمِ مُصَاحَبَةِ الْكَذَّابِ وَ الْفَاسِقِ وَ الْبَخِيلِ وَ الْأَحْمَقِ وَ قَاطِعِ الرَّحِمِ وَ مُحَادَثَتِهِمْ وَ مُرَافَقَتِهِمْ لِغَيْرِ ضَرُورَةٍ أَوْ تَقِيَّةٍ

اشارة

(٢) ١٧ بَابُ تَحْرِيمِ مُصَاحَبَةِ الْكَذَّابِ وَ الْفَاسِقِ وَ الْبَخِيلِ وَ الْأَحْمَقِ وَ قَاطِعِ الرَّحِمِ وَ مُحَادَثَتِهِمْ وَ مُرَافَقَتِهِمْ لِغَيْرِ ضَرُورَةٍ أَوْ تَقِيَّةٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٦٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٥٦٥- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ وَ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ لِي أَبِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع يَا بُنَيَّ انْظُرْ خَمْسَةً فَلَا تُصَاحِبْهُمْ وَ لَا تُحَادِثْهُمْ وَ لَا تُرَافِقْهُمْ فِي طَرِيقٍ فَقُلْتُ يَا أَبَهْ مَنْ هُمْ عَرِّفْنِيهِمْ قَالَ إِيَّاكَ وَ مُصَاحَبَةَ الْكَذَّابِ فَإِنَّهُ بِمَنْزِلَةِ السَّرَابِ يُقَرِّبُ لَكَ الْبَعِيدَ وَ يُبَعِّدُ لَكَ الْقَرِيبَ وَ إِيَّاكَ وَ مُصَاحَبَةَ الْفَاسِقِ فَإِنَّهُ بَائِعُكَ بِأُكْلَةٍ وَ أَقَلَّ مِنْ ذَلِكَ وَ إِيَّاكَ وَ مُصَاحَبَةَ الْبَخِيلِ فَإِنَّهُ يَخْذُلُكَ فِي مَالِهِ أَحْوَجَ مَا تَكُونُ إِلَيْهِ وَ إِيَّاكَ وَ مُصَاحَبَةَ الْأَحْمَقِ فَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَعَكَ فَيَضُرُّكَ وَ إِيَّاكَ

ص: ٣٢

١- يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الباب ٢٤ من أبواب آداب التجارة. و تقدم ما يدلّ عليه فى الحديث ٧ من الباب ٢٠ من أبواب مقدّمة العبادات.

۲- الباب ۱۷ فیه ۵ أحادیث.

۳- الکافی ۲- ۳۷۶- ۷، الکافی ٦٤١- ۷.

وَ مُصَاحَبَةَ الْقَاطِعِ لِرَحِمِهِ فَإِنِّی وَجَدْتُهُ مَلْعُوناً فِی کِتَابِ اللَّهِ فِی ثَلَاثَةِ مَوَاضِعَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَهَلْ عَسَیْتُمْ إِنْ تَوَلَّیْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِی الْأَرْضِ وَ تُقَطِّعُوا أَرْحامَکُمْ أُولئِکَ الَّذِینَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَ أَعْمی أَبْصارَهُمْ (۱) وَ قَالَ وَ الَّذِینَ یَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِیثاقِهِ وَ یَقْطَعُونَ ما أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ یُوصَلَ وَ یُفْسِدُونَ فِی الْأَرْضِ أُولئِکَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَ لَهُمْ سُوءُ الدَّارِ (۲) وَ قَالَ فِی سُورَةِ الْبَقَرَةِ الَّذِینَ یَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِیثاقِهِ وَ یَقْطَعُونَ ما أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ یُوصَلَ وَ یُفْسِدُونَ فِی الْأَرْضِ أُولئِکَ هُمُ الْخاسِرُونَ (۳).

******

ترجمه:

از سوی معاویه بن وهب، از امام صادق علیه السلام نقل شده که فرمود: "پدرم علیه السلام به من گفت: ای پسرم، پنج نوع از افراد را بپرهیز و با آن ها دوستی نکن، گفتم: ای پدر، این پنج نوع افراد را به من معرفی کن. فرمود: از مصاحبت دروغگو پرهیز کن، زیرا او همانند سراب است که دوررا برایت نزدیک ونزدیک را برایت دورجلوه می دهد . از مصاحبت فاسق بپرهیز، زیرا او تو را به مالی کم ارزش می فروشد. از مصاحبت بخیل بپرهیز، زیرا او در مال خود بی ثبات است و تو را در بدترین زمان ها ترک می کند. از مصاحبت احمق بپرهیز، زیرا او می خواهد با تو مفید باشد، اما آسیب می زند. از مصاحبت کسی که با خویشاوندانش قطع رابطه کرده است بپرهیز، زیرا در کتاب الله ملعون شده است در سه جایگاه: «آیا ممکن است اگر گردان شدید، در زمین فساد کنید و رحم های خود را قطع کنید؟ آنانی که خداوند آنان را کریم و کور می سازد.» (محمد، آیه ۲۲-۲۳)، و «کسانی که عهد خدا را پس از پایبندی به آن می شکنند و آنچه خداوند به آنها امر کرده است را قطع و فساد در زمین ایجاد می کنند؛ اینان دارای لعنتی و بدبختی هستند.» (الرعد، آیه ۲۵)، و «کسانی که عهد

خدا را پس از پایبندی به آن شکنجه و آنچه خداوند به آنها امر کرده است را قطع و در زمین فساد ایجاد می کنند، اینان از شکست خوردگان هستند.» (البقرة، آیه ۲۷)." ترجمه اصلاح شود

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵٦٦ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۵٦٦- ۲- (٤) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْمُفِیدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْجِعَابِیِّ (٥) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدٍ الْهَمْدَانِیِّ (٦) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی بْنِ زَکَرِیَّا (۷) عَنْ أَسَدِ بْنِ زَیْدٍ الْقُرَشِیِّ (۸) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی (۹) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: إِیَّاکَ وَ صُحْبَةَ الْأَحْمَقِ فَإِنَّهُ أَقْرَبَ مَا تَکُونُ مِنْهُ أَقْرَبُ مَا یَکُونُ إِلَی مَسَاءَتِکَ.

******

ترجمه:

ازمحمد بن مروان، از امام صادق جعفر بن محمد علیهما السلام نقل شده که فرمود: "از مصاحبت احمق بپرهیز، زیرا او نزدیک ترین به خرابکاری و زیان شما خواهد بود."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵٦۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۵٦۷- ۳- (۱۰) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَیْنِ الرَّضِیُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِیرِ

۱- محمد (صلّی اللّه علیه و آله) ٤۷- ۲۲- ۲۳.

۲- الرعد ۱۳- ۲٥.

۳- البقرة ۲- ۲۷.

٤- أمالی الطوسیّ. ۱- ۳۷.

٥- فی المصدر- محمّد بن عمر الجعابی.

٦- فی المصدر- أحمد بن محمّد بن سعید المهرانی.

٧- فی المصدر- أحمد بن محمّد بن یحیی بن زکریا.

٨- فی المصدر- أسید بن زید القرشیّ.

٩- لیس فی المصدر.

١٠- نهج البلاغة ٣- ١٦١- ٣٨.

الْمُؤْمِنِینَ ع قَالَ: یَا بُنَیَّ إِیَّاکَ وَ مُصَادَقَةَ الْأَحْمَقِ فَإِنَّهُ یُرِیدُ أَنْ یَنْفَعَکَ فَیَضُرُّکَ وَ إِیَّاکَ وَ مُصَادَقَةَ الْبَخِیلِ فَإِنَّهُ یَقْعُدُ (١) عَنْکَ أَحْوَجَ مَا تَکُونُ إِلَیْهِ وَ إِیَّاکَ وَ مُصَادَقَةَ الْفَاجِرِ فَإِنَّهُ یَبِیعُکَ بِالتَّافِهِ وَ إِیَّاکَ وَ مُصَادَقَةَ الْکَذَّابِ فَإِنَّهُ کَالسَّرَابِ یُقَرِّبُ عَلَیْکَ الْبَعِیدَ وَ یُبَعِّدُ عَلَیْکَ الْقَرِیبَ.

******

ترجمه:

حضرت علی * خطاب به فرزندشان ای فرزند، بپرهیز از دوستی با احمق، زیرا احمق خواهد که به تو سود رساند، ولی زیان می رساند و بپرهیز از دوستی با بخیل که او چیزی را که بسیار به آن نیازمند هستی از تو دریغ می دارد و بپرهیز از دوستی با تبهکار که تو را به اندك چیزی می فروشد. و بپرهیز از دوستی دروغگو، که او چون سراب است، دور را نزدیك نشان می دهد و نزدیك را دور می نمایاند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٥٦٨ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٥٥٦٨- ٤- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ یُوسُفَ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِیرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا تُقَارِنْ وَ لَا تُؤَاخِ أَرْبَعَةً الْأَحْمَقَ وَ الْبَخِیلَ وَ الْجَبَانَ وَ الْکَذَّابَ أَمَّا الْأَحْمَقُ فَیُرِیدُ أَنْ یَنْفَعَکَ فَیَضُرُّکَ وَ أَمَّا الْبَخِیلُ

فَإِنَّهُ يَأْخُذُ مِنْکَ وَ لَا يُعْطِيکَ وَ أَمَّا الْجَبَانُ فَإِنَّهُ يَهْرُبُ عَنْکَ وَ عَنْ وَالِدَيْهِ وَ أَمَّا الْكَذَّابُ فَإِنَّهُ يَصْدُقُ وَ لَا يُصَدَّقُ.

******

ترجمه:

حنان بن سدير، از پدرش، از ابو جعفر عليه السلام نقل كرده است: «چهار نوع از افراد را هرگز قرينه و يا هم راه خود مختص نكن: احمق، بخيل، ترسو، و دروغگو. احمق، مى خواهد كه بهترين راهنما باشد ولى به جاى كمك، آسيب مى زند. بخيل، از تو مى گيرد اما به تو نمى دهد. ترسو، از تو و از والدينش فرار مى كند. دروغگو، ممكن است صادق باشد، اما تو را تصديق نمى كنند.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٦٩ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٥٥٦٩- ٥- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِي الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ عَنْ رَجَاءِ بْنِ يَحْيَى الْعَبَرْتَائِيِّ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ ع قَالَ: أَرَدْتُ سَفَراً فَأَوْصَى إِلَيَّ أَبِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع- فَقَالَ فِي وَصِيَّتِهِ إِيَّاکَ يَا بُنَيَّ أَنْ تُصَاحِبَ الْأَحْمَقَ أَوْ تُخَالِطَهُ وَ اهْجُرْهُ وَ لَا تُحَادِثْهُ فَإِنَّ الْأَحْمَقَ هُجْنَةٌ عَيَّابٌ (٤) غَائِباً كَانَ أَوْ حَاضِراً إِنْ تَكَلَّمَ فَضَحَهُ حُمْقُهُ وَ إِنْ سَكَتَ قَصَرَ بِهِ عِيُّهُ (٥) وَ إِنْ عَمِلَ أَفْسَدَ وَ إِنِ اسْتُرْعِيَ أَضَاعَ لَا عِلْمُهُ مِنْ نَفْسِهِ يُغْنِيهِ وَ لَا عِلْمُ غَيْرِهِ يَنْفَعُهُ وَ لَا يُطِيعُ نَاصِحَهُ وَ لَا يَسْتَرِيحُ مُقَارِنُهُ

ص: ٣٤

١- فى المصدر- يبعد.

٢- الخصال- ٢٤٤- ١٠٠.

٣- أمالى الطوسىّ ٢- ٢٢٦.

٤- فی المصدر- هجنة عین.

٥- فی المصدر- غیه.

تَوَدُّ أُمُّهُ أَنَّهَا ثَكِلَتْهُ وَ امْرَأَتُهُ أَنَّهَا فَقَدَتْهُ وَ جَارُهُ بُعْدَ دَارِهِ وَ جَلِيسُهُ الْوَحْدَةَ مِنْ مُجَالَسَتِهِ إِنْ كَانَ أَصْغَرَ مَنْ فِي الْمَجْلِسِ أَعْنَى مَنْ فَوْقَهُ وَ إِنْ كَانَ أَكْبَرَهُمْ أَفْسَدَ مَنْ دُونَهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (١) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ فِي الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ (٢).

******

ترجمه:

مسعدة بن صدقة از جعفر بن محمد، از پدرش امام علی بن الحسین (علیه السلام) را نقل کرده است که فرمود: «من قصد سفر داشتم، پس پدرم علی بن الحسین (علیه السلام) به من توصیه کردند که: «از همراهی و گفتگو با احمق دوری کن، او را ترک کن، با او حرف نزن، زیرا احمق سرزنش آور و ناپیداست، بی معرفت و بی خرد. اگر صحبت کند، حماقتش او را فاش می کند، و اگر ساکت باشد، ناشناخته می ماند. اگر عمل کند، فساد به بار می آورد، و اگر مشورت شود، دانش خود را از دست می دهد و از دانش دیگران استفاده نمی کند. او نه ازنصیحت دهنده خود اطاعت می کند، و نه از ناراحتی همراهانش آرامش می بخشد.»مادرش خواستار باروری او باشد، همسرش خواستار بازگشت او به خانه باشد و همسایه اش از دوری او از خانه شکایت داشته باشد و آن کس که در مجلس زیرسر و بالاتر از او است او را دشمن می داند و اگر همان طور که در مجلس کوچکتر از اوست، بدتر از او رفتار کند، او را دشمن می داند. ترجمه

١٨- بَابُ كَرَاهَةِ مُجَالَسَةِ الْأَنْذَالِ وَ الْأَغْنِيَاءِ وَ مُحَادَثَةِ النِّسَاءِ

اشارة

(۳) ۱۸ بَابُ كَرَاهَةِ مُجَالَسَةِ الْأَنْذَالِ وَ الْأَغْنِيَاءِ وَ مُحَادَثَةِ النِّسَاءِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۵۷۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۵۷۰- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ الْمُحَارِبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ثَلَاثَةٌ مُجَالَسَتُهُمْ تُمِيتُ الْقَلْبَ الْجُلُوسُ مَعَ الْأَنْذَالِ وَ الْحَدِيثُ مَعَ النِّسَاءِ وَ الْجُلُوسُ مَعَ الْأَغْنِيَاءِ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع فِي وَصِيَّةِ النَّبِيِّ ص لِعَلِيٍّ ع نَحْوَهُ (٥).

******

ترجمه:

امام صادق * نقل كرد: "رسول خدا (ص) فرمود: سه چيز است كه حال قلب را مى ميراند؛ نشستن با افراد بى شرف، سخن گفتن با زنان و حضور در مجالس اغنيا."

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۵۷۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۵۷۱- ۲- (٦) وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي

١- تقدم فی البابین ١١ و ١٥ من هذه الأبواب.

٢- یأتی فی البابین ٣٧ و ٣٨ من أبواب الأمر بالمعروف و النهی عن المنکر.

٣- الباب ١٨ فیه حدیثان.

٤- الکافی ٢- ٦٤١- ٨، و أورده عن الخصال فی الحدیث ٢ من الباب ١٤١ من هذه الأبواب.

٥- الفقیه ٤- ٣٥٩- ٥٧٦٢.

٦- أمالی الصدوق- ٢٠٩- ٣.

جَعْفَرٍ الْبَاقِرِ ع أَنَّهُ قَالَ لِرَجُلٍ یَا فُلَانُ لَا تُجَالِسِ الْأَغْنِیَاءَ فَإِنَّ الْعَبْدَ یُجَالِسُهُمْ وَ هُوَ یَرَی أَنَّ لِلَّهِ عَلَیْهِ نِعْمَةً فَمَا یَقُومُ حَتَّی یَرَی أَنْ لَیْسَ لِلَّهِ عَلَیْهِ نِعْمَةٌ.

******

ترجمه:

حلبی از پدرش، از عبدالله بن سلیمان، از ابوجعفر الباقر (ع) نقل کرده که فرمود: "به یک مرد گفت: «ای فلان، با اغنیا هم نشین مشو؛ زیرا وقتی کسی با آنها همنشین شود اول فکر می کند که خدا بر او نعمتی دارد، وقتی ازآنها جدا می شود به این نتیجه می رسد که خدا بر او نعمتی ندارد (چون خودش را فقیر می بیند فکر می کند خدا چیزی به اونداده که حقی به گردنش باشد)

١٩- بَابُ کَرَاهَةِ دُخُولِ مَوْضِعِ التُّهَمَةِ

اشارة

(١) ١٩ بَابُ کَرَاهَةِ دُخُولِ مَوْضِعِ التُّهَمَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۵۷۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۵۷۲- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع مَنْ عَرَّضَ نَفْسَهُ لِلتُّهَمَةِ فَلَا يَلُومَنَّ مَنْ أَسَاءَ بِهِ الظَّنَّ وَ مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ كَانَتِ الْخِيَرَةُ فِي يَدِهِ.

******

ترجمه:

أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ * : هر كس خود را با رفتن به جاهاي تهمت انگيز در معرض تهمت قرار دهد نبايد بدگمان به خويش را ملامت نمايد. و هر كس راز خود را نهان دارد اختيار خود را به دست دارد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۵۷۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۵۷۳- ۲- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ (٤) عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: مَنْ دَخَلَ مَوْضِعاً مِنْ مَوَاضِعِ التُّهَمَةِ فَاتُّهِمَ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمودند: "هر كس وارد حوزه اى از حواشى وتهمتها شود و بر اوتهمتى زده شود، جز خودش سزاوار سرزنش ندارد."

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۵۷٤ - رقم الحديث الباب: ۳]

١٥٥٧٤- ٣- (٥) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی الْجَارُودِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع مَنْ وَقَفَ بِنَفْسِهِ مَوْقِفَ التُّهَمَةِ فَلَا یَلُومَنَّ مَنْ أَسَاءَ بِهِ الظَّنَّ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

امام علی علیه السلام :کسی که خود را در معرض تهمت قرار دهد نباید کسی را که به او گمان بد می برد سرزنش کند.

ص: ٣٦

١- الباب ١٩ فیه ٧ أحادیث.

٢- الکافی ٨- ١٥٢- ١٣٧.

٣- أمالی الصدوق- ٤٠٢- ٥.

٤- فی المصدر- الحسین بن زید.

٥- أمالی الصدوق- ٢٥٠- ٨.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٥٧٥ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٥٥٧٥- ٤- (١) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْمُفِیدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الصَّیْرَفِیِّ (٢) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ الْإِسْکَافِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِکٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ سَلَامَةَ (٣) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْعَامِرِیِّ عَنْ أَبِی مَعْمَرٍ عَنْ أَبِی بَکْرِ بْنِ عَیَّاشٍ عَنِ الْفُجَیْعِ الْعُقَیْلِیِّ فِی وَصِیَّةِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع لِوَلَدِهِ الْحَسَنِ ع أَنَّهُ قَالَ فِیهَا وَ إِیَّاکَ وَ مَوَاطِنَ التُّهَمَةِ وَ الْمَجْلِسَ الْمَظْنُونَ بِهِ السُّوءُ فَإِنَّ قَرِینَ السَّوْءِ یَغُرُّ جَلِیسَهُ (٤).

******

ترجمه:

عقیلی : دروصیت امیر المؤمنین علیه السلام به پسرش حسن علیه السلام آمده است: "بپرهیز از مواطن تهمه و نشستن در مجالسی که در آنها بدبینی و شک و تردید وجود دارد، زیرا که قرین شرارت می تواند جلیس خود را گول زده و فریفته کند."

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٧٦ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٥٥٧٦- ٥- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ جَامِعِ الْبَزَنْطِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ ع قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع اتَّقُوا مَوَاقِفَ الرِّيَبِ وَ لَا يَقِفَنَّ أَحَدُكُمْ مَعَ أُمِّهِ فِي الطَّرِيقِ فَإِنَّهُ لَيْسَ كُلُّ أَحَدٍ يَعْرِفُهَا.

******

ترجمه:

جامع البزنطي گفته است: ابو الحسن علیه السلام از طرف ابو عبدالله علیه السلام نقل کرده است: «از مواقف شك و تردید پرهیز کنید و هیچ یك از شما در مسیر با مادرش توقف (خوش وبش وشوخی) نکند چرا که همه رهگذرها که را نمي شناسد.(ونمی دانند که اومادرتوست)

[رقم الحديث الكلى: ١٥٥٧٧ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٥٥٧٧- ٦- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ فِي نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ وَضَعَ نَفْسَهُ مَوَاضِعَ التُّهَمَةِ فَلَا يَلُومَنَّ مَنْ أَسَاءَ بِهِ الظَّنَّ.

******

ترجمه:

امام علی علیه السلام :کسی که خود را در معرض تهمت قرار دهد نباید کسی را که به او گمان بد می برد سرزنش کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۷۸ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۵۷۸- ۷- (۷) قَالَ وَ قَالَ ع مَنْ سَلَّ سَیْفَ الْبَغْیِ قُتِلَ بِهِ

ص: ۳۷

۱- أمالی الطوسیّ ۱- ٦.

۲- فی المصدر- عمر بن محمّد بن علی الصیرفی المعروف بابن الزیات.

۳- فی المصدر- أحمر بن سلامة الغنوی.

٤- فی المصدر- یغیر جلیسه.

٥- مستطرفات السرائر- ٦۲- ۳۸.

٦- نهج البلاغة ۳- ۱۹۲- ۱٥۹.

۷- نهج البلاغة ۳- ۲۳٥- ۳٤۹، و أورد ذیله فی الحدیث ۲۰ من الباب ۱۱۷ من هذه الأبواب.

وَ مَنْ کَابَدَ الْأُمُورَ عَطِبَ وَ مَنِ اقْتَحَمَ اللُّجَجَ غَرِقَ وَ مَنْ دَخَلَ مَدَاخِلَ السُّوءِ اتُّهِمَ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱).

******

ترجمه:

و امام علی علیه السلام فرمود: «هر که شمشیر ستم را بکشد، با آن کشته می شود، و هر که در برابر مشکلات مقاومت کند، بر آن تباه می شود، و هر که در مسیرهای پر از موانع وارد شود، غرق می شود، و هر که به دروازه های بدی وارد شود، توبیخ خواهد شد.»

۲۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَوَقِّی فِرَاسَةِ الْمُؤْمِنِ

اشارة

(۲) ۲۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَوَقِّی فِرَاسَةِ الْمُؤْمِنِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۷۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۵۵۷۹- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ فِی بَصَائِرِ الدَّرَجَاتِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ رِبْعِیٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی إِنَّ فِی ذلِکَ لآیاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِینَ (٤) قَالَ هُمُ الْأَئِمَّةُ ع قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص- اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ یَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ فِی قَوْلِهِ إِنَّ فِی ذلِکَ لآیاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِینَ (٥).

******

ترجمه:

حضرت باقر* درتفسیرآیهشریفه إِنَّ فِی ذلِکَ لآیاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِینَ فرمودند : آنها ائمه هیتند رسول اکرم فرمودند : از روشن بینی مؤمن بپرهیزید که او با نور خدا نگاه می کند یعنی بنوری که خدا باو بخشیده.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۵۸۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۵۸۰- ۲- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ أَبِی الْحَسَنِ ع فَقَالَ اتَّقِ فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت هادی * : از روشن بینی مؤمن بپرهیزید که او با نور خدا نگاه می کند یعنی بنوری که خدا باو بخشیده.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۵۸۱ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۵۵۸۱- ۳- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۸) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۹).

******

ترجمه:

امیرالمؤمنین علی علیه السلام نقل شده که فرمود: از گمان های مؤمنان بپرهیزید زیرا خداوند حق را بر زبان های آنان قرار داده است.

۲۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ مُشَاوَرَةِ أَصْحَابِ الرَّأْيِ

اشارة

(۱۰) ۲۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ مُشَاوَرَةِ أَصْحَابِ الرَّأْيِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۵۸۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۵۸۲- ۱- (۱۱) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع (۱۲) قَالَ: قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْحَزْمُ قَالَ مُشَاوَرَةُ ذَوِي الرَّأْيِ وَ اتِّبَاعُهُمْ.

******

ترجمه:

ازحضرت رسول سوال شد حزم چیست ؟ فرمودند : مشورت کردن با افراد صاحب نظروپیروی کردن از آنها

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۵۸۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۵۸۳- ۲- (۱۳) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ سَلَمَةَ عَنِ السَّرِيِّ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ فِيمَا أَوْصَى بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ص عَلِيّاً ع قَالَ: لَا مُظَاهَرَةَ أَوْثَقُ مِنَ الْمُشَاوَرَةِ وَ لَا عَقْلَ كَالتَّدْبِيرِ.

******

ترجمه:

ازجمل وصایای رسول اکرم به علی * هیچ پشتیبانی و حمایتی استوارتر از مشورت وهیچ عقلی مثل تدبیرنیست

[رقم الحديث الكلی: ١٥٥٨٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٥٨٤- ٣- (١٤) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی الْجَارُودِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: فِی التَّوْرَاةِ أَرْبَعَةُ أَسْطُرٍ مَنْ لَا يَسْتَشِرْ يَنْدَمْ وَ الْفَقْرُ الْمَوْتُ الْأَكْبَرُ كَمَا تَدِينُ تُدَانُ وَ مَنْ مَلَكَ اسْتَأْثَرَ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : درتورات چهارجمله آمده کسی که مشورت نکند، پشیمان می شود/کسی که مشورت نکند، پشیمان می شود /همان طور که رفتار کنی، با تو رفتار می شود /کسی که به سلطنت برسد، استبداد می کند .

ص: ٣٩

١- يأتی فی الأحاديث ٩ و ١٦ و ١٨ من الباب ٣٨ من أبواب الأمر بالمعروف و النهی عن المنكر. و تقدم فی الحديث ٢ من الباب ١٦ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٢٠ فيه ٣ أحاديث.

٣- بصائر الدرجات- ٣٧٥- ٤.

٤- الحجر ١٥- ٧٥.

٥- الحجر ١٥- ٧٥.

٦- بصائر الدرجات- ٩٩- ١.

٧- نهج البلاغة ٣- ٢٢٧- ٣٠٩.

٨- تقدم فی الحديث ٢١ من الباب ٢٠ من أبواب مقدّمة العبادات.

٩- يأتی فی الحديث ١٢ من الباب ٨٥ من هذه الأبواب.

١٠- الباب ٢١ فيه ٨ أحاديث.

١١- المحاسن- ٦٠٠- ١٤.

١٢- فی المصدر- عن أبيه (عليه السلام).

١٣- المحاسن- ٦٠١- ١٥.

١٤- المحاسن- ٦٠١- ١٦.

[رقم الحديث الكلی: ١٥٥٨٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٥٥٨٥- ٤- (١) وَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ: لَنْ يَهْلِکَ امْرُؤٌ عَنْ مَشُورَةٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هيچكس با مشورت كردن نابود نمی شود (ضررنمی كند)

[رقم الحديث الكلی: ١٥٥٨٦ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٥٥٨٦- ٥- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِیُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع أَنَّهُ قَالَ: لَا غِنَى كَالْعَقْلِ وَ لَا فَقْرَ كَالْجَهْلِ وَ لَا مِيرَاثَ كَالْأَدَبِ وَ لَا ظَهِيرَ كَالْمُشَاوَرَةِ.

******

ترجمه:

امام علی عليه السلام می فرمايد :

هیچ ثروتی چون عقل، و هیچ فقری چون نادانی نیست. هیچ ارثی چون ادب ، و هیچ پشتیبانی چون مشورت نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۸۷ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۵۵۸۷- ٦- (۳) قَالَ وَ قَالَ ع مَنِ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَکَ وَ مَنْ شَاوَرَ الرِّجَالَ شَارَکَهَا فِی عُقُولِهَا.

******

ترجمه:

امام علی(علیه السلام) فرمود: کسی که (مشورت را ترک کند و) استبداد رأی داشته باشد هلاک می شود و آن کس که با مردان بزرگ مشورت کند در عقل و خرد آنها شریک می شود

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۵۸۸- ۷- (٤) قَالَ وَ قَالَ ع الِاسْتِشَارَةُ عَيْنُ الْهِدَايَةِ.

******

ترجمه:

حضرت علی * : مشورت کردن همان هدایت وراهنمائ است .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۵۵۸۹- ۸- (۵) قَالَ وَ قَالَ ع (خَاطَرَ بِنَفْسِهِ) (٦) مَنِ اسْتَغْنَی بِرَأْيِهِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۷).

******

ترجمه:

أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ * : کسی که بدون مشورت به رای خود عمل کند و خود را بی نیاز از مشورت با صاحب نظران بداند، در انجام امور خود را به مخاطره انداخته است.

ص: ٤٠

١- المحاسن- ٦٠١- ١٨.

٢- نهج البلاغة ٣- ١٦٤- ٥٤.

٣- نهج البلاغة ٣- ١٩٢- ١٦١.

٤- نهج البلاغة ٣- ٢٠١- ٢١١.

٥- نهج البلاغة ٣- ٢٠١- ٢١١.

٦- فی المصدر- و قد خاطر.

٧- یأتی فی الباب ٢٢ و فی الحدیث ١ من الباب ٥١ من هذه الأبواب. و تقدم ما یدلّ علی استحباب المشاورة فی الحدیث ٢ من الباب ٢ و فی الحدیثین ٢ و ١١ من الباب ٥ من أبواب صلاة الاستخارة، و فی الباب ٥٢ من أبواب آداب السفر.

٢٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ مُشَاوَرَةِ التَّقِيِّ الْعَاقِلِ الْوَرِعِ النَّاصِحِ الصَّدِيقِ وَ اتِّبَاعِهِ وَ طَاعَتِهِ وَ كَرَاهَةِ مُخَالَفَتِهِ

اشارة

(١) ٢٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ مُشَاوَرَةِ التَّقِيِّ الْعَاقِلِ الْوَرِعِ النَّاصِحِ الصَّدِيقِ وَ اتِّبَاعِهِ وَ طَاعَتِهِ وَ كَرَاهَةِ مُخَالَفَتِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۵۹۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۵۹۰- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ع مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَاعِظٌ مِنْ قَلْبِهِ وَ زَاجِرٌ مِنْ نَفْسِهِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ قَرِينٌ مُرْشِدٌ اسْتَمْكَنَ عَدُوُّهُ مِنْ عُنُقِهِ.

******

ترجمه:

از مفضل بن عمر نقل شده است که امام صادق جعفر بن محمد (علیه السلام) فرمودند: کسی که برای او واعظی از قلبش و بازدارنده ای از نفسش نباشد و همدمی راهنما نداشته باشد، دشمنش برخود مسلط کرده .

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۵۹۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۵۹۱- ۲- (۳) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى (٤) عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْحَسَنِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَادِی (٥) عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع خَاطَرَ بِنَفْسِهِ مَنِ اسْتَغْنَى بِرَأْيِهِ.

******

ترجمه:

أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ * : کسی که بدون مشورت به رای خود عمل کند و خود را بی نیاز از مشورت با صاحب نظران بداند، در انجام امور خود را به مخاطره انداخته است.

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۵۹۲ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۵۵۹۲- ۳- (٦) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ جَدِّهِ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: اسْتَشِرْ فِي أَمْرِكَ (۷) الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درکارهایت با افراد خدا ترس مشورت کن .

ص: ٤١

۱- الباب ۲۲ فيه ۸ أحاديث.

۲- أمالى الصدوق- ۳۵۸- ۲.

۳- أمالى الصدوق- ۳٦۳- ۹.

٤- فى المصدر- عبيد اللّه بن الرويانى.

٥- فى المصدر- أبى جعفر و محمّد بن علىّ الرضا (عليهما السلام).

٦- المحاسن- ٦۰۱- ۱۷.

۷- فى المصدر- استشيروا فى أمركم.

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۵۹۳ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٥٥٩٣- ٤- (١) وَ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ عَلِیٌّ ع فِی كَلَامٍ لَهُ شَاوِرْ فِی حَدِیثِكَ الَّذِینَ یَخَافُونَ اللَّهَ.

******

ترجمه:

حضرت علی * درکلامی فرمودند : درکارهایت با افراد خدا ترس مشورت کن .

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٥٩٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٥٥٩٤- ٥- (٢) وَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْجَامُورَانِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ صَنْدَلٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ اسْتَشِرِ الْعَاقِلَ مِنَ الرِّجَالِ الْوَرِعَ فَإِنَّهُ لَا یَأْمُرُ إِلَّا بِخَیْرٍ وَ إِیَّاكَ وَ الْخِلَافَ فَإِنَّ مُخَالَفَةَ الْوَرِعِ الْعَاقِلِ مَفْسَدَةٌ فِی الدِّینِ وَ الدُّنْیَا.

******

ترجمه:

سلیمان بن خالد می گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود : با مردان عاقل و با تقوا مشورت کن زیرا او جز به خیر دستور نمی دهد واز مخالفت با رای مشاور عاقل و با تقوی بپرهیز زیرا این کار باعث فساد در دین و دنیای انسان می گردد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٥٩٥ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٥٥٩٥- ٦- (٣) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ (٤) عَنْ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مُشَاوَرَةُ الْعَاقِلِ النَّاصِحِ رُشْدٌ وَ یُمْنٌ وَ تَوْفِیقٌ مِنَ اللَّهِ فَإِذَا أَشَارَ عَلَیْكَ النَّاصِحُ الْعَاقِلُ فَإِیَّاكَ وَ الْخِلَافَ فَإِنَّ فِی ذَلِكَ الْعَطَبَ.

******

ترجمه:

منصور بن حازم از امام صادق علیه السلام واو نیز از پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه وآله چنین نقل می کند:

مشاوره با انسان های عاقل نصیحت کننده(ناصح) حداقل سه فایده مهم دارد:

الف - باعث رشد فکر مشورت کننده می باشد.ب - باعث برکت در انجام کار می باشد.

ج - سبب پیدایش توفیقات الهی می باشد. پس مبادا با راهنمائ اومخالفت کنی چون باعث گرفتاری می شود

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۵۹۶ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۵۹۶- ۷- (۵) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنِ الْمُعَلَّی بْنِ خُنَیْسٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا یَمْنَعُ أَحَدَکُمْ إِذَا وَرَدَ عَلَیْهِ مَا لَا قِبَلَ لَهُ بِهِ أَنْ یَسْتَشِیرَ رَجُلًا عَاقِلًا لَهُ دِینٌ وَ وَرَعٌ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَمَا إِنَّهُ إِذَا فَعَلَ ذَلِکَ لَمْ یَخْذُلْهُ اللَّهُ بَلْ یَرْفَعُهُ اللَّهُ وَ رَمَاهُ بِخَیْرِ الْأُمُورِ وَ أَقْرَبِهَا إِلَی اللَّهِ.

******

ترجمه:

معلی بن خنیس گفت: امام جعفر صادق (علیه السلام) فرمودند: چه چیزی مانع می شود که هر یک از شما هنگامی که چیزی بر او وارد شود که توان مقابله با آن را ندارد، از مردی عاقل که دین و ورع دارد مشورت بگیرد؟ سپس امام جعفر صادق (علیه السلام) فرمودند: آگاه باشید که اگر چنین

کند، خدا او را خوار نمی گذارد، بلکه خدا او را بلند می کند و او را به بهترین امور و نزدیک ترین آن ها به خدا هدایت می کند.

ص: ٤٢

١- المحاسن- ٦٠١- ١٩.

٢- المحاسن- ٦٠٢- ٢٤.

٣- المحاسن- ٦٠٢- ٢٥.

٤- فی المصدر- الحسین بن علی.

٥- المحاسن- ٦٠٢- ٢٦.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٥٩٧ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٥٥٩٧- ٨- (١) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ نُوحٍ عَنْ شُعَيْبٍ النَّيْسَابُورِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ الدِّهْقَانِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِذٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ: إِنَّ الْمَشُورَةَ لَا تَكُونُ إِلَّا بِحُدُودِهَا فَمَنْ عَرَفَهَا بِحُدُودِهَا وَ إِلَّا كَانَتْ مَضَرَّتُهَا عَلَى الْمُسْتَشِيرِ أَكْثَرَ مِنْ مَنْفَعَتِهَا لَهُ فَأَوَّلُهَا أَنْ يَكُونَ الَّذِي تُشَاوِرُهُ عَاقِلًا وَ الثَّانِيَةُ أَنْ يَكُونَ حُرّاً مُتَدَيِّناً وَ الثَّالِثَةُ أَنْ يَكُونَ صَدِيقاً مُؤَاخِياً وَ الرَّابِعَةُ أَنْ تُطْلِعَهُ عَلَى سِرِّكَ فَيَكُونَ عِلْمُهُ بِهِ كَعِلْمِكَ بِنَفْسِكَ ثُمَّ يُسِرَّ (٢) ذَلِكَ وَ يَكْتُمَهُ فَإِنَّهُ إِذَا كَانَ عَاقِلًا انْتَفَعْتَ بِمَشُورَتِهِ وَ إِذَا كَانَ حُرّاً مُتَدَيِّناً أَجْهَدَ نَفْسَهُ فِي النَّصِيحَةِ لَكَ وَ إِذَا كَانَ صَدِيقاً مُؤَاخِياً كَتَمَ سِرَّكَ إِذَا أَطْلَعْتَهُ عَلَيْهِ وَ إِذَا أَطْلَعْتَهُ عَلَى سِرِّكَ فَكَانَ عِلْمُهُ بِهِ كَعِلْمِكَ تَمَّتِ الْمَشُورَةُ وَ كَمَلَتِ النَّصِيحَةُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٤).

******

ترجمه:

حلبی از امام جعفر صادق (علیه السلام) نقل می کند که فرمودند: مشورت نمی تواند جز با شرایطش باشد. پس هر کس آن را با شرایطش بشناسد، وگرنه زیان آن بر مشورت گیرنده بیشتر از منفعتش خواهد بود. اولین شرط این است که کسی که با او مشورت می کنی، عاقل باشد. دومین شرط این است که آزاد و متدین باشد. سومین شرط این است که دوست و برادر باشد. چهارمین شرط این است که او را از راز خود آگاه کنی، پس آگاهی او از آن مانند آگاهی تو از خودت باشد، سپس آن را مخفی و پنهان دارد. زیرا اگر او عاقل باشد، از مشورتش بهره مند می شوی. و اگر آزاد و متدین باشد، در نصیحت به تو تلاش خواهد کرد. و اگر دوست و برادر باشد، رازت را مخفی نگه می دارد. و اگر او را از رازت آگاه کنی و آگاهی او از آن مانند آگاهی تو باشد، مشورت کامل و نصیحت تمام می شود.

۲۳- بَابُ وُجُوبِ نُصْحِ الْمُسْتَشِيرِ

اشارة

(٥) ۲۳ بَابُ وُجُوبِ نُصْحِ الْمُسْتَشِيرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۵۹۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۵۹۸- ۱- (٦) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَتَی رَجُلٌ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ ع فَقَالَ لَهُ جِئْتُکَ مُسْتَشِیراً إِنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ وَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ خَطَبُوا إِلَیَّ فَقَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع

١- المحاسن- ٦٠٢- ٢٨.

٢- فی المصدر- یستر.

٣- تقدم فی الحدیث ٢ من الباب ٦ من أبواب الاحتضار، و فی الباب ٢١ من هذه الأبواب.

٤- یأتی فی الحدیث ٣ من الباب ٢٦ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٢٣ فیه حدیثان.

٦- المحاسن- ٦٠١- ٢٠.

الْمُسْتَشَارُ مُؤْتَمَنٌ أَمَّا الْحَسَنُ فَإِنَّهُ مِطْلَاقٌ لِلنِّسَاءِ وَ لَكِنْ زَوِّجْهَا الْحُسَيْنَ فَإِنَّهُ خَيْرٌ لِابْنَتِكَ.

******

ترجمه:

ابن سنان از امام جعفر صادق (علیه السلام) نقل می کند که فرمودند: مردی نزد امیر المؤمنین علی (علیه السلام) آمد و به او گفت: نزد تو آمده ام تا مشورت کنم. حسن و حسین و عبدالله بن جعفر از دخترم خواستگاری کرده اند. امیر المؤمنین علی (علیه السلام) فرمود: "مشاور، امین است. اما حسن، او بسیار زن طلاق می دهد. اما حسین را به او بده، زیرا او برای دخترت بهتر است."

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٥٩٩ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٥٥٩٩- ٢- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ حُسَيْنِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنِ اسْتَشَارَ أَخَاهُ فَلَمْ يَنْصَحْهُ مَحْضَ الرَّأْيِ سَلَبَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ رَأْيَهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٢).

******

ترجمه:

عمر بن یزید از پدرش از امام جعفر صادق (علیه السلام) نقل می کند که فرمودند: هر کس از برادرش مشورت بخواهد و او نظر خالصانه و صادقانه به او ندهد، خداوند عز و جل نظر و عقل او را از او می گیرد

٢٤- بَابُ جَوَازِ مُشَاوَرَةِ الْإِنْسَانِ مَنْ دُونَهُ

اشارة

(٣) ٢٤ بَابُ جَوَازِ مُشَاوَرَةِ الْإِنْسَانِ مَنْ دُونَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٠٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦٠٠- ١- (٤) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَّادٍ قَالَ: هَلَکَ مَوْلًی لِأَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع یُقَالُ لَهُ سَعْدٌ- فَقَالَ أَشِرْ عَلَیَّ بِرَجُلٍ لَهُ فَضْلٌ وَ أَمَانَةٌ فَقُلْتُ أَنَا أُشِیرُ عَلَیْکَ فَقَالَ شِبْهَ الْمُغْضَبِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص کَانَ یَسْتَشِیرُ أَصْحَابَهُ ثُمَّ یَعْزِمُ عَلَی مَا یُرِیدُ.

******

ترجمه:

از معمر بن خلاد نقل شده که گفت: یکی از موالیان (بردگان آزاد شده) امام رضا (علیه السلام) به نام سعد از دنیا رفت. امام فرمودند: کسی را که دارای فضل و امانت باشد به من معرفی کن. من

گفتم: من شما را راهنمایی می کنم. امام به حالتی شبیه به غضب فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نیز از اصحابش مشورت می گرفت و سپس بر آنچه می خواست تصمیم می گرفت.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۶۰۱- ۲- (۵) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنِ الْفُضَیْلِ بْنِ یَسَارٍ قَالَ: اسْتَشَارَنِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَرَّةً فِی أَمْرٍ فَقُلْتُ أَصْلَحَکَ اللَّهُ مِثْلِی یُشِیرُ عَلَی مِثْلِکَ قَالَ نَعَمْ إِذَا اسْتَشَرْتُکَ.

******

ترجمه:

فُضَیْلِ بْنِ یَسَارٍمی گوید یک روز حضرت صادق * درباره موضوعی ازمن مشورت خواستند من عرض کردم آیا کسی مثل من به شما مشورت بدهد ؟ فرمودند : بله اگرارتومشورت خواست .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۶۰۲- ۳- (۶) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ

۱- المحاسن- ۶۰۲- ۲۷.

۲- تقدم فی الباب ۵۲ من أبواب آداب السفر.

۳- الباب ۲٤ فیه ۵ أحادیث.

٤- المحاسن- ۶۰۱- ۲۱.

۵- المحاسن- ۶۰۱- ۲۲.

۶- المحاسن- ۶۰۲- ۲۳.

جَهْمٍ قَالَ: قَالَ: كُنَّا عِنْدَ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع فَذَكَرَ أَبَاهُ ع فَقَالَ كَانَ عَقْلُهُ لَا تُوَازَنُ بِهِ الْعُقُولُ وَ رُبَّمَا شَاوَرَ الْأَسْوَدَ مِنْ سُودَانِهِ فَقِيلَ لَهُ تُشَاوِرُ مِثْلَ هَذَا فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَی رُبَّمَا فَتَحَ عَلَی لِسَانِهِ قَالَ فَكَانُوا رُبَّمَا أَشَارُوا عَلَيْهِ بِالشَّیْ ءِ فَيَعْمَلُ بِهِ مِنَ الضَّيْعَةِ وَ الْبُسْتَانِ.

******

ترجمه:

حسن بن جهم می گوید درخدمت حضرت زضا * بودیم درمورد پدرشان حرف به میان آمد حضرت فرمودند : با اینکه عقل پدرم ازهمه مردم بالاتربود ولی گاهی بایکی ازغلامان سیاه خود مشورت می کردند به ایشان ایراد می گرفتند که چرا با یک همچه افرادی مشورت می کنید می فرمودند : گاهی ممکن است خداوند گره ای را با زبان او باز کند وایشان درامورا زراعت وباغداری به مشاورههای آنها عمل می کردند .

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۶۰۳ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۵۶۰۳- ٤- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِیُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع أَنَّهُ قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ- وَ قَدْ أَشَارَ عَلَيْهِ فِی شَیْ ءٍ لَمْ يُوَافِقْ رَأْيَهُ عَلَيْکَ أَنْ تُشِيرَ عَلَیَّ (۲) فَإِذَا خَالَفْتُکَ (۳) فَأَطِعْنِی.

******

ترجمه:

در نهج البلاغه از امیرالمؤمنین (علیه السلام) روایت شده که ایشان به عبدالله بن عباس گفتند، و او (عبدالله بن عباس) در مورد چیزی که نظرش با نظر امیرالمؤمنین (علیه السلام) موافق نبود، به او

مشورت داده بود: "بر تو است که به من مشورت بدهی، پس اگر با تو مخالفت کردم مرا اطاعت کن."

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٦٠٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٥٦٠٤- ٥- (٤) الْعَيَّاشِيُّ فِي تَفْسِيرِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ قَالَ: كَتَبَ إِلَيَّ أَبُو جَعْفَرٍ ع أَنْ سَلْ فُلَاناً أَنْ يُشِيرَ عَلَيَّ وَ يَتَخَيَّرَ لِنَفْسِهِ فَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَجُوزُ (٥) فِي بَلَدِهِ وَ كَيْفَ يُعَامِلُ السَّلَاطِينَ فَإِنَّ الْمَشُورَةَ مُبَارَكَةٌ قَالَ اللَّهُ لِنَبِيِّهِ فِي مُحْكَمِ كِتَابِهِ وَ شاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ (٦) فَإِنْ كَانَ مَا يَقُولُ مِمَّا يَجُوزُ كَتَبْتُ أُصَوِّبُ (٧) رَأْيَهُ وَ إِنْ كَانَ غَيْرَ ذَلِكَ رَجَوْتُ أَنْ أَضَعَهُ عَلَى الطَّرِيقِ الْوَاضِحِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَ شاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ (٨) قَالَ يَعْنِي الِاسْتِخَارَةَ.

******

ترجمه:

از علی بن مهزیار نقل شده که گفت: امام جواد (علیه السلام) به من نوشت: از فلانی بخواه که به من مشورت دهد و برای خودش انتخاب کند، زیرا او بهتر می داند که در شهرش چه چیز جایز است و چگونه با سلاطین برخورد کند. زیرا مشورت مبارک است. خداوند در کتاب محکم خود به پیامبرش فرموده است: "و در کارها با آنان مشورت کن، پس هنگامی که تصمیم گرفتی، بر خدا توکل کن." پس اگر آنچه او می گوید جایز بود، من آن را تأیید می کنم و اگر غیر از آن بود، امیدوارم که او را بر راه روشن قرار دهم، اگر خدا بخواهد. و در کارها با آنان مشورت کن. یعنی استخاره کن.

١- نهج البلاغة ٣- ٢٣٠- ٣٢١.

٢- فی المصدر- لک أن تشیر علی و أری.

۳- فی المصدر- فان عصیتک.

٤- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۲۰٤- ۱٤۷.

٥- فی المصدر- فهو یعلم ما یجوز.

٦- آل عمران ۳- ۱٥۹، و قد وردت الآیة فی المصدر کاملة.

۷- فی المصدر- کنت أصوب.

۸- آل عمران ۳- ۱٥۹.

۲٥- بَابُ کَرَاهَةِ مُشَاوَرَةِ النِّسَاءِ إِلَّا بِقَصْدِ الْمُخَالَفَةِ وَ اسْتِحْبَابِ مُشَاوَرَةِ الرِّجَالِ

اشارة

(۱) ۲٥ بَابُ کَرَاهَةِ مُشَاوَرَةِ النِّسَاءِ إِلَّا بِقَصْدِ الْمُخَالَفَةِ وَ اسْتِحْبَابِ مُشَاوَرَةِ الرِّجَالِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱٥٦۰٥ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱٥٦۰٥- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ جَمِیعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ فِی وَصِیَّةِ النَّبِیِّ لِعَلِیٍّ ع یَا عَلِیُّ لَیْسَ عَلَی النِّسَاءِ جُمُعَةٌ إِلَی أَنْ قَالَ وَ لَا تَوَلِّی الْقَضَاءِ وَ لَا تُسْتَشَارُ یَا عَلِیُّ سُوءُ الْخُلُقِ شُؤْمٌ وَ طَاعَةُ الْمَرْأَةِ نَدَامَةٌ یَا عَلِیُّ إِنْ کَانَ الشُّؤْمُ فِی شَیْ ءٍ فَفِی لِسَانِ الْمَرْأَةِ.

******

ترجمه:

ازجمله وصایای رسول اکرم به علی * : یا علی نمازجمعه برزنان واجب نیست ...زن نباید عهده دارقضاوت بشود نباید با اومشورت کرد یا علی بد اخلاقی شوم است اطاعت اززن پشیمانی می آورد یا علی اگرشومی چیزی (قابل حس)بود درزبان زنان یافت می شد .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٠٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٦٠٦- ٢- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع فِي وَصِيَّتِهِ لِمُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ: اضْمُمْ آرَاءَ الرِّجَالِ بَعْضَهَا إِلَى بَعْضٍ ثُمَّ اخْتَرْ أَقْرَبَهَا مِنَ الصَّوَابِ وَ أَبْعَدَهَا مِنَ الِارْتِيَابِ إِلَى أَنْ قَالَ قَدْ خَاطَرَ بِنَفْسِهِ مَنِ اسْتَغْنَى بِرَأْيِهِ وَ مَنِ اسْتَقْبَلَ وُجُوهَ الآرَاءِ عَرَفَ مَوَاقِعَ الْخَطَإِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي النِّكَاحِ (٤).

******

ترجمه:

ازجمله وصایای أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ * به محمد بن حنفیه : نظرات دیگران را بگیرسپس هرکدام که به خیرنزدیک وازشک وشبه دورتربود را انتخاب کن ...کسیکه استبداد به رای داشته باشد خود را به خطر انداخته وکسیکه جویای نظرات دیکران باشد نقطه ضعفها را متوجه می شود .

٢٦- بَابُ كَرَاهَةِ مُشَاوَرَةِ الْجَبَانِ وَ الْبَخِيلِ وَ الْحَرِيصِ وَ الْعَبِيدِ وَ السَّفِلَةِ وَ الْفَاجِرِ

اشارة

(٥) ٢٦ بَابُ كَرَاهَةِ مُشَاوَرَةِ الْجَبَانِ وَ الْبَخِيلِ وَ الْحَرِيصِ وَ الْعَبِيدِ وَ السَّفِلَةِ وَ الْفَاجِرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۶۰۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۶۰۷- ۱- (۶) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ

ص: ۴۶

۱- الباب ۲۵ فيه حديثان.

۲- الفقيه ۴- ۳۶۴- ۵۷۶۲.

۳- الفقيه ۴- ۳۸۵ ۵۸۳۴ و الفقيه ۴- ۳۸۸- ۵۸۳۴.

۴- يأتی فی الحديث ۲ من الباب ۲۴، و فی الحديث ۴ من الباب ۹۴ و فی الباب ۹۶ من أبواب مقدمات النكاح، و فی الحديث ۲۲ من الباب ۳۸ من أبواب الأمر بالمعروف و النهی عن المنكر.

۵- الباب ۲۶ فيه ۳ أحاديث.

۶- الفقيه ۴- ۴۰۹- ۵۸۸۹.

يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ آدَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَا عَلِيُّ لَا تُشَاوِرَنَّ جَبَاناً فَإِنَّهُ يُضَيِّقُ عَلَيْكَ الْمَخْرَجَ وَ لَا تُشَاوِرَنَّ بَخِيلًا فَإِنَّهُ يَقْصُرُ بِكَ عَنْ غَايَتِكَ وَ لَا تُشَاوِرَنَّ حَرِيصاً فَإِنَّهُ يُزَيِّنُ لَكَ شَرَهاً وَ اعْلَمْ أَنَّ الْجُبْنَ وَ الْبُخْلَ وَ الْحِرْصَ غَرِيزَةٌ يَجْمَعُهَا سُوءُ الظَّنِّ.

وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ مِثْلَهُ (۱) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

از علی (علیه السلام) نقل شده که گفت: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: ای علی، با فرد ترسو مشورت نکن زیرا او راه خروج (از مشکلات) را بر تو تنگ می کند و با فرد بخیل مشورت نکن زیرا او تو را از رسیدن به هدفت باز می دارد و با فرد حریص مشورت نکن زیرا او حرص را برایت زینت می دهد. و بدان که ترس، بخل و حرص، خصلت هایی هستند که همگی از سوء ظن نشأت می گیرند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۶۰۸- ۲- (۳) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارٍ السَّابَاطِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا عَمَّارُ إِنْ كُنْتَ تُحِبُّ أَنْ تَسْتَتِبَّ لَکَ النِّعْمَةُ وَ تَكْمُلَ لَکَ الْمُرُوءَةُ وَ تَصْلُحَ لَکَ الْمَعِيشَةُ فَلَا تَسْتَشِرِ (٤) الْعَبِيدَ وَ السَّفِلَةَ فِي أَمْرِکَ فَإِنَّکَ إِنِ ائْتَمَنْتَهُمْ خَانُوکَ وَ إِنْ حَدَّثُوکَ كَذَبُوکَ وَ إِنْ نُكِبْتَ خَذَلُوکَ وَ إِنْ وَعَدُوکَ بِوَعْدٍ لَمْ يَصْدُقُوکَ.

******

ترجمه:

عمار ساباطی نقل کرده که امام صادق (علیه السلام) فرمود: ای عمار، اگر دوست داری که نعمت برایت پایدار بماند و جوانمردی ات کامل شود و زندگی ات اصلاح گردد، در کارهایت با بردگان و افراد پست مشورت نکن، زیرا اگر به آنان اطمینان کنی، به تو خیانت می کنند و اگر با تو سخن بگویند، به تو دروغ می گویند و اگر مصیبتی بر تو وارد شود، تو را رها می کنند و اگر وعده ای به تو بدهند، به آن وفا نمی کنند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۰۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۶۰۹- ۳- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ كَانَ

١- الخصال- ١٠١- ٥٧.

٢- علل الشرائع- ٥٥٩- ١.

٣- علل الشرائع- ٥٥٨- ١، و أورده فی الحدیث ٣ من الباب ١٦، و عن الکافی باختلاف فی الحدیث ١ من الباب ١٦ من هذه الأبواب.

٤- فی الکافی (تشارک) و قد مر فی الحدیث ١ من الباب ١٦ من هذه الأبواب.

٥- علل الشرائع- ٥٥٩- ٢. و أورده فی الحدیث ٤ من الباب ١٦ من هذه الأبواب.

أَبِی ع یَقُولُ قُمْ بِالْحَقِّ وَ لَا تَعَرَّضْ لِمَا نَابَکَ (١) وَ اعْتَزِلْ مَا لَا یَعْنِیکَ وَ تَجَنَّبْ عَدُوَّکَ وَ احْذَرْ صَدِیقَکَ (وَ اصْحَبْ مِنَ الْأَقْوَامِ الْأَمِینَ) (٢) وَ الْأَمِینُ مَنْ یَخْشَی اللَّهَ وَ لَا تَصْحَبِ الْفَاجِرَ وَ لَا تُطْلِعْهُ عَلَی سِرِّکَ وَ لَا تَأْتَمِنْهُ عَلَی أَمَانَتِکَ وَ اسْتَشِرْ فِی أُمُورِکَ الَّذِینَ یَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٣) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٤).

******

ترجمه:

از معاویة بن وهب از امام صادق (علیه السلام) نقل شده که شنیدم ایشان می فرمودند: پدرم (علیه السلام) می فرمود: به حق عمل کن و به آنچه که بر تو وارد می شود، تعرض نکن و از آنچه که به تو مربوط نیست، کناره گیری کن و از دشمنت دوری کن و از دوستت حذر کن و با افراد امین معاشرت کن. امین کسی است که از خدا می ترسد. با فرد فاجر (گناهکار) معاشرت نکن و او را از رازت آگاه نساز و او را بر امانتت امین ندان. در امور خود با کسانی که از پروردگارشان می ترسند مشورت کن.

٢٧- بَابُ تَحْرِیمِ مُجَالَسَةِ أَهْلِ الْبِدَعِ وَ صُحْبَتِهِمْ

اشارة

(٥) ٢٧ بَابُ تَحْرِيمِ مُجَالَسَةِ أَهْلِ الْبِدَعِ وَ صُحْبَتِهِمْ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦١٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦١٠- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: لَا تَصْحَبُوا أَهْلَ الْبِدَعِ وَ لَا تُجَالِسُوهُمْ فَتَكُونُوا (٧) عِنْدَ النَّاسِ كَوَاحِدٍ مِنْهُمْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ وَ قَرِينِهِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ (٨).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : با بدعتگذاران مصاحبت ومجالست نكنيد چون درنظرمردم يكى ازآنها خواهيد بود ولزا رسول اكرم فرمودند : شخص بردين دوست وهمنشين خود است .

١- فى المصدر- فاتك.

٢- فى المصدر- من الأقوام الآمنين.

٣- تقدم فى الباب ١٧، و فى الحديث ٨ من الباب ٢٢ من هذه الأبواب.

٤- يأتى فى الحديث ٣ و ٥ من الباب ٣٨ من أبواب الامر بالمعروف و النهى عن المنكر.

٥- الباب ٢٧ فيه حديث واحد.

٦- الكافى ٢- ٣٧٥- ٣، الكافى ٢- ٦٤٢- ١٠، و أورده فى الحديث ١ من الباب ٣٨ من أبواب الأمر بالمعروف و النهى عن المنكر.

٧- فى المصدر- فتصيروا.

٨- يأتى فى البابين ٣٧ و ٣٨ من أبواب الأمر بالمعروف و النهى عن المنكر.

٢٨- بَابُ جُمْلَةٍ مِمَّنْ يَنْبَغِي اجْتِنَابُ مُعَاشَرَتِهِمْ وَ تَرْكُ السَّلَامِ عَلَيْهِمْ

اشارة

(١) ٢٨ بَابُ جُمْلَةٍ مِمَّنْ يَنْبَغِي اجْتِنَابُ مُعَاشَرَتِهِمْ وَ تَرْكُ السَّلَامِ عَلَيْهِمْ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦١١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦١١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع فِي وَصِيَّةِ النَّبِيِّ ص لِعَلِيٍّ ع قَالَ: يَا عَلِيُّ مَنْ لَمْ تَنْتَفِعْ بِدِينِهِ وَ لَا دُنْيَاهُ فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي مُجَالَسَتِهِ وَ مَنْ لَمْ يُوجِبْ لَكَ فَلَا تُوجِبْ لَهُ وَ لَا كَرَامَةَ.

******

ترجمه:

از جعفر بن محمد (علیه السلام) از پدرانش نقل شده که در وصیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) به علی (علیه السلام) فرمود: ای علی، کسی که دین و دنیای او به تو نفعی نمی رساند، در مجالست با او خیری برای تو نیست. و کسی که برای تو احترامی قائل نیست، برای او احترام قائل نباش و هیچ کرامتی برای او قائل نشو.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۱۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۶۱۲- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ (شُعَيْبِ بْنِ وَاقِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ) (٤) عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ ع فِي حَدِيثِ الْمَنَاهِي قَالَ: وَ كَرِهَ أَنْ يُكَلِّمَ الرَّجُلُ مَجْذُوماً إِلَّا أَنْ يَكُونَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَهُ قَدْرُ ذِرَاعٍ وَ قَالَ ع فِرَّ مِنَ الْمَجْذُومِ فِرَارَكَ مِنَ الْأَسَدِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کراهت دارد که فرد با شخص جذامی حرف بزند مگر اینکه بین آنها یک ذراع فاصله باشد وفرمودند : ازفرد جدامی فرار کن همانطورکه ازشیر فرارمی کنی .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۶۱۳- ۳- (٥) وَ فِي الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى بِإِسْنَادِهِ رَفَعَهُ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ص أَنْ يُسَلَّمَ عَلَى أَرْبَعَةٍ عَلَى السَّكْرَانِ فِي سُكْرِهِ وَ عَلَى مَنْ يَعْمَلُ التَّمَاثِيلَ وَ عَلَى مَنْ يَلْعَبُ بِالنَّرْدِ وَ عَلَى مَنْ يَلْعَبُ بِالْأَرْبَعَةَ عَشَرَ وَ أَنَا أَزِيدُكُمُ الْخَامِسَةَ أَنْهَاكُمْ أَنْ تُسَلِّمُوا عَلَى أَصْحَابِ الشِّطْرَنْجِ.

******

ترجمه:

أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ * فرمودند : رسول اکرم ازسلام کردن به چهار گروه نهی کردند فرد مست تا درحال مستی است /مجسمه ساز/کسیکه با آلات قماربازی می کند /کسیکه با چهارده (یکی ازابزارقمار) بازی می کند ومن یک مورد به آنها اضافه می کنم نهی می کنم شما را ازسلام کردن به شطرنج بازها .

١- الباب ٢٨ فيه ٧ أحاديث.

٢- الفقيه ٤- ٣٥٤- ٥٧٦٢.

٣- الفقيه ٣- ٥٥٧- ٤٩١٤.

٤- فى المصدر- سليمان بن جعفر البصرى، عن عبد اللّه بن الحسين بن زيد بن على بن الحسين بن علىّ بن أبى طالب صلوات اللّه عليه، عن أبيه ..

٥- الخصال- ٢٣٧- ٨٠.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦١٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٥٦١٤- ٤- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الدِّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص خَمْسَةٌ يُجْتَنَبُونَ عَلَى كُلِّ حَالٍ الْمَجْذُومُ وَ الْأَبْرَصُ وَ الْمَجْنُونُ وَ وَلَدُ الزِّنَا وَ الْأَعْرَابِيُّ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : پنج گروهند که باید درهرشرائطی ازآنها دوری کرد بیمارجذامی / بیمارلک وپیس / دیوانه /زنا زاده / بادیه نشین .

[رقم الحديث الكلی: ۱۵٦۱۵ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۵٦۱۵- ۵- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ بُنَانِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: سِتَّةٌ لَا يُسَلَّمُ عَلَيْهِمْ الْيَهُودِيُّ وَ النَّصْرَانِيُّ (۳) وَ الرَّجُلُ عَلَى غَائِطِهِ وَ عَلَى مَوَائِدِ الْخَمْرِ وَ عَلَى الشَّاعِرِ الَّذِی يَقْذِفُ الْمُحْصَنَاتِ وَ عَلَى الْمُتَفَكِّهِينَ بِسَبِّ الْأُمَّهَاتِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * شش گروهن كه نبايد به آنها سلام كرد يهودی / مسيحی /درحال دستشوئ كردن است /سرسفره مشروب نشسته /شاعری كه به زنان پاک تهمت می زند /كسانيكه با فحش دادن به مادران تفريح می كنند .

[رقم الحديث الكلی: ۱۵٦۱٦ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۵٦۱٦- ٦- (٤) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ أَبِی جَمِيلَةَ عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفٍ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ عَنْ عَلِيٍّ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: سِتَّةٌ لَا يَنْبَغِی أَنْ يُسَلَّمَ عَلَيْهِمْ الْيَهُودُ وَ النَّصَارَی- وَ أَصْحَابُ النَّرْدِ وَ الشِّطْرَنْجِ وَ أَصْحَابُ الْخَمْرِ وَ الْبَرْبَطِ وَ الطُّنْبُورِ وَ الْمُتَفَكِّهُونَ بِسَبِّ الْأُمَّهَاتِ وَ الشُّعَرَاءُ.

وَ رَوَاهُ ابْنُ إِدْرِيسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ رِوَايَةِ أَبِی الْقَاسِمِ بْنِ قُولَوَيْهِ عَنِ الْأَصْبَغِ مِثْلَهُ (۵).

******

ترجمه:

حضرت علی * : شش گروهن که نباید به آنها سلام کرد یهودی / مسیحی /قمارباز / شطرنج باز / مشروبخوار/ بربط (نوعی بازی) باز/اهل آلات موسیقی /کسانیکه با فحش دادن به مادران تفریح می کنند /شاعران .

ص: ۵۰

۱- الخصال- ۲۸۷- ٤۲.

۲- الخصال- ۳۲٦- ۱٦.

۳- فی المصدر زیادة- و المجوسی.

٤- الخصال- ۳۳۰- ۲۹، و أورد ذیله فی الحدیث ۹ من الباب ۲۳ من أبواب الملابس، و قطعة منه فی الحدیث ٦ من الباب ۱٤ من أبواب صلاة الجماعة، و أورده عن السرائر فی الحدیث ۸ من الباب ٤۹ من هذه الأبواب.

۵- مستطرفات السرائر- ۱٤۵- ۱۷.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵٦۱۷ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵٦۱۷- ۷- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الْقَاسِمِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مُصَدِّقِ (۲) بْنِ صَدَقَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ ع قَالَ: لَا تُسَلِّمُوا عَلَی الْیَهُودِ وَ لَا النَّصَارَی (۳) وَ لَا عَلَی الْمَجُوسِ وَ لَا عَلَی عَبَدَةِ الْأَوْثَانِ وَ لَا عَلَی شُرَّابِ الْخَمْرِ وَ لَا عَلَی صَاحِبِ الشِّطْرَنْجِ وَ النَّرْدِ وَ لَا عَلَی الْمُخَنَّثِ وَ لَا عَلَی الشَّاعِرِ الَّذِی یَقْذِفُ الْمُحْصَنَاتِ وَ لَا عَلَی الْمُصَلِّی وَ ذَلِکَ أَنَّ الْمُصَلِّیَ لَا یَسْتَطِیعُ أَنْ یَرُدَّ السَّلَامَ لِأَنَّ التَّسْلِیمَ مِنَ الْمُسْلِمِ تَطَوُّعٌ وَ الرَّدَّ فَرِیضَةٌ وَ لَا عَلَی آکِلِ الرِّبَا وَ لَا عَلَی رَجُلٍ جَالِسٍ عَلَی غَائِطٍ وَ لَا عَلَی الَّذِی فِی الْحَمَّامِ وَ لَا عَلَی الْفَاسِقِ الْمُعْلِنِ بِفِسْقِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی بَعْضِ الْمَقْصُودِ هُنَا (٤) وَ فِی آدَابِ الْحَمَّامِ (۵) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٦).

******

ترجمه:

حضرت باقر* : سلام نکنید به یهود نصارا مجوس بت پرست مشروبخوارشطرنج بازقمارباز مردی که بشکل زن است شاعری که به زنان پاک تهمت می زند نمازگذارچون نمی تواند درحال نماز جواب بدهد زیرا اصل سلام مستحب ولی جوابش واجب است وبه ربا خواروکسیکه درحال دستشوئ است وبه کسیکه درحمام است ونه به فاسقی که علنی گناه می کند .

۲۹- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّحَبُّبِ إِلَى النَّاسِ وَ التَّوَدُّدِ إِلَيْهِمْ

اشارة

(۷) ۲۹ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّحَبُّبِ إِلَى النَّاسِ وَ التَّوَدُّدِ إِلَيْهِمْ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵٦۱۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵٦۱۸- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ

ص: ۵۱

۱- الخصال- ٤٨٤- ۵۷، و أورد قطعة منه فى الحديث ۱ من الباب ۱۷ من أبواب قواطع الصلاة.

۲- كذا فى المخطوط، و كتب على كلمة (مصدق) علامة التصحيح، و لكن فى المصدر مسعدة.

٣- فی المصدر- و لا علی النصاری.

٤- تقدم فی الأبواب ٨ و ١١ و ١٥ و ١٦ و ١٧ و ١٨ من هذه الأبواب، و فی الباب ١٧ من أبواب قواطع الصلاة.

٥- تقدم فی الباب ١٤ من أبواب آداب الحمام.

٦- یأتی فی الباب ٤٩ من هذه الأبواب

٧- الباب ٢٩ فیه ٥ أحادیث.

٨- الکافی ٢- ٦٤٢- ١.

هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع (١) قَالَ: إِنَّ أَعْرَابِیّاً مِنْ بَنِی تَمِیمٍ أَتَی النَّبِیَّ ص- فَقَالَ لَهُ أَوْصِنِی فَکَانَ مِمَّا أَوْصَاهُ تَحَبَّبْ إِلَی النَّاسِ یُحِبُّوکَ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* فرمودند : عربی ازقبیله بنی تمیم محضرپیامبررسید وگفت مرا نصیحت کنید ازجمله وصایای حضرت به او این بود مردم رادوست بدار تا تورا دوست بدارند .

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٦١٩ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٥٦١٩- ٢- (٢) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُوسَی بْنِ بَکْرٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: التَّوَدُّدُ إِلَی النَّاسِ نِصْفُ الْعَقْلِ.

******

ترجمه:

حضرت هادی * : دوستی کردن با مردم نصف عقل است .

[رقم الحديث الكلی: ۱۵٦۲۰ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۵٦۲۰- ۳- (۳) وَ رَوَاهُ ابْنُ إِدْرِيسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ كِتَابِ مُوسَی بْنِ بَكْرٍ مِثْلَهُ وَ زَادَ وَ الرِّفْقُ نِصْفُ الْمَعِيشَةِ وَ مَا عَالَ امْرُؤٌ فِی اقْتِصَادٍ.

******

ترجمه:

و ابن ادريس در آخر كتاب "السرائر" از كتاب موسی بن بكر نقل كرده كه همين روايت (وصيت پيامبر به علی) را آورده و افزوده است: مدارا كردن نصف زندگی است و هيچ كس در ميانه روی دچار فقر نمی شود.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵٦۲۱ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۵٦۲۱- ٤- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ بْنِ زِيَادٍ التَّمِيمِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِیٍّ ع الْقَرِيبُ مَنْ قَرَّبَتْهُ الْمَوَدَّةُ وَ إِنْ بَعُدَ نَسَبُهُ وَ الْبَعِيدُ مَنْ بَعَّدَتْهُ الْمَوَدَّةُ وَ إِنْ قَرُبَ نَسَبُهُ لَا شَیْ ءَ أَقْرَبُ إِلَی شَیْ ءٍ مِنْ يَدٍ إِلَی جَسَدٍ وَ إِنَّ الْيَدَ تُغَلُّ فَتُقْطَعُ وَ تُقْطَعُ فَتُحْسَمُ.

******

ترجمه:

از امام صادق (عليه السلام) نقل شده كه امام حسن بن علی (عليه السلام) فرمود: نزديک كسی است كه محبت او را نزديک كرده باشد، حتی اگر از لحاظ نسب دور باشد، و دور كسی است كه محبت او را دور كرده باشد، حتی اگر از لحاظ نسب نزديک باشد. هيچ چيزی به چيزی نزديک تر

از دست به بدن نیست، اما همین دست بسته می شود و قطع می گردد و قطع می شود و از بین می رود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۲۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۵۶۲۲- ۵- (۵) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص

ص: ۵۲

۱- فی نسخة- أبی عبد اللّه (علیه السلام) (هامش المخطوط).

۲- الکافی ۲- ۶۴۳- ۵.

۳- مستطرفات السرائر- ۱۹- ۱۰، و أورد مثله عن الکافی فی الحدیث ۱۰ و بطریق آخر فی الحدیث ۱۱ من الباب ۲۵ من أبواب النفقات.

۴- الکافی ۲- ۶۴۳- ۷.

۵- الکافی ۲- ۶۴۳- ۴.

التَّوَدُّدُ إِلَی النَّاسِ نِصْفُ الْعَقْلِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۲).

******

ترجمه:

رسول اکرم : دوستی کردن با مردم نصف عقل است .

۳۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ مُجَامَلَةِ النَّاسِ وَ لِقَائِهِمْ بِالْبِشْرِ وَ احْتِرَامِهِمْ وَ كَفِّ الْيَدِ عَنْهُمْ

اشارة

(۳) ۳۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ مُجَامَلَةِ النَّاسِ وَ لِقَائِهِمْ بِالْبِشْرِ وَ احْتِرَامِهِمْ وَ كَفِّ الْيَدِ عَنْهُمْ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۶۲۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۶۲۳- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مُجَامَلَةُ النَّاسِ ثُلُثُ الْعَقْلِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : كنار آمدن با مردم ثلث عقل است .

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۶۲٤ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۶۲٤- ۲- (٥) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ثَلَاثٌ يُصْفِينَ وُدَّ الْمَرْءِ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ يَلْقَاهُ بِالْبِشْرِ إِذَا لَقِيَهُ وَ يُوَسِّعُ لَهُ فِي الْمَجْلِسِ إِذَا جَلَسَ إِلَيْهِ وَ يَدْعُوهُ بِأَحَبِّ الْأَسْمَاءِ إِلَيْهِ.

******

ترجمه:

از سکونی از امام صادق (علیه السلام) نقل شده که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: سه چیز محبت مرد را نسبت به برادر مسلمانش خالص می کند: وقتی او را ملاقات می کند با روی خوش برخورد کند، وقتی نزد او می نشیند برایش جا باز کند، و او را با محبوب ترین نام ها نزد او صدا بزند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۲۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۶۲۵- ۳- (۶) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حُذَیْفَةَ بْنِ مَنْصُورٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ مَنْ کَفَّ یَدَهُ عَنِ النَّاسِ فَإِنَّمَا یَکُفُّ عَنْهُمْ یَداً وَاحِدَةً وَ یَکُفُّونَ عَنْهُ أَیْدِیاً کَثِیرَةً.

ص: ۵۳

۱- تقدم فی الحدیثین ٤ و ۷ من الباب ٤۹ من أبواب آداب السفر.

۲- یأتی فی الحدیث ۷ من الباب ۱۲۱ من هذه الأبواب، و فی الأحادیث ۵ و ٦ و ۷ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۸ من الباب ۸۸ من أبواب ما یکتسب به.

۳- الباب ۳۰ فیه ۳ أحادیث.

٤- الکافی ۲- ٦٤۳- ۲.

۵- الکافی ۲- ٦٤۳- ۳.

٦- الکافی ۲- ٦٤۳- ٦.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۲).

******

ترجمه:

حضرت صادق* : کسیکه ازکمک کردن به دیگران خوداری کند با اینکه تنها خودش خوداری کرده اما خودرا ازکمک افراد زیادی محروم کرده .

۳۱- بَابُ أَنَّهُ يُسْتَحَبُّ لِمَنْ أَحَبَّ مُؤْمِناً أَنْ يُخْبِرَهُ بِحُبِّهِ لَهُ

اشارة

(۳) ۳۱ بَابُ أَنَّهُ يُسْتَحَبُّ لِمَنْ أَحَبَّ مُؤْمِناً أَنْ يُخْبِرَهُ بِحُبِّهِ لَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۶۲۶ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۶۲۶- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى جَمِيعاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَحْبَبْتَ رَجُلًا فَأَخْبِرْهُ بِذَلِكَ فَإِنَّهُ أَثْبَتُ لِلْمَوَدَّةِ بَيْنَكُمَا.

******

ترجمه:

حضرت صادق* : وقتی کسی را دوست می داری به اوخبربده اینکاربهترین وسیله است برای استحکام محبت بینتان .

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۶۲۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۶۲۷- ۲- (۵) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ (٦) عَنْ أَبِيهِ عَنْ نَصْرِ بْنِ قَابُوسَ قَالَ: قَالَ لِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا أَحْبَبْتَ أَحَداً مِنْ إِخْوَانِکَ فَأَعْلِمْهُ ذَلِکَ فَإِنَّ إِبْرَاهِیمَ ع قَالَ رَبِّ أَرِنِی کَیْفَ تُحْیِ الْمَوْتی قالَ أَ وَ لَمْ تُؤْمِنْ قالَ بَلی وَ لکِنْ لِیَطْمَئِنَّ قَلْبِی.

******

ترجمه:

حضرت صادق* : وقتی کسی را دوست می داری به اوخبربده حضرت ابراهیم عرض کرد خدایا نشانم بده چگونه مرده را زنده می کنی خطاب شد آیا ایمان نداری عرض کرد چرا فقط خواستم اطمینان قلبی پیدا کنم

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۲۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۶۲۸- ۳- (۷) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ یَحْیَی بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی الْبِلَادِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِأَبِی جَعْفَرٍ ع إِنِّی لَأُحِبُّ هَذَا الرَّجُلَ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ ع فَأَعْلِمْهُ (۸) فَإِنَّهُ أَبْقَی لِلْمَوَدَّةِ وَ خَیْرٌ فِی الْأُلْفَةِ.

******

ترجمه:

کسی خدمت حضرت باقر* عرض کرد من این شخص را دوست دارم حضرت فرمودند : به اوخبر بده زیرا محبت بین شما را محکم می کند وازاصل دوستی شما هم بهتراست .

١- تقدم فی الأبواب ٢ و ٣ و ٥ من هذه الأبواب.

٢- یأتی فی البابین ١٠٧ و ١١٥ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٣١ فیه ٥ أحادیث.

٤- الکافی ٢- ٦٤٤- ٢.

٥- الکافی ٢- ٦٤٤- ١.

٦- فی نسخة- محمّد بن أذینة (هامش المخطوط).

٧- المحاسن- ٢٦٦- ٣٤٧.

٨- فی المصدر- ألا فاعلمه.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٦٢٩ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٥٦٢٩- ٤- (١) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَحْبَبْتَ رَجُلًا فَأَخْبِرْهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : وقتی کسی را دوستداری به او خبربده .

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٦٣٠ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٥٦٣٠- ٥- (٢) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاسَانِیِّ عَمَّنْ ذَکَرَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ الْجَعْفَرِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا أَحَبَّ أَحَدُکُمْ صَاحِبَهُ أَوْ أَخَاهُ فَلْیُعْلِمْهُ.

******

ترجمه:

حضرت رسول : وقتی کسی دوست یا برادرخود را دوست می دارد باید به اوخبربدهد .

۳۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ الِابْتِدَاءِ بِالسَّلَامِ وَ تَقْدِيمِهِ عَلَى الْكَلَامِ وَ كَرَاهَةِ الْعَكْسِ وَ اسْتِحْبَابِ تَرْكِ إِجَابَةِ كَلَامِ مَنْ عَكَسَ وَ تَرْكِ دُعَاءِ مَنْ لَمْ يُسَلِّمْ إِلَى الطَّعَامِ

اشارة

(۳) ۳۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ الِابْتِدَاءِ بِالسَّلَامِ وَ تَقْدِيمِهِ عَلَى الْكَلَامِ وَ كَرَاهَةِ الْعَكْسِ وَ اسْتِحْبَابِ تَرْكِ إِجَابَةِ كَلَامِ مَنْ عَكَسَ وَ تَرْكِ دُعَاءِ مَنْ لَمْ يُسَلِّمْ إِلَى الطَّعَامِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۶۳۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۶۳۱- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْبَادِئُ بِالسَّلَامِ أَوْلَى بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ.

وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کسیکه پیشقدم است درسلام کردن پیش خدا ورسول مقدمتراست .

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۶۳۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

١٥٦٣٢- ٢- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ: مِنْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِ الْإِنْفَاقُ عَلَى قَدْرِ الْإِقْتَارِ وَ التَّوَسُّعُ

١- المحاسن- ٢٦٦- ٣٤٨.

٢- المحاسن- ٢٦٦- ٣٤٩.

٣- الباب ٣٢ فيه ٦ أحاديث.

٤- الكافى ٢- ٦٤٥- ٨.

٥- الكافى ٢- ٦٧٠- ٢ ذيل حديث ٢.

٦- الكافى ٢- ٢٤١- ٣٦.

عَلَى قَدْرِ التَّوَسُّعِ وَ إِنْصَافُ النَّاسِ وَ ابْتِدَاؤُهُ إِيَّاهُمْ بِالسَّلَامِ عَلَيْهِمْ.

******

ترجمه:

حضرت سجاد * : ازاخلا ق مومن انفاق کردن به اندازه توان وتوسعه دادن به اندازه وسعت مالی وبا انصاف رفتارکردن با مردم وپیشقدمی درسلام است .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٣٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٦٣٣- ٣- (١) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ مَنْ بَدَأَ بِالسَّلَامِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : کسیکه پیشقدم است درسلام کردن پیش خدا ورسول مقدمتراست .

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٦٣٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٥٦٣٤- ٤- (٢) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ بَدَأَ بِالْكَلَامِ قَبْلَ السَّلَامِ فَلَا تُجِيبُوهُ وَ قَالَ ابْدَءُوا بِالسَّلَامِ قَبْلَ الْكَلَامِ فَمَنْ بَدَأَ بِالْكَلَامِ قَبْلَ السَّلَامِ فَلَا تُجِيبُوهُ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : کسیکه قبل ازسلام حرف زد جوابش را ندهید وفرمودند : قبل ازهرکلامی سلام کنید پس کسیکه قبل ازسلام حرف زد جوابش را ندهید .

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٦٣٥ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٥٦٣٥- ٥- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ الْمُفَضَّلِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع (٤) قَالَ: إِنَّ مَلَكاً مَرَّ بِرَجُلٍ عَلَى بَابٍ (٥) فَقَالَ لَهُ مَا يُقِيمُكَ عَلَى بَابِ هَذِهِ الدَّارِ فَقَالَ أَخٌ لِي فِيهَا أَرَدْتُ أَنْ أُسَلِّمَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ الْمَلَكُ بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ قَرَابَةٌ أَوْ نَزَعَتْكَ إِلَيْهِ حَاجَةٌ فَقَالَ لَا مَا بَيْنِي وَ بَيْنَهُ قَرَابَةٌ وَ لَا نَزَعَتْنِي إِلَيْهِ حَاجَةٌ إِلَّا أُخُوَّةُ الْإِسْلَامِ وَ حُرْمَتُهُ فَأَنَا أُسَلِّمُ عَلَيْهِ وَ أَتَعَهَّدُهُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ فَقَالَ لَهُ الْمَلَكُ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكَ وَ هُوَ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ وَ يَقُولُ لَكَ إِيَّايَ زُرْتَ وَ لِي تَعَاهَدْتَ وَ قَدْ أَوْجَبْتُ لَكَ الْجَنَّةَ وَ أَعْفَيْتُكَ مِنْ غَضَبِي وَ أَجَرْتُكَ مِنَ النَّارِ.

******

ترجمه:

از جابر از امام صادق (علیه السلام) نقل شده که فرمود: فرشته ای از کنار مردی که درب خانه ای ایستاده بود، گذشت. به او گفت: چه چیزی تو را بر درب این خانه نگه داشته است؟ مرد پاسخ داد: برادری دارم که در این خانه است و می خواهم به او سلام کنم. فرشته گفت: آیا میان تو و او خویشاوندی است یا نیازی تو را به سوی او کشانده است؟ مرد پاسخ داد: نه، میان من و او خویشاوندی نیست و نیازی هم ندارم، جز برادری اسلامی و احترام آن، برای خداوند رب العالمین به او سلام می کنم و از حالش جویا می شوم. فرشته گفت: من رسول خدا به سوی تو هستم و خداوند تو را سلام می رساند و می فرماید: به دیدار من آمده ای و به خاطر من او را ملاقات کرده ای. پس بهشت را برایت واجب کردم و تو را از خشمم معاف کردم و تو را از آتش نجات دادم.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٦٣٦ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٥٦٣٦- ٦- (٦) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ یَزِیدَ النَّوْفَلِیِّ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ أَبِی زِیَادٍ

١- الکافی ٢- ٦٤٤- ٣.

٢- الکافی ٢- ٦٤٤- ٢.

٣- ثواب الأعمال- ٢٠٥- ١.

٤- فی المصدر- أبی جعفر الباقر (علیه السلام).٧

٥- فی المصدر- برجل قائم علی باب دار.

٦- الخصال- ١٩- ٦٧.

عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع (۱) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ بَدَأَ بِالْكَلَامِ قَبْلَ السَّلَامِ فَلَا تُجِيبُوهُ قَالَ وَ قَالَ ع لَا تَدْعُ إِلَى طَعَامِكَ أَحَداً حَتَّى يُسَلِّمَ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۲).

******

ترجمه:

رسول اکرم : کسیکه قبل ازسلام حرف زد جوابش را ندهید وکسی را به غذای خود دعوت مکن تا سلام نکرده .

۳۳- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ السَّلَامِ وَ كَرَاهَةِ تَرْكِهِ وَ وُجُوبِ رَدِّ السَّلَامِ وَ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ الِابْتِدَاءِ عَلَى الرَّدِّ

اشارة

(۳) ۳۳ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ السَّلَامِ وَ كَرَاهَةِ تَرْكِهِ وَ وُجُوبِ رَدِّ السَّلَامِ وَ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ الِابْتِدَاءِ عَلَى الرَّدِّ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۶۳۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۶۳۷- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: رَدُّ جَوَابِ الْكِتَابِ وَاجِبٌ كَوُجُوبِ رَدِّ السَّلَامِ وَ الْبَادِئُ بِالسَّلَامِ أَوْلَى بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : جواب دادن به نامه مثل جواب سلام واجب است وکسیکه پیشقدم است درسلام پیش خدا ورسول حق تقدم دارد .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٣٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٦٣٨- ٢- (٥) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَ

ص: ٥٧

١- فى المصدر زيادة- عن آبائه (عليهم السلام).

٢- يأتى فى الأبواب ٣٣ و ٣٤ و ٣٥ و فى الحديثين ١ و ٧ من الباب ٤٣ و فى الأبواب ٤٧ و ٤٨ و ٥٠ و فى الحديث ٤ من الباب ٧٥، و فى الحديثين ٩ و ٢١ من الباب ١٢٢ و فى الباب ١٢٣، و فى الحديثين ٩ و ١٦ من الباب ١٢٦ و فى الحديث ٢ من الباب ١٢٧ من هذه الأبواب. و تقدم فى الحديث ٦ من الباب ٢٩ من أبواب الملابس، و فى الحديث ١ من الباب ٥٥ من أبواب آداب السفر.

٣- الباب ٣٣ فيه ٣ أحاديث.

٤- الكافى ٢- ٦٧٠- ٢، و أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ٩٣ من هذه الأبواب.

٥- الكافى ٢- ٦٤٥- ٦، و أورده عن معانى الأخبار فى الحديث ٦ من الباب ٣٤ من هذه الأبواب.

قَالَ: الْبَخِيلُ مَنْ بَخِلَ (١) بِالسَّلَامِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : خداوند فرموده : بخيل كسى است كه درسلام كردن بخل بورزد .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٣٩ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٦٣٩- ٣- (٣) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص السَّلَامُ تَطَوُّعٌ وَ الرَّدُّ فَرِيضَةٌ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٥) وَ أَمَّا مَا دَلَّ عَلَى تَرْكِ الْإِجَابَةِ فِيمَا مَرَّ فَالْمُرَادُ بِهِ تَرْكُ إِجَابَةِ الْكَلَامِ (٦).

******

ترجمه:

رسول اكرم : سلام كردن مستحب ولى جواب آن واجب است .

٣٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ إِفْشَاءِ السَّلَامِ وَ إِطَابَةِ الْكَلَامِ

اشارة

(٧) ٣٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ إِفْشَاءِ السَّلَامِ وَ إِطَابَةِ الْكَلَامِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٤٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦٤٠- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يُحِبُّ إِفْشَاءَ السَّلَامِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : خداوند رواج دان سلام را دوست دارد .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٤١ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٦٤١- ٢- (٩) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع

١- فى المصدر- من يبخل.

٢- معانى الأخبار- ٢٤٦- ٨.

٣- الكافى ٢- ٦٤٤- ١.

٤- تقدم فى البابين ١٦ و ١٧ من أبواب قواطع الصلاة، و فى الباب ٣٢ من هذه الأبواب.

٥- يأتى فى الباب ٣٤ من هذه الأبواب.

٦- مر فى الحديثين ٤ و ٦ من الباب ٣٢ من هذه الأبواب.

٧- الباب ٣٤ فيه ١١ حديثا.

٨- الكافى ٢- ٦٤٥- ٥.

۹- الکافی ۲- ٦٤٤- ٤.

قَالَ: کَانَ سُلَیْمَانُ ع (۱) یَقُولُ أَفْشُوا سَلَامَ اللَّهِ فَإِنَّ سَلَامَ اللَّهِ لَا یَنَالُ الظَّالِمِینَ.

******

ترجمه:

حضرت باقر*: حضرت سلیمان می گفت سلام کردن را رواج بدهید همانا سلام خداوند به ظالمین نمی رسد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵٦٤۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵٦٤۲- ۳- (۲) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ کَانَ عَلِیٌّ ع یَقُولُ لَا تَغْضَبُوا وَ لَا تُغْضِبُوا أَفْشُوا السَّلَامَ وَ أَطِیبُوا الْکَلَامَ وَ صَلُّوا بِاللَّیْلِ وَ النَّاسُ نِیَامٌ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ ثُمَّ تَلَا (۳) ع قَوْلَهُ عَزَّ وَ جَلَّ السَّلامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَیْمِنُ (٤).

******

ترجمه:

حضرت علی *: نه خشمگین شوید و نه خشمگین سازید، سلام را آشکار نمایید و سخن پاك بر زبان رانید وشب درحالی که مردم خواب هستند نماز بخوانید تا باسلامتی وارد بهشت شوید بعد این آیه را تلاوت کردند السَّلامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَیْمِنُ (۵)

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵٦٤۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵٦٤۳- ٤- (٦) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مِنَ التَّوَاضُعِ أَنْ تُسَلِّمَ عَلَی مَنْ لَقِیتَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : ازنشانه های تواضع اینستکه به هرکس برخورد کردی سلام کنی

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٤٤ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٥٦٤٤- ٥- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع فِي وَصِيَّةِ النَّبِيِّ ص لِعَلِيٍّ ع يَا عَلِيُّ ثَلَاثٌ كَفَّارَاتٌ إِفْشَاءُ السَّلَامِ وَ إِطْعَامُ الطَّعَامِ وَ الصَّلَاةُ (٨) بِاللَّيْلِ وَ النَّاسُ نِيَامٌ.

******

ترجمه:

ازجمله وصایا ی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به علی * : سه چیز کفّاره (پاك کننده گناه) است: رواج دادن سلام (سلام کردن به همگان)، اطعام کردن، و عبادت در شب، هنگامی که مردم خفته اند.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٤٥ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٥٦٤٥- ٦- (٩) وَ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ

١- فى نسخة- سلمان رحمه اللّه.

٢- الكافى ٢- ٦٤٥- ٧، و أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ٣٨ من هذه الأبواب.

٣- فی المصدر زیادة- علیهم.

٤- الحشر ٥٩- ٢٣.

٥- الحشر ٥٩- ٢٣

٦- الکافی ٢- ٦٤٦- ١٢.

٧- الفقیه ٤- ٣٦١- ٥٧٦٢.

٨- فی المصدر- و التهجد.

٩- معانی الأخبار- ٢٤٦- ٨، و أورده فی الحدیث ٢ من الباب ٣٣ من هذه الأبواب.

أَبِیهِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْبَخِیلُ مَنْ بَخِلَ بِالسَّلَامِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : بخیل کسیتکه درسلام کردن بخل به خرج دهد .

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٦٤٦ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٥٦٤٦- ٧- (١) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ فِی الْجَنَّةِ غُرَفاً یُرَی ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا وَ بَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا لَا یَسْکُنُهَا مِنْ أُمَّتِی إِلَّا مَنْ أَطَابَ الْکَلَامَ وَ أَطْعَمَ الطَّعَامَ وَ أَفْشَی السَّلَامَ وَ أَدَامَ الصِّیَامَ وَ صَلَّی بِاللَّیْلِ وَ النَّاسُ نِیَامٌ فَقَالَ عَلِیٌّ ع یَا رَسُولَ اللَّهِ- مَنْ یُطِیقُ هَذَا مِنْ أُمَّتِکَ فَقَالَ یَا عَلِیُّ أَ وَ تَدْرِی مَا إِطَابَةُ الْکَلَامِ مَنْ قَالَ إِذَا أَصْبَحَ وَ أَمْسَی سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَ إِطْعَامُ الطَّعَامِ نَفَقَةُ الرَّجُلِ عَلَی عِیَالِهِ وَ أَمَّا إِدَامَةُ الصِّیَامِ فَهُوَ أَنْ یَصُومَ الرَّجُلُ شَهْرَ رَمَضَانَ وَ ثَلَاثَةَ أَیَّامٍ مِنْ کُلِّ شَهْرٍ یُکْتَبُ

لَهُ صَوْمُ الدَّهْرِ وَ أَمَّا الصَّلَاةُ بِاللَّيْلِ وَ النَّاسُ نِيَامٌ فَمَنْ صَلَّى الْمَغْرِبَ وَ الْعِشَاءَ الآخِرَةَ وَ صَلَاةَ الْغَدَاةِ فِي الْمَسْجِدِ جَمَاعَةً فَكَأَنَّمَا أَحْيَا اللَّيْلَ وَ إِفْشَاءُ السَّلَامِ أَنْ لَا تَبْخَلَ بِالسَّلَامِ عَلَى أَحَدٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ.

وَ رَوَاهُ فِي الْمَجَالِسِ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

امام صادق(ع) از پدرانش از امام علي(ع) روايت كرده است كه رسول خدا(ص) فرمودند: در بهشت خانه هايي هست كه بيرون آن از درونش و درون آن از بيرونش پيداست. از امت من كساني در آنجا اقامت مي گزينند كه سخن به نيكي بگويند، اطعام نمايند، آشكارا سلام كنند، دائماً روزه دار باشند و در شب كه مردم خوابيده اند، نماز بخوانند.

امام علي(ع) پرسيدند: اي رسول خدا(ص)! چه كسي از امت شما توان اين امور را دارند؟

پيامبر(ص) فرمودند: اي علي(ع)! آيا مي داني نيكو سخن گفتن چيست؟ آن است كه انسان در صب و شام ده مرتبه تسبيح و تحميد و تهليل و تكبير بگويد و اطعام نمودن، نققه و مخارجي است كه مرد به خانواده و عيال خود مي پردازد و دائم روزه دار بودن به اين معناست كه علاوه به روزه ي ماه مبارك رمضان در هر ماه سه روز را روزه بگيرد كه ثواب روزه ي هميشگي براي او نوشته مي شود. مراد از نماز در شب هنگامي كه مردم خوابند، اين است كه هر كسي نماز مغرب و عشاء و نماز صبح را در مسجد به جماعت بخواند، گويا تمام آن شب را از اول تا آخر شب زنده داري نموده است. مقصود از افشاي سلام آن است، كه انسان در سلام كردن بر هيچ يك از مسلمانان بخل نورزد.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٤٧ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٥٦٤٧- ٨- (٣) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْجَهْمِ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ سَعْدٍ الْإِسْكَافِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: ثَلَاثٌ دَرَجَاتٌ إِفْشَاءُ

١- معانى الأخبار- ٢٥٠- ١.

٢- أمالى الصدوق- ٢٦٩- ٥.

٣- معانى الأخبار- ٣١٤- ١، و أورد قطعة منه فى الحديث ١٣ من الباب ٢٣ من أبواب مقدّمة العبادات، و فى الحديث ٧ من الباب ٥٤ من أبواب الوضوء.

السَّلَامِ وَ إِطْعَامُ الطَّعَامِ وَ الصَّلَاةُ بِاللَّيْلِ وَ النَّاسُ نِيَامٌ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت باقر*: سه چیزجزء درجات هستند رواج دادن سلام بین مردم غذا دادن به دیگران نماز شب خواندن درحالیکه مردم درخواب هستند .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٤٨ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٥٦٤٨- ٩- (١) وَ فِي الْخِصَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مِنَ التَّوَاضُعِ أَنْ تُسَلِّمَ عَلَى مَنْ لَقِيتَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : ازنشانه های تواضع اینکه با هرکس برخورد کردی سلام کنی .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵٦٤۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۵٦٤۹- ۱۰- (۲) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي أَمَالِيهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْجِعَابِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَالِحٍ الْقَاضِي عَنْ مَسْرُوقِ بْنِ الْمَرْزُبَانِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمِ بْنِ أَبِي عُثْمَانَ (۳) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ أَعْجَزَ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ الدُّعَاءِ وَ إِنَّ أَبْخَلَ النَّاسِ مَنْ بَخِلَ بِالسَّلَامِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم فرمودند : ناتوان ترین مردم کسی است که از دعا عاجز باشد وبخیل ترین مردم کسی است که درسلام بُخل ورزد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵٦۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۵٦۵۰- ۱۱- (٤) الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ فِي كِتَابِ الزُّهْدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ يَضْمَنُ لِي أَرْبَعَةً بِأَرْبَعَةِ أَبْيَاتٍ فِي الْجَنَّةِ أَنْفِقْ وَ لَا تَخَفْ فَقْراً وَ أَنْصِفِ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ وَ أَفْشِ السَّلَامَ فِي الْعَالَمِ وَ اتْرُكِ الْمِرَاءَ وَ إِنْ كُنْتَ مُحِقّاً.

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (۵)

۱- الخصال- ۱۱- ۳۹.

۲- أمالی الطوسیّ ۱- ۸۷.

۳- فی المصدر- حفص بن عاصم، عن أبی عثمان.

٤- الزهد- ٤- ۳، و أورده مرسلا عن الفقیه فی الحدیث ۸ من الباب ۲ من أبواب ما تجب فیه الزکاة، و عن الکافی فی الحدیث ۷ من الباب ۳٤ من أبواب جهاد النفس، و فی الحدیث ۹ من الباب ۲۳ من أبواب النفقات.

۵- المحاسن- ۸- ۲۲.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ هُنَا (۱) وَ فِی إِسْبَاغِ الْوُضُوءِ (۲) وَ غَیْرِهِ (۳) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٤).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام :چه کسی چهار چیز را به من تضمین می دهد، تا من چهار خانه در بهشت برای او تضمین کنم؟ انفاق کن و از تنگدستی مترس، سلام گفتن را در جهان رواج ده، بحث و جدل را وا گذار هر چند حق با تو باشد، و با مردم به انصاف رفتار کن.

۳۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّسْلِیمِ عَلَی الصِّبْیَانِ

اشارة

(۵) ۳۵ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّسْلِیمِ عَلَی الصِّبْیَانِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٥١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦٥١- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْعِلَلِ وَ عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُظَفَّرٍ الْعَلَوِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ الْعَيَّاشِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص خَمْسٌ لَا أَدَعُهُنَّ حَتَّى الْمَمَاتِ الْأَكْلُ عَلَى الْحَضِيضِ (٧) مَعَ الْعَبِيدِ وَ رُكُوبِيَ الْحِمَارَ مُؤْكَفاً (٨) وَ حَلْبِيَ الْعَنْزَ بِيَدِي وَ لُبْسُ الصُّوفِ وَ التَّسْلِيمُ عَلَى الصِّبْيَانِ لِتَكُونَ سُنَّةً مِنْ بَعْدِي.

وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

١- تقدم فى الحديث ٧ من الباب ٤٩ من أبواب آداب السفر.

٢- تقدم فى الحديث ٦ من الباب ٥٤ من أبواب الوضوء.

٣- تقدم فى الحديث ٢ من الباب ١ من أبواب التسليم، و فى الحديث ٤ من الباب ٤٩ من أبواب الصدقة.

٤- يأتى فى الحديث ١٣ من الباب ٨٥ و فى الحديث ٣ من الباب ١٠٧ و فى الحديث ٢٥ من الباب ١٢٢ من هذه الأبواب، و فى الحديث ٣ من الباب ١٦ من أبواب فعل المعروف، و فى الأحاديث ٤ و ٥ و ٦ و ٧ و ٩ من الباب ٢٦، و فى الحديث ٧ من الباب ٣٠ من أبواب آداب المائدة.

٥- الباب ٣٥ فيه حديثان.

٦- علل الشرائع- ١٣٠- ١، و عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٨١- ١٤، و أورده فى الحديث ٤ من الباب ٨ من أبواب آداب المائدة.

٧- الحضيض- الأرض (مجمع البحرين- حضض- ٤- ٢٠٠).

٨- الأكاف- برذعة الحمار.

الصَّلْتِ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْبَاقِرِ ع فِی حَدِيثٍ مِثْلَهُ (۱) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنِ السَّعْدَآبَادِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ وَ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَی عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُصْعَبٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ آبَائِهِ عَنِ النَّبِیِّ ص مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلي الله عليه و آله : پنج چیز است که تا هنگام مرگ ، آنها را ترك نمی کنم : غذا خوردن روی زمین با بردگان ، سوار شدن بر درازگوشِ پالان دار ، دوشیدن شیر با دست خودم ، پوشیدن لباس پشمینه ، و سلام کردن به کودکان ، تا پس از من ، سنّت شود .

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۶۵۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۶۵۲- ۲- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْبَغْدَادِیِّ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ جَعْفَرٍ الْعَلَوِیِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِیِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِیِّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِی زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: خَمْسٌ لَسْتُ بِتَارِكِهِنَّ حَتَّی الْمَمَاتِ لِبَاسُ الصُّوفِ وَ رُكُوبِیَ الْحِمَارَ مُؤْكَفاً وَ أَكْلِی مَعَ الْعَبِيدِ وَ خَصْفِیَ النَّعْلَ بِيَدِی وَ تَسْلِيمِی عَلَی الصِّبْيَانِ لِتَكُونَ سُنَّةً مِنْ بَعْدِی.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِكَ (٤) وَ مَا تَضَمَّنَ مِنْ لُبْسِ الصُّوفِ قَدْ ذَكَرْنَا وَجْهَهُ فِی الْمَلَابِسِ وَ ذَكَرْنَا مُعَارِضَاتِهِ هُنَاكَ (٥).

******

ترجمه:

اسماعیل بن ابی زیاد از امام صادق(علیه السّلام)و او از پدرش محمد بن علی(علیهما السّلام)نقل می کند که پیامبر خدا(صلّی الله علیه و آله)فرمود:پنج چیز است که تا هنگام مرگ آنها را رها نمی کنم: پوشیدن لباس پشمی و سوار شدن بر الاغ پالان شده و خوردن با بردگان و پینه زدن به کفش با دست خودم و سلام دادن به کودکان،تا پس از من سنّت باشد.

ص: ٦٣

١- أمالی الصدوق- ٦٧- ٢.

٢- الخصال- ٢٧١- ١٢.

٣- الخصال- ٢٧١- ١٣.

٤- تقدم فی الحدیثین ٤ و ٩ من الباب ٣٤ من هذه الأبواب.

٥- تقدم فی الباب ١٩ من أبواب أحکام الملابس.

٣٦- بَابُ تَحْرِيمِ التَّسْلِيمِ عَلَى الْفَقِيرِ الْمُسْلِمِ بِخِلَافِ السَّلَامِ عَلَى الْغَنِيِّ بَلْ تَجِبُ الْمُسَاوَاةُ

اشارة

(١) ٣٦ بَابُ تَحْرِيمِ التَّسْلِيمِ عَلَى الْفَقِيرِ الْمُسْلِمِ بِخِلَافِ السَّلَامِ عَلَى الْغَنِيِّ بَلْ تَجِبُ الْمُسَاوَاةُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٥٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦٥٣- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ فَضْلِ بْنِ

كَثِيرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا ع قَالَ: مَنْ لَقِيَ فَقِيراً مُسْلِماً فَسَلَّمَ عَلَيْهِ خِلَافَ سَلَامِهِ عَلَى الْغَنِيِّ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ هُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ.

******

ترجمه:

امام رضا علیه السلام : هر کس با مسلمانی فقیر رو به رو شود و به او سلامی متفاوت با سلامی کند که به ثروتمند می کند، روز قیامت خداوند عزّ و جلّ را دیدار کند در حالی که خدا از او در خشم است.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٥٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٦٥٤- ٢- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَجَّالِ قَالَ قُلْتُ لِجَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص- إِذَا أَتَاكُمْ شَرِيفُ قَوْمٍ فَأَكْرِمُوهُ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ مَا الشَّرِيفُ قَالَ قَدْ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ الشَّرِيفُ مَنْ كَانَ لَهُ مَالٌ الْحَدِيثَ.

أَقُولُ: هَذَا إِمَّا مَخْصُوصٌ بِغَيْرِ السَّلَامِ أَوْ بِالْإِكْرَامِ الَّذِي لَا يَزِيدُ عَلَى إِكْرَامِ الْفَقِيرِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : وقتی شخص شریف قومتان برشما وارد شد اورا احترام کنید عرض کرد بله (احترام می کنیم) گفتم شریف کیست ؟ گفت ازحضرت صادق سوال کردم فرمودند : شریف فرد پولداراست .

٣٧- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّحْمِيدِ عَلَى الْإِسْلَامِ وَ الْعَافِيَةِ عِنْدَ رُؤْيَةِ الْكَافِرِ وَ الْمُبْتَلَى مِنْ غَيْرِ أَنْ يُسْمِعَ الْمُبْتَلَى

اشارة

(٤) ٣٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّحْمِيدِ عَلَى الْإِسْلَامِ وَ الْعَافِيَةِ عِنْدَ رُؤْيَةِ الْكَافِرِ وَ الْمُبْتَلَى مِنْ غَيْرِ أَنْ يُسْمِعَ الْمُبْتَلَى

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٥٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦٥٥- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْمَجَالِسِ وَ فِي ثَوَابِ

ص: ٦٤

١- الباب ٣٦ فيه حديثان.

٢- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٥٢- ٢٠٢، و أمالى الصدوق- ٣٥٩- ٥.

٣- الكافى ٨- ٢١٩- ٢٧٢، و أورده بتمامه فى الحديث ١ من الباب ٦٨ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٣٧ فيه حديثان.

٥- أمالى الصدوق- ٢٢٠- ١١، و ثواب الأعمال- ٤٤- ١.

الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع أَنَّ النَّبِيَّ ص قَالَ: مَنْ رَأَى يَهُودِيّاً أَوْ نَصْرَانِيّاً أَوْ مَجُوسِيّاً أَوْ وَاحِداً عَلَى غَيْرِ مِلَّةِ

الْإِسْلَامِ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی فَضَّلَنِی عَلَیْکَ بِالْإِسْلَامِ دِیناً وَ بِالْقُرْآنِ کِتَاباً وَ بِمُحَمَّدٍ ص نَبِیّاً وَ بِعَلِیٍّ إِمَاماً وَ بِالْمُؤْمِنِینَ إِخْوَاناً وَ بِالْکَعْبَةِ قِبْلَةً لَمْ یَجْمَعِ اللَّهُ بَیْنَهُ وَ بَیْنَهُ فِی النَّارِ أَبَداً.

وَ رَوَاهُ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

امام صادق از پدرش و او را از پدرانش علیه السلام روایت می نماید که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: کسی که یهودی ، مسیحی و مجوسی ، یا شخص غیر مسلمانی را ببیند و بگوید ((الحمد لله الذی فضلنی علیك بالاسلام دینا و بالقرآن کتابا و بمحمد نبیا و بعلی اماما و بالمومنین اخوانا و بالکعبه قبله .)) (۳۳)،خداوند هیچ گاه او را با آن شخص یك جا در آتش قرار نمی دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۵۶ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۶۵۶- ۲- (۲) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنِ الْعِیصِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ نَظَرَ إِلَی ذِی عَاهَةٍ أَوْ مَنْ قَدْ مُثِلَ بِهِ أَوْ صَاحِبِ بَلَاءٍ فَلْیَقُلْ سِرّاً فِی نَفْسِهِ مِنْ غَیْرِ أَنْ یُسْمِعَهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی عَافَانِی مِمَّا ابْتَلَاکَ بِهِ وَ لَوْ شَاءَ فَعَلَ ذَلِکَ بِی ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَإِنَّهُ لَا یُصِیبُهُ ذَلِکَ الْبَلَاءُ أَبَداً.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السّلام) فرمود هر که بآفت زده یا عضو بریده یا گرفتاری که نظر کند در دل خود بدون آنکه باو شنواند سه بار گوید حمد خدا را که مرا عافیت داده از آنچه تو را بدان گرفتار کرده و اگر میخواست با من هم چنین میکرد هرگز آن بلا بدو نرسد،

٣٨- بَابُ أَنَّهُ لَا بُدَّ مِنَ الْجَهْرِ بِالسَّلَامِ وَ بِالرَّدِّ بِحَيْثُ يُسْمِعُ الْمُخَاطَبَ

اشارة

(٣) ٣٨ بَابُ أَنَّهُ لَا بُدَّ مِنَ الْجَهْرِ بِالسَّلَامِ وَ بِالرَّدِّ بِحَيْثُ يُسْمِعُ الْمُخَاطَبَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٥٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦٥٧- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا سَلَّمَ أَحَدُكُمْ فَلْيَجْهَرْ بِسَلَامِهِ وَ لَا يَقُولُ سَلَّمْتُ فَلَمْ يَرُدُّوا

ص: ٦٥

١- قرب الإسناد- ٣٤.

٢- أمالى الصدوق- ٢٢٠- ١٢.

٣- الباب ٣٨ فيه حديث واحد.

٤- الكافى ٢- ٦٤٥- ٧، و أورد ذيله فى الحديث ٣ من الباب ٣٤ من هذه الأبواب.

عَلَيَّ وَ لَعَلَّهُ يَكُونُ قَدْ سَلَّمَ وَ لَمْ يُسْمِعْهُمْ فَإِذَا رَدَّ أَحَدُكُمْ فَلْيَجْهَرْ بِرَدِّهِ وَ لَا يَقُولُ الْمُسَلِّمُ سَلَّمْتُ فَلَمْ يَرُدُّوا عَلَيَّ الْحَدِيثَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (١) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٢).

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام)- اگر یکی از شما سلام کرد با صدای بلند سلام کند و نگوید: سلام کردم و جواب سلامم را ندادند. و شاید او سلام کرده باشد، امّا با صدای بلند نگفته که دیگران بشوند و اگر یکی از شما جواب سلام را داد، با صدای بلند بدهد که سلام دهنده نگوید: سلام کردم و جواب سلامم را ندادند.

۳۹- بَابُ كَيْفِيَّةِ التَّسْلِيمِ وَ مَا يُسْتَحَبُّ اخْتِيَارُهُ مِنْ صِيغَةٍ

اشارة

(۳) ۳۹ بَابُ كَيْفِيَّةِ التَّسْلِيمِ وَ مَا يُسْتَحَبُّ اخْتِيَارُهُ مِنْ صِيغَةٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵٦۵۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵٦۵۸- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْمُنْذِرِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَهِيَ عَشْرُ حَسَنَاتٍ وَ مَنْ قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ فَهِيَ عِشْرُونَ حَسَنَةً وَ مَنْ قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ فَهِيَ ثَلَاثُونَ حَسَنَةً.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام فرمود:هر کس بگوید«سلام علیکم»،ده حسنه برایش منظور گردد، و هر که بگوید«سلام علیکم و رحمة الله»بیست حسنه،و هر که بگوید«سلام علیکم و رحمة الله و برکاته»سی حسنه.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵٦۵۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵٦۵۹- ۲- (۵) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع یُکْرَهُ لِلرَّجُلِ أَنْ یَقُولَ حَیَّاکَ اللَّهُ ثُمَّ یَسْکُتَ حَتَّی یُتْبِعَهَا بِالسَّلَامِ.

******

ترجمه:

أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ * : مکروه است کسی به دیگری بگوید حیاک الله (خداوند تورا زنده بدارد)وسکوت کند مگراینکه آنرا با سلام ادامه دهد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵٦٦۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵٦٦۰- ۳- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَمَّارٍ السَّابَاطِیِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ النِّسَاءِ کَیْفَ یُسَلِّمْنَ إِذَا دَخَلْنَ عَلَی الْقَوْمِ قَالَ الْمَرْأَةُ تَقُولُ عَلَیْکُمُ السَّلَامُ وَ الرَّجُلُ یَقُولُ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ.

******

ترجمه:

ازحضرت صادق * سوال کرد زنان وقتی برگروهی وارد می شوند چگونه سلام کنند ؟ فرمودند : زن بگوید عَلَیْکُمُ السَّلَامُ ومرد بگوید السَّلَامُ عَلَیْکُمْ .

١- تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ١٣ من الباب ١ من أبواب التسليم.

٢- يأتى فى الحديث ٤ من الباب ٣٩ و فى الأبواب ٤٠ و ٤٣ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٣٩ فيه ٤ أحاديث.

٤- الكافى ٢- ٦٤٥- ٩.

٥- الكافى ٢- ٦٤٦- ١٥.

٦- الفقيه ٣- ٤٧٠- ١٤٣٩.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٦١ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٥٦٦١- ٤- (١) وَ فِى الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ صَالِحِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ الْمُنْعِمِ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ وَهْبٍ الْيَمَانِيِّ فِى حَدِيثٍ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ قَالَ لآدَمَ انْطَلِقْ إِلَى هَؤُلَاءِ الْمَلَإِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ فَقُلْ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ فَلَمَّا رَجَعَ إِلَى رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قَالَ لَهُ رَبُّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى هَذِهِ تَحِيَّتُكَ وَ تَحِيَّةُ ذُرِّيَّتِكَ مِنْ بَعْدِكَ فِيمَا بَيْنَهُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِى مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٢).

******

ترجمه:

خداوند خطاب به آدم(ع) فرمود: به سوى گروه ملائكه برو و برآن بگو: سلام عليكم و رحمه الله و بركاته، سپس آدم بر آنها سلام كرد و ملائكه در جواب گفتند: سلام و رحمت خدا بر تو باد، سپس هنگامى كه آدم به سوى پروردگار خود مراجعه كرد، خداوند فرمود : اين تحيت تو و فرزندانت بعد از اين مى باشد

٤٠- بَابُ اسْتِحْبَابِ إِعَادَةِ السَّلَامِ ثَلَاثاً مَعَ عَدَمِ الرَّدِّ وَ الْإِذْنِ وَ يُجْزِي الْمُخَاطَبَ أَنْ يَرُدَّ مَرَّةً وَاحِدَةً

اشارة

(٣) ٤٠ بَابُ اسْتِحْبَابِ إِعَادَةِ السَّلَامِ ثَلَاثاً مَعَ عَدَمِ الرَّدِّ وَ الْإِذْنِ وَ يُجْزِي الْمُخَاطَبَ أَنْ يَرُدَّ مَرَّةً وَاحِدَةً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٦٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦٦٢- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع أَنَّهُ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ بَنِي سَعْدٍ أَ لَا أُحَدِّثُكَ عَنِّي وَ عَنْ فَاطِمَةَ- إِلَى أَنْ قَالَ فَغَدَا عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ص وَ نَحْنُ فِي لِحَافِنَا فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَسَكَتْنَا وَ اسْتَحْيَيْنَا لِمَكَانِنَا ثُمَّ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَسَكَتْنَا ثُمَّ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَخَشِينَا إِنْ لَمْ نَرُدَّ عَلَيْهِ أَنْ يَنْصَرِفَ وَ قَدْ كَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ فَيُسَلِّمُ ثَلَاثاً فَإِنْ أُذِنَ لَهُ وَ إِلَّا انْصَرَفَ فَقُلْنَا وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْخُلْ فَدَخَلَ ثُمَّ ذَكَرَ حَدِيثَ تَسْبِيحِ فَاطِمَةَ ع عِنْدَ النَّوْمِ.

ص: ٦٧

١- علل الشرائع- ١٠٢- ١.

٢- يأتى فى الباب ٤٠ و فى الأحاديث ٢ و ٥ و ٦ و ٧ من الباب ٤٣ من هذه الأبواب. و تقدم ما يدلّ على ذلك فى الحديثين ١ و ٢ من الباب ١٦ من أبواب قواطع الصلاة.

٣- الباب ٤٠ فيه حديثان.

٤- الفقيه ١- ٣٢١- ٩٤٧.

وَ رَوَاهُ فِی الْعِلَلِ کَمَا مَرَّ فِی التَّعْقِیبِ (۱).

******

ترجمه:

از امیرالمؤمنین (علیه السلام) نقل شده که ایشان به مردی از بنی سعد فرمودند: «آیا می خواهی حدیثی از خودم و فاطمه (سلام الله علیها) برایت نقل کنم؟» تا اینکه فرمودند: «پس پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله) صبحگاه به سوی ما آمدند، در حالی که ما در لحاف خود بودیم. پس فرمودند: "السلام علیکم". ما سکوت کردیم و به خاطر وضعیت خود خجالت کشیدیم. سپس دوباره فرمودند: "السلام علیکم". ما سکوت کردیم. سپس دوباره فرمودند: "السلام علیکم". پس ترسیدیم که اگر جواب ندهیم، برگردند؛ زیرا ایشان عادت داشتند که سه بار سلام کنند، اگر اجازه داده می شد، وارد می شدند وگرنه برمی گشتند. پس گفتیم: "وعلیک السلام یا رسول الله، وارد شوید". پس ایشان وارد شدند. سپس حدیث تسبیح فاطمه (علیهاالسلام) هنگام خواب را ذکر کردند».

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۶۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۶۶۳- ۲- (۲) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الصَّادِقِ ع فِی حَدِیثِ الدَّرَاهِمِ الِاثْنَیْ عَشَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ لِلْجَارِیَةِ مُرِّی بَیْنَ یَدَیَّ وَ دُلِّینِی عَلَی أَهْلِکِ وَ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ص- حَتَّی وَقَفَ عَلَی بَابِ دَارِهِمْ وَ قَالَ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ یَا أَهْلَ الدَّارِ فَلَمْ یُجِیبُوهُ فَأَعَادَ عَلَیْهِمُ السَّلَامَ فَلَمْ یُجِیبُوهُ فَأَعَادَ السَّلَامَ فَقَالُوا وَ عَلَیْکَ السَّلَامُ یَا رَسُولَ اللَّهِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ فَقَالَ مَا لَکُمْ تَرَکْتُمْ إِجَابَتِی فِی أَوَّلِ السَّلَامِ وَ الثَّانِی قَالُوا یَا رَسُولَ اللَّهِ- سَمِعْنَا سَلَامَکَ فَأَحْبَبْنَا أَنْ نَسْتَکْثِرَ مِنْهُ الْحَدِیثَ.

وَ فِی الْأَمَالِی بِالْإِسْنَادِ نَحْوَهُ (۳).

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) در حدیث دراهم دوازده گانه نقل شده که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) به دختری فرمودند: «در مقابل من حرکت کن و مرا به خانه اهل خود راهنمایی کن.» پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله) آمدند تا اینکه به درب خانه شان رسیدند و فرمودند: «السلام علیکم یا اهل الدار» اما آن ها پاسخ ندادند. دوباره سلام کردند اما باز هم پاسخی نشنیدند. برای سومین بار سلام کردند و آنگاه گفتند: «وعلیک السلام یا رسول الله و رحمة الله و برکاته.» پیامبر فرمودند: «چرا در اولین و دومین سلام، پاسخ مرا ندادید؟» گفتند: «یا رسول الله، سلام شما را شنیدیم و دوست داشتیم که بیشتر از سلام شما بهره مند شویم.»

٤١- بَابُ اسْتِحْبَابِ مُخَاطَبَةِ الْمُؤْمِنِ الْوَاحِدِ بِضَمِيرِ الْجَمَاعَةِ فِی التَّسْلِيمِ عَلَيْهِ وَ الدُّعَاءِ لَهُ عِنْدَ الْعُطَاسِ وَ غَيْرِهِ وَ قَصْدِ الْمَلَائِكَةِ الَّذِينَ مَعَهُ

اشارة

(٤) ٤١ بَابُ اسْتِحْبَابِ مُخَاطَبَةِ الْمُؤْمِنِ الْوَاحِدِ بِضَمِيرِ الْجَمَاعَةِ فِی التَّسْلِيمِ عَلَيْهِ وَ الدُّعَاءِ لَهُ عِنْدَ الْعُطَاسِ وَ غَيْرِهِ وَ قَصْدِ الْمَلَائِكَةِ الَّذِينَ مَعَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٥٦٦٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦٦٤- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ (٦) عَنْ صَالِحِ بْنِ السِّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

١- مر فی الحدیث ٣ من الباب ١١ من أبواب التعقیب.

٢- الخصال- ٤٩١- ٦٩.

٣- أمالی الصدوق- ١٩٨- ٥.

٤- الباب ٤١ فیه حدیثان.

٥- الکافی ٢- ٦٤٥- ١٠.

٦- فی المصدر زیادة- عن أبیه.

قَالَ: ثَلَاثَةٌ تَرُدُّ عَلَيْهِمْ رَدَّ الْجَمَاعَةِ وَ إِنْ كَانَ وَاحِداً عِنْدَ الْعُطَاسِ تَقُولُ يَرْحَمُكُمُ اللَّهُ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ غَيْرُهُ وَ الرَّجُلُ يُسَلِّمُ عَلَى الرَّجُلِ فَيَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ الرَّجُلُ يَدْعُو لِلرَّجُلِ يَقُولُ عَافَاكُمُ اللَّهُ وَ إِنْ كَانَ وَاحِداً فَإِنَّ مَعَهُ غَيْرَهُ.

******

ترجمه:

از منصور بن حازم، از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند: سه مورد است که در آن ها جواب جمع داده می شود، حتی اگر فردی تنها باشد: هنگام عطسه، می گویید "یرحمکم الله" حتی اگر کسی غیر از او نباشد؛ و هنگامی که مردی به مرد دیگر سلام می کند و می گوید "السلام علیکم"؛ و هنگامی که مردی برای مرد دیگر دعا می کند و می گوید "عافاکم الله" حتی اگر تنها باشد، در حقیقت با او فرد دیگری نیز هست.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٦٦٥ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٥٦٦٥- ٢- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ مِثْلَهُ إِلَّا ءأَنَّهُ قَالَ يُرَدُّ عَلَيْهِمُ الدُّعَاءُ جَمَاعَةً وَ إِنْ كَانَ وَاحِداً الرَّجُلُ يَعْطِسُ وَ تَرَكَ مَا بَعْدَ قَوْلِهِ عَافَاكُمُ اللَّهُ.

******

ترجمه:

از جعفر بن بشیر نیز نقل شده است، مشابه حدیث قبلی، با این تفاوت که فرمودند: «دعای جمعی برای او پاسخ داده می شود، حتی اگر فرد تنها باشد. مردی عطسه می کند و گفته می شود "یرحمکم الله"، اما در ادامه گفته "عافاکم الله" حذف کرده است.»

٤٢- بَابُ عَدَمِ اسْتِحْبَابِ تَسْلِيمِ الْمَاشِي مَعَ الْجَنَازَةِ وَ إِلَى الْجُمُعَةِ وَ فِي الْحَمَّامِ لِمَنْ لَا إِزَارَ لَهُ

اشارة

(٢) ٤٢ بَابُ عَدَمِ اسْتِحْبَابِ تَسْلِيمِ الْمَاشِي مَعَ الْجَنَازَةِ وَ إِلَى الْجُمُعَةِ وَ فِي الْحَمَّامِ لِمَنْ لَا إِزَارَ لَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلي: ١٥٦٦٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦٦٦- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ رَفَعَهُ قَالَ كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ ثَلَاثَةٌ لَا يُسَلَّمُونَ الْمَاشِي مَعَ الْجَنَازَةِ وَ الْمَاشِي إِلَى الْجُمُعَةِ وَ فِي بَيْتِ حَمَّامٍ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى التَّسْلِيمِ فِي الْحَمَّامِ لِمَنْ عَلَيْهِ إِزَارٌ فِي مَحَلِّهِ (٤).

******

ترجمه:

از محمد بن حسین نقل شده است که او از امام صادق (علیه السلام) روایت کرده که فرمودند: «سه گروه هستند که به آن ها سلام نمی شود: کسی که همراه جنازه است، کسی که به سوی نماز جمعه می رود و کسی که در حمام است.»

ص: ٦٩

١- الخصال- ١٢٦- ١٢٣.

٢- الباب ٤٢ فیه حدیث واحد.

٣- الکافی ٢- ٦٤٥- ١١، و أورده عن الخصال فی الحدیث ٢ من الباب ١٤ من أبواب آداب الحمام.

٤- تقدم فی الباب ١٤ من أبواب آداب الحمام.

٤٣- بَابُ كَيْفِيَّةِ رَدِّ السَّلَامِ عَلَى الْحَاضِرِ وَ الْغَائِبِ

اشارة

(١) ٤٣ بَابُ كَيْفِيَّةِ رَدِّ السَّلَامِ عَلَى الْحَاضِرِ وَ الْغَائِبِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٦٦٧ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٥٦٦٧- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَرَّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع بِقَوْمٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا عَلَيْكَ السَّلَامُ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ مَغْفِرَتُهُ وَ رِضْوَانُهُ فَقَالَ لَهُمْ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع لَا تَجَاوَزُوا بِنَا مِثْلَ مَا قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ لِأَبِينَا إِبْرَاهِيمَ ع- إِنَّمَا قَالُوا رَحْمَتُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ مُرْسَلًا (٣).

******

ترجمه:

از امام باقر (علیه السلام) نقل شده که فرمودند: امیرالمؤمنین (علیه السلام) از نزد گروهی گذشت و به آنان سلام کرد. آن ها پاسخ دادند: «علیک السلام و رحمة الله و برکاته و مغفرته و رضوانه». امیرالمؤمنین (علیه السلام) به آن ها فرمودند: «از آنچه ملائکه به پدرمان ابراهیم (علیه السلام) گفتند، فراتر نروید. آن ها فقط گفتند: رحمت خدا و برکاتش بر شما اهل بیت باد.»

[رقم الحديث الكلي: ١٥٦٦٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٦٦٨- ٢- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ (٥) عَنْ رَجُلٍ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عُتَيْبَةَ قَالَ: بَيْنَا أَنَا مَعَ أَبِي جَعْفَرٍ ع وَ الْبَيْتُ غَاصٌّ بِأَهْلِهِ إِذْ أَقْبَلَ شَيْخٌ حَتَّى وَقَفَ عَلَى بَابِ الْبَيْتِ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ ثُمَّ سَكَتَ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ ثُمَّ أَقْبَلَ الشَّيْخُ بِوَجْهِهِ عَلَى أَهْلِ الْبَيْتِ وَ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ ثُمَّ سَكَتَ حَتَّى أَجَابَهُ الْقَوْمُ جَمِيعاً وَ رَدُّوا عَلَيْهِ السَّلَامَ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از حکم بن عتیبه نقل شده که گفت: «روزی من با امام باقر (علیه السلام) بودم و خانه پر از جمعیت بود. در این هنگام، پیرمردی وارد شد تا به درب خانه رسید و گفت: "السلام علیک یا ابن رسول الله و رحمة الله و برکاته" سپس سکوت کرد. امام باقر (علیه السلام) فرمودند: "و علیک السلام و رحمة الله و برکاته". سپس آن پیرمرد رو به اهل خانه کرد و گفت: "السلام علیکم" و سپس سکوت کرد تا اینکه همه ی اهل خانه به او پاسخ دادند و سلام او را جواب دادند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۶۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۶۶۹- ۳- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ

ص: ۷۰

۱- الباب ٤۳ فیه ۷ أحادیث.

۲- الکافی ۲- ٦٤٦- ۱۳، و تفسیر العیّاشیّ ۲- ۱٥٤- ٥۰.

۳- لم نعثر علیه فی معانی الأخبار.

٤- الکافی ۸- ۷٦- ۳۰.

٥- فی المصدر زیادة- عن إسحاق بن عمار.

٦- الکافی ۲- ۲۲۲- ٥، و أورده بتمامه فی الحدیث ۱ من الباب ۱ من أبواب الودیعة.

مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِی کَهْمَسٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِی یَعْفُورٍ- یُقْرِئُکَ السَّلَامَ قَالَ وَ عَلَیْکَ وَ عَلَیْهِ السَّلَامُ إِذَا أَتَیْتَ عَبْدَ اللَّهِ فَأَقْرِئْهُ السَّلَامَ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

از ابی کهمس نقل شده که گفت: به امام صادق (علیه السلام) گفتم: عبدالله بن ابی یعفور به شما سلام می رساند. امام فرمودند: «و علیک و علیه السلام. وقتی نزد عبدالله رفتی، به او سلام مرا برسان.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵٦۷۰ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵٦۷۰- ٤- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُبْدُونٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الزُّبَیْرِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ (۲) عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ بِشْرِ بْنِ بَکَّارٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ مَلَکاً مِنَ الْمَلَائِکَةِ سَأَلَ اللَّهَ أَنْ یُعْطِیَهُ سَمْعَ الْعِبَادِ فَأَعْطَاهُ فَلَیْسَ مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ قَالَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَّا قَالَ الْمَلَکُ وَ عَلَیْکَ السَّلَامُ ثُمَّ قَالَ الْمَلَکُ یَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فُلَاناً یُقْرِئُکَ السَّلَامَ فَیَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ عَلَیْهِ السَّلَامُ.

******

ترجمه:

از جابر از امام باقر (علیه السلام) نقل شده که فرمودند: «یکی از فرشتگان از خداوند درخواست کرد که شنوایی عبادت کنندگان را به او عطا کند و خداوند این درخواست را پذیرفت. بنابراین، هر یک از مؤمنین که بگوید: "صلی الله علی محمد و آله و سلم"، آن فرشته پاسخ می دهد: "و علیک السلام". سپس فرشته می گوید: "ای رسول خدا، فلانی به شما سلام می رساند". پس رسول خدا (صلی الله علیه وآله) می فرماید: "و علیه السلام".»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵٦۷۱ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۵٦۷۱- ۵- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَیْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَیْسٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: بَیْنَمَا أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع فِی الرَّحْبَةِ (٤) إِذْ قَامَ إِلَیْهِ رَجُلٌ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ- وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ

فَنَظَرَ إِلَيْهِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع- وَ قَالَ (٥) وَ عَلَيْکَ السَّلَامُ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ مَنْ أَنْتَ ثُمَّ ذَکَرَ حَدِيثَ عَشَرَةٍ بَعْضُهَا أَشَدُّ مِنْ بَعْضٍ.

******

ترجمه:

از امام باقر (علیه السلام) نقل شده که فرمودند: «روزی امیرالمؤمنین (علیه السلام) در رحبه (میدان) بودند که مردی نزد ایشان آمد و گفت: "السلام علیک یا امیرالمؤمنین و رحمة الله و برکاته". امیرالمؤمنین (علیه السلام) به او نگاهی انداختند و فرمودند: "و علیک السلام و رحمة الله و برکاته. تو کیستی؟" سپس حدیثی درباره ده مسئله بیان کردند که برخی از آن ها سخت تر از برخی دیگر بودند.»

ص: ٧١

١- أمالی الطوسیّ ٢- ٢٩٠.

٢- فی المصدر- علیّ بن الحسین بن فضال.

٣- الخصال- ٤٤٠- ٣٣.

٤- فی المصدر زیادة- و الناس علیه متراکمون، فمن بین مستفت و من بین مستعدی.

٥- فی المصدر- بعینیه هاتیک العظیمتین، ثمّ قال-.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٧٢ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٥٦٧٢- ٦- (١) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سَلَّامٍ رَفَعَهُ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: لَا عَرَارَ (٢) فِی صَلَاةٍ وَ لَا تَسْلِيمِ الْعَرَارُ (٣) النُّقْصَانُ أَمَّا فِی الصَّلَاةِ

فَفِی تَرْکِ إِتْمَامِ رُکُوعِهَا وَ سُجُودِهَا وَ نُقْصَانِ اللَّبْثِ فِی الرَّکْعَةِ الْأُخْرَی وَ أَمَّا الْعَرَارُ (٤) فِی التَّسْلِیمِ فَأَنْ یَقُولَ الرَّجُلُ السَّلَامُ عَلَیْکَ وَ یَرُدَّ فَیَقُولَ وَ عَلَیْکَ وَ لَا یَقُولَ وَ عَلَیْکُمُ السَّلَامُ.

******

ترجمه:

عن القاسم بن سلام، روایتی از پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) نقل کرد که فرمودند: "در نماز و در تسلیم، عرار (نقصان) نباید باشد. عرار به معنای نقصان است. در نماز، عرار در ترک کامل کردن رکوع و سجده و کم شدن در مدت در رکعت دوم است. اما در تسلیم، عرار این است که فرد بگوید: 'السلام علیک' و جواب نگیرد، سپس بگوید: 'و علیک' و نگوید: 'و علیکم السلام'."

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٦٧٣ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٥٦٧٣- ٧- (٥) عَلِیُّ بْنُ إِبْرَاهِیمَ فِی تَفْسِیرِهِ فِی قَوْلِهِ تَعَالَی وَ أْمُرْ أَهْلَکَ بِالصَّلاةِ وَ اصْطَبِرْ عَلَیْها (٦) قَالَ کَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص یَجِی ءُ کُلَّ یَوْمٍ عِنْدَ صَلَاةِ الْفَجْرِ حَتَّی یَأْتِیَ بَابَ عَلِیٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ ع- فَیَقُولُ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ فَیَقُولُونَ وَ عَلَیْکَ السَّلَامُ یَا رَسُولَ اللَّهِ- وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ فَیَقُولُ الصَّلَاةَ الصَّلَاةَ یَرْحَمُکُمُ اللَّهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی حَدِیثِ سَلَامِ آدَمَ عَلَی الْمَلَائِکَةِ (٧) وَ غَیْرِهِ (٨) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ فِی أَحَادِیثِ السَّلَامِ عَلَی أَهْلِ الذِّمَّةِ وَ غَیْرِهِمْ وَ الْأَحَادِیثُ فِی ذَلِکَ کَثِیرَةٌ جِدّاً (٩).

******

ترجمه:

علی بن ابراهیم در تفسیر خود، در تفسیر آیه ی «وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا» (طه: ١٣٢)، نقل کرده است که رسول الله (صلی الله علیه وآله) هر روز هنگام نماز صبح به درب خانه علی

(علیه السلام) و فاطمه (سلام الله علیها) و حسن و حسین (علیهم السلام) می آمد و می گفت: «السلام علیکم و رحمة الله و برکاته». آنان پاسخ می دادند: «و علیک السلام یا رسول الله و رحمة الله و برکاته». سپس پیامبر می فرمود: «نماز، نماز، خداوند شما را رحمت کند.»

۱- معانی الأخبار- ۲۸۳.

۲- فی المصدر- الغرار.

۳- فی المصدر- الغرار.

٤- فی المصدر- الغرار.

٥- تفسیر القمّیّ ۲- ٦۷.

٦- طه ۲۰- ۱۳۲.

۷- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ۳۹ من هذه الأبواب.

۸- تقدم فی الباب ٤۰ من هذه الأبواب.

۹- یأتی فی الباب ٤۷ و فی الباب ٤۹ من هذه الأبواب.

٤٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ مُصَافَحَةِ الْمُقِيمِ وَ مُعَانَقَةِ الْمُسَافِرِ عِنْدَ التَّسْلِيمِ عَلَيْهِمَا

اشارة

(۱) ٤٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ مُصَافَحَةِ الْمُقِيمِ وَ مُعَانَقَةِ الْمُسَافِرِ عِنْدَ التَّسْلِيمِ عَلَيْهِمَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٥٦٧٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦٧٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ مِنْ تَمَامِ التَّحِيَّةِ لِلْمُقِيمِ الْمُصَافَحَةَ وَ تَمَامِ التَّسْلِيمِ عَلَى الْمُسَافِرِ الْمُعَانَقَةَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٣).

******

ترجمه:

علی بن ریاب از امام صادق (علیه السلام) نقل کرده است که فرمودند: «از جمله کامل ترین درودها برای کسی که مقیم است، دست دادن است و کامل ترین سلام برای مسافر، در آغوش گرفتن است.»

٤٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَسْلِيمِ الصَّغِيرِ عَلَى الْكَبِيرِ وَ الْقَلِيلِ عَلَى الْكَثِيرِ وَ الْمَارِّ عَلَى الْقَاعِدِ وَ الرَّاكِبِ عَلَى الْمَاشِی وَ رَاكِبِ الْبَغْلِ عَلَى رَاكِبِ الْحِمَارِ وَ رَاكِبِ الْفَرَسِ عَلَى رَاكِبِ الْبَغْلِ

اشارة

(٤) ٤٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَسْلِيمِ الصَّغِيرِ عَلَى الْكَبِيرِ وَ الْقَلِيلِ عَلَى الْكَثِيرِ وَ الْمَارِّ عَلَى الْقَاعِدِ وَ الرَّاكِبِ عَلَى الْمَاشِی وَ رَاكِبِ الْبَغْلِ عَلَى رَاكِبِ الْحِمَارِ وَ رَاكِبِ الْفَرَسِ عَلَى رَاكِبِ الْبَغْلِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٥٦٧٥ - رقم الحديث الباب: ١]

۱۵۶۷۵- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَیْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سُلَیْمَانَ عَنْ جَرَّاحٍ الْمَدَائِنِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: یُسَلِّمُ الصَّغِیرُ عَلَی الْکَبِیرِ وَ الْمَارُّ عَلَی الْقَاعِدِ وَ الْقَلِیلُ عَلَی الْکَثِیرِ.

******

ترجمه:

از جراح مدائنی از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند: «کوچک به بزرگ سلام می کند و کسی که عبور می کند به کسی که نشسته است سلام می کند و تعداد کمتر به تعداد بیشتر سلام می کنند.»

ص: ۷۳

۱- الباب ٤٤ فیه حدیث واحد.

۲- الکافی ۲- ٦٤٦- ١٤.

۳- تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ٥ من الباب ٥٥ من أبواب آداب السفر.

٤- الباب ٤٥ فیه ٥ أحادیث.

٥- الکافی ۲- ٦٤٦- ١.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۷۶ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۶۷۶- ۲- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِیزِ عَنْ جَمِیلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا کَانَ قَوْمٌ فِی مَجْلِسٍ ثُمَّ سَبَقَ قَوْمٌ فَدَخَلُوا فَعَلَی الدَّاخِلِ أَخِیراً إِذَا دَخَلَ أَنْ یُسَلِّمَ عَلَیْهِمْ.

******

ترجمه:

از جمیل از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند: «هرگاه گروهی در مجلسی باشند و سپس گروه دیگری وارد شوند، بر کسانی که آخر وارد می شوند واجب است که به آن ها سلام کنند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۷۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۶۷۷- ۳- (۲) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السِّنْدِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِیرٍ عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ مُصْعَبٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْقَلِیلُ یَبْدَءُونَ الْکَثِیرَ بِالسَّلَامِ وَ الرَّاکِبُ یَبْدَأُ الْمَاشِیَ وَ أَصْحَابُ الْبِغَالِ یَبْدَءُونَ أَصْحَابَ الْحَمِیرِ وَ أَصْحَابُ الْخَیْلِ یَبْدَءُونَ أَصْحَابَ الْبِغَالِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : جمعیت کم به جمعیت زیاد سواره برپیاده استرسواربرالاغ سواراسب سواربراسترسوارباید سلام کنند

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۷۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵۶۷۸- ٤- (۳) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنِ ابْنِ بُکَیْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ یُسَلِّمُ الرَّاکِبُ عَلَی الْمَاشِی وَ الْمَاشِی عَلَی الْقَاعِدِ وَ إِذَا لَقِیَتْ جَمَاعَةٌ جَمَاعَةً سَلَّمَ الْأَقَلُّ عَلَی الْأَکْثَرِ وَ إِذَا لَقِیَ وَاحِدٌ جَمَاعَةً سَلَّمَ الْوَاحِدُ عَلَی الْجَمَاعَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : سواره برپیاده و پیاده برنشسته باید سلام کند واگردوگروه بهم برسند جمعیت کمتر باید به جمعیت بیشتر سلام کنند واگر یک نفر به جمعیتی رسید باید به آنها سلام کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۷۹ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۵۶۷۹- ۵- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يُسَلِّمُ الرَّاكِبُ عَلَى الْمَاشِي وَ الْقَائِمُ عَلَى الْقَاعِدِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : سواره برپیاده وایستاده برنشسته باید سلام کند .

ص: ٧٤

١- الکافی ٢- ٦٤٧- ٥.

٢- الکافی ٢- ٦٤٦- ٢.

٣- الکافی ٢- ٦٤٧- ٣.

٤- الکافی ٢- ٦٤٧- ٤.

٥- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ٤ من الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

٤٦- بَابُ أَنَّهُ إِذَا سَلَّمَ وَاحِدٌ مِنَ الْجَمَاعَةِ أَجْزَأَ عَنْهُمْ وَ إِذَا رَدَّ وَاحِدٌ مِنَ الْجَمَاعَةِ أَجْزَأَ عَنْهُمْ

اشارة

(۱) ٤٦ بَابُ أَنَّهُ إِذَا سَلَّمَ وَاحِدٌ مِنَ الْجَمَاعَةِ أَجْزَأَ عَنْهُمْ وَ إِذَا رَدَّ وَاحِدٌ مِنَ الْجَمَاعَةِ أَجْزَأَ عَنْهُمْ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٨٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦٨٠- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا سَلَّمَ الرَّجُلُ مِنَ الْجَمَاعَةِ أَجْزَأَ عَنْهُمْ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اگریک نفر ازطرف گروهی سلام کرد ازبقیه کفایت می کند

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٨١ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٦٨١- ٢- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا سَلَّمَ مِنَ الْقَوْمِ وَاحِدٌ أَجْزَأَ عَنْهُمْ وَ إِذَا رَدَّ وَاحِدٌ أَجْزَأَ عَنْهُمْ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اگریک نفر ازطرف گروهی سلام کرد ازبقیه کفایت می کند واگریک نفر جواب بدهد کفایت می کند .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٨٢ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٦٨٢- ٣- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِذَا مَرَّتِ الْجَمَاعَةُ بِقَوْمٍ أَجْزَأَهُمْ أَنْ يُسَلِّمَ وَاحِدٌ مِنْهُمْ وَ إِذَا سَلَّمَ عَلَى الْقَوْمِ وَ هُمْ جَمَاعَةٌ أَجْزَأَهُمْ أَنْ يَرُدَّ وَاحِدٌ مِنْهُمْ.

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) روایت شده است:

هرگاه گروهی از کنار قومی عبور کنند، کافی است که یکی از آن ها سلام کند. و اگر بر گروهی سلام شود و آنان جماعتی باشند، کافی است که یکی از آن ها جواب دهد.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٨٣ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٥٦٨٣- ٤- (٥) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَفَّارِ هِلَالِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ بِشْرِ (٦) بْنِ عُمَرَ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص

١- الباب ٤٦ فيه ٤ أحاديث.

٢- الكافى ٢- ٦٤٧- ٢.

٣- الكافى ٢- ٦٤٧- ٣.

٤- الكافى ٢- ٦٤٧- ١.

٥- أمالى الطوسىّ ١- ٣٦٩.

٦- كذا فی الأصل و المصدر، و لكن فی المخطوط- بشير و قد كتب على الياء ثلاث نقاط دلالة على تمريضها.

قَالَ: لِيُسَلِّمِ الرَّاكِبُ عَلَى الْمَاشِی فَإِذَا سَلَّمَ مِنَ الْقَوْمِ وَاحِدٌ أَجْزَأَ عَنْهُمْ.

******

ترجمه:

رسول اكرم فرمودند : سواره بايد به پياده سلام كند واگريک نفر ازطرف گروهی سلام كرد ازبقيه كفايت می كند .

٤٧- بَابُ كَرَاهَةِ تَرْكِ التَّسْلِيمِ عَلَى الْمُؤْمِنِ حَتَّى فِی حَالِ التَّقِيَّةِ

اشارة

(١) ٤٧ بَابُ كَرَاهَةِ تَرْكِ التَّسْلِيمِ عَلَى الْمُؤْمِنِ حَتَّى فِی حَالِ التَّقِيَّةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٥٦٨٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦٨٤- ١- (٢) عَلِیُّ بْنُ عِيسَى فِی كَشْفِ الْغُمَّةِ نَقْلًا مِنْ كِتَابِ الدَّلَائِلِ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِیِّ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع وَ كُنْتُ تَرَكْتُ التَّسْلِيمَ عَلَى أَصْحَابِنَا فِی مَسْجِدِ الْكُوفَةِ وَ ذَلِكَ لِتَقِيَّةٍ عَلَيْنَا فِيهَا شَدِيدَةٍ فَقَالَ لِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا إِسْحَاقُ- مَتَى أَحْدَثْتَ هَذَا الْجَفَاءَ لِإِخْوَانِكَ تَمُرُّ بِهِمْ فَلَا تُسَلِّمُ عَلَيْهِمْ فَقُلْتُ لَهُ ذَلِكَ لِتَقِيَّةٍ كُنْتُ فِيهَا فَقَالَ لَيْسَ عَلَيْكَ فِی التَّقِيَّةِ

تَرْکُ السَّلَامِ وَ إِنَّمَا عَلَیْکَ فِی الْإِذَاعَةِ (۳) إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَیَمُرُّ بِالْمُؤْمِنِینَ فَیُسَلِّمُ عَلَیْهِمْ فَتَرُدُّ الْمَلَائِکَةُ سَلَامٌ عَلَیْکَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ أَبَداً.

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار روایت شده است:

بر امام صادق (علیه السلام) وارد شدم و من از سلام کردن بر یاران مان در مسجد کوفه خودداری کرده بودم و این به خاطر تقیه ای بود که در آن به شدت بودیم. پس امام صادق (علیه السلام) به من گفت: ای اسحاق، از چه زمانی این بی مهری را نسبت به برادرانت شروع کرده ای که از کنار آن ها عبور می کنی و بر آن ها سلام نمی کنی؟ گفتم که به خاطر تقیه ای بوده که در آن بودم. پس فرمود: تقیه درترک سلام نیست و تنها برافشاگری است(بیان حقائق). مؤمن از کنار مؤمنان عبور می کند و بر آن ها سلام می کند، پس فرشتگان پاسخ می دهند: سلام و رحمت خدا و برکات او بر تو باد، همیشه.

۴۸- بَابُ جَوَازِ تَسْلِیمِ الرَّجُلِ عَلَی النِّسَاءِ وَ کَرَاهَتِهِ عَلَی الشَّابَّةِ وَ جَوَازِ رَدِّهِنَّ عَلَیْهِ

اشارة

(٤) ٤٨ بَابُ جَوَازِ تَسْلِیمِ الرَّجُلِ عَلَی النِّسَاءِ وَ کَرَاهَتِهِ عَلَی الشَّابَّةِ وَ جَوَازِ رَدِّهِنَّ عَلَیْهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵٦۸۵ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۵۶۸۵- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يُسَلِّمُ عَلَى النِّسَاءِ وَ يَرْدُدْنَ عَلَيْهِ

ص: ۷۶

۱- الباب ٤٧ فيه حديث واحد.

۲- كشف الغمّة ۲- ۱۹۷، و أورده فى الحديث ۳ من الباب ۱۳۱ من أبواب مقدمات النكاح.

۳- فى المصدر- فى التقية و الإذاعة.

٤- الباب ٤٨ فيه حديث واحد.

٥- الكافى ۲- ٦٤٨- ۱.

السَّلَامَ وَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع يُسَلِّمُ عَلَى النِّسَاءِ وَ كَانَ يَكْرَهُ أَنْ يُسَلِّمَ عَلَى الشَّابَّةِ مِنْهُنَّ وَ يَقُولُ أَتَخَوَّفُ أَنْ يُعْجِبَنِي صَوْتُهَا فَيَدْخُلَ عَلَيَّ أَكْثَرُ مِمَّا أَطْلُبُ مِنَ الْأَجْرِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (۱).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : رسول اكرم به زنان سلام مى كردند وآنها هم جواب حضرت را مى دادند أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ * هم به زنان سلام مى كردند ولى اكراه داشتند به زنان جوان سلام كنند ومى فرمودند : مى ترسم صداى آنها چيزى دردلم ايجاد كند كه بيش ازآن ثوابى باشد كه دنبالش بودم .

٤٩- بَابُ تَحْرِيمِ التَّسْلِيمِ عَلَى الْكُفَّارِ وَ أَصْحَابِ الْمَلَاهِي وَ نَحْوِهِمْ إِلَّا لِضَرُورَةٍ وَ كَيْفِيَّةِ الرَّدِّ عَلَيْهِمْ

اشارة

(۲) ٤٩ بَابُ تَحْرِيمِ التَّسْلِيمِ عَلَى الْكُفَّارِ وَ أَصْحَابِ الْمَلَاهِي وَ نَحْوِهِمْ إِلَّا لِضَرُورَةٍ وَ كَيْفِيَّةِ الرَّدِّ عَلَيْهِمْ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٨٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦٨٦- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع لَا تَبْدَءُوا أَهْلَ الْكِتَابِ بِالتَّسْلِيمِ وَ إِذَا سَلَّمُوا عَلَيْكُمْ فَقُولُوا وَ عَلَيْكُمْ.

******

ترجمه:

حضرت على * : شما پيشقدم نباشيد درسلام كردن به اهل كتاب واگرآنها به شما سلام كردند درجواب بگوئد وعليكم .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٨٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٦٨٧- ٢- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تَقُولُ فِي الرَّدِّ عَلَى الْيَهُودِيِّ وَ النَّصْرَانِيِّ سَلَامٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درجواب سلام یهود ونصاری بگوئید سلام .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۶۸۸- ۳- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُکَیْرٍ عَنْ بُرَیْدِ بْنِ مُعَاوِیَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا سَلَّمَ عَلَیْکَ الْیَهُودِیُّ وَ النَّصْرَانِیُّ وَ الْمُشْرِکُ فَقُلْ عَلَیْکَ.

ص: ۷۷

۱- الفقیه ۳- ۴۶۹- ۴۶۳۴.

۲- الباب ۴۹ فیه ۹ أحادیث.

۳- الکافی ۲- ۶۴۸- ۲.

۴- الکافی ۲- ۶۴۹- ۶.

۵- الکافی ۲- ۶۴۹- ۴.

وَ رَوَاهُ ابْنُ إِدْرِیسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُکَیْرِ بْنِ أَعْیَنَ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

عبد الله بن بکیربن اعین مثل همین روایت را نقل کرده .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۴]

۱۵۶۸۹- ۴- (۲) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَیْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: دَخَلَ یَهُودِیٌّ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ ص وَ عَائِشَةُ عِنْدَهُ فَقَالَ السَّامُ عَلَیْکُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ

ص عَلَيْكُمْ ثُمَّ دَخَلَ آخَرُ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِکَ فَرَدَّ عَلَيْهِ كَمَا رَدَّ عَلَى صَاحِبِهِ ثُمَّ دَخَلَ آخَرُ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِکَ فَرَدَّ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ص كَمَا رَدَّ عَلَى صَاحِبَيْهِ فَغَضِبَتْ عَائِشَةُ فَقَالَتْ عَلَيْكُمُ السَّامُ وَ الْغَضَبُ وَ اللَّعْنَةُ يَا مَعْشَرَ الْيَهُودِ- يَا إِخْوَةَ الْقِرَدَةِ وَ الْخَنَازِيرِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَا عَائِشَةُ- إِنَّ الْفُحْشَ لَوْ كَانَ مُمَثَّلًا لَكَانَ مِثَالَ سَوْءٍ إِنَّ الرِّفْقَ لَمْ يُوضَعْ عَلَى شَيْ ءٍ قَطُّ إِلَّا زَانَهُ وَ لَمْ يُرْفَعْ عَنْهُ قَطُّ إِلَّا شَانَهُ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَ مَا سَمِعْتَ إِلَى قَوْلِهِمْ السَّامُ عَلَيْكُمْ فَقَالَ بَلَى أَ مَا سَمِعْتِ مَا رَدَدْتُ عَلَيْهِمْ فَقُلْتُ عَلَيْكُمْ فَإِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ مُسْلِمٌ فَقُولُوا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ فَإِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ كَافِرٌ فَقُولُوا عَلَيْکَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى الرَّدِّ عَلَى الْمُسْلِمِ بِصِيغَةِ وَ عَلَيْكُمُ السَّلَامُ (۳) وَ هِيَ الْمَذْكُورَةُ فِي الرِّوَايَاتِ الْمُتَوَاتِرَةِ وَ هَذَا يَحْتَمِلُ النَّسْخَ وَ يَحْتَمِلُ أَنْ يَكُونَ الْغَرَضُ مِنْهُ التَّصْرِيحَ بِلَفْظِ السَّلَامِ وَ عَدَمَهُ مِنْ غَيْرِ مُلَاحَظَةِ التَّقْدِيمِ وَ التَّأْخِيرِ أَوْ لِبَيَانِ الْجَوَازِ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ.

******

ترجمه:

از زراره، از امام باقر (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: یهودی ای بر رسول الله (صلی الله علیه وآله) وارد شد در حالی که عایشه نزد او بود. یهودی گفت: مرگ بر شما. پس رسول الله (صلی الله علیه وآله) گفت: بر شما. سپس یهودی دیگری وارد شد و همان را گفت. پیامبر همان پاسخ را داد. سپس یهودی دیگری وارد شد و همان را گفت. پیامبر همان پاسخ را داد. پس عایشه خشمگین شد و گفت: مرگ و خشم و لعنت بر شما ای گروه یهودیان، ای برادران میمون ها و خوک ها. پس رسول الله (صلی الله علیه وآله) گفت: ای عایشه، درستی این نیست که فحش داده شود، فحش اگر تجسم داشت، مثالی از بدی بود. نرمش بر هیچ چیزی گذاشته نشد جز آن که آن را زینت داد، و از هیچ چیزی برداشته نشد جز آن که آن را زشت کرد. عایشه گفت: ای رسول الله، مگر نشنیدی که گفتند مرگ بر شما؟ پیامبر گفت: بله، آیا نشنیدی که به آنها چه جواب دادم؟ گفتم بر شما. پس اگر مسلمانی به شما سلام کرد، بگویید سلام بر شما. و اگر کافری به شما سلام کرد، بگویید بر تو.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٩٠ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٥٦٩٠- ٥- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ

ص: ٧٨

١- مستطرفات السرائر- ١٣٨- ٧.

٢- الكافى ٢- ٦٤٨- ١، و أورد نحوه فى الحديث ٩ من الباب ٢٧ و فى الحديث ٥ من الباب ٧١ من أبواب جهاد النفس.

٣- تقدم فى الحديث ٦ من الباب ٤٣ من هذه الأبواب.

٤- الكافى ٤- ٥- ٣.

عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَسَدِيِّ عَنْ سَالِمِ بْنِ مُكْرَمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَرَّ يَهُودِيٌّ بِالنَّبِيِّ ص فَقَالَ السَّامُ عَلَيْکَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص عَلَيْکَ فَقَالَ أَصْحَابُهُ إِنَّمَا سَلَّمَ عَلَيْکَ بِالْمَوْتِ فَقَالَ الْمَوْتُ عَلَيْکَ فَقَالَ النَّبِيُّ ص وَ كَذَلِکَ رَدَدْتُ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * فرمودند : یک یهودی به رسول خدا رسید وگفت السام علیک حضرت هم درجواب فرمودند : علیک اصحاب گفتند او آرزوی مرگ کرد برای شما حضرت فرمودند : من هم همان را به خودش برگرداندم .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٩١ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۵۶۹۱- ٦- (۱) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْيَهُودِيِّ وَ النَّصْرَانِيِّ وَ الْمُشْرِكِ إِذَا سَلَّمُوا عَلَى الرَّجُلِ وَ هُوَ جَالِسٌ كَيْفَ يَنْبَغِي أَنْ يَرُدَّ عَلَيْهِمْ فَقَالَ يَقُولُ عَلَيْكُمْ.

******

ترجمه:

سماعه گوید: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم: اگر یک یهودی یا مسیحی یا مشرک بر مسلمان سلام گوید، چگونه باید پاسخ بدهد؟ امام فرمود: «فقط بگوید: علیکم، یعنی بر شما باد».

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۶۹۲- ۷- (۲) وَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عُمَرَ بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: أَقْبَلَ أَبُو جَهْلِ بْنُ هِشَامٍ وَ مَعَهُ قَوْمٌ مِنْ قُرَيْشٍ- فَدَخَلُوا عَلَى أَبِي طَالِبٍ فَقَالُوا إِنَّ ابْنَ أَخِيكَ قَدْ آذَانَا (۳) فَادْعُهُ فَلْيَكُفَّ عَنْ آلِهَتِنَا وَ نَكُفُّ عَنْ إِلَهِهِ قَالَ فَبَعَثَ أَبُو طَالِبٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص فَدَعَاهُ فَلَمَّا دَخَلَ النَّبِيُّ ص لَمْ يَرَ فِي الْبَيْتِ إِلَّا مُشْرِكاً فَقَالَ السَّلَامُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از جابر، از امام باقر (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: ابوجهل بن هشام همراه با گروهی از قریش به نزد ابوطالب آمدند و گفتند: برادرزاده ات ما را آزار داده است. او را بخوان تا از خدایان ما دست بکشد و ما نیز از خدای او دست خواهیم کشید. پس ابوطالب به پیامبر (صلی الله علیه

وآله) پیام فرستاد و او را خواست. هنگامی که پیامبر (صلی الله علیه وآله) وارد شد، در خانه جز مشرکی ندید. پس گفت: سلام بر کسی که راه هدایت را پیروی کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۵۶۹۳- ۸- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِیسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ رِوَایَةِ أَبِی الْقَاسِمِ بْنِ قُولَوَیْهِ عَنِ الْأَصْبَغِ قَالَ سَمِعْتُ عَلِیّاً ع یَقُولُ

۱- الکافی ۲- ٦٤٩- ۳.

۲- الکافی ۲- ٦٤٩- ٥.

۳- فی المصدر زیادة- و آذی آلهتنا.

٤- مستطرفات السرائر- ١٤٥- ١٧، و أورده فی الحدیث ٦ من الباب ۲۸ من هذه الأبواب، و قطعة منه فی الحدیث ۱۲ من الباب ۲۳ من أبواب أحکام الملابس، و أخری فی الحدیث ۱۱ من الباب ۱۱، و فی الحدیث ٦ من الباب ١٤ من أبواب الجماعة، و عن الخصال فی الحدیث ۹ من الباب ۲۳ من أبواب أحکام الملابس.

سِتَّةٌ لَا یَنْبَغِی أَنْ تُسَلَّمَ عَلَیْهِمْ الْیَهُودُ- وَ النَّصَارَی وَ أَصْحَابُ النَّرْدِ وَ الشِّطْرَنْجِ وَ أَصْحَابُ خَمْرٍ وَ بَرْبَطٍ وَ طُنْبُورٍ وَ الْمُتَفَکِّهُونَ بِسَبِّ الْأُمَّهَاتِ وَ الشُّعَرَاءُ.

******

ترجمه:

از اصبغ روایت شده است که شنیدم علی (علیه السلام) می فرمود: شش گروه هستند که نباید بر آنها سلام کرد: یهودیان، مسیحیان، بازی کنندگان نرد و شطرنج، نوشندگان شراب، نوازندگان بربط و طنبور، کسانی که به مادران فحش می دهند، و شاعران.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٦٩٤ - رقم الحدیث الباب: ٩]

١٥٦٩٤- ٩- (١) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ: لَا تَبْدَءُوا الْيَهُودَ وَ النَّصَارَى (٢) بِالسَّلَامِ وَ إِنْ سَلَّمُوا عَلَيْكُمْ فَقُولُوا عَلَيْكُمْ وَ لَا تُصَافِحُوهُمْ وَ لَا تُكَنُّوهُمْ إِلَّا أَنْ تُضْطَرُّوا إِلَى ذَلِكَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى النَّهْيِ عَنِ السَّلَامِ عَلَى أَصْحَابِ الْمَلَاهِي وَ نَحْوِهِمْ (٣).

******

ترجمه:

از جعفر بن محمد، از پدرش روایت شده است که رسول الله (صلی الله علیه وآله) فرمود: به یهودیان و مسیحیان با سلام آغاز نکنید، و اگر آنان به شما سلام کردند، بگویید بر شما. با آنها دست ندهید و آنها را با کنیه صدا نزنید، مگر اینکه مجبور به این کار شوید.

٥٠- بَابُ عَدَمِ جَوَازِ دُخُولِ بَيْتِ الْغَيْرِ مِنْ غَيْرِ إِذْنٍ وَ لَا إِشْعَارٍ وَ لَا تَسْلِيمٍ وَ اسْتِحْبَابِ تَسْلِيمِ الْإِنْسَانِ عَلَى نَفْسِهِ إِنْ لَمْ يَكُنْ فِي الْبَيْتِ أَحَدٌ

اشارة

(٤) ٥٠ بَابُ عَدَمِ جَوَازِ دُخُولِ بَيْتِ الْغَيْرِ مِنْ غَيْرِ إِذْنٍ وَ لَا إِشْعَارٍ وَ لَا تَسْلِيمٍ وَ اسْتِحْبَابِ تَسْلِيمِ الْإِنْسَانِ عَلَى نَفْسِهِ إِنْ لَمْ يَكُنْ فِي الْبَيْتِ أَحَدٌ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٦٩٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٦٩٥- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ

ص: ٨٠

١- قرب الإسناد- ٦٢.

٢- فى المصدر- لا تبدءوا أهل الكتاب.

٣- تقدم فى الباب ٢٨ من هذه الأبواب. و يأتى ما يدلّ عليه فى الباب ١٣٤ من هذه الأبواب، و فى الباب ١٠٣ ممّا يكتسب به من كتاب التجارة. و يأتى ما يدلّ على جواز التسليم على أهل الكتاب عند الحاجة فى الحديث ١ من الباب ٥٣ و فى الحديث ٢ من الباب ٥٤ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٥٠ فيه ٣ أحاديث.

٥- معانى الأخبار- ١٦٣- ١.

وَ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبَانٍ الْأَحْمَرِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لا تَدْخُلُوا بُيُوتاً غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْنِسُوا وَ تُسَلِّمُوا عَلى أَهْلِها (١) قَالَ الِاسْتِئْنَاسُ وَقْعُ النَّعْلِ وَ التَّسْلِيمُ.

******

ترجمه:

از عبدالرحمن بن ابی عبدالله روایت شده است که گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره ی قول خدای عز و جل «به خانه هایی غیر از خانه های خودتان وارد نشوید تا اینکه انس بگیرید و بر اهلش سلام کنید» (سوره نور، آیه ۲۷) پرسیدم. امام صادق (علیه السلام) فرمود: استئناس (انس گرفتن) به معنای صدای قدم ها و سلام کردن است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۹۶ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۶۹۶- ۲- (۲) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِذا دَخَلْتُمْ بُیُوتاً فَسَلِّمُوا عَلی أَنْفُسِکُمْ (۳) الآیَةَ قَالَ هُوَ تَسْلِیمُ الرَّجُلِ عَلَی أَهْلِ الْبَیْتِ حِینَ یَدْخُلُ ثُمَّ یَرُدُّونَ عَلَیْهِ فَهُوَ سَلَامُکُمْ عَلَی أَنْفُسِکُمْ.

******

ترجمه:

از ابی الصباح روایت شده است که گفت: از امام باقر (علیه السلام) درباره ی قول خدای عز و جل «پس هنگامی که وارد خانه هایی شدید، به خودتان سلام کنید» (سوره نور، آیه ٦١) پرسیدم. امام باقر (علیه السلام) فرمود: این آیه به معنای سلام کردن مرد بر اهل خانه هنگام ورود است، سپس آنها نیز پاسخ سلام را می دهند. این همان سلام کردن شما به خودتان است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۶۹۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۶۹۷- ۳- (٤) عَلِیُّ بْنُ إِبْرَاهِیمَ فِی تَفْسِیرِهِ قَالَ فِی رِوَایَةِ أَبِی الْجَارُودِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِذَا دَخَلَ الرَّجُلُ مِنْکُمْ بَیْتَهُ فَإِنْ کَانَ فِیهِ أَحَدٌ یُسَلِّمُ عَلَیْهِمْ وَ إِنْ لَمْ یَکُنْ فِیهِ أَحَدٌ فَلْیَقُلْ السَّلَامُ عَلَیْنَا مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا یَقُولُ اللَّهُ تَحِیَّةً مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبارَکَةً طَیِّبَةً.

(٥)

******

ترجمه:

حضرت باقر* : وقتی کسی ازشما وارد خانه خودش می شود اگرکسی درخانه هست به اوسلام کند واگرکسی نبود بگوید سلام برما ازطرف پروردگارمان زیرا خداوند می فرماید تحیتی ازطرف خداوند که مبارک وپاکیزه است .

۵۱- بَابُ مَنْ یَنْبَغِی الِاخْتِلَافُ إِلَی أَبْوَابِهِمْ

اشارة

(٦) ۵۱ بَابُ مَنْ یَنْبَغِی الِاخْتِلَافُ إِلَی أَبْوَابِهِمْ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۵٦۹۸]

۱- ۱۵٦۹۸- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْقَطَّانِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدٍ الْهَمْدَانِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ

ص: ۸۱

۱- النور ۲٤- ۲۷.

۲- معانی الأخبار- ۱٦۲- ۱.

۳- النور ۲٤- ٦۱.

٤- تفسير القمّىّ ٢- ١٠٩.

٥- و تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الباب ١٥ من أبواب أحكام المساكن.

٦- الباب ٥١ فيه حديث واحد.

٧- الخصال- ٤٢٦- ٣.

الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ ثَابِتِ بْنِ أَبِى صَفِيَّةَ عَنْ سَعْدٍ الْخَفَّافِ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع كَانَتِ الْحُكَمَاءُ فِيمَا مَضَى مِنَ الدَّهْرِ تَقُولُ يَنْبَغِى أَنْ يَكُونَ الِاخْتِلَافُ إِلَى الْأَبْوَابِ لِعَشَرَةِ أَوْجُهٍ أَوَّلُهَا بَيْتُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لِقَضَاءِ نُسُكِهِ وَ الْقِيَامِ بِحَقِّهِ وَ أَدَاءِ فَرْضِهِ وَ الثَّانِى أَبْوَابُ الْمُلُوكِ الَّذِينَ طَاعَتُهُمْ مُتَّصِلَةٌ بِطَاعَةِ اللَّهِ وَ حَقُّهُمْ وَاجِبٌ وَ نَفْعُهُمْ عَظِيمٌ وَ ضَرَرُهُمْ (١) شَدِيدٌ وَ الثَّالِثُ أَبْوَابُ الْعُلَمَاءِ الَّذِينَ يُسْتَفَادُ مِنْهُمْ عِلْمُ الدِّينِ وَ الدُّنْيَا وَ الرَّابِعُ أَبْوَابُ أَهْلِ الْجُودِ وَ الْبَذْلِ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ الْتِمَاسَ الْحَمْدِ وَ رَجَاءَ الآخِرَةِ وَ الْخَامِسُ أَبْوَابُ السُّفَهَاءِ الَّذِينَ يُحْتَاجُ إِلَيْهِمْ فِى الْحَوَادِثِ وَ يُفْزَعُ إِلَيْهِمْ فِى الْحَوَائِجِ وَ السَّادِسُ أَبْوَابُ مَنْ يُتَقَرَّبُ إِلَيْهِ مِنَ الْأَشْرَافِ لِالْتِمَاسِ الْهِبَةِ وَ الْمُرُوءَةِ وَ الْحَاجَةِ وَ السَّابِعُ أَبْوَابُ مَنْ يُرْتَجَى عِنْدَهُمُ النَّفْعُ فِى الرَّأْيِ وَ الْمَشُورَةِ وَ تَقْوِيَةِ الْحَزْمِ وَ أَخْذِ الْأُهْبَةِ لِمَا يُحْتَاجُ إِلَيْهِ وَ الثَّامِنُ أَبْوَابُ الْإِخْوَانِ لِمَا يَجِبُ مِنْ مُوَاصَلَتِهِمْ وَ يَلْزَمُ مِنْ حُقُوقِهِمْ وَ التَّاسِعُ أَبْوَابُ الْأَعْدَاءِ الَّذِينَ تَسْكُنُ (٢) بِالْمُدَارَاةِ غَوَائِلُهُمْ وَ تُدْفَعُ بِالْحِيَلِ وَ الرِّفْقِ وَ اللُّطْفِ وَ الزِّيَارَةِ عَدَاوَتُهُمْ

ص: ٨٢

١- فى المصدر- و ضرهم.

٢- فى المصدر- التى تسكن.

وَ الْعَاشِرُ أَبْوَابُ مَنْ يُنْتَفَعُ بِغِشْيَانِهِمْ وَ يُسْتَفَادُ مِنْهُمْ حُسْنُ الْأَدَبِ وَ يُونَسُ بِمُحَادَثَتِهِمْ.

******

ترجمه:

از اصبغ بن نباته روایت شده است که امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود: حکما در زمان های گذشته می گفتند که مراجعه به درب ها باید به خاطر ده چیز باشد. اولین آن ها درب خانه خداوند عز و جل است برای انجام مناسک، رعایت حق او، و انجام فرض او. دوم، درب های پادشاهان که اطاعت از آن ها به اطاعت از خدا متصل است، حق آن ها واجب، نفعشان بزرگ و ضررشان شدید است. سوم، درب های علما که از آن ها علم دین و دنیا استفاده می شود. چهارم، درب های اهل جود و بخشش که اموال خود را برای جلب ستایش و امید به آخرت خرج می کنند. پنجم، درب های سفیهان که در حوادث به آن ها نیاز است و در حاجات به آن ها پناه برده می شود. ششم، درب های اشراف که برای طلب هدیه، مروت و نیاز به آن ها نزدیک می شود. هفتم، درب های کسانی که از نفع رأی، مشورت، تقویت تدبیر، و آماده سازی برای نیازها امید دارند. هشتم، درب های برادران برای ارتباط و حقوق واجبشان. نهم، درب های دشمنان که با مدارای آن ها خطراتشان آرام می گیرد و با حیله، نرمش، لطف و زیارت دشمنی شان دفع می شود. دهم، درب های کسانی که از هم نشینی با آن ها نفع برده می شود و از آنان ادب آموخته می شود و از محادثه با آنان بهره مند می شود

۵۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّسْلِيمِ عِنْدَ الْقِيَامِ مِنَ الْمَجْلِسِ

اشارة

(۱) ۵۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّسْلِيمِ عِنْدَ الْقِيَامِ مِنَ الْمَجْلِسِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۶۹۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۶۹۹- ۱- (۲) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع (۳) أَنَّ النَّبِیَّ ص قَالَ: إِذَا قَامَ الرَّجُلُ مِنْ مَجْلِسٍ (٤) فَلْيُوَدِّعْ إِخْوَانَهُ بِالسَّلَامِ فَإِنْ أَفَاضُوا فِی خَيْرٍ كَانَ شَرِيكَهُمْ وَ إِنْ أَفَاضُوا فِی بَاطِلٍ كَانَ عَلَيْهِمْ دُونَهُ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : وقتی کسی ازمجلس برادران خودخارج می شود باید با سلام کردن با آنها خدا حافظی کند اگرسرگرم کارخیربوده اند اوهم شریک آنها است واگردرکارباطلی بوده اند فقط برخود آنهاست .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۰۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۷۰۰- ۲- (۵) الْحَسَنُ الطَّبْرِسِیُّ فِی مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص قَالَ: إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَجْلِسِهِ مُنْصَرِفاً فَلْيُسَلِّمْ لَيْسَتِ الْأُولَى بِأَوْلَى مِنَ الْأُخْرَى.

******

ترجمه:

حسن طبرسی در «مکارم الاخلاق» از رسول الله (صلی الله علیه وآله) روایت کرده است که فرمود: هنگامی که یکی از شما از مجلس خود برخواست و رفت، باید سلام کند، چرا که سلام نخستین (هنگام ورود) اولویتی بر سلام آخر (هنگام ترک مجلس) ندارد.

۵۳- بَابُ جَوَازِ التَّسْلِيمِ عَلَى الذِّمِّیِّ وَ الدُّعَاءِ لَهُ مَعَ الْحَاجَةِ إِلَيْهِ

اشارة

(٦) ٥٣ بَابُ جَوَازِ التَّسْلِيمِ عَلَى الذِّمِّيِّ وَ الدُّعَاءِ لَهُ مَعَ الْحَاجَةِ إِلَيْهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٠١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٧٠١- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ ع (٨) أَ رَأَيْتَ إِنِ احْتَجْتُ إِلَى طَبِيبٍ وَ هُوَ نَصْرَانِيٌّ

ص: ٨٣

١- الباب ٥٢ فيه حديثان.

٢- قرب الإسناد- ٢٢.

٣- فى المصدر زيادة- عن أبيه.

٤- فى المصدر- من مجلسه.

٥- مكارم الأخلاق- ٢٦.

٦- الباب ٥٣ فيه حديثان.

٧- الكافى ٢- ٦٥٠- ٨، و أورده عن العلل و قرب الإسناد و السرائر فى الحديث ١ من الباب ٤٦ من أبواب الدعاء.

٨- فى المصدر- أبى الحسن موسى (عليه السلام).

أُسَلِّمُ عَلَيْهِ وَ أَدْعُو لَهُ قَالَ نَعَمْ إِنَّهُ لَا يَنْفَعُهُ دُعَاؤُكَ.

وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَجَّاجِ می گوید خدمت حضرت کاظم * عرض کردم اگر به پزشک نصرانی محتاج شدم آیا به اوسلام کرده وبرایش دعا کنم ؟ فرمودند : بله ولی دعای تو نفعی برایش ندارد .

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۷۰۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۷۰۲- ۲- (۲) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَرَفَةَ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: قِيلَ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع كَيْفَ أَدْعُو لِلْيَهُودِيِّ وَ النَّصْرَانِيِّ قَالَ تَقُولُ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِی دُنْيَاكَ.

(۳)

******

ترجمه:

کسی ازحضرت صادق * سوال کرد چگونه یهودی یا نصرانی را دعا کنم ؟ فرمودند : خدا به دنیای تو برکت دهد .

۵۴- بَابُ جَوَازِ مُكَاتَبَةِ الْمُسْلِمِ لِأَهْلِ الذِّمَّةِ وَ الِابْتِدَاءِ بِأَسْمَائِهِمْ وَ التَّسْلِيمِ عَلَيْهِمْ فِی الْمُكَاتَبَةِ مَعَ الْحَاجَةِ

اشارة

(٤) ٥٤ بَابُ جَوَازِ مُكَاتَبَةِ الْمُسْلِمِ لِأَهْلِ الذِّمَّةِ وَ الِابْتِدَاءِ بِأَسْمَائِهِمْ وَ التَّسْلِيمِ عَلَيْهِمْ فِي الْمُكَاتَبَةِ مَعَ الْحَاجَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٠٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٧٠٣- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَرَّارٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي الرَّجُلِ يَكْتُبُ إِلَى رَجُلٍ مِنْ عُظَمَاءِ عُمَّالِ الْمَجُوسِ- فَيَبْدَأُ بِاسْمِهِ قَبْلَ اسْمِهِ فَقَالَ لَا بَأْسَ إِذَا فَعَلَ ذَلِكَ لِاخْتِيَارِ الْمَنْفَعَةِ.

******

ترجمه:

خدمت حضرت صلدق * عرض شد کسی نامه می نویسد به یکی ازبزرگان مجوسی واسم اورا جلوترازاسم خودش می نویسد حضرت فرمودند : اشکالی ندارد وقتی برای جلب منفعت باشد .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٠٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٧٠٤- ٢- (٦) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَمِّهِ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ تَكُونُ لَهُ الْحَاجَةُ إِلَى الْمَجُوسِيِّ أَوْ إِلَى

١- الكافی ٢- ٦٥٠- ٧.

٢- الكافی ٢- ٦٥٠- ٩.

٣- و تقدم ما يدلّ على تحريم السلام على الكفّار فی الباب ٤٩ من هذه الأبواب. و يأتی ما يدلّ على ذلک فی الحديث ٢ من الباب ٥٤ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٥٤ فيه حديثان.

٥- الكافی ٢- ٦٥١- ٢.

٦- الكافی ٢- ٦٥١- ١.

الْيَهُودِيِّ أَوْ إِلَى النَّصْرَانِيِّ أَوْ أَنْ يَكُونَ عَامِلًا أَوْ دِهْقَاناً مِنْ عُظَمَاءِ أَهْلِ أَرْضِهِ فَيَكْتُبُ إِلَيْهِ الرَّجُلُ فِی الْحَاجَةِ الْعَظِيمَةِ أَ يَبْدَأُ بِالْعِلْجِ وَ يُسَلِّمُ عَلَيْهِ فِی كِتَابِهِ وَ إِنَّمَا يَصْنَعُ ذَلِکَ لِكَیْ تُقْضَى حَاجَتُهُ فَقَالَ أَمَّا أَنْ تَبْدَأَ بِهِ فَلَا وَ لَكِنْ تُسَلِّمُ عَلَيْهِ فِی كِتَابِکَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص كَانَ يَكْتُبُ إِلَى كِسْرَى وَ قَيْصَرَ.

******

ترجمه:

از ابی بصير روايت شده است كه گفت: از امام صادق (عليه السلام) درباره ی مردی كه نيازی به مجوسی، يهودی، يا نصرانی دارد يا اينكه عاملی يا دهقانی از بزرگان اهل زمين اوست و برای رفع حاجت بزرگ خود به او نامه می نويسد، پرسيده شد. آيا بايد با آن شخص غيرمسلمان آغاز كند و در نامه اش به او سلام كند؟ امام صادق (عليه السلام) فرمود: اما اينكه با او(با سلام) آغاز كنی، نه، ولی می توانی در(آخر) نامه ات به او سلام كنی، زيرا رسول الله (صلی الله عليه وآله) به كسری و قيصر نامه می نوشت.

٥٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ السَّلَامِ عَلَى الْخَضِرِ ع كُلَّمَا ذُكِرَ

اشارة

(۱) ۵۵ بَابُ اسْتِحْبَابِ السَّلَامِ عَلَى الْخَضِرِ ع كُلَّمَا ذُكِرَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۰۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۷۰۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي كِتَابِ إِكْمَالِ الدِّينِ عَنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ الْمُظَفَّرِ الْعَلَوِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَحْمَدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا ع يَقُولُ إِنَّ الْخَضِرَ شَرِبَ مِنْ مَاءِ الْحَيَاةِ فَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ حَتَّى يُنْفَخَ فِي الصُّورِ وَ إِنَّهُ لَيَأْتِينَا فَيُسَلِّمُ عَلَيْنَا فَنَسْمَعُ صَوْتَهُ وَ لَا نَرَى شَخْصَهُ وَ إِنَّهُ لَيَحْضُرُ حَيْثُ ذُكِرَ فَمَنْ ذَكَرَهُ مِنْكُمْ فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

علی بن فضال روایت کرده است که شنیدم اباالحسن علی بن موسی الرضا (علیه السلام) می فرمود: خضر از آب حیات نوشیده است، پس او زنده است و نمی میرد تا زمانی که در صور دمیده شود. او نزد ما می آید و به ما سلام می کند، صدای او را می شنویم ولی شخص او را نمی بینیم. او هرجا که ذکر شود حاضر می شود. پس هر کدام از شما که او را یاد کند، باید بر او سلام کند.

۵۶- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِغْضَاءِ عَنِ الْإِخْوَانِ وَ تَرْكِ مُطَالَبَتِهِمْ بِالْإِنْصَافِ

اشارة

(۳) ۵۶ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِغْضَاءِ عَنِ الْإِخْوَانِ وَ تَرْكِ مُطَالَبَتِهِمْ بِالْإِنْصَافِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٠٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٧٠٦- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

ص: ٨٥

١- الباب ٥٥ فيه حديث واحد.

٢- كمال الدين- ٣٩٠- ٤.

٣- الباب ٥٦ فيه ٣ أحاديث.

٤- الكافى ٢- ٦٥١- ١.

مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْحَجَّالِ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ عِنْدَهُ قَوْمٌ يُحَدِّثُهُمْ إِذْ ذَكَرَ رَجُلٌ مِنْهُمْ رَجُلًا فَوَقَعَ فِيهِ وَ شَكَاهُ فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع- وَ أَنَّى لَكَ بِأَخِيكَ كُلِّهِ وَ أَيُّ الرِّجَالِ الْمُهَذَّبُ.

******

ترجمه:

از ثعلبه بن ميمون، از شخصى كه نامش را ذكر كرده است، از امام صادق (عليه السلام) روايت شده است: روزى امام صادق (عليه السلام) در جمعى بود و با آنان صحبت مى كرد. يكى از حاضران در جمع از مردى ياد كرد و از او بدگويى و شكايت كرد. امام صادق (عليه السلام) به او فرمود: آيا تو به تمامى برادرت دست يافته اى؟ كدام مرد است كه كاملاً بدون نقص باشد؟

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۷۰۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۷۰۷- ۲- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا تُفَتِّشِ النَّاسَ فَتَبْقَى بِلَا صَدِيقٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : ازوضعيت مردم جستجو نكن زيرا بدون دوست مى مانى .

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۷۰۸ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۵۷۰۸- ۳- (۲) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْفَهَّامِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ النَّقَّاشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ مَخْلَدٍ قَالَ سَمِعْتُ الصَّادِقَ ع يَقُولُ لَيْسَ مِنَ الْإِنْصَافِ مُطَالَبَةُ الْإِخْوَانِ بِالْإِنْصَافِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : انصاف نيست كه ازبرادرانت بخواهى با انصاف برخورد كنند .

۵۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَسْمِيتِ الْعَاطِسِ الْمُسْلِمِ وَ إِنْ بَعُدَ

اشارة

(۳) ۵۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَسْمِيتِ الْعَاطِسِ الْمُسْلِمِ وَ إِنْ بَعُدَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۷۰۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۷۰۹- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ جَرَّاحٍ الْمَدَائِنِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لِلْمُسْلِمِ عَلَى أَخِيهِ الْمُسْلِمِ مِنَ الْحَقِّ أَنْ يُسَلِّمَ عَلَيْهِ إِذَا لَقِيَهُ وَ يَعُودَهُ إِذَا مَرِضَ وَ يَنْصَحَ لَهُ إِذَا غَابَ وَ يُسَمِّتَهُ إِذَا عَطَسَ يَقُولَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ يَقُولَ يَرْحَمُكَ اللَّهُ فَيُجِيبَ (٥) يَقُولَ لَهُ

ص: ۸٦

۱- الكافی ۲- ٦٥۱- ۲.

۲- أمالی الطوسیّ ۱- ۲۸٦.

۳- الباب ٥۷ فيه ٥ أحاديث.

٤- الكافی ۲- ٦٥۳- ۱.

٥- فی المصدر- فيجيبه.

يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَ يُصْلِحُ بَالَكُمْ وَ يُجِيبَهُ إِذَا دَعَاهُ وَ يَتْبَعَهُ إِذَا مَاتَ.

******

ترجمه:

از جراح مدائنی روایت شده است که امام صادق (علیه السلام) فرمود: مسلمان بر برادر مسلمانش حقوقی دارد: وقتی او را می بیند، باید به او سلام کند؛ وقتی بیمار می شود، به عیادتش برود؛ وقتی

غایب است، خیرخواه او باشد؛ وقتی عطسه می کند، او را دعا کند و بگوید «الحمد لله رب العالمین لا شریک له یرحمک الله»؛ و او نیز پاسخ دهد «یهدیکم الله و یصلح بالکم»؛ وقتی او را دعوت می کند، دعوتش را بپذیرد؛ و وقتی می میرد، در تشییع جنازه اش شرکت کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۱۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۷۱۰- ۲- (۱) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا عَطَسَ الرَّجُلُ فَسَمِّتُوهُ وَ لَوْ کَانَ مِنْ وَرَاءِ جَزِیرَةٍ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : وقتی کسی عطسه کرد به اوبگوئید یرحمکم الله (خدا تورا رحمت کند) ولودرجزیره ای باشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۷۱۱- ۳- (۲) قَالَ وَ فِی رِوَایَةٍ أُخْرَی وَ لَوْ مِنْ وَرَاءِ الْبَحْرِ.

******

ترجمه:

درروایت دیگری آمده ولودرپشت دریا باشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۱۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵۷۱۲- ٤- (۳) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُثَنًّى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَزِيدَ وَ مَعْمَرِ بْنِ أَبِي زِيَادٍ وَ ابْنِ رِئَابٍ قَالُوا كُنَّا جُلُوساً عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِذْ عَطَسَ رَجُلٌ فَمَا رَدَّ عَلَيْهِ أَحَدٌ مِنَ الْقَوْمِ شَيْئاً حَتَّى ابْتَدَأَ هُوَ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ أَلَّا سَمَّتُّمْ إِنَّ مِنْ حَقِّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ أَنْ يَعُودَهُ إِذَا اشْتَكَى وَ أَنْ يُجِيبَهُ إِذَا دَعَاهُ وَ أَنْ يَشْهَدَهُ إِذَا مَاتَ وَ أَنْ يُسَمِّتَهُ إِذَا عَطَسَ.

******

ترجمه:

ابن رئاب می گوید با عده ای درخدمت حضرت صادق * بودیم کسی عطسه کرد کسی چیزی نگفت تا اینکه حضرت جواب اورا دادند وفرمودند : سبحان الله چرا جوابش رانداديد ؟ حق مسلمان دیگراینست که وقتی بیمارشد به عیادتش برود وقتی صدایش کردند جواب بدهد وقتی مرد به تشیع اوبروند وزمانیکه عطسه کرد به اوجواب داده وبگویند یرحمک الله .

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۱۳ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۵۷۱۳- ۵- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ يُونُسَ (۵) عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْحُصَيْنِ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَأَحْصَيْتُ فِي الْبَيْتِ أَرْبَعَةَ عَشَرَ رَجُلًا فَعَطَسَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع- فَمَا تَكَلَّمَ أَحَدٌ مِنَ الْقَوْمِ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَلَّا تُسَمِّتُونَ (٦) فَرْضُ الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ (۷) إِذَا مَرِضَ أَنْ

۱- الكافى ۲- ٦٥٣- ۲.

۲- الكافى ۲- ٦٥٣- ۲ ذيل حديث ۲.

۳- الكافى ۲- ٦٥٣- ۳.

٤- الكافی ٢- ٦٥٤- ٧، و أورد نحوه عن مصادقة الاخوان فی الحدیث ١٥ من الباب ١٢٢ من هذه الأبواب.

٥- فی المصدر- جعفر بن یونس.

٦- فی المصدر زیادة- أ لا تسمتون.

٧- فی المصدر- من حقّ المؤمن علی المؤمن.

یَعُودَهُ وَ إِذَا مَاتَ أَنْ یَشْهَدَ جَنَازَتَهُ وَ إِذَا عَطَسَ أَنْ یُسَمِّتَهُ أَوْ قَالَ یُشَمِّتَهُ وَ إِذَا دَعَاهُ أَنْ یُجِیبَهُ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (١).

******

ترجمه:

از داود بن حصین روایت شده است که گفت: ما در حضور امام صادق (علیه السلام) بودیم و چهارده مرد در اتاق حضور داشتند. امام صادق (علیه السلام) عطسه کرد و هیچ یک از جمعیت سخنی نگفتند. امام صادق (علیه السلام) فرمود: آیا نمی گویید «یرحمک الله»؟ حق مؤمن بر مؤمن این است که اگر بیمار شد، به عیادتش برود؛ اگر درگذشت، در تشییع جنازه اش شرکت کند؛ اگر عطسه کرد، او را دعا کند (یا بگوید «یرحمک الله») و اگر او را دعوت کرد، دعوتش را بپذیرد.

٥٨- بَابُ کَیْفِیَّةِ التَّسْمِیتِ وَ الرَّدِّ

اشارة

(٢) ٥٨ بَابُ کَیْفِیَّةِ التَّسْمِیتِ وَ الرَّدِّ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧١٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٧١٤- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي خَلَفٍ قَالَ: كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِذَا عَطَسَ فَقِيلَ لَهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ قَالَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَ يَرْحَمُكُمْ وَ إِذَا عَطَسَ عِنْدَهُ إِنْسَانٌ قَالَ يَرْحَمُكَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : وقتی کسی عطسه کرد وبه اوگفتند یرحمک الله درجواب باید بگوید یغفرالله لکم ویرحمکم وزمانیکه کسی درکنارش عطسه کرد باید به او بگوید یرحمک الله عزوجل .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧١٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٧١٥- ٢- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِذَا عَطَسَ الرَّجُلُ فَلْيَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ إِذَا سَمَّيْتَ (٥) الرَّجُلَ فَلْيَقُلْ يَرْحَمُكَ اللَّهُ وَ إِذَا رَدَّ فَلْيَقُلْ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ وَ لَنَا فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص سُئِلَ عَنْ آيَةٍ أَوْ شَيْ ءٍ فِيهِ ذِكْرُ اللَّهِ فَقَالَ كُلُّ مَا ذُكِرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِيهِ فَهُوَ حَسَنٌ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : وقتی کسی عطسه کرد باید بگوید الْحَمْدُ لِلَّهِ لَا شَرِيكَ لَهُ وقتی کسی درحضورش عطسه کرد باید بگوید يَرْحَمُكَ اللَّهُ وقتی می خواهد جواب طرف رابدهد باید بگوید يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ

وَ لَنَا وازرسول خدا درمورد آیه یا چیزی که اشاره به ذکرخدا داشته سوال شد فرمودند : هرچیزی که تورا بیاد خدا بیندازد خوب است .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۱۶ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۷۱۶- ۳- (۶) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْخِصَالِ بِإِسْنَادِهِ الآتِی (۷)

ص: ۸۸

۱- یأتی فی أبواب ۵۸ و ۵۹ و ۶۱ و فی الحدیث ۱ من الباب ۶۳ و فی الأحادیث ۹ و ۱۵ و ۲۱ و ۲۴ من الباب ۱۲۲ من هذه الأبواب.

۲- الباب ۵۸ فیه ۳ أحادیث.

۳- الکافی ۲- ۶۵۵- ۱۱.

۴- الکافی ۲- ۶۵۵- ۱۳.

۵- فی المصدر- و إذا سمت.

۶- الخصال- ۶۳۳.

۷- یأتی فی الفائدة الأولی من الخاتمة برمز (ر).

عَنْ عَلِیٍّ ع فِی حَدِیثِ الْأَرْبَعِمِائَةِ قَالَ: إِذَا عَطَسَ أَحَدُکُمْ فَسَمِّتُوهُ قُولُوا یَرْحَمُکُمُ اللَّهُ وَ هُوَ یَقُولُ یَغْفِرُ اللَّهُ لَکُمْ وَ یَرْحَمُکُمْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِذا حُیِّیتُمْ بِتَحِیَّةٍ فَحَیُّوا بِأَحْسَنَ مِنْها أَوْ رُدُّوها (۱).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۲).

******

ترجمه:

حضرت علی* : وقتی کسی عطسه کرد وبه اوگفتند یرحمکم الله درجواب باید بگوید یغفرالله لکم ویرحمکم چون خدا می فرماید : وقتی مورد تحیت دیگران قرار گرفتید بهترازاوجوابش را بدهید یا به همان اندازه جواب بدهید .

۵۹- بَابُ جَوَازِ تَسْمِيتِ الصَّبِيِّ الْمَرْأَةَ إِذَا عَطَسَتْ

اشارة

(۳) ۵۹ بَابُ جَوَازِ تَسْمِيتِ الصَّبِيِّ الْمَرْأَةَ إِذَا عَطَسَتْ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۱۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۷۱۷- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی كِتَابِ إِكْمَالِ الدِّينِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى (٥) عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ النَّيْسَابُورِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِيِّ عَنِ السَّيَّارِيِّ (٦) عَنْ نَسِيمَ خَادِمِ أَبِی مُحَمَّدٍ ع قَالَتْ قَالَ لِی صَاحِبُ الزَّمَانِ ع وَ قَدْ دَخَلْتُ عَلَيْهِ بَعْدَ مَوْلِدِهِ بِلَيْلَةٍ فَعَطَسْتُ عِنْدَهُ فَقَالَ لِی يَرْحَمُكِ اللَّهُ فَفَرِحْتُ بِذَلِكَ فَقَالَ لِی أَ لَا أُبَشِّرُكِ فِی الْعُطَاسِ قُلْتُ بَلَى فَقَالَ هُوَ أَمَانٌ مِنَ الْمَوْتِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ.

وَ عَنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ جَعْفَرٍ الْعَلَوِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ آدَمَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ الدَّقَّاقِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِيِّ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

نسیم خادم حضرت عسکری می گوید یک روزبعد ازولادت حضرت صاحب الزمان * خدمتشان رسیدم بعد ازعطسه ام به من فرمودند یرحمک الله من خوشحال شدم بعد فرمودند : به توبشارت بدهم درموردعطسه عرض کردم بله فرمودند : عطسه امان ازمرک است تا سه روز .

ص: ۸۹

۱- النساء ٤- ٨٦.

۲- تقدم فی الحدیث ۱ من الباب ۵۷ من هذه الأبواب. و یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ۵۹ من هذه الأبواب.

۳- الباب ۵۹ فیه حدیث واحد.

٤- إکمال الدین- ٤٣٠- ٥.

٥- فی المصدر زیادة- محمّد بن یحیی العطار.

٦- "عن السیاری"- لیس فی المصدر.

٧- إکمال الدین- ٤٤١- ١١.

٦٠- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْعُطَاسِ وَ كَرَاهَةِ الْعَطْسَةِ الْقَبِيحَةِ وَ مَا زَادَ عَلَى الثَّلَاثِ

اشارة

(۱) ٦٠ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْعُطَاسِ وَ كَرَاهَةِ الْعَطْسَةِ الْقَبِيحَةِ وَ مَا زَادَ عَلَى الثَّلَاثِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۱۸ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۵۷۱۸- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا ع يَقُولُ التَّثَاؤُبُ مِنَ الشَّيْطَانِ وَ الْعَطْسَةُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

حضرت رضا * : خميازه ازطرف شيطان وعطسه ازطرف خداوند است .

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۱۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۷۱۹- ۲- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ مَنْصُورٍ قَالَ: قَالَ: الْعُطَاسُ يَنْفَعُ فِي الْبَدَنِ كُلِّهِ مَا لَمْ يَزِدْ عَلَى الثَّلَاثِ فَإِذَا زَادَ عَلَى الثَّلَاثِ فَهُوَ دَاءٌ وَ سُقْمٌ.

******

ترجمه:

وفرمودند : عطسه همه اش براى بدن خير است اگركمترازسه بار باشد وبيش ازسه بارنشانه بيمارى است .

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۲۰ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۵۷۲۰- ۳- (٤) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَمِّهِ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الْحَضْرَمِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْواتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ (٥) قَالَ الْعَطْسَةُ الْقَبِيحَةُ.

******

ترجمه:

أَبِی بَکْرٍحَضْرَمِیٍّ می گوید ازحضرت صادق * درمورد آیه إِنَّ أَنْکَرَ الْأَصْواتِ لَصَوْتُ الْحَمِیرِ (٦) سوال کردم فرمودند : آن عطسه زشت وقبیح است .

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٧٢١ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٥٧٢١- ٤- (٧) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ رَجُلٍ مِنَ الْعَامَّةِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: الْعَطْسَةُ تَخْرُجُ مِنْ جَمِیعِ الْبَدَنِ کَمَا أَنَّ النُّطْفَةَ تَخْرُجُ مِنْ جَمِیعِ الْبَدَنِ وَ مَخْرَجُهَا مِنَ الْإِحْلِیلِ أَ مَا رَأَیْتَ الْإِنْسَانَ إِذَا عَطَسَ نُفِضَ أَعْضَاؤُهُ

١- الباب ٦٠ فیه ٤ أحادیث.

٢- الکافی ٢- ٦٥٤- ٥، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ١١ من أبواب القواطع.

٣- الکافی ٢- ٦٥٦- ٢٠.

٤- الکافی ٢- ٦٥٦- ٢١.

٥- لقمان ٣١- ١٩.

٦- لقمان ٣١- ١٩.

٧- الکافی ٢- ٦٥٧- ٢٣.

- وَ صَاحِبُ الْعَطْسَةِ یَأْمَنُ الْمَوْتَ سَبْعَةَ أَیَّامٍ (١).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٢) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٣).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : عطسه ازهمه بدن خارج می شود مثل منی که ازهمه بدن وبوسیله آلت جنسی تخلیه می شود مگرنمی بینی با عطسه شخص احساس راحتی می کند عطسه کننده تا هفت روزازمرگ درامان است .می گویم : این اختلاف سه وهفت روزمربوط به پیروجوان عطسه کننده است یا بخاطرتقیه .

٦١- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَكْرَارِ التَّسْمِيتِ ثَلَاثاً عِنْدَ تَوَالِي الْعُطَاسِ مِنْ غَيْرِ زِيَادَةٍ

اشارة

(٤) ٦١ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَكْرَارِ التَّسْمِيتِ ثَلَاثاً عِنْدَ تَوَالِي الْعُطَاسِ مِنْ غَيْرِ زِيَادَةٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٢٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٧٢٢- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَسِّنِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِذَا عَطَسَ الرَّجُلُ ثَلَاثاً فَسَمِّتْهُ ثُمَّ اتْرُكْهُ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : وقتی کسی سه بارعطسه وتوجواب اورا دادی دیگر او را رها کن

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٢٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

۱۵۷۲۳- ۲- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ وَهْبِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ ع أَنَّ عَلِيّاً ع قَالَ: يُسَمَّتُ الْعَاطِسُ ثَلَاثاً فَمَا فَوْقَهَا فَهُوَ رِيحٌ.

******

ترجمه:

حضرت علی *: تاسه مرتبه به عطسه مننده باید جواب داد بیش ازسه مرتبه (عطسه نیست) باد است .

ص: ۹۱

۱- قد تقدم أن العطاس أمان من الموت ثلاثة أيام، و يمكن الجمع باختلاف الأشخاص فی الشباب و الشيب و اختلاف العطاس، و يحتمل حمل أحدهما على التقية و الأقرب أنه حديث السبعة، لأن راويه عامی و التقية من صاحب الزمان (عليه السلام) بعيدة نادرة، ثمّ إن العطاس قسمان- اختياری باعتبار القدرة على أسبابه من مقابلة الشمس و شم بعض الأدوية و غير ذلک و القدرة على منعه كاستعمال دواء أو العض على الأضراس. و منه ما ليس باختياری، و التكليف يتعلق بالأول (منه. قده).

۲- تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فی الباب ۵۹ من هذه الأبواب.

۳- يأتی ما يدلّ على بعض المقصود فی الباب ٦۱ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٦۱ فيه ۳ أحاديث.

۵- الكافی ۲- ٦۵۷- ۲۷.

٦- الخصال- ۱۲٦- ۱۲٤.

[رقم الحديث الكلی: ١٥٧٢٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٧٢٤- ٣- (١) قَالَ وَ فِی حَدِيثٍ آخَرَ إِذَا زَادَ الْعَاطِسُ عَلَى ثَلَاثَةٍ قِيلَ لَهُ شَفَاکَ اللَّهُ لِأَنَّ ذَلِکَ مِنْ عِلَّةٍ.

******

ترجمه:

ودرحديث ديگری آمده وقتی شخص بيش ازسه مرتبه عطسه کرد بايد به او گفت : شفاک الله (خدا تورا شفا بدهد) زيرا نشانه بيماری است .

٦٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّحْمِيدِ لِمَنْ عَطَسَ أَوْ سَمِعَهُ وَ وَضْعِ الْإِصْبَعِ عَلَى الْأَنْفِ

اشارة

(٢) ٦٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّحْمِيدِ لِمَنْ عَطَسَ أَوْ سَمِعَهُ وَ وَضْعِ الْإِصْبَعِ عَلَى الْأَنْفِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٥٧٢٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٧٢٥- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِی حَمَّادٍ قَالَ: سَأَلْتُ الْعَالِمَ ع عَنِ الْعَطْسَةِ وَ مَا الْعِلَّةُ فِی الْحَمْدِ لِلَّهِ عَلَيْهَا فَقَالَ إِنَّ لِلَّهِ نِعَماً عَلَى عَبْدِهِ فِی صِحَّةِ بَدَنِهِ وَ سَلَامَةِ جَوَارِحِهِ وَ إِنَّ الْعَبْدَ يَنْسَى ذِكْرَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى ذَلِکَ وَ إِذَا نَسِیَ أَمَرَ اللَّهُ الرِّيحَ فَتُجَازُ (٤) فِی بَدَنِهِ ثُمَّ يُخْرِجُهَا مِنْ أَنْفِهِ فَيَحْمَدُ اللَّهَ عَلَى ذَلِکَ فَيَكُونُ حَمْدُهُ عَلَى ذَلِکَ شُكْراً لِمَا نَسِیَ.

******

ترجمه:

از صالح بن ابی حماد روایت شده است که گفت: از امام (علیه السلام) درباره علت عطسه و دلیل گفتن «الحمد لله» پس از آن پرسیدم. امام (علیه السلام) فرمود: خداوند نعمت هایی به بنده اش در سلامتی بدن و سلامت اعضایش عطا می کند و بنده ذکر خداوند را بر آن نعمت ها فراموش می کند. وقتی او فراموش می کند، خداوند باد (ریاح) را در بدن او می فرستد و سپس آن را از بینی اش خارج می کند. بنده بر این اتفاق «الحمد لله» می گوید و این حمد به عنوان شکری برای نعمتی است که فراموش کرده بود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۲۶ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۷۲۶- ۲- (۵) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ أَوْ غَيْرِهِ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: عَطَسَ غُلَامٌ لَمْ يَبْلُغِ الْحُلُمَ عِنْدَ النَّبِيِّ ص فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ص بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمود :پسر بچه ای که هنوز به سن بلوغ نرسیده بود در نزد رسول الله صلی الله علیه و آله عطسه کرد و گفت:الْحَمْدُ لِلَّهِ، پس رسول الله صلی الله علیه و آله به او گفتند: خداوند درتو برکت قراردهد

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۲۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۷۲۷- ۳- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ نُعَيْمٍ عَنْ مِسْمَعِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ: عَطَسَ

۱- الخصال- ۱۲۷- ۱۲۵.

۲- الباب ٦۲ فيه ٦ أحاديث.

۳- الكافى ۲- ٦٥٤- ٦.

٤- فى المصدر- فتجاوز.

٥- الكافى ۲- ٦٥٥- ۱۲.

٦- الكافى ۲- ٦٥٥- ۱٤.

أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ثُمَّ جَعَلَ إِصْبَعَهُ عَلَى أَنْفِهِ فَقَالَ رَغِمَ أَنْفِى لِلَّهِ رَغْماً دَاخِراً.

******

ترجمه:

امام صادق عليه السلام عطسه نمودند پس گفتند:

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

سپس انگشت خود را بر بينى خود گذاشتند و گفتند:بينى خودرا براى خدا بخاک مى مالم با ذلت .

[رقم الحديث الكلى: ۱٥۷۲۸ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱٥۷۲۸- ٤- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ غَيْرِهِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: فِى وَجَعِ الْأَضْرَاسِ وَ وَجَعِ الآذَانِ إِذَا سَمِعْتُمْ مَنْ يَعْطِسُ فَابْدَءُوهُ بِالْحَمْدِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: در باره درد دندان و گوش هر گاه شنیدید کسی عطسه زد با حمد خدا با او سخن گوئید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۲۹ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۵۷۲۹- ۵- (۲) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع مَنْ قَالَ إِذَا عَطَسَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ عَلَی کُلِّ حَالٍ لَمْ یَجِدْ وَجَعَ الْأُذُنَیْنِ وَ الْأَضْرَاسِ.

******

ترجمه:

امیرالمؤمنین صلوات الله علیه فرمودند :کسی که وقتی عطسه کرد بگوید :

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ عَلَی کُلِّ حَالٍ

درد گوشها و دندانها را نخواهد یافت. (مبتلا نمی شود)

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۳۰ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۵۷۳۰- ٦- (۳) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا عَطَسَ الْمَرْءُ الْمُسْلِمُ ثُمَّ سَکَتَ لِعِلَّةٍ تَکُونُ بِهِ قَالَتِ الْمَلَائِکَةُ عَنْهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ- فَإِنْ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ- قَالَتِ الْمَلَائِکَةُ یَغْفِرُ اللَّهُ لَکَ قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْعُطَاسُ لِلْمَرِیضِ دَلِیلُ الْعَافِیَةِ وَ رَاحَةٌ لِلْبَدَنِ.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ مِثْلَهُ إِلَی قَوْلِهِ یَغْفِرُ اللَّهُ لَکَ (٤).

ص: ٩٣

١- الکافی ٢- ٦٥٦- ١٦.

٢- الکافی ٢- ٦٥٥- ١٥.

٣- الکافی ٢- ٦٥٦- ١٩.

٤- أمالی الصدوق- ٢٤٧- ١.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (١) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٢).

******

ترجمه:

رسول اکرم : هرگاه مسلمانی عطسه کند و به خاطر بیماری اش سکوت کند، فرشته ها به جای او می گویند: الحمدلله ربّ العالمین. پس اگر بگوید الحمدلله ربّ العالمین فرشته ها می گویند: خدا گناهان تو را ببخشد.

٦٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ لِمَنْ عَطَسَ أَوْ سَمِعَهُ

اشارة

(٣) ٦٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ لِمَنْ عَطَسَ أَوْ سَمِعَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۳۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۷۳۱- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ: عَطَسَ رَجُلٌ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ ع فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ- فَلَمْ يُسَمِّتْهُ أَبُو جَعْفَرٍ ع وَ قَالَ نَقَصَنَا حَقَّنَا وَ قَالَ إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ- قَالَ فَقَالَ الرَّجُلُ فَسَمَّتَهُ أَبُو جَعْفَرٍ ع.

******

ترجمه:

ابن ابی عمیر از برخی از اصحابش حدیث کند که گفت: مردی در خدمت حضرت باقر علیه السّلام عطسه زد و گفت: الحمد للَّه حضرت باقر علیه السّلام جواب عطسه او را نداد و فرمود: از حق ما کاست سپس فرمود: چون یکی از شماها عطسه کرد بگوید: الحمد للَّه رب العالمین و صلی اللَّه علی محمد و أهل بیته گوید: پس آن مرد آنچنان گفت و حضرت نیز جواب عطسه او را داد. (یعنی باو فرمود:یرحمك اللَّه)

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۳۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۷۳۲- ۲- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ صَالِحِ بْنِ السِّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ سَمِعَ عَطْسَةً فَحَمِدَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ لَمْ يَشْتَكِ عَيْنَهُ وَ لَا ضِرْسَهُ ثُمَّ قَالَ إِنْ سَمِعْتَهَا فَقُلْهَا وَ إِنْ كَانَ بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ الْبَحْرُ.

******

ترجمه:

ابو اسامه گوید: حضرت صادق علیه السلام فرمود: هر که صدای عطسه ای را بشنود پس خدای عز و جل را حمد گوید و بر پیغمبر (ص) و خاندانش صلوات بفرستد، درد چشم و دندان نبیند، سپس فرمود: اگر آن را شنیدی ذکر (حمد و صلوات) را بگو اگر چه میان تو و آن (کس که عطسه زده) دریا فاصله باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۳۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۷۳۳- ۳- (٦) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع

ص: ٩٤

١- تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ١ من الباب ٥٧ من هذه الأبواب، و فی الباب ١٨ من أبواب قواطع الصلاة.

٢- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ٦٣ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٦٣ فیه ٤ أحادیث.

٤- الکافی ٢- ٦٥٤- ٩.

٥- الکافی ٢- ٦٥٦- ١٧.

٦- الکافی ٢- ٦٥٤- ٨.

نِعْمَ الشَّیْ ءُ الْعَطْسَةُ تَنْفَعُ فِی الْجَسَدِ وَ تُذَکِّرُ بِاللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قُلْتُ إِنَّ عِنْدَنَا قَوْماً یَقُولُونَ لَیْسَ لِرَسُولِ اللَّهِ ص فِی الْعَطْسَةِ نَصِیبٌ فَقَالَ إِنْ کَانُوا کَاذِبِینَ فَلَا نَالَهُمْ شَفَاعَةُ مُحَمَّدٍ ص.

******

ترجمه:

جابر گوید: حضرت باقر علیه السلام فرمود: چه چیز خوبی است عطسه زدن، برای بدن سودمند است، و خدای عز و جل را نیز بیاد انسان آورد، من عرضکردم: نزد ما مردمانی هستند که میگویند: رسول خدا (ص) از عطسه بهره ای ندارد (و عطسه نمیزند)؟ فرمود: اگر دروغ گویند شفاعت محمد (ص) بآنها نرسد.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٣٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٥٧٣٤- ٤- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ عَطَسَ ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى قَصَبَةِ أَنْفِهِ ثُمَّ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ حَمْداً كَثِيراً كَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ- خَرَجَ مِنْ مَنْخِرِهِ الْأَيْسَرِ طَائِرٌ أَصْغَرُ مِنَ الْجَرَادِ وَ أَكْبَرُ مِنَ الذُّبَابِ حَتَّى يَصِيرَ تَحْتَ الْعَرْشِ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٢).

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: هر که عطسه زند سپس دستش را بر استخوان تیغه بینی نهد و بگوید: الحمد للَّه رب العالمین [الحمد للَّه] حمدا کثیرا کما هو اهله و صلی اللَّه علی محمد النبی و آله و سلم از سوراخ چپ بینی او پرنده ای کوچکتر از ملخ و بزرگتر از مگس بیرون آید و برود تا بزیر عرش رسد و تا روز قیامت برای او استغفار کند.

٦٤- بَابُ أَنَّهُ لَا تُكْرَهُ الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عِنْدَ الْعُطَاسِ وَ لَا عِنْدَ الذَّبْحِ وَ لَا عِنْدَ الْجِمَاعِ بَلْ تُسْتَحَبُ

اشارة

(٣) ٦٤ بَابُ أَنَّهُ لَا تُكْرَهُ الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عِنْدَ الْعُطَاسِ وَ لَا عِنْدَ الذَّبْحِ وَ لَا عِنْدَ الْجِمَاعِ بَلْ تُسْتَحَبُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٣٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٧٣٥- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ الْبَصْرِيِّ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع إِنَّ النَّاسَ يَكْرَهُونَ الصَّلَاةَ عَلَى مُحَمَّدٍ- وَ آلِهِ فِي ثَلَاثَةِ مَوَاطِنَ عِنْدَ الْعَطْسَةِ وَ عِنْدَ الذَّبِيحَةِ وَ عِنْدَ الْجِمَاعِ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع

ص: ٩٥

١- الكافى ٢- ٦٥٧- ٢٢.

٢- يأتى فى الباب ٦٤ من هذه الأبواب. و تقدم ما يدلّ عليه فى الحديثين ٣، ٤ من الباب ١٨ من أبواب قواطع الصلاة.

٣- الباب ٦٤ فيه حديثان.

٤- الكافى ٢- ٦٥٥- ١٠.

مَا لَهُمْ وَيْلَهُمْ نَافَقُوا لَعَنَهُمُ اللَّهُ.

******

ترجمه:

فضیل بن یسار گوید: بحضرت باقر علیه السلام عرضکردم: مردم در سه جا صلوات بر محمد و آلش را بددانند: یکی هنگام عطسه، و دیگر هنگام سر بریدن حیوانات، و سوم در هنگام جماع، حضرت باقر علیه السلام فرمود: چه شده است آنها را؟ وای بر آنها، نفاق کردند، خدا لعنتشان کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۳۶ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۷۳۶- ۲- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ الآتِی (۲) عَنِ الرِّضَا ع فِی کِتَابِهِ إِلَی الْمَأْمُونِ قَالَ الصَّلَاةُ عَلَی النَّبِیِّ ص وَاجِبَةٌ فِی کُلِّ مَوْطِنٍ وَ عِنْدَ الْعُطَاسِ وَ الذَّبَائِحِ وَ غَیْرِ ذَلِکَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۳).

******

ترجمه:

جضرت رضا * درنامه خود به مامون گفتند صلوات برپیامبر درهرجا وزمان عطسه وذبح ودیگرموارد واجب است .

۶۵- بَابُ جَوَازِ تَسْمِیتِ الذِّمِّیِّ إِذَا عَطَسَ وَ الدُّعَاءِ لَهُ بِالْهِدَایَةِ وَ الرَّحْمَةِ

اشارة

(٤) ٦٥ بَابُ جَوَازِ تَسْمِیتِ الذِّمِّیِّ إِذَا عَطَسَ وَ الدُّعَاءِ لَهُ بِالْهِدَایَةِ وَ الرَّحْمَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۷۳۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۷۳۷- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: عَطَسَ رَجُلٌ نَصْرَانِیٌّ عِنْدَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- فَقَالَ لَهُ الْقَوْمُ هَدَاکَ اللَّهُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع- يَرْحَمُکَ اللَّهُ فَقَالُوا لَهُ إِنَّهُ نَصْرَانِیٌّ فَقَالَ لَا يَهْدِيهِ اللَّهُ حَتَّی يَرْحَمَهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٦).

******

ترجمه:

ابن ابی نجران از برخی از شيعيان حديث كند كه گفت: مردی نصرانی نزد حضرت صادق عليه السلام عطسه زد مردم باو گفتند: هداك اللَّه (يعنی خدا هدايتت كند) حضرت صادق عليه السلام فرمود: [بگوئيد] يرحمك اللَّه عرض كردند: او نصرانی است؟ فرمود: تا خدا باو رحم نكند هدايتش نفرمايد.

ص: ٩٦

١- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ١٢٤، و أورده فی الحديث ٨ من الباب ٤٢ من أبواب الذكر.

٢- يأتی فی الفائدة الأولی من الخاتمة برمز (ت).

٣- تقدم فی الحديث ١٢ من الباب ٤٢ من أبواب الذكر.

٤- الباب ٦٥ فيه حديث واحد.

٥- الكافی ٢- ٦٥٦- ١٨.

٦- تقدم ما يدلّ علی بعض المقصود فی الحديثين ٢، ٣ من الباب ٥٧ من هذه الأبواب.

٦٦- بَابُ جَوَازِ الِاسْتِشْهَادِ عَلَى صِدْقِ الْحَدِيثِ بِاقْتِرَانِهِ بِالْعُطَاسِ

اشارة

(١) ٦٦ بَابُ جَوَازِ الِاسْتِشْهَادِ عَلَى صِدْقِ الْحَدِيثِ بِاقْتِرَانِهِ بِالْعُطَاسِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٣٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٧٣٨- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ (٣) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص تَصْدِيقُ الْحَدِيثِ عِنْدَ الْعُطَاسِ.

وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

رسول اكرم : عطسه كردن نشانه راستى خبر است .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٣٩ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٧٣٩- ٢- (٥) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا كَانَ الرَّجُلُ يَتَحَدَّثُ بِحَدِيثٍ فَعَطَسَ عَاطِسٌ فَهُوَ شَاهِدُ حَقٍّ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : هرگاه کسی برای شما خبری را نقل کند وکسی عطسه زد این نشانه صداقت اوست .

٦٧- بَابُ اسْتِحْبَابِ إِجْلَالِ ذِی الشَّیْبَةِ الْمُؤْمِنِ وَ تَوْقِیرِهِ وَ إِکْرَامِهِ

اشارة

(٦) ٦٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ إِجْلَالِ ذِی الشَّیْبَةِ الْمُؤْمِنِ وَ تَوْقِیرِهِ وَ إِکْرَامِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٧٤٠ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٥٧٤٠- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ جَمِیعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ

ص: ٩٧

١- الباب ٦٦ فیه حدیثان.

٢- الکافی ٢- ٦٥٧- ٢٦.

٣- فی المصدر زیادة- عن ابن أبی عمیر.

٤- الکافی ٢- ٦٥٧- ٢٤.

٥- الکافی ٢- ٦٥٧- ٢٥.

٦- الباب ٦٧ فیه ١٣ حدیثا.

۷- الکافی ۲- ۶۵۸- ۱.

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قَالَ لِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِجْلَالَ الشَّیْخِ الْکَبِیرِ.

******

ترجمه:

عبد الله بن سنان گوید: حضرت صادق علیه السّلام بمن فرمودند : ازراههای احترام به خدای عز و جل احترام پیرمرد سالمند است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۴۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۷۴۱- ۲- (۱) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ وَ غَیْرِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ: مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِجْلَالُ ذِی الشَّیْبَةِ الْمُسْلِمِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السّلام فرمودند : ازراههای احترام به خدای عز و جل احترام ریش سفید مسلمان است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۴۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۷۴۲- ۳- (۲) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَیْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ یُوَقِّرْ کَبِیرَنَا وَ یَرْحَمْ صَغِیرَنَا.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : ازما نیست کسیکه تجلیل نکند ازبزرگ ما ورحم نکند به اطفال ما .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٤٣ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٥٧٤٣- ٤- (٣) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِی نَهْشَلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قَالَ لِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِجْلَالُ الْمُؤْمِنِ ذِی الشَّيْبَةِ وَ مَنْ أَكْرَمَ مُؤْمِناً فَبِكَرَامَةِ اللَّهِ بَدَأَ وَ مَنِ اسْتَخَفَّ بِمُؤْمِنٍ ذِی شَيْبَةٍ أَرْسَلَ اللَّهُ إِلَيْهِ مَنْ يَسْتَخِفُّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ.

******

ترجمه:

ابن سنان می گوید حضرت صادق * به من فرمودند : ازراههای تجلیل از خداوند احترام کردن به مومن سالمند است وکسیکه مومنی را احترام کند به تجلیل ازخدا اقدام کرده وکسیکه مومن پیری را تحقیرکند خداوند کسی را مامورمی کند تا قبل ازمرگش اورا تحقیر کند .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٤٤ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٥٧٤٤- ٥- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی الْخَطَّابِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ثَلَاثَةٌ لَا يَجْهَلُ حَقَّهُمْ إِلَّا مُنَافِقٌ مَعْرُوفُ النِّفَاقِ ذُو الشَّيْبَةِ فِی الْإِسْلَامِ وَ حَامِلُ الْقُرْآنِ وَ الْإِمَامُ الْعَادِلُ.

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار گوید: شنیدم ابا الخطاب از حضرت صادق علیه السلام حدیث می کرد که فرموده : سه کس هستند که حق آنها را نادیده نگیرد کسی جز منافقی که بنفاق معروف اس-ت : ك-س-ی ك-ه م-وي-ش را در اس-لام س-پ-ي-د کرده ، و آنکه قرآن را در بردارد، و پیشوای عادل .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۴۵ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۵۷۴۵- ٦- (۵) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْوَصَّافِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَظِّمُوا كُبَرَاءَكُمْ وَ صِلُوا أَرْحَامَكُمْ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام فرمود: سالمندان خود را بزرگ دارید و با ارحام خود صله کنید،

۱- الکافی ۲- ٦۵۸- ٦.

۲- الکافی ۲- ۱٦۵- ۲.

۳- الکافی ۲- ٦۵۸- ۵.

٤- الکافی ۲- ٦۵۸- ٤.

۵- الکافی ۲- ۱٦۵- ۳.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷٤٦ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۷٤٦- ۷- (۱) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ مِثْلَهُ وَ زَادَ وَ لَيْسَ تَصِلُونَهُمْ بِشَيْ ءٍ أَفْضَلَ مِنْ كَفِّ الْأَذَى عَنْهُمْ.

******

ترجمه:

مثل همین روایت نقل شده با این اضافه : و صله رحمی بهتر از آزار نرساندن بآنها نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۴۷ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۵۷۴۷- ۸- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ إِجْلَالُ ذِی الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ.

******

ترجمه:

ح-ض-رت ص-ادق (ع) ف-رم-ود: از اح-ت-رام ب-خ-دای عزوجل احترام به مو سپید مسلمان است .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۴۸ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۵۷۴۸- ۹- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّكُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ عَرَفَ فَضْلَ كَبِيرٍ لِسِنِّهِ فَوَقَّرَهُ آمَنَهُ اللَّهُ مِنْ فَزَعِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) از پیامبر اکرم (ص) نقل می کنند: هرکس فضیلت بزرگتر را که به خاطر سنش حائز است مراعات کند و به او احترام کند، خداوند او را از هول و هراس قیامت در امان می دارد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۷۴۹ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۱۵۷۴۹- ۱۰- (٤) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: وَ مَنْ وَقَّرَ ذَا شَيْبَةٍ فِی الْإِسْلَامِ- آمَنَهُ اللَّهُ مِنْ فَزَعِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) از پيامبر اكرم (ص) نقل می كنند: هركس فضيلت كسيكه در اسلام مويش سفيد شده را مراعات كند و به او احترام كند، خداوند او را از هول و هراس قيامت در امان می دارد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۷۵۰ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۱۵۷۵۰- ۱۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ عَرَفَ فَضْلَ شَيْخٍ كَبِيرٍ فَوَقَّرَهُ لِسِنِّهِ آمَنَهُ اللَّهُ مِنْ فَزَعِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ قَالَ مِنْ تَعْظِيمِ اللَّهِ إِجْلَالُ ذِی الشَّيْبَةِ الْمُؤْمِنِ.

******

ترجمه:

پيامبر اكرم : هركس فضيلت كسيكه در اسلام مويش سفيد شده را مراعات كند و به او احترام كند، خداوند او را از هول و هراس قيامت در امان می دارد . وفرمودند : ازراههای تعظيم خداوند احترام گذاشتن به مومن سالخوره است .

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۷۵۱ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

۱۵۷۵۱- ۱۲- (٦) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی (۷) رَفَعَهُ إِلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ لَا

۱- الکافی ۲- ۱٦٥- ۳.

۲- الکافی ۲- ۱٦٥- ۱.

۳- الکافی ۲- ٦٥۸- ۲.

٤- الکافی ۲- ٦٥۸- ۳.

٥- ثواب الأعمال- ۲۲٤- ۱.

٦- معانی الأخبار- ۲٤٤- ۲.

۷- فی المصدر (عن بعض أصحابه) بدل- (ابن عیسی).

یَعْرِفُ لِأَحَدٍ الْفَضْلَ فَهُوَ الْمُعْجَبُ بِرَأْیِهِ.

******

ترجمه:

امام جعفرصادق (علیه السلام):

کسی که برای دیگران ارزشی قائل نباشد، خودبین و خود رأی است

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۵۷۵۲- ۱۳- (۱) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ خُنَیْسٍ (۲) عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ (۳) وَ عَنْ حُجْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (٤) عَنِ اللَّیْثِ

بْنِ سَعْدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص بَجِّلُوا الْمَشَايِخَ فَإِنَّ مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ تَبْجِيلَ الْمَشَايِخِ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلّی اللّه علیه و اله فرمود:پیران را بزرگ دارید[و احترام کنید]پس همانا از [مصادیق]بزرگ داشتن خداوند بزرگداشت پیران است.

٦٨- بَابُ اسْتِحْبَابِ إِكْرَامِ الْكَرِيمِ وَ الشَّرِيفِ

اشارة

(٥) ٦٨ بَابُ اسْتِحْبَابِ إِكْرَامِ الْكَرِيمِ وَ الشَّرِيفِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٥٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٧٥٣- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَجَّالِ قَالَ قُلْتُ لِجَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا أَتَاكُمْ شَرِيفُ قَوْمٍ فَأَكْرِمُوهُ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَ مَا الشَّرِيفُ قَالَ قَدْ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ الشَّرِيفُ مَنْ كَانَ لَهُ مَالٌ قُلْتُ فَمَا الْحَسِيبُ قَالَ الَّذِي يَفْعَلُ الْأَفْعَالَ الْحَسَنَةَ بِمَالِهِ وَ غَيْرِ مَالِهِ قُلْتُ فَمَا الْكَرَمُ قَالَ التَّقْوَى.

******

ترجمه:

از حَجّال نقل شده است که به جمیل بن درّاج گفتم:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: وقتی شریف قومی نزد شما آمد، او را گرامی بدارید.

گفت: بله.

گفتم: شریف کیست؟

گفت: من از ابو عبدالله (امام صادق علیه السلام) درباره این موضوع پرسیدم.

پس فرمود: شریف کسی است که دارای مال باشد.

گفتم: پس حسب کیست؟

فرمود: کسی که کارهای خوب را با مالش و غیر مالش انجام می دهد.

گفتم: پس کرم چیست؟

فرمود: تقوا.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۵٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۷۵٤- ۲- (۷) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص

ص: ۱۰۰

١- أمالى الطوسىّ ١- ٣١٨.

٢- فى المصدر- محمّد بن علىّ بن خشيش، عن محمد.

٣- فى المصدر- عبد اللّه بن محمود.

٤- فى المصدر- صخر بن محمّد الحاجبى.

٥- الباب ٦٨ فيه ٤ أحاديث.

٦- الكافى ٨- ٢١٩- ٢٧٢، و أورد صدره فى الحديث ٢ من الباب ٣٦ من هذه الأبواب.

٧- الكافى ٢- ٦٥٩- ٢.

إِذَا أَتَاكُمْ كَرِيمُ قَوْمٍ فَأَكْرِمُوهُ.

******

ترجمه:

و ن-ي-ز ف-رم-ود ع-لي-ه الس-لام ك-ه رس-ولخ-دا ص-لى اللّه عليه و آله فرموده : هرگاه بزرگوار قومى بر شما رسيد او را گرامى داريد.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٥٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٧٥٥- ٣- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع فِى حَدِيثٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا أَتَاكُمْ كَرِيمُ قَوْمٍ فَأَكْرِمُوهُ.

******

ترجمه:

رس-ول خ-دا ص-لى اللّه عليه و آله فرموده : هرگاه بزرگوار قومى بر شما رسيد او را گرامى داريد.

[رقم الحديث الكلی: ١٥٧٥٦ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٥٧٥٦- ٤- (٢) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْعَلَوِیِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع لَمَّا قَدِمَ عَدِیُّ بْنُ حَاتِمٍ إِلَى النَّبِیِّ ص- أَدْخَلَهُ النَّبِیُّ ص بَيْتَهُ وَ لَمْ يَكُنْ فِی الْبَيْتِ غَيْرُ خَصَفَةٍ (٣) وَ وِسَادَةِ أَدَمٍ فَطَرَحَهَا رَسُولُ اللَّهِ ص لِعَدِیِّ بْنِ حَاتِمٍ.

******

ترجمه:

اميرالمؤمنين على عليه السلام فرمود: وقتى عدى بن حاتم به نزد پيامبر صلى الله عليه و آله و سلم آمد، پيامبر او را به خانه اش برد و در خانه چيزى جز حصير و بالشت چرمى نبود. پس پيامبر صلى الله عليه و آله و سلم آن بالشت چرمى را براى عدى بن حاتم پهن كرد (و خود روى زمين نشست).

٦٩- بَابُ كَرَاهَةِ إِبَاءِ الْكَرَامَةِ كَالْوِسَادَةِ وَ الطِّيبِ وَ الْمَجْلِسِ

اشارة

(٤) ٦٩ بَابُ كَرَاهَةِ إِبَاءِ الْكَرَامَةِ كَالْوِسَادَةِ وَ الطِّيبِ وَ الْمَجْلِسِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٥٧٥٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٧٥٧- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: دَخَلَ رَجُلَانِ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع فَأَلْقَى

لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا وِسَادَةً فَقَعَدَ عَلَيْهَا أَحَدُهُمَا وَ أَبَى الآخَرُ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع اقْعُدْ عَلَيْهَا فَإِنَّهُ لَا يَأْبَى الْكَرَامَةَ إِلَّا حِمَارٌ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از عبدالله بن قداح، از امام صادق علیه السلام نقل شده است که فرمود: دو نفر نزد امیرالمؤمنین علی علیه السلام آمدند. امیرالمؤمنین برای هر کدام یک بالش انداخت. یکی از آن ها بر روی بالش نشست و دیگری خودداری کرد. امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود: بر روی آن بنشین، زیرا هیچ کس از کرامت (احترام) سرباز نمی زند، مگر الاغ.

ص: ۱۰۱

۱- الکافی ۲- ۶۵۹- ۱، و أورد صدره فی الحدیث ۱ من الباب ۶۹ من هذه الأبواب.

۲- الکافی ۲- ۶۵۹- ۳.

۳- الخصفة- حصیر ینسج من خوص النخل (مجمع البحرین- خصف- ۵- ۴۶).

۴- الباب ۶۹ فیه ۷ أحادیث.

۵- الکافی ۲- ۶۵۹- ۱، و أورد ذیله فی الحدیث ۳ من الباب ۶۸ من هذه الأبواب.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۷۵۸- ۲- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ ع كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع يَقُولُ لَا يَأْبَى الْكَرَامَةَ إِلَّا حِمَارٌ قُلْتُ مَا مَعْنَى ذَلِكَ قَالَ التَّوْسِعَةُ فِي الْمَجْلِسِ وَ الطِّيبُ يُعْرَضُ عَلَيْهِ.

******

ترجمه:

این حدیث از حسن بن جهم روایت شده است که امام ابو الحسن (علیه السلام) فرمودند: امیر المؤمنین علی (علیه السلام) می فرمود: "کسی که کرامت را نمی پذیرد، مانند یک خر است." پرسیدم: معنی این چیست؟ فرمود: "وسعت دادن در مجلس و عطری که به او عرضه می شود."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۵۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۷۵۹- ۳- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْجَهْمِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع (۳) يَقُولُ لَا يَأْبَى الْكَرَامَةَ إِلَّا حِمَارٌ قُلْتُ أَيُّ شَيْ ءٍ الْكَرَامَةُ قَالَ مِثْلُ الطِّيبِ وَ مَا يُكْرَمُ بِهِ الرَّجُلُ.

******

ترجمه:

حضرت کاظم علیه السّلام فرمودند : جز درازگوش موجود دیگری ردّ احسان نمی کند.عرض کردم: مقصود چیست؟فرمود: بوی خوشی به او عرضه شود(و او امتناع کند) وهرچیزی که احترام شمرده شود .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۶۰ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵۷۶۰- ٤- (٤) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُيَسِّرٍ (٥) عَنْ أَبِي زَيْدٍ الْمَكِّيِّ (٦) قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع يَقُولُ لَا يَأْبَى الْكَرَامَةَ إِلَّا حِمَارٌ يَعْنِي بِذَلِكَ فِي الطِّيبِ وَ الْوِسَادَةِ.

******

ترجمه:

حضرت کاظم علیه السّلام فرمودند : جز درازگوش موجود دیگری ردّ احسان نمی کند یعنی بوی خوشی به او عرضه شود(و او امتناع کند) وزیرانداز .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۶۱ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۵۷۶۱- ۵- (۷) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَزَنْطِیِّ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا ع کَانَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع یَقُولُ لَا یَأْبَی

۱- معانی الأخبار- ۲۶۸- ۱، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۳۱۱- ۷۷.

۲- معانی الأخبار- ۲۶۸- ۲، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۳۱۱- ۷۸.

۳- فی المعانی- أبا الحسن موسی (علیه السلام).

٤- معانی الأخبار- ۲۶۸- ۳، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۳۱۱- ۷۹.

۵- فی المعانی- علی بن میسرة.

٦- فی العیون- أبی زید المالکی.

۷- معانی الأخبار- ۱٦۳- ۱.

الْکَرَامَةَ إِلَّا حِمَارٌ فَقُلْتُ مَا مَعْنَی ذَلِکَ فَقَالَ ذَلِکَ فِی الطِّیبِ یُعْرَضُ عَلَیْهِ وَ التَّوْسِعَةِ فِی الْمَجَالِسِ مَنْ أَبَاهُمَا کَانَ کَمَا قَالَ.

******

ترجمه:

امام ابو الحسن (علیه السلام) فرمودند: امیر المؤمنین علی (علیه السلام) می فرمود: "کسی که کرامت را نمی پذیرد، مانند یک خر است." پرسیدم: معنی این چیست؟ فرمود: بوی خوشی که اختیارش قراردهند وسعت دادن در مجلس هرکس آنها را رد کند درواقع همان استکه گفته شد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۶۲ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۵۷٦۲- ٦- (۱) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ (۲) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ (۳) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یَرُدُّ الطِّیبَ قَالَ لَا یَنْبَغِی لَهُ أَنْ یَرُدَّ الْکَرَامَةَ.

******

ترجمه:

سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ می گوید ازحضرت صادق * سوال کردم درمورد کسیکه بوی خوشی را رد می کند فرمودند : سزاوارنیست کسی احترام دیگران را رد کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷٦۳ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۷٦۳- ۷- (٤) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ظَرِیفٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا عُرِضَ عَلَی أَحَدِکُمُ الْکَرَامَةُ فَلَا یَرُدَّهَا فَإِنَّمَا یَرُدُّ الْکَرَامَةَ الْحِمَارُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی آدَابِ الْحَمَّامِ (٥).

******

ترجمه:

رسول اکرم : اگرکسی به شما لطفی کرد آنرا رد نکنید چون فقط الاغ لطف دیگران را رد می کند .

۷۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ مَشْيِ صَاحِبِ الْبَيْتِ مَعَ الدَّاخِلِ إِذَا دَخَلَ وَ إِذَا خَرَجَ وَ جَعْلِ صَاحِبِ الْبَيْتِ الدَّاخِلَ أَمِيراً

اشارة

(٦) ٧٠ بَابُ اسْتِحْبَابِ مَشْيِ صَاحِبِ الْبَيْتِ مَعَ الدَّاخِلِ إِذَا دَخَلَ وَ إِذَا خَرَجَ وَ جَعْلِ صَاحِبِ الْبَيْتِ الدَّاخِلَ أَمِيراً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٦٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٧٦٤- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ

ص: ١٠٣

١- معانى الأخبار- ٢٦٨- ٤.

٢- فى المصدر- الحميرى.

٣- عن أحمد بن أبى عبد اللّه"- ليس فى المصدر.

٤- قرب الإسناد- ٤٤.

٥- تقدم فى الباب ٩٤ من أبواب آداب الحمام. و يأتى ما يدلّ عليه الحديث ٦ من الباب ٧٥ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٧٠ فيه حديث واحد.

۷- الکافی ۲- ۶۵۹- ۱.

النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مِنْ حَقِّ الدَّاخِلِ عَلَی أَهْلِ الْبَیْتِ أَنْ یَمْشُوا مَعَهُ هُنَیْهَةً إِذَا دَخَلَ وَ إِذَا خَرَجَ وَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا دَخَلَ أَحَدُکُمْ عَلَی أَخِیهِ الْمُسْلِمِ فِی بَیْتِهِ فَهُوَ أَمِیرٌ عَلَیْهِ حَتَّی یَخْرُجَ.

******

ترجمه:

این حدیث از سکونی روایت شده است که امام صادق (علیه السلام) فرمودند: رسول الله (صلی الله علیه و آله) گفت: "از حقوق واردشونده بر اهل خانه این است که کمی با او همراهی کنند وقتی وارد می شود و وقتی خارج می شود." و همچنین فرمودند: "اگر یکی از شما بر برادر مسلمانش در خانه اش وارد شد، او (واردشونده) تا زمانی که خارج شود، امیر بر آن خانه است."

۷۱- بَابُ أَنَّ مَنْ جَالَسَ أَحَداً فَائْتَمَنَهُ عَلَی حَدِیثٍ لَمْ یَجُزْ لَهُ أَنْ یُحَدِّثَ بِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِلَّا ثِقَةً أَوْ ذِکْراً لَهُ بِخَیْرٍ أَوْ شَهَادَةً عَلَی فِعْلِ حَرَامٍ بِشُرُوطِهَا

اشارة

(۱) ۷۱ بَابُ أَنَّ مَنْ جَالَسَ أَحَداً فَائْتَمَنَهُ عَلَی حَدِیثٍ لَمْ یَجُزْ لَهُ أَنْ یُحَدِّثَ بِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِلَّا ثِقَةً أَوْ ذِکْراً لَهُ بِخَیْرٍ أَوْ شَهَادَةً عَلَی فِعْلِ حَرَامٍ بِشُرُوطِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۶۵ - رقم الحدیث الباب: ۱]

١٥٧٦٥- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ.

******

ترجمه:

ح-ض-رت ب-اق-ر (ع) از رسول خدا (ص) روایت کرده است که می فرمودند : مجلسها امانت است .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٦٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٧٦٦- ٢- (٣) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَوْفٍ (٤) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ.

******

ترجمه:

(ابن) ابی عوف گوید: شنیدم از حضرت صادق (ع) که می فرمود: مجلسها امانت است .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٦٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٧٦٧- ٣- (٥) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ وَ لَيْسَ لِأَحَدٍ أَنْ يُحَدِّثَ بِحَدِيثٍ يَكْتُمُهُ صَاحِبُهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ ثِقَةً (٦) أَوْ ذِكْراً لَهُ بِخَيْرٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق (ع) فرمود: مجلسها امانت است ، و کسی حق ندارد کلام محرمانه رفیق خود را ب-دون اج-ازه او ب-ازگو کند، مگر در موردی که شنونده مورد وثوق و اطمینان باشد یا ذکر خیری از آن رفیق باشد.

ص: ١٠٤

١- الباب ٧١ فیه ٤ أحادیث.

٢- الکافی ٢- ٦٦٠- ٢.

٣- الکافی ٢- ٦٦٠- ١.

٤- فی المصدر- ابن أبی عوف.

٥- الکافی ٢- ٦٦٠- ٣.

٦- فی نسخة- فقها (هامش المخطوط).

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٧٦٨ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٥٧٦٨- ٤- (١) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی سَعِیدٍ (٢) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَزِیدَ (٣) عَنِ الزُّبَیْرِ بْنِ بَکَّارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ أَبِی ذَیْبٍ عَنِ ابْنِ أَخِی جَابِرٍ عَنْ عَمِّهِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ إِلَّا ثَلَاثَةَ مَجَالِسَ مَجْلِسٌ سُفِکَ فِیهِ دَمٌ حَرَامٌ أَوْ مَجْلِسٌ اسْتُحِلَّ فِیهِ فَرْجٌ حَرَامٌ أَوْ مَجْلِسٌ یُسْتَحَلُّ فِیهِ مَالٌ حَرَامٌ بِغَیْرِ حَقِّهِ.

******

ترجمه:

این حدیث از جابر بن عبدالله روایت شده است که رسول الله (صلی الله علیه و آله) فرمودند: "مجالس باید به امانتداری برگزار شوند، مگر سه نوع مجلس: مجلسی که در آن خون حرامی ریخته شود، مجلسی که در آن ناموس حرامی مورد تجاوز قرار گیرد، یا مجلسی که در آن مال حرامی به ناحق گرفته شود."

۷۲- بَابُ أَنَّهُ إِذَا اجْتَمَعَ ثَلَاثَةٌ كُرِهَ أَنْ يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الثَّالِثِ

اشارة

(٤) ٧٢ بَابُ أَنَّهُ إِذَا اجْتَمَعَ ثَلَاثَةٌ كُرِهَ أَنْ يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الثَّالِثِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٦٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٧٦٩- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا كَانَ الْقَوْمُ ثَلَاثَةً فَلَا يَتَنَاجَى مِنْهُمُ اثْنَانِ دُونَ صَاحِبِهِمَا فَإِنَّ فِي ذَلِكَ مَا يَحْزُنُهُ وَ يُؤْذِيهِ.

******

ترجمه:

ح-ضرت صادق (ع) فرمود: هرگاه سه نفر باهم هستند دو نفر آنها سربگوشی با هم صحبت نکنند زیرا که آندو مایه اندوه و آزار رفیق سومی ایشان است .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٧٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

۱۵۷۷۰- ۲- (٦) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ یُونُسَ بْنِ یَعْقُوبَ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع قَالَ: إِذَا کَانَ ثَلَاثَةٌ فِی بَیْتٍ فَلَا یَتَنَاجَی اثْنَانِ دُونَ صَاحِبِهِمَا فَإِنَّ ذَلِکَ مِمَّا یَغُمُّهُ.

******

ترجمه:

ح-ضرت صادق (ع) فرمود: هرگاه سه نفر باهم درخانه ای هستند دو نفر آنها سربگوشی با هم صحبت نکنند زیرا که آندو مایه اندوه و آزار رفیق سومی ایشان است .

ص: ۱۰۵

۱- أمالی الطوسیّ ۱- ۵۳.

۲- فی المصدر- أبو الطیب.

۳- فی المصدر- محمّد بن مزید.

٤- الباب ۷۲ فیه حدیثان.

۵- الکافی ۲- ٦٦۰- ۱.

٦- الکافی ۲- ٦٦۰- ۲.

۷۳- بَابُ کَرَاهَةِ اعْتِرَاضِ الْمُسْلِمِ فِی حَدِیثِهِ

اشارة

(۱) ۷۳ بَابُ کَرَاهَةِ اعْتِرَاضِ الْمُسْلِمِ فِی حَدِیثِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۷۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۷۷۱- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ عَرَضَ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ الْمُتَكَلِّمِ فِي حَدِيثِهِ فَكَأَنَّمَا خَدَشَ وَجْهَهُ.

(۳)

******

ترجمه:

این حدیث از سکونی روایت شده است که امام صادق (علیه السلام) فرمودند: رسول الله (صلی الله علیه و آله) گفتند: "هر کس سخن برادر مسلمان خود را قطع کند، مانند این است که صورت او را خراشیده باشد."

۷۴- بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ مِنْ كَيْفِيَّةِ الْجُلُوسِ وَ مَا يُكْرَهُ مِنْهَا

اشارة

(٤) ٧٤ بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ مِنْ كَيْفِيَّةِ الْجُلُوسِ وَ مَا يُكْرَهُ مِنْهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۷۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۷۷۲- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ الْعَلَوِيِّ (٦) رَفَعَهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ص يَجْلِسُ ثَلَاثاً الْقُرْفُصَاءَ وَ هُوَ أَنْ يُقِيمَ سَاقَيْهِ وَ يَسْتَقْبِلَهُمَا بِيَدَيْهِ وَ يَشُدَّ يَدَهُ فِي ذِرَاعِهِ وَ كَانَ يَجْثُو عَلَى رُكْبَتَيْهِ وَ كَانَ يَثْنِي رِجْلًا وَاحِدَةً وَ يَبْسُطُ عَلَيْهَا الْأُخْرَى وَ لَمْ يُرَ ص مُتَرَبِّعاً قَطُّ.

******

ترجمه:

این حدیث از عبدالله بن حسن علوی روایت شده است که او گفت: "پیامبر (صلی الله علیه و آله) به سه شکل می نشست:

قرفصاء: یعنی پاهای خود را بالا می گذاشت و دست هایش را به آن ها تکیه می داد و دستش را به ساق پاهایش می بست.

جثو بر زانو: یعنی روی زانوهایش می نشست.

یک پا را خم می کرد و پای دیگر را روی آن پهن می کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۷۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۷۷۳- ۲- (۷) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَمَّنْ ذَكَرَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثُّمَالِيِّ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ع قَاعِداً وَاضِعاً إِحْدَى رِجْلَيْهِ عَلَى فَخِذِهِ فَقُلْتُ إِنَّ النَّاسَ يَكْرَهُونَ هَذِهِ

۱- الباب ۷۳ فیه حدیث واحد.

٢- الكافی ٢- ٦٦٠- ٣.

٣- و يأتی ما يدلّ عليه فی الحديث ١٤ من الباب ١٢٢ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٧٤ فيه ٤ أحاديث.

٥- الكافی ٢- ٦٦١- ١.

٦- فی نسخة- عبد العظيم، عن عبد اللّه بن الحسن العلوی (هامش المخطوط).

٧- الكافی ٢- ٦٦١- ٢.

الْجِلْسَةَ وَ يَقُولُونَ إِنَّهَا جِلْسَةُ الرَّبِّ فَقَالَ إِنِّی إِنَّمَا جَلَسْتُ هَذِهِ الْجِلْسَةَ لِلْمَلَالَةِ وَ الرَّبُّ لَا يَمَلُّ وَ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَ لَا نَوْمٌ.

******

ترجمه:

ابوحمزة الثمالي گفت: "من ديدم كه علی بن الحسين (عليه السلام) نشسته بود و يک پای خود را بر روی ران خود گذاشته بود. من گفتم: مردم اين نوع نشستن را ناپسند می دارند و می گويند كه اين نوع نشستن خدايی است. علی (عليه السلام) گفت: «من فقط برای آرامش اين گونه نشستم و خداوند از خستگی و خواب مبرا است و هيچ چرت زدن (خواب كوتاه) و خوابی او را فرا نمی برد.»

[رقم الحديث الكلی: ١٥٧٧٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٧٧٤- ٣- (١) وَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ (مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ) (٢) عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ: جَلَسَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مُتَوَرِّكاً رِجْلُهُ الْيُمْنَی عَلَی فَخِذِهِ الْيُسْرَی فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ جُعِلْتُ فِدَاكَ هَذِهِ جِلْسَةٌ مَكْرُوهَةٌ فَقَالَ لَا إِنَّمَا هُوَ شَیْ ءٌ قَالَتْهُ الْيَهُودُ- لَمَّا أَنْ فَرَغَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ اسْتَوَی عَلَی الْعَرْشِ جَلَسَ هَذِهِ الْجِلْسَةَ لِيَسْتَرِيحَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ اللَّهُ لا إِلهَ إِلَّا هُوَ الْحَیُّ الْقَيُّومُ لا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَ لا نَوْمٌ (٣) وَ بَقِیَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مُتَوَرِّكاً كَمَا هُوَ.

******

ترجمه:

حماد بن عثمان روایت کرده است که امام صادق (علیه السلام) را دیده که به شکلی خاص نشسته بود؛ یعنی پای راستش را بر روی ران چپ خود گذاشته بود. یک مرد به او گفت: "فدایت بشم، این نوع نشستن مکروه است." امام (علیه السلام) پاسخ داد: "نه، این چیزی است که یهودیان می گفتند: 'وقتی خداوند از خلق آسمان ها و زمین فراغت یافت و بر عرش استوا، این نوع نشست را برای استراحت انجام می داد. پس خداوند آیهٔ «اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ» (سوره البقرة، آیه ۲۵۵) را نازل کرد، و خداوند حی، قایم است، خواب و نهایت سالمی وجودش را به دست نمی آورد.' و ابو عبدالله (علیه السلام) به همان شکل خاص خودش نشسته بود."

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۷۵ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۵۷۷۵- ٤- (٤) الْحَسَنُ الطَّبْرِسِيُّ فِي مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا جَلَسَ جَلَسَ الْقُرْفُصَاءَ.

(٥)

******

ترجمه:

رسول خدا : وقتی می نشستند پاهای خود را بالا می گذاشت و دست هایش را به آن ها تکیه می داد و دستش را به ساق پاهایش می بست.

۷۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ جُلُوسِ الْإِنْسَانِ دُونَ مَجْلِسِهِ تَوَاضُعاً وَ الْجُلُوسِ عَلَى الْأَرْضِ وَ فِي أَدْنَى مَجْلِسٍ إِلَيْهِ إِذَا دَخَلَ

اشارة

(٦) ٧٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ جُلُوسِ الْإِنْسَانِ دُونَ مَجْلِسِهِ تَوَاضُعاً وَ الْجُلُوسِ عَلَى الْأَرْضِ وَ فِي أَدْنَى مَجْلِسٍ إِلَيْهِ إِذَا دَخَلَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٧٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٧٧٦- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُرَازِمٍ عَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ الزَّاهِدِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ

ص: ١٠٧

١- الكافى ٢- ٦٦١- ٥.

٢- فى نسخة- معلى بن محمّد الوشاء (هامش المخطوط).

٣- البقرة ٢- ٢٥٥.

٤- مكارم الأخلاق- ٢٦.

٥- و يأتى ما يدلّ على ذلك فى الحديثين ١، ٢ من الباب ١٠٠، و فى الحديث ١٤ من الباب ١٢٢ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٧٥ فيه ٦ أحاديث.

٧- الكافى ٢- ٦٦١- ٣.

ع قَالَ: مَنْ رَضِيَ بِدُونِ الشَّرَفِ مِنَ الْمَجْلِسِ لَمْ يَزَلِ اللَّهُ وَ مَلَائِكَتُهُ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ حَتَّى يَقُومَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمود: هر که به پایین نشینی در مجلس رضایت دهد، خدا و فرشتگان پیوسته بر او رحمت فرستند تا برخیزد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۷۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۷۷۷- ۲- (۱) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا دَخَلَ مَنْزِلًا قَعَدَ فِی أَدْنَی الْمَجْلِسِ إِلَيْهِ حِينَ يَدْخُلُ.

******

ترجمه:

ح-ض-رت ص-ادق (ع) ف-رمود: رسول خدا (ص) اینگونه بود که در هر منزلی وارد می شد همان دم در می نشست

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۷۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۷۷۸- ۳- (۲) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَی عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ مِنَ التَّوَاضُعِ أَنْ يَجْلِسَ الرَّجُلُ دُونَ شَرَفِهِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمود: ازنشانه های تواضع اینکه به پایین نشینی در مجلس رضایت دهد،

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۷۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵۷۷۹- ٤- (۳) وَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مِنَ التَّوَاضُعِ أَنْ تَرْضَى بِالْمَجْلِسِ دُونَ الْمَجْلِسِ وَ أَنْ تُسَلِّمَ عَلَى مَنْ تَلْقَى وَ أَنْ تَتْرُكَ الْمِرَاءَ وَ إِنْ كُنْتَ مُحِقّاً وَ لَا تُحِبَّ أَنْ تُحْمَدَ عَلَى التَّقْوَى.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حدیث از السکونی نقل شده که امام صادق (علیه السلام) فرمودند: "از تواضع این است که با جائ کمتر از آنچه که ارزش دارد، راضی باشی و به هر کسی که بر آن برخوردی، سلام کنی، و از مجادله دوری کنی، حتی اگر تو بر حق باشی، و دوست نداشته باشی که بخاطر تقوا و پرهیزگاری مورد ستایش قرار گیری."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۸۰ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۵۷۸۰- ۵- (۵) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَخْلَدٍ عَنِ الرَّزَّازِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ مُوسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سُلَيْمَانَ الْمُؤَذِّنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعْدِ بْنِ غِيَاثٍ

١- الكافی ٢- ٦٦٢- ٦.

٢- الكافی ٢- ١٢٣- ٩.

٣- الكافی ٢- ١٢٢- ٦.

٤- معانی الأخبار- ٣٨١- ٩.

٥- أمالی الطوسیّ ٢- ٧. باختلاف كبير فی السند.

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَجْلِسُ عَلَى الْأَرْضِ وَ يَأْكُلُ عَلَى الْأَرْضِ وَ يَعْتَقِلُ الشَّاةَ وَ يُجِيبُ دَعْوَةَ الْمَمْلُوكِ عَلَى خُبْزِ الشَّعِيرِ.

******

ترجمه:

حديثی از ابن عباس نقل شده كه می فرمايد: "رسول الله (صلی الله عليه و آله) بر زمين می نشست، و بر زمين غذا می خورد، و گوسفند را گرفته آنرا می بست، و درخواست بنده ای را كه نان جوی را می آورد، پاسخ می داد."

[رقم الحديث الكلی: ١٥٧٨١ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٥٧٨١- ٦- (١) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَخْلَدٍ عَنِ الْخُدْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ شَيْبَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا أَخَذَ الْقَوْمُ مَجَالِسَهُمْ فَإِنْ دَعَا رَجُلٌ أَخَاهُ وَ أَوْسَعَ لَهُ فِی مَجْلِسِهِ فَلْيَأْتِهِ فَإِنَّمَا هِیَ كَرَامَةٌ أَكْرَمَهُ بِهَا أَخُوهُ وَ إِنْ لَمْ يُوسِعْ لَهُ أَخُوهُ فَلْيَنْظُرْ أَوْسَعَ مَكَانٍ يَجِدُهُ فَلْيَجْلِسْ فِيهِ.

******

ترجمه:

مصعب بن شیبه نقل کرده که رسول الله (صلی الله علیه و آله) فرمودند: "وقتی مردم در مجالس خود جا می گیرند، اگر کسی برادر خود را دعوت کند و برای او در مجلسش فضا فراهم کند، باید او را بپذیرد؛ زیرا این کرامتی است که برادرش را با آن افتخار می دهد. و اگر برادرش فضای کافی برای او فراهم نکند، باید برادرش به دنبال مکان دیگری بگردد که جا دارد و در آن نشیند."

٧٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِقْبَالِ الْقِبْلَةِ فِی کُلِّ مَجْلِسٍ

اشارة

(٢) ٧٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِقْبَالِ الْقِبْلَةِ فِی کُلِّ مَجْلِسٍ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٧٨٢ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٥٧٨٢- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ: رَأَیْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَجْلِسُ فِی بَیْتِهِ عِنْدَ بَابِ بَیْتِهِ قُبَالَةَ الْکَعْبَةِ.

******

ترجمه:

حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ می گوید دیدم که حضرت صادق * درخانه کناردرب روبروی کعبه می نشستند .

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٧٨٣ - رقم الحدیث الباب: ٢]

۱۵۷۸۳- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَكْثَرَ مَا يَجْلِسُ تُجَاهَ الْقِبْلَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : رسول اکرم بیشتر اوقات بسوی کعبه می نشستند .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٨٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٧٨٤- ٣- (٥) وَ رَوَى الشَّيْخُ بَهَاءُ الدِّينِ فِی مِفْتَاحِ الْفَلَاحِ قَالَ رُوِیَ عَنْ أَئِمَّتِنَا ع خَيْرُ الْمَجَالِسِ مَا اسْتُقْبِلَ بِهِ الْقِبْلَةُ.

ص: ١٠٩

١- أمالی الطوسیّ ٢- ٧، باختلاف فی السند.

٢- الباب ٧٦ فيه ٣ أحاديث.

٣- الكافی ٢- ٦٦٢- ٩.

٤- الكافی ٢- ٦٦١- ٤.

٥- مفتاح الفلاح- ١٣.

وَ رَوَاهُ الْمُحَقِّقُ فِی الشَّرَائِعِ مُرْسَلًا (١).

******

ترجمه:

مرحوم شیخ بهائ گفته اند درروایات ما آمده بهترین جا برای نشستن روبه قبله است

۷۷- بَابُ كَرَاهَةِ اسْتِقْبَالِ الشَّمْسِ

اشارة

(۲) ۷۷ بَابُ كَرَاهَةِ اسْتِقْبَالِ الشَّمْسِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۸۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۷۸۵- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي يَحْيَى سُهَيْلِ بْنِ زِيَادٍ الْوَاسِطِيِّ يَرْفَعُهُ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع قَالَ: لَا تَسْتَقْبِلُوا الشَّمْسَ فَإِنَّهَا مَبْخَرَةٌ تُشْحِبُ اللَّوْنَ وَ تُبْلِي الثَّوْبَ (٤) وَ تُظْهِرُ الدَّاءَ الدَّفِينَ.

******

ترجمه:

حضرت علی * : به سوی خورشید (مستقیماً) روبرو ننشینید، زیرا آن بخوری است که رنگ را تغییر می دهد و لباس را کهنه می کند و بیماری پنهان را آشکار می سازد."

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۸٦ - رقم الحديث الباب: ۲]

١٥٧٨٦- ٢- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِي الشَّمْسِ أَرْبَعُ خِصَالٍ تُغَيِّرُ اللَّوْنَ وَ تُنَتِّنُ الرِّيحَ وَ تُخْلِقُ الثِّيَابَ وَ تُورِثُ الدَّاءَ.

******

ترجمه:

رسول الله (ص) درباره خورشید فرمود: در خورشید چهار خصلت است: رنگ را تغییر می دهد، بوی بد ایجاد می کند، لباس ها را کهنه می کند، و بیماری به ارمغان می آورد."

[رقم الحديث الكلي: ١٥٧٨٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٧٨٧- ٣- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيٍّ ع فِي حَدِيثِ الْأَرْبَعِمِائَةِ قَالَ: إِذَا جَلَسَ أَحَدُكُمْ فِي الشَّمْسِ فَلْيَسْتَدْبِرْهَا فَإِنَّهَا تُظْهِرُ الدَّاءَ الدَّفِينَ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي فِي التِّجَارَةِ مَا يَدُلُّ عَلَى اسْتِحْبَابِ الْمَشْيِ فِي الظِّلِّ لَا فِي الشَّمْسِ (٧).

******

ترجمه:

امام علی (ع) در حدیث چهارصد فرمود: وقتی یکی از شما در خورشید می نشیند، پشت به آن بنشیند، زیرا خورشید بیماری پنهان را آشکار می سازد."

١- شرائع الإسلام ٤- ٧٣، و كتب فى هامش المخطوط-" فى القضاء، منه".

٢- الباب ٧٧ فيه ٣ أحاديث.

٣- الخصال- ٩٧- ٤٤.

٤- كتب فى المخطوط على قوله (و تبلى الثوب)-" مغشوش".

٥- الخصال- ٢٤٨- ١١١.

٦- الخصال- ٦١٧.

٧- يأتى فى الحديث ٢ من الباب ٣٠ من أبواب مقدمات التجارة.

٧٨- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْجُلُوسِ فِى بَيْتِ الْغَيْرِ حَيْثُ يَأْمُرُ

اشارة

(١) ٧٨ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْجُلُوسِ فِى بَيْتِ الْغَيْرِ حَيْثُ يَأْمُرُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٧٨٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٧٨٨- ١- (٢) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِى قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ ع قَالَ: إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ عَلَى أَخِيهِ فِى رَحْلِهِ فَلْيَقْعُدْ حَيْثُ يَأْمُرُهُ صَاحِبُ الرَّحْلِ فَإِنَّ صَاحِبَ الرَّحْلِ أَعْرَفُ بِعَوْرَةِ بَيْتِهِ مِنَ الدَّاخِلِ عَلَيْهِ.

******

ترجمه:

این حدیث از مسعده بن صدقه از امام جعفر صادق (ع) از پدرش امام محمد باقر (ع) نقل شده است:

"وقتی یکی از شما به خانه برادرش وارد می شود، در جایی بنشیند که صاحب خانه به او می گوید، زیرا صاحب خانه به نقاط ضعف خانه اش آگاه تر است از کسی که به آن وارد می شود."

۷۹- بَابُ جَوَازِ الِاحْتِبَاءِ وَ لَوْ فِی ثَوْبٍ وَاحِدٍ یَسْتُرُ الْعَوْرَةَ

اشارة

(۳) ۷۹ بَابُ جَوَازِ الِاحْتِبَاءِ وَ لَوْ فِی ثَوْبٍ وَاحِدٍ یَسْتُرُ الْعَوْرَةَ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۵۷۸۹- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ جَمِیعاً عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِیدِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ الِاحْتِبَاءُ حِیطَانُ الْعَرَبِ.

******

ترجمه:

این حدیث از امام کاظم (ع) است که از رسول الله (ص) نقل می کنند:

"رسول الله (ص) فرمود: احتباء (زانوها را در بغل گرفتن) دیوارهای عرب است."

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۷۹۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۷۹۰- ۲- (۵) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَحْتَبِی بِثَوْبٍ وَاحِدٍ فَقَالَ إِنْ كَانَ يُغَطِّی عَوْرَتَهُ فَلَا بَأْسَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِی الْمَسَاجِدِ (٦).

******

ترجمه:

سماعه گفت: از امام صادق (ع) درباره مردی که با یک لباس احتباء می کند (زانوها را در بغل می گیرد)، پرسیدم. ایشان فرمودند: اگر عورت خود را می پوشاند، اشکالی ندارد.

ص: ۱۱۱

۱- الباب ۷۸ فيه حديث واحد.

۲- قرب الإسناد- ۳۳، و أورده فی الحديث ۱ من الباب ١٤ من أبواب المساكن.

۳- الباب ۷۹ فيه حديثان.

٤- الكافی ۲- ٦٦٢- ۳.

٥- الكافی ۲- ٦٦٣- ٤.

٦- تقدم فی الحديث ۲ من الباب ۲۹ من أبواب أحكام المساجد و يأتی حكم الاحتباء فی الباب ۳۱ من أبواب مقدمات الطواف.

۸۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْمِزَاحِ وَ الضَّحِكِ مِنْ غَيْرِ إِكْثَارٍ وَ لَا فُحْشٍ

اشارة

(۱) ۸۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْمِزَاحِ وَ الضَّحِكِ مِنْ غَيْرِ إِكْثَارٍ وَ لَا فُحْشٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۷۹۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۷۹۱- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَّادٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ الرَّجُلُ يَكُونُ مَعَ الْقَوْمِ فَيَجْرِي بَيْنَهُمْ كَلَامٌ يَمْزَحُونَ وَ يَضْحَكُونَ فَقَالَ لَا بَأْسَ مَا لَمْ يَكُنْ فَظَنَنْتُ أَنَّهُ عَنَى الْفُحْشَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص كَانَ يَأْتِيهِ الْأَعْرَابِيُّ فَيُهْدِي إِلَيْهِ الْهَدِيَّةَ ثُمَّ يَقُولُ مَكَانَهُ أَعْطِنَا ثَمَنَ هَدِيَّتِنَا فَيَضْحَكُ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ كَانَ إِذَا اغْتَمَّ يَقُولُ مَا فَعَلَ الْأَعْرَابِيُّ لَيْتَهُ أَتَانَا.

******

ترجمه:

مُعَمَّرِ بنِ خَلَّاد گفت: از ابوالحسن (علیه السلام) پرسیدم و گفتم: فدایت شوم، مردی که با گروهی است و بین آنها کلامی جریان دارد که شوخی می کنند و می خندند. پس ایشان گفتند: اشکالی ندارد مادامی که نباشد [نامفهوم]. پس من گمان کردم که منظور ایشان از [نامفهوم] فحش است. سپس گفتند: همانا اعرابی (بدوی) آمد محضررسول خدا (صلی الله علیه وآله) و به ایشان هدیه داد ، سپس گفت : بهای هدیهٔ ما را بده. پس رسول خدا (صلی الله علیه وآله) خندید ند و هنگامی که غمگین می شد، می گفت: اعرابی چه شد؟ ای کاش به سوی ما می آمد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۷۹۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۷۹۲- ۲- (۳) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مِهْزَمٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع قَالَ: كَانَ يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا يَبْكِی وَ لَا يَضْحَكُ وَ كَانَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ع يَضْحَكُ وَ يَبْكِی وَ كَانَ الَّذِی يَصْنَعُ عِيسَى ع أَفْضَلَ مِنَ الَّذِی كَانَ يَصْنَعُ يَحْيَى ع.

******

ترجمه:

از امام ابوالحسن اول (علیه السلام) روایت شده است: یحیی بن زکریا همیشه گریه می کرد و نمی خندید و عیسی بن مریم (علیه السلام) هم می خندید و هم گریه می کرد و آنچه که عیسی (علیه السلام) انجام می داد بهتر بود از آنچه یحیی (علیه السلام) انجام می داد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۷۹۳- ۳- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ شَرِيفِ بْنِ سَابِقٍ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ أَبِی قُرَّةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَ فِيهِ دُعَابَةٌ قُلْتُ وَ مَا الدُّعَابَةُ قَالَ الْمِزَاحُ.

وَ رَوَاهُ ابْنُ إِدْرِيسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ نَوَادِرِ الْبَزَنْطِیِّ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ أَبِی قُرَّةَ الْكُوفِیِّ (٥)

۱- الباب ۸۰ فیه ۷ أحادیث.

۲- الکافی ۲- ٦٦۳- ۱.

۳- الکافی ۲- ٦٦٥- ۲۰.

٤- الکافی ۲- ٦٦۳- ۲.

۵- مستطرفات السرائر- ٦٢- ٦٣- ٤١.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

از امام ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است: هیچ مؤمنی نیست مگر اینکه در او شوخی (دُعَابَة) وجود دارد. پرسیدم: و شوخی چیست؟ فرمود: مزاح.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۹٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵۷۹٤- ٤- (۲) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ (۳) عَنْ یُوسُفَ بْنِ یَعْقُوبَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ یُونُسَ الشَّیْبَانِیِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع کَیْفَ مُدَاعَبَةُ بَعْضِکُمْ بَعْضاً قُلْتُ قَلِیلٌ قَالَ فَلَا تَفْعَلُوا فَإِنَّ الْمُدَاعَبَةَ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ وَ إِنَّکَ لَتُدْخِلُ بِهَا السُّرُورَ عَلَی أَخِیکَ وَ لَقَدْ کَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص یُدَاعِبُ الرَّجُلَ یُرِیدُ أَنْ یَسُرَّهُ.

******

ترجمه:

یونس شیبانی روایت می کند که امام ابی عبدالله (علیه السلام) فرمود: چگونه برخی از شما با هم شوخی می کنید؟ گفتم: کم. فرمود: این کار را نکنید، زیرا شوخی کردن از حسن خلق است و با آن، سرور را به دل برادرت وارد می کنی. و همانا رسول خدا (صلی الله علیه وآله) با مردی شوخی می کرد که می خواست او را خوشحال کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۷۹۵ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۵۷۹۵- ۵- (٤) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع (٥) يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُدَاعِبَ فِي الْجَمَاعَةِ بِلَا رَفَثٍ.

******

ترجمه:

محمد جعفی روایت می کند که شنیدم امام ابا جعفر (علیه السلام) می فرمود: همانا خداوند شوخی کننده در میان جمع را دوست دارد، به شرط آنکه در آن سخن زشت نباشد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۹٦ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۵۷۹٦- ٦- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ رِوَايَةِ أَبِي الْقَاسِمِ بْنِ قُولَوَيْهِ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ ع فَقُلْتُ لَهُ أَوْصِنِي فَقَالَ أُوصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ إِيَّاكَ وَ الْمِزَاحَ فَإِنَّهُ يُذْهِبُ هَيْبَةَ الرَّجُلِ وَ مَاءَ وَجْهِهِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حمْران بن أعین گفت: بر امام محمد باقر علیه السلام وارد شدم و به او گفتم: مرا نصیحت کن. امام فرمود: "تو را به تقوای الهی توصیه می کنم و از شوخی بپرهیز، زیرا شوخی هیبت مرد و آبروی او را می برد."

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۹۷ - رقم الحديث الباب: ۷]

۱۵۷۹۷- ۷- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو

١- معانی الأخبار- ١٦٤- ١.

٢- الکافی ٢- ٦٦٣- ٣.

٣- فی المصدر زیادة- عن یحیی بن سلام.

٤- الکافی ٢- ٦٦٣- ٤.

٥- فی نسخة- أبا عبد اللّه (علیه السلام) (هامش المخطوط).

٦- مستطرفات السرائر- ١٤٤- ١٣، و أورد ذیله فی الحدیث ٧ من الباب ٤١ من أبواب الدعاء.

٧- الفقیه ٤- ٣٥٥- ٥٧٦٢.

وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ جَمِیعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع فِی وَصِیَّةِ النَّبِیِّ ص لِعَلِیٍّ ع قَالَ: یَا عَلِیُّ لَا تَمْزَحْ فَیَذْهَبَ بَهَاؤُکَ وَ لَا تَکْذِبْ فَیَذْهَبَ نُورُکَ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَی کَثْرَةِ الْمِزَاحِ لِمَا یَأْتِی (١).

******

ترجمه:

امام جعفر صادق علیه السلام از پدران بزرگوارش روایت می کند که در وصیت پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) به امام علی (علیه السلام) فرمود: "ای علی، شوخی نکن که جذبه و وقارت از بین می رود و دروغ نگو که نورانییتد از بین می رود."

٨١- بَابُ کَرَاهَةِ الْقَهْقَهَةِ وَ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بَعْدَهَا بِعَدَمِ الْمَقْتِ وَ اسْتِحْبَابِ التَّبَسُّمِ

اشارة

(٢) ٨١ بَابُ کَرَاهَةِ الْقَهْقَهَةِ وَ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بَعْدَهَا بِعَدَمِ الْمَقْتِ وَ اسْتِحْبَابِ التَّبَسُّمِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۹۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۷۹۸- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْقَهْقَهَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : خنده شديد ازطرف شيطان است .

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۷۹۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۷۹۹- ۲- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ خَالِدِ بْنِ طَهْمَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِذَا قَهْقَهْتَ فَقُلْ حِينَ تَفْرُغُ اللَّهُمَّ لَا تَمْقُتْنِي.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : وقتى قهقهه ات تمام شد بگوخدايا مرا مورد خشم خود قرار مده

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۸۰۰ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۵۸۰۰- ۳- (٥) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ

١- يأتى فى الباب ٨٣ من هذه الأبواب. و تقدم ما يدلّ على ذلک فى الأحاديث ١، ١٢، ١٤ من الباب ٤٩ من أبواب آداب السفر. و تقدم ما يدلّ على إطابة الكلام فى الحديثين ٣، ٧ من الباب ٣٤ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٨١ فيه ٣ أحاديث.

٣- الكافى ٢- ٦٦٤- ١٠.

٤- الكافى ٢- ٦٦٤- ١٣.

٥- الكافى ٢- ٦٦٤- ٥.

أَسْبَاطٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ كُلَيْبٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ضَحِکُ الْمُؤْمِنِ تَبَسُّمٌ.

(١)

******

ترجمه:

حضرت صادق * : خنديدن مومن درحد تبسم ولبخند است .

٨٢- بَابُ كَرَاهَةِ الضَّحِكِ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ

اشارة

(٢) ٨٢ بَابُ كَرَاهَةِ الضَّحِكِ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۸۰۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۸۰۱- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ مِنَ الْجَهْلِ الضَّحِكَ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ قَالَ وَ كَانَ يَقُولُ لَا تُبْدِيَنَّ عَنْ وَاضِحَةٍ وَ قَدْ عَمِلْتَ الْأَعْمَالَ الْفَاضِحَةَ وَ لَا يَأْمَنِ الْبَيَاتَ مَنْ عَمِلَ السَّيِّئَاتِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : خنده بی مورد از نادانی است. (سکونی راوی حدیث) گوید: و آن حضرت پیوسته میفرمود: خنده ای که دندانها آشکار شود مکن با اینکه کردارهای رسواکننده ای انجام داده ای، و آن کس که کارهای زشت کرده از بلاهای شبانه آسوده نیست.

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۸۰۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۸۰۲- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ الْمُفَسِّرِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْحُسَيْنِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الرِّضَا (٥) عَنْ أَبِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع كَمْ مِمَّنْ كَثُرَ ضَحِكُهُ لَاغِياً (٦) يَكْثُرُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بُكَاؤُهُ وَ كَمْ مِمَّنْ كَثُرَ بُكَاؤُهُ عَلَى ذَنْبِهِ خَائِفاً يَكْثُرُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الْجَنَّةِ ضَحِكُهُ وَ سُرُورُهُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : چه بسیار کسانی که از روی لهو، بسیار می خندند و در روز قیامت بسیار گریانند و چه بسیار کسانی که بر گناهان خویش بسیار می گریند و ترسانند ، امّا روز قیامت در بهشت، بسیار شادمان و خندانند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۸۰۳- ۳- (۷) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُعَلَّی عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ثَلَاثٌ

ص: ۱۱۵

۱- و یأتی ما یدلّ علی ذلک فی الحدیث ١٤ من الباب ١٢٢ من هذه الأبواب، و یأتی ما یدلّ علی کراهة الضحک فی الباب ٣٤ من أبواب الکفّارات.

۲- الباب ۸۲ فیه ٤ أحادیث.

۳- الکافی ۲- ٦٦٤- ۷.

٤- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۳- ٦.

٥- فی المصدر- عن أبیه الرضا.

٦- فی المصدر- لاعبا.

۷- الخصال- ۸۹- ۲٥، و أورده مرسلا عن الفقیه فی الحدیث ۷ من الباب ٤٠ من أبواب التعقیب.

فِیهِنَّ الْمَقْتُ مِنَ اللَّهِ نَوْمٌ مِنْ غَیْرِ سَهَرٍ وَ ضَحِکٌ مِنْ غَیْرِ عَجَبٍ وَ أَکْلٌ عَلَی الشِّبَعِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : سه چیز است که خداوند آنها را دشمن می دارد: خوابیدن در روز بدون شب زنده داری، خنده بی دلیل، و غذا خوردن از روی سیری.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۰٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵۸۰٤- ٤- (۱) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زِیَادِ بْنِ جَعْفَرٍ الْهَمَذَانِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: کَانَ بِالْمَدِینَةِ رَجُلٌ بَطَّالٌ یُضْحِکُ النَّاسَ فَقَالَ قَدْ أَعْیَانِی هَذَا الرَّجُلُ أَنْ أُضْحِکَهُ یَعْنِی عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ ع الْحَدِیثَ وَ فِیهِ أَنَّ عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ ع قَالَ قُولُوا لَهُ إِنَّ لِلَّهِ یَوْماً یَخْسَرُ فِیهِ الْمُبْطِلُونَ.

(۲)

******

ترجمه:

حضرت صادق * : در شهر مدینه مردی پست و فرومایه بود که کار او فقط هرزه گویی و خنداندن مردم بود. یک روز گفت که این مرد (یعنی علی بن الحسین) مرا عاجز کرده است زیرا تا کنون نتوانسته ام او را بخندانم. (منتظر فرصتی بود) {تا این که روزی امام سجاد (علیه السّلام) به همراه دو تن از خدمت گزاران خود می گذشت. او نیز (فرصتی به دست آورد) و عبای آن حضرت را از دوش مبارکش کشید و رفت. امام هیچ گونه اعتنایی به او نکرد. کسانی که آنجا بودند رفتند و ردای امام سجاد (علیه السّلام) را از او گرفته و بر دوش مبارک آن بزرگوار انداختند. امام (علیه السّلام) پرسید: این شخص که بود؟ گفتند: او مرد هرزه گو و خوشمزه ای است که مردم مدینه را می خنداند. } فرمود: به او بگویید خدا را روزی است که در آن روز یاوه سرایان زیانکار خواهند شد.»

۸۳- بَابُ کَرَاهَةِ کَثْرَةِ الْمِزَاحِ وَ الضَّحِکِ

اشارة

(۳) ۸۳ بَابُ كَرَاهَةِ كَثْرَةِ الْمِزَاحِ وَ الضَّحِكِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۸۰۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۸۰۵- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِيَّاكُمْ وَ الْمِزَاحَ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِمَاءِ الْوَجْهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : ازشوخی بپرهیززیرا آبروی انسان را می برد .

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۸۰٦ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۸۰٦- ۲- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ حَرِيزٍ (٦) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَثْرَةُ الضَّحِكِ تُمِيتُ (۷)

ص: ۱۱٦

۱- أمالى الصدوق- ۱۸۳- ٦.

۲- و تقدم ما يدلّ على ذلک فی الحديث ۸ من الباب ۲۹ من أبواب الدعاء. و يأتی ما يدلّ عليه فی الحديث ۵ من الباب ۳٦ من أبواب جهاد النفس.

۳- الباب ۸۳ فيه ۱٦ حديثا.

٤- الكافی ۲- ٦٦٤- ۸.

۵- الكافی ۲- ٦٦٤- ٦.

٦- فی نسخة- منصور بن حريز (هامش المخطوط).

۷- فی نسخة- تميث (هامش المخطوط). و يميث- يذيب. (مجمع البحرين- موث- ۲- ۲٦۵).

الْقَلْبَ وَ قَالَ كَثْرَةُ الضَّحِكِ تَمِيثُ الدِّينَ كَمَا يَمِيثُ الْمَاءُ الْمِلْحَ.

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) روايت شده كه فرمود: زياد خنديدن دل را می ميراند و فرمود: زياد خنديدن دين را از بين می برد، همان طور كه آب، نمک را حل می كند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۰۷ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۵۸۰۷- ۳- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَحْبَبْتَ رَجُلًا فَلَا تُمَازِحْهُ وَ لَا تُمَارِهِ (۲).

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) روايت شده كه فرمود: اگر مردی را دوست داری، با او مزاح و جدال نكن.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۰۸ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۵۸۰۸- ٤- (۳) وَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكِنْدِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِيثَمِيِّ عَنْ عَنْبَسَةَ الْعَابِدِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ كَثْرَةُ الضَّحِكِ تَذْهَبُ بِمَاءِ الْوَجْهِ.

******

ترجمه:

از میثمی از عنبسه عابد روایت شده که گفت شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: زیاد خندیدن آبرو را می برد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۰۹ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۵۸۰۹- ۵- (٤) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ الْمِزَاحُ السِّبَابُ الْأَصْغَرُ.

******

ترجمه:

و با همین اسناد گفت شنیدم که می فرمود: مزاح، دشنام کوچک است.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۱۰ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۵۸۱۰- ٦- (۵) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنِ الْعَبَّاسِ (٦) عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا تُمَارِ فَيَذْهَبَ بَهَاؤُكَ وَ لَا تُمَازِحْ فَيُجْتَرَأَ عَلَيْكَ.

******

ترجمه:

از عمار بن مروان روایت شده که امام صادق (ع) فرمود: جدال نکن که شکوه و جلالت از بین می رود و مزاح نکن که بر تو جسارت می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۸۱۱- ۷- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَرْقَدٍ وَ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ وَ ثَعْلَبَةَ رَفَعُوهُ عَنْ (۸) أَبِي عَبْدِ اللَّهِ وَ أَبِي جَعْفَرٍ ع أَوْ أَحَدِهِمَا قَالَ: كَثْرَةُ الْمِزَاحِ تَذْهَبُ بِمَاءِ الْوَجْهِ وَ كَثْرَةُ الضَّحِكِ تَمُجُّ الْإِيمَانَ مَجّاً.

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) و امام باقر (ع) یا یکی از ایشان روایت شده که فرمود: زیاد مزاح کردن آبرو را می برد و زیاد خندیدن ایمان را به شدت بیرون می ریزد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۱۲ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۵۸۱۲- ۸- (۹) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ

۱- الکافی ۲- ٦٦٤- ۹.

۲- تماره- تجادله. (الصحاح- مری- ٦- ۲٤۹۱).

۳- الکافی ۲- ٦٦٤- ۱۱.

٤- الکافی ۲- ٦٦٥- ۱۵.

٥- الکافی ۲- ٦٦٥- ۱۷.

٦- فی المصدر- أبی العباس.

٧- الکافی ٢- ٦٦٥- ١٤.

٨- فی المصدر- إلی.

٩- الکافی ٢- ٦٦٥- ١٩، و أورد قطعة منه فی الحدیث ١ من الباب ٢٢ من أبواب مقدّمة العبادات، و فی الحدیث ٥ من الباب ١٨ من أبواب مقدمات التجارة، و أورده عن السرائر فی الحدیث ٤ من الباب ٦٦، و قطعة منه عن الفقیه فی الحدیث ٧ من الباب ١٩، و فی الحدیث ١ من الباب ٦٦ من أبواب جهاد النفس.

مَحْبُوبٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِی خَلَفٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع أَنَّهُ قَالَ فِی وَصِیَّةٍ لَهُ لِبَعْضِ وُلْدِهِ أَوْ قَالَ: قَالَ أَبِی لِبَعْضِ وُلْدِهِ إِیَّاکَ وَ الْمِزَاحَ فَإِنَّهُ یَذْهَبُ بِنُورِ إِیمَانِکَ وَ یَسْتَخِفُّ بِمُرُوءَتِکَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ نَحْوَهُ (١).

******

ترجمه:

از امام ابوالحسن (ع) روایت شده که در وصیتش به یکی از فرزندانش فرمود، یا گفت: پدرم به یکی از فرزندانش فرمود: از مزاح پرهیز کن، زیرا نور ایمانت را می برد و مروتت را سبک می شمارد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٨١٣ - رقم الحدیث الباب: ٩]

١٥٨١٣- ٩- (٢) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع إِیَّاکَ (٣) وَ الْمِزَاحَ فَإِنَّهُ یَجُرُّ السَّخِیمَةَ وَ یُورِثُ الضَّغِینَةَ وَ هُوَ السَّبُّ الْأَصْغَرُ.

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) روایت شده که فرمود: امیرالمؤمنین (ع) گفت: از مزاح پرهیز کن، زیرا کینه را به دنبال دارد و دشمنی به ارث می گذارد و این همان دشنام کوچک است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۱٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۵۸۱٤- ۱۰- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِيَّاكُمْ وَ الْمِزَاحَ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِمَاءِ الْوَجْهِ وَ مَهَابَةِ الرِّجَالِ.

******

ترجمه:

از محمد بن مروان از امام صادق (ع) روایت شده که فرمود: از مزاح پرهیز کنید، زیرا آبرو و هیبت مردان را می برد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۱۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۵۸۱۵- ۱۱- (٥) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ السِّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تُمَازِحْ فَيُجْتَرَأَ عَلَيْکَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : شوخی نکن زیرا برتو جرئت پیدا می شود .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۱٦ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

١٥٨١٦- ١٢- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ

ص: ١١٨

١- الفقیه ٤- ٤٠٨- ٥٨٨٥.

٢- الکافی ٢- ٦٦٤- ١٢.

٣- فی المصدر- إیّاکم.

٤- الکافی ٢- ٦٦٥- ١٦.

٥- الکافی ٢- ٦٦٥- ١٨.

٦- أمالی الصدوق- ٢٢٣- ٤.

مُحَمَّدِ بْنِ مَسْرُورٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص كَثْرَةُ الْمِزَاحِ تَذْهَبُ بِمَاءِ الْوَجْهِ وَ كَثْرَةُ الضَّحِكِ تَمْحُو الْإِيمَانَ وَ كَثْرَةُ الْكَذِبِ تَذْهَبُ بِالْبَهَاءِ.

******

ترجمه:

از امام صادق جعفر بن محمد (ع) از پدرش از پدرانش روایت شده که رسول خدا (ص) فرمود: زیاد مزاح کردن آبرو را می برد، زیاد خندیدن ایمان را محو می کند، و زیاد دروغ گفتن شکوه و وقار را از بین می برد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٨١٧ - رقم الحدیث الباب: ١٣]

۱۵۸۱۷- ۱۳- (۱) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِی مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِی الْمُفَضَّلِ الْفَضْلِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِیزِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: کَانَ ضَحِکُ النَّبِیِّ ص التَّبَسُّمَ فَاجْتَازَ ذَاتَ یَوْمٍ بِفِتْیَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ- وَ إِذَا هُمْ یَتَحَدَّثُونَ وَ یَضْحَکُونَ مِلْ ءَ أَفْوَاهِهِمْ فَقَالَ مَهْ یَا هَؤُلَاءِ مَنْ غَرَّهُ مِنْکُمْ أَمَلُهُ وَ قَصَرَ بِهِ فِی الْخَیْرِ عَمَلُهُ فَلْیَطَّلِعِ الْقُبُورَ وَ لْیَعْتَبِرْ بِالنُّشُورِ وَ اذْکُرُوا الْمَوْتَ فَإِنَّهُ هَادِمُ اللَّذَّاتِ.

******

ترجمه:

امام صادق * از پدرانش و ایشان از علی * روایت کرده اند که گفت: خنده پیامبر تبسم بود. روزی از جمعی از جوانان انصار عبور کرد و دید که آنان صحبت می کنند و با صدای بلند می خندند. پس فرمود: "بس کنید ای اینان! چه کسی از شما را آرزویش فریب داده و در کار خیر کوتاهی کرده است؟ باید به قبرها نگاه کنید و از رستاخیز عبرت بگیرید و مرگ را به یاد آورید، که مرگ نابود کننده لذات است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۱۸ - رقم الحدیث الباب: ۱٤]

۱۵۸۱۸- ۱٤- (۲) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِیِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع یَقُولُ إِنَّ اللَّهَ یُحِبُّ الْمُدَاعِبَ فِی الْجَمَاعَةِ بِلَا رَفَثٍ الْمُتَوَحِّدَ بِالْفِکْرَةِ (الْمُتَخَلِّیَ بِالْعَبْرَةِ) (۳) الْمُتَبَاهِیَ بِالصَّلَاةِ.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام فرمود:

خداوند دوست دارد کسی را که با مردم مزاح و شوخی کند، امّا سخن زشت به زبان نیاورد و نیز کسی را که اندیشه ای یکتاپرست داشته باشد و کسی را که آراسته به صبر و شکیبایی باشد و کسی را که به نماز خواندن افتخار کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۵]

۱۵۸۱۹- ۱۵- (٤) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ

ص: ۱۱۹

۱- أمالی الطوسیّ ۲- ۱۳٦.

۲- المحاسن- ۲۹۳- ٤٥۲.

۳- فی المصدر- المتحلی بالصبر.

٤- قرب الإسناد- ۳۳، و أورد ذیله فی الحدیث ۱۷ من الباب ۱۱۷ من هذه الأبواب، و انظر الباب ۳٦ من أبواب جهاد النفس.

ع أَنَّ دَاوُدَ قَالَ لِسُلَيْمَانَ ع يَا بُنَيَّ إِيَّاكَ وَ كَثْرَةَ الضَّحِكِ فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحِكِ تَتْرُكُ الرَّجُلَ (۱) فَقِيراً يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

حضرت داود به حضرت سلیمان گفت : فرزندم ازخنده زیاد بپرهیز زیرا خنده زیاد درقیامت باعث فقرانسان خواهد بود .

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۲۰ - رقم الحديث الباب: ١٦]

۱۵۸۲۰- ١٦- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع أَنَّهُ قَالَ: مَا مَزَحَ الرَّجُلُ مُزْحَةً إِلَّا مَجَّ مِنْ عَقْلِهِ مَجَّةً.

******

ترجمه:

حضرت علی * : کسی شوخی نمی کند مگر اینکه بخشی ازعقلش نا بود می شود

٨٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّبَسُّمِ فِی وَجْهِ الْمُؤْمِنِ

اشارة

(۳) ٨٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّبَسُّمِ فِی وَجْهِ الْمُؤْمِنِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۲۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۸۲۱- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی كِتَابِ الْإِخْوَانِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: مَنْ خَرَجَ فِی حَاجَةٍ وَ مَسَحَ وَجْهَهُ بِمَاءِ الْوَرْدِ لَمْ يَرْهَقْ وَجْهَهُ قَتَرٌ وَ لَا ذِلَّةٌ وَ مَنْ شَرِبَ مِنْ سُؤْرِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ يُرِيدُ بِهِ (٥) التَّوَاضُعَ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ الْبَتَّةَ وَ مَنْ تَبَسَّمَ فِی وَجْهِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَسَنَةً وَ مَنْ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَسَنَةً لَمْ يُعَذِّبْهُ.

******

ترجمه:

امام رضا (علیه السلام) فرمود:

هر که برای حاجتی بیرون رود و صورت خود را با گلاب (آب گل) مسح کند، صورتش را سیاهی و خواری نپوشاند.

و هر که از باقی مانده آب برادر مؤمنش بنوشد، با قصد فروتنی، خداوند او را بدون شک وارد بهشت می کند.

و هر که در صورت برادر مؤمنش تبسم کند، خداوند برای او حسنه ای می نویسد، و هر که خداوند برای او حسنه ای بنویسد، او را عذاب نمی دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۲۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۸۲۲- ۲- (٦) وَ عَنْ جَابِرِ بْنِ یَزِیدَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: تَبَسُّمُ الْمُؤْمِنِ فِی وَجْهِ أَخِیهِ حَسَنَةٌ وَ صَرْفُهُ الْقَذَی عَنْهُ حَسَنَةٌ وَ مَا عُبِدَ اللَّهُ (بِمِثْلِ) (۷) إِدْخَالِ السُّرُورِ عَلَی الْمُؤْمِنِ.

******

ترجمه:

جابر بن یزید از امام باقر (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: تبسم (لبخند زدن) مؤمن در چهره برادرش حسنه است.

و برطرف کردن چیزی (آزار دهنده) از او حسنه است.

و خداوند با چیزی (بسان) وارد کردن سرور بر مؤمن عبادت نشده است.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۲۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۵۸۲۳- ۳- (۸) وَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَخَذَ مِنْ وَجْهِ أَخِيهِ

ص: ۱۲۰

۱- فی المصدر- العبد.

۲- نهج البلاغة ۳- ۲٦۰- ٤٥۰.

۳- الباب ۸٤ فيه ۳ أحاديث.

٤- مصادقة الاخوان- ٥۲- ۱.

٥- فی المصدر- بذلک.

٦- مصادقة الاخوان- ٥۲- ۲.

۷- فی المصدر- بشی ء أحبّ إليه من.

۸- مصادقة الاخوان- ٥۲- ۳.

الْمُؤْمِنِ قَذَاةً كُتِبَ لَهُ (۱) عَشْرُ حَسَنَاتٍ وَ مَنْ تَبَسَّمَ فِی وَجْهِ أَخِيهِ كَانَتْ لَهُ حَسَنَةٌ.

(۲)

******

ترجمه:

امام صادق (عليه السلام) فرمود:هر كه از چهره برادر مؤمنش چيزى (آزار دهنده اى) بردارد، براى او ده حسنه نوشته مى شود.و هر كه در چهره برادر مؤمنش تبسم كند، براى او يک حسنه نوشته مى شود.

٨٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّبْرِ عَلَى أَذَى الْجَارِ وَ غَيْرِهِ

اشارة

(٣) ٨٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّبْرِ عَلَى أَذَى الْجَارِ وَ غَيْرِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٢٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٨٢٤- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ (٥) جَمِيعاً عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عِكْرِمَةَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَقُلْتُ لِي جَارٌ يُؤْذِينِي فَقَالَ ارْحَمْهُ فَقُلْتُ لَا رَحِمَهُ اللَّهُ فَصَرَفَ وَجْهَهُ عَنِّي فَكَرِهْتُ أَنْ أَدَعَهُ فَقُلْتُ يَفْعَلُ بِي كَذَا وَ كَذَا وَ يَفْعَلُ وَ يُؤْذِينِي فَقَالَ أَ رَأَيْتَ إِنْ كَاشَفْتَهُ انْتَصَفْتَ مِنْهُ فَقُلْتُ بَلْ أُرْبِي عَلَيْهِ فَقَالَ إِنَّ ذَا مِمَّنْ يَحْسُدُ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَإِذَا رَأَى نِعْمَةً عَلَى أَحَدٍ فَكَانَ لَهُ أَهْلٌ جَعَلَ بَلَاءَهُ عَلَيْهِمْ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ أَهْلٌ جَعَلَهُ عَلَى خَادِمِهِ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ خَادِمٌ أَسْهَرَ لَيْلَهُ وَ أَغَاظَ نَهَارَهُ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ فِي كِتَابِ الزُّهْدِ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

عمرو بن عكرمة گفت: نزد امام صادق (عليه السلام) رفتم و گفتم: همسايه اى دارم كه مرا آزار مى دهد. امام فرمود: به او رحم كن. گفتم: خدا او را رحم نكند. امام روى خود را از من برگرداند. من

نخواستم او را ترک کنم، پس گفتم: او با من چنین و چنان می کند و مرا آزار می دهد. امام فرمود: آیا فکر می کنی اگر با او مواجه شوی، حق خود را از او می گیری؟ گفتم: بله، بر او برتری دارم. امام فرمود: او از کسانی است که به مردم به خاطر آنچه خدا از فضل خود به آن ها داده، حسادت می کند. پس وقتی نعمتی را بر کسی ببیند، اگر خانواده ای داشته باشد، بلای خود را بر آن ها وارد می کند و اگر خانواده ای نداشته باشد، آن را بر خدمتکارش وارد می کند و اگر خدمتکاری نداشته باشد، شب را بی خواب می گذراند و روز را در خشم می گذراند....

۱- فی المصدر- کتب اللّه له.

۲- و تقدم ما یدلّ علی ذلک فی الحدیث ٦ من الباب ۲۹ من أبواب الملابس، و فی الباب ٥۲ من أبواب آداب السفر.

۳- الباب ۸٥ فیه ۱۳ حدیثا.

٤- الکافی ۲- ٦٦٦- ۱، و أورد ذیله فی الحدیث ۱ من الباب ۸٦ من هذه الأبواب.

٥- فی نسخة- فضالة بن أیوب (هامش المخطوط).

٦- الزهد- ٤۲- ۱۱۳.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٥۸۲٥ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱٥۸۲٥- ۲- (۱) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ حَمْزَةَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدٍ صَالِحٍ قَالَ: لَيْسَ حُسْنُ الْجِوَارِ كَفَّ الْأَذَى وَ لَكِنْ حُسْنُ الْجِوَارِ صَبْرُکَ عَلَى الْأَذَى.

******

ترجمه:

حضرت کاظم* : خئب همسایه داری آزارنرساندن به اونیست بلکه صبرکردن برآزاراوست .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٢٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٨٢٦- ٣- (٢) وَ عَنْهُمْ عَنِ ابْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا أَفْلَتَ الْمُؤْمِنُ مِنْ وَاحِدَةٍ مِنْ ثَلَاثَةٍ وَ لَرُبَّمَا اجْتَمَعَتِ الثَّلَاثُ عَلَيْهِ إِمَّا بَعْضُ (٣) مَنْ يَكُونُ مَعَهُ فِي الدَّارِ يُغْلِقُ عَلَيْهِ بَابَهُ يُؤْذِيهِ أَوْ جَارٌ يُؤْذِيهِ أَوْ مَنْ فِي طَرِيقِهِ إِلَى حَوَائِجِهِ يُؤْذِيهِ وَ لَوْ أَنَّ مُؤْمِناً عَلَى قُلَّةِ جَبَلٍ لَبَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيْهِ شَيْطَاناً يُؤْذِيهِ وَ يَجْعَلُ لَهُ (٤) مِنْ إِيمَانِهِ أُنْساً لَا يَسْتَوْحِشُ مَعَهُ إِلَى أَحَدٍ.

******

ترجمه:

ابن مسکان از امام صادق (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود:

مؤمن از یکی از سه مورد رهایی نمی یابد و شاید هر سه مورد بر او جمع شوند:

کسی که با او در خانه است و در را به روی او می بندد و او را آزار می دهد،

یا همسایه ای که او را آزار می دهد،

یا کسی که در راه نیازهایش با او برخورد می کند و او را آزار می دهد.

و اگر مؤمنی بر قله کوهی باشد، خداوند عز و جل شیطانی را می فرستد که او را آزار دهد و از ایمانش برای او انسی قرار می دهد که با آن به هیچ کسی نیازمند نباشد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۲۷ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۵۸۲۷- ٤- (٥) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا كَانَ وَ لَا يَكُونُ وَ لَيْسَ بِكَائِنٍ مُؤْمِنٌ إِلَّا وَ لَهُ جَارٌ يُؤْذِيهِ وَ لَوْ أَنَّ مُؤْمِناً فِی جَزِيرَةٍ مِنْ جَزَائِرِ الْبَحْرِ لَبَعَثَ (٦) اللَّهُ لَهُ مَنْ يُؤْذِيهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق* : هيچ مومنی نبوده ونيست ونخواهد بود مگراينكه مورد اذيت همسايه اش هست وحتی اگرمومنی دريكی ازجزائرساكن باشد خدا كسی را مامور می كند تا اورا آزاردهد .

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۲۸ - رقم الحديث الباب: ٥]

۱۵۸۲۸- ٥- (٧) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِی أَيُّوبَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

۱- الكافی ۲- ٦٦٧- ۹.

۲- الكافی ۲- ۲٤۹- ۳.

۳- فی المصدر- بغض.

٤- فی المصدر- جعل اللّه له.

٥- الكافی ۲- ۲٥۱- ۱۱.

٦- فی المصدر: لابتعث.

۷- الکافی ۲- ۲۵۱- ۱۲.

قَالَ: مَا کَانَ فِیمَا مَضَی وَ لَا فِیمَا بَقِیَ وَ لَا فِیمَا أَنْتُمْ فِیهِ مُؤْمِنٌ إِلَّا وَ لَهُ جَارٌ یُؤْذِیهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : مومنی نیست که درگذشته یا در آینده یا درهمین زمان مگراینکه مورد آزارهمسایه اش باشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۲۹ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۵۸۲۹- ٦- (۱) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ مَا کَانَ وَ لَا یَکُونُ إِلَی أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ مُؤْمِنٌ إِلَّا وَ لَهُ جَارٌ یُؤْذِیهِ.

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار از امام صادق (ع) روایت شده که فرمود: شنیدم می فرمود: هیچ مؤمنی نبوده و نخواهد بود تا قیامت برپا شود، مگر اینکه همسایه ای دارد که او را اذیت می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۳۰ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۸۳۰- ۷- (۲) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِیرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَی النَّبِیِّ ص فَشَکَا إِلَیْهِ أَذَی جَارِهِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص اصْبِرْ ثُمَّ أَتَاهُ ثَانِیَةً فَقَالَ لَهُ صَبْرٌ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

از حنان بن سدیر از پدرش از امام باقر (ع) روایت شده که فرمود: مردی نزد پیامبر (ص) آمد و از آزار همسایه اش شکایت کرد. پس پیامبر (ص) به او فرمود: صبر کن. سپس برای بار دوم نزد پیامبر (ص) آمد و او باز به او فرمود: صبر کن.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۳۱ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۵۸۳۱- ۸- (۳) الْحُسَیْنُ بْنُ سَعِیدٍ فِی کِتَابِ الزُّهْدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی رَجَاءٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: حُسْنُ الْجِوَارِ یَزِیدُ فِی الرِّزْقِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : خوبهمسایه داری کردن رزق را زیاد می کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۳۲ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۵۸۳۲- ۹- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْجَامُورَانِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَوْ أَنَّ رَجُلًا مُؤْمِناً کَانَ فِی قُلَّةِ جَبَلٍ لَبَعَثَ اللَّهُ مَنْ یُؤْذِیهِ لِیَأْجُرَهُ عَلَی ذَلِکَ.

******

ترجمه:

از حسن بن علی بن ابی حمزه از پدرش از امام صادق (ع) روایت شده که فرمود: اگر مردی مؤمن در بالای کوهی باشد، خداوند کسی را می فرستد که او را اذیت کند تا او را بر این کار پاداش دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۳۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۵۸۳۳- ۱۰- (۵) وَ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ

ص: ۱۲۳

۱- الکافی ۲- ۲۵۲- ۱۳.

۲- الکافی ۲- ٦٦٨- ۱۳.

۳- الزهد- ٤۳- ۱۱۵، و أورده عن الکافی فی الحدیث ۲ من الباب ۸۷ من هذه الأبواب.

٤- علل الشرائع- ٤٤- ۲.

۵- علل الشرائع- ٤٤- ۳.

الْکُوفِیِّ عَنْ عُبَیْدِ اللَّهِ بْنِ حُمْدُونٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ نَصْرٍ (۱) عَنْ خَالِدٍ عَنْ حُصَیْنٍ عَنْ یَحْیَی بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ أَبِیهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا زِلْتُ أَنَا وَ مَنْ کَانَ قَبْلِی مِنَ النَّبِیِّینَ (۲) مُبْتَلَیْنَ بِمَنْ یُؤْذِینَا وَ لَوْ کَانَ الْمُؤْمِنُ عَلَی رَأْسِ جَبَلٍ لَقَیَّضَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَنْ یُؤْذِیهِ لِیَأْجُرَهُ عَلَی ذَلِکَ وَ قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع مَا زِلْتُ مَظْلُوماً مُنْذُ وَلَدَتْنِی أُمِّی حَتَّی إِنَّ عَقِیلًا لَیُصِیبُهُ رَمَدٌ فَیَقُولُ لَا تَذُرُّونِی حَتَّی تَذُرُّوا عَلِیّاً- فَیَذُرُّونِّی وَ مَا بِی مِنْ رَمَدٍ.

******

ترجمه:

علی بن حسین (علیه السلام) از پدرش (علیه السلام) روایت کرده است که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود:

من و کسانی که پیش از من از پیامبران بودند، همواره مورد آزمایش قرار گرفتیم به وسیله کسانی که ما را آزار می دادند. و اگر مؤمن بر قله کوهی باشد، خداوند عز و جل کسی را می فرستد که او را آزار دهد تا او را بر این [آزمایش] پاداش دهد . وعلی * فرمودند : «من از زمان تولد مظلوم بوده ام به طوری که گاهی عقیل به درد چشم مبتلا می شد، می گفت من نمی گذارم دوا به چشم من بریزید مگر این که اول به چشم علی بریزید. با این که من مبتلا به درد چشم نبودم».

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۵۸۳٤- ۱۱- (۳) وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ بِأَسَانِیدَ تَقَدَّمَتْ فِی إِسْبَاغِ الْوُضُوءِ (٤) عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا کَانَ وَ لَا یَکُونُ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَةِ مُؤْمِنٌ إِلَّا وَ لَهُ جَارٌ یُؤْذِیهِ.

******

ترجمه:

از امام رضا (ع) از پدرانش روایت شده که رسول خدا (ص) فرمود: هیچ مؤمنی نبوده و نخواهد بود تا روز قیامت، مگر اینکه همسایه ای دارد که او را آزار می دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۳۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۵۸۳۵- ۱۲- (۵) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی مُحَمَّدٍ الْفَحَّامِ عَنِ الْمَنْصُورِیِّ عَنْ عَمِّ أَبِیهِ عَنِ الْإِمَامِ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: مَا کَانَ وَ لَا یَکُونُ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَةِ- مُؤْمِنٌ إِلَّا وَ لَهُ جَارٌ یُؤْذِیهِ قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع- مَنْ صَفَتْ لَهُ دُنْیَاهُ فَاتَّهِمْهُ فِی دِینِهِ

قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع إِذَا كَانَ لَکَ صَدِيقٌ فَوُلِّيَ وِلَايَةً فَأَصَبْتَهُ عَلَى الْعُشْرِ مِمَّا كَانَ لَکَ عَلَيْهِ قَبْلَ وِلَايَتِهِ فَلَيْسَ لَکَ بِصَدِيقِ سَوْءٍ

ص: ١٢٤

١- فی المصدر- الحسين بن نصير.

٢- فی المصدر زيادة- و المؤمنين.

٣- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٣٣- ٥٩.

٤- تقدمت فی الحديث ٤ من الباب ٥٤ من أبواب الوضوء.

٥- أمالی الطوسیّ- ١- ٢٨٦.

قَالَ وَ قَالَ الْبَاقِرُ ع- اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الآيَةَ إِنَّ فِی ذلِکَ لآياتٍ لِلْمُتَوَسِّمِينَ (١).

******

ترجمه:

علی بن محمد از پدرانش از امام صادق (عليه السلام) روايت كرده است كه فرمود:

هيچ مؤمنی نبوده و نخواهد بود تا روز قيامت مگر اينكه همسايه ای دارد كه او را آزار می دهد.

امام صادق (عليه السلام) فرمود: هر كس دنيايش برای او خالص و صاف شود(هيچ مشكلی نداشته باشد)، در دينش به او اتهام بزن.

امام صادق (عليه السلام) فرمود: اگر دوستی داری كه به مقامی منصوب شد و ديدی كه يک دهم آنچه قبلاً به تو می داد، به تو نمی دهد، پس او دوست بدی است.

امام باقر (علیه السلام) فرمود: از فراست مؤمن بپرهیزید، زیرا او با نور خدا می نگرد. سپس این آیه را تلاوت فرمود: "إِنَّ فِی ذلِکَ لآیاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِینَ" (الحجر ۱۵:۷۵).

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۳۶ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۵۸۳۶- ۱۳- (۲) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع ثَلَاثٌ مِنْ أَبْوَابِ الْبِرِّ سَخَاءُ النَّفْسِ وَ طِیبُ الْکَلَامِ وَ الصَّبْرُ عَلَی الْأَذَی.

******

ترجمه:

از سکونی روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود: امیرالمؤمنین (ع) گفت: سه چیز از درهای نیکی هستند: بخشندگی نفس، گفتار نیکو، و صبر بر آزار.

۸۶- بَابُ وُجُوبِ کَفِّ الْأَذَی عَنِ الْجَارِ

اشارة

(۳) ۸۶ بَابُ وُجُوبِ کَفِّ الْأَذَی عَنِ الْجَارِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۳۷ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۵۸۳۷- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ (٥) جَمِيعاً عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص أَتَاهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ- فَقَالَ إِنِّي اشْتَرَيْتُ دَاراً مِنْ بَنِي فُلَانٍ وَ إِنَّ أَقْرَبَ جِيرَانِي مِنِّي جِوَاراً مَنْ لَا أَرْجُو خَيْرَهُ وَ لَا آمَنُ شَرَّهُ قَالَ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص عَلِيّاً وَ سَلْمَانَ- وَ أَبَا ذَرٍّ وَ نَسِيتُ آخَرَ وَ أَظُنُّهُ الْمِقْدَادَ- أَنْ يُنَادُوا فِي الْمَسْجِدِ بِأَعْلَى أَصْوَاتِهِمْ بِأَنَّهُ لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَمْ يَأْمَنْ جَارُهُ بَوَائِقَهُ فَنَادَوْا بِهَا ثَلَاثاً ثُمَّ أَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى كُلِّ أَرْبَعِينَ دَاراً مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ.

ص: ۱۲۵

۱- الحجر ۱۵- ۷۵.

۲- المحاسن- ٦- ١٤.

۳- الباب ٨٦ فيه ۷ أحاديث.

٤- الكافي ۲- ٦٦٦- ۱، و أورد صدره في الحديث ۱ من الباب ۸۵ من هذه الأبواب.

۵- في نسخة- علي بن فضال، عن أبي أيوب (هامش المخطوط)، و في المصدر- علي بن فضال، عن فضالة بن أيوب.

وَ رَوَاهُ الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ فِي كِتَابِ الزُّهْدِ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

حضرت صادق * فرمودند : که یک مرد از قوم انصار به پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) آمد و گفت که یک خانه از بنی فلان خریده ام، اما نزدیک ترین همسایه ام به من، همسایه ای است که نه

خیرش را امیدوارم و نه امنیت از بدی او دارم. پس پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) به علی، سلمان، اباذر و مقداد فرمان داد که در مسجد به بلندترین صداهایشان ندا کنند که هیچ ایمانی برای کسی نیست که همسایه اش از بوائق او اطمینان نداشته باشد. سپس با دست خود به سمت هر چهل خانه اطرافش اشاره کرد، هم از جلو و هم از پشت و هم از راست و هم از چپ.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۳۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۸۳۸- ۲- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَیْدٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِیهِ ع قَالَ: قَالَ: قَرَأْتُ فِی کِتَابِ عَلِیٍّ ع أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص کَتَبَ بَیْنَ الْمُهَاجِرِینَ وَ الْأَنْصَارِ وَ مَنْ لَحِقَ بِهِمْ مِنْ أَهْلِ یَثْرِبَ- أَنَّ الْجَارَ کَالنَّفْسِ غَیْرَ مُضَارٍّ وَ لَا آثِمٍ وَ حُرْمَةَ الْجَارِ عَلَی الْجَارِ کَحُرْمَةِ أُمِّهِ الْحَدِیثُ مُخْتَصَرٌ.

******

ترجمه:

از طلحه بن زید از امام صادق (ع) از پدرش (ع) روایت شده که فرمود: در کتاب علی (ع) خواندم که رسول خدا (ص) میان مهاجران و انصار و کسانی که از اهل یثرب به آنها پیوستند نوشت که همسایه مانند خودِ شخص است، نه باید به او ضرری رساند و نه گناهی بر او روا داشت، و حرمت همسایه بر همسایه مانند حرمت مادرش است. (حدیث به صورت مختصر نقل شده است.)

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۳۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۸۳۹- ۳- (۳) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِیزِ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: جَاءَتْ فَاطِمَةُ ع تَشْکُو إِلَی رَسُولِ اللَّهِ ص- بَعْضَ أَمْرِهَا فَأَعْطَاهَا کَرَبَةً (٤) وَ قَالَ تَعَلَّمِی مَا فِیهَا فَإِذَا فِیهَا مَنْ کَانَ یُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْیَوْمِ الآخِرِ فَلَا یُؤْذِ جَارَهُ وَ مَنْ کَانَ یُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْیَوْمِ الآخِرِ فَلْیُکْرِمْ ضَیْفَهُ وَ مَنْ کَانَ یُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْیَوْمِ الآخِرِ فَلْیَقُلْ خَیْراً أَوْ لِیَسْکُتْ.

******

ترجمه:

از زرارة روایت شده است که امام صادق (ع) فرمود: فاطمه (ع) نزد رسول خدا (ص) آمد و از برخی از کارهایش شکایت کرد. پس پیامبر (ص) به او تکه چوبی داد و فرمود: آنچه در آن است را یاد بگیر. در آن نوشته شده بود: کسی که به خدا و روز قیامت ایمان دارد، نباید همسایه اش را اذیت کند. و کسی که به خدا و روز قیامت ایمان دارد، باید مهمانش را گرامی بدارد. و کسی که به خدا و روز قیامت ایمان دارد، باید سخن خیر بگوید یا سکوت کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸٤۰ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵۸٤۰- ٤- (۵) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ الْمُؤْمِنُ مَنْ أَمِنَ جَارُهُ بَوَائِقَهُ قُلْتُ مَا بَوَائِقُهُ قَالَ ظُلْمُهُ وَ غَشْمُهُ.

******

ترجمه:

از ابو حمزه روایت شده است که گفت شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: مؤمن کسی است که همسایه اش از آسیب های او در امان باشد. گفتم: آسیب های او چیست؟ فرمود: ظلم و ستم او.

۱- الزهد- ٤۲- ۱۱۳.

۲- الکافی ۲- ٦٦٦- ۲.

٣- الكافی ٢- ٦٦٧- ٦.

٤- الكربة بالتحريک- أصول السعف الغلاظ العراض. (القاموس المحيط- كرب- ١- ١٢٣. هامش المخطوط).

٥- الكافی ٢- ٦٦٨- ١٢.

[رقم الحديث الكلی: ١٥٨٤١ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٥٨٤١- ٥- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ شُعَيْبِ بْنِ وَاقِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِيٍّ ع عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص فِی حَدِيثِ الْمَنَاهِی قَالَ: مَنْ آذَی جَارَهُ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ رِيحَ الْجَنَّةِ وَ مَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَ بِئْسَ الْمَصِيرُ وَ مَنْ ضَيَّعَ حَقَّ جَارِهِ فَلَيْسَ مِنَّا وَ مَا زَالَ جَبْرَئِيلُ يُوصِينِی بِالْجَارِ حَتَّی ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُوَرِّثُهُ وَ مَا زَالَ يُوصِينِی بِالْمَمَالِيکِ حَتَّی ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيَجْعَلُ لَهُمْ وَقْتاً إِذَا بَلَغُوا ذَلِکَ الْوَقْتَ أُعْتِقُوا وَ مَا زَالَ يُوصِينِی بِالسِّوَاکِ حَتَّی ظَنَنْتُ (٢) أَنَّهُ سَيَجْعَلُهُ فَرِيضَةً وَ مَا زَالَ يُوصِينِی بِقِيَامِ اللَّيْلِ حَتَّی ظَنَنْتُ أَنَّ خِيَارَ أُمَّتِی لَنْ يَنَامُوا.

وَ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ بِإِسْنَادٍ تَقَدَّمَ فِی عِيَادَةِ الْمَرِيضِ (٣) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص نَحْوَهُ إِلَی قَوْلِهِ فَلَيْسَ مِنَّا (٤).

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) از پدرانش از علی (ع) از رسول خدا (ص) در حديثی از نهی ها روايت شده است كه فرمود: كسی كه همسايه اش را اذيت كند، خداوند بوی بهشت را بر او حرام می كند و جايگاهش جهنم است و بد جايگاهی است. و كسی كه حق همسايه اش را ضايع كند، از ما نيست. و جبرئيل همواره به من درباره همسايه سفارش می كرد تا جايی كه گمان كردم او را وارث قرار خواهد داد. و همواره به من درباره خدمتكاران سفارش می كرد تا جايی كه گمان كردم زمانی برای آنها قرار

خواهد داد که اگر به آن زمان رسیدند، آزاد شوند. و همواره به من درباره مسواک زدن سفارش می کرد تا جایی که گمان کردم آن را واجب خواهد کرد. و همواره به من درباره نماز شب سفارش می کرد تا جایی که گمان کردم بهترین های امت من نخواهند خوابید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۴۲ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۵۸۴۲- ٦- (۵) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ الدَّقَّاقِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ السِّنَانِیِّ وَ الْحُسَیْنِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَحْمَدَ الْمُکَتِّبِ کُلِّهِمْ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْکُوفِیِّ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ عَبْدِ الْعَظِیمِ الْحَسَنِیِّ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی مَحْمُودٍ قَالَ: قَالَ الرِّضَا ع الْمُؤْمِنُ الَّذِی إِذَا أَحْسَنَ اسْتَبْشَرَ وَ إِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ وَ الْمُسْلِمُ الَّذِی

ص: ۱۲۷

۱- الفقیه ٤- ۱۱- ٤٩٦٨، و أورد قطعة منه فی الحدیث ١٦ من الباب ۱ من أبواب السواک، و أخری فی الحدیث ۲۵ من الباب ۳۹ من أبواب الصلوات المندوبة.

۲- فیه عدم جواز العمل بالظن، و أنّه قد لا یکون مطابقا للواقع، حتی ظنّ المعصوم فما الظنّ بظن غیره، و قد تقدم لهذا نظائر و یأتی مثلها کثیرا (منه. ره).

۳- تقدم فی الحدیث ۹ من الباب ۱۰ من أبواب الاحتضار.

٤- عقاب الأعمال- ۳۳۵.

۵- لم نعثر علیه فی معانی الأخبار لکنه موجود فی عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲٤- ذیل الحدیث ۲.

یَسْلَمُ الْمُسْلِمُونَ (۱) مِنْ لِسَانِهِ وَ یَدِهِ وَ لَیْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ یَأْمَنْ جَارُهُ بَوَائِقَهُ.

******

ترجمه:

امام رضا علیه السلام : مؤمن کسی است که چون کار نیك انجام دهد، شادمان شود و هرگاه بدی کند، آمرزش بطلبد . مسلمان کسی است که مسلمانان از دست و زبان او در آسایش باشند ؛ از ما نیست کسی که همسایگانش از آزار او در امان نباشند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۴۳ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۸۴۳- ۷- (۲) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ عَبْدِ الْخَالِقِ وَ أَبِی الصَّبَّاحِ الْکِنَانِیِّ جَمِیعاً عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقَ ع یَقُولُ مَنْ کَفَّ أَذَاهُ عَنْ جَارِهِ أَقَالَهُ اللَّهُ عَثْرَتَهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ وَ مَنْ عَفَّ بَطْنُهُ وَ فَرْجُهُ کَانَ فِی الْجَنَّةِ مَلِکاً مَحْبُوراً وَ مَنْ أَعْتَقَ نَسَمَةً مُؤْمِنَةً بَنَی اللَّهُ لَهُ بَیْتاً فِی الْجَنَّةِ.

(۳)

******

ترجمه:

از ابو بصیر روایت شده است که گفت شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: کسی که آزارش را از همسایه اش باز دارد، خداوند در روز قیامت لغزشش را می پوشاند، و کسی که شکم و عورتش را از گناه باز دارد، در بهشت پادشاهی بزرگوار خواهد بود، و کسی که بنده ای مؤمن را آزاد کند، خداوند برای او خانه ای در بهشت می سازد.

۸۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ حُسْنِ الْجِوَارِ

اشارة

(٤) ٨٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ حُسْنِ الْجِوَارِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٤٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٨٤٤- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْكُوفِیِّ عَنْ عُبَیْسِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص حُسْنُ الْجِوَارِ یَعْمُرُ الدِّیَارَ وَ یُنْسِئُ فِی الْأَعْمَارِ.

******

ترجمه:

رسول اكرم : خوب همسايه دارى كردن شهرهارا آباد وعمررا زياد مى كند .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٤٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٨٤٥- ٢- (٦) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی رَجَاءٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: حُسْنُ الْجِوَارِ یَزِیدُ فِی الرِّزْقِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق* : خوب همسايه دارى كردن رزق را زياد مى كند .

١- فی نسخة- المؤمنون (هامش المخطوط).

٢- أمالی الصدوق- ٤٤٣- ٤، و أورده فی الحدیث ١١ من الباب ٢٢ من أبواب جهاد النفس.

٣- و تقدم ما یدلّ علی ذلک فی الحدیث ٨ من الباب ١ من أبواب السواک و فی الحدیث ٧ من الباب ٤٩ من أبواب آداب السفر. و یأتی ما یدلّ علیه فی الحدیث ٥ من الباب ٨٧ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ١٥ من الباب ٤ من أبواب جهاد النفس.

٤- الباب ٨٧ فیه ٥ أحادیث.

٥- الکافی ٢- ٦٦٧- ١٠.

٦- الکافی ٢- ٦٦٦- ٣، و أورده عن الزهد فی الحدیث ٨ من الباب ٨٥ من هذه الأبواب.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٨٤٦ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٥٨٤٦- ٣- (١) وَ عَنْهُمْ عَنِ ابْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدَانَ عَنْ أَبِی مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ لِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع حُسْنُ الْجِوَارِ زِیَادَةٌ فِی الْأَعْمَارِ وَ عِمَارَةُ الدِّیَارِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق* : خوب همسایه داری کردن عمررا زیاد می کند شهرهارا آباد می کند .

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٨٤٧ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٥٨٤٧- ٤- (٢) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ النَّهِیکِیِّ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِیدِ عَنِ الْحَکَمِ الْخَیَّاطِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع حُسْنُ الْجِوَارِ یَعْمُرُ الدِّیَارَ وَ یَزِیدُ فِی الْأَعْمَارِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق* : خوب همسایه داری کردن شهرهارا آباد وعمررا زیاد می کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۴۸ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۵۸۴۸- ۵- (۳) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِی الرَّبِيعِ الشَّامِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ وَ الْبَيْتُ غَاصٌّ بِأَهْلِهِ اعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحْسِنْ مُجَاوَرَةَ مَنْ جَاوَرَهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٤) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٥).

******

ترجمه:

ابو الربیع شامی گوید: حضرت صادق علیه السلام - در حالی که خانه پر از جمعیت بود - فرمود: که بدانید از ما نیست کسی که با همسایه اش خوشرفتاری نکند.

۸۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ إِطْعَامِ الْجِيرَانِ وَ وُجُوبِهِ مَعَ الضَّرُورَةِ

اشارة

(٦) ۸۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ إِطْعَامِ الْجِيرَانِ وَ وُجُوبِهِ مَعَ الضَّرُورَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۴۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۵۸۴۹- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

۱- الکافی ۲- ٦٦٧- ۷.

۲- الکافی ۲- ٦٦٧- ۸.

۳- الکافی ۲- ٦٦٨- ۱۱.

٤- تقدم فی الحدیث ۸ من الباب ۱ من أبواب أحکام المساکن، و فی الأحادیث ۲، ٥، ۸، ۱۰ من الباب ۱، و فی الحدیثین ۲، ۸ من الباب ۸٥، و تقدم ما یدلّ علی کف الأذی عن الجار فی الباب ۸٦ من هذه الأبواب.

٥- یأتی فی الباب ۸۸ من هذه الأبواب، و فی الحدیثین ۱۹، ۲۱ من الباب ٤ من أبواب جهاد النفس.

٦- الباب ۸۸ فیه ۳ أحادیث.

۷- الکافی ۲- ٦٦٨- ١٤.

عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الْبَجَلِیِّ عَنْ عُبَیْدِ اللَّهِ الْوَصَّافِیِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا آمَنَ بِی مَنْ بَاتَ شَبْعَانَ وَ جَارُهُ جَائِعٌ قَالَ وَ مَا مِنْ أَهْلِ قَرْیَةٍ یَبِیتُ فِیهِمْ جَائِعٌ یَنْظُرُ اللَّهُ إِلَیْهِمْ یَوْمَ الْقِیَامَةِ.

******

ترجمه:

رسول خدا (صلّی الله علیه و آله) فرموده: بمن ایمان ندارد کسی که سیر بخوابد و همسایه اش گرسنه باشد، و فرمود: اهل یك آبادی که شب را بگذرانند و در ایشان گرسنه ای باشد روز قیامت خداوند بآنها نظر رحمت نیفکند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۵۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۸۵۰- ۲- (۱) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَمِّهِ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنِ الْكَاهِلِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ يَعْقُوبَ لَمَّا ذَهَبَ مِنْهُ بِنْيَامِينُ نَادَى يَا رَبِّ أَ مَا تَرْحَمُنِي أَذْهَبْتَ عَيْنَيَّ وَ أَذْهَبْتَ ابْنَيَّ فَأَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِلَيْهِ لَوْ أَمَتُّهُمَا لَأَحْيَيْتُهُمَا (۲) لَكَ حَتَّى أَجْمَعَ بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُمَا وَ لَكِنْ تَذْكُرُ الشَّاةَ الَّتِي ذَبَحْتَهَا وَ شَوَيْتَهَا وَ أَكَلْتَ وَ فُلَانٌ إِلَى جَانِبِكَ صَائِمٌ لَمْ تُنِلْهُ مِنْهَا شَيْئاً.

******

ترجمه:

کاهلی گوید: شنیدم امام صادق (علیه السلام) فرمود: چون بنیامین از دست یعقوب (علیه السلام) رفت عرض کرد: «بار پروردگارا! به من رحم نمی کنی؟ چشمم را که گرفتی و فرزندم را هم بردی»؟ پس خدای تبارک وتعالی به او وحی کرد: «اگر من آن دو را (یعنی یوسف (علیه السلام) و بنیامین را) حتّی اگر مرده هم باشند برایت زنده می کنم. ولی آیا به یاد داری آن گوسفندی که سر بریدی و بریان کردی و خوردی و فلان و فلان در همسایگی تو روزه بودند و چیزی از آن به آن ها ندادی»؟

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۵۱ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۵۸۵۱- ۳- (۳) قَالَ وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى فَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ يَعْقُوبُ يُنَادِي مُنَادِيهِ كُلَّ غَدَاةٍ مِنْ مَنْزِلِهِ عَلَى فَرْسَخٍ أَلَا مَنْ أَرَادَ الْغَدَاءَ فَلْيَأْتِ إِلَى يَعْقُوبَ وَ إِذَا أَمْسَى نَادَى أَلَا مَنْ أَرَادَ الْعَشَاءَ فَلْيَأْتِ إِلَى يَعْقُوبَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الصَّدَقَةِ (٤) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ فِي فِعْلِ الْمَعْرُوفِ (٥) وَ فِي الْأَطْعِمَةِ (٦).

******

ترجمه:

و در روایت دیگری است که یعقوب (علیه السلام) پس از آن [وحی] همیشه از منزلش در هر چاشتگاه تا سر یک فرسنگی جار می زدند: «هرکس چاشت خواهد به خانه ی یعقوب (علیه السلام) آید و در شامگاه هم جار می زدند: که هرکس شام خواهد نزد یعقوب (علیه السلام) آید»

ص: ۱۳۰

۱- الکافی ۲- ٦٦٦- ٤.

۲- فیه دلالة علی إمکان الرجعة (منه. قده).

۳- الکافی ۲- ٦٦٧- ٥.

٤- تقدم فی الباب ٤٧ من أبواب الصدقة.

٥- یأتی فی الباب ١٦ من أبواب فعل المعروف.

٦- یأتی فی الأبواب ٢٦، ٣٠، ٣٢ من أبواب آداب المائدة.

۸۹- بَابُ کَرَاهَةِ مُجَاوَرَةِ جَارِ السَّوْءِ

اشارة

(۱) ۸۹ بَابُ کَرَاهَةِ مُجَاوَرَةِ جَارِ السَّوْءِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۵۸۵۲- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِی جَمِیلَةَ عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِیفٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: مِنَ الْقَوَاصِمِ (۳) الَّتِی تَقْصِمُ الظَّهْرَ جَارُ السَّوْءِ إِنْ رَأَی حَسَنَةً أَخْفَاهَا وَ إِنْ رَأَی سَیِّئَةً أَفْشَاهَا.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : علیه السلام از بلاهای کمر شکن که پشت انسان را خم کند همسایهٔ بد است، اگر خوشرفتاری و کار نیکی ببیند پنهان کند و اگر بدی از انسان ببیند فاش کند

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۵۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۸۵۳- ۲- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ جَارِ السَّوْءِ فِی دَارِ إِقَامَةٍ تَرَاکَ عَیْنَاهُ وَ یَرْعَاکَ قَلْبُهُ إِنْ رَآکَ بِخَیْرٍ سَاءَهُ وَ إِنْ رَآکَ بِشَرٍّ سَرَّهُ.

******

ترجمه:

از امام صادق از رسول خدا (صلوات الله علیهما) نقل شده است:

«پناه می برم به خدا از همسایه بد در اقامت گاه؛

چشمانش تو را می بیند و دلش به تو توجه دارد، (اما) اگر تو را در حالتی خوب ببیند، این او را ناراحت می کند و اگر تو را در حالتی بد ببیند، این او را شاد می سازد.»

برگرفته از dastvar.blog.ir

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٥٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٨٥٤- ٣- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع فِي وَصِيَّةِ النَّبِيِّ ص لِعَلِيٍّ ع قَالَ: يَا عَلِيُّ أَرْبَعَةٌ مِنْ قَوَاصِمِ الظَّهْرِ إِمَامٌ يَعْصِي اللَّهَ وَ يُطَاعُ أَمْرُهُ وَ زَوْجَةٌ يَحْفَظُهَا زَوْجُهَا وَ هِيَ تَخُونُهُ وَ فَقْرٌ لَا يَجِدُ صَاحِبُهُ مُدَاوِياً وَ جَارُ سَوْءٍ فِي دَارِ مُقَامٍ.

(٦)

******

ترجمه:

ص: ١٣١

١- الباب ٨٩ فيه ٣ أحاديث.

٢- الكافى ٢- ٦٦٨- ١٥.

٣- فى المصدر زيادة- الفواقر.

٤- الكافى ٢- ٦٦٩- ١٦.

٥- الفقيه ٤- ٣٦٥- ٥٧٦٢.

٦- و يأتى ما يدلّ عليه فى الحديث ١ من الباب ٥٢ من أبواب مقدمات النكاح، و فى الحديثين ١٠، ١١ من الباب ٥ من أبواب المهور.

٩٠- بَابُ أَنَّ حَدَّ الْجِوَارِ الَّذِي يُسْتَحَبُّ مُرَاعَاتُهُ أَرْبَعُونَ دَاراً مِنْ كُلِّ جَانِبٍ

اشارة

(۱) ۹۰ بَابُ أَنَّ حَدَّ الْجِوَارِ الَّذِی یُسْتَحَبُّ مُرَاعَاتُهُ أَرْبَعُونَ دَاراً مِنْ کُلِّ جَانِبٍ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۵۵ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۵۸۵۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: حَدُّ الْجِوَارِ أَرْبَعُونَ دَاراً مِنْ کُلِّ جَانِبٍ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ یَمِینِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر*: حدهمسایه چهل خانه است ازهرطرف ازروبرو پشت سرسمت راست وسمت چپ .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۵۶ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۸۵۶- ۲- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عِکْرِمَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص کُلُّ أَرْبَعِینَ دَاراً جِیرَانٌ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ یَمِینِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم هرچهل خانه همسایه است ازهرطرف ازروبرو پشت سرسمت راست وسمت چپ .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۵۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۸۵۷- ۳- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاکَ مَا حَدُّ الْجَارِ قَالَ أَرْبَعِینَ دَاراً مِنْ کُلِّ جَانِبٍ.

******

ترجمه:

مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍازحضرت صادق * سوال کردم فدایتان بشوم حد همسایه چقدراست ؟ فرمودند : چهل خانه است ازهرطرف .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۵۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵۸۵۸- ٤- (٥) وَ قَدْ تَقَدَّمَ حَدِیثُ عُقْبَةَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع حَرِیمُ الْمَسْجِدِ أَرْبَعُونَ ذِرَاعاً وَ الْجِوَارُ أَرْبَعُونَ دَاراً مِنْ أَرْبَعَةِ جَوَانِبِهَا.

۱- الباب ۹۰ فیه ٤ أحادیث.

۲- الکافی ۲- ٦٦٩- ۲.

۳- الکافی ۲- ٦٦٩- ۱.

٤- معانی الأخبار- ۱٦٥- ۱.

٥- تقدم فی الحدیث ۱ من الباب ٦ من أبواب أحکام المساجد.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۱).

******

ترجمه:

حضرت علی * : حریم مسجد چهل ذراع وهمسایه چهل خانه ازهرطرف .

۹۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ الرِّفْقِ بِالرَّفِيقِ فِی السَّفَرِ وَ الْإِقَامَةِ لِأَجْلِهِ ثَلَاثاً إِذَا مَرِضَ وَ إِسْمَاعِ الْأَصَمِّ مِنْ غَيْرِ تَضَجُّرٍ

اشارة

(۲) ۹۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ الرِّفْقِ بِالرَّفِيقِ فِی السَّفَرِ وَ الْإِقَامَةِ لِأَجْلِهِ ثَلَاثاً إِذَا مَرِضَ وَ إِسْمَاعِ الْأَصَمِّ مِنْ غَيْرِ تَضَجُّرٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۵۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۸۵۹- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص حَقُّ الْمُسَافِرِ أَنْ يُقِيمَ عَلَيْهِ أَصْحَابُهُ إِذَا مَرِضَ ثَلَاثاً.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

رسول اکرم : مسافر اگر بیمار شد حق دارد که رفقایش سه روز بخواطر او حرکت نکنند

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۶۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۸۶۰- ۲- (۵) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا اصْطَحَبَ اثْنَانِ إِلَّا کَانَ أَعْظَمُهُمَا أَجْراً وَ أَحَبُّهُمَا إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَرْفَقَهُمَا بِصَاحِبِهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (۶)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ دو نفری با هم رفاقت نکنند جز این که اجر آن کس بیشتر و نزد خداوند عزّ و جلّ محبوبتر است که با رفیقش ملایم باشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۶۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۸۶۱- ۳- (۷) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِیِّ بْنِ

۱- تقدم فی الحدیث ۱ من الباب ۸۶ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٩١ فيه ٤ أحاديث.

٣- الكافى ٢- ٦٧٠- ٤، و الفقيه ٢- ٢٧٨- ٢٤٣٧، و أورده عن الخصال و المحاسن و الفقيه فى الحديث ١ من الباب ٦٤ من أبواب آداب السفر.

٤- المحاسن- ٣٥٨- ٧٢.

٥- الكافى ٢- ٦٦٩- ٣، و أورده فى الحديث ١٤ من الباب ٢٧ من أبواب جهاد النفس، و عن الفقيه فى الحديث ٢ من الباب ٣١ من أبواب آداب السفر.

٦- الفقيه ٢- ٢٧٩- ٢٤٤٥.

٧- قرب الإسناد- ٦٤، و أورده فى الحديث ٢ من الباب ٦٤ من أبواب آداب السفر.

مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الْبَخْتَرِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا كُنْتُمْ فِی سَفَرٍ فَمَرِضَ أَحَدُكُمْ فَأَقِیمُوا عَلَیْهِ ثَلَاثَةَ أَیَّامٍ (١).

******

ترجمه:

رسول اكرم : وقتى درحال سفريكى ازشما بيمارشد سه روزدركنارش بمانيد .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٦٢ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٥٨٦٢- ٤- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ قَالَ وَجَدْتُ فِی كِتَابِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِی الْبَخْتَرِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِسْمَاعُ الْأَصَمِّ مِنْ غَیْرِ تَضَجُّرٍ صَدَقَةٌ هَنِیئَةٌ.

وَ رَوَاهُ فِی الْفَقِیهِ مُرْسَلًا (٣)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٥).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : فهماندن سخن به ناشنوا ، بی آن که از این کار اظهار ناراحتی کنی ، صدقه ای گواراست .

۹۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَشْيِيعِ الصَّاحِبِ وَ لَوْ ذِمِّيّاً وَ الْمَشْيِ مَعَهُ هُنَيْئَةً عِنْدَ الْمُفَارَقَةِ

اشارة

(٦) ٩٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَشْيِيعِ الصَّاحِبِ وَ لَوْ ذِمِّيّاً وَ الْمَشْيِ مَعَهُ هُنَيْئَةً عِنْدَ الْمُفَارَقَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٦٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٨٦٣- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ آبَائِهِ ع

ص: ١٣٤

١- فى المصدر زيادة- قضاء لحق الرفاقة.

٢- ثواب الأعمال- ١٦٨- ٥.

٣- الفقيه ٣- ١٧٨- ٣٦٧٢.

٤- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ٤٩ من هذه الأبواب، و علق المؤلّف فی هذا الباب فی هامش المخطوط ما نصه- تقدم الحدیث الأول و الثالث باسانید أخر فی أواخر أبواب السفر (منه). اقول- تقدم فی الباب، ٦٤ من أبواب آداب السفر.

٥- یأتی فی الحدیث ٣ من الباب ١٠٦ من هذه الأبواب، و فی الباب ٢٧ من أبواب جهاد النفس.

٦- الباب ٩٢ فیه حدیث واحد.

٧- الکافی ٢- ٦٧٠- ٥.

أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع صَاحَبَ رَجُلًا ذِمِّيّاً فَقَالَ لَهُ الذِّمِّيُّ أَيْنَ تُرِيدُ يَا عَبْدَ اللَّهِ قَالَ أُرِيدُ الْكُوفَةَ- فَلَمَّا عَدَلَ الطَّرِيقُ بِالذِّمِّيِّ عَدَلَ مَعَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع- إِلَى أَنْ قَالَ فَقَالَ لَهُ الذِّمِّيُّ لِمَ عَدَلْتَ مَعِي فَقَالَ لَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع هَذَا مِنْ تَمَامِ حُسْنِ الصُّحْبَةِ أَنْ يُشَيِّعَ الرَّجُلُ صَاحِبَهُ هُنَيْئَةً إِذَا فَارَقَهُ وَ كَذَلِكَ أَمَرَنَا نَبِيُّنَا الْحَدِيثَ وَ فِيهِ أَنَّ الذِّمِّيَّ أَسْلَمَ لِذَلِكَ.

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ (١)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٢).

******

ترجمه:

از امام صادق(علیه السّلام)از پدرانش که:امیر المؤمنین(علیه السّلام)با یك ذمّی(کتابیّ پناهنده به اسلام)هم سفر شد و آن ذمّی به وی گفت:ای بندهٔ خدا به کجا می روی؟در پاسخِ او گفت:به کوفه می روم.و چون ذمّی به راه دیگری عدول کرد،امیر المؤمنین هم بدان راه میل کرد و آن ذمّی به او گفت:مگر نپنداشتی که به کوفه خواهی رفت؟فرمود:چرا،آن ذمّی گفت:راه کوفه را رها کردی؟فرمود: می دانم،گفت:پس چرا با من بداین راه عدول کردی و آن را می دانی؟امیر المؤمنین در پاسخش گفت:این از کمال خوش رفاقتی است که مردی رفیقِ راهِ خود را هنگام جدائی چند گامی بدرقه

کند،پیغمبرِ ما(صلّی الله علیه و آله)به ماها چنین دستور داده است؛(ذمّی به او گفت: مطلب این است؟فرمود:آری،آن ذمّی گفت:البته هر که پیروی آن حضرت کرده به خاطر اعمال بزرگواری او بوده است،من تو را گواه می گیرم که بر کیش توام و) آن ذمّی با امیر المؤمنین(علیه السّلام) برگشت و چون او را شناخت اسلام آورد

۹۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّكَاتُبِ فِي السَّفَرِ وَ وُجُوبِ رَدِّ جَوَابِ الْكِتَابِ

اشارة

(۳) ۹۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّكَاتُبِ فِي السَّفَرِ وَ وُجُوبِ رَدِّ جَوَابِ الْكِتَابِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٦٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٨٦٤- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: رَدُّ جَوَابِ الْكِتَابِ وَاجِبٌ كَوُجُوبِ رَدِّ السَّلَامِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : دادن جواب نامه مثل جواب سلام واجب است .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٦٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

۱۵۸۶۵- ۲- (۵) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: التَّوَاصُلُ بَيْنَ الْإِخْوَانِ فِی الْحَضَرِ التَّزَاوُرُ وَ فِی السَّفَرِ التَّكَاتُبُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : ارتباط میان برادران در حَضَر دید و بازدید است و در سفر نامه نگاری.

ص: ۱۳۵

۱- قرب الإسناد- ۷.

۲- تقدم فی الباب ۲۸ من أبواب آداب السفر.

۳- الباب ۹۳ فیه ۳ أحادیث.

٤- الکافی ۲- ٦۷۰- ۲، و أورده بتمامه فی الحدیث ۱ من الباب ۳۳ من هذه الأبواب.

٥- الکافی ۲- ٦۷۲- ۱.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸٦٦ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۸٦٦- ۳- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی كِتَابِ الْإِخْوَانِ بِسَنَدِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: التَّوَاصُلُ بَيْنَ الْإِخْوَانِ التَّزَاوُرُ وَ التَّوَاصُلُ بَيْنَهُمْ فِی السَّفَرِ التَّكَاتُب

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : ارتباط میان برادران در حَضَر دید و بازدید است و در سفر نامه نگاری.

۹۵- بَابُ أَنَّهُ يُسْتَحَبُّ أَنْ يُكْتَبَ فِي الْعُنْوَانِ عَلَى ظَهْرِ الْكِتَابِ لِفُلَانٍ وَ فِي دَاخِلِهِ إِلَى فُلَانٍ وَ كَرَاهَةِ الْعَكْسِ

اشارة

(۲) ۹۵ بَابُ أَنَّهُ يُسْتَحَبُّ أَنْ يُكْتَبَ فِي الْعُنْوَانِ عَلَى ظَهْرِ الْكِتَابِ لِفُلَانٍ وَ فِي دَاخِلِهِ إِلَى فُلَانٍ وَ كَرَاهَةِ الْعَكْسِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۸۷۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۸۷۰- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ السَّرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَكْتُبْ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ- لِفُلَانٍ وَ لَا بَأْسَ أَنْ تَكْتُبَ عَلَى ظَهْرِ الْكِتَابِ لِفُلَانٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: در نامه ننویس: « بِسْمِ اَللهِ اَلرَّحْمٰنِ اَلرَّحِيمِ ». (این نامه ایست) از فلان کس... و باکی نیست که در پشت نامه بنویسی از فلان کس.

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۸۷۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۸۷۱- ۲- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ النَّضْرِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ السَّرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَكْتُبْ دَاخِلَ الْكِتَابِ لِأَبِي فُلَانٍ وَ اكْتُبْ إِلَى أَبِي فُلَانٍ وَ اكْتُبْ عَلَى الْعُنْوَانِ لِأَبِي فُلَانٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : داخل نامه ننویس لابوفلان وبجای آن بنویس الی ابوفلان وبرروی نامه بنویس لابوفلان .

٩٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ الِابْتِدَاءِ فِي الْكِتَابِ بِاسْمِ مَنْ يُرْسَلُ إِلَيْهِ إِنْ كَانَ مُؤْمِناً

اشارة

(٥) ٩٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ الِابْتِدَاءِ فِي الْكِتَابِ بِاسْمِ مَنْ يُرْسَلُ إِلَيْهِ إِنْ كَانَ مُؤْمِناً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۸۷۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۸۷۲- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

۱- مصادقة الاخوان- ٥٦- ۳.

٢- الباب ٩٥ فيه حديثان.

٣- الكافى ٢- ٦٧٢- ٣.

٤- الكافى ٢- ٦٧٣- ٤.

٥- الباب ٩٦ فيه حديثان.

٦- الكافى ٢- ٦٧٣- ٦.

مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانِ بْنِ الْأَحْمَرِ عَنْ حَدِيدِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يَبْدَأَ الرَّجُلُ بِاسْمِ صَاحِبِهِ فِی الصَّحِيفَةِ قَبْلَ اسْمِهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اشكالى ندارد كه شخصى درنامه اسم دوست خودرا جلوترازنام خودش بنويسد .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٧٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٨٧٣- ٢- (١) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَبْدَأُ بِالرَّجُلِ فِی الْكِتَابِ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ ذَلِكَ مِنَ الْفَضْلِ يَبْدَأُ الرَّجُلُ بِأَخِيهِ يُكْرِمُهُ.

******

ترجمه:

سماعة گفت: از امام صادق (عليه السلام) درباره مردى كه در نوشتن (نامه) ابتدا به مرد ديگر مى كند، پرسيدم. ايشان فرمود: اشكالى ندارد، اين از فضل است كه مرد به برادرش ابتدا كند و او را گرامى بدارد.

٩٧- بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِثْنَاءِ مَشِيئَةِ اللَّهِ فِی الْكِتَابِ فِی كُلِّ مَوْضِعٍ يُنَاسِبُ

اشارة

(٢) ٩٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِثْنَاءِ مَشِيئَةِ اللَّهِ فِی الْكِتَابِ فِی كُلِّ مَوْضِعٍ يُنَاسِبُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٥٨٧٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٨٧٤- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُرَازِمِ بْنِ حَكِيمٍ قَالَ: أَمَرَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع بِكِتَابٍ فِی حَاجَةٍ فَكُتِبَ ثُمَّ عُرِضَ عَلَيْهِ وَ لَمْ يَكُنْ فِيهِ اسْتِثْنَاءٌ فَقَالَ كَيْفَ رَجَوْتُمْ أَنْ يَتِمَّ هَذَا وَ لَيْسَ فِيهِ اسْتِثْنَاءٌ انْظُرُوا كُلَّ مَوْضِعٍ لَا يَكُونُ فِيهِ اسْتِثْنَاءٌ فَاسْتَثْنُوا فِيهِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِی الْأَيْمَانِ (٤) وَ غَيْرِهَا (٥).

******

ترجمه:

مرازم بن حکیم گفت: امام صادق (علیه السلام) به نوشتن نامه ای در مورد یک حاجت امر فرمودند و سپس آن نوشته شد و به ایشان عرضه شد، ولی در آن استثنایی(انشاءالله) نبود. ایشان فرمودند: چگونه امید داشتید که این (کار) کامل شود در حالی که در آن استثنایی نیست؟ در هر موضعی که استثنایی نباشد، استثنا بگذارید.

ص: ١٣٨

١- الكافی ٢- ٦٧٣- ٥.

٢- الباب ٩٧ فيه حديث واحد.

٣- الكافی ٢- ٦٧٣- ٧، و أورد نحوه عن التهذيب فی الحديث ١ من الباب ٢٦ من أبواب الايمان.

٤- يأتی فی الأبواب ٢٥، ٢٧، ٣٦ من أبواب الايمان.

٥- يأتی فی الحديث ١ من الباب ٤ من أبواب ميراث الأزواج.

٩٨- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَتْرِيبِ الْكِتَابِ

اشارة

(١) ٩٨ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَتْرِيبِ الْكِتَابِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٥٨٧٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٨٧٥- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع أَنَّهُ كَانَ يُتَرِّبُ الْكِتَابَ وَ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ.

******

ترجمه:

محمد بن أبی نصر از امام رضا (عليه السلام) روايت می كند كه ايشان نامه را خاک مالی می كردند و فرمودند: اشكالی ندارد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۷٦ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۸۷٦- ۲- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ عَطِيَّةَ أَنَّهُ رَأَی كُتُباً لِأَبِی الْحَسَنِ ع مُتَرَّبَةً.

******

ترجمه:

علی بن عطيه روايت می كند كه نامه های امام كاظم (عليه السلام) را ديد كه خاک مالی شده بود.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۷۷ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۵۸۷۷- ۳- (٤) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: كَانَ أَبُو الْحَسَنِ ع يُتَرِّبُ الْكِتَابَ.

******

ترجمه:

محمد بن أبی نصر از امام رضا (عليه السلام) روايت می كند كه ايشان نامه را خاک مالی می كردند

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۷۸ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۵۸۷۸- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْوَرَّاقِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ دَارِمِ بْنِ قَبِيصَةَ (٦) عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: بَاكِرُوا بِالْحَوَائِجِ فَإِنَّهَا مُيَسَّرَةٌ وَ أَتْرِبُوا الْكِتَابَ فَإِنَّهُ أَنْجَحُ لِلْحَاجَةِ وَ اطْلُبُوا الْخَيْرَ عِنْدَ حِسَانِ الْوُجُوهِ.

******

ترجمه:

امام رضا (علیه السلام) از پدرانش از پیامبر (صلی الله علیه وآله) روایت می کند که فرمود: در برآوردن حاجات پیش دستی کنید، زیرا که (در این صورت) آسان تر می شود، و نامه را خاک مالی کنید، زیرا که برای حاجت مؤثرتر است، و خیر را نزد افراد خوش چهره (خوش نام) جستجو کنید.

ص: ۱۳۹

۱- الباب ۹۸ فیه ٤ أحادیث.

۲- الکافی ۲- ٦۷۳- ۸.

۳- الکافی ۲- ٦۷۳- ۹.

٤- قرب الإسناد- ۱۷۰.

٥- الخصال- ۳۹٤- ۹۹.

٦- اضاف فی المصدر- و نعیم بن صالح الطبریّ.

۹۹- بَابُ عَدَمِ جَوَازِ إِحْرَاقِ الْقَرَاطِیسِ بِالنَّارِ إِذَا کَانَ فِیهَا قُرْآنٌ أَوِ اسْمُ اللَّهِ إِلَّا فِی الضَّرُورَةِ وَ الْخَوْفِ وَ جَوَازِ غَسْلِهَا وَ تَخْرِیقِهَا وَ مَحْوِهَا لِحَاجَةٍ بِطَاهِرٍ لَا بِنَجِسٍ وَ لَا بِالْقَدَمِ وَ کَرَاه

اشارة

(۱) ۹۹ بَابُ عَدَمِ جَوَازِ إِحْرَاقِ الْقَرَاطِیسِ بِالنَّارِ إِذَا کَانَ فِیهَا قُرْآنٌ أَوِ اسْمُ اللَّهِ إِلَّا فِی الضَّرُورَةِ وَ الْخَوْفِ وَ جَوَازِ غَسْلِهَا وَ تَخْرِیقِهَا وَ مَحْوِهَا لِحَاجَةٍ بِطَاهِرٍ لَا بِنَجِسٍ وَ لَا بِالْقَدَمِ وَ کَرَاهَةِ مَحْوِهَا بِالْبُزَاقِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۷۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۸۷۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْقَرَاطِيسِ تُجْمَعُ (۳) هَلْ تُحْرَقُ بِالنَّارِ وَ فِيهَا شَيْ ءٌ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ قَالَ لَا تُغْسَلُ بِالْمَاءِ أَوَّلًا قَبْلُ.

******

ترجمه:

عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُتْبَةَ می گوید ازحضرت هادی * سوال کردم کاغذهائ که جمع می شود با اینکه اسم خدا درآنهاست می شود سوزاند ؟ فرمودند : خیرقبل ازآن آنها را بشوئید .

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۸۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۸۸۰- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ لَا تُحْرِقُوا الْقَرَاطِيسَ وَ لَكِنِ امْحُوهَا وَ خَرِّقُوهَا.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کاغذها را نسوزانید ولی می توانید آنهارا نابود یا پاره کنید .

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۸۱ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۵۸۸۱- ۳- (۵) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الِاسْمِ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ يَمْحُوهُ الرَّجُلُ بِالتُّفْلِ قَالَ امْحُوا بِأَطْهَرِ مَا تَجِدُونَ.

******

ترجمه:

ازحضرت صادق * سوال شد آیا اسم خدا را می توان با آب دهان پاک کرد ؟ فرمودند : با بهترین چیزی که پیدا می کنید آنرا پاک کنید .

ص: ١٤٠

١- الباب ٩٩ فيه ٨ أحاديث.

٢- الكافى ٢- ٦٧٣- ١.

٣- فى نسخة- تجتمع (هامش المخطوط).

٤- الكافى ٢- ٦٧٤- ٢.

٥- الكافى ٢- ٦٧٤- ٣.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٨٢ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٥٨٨٢- ٤- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِى الْحَسَنِ مُوسَى ع فِى الظُّهُورِ (٢) الَّتِى فِيهَا ذِكْرُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قَالَ اغْسِلْهَا.

******

ترجمه:

حضرت کاظم * : درپشت ورقه ای که درآن ذکرخداست را بشوی .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٨٣ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٥٨٨٣- ٥- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص امْحُوا كِتَابَ اللَّهِ وَ ذِكْرَهُ بِأَطْهَرِ مَا تَجِدُونَ وَ نَهَى أَنْ يُحْرَقَ كِتَابُ اللَّهِ- وَ نَهَى أَنْ يُمْحَى بِالْأَقْدَامِ (٤).

******

ترجمه:

رسول اکرم : قرآن وچیزی که نام خدا برآنست را با پاکترین چیزی که دارید پاک کنید . ونهی کردند ازسوزاندن یا پاک کرددن آن بوسیله پا .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٨٤ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٥٨٨٤- ٦- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ شُعَيْبِ بْنِ وَاقِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع فِي حَدِيثِ الْمَنَاهِي قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ص أَنْ يُمْحَى شَيْ ءٌ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ بِالْبُزَاقِ أَوْ يُكْتَبَ بِهِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم نهی کردند ازپاک کردن قرآن با آب دهان یا اینکه چیزی روی آن نوشته شود .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٨٥ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٥٨٨٥- ٧- (٦) وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ قَالَ: سَأَلَنِي الْعَبَّاسُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْأَشْعَثِ أَنْ أَسْأَلَ

١- الكافی ٢- ٦٧٤- ٥.

٢- الظهور- جمع ظهر، و هو الورقة التی کتبت منها صفحة واحدة و بقیت الصفحة الثانیة بیضاء، أو هی الجلود التی علی ظهور الحیوانات.

٣- الکافی ٢- ٦٧٤- ٤.

٤- فی نسخة- بالأقلام (هامش المخطوط).

٥- الفقیه ٤- ٥- ٤٩٦٨.

٦- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ٢١٩- ٣٣.

الرِّضَا ع- أَنْ یُحْرِقَ کُتُبَهُ إِذَا قَرَأَهَا مَخَافَةَ أَنْ تَقَعَ فِی یَدِ غَیْرِهِ قَالَ الْوَشَّاءُ- فَابْتَدَأَنِی ع بِکِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ أَسْأَلَهُ (١) أَنْ یُحْرِقَ کُتُبَهُ وَ قَالَ أَعْلِمْ صَاحِبَکَ أَنِّی إِذَا قَرَأْتُ کُتُبَهُ أَحْرَقْتُهَا.

وَ رَوَاهُ عَلِیُّ بْنُ عِیسَی فِی کَشْفِ الْغُمَّةِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ الدَّلَائِلِ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ عَنِ الْوَشَّاءِ (٢)

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَی الْجَوَازِ أَوِ الضَّرُورَةِ أَوْ عَلَی مَا لَیْسَ فِیهِ قُرْآنٌ وَ لَا اسْمُ اللَّهِ.

******

ترجمه:

حسن بن علی الوشاء گفت: عباس بن جعفر بن اشعث از من خواست که از امام رضا (علیه السلام) بخواهم که نامه هایش را پس از خواندن بسوزاند، زیرا می ترسید که به دست دیگران بیفتد. الوشاء گفت: امام (علیه السلام) پیش از آنکه از ایشان بخواهم نامه هایش را بسوزاند، با نامه ای به من آغاز کرد و فرمود: به دوستت اطلاع بده که من نامه هایش را پس از خواندن می سوزانم.

[رقم الحديث الكلی: ١٥٨٨٦ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٥٨٨٦- ٨- (٣) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْقِرْطَاسِ تَكُونُ فِیهِ الْكِتَابَةُ أَ یَصْلُحُ إِحْرَاقُهُ بِالنَّارِ فَقَالَ إِنْ تَخَوَّفْتَ فِیهِ شَیْئاً فَأَحْرِقْهُ فَلَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش (علیه السلام) روایت می کند که گفتم: درباره کاغذی که روی آن نوشته ای است، آیا سوزاندن آن با آتش صحیح است؟ ایشان فرمودند: اگر از چیزی در آن بیم داری، آن را بسوزان، اشکالی ندارد.

١٠٠- بَابُ أَنَّهُ یُسْتَحَبُّ لِلْإِنْسَانِ أَنْ یَقْسِمَ لَحَظَاتِهِ بَیْنَ أَصْحَابِهِ بِالسَّوِیَّةِ وَ أَنْ لَا یَمُدَّ رِجْلَهُ بَیْنَهُمْ وَ أَنْ یَتْرُكَ یَدَهُ عِنْدَ الْمُصَافَحَةِ حَتَّی یَقْبِضَ الْآخَرُ یَدَهُ

اشارة

(٤) ١٠٠ بَابُ أَنَّهُ یُسْتَحَبُّ لِلْإِنْسَانِ أَنْ یَقْسِمَ لَحَظَاتِهِ بَیْنَ أَصْحَابِهِ بِالسَّوِیَّةِ وَ أَنْ لَا یَمُدَّ رِجْلَهُ بَیْنَهُمْ وَ أَنْ یَتْرُكَ یَدَهُ عِنْدَ الْمُصَافَحَةِ حَتَّی یَقْبِضَ الْآخَرُ یَدَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٥٨٨٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٨٨٧- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

١- فيه إعجاز للرضا (عليه السلام) (هامش المخطوط).

٢- كشف الغمّة ٢- ٣٠٢.

٣- قرب الإسناد- ١٢٢.

٤- الباب ١٠٠ فيه ٤ أحاديث.

٥- الكافى ٢- ٦٧١- ١.

مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَقْسِمُ لَحَظَاتِهِ بَيْنَ أَصْحَابِهِ فَيَنْظُرُ إِلَى ذَا وَ يَنْظُرُ إِلَى ذَا بِالسَّوِيَّةِ قَالَ وَ لَمْ يَبْسُطْ رَسُولُ اللَّهِ ص رِجْلَيْهِ بَيْنَ أَصْحَابِهِ قَطُّ وَ إِنْ كَانَ لَيُصَافِحُهُ الرَّجُلُ فَمَا يَتْرُكُ رَسُولُ اللَّهِ ص يَدَهُ مِنْ يَدِهِ حَتَّى يَكُونَ هُوَ التَّارِكَ فَلَمَّا فَطَنُوا لِذَلِكَ كَانَ الرَّجُلُ إِذَا صَافَحَهُ قَالَ بِيَدِهِ فَنَزَعَهَا مِنْ يَدِهِ.

وَ

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ جَمِيلٍ مِثْلَهُ إِلَى قَوْلِهِ بِالسَّوِيَّةِ (١)

******

ترجمه:

جميل بن درّاج از امام صادق (عليه السلام) روايت كرد: رسول الله (صلى الله عليه وآله) لحظات خود را بين اصحابش تقسيم مى كرد، به يكى نگاه مى كرد و به ديگرى بدون تفاوت نگاه مى كرد. اما هيچ وقت پاهاى خود را بين اصحابش پهن نمى كرد، حتى اگر كسى به او دست بدهد، رسول الله (صلى الله عليه وآله) دست خود را از دست آن فرد بيرون نمى كشيد تا فرد خودش آن را بكشد.

وقتی این مسأله به آنها مشخص شد، هرگاه کسی با او دست داد، او دست خود را از دست آن فرد بیرون می کشید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۸۸۸- ۲- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا أَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ ص مُتَّكِئاً مُنْذُ بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَى أَنْ قَبَضَهُ تَوَاضُعاً لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَا زَوَى رُكْبَتَيْهِ أَمَامَ جَلِيسِهِ فِي مَجْلِسٍ قَطُّ وَ مَا صَافَحَ رَسُولُ اللَّهِ ص رَجُلًا قَطُّ فَنَزَعَ يَدَهُ مِنْ يَدِهِ حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِي يَنْزِعُ يَدَهُ وَ مَا مَنَعَ سَائِلًا قَطُّ إِنْ كَانَ عِنْدَهُ أَعْطَى وَ إِلَّا قَالَ يَأْتِي اللَّهُ بِهِ.

******

ترجمه:

معاوية بن وهب روایت می کند که امام صادق (علیه السلام) فرمودند: "پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) از زمانی که خداوند او را برای پیامبری فرستاد تا زمانی که او را برگرفت درحال غذا خوردن تکیه نمی داد که برای خداوند عز و جل فروتنی کرده باشد، و پاهای خود را در مجلس درازنمی کرد ، وکسی به پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله) هیچ گاه دستی نداد تا این که فرد خودش دست او را بردارد، و هیچ گاه یک سائل را رد نمی کرد اگر چیزی داشت به او می داد، و در غیر این صورت فرمود: « خدا بدهد »

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۸۸۹- ۳- (۳) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ زَيْدِ بْنِ الْجَهْمِ الْهِلَالِيِّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِذَا صَافَحَ الرَّجُلُ صَاحِبَهُ فَالَّذِي يَلْزَمُ التَّصَافُحَ أَعْظَمُ أَجْراً مِنَ الَّذِي يَدَعُ أَلَا وَ إِنَّ الذُّنُوبَ لَتَتَحَاتُّ فِيمَا بَيْنَهُمْ حَتَّى لَا يَبْقَى ذَنْبٌ.

******

ترجمه:

مالک بن أعین از امام باقر (علیه السلام) روایت می کند که فرمودند: "وقتی مردی با دوستش دست می دهد، کسی که دست دادن را ادامه می دهد (و دستش را زودتر رها نمی کند) اجر بیشتری دارد نسبت به کسی که دستش را رها می کند. بدانید که گناهان در بین آنان فرو می ریزد تا جایی که هیچ گناهی باقی نمی ماند."

ص: ١٤٣

١- الکافی ٨- ٢٦٨- ٣٩٣.

٢- الکافی ٨- ١٦٤- ١٧٥، و أورد صدره فی الحدیث ١ من الباب ٦ من أبواب آداب المائدة.

٣- الکافی ٢- ١٨١- ١٣.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٨٩٠ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٥٨٩٠- ٤- (١) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَیْمَنَ بْنِ مُحْرِزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا صَافَحَ رَسُولُ اللَّهِ ص رَجُلًا قَطُّ فَنَزَعَ یَدَهُ حَتَّی یَکُونَ هُوَ الَّذِی یَنْزِعُ (٢) مِنْهُ.

(٣)

******

ترجمه:

ابی عبدالله (علیه السلام) فرمود: "هیچگاه پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله) با مردی دست نداد که دست خود را (زودتر) بکشد تا اینکه آن مرد خودش دستش را از دست پیامبر بکشد."

٩٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ الِابْتِدَاءِ فِی الْكِتَابَةِ بِالْبَسْمَلَةِ وَ كَوْنِهَا مِنْ أَجْوَدِ الْكِتَابَةِ وَ لَا يُمَدُّ الْبَاءُ حَتَّى يُرْفَعَ السِّينُ

اشارة

(٤) ٩٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ الِابْتِدَاءِ فِی الْكِتَابَةِ بِالْبَسْمَلَةِ وَ كَوْنِهَا مِنْ أَجْوَدِ الْكِتَابَةِ وَ لَا يُمَدُّ الْبَاءُ حَتَّى يُرْفَعَ السِّينُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٦٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٨٦٧- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا تَدَعْ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ- وَ إِنْ كَانَ بَعْدَهُ شِعْرٌ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : گفتن بسم اللّه الرحمن الرحیم را ترك نكن ، حتی اگر پس از آن شعری باشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٦٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

۱۵۸۶۸- ۲- (٦) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ يُوسُفَ بْنِ عَبْدِ السَّلَامِ عَنْ سَيْفِ بْنِ هَارُونَ مَوْلَى آلِ جَعْدَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع اكْتُبْ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ- مِنْ أَجْوَدِ كِتَابِکَ وَ لَا تَمُدَّ الْبَاءَ حَتَّى تَرْفَعَ السِّينَ.

******

ترجمه:

امام صادق صلوات اللَّه علیه فرمود : بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم را با نیکوترین کتابت خود بنویس و حرف باء را نکش تا به سین دندانه بدهی (سین را بالا بیاوری)!

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۸۶۹ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۵۸۶۹- ۳- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْعِلَلِ وَ عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْبَصْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَامِرٍ الطَّائِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع فِي حَدِيثٍ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع سُئِلَ لِمَ سُمِّيَ تُبَّعاً تُبَّعٌ فَقَالَ لِأَنَّهُ كَانَ غُلَاماً كَاتِباً وَ كَانَ يَكْتُبُ لِمَلِكٍ كَانَ قَبْلَهُ وَ كَانَ إِذَا كَتَبَ كَتَبَ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي خَلَقَ صُبْحاً وَ رِيحاً فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ

۱- الكافى ۲- ۱۸۲- ۱۵.

۲- فى المصدر زيادة- يده.

۳- و تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ٦ من الباب ۲۹ من أبواب الملابس. و يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ١٤ من الباب ۱۲۲ من هذه الأبواب.

٤- الباب ۹٤ فيه ۳ أحاديث.

٥- الكافى ۲- ٦۷۲- ۱.

٦- الکافی ٢- ٦٧٢- ٢.

٧- علل الشرائع- ٥٢٠- ١، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ١- ٢٤٦.

اکْتُبْ وَ ابْدَأْ بِاسْمِ مَلِکِ الرَّعْدِ فَقَالَ لَا أَبْدَأُ إِلَّا بِاسْمِ إِلَهِی ثُمَّ أَعْطِفُ عَلَی حَاجَتِکَ فَشَکَرَ اللَّهُ لَهُ ذَلِکَ فَأَعْطَاهُ مُلْکَ ذَلِکَ الْمَلِکِ فَتَابَعَهُ النَّاسُ فَسُمِّیَ تُبَّعاً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (١).

******

ترجمه:

از امیرالمؤمنین صلوات اللَّه سؤال شد که چرا تُبَّع را تُبَّع نامیدند؟ فرمود : زیرا او غلامی کاتب و نویسنده بود و برای پادشاهی که قبل از او بود کتابت می کرد و وقتی برای او کتابت می کرد می نوشت :

بِسْمِ اللَّهِ الَّذِی خَلَقَ صُبْحاً وَ رِیحاً

پادشاه به او می گفت : بنویس و به اسم پادشاه رعد آغاز کن! اما غلام می گفت : جز با نام إله خود آغاز نمی کنم و بعد از آن سراغ خواسته تو می روم و آن را به آن عطف می کنم! پس اللَّه این کار او را تشکر کرد و پادشاهی آن پادشاه را به او عطا نمود و مردم از او تبعیت کردند و برای همین «تُبَّع» نامیده شد!

١٠١- بَابُ اسْتِحْبَابِ سُؤَالِ الصَّاحِبِ وَ الْجَلِیسِ عَنِ اسْمِهِ وَ کُنْیَتِهِ وَ نَسَبِهِ وَ حَالِهِ وَ کَرَاهَةِ تَرْکِهِ

اشارة

(٢) ١٠١ بَابُ اسْتِحْبَابِ سُؤَالِ الصَّاحِبِ وَ الْجَلِیسِ عَنِ اسْمِهِ وَ کُنْیَتِهِ وَ نَسَبِهِ وَ حَالِهِ وَ کَرَاهَةِ تَرْکِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۸۹۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۸۹۱- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ قُدَامَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَوْماً لِجُلَسَائِهِ تَدْرُونَ مَا الْعَجْزُ قَالُوا اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَعْلَمُ فَقَالَ الْعَجْزُ ثَلَاثَةٌ أَنْ يَبْدُرَ أَحَدُكُمْ بِطَعَامٍ يَصْنَعُهُ لِصَاحِبِهِ فَيُخْلِفَهُ وَ لَا يَأْتِيَهُ وَ الثَّانِيَةُ أَنْ يَصْحَبَ الرَّجُلُ مِنْكُمُ الرَّجُلَ أَوْ يُجَالِسَهُ يُحِبُّ أَنْ يَعْلَمَ مَنْ هُوَ وَ مِنْ أَيْنَ هُوَ فَيُفَارِقَهُ قَبْلَ أَنْ يَعْلَمَ ذَلِكَ وَ الثَّالِثَةُ أَمْرُ النِّسَاءِ يَدْنُو أَحَدُكُمْ مِنْ أَهْلِهِ فَيَقْضِي حَاجَتَهُ وَ هِيَ لَمْ تَقْضِ حَاجَتَهَا فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ- فَكَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ يَتَحَرَّشُ (٤) وَ يَمْكُثُ حَتَّى يَأْتِيَ ذَلِكَ مِنْهُمَا جَمِيعاً.

******

ترجمه:

علی بن حسین (علیه السلام) روایت می کند که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) روزی به حضار خود فرمود: "آیا می دانید ناتوانی چیست؟" گفتند: "خدا و رسولش داناترند." فرمود: "ناتوانی سه چیز است: یکی اینکه یکی از شما غذایی برای دوستش آماده کند و او خلف وعده کند و نیاید. دوم اینکه یکی از شما با کسی همراه شود یا همنشینی کند و بخواهد بداند او کیست و از کجاست، ولی پیش از اینکه این را بداند، از او جدا شود. سومین ناتوانی در مورد زنان است، که یکی از شما به همسرش نزدیک شود و نیاز خود را برآورد، در حالی که او هنوز نیازش برآورده نشده است." عبدالله بن عمرو بن العاص گفت: "چگونه این ممکن است، ای رسول خدا؟" فرمود: "باید با او بازی کند و منتظر بماند تا هر دو به نیاز خود برسند."

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۹۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۸۹۲- ۲- (۵) قَالَ وَ فِی حَدِيثٍ آخَرَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص

ص: ۱٤٤

۱- تقدم فی الباب ۱۷ من أبواب الذكر.

۲- الباب ۱۰۱ فيه ٤ أحاديث.

۳- الكافی ۲- ٦۷۱- ٤.

٤- فی المصدر- يتحوش.

۵- الكافی ۲- ٦۷۱- ٤ ذيل الحديث ٤.

إِنَّ مِنْ أَعْجَزِ الْعَجْزِ رَجُلٌ يَلْقَى رَجُلًا فَأَعْجَبَهُ نَحْوُهُ فَلَمْ يَسْأَلْهُ عَنِ اسْمِهِ وَ نَسَبِهِ وَ مَوْضِعِهِ.

******

ترجمه:

رسول اكرم : ازناتوانترين افراد كسيتكه با كسی ملاقات كند وازكار اوتعجب كند وازاسم فاميل ومكانش نپرسد .

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۸۹۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۵۸۹۳- ۳- (۱) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ فَلْيَسْأَلْهُ عَنِ اسْمِهِ وَ اسْمِ أَبِيهِ وَ اسْمِ قَبِيلَتِهِ وَ عَشِيرَتِهِ فَإِنَّ مِنْ حَقِّهِ الْوَاجِبِ وَ صِدْقِ الْإِخَاءِ أَنْ يَسْأَلَهُ عَنْ ذَلِكَ وَ إِلَّا فَإِنَّهَا مَعْرِفَةُ حُمْقٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی کِتَابِ الْإِخْوَانِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

سکونی از امام صادق (علیه السلام) روایت می کند که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: "هرگاه یکی از شما برادر مسلمانش را دوست بدارد، باید از نام او و نام پدرش و نام قبیله و عشیره اش بپرسد، زیرا که از حقوق واجب و صداقت در برادری این است که از او درباره این مسائل بپرسد، وگرنه این شناختی احمقانه است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۹٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵۸۹٤- ٤- (۳) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الْبَخْتَرِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ثَلَاثَةٌ مِنَ الْجَفَاءِ أَنْ یَصْحَبَ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فَلَا یَسْأَلَهُ عَنِ اسْمِهِ وَ کُنْیَتِهِ وَ أَنْ یُدْعَی الرَّجُلُ إِلَی طَعَامٍ فَلَا یُجِیبَ أَوْ یُجِیبَ فَلَا یَأْکُلَ وَ مُوَاقَعَةُ الرَّجُلِ أَهْلَهُ قَبْلَ الْمُلَاعَبَةِ.

******

ترجمه:

جعفر بن محمد از پدرش روایت می کند که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: "سه چیز از بی ادبی است: اینکه مردی با مردی همراه شود و از نام و کنیه او نپرسد، و اینکه مردی به غذایی دعوت شود و پاسخ ندهد، یا پاسخ دهد ولی نخورد، و اینکه مردی با همسرش نزدیکی کند پیش از بازی و آماده سازی."

۱۰۲- بَابُ کَرَاهَةِ ذَهَابِ الْحِشْمَةِ بَیْنَ الْإِخْوَانِ بِالْکُلِّیَّةِ وَ الِاسْتِرْسَالِ وَ الْمُبَالَغَةِ فِی الثِّقَةِ

اشارة

(٤) ١٠٢ بَابُ كَرَاهَةِ ذَهَابِ الْحِشْمَةِ بَيْنَ الْإِخْوَانِ بِالْكُلِّيَّةِ وَ الِاسْتِرْسَالِ وَ الْمُبَالَغَةِ فِي الثِّقَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٨٩٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٨٩٥- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

ص: ١٤٥

١- الكافى ٢- ٦٧١- ٣.

٢- مصادقة الاخوان- ٧٢- ١.

٣- قرب الإسناد- ٧٤، و أورده فى الحديث ٣ من الباب ٥٧ من أبواب مقدمات النكاح.

٤- الباب ١٠٢ فيه ٨ أحاديث.

٥- الكافى ٢- ٦٧٢- ٦.

مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ (١) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَاصِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا تَثِقْ بِأَخِيكَ كُلَّ الثِّقَةِ فَإِنَّ صَرْعَةَ الِاسْتِرْسَالِ لَنْ تُسْتَقَالَ.

******

ترجمه:

عبد الله بن سنان روایت می کند که امام صادق (علیه السلام) فرمود: "به برادرت (دوستت) کاملاً اعتماد نکن، زیرا که سقوط در اعتماد بیش از حد، جبران نمی شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۹۶ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۸۹۶- ۲- (۲) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى ع يَقُولُ لَا تُذْهِبِ الْحِشْمَةَ بَيْنَکَ وَ بَيْنَ أَخِيکَ أَبْقِ مِنْهَا فَإِنَّ ذَهَابَهَا ذَهَابُ الْحَيَاءِ.

******

ترجمه:

امام کاظم علیه السلام : احترام میان خود و برادرت را از بین مَبَر و چیزی از آن بگذار ؛ زیرا از میان رفتن آن ، از میان رفتن شرم است و بر جای بودن احترام ، [عامل]بر جای بودن دوستی است .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۹۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۸۹۷- ۳- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ أَبِي مَسْرُوقٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ مَخْلَدٍ النَّيْسَابُورِيِّ عَمَّنْ سَمِعَ الصَّادِقَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ ع يَقُولُ الصَّدَاقَةُ مَحْدُودَةٌ فَمَنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ تِلْکَ الْحُدُودُ فَلَا تَنْسُبْهُ إِلَى كَمَالِ الصَّدَاقَةِ وَ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ شَيْ ءٌ مِنْ تِلْکَ الْحُدُودِ فَلَا تَنْسُبْهُ إِلَى (٤) الصَّدَاقَةِ أَوَّلُهَا أَنْ تَكُونَ سَرِيرَتُهُ وَ عَلَانِيَتُهُ لَکَ وَاحِدَةً وَ الثَّانِيَةُ أَنْ يَرَى زَيْنَکَ زَيْنَهُ وَ شَيْنَکَ شَيْنَهُ وَ الثَّالِثَةُ أَنْ لَا يُغَيِّرَهُ عَنْکَ مَالٌ وَ لَا وِلَايَةٌ وَ الرَّابِعَةُ أَنْ لَا يَمْنَعَکَ شَيْئاً مِمَّا تَصِلُ إِلَيْهِ مَقْدُرَتُهُ وَ الْخَامِسَةُ أَنْ لَا يُسْلِمَکَ عِنْدَ النَّكَبَاتِ.

وَ فِي الْخِصَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ أَبِي مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عُمَرَ الْوَاسِطِيِّ عَنْ أَبِي خَالِدٍ السِّجِسْتَانِيِّ عَنْ زَيْدِ بْنِ مُخَالِدٍ النَّيْسَابُورِيِّ (٥) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

امام صادق(علیه السّلام)فرموده است،دوستی را حد و مرز و شروطی است و هر کس این شروط در آن نباشد،او را به کمال دوستی نسبت مدهید.نخست آنکه،آشکار و نهان او برای تو یکسان باشد.دوم آنکه،زینت تو را زینت خود و ناپسند تو را، ناپسند خود بداند.سوم اینکه،مال و ولایت،دوستی او را تغییر ندهد و دگرگون نسازد.چهارم آنکه،چیزهایی را که در توانایی اوست،از تو باز ندارد.پنجم آنکه، در گرفتاری ها و بدبختی ها،تو را رها نکند .

ص: ١٤٦

١- فی المصدر- علی بن إسماعیل.

٢- الکافی ٢- ٦٧٢- ٥.

٣- أمالی الصدوق- ٥٣٢- ٧، و أورده عن الکافی و مصادقة الاخوان فی الحدیث ١ من الباب ١٣ من هذه الأبواب.

٤- فی المصدر زیادة- شی ء من.

٥- فی الخصال- یزید بن خالد النیسابوریّ.

٦- الخصال- ٢٧٧- ١٩.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٨٩٨ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٥٨٩٨- ٤- (١) وَ فِی الْمَجَالِسِ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع لِبَعْضِ أَصْحَابِهِ لَا تَثِقَنَّ بِأَخِیکَ کُلَّ الثِّقَةِ فَإِنَّ صَرْعَةَ الِاسْتِرْسَالِ لَنْ تُسْتَقَالَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : به برادرت اعتماد مطلق حدیث نداشته باش ؛ زیرا زمین خوردن بر اثر اعتماد [به همه گفته ها و کرده های دوست] ، قابل جبران نیست .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۸۹۹ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۵۸۹۹- ۵- (۲) قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع لِبَعْضِ أَصْحَابِهِ مَنْ غَضِبَ عَلَیْکَ (۳) ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَلَمْ یَقُلْ فِیکَ شَرّاً فَاتَّخِذْهُ لِنَفْسِکَ صَدِیقاً.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : هر یك از برادرانت که سه بار از تو خشمگین شد و درباره سخن تو بدی نگفت ، او را به دوستی خود برگزین .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۰۰ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۵۹۰۰- ٦- (٤) قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع لَا یَطَّلِعُ صَدِیقُکَ مِنْ سِرِّکَ إِلَّا عَلَی مَا لَوِ اطَّلَعَ عَلَیْهِ عَدُوُّکَ لَمْ یَضُرَّکَ فَإِنَّ الصَّدِیقَ رُبَّمَا کَانَ عَدُوّاً.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام: دوست خود را از سر خویش آگاه مساز، مگر به میزانی که اگر دشمن تو به آن آگاهی یابد ضرری به تو نرساند. زیرا دوست گاهی ممکن است دشمن شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۹۰۱- ۷- (۵) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی الْفَتْحِ هِلَالِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْحَفَّارِ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ عَلِیٍّ الدِّعْبِلِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع أَنَّهُ قَالَ: أَحْبِبْ حَبِیبَکَ هَوْناً مَا فَعَسَی أَنْ یَکُونَ بَغِیضَکَ یَوْماً مَا وَ أَبْغِضْ بَغِیضَکَ هَوْناً مَا فَعَسَی أَنْ یَکُونَ حَبِیبَکَ یَوْماً مَا.

******

ترجمه:

حضرت علی * : دوستت را به اندازه دوست بدار، مبادا که روزی دشمنت شود و دشمنت را به اندازه دشمنی کن که بسا روزی دوستت گردد!

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۵۹۰۲- ۸- (٦) الْفَضْلُ بْنُ الْحَسَنِ الطَّبْرِسِیُّ فِی مَجْمَعِ الْبَیَانِ فِی قَوْلِهِ تَعَالَی وَ تَأْتُونَ فِی نادِیکُمُ الْمُنْکَرَ (۷) قَالَ وَ فِیهِ وُجُوهٌ أَحَدُهَا أَنَّهُمْ کَانُوا یَتَضَارَطُونَ فِی مَجَالِسِهِمْ مِنْ غَیْرِ حِشْمَةٍ وَ لَا حَیَاءٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ رُوِیَ ذَلِکَ عَنِ الرِّضَا ع.

******

ترجمه:

در مجمع البیان آمده است: «و تأتون فی نادیکم المنکر» در معنای آیه چند وجه گفته شده; یکی از آنها، این است که قوم لوط، در مجالس خود، بدون شرم و حیا، ضرطه رد و بدل می کردند ... این مطلب، از حضرت رضا(ع) روایت شده است.».

١- أمالى الصدوق- ٥٣٢- قطعة من حديث ٧.

٢- أمالى الصدوق- ٥٣٢- قطعة من حديث ٧.

٣- فى المصدر زيادة- من إخوانک.

٤- أمالى الصدوق- ٥٣٢- قطعة من حديث ٧.

٥- أمالى الطوسىّ ١- ٣٧٤.

٦- مجمع البيان ٤- ٢٨٠.

٧- العنكبوت ٢٩- ٢٩.

١٠٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِبَارِ الْإِخْوَانِ بِالْمُحَافَظَةِ عَلَى الصَّلَوَاتِ فِى مَوَاقِيتِهَا وَ الْبِرِّ بِإِخْوَانِهِمْ وَ مُفَارَقَتِهِمْ مَعَ الْخُلُوِّ مِنْهُمَا

اشارة

(١) ١٠٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِبَارِ الْإِخْوَانِ بِالْمُحَافَظَةِ عَلَى الصَّلَوَاتِ فِى مَوَاقِيتِهَا وَ الْبِرِّ بِإِخْوَانِهِمْ وَ مُفَارَقَتِهِمْ مَعَ الْخُلُوِّ مِنْهُمَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٠٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٩٠٣- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ وَ عُثْمَانَ بْنِ سُلَيْمَانَ النَّخَّاسِ عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ وَ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ قَالا

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع اخْتَبِرُوا إِخْوَانَكُمْ بِخَصْلَتَيْنِ فَإِنْ كَانَتَا فِيهِمْ وَ إِلَّا فَاعْزُبْ ثُمَّ اعْزُبْ ثُمَّ اعْزُبْ الْمُحَافَظَةِ عَلَى الصَّلَوَاتِ فِي مَوَاقِيتِهَا وَ الْبِرِّ بِالْإِخْوَانِ فِي الْعُسْرِ وَ الْيُسْرِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : برادران خود را به دو خصلت بیازمایید. اگر آن دو خصلت را داشتند با آنها دوستی کنید و گرنه از ایشان دوری کن، دوری کن ، دوری کن. [آن دو خصلت اینهاست]: پایبندی به خواندن نماز در وقت خود، و نیکی کردن به برادران در سختی و آسایش

١٠٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ حُسْنِ الْخُلُقِ مَعَ النَّاسِ

اشارة

(٣) ١٠٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ حُسْنِ الْخُلُقِ مَعَ النَّاسِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٠٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٩٠٤- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ أَكْمَلَ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَاناً أَحْسَنُهُمْ خُلُقاً.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن مؤمن ایمانش کاملتر است که اخلاقش نیکوتر باشد

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۰۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۹۰۵- ۲- (۵) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِی وَلَّادٍ الْحَنَّاطِ عَنْ أَبِی

ص: ۱٤۸

۱- الباب ۱۰۳ فیه حدیث واحد.

۲- الکافی ۲- ٦۷۲- ۷، و أورد نحوه عن الخصال و مصادقة الاخوان فی الحدیث ۱۵ من الباب ۱ من أبواب مواقیت الصلاة.

۳- الباب ۱۰٤ فیه ۳٦ حدیثا.

٤- الکافی ۲- ۹۹- ۱.

۵- الکافی ۲- ۹۹- ۳، و أورده عن التهذیب فی الحدیث ۹ من الباب ۱ من أبواب الودیعة، و نحوه فی الحدیث ۵ من الباب ٦ من أبواب جهاد النفس.

عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَرْبَعٌ مَنْ کُنَّ فِیهِ کَمَلَ إِیمَانُهُ وَ إِنْ کَانَ مِنْ قَرْنِهِ إِلَی قَدَمِهِ ذُنُوباً لَمْ یَنْقُصْهُ ذَلِکَ قَالَ وَ هُوَ الصِّدْقُ وَ أَدَاءُ الْأَمَانَةِ وَ الْحَیَاءُ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ.

******

ترجمه:

حضرت (امام صادق عَلَيْهِ السَّلاَمُ) فرمودند : هر كه چهار چيز در او باشد اسلامش كامل مى باشد و اگر سراپايش را هم خطا و لغزش فرا گرفته باشد چيزى از آن ناقص و كم نگردد: صداقت و راستگويى، امانتدارى حيا و پاكدامنى، اخلاق نيك،

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٠٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٩٠٦- ٣- (١) وَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ ذَرِيحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ صَاحِبَ الْخُلُقِ الْحَسَنِ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ.

******

ترجمه:

پيامبر خدا صلى الله عليه وآله : همانا انسان خوش خو را پاداشى همانند پاداش روزه گير شب زنده دار است.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٠٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٥٩٠٧- ٤- (٢) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ حُسْنَ الْخُلُقِ يَبْلُغُ بِصَاحِبِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ.

******

ترجمه:

امام صادق عليه السّلام فرمود: حسن خلق صاحبش را بدرجه روزه دارى كه بعبادت بپا خيزد ميرساند.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٠٨ - رقم الحديث الباب: ٥]

۱۵۹۰۸- ۵- (۳) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْبِرُّ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ یَعْمُرَانِ الدِّیَارَ وَ یَزِیدَانِ فِی الْأَعْمَارِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام فرمود: نیکوکاری و حسن خلق خانه ها را آباد کند و بر عمرها بیفزاید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۰۹ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۵۹۰۹- ٦- (٤) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ وَ حُسَیْنٍ الْأَحْمَسِیِّ جَمِیعاً عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الْخُلُقَ الْحَسَنَ یَمِیثُ الْخَطِیئَةَ کَمَا تَمِیثُ الشَّمْسُ الْجَلِیدَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام فرمود: خلق نیکو گناه را آب کند، چنان که خورشید یخ را آب میکند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۱۰ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۹۱۰- ۷- (۵) وَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ کَامِلٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا خَالَطْتَ النَّاسَ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تُخَالِطَ أَحَداً مِنَ النَّاسِ إِلَّا کَانَ یَدُکَ الْعُلْیَا عَلَیْهِ فَافْعَلْ فَإِنَّ الْعَبْدَ یَکُونُ فِیهِ بَعْضُ التَّقْصِیرِ مِنَ الْعِبَادَةِ وَ یَکُونُ لَهُ خُلُقٌ

۱- الکافی ۲- ۱۰۰- ۵.

۲- الکافی ۲- ۱۰۳- ۱۸.

۳- الکافی ۲- ۱۰۰- ۸.

٤- الکافی ۲- ۱۰۰- ۷.

۵- الکافی ۲- ۱۰۱- ١٤.

حَسَنٌ فَيُبَلِّغُهُ اللَّهُ بِخُلُقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام فرمود: هر گاه با مردم آمیزش کنی، اگر توانی که دستت بالاتر از آنکه با او آمیزش کرده ئی باشد بکن (یعنی در عطا و احسان و سایر آداب معاشرت از او جلو باش) زیرا گاهی بنده در عبادت کوتاهی و تقصیر میکند، ولی حسن خلق دارد و خدا بسبب حسن خلقش او را بدرجه روزه داری که بعبادت بپا خیزد میرساند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۵۹۱۱- ۸- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَكْثَرُ مَا تَلِجُ بِهِ أُمَّتِي الْجَنَّةَ تَقْوَى اللَّهِ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :امّت من بیشتر به سبب دو چیز وارد بهشت می شوند : خدا پروایی و خوش خویی.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۹۱۲ - رقم الحديث الباب: ۹]

۱۵۹۱۲- ۹- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ الدِّهْقَانِ عَنْ دُرُسْتَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَكْمَلُ النَّاسِ عَقْلًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقاً.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمود:عقل کسانی کامل تر است که اخلاق آن ها نیکوتر باشد

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۹۱۳ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۱۵۹۱۳- ۱۰- (۳) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَنْبَسَةَ الْعَابِدِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا يَقْدَمُ الْمُؤْمِنُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِشَيْ ءٍ (٤) بَعْدَ الْفَرَائِضِ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ أَنْ يَسَعَ النَّاسَ بِخُلُقِهِ.

******

ترجمه:

امام صادق(ع) فرمود : محبوبترین کار مؤمنان بعد از انجام فرائض الهی برخورد با مؤمن با اخلاق خوب است.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۹۱٤ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۱۵۹۱٤- ۱۱- (٥) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ بَحْرٍ السَّقَّاءِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا بَحْرُ حُسْنُ الْخُلُقِ يُسْرٌ ثُمَّ ذَكَرَ حَدِيثاً أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص كَانَ حَسَنَ الْخُلُقِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * به بحرسقا فرمودند : ای بحرخوش اخلاقی آسان است سپس حدیثی را ذکرکردند که رسول خدا خوش اخلاق بودند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۱۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۵۹۱۵- ۱۲- (٦) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَوْحَى ۱۳ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِلَى بَعْضِ أَنْبِيَائِهِ الْخُلُقُ الْحَسَنُ يَمِيثُ

ص: ۱۵۰

۱- الکافی ۲- ۱۰۰- ٦.

۲- الکافی ۱- ۲۳- ۱۷.

۳- الکافی ۲- ۱۰۰- ٤.

٤- فی المصدر- بعمل.

٥- الکافی ۲- ۱۰۲- ۱٥.

٦- الکافی ۲- ۱۰۰- ۹.

الْخَطِيئَةَ كَمَا تَمِيثُ الشَّمْسُ الْجَلِيدَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام فرمود: خداوند به یکی پیامبرانش وحی کرد که خلق نیکو گناه را آب کند، چنان که خورشید یخ را آب میکند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۱٦ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۵۹۱٦- ۱۳- (۱) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ رَجُلٍ (۲) عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا یُوضَعُ فِی مِیزَانِ امْرِئٍ یَوْمَ الْقِیَامَةِ أَفْضَلُ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : درروزقیامت درترازوی اعنال شخص چیزی سنگینتر ازخوش اخلاقی نیست .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۱۷ - رقم الحدیث الباب: ۱٤]

۱۵۹۱۷- ۱٤- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الْخُلُقَ مِنْحَةٌ یَمْنَحُهَا اللَّهُ خَلْقَهُ فَمِنْهُ سَجِیَّةٌ وَ مِنْهُ نِیَّةٌ قُلْتُ فَأَیُّهُمَا أَفْضَلُ قَالَ صَاحِبُ السَّجِیَّةِ هُوَ مَجْبُولٌ لَا یَسْتَطِیعُ غَیْرَهُ وَ صَاحِبُ النِّیَّةِ یَصْبِرُ عَلَی الطَّاعَةِ تَصَبُّراً فَهُوَ أَفْضَلُهُمَا.

******

ترجمه:

-اسحاق بن عمّار گوید:

از امام صادق عَلَيْهِ السَّلاَمُ شنيدم كه مى فرمود: اخلاق (نيك) هديه و احسانى است كه خداوند به هر يك از بندگانش بخواهد جايزه مى دهد، پس بعضى بر مبناى سرشت آنها و برخى بر نيّت آنها خواهد بود.

عرضه داشتم: كدام افضل مى باشد؟

فرمود: صاحب نيّت افضل و برتر است، همانا كه صاحب سرشت (و عادت)، بر كار آن چنانه اى كه ديگرى توانش را ندارد (به جبر طبيعت) خود را مجبور مى داند؛ ولى صاحب نيّت كسى است كه (با قصد انجام وظيفه) بر طاعت الهى تحمّل و صبر مى كند؛ و اين حالت نسبت به ديگرى برتر است.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩١٨ - رقم الحديث الباب: ١٥]

١٥٩١٨- ١٥- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي عَلِيٍّ اللَّهَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَيُعْطِي الْعَبْدَ مِنَ الثَّوَابِ عَلَى حُسْنِ الْخُلُقِ كَمَا يُعْطِي الْمُجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَغْدُو عَلَيْهِ وَ يَرُوحُ.

******

ترجمه:

امام صادق عليه السلام : خداوند تبارك و تعالى بر خوش خوييِ بنده ثوابى را مى دهد ، همانند ثواب مجاهدى كه هر بام و شام در راه خدا جهاد كند .

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩١٩ - رقم الحديث الباب: ١٦]

۱۵۹۱۹- ۱٦- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَعْبَدٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص نَزَلَ عَلَیَّ جَبْرَئِیلُ مِنْ رَبِ

۱- الکافی ۲- ۹۹- ۲.

۲- فی المصدر زیادة- من أهل المدینة.

۳- الکافی ۲- ۱۰۱- ۱۱.

٤- الکافی ۲- ۱۰۱- ۱۲.

۵- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۵۰- ۱۹٤، و أورد مثله عن الأمالی فی الحدیث ۱ من الباب ۱۳۷ من هذه الأبواب.

الْعَالَمِینَ فَقَالَ یَا مُحَمَّدُ عَلَیْکَ بِحُسْنِ الْخُلُقِ فَإِنَّهُ ذَهَبَ بِخَیْرِ الدُّنْیَا وَ الآخِرَةِ أَلَا وَ إِنَّ أَشْبَهَکُمْ بِی أَحْسَنُکُمْ خُلُقاً.

******

ترجمه:

رسول اکرم : جبرئیل از طرف خداوند برمن نازل شد وگفت : ای محمد برتو باد به خوش اخلاقی همانا نیك خویی ، خیر دنیا و آخرت را از آن خود کرده است آگاه باشید شبیهترین شما به من خوش اخلاق ترین شماست .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

۱۵۹۲۰- ۱۷- (۱) وَ بِأَسَانِيدَ تَقَدَّمَتْ فِي إِسْبَاغِ الْوُضُوءِ (۲) عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص عَلَيْكُمْ بِحُسْنِ الْخُلُقِ فَإِنَّ حُسْنَ الْخُلُقِ فِي الْجَنَّةِ لَا مَحَالَةَ وَ إِيَّاكُمْ وَ سُوءَ الْخُلُقِ فَإِنَّ سُوءَ الْخُلُقِ فِي النَّارِ لَا مَحَالَةَ.

******

ترجمه:

و به همین اسناد از آن حضرت از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت کرده که فرمود:بر شما باد به حسن خلق(اخلاق پسندیده)زیرا حسن خلق بدون چون و چرا در بهشت است،و بپرهیزید از تند خوئی که آن نیز لا محاله و بی تردید در دوزخ خواهد بود.

[رقم الحديث الكلي: ۱۵۹۲۱ - رقم الحديث الباب: ۱۸]

۱۵۹۲۱- ۱۸- (۳) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْخُلُقُ السَّيِّئُ يُفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يُفْسِدُ الْخَلُّ الْعَسَلَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السّلام فرمود: بدخوئی کردار را تباه سازد چنانچه سر که عسل را تباه کند.

[رقم الحديث الكلي: ۱۵۹۲۲ - رقم الحديث الباب: ۱۹]

۱۵۹۲۲- ۱۹- (٤) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ الْعَبْدَ لَيَنَالُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام فرمود: حسن خلق صاحبش را بدرجه روزه داری که بعبادت بپا خیزد میرساند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۲۳ - رقم الحدیث الباب: ۲۰]

۱۵۹۲۳- ۲۰- (۵) وَ بِالْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا مِنْ شَیْ ءٍ أَثْقَلَ فِی الْمِیزَانِ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در ترازوی اعمال، چیزی سنگینتر از خوش خویی نیست .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۲٤ - رقم الحدیث الباب: ۲۱]

۱۵۹۲٤- ۲۱- (٦) وَ بِالْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ عَلِیٌّ ع أَکْمَلُکُمْ إِیمَاناً أَحْسَنُکُمْ خُلُقاً.

******

ترجمه:

باین اسناد گوید علی بن ابی طالب(علیه السّلام)فرمود کاملترین شما در ایمان نیکوترین شما است در خلق.

ص: ۱۵۲

١- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٣١- ٤١، و صحيفة الإمام الرضا (عليه السلام)- ١٥٠- ٨٦.

٢- تقدمت فى الحديث ٤ من الباب ٥٤ من أبواب الوضوء.

٣- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٣٧- ٩٦، و صحيفة الإمام الرضا (عليه السلام)- ٢٢٦- ١١٠.

٤- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٣٧- ٩٧، و صحيفة الإمام الرضا (عليه السلام)- ٢٢٥- ١١٠.

٥- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٣٧- ٩٨، و صحيفة الإمام الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٢٥- ١١١.

٦- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٣٨- ١٠٤، و صحيفة الإمام الرضا (عليه السلام)- ٢٢٩- ١٢١.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٢٥ - رقم الحديث الباب: ٢٢]

١٥٩٢٥- ٢٢- (١) وَ بِالْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ع حُسْنُ الْخُلُقِ خَيْرُ قَرِينٍ.

******

ترجمه:

علي بن ابي طالب(ع) فرمود: خوش خلقي بهترين همنشين است.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٢٦ - رقم الحديث الباب: ٢٣]

١٥٩٢٦- ٢٣- (٢) وَ بِالْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ع سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا أَكْثَرُ مَا يُدْخَلُ بِهِ الْجَنَّةُ قَالَ تَقْوَى اللَّهِ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ.

******

ترجمه:

علي بن ابي طالب(ع) فرمود: از رسول خدا(ص) سؤال شد: بيشتر به چه چيز مي توان وارد بهشت شد؟ فرمود: تقواي خدا و حسن خلق،

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٢٧ - رقم الحديث الباب: ٢٤]

١٥٩٢٧- ٢٤- (٣) وَ بِالْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَقْرَبُكُمْ مِنِّي مَجْلِساً يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحْسَنُكُمْ خُلُقاً وَ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ.

******

ترجمه:

رسول خدا(ص) فرمود: نزديكترين شما به من از نظر همنشيني در روز رستاخيز، خوش خلق ترين شماست و آنكه براي خانواده خود پرخيرتر بوده است.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٢٨ - رقم الحديث الباب: ٢٥]

١٥٩٢٨- ٢٥- (٤) وَ بِالْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَحْسَنُ النَّاسِ إِيمَاناً أَحْسَنُهُمْ خُلُقاً وَ أَلْطَفُهُمْ بِأَهْلِهِ وَ أَنَا أَلْطَفُكُمْ بِأَهْلِي.

وَ رَوَاهُ الطَّبْرِسِيُّ فِي صَحِيفَةِ الرِّضَا ع (٥)

وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

رسول خدا(ص) فرموده است: نيكوترين مردم از نظر ايمان، خوش خلق ترين و با لطفترين آنها نسبت به اهل خويش است و من با لطفترين شما به اهل خود مي باشم.

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۹۲۹ - رقم الحديث الباب: ۲۶]

۱۵۹۲۹- ۲۶- (۶) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَسْوَارِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ قَیْسٍ السِّجْزِیِّ عَنْ عَبْدِ الْعَزِیزِ بْنِ عَلِیٍّ السَّرَخْسِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عِمْرَانَ الْبَغْدَادِیِّ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ عَنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحَسَنِ ع إِنَّ أَحْسَنَ الْحَسَنِ الْخُلُقُ الْحَسَنُ.

ص: ۱۵۳

۱- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ۲- ۳۸- ۱۰۶، و صحيفة الإمام الرضا (عليه السلام)- ۲۲۹- ۱۲۱.

۲- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ۲- ۳۸- ۱۰۷، و صحيفة الإمام الرضا (عليه السلام)- ۲۳۰- ۱۲۳.

۳- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ۲- ۳۸- ۱۰۸، و صحيفة الإمام الرضا (عليه السلام)- ۲۳۰- ۱۲۴.

۴- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ۲- ۳۸- ۱۰۹.

۵- صحيفة الإمام الرضا (عليه السلام)- ۶۱- ۱۲۵.

۶- الخصال- ۲۳۰- ۱۰۲.

قَالَ الصَّدُوقُ أَبُو الْحَسَنِ الْأَوَّلُ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ التُّسْتَرِيُّ وَ أَبُو الْحَسَنِ الثَّانِي عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ الْبَصْرِيُّ وَ أَبُو الْحَسَنِ الثَّالِثُ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَاقِدِيُّ وَ الْحَسَنُ الْأَوَّلُ الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ الْعَبْدِيُّ وَ الْحَسَنُ الثَّانِي الْحَسَنُ الْبَصْرِيُّ وَ الْحَسَنُ الثَّالِثُ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ ع.

******

ترجمه:

بهترین حسن اخلاق نیکواست

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۹۳۰ - رقم الحديث الباب: ۲۷]

۱۵۹۳۰- ۲۷- (۱) وَ عَنِ الْخَلِيلِ بْنِ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ مَنِيعٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عِيسَى الْمَخْزُومِيِّ (۲) عَنْ خَلَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص حُسْنُ الْخُلُقِ نِصْفُ الدِّينِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : حسن خلق نصف دین است .

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۹۳۱ - رقم الحديث الباب: ۲۸]

۱۵۹۳۱- ۲۸- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ السَّرَّاجِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ وَكِيعٍ عَنْ مِسْعَرٍ وَ عُسْفَانَ عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلَاقَةَ بْنِ شَرِيكٍ (٤) قَالَ: قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَفْضَلُ مَا أُعْطِيَ الْمَرْءُ الْمُسْلِمُ قَالَ الْخُلُقُ الْحَسَنُ.

******

ترجمه:

ازرسول اکرم سوال شد بهترین چیزی که به یکنفرمسلمان داده شده چیست ؟ فرمودند : خوش خلقی .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۳۲ - رقم الحدیث الباب: ۲۹]

۱۵۹۳۲- ۲۹- (۵) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی بْنِ عُبَیْدٍ عَنْ یُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ (٦) عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ رَضِیَ لَکُمُ الْإِسْلَامَ دِیناً فَأَحْسِنُوا صُحْبَتَهُ بِالسَّخَاءِ وَ حُسْنِ الْخُلُقِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارك و تعالی اسلام را به عنوان دین شما پسندید ، پس با بخشندگی و خوش خویی به خوبی همراهی اش کنید .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۳۳ - رقم الحدیث الباب: ۳۰]

۱۵۹۳۳- ۳۰- (۷) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ

۱- الخصال- ۳۰- ۱۰٦.

۲- فی المصدر- علی بن عیسی المخرمی.

۳- الخصال- ۳۰- ۱۰۷.

٤- فی المصدر- سفیان، عن زیاد بن علاقة، عن أسامة بن شریک.

٥- أمالی الصدوق- ٢٢٣- ٣.

٦- فی المصدر- الحسن بن زیاد.

٧- ثواب الأعمال- ٢١٥- ١.

إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُوسَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ رَفَعَهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص قَالَ: قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي الْمَرْأَةُ يَكُونُ لَهَا زَوْجَانِ فَيَمُوتَانِ فَيَدْخُلَانِ الْجَنَّةَ لِمَنْ تَكُونُ قَالَ فَقَالَ يَا أُمَّ سَلَمَةَ تَخَيَّرُ أَحْسَنَهُمَا خُلُقاً وَ خَيْرَهُمَا لِأَهْلِهِ يَا أُمَّ سَلَمَةَ- إِنَّ حُسْنَ الْخُلُقِ ذَهَبَ بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ.

وَ رَوَاهُ فِي الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مِثْلَهُ (١) وَ رَوَاهُ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ مُوسَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ ع قَالَ: قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

ام سلمه : ای رسول اکرم خودم وپدرومادرم فدای شما زنی دردنیا دوبارازدواج کرده وهردومرده وداخل بهشت هستند آیا این زن با کدامیک ازآنها ست ؟ فرمودند : زن می تواند کسی را انتخاب کند که ازدیگری خوش اخلاق تربوده وبیشتر خیرش به خانواده اش رسیده . ای ام سلمه همانا حسن خلق باعث رسیدن به خیردنیا وآخرت می شود

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٩٣٤ - رقم الحدیث الباب: ٣١]

١٥٩٣٤- ٣١- (٣) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو (٤) عَنْ مُوسَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا حَسَّنَ اللَّهُ خَلْقَ عَبْدٍ وَ لَا خُلُقَهُ إِلَّا اسْتَحْيَا أَنْ يُطْعِمَ لَحْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ النَّارَ.

******

ترجمه:

موسی بن ابراهیم از امام کاظم (علیه السلام) نقل می کند که فرمودند: "شنیدم که می فرمود: خداوند نه ظاهر و نه باطن بنده ای را نیکو نمی کند، مگر اینکه حیا می کند از اینکه گوشت او را در روز قیامت آتش دهد."

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٩٣٥ - رقم الحدیث الباب: ٣٢]

١٥٩٣٥- ٣٢- (٥) وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ يَحْيَى الْعَطَّارِ عَنْ

ص: ١٥٥

١- الخصال- ٤٢- ٣٤، و فيه- موسى بن إبراهيم، عن الحسن، عن أبيه بإسناده رفعه.

٢- أمالي الصدوق- ٤٠٣- ٨.

٣- ثواب الأعمال- ٢١٥- ٢.

٤- في المصدر- محمّد بن عمر.

٥- أمالي الصدوق- ٣١٨- ١٥، و أورده عن أمالي الطوسيّ في الحديث ١١ من الباب ٣٤ من أبواب جهاد النفس.

أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَيْمُونٍ الصَّائِغِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقَ ع يَقُولُ مَنْ أَرَادَ أَنْ يُدْخِلَهُ اللَّهُ فِی رَحْمَتِهِ وَ يُسْكِنَهُ جَنَّتَهُ فَلْيُحْسِنْ خُلُقَهُ وَ لْيُعْطِ النَّصَفَ مِنْ نَفْسِهِ وَ لْيَرْحَمِ الْيَتِيمَ وَ لْيُعِنِ الضَّعِيفَ وَ لْيَتَوَاضَعْ لِلَّهِ الَّذِی خَلَقَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کسیکه بخواهد خداوند اورا داخل رحمت خود کرده ودربهشت ساکن کند پس باید خوش اخلاق ومنصف ونسبت به یتیم رحیم ویاورافراد ضعیف وبین مردم اهل تواضع باشد .

[رقم الحديث الكلی: ١٥٩٣٦ - رقم الحديث الباب: ٣٣]

١٥٩٣٦- ٣٣- (١) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ يَا بُنَيَّ صَاحِبْ مِائَةً وَ لَا تُعَادِ وَاحِداً يَا بُنَيَّ إِنَّمَا هُوَ خَلَاقُکَ وَ خُلُقُکَ فَخَلَاقُکَ دِينُکَ وَ خُلُقُکَ بَيْنَکَ وَ بَيْنَ النَّاسِ وَ لَا تَتَبَغَّضْ إِلَيْهِمْ وَ تَعَلَّمْ مَحَاسِنَ الْأَخْلَاقِ يَا بُنَيَّ كُنْ عَبْداً لِلْأَخْيَارِ وَ لَا تَكُنْ وَلَداً لِلْأَشْرَارِ يَا بُنَيَّ أَدِّ الْأَمَانَةَ تَسْلَمْ لَکَ دُنْيَاکَ وَ آخِرَتُکَ وَ كُنْ أَمِيناً تَكُنْ غَنِيّاً.

******

ترجمه:

لقمان به پسرش گفت: "ای پسرم، با صد نفر دوستی کن ولی با یکی دشمنی مکن. ای پسرم، این فقط رفتار و خصلت تو است که اهمیت دارد؛ دین تو خصلت تو است و رفتار تو بین تو و مردم. نسبت به آنها کینه مگیر و خصلت های نیکو را بیاموز. ای پسرم، بنده نیکوکاران باش و فرزند بدکاران مباش. ای پسرم، امانت را ادا کن تا دنیای تو و آخرتت برایت محفوظ بماند، و امین باش تا بی نیاز شوی."

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۹۳۷ - رقم الحديث الباب: ۳٤]

۱۵۹۳۷- ۳٤- (۲) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِی مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنْ أَبِی بَكْرٍ الْجِعَابِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ (۳) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ أَبِی طَالِبٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ ع يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَاناً أَحْسَنُهُمْ خُلُقاً.

******

ترجمه:

شنیده که جعفر بن محمد (امام صادق علیه السلام) از پدرش (امام باقر علیه السلام) از جدش نقل می کند که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: "کامل ترین مؤمنان از لحاظ ایمان، نیکوترین آن ها از لحاظ اخلاق است.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۹۳۸ - رقم الحديث الباب: ۳۵]

۱۵۹۳۸- ۳۵- (٤) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَخْلَدٍ عَنِ الرَّزَّازِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

۱- معانی الأخبار- ۲۵۳- ۱.

۲- أمالی الطوسیّ ۱- ۱۳۹.

۳- فی المصدر- محمّد بن أحمد بن الحسن.

٤- أمالی الطوسیّ ۲- ٦.

مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الْعَوَّامِ (۱) عَنْ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ عَطَاءٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِی سَلَمَةَ عَنْ أَبِی هُرَیْرَةَ أَنَّ النَّبِیَّ ص قَالَ: إِنَّ أَکْمَلَ الْمُؤْمِنِینَ إِیمَاناً أَحْسَنُهُمْ خُلُقاً وَ خِیَارُکُمْ خِیَارُکُمْ لِنِسَائِهِ.

******

ترجمه:

از ابوهریره نقل شده که پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمودند: "به راستی که کامل ترین مؤمنان از لحاظ ایمان، نیکوترین آن ها از لحاظ اخلاق است، و بهترین شما، بهترین شما برای همسرانشان است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۳۹ - رقم الحدیث الباب: ۳۶]

۱۵۹۳۹- ۳۶- (۲) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَوَّلُ مَا یُوضَعُ فِی مِیزَانِ الْعَبْدِ یَوْمَ الْقِیَامَةِ حُسْنُ خُلُقِهِ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۳).

******

ترجمه:

از جعفر بن محمد (امام صادق علیه السلام) از پدرش (امام باقر علیه السلام) از پدرانش نقل شده است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: "اولین چیزی که در روز قیامت در ترازوی بنده قرار داده می شود، خوش خلقی اوست.

۱۰۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْأُلْفَةِ بِالنَّاسِ

اشارة

(٤) ١٠٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْأُلْفَةِ بِالنَّاسِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٤٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٩٤٠- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَبِيبٍ الْخَثْعَمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ

ص: ١٥٧

١- فى المصدر- محمّد بن أحمد بن أبى العوام.

٢- قرب الإسناد- ٢٢.

٣- يأتى فى الحديث ١ من الباب ١٠٥، و فى الحديث ٤ من الباب ١٠٦، و فى الحديث ٨ من الباب ١٠٨ و فى الحديث ٥ من الباب ١١٠، و فى الحديث ٥ من الباب ١١٦، و فى الحديثين ٢، ٨ من الباب ١٣٥، و فى الحديث ١ من الباب ١٣٧ من هذه الأبواب، و فى الأحاديث ١، ٢، ١٨، ٢٣ من الباب ٤، و فى الحديث ٩ من الباب ٦، و فى الحديث ٣ من الباب ١٦ من أبواب جهاد النفس. و تقدم ما يدلّ على ذلک فى الحديث ٢ من الباب ٢ من هذه الأبواب، و فى الحديث ٢١ من الباب ١ من أبواب الصدقة، و فى الحديثين ٣، ١٤ من الباب ٤٩ من أبواب آداب السفر.

٤- الباب ١٠٥ فيه ٣ أحاديث.

٥- الكافى ٢- ١٠٢- ١٦.

رَسُولُ اللَّهِ ص أَفَاضِلُكُمْ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقاً الْمُوَطَّئُونَ أَكْنَافاً الَّذِينَ يَأْلَفُونَ وَ يُؤْلَفُونَ وَ تُوَطَّأُ رِحَالُهُمْ.

******

ترجمه:

از حبیب خثعمی نقل شده که امام صادق (علیه السلام) فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: "بهترین شما نیکوترین شما از لحاظ اخلاق است؛ کسانی که نرم خو و فروتن اند، با مردم انس می گیرند و مردم نیز با آن ها انس می گیرند، و جایگاهشان مهیا و راحت است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۴۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۹۴۱- ۲- (۱) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُؤْمِنُ مَأْلُوفٌ وَ لَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْلَفُ وَ لَا يُؤْلَفُ.

******

ترجمه:

عبدالله بن میمون قداح از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند که فرمودند: "مؤمن انس گیر است و خیری در کسی که انس نمی گیرد و با او انس گرفته نمی شود، نیست."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۴۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۹۴۲- ۳- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ فِي نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع قَالَ: قُلُوبُ الرِّجَالِ وَحْشِيَّةٌ فَمَنْ تَأَلَّفَهَا أَقْبَلَتْ عَلَيْهِ.

(۳)

******

ترجمه:

حضرت علی * فرمود ند : دلهای مردان رمنده است، هر که آنها را به دست آورد، به او روی نهند.

۱۰۶- بَابُ اسْتِحْبَابِ كَوْنِ الْإِنْسَانِ هَيِّناً لَيِّناً

اشارة

(٤) ١٠٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ كَوْنِ الْإِنْسَانِ هَيِّناً لَيِّناً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٤٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٥٩٤٣- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَ لَا أُخْبِرُكُمْ بِمَنْ تَحْرُمُ عَلَيْهِ النَّارُ غَداً قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْهَيِّنُ الْقَرِيبُ اللَّيِّنُ السَّهْلُ.

وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ

١- الكافى ٢- ١٠٢- ١٧.

٢- نهج البلاغة ٣- ١٦٣- ٥٠.

٣- و يأتى ما يدلّ عليه فى الحديث ٥ من الباب ١٢٤ من هذه الأبواب.

٤- الباب ١٠٦ فيه ٤ أحاديث.

٥- ثواب الأعمال- ٢٠٥- ١.

فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ ع مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

رسول خدا فرمود بشما خبر ندهم كه فردای قيامت آتش دوزخ بر چه كس حرامست؟عرض شد چرا يا رسول الله فرمود بشخص فروتن،نزديك بجامعه،سازگار و ساده.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٤٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٩٤٤- ٢- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ رَفَعَهُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ الْمُؤْمِنُونَ هَيْنُونَ لَيْنُونَ كَالْجَمَلِ الآلِفِ إِنْ قِيدَ انْقَادَ وَ إِنْ أُنِيخَ عَلَى صَخْرَةٍ اسْتَنَاخَ.

******

ترجمه:

پيامبر اكرم صلّى الله عليه و آله فرمودند:

مؤمنان نرمخو و ملایمند چون شتر دست آموز که اگر بکشندش، برود و اگر بر سنگی به خوابانندش، بخوابد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۴۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۹۴۵- ۳- (۳) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی الْأَمَالِی عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی غَالِبٍ الزُّرَارِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعَرْزَمِیِّ (٤) عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ:

المؤمنون هینون لینون کالحمل الألف إن قید إنقاد و إذا أنیخ علی صخرة إستناخ.

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: "مؤمنان نرم خو و انعطاف پذیرند، مانند بره ی اهلی؛ اگر بسته شود، می پذیرد و اگر بر روی صخره ای خوابانده شود، می خوابد."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۴٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵۹۴٦- ٤- (٥) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ هِلَالِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْحَفَّارِ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ عَلِیٍّ الدِّعْبِلِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ عَلِیِّ بْنِ دِعْبِلٍ أَخِی دِعْبِلِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضَا عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْمُؤْمِنُ هَیِّنٌ لَیِّنٌ سَمْحٌ لَهُ خُلُقٌ حَسَنٌ وَ الْکَافِرُ فَظٌّ غَلِیظٌ لَهُ خُلُقٌ سَیِّئٌ وَ فِیهِ جَبَرِیَّةٌ.

(٦)

******

ترجمه:

پیامبر صلي الله علیه و آله:

مؤمن، آسان گیر و بلند نظر است و اخلاقی خوش دارد. و کافر، بد خُلق و سختگیر است.

ص: ۱۵۹

۱- أمالی الصدوق- ۲٦۲- ٥.

۲- الکافی ۲- ۲۳٤- ۱٤.

۳- أمالی الطوسیّ ۱- ۱۹۲.

٤- فی المصدر- عبد الرحمن العزرمی.

٥- أمالی الطوسیّ ۱- ۳۷٦.

٦- و تقدم ما یدلّ علی ذلک فی الحدیث ۷ من الباب ٤۹ من أبواب آداب السفر. و یأتی ما یدلّ علیه فی الحدیث ۳ من الباب ۱۰۷ من هذه الأبواب.

۱۰۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ طَلَاقَةِ الْوَجْهِ وَ حُسْنِ الْبِشْرِ

اشارة

(۱) ۱۰۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ طَلَاقَةِ الْوَجْهِ وَ حُسْنِ الْبِشْرِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹٤۷ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۵۹۴۷- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنِ الْفُضَيْلِ قَالَ: قَالَ: صَنَائِعُ الْمَعْرُوفِ وَ حُسْنُ الْبِشْرِ يَكْسِبَانِ الْمَحَبَّةَ وَ يُدْخِلَانِ الْجَنَّةَ وَ الْبُخْلُ وَ عُبُوسُ الْوَجْهِ يُبْعِدَانِ مِنَ اللَّهِ وَ يُدْخِلَانِ النَّارَ.

******

ترجمه:

[امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام]فرمود : نیکوکاری در حقّ دیگران و گشاده رویی ، دوستی را نصیب [انسان] می کنند و او را به بهشتْ می برند . بُخل و تُرشرویی ، [انسان را] از خدا دور می کنند و به دوزخ وارد می کنند .

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۹۴۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۹۴۸- ۲- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ص رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِنِي فَكَانَ فِيمَا أَوْصَاهُ أَنْ قَالَ الْقَ أَخَاكَ بِوَجْهٍ مُنْبَسِطٍ.

******

ترجمه:

از امام محمد باقرعلیه السلام نقل شده که فرمودند : مردی خدمت پیامبرصلی الله علیه وآله آمد و گفت: یا رسول اللّه! به من توصیه ای بفرما. حضرت در ضمن سفارشاتش به او فرمودند: برادرت را با چهره باز ملاقات کن.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۹۴۹ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۵۹۴۹- ۳- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ مَا حَدُّ حُسْنِ الْخُلُقِ قَالَ تُلِینُ جَنَاحَکَ وَ تُطِیبُ کَلَامَکَ وَ تَلْقَی أَخَاکَ بِبِشْرٍ حَسَنٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٥)

وَ رَوَاهُ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنِ ابْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنِ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

یکی از اصحاب امام صادق علیه السلام از ایشان پرسید: حدّ خوش اخلاقی چیست؟ حضرت فرمودند: نرم خوئی پیشه کن، سخن خود را زیباگردان و برادر خود را با رویی خوش ملاقات کن.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۵۰ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵۹۵۰- ٤- (۷) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ

۱- الباب ۱۰۷ فیه ۸ أحادیث.

۲- الکافی ۲- ۱۰۳- ٥.

۳- الکافی ۲- ۱۰۳- ۳.

٤- الکافی ۲- ۱۰۳- ٤.

٥- الفقیه ٤- ٤۱۲- ٥۸۹۷.

٦- معانی الأخبار- ۲٥۳- ۱.

۷- الکافی ۲- ۱۰۳- ۱.

الْحَکَمِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص یَا بَنِی عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِنَّکُمْ لَنْ تَسَعُوا النَّاسَ بِأَمْوَالِکُمْ فَالْقَوْهُمْ بِطَلَاقَةِ الْوَجْهِ وَ حُسْنِ الْبِشْرِ.

******

ترجمه:

پیامبرصلی الله علیه وآله می فرماید:ای فرزندان عبدالمطلب! شما نمی توانید همه مردم را با مال خود گشایش بخشید، پس با روی بازوچهره خوش با آنان برخورد کنید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۵۱ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۵۹۵۱- ۵- (۱) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ یَحْیَی عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ یَا بَنِی هَاشِمٍ.

******

ترجمه:

مثل همین روایت ازحضرت صادق * نقل شده ولی گفته ای فرزندان هاشم .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۵۲ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۵۹۵۲- ٦- (۲) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ثَلَاثٌ مَنْ أَتَی اللَّهَ بِوَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ الْإِنْفَاقُ مِنَ الْإِقْتَارِ وَ الْبِشْرُ بِجَمِیعِ الْعَالَمِ وَ الْإِنْصَافُ مِنْ نَفْسِهِ.

******

ترجمه:

از امام صادق علیه السلام نقل شده که فرمودند: سه چیز است که اگر کسی یکی از آنها را نزد خداوند برد، او بهشت را برایش واجب گرداند. انفاق در حال تنگدستي، خوشرویی نسبت به همه مردم جهان و درباره خود انصاف داشتن

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۹۵۳ - رقم الحديث الباب: ۷]

۱۵۹۵۳- ۷- (۳) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص حُسْنُ الْبِشْرِ یَذْهَبُ بِالسَّخِیمَةِ.

******

ترجمه:

از امام کاظم(علیه السّلام)که فرمود: رسول خدا(صلّی الله علیه و آله)فرمود: خوشروئی کینه را می برد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۹۵٤ - رقم الحديث الباب: ۸]

۱۵۹۵٤- ۸- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ عَنْ عُبَیْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَی عَنْ عَبْدِ الْعَظِیمِ الْحَسَنِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع إِنَّکُمْ لَنْ تَسَعُوا النَّاسَ بِأَمْوَالِکُمْ فَسَعُوهُمْ بِطَلَاقَةِ الْوَجْهِ وَ حُسْنِ اللِّقَاءِ فَإِنِّی سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص یَقُولُ إِنَّکُمْ لَنْ تَسَعُوا النَّاسَ بِأَمْوَالِکُمْ فَسَعُوهُمْ بِأَخْلَاقِکُمْ.

(٥)

******

ترجمه:

امیرالمؤمنین علیه السلام بیان داشت : شما را یارای آن نیست که همه مردم را از داراییهایتان برخوردار کنید ، پس با گشاده رویی و خوش برخوردی چنین کنید که من از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله شنیدم : شما نمی توانید با ثروت خود همه مردم را برخوردار کنید ، پس با اخلاقتان چنین کنید .

ص: ۱٦۱

۱- الکافی ۲- ۱۰۳- ۱ ذیل الحدیث ۱.

۲- الکافی ۲- ۱۰۳- ۲.

۳- الکافی ۲- ۱۰۳- ٦.

٤- أمالی الصدوق- ۳٦۲- ۹..

٥- و تقدم ما یدلّ علیه فی الباب ۳ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ٦ من الباب ۲۹ من أبواب الملابس. و یأتی فی الحدیث ۸ من الباب ۱۲۷ من هذه الأبواب.

۱۰۸- بَابُ وُجُوبِ الصِّدْقِ

اشارة

(۱) ۱۰۸ بَابُ وُجُوبِ الصِّدْقِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۹۵۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۹۵۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِی يَعْفُورٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كُونُوا دُعَاةً لِلنَّاسِ بِالْخَيْرِ بِغَيْرِ أَلْسِنَتِكُمْ لِيَرَوْا مِنْكُمُ الِاجْتِهَادَ وَ الصِّدْقَ وَ الْوَرَعَ.

******

ترجمه:

امام صادق عليه السّلام فرمود: مردم را بغير زبان (بلكه با كردار) خود به خير و نيكو كارى دعوت كنيد، مردم بايد كوشش در عبادت و راستگوئى و پرهيزكارى شما را ببينند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۹۵۶ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۹۵۶- ۲- (۳) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ مُثَنًّى الْحَنَّاطِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ صَدَقَ لِسَانُهُ زَكَا عَمَلُهُ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم مى گويند:امام صادق عليه السّلام فرموده است:هر كه زبانش راست گويد كردارش پاك گردد،

[رقم الحديث الكلی: ۱۵۹۵۷ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۵۹۵۷- ۳- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَصْدُقُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنَ الصَّادِقِينَ وَ يَكْذِبُ

حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الْكَاذِبِينَ فَإِذَا صَدَقَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ صَدَقَ وَ بَرَّ وَ إِذَا كَذَبَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ كَذَبَ وَ فَجَرَ.

******

ترجمه:

از ابی بصیر روایت شده که گفت شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: بنده راست می گوید تا اینکه نزد خداوند عز و جل از راستگویان نوشته می شود و دروغ می گوید تا اینکه نزد خداوند از دروغگویان نوشته می شود. پس وقتی راست می گوید، خداوند عز و جل می گوید: راست گفت و نیکو کرد. و وقتی دروغ می گوید، خداوند عز و جل می گوید: دروغ گفت و بدی کرد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۹۵۸ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۵۹۵۸- ٤- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ حَسَنِ بْنِ زِيَادٍ الصَّيْقَلِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ صَدَقَ لِسَانُهُ زَكَا عَمَلُهُ وَ مَنْ حَسُنَتْ نِيَّتُهُ زِيدَ فِي رِزْقِهِ وَ مَنْ حَسُنَ بِرُّهُ بِأَهْلِ بَيْتِهِ مُدَّ لَهُ فِي عُمُرِهِ.

******

ترجمه:

حسن بن زیاد صیقل گفت: امام صادق (ع) فرمود: کسی که زبانش راستگو باشد، عملش پاکیزه می شود، و کسی که نیتش نیکو باشد، روزیش افزوده می شود، و کسی که به خانواده اش نیکی کند، عمرش طولانی می گردد.

١- الباب ١٠٨ فيه ٩ أحاديث.

٢- الكافى ٢- ١٠٥- ١٠، و أورده بسند آخر فى الحديث ١٣ من الباب ٢١ من أبواب جهاد النفس.

٣- الكافى ٢- ١٠٤- ٣.

٤- الكافى ٢- ١٠٥- ٩، و أورد نحو ذيله عن المحاسن فى الحديث ١٠ من الباب ١٣٨ من هذه الأبواب.

٥- الكافى ٢- ١٠٥- ١١ و الكافى ٨- ٢١٩- ٢٦٩.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٥٩ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٥٩٥٩- ٥- (١) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُوسَى بْنِ سَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِى الْمِقْدَامِ قَالَ: قَالَ لِى أَبُو جَعْفَرٍ ع فِى أَوَّلِ دَخْلَةٍ دَخَلْتُ عَلَيْهِ تَعَلَّمُوا الصِّدْقَ قَبْلَ الْحَدِيثِ.

******

ترجمه:

عمرو بن ابى المقدام گويد: نخستين بار كه خدمت امام باقر عليه السّلام رسيدم، فرمود پيش از ياد گرفتن حديث راستگوئى بياموزيد.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٦٠ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٥٩٦٠- ٦- (٢) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ أَبِى إِسْمَاعِيلَ الْبَصْرِيِّ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا فُضَيْلُ إِنَّ الصَّادِقَ أَوَّلُ مَنْ يُصَدِّقُهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَعْلَمُ أَنَّهُ صَادِقٌ وَ تُصَدِّقُهُ نَفْسُهُ تَعْلَمُ أَنَّهُ صَادِقٌ.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام) : راستگو را نخستین کسی که تصدیق می کند، خدای عزوجل است که می داند او راستگوست و نیز نفس او تصدیقش می کند که می داند راستگوست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۶۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۹۶۱- ۷- (۳) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ الْخَرَّازِ (٤) عَنْ جَدِّهِ الرَّبِیعِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: قَالَ لِی أَبُو جَعْفَرٍ ع یَا رَبِیعُ إِنَّ الرَّجُلَ لَیَصْدُقُ حَتَّی یَکْتُبَهُ اللَّهُ صِدِّیقاً.

******

ترجمه:

رَّبِیعِ بْنِ سَعْدٍ می گوید حضت باقر* به من فرمودند : ای ربیع شخص باید (آنقدر) راستگوباشد تا خدا اوجزء صادقین قراردهد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۶۲ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۵۹۶۲- ۸- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ عَنْ زَیْدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ آبَائِهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ أَقْرَبَکُمْ مِنِّی غَداً وَ أَوْجَبَکُمْ عَلَیَّ شَفَاعَةً أَصْدَقُکُمْ لِلْحَدِیثِ وَ آدَاکُمْ لِلْأَمَانَةِ وَ أَحْسَنُکُمْ خُلُقاً وَ أَقْرَبُکُمْ مِنَ النَّاسِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : نزدیکترین شما به من درقیامت ولازم ترین افراد به شفاعت راستگوترین وامانت دارترین وخوش اخلاق ترین ونزدیک ترین شما به مردم است .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۶۳ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۵۹۶۳- ۹- (٦) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

ص: ۱٦۳

۱- الکافی ۲- ۱۰٤- ٤.

۲- الکافی ۲- ۱۰٤- ٦.

۳- الکافی ۲- ۱۰۵- ۸.

٤- فی المصدر- أحمد بن النضر الخزاز.

۵- أمالی الصدوق- ٤۱۱- ۵.

٦- المحاسن- ۱۷- ٤۸، و أورد قطعات منه عن الکافی فی الحدیث ۱ من الباب ۳ من أبواب السواک، و فی الحدیث ۱ من الباب ۱۳، و أخری فی الحدیث ۵ من الباب ۲۵، و فی الحدیث ۱ من الباب ۲۸ من أبواب أعداد الفرائض، و فی الحدیث ۸ من الباب ۹ من أبواب تکبیرة الاحرام، و فی الحدیث ۱ من الباب ۱۱ من أبواب قراءة القرآن، و فی الحدیث ۱ من الباب ٦ من أبواب الصدقة.

إِسْمَاعِیلَ رَفَعَهُ إِلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أُوصِیکَ یَا عَلِیُّ فِی نَفْسِکَ بِخِصَالٍ اللَّهُمَّ أَعِنْهُ الْأُولَی الصِّدْقُ وَ لَا یَخْرُجُ مِنْ فِیکَ کَذِبَةٌ أَبَداً الْحَدِیثَ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ وَ الصَّدُوقُ کَمَا یَأْتِی (۱) أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۲).

******

ترجمه:

رسول اکرم : یا علی تورا به چند خصلت سفارش می کنم خدایا به اوکمک کن اول راستگوئ واینکه هیچ وقت دروغی ازدهانت خارج نشود .

۱۰۹- بَابُ اسْتِحْبَابِ الصِّدْقِ فِی الْوَعْدِ وَ لَوِ انْتَظَرَ سَنَةً

اشارة

(۳) ۱۰۹ بَابُ اسْتِحْبَابِ الصِّدْقِ فِی الْوَعْدِ وَ لَوِ انْتَظَرَ سَنَةً

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹٦٤ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۵۹٦٤- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّمَا سُمِّیَ إِسْمَاعِیلُ ع صَادِقَ الْوَعْدِ لِأَنَّهُ وَعَدَ رَجُلًا فِی مَکَانٍ (فَانْتَظَرَهُ سَنَةً) (٥) فَسَمَّاهُ اللَّهُ صَادِقَ الْوَعْدِ ثُمَّ إِنَّ الرَّجُلَ أَتَاهُ بَعْدَ ذَلِکَ فَقَالَ لَهُ إِسْمَاعِیلُ مَا زِلْتُ مُنْتَظِراً لَکَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : همانا اسماعیل صادق الوعد نامیده شد که با مردی در جائی وعده گذاشت و او یك سال در آنجا انتظار او را میکشید، از این رو خدای عز و جل او را صادق الوعد نامید، سپس آن مرد آمد و اسماعیل باو گفت: من همواره در انتظار تو بودم.

١- يأتى فى الحديث ٢ من الباب ٤ من أبواب جهاد النفس.

٢- يأتى فى الحديث ٥ من الباب ١١٠، و فى الحديثين ١٣، ١٥ من الباب ١٣٨، و فى الحديث ١ من الباب ١٤٠، و فى الحديث ١١ من الباب ١٤١ من هذه الأبواب، و فى الأحاديث ٤، ٨، ١٥ من الباب ٤، و فى الحديث ١ من الباب ٦، و فى الحديث ١٠ من الباب ٢١ من أبواب جهاد النفس. و تقدم ما يدلّ عليه فى الحديثين ٢، ١٠ من الباب ١، و فى الحديث ٧ من الباب ٢، و فى الحديث ٢ من الباب ١٠٤ من هذه الأبواب.

٣- الباب ١٠٩ فيه ٥ أحاديث.

٤- الكافى ٢- ١٠٥- ٧.

٥- فى المصدر- فانتظره فى ذلک المكان سنة.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٦٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٥٩٦٥- ٢- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ شُعَيْبٍ الْعَقَرْقُوفِيِّ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيَفِ إِذَا وَعَدَ.

******

ترجمه:

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كه به خدا و روز قيامت ايمان دارد بايد هرگاه وعده مى دهد [بدان]وفا كند.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٦٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٩٦٦- ٣- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ عِدَةُ الْمُؤْمِنِ أَخَاهُ نَذْرٌ لَا كَفَّارَةَ لَهُ فَمَنْ أَخْلَفَ فَبِخُلْفِ اللَّهِ بَدَأَ وَ لِمَقْتِهِ تَعَرَّضَ وَ ذَلِکَ قَوْلُهُ يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ ما لا تَفْعَلُونَ كَبُرَ مَقْتاً عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا ما لا تَفْعَلُونَ (٣).

******

ترجمه:

هشام بن سالم گوید: از حضرت صادق علیه السلام شنیدم که میفرمود: وعدهٔ مؤمن ببرادر (دینی) خود نذری است که کفاره ندارد، پس هر که بآن وفا نکند بمخالفت وعدهٔ با خدا برخاسته و خود را در غضب او انداخته، این است گفتار خدای تعالی که (فرماید:): «ای کسانی که ایمان آورده اید چرا گوئید آنچه را نکنید چه دشمنی گرانی است نزد خدا که بگوئید آنچه را نکنید»(سوره صف آیه ٢-٣).

[رقم الحديث الكلی: ١٥٩٦٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٥٩٦٧- ٤- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی الْعِلَلِ وَ عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ أَشْيَمَ عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: أَ تَدْرِی لِمَ سُمِّیَ إِسْمَاعِيلُ صَادِقَ الْوَعْدِ قُلْتُ لَا أَدْرِی قَالَ وَعَدَ رَجُلًا فَجَلَسَ حَوْلًا يَنْتَظِرُهُ.

******

ترجمه:

سلیمان جعفری گوید: امام رضا (به من فرمود: «آیا می دانی که چرا اسماعیل، صادِقَ الْوَعْدِ نامیده شد»؟ گفتم: «نمی دانم». ایشان فرمود: «با مردی وعده داشت و یک سال منتظرش نشست [تا بیاید]».

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٦٨ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٥٩٦٨- ٥- (٥) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُوسَی بْنِ سَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص وَعَدَ رَجُلًا إِلَی صَخْرَةٍ فَقَالَ أَنَا لَکَ هَاهُنَا حَتَّی تَأْتِیَ قَالَ فَاشْتَدَّتِ الشَّمْسُ

ص: ١٦٥

١- الکافی ٢- ٣٦٤- ٢.

٢- الکافی ٢- ٣٦٣- ١.

٣- الصف ٦١- ٢- ٣.

٤- علل الشرائع- ٧٧- ١، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ٧٩- ٩.

٥- علل الشرائع- ٧٨- ٤.

عَلَیْهِ فَقَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ یَا رَسُولَ اللَّهِ- لَوْ أَنَّکَ تَحَوَّلْتَ إِلَی الظِّلِّ قَالَ قَدْ وَعَدْتُهُ إِلَی هَاهُنَا وَ إِنْ لَمْ یَجِئْ کَانَ مِنْهُ الْمَحْشَرُ.

وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی وُجُوبِ الْوَفَاءِ بِالْوَعْدِ فِی جِهَادِ النَّفْسِ (١).

******

ترجمه:

امام صادق * فرمودند : «ان رسول الله (ص) وعد رجلا الی صخرة فقال: انا لك هاهنا حتی تاتی. قال: فاشتدت الشمس علیه، فقال اصحابه: یا رسول الله لو انّك تحولت الی الظل. فقال: قد وعدته

الی هاهنا: و ان لم یجیء کان منه الی المحشر؛[۱] رسول خدا با مردی کنار صخره ای قول و قرار گذاشت و فرمود: آن جایم تا بیایی. آفتاب داغ می تابید [و پیغمبر اذیت می شد] یارانش گفتند: چرا زیر سایه نمی آیید؟! فرمود: با او این جا قول و قرار گذاشته ام. حتی اگر نیاید، تا روز محشر همین جا می مانم!»

۱۱۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْحَيَاءِ

اشارة

(۲) ۱۱۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْحَيَاءِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۹۶۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۹۶۹- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ يَحْيَى أَخِي دَارِمٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: الْحَيَاءُ وَ الْإِيمَانُ مَقْرُونَانِ فِي قَرَنٍ فَإِذَا ذَهَبَ أَحَدُهُمَا تَبِعَهُ صَاحِبُهُ.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام : شرم و ایمان به هم پیوسته اند ؛ هرگاه یکی از آنها برود، دیگری هم در پی آن روانه شود

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۹۷۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۹۷۰- ۲- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِی عُبَیْدَةَ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْحَیَاءُ مِنَ الْإِیمَانِ وَ الْإِیمَانُ فِی الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام فرمود: حیا از ایمان و ایمان در بهشت است (پس شخص با حیا در بهشت است).

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۷۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۹۷۱- ۳- (٥) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ یَقْطِینٍ عَنِ الْفُضَیْلِ بْنِ کَثِیرٍ (٦) عَمَّنْ ذَکَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا إِیمَانَ لِمَنْ لَا حَیَاءَ لَهُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام فرمود: کسیکه حیاء ندارد ایمان ندارد .

۱- یأتی فی الحدیثین ۱۵، ۲۱ من الباب ٤، و فی الحدیث ۱ من الباب ٦، و فی الحدیثین ٦، ۱۱ من الباب ٤٩ من أبواب جهاد النفس. و فی الحدیث ٦ من الباب ۱۲۲، و فی الحدیث ۳ من الباب ۱٤۰، و فی الحدیث ۲ من الباب ۱٥۲ من هذه الأبواب.

۲- الباب ۱۱۰ فیه ۱۲ حدیثا.

٣- الكافی ٢- ١٠٦- ٤.

٤- الكافی ٢- ١٠٦- ١.

٥- الكافی ٢- ١٠٦- ٥، و أورد مثله فی الحدیث ٢ من الباب ٢٩ من أبواب الملابس.

٦- فی المصدر- الفضل بن كثیر.

[رقم الحدیث الكلی: ١٥٩٧٢ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٥٩٧٢- ٤- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ حَسَنٍ الصَّيْقَلِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع الْحَيَاءُ وَ الْعَفَافُ وَ الْعِيُّ أَعْنِي عِيَّ اللِّسَانِ لَا عِيَّ الْقَلْبِ مِنَ الْإِيمَانِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : شرم و پاكدامنی و كُندی - كندی زبان، نه كندی دل - از ایمان است،

[رقم الحدیث الكلی: ١٥٩٧٣ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٥٩٧٣- ٥- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي عَلِيٍّ اللَّهَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَ كَانَ مِنْ قَرْنِهِ إِلَى قَدَمِهِ ذُنُوباً بَدَّلَهَا اللَّهُ حَسَنَاتٍ الصِّدْقُ وَ الْحَيَاءُ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ وَ الشُّكْرُ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر که چهار خصلت داشته باشد و از سر تا پا غرق گناهان باشد، خدا آنها را بحسنات تبدیل کند: راستگوئی و حیا و خوش خلقی و سپاسگزاری.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۷٤ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۵۹۷٤- ٦- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَیْنِ الرَّضِیُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ کَسَاهُ الْحَیَاءُ ثَوْبَهُ لَمْ یَرَ النَّاسُ عَیْبَهُ.

******

ترجمه:

أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ *: فرمودند: هر که حیا جامه ای بر او پوشاند، کسی عیبی در او نبیند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۹۷۵- ۷- (٤) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْمُفِیدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ الْمَرْزُبَانِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْحُکَیْمِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ یَحْیَی بْنِ مَعِینٍ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا کَانَ الْفَخْرُ (٥) فِی شَیْ ءٍ قَطُّ إِلَّا شَانَهُ وَ لَا کَانَ الْحَیَاءُ فِی شَیْ ءٍ قَطُّ إِلَّا زَانَهُ.

******

ترجمه:

رسول اکرم: هرکس فخر فروشی کند در چیزی او را خوار می کند وپایین می آورد وحیاء نمی ورزد در چیزی مگر این که او را زینت می بخشد واورا سنگینی ووقار می بخشد.

۱- الکافی ۲- ۱۰۶- ۲.

۲- الکافی ۲- ۱۰۷- ۷.

۳- نهج البلاغة ۳- ۲۰۲- ۲۲۳.

٤- أمالی الطوسیّ ۱- ۱۹۳.

٥- فی المصدر- الفحش.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۷٦ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۵۹۷٦- ۸- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ مِنْ أَلْفَاظِ رَسُولِ اللَّهِ ص الْمُوجَزَةِ الْحَیَاءُ خَیْرٌ کُلُّهُ.

******

ترجمه:

ازکلمات کوتاه رسول خدا حیاء تمامش خیراست .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۷۷ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۵۹۷۷- ۹- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ إِلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع فِی وَصِیَّتِهِ لِمُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِیَّةِ قَالَ: وَ مَنْ کَسَاهُ الْحَیَاءُ ثَوْبَهُ اخْتَفَی عَنِ الْعُیُونِ عَیْبُهُ.

******

ترجمه:

أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ * : فرمودند : هر که حیا جامه ای بر او پوشاند، مخفی می ماند از چشمها عیوبش .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۷۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۵۹۷۸- ۱۰- (۳) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ بَابَوَیْهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ الطَّبَرِیِّ عَنْ أَبِی سَعِیدٍ عَنْ خِرَاشٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْحَیَاءُ خَیْرٌ کُلُّهُ یَعْنِی أَنَّهُ یَکُفُّ ذَا الدِّینِ وَ مَنْ لَا دِینَ لَهُ عَنِ الْقَبِیحِ فَهُوَ جِمَاعُ کُلِّ جَمِیلٍ.

******

ترجمه:

رسول خدا(ص) می فرماید: حیا همه اش برای انسان خیر است یعنی حیا، انسانی که دین دارد و انسانی که دین ندارد را از کار زشت حفظ می کند. پس حیاء جامع همه زیباایهاست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۷۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۵۹۷۹- ۱۱- (٤) وَ بِالْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْحَیَاءُ وَ الْإِیمَانُ فِی قَرَنٍ وَاحِدٍ فَإِذَا سُلِبَ أَحَدُهُمَا تَبِعَهُ الآخَرُ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : شرم و ایمان به هم پیوسته اند ؛ هرگاه یکی از آنها گرفته شد، دیگری هم گرفته می شود

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۸۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۵۹۸۰- ۱۲- (٥) وَ بِالْإِسْنَادِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص یَنْزِعُ اللَّهُ مِنَ الْعَبْدِ الْحَیَاءَ فَیَصِیرُ مَاقِتاً مُمَقَّتاً ثُمَّ یَنْزِعُ مِنْهُ الْأَمَانَةَ ثُمَّ الرَّحْمَةَ ثُمَّ یَخْلَعُ دِینَ الْإِسْلَامِ مِنْ عُنُقِهِ فَیَصِیرُ شَیْطَاناً لَعِیناً.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٦).

******

ترجمه:

رسول خدا صلی اللَّه علیه و آله فرمود: خدا از بنده اش حیاء و شرم را می گیرد سپس مورد خشم و غضب خدا قرار میگیرد و پس از این صفت امانت را از او سلب مینماید و سپس صفت رحمت را و پس از این لباس اسلام و دیانت را او برمیدارد و شیطان لعینی می شود.

ص: ١٦٨

١- الفقیه ٤- ٣٧٩- ٥٨٠٠.

٢- الفقیه ٤- ٣٩١- ٥٨٣٤.

٣- معانی الأخبار- ٤٠٩- ٩٢.

٤- معانی الأخبار- ٤١٠- ٩٣.

٥- معانی الأخبار- ٤١٠- ٩٤.

٦- یأتی فی الحدیث ٢٠ من الباب ١١٧ من هذه الأبواب، و فی الحدیثین ٤ و ٦ من الباب ٢٤ و فی الحدیثین ١ و ٥ من الباب ٦، و فی الحدیث ٥ من الباب ٧٢ من أبواب جهاد النفس. و تقدم ما یدلّ علی ذلک فی الحدیث ٢ من الباب ١٠٤ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ٤ من الباب ٤٩ من أبواب آداب السفر.

١١١- بَابُ عَدَمِ جَوَازِ الْحَيَاءِ فِي السُّؤَالِ عَنْ أَحْكَامِ الدِّينِ

اشارة

(١) ١١١ بَابُ عَدَمِ جَوَازِ الْحَيَاءِ فِي السُّؤَالِ عَنْ أَحْكَامِ الدِّينِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۹۸۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۹۸۱- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ النَّهْدِيِّ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْعَوَّامِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ رَقَّ وَجْهُهُ رَقَّ عِلْمُهُ.

******

ترجمه:

امام صادق عليه السلام : هركه كم رو باشد، كم دانش شود

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۹۸۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۹۸۲- ۲- (۳) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْحَيَاءُ حَيَاءَانِ حَيَاءُ عَقْلٍ وَ حَيَاءُ حُمْقٍ فَحَيَاءُ الْعَقْلِ هُوَ الْعِلْمُ وَ حَيَاءُ الْحُمْقِ هُوَ الْجَهْلُ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤).

******

ترجمه:

رسول خدا(صلّى الله عليه و آله)فرمود: حياء دو حياء است:يكى حياء خردمندانه و يكى حياء احمقانه،حياء خردمندانه دانش است و حياء احمقانه همان نادانى است.

۱۱۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْعَفْوِ

اشارة

(٥) ۱۱۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْعَفْوِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۹۸۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۵۹۸۳- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع يَقُولُ مَا الْتَقَتْ فِئَتَانِ قَطُّ إِلَّا نُصِرَ أَعْظَمُهُمَا عَفْواً.

******

ترجمه:

امام رضا علیه السلام :از میان دو گروهی که با هم روبه رو می شوند ، پیروزی با گروهی است که بخشش بیشتری داشته باشد .

[رقم الحديث الكلى: ۱۵۹۸٤ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۵۹۸٤- ۲- (۷) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ جَهْمِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِی زِيَادٍ السَّكُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

١- الباب ١١١ فيه حديثان.

٢- الكافى ٢- ١٠٦- ٣.

٣- الكافى ٢- ١٠٦- ٦.

٤- يأتى فى الباب ٤، و فى الحديثين ١، ٥٤ من الباب ١٢ من أبواب صفات القاضى.

٥- الباب ١١٢ فيه ١٠ أحاديث.

٦- الكافى ٢- ١٠٨- ٨.

٧- الكافى ٢- ١٠٨- ٥.

ص عَلَيْكُمْ بِالْعَفْوِ فَإِنَّ الْعَفْوَ لَا يَزِيدُ الْعَبْدَ إِلَّا عِزّاً فَتَعَافَوْا يُعِزَّكُمُ اللَّهُ.

******

ترجمه:

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بر شما باد گذشت؛ زيرا كه گذشت جز بر عزّت بنده نمى افزايد. پس از يكديگر گذشت كنيد تا خداوند شما را عزّت بخشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٥٩٨٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٥٩٨٥- ٣- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص أُتِيَ بِالْيَهُودِيَّةِ الَّتِى سَمَّتِ الشَّاةَ لِلنَّبِيِّ ص فَقَالَ لَهَا مَا حَمَلَكِ عَلَى مَا صَنَعْتِ فَقَالَتْ قُلْتُ إِنْ كَانَ نَبِيّاً لَمْ يَضُرَّهُ وَ إِنْ كَانَ مَلِكاً أَرَحْتُ النَّاسَ مِنْهُ قَالَ فَعَفَا رَسُولُ اللَّهِ ص عَنْهَا.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام: آن زن یهودی را که گوسفندی برای پیامبر مسموم کرده بود، نزد ایشان آوردند، پیامبر صلي الله علیه و آله به او فرمود: چه چیز تو را به این کار وا داشت؟ آن زن گفت: به خود گفتم: اگر او پیامبر است این کار، به او زیانی نرساند و اگر سلطان است مردم را از شرّ او آسوده گردانیده ام. امام باقر علیه السلام می فرماید: پیامبر صلي الله علیه و آله از گناه او درگذشت.

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٩٨٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٥٩٨٦- ٤- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی خَالِدٍ الْقَمَّاطِ عَنْ حُمْرَانَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: النَّدَامَةُ عَلَی الْعَفْوِ أَفْضَلُ وَ أَیْسَرُ مِنَ النَّدَامَةِ عَلَی الْعُقُوبَةِ.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام : پشیمانی از گذشت، برتر و آسانتراز پشیمانی حاصل از کیفر دادن است .

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٩٨٧ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٥٩٨٧- ٥- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ مِنْ أَلْفَاظِ رَسُولِ اللَّهِ ص الْمُوجَزَةِ عَفْوُ الْمَلِکِ أَبْقَی لِلْمُلْکِ.

******

ترجمه:

حضرت سجاد * : ازکلمات کوتاه رسول اکرم اینکه فرمودند : گذشت حاکم بهترین وسیله برای ادامه حاکمیت اوست .

[رقم الحدیث الکلی: ١٥٩٨٨ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۵۹۸۸- ٦- (٤) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ الطَّالَقَانِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدٍ الْهَمْدَانِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِیهِ قَالَ: قَالَ الرِّضَا ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِیلَ (٥) قَالَ الْعَفْوُ مِنْ غَیْرِ عِتَابٍ.

******

ترجمه:

علیّ بن حسن بن فضال از پدرش نقل می کند که گفت: امام رضا (علیه السلام) در تفسیر این آیه: فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الجَمِیل فرموده است: «منظور گذشت و بخشش بدون هیچ ملامت و سرزنشی است».

ص: ۱۷۰

۱- الکافی ۲- ۱۰۸- ۹.

۲- الکافی ۲- ۱۰۸- ٦.

۳- الفقیه ٤- ۳۸۱- ۵۸۳۰.

٤- معانی الأخبار- ۳۷۳- ۱.

۵- الحجر ۱۵- ۸۵.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۹۸۹- ۷- (۱) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِیِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْحَسَنِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ الْوَادِعِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ صَبِیحٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ (۲) عَنِ الصَّادِقِ عَنْ أَبِیهِ ع قَالَ: قَالَ عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِیلَ (۳) قَالَ الْعَفْوُ مِنْ غَیْرِ عِتَابٍ.

******

ترجمه:

امام سجاد * (علیه السلام) در تفسیر این آیه: فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الجَمِیل فرموده اند : «منظور گذشت و بخشش بدون هیچ ملامت و سرزنشی است».

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۹۰ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۵۹۹۰- ۸- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَیْنِ الرَّضِیُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع أَنَّهُ قَالَ: إِذَا قَدَرْتَ عَلَی عَدُوِّکَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنْهُ شُکْراً لِلْقُدْرَةِ عَلَیْهِ.

******

ترجمه:

أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ* فرمودند : چون بر دشمن ظفر یافتی، عفو و گذشت ازاورا شکرانه پیروزیت قرار ده.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۹۱ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۵۹۹۱- ۹- (٥) قَالَ وَ قَالَ ع أَوْلَی النَّاسِ بِالْعَفْوِ أَقْدَرُهُمْ عَلَی الْعُقُوبَةِ.

******

ترجمه:

امام علی (علیه السلام) فرمود: شایسته ترین مردم به عفو، قادرترین آن ها به مجازات است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۵۹۹۲- ۱۰- (٦) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِی مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْمُفِیدِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ الْحَذَّاءِ (۷) عَنْ أَبِی حَمْزَةَ الثُّمَالِیِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْبَاقِرِ ع عَنْ

ص: ۱۷۱

۱- أمالی الصدوق- ۲۷٦- ۱٤.

۲- فی المصدر- عمرو بن ثابت.

۳- الحجر ۱۵- ۸۵.

٤- نهج البلاغة ۳- ۱۵۳- ۱۰.

۵- نهج البلاغة ۳- ۱٦٤- ۵۲.

٦- أمالی الطوسیّ ۱- ۱۰۰، و أورد صدره فی الحدیث ۱۵ من الباب ۱۹ من أبواب جهاد النفس، و ذیله فی الحدیث ۱۵ من الباب ۱۵ من أبواب الأمر بالمعروف.

۷- فی المصدر- صباح الحذاء.

آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِی حَدِیثٍ إِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَةِ یُنَادِی مُنَادٍ یَسْمَعُ آخِرُهُمْ کَمَا یَسْمَعُ أَوَّلُهُمْ فَیَقُولُ أَیْنَ أَهْلُ الْفَضْلِ فَیَقُومُ عُنُقٌ مِنَ النَّاسِ فَتَسْتَقْبِلُهُمُ الْمَلَائِکَةُ فَیَقُولُونَ مَا فَضْلُکُمْ هَذَا الَّذِی نُودِیتُمْ بِهِ فَیَقُولُونَ کُنَّا یُجْهَلُ عَلَیْنَا فِی الدُّنْیَا فَنَحْمِلُ وَ یُسَاءُ إِلَیْنَا فَنَعْفُو فَیُنَادِی مُنَادٍ مِنَ اللَّهِ تَعَالَی صَدَقَ عِبَادِی خَلُّوا سَبِیلَهُمْ لِیَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِغَیْرِ حِسَابٍ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱).

******

ترجمه:

رسول اکرم : آن گاه که روز قیامت فرا رسد، گوینده ای ندا می دهد، به نحوی که اوّل و آخر مردم می شنوند، پس می گوید: کجایند اهل فضیلت؟

برخی از مردم خود را معرفی می کنند. فرشتگان به آن گروه می گویند: آن فضیلتی که از شما خواسته شد کدام است؟

آنان می گویند: حقّ ما در دنیا ناشناخته می شد و ما تحمّل می کردیم و با ما بد رفتاری می شد و ما گذشت می نمودیم.

در این حال، گوینده ای از جانب خدا ندا می دهد: بندگان من راست می گویند، راه آنان را بگشایید تا بدون محاسبه به سوی بهشت روند.

۱۱۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْعَفْوِ عَنِ الظَّالِمِ وَ صِلَةِ الْقَاطِعِ وَ الْإِحْسَانِ إِلَى الْمُسِی ءِ وَ إِعْطَاءِ الْمَانِعِ

اشارة

(۲) ۱۱۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْعَفْوِ عَنِ الظَّالِمِ وَ صِلَةِ الْقَاطِعِ وَ الْإِحْسَانِ إِلَى الْمُسِی ءِ وَ إِعْطَاءِ الْمَانِعِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۵۹۹۳- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِی خُطْبَةٍ أَ لَا أُخْبِرُکُمْ بِخَیْرِ خَلَائِقِ (٤) الدُّنْیَا وَ الآخِرَةِ الْعَفْوُ عَمَّنْ ظَلَمَکَ وَ تَصِلَ مَنْ قَطَعَکَ وَ الْإِحْسَانُ إِلَی مَنْ أَسَاءَ إِلَیْکَ وَ إِعْطَاءُ مَنْ حَرَمَکَ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آیا شما را از بهترین خویهای دنیا و آخرت خبر ندهم؟ : گذشت از کسی که به تو ستم کرده است و پیوستن به کسی که از تو بریده است و نیکی با کسی که به تو بدی کرده است و عطا کردن به کسی که از تو دریغ داشته است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۹٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۵۹۹٤- ۲- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِیعاً عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِیدِ عَنْ أَبِی

ص: ۱۷۲

۱- یأتی فی الباب ۱۱۳، و فی الحدیث ۱٤ من الباب ۱۱٤ من هذه الأبواب، و فی الباب ۱۷ من أبواب مقدمات الحدود، و فی الباب ۵۷ من أبواب قصاص النفس.

۲- الباب ۱۱۳ فیه ۹ أحادیث.

۳- الکافی ۲- ۱۰۷- ۱.

٤- فی نسخة- أخلاق (هامش المخطوط).

۵- الکافی ۲- ۱۰۷- ٤.

حَمْزَةَ الثُّمَالِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ إِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَةِ جَمَعَ اللَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی الْأَوَّلِینَ وَ الآخِرِینَ فِی صَعِیدٍ وَاحِدٍ ثُمَّ یُنَادِی مُنَادٍ أَیْنَ أَهْلُ الْفَضْلِ قَالَ فَیَقُومُ عُنُقٌ مِنَ النَّاسِ فَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِکَةُ فَیَقُولُونَ وَ مَا کَانَ فَضْلُکُمْ فَیَقُولُونَ کُنَّا نَصِلُ مَنْ قَطَعَنَا وَ نُعْطِی مَنْ حَرَمَنَا وَ نَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَنَا قَالَ فَیُقَالُ لَهُمْ صَدَقْتُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ.

******

ترجمه:

امام زین العابدین علیه السلام : چون روز قیامت شود خداوند تبارك و تعالی همه مردم را، از اولین نفر تا آخرین نفر، در یك صحرا جمع کند، آن گاه آواز دهنده ای جار زند: کجایند اهل فضیلت؟ پس گروهی از مردم برخیزند. فرشتگان به استقبال آنان روند و گویند: فضل شما چه بوده است؟ گویند: ما با کسی که از ما می برید پیوند برقرار می کردیم و به آن که ما را محروم می کرد عطا می کردیم و از کسی که به ما ستم می کرد گذشت می کردیم. پس به آنان گفته شود: راست گفتید، وارد بهشت شوید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۹۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۵۹۹۵- ۳- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی بْنِ عُبَیْدٍ عَنْ یُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ نُشَیْبٍ اللَّفَائِفِیِّ (۲) عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْیَنَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع ثَلَاثٌ مِنْ مَکَارِمِ الدُّنْیَا وَ الآخِرَةِ تَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَکَ وَ تَصِلُ مَنْ قَطَعَکَ وَ تَحْلُمُ إِذَا جُهِلَ عَلَیْکَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : سه چیز از خصلتهای ارزشمند دنیا و آخرت است: گذشت از کسی که به تو ستم کرده است، پیوستن به کسی که از تو بریده است و بردباری ورزیدن هر گاه نسبت به تو رفتار جاهلانه ای شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۹٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۵۹۹٦- ٤- (۳) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ یُونُسَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: ثَلَاثٌ لَا یَزِیدُ اللَّهُ بِهِنَّ الْمَرْءَ الْمُسْلِمَ إِلَّا عِزّاً الصَّفْحُ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَ إِعْطَاءُ مَنْ حَرَمَهُ وَ الصِّلَةُ لِمَنْ قَطَعَهُ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : سه چیز است که خدا بوسیلهٔ آنها جز عزت مرد مسلمان را نیفزاید: گذشت از کسی که باو ستم کرده و بخشیدن بآن که محرومش ساخته و پیوست با آنکه از او بریده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۹۷ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۵۹۹۷- ۵- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ غُرَّةَ بْنِ دِينَارٍ الرَّقِّيِّ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ السَّبِيعِيِّ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَ لَا أَدُلُّكُمْ عَلَى خَيْرِ خَلَائِقِ (٥) الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ تَصِلُ مَنْ قَطَعَکَ وَ تُعْطِي مَنْ حَرَمَکَ وَ تَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَکَ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آیا شما را از بهترین خویهای دنیا و آخرت خبر ندهم؟ : گذشت از کسی که به تو ستم کرده است و پیوستن به کسی که از تو بریده است و نیکی با کسی که به تو بدی کرده است و عطا کردن به کسی که از تو دریغ داشته است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۹۸ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۵۹۹۸- ٦- (٦) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ

۱- الکافی ۲- ۱۰۷- ۳.

۲- کذا فی الأصل، و فی المخطوط- الحفایفی، و فی المصدر- اللفائفی.

۳- الکافی ۲- ۱۰۸- ۱۰.

٤- الکافی ۲- ۱۰۷- ۲.

٥- فی المصدر- أخلاق.

٦- أمالی الطوسیّ ۲- ۹۲.

جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِی الْمُفَضَّلِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ زَیْدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص عَلَیْکُمْ بِمَکَارِمِ الْأَخْلَاقِ فَإِنَّ رَبِّی بَعَثَنِی بِهَا وَ إِنَّ مِنْ مَکَارِمِ الْأَخْلَاقِ أَنْ یَعْفُوَ الرَّجُلُ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَ یُعْطِیَ مَنْ حَرَمَهُ وَ یَصِلَ مَنْ قَطَعَهُ وَ أَنْ یَعُودَ مَنْ لَا یَعُودُهُ.

******

ترجمه:

علی بن موسی الرضا(علیه السّلام)از پدرانش نقل کرده است که پیغمبر(صلّی اللّه علیه و آله) فرمود:شما را به صفات خوب سفارش می کنم،چون خداوند مرا برای آن مبعوث نموده است.از جملهٔ صفات خوب آن است.که انسان عفو کند کسی را که به او ستم روا داشته،و ببخشد کسی را که وی را محروم نموده،و بپیوندد با کسی که از او بریده،و دیدن کند از کسی که به دیدن وی نیامده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۵۹۹۹ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۵۹۹۹- ۷- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع فِی وَصِیَّتِهِ لِمُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِیَّةِ قَالَ: لَا یَکُونَنَّ أَخُوکَ عَلَی قَطِیعَتِکَ أَقْوَی مِنْکَ عَلَی صِلَتِهِ وَ لَا عَلَی الْإِسَاءَةِ إِلَیْکَ أَقْدَرَ (۲) مِنْکَ عَلَی الْإِحْسَانِ إِلَیْهِ.

******

ترجمه:

امام علی علیه السلام : هرگز نباید توانایی برادرت در قطع رابطه با تو بیشتر از توانایی تو در پیوند با او باشد و نباید توانایی او بر بدی کردن بیشتر از توانایی تو بر نیکی کردن باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۰۰ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۶۰۰۰- ۸- (۳) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْهَیْثَمِ بْنِ أَبِی مَسْرُوقٍ (٤) عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ إِنَّا أَهْلُ بَیْتٍ مُرُوءَتُنَا الْعَفْوُ عَمَّنْ ظَلَمَنَا.

******

ترجمه:

زراره می گوید: از امام صادق (ع) شنیدم که فرمود:

مروّت ما اهل بیت عفو کردن کسی است که به ما ستم کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۶۰۰۱- ۹- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِیزِ الْکَشِّیُّ فِی کِتَابِ الرِّجَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَیْهِ عَنْ بَعْضِ الْمَشَایِخِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَاعِیلَ سَأَلَهُ أَنْ یَسْتَأْذِنَ عَمَّهُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَی ع- فِی الْخُرُوجِ إِلَی الْعِرَاقِ قَالَ فَأَذِنَ لَهُ فَقَامَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِیلَ فَقَالَ یَا عَمِّ أُحِبُّ أَنْ تُوصِیَنِی فَقَالَ أُوصِیکَ أَنْ تَتَّقِیَ اللَّهَ فِی دَمِی فَقَالَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ یَسْعَی فِی دَمِکَ ثُمَّ قَالَ یَا عَمِّ أَوْصِنِی فَقَالَ أُوصِیکَ أَنْ تَتَّقِیَ اللَّهَ فِی

١- الفقيه ٤- ٣٩١- ٥٨٣٤.

٢- فی المصدر- أقوی.

٣- الخصال- ١٠- ٣٣.

٤- فی المصدر زیادة- عن ابن أبی نجران.

٥- رجال الکشّیّ ٢- ٢٦٣- ٤٧٨.

دَمِی ثُمَّ قَالَ ثُمَّ نَاوَلَهُ أَبُو الْحَسَنِ ع صُرَّةً فِیهَا مِائَةٌ وَ خَمْسُونَ دِینَاراً فَقَبَضَهَا مُحَمَّدٌ ثُمَّ نَاوَلَهُ أُخْرَی فِیهَا مِائَةٌ وَ خَمْسُونَ دِینَاراً فَقَبَضَهَا ثُمَّ أَعْطَاهُ أُخْرَی فِیهَا مِائَةٌ وَ خَمْسُونَ دِینَاراً فَقَبَضَهَا ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِأَلْفٍ وَ خَمْسِمِائَةِ دِرْهَمٍ کَانَتْ عِنْدَهُ فَقُلْتُ لَهُ فِی ذَلِکَ فَاسْتَکْثَرْتَهُ فَقَالَ هَذَا لِیَکُونَ أَوْکَدَ لِحُجَّتِی عَلَیْهِ إِذَا قَطَعَنِی وَ وَصَلْتُهُ ثُمَّ ذُکِرَ أَنَّهُ سَعَی بِعَمِّهِ إِلَی الرَّشِیدِ- وَ أَنَّهُ یَدَّعِی الْخِلَافَةَ وَ یَجِی ءُ لَهُ الْخَرَاجُ فَأَمَرَ لَهُ بِمِائَةِ أَلْفِ دِرْهَمٍ وَ مَاتَ فِی تِلْکَ اللَّیْلَةِ.

وَ

رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: فِیهَا مِائَةُ دِینَارٍ وَ قَالَ فِی آخِرِهِ فِیهَا ثَلَاثَةُ آلَافِ دِرْهَمٍ (١).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٢).

******

ترجمه:

محمد بن اسماعیل از عمویش، ابا الحسن موسی علیه السلام، اجازه خواست تا به عراق برود. او اجازه داد. محمد بن اسماعیل برخواست و گفت: ای عمو، دوست دارم که مرا وصیت کنی. او گفت: تو را وصیت می کنم که از خدا بترسی در مورد خون من. محمد گفت: خدا لعنت کند کسی را که

در ریختن خونت تلاش کند. سپس گفت: ای عمو، مرا وصیت کن. او گفت: تو را وصیت می کنم که از خدا بترسی در مورد خون من.سپس، ابا الحسن علیه السلام به او یک کیسه داد که در آن صد و پنجاه دینار بود. محمد آن را گرفت.سپس یک کیسه دیگر داد که در آن صد و پنجاه دینار بود. محمد آن را گرفت.سپس یک کیسه دیگر داد که در آن صد و پنجاه دینار بود. محمد آن را گرفت.سپس، به او هزار و پانصد درهم که نزد او بود، داد.به او گفتم در این مورد و تعجب کردم که چقدر زیاد است.او گفت: این برای این است که حجت من بر او محکم تر باشد، اگر مرا قطع کند و من او را وصل کنم.سپس گفته شد که او (محمد) نزد رشید (خلیفه) علیه عمویش تلاش کرده و ادعا می کند که خلافت را خواسته و برای او خراج می آید.پس (رشید) به او صد هزار درهم داد و در همان شب مرد.

١١٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ كَظْمِ الْغَيْظِ

اشارة

(٣) ١١٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ كَظْمِ الْغَيْظِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٠٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٠٠٢- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ وَ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ جَمِيعاً عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ:

١- الكافى ١- ٤٨٥- ٨.

٢- تقدم فى الحديث ١ من الباب ٣٢ من أبواب الدعاء، و ما يدلّ على الحكم الأول فى الباب ١١٢ من هذه الأبواب. و يأتى ما يدلّ عليه فى الحديث ١٣ من الباب ١٣٨، و فى الحديث ١٠ من الباب ١٦٤ من هذه الأبواب، و فى الباب ٣، و فى الحديث ٦ من الباب ٦ من أبواب جهاد النفس.

٣- الباب ١١٤ فيه ١٥ حديثا.

٤- الكافى ٢- ١٠٩- ٢.

نِعْمَ الْجُرْعَةُ الْغَيْظُ لِمَنْ صَبَرَ عَلَيْهَا فَإِنَّ عَظِيمَ الْأَجْرِ لَمِنْ عَظِيمِ الْبَلَاءِ وَ مَا أَحَبَّ اللَّهُ قَوْماً إِلَّا ابْتَلَاهُمْ.

******

ترجمه:

از زید شحام، از امام صادق علیه السلام روایت شده است که فرمودند:خوب جرعه ای است (جرعه) خشم برای کسی که بر آن صبر کند.زیرا پاداش بزرگ برای بلای بزرگ است.و خداوند هیچ قومی را دوست نداشت مگر اینکه آنان را مبتلا کرد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٠٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٠٠٣- ٢- (١) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع يَقُولُ مَا أُحِبُّ أَنَّ لِي بِذُلِّ نَفْسِي حُمْرَ النَّعَمِ وَ مَا تَجَرَّعْتُ جُرْعَةً أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ جُرْعَةِ غَيْظٍ لَا أُكَافِئُ بِهَا صَاحِبَهَا.

وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ خَلَّادٍ عَنِ الثُّمَالِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

از هشام بن حکم، از امام صادق علیه السلام روایت شده است که فرمودند:

علی بن حسین علیه السلام می فرمود: دوست ندارم که به بهای خواری نفس خود، گران بهاترین شتران سرخ مو را داشته باشم. و هیچ جرعه ای را نیاشامیده ام که برایم دوست داشتنی تر از جرعه خشم باشد، به طوری که صاحبش را تلافی نکنم.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٠٤ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٠٠٤- ٣- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رِبْعِيٍّ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ لِي أَبِي (٤)

مَا مِنْ شَيْ ءٍ أَقَرَّ لِعَيْنِ أَبِيکَ مِنْ جُرْعَةِ غَيْظٍ عَاقِبَتُهَا صَبْرٌ وَ مَا (٥) يَسُرُّنِي أَنَّ لِي بِذُلِّ نَفْسِي حُمْرَ النَّعَمِ.

******

ترجمه:

از امام باقر علیه السلام روایت شده است که فرمودند:

پدرم به من گفت: هیچ چیزی برای چشم پدرت خوشایندتر از جرعه خشمی که عاقبتش صبر باشد نیست. و خوشحال نمی شوم که به بهای خواری نفس خود، گران بهاترین شتران سرخ مو را داشته باشم.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٠٥ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٠٠٥- ٤- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ حَفْصٍ بَيَّاعِ السَّابِرِيِّ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مِنْ أَحَبِّ السَّبِيلِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ جُرْعَتَانِ جُرْعَةُ غَيْظٍ تَرُدُّهَا بِحِلْمٍ وَ جُرْعَةُ مُصِيبَةٍ تَرُدُّهَا بِصَبْرٍ.

******

ترجمه:

از علی بن حسین علیهما السلام روایت شده است که فرمودند:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: از محبوب ترین راه ها نزد خداوند عز و جل دو جرعه است: جرعه خشمی که با بردباری برگردانی و جرعه مصیبتی که با صبر برگردانی.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٠٦ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٠٠٦- ٥- (٧) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ (٨) عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ مَالِكِ بْنِ

ص: ١٧٦

١- الکافی ٢- ١٠٩- ١.

٢- الکافی ٢- ١١١- ١٢.

٣- الکافی ٢- ١١٠- ١٠.

٤- فی المصدر زیادة- یا بنی.

٥- فی المصدر- و ما من شی ء.

٦- الکافی ٢- ١١٠- ٩.

٧- الکافی ٢- ١١٠- ٥.

٨- " عن أبیه"- لیس فی المصدر.

حُصَيْنٍ السَّكُونِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا مِنْ عَبْدٍ كَظَمَ غَيْظاً إِلَّا زَادَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عِزّاً فِي الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْكاظِمِينَ الْغَيْظَ وَ الْعافِينَ عَنِ النَّاسِ وَ اللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ (۱) وَ أَثَابَهُ اللَّهُ مَكَانَ غَيْظِهِ ذَلِكَ.

******

ترجمه:

از حسین سکونی روایت شده است که امام صادق علیه السلام فرمودند:

هیچ بنده ای خشم خود را فرو نخورد مگر اینکه خداوند عز و جل عزتش را در دنیا و آخرت بیفزاید. و خداوند عز و جل فرموده است: «و خشم خود را فرو می خورند و از مردم در می گذرند و خدا نیکوکاران را دوست دارد» (آل عمران، آیه ۱۳٤). و خداوند به جای آن خشم، او را پاداش می دهد.

[رقم الحديث الكلى: ۱٦۰۰۷ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱٦۰۰۷- ٦- (۲) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ مُثَنًّى الْحَنَّاطِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا مِنْ جُرْعَةٍ يَتَجَرَّعُهَا الْعَبْدُ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ جُرْعَةِ غَيْظٍ يَتَجَرَّعُهَا عِنْدَ تَرَدُّدِهَا فِي قَلْبِهِ إِمَّا بِصَبْرٍ وَ إِمَّا بِحِلْمٍ.

******

ترجمه:

از ابو حمزه روایت شده است که امام صادق علیه السلام فرمودند:

هیچ جرعه ای نیست که بنده ای آن را بنوشد و نزد خداوند عز و جل محبوب تر از جرعه خشمی باشد که بنده هنگام تردد آن در قلبش، یا با صبر و یا با بردباری، آن را می نوشد.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠٠٨ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٦٠٠٨- ٧- (٣) وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنِ الْوَشَّاءِ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فِي أَوَّلِهِ مَا مِنْ قَطْرَةٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ قَطْرَةِ دَمْعٍ فِي سَوَادِ اللَّيْلِ يُقَطِّرُهَا الْعَبْدُ مَخَافَةً مِنَ اللَّهِ لَا يُرِيدُ بِهَا غَيْرَهُ.

******

ترجمه:

و برقی در کتاب "المحاسن" از وشاء روایت کرده است، همانند آن (حدیث قبلی)، جز اینکه در آغاز آن گفته است:

هیچ قطره ای نزد خداوند محبوب تر نیست از قطره اشکی که در سیاهی شب، بنده از خوف خداوند جاری کند و با آن چیزی جز خدا را نخواهد.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠٠٩ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٦٠٠٩- ٨- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ كَظَمَ غَيْظاً وَ لَوْ شَاءَ أَنْ يُمْضِيَهُ أَمْضَاهُ مَلَأَ اللَّهُ قَلْبَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رِضَاهُ.

******

ترجمه:

از سیف بن عمیره روایت شده است که کسی که از امام صادق علیه السلام شنیده بود، برایم نقل کرد:

کسی که خشم خود را فرو بخورد در حالی که اگر بخواهد می تواند آن را عملی کند، خداوند در روز قیامت قلب او را از رضایت پر می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۱۰ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۶۰۱۰- ۹- (۵) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ غَالِبِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُنْذِرٍ عَنِ الْوَصَّافِیِّ عَنْ

ص: ۱۷۷

۱- آل عمران ۳- ۱۳٤.

۲- الکافی ۲- ۱۱۱- ۱۳.

۳- المحاسن- ۲۹۲- ٤٥٠، و أورد نحوه عن الکافی و الزهد فی الحدیث ۱۳ من الباب ۱٥ من أبواب جهاد النفس.

٤- الکافی ۲- ۱۱۰- ٦.

٥- الکافی ۲- ۱۱۰- ۷.

أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَنْ کَظَمَ غَیْظاً وَ هُوَ یَقْدِرُ عَلَی إِمْضَائِهِ حَشَا اللَّهُ قَلْبَهُ أَمْناً وَ إِیمَاناً یَوْمَ الْقِیَامَةِ.

******

ترجمه:

از وصافی روایت شده است که امام باقر علیه السلام فرمودند:

کسی که خشم خود را فرو بخورد در حالی که قادر به اجرای آن باشد، خداوند در روز قیامت قلب او را از امنیت و ایمان پر می کند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۰۱۱ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۱۶۰۱۱- ۱۰- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ مِنْ أَلْفَاظِ رَسُولِ اللَّهِ ص مَنْ يَكْظِمِ الْغَيْظَ يَأْجُرْهُ اللَّهُ وَ مَنْ يَصْبِرْ عَلَى الرَّزِيَّةِ يُعَوِّضْهُ اللَّهُ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین (شیخ صدوق) گفته است که از سخنان رسول خدا صلی الله علیه و آله است:

کسی که خشم خود را فرو بخورد، خداوند به او پاداش می دهد و کسی که بر مصیبت صبر کند، خداوند او را جبران می کند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۰۱۲ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۱۶۰۱۲- ۱۱- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَنِ النَّبِيِّ ص أَنَّهُ قَالَ: يَا عَلِيُّ أُوصِيكَ بِوَصِيَّةٍ فَاحْفَظْهَا فَلَا تَزَالُ بِخَيْرٍ مَا حَفِظْتَ وَصِيَّتِي يَا عَلِيُّ مَنْ كَظَمَ غَيْظاً وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَى إِمْضَائِهِ أَعْقَبَهُ اللَّهُ أَمْناً وَ إِيمَاناً يَجِدُ طَعْمَهُ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از جعفر بن محمد، از پدرش، از جدش، از علی بن ابی طالب، از پیامبر صلی الله علیه و آله روایت شده است که فرمودند:

ای علی، تو را به وصیتی سفارش می کنم، آن را حفظ کن، همیشه در خیر خواهی بود مادامی که وصیت مرا حفظ کنی. ای علی، کسی که خشم خود را فرو ببرد در حالی که قادر به اجرای آن باشد، خداوند به او امنیت و ایمانی عطا می کند که طعم آن را می چشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۶۰۱۳- ۱۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ شُعَيْبِ بْنِ وَاقِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ ع عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص فِي حَدِيثِ الْمَنَاهِي قَالَ: وَ مَنْ كَظَمَ غَيْظاً وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَى إِنْفَاذِهِ وَ حَلُمَ عَنْهُ أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ شَهِيدٍ.

******

ترجمه:

از امام صادق علیه السلام، از پدرانش، از رسول خدا صلی الله علیه و آله در حدیث المناهی روایت شده است که فرمودند:

کسی که خشم خود را فرو ببرد در حالی که قادر به اجرای آن باشد و در برابر آن بردباری کند، خداوند پاداش شهید را به او عطا می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۱۴ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۶۰۱۴- ۱۳- (٤) وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَبِيعِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ: كَانَ وَ اللَّهِ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ ع مِنَ الْمُتَوَسِّمِينَ يَعْلَمُ مَنْ يَقِفُ عَلَيْهِ (٥) وَ يَجْحَدُ الْإِمَامَ بَعْدَهُ إِمَامَتَهُ وَ كَانَ يَكْظِمُ غَيْظَهُ عَلَيْهِمْ

١- الفقيه ٤- ٣٧٧- ٥٧٨٣.

٢- الفقيه ٤- ٣٥٢- ٥٧٦٢.

٣- الفقيه ٤- ١٥- ٤٩٦٨.

٤- علل الشرائع- ٢٣٥- ١.

٥- فی المصدر- بعد موته.

- وَ لَا يُبْدِی لَهُمْ مَا يَعْرِفُهُ لَهُمْ فَسُمِّیَ الْكَاظِمَ لِذَلِکَ.

******

ترجمه:

از ربیع بن عبد الرحمن روایت شده است که گفت:

به خدا سوگند، موسی بن جعفر علیه السلام از کسانی بود که دارای بصیرت و شناخت بودند. او می دانست که چه کسی بر او می ایستد و امامت پس از او را انکار می کند. او خشم خود را نسبت به آنها فرو می برد و آنچه را که از آنان می دانست، آشکار نمی کرد. به همین دلیل او را «کاظم» نامیدند.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠١٥ - رقم الحديث الباب: ١٤]

١٦٠١٥- ١٤- (١) وَ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ بِإِسْنَادٍ تَقَدَّمَ فِی عِيَادَةِ الْمَرِيضِ (٢) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص قَالَ فِی آخِرِ خُطْبَةٍ لَهُ وَ مَنْ كَظَمَ غَيْظَهُ وَ عَفَا عَنْ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ- أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ شَهِيدٍ.

******

ترجمه:

از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده است که در آخرین خطبه خود فرمودند:

کسی که خشم خود را فرو ببرد و از برادر مسلمان خود درگذرد، خداوند پاداش شهید را به او عطا می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۱۶ - رقم الحدیث الباب: ۱۵]

۱۶۰۱۶- ۱۵- (۳) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ زَوَّجَهُ اللَّهُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ كَيْفَ شَاءَ كَظْمُ الْغَيْظِ وَ الصَّبْرُ عَلَى السُّيُوفِ لِلَّهِ وَ رَجُلٌ أَشْرَفَ عَلَى مَالٍ حَرَامٍ فَتَرَكَهُ لِلَّهِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمودند:

سه چیز است که هر کس در او باشد، خداوند او را به ازدواج با حورالعین در می آورد، هر طور که بخواهد: فرو خوردن خشم، صبر بر شمشیرها برای خدا، و مردی که به مالی حرام دسترسی پیدا کند و آن را برای خدا ترک کند.

۱۱۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ كَظْمِ الْغَيْظِ عَنْ أَعْدَاءِ الدِّينِ فِي دَوْلَتِهِمْ

اشارة

(٥) ۱۱۵ بَابُ اسْتِحْبَابِ كَظْمِ الْغَيْظِ عَنْ أَعْدَاءِ الدِّينِ فِي دَوْلَتِهِمْ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠١٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٠١٧- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ ثَابِتٍ مَوْلَى آلِ حَرِيزٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَظْمُ الْغَيْظِ عَنِ الْعَدُوِّ فِى دَوْلَاتِهِمْ تَقِيَّةً حَزْمٌ لِمَنْ أَخَذَ بِهِ وَ تَحَرُّزٌ مِنَ التَّعَرُّضِ لِلْبَلَاءِ فِى الدُّنْيَا وَ مُعَانَدَةُ الْأَعْدَاءِ فِى دَوْلَاتِهِمْ

ص: ١٧٩

١- عقاب الأعمال- ٣٣٥- ١.

٢- تقدم فى الحديث ٩ من الباب ١٠ من أبواب الاحتضار.

٣- المحاسن- ٦- ١٥.

٤- يأتى فى الباب ١١٥ من هذه الأبواب، و فى الحديث ٢٨ من الباب ٤ من أبواب جهاد النفس.

٥- الباب ١١٥ فيه حديث واحد.

٦- الكافى ٢- ١٠٩- ٤.

- وَ مُمَاظَّتُهُمْ فِى غَيْرِ تَقِيَّةٍ تَرْكُ أَمْرِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَجَامِلُوا النَّاسَ يَسْمَنْ ذَلِكَ لَكُمْ عِنْدَهُمْ وَ لَا تُعَادُوهُمْ فَتَحْمِلُوهُمْ عَلَى رِقَابِكُمْ فَتَذِلُّوا.

وَ

رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِى الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ إِلَى قَوْلِهِ التَّعَرُّضِ لِلْبَلَاءِ (١).

) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٢) وَ يَأْتِى مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٣).

******

ترجمه:

از ثابت، مولای آل حریز، روایت شده است که امام صادق علیه السلام فرمودند:

فرو خوردن خشم نسبت به دشمن در زمان قدرتشان، تقیه ای خردمندانه است برای کسی که به آن عمل کند و موجب پیشگیری از مواجهه با بلا در دنیا می شود. مخالفت با دشمنان در زمان قدرتشان و نزاع با آنها بدون تقیه، ترک امر خداوند عز و جل است. پس با مردم به نیکی رفتار کنید تا جایگاه شما نزد آنها محکم شود و با آنها دشمنی نکنید که آنان را بر گردن خود سوار کنید و ذلیل شوید.

١١٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّبْرِ عَلَى الْحُسَّادِ وَ نَحْوِهِمْ مِنْ أَعْدَاءِ النِّعَمِ

اشارة

(٤) ١١٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّبْرِ عَلَى الْحُسَّادِ وَ نَحْوِهِمْ مِنْ أَعْدَاءِ النِّعَمِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠١٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٠١٨- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: اصْبِرْ عَلَى أَعْدَاءِ النِّعَمِ فَإِنَّكَ لَنْ تُكَافِئَ مَنْ عَصَى اللَّهَ فِيكَ بِأَفْضَلَ مِنْ أَنْ تُطِيعَ اللَّهَ فِيهِ.

وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٦) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

از معاویه بن وهب روایت شده است که امام صادق جعفر بن محمد علیه السلام فرمودند:

بر دشمنان نعمت ها صبر کن، زیرا که تو نمی توانی کسی را که نسبت به تو نافرمانی خدا کرده است، بهتر از این که تو در مورد او اطاعت خدا کنی، مجازات کنی.

ص: ١٨٠

١- المحاسن- ٢٥٩- ٣١٢.

٢- تقدم فی الباب ١١٤ من هذه الأبواب.

٣- یأتی فی الأبواب ٢٤- ٣٢ من أبواب الأمر بالمعروف، و فی الحدیث ٢٨ من الباب ٤ من أبواب جهاد النفس.

٤- الباب ١١٦ فیه ٥ أحادیث.

٥- الفقیه ٤- ٣٩٨- ٥٨٥٢.

٦- الخصال- ٢٠- ٧١.

٧- الکافی ٢- ١١٠- ١١.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠١٩ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٠١٩- ٢- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ اللَّهَ أَخَذَ مِيثَاقَ الْمُؤْمِنِ عَلَى بَلَايَا أَرْبَعٍ أَشَدُّهَا عَلَيْهِ مُؤْمِنٌ يَقُولُ بِقَوْلِهِ يَحْسُدُهُ أَوْ مُنَافِقٌ يَقْفُو أَثَرَهُ أَوْ شَيْطَانٌ يُغْوِيهِ أَوْ كَافِرٌ يَرَى جِهَادَهُ فَمَا بَقَاءُ الْمُؤْمِنِ بَعْدَ هَذَا.

******

ترجمه:

از ابو حمزه، از امام صادق علیه السلام روایت شده است که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند:

خداوند از مؤمن پیمان گرفته است که بر چهار بلا صبر کند. سخت ترین آنها برای او مؤمنی است که به گفتار او ایمان دارد ولی به او حسادت می کند، یا منافقی که به دنبال او می رود، یا شیطانی که او را گمراه می کند، یا کافری که جهاد او را می بیند. پس پس از اینها مؤمن چگونه باقی می ماند؟

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٢٠ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٠٢٠- ٣- (٢) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ سِرْحَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ أَرْبَعٌ لَا يَخْلُو مِنْهُنَّ الْمُؤْمِنُ أَوْ وَاحِدَةٌ مِنْهُنَّ مُؤْمِنٌ يَحْسُدُهُ وَ هُوَ أَشَدُّهُنَّ عَلَيْهِ وَ مُنَافِقٌ يَقْفُو أَثَرَهُ أَوْ عَدُوٌّ يُجَاهِدُهُ أَوْ شَيْطَانٌ يُغْوِيهِ.

******

ترجمه:

داود بن سرحان روایت کرده است که شنیدم امام صادق علیه السلام می فرمایند: "چهار چیز است که هیچ مؤمنی از یکی از آنها مصون نیست، یا حتی یکی از آنها به مؤمن حسودی دارد و این

حسادت بیشترین گرانی را برای او دارد، یا منافقی که به دنبال اومی رود (تانقطه ضعفی ازاوبگیرد) ، یا دشمنی که با او در جهاد می جنگد، یا شیطانی که او را به گمراهی می کشاند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۲۱ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۶۰۲۱- ٤- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ النُّعْمَانِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ جَمِیعاً عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع قَالَ: اصْبِرْ عَلَی أَعْدَاءِ النِّعَمِ فَإِنَّکَ لَنْ تُکَافِئَ مَنْ عَصَی اللَّهَ فِیکَ بِأَفْضَلَ مِنْ أَنْ تُطِیعَ اللَّهَ فِیهِ.

******

ترجمه:

امام کاظم علیه السلام فرمودند:

بر دشمنان نعمت ها صبر کن، زیرا که تو نمی توانی کسی را که نسبت به تو نافرمانی خدا کرده است، بهتر از این که تو در مورد او اطاعت خدا کنی، مجازات کنی.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۲۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۶۰۲۲- ۵- (٤) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ عَبْدِ الْکَرِیمِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِی أُسَامَةَ زَیْدٍ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ وَ زَادَ یَا زَیْدُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَی الْإِسْلَامَ وَ اخْتَارَهُ فَأَحْسِنُوا صُحْبَتَهُ بِالسَّخَاءِ وَ حُسْنِ الْخُلُقِ.

******

ترجمه:

ابو اسامه زید الشحام مثل همان روایت از امام صادق علیه السلام نقل کرده با این اضافه که گفته: "یا زید، خداوند اسلام را برگزید و برگزید، پس با سخاوت و خوش خلقی، در همنشینی با اسلام، بهترین رفتار را داشته باشید."

ص: ۱۸۱

۱- الکافی ۲- ۲٤۹- ۲.

۲- الکافی ۲- ۲۵۰- ٤.

۳- الکافی ۲- ۱۰۹- ۳.

٤- الکافی ۲- ۱۱۰- ۸.

۱۱۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّمْتِ وَ السُّكُوتِ إِلَّا عَنِ الْخَيْرِ

اشارة

(۱) ۱۱۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّمْتِ وَ السُّكُوتِ إِلَّا عَنِ الْخَيْرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱٦۰۲۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱٦۰۲۳- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ ع مِنْ عَلَامَاتِ الْفِقْهِ الْعِلْمُ وَ الْحِلْمُ وَ الصَّمْتُ إِنَّ الصَّمْتَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْحِكْمَةِ إِنَّ الصَّمْتَ يَكْسِبُ الْمَحَبَّةَ إِنَّهُ دَلِيلٌ عَلَى كُلِّ خَيْرٍ.

******

ترجمه:

محمد بن ابي نصر گفت: امام صادق عليه السلام فرمود: "از نشانه های فقه (فقيه)، دانش، حلم و سكوت است؛ زيرا سكوت يكى از درهاى حكمت است. سكوت محبت را جلب مى كند و نشانه اى است بر هر نيكويى."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٢٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٠٢٤- ٢- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: إِنَّ مِنْ عَلَامَاتِ الْفِقْهِ الْحِلْمَ وَ الصَّمْتَ.

******

ترجمه:

امام رضا عليه السلام فرمود: "از نشانه های فقه (فقيه)، دانش، حلم و سكوت است؛

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٢٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٠٢٥- ٣- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ إِنَّمَا شِيعَتُنَا الْخُرْسُ.

******

ترجمه:

ابو حمزه گفت: من شنیدم که حضرت ابو جعفر علیه السلام می فرمایند: "شیعیان ما تنها خاموشان هستند."

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٢٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٠٢٦- ٤- (٥) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ أَبِي مَسْرُوقٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِرَجُلٍ أَتَاهُ أَ لَا أَدُلُّکَ عَلَى أَمْرٍ يُدْخِلُکَ اللَّهُ بِهِ الْجَنَّةَ قَالَ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَنِلْ مِمَّا أَنَالَکَ اللَّهُ قَالَ فَإِنْ كُنْتُ أَحْوَجَ مِمَّنْ أُنِيلُهُ قَالَ فَانْصُرِ الْمَظْلُومَ قَالَ فَإِنْ كُنْتُ أَضْعَفَ مِمَّنْ أَنْصُرُهُ قَالَ فَاصْنَعْ لِلْأَخْرَقِ يَعْنِي أَشِرْ عَلَيْهِ قَالَ فَإِنْ كُنْتُ أَخْرَقَ مِمَّنْ

ص: ١٨٢

١- الباب ١١٧ فيه ٢١ حديثا.

٢- الكافي ٢- ١١٣- ١.

٣- الكافي ١- ٣٦- ٤.

٤- الكافي ٢- ١١٣- ٢.

٥- الكافي ٢- ١١٣- ٥.

أَصْنَعُ لَهُ قَالَ فَأَصْمِتْ لِسَانَکَ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ أَ مَا يَسُرُّکَ أَنْ تَكُونَ فِيکَ خَصْلَةٌ مِنْ هَذِهِ الْخِصَالِ تَجُرُّکَ إِلَى الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

امام صادق(ع) فرمود: مردی خدمت رسول خدا(ص) رسید، حضرت فرمود:آیا تو را راهنمایی کنم به کاری که خداوند به واسطه انجام دادن آن، تو را داخل بهشت کند؟ عرض کرد: بله ای فرستاده خدا! فرمود: از آنچه خداوند به تو بخشیده، انفاق کن. عرض کرد: اگر خود محتاج تر از آن نیازمند باشم، چه کنم؟ فرمود: به یاری مظلوم بشتاب. عرض کرد: اگر من از مظلوم ناتوان تر باشم، چه کنم؟ فرمود: به مظلوم کمک فکری کن و مشاوره بده. عرض کرد: اگر من نیاز بیشتری به کمک فکری مظلوم داشته باشم، چه کنم؟ فرمود: زبانت را جز به سخنان خیر باز مکن. اگر وجود یکی از خصلت های چهارگانه مذکور تو را به سوی بهشت هدایت نماید، سبب خوشحالی تو نمی شود؟ .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۲۷ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۶۰۲۷- ۵- (۱) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ يَا بُنَيَّ إِنْ كُنْتَ زَعَمْتَ أَنَّ الْكَلَامَ مِنْ فِضَّةٍ فَإِنَّ السُّكُوتَ مِنْ ذَهَبٍ.

******

ترجمه:

لقمان علیه السلام - به فرزندش - فرمود : پسرم! اگر فرض کنی که سخن، از نقره است، سکوت، از طلاست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۲۸ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۶۰۲۸- ٦- (۲) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلٍ وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ الْوَشَّاءِ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا ع يَقُولُ كَانَ الرَّجُلُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ- إِذَا أَرَادَ الْعِبَادَةَ صَمَتَ قَبْلَ ذَلِكَ عَشْرَ سِنِينَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ وَ الْحَجَّالِ عَنِ الرِّضَا ع مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

حضرت رضا * : مردی از بنی اسرائیل بود که هر گاه می خواست به عبادت پردازد، ده سال پیش از آن خاموشی پیشه می کرد

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۲۹ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۶۰۲۹- ۷- (٤) وَ بِالْإِسْنَادِ الآتِی (٥) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی وَصِیَّتِهِ لِأَصْحَابِهِ قَالَ: إِیَّاکُمْ أَنْ تُزْلِقُوا أَلْسِنَتَکُمْ بِقَوْلِ الزُّورِ وَ الْبُهْتَانِ وَ الْإِثْمِ وَ الْعُدْوَانِ فَإِنَّکُمْ إِنْ کَفَفْتُمْ أَلْسِنَتَکُمْ عَمَّا یَکْرَهُهُ اللَّهُ مِمَّا نَهَاکُمْ عَنْهُ کَانَ ذَلِکَ خَیْراً لَکُمْ مِنْ أَنْ تُذْلِقُوا أَلْسِنَتَکُمْ بِهِ فَإِنَّ ذَلْقَ اللِّسَانِ فِیمَا یَکْرَهُ اللَّهُ وَ مَا نَهَی عَنْهُ مَرْدَاةُ الْعَبِیدِ عِنْدَ اللَّهِ وَ مَقْتٌ مِنَ اللَّهِ وَ صَمَمٌ وَ عَمًی یُورِثُهُ اللَّهُ إِیَّاهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

سفارشات حضرت صادق * به شیعیان ...بپرهیزید از اینکه زبان به گفتار دروغ و بهتان و گناه و دشمنی بیالایید، زیرا اگر زبان خود را از آنچه خدا نمی پسندد و شما را از آن بازداشته حفظ کنید، نزد پروردگارتان برایتان بهتر خواهد بود تا آنکه زبان آلوده کنید، زیرا آلودن زبان به آنچه خدا را ناخوش آید و از آن باز داشته نزد خدای برای بنده هلاکت بار خواهد بود و مورد دشمنی خدا و کری و کوری و گنگی در روز رستخیز است ...

١- الكافی ٢- ١١٤- ٦.

٢- الكافی ٢- ١١٦- ١٨.

٣- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ١٢- ٢٨.

٤- الكافی ٨- ٣- ١.

٥- يأتی فی الفائدة الثالثة من الخاتمة.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠٣٠ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٦٠٣٠- ٨- (١) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنِ الْحَلَبِيِّ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَمْسِكْ لِسَانَكَ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تَتَصَدَّقُ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ ثُمَّ قَالَ وَ لَا يَعْرِفُ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَخْزُنَ لِسَانَهُ.

******

ترجمه:

پيامبر خدا صلی الله عليه و آله : زبانت را نگه دار؛ زيرا نگهداشتن زبان صدقه ای است كه برای خودت می دهی وسپس فرمودند : هيچ بنده ای حقيقت ايمان را نشناسد، تا آن گاه كه زبانش را در كام كشد.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠٣١ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٦٠٣١- ٩- (٢) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ رِبَاطٍ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَزَالُ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ يُكْتَبُ مُحْسِناً مَا دَامَ سَاكِتاً فَإِذَا تَكَلَّمَ كُتِبَ مُحْسِناً أَوْ مُسِيئاً.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: لَا يَزَالُ الرَّجُلُ الْمُسْلِمُ (٣).

وَ رَوَاهُ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ رِبَاطٍ (٤)

وَ رَوَاهُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : بنده مؤمن تا زمانی که خاموش است نیکوکار نوشته می شود، و چون سخن گوید نیکوکار یا بدکار نوشته شود

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٣٢ - رقم الحديث الباب: ١٠]

١٦٠٣٢- ١٠- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ وَ قَالَ ع كَلَامٌ فِی حَقٍّ خَيْرٌ مِنْ سُكُوتٍ عَلَى بَاطِلٍ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : گفتن درمورد حق ازسکوت درمورد باطل بهتراست .

١- الكافی ٢- ١١٤- ٧.

٢- الكافی ٢- ١١٦- ٢١.

٣- الفقيه ٤- ٣٩٦- ٥٨٤٢.

٤- الخصال- ١٥- ٥٣.

٥- ثواب الأعمال- ١٩٦- ١.

٦- الفقيه ٤- ٣٩٦- ٥٨٤٤.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠٣٣ - رقم الحديث الباب: ١١]

١٦٠٣٣- ١١- (١) قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع الصَّمْتُ كَنْزٌ وَافِرٌ وَ زَيْنُ الْحَلِيمِ وَ سَتْرُ الْجَاهِلِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : سكوت گنج سرشاروزينت شخص صبوروپوشش شخص نادان است .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠٣٤ - رقم الحديث الباب: ١٢]

١٦٠٣٤- ١٢- (٢) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُسْلِيِّ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا عُبِدَ اللَّهُ بِشَیْ ءٍ مِثْلِ الصَّمْتِ وَ الْمَشْیِ إِلَی بَيْتِ اللَّهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : خداوند عبادت نشده به چيزی مثل سكوت وراه رفتن بطرف خانه خدا .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠٣٥ - رقم الحديث الباب: ١٣]

١٦٠٣٥- ١٣- (٣) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (٤) عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ رَفَعَهُ قَالَ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ تَكُونُ الْعَافِيَةُ عَشَرَةَ أَجْزَاءٍ تِسْعَةٌ مِنْهَا فِي اعْتِزَالِ النَّاسِ وَ وَاحِدَةٌ فِي الصَّمْتِ.

وَ فِي الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

زماني بر مردم در رسد كه سلامت خواهي ده بخش باشد. نه بخش آن در دوري گزيني از مردم و يك بخش آن سكوت باشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٣٦ - رقم الحديث الباب: ١٤]

١٦٠٣٦- ١٤- (٦) وَ فِي الْخِصَالِ وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ الْكُمَيْدَانِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ الْبَزَنْطِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا ع مِنْ عَلَامَاتِ الْفِقْهِ الْعِلْمُ وَ الْحِلْمُ وَ الصَّمْتُ إِنَ

١- الفقيه ٤- ٣٩٦- ٥٨٤٣.

٢- ثواب الأعمال- ٢١٢- ١، و أورده فى الحديث ٢ من الباب ٤ من أبواب أحكام المساجد، و فى الحديث ٦ من الباب ٣٢ من أبواب وجوب الحجّ.

٣- ثواب الأعمال- ٢١٢- ٢.

٤- فى المصدر- محمّد بن أحمد.

٥- الخصال- ٤٣٧- ٢٤.

٦- الخصال- ١٥٨- ٢٠٢، و عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ١- ٢٥٨- ١٤.

الصَّمْتَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْحِكْمَةِ إِنَّ الصَّمْتَ يَكْسِبُ (١) الْمَحَبَّةَ إِنَّهُ دَلِيلٌ عَلَى كُلِّ خَيْرٍ.

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

امام رضا علیه السلام فرمودند: از نشانه های فهم عمیق و درست، بردباری و دانش سکوت است. سکوت دری از در های حکمت است.خاموشی ، دوستی را نصیب [انسان] می کند و راهنمایی به سوی هر نیکی است .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٣٧ - رقم الحديث الباب: ١٥]

١٦٠٣٧- ١٥- (٣) وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: النَّوْمُ رَاحَةُ الْجَسَدِ وَ النُّطْقُ رَاحَةٌ لِلرُّوحِ وَ السُّكُوتُ رَاحَةٌ لِلْعَقْلِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام :

خواب مایه آسایش جسم، سخن مایه آسایش جان و سکوت مایه آسایش عقل است. حدیث

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۰۳۸ - رقم الحديث الباب: ۱۶]

۱۶۰۳۸- ۱۶- (٤) وَ عَنْ يَحْيَى بْنِ زَيْدِ بْنِ الْعَبَّاسِ الْبَزَّازِ عَنْ عَمِّهِ عَلِيِّ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ بَشِيرِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثُّمَالِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ: الْقَوْلُ الْحَسَنُ يُثْرِي الْمَالَ وَ يُنْمِي الرِّزْقَ وَ يُنْسِئُ فِي الْأَجَلِ وَ يُحَبِّبُ إِلَى الْأَهْلِ وَ يُدْخِلُ الْجَنَّةَ.

وَ فِي الْخِصَالِ بِالْإِسْنَادِ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

امام زين العابدين عليه السلام : گفتار نيك، دارايی را زياد می كند و روزی را افزايش می دهد و اجل را به تأخير می اندازد و انسان را نزد خانواده محبوب می گرداند و [شخص را]به بهشت می برد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۰۳۹ - رقم الحديث الباب: ۱۷]

۱۶۰۳۹- ۱۷- (٦) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ دَاوُدُ لِسُلَيْمَانَ ع يَا بُنَيَّ عَلَيْكَ بِطُولِ الصَّمْتِ فَإِنَّ النَّدَامَةَ عَلَى طُولِ الصَّمْتِ مَرَّةً وَاحِدَةً خَيْرٌ مِنَ النَّدَامَةِ عَلَى كَثْرَةِ الْكَلَامِ

۱- فی نسخة زيادة- أهله (هامش المخطوط).

۲- قرب الإسناد- ۱٦۲.

۳- أمالی الصدوق- ۳۵۸- ۱.

٤- أمالی الصدوق- ۱۱- ۱.

٥- الخصال- ٣١٧- ١٠٠.

٦- قرب الإسناد- ٣٣، و أورد صدره فی الحدیث ١٥ من الباب ٨٣ من هذه الأبواب.

مَرَّاتٍ یَا بُنَیَّ لَوْ أَنَّ الْکَلَامَ کَانَ مِنْ فِضَّةٍ کَانَ یَنْبَغِی لِلصَّمْتِ أَنْ یَکُونَ مِنْ ذَهَبٍ.

******

ترجمه:

حضرت داوود علیه السلام به فرزندش سلیمان علیه السلام فرمود: فرزندم بر تو باد به سکوت و دم فرو بستن مگر از بیان خوبی؛ زیرا یك بار پشیمانی بر خاموشی طولانی بهتر است از بارها پشیمانی بر پرگویی؛ پسرم! اگر سخن از نقره باشد، سزاوار است که سکوت از طلا باشد .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٤٠ - رقم الحدیث الباب: ١٨]

١٦٠٤٠- ١٨- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَیْنِ الرَّضِیُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع أَنَّهُ قَالَ: لَا خَیْرَ فِی الصَّمْتِ عَنِ الْحُکْمِ کَمَا أَنَّهُ لَا خَیْرَ فِی الْقَوْلِ بِالْجَهْلِ.

******

ترجمه:

امام علی * : آنکه سخنش حکمت آمیز است خاموشیش سود ندارد، همان گونه که، سخن گفتن از روی نادانی را فایدتی نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٤١ - رقم الحدیث الباب: ١٩]

١٦٠٤١- ١٩- (٢) قَالَ وَ قَالَ ع بِکَثْرَةِ الصَّمْتِ تَکُونُ الْهَیْبَةُ.

******

ترجمه:

امام علی * : در خاموشی فراوان، مرد را هیبت افزاید

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۴۲ - رقم الحدیث الباب: ۲۰]

۱۶۰۴۲- ۲۰- (۳) قَالَ وَ قَالَ ع مَنْ كَثُرَ كَلَامُهُ كَثُرَ خَطَؤُهُ وَ مَنْ كَثُرَ خَطَؤُهُ قَلَّ حَيَاؤُهُ وَ مَنْ قَلَّ حَيَاؤُهُ قَلَّ وَرَعُهُ وَ مَنْ قَلَّ وَرَعُهُ مَاتَ قَلْبُهُ وَ مَنْ مَاتَ قَلْبُهُ دَخَلَ النَّارَ.

******

ترجمه:

امام علی علیه السلام : هر که سخن بسیار گوید، خطایش بسیار شود و هر که بسیار خطا کند، شرم و حیایش کم شود و هر که کم شرم و حیا شود، پارسایی اش کاهش یابد و هر که پارسایی اش کم شود، دلش بمیرد و هر که دلش بمیرد، به آتش رود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۴۳ - رقم الحدیث الباب: ۲۱]

۱۶۰۴۳- ۲۱- (٤) قَالَ وَ قَالَ ع الْكَلَامُ فِي وَثَاقِكَ مَا لَمْ تَتَكَلَّمْ بِهِ فَإِذَا تَكَلَّمْتَ بِهِ صِرْتَ فِي وَثَاقِهِ فَاخْزُنْ لِسَانَكَ كَمَا تَخْزُنُ ذَهَبَكَ وَ وَرِقَكَ (٥) فَرُبَّ كَلِمَةٍ سَلَبَتْ نِعْمَةً.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٦).

******

ترجمه:

امام علی علیه السلام : تا سخن را به زبان نیاورده ای، سخن در بند توست. همین که آن را به زبان آوردی، تو در بند سخن در می آیی. پس همان گونه که زر و سیم خود را در گنجینه می نهی، زبانت را نیز در گنجخانه دهان نگه دار؛ که بسا سخنی نعمتی را از کف برده .

ص: ۱۸۷

۱- نهج البلاغة ۳- ۱۹٤- ۱۸۲.

۲- نهج البلاغة ۳- ۲۰۲- ۲۲٤.

۳- نهج البلاغة ۳- ۲۳۵- ۳٤۹، و أورد صدره فی الحدیث ۷ من الباب ۱۹ من هذه الأبواب.

٤- نهج البلاغة ۳- ۲٤٦- ۳۸۱، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۱۵ من الباب ۱۱۹، و أخری عن الفقیه فی الحدیث ۸ من الباب ۱۲۱ من هذه الأبواب.

۵- الورق- الدراهم (مجمع البحرین- ورق- ۵- ۲٤۵).

٦- یأتی فی الأبواب ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۰، و فی الحدیث ٤ من الباب ۱٤۰ من هذه الأبواب. و تقدم ما یدلّ علیه فی الحدیث ۳ من الباب ۸٦ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ۱۰ من الباب ۲۰ من أبواب مقدّمة العبادات، و فی الحدیث ۷ من الباب ۳۲ من أبواب وجوب الحجّ، و فی الباب ۵۲ من أبواب آداب السفر.

۱۱۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِیَارِ الْکَلَامِ فِی الْخَیْرِ حَیْثُ لَا یَجِبُ عَلَی السُّکُوتِ

اشارة

(۱) ۱۱۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِیَارِ الْکَلَامِ فِی الْخَیْرِ حَیْثُ لَا یَجِبُ عَلَی السُّکُوتِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠٤٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٠٤٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ الآتِی (٣) عَنْ أَبِی ذَرٍّ عَنِ النَّبِیِّ ص فِی وَصِیَّتِهِ لَهُ قَالَ: یَا أَبَا ذَرٍّ الذَّاکِرُ فِی الْغَافِلِینَ کَالْمُقَاتِلِ فِی الْفَارِّینَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ یَا أَبَا ذَرٍّ الْجَلِیسُ الصَّالِحُ خَیْرٌ مِنَ الْوَحْدَةِ وَ الْوَحْدَةُ خَیْرٌ مِنْ جَلِیسِ السَّوْءِ وَ إِمْلَاءُ الْخَیْرِ خَیْرٌ مِنَ السُّکُوتِ وَ السُّکُوتُ خَیْرٌ مِنْ إِمْلَاءِ الشَّرِّ یَا أَبَا ذَرٍّ اتْرُکْ فُضُولَ الْکَلَامِ وَ حَسْبُکَ مِنَ الْکَلَامِ مَا تَبْلُغُ بِهِ حَاجَتَکَ یَا أَبَا ذَرٍّ کَفَی بِالْمَرْءِ کَذِباً أَنْ یُحَدِّثَ بِکُلِّ مَا سَمِعَ یَا أَبَا ذَرٍّ إِنَّهُ مَا مِنْ شَیْ ءٍ أَحَقَّ بِطُولِ السِّجْنِ مِنَ اللِّسَانِ یَا أَبَا ذَرٍّ إِنَّ اللَّهَ عِنْدَ لِسَانِ کُلِّ قَائِلٍ فَلْیَتَّقِ اللَّهَ امْرُؤٌ وَ لْیَعْلَمْ مَا یَقُولُ.

******

ترجمه:

از ابوذر از پیامبر صلی الله علیه و آله در وصیتش به او نقل شده است که فرمود: "ای ابوذر، یاد کننده در میان غافلان مانند جنگنده در میان فراریان در راه خدا است. ای ابوذر، همنشین صالح بهتر از تنهایی است و تنهایی بهتر از همنشین بد است. گفتار نیکو بهتر از سکوت است و سکوت بهتر از گفتار بد است. ای ابوذر، از زیاد گویی پرهیز کن و کافی است از گفتار آنچه که نیازت را برآورده کند. ای ابوذر، برای انسان کافی است که دروغگو باشد اگر هر چه شنید را بازگو کند. ای ابوذر، هیچ چیزی شایسته تر از زبان برای زندان طولانی نیست. ای ابوذر، خداوند نزد زبان هر گوینده ای است، پس باید انسان از خدا بترسد و بداند که چه می گوید."

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠٤٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٠٤٥- ٢- (٤) أَحْمَدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ الطَّبْرِسِیُّ فِی الْإِحْتِجَاجِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ ع أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الْکَلَامِ وَ السُّکُوتِ أَیُّهُمَا أَفْضَلُ فَقَالَ ع لِکُلٍّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا آفَاتٌ فَإِذَا سَلِمَا مِنَ الآفَاتِ فَالْکَلَامُ أَفْضَلُ مِنَ السُّکُوتِ قِیلَ وَ کَیْفَ ذَاکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ مَا بَعَثَ الْأَنْبِیَاءَ وَ

الْأَوْصِيَاءَ بِالسُّكُوتِ إِنَّمَا بَعَثَهُمْ بِالْكَلَامِ وَ لَا اسْتُحِقَّتِ الْجَنَّةُ بِالسُّكُوتِ وَ لَا اسْتُوجِبَتْ وَلَايَةُ اللَّهِ بِالسُّكُوتِ وَ لَا وُقِيَتِ النَّارُ بِالسُّكُوتِ وَ لَا تُجُنِّبَ سَخَطُ اللَّهِ بِالسُّكُوتِ إِنَّمَا ذَلِکَ كُلُّهُ بِالْكَلَامِ

ص: ۱۸۸

۱- الباب ۱۱۸ فيه حديثان.

۲- أمالى الطوسىّ ۲- ۱٤۸.

۳- يأتى فى الفائدة الثانية من الخاتمة برقم (٤۹).

٤- الاحتجاج- ۳۱۵.

- مَا كُنْتُ لِأَعْدِلَ الْقَمَرَ بِالشَّمْسِ إِنَّکَ لَتَصِفُ فَضْلَ السُّكُوتِ بِالْكَلَامِ وَ لَسْتَ تَصِفُ فَضْلَ الْكَلَامِ بِالسُّكُوتِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۱).

******

ترجمه:

از على بن حسين عليه السلام نقل شده كه از او درباره سخن گفتن و سكوت پرسيدند كه كدام يک بهتر است؟ حضرت فرمود: "هر يک از آن ها آفاتى دارند، پس اگر از آفات سالم باشند، سخن گفتن بهتر از سكوت است." پرسيده شد: "چگونه اينطور است، اى پسر رسول خدا؟" حضرت فرمود: "زيرا خداوند عز و جل پيامبران و اوصياء را با سكوت مبعوث نكرد، بلكه آن ها را با سخن گفتن فرستاد. بهشت با سكوت مستحق نمى شود و ولايت خداوند با سكوت به دست نمى آيد و آتش جهنم با سكوت دفع نمى شود و خشم خداوند با سكوت دور نمى گردد، بلكه همه اين ها با سخن

گفتن است. من ماه را با خورشید برابر نمی کنم. تو فضل سکوت را با سخن گفتن توصیف می کنی و فضل سخن گفتن را با سکوت توصیف نمی کنی."

۱۱۹- بَابُ وُجُوبِ حِفْظِ اللِّسَانِ عَمَّا لَا يَجُوزُ مِنَ الْكَلَامِ

اشارة

(۲) ۱۱۹ بَابُ وُجُوبِ حِفْظِ اللِّسَانِ عَمَّا لَا يَجُوزُ مِنَ الْكَلَامِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٤٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٠٤٦- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مِهْزَمٍ الْأَسَدِيِّ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ: إِنَّ لِسَانَ ابْنِ آدَمَ يُشْرِفُ كُلَّ يَوْمٍ عَلَى جَوَارِحِهِ كُلَّ صَبَاحٍ فَيَقُولُ كَيْفَ أَصْبَحْتُمْ فَيَقُولُونَ بِخَيْرٍ إِنْ تَرَكْتَنَا وَ يَقُولُونَ اللَّهَ اللَّهَ فِينَا وَ يُنَاشِدُونَهُ وَ يَقُولُونَ إِنَّمَا نُثَابُ وَ نُعَاقَبُ بِكَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْمَجَالِسِ وَ فِي الْخِصَالِ وَ فِي عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ السِّنْدِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از ابی حمزه از علی بن حسین علیه السلام نقل شده که فرمود: "همانا زبان انسان هر روز صبح بر سایر اعضای بدنش مشرف می شود و می گوید: 'چگونه صبح کردید؟' آن ها (اعضای بدن) می

گویند: 'به خیر هستیم اگر ما را رها کنی.' و می گویند: 'خدا، خدا را در مورد ما در نظر بگیر.' و او (زبان) را مخاطب قرار می دهند و می گویند: 'همانا ما به واسطه تو پاداش داده می شویم و به واسطه تو مجازات می شویم.'

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۴۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۰۴۷- ۲- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْجَوَّانِیِّ قَالَ: شَهِدْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ هُوَ یَقُولُ لِمَوْلًی لَهُ یُقَالُ

ص: ۱۸۹

۱- تقدم فی الحدیثین ۱۶، ۱۸ من الباب ۱۱۷ من هذه الأبواب.

۲- الباب ۱۱۹ فیه ۲۴ حدیثا.

۳- الکافی ۲- ۱۱۵- ۱۳.

۴- لم نعثر علیه فی امالی الصدوق المطبوع، و الخصال- ۵- ۱۵، و عقاب الأعمال- ۲۸۲- ۱.

۵- الکافی ۲- ۱۱۳- ۳.

لَهُ سَالِمٌ- وَ وَضَعَ یَدَهُ عَلَی شَفَتِهِ وَ قَالَ یَا سَالِمُ- احْفَظْ لِسَانَکَ تَسْلَمْ وَ لَا تَحْمِلِ النَّاسَ عَلَی رِقَابِنَا.

******

ترجمه:

از ابی علی الجوانی نقل شده که گفت: شاهد بودم که امام صادق علیه السلام به یکی از غلامان خود به نام سالم گفت و دستش را بر لب هایش گذاشت و فرمود: "ای سالم، زبانت را حفظ کن تا سلامت بمانی و مردم را بر گردن های ما نینداز.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠٤٨ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٠٤٨- ٣- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى قَالَ: حَضَرْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع وَ قَالَ لَهُ رَجُلٌ أَوْصِنِي فَقَالَ احْفَظْ لِسَانَکَ تَعِزَّ وَ لَا تُمَکِّنِ النَّاسَ مِنْ قِيَادِکَ فَتَذِلَّ رَقَبَتُکَ.

******

ترجمه:

از عثمان بن عيسى نقل شده كه گفت: نزد امام حسن عليه السلام حاضر بودم و مردى به او گفت: "مرا وصيتى كن." امام فرمود: "زبانت را حفظ كن تا عزيز شوى و مردم را بر فرماندهى خود مسلط مكن تا گردنت ذليل شود."

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠٤٩ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٠٤٩- ٤- (٢) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَ لَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ (٣) قَالَ يَعْنِي كُفُّوا أَلْسِنَتَكُمْ.

******

ترجمه:

از حلبى نقل شده كه از امام صادق عليه السلام درباره ى قول خداوند عز و جل «آيا نديدى كسانى را كه به آنان گفته شد دست هاى خود را باز داريد (از جنگ)» (سوره نساء، آيه ٧٧) پرسيدند، امام فرمود: يعنى زبان هاى خود را باز داريد.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠٥٠ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٠٥٠- ٥- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع (٥)

أَنَّهُ قَالَ لِرَجُلٍ وَ قَدْ كَلَّمَهُ بِكَلَامٍ كَثِيرٍ فَقَالَ أَيُّهَا الرَّجُلُ تَحْتَقِرُ الْكَلَامَ وَ تَسْتَصْغِرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَبْعَثْ رُسُلَهُ حَيْثُ بَعَثَهَا وَ مَعَهَا فِضَّةٌ وَ لَا ذَهَبٌ (٦) وَ لَكِنْ بَعَثَهَا بِالْكَلَامِ وَ إِنَّمَا عَرَّفَ اللَّهُ نَفْسَهُ إِلَى خَلْقِهِ بِالْكَلَامِ وَ الدَّلَالاتِ عَلَيْهِ وَ الْأَعْلَامِ.

******

ترجمه:

از مسعده نقل شده که از امام صادق علیه السلام روایت شده که به مردی فرمود، وقتی که آن مرد با او سخن بسیار گفت: «ای مرد، آیا سخن را کوچک و بی اهمیت می شماری؟ خداوند رسولان خود را نفرستاد هنگامی که آنان را فرستاد با نقره و طلا، بلکه آنان را با سخن فرستاد. و خداوند خود را به خلقش با سخن و نشانه ها و علامت ها شناساند.»

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٥١ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٠٥١- ٦- (٧) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنِ الْحَلَبِيِّ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص نَجَاةُ الْمُؤْمِنِ حِفْظُ

ص: ١٩٠

١- الکافی ٢- ١١٣- ٤.

٢- الکافی ٢- ١١٤- ٨.

٣- النساء ٤- ٧٧.

٤- الکافی ٨- ١٤٨- ١٢٨.

٥- فی المصدر زیادة- عن أبیه (علیه السلام).
٦- فی المصدر- و معها ذهب و لا فضة.
٧- الکافی ٢- ١١٤- ٩.

لِسَانِهِ (١).

******

ترجمه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: نجات مؤمن در نگهداشتن زبانش باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٧ - رقم الحدیث الباب: ١٦٠٥٢]

١٧- ١٦٠٥٢- ٧- (٢) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ یُونُسَ عَنْ مُثَنًّی عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع یَقُولُ کَانَ أَبُو ذَرٍّ رَحِمَهُ اللَّهُ یَقُولُ یَا مُبْتَغِیَ الْعِلْمِ إِنَّ هَذَا اللِّسَانَ مِفْتَاحُ خَیْرٍ وَ مِفْتَاحُ شَرٍّ فَاخْتِمْ عَلَی لِسَانِکَ کَمَا تَخْتِمُ عَلَی ذَهَبِکَ وَ وَرِقِکَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : ابوذر رضی الله عنه در سخنرانی خود می گفت : ای جویای دانایی : راستی که این زبان، کلید هر خوبی و بدی است. پس، سزاوار است که مؤمن بر زبان خود مهر زند، همان گونه که بر [کیسه] زر و سیم خویش مهر می زند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٥٣ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٦٠٥٣- ٨- (٣) وَ بِالْإِسْنَادِ السَّابِقِ (٤) عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ قَيْسٍ أَبِی إِسْمَاعِيلَ وَ ذَكَرَ أَنَّهُ لَا بَأْسَ بِهِ مِنْ أَصْحَابِنَا رَفَعَهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ص فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِنِی فَقَالَ احْفَظْ لِسَانَکَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِنِی قَالَ احْفَظْ لِسَانَکَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِنِی قَالَ احْفَظْ لِسَانَکَ وَيْحَکَ وَ هَلْ يَكُبُّ النَّاسَ عَلَى مَنَاخِرِهِمْ فِی النَّارِ إِلَّا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ.

******

ترجمه:

از علی بن ابراهیم...از قیس بن ابی اسماعیل مرفوعا که گفت شخصی خدمت رسول صلّی الله علیه و آله رسید و درخواست توصیه و موعظه نمود حضرت فرمود.زبانت را حفظ کن.عرض کرد.دیگر بفرما-فرمود زبانت را حفظ کن.برای بار سوم تقاضا کرد.حضرت فرمود.زبانت را حفظ کن . وای بر تو بجز محصولات زبان چیز دیگری مردم را بصورت در آتش می افکند؟.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠٥٤ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٦٠٥٤- ٩- (٥) وَ عَنْ أَبِی عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: فِی حِكْمَةِ آلِ دَاوُدَ عَلَى الْعَاقِلِ أَنْ يَكُونَ عَارِفاً بِأَهْلِ زَمَانِهِ مُقْبِلًا عَلَى شَأْنِهِ حَافِظاً لِلِسَانِهِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام فرمود: در حکمت آل داود (کتاب زبور) است که: بر عاقل لازمست که بوضع زمان خود آشنا باشد، سرگرم کار خود بوده، زبانش را حفظ کند.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠٥٥ - رقم الحديث الباب: ١٠]

١٦٠٥٥- ١٠- (٦) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ أَبِی جَمِیلَةَ عَمَّنْ ذَکَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ:

١- فی المصدر- نجاة المؤمن فی حفظ لسانه.

٢- الکافی ٢- ١١٤- ١٠.

٣- الکافی ٢- ١١٥- ١٤.

٤- سبق فی الحدیث ٤ من هذا الباب.

٥- الکافی ٢- ١١٦- ٢٠.

٦- الکافی ٢- ١١٤- ١٢.

مَا مِنْ یَوْمٍ إِلَّا وَ کُلُّ عُضْوٍ مِنْ أَعْضَاءِ الْجَسَدِ یُکَفِّرُ (١) اللِّسَانَ (٢) یَقُولُ نَشَدْتُکَ اللَّهَ أَنْ نُعَذَّبَ فِیکَ.

******

ترجمه:

از حضرت صادق علیه السّلام که فرمود : روزی نیست مگر اینکه هر عضوی از اعضاء جسد با ذلت و التماس با زبان صحبت میکنند و میگویند که تو را بخدا سوگند که مادر رابطهٔ با تو عذاب و عقاب نشویم.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٥٦ - رقم الحدیث الباب: ١١]

١٦٠٥٦- ١١- (٣) وَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنْ کَانَ فِی شَیْ ءٍ شُؤْمٌ فَفِی اللِّسَانِ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلّی الله علیه و آله فرمود:اگر در چیزی نحسی باشد در زبانست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۵۷ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۶۰۵۷- ۱۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ فِي نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع قَالَ: اللِّسَانُ سَبُعٌ عَقُورٌ إِنْ خُلِّيَ عَنْهُ عَقَرَ.

******

ترجمه:

امام علی علیه السلام : زبان درنده ای است که اگر رها شود، گاز می گیرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۶۰۵۸- ۱۳- (٥) قَالَ وَ قَالَ ع إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ.

******

ترجمه:

امام علی* : چون عقل کامل گردد، سخن اندك شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۵۹ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

١٦٠٥٩- ١٤- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: فِي حِكْمَةِ آلِ دَاوُدَ يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَكُونَ مُقْبِلًا عَلَى شَأْنِهِ حَافِظاً لِلِسَانِهِ عَارِفاً بِأَهْلِ زَمَانِهِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام فرمود: در حکمت آل داود (کتاب زبور) است که: بر عاقل لازمست که بوضع زمان خود آشنا باشد، سرگرم کار خود بوده، زبانش را حفظ کند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٦٠ - رقم الحديث الباب: ١٥]

١٦٠٦٠- ١٥- (٧) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع فِي وَصِيَّتِهِ لِمُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ: وَ مَا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ شَيْئاً أَحْسَنَ مِنَ الْكَلَامِ وَ لَا أَقْبَحَ مِنْهُ بِالْكَلَامِ ابْيَضَّتِ الْوُجُوهُ وَ بِالْكَلَامِ اسْوَدَّتِ الْوُجُوهُ وَ اعْلَمْ أَنَّ الْكَلَامَ

ص: ١٩٢

١- يكفر- يخضع (مجمع البحرين- كفر- ٣- ٤٧٦).

٢- فى نسخة- للسان (هامش المخطوط).

٣- الكافى ٢- ١١٦- ١٧.

٤- نهج البلاغة ٣- ١٦٤- ٦٠.

٥- نهج البلاغة ٣- ١٦٥- ٧١.

٦- الفقيه ٤- ٤١٦- ٥٩٠٣.

۷- الفقیه ٤- ۳۸۸- ٥۸۳٤، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۸ من الباب ۱۲۱، و أخری عن نهج البلاغة فی الحدیث ۲۱ من الباب ۱۱۷ من هذه الأبواب.

فِی وَثَاقِکَ مَا لَمْ تَتَکَلَّمْ بِهِ فَإِذَا تَکَلَّمْتَ بِهِ صِرْتَ فِی وَثَاقِهِ فَاخْزُنْ لِسَانَکَ کَمَا تَخْزُنُ ذَهَبَکَ وَ وَرِقَکَ فَإِنَّ اللِّسَانَ کَلْبٌ عَقُورٌ فَإِنْ أَنْتَ خَلَّیْتَهُ عَقَرَ وَ رُبَّ کَلِمَةٍ سَلَبَتْ نِعْمَةً مَنْ سَیَّبَ عِذَارَهُ قَادَهُ إِلَی کُلِّ کَرِیهَةٍ وَ فَضِیحَةٍ ثُمَّ لَمْ یَخْلُصْ مِنْ دَهْرِهِ إِلَّا عَلَی مَقْتٍ مِنَ اللَّهِ وَ ذَمٍّ مِنَ النَّاسِ.

وَ رَوَاهُ الرَّضِیُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ مُرْسَلًا نَحْوَهُ (۱).

******

ترجمه:

وصیت امیرالمؤمنین علیه السلام به محمد حنفیه : و خداوند عزوجل چیزی را نیافریده است که زیباتر از کلام و زشت تر از آن باشد، گروهی به وسیله کلام روسفید شده اند، و گروهی به وسیله کلام روسیاه گشته اند. و بدان که کلام تا زمانی که آن را به زبان نیاورده باشی در بند تو است، ولی چون آن را به زبان بیاوری، تو در بند آن گرفتاری، پس زبانت را در خزانه دهان نگه دار، همچنان که زر و سیم خود را در خزانه نگه می داری، زیرا زبان سگی درنده است، که اگر آن را به حال خود وا بگذاری می درد، و بسا یک کلمه که نعمتی را سلب کرده است. کسی که عنان آن را رها کند او را به سوی هر امر ناپسند و رسوا سوق می دهد، و آنگاه از دوران زندگانی خود جز خشم شدیدی از جانب خدا و نکوهشی از جانب مردم به دست نمی آورد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۰٦۱ - رقم الحدیث الباب: ۱٦]

۱٦۰٦۱- ۱٦- (۲) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ زِیَادٍ الْقَنْدِیِّ عَنْ أَبِی وَکِیعٍ عَنْ أَبِی إِسْحَاقَ عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: مَا مِنْ شَیْ ءٍ أَحَقَّ بِطُولِ السِّجْنِ مِنَ اللِّسَانِ.

******

ترجمه:

امام علی علیه السلام : هیچ چیز به اندازه زبان، سزاوار زندان طولانی مدت نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۶۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

۱۶۰۶۲- ۱۷- (۳) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ حُکَیْمٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَّادٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع عَنْ أَبِیهِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع نَجَاةُ الْمُؤْمِنِ فِی حِفْظِ لِسَانِهِ قَالَ وَ قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع مَنْ حَفِظَ لِسَانَهُ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ.

******

ترجمه:

امام علی علیه السلام : هر که زبانش را نگهدارد، خداوند عیبش را بپوشاند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۶۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۸]

۱۶۰۶۳- ۱۸- (٤) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ الْمُؤَدِّبِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی بْنِ زَکَرِیَّا الْقَطَّانِ عَنْ بَکْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِیبٍ عَنْ تَمِیمِ بْنِ بُهْلُولٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَی الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع وَ عِنْدَهُ نَفَرٌ مِنَ الشِّیعَةِ فَسَمِعْتُهُ

۱- نهج البلاغة ۳- ۲٤٦- ۳۸۱.

۲- الخصال- ۱٤- ٥۱.

۳- ثواب الأعمال- ۲۱۷- ۱.

٤- أمالی الصدوق- ۳۲٦- ۱۷.

وَ هُوَ يَقُولُ مَعَاشِرَ الشِّيعَةِ- كُونُوا لَنَا زَيْناً وَ لَا تَكُونُوا عَلَيْنَا شَيْناً قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْناً وَ احْفَظُوا أَلْسِنَتَكُمْ وَ كُفُّوهَا عَنِ الْفُضُولِ وَ قَبِيحِ الْقَوْلِ.

******

ترجمه:

سُلَيْمَانَ بْنِ مِهْرَانَ می گوید به محضر حضرت صادق * رسیدم درحالیکه عده ای ازشیعیان حاضربودند امام صادق علیه السلام می فرمودند : ای گروه شیعه! شما، مایه ی زینت و زیبایی ما باشید، نه این که باعث سرزنش ما خاندان شوید. با مردم، به نیکی سخن بگویید و مراقب زبان خود باشید و آن را، از گفتار بیهوده و سخن زشت، باز دارید.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٦٤ - رقم الحديث الباب: ١٩]

١٦٠٦٤- ١٩- (١) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ التَّمَّارِ (٢) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَفْصٍ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ (٣) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا تُكْثِرُوا الْكَلَامَ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ فَإِنَّ كَثْرَةَ الْكَلَامِ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ قَسْوُ الْقَلْبِ إِنَّ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنَ اللَّهِ الْقَلْبُ الْقَاسِي.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در غیر از ذکر خدا، زیاده گویی نکنید؛ زیرا زیاده گویی در غیر ذکر خدا، موجب سختدلی می شود و دورترین مردم از خدا، سختدل است.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٠٦٥ - رقم الحديث الباب: ٢٠]

١٦٠٦٥- ٢٠- (٤) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ حَمْزَةَ الْحَسَنِيِّ (٥) عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (٦) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ ع أَنَّهُ قَالَ لِأَصْحَابِهِ اسْمَعُوا مِنِّی كَلَاماً هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ مِنَ الدُّهْمِ (٧) الْمُوقَفَةِ لَا يَتَكَلَّمْ أَحَدُكُمْ بِمَا لَا يَعْنِيهِ وَ لْيَدَعْ كَثِيراً مِنَ الْكَلَامِ فِيمَا يَعْنِيهِ حَتَّى يَجِدَ لَهُ مَوْضِعاً فَرُبَّ مُتَكَلِّمٍ فِی غَيْرِ مَوْضِعِهِ جَنَى عَلَى نَفْسِهِ بِكَلَامِهِ وَ لَا يُمَارِيَنَّ أَحَدُكُمْ حَلِيماً وَ لَا سَفِيهاً فَإِنَّهُ مَنْ مَارَى حَلِيماً أَقْصَاهُ وَ مَنْ مَارَى سَفِيهاً أَرْدَاهُ وَ اذْكُرُوا أَخَاكُمْ إِذَا غَابَ عَنْكُمْ بِأَحْسَنِ مَا تُحِبُّونَ أَنْ تُذْكَرُوا إِذَا غِبْتُمْ عَنْهُ وَ اعْمَلُوا عَمَلَ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ مُجَازًى بِالْإِحْسَانِ مَأْخُوذٌ بِالْإِجْرَامِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : از من سخنی بشنوید که از دِرهم های خوب، بهتر است. از سخنی که به حالت فایده ای ندارد، بپرهیز. و خیلی از سخنان مفید را هم رها کن، تا موقعی که مورد مناسب و بجایی به دست آوری. چه بسا گوینده به حق که در غیر مورد سخن گفته و در نتیجه به زحمت و مشقت افتاده است. و هرگز با کسی لجاجت مکن، نه با شخص سفیه و نادان و نه با شخص حلیم و بردبار. که اگر با شخص حلیم و بردبار لجاجت کنی، از تو ناراحت می شود و تو را رها می کند و اگر سفیه باشد، تو را بی مقدار و پست خواهد کرد. اگر برادر دینی تو غایب باشد، او را به بهترین وجه یاد کن؛ بهتر از آن وضعی که دوست داری تو را در نبودنت یادآور شوند. و بدان که عمل و کار این است و کارهای تو مانند اعمال کسی باشد که می داند در مقابل اعمال نیک و بدش، کیفر و پاداش خواهد داشت

١- أمالی الطوسیّ ١- ٢.

٢- فی المصدر- الحسن بن علیّ بن محمّد التمار.

٣- فی المصدر- أبی عمر.

٤- أمالی الطوسیّ ١- ٢٢٨.

٥- فی المصدر- الحسن بن حمزة الحسینی.

٦- فی المصدر- عبید اللّه بن عبد اللّه و هو الموافق للبحار ٧١- ٢٨١- ٣٠.

٧- الدهم جمع أدهم و هی الخیل الشدیدة السواد انظر (مجمع البحرین- دهم- ٦- ٦٥).

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٦٦ - رقم الحدیث الباب: ٢١]

١٦٠٦٦- ٢١- (١) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: ثَلَاثٌ مُنْجِیَاتٌ تَکُفُّ لِسَانَکَ وَ تَبْکِی عَلَی خَطِیئَتِکَ وَ یَسَعُکَ بَیْتُکَ.

******

ترجمه:

امام علی * : سه چیز نجات بخش است: نگهداری از زبانت، گریه و زاری بر لغزش هایت و خانه ات را پناهگاه خود ساختن. [نشستن در خانه هنگام فتنه].

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٦٧ - رقم الحدیث الباب: ٢٢]

١٦٠٦٧- ٢٢- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِیسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ حَرِیزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْفُضَیْلِ بْنِ یَسَارٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ یَا فُضَیْلُ بَلِّغْ مَنْ لَقِیتَ مِنْ مَوَالِینَا السَّلَامَ وَ قُلْ لَهُمْ إِنِّی أَقُولُ: إِنِّی لَا أُغْنِی عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ شَیْئاً إِلَّا بِوَرَعٍ فَاحْفَظُوا أَلْسِنَتَکُمْ وَ کُفُّوا أَیْدِیَکُمْ وَ عَلَیْکُمْ بِالصَّبْرِ وَ الصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِینَ*.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام به فضیل فرمودند : ای فضیل به هرکس از دوستان ما که ملاقاتشان کردی سلام ما را برسان و از طرف من به آنان بگو:

«همانا من نمی توانم در نزد خدا شفیعشان باشم، مگر اینکه تقوا پیشه کرده و ورع داشته باشند؛ پس زبان هایتان را از گفتن ناروا حفظ کنید و از انجام کارهای ناشایست دست بکشید؛ و بر شما باد به صبر و نماز؛ همانا خداوند با صبر کنندگان است

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۶۸ - رقم الحدیث الباب: ۲۳]

۱۶۰۶۸- ۲۳- (۳) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ ع أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ عَلَی لِسَانِ کُلِّ قَائِلٍ رَقِیباً فَلْیَتَّقِ اللَّهَ الْعَبْدُ وَ لْیَنْظُرْ مَا یَقُولُ.

******

ترجمه:

رسول الله : هر زبانی رقیب ومحافظی دارد پس باید بنده بترسد و بیاندیشد که چه می گوید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۶۹ - رقم الحدیث الباب: ۲۴]

۱۶۰۶۹- ۲۴- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْکُهُ مَا لَا یَعْنِیهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٥) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٦).

******

ترجمه:

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) : از نشانه های درستی اسلام شخص انجام ندادن چیزی است که بی فایده است!

ص: ۱۹۵

۱- المحاسن- ٤- ٥.

۲- مستطرفات السرائر- ٧٤- ١٧.

۳- قرب الإسناد- ۳۲.

٤- قرب الإسناد- ۳۲.

٥- تقدم فی البابین ١١٧، ١١٨ من هذه الأبواب.

٦- یأتی فی الباب ١٢٠ من هذه الأبواب. و فی الباب (٧١) من أبواب جهاد النفس من کتاب الجهاد.

۱۲۰- بَابُ کَرَاهَةِ کَثْرَةِ الْکَلَامِ بِغَیْرِ ذِکْرِ اللَّهِ

اشارة

(۱) ۱۲۰ بَابُ کَرَاهَةِ کَثْرَةِ الْکَلَامِ بِغَیْرِ ذِکْرِ اللَّهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٧٠ - رقم الحدیث الباب: ۱]

١٦٠٧٠- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْخَشَّابِ عَنِ ابْنِ بَقَّاحٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ جُمَيْعٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ الْمَسِيحُ ع يَقُولُ لَا تُكْثِرُوا الْكَلَامَ فِي غَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ فَإِنَّ الَّذِينَ يُكْثِرُونَ الْكَلَامَ فِي غَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ قَاسِيَةٌ قُلُوبُهُمْ وَ لَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمود: حضرت مسیح (ع) می فرمود: در چیزی غیر از ذکر خدا زیاد سخن مگویید، زیرا کسانی که در غیر ذکر خدا زیاده سخن می گویند، دل های آن ها سخت است، اما نمی دانند.

[رقم الحديث الكلي: ١٦٠٧١ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٠٧١- ٢- (٣) وَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ لَمْ يَحْسُبْ كَلَامَهُ مِنْ عَمَلِهِ كَثُرَتْ خَطَايَاهُ وَ حَضَرَ عَذَابُهُ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: کسی که سخنش را از عملش نشمارد، خطاهایش زیاد شود و عذابش فرا رسد.

[رقم الحديث الكلي: ١٦٠٧٢ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٠٧٢- ٣- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْغِفَارِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ رَأَى مَوْضِعَ كَلَامِهِ مِنْ عَمَلِهِ قَلَّ كَلَامُهُ إِلَّا فِيمَا يَعْنِيهِ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بداند که گفتارش چه جایگاهی از کردارش دارد، سخن گفتنش کاستی پذیرد مگر در آنچه که مفید است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۷۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۶۰۷۳- ٤- (٥) وَ بِالْإِسْنَادِ الآتِی (٦) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی رِسَالَتِهِ إِلَی أَصْحَابِهِ قَالَ: فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ كُفُّوا أَلْسِنَتَكُمْ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ إِلَی أَنْ قَالَ وَ عَلَيْكُمْ بِالصَّمْتِ إِلَّا فِيمَا يَنْفَعُكُمُ اللَّهُ بِهِ مِنْ أَمْرِ آخِرَتِكُمْ وَ يَأْجُرُكُمْ عَلَيْهِ

ص: ۱۹٦

۱- الباب ۱۲۰ فیه ۱۱ حدیثا.

۲- الکافی ۲- ۱۱٤- ۱۱.

۳- الکافی ۲- ۱۱٥- ۱٥.

٤- الکافی ۲- ۱۱٦- ۱۹.

٥- الکافی ۸- ۳- ٤ الکافی ۸- ۳- ۱.

٦- یأتی فی الفائدة الثالثة من الخاتمة.

- وَ أَكْثِرُوا مِنَ التَّهْلِيلِ وَ التَّقْدِيسِ وَ التَّسْبِيحِ وَ الثَّنَاءِ عَلَی اللَّهِ وَ التَّضَرُّعِ إِلَيْهِ وَ الرَّغْبَةِ فِيمَا عِنْدَهُ مِنَ الْخَيْرِ الَّذِی لَا يُقَدِّرُ قَدْرَهُ وَ لَا يَبْلُغُ كُنْهَهُ أَحَدٌ فَاشْغَلُوا أَلْسِنَتَكُمْ بِذَلِكَ عَمَّا نَهَی اللَّهُ عَنْهُ مِنْ أَقَاوِيلِ الْبَاطِلِ الَّتِی تُعْقِبُ أَهْلَهَا خُلُوداً فِی النَّارِ مَنْ مَاتَ عَلَيْهَا وَ لَمْ يَتُبْ إِلَی اللَّهِ وَ لَمْ يَنْزِعْ عَنْهَا.

******

ترجمه:

سفارشات حضرت صادق * به اصحابشان ...تقوا را رعایت کنید وحفظ کنید زبان خود را مگردرخیرتا آنجا که فرمودند : خموشی در پیش گیرید مگر در آنچه پیرامون آخرت خدای بزرگ سودتان رساند و پاداشتان دهد. تهلیل و تقدیس و تسبیح و ستایش خدا بسیار کنید و به درگاهش زاری کنید و به آنچه نزد اوست گرایش یابید از خیری که هیچ کس نمی تواند آن را ارزیابی کند و به کنهش رسد. زبان خود را از آنچه خدا بازداشته بر حذر بدارید و سخنان باطل مگویید که گوینده اش در آتش، جاودان خواهد بود، و ایشان همان کسانی هستند که بر این گونه سخنان بمیرند و به سوی خدا توبه نکنند و از آن دست نشویند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٧٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٠٧٤- ٥- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: مَرَّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع بِرَجُلٍ يَتَكَلَّمُ بِفُضُولِ الْكَلَامِ فَوَقَفَ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ يَا هَذَا إِنَّکَ تُمْلِي عَلَى حَافِظَيْکَ كِتَاباً إِلَى رَبِّکَ فَتَكَلَّمْ بِمَا يَعْنِيکَ وَ دَعْ مَا لَا يَعْنِيکَ.

وَ رَوَاهُ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ الدَّقَّاقِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ (٢) عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرٍ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ آبَائِهِ ع مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین گفت: امیرالمؤمنین علی (ع) از کنار مردی گذشت که سخنان بی فایده می گفت، پس ایستاد و به او گفت: ای مرد، تو داری به دو فرشته حافظ خود کتابی به سوی

پروردگارت املا می کنی، پس سخنی بگو که به کارت می آید و آنچه را که به کارت نمی آید رها کن.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۷۵ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۶۰۷۵- ٦- (٤) قَالَ وَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع جُمِعَ الْخَيْرُ كُلُّهُ فِي ثَلَاثِ خِصَالٍ النَّظَرِ وَ السُّكُوتِ وَ الْكَلَامِ فَكُلُّ نَظَرٍ لَيْسَ فِيهِ اعْتِبَارٌ فَهُوَ سَهْوٌ وَ كُلُّ كَلَامٍ لَيْسَ فِيهِ ذِكْرٌ فَهُوَ لَغْوٌ وَ كُلُّ سُكُوتٍ لَيْسَ فِيهِ فِكْرَةٌ فَهُوَ غَفْلَةٌ فَطُوبَى لِمَنْ كَانَ نَظَرُهُ عِبَراً وَ صَمْتُهُ تَفَكُّراً وَ كَلَامُهُ ذِكْراً وَ بَكَى عَلَى خَطِيئَتِهِ وَ أَمِنَ النَّاسُ شَرَّهُ.

وَ رَوَاهُ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع (٥)

ص: ۱۹۷

۱- الفقیه ٤- ۳۹٦- ۵۸٤۱.

۲- فی الأمالی زیادة- عن عبید اللّه بن موسی الرویانی.

۳- أمالی الصدوق- ۳٦- ٤.

٤- الفقیه ٤- ٤۰۵- ۵۸۷٦.

۵- أمالی الصدوق- ۳۲- ۲.

وَ رَوَاهُ أَيْضاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَرَّارٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ ع (۱)

وَ رَوَاهُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ وَ فِي الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ (۲)

وَ رَوَاهُ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی (۳)

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ مُرْسَلًا (٤).

******

ترجمه:

امیرالمؤمنین علی (ع) فرمود: تمام خوبی ها در سه چیز جمع شده اند: نگاه کردن، سکوت کردن و سخن گفتن. پس هر نگاهی که در آن عبرتی نباشد، بیهوده است؛ و هر سخنی که در آن یاد خدا نباشد، بی فایده است؛ و هر سکوتی که در آن تفکری نباشد، غفلت است. خوشا به حال کسی که نگاهش عبرت آموز، سکوتش همراه با تفکر، و سخنش یاد خدا باشد؛ بر گناهش گریه کند و مردم از شر او در امان باشند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٧٦ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦٠٧٦- ٧- (٥) الْحُسَیْنُ بْنُ سَعِیدٍ فِی کِتَابِ الزُّهْدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ مَنْ مَازَ (٦) مَوْضِعَ کَلَامِهِ مِنْ عَقْلِهِ قَلَّ کَلَامُهُ فِیمَا لَا یَعْنِیهِ.

******

ترجمه:

جعفر بن ابراهیم روایت می کند که: از امام صادق (ع) شنیدم که فرمود: کسی که جایگاه سخن خود را بر اساس عقلش مشخص کند، کمتر در مورد چیزهایی که به او مربوط نیست، سخن می گوید.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٧٧ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٦٠٧٧- ٨- (٧) قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِيَّاكُمْ وَ جِدَالَ الْمَفْتُونِ فَإِنَّ كُلَّ مَفْتُونٍ مُلَقًّى حُجَّتَهُ إِلَى انْقِضَاءِ مُدَّتِهِ فَإِذَا انْقَضَتْ مُدَّتُهُ

١- أمالى الصدوق- ٩٦- ٦.

٢- ثواب الأعمال- ٢١٢- ١، و الخصال- ٩٨- ٤٧.

٣- معانى الأخبار- ٣٤٤- ١.

٤- المحاسن- ٥- ١٠.

٥- الزهد- ٤- ٤.

٦- فى المصدر- علم.

٧- الزهد- ٥- ذيل الحديث ٤، و أورده عن التوحيد فى الحديث ٢٥ من الباب ٢٣ من أبواب الأمر بالمعروف.

أَحْرَقَتْهُ فِتْنَتُهُ بِالنَّارِ.

******

ترجمه:

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله فرمود: از بحث و مجادله با افراد فريب خورده (يا فتنه زده) پرهيز كنيد، زيرا هر فرد فريب خورده تا پايان دوره (زندگى يا زمان گرفتارى) خود دليلى (براى فتنه اش) خواهد داشت، پس وقتى دوره اش پايان يابد فتنه اش او را با آتش مى سوزاند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٧٨ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٦٠٧٨- ٩- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی رَجَاءٍ (٢) عَنِ الزَّیْدِیِّ عَنْ أَبِی أَرَاکَةَ قَالَ سَمِعْتُ عَلِیّاً ع یَقُولُ إِنَّ لِلَّهِ عِبَاداً کَسَرَتْ قُلُوبَهُمْ خَشْیَةُ اللَّهِ فَاسْتَنْکَفُوا مِنَ الْمَنْطِقِ وَ إِنَّهُمْ لَفُصَحَاءُ أَلِبَّاءُ نُبَلَاءُ یَسْتَبِقُونَ إِلَیْهِ بِالْأَعْمَالِ الزَّاکِیَةِ لَا یَسْتَکْثِرُونَ لَهُ الْکَثِیرَ وَ لَا یَرْضَوْنَ لَهُ الْقَلِیلَ یَرَوْنَ أَنْفُسَهُمْ أَنَّهُمْ شِرَارٌ وَ إِنَّهُمْ لَأَکْیَاسُ (٣) الْأَبْرَارِ.

******

ترجمه:

ابو اراکه روایت می کند که: از امام علی (ع) شنیدم که می فرمود: خداوند بندگانی دارد که دل هایشان از ترس خدا شکسته و پرهیزکار شده اند، از سخن گفتن خودداری می کنند، در حالی که فصیح، هوشمند و بزرگوارند. در انجام اعمال پاک و نیک به سوی خداوند پیشی می گیرند. کارهای زیادی که انجام می دهند را برای خداوند زیاد نمی شمارند و به کارهای کمی که انجام می دهند راضی نیستند. خود را پست ترین (افراد) می دانند، در حالی که آنان از هوشمندترین نیکوکاران هستند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٧٩ - رقم الحدیث الباب: ١٠]

١٦٠٧٩- ١٠- (٤) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ عَنْ زَیْدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِیٍّ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: الْکَلَامُ ثَلَاثَةٌ فَرَابِحٌ وَ سَالِمٌ وَ شَاحِبٌ (٥) فَأَمَّا الرَّابِحُ فَالَّذِی یَذْکُرُ اللَّهَ وَ أَمَّا السَّالِمُ فَالَّذِی یَقُولُ أُحِبُّ اللَّهَ وَ أَمَّا الشَّاحِبُ فَالَّذِی یَخُوضُ فِی النَّاسِ.

******

ترجمه:

پیامبر اکرم (ص) فرمود: سخن سه نوع است: سودمند، بی زیان و زیان بار. سخن سودمند آن است که یاد خدا باشد، سخن بی زیان آن است که بگوید "من خدا را دوست دارم"، و سخن زیان بار آن است که درباره مردم بدگویی و غیبت کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۸۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۶۰۸۰- ۱۱- (۶) وَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَیْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سُلَیْمَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُ أَبِی یَقُولُ مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْکُهُ مَا لَا یَعْنِیهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۷).

******

ترجمه:

امام جعفر صادق (ع) فرمود: از پدرم (امام باقر) شنیدم که می فرمود: یکی از نشانه های خوب بودن اسلام یک فرد، این است که از چیزهایی که به او مربوط نیست، دوری کند.

۱- الزهد- ۵- ۶.

۲- فی المصدر- أبی عمّار بیاع الأکسیة.

۳- فی المصدر- الاکیاس.

۴- الزهد- ۷- ۱۱.

۵- فی المصدر- و شاجب ... و اما الشاجب و الشاجب- الهالک و الناطق بالخنا المعین علی الظلم (مجمع البحرین- شجب- ۲- ۸۶).

٦- الزهد- ١٠- ١٩.

٧- تقدم فی الحدیثین ١٧، ٢٠ من الباب ١١٧، و فی الأحادیث ٥، ١٩، ٢٠ من الباب ١١٩ من هذه الأبواب.

١٢١- بَابُ اسْتِحْبَابِ مُدَارَاةِ النَّاسِ

اشارة

(١) ١٢١ بَابُ اسْتِحْبَابِ مُدَارَاةِ النَّاسِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٨١ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٠٨١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ (٣) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَمَرَنِي رَبِّي بِمُدَارَاةِ النَّاسِ كَمَا أَمَرَنِي بِأَدَاءِ الْفَرَائِضِ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پروردگارم، همان گونه که مرا به انجام واجبات فرمان داده ، به مدارا کردن با مردم نیز فرمان داده است

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٨٢ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٠٨٢- ٢- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ حَبِيبٍ السِّجِسْتَانِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: فِي التَّوْرَاةِ مَكْتُوبٌ فِيمَا نَاجَى اللَّهُ بِهِ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ يَا مُوسَى اكْتُمْ مَكْتُومَ سِرِّي فِي سَرِيرَتِكَ وَ أَظْهِرْ فِي عَلَانِيَتِكَ الْمُدَارَاةَ عَنِّي لِعَدُوِّي وَ عَدُوِّكَ مِنْ خَلْقِي وَ لَا تَسْتَسِبَّ لِي عِنْدَهُمْ بِإِظْهَارِ مَكْتُومِ سِرِّي فَتَشْرَكَ عَدُوَّكَ وَ عَدُوِّي فِي سَبِّي.

******

ترجمه:

در بخش مناجات های خدا با موسی (ع) - چنین آمده است: ای موسی، سر مرا در سینه ات پنهان دار و در برخورد با مردم، و در روبرویی با دشمنان من و دشمنان خودت، مدارا پیشه کن. و رفتاری نداشته باش که بر ملا ساختن اسرار من، بدگویی و ناسزاگویی آنان را متوجه من سازی - زیرا اگر چنین کنی در حقیقت تو نیز در ناسزاگویی همراه آنان خواهی بود.

[رقم الحديث الكلي: ١٦٠٨٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٠٨٣- ٣- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ قَالَ سَمِعْتُ جَعْفَراً ع يَقُولُ جَاءَ جَبْرَئِيلُ إِلَى النَّبِيِّ ص فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ رَبُّكَ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ وَ يَقُولُ لَكَ دَارِ خَلْقِي.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : جبرئیل علیه السلام نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت : ای محمّد! پروردگارت تو را سلام می رساند و می فرماید : با بندگانم مدارا کن .

[رقم الحديث الكلي: ١٦٠٨٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٠٨٤- ٤- (٦) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ

١- الباب ١٢١ فيه ١٠ أحاديث.

٢- الكافى ٢- ١١٧- ٤.

٣- فى المصدر زيادة- عن حمزة بن بزيع.

٤- الكافى ٢- ١١٧- ٣.

٥- الكافى ٢- ١١٦- ٢.

٦- الكافى ٢- ١١٦- ١.

السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ لَمْ يَتِمَّ لَهُ عَمَلٌ وَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنْ مَعَاصِي اللَّهِ وَ خُلُقٌ يُدَارِي بِهِ النَّاسَ وَ حِلْمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر کس نداشته باشد هیچ عملی از او تمام و کامل نیست: پاکدامنی و ورعی که او را از نافرمانی خدا بازدارد و خویی که به سبب آن با مردم مدارا کند و بردباری و حلمی که به وسیله آن رفتار جاهلانه نادان را دفع کند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٨٥ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٠٨٥- ٥- (١) وَ عَنْهُ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مُدَارَاةُ النَّاسِ نِصْفُ الْإِيمَانِ وَ الرِّفْقُ بِهِمْ نِصْفُ الْعَيْشِ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع- خَالِطُوا الْأَبْرَارَ

سِرّاً وَ خَالِطُوا الْفُجَّارَ جِهَاراً وَ لَا تَمِيلُوا عَلَيْهِمْ فَيَظْلِمُوكُمْ فَإِنَّهُ سَيَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ لَا يَنْجُو فِيهِ مِنْ ذَوِي الدِّينِ إِلَّا مَنْ ظَنُّوا أَنَّهُ أَبْلَهُ وَ صَبَّرَ نَفْسَهُ عَلَى أَنْ يُقَالَ إِنَّهُ أَبْلَهُ لَا عَقْلَ لَهُ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مدارا کردن با مردم نصف ایمان است ونرمی و مهربانی کردن با آنان نصف زندگی است. سپس حضرت صادق * فرمودند : با نیکان در پنهان ارتباط بگیرید و با بدکاران در آشکار، و بر آن ها حمله نکنید که بر شما ستم کنند، زیرا بدون شک زمانی برای شما پیش آید که از دین داران نجات نیابد، جز آن که را مردم ابلهش دانند و خودِ او هم آماده باشد و تحمّل کند که به او بگویند ابله و بی عقل است!!!

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٨٦ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٠٨٦- ٦- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا ذَكَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ مَنْصُورٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ قَوْماً قَلَّتْ مُدَارَاتُهُمْ لِلنَّاسِ فَأُلْقُوا (٣) مِنْ قُرَيْشٍ وَ ايْمُ اللَّهِ مَا كَانَ بِأَحْسَابِهِمْ بَأْسٌ وَ إِنَّ قَوْماً مِنْ غَيْرِ قُرَيْشٍ حَسُنَتْ مُدَارَاتُهُمْ فَأُلْحِقُوا بِالْبَيْتِ الرَّفِيعِ ثُمَّ قَالَ مَنْ كَفَّ يَدَهُ عَنِ النَّاسِ فَإِنَّمَا يَكُفُّ عَنْهُمْ يَداً وَاحِدَةً وَ يَكُفُّونَ عَنْهُ أَيْدِيَ كَثِيرَةٍ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام میفرمود: گروهی از قریش با مردم کم سازگاری کردند و از قریش رانده شدند، در صورتی که بخدا سوگند که از نظر خانوادگی عیبی نداشتند. و گروهی از غیر قریش با مردم

خوشرفتاری نمودند و بخاندان عالی و بلند پیوستند. سپس فرمود: هر که دستش را از مردم دریغ دارد، او از آنها یك دست دریغ داشته، ولی مردم از او دستها دریغ دارند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۸۷ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۶۰۸۷- ۷- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع یَا إِسْحَاقُ صَانِعِ الْمُنَافِقَ بِلِسَانِکَ وَ أَخْلِصْ وُدَّکَ لِلْمُؤْمِنِ فَإِنْ جَالَسَکَ یَهُودِیٌّ فَأَحْسِنْ مُجَالَسَتَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * خطاب به اسحاق بن عمار: ای اسحاق با زبانت با منافق سازش نما، و دوستی و محبت را برای مؤمن خالص گردان، و اگر یک نفر یهودی با تو همنشین شد، با او به خوبی هم مجلس شو.

ص: ۲۰۱

۱- الکافی ۲- ۱۱۷- ٥.

۲- الکافی ۲- ۱۱۷- ٦.

۳- فی المصدر- فانفوا.

٤- الفقیه ٤- ٤٠٤- ٥٨٧٢.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۸]

١٦٠٨٨- ٨- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع فِي وَصِيَّتِهِ لِمُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ وَ أَحْسِنْ إِلَى جَمِيعِ النَّاسِ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يُحْسَنَ إِلَيْكَ وَ ارْضَ لَهُمْ مَا تَرْضَاهُ لِنَفْسِكَ وَ اسْتَقْبِحْ لَهُمْ مَا تَسْتَقْبِحُهُ مِنْ غَيْرِكَ وَ حَسِّنْ مَعَ النَّاسِ خُلُقَكَ حَتَّى إِذَا غِبْتَ عَنْهُمْ حَنُّوا إِلَيْكَ وَ إِذَا مِتَّ بَكَوْا عَلَيْكَ وَ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ وَ لَا تَكُنْ مِنَ الَّذِينَ يُقَالُ عِنْدَ مَوْتِهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ اعْلَمْ أَنَّ رَأْسَ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مُدَارَاةُ النَّاسِ وَ لَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يُعَاشِرُ بِالْمَعْرُوفِ مَنْ لَا بُدَّ مِنْ مُعَاشَرَتِهِ حَتَّى يَجْعَلَ اللَّهُ إِلَى الْخَلَاصِ مِنْهُ سَبِيلًا فَإِنِّي وَجَدْتُ جَمِيعَ مَا يَتَعَايَشُ بِهِ النَّاسُ وَ بِهِ يَتَعَاشَرُونَ مِلْ ءَ مِكْيَالٍ ثُلُثَاهُ اسْتِحْسَانٌ وَ ثُلُثُهُ تَغَافُلٌ.

******

ترجمه:

سفارشات حضرت علی * به محمد حنفیه : به مردم نیکي کن چنان که دوست داري بر تو نیکي کنند و برایشان به آن راضي باش که براي خود راضي مي شوي و آنچه از دیگران نمي پسندي براي آنان نیز نپسند و خلقت را نیکو کن تا آنکه از آنان جدا شدي بر دورد فرستند و هرگاه مردي برایت گریه کنند و بگویند " انا لله و انا الیه راجعون" و از آنان نباش که در مرگاشان مي گویند " الحمد لله ربّ العالمین و بدان که سر عقل پس از ایمان به خداوند عزّ و جلّ، مدارای با مردم است و خیری در کسی نیست که با کسی که ناگزیر از معاشرت با اوست به نیکی معاشرت نکند، تا اینکه خداوند راهی برای رهایی از او فراهم آورد. به درستی که من یافتم تمام آنچه را که مردم با آن زندگی می کنند و با آن معاشرت می کنند، پر از پیمانه ای است که دو سوم آن پسندیدن (یا تحسین) و یک سوم آن نادیده گرفتن است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٨٩ - رقم الحدیث الباب: ٩]

١٦٠٨٩- ٩- (٢) وَ فِي الْخِصَالِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ السُّلَمِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْكَاتِبِ رَفَعَهُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ ع قَالَ لِبَنِيهِ يَا بَنِيَّ إِيَّاكُمْ وَ مُعَادَاةَ الرِّجَالِ فَإِنَّهُمْ لَا يَخْلُونَ مِنْ ضَرْبَيْنِ مِنْ عَاقِلٍ

يَمْكُرُ بِكُمْ أَوْ جَاهِلٍ يَعْجَلُ عَلَيْكُمْ وَ الْكَلَامُ ذَكَرٌ وَ الْجَوَابُ أُنْثَى فَإِذَا اجْتَمَعَ الزَّوْجَانِ فَلَا بُدَّ مِنَ النِّتَاجِ ثُمَّ أَنْشَأَ يَقُولُ سَلِيمُ الْعِرْضِ مَنْ حَذَرَ الْجَوَابَا وَ مَنْ دَارَى الرِّجَالَ فَقَدْ أَصَابَا وَ مَنْ هَابَ الرِّجَالَ تَهَيَّبُوهُ وَ مَنْ حَقَّرَ الرِّجَالَ فَلَنْ يُهَابَا.

******

ترجمه:

علی بن ابی طالب (ع) به فرزندانش گفت: "ای فرزندان من، از دشمنی با مردمان بپرهیزید، زیرا آن ها از دو دسته خارج نیستند: یا عاقلی که با شما مکر می کند، یا جاهلی که بر شما عجله می کند. و سخن گفتن مرد است و پاسخ گفتن زن؛ پس وقتی این دو با هم جمع شوند، ناگزیر از زایش است." سپس این اشعار را سرود: "کسی که از پاسخ گفتن پرهیز کند، آبروی سالم دارد؛ و کسی که با مردم مدارا کند، به هدف رسیده است. کسی که از مردم بترسد، او را خواهند ترسید؛ و کسی که مردم را کوچک شمارد، هرگز مورد ترس قرار نخواهد گرفت."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٩٠ - رقم الحديث الباب: ١٠]

١٦٠٩٠- ١٠- (٣) وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ الْأَسْتَرْآبَادِيِّ عَنْ

ص: ٢٠٢

١- الفقيه ٤- ٣٨٧- ٥٨٣٤، و أورد قطعة منه فى الحديث ١٥ من الباب ١١٩، و أخرى عن نهج البلاغة فى الحديث ٢١ من الباب ١١٧ من هذه الأبواب.

٢- الخصال- ٧٢- ١١١.

٣- علل الشرائع- ٢٣٠- ٤.

عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَیَّارٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَزِیدَ الْمِنْقَرِیِّ عَنْ سُفْیَانَ بْنِ عُیَیْنَةَ قَالَ قُلْتُ لِلزُّهْرِیِّ لَقِیتَ عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ ع قَالَ نَعَمْ لَقِیتُهُ وَ مَا لَقِیتُ أَحَداً أَفْضَلَ مِنْهُ وَ مَا عَلِمْتُ لَهُ صَدِیقاً فِی السِّرِّ وَ لَا عَدُوّاً فِی الْعَلَانِیَةِ فَقِیلَ لَهُ وَ کَیْفَ ذَلِکَ قَالَ لِأَنِّی لَمْ أَرَ أَحَداً وَ إِنْ کَانَ یُحِبُّهُ إِلَّا وَ هُوَ لِشِدَّةِ مَعْرِفَتِهِ بِفَضْلِهِ یَحْسُدُهُ وَ لَا رَأَیْتُ أَحَداً وَ إِنْ کَانَ یُبْغِضُهُ إِلَّا وَ هُوَ لِشِدَّةِ مُدَارَاتِهِ لَهُ یُدَارِیهِ.

(۱)

******

ترجمه:

سفیان بن عیینه گفت: به زهری گفتم: آیا علی بن الحسین (ع) را ملاقات کردی؟ گفت: بله، او را ملاقات کردم و هیچ کس را بهتر از او ندیدم و ندانستم که او در نهان دوستی و در آشکار دشمنی دارد. به او گفته شد: چگونه چنین است؟ گفت: زیرا ندیدم کسی را که اگر او را دوست داشته باشد، جز این که به دلیل شدت شناخت فضیلت او به او حسد ورزد، و ندیدم کسی را که اگر او را دشمن داشته باشد، جز این که به دلیل شدت مداراگری او با او، با او مدارا کند.

۱۲۲- بَابُ وُجُوبِ أَدَاءِ حَقِّ الْمُؤْمِنِ وَ جُمْلَةٍ مِنْ حُقُوقِهِ الْوَاجِبَةِ وَ الْمَنْدُوبَةِ

اشارة

(۲)۱۲۲ بَابُ وُجُوبِ أَدَاءِ حَقِّ الْمُؤْمِنِ وَ جُمْلَةٍ مِنْ حُقُوقِهِ الْوَاجِبَةِ وَ الْمَنْدُوبَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۹۱ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۶۰۹۱- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِیلٍ عَنْ مُرَازِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا عُبِدَ اللَّهُ بِشَیْ ءٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَاءِ حَقِّ الْمُؤْمِنِ.

******

ترجمه:

مرزم از ابی عبدالله (ع) نقل می کند که فرمود: "هیچ چیزی برتر از ادای حق مؤمن نیست که خداوند با آن عبادت شود."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۰۹۲- ۲- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ أَبِی الْمَغْرَاءِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا یَظْلِمُهُ وَ لَا یَخْذُلُهُ وَ لَا یَخُونُهُ وَ یَحِقُّ عَلَی الْمُسْلِمِینَ الِاجْتِهَادُ فِی التَّوَاصُلِ وَ التَّعَاقُدُ (٥) عَلَی التَّعَاطُفِ وَ الْمُوَاسَاةُ لِأَهْلِ الْحَاجَةِ وَ تَعَاطُفُ بَعْضِهِمْ عَلَی بَعْضٍ حَتَّی تَکُونُوا کَمَا أَمَرَکُمُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ رُحَمَاءَ بَیْنَکُمْ مُتَرَاحِمِینَ مُغْتَمِّینَ لِمَا غَابَ عَنْکُمْ مِنْ أَمْرِهِمْ عَلَی مَا مَضَی عَلَیْهِ مَعْشَرُ الْأَنْصَارِ عَلَی عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ص.

و تقدم ما یدلّ علی ذلک فی الحدیث ۱ من الباب ۵۱ من هذه الأبواب، و یأتی ما یدلّ علیه فی الحدیث ۳۰ من الباب ٤ من أبواب جهاد النفس.

******

ترجمه:

ابوالمغرا از ابی عبدالله (ع) نقل می کند که فرمود: "مسلمان، برادر مسلمان است؛ به او ستم نمی کند، او را خوار نمی سازد و به او خیانت نمی کند. و بر مسلمانان واجب است که در پیوستن به یکدیگر کوشش کنند و بر مهربانی و مواسات با نیازمندان عهد و پیمان ببندند و برخی به برخی دیگر

مهربانی کنند، تا اینکه همان طور که خداوند عزّ و جلّ شما را امر فرموده، میان خود رحیم و مهربان باشید، به یکدیگر رحمت کنید و به خاطر آنچه از امورشان بر شما پوشیده است، غمگین باشید، همان طور که گروه انصار در زمان رسول خدا (ص) چنین بودند."

۱- ۱

۲- الباب ۱۲۲ فیه ۲۵ حدیثا.

۳- الکافی ۲- ۱۷۰- ٤.

٤- الکافی ۲- ۱۷٤- ۱۵.

۵- فی المصدر- و التعاون.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۰۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱٦۰۹۳- ۳- (۱) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَیُّوبَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانٍ عَنْ عِیسَی بْنِ أَبِی مَنْصُورٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص سِتُّ خِصَالٍ مَنْ کُنَّ فِیهِ کَانَ بَیْنَ یَدَیِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ عَنْ یَمِینِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ ابْنُ أَبِی یَعْفُورٍ وَ مَا هُنَّ جُعِلْتُ فِدَاکَ قَالَ یُحِبُّ الْمَرْءُ الْمُسْلِمُ لِأَخِیهِ مَا یُحِبُّ لِأَعَزِّ أَهْلِهِ وَ یَکْرَهُ الْمَرْءُ الْمُسْلِمُ لِأَخِیهِ مَا یَکْرَهُ لِأَعَزِّ أَهْلِهِ وَ یُنَاصِحُهُ الْوَلَایَةَ إِلَی أَنْ قَالَ إِذَا کَانَ مِنْهُ بِتِلْکَ الْمَنْزِلَةِ بَثَّهُ هَمَّهُ فَفَرِحَ لِفَرَحِهِ إِنْ هُوَ فَرِحَ وَ حَزِنَ لِحُزْنِهِ إِنْ هُوَ حَزِنَ وَ إِنْ کَانَ عِنْدَهُ مَا یُفَرِّجُ عَنْهُ فَرَّجَ عَنْهُ وَ إِلَّا دَعَا لَهُ إِلَی أَنْ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص- إِنَّ لِلَّهِ خَلْقاً عَنْ یَمِینِ الْعَرْشِ بَیْنَ یَدَیِ اللَّهِ وُجُوهُهُمْ أَبْیَضُ مِنَ الثَّلْجِ وَ أَضْوَأُ مِنَ الشَّمْسِ الضَّاحِیَةِ یَسْأَلُ السَّائِلُ مَا هَؤُلَاءِ فَیُقَالُ هَؤُلَاءِ الَّذِینَ تَحَابُّوا فِی جَلَالِ اللَّهِ.

******

ترجمه:

عیسی بن ابی منصور از ابی عبدالله (ع) نقل می کند که در حدیثی گفت: رسول خدا (ص) فرمود: "شش خصلت هستند که هر کس آن ها را داشته باشد، در پیشگاه خداوند عز و جل و در سمت راست خدا خواهد بود." ابن ابی یعفور به او گفت: "آن ها چیستند؟ فدایت شوم." فرمود: "مسلمان برای برادر خود همان چیزی را که برای عزیزترین افراد خود دوست دارد، دوست بدارد و برای برادر خود همان چیزی را که برای عزیزترین افراد خود نمی پسندد، نپسندد، و او را در ولایت نصیحت کند." سپس فرمود: "وقتی در این منزلت از او باشد، غم خود را به او بگوید، و اگر او خوشحال باشد، خوشحال شود و اگر او غمگین باشد، غمگین شود، و اگر چیزی داشته باشد که او را از غم رها کند، او را رها کند و اگر نداشت، برای او دعا کند." سپس فرمود: "رسول خدا (ص) گفت: به درستی که خداوند خلایقی دارد در سمت راست عرش، در پیشگاه خدا، صورت هایشان از برف سفیدتر و از خورشید روشن تر است. از سائل پرسید : این ها چه کسانی هستند؟ گفته می شود: این ها کسانی هستند که در جلال خداوند یکدیگر را دوست داشتند."

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٩٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٠٩٤- ٤- (٢) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ مُثَنًّى الْحَنَّاطِ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ مُغِيرَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ هُوَ عَيْنُهُ وَ مِرْآتُهُ وَ دَلِيلُهُ لَا يَخُونُهُ وَ لَا يَخْدَعُهُ وَ لَا يَظْلِمُهُ وَ لَا يَكْذِبُهُ وَ لَا يَغْتَابُهُ.

******

ترجمه:

حارث بن مغیره نقل می کند که ابو عبدالله (ع) فرمود: "مسلمان، برادر مسلمان است. او چشم او، آینه او و راهنمای اوست. به او خیانت نمی کند، او را فریب نمی دهد، به او ستم نمی کند، به او دروغ نمی گوید و از او غیبت نمی کند."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۹۵ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۶۰۹۵- ۵- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: مِنْ حَقِّ الْمُؤْمِنِ عَلَی أَخِیهِ الْمُؤْمِنِ أَنْ یُشْبِعَ جَوْعَتَهُ وَ یُوَارِیَ عَوْرَتَهُ وَ یُفَرِّجَ عَنْهُ کُرْبَتَهُ وَ یَقْضِیَ دَیْنَهُ فَإِذَا مَاتَ خَلَفَهُ فِی أَهْلِهِ وَ وُلْدِهِ.

******

ترجمه:

جابر از ابی جعفر (ع) نقل می کند که فرمود: "از حقوق مؤمن بر برادر مؤمنش این است که گرسنگی او را سیر کند، عورت او را بپوشاند، غمش را برطرف کند و قرضش را بپردازد. پس اگر بمیرد، جای او را در خانواده و فرزندانش پر کند."

ص: ۲۰۴

۱- الکافی ۲- ۱۷۲- ۹.

۲- الکافی ۲- ۱۶۶- ۵.

۳- الکافی ۲- ۱۶۹- ۱.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۹۶ - رقم الحدیث الباب: ۶]

١٦٠٩٦- ٦- (١) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ وَ الْحَجَّالِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ عَيْنُهُ وَ دَلِيلُهُ لَا يَخُونُهُ وَ لَا يَظْلِمُهُ وَ لَا يَغُشُّهُ وَ لَا يَعِدُهُ عِدَةً فَيُخْلِفَهُ.

******

ترجمه:

علی بن عقبه از ابی عبدالله (ع) نقل می کند که فرمود: "مؤمن برادر مؤمن است؛ چشم او و راهنمای اوست. به او خیانت نمی کند، به او ستم نمی کند، او را فریب نمی دهد و وعده ای به او نمی دهد که خلاف آن عمل کند."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٠٩٧ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٦٠٩٧- ٧- (٢) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ الْهَجَرِيِّ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ مَا حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ قَالَ لَهُ سَبْعُ حُقُوقٍ وَاجِبَاتٍ مَا مِنْهُنَّ حَقٌّ إِلَّا وَ هُوَ عَلَيْهِ وَاجِبٌ إِنْ ضَيَّعَ مِنْهَا شَيْئاً خَرَجَ مِنْ وَلَايَةِ اللَّهِ وَ طَاعَتِهِ وَ لَمْ يَكُنْ لِلَّهِ فِيهِ نَصِيبٌ قُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَ مَا هِيَ قَالَ يَا مُعَلَّى إِنِّي عَلَيْكَ شَفِيقٌ أَخَافُ أَنْ تُضَيِّعَ وَ لَا تَحْفَظَ وَ تَعْلَمَ وَ لَا تَعْمَلَ قُلْتُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ قَالَ أَيْسَرُ حَقٍّ مِنْهَا أَنْ تُحِبَّ لَهُ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَ تَكْرَهَ لَهُ مَا تَكْرَهُ لِنَفْسِكَ وَ الْحَقُّ الثَّانِي أَنْ تَجْتَنِبَ سَخَطَهُ وَ تَتَّبِعَ مَرْضَاتَهُ وَ تُطِيعَ أَمْرَهُ وَ الْحَقُّ الثَّالِثُ أَنْ تُعِينَهُ بِنَفْسِكَ وَ مَالِكَ وَ لِسَانِكَ وَ يَدِكَ وَ رِجْلِكَ وَ الْحَقُّ الرَّابِعُ أَنْ تَكُونَ عَيْنَهُ وَ دَلِيلَهُ وَ مِرْآتَهُ وَ الْحَقُّ الْخَامِسُ أَنْ لَا تَشْبَعَ وَ يَجُوعُ وَ لَا تَرْوَى وَ يَظْمَأُ وَ لَا تَلْبَسَ وَ يَعْرَى وَ الْحَقُّ السَّادِسُ أَنْ يَكُونَ لَكَ خَادِمٌ وَ لَيْسَ لِأَخِيكَ خَادِمٌ فَوَاجِبٌ أَنْ تَبْعَثَ خَادِمَكَ فَتَغْسِلَ ثِيَابَهُ وَ تَصْنَعَ طَعَامَهُ وَ تَمْهَدَ فِرَاشَهُ وَ الْحَقُّ السَّابِعُ أَنْ تُبِرَّ قَسَمَهُ وَ تُجِيبَ دَعْوَتَهُ وَ تَعُودَ مَرِيضَهُ وَ تَشْهَدَ جَنَازَتَهُ وَ إِذَا عَلِمْتَ أَنَّ لَهُ حَاجَةً تُبَادِرُهُ إِلَى قَضَائِهَا وَ لَا تُلْجِئُهُ إِلَى أَنْ يَسْأَلَكَهَا وَ لَكِنْ تُبَادِرُهُ مُبَادَرَةً فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ وَصَلْتَ وَلَايَتَكَ بِوَلَايَتِهِ وَ وَلَايَتَهُ بِوَلَايَتِكَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَیْمُونٍ عَنْ بَعْضِ

ص: ۲۰۵

۱- الکافی ۲- ۱٦٦- ۳ و الکافی ۲- ۱٦۷- ۸.

۲- الکافی ۲- ۱٦۹- ۲.

أَصْحَابِنَا عَنِ الْمُعَلَّی بْنِ خُنَیْسٍ نَحْوَهُ (۱) وَ رَوَاهُ فِی کِتَابِ الْإِخْوَانِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (۲) وَ رَوَاهُ الطُّوسِیُّ فِی مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدِ بْنِ عُقْدَةَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْهَیْثَمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَیْضِ عَنْ مُعَلَّی بْنِ خُنَیْسٍ نَحْوَهُ (۳).

******

ترجمه:

معلی بن خنیس از امام صادق (ع) نقل می کند که ایشان فرمودند: به او گفتم: حق مسلمان بر مسلمان چیست؟ امام فرمود: او هفت حق واجب دارد، هیچ کدام از این حقوق نیست مگر اینکه بر او واجب است، اگر از آنها چیزی را ضایع کند، از ولایت خدا و اطاعتش خارج شده و برای خدا در او بهره ای نیست. به او گفتم: فدایت شوم، این حقوق چیست؟ امام فرمود: ای معلی، من بر تو دلسوزم، می ترسم که ضایع کنی و حفظ نکنی و بدانی و عمل نکنی. گفتم: هیچ نیرو و توانی نیست مگر به خدا. امام فرمود: آسان ترین حق از آنها این است که برای او دوست داشته باشی آنچه را برای خود دوست داری و برای او ناپسند بداری آنچه را برای خود ناپسند داری. و حق دوم این است که از خشم او دوری کنی و رضایت او را دنبال کنی و امرش را اطاعت کنی. و حق سوم این است که با

خودت، مالت، زبانت، دستت و پایت به او کمک کنی. و حق چهارم این است که چشم او، راهنمای او و آینه او باشی. و حق پنجم این است که سیر نباشی و او گرسنه باشد و سیراب نباشی و او تشنه باشد و نپوشی و او برهنه باشد. و حق ششم این است که اگر تو خادمی داری و برادرت خادمی ندارد، بر تو واجب است که خادمت را بفرستی تا لباسش را بشوید و غذایش را آماده کند و بسترش را پهن کند. و حق هفتم این است که قسم او را راست بشماری و دعوتش را بپذیری و بیمارش را عیادت کنی و در تشییع جنازه اش حاضر شوی و اگر دانستی که او نیازی دارد، پیش دستی کنی به برآوردن آن و او را مجبور نکنی که از تو بخواهد، بلکه پیش دستی کنی. پس اگر این کارها را انجام دهی، ولایت خودت را به ولایت او و ولایت او را به ولایت خودت پیوند داده ای.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۰۹۸ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۶۰۹۸- ۸- (٤) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ أَنْ لَا يَشْبَعَ وَ يَجُوعُ أَخُوهُ وَ لَا يَرْوَى وَ يَعْطَشُ أَخُوهُ وَ لَا يَكْتَسِيَ وَ يَعْرَى أَخُوهُ فَمَا أَعْظَمَ حَقَّ الْمُسْلِمِ عَلَى أَخِيهِ الْمُسْلِمِ وَ قَالَ أَحِبَّ لِأَخِيكَ الْمُسْلِمِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَ إِنِ احْتَجْتَ فَسَلْهُ وَ إِنْ سَأَلَكَ فَأَعْطِهِ لَا تَمَلَّهُ خَيْراً وَ لَا يَمَلَّهُ لَكَ كُنْ لَهُ ظَهْراً فَإِنَّهُ لَكَ ظَهْرٌ إِذَا غَابَ فَاحْفَظْهُ فِي غَيْبَتِهِ وَ إِذَا شَهِدَ فَزُرْهُ وَ أَجِلَّهُ وَ أَكْرِمْهُ فَإِنَّهُ مِنْكَ وَ أَنْتَ مِنْهُ وَ إِنْ كَانَ عَلَيْكَ عَاتِباً فَلَا تُفَارِقْهُ حَتَّى تَسُلَّ (٥) سَخِيمَتَهُ (٦) وَ إِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ فَاحْمَدِ اللَّهَ وَ إِنِ ابْتُلِيَ فَاعْضُدْهُ وَ إِنْ تُمُحِّلَ لَهُ فَأَعِنْهُ وَ إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِأَخِيهِ أُفٍّ انْقَطَعَ مَا بَيْنَهُمَا مِنَ الْوَلَايَةِ وَ إِذَا قَالَ لَهُ (٧) أَنْتَ عَدُوِّي كَفَرَ أَحَدُهُمَا فَإِذَا اتَّهَمَهُ

۱- الخصال- ۳۵۰- ۲٦.

۲- مصادقة الاخوان- ٤۰- ٤.

٣- أمالی الطوسیّ ١- ٩٥.

٤- الکافی ٢- ١٧٠- ٥، و أورد مثل ذیله فی الحدیث ١ من الباب ١٦١ من هذه الأبواب.

٥- فی نسخة- تسال (هامش المخطوط).

٦- فی المصدر- سمیحته.

٧- فی نسخة- الرجل لأخیه (هامش المخطوط).

انْمَاثَ الْإِیمَانُ فِی قَلْبِهِ کَمَا یَنْمَاثُ الْمِلْحُ فِی الْمَاءِ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

ابراهیم بن عمر یمانی از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: حق مسلمان بر مسلمان این است که سیر نباشد در حالی که برادرش گرسنه باشد، و سیراب نباشد در حالی که برادرش تشنه باشد، و پوشیده نباشد در حالی که برادرش برهنه باشد. پس چه بزرگ است حق مسلمان بر برادر مسلمانش. و فرمود: برای برادر مسلمانت دوست بدار آنچه را که برای خودت دوست می داری، و اگر نیاز داشتی، از او بخواه و اگر از تو خواست، به او بده. او را از خیر ملول نکن و او نیز از تو ملول نشود. پشتوانه اش باش، زیرا او پشتوانه تو است. اگر غایب بود، او را در غیبتش حفظ کن و اگر حاضر بود، به دیدارش برو و او را بزرگ بدار و گرامی بدار، زیرا او از تو است و تو از او. و اگر بر تو خشمگین بود، از او جدا مشو تا کینه اش را برطرف کنی. و اگر به او خیری رسید، خدا را شکر کن و اگر به بلایی گرفتار شد، او را یاری کن. و اگر به او آسیبی رسید، به او کمک کن و اگر به تو گفت: "اف" رابطه ولایت بین شما قطع می شود، و اگر به او گفتی: "تو دشمن من هستی" یکی از شما کافر می شود. پس اگر او را متهم کردی، روابط بین شما قطع خواهد شد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٠٩٩ - رقم الحدیث الباب: ٩]

۱۶۰۹۹- ۹- (۱) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لِلْمُسْلِمِ عَلَی الْمُسْلِمِ مِنَ الْحَقِّ أَنْ یُسَلِّمَ عَلَیْهِ إِذَا لَقِیَهُ وَ یَعُودَهُ إِذَا مَرِضَ وَ یَنْصَحَ لَهُ إِذَا غَابَ وَ یُسَمِّتَهُ إِذَا عَطَسَ وَ یُجِیبَهُ إِذَا دَعَاهُ وَ یَتْبَعَهُ إِذَا مَاتَ.

وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

علی بن عقبه از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: مسلمان بر مسلمان حقوقی دارد: وقتی او را دید، به او سلام کند؛ وقتی بیمار شد، به عیادتش برود؛ وقتی غایب بود، خیرخواه او باشد؛ وقتی عطسه کرد، برایش دعا کند؛ وقتی او را دعوت کرد، دعوتش را بپذیرد؛ و وقتی فوت کرد، در تشییع جنازه اش شرکت کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۱۰۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۶۱۰۰- ۱۰- (۳) وَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ یُونُسَ عَنْ أَبِی الْمَأْمُونِ الْحَارِثِیِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مَا حَقُّ الْمُؤْمِنِ عَلَی الْمُؤْمِنِ قَالَ إِنَّ مِنْ حَقِّ الْمُؤْمِنِ عَلَی الْمُؤْمِنِ الْمَوَدَّةَ لَهُ فِی صَدْرِهِ وَ الْمُوَاسَاةَ لَهُ فِی مَالِهِ وَ الْخَلَفَ لَهُ فِی أَهْلِهِ وَ النُّصْرَةَ لَهُ عَلَی مَنْ ظَلَمَهُ وَ إِنْ کَانَ نَافِلَةٌ فِی الْمُسْلِمِینَ وَ کَانَ غَائِباً أَخَذَ لَهُ بِنَصِیبِهِ وَ إِذَا مَاتَ الزِّیَارَةَ لَهُ إِلَی قَبْرِهِ وَ أَنْ لَا یَظْلِمَهُ وَ أَنْ لَا یَغُشَّهُ وَ أَنْ لَا یَخُونَهُ وَ أَنْ لَا یَخْذُلَهُ وَ أَنْ لَا یُکَذِّبَهُ وَ أَنْ لَا یَقُولَ لَهُ أُفٍّ وَ إِذَا قَالَ لَهُ أُفٍّ فَلَیْسَ بَیْنَهُمَا وَلَایَةٌ وَ إِذَا قَالَ لَهُ أَنْتَ عَدُوِّی فَقَدْ کَفَرَ أَحَدُهُمَا وَ إِذَا اتَّهَمَهُ انْمَاثَ الْإِیمَانُ فِی قَلْبِهِ کَمَا یَنْمَاثُ الْمِلْحُ فِی الْمَاءِ.

******

ترجمه:

ابی مأمون حارثی گفت: به امام صادق (ع) گفتم: حق مؤمن بر مؤمن چیست؟ امام فرمود: از حقوق مؤمن بر مؤمن این است که در دل خود برای او محبت داشته باشد، در مالش او را یاری کند، خانواده او را پس از او حمایت کند، در برابر کسی که به او ظلم کرده، او را یاری دهد. اگر او در بین مسلمانان منفعتی باشد و غایب باشد، سهم خود را بگیرد و وقتی از دنیا رفت، به زیارت قبرش برود. او را ظلم نکند، به او خیانت نکند، او را فریب ندهد، او را تنها نگذارد، او را دروغگو نداند، به او اف نگوید؛ اگر به او اف گفت، بین آنها هیچ ولایتی نیست. اگر به او گفت: تو دشمن من هستی، یکی از آنها کافر شده است و اگر او را متهم کرد، ایمان در قلبش همانند نمک در آب ذوب می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۱۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۶۱۰۱- ۱۱- (٤) وَ عَنْهُ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أُورَمَةَ رَفَعَهُ عَنْ مُعَلَّی بْنِ خُنَیْسٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ حَقِّ الْمُؤْمِنِ فَقَالَ سَبْعُونَ حَقّاً لَا أُخْبِرُکَ إِلَّا بِسَبْعَةٍ فَإِنِّی عَلَیْکَ مُشْفِقٌ أَخْشَی

۱- الکافی ۲- ۱۷۱- ٦.

۲- الکافی ۲- ۱۷۱- ٦ ذیل الحدیث ٦.

۳- الکافی ۲- ۱۷۱- ۷.

٤- الکافی ۲- ۱۷٤- ۱٤.

أَنْ لَا تَحْتَمِلَ (۱) قُلْتُ بَلَی إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ لَا تَشْبَعُ وَ یَجُوعُ وَ لَا تَکْتَسِی وَ یَعْرَی وَ تَکُونُ دَلِیلَهُ وَ قَمِیصَهُ الَّذِی یَلْبَسُهُ وَ لِسَانَهُ الَّذِی یَتَکَلَّمُ بِهِ وَ تُحِبُّ لَهُ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِکَ وَ إِنْ کَانَتْ لَکَ جَارِیَةٌ بَعَثْتَهَا

لِتَمْهَدَ فِرَاشَهُ وَ تَسْعَى فِی حَوَائِجِهِ بِاللَّیْلِ وَ النَّهَارِ فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِکَ وَصَلْتَ وَلَایَتَکَ بِوَلَایَتِنَا وَ وَلَایَتَنَا بِوَلَایَةِ اللَّهِ.

******

ترجمه:

معلی بن خنیس گفت: از امام صادق (ع) درباره حق مؤمن پرسیدم. ایشان فرمود: هفتاد حق است، اما تنها هفت حق را به تو می گویم، زیرا برای تو دلسوزم و می ترسم که نتوانی تحمل کنی. گفتم: ان شاءالله تحمل خواهم کرد. فرمود: تو نباید سیر باشی در حالی که او گرسنه است، و نباید پوشیده باشی در حالی که او برهنه است. تو باید راهنمای او و لباسی باشی که او می پوشد و زبانی باشی که با آن سخن می گوید. برای او دوست داشته باشی آنچه را که برای خود دوست داری. اگر کنیزی داری، او را بفرستی تا بسترش را آماده کند و در روز و شب در امور او تلاش کند. اگر این کارها را انجام دهی، ولایت خود را به ولایت ما و ولایت ما را به ولایت خداوند پیوند داده ای.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۱۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۶۱۰۲- ۱۲- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع فِی وَصِیَّتِهِ لِمُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِیَّةِ قَالَ: لَا تُضِیعَنَّ حَقَّ أَخِیکَ اتِّکَالًا عَلَی مَا بَیْنَکَ وَ بَیْنَهُ فَإِنَّهُ لَیْسَ لَکَ بِأَخٍ مَنْ أَضَعْتَ حَقَّهُ.

******

ترجمه:

از امیرالمؤمنین علی (ع) در وصیتش به محمد بن حنفیه نقل شده است که فرمود: حق برادرت را به خاطر اتکال به آنچه بین تو و اوست، ضایع نکن؛ زیرا کسی که حق او را ضایع کنی، برادر تو نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۱۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۶۱۰۳- ۱۳- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنِ الصَّادِقِ ع (٤) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ سَبْعَةُ حُقُوقٍ وَاجِبَةٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ الْإِجْلَالُ لَهُ فِي غَيْبَتِهِ (٥) وَ الْوُدُّ لَهُ فِي صَدْرِهِ وَ الْمُوَاسَاةُ لَهُ فِي مَالِهِ وَ أَنْ يُحَرِّمَ غِيبَتَهُ وَ أَنْ يَعُودَهُ فِي مَرَضِهِ وَ أَنْ يُشَيِّعَ جَنَازَتَهُ وَ أَنْ لَا يَقُولَ فِيهِ بَعْدَ مَوْتِهِ إِلَّا خَيْراً.

وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ مِثْلَهُ (٦) وَ فِي الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ وَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحِمْيَرِيِّ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

پیامبر اکرم (ص) فرمود: بر مؤمن هفت حق واجب از جانب خداوند عز و جل بر مؤمن دیگر دارد: احترام او در غیبتش، دوست داشتن او در دل، کمک به او در مال، حرام دانستن غیبت او، عیادت او در بیماری، تشییع جنازه او، و اینکه بعد از مرگش جز به نیکی درباره او سخن نگوید.

۱- فیه تاخیر البیان (منه. قده).

۲- الفقیه ٤- ۳۹۱- ٥۸۳٤.

۳- الفقیه ٤- ۳۹۸- ٥۸٥۰.

٤- فی الأمالی زیادة- عن أبیه، عن آبائه، عن علیّ بن أبی طالب (علیهم السلام).

٥- فی نسخة- عینه (هامش المخطوط).

٦- أمالی الصدوق- ۳٦- ۲.

۷- الخصال- ۳۵۱- ۲۷.

[رقم الحديث الكلی: ۱٦۱۰٤ - رقم الحديث الباب: ١٤]

١٦١٠٤- ١٤- (١) وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ نُعَیْمِ بْنِ شَاذَانَ (٢) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ الْعَبَّاسِ قَالَ: مَا رَأَیْتُ الرِّضَا ع جَفَا أَحَداً بِكَلِمَةٍ قَطُّ وَ لَا رَأَیْتُهُ قَطَعَ عَلَی أَحَدٍ كَلَامَهُ حَتَّی یَفْرُغَ مِنْهُ وَ مَا رَدَّ أَحَداً عَنْ حَاجَةٍ یَقْدِرُ عَلَیْهَا وَ لَا مَدَّ رِجْلَهُ بَیْنَ یَدَیْ جَلِیسٍ لَهُ قَطُّ وَ لَا اتَّكَأَ بَیْنَ یَدَیْ جَلِیسٍ لَهُ قَطُّ وَ لَا رَأَیْتُهُ شَتَمَ أَحَداً مِنْ مَوَالِیهِ وَ مَمَالِیكِهِ قَطُّ وَ لَا رَأَیْتُهُ تَفَلَ قَطُّ وَ لَا رَأَیْتُهُ تَقَهْقَهَ فِی ضَحِكِهِ قَطُّ بَلْ كَانَ ضَحِكُهُ التَّبَسُّمَ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

ابراهیم بن عباس گفت: من هیچ گاه ندیدم که امام رضا (ع) با کسی به سختی و بی ادبی سخن بگوید و ندیدم که کلام کسی را قطع کند تا آن شخص سخنش را به پایان برساند. هیچ گاه ندیدم که او کسی را از حاجتی که توان انجامش را داشت، بازدارد. هرگز در حضور کسی پایش را دراز نکرد و هرگز در حضور کسی تکیه نزد. ندیدم که او کسی از خدمتگزاران و بردگانش را دشنام دهد. هیچ گاه ندیدم که او آب دهان بیاندازد و ندیدم که در خنده اش قهقهه بزند، بلکه خنده اش همواره تبسم بود.

[رقم الحديث الكلی: ۱٦۱۰۵ - رقم الحديث الباب: ١٥]

١٦١٠٥- ١٥- (٣) وَ فِی كِتَابِ الْإِخْوَانِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ زَكَرِیَّا الْمُؤْمِنِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ حَفْصٍ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِذْ عَطَسَ فَهَمَمْنَا أَنْ نُسَمِّتَهُ فَقَالَ أَلَّا سَمَّتُّمْ إِنَّ مِنْ حَقِّ الْمُؤْمِنِ عَلَی أَخِیهِ أَرْبَعَ خِصَالٍ إِذَا عَطَسَ أَنْ یُسَمِّتَهُ وَ إِذَا دَعَا أَنْ یُجِیبَهُ وَ إِذَا مَرِضَ أَنْ یَعُودَهُ وَ إِذَا تُوُفِّیَ شَیَّعَ جَنَازَتَهُ.

******

ترجمه:

داوود بن حفص گفت: ما نزد امام صادق (ع) بودیم که ایشان عطسه کردند و ما قصد داشتیم که دعای عطسه بگوییم. امام فرمودند: چرا دعا نمی کنید؟ حق مؤمن بر برادرش چهار خصلت است: وقتی عطسه کند، دعای عطسه بگوید؛ وقتی دعوت کند، دعوتش را بپذیرد؛ وقتی بیمار شود، عیادتش کند؛ و وقتی از دنیا برود، در تشییع جنازه اش شرکت کند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٠٦ - رقم الحدیث الباب: ١٦]

١٦١٠٦- ١٦- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ: كُنْتُ أَطُوفُ مَعَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- فَعَرَضَ لِی رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِنَا كَانَ سَأَلَنِیَ الذَّهَابَ مَعَهُ فِی حَاجَةٍ فَأَشَارَ إِلَیَّ فَرَآهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ یَا أَبَانُ إِیَّاكَ یُرِیدُ هَذَا قُلْتُ نَعَمْ قَالَ هُوَ عَلَی مِثْلِ مَا أَنْتَ عَلَیْهِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَاذْهَبْ إِلَیْهِ وَ اقْطَعِ الطَّوَافَ قُلْتُ وَ إِنْ كَانَ طَوَافَ الْفَرِیضَةِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَذَهَبْتُ مَعَهُ ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَیْهِ بَعْدُ فَسَأَلْتُهُ عَنْ حَقِّ الْمُؤْمِنِ فَقَالَ دَعْهُ لَا

١- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ١٨٤- ٧، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٣ من الباب ١٤ من أبواب آداب المائدة.

٢- فی المصدر- أبو جعفر بن نعیم بن شاذان.

٣- مصادقة الاخوان- ٣٨- ١، و أورده عن الکافی باختلاف فی الحدیث ٥ من الباب ٥٧ من هذه الأبواب.

٤- مصادقة الاخوان- ٣٨- ٢، باختلاف.

تُرِدْهُ فَلَمْ أَزَلْ أَرُدُّ عَلَيْهِ قَالَ يَا أَبَانُ تُقَاسِمُهُ شَطْرَ مَالِکَ ثُمَّ نَظَرَ إِلَيَّ فَرَأَى مَا دَخَلَنِی فَقَالَ يَا أَبَانُ أَ مَا تَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ قَدْ ذَكَرَ الْمُؤْثِرِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ قُلْتُ بَلَى قَالَ إِذَا أَنْتَ قَاسَمْتَهُ فَلَمْ تُؤْثِرْهُ إِنَّمَا تُؤْثِرُهُ إِذَا أَنْتَ أَعْطَيْتَهُ مِنَ النِّصْفِ الآخَرِ.

******

ترجمه:

ابان بن تغلب گفت: با امام صادق (ع) در حال طواف بودم که مردی از اصحاب ما که از من خواسته بود با او در کاری همراهی کنم، به من اشاره کرد. امام صادق (ع) او را دید و فرمود: ای ابان، آیا او تو را می خواهد؟ گفتم: بله. امام فرمود: آیا او در همان اعتقادی است که تو هستی؟ گفتم: بله. امام فرمود: پس به سوی او برو و طواف را قطع کن. گفتم: حتی اگر طواف واجب باشد؟ فرمود: بله. پس من با او رفتم. سپس نزد امام بازگشتم و از او درباره حق مؤمن پرسیدم. امام فرمود: از این مسئله بگذر. اما من همچنان پرسشم را تکرار کردم. امام فرمود: ای ابان، نیمی از مالت را با او تقسیم کن. سپس به من نگریست و دید که این امر برایم سنگین است. فرمود: ای ابان، آیا نمی دانی که خداوند کسانی را که دیگران را بر خود مقدم می دارند، ذکر کرده است؟ گفتم: بله. فرمود: زمانی که نیمی از مالت را با او تقسیم می کنی، او را بر خود مقدم نکرده ای، بلکه زمانی او را بر خود مقدم داشته ای که از نیم دیگر خودت به او بدهی.

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٠٧ - رقم الحديث الباب: ١٧]

١٦١٠٧- ١٧- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُرَازِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: مَا أَقْبَحَ بِالرَّجُلِ أَنْ يَعْرِفَ أَخُوهُ حَقَّهُ وَ لَا يَعْرِفَ حَقَّ أَخِيهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : چقدر زشت است برای شخص که برادرش حقوق اورا بداند ولی اوحق برادرش را نداند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٠٨ - رقم الحديث الباب: ١٨]

١٦١٠٨- ١٨- (٢) وَ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ ص قَالَ: الْمُؤْمِنُ مِرْآةُ أَخِيهِ يُمِيطُ عَنْهُ الْأَذَى.

******

ترجمه:

رسول خدا صلي الله عليه و آله : مؤمن ، آينه برادر مؤمنش است و پليدى را از او دور مى كند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٠٩ - رقم الحديث الباب: ١٩]

١٦١٠٩- ١٩- (٣) وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زِيَادِ بْنِ جَعْفَرٍ الْهَمَذَانِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ ع أَنَّهُ قَالَ: أَحِبَّ أَخَاكَ الْمُسْلِمَ وَ أَحِبَّ لَهُ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَ اكْرَهْ لَهُ مَا تَكْرَهُ لِنَفْسِكَ إِذَا احْتَجْتَ فَسَلْهُ وَ إِذَا سَأَلَكَ فَأَعْطِهِ وَ لَا تَدَّخِرْ عَنْهُ خَيْراً فَإِنَّهُ لَا يَدَّخِرُ عَنْكَ كُنْ لَهُ ظَهْراً فَإِنَّهُ لَكَ ظَهْرٌ إِنْ غَابَ فَاحْفَظْهُ فِي غَيْبَتِهِ وَ إِنْ شَهِدَ فَزُرْهُ وَ أَجِلَّهُ وَ أَكْرِمْهُ فَإِنَّهُ مِنْكَ وَ أَنْتَ مِنْهُ وَ إِنْ كَانَ عَلَيْكَ عَاتِباً فَلَا تُفَارِقْهُ حَتَّى تَسُلَّ سَخِيمَتَهُ وَ مَا فِي نَفْسِهِ فَإِذَا أَصَابَهُ خَيْرٌ فَاحْمَدِ اللَّهَ وَ إِنِ ابْتُلِيَ فَاعْضُدْهُ وَ تَمَحَّلْ لَهُ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : برادرت را دوست داشته باش، و برای او همان چیزی را که برای خودت دوست داری، دوست بدار و آنچه را که برای خودت نمی پسندی، برای او نیز نپسند. اگر به چیزی نیاز داشتی، از او بخواه، و اگر او از تو چیزی خواست، به او بده. هیچ خیری را از او دریغ نکن، زیرا او نیز خیری را از تو دریغ نخواهد کرد. پشتیبان او باش، زیرا او نیز پشتیبان تو است. اگر غایب بود، او را در غیابش حفظ کن، و اگر حاضر بود، به او سر بزن، او را احترام کن و گرامی بدار، زیرا او از تو است و تو از او. اگر از تو ناراحت بود، از او جدا مشو تا وقتی که ناراحتی اش را برطرف کنی و آنچه در دل دارد، برطرف کنی. اگر برایش خیری رسید، خدا را شکر کن، و اگر به بلایی دچار شد، او را یاری کن و برایش تلاش کن.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۱۱۰ - رقم الحدیث الباب: ۲۰]

۱٦۱۱۰- ۲۰- (٤) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ

ص: ۲۱۰

۱- مصادقة الاخوان- ٤۲- ٥.

۲- مصادقة الاخوان- ٤۲- ۱.

۳- أمالی الصدوق- ۲٦٥- ۱۳.

٤- الخصال- ۳۲۸- ۲۰، و أورد صدره فی الحدیث ۲٦ من الباب ۱ من أبواب مقدّمة العبادات.

مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ یُونُسَ بْنِ ظَبْیَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: إِنَّ مَنْ حَبَسَ حَقَّ الْمُؤْمِنِ أَقَامَهُ اللَّهُ خَمْسَمِائَةِ عَامٍ عَلَی رِجْلَیْهِ حَتَّی یَسِیلَ مِنْ عَرَقِهِ أَوْدِیَةٌ ثُمَّ یُنَادِی مُنَادٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ هَذَا الظَّالِمُ الَّذِی حَبَسَ عَنِ اللَّهِ حَقَّهُ قَالَ فَیُوَبَّخُ أَرْبَعِینَ عَاماً ثُمَّ یُؤْمَرُ بِهِ إِلَی نَارِ جَهَنَّمَ.

******

ترجمه:

یونس بن ظبیان از امام صادق (ع) در حدیثی نقل کرده که فرمودند: "همانا کسی که حق مؤمنی را بازدارد، خداوند او را به مدت پانصد سال بر روی پاهایش نگه می دارد تا از عرقش رودهایی جاری شود. سپس منادی ای از جانب خداوند جلیل القدر ندا می دهد: این همان ظالمی است که حق خدا را بازداشته است. سپس او به مدت چهل سال توبیخ می شود، و سپس به او امر می شود که به آتش جهنم برده شود."

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١١١ - رقم الحدیث الباب: ٢١]

١٦١١١- ٢١- (١) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْأَمَالِي عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ الْبُهْلُولِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي شَيْبَةَ (٢) عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْحَارِثِ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ عَلِيٍّ ع عَنِ النَّبِيِّ ص قَالَ: إِنَّ لِلْمُسْلِمِ عَلَى أَخِيهِ مِنَ الْمَعْرُوفِ سِتّاً يُسَلِّمُ عَلَيْهِ إِذَا لَقِيَهُ وَ يَعُودُهُ إِذَا مَرِضَ وَ يُسَمِّتُهُ إِذَا عَطَسَ وَ يَشْهَدُهُ إِذَا مَاتَ وَ يُجِيبُهُ إِذَا دَعَاهُ وَ يُحِبُّ لَهُ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ وَ يَكْرَهُ لَهُ مَا يَكْرَهُ لِنَفْسِهِ.

******

ترجمه:

از علی (ع) از پیامبر (ص) نقل شده که فرمودند: "همانا برای مسلمان بر برادرش از کارهای نیک شش حق است: به او سلام کند وقتی او را ملاقات می کند، به عیادتش برود وقتی مریض است، او را دعا کند وقتی عطسه می زند، در تشییع جنازه اش حاضر شود وقتی می میرد، دعوتش را قبول کند وقتی او را دعوت می کند، و دوست بدارد برای او آنچه را که برای خود دوست دارد و کراهت داشته باشد برای او آنچه را که برای خود کراهت دارد."

[رقم الحديث الكلی: ١٦١١٢ - رقم الحديث الباب: ٢٢]

١٦١١٢- ٢٢- (٣) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الصَّلْتِ (٤) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُقْدَةَ (٥) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: أَتَانِی رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَبَلِ فَدَخَلْتُ مَعَهُ عَلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ لَهُ عِنْدَ الْوَدَاعِ أَوْصِنِی فَقَالَ أُوصِیکَ بِتَقْوَی اللَّهِ وَ بِرِّ أَخِیکَ الْمُسْلِمِ وَ أَحِبَّ لَهُ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِکَ وَ اکْرَهْ لَهُ مَا تَکْرَهُ لِنَفْسِکَ وَ إِنْ سَأَلَکَ فَأَعْطِهِ وَ إِنْ کَفَّ عَنْکَ فَاعْرِضْ عَلَیْهِ لَا تَمَلَّهُ خَیْراً فَإِنَّهُ لَا یَمَلُّکَ وَ کُنْ لَهُ عَضُداً فَإِنَّهُ لَکَ عَضُدٌ

ص: ٢١١

١- أمالی الطوسیّ ٢- ٩٢.

٢- فی المصدر- أبی بشر.

٣- أمالی الطوسیّ ١- ٩٤.

٤- فی المصدر- أحمد بن محمّد بن الصلت.

٥- فی المصدر زیادة- عن عاصم بن عمرو.

وَ إِنْ وَجَدَ عَلَیْکَ فَلَا تُفَارِقْهُ حَتَّی تَسُلَّ (١) سَخِیمَتَهُ وَ إِنْ غَابَ فَاحْفَظْهُ فِی غَیْبَتِهِ وَ إِنْ شَهِدَ فَاکْنُفْهُ وَ اعْضُدْهُ وَ وَازِرْهُ وَ أَکْرِمْهُ وَ لَاطِفْهُ فَإِنَّهُ مِنْکَ وَ أَنْتَ مِنْهُ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم نقل شده است که گفت: مردی از اهل جبل نزد من آمد و با او نزد امام صادق (ع) وارد شدم. آن مرد هنگام وداع گفت: "مرا سفارش کن." امام صادق (ع) فرمود: "تو را به تقوای الهی و نیکی به برادرت مسلمان سفارش می کنم. برای او دوست داشته باش آنچه را که برای خود

دوست داری و برای او ناپسند بدان آنچه را که برای خود ناپسند می دانی. اگر از تو چیزی خواست، به او بده و اگر چیزی نخواست، خود به او عرضه کن. از خیر رساندن به او خسته نشو، زیرا او از خیر رساندن به تو خسته نمی شود. پشتیبان او باش، زیرا او نیز پشتیبان توست. اگر از تو ناراحت شد، از او جدا مشو تا دلخوری اش را برطرف کنی. اگر غایب بود، در غیابش از او محافظت کن و اگر حاضر بود، او را حمایت کن، یاری کن، کمک کن، اکرام کن و با او مهربان باش، زیرا او از توست و تو از او هستی."

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١١٣ - رقم الحدیث الباب: ٢٣]

١٦١١٣- ٢٣- (٢) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ خَلَفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ رَزِينٍ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع قَالَ: سِتُّ خِصَالٍ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمَرْءَ الْمُسْلِمَ الَّذِي يُحِبُّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ وَ يَكْرَهُ لَهُ مَا يَكْرَهُ لِنَفْسِهِ وَ يُنَاصِحُهُ الْوَلَايَةَ وَ يَعْرِفُ فَضْلِي وَ يَطَأُ عَقِبِي وَ يَنْظُرُ عَاقِبَتِي.

******

ترجمه:

محاسن:بسندش تا امیر مؤمنان(علیه السّلام)فرمود:شش خصلت باشد که هر که دارد در برابر خدا باشد از سمت راست،راستی که خدا دوست دارد مسلمانی را که بخواهد برای برادرش آنچه برای خود خواهد،و بد دارد برای او آنچه برای خود بد دارد،و درباره ولایت باو نصیحت کند،و مقام مرا بشناسد،و بدنبال من گام بردارد،و چشم به سرانجام من داشته باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١١٤ - رقم الحدیث الباب: ٢٤]

١٦١١٤- ٢٤- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْكَرَاجُكِيُّ فِي كَنْزِ الْفَوَائِدِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الصَّيْرَفِيِّ (٤) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْجِعَابِيِّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْعَلَوِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ آبَائِهِ

عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِلْمُسْلِمِ عَلَى أَخِيهِ ثَلَاثُونَ حَقّاً لَا بَرَاءَةَ لَهُ مِنْهَا إِلَّا بِالْأَدَاءِ أَوِ الْعَفْوِ يَغْفِرُ زَلَّتَهُ وَ يَرْحَمُ عَبْرَتَهُ وَ يَسْتُرُ عَوْرَتَهُ وَ يُقِيلُ عَثْرَتَهُ وَ يَقْبَلُ مَعْذِرَتَهُ وَ يَرُدُّ غِيبَتَهُ وَ يُدِيمُ نَصِيحَتَهُ وَ يَحْفَظُ خُلَّتَهُ وَ يَرْعَى ذِمَّتَهُ وَ يَعُودُ مَرْضَتَهُ وَ يَشْهَدُ مَيْتَتَهُ وَ يُجِيبُ دَعْوَتَهُ وَ يَقْبَلُ هَدِيَّتَهُ وَ يُكَافِئُ صِلَتَهُ وَ يَشْكُرُ نِعْمَتَهُ وَ يُحْسِنُ نُصْرَتَهُ وَ يَحْفَظُ حَلِيلَتَهُ وَ يَقْضِي حَاجَتَهُ وَ يَشْفَعُ مَسْأَلَتَهُ وَ يُسَمِّتُ عَطْسَتَهُ وَ يُرْشِدُ ضَالَّتَهُ وَ يَرُدُّ سَلَامَهُ وَ يُطَيِّبُ كَلَامَهُ وَ يُبِرُّ إِنْعَامَهُ وَ يُصَدِّقُ أَقْسَامَهُ وَ يُوَالِي

ص: ۲۱۲

۱- فی المصدر- تحل.

۲- المحاسن- ۹- ۲۸.

۳- کنز الفوائد- ۱٤۱.

٤- السند متصل فانه قال فی أوله حدّثنی الحسین، و الکراجکیّ من تلامذة المفید (منه.قده).

وَلِيَّهُ (وَ لَا يُعَادِ) (۱) وَ يَنْصُرُهُ ظَالِماً وَ مَظْلُوماً فَأَمَّا نُصْرَتُهُ ظَالِماً فَيَرُدُّهُ عَنْ ظُلْمِهِ وَ أَمَّا نُصْرَتُهُ مَظْلُوماً فَيُعِينُهُ عَلَى أَخْذِ حَقِّهِ وَ لَا يُسْلِمُهُ وَ لَا يَخْذُلُهُ وَ يُحِبُّ لَهُ مِنَ الْخَيْرِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ وَ يَكْرَهُ لَهُ مِنَ الشَّرِّ مَا يَكْرَهُ لِنَفْسِهِ ثُمَّ قَالَ ع سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص يَقُولُ إِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَدَعُ مِنْ حُقُوقِ أَخِيهِ شَيْئاً فَيُطَالِبُهُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُقْضَى لَهُ وَ عَلَيْهِ.

******

ترجمه:

از علی (ع) روایت شده است که پیامبر اکرم (ص) فرمود: برای مسلمان بر برادر مسلمانش سی حق است که برائتی از آن ها ندارد مگر با ادای آن حقوق یا با بخشش برادرش. این حقوق عبارتند از: لغزش او را ببخشد، به گریه او رحم کند، عیب او را بپوشاند، خطای او را نادیده بگیرد، عذر او را

بپذیرد، غیبت او را رد کند، نصیحت او را ادامه دهد، دوستی او را حفظ کند، پیمان او را رعایت کند، در بیماری او را عیادت کند، در مراسم مرگ او شرکت کند، دعوت او را بپذیرد، هدیه او را قبول کند، با او ارتباط داشته باشد، نعمت او را شکر کند، او را در پیروزی اش یاری دهد، حلیله او (همسرش) را حفظ کند، نیاز او را برآورده کند، شفاعت او را بپذیرد، عطسه او را پاسخ دهد، او را راهنمایی کند، سلام او را پاسخ دهد، گفتار او را نیکو بداند، انعام او را بپذیرد، سوگندهای او را تصدیق کند، ولی او را دوست بدارد و دشمنی نکند، او را در ظلم و مظلومیت یاری دهد. اما یاری او در ظلم این است که او را از ظلم باز دارد، و یاری او در مظلومیت این است که او را در گرفتن حقش یاری دهد، او را تنها نگذارد و خوار نکند، برای او از خیر همان را بخواهد که برای خود می خواهد، و برای او از شر همان را نخواهد که برای خود نمی خواهد. سپس علی (ع) فرمود: شنیدم که رسول الله (ص) می فرمود: یکی از شما حقی از حقوق برادرش را ترک می کند، و او در روز قیامت از او مطالبه می کند، و در آن روز به نفع او و بر علیه او حکم می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١١٥ - رقم الحدیث الباب: ٢٥]

١٦١١٥- ٢٥- (٢) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ ع أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص أَمَرَهُمْ بِسَبْعٍ وَ نَهَاهُمْ عَنْ سَبْعٍ أَمَرَهُمْ بِعِیَادَةِ الْمَرْضَی وَ اتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ وَ إِبْرَارِ الْقَسَمِ وَ تَسْمِیتِ الْعَاطِسِ وَ نُصْرَةِ الْمَظْلُومِ وَ إِفْشَاءِ السَّلَامِ وَ إِجَابَةِ الدَّاعِی الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٣) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٤).

******

ترجمه:

از جعفر بن محمد (ع) از پدرش (ع) از اجدادش (ع) نقل شده است که رسول خدا (ص) آن ها را به هفت چیز امر کرد و از هفت چیز نهی کرد. امر کرد به عیادت بیماران، پیروی از جنازه ها، وفای به قسم، پاسخ دادن به عطسه زن، یاری مظلوم، نشر سلام و اجابت دعوت کننده.

ص: ۲۱۳

۱- فی المصدر- و یعادی عدوه.

۲- قرب الإسناد- ۳٤، و أورد صدره فی الحدیث ۱۲ من الباب ۱۰ من أبواب الاحتضار، و قطعة منه فی الحدیث ۸ من الباب ۲ من أبواب الدفن، و أخری فی الحدیث ۱۱ من الباب ٦٥ من أبواب النجاسات، و أخری فی الحدیث ۱۱ من الباب ۱۱، و أخری فی الحدیث ۹ من الباب ۳۰، و أخری فی الحدیث ٥ من الباب ٤۸ من أبواب لباس المصلی.

۳- تقدم فی البابین ٥۷، ٥۸ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ۲٦ من الباب ۱ من أبواب مقدّمة العبادات، و فی الحدیث ۸ من الباب ۳۰ من أبواب لباس المصلی، و فی الحدیث ٦ من الباب ۷ من أبواب ما یجب فیه الزکاة.

٤- یأتی فی البابین ۱۲۳، ۱۲٤ و غیرهما من هذه الأبواب، و فی الباب ٤۲ من أبواب الطواف، و فی الباب ۳ من أبواب جهاد النفس، و فی الأبواب ۲٥، ۲٦، ۲۷، ۲۸، ۲۹ من أبواب فعل المعروف.

۱۲۳- بَابُ مَا یَتَأَکَّدُ اسْتِحْبَابُهُ مِنْ حَقِّ الْعَالِمِ

اشارة

(۱) ۱۲۳ بَابُ مَا یَتَأَکَّدُ اسْتِحْبَابُهُ مِنْ حَقِّ الْعَالِمِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦١١٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦١١٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرٍ الْجَعْفَرِيِّ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع يَقُولُ إِنَّ مِنْ حَقِّ الْعَالِمِ أَنْ لَا تُكْثِرَ عَلَيْهِ السُّؤَالَ وَ لَا تَأْخُذَ بِثَوْبِهِ وَ إِذَا دَخَلْتَ عَلَيْهِ وَ عِنْدَهُ قَوْمٌ فَسَلِّمْ عَلَيْهِمْ جَمِيعاً وَ خُصَّهُ بِالتَّحِيَّةِ (٣) وَ اجْلِسْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَ لَا تَجْلِسْ خَلْفَهُ وَ لَا تَغْمِزْ بِعَيْنِكَ وَ لَا تُشِرْ بِيَدِكَ وَ لَا تُكْثِرْ مِنَ الْقَوْلِ قَالَ فُلَانٌ وَ قَالَ فُلَانٌ خِلَافاً لِقَوْلِهِ وَ لَا تَضْجَرْ بِطُولِ صُحْبَتِهِ فَإِنَّمَا مَثَلُ الْعَالِمِ مَثَلُ النَّخْلَةِ تَنْتَظِرُهَا مَتَى (٤) يَسْقُطُ عَلَيْكَ مِنْهَا شَيْ ءٌ وَ إِنَّ الْعَالِمَ أَعْظَمُ أَجْراً مِنَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ الْغَازِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

******

ترجمه:

امير المؤمنين عليه السلام ميفرمايد: از جمله حقوق عالمست كه از او زياد نپرسى و جامه اش نگيرى و چون بر او وارد شدى و گروهى نزد او بودند بهمه سلام كن و او را نزد آنها بتحيت مخصوص گردان، مقابلش بنشين و پشت سرش منشين، چشمك مزن، با دست اشاره مكن، پرگوئى مكن كه فلانى و فلانى بر خلاف نظر او چنين گفته اند و از زيادى مجالستش دلتنگ مشو زيرا مثل عالم مثل درخت خرماست بايد در انتظار باشى تا چيزى از آن بر تو فروريزد و پاداش عالم از روزه دار شب زنده دارى كه در راه خدا جهاد كند بيشتر است.

[رقم الحديث الكلی: ١٦١١٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦١١٧- ٢- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْخِصَالِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ الْهَاشِمِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْغَطْفَانِيِّ (٦) عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ (٧) عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: مِنْ

حَقِّ الْعَالِمِ أَنْ لَا تُكْثِرَ عَلَيْهِ السُّؤَالَ وَ لَا تَسْبِقَهُ فِی الْجَوَابِ وَ لَا تُلِحَّ إِذَا أَعْرَضَ وَ لَا تَأْخُذَ بِثَوْبِهِ إِذَا كَسِلَ وَ لَا تُشِيرَ إِلَيْهِ بِيَدِکَ وَ لَا تَغْمِزَهُ بِعَيْنِکَ وَ لَا تُسَارَّهُ فِی مَجْلِسِهِ وَ لَا تَطْلُبْ عَوْرَاتِهِ وَ أَنْ لَا

ص: ٢١٤

١- الباب ١٢٣ فيه حديثان.

٢- الكافی ١- ٣٧- ١.

٣- فی المصدر زيادة- دونهم.

٤- فی المصدر- حتی.

٥- الخصال- ٥٠٤- ١.

٦- فی المصدر- محمّد بن إبراهيم القطفانی.

٧- ليس فی المصدر.

تَقُولَ قَالَ فُلَانٌ خِلَافَ قَوْلِکَ وَ لَا تُفْشِیَ لَهُ سِرّاً وَ لَا تَغْتَابَ عِنْدَهُ أَحَداً وَ أَنْ تَحْفَظَ لَهُ شَاهِداً وَ غَائِباً وَ أَنْ تَعُمَّ الْقَوْمَ بِالسَّلَامِ وَ تَخُصَّهُ بِالتَّحِيَّةِ وَ تَجْلِسَ بَيْنَ يَدَيْهِ وَ إِنْ كَانَتْ لَهُ حَاجَةٌ سَبَقْتَ الْقَوْمَ إِلَی خِدْمَتِهِ وَ لَا تَمَلَّ مِنْ طُولِ صُحْبَتِهِ فَإِنَّمَا هُوَ مَثَلُ النَّخْلِ فَانْتَظِرْ مَتَی تَسْقُطُ عَلَيْکَ مِنْهُ مَنْفَعَةٌ وَ الْعَالِمُ بِمَنْزِلَةِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ الْمُجَاهِدِ فِی سَبِيلِ اللَّهِ وَ إِذَا مَاتَ الْعَالِمُ انْثَلَمَ فِی الْإِسْلَامِ- ثُلْمَةٌ لَا تُسَدُّ إِلَی يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ إِنَّ طَالِبَ الْعِلْمِ لَيُشَيِّعُهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ مُقَرَّبٍ فِی السَّمَاءِ (١).

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی جِهَادِ النَّفْسِ فِی حَدِيثِ الْحُقُوقِ (٢).

******

ترجمه:

از علی (ع) نقل شده است:

حق دانشمند این است که:

بر او پرسش های زیادی نکنی،

در پاسخگویی بر او پیشی نگیری،

اگر او رویگردان شد، اصرار نکنی،

اگر او سست شد، لباسش را نگرفتی،

با دست به سوی او اشاره نکنی،

با چشم به او اشاره نکنی،

در مجلس او به او نجوا نکنی،

عیوب او را طلب نکنی،

نگوئی که فلانی خلاف قول تو گفت،

سرّ او را افشا نکنی،

نزد او غیبت کسی را نکنی،

او را در حضور و غیاب حفظ کنی،

همه قوم را سلام کنی و به او به خصوص درود بفرستی،

در پیش روی او بنشینی،

اگر او حاجتی داشت، بر مردم در خدمت به او پیشی بگیری،

از طول مصاحبت با او خسته نشوی، چرا که او مانند نخل است، پس منتظر باش که چه وقت از او بهره ای به تو می رسد،

دانشمند مانند روزه دار، قائم و مجاهد در راه خداست،

اگر دانشمند بمیرد، در اسلام شکافی ایجاد می شود که تا روز قیامت پر نمی شود،

هفتاد هزار ملک مقرب در آسمان، جوینده علم را مشایعت می کنند.

١٢٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّرَاحُمِ وَ التَّعَاطُفِ وَ التَّزَاوُرِ وَ الْأُلْفَةِ

اشارة

(٣) ١٢٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّرَاحُمِ وَ التَّعَاطُفِ وَ التَّزَاوُرِ وَ الْأُلْفَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦١١٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦١١٨- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ شُعَيْبٍ الْعَقَرْقُوفِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ لِأَصْحَابِهِ اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا إِخْوَةً بَرَرَةً مُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ مُتَوَاصِلِينَ مُتَرَاحِمِينَ تَزَاوَرُوا وَ تَلَاقَوْا وَ تَذَاكَرُوا أَمْرَنَا وَ أَحْيُوهُ.

******

ترجمه:

از شعیب العقرقوفی شنیدم که امام صادق علیه السلام به اصحابش فرمود: پرهیزگار باشید و پس از خدا برادران مهربان باشید، با یکدیگر در راه خداوند محبت و همدردی داشته باشید، به یکدیگر متصل و متحد شوید، با هم ملاقات و دیدار کنید و امر ما را مطالعه و زنده نگه دارید."

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١١٩ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦١١٩- ٢- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يَحِقُّ عَلَى الْمُسْلِمِينَ الِاجْتِهَادُ فِي التَّوَاصُلِ وَ التَّعَاوُنُ عَلَى التَّعَاطُفِ وَ الْمُوَاسَاةُ لِأَهْلِ الْحَاجَةِ وَ تَعَاطُفُ بَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ حَتَّى تَكُونُوا كَمَا

١- فی المصدر- من مقربی السماء.

٢- یأتی فی الباب ٣ من أبواب جهاد النفس.

٣- الباب ١٢٤ فیه ٦ أحادیث.

٤- الکافی ٢- ١٧٥- ١.

٥- الکافی ٢- ١٧٥- ٤.

أَمَرَكُمُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ رُحَمَاءَ بَيْنَهُمْ مُتَرَاحِمِينَ مُغْتَمِّينَ لِمَا غَابَ عَنْهُمْ مِنْ أَمْرِهِمْ عَلَى مَا مَضَى عَلَيْهِ مَعْشَرُ الْأَنْصَارِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ص.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمود:

بر مسلمانان واجب است که در ارتباط با یکدیگر تلاش کنند و در همدلی و یاری رساندن به یکدیگر همکاری کنند و نیازمندان را تسلیت دهند و برخی از آنان نسبت به برخی دیگر مهربان باشند، تا همانطور که خداوند عزیز و جلیل به شما فرمان داده است، مهربان میان خود باشند و به یکدیگر رحمت آورند و نسبت به آنچه از امور خود بر آنها پوشیده است غمگین باشند، بر آنچه که گروه انصار در زمان رسول خدا (ص) بر آن بودند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۱۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۶۱۲۰- ۳- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ كُلَيْبٍ الصَّيْدَاوِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تَوَاصَلُوا وَ تَبَارُّوا وَ تَرَاحَمُوا وَ كُونُوا إِخْوَةً أَبْرَاراً (۲) كَمَا أَمَرَكُمُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

حضرت صادق* : با همدیگرارتباط داشته باشید.

و به یکدیگر بخشش و محبت کنید.

همدرد و همدل با یکدیگر باشید.

و به عنوان برادرانی پاک و پرهیزکار باشید، همانطور که خداوند عز و جل شما را فرمان داده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۱۲۱ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۶۱۲۱- ٤- (۳) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَحْيَى الْكَاهِلِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ تَوَاصَلُوا وَ تَبَارُّوا وَ تَرَاحَمُوا وَ تَعَاطَفُوا.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : با همدیگربه یکدیگر بخشش و محبت کنید.

همدردی و همدل با یکدیگر باشید.

و با همدیگر مودت و مهربانی کنید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۱۲۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۶۱۲۲- ۵- (٤) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَیْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً أَلَّفَ بَیْنَ وَلِیَّیْنِ لَنَا یَا مَعْشَرَ الْمُؤْمِنِینَ تَآلَفُوا وَ تَعَاطَفُوا.

******

ترجمه:

از زراره نقل شده است که امام باقر (ع) در حدیثی فرمود:

خداوند رحمت کند کسی را که بین دو دوست ما صلح و الفت برقرار کند. ای جماعت مؤمنین، با هم الفت و مهربانی کنید و به یکدیگر محبت بورزید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۱۲۳ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۶۱۲۳- ٦- (٥) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِی الْمُفَضَّلِ عَنْ أَبِی الْعَبَّاسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی بْنِ زَکَرِیَّا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ شَرِیکٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ عَنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ رَحِیمٌ یُحِبُّ کُلَّ رَحِیمٍ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی اسْتِحْبَابِ التَّزَاوُرِ فِی الزِّیَارَاتِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ (٦).

******

ترجمه:

از حارث نقل شده است که امام علی (ع) فرمود:

رسول خدا (ص) فرمود: به درستی که خداوند عز و جل رحیم است و هر فرد مهربان را دوست دارد.

ص: ٢١٦

١- الکافی ٢- ١٧٥- ٢.

٢- فی المصدر- بررة.

٣- الکافی ٢- ١٧٥- ٣.

٤- لم نعثر علیه فی الکافی المطبوع.

٥- أمالی الطوسیّ ٢- ١٣٠.

٦- یأتی فی الأبواب ٩٨ و ٩٩ و ١٠٠ من أبواب المزار، و فی الحدیث ١ من الباب ١٣٠ و فی الباب ١٣١ من هذه الأبواب. و تقدم ما یدلّ علی استحباب الزیارة فی الحدیث ٣ من الباب ١ من أبواب آداب السفر و فی الباب ٩٣ و فی الحدیثین ٨ و ١٩ من الباب ١٢٢ من هذه الأبواب.

١٢٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ قَبُولِ الْعُذْرِ

اشارة

(١) ١٢٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ قَبُولِ الْعُذْرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٢٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦١٢٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع فِي وَصِيَّةِ النَّبِيِّ ص لِعَلِيٍّ ع قَالَ: يَا عَلِيُّ مَنْ لَمْ يَقْبَلْ مِنْ مُتَنَصِّلٍ عُذْراً صَادِقاً كَانَ أَوْ كَاذِباً لَمْ يَنَلْ شَفَاعَتِي (٣).

******

ترجمه:

در وصیت پیامبر (ص) به علی (ع) آمده است:

ای علی، هر کس عذر واقعی یا دروغین کسی را نپذیرد، به شفاعت من نمی رسد.

این دلالت بر وجوب قبول عذر یا تحریم ترک آن ندارد، زیرا شفاعت واجب نیست و جلوگیری از نفعی که مستحق آن نیست، می تواند به علت ترک عمل مستحب یا انجام عمل مکروه باشد. بلکه در آن نشانه ای برای اراده تأکید وجود دارد و آن ذکر عذر دروغین است، چرا که قبول آن قطعا واجب نیست و خدا و پیامبر و امام آن را جز به ندرت نمی پذیرند. (از او، قدس سره)

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٢٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦١٢٥- ٢- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع فِي وَصِيَّتِهِ لِمُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ: لَا تَصْرِمْ أَخَاكَ عَلَى ارْتِيَابٍ وَ لَا تَقْطَعْهُ دُونَ اسْتِعْتَابٍ لَعَلَّ لَهُ عُذْراً وَ أَنْتَ تَلُومُ اقْبَلْ مِنْ مُتَنَصِّلٍ عُذْراً (٥) صَادِقاً كَانَ أَوْ كَاذِباً (٦) فَتَنَالَكَ الشَّفَاعَةُ.

******

ترجمه:

از امیرالمؤمنین علی (ع) در وصیت خود به محمد بن حنفیه نقل شده است که فرمود:

برادرت را به خاطر تردیدی رها مکن و بدون طلب عذر از او قطع رابطه نکن. شاید او عذری داشته باشد و تو او را ملامت می کنی. عذر کسی را که از تو عذرخواهی می کند، بپذیر، خواه راستگو باشد یا دروغگو، تا شفاعت شامل حال تو شود.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٢٦ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦١٢٦- ٣- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَنْ عَمِّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ

ص: ٢١٧

١- الباب ١٢٥ فيه ٣ أحاديث.

٢- الفقيه ٤- ٣٥٢- ٥٧٦٢.

٣- هذا لا يدلّ على وجوب القبول و لا على تحريم تركه لأن الشفاعة ليست بواجبة، و منع النفع الذى ليس بمستحق قد يكون سببه ترک المستحب أو فعل المكروه، بل فيه قرينة على إرادة المبالغة، و هو ذكر العذر الكاذب فان قبوله غير واجب قطعا و لا يقبله اللّه و لا النبىّ و الامام إلّا نادرا. (منه. قده).

٤- الفقيه ٤- ٣٩١- ٥٨٣٤.

٥- فى المصدر- عذره.

٦- ليس فى المصدر.

٧- الكافى ٨- ١٥٢- ١٤١، و أورده بتمامه فى الحديث ٣ من الباب ٣ من أبواب فعل المعروف.

أَبِی الْحَسَنِ (۱) عَنْ آبَائِهِ ع فِی حَدِیثٍ أَنَّ عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ ع قَالَ لِوَلَدِهِ إِنْ شَتَمَکَ رَجُلٌ عَنْ یَمِینِکَ ثُمَّ تَحَوَّلَ (إِلَیْکَ عَنْ) (۲) یَسَارِکَ فَاعْتَذَرَ إِلَیْکَ فَاقْبَلْ عُذْرَهُ.

(۳)

******

ترجمه:

از امام موسی کاظم (ع) از پدرانش (ع) نقل شده است که امام علی بن الحسین (ع) به فرزندش فرمود:

اگر مردی از سمت راستت به تو ناسزا گفت و سپس به سمت چپت آمد و از تو عذرخواهی کرد، عذر او را بپذیر.

۱۲۶- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّسْلِیمِ وَ الْمُصَافَحَةِ عِنْدَ الْمُلَاقَاةِ وَ لَوْ عَلَی الْجَنَابَةِ وَ الِاسْتِغْفَارِ عِنْدَ التَّفَرُّقِ

اشارة

(٤) ١٢٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّسْلِیمِ وَ الْمُصَافَحَةِ عِنْدَ الْمُلَاقَاةِ وَ لَوْ عَلَی الْجَنَابَةِ وَ الِاسْتِغْفَارِ عِنْدَ التَّفَرُّقِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٢٧ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦١٢٧- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ إِذَا الْتَقَى الْمُؤْمِنَانِ فَتَصَافَحَا أَقْبَلَ اللَّهُ بِوَجْهِهِ عَلَيْهِمَا وَ تَحَاتَّتِ (٦) الذُّنُوبُ عَنْ وُجُوهِهِمَا حَتَّى يَفْتَرِقَا.

******

ترجمه:

از ابی عبیده نقل شده است که شنیدم امام باقر (ع) فرمود:

هنگامی که دو مؤمن با هم ملاقات می کنند و دست می دهند، خداوند روی خود را به سوی آنها می کند و گناهان از چهره هایشان فرو می ریزد تا زمانی که از هم جدا شوند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٢٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦١٢٨- ٢- (٧) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ الْمُؤْمِنَيْنِ إِذَا الْتَقَيَا فَتَصَافَحَا أَقْبَلَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا بِوَجْهِهِ وَ تَسَاقَطَتْ عَنْهُمَا الذُّنُوبُ كَمَا يَتَسَاقَطُ الْوَرَقُ مِنَ الشَّجَرِ.

******

ترجمه:

از زراره نقل شده است که امام باقر (ع) فرمود:

شنیدم که ایشان در حدیثی می گفت: هنگامی که مؤمن برادرش را ملاقات می کند و با او دست می دهد، خداوند همچنان به آن دو نگاه می کند و گناهان از چهره هایشان فرو می ریزد، همان گونه که برگ ها از درخت فرو می ریزند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٢٩ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦١٢٩- ٣- (٨) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ فِی حَدِيثٍ الْمُؤْمِنُ لَا يُوصَفُ وَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَلْقَى أَخَاهُ فَيُصَافِحُهُ فَلَا يَزَالُ اللَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهِمَا وَ الذُّنُوبُ

ص: ٢١٨

١- فی المصدر- أبی الحسن موسی (علیه السلام).

٢- فی المصدر- إلی.

٣- و تقدم ما يدلّ علیه فی الحديث ٢٤ من الباب ١٢٢ من هذه الأبواب.

٤- الباب ١٢٦ فيه ١٨ حديثا.

٥- الكافی ٢- ١٨٢- ١٧.

٦- فی المصدر- و تتحات.

٧- الكافی ٢- ١٨٠- ٤.

٨- الكافی ٢- ١٨٢- ١٦.

تَتَحَاتُّ عَنْ وُجُوهِهِمَا كَمَا يَتَحَاتُّ الْوَرَقُ عَنِ الشَّجَرِ.

وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ مَالِكٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع وَ ذَكَرَ نَحْوَهُ (١).

******

ترجمه:

از زراره نقل شده است كه امام باقر (ع) فرمود:

شنیدم که ایشان در حدیثی می گفت: مؤمن قابل توصیف نیست. هنگامی که مؤمن برادرش را ملاقات می کند و با او دست می دهد، خداوند همچنان به آن دو نگاه می کند و گناهان از چهره هایشان فرو می ریزد، همان گونه که برگ ها از درخت فرو می ریزند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٣٠ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦١٣٠- ٤- (٢) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ يُونُسَ عَنْ رِفَاعَةَ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مُصَافَحَةُ الْمُؤْمِنِ أَفْضَلُ مِنْ مُصَافَحَةِ الْمَلَائِكَةِ.

******

ترجمه:

از رفاعة نقل شده است که شنیدم امام (ع) فرمود: دست دادن با مؤمن برتر از دست دادن با فرشتگان است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٣١ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦١٣١- ٥- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تَصَافَحُوا فَإِنَّهَا تَذْهَبُ بِالسَّخِيمَةِ.

******

ترجمه:

از سکونی از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود:

با یکدیگر دست بدهید، زیرا این کار کینه ها را از بین می برد.

[رقم الحديث الكلی: ١٦١٣٢ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦١٣٢- ٦- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِی خَالِدٍ الْقَمَّاطِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ الْمُؤْمِنَيْنِ إِذَا الْتَقَيَا وَ تَصَافَحَا أَدْخَلَ اللَّهُ يَدَهُ (٥) بَيْنَ أَيْدِيهِمَا فَصَافَحَ أَشَدَّهُمَا حُبّاً لِصَاحِبِهِ.

******

ترجمه:

از ابی خالد قماط از امام باقر (ع) نقل شده است که فرمود:

هنگامی که دو مؤمن با یکدیگر ملاقات کرده و دست می دهند، خداوند دست خود را بین دستانشان قرار می دهد و با کسی که محبت بیشتری به دوستش دارد، دست می دهد.

[رقم الحديث الكلی: ١٦١٣٣ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٦١٣٣- ٧- (٦) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنِ السَّمَيْدَعِ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَعْيَنَ الْجُهَنِيِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ الْمُؤْمِنَيْنِ إِذَا الْتَقَيَا فَتَصَافَحَا أَدْخَلَ اللَّهُ يَدَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِمَا وَ أَقْبَلَ بِوَجْهِهِ عَلَى أَشَدِّهِمَا حُبّاً لِصَاحِبِهِ فَإِذَا أَقْبَلَ اللَّهُ بِوَجْهِهِ عَلَيْهِمَا تَحَاتَّتْ عَنْهُمَا الذُّنُوبُ كَمَا يَتَحَاتُّ الْوَرَقُ مِنَ الشَّجَرِ.

******

ترجمه:

از امام باقر (ع) نقل شده است:

هنگامی که دو مؤمن با هم ملاقات می کنند و دست می دهند، خداوند دست خود را بین دستانشان قرار می دهد و روی خود را به سوی کسی که محبت بیشتری به دوستش دارد می کند. پس وقتی خداوند روی خود را به سوی آنها می کند، گناهانشان مانند برگ های درخت می ریزد.

۱- الکافی ۲- ۱۸۰- ٦.

۲- الکافی ۲- ۱۸۳- ۲۱.

۳- الکافی ۲- ۱۸۳- ۱۸.

٤- الکافی ۲- ۱۷۹- ۲.

٥- الید هنا مجاز، و له وجوه متعدّدة کما قالوا فی قوله یَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَیْدِیهِمْ الفتح ٤٨- ۱۰ (منه. قده).

٦- الکافی ۲- ۱۷۹- ۳.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٣٤ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٦١٣٤- ٨- (١) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُثَنَّى عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا لَقِیَ أَحَدُکُمْ أَخَاهُ فَلْیُسَلِّمْ عَلَیْهِ (٢) وَ لْیُصَافِحْهُ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَکْرَمَ بِذَلِکَ الْمَلَائِکَةَ فَاصْنَعُوا صُنْعَ الْمَلَائِکَةِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی کِتَابِ الْإِخْوَانِ بِسَنَدِهِ عَنْ جَابِرٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

از جابر از امام باقر (ع) نقل شده است که رسول خدا (ص) فرمود:

هرگاه یکی از شما برادر خود را ملاقات کند، باید به او سلام کند و با او دست بدهد، زیرا خداوند عز و جل با این کار، فرشتگان را گرامی داشته است. پس همانند فرشتگان عمل کنید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۱۳۵ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۶۱۳۵- ۹- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ ابْنِ بَقَّاحٍ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا الْتَقَيْتُمْ فَتَلَاقَوْا بِالتَّسْلِيمِ وَ التَّصَافُحِ وَ إِذَا تَفَرَّقْتُمْ فَتَفَرَّقُوا بِالاسْتِغْفَارِ.

******

ترجمه:

از جابر از امام باقر (ع) نقل شده است که رسول خدا (ص) فرمود:

وقتی با هم ملاقات می کنید، با سلام و دست دادن دیدار کنید و وقتی از هم جدا می شوید، با طلب آمرزش از یکدیگر جدا شوید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۱۳۶ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۶۱۳۶- ۱۰- (٥) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَقِيَ النَّبِيُّ ص حُذَيْفَةَ فَمَدَّ النَّبِيُّ ص يَدَهُ وَ كَفَّ حُذَيْفَةُ يَدَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ص يَا حُذَيْفَةُ بَسَطْتُ يَدِي إِلَيْكَ فَكَفَفْتَ يَدَكَ عَنِّي فَقَالَ حُذَيْفَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ- بِيَدِكَ الرَّغْبَةُ وَ لَكِنِّي كُنْتُ جُنُباً فَلَمْ أُحِبَّ أَنْ تَمَسَّ يَدِي يَدَكَ وَ أَنَا جُنُبٌ فَقَالَ النَّبِيُّ ص أَ مَا تَعْلَمُ أَنَّ الْمُسْلِمَيْنِ إِذَا الْتَقَيَا فَتَصَافَحَا تَحَاتَّتْ ذُنُوبُهُمَا كَمَا يَتَحَاتُّ وَرَقُ الشَّجَرِ.

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) نقل شده است:

پیامبر (ص) با حذیفه ملاقات کرد و پیامبر دست خود را دراز کرد ولی حذیفه دست خود را کشید. پیامبر (ص) فرمود: «ای حذیفه، دستم را به سوی تو دراز کردم و تو دستت را کشیدی؟» حذیفه گفت: «ای رسول خدا، با کمال میل، ولی من جنب بودم و نخواستم دستم در حالی که جنب هستم به دست شما برسد.» پیامبر (ص) فرمود: «آیا نمی دانی که هرگاه دو مسلمان ملاقات کرده و دست دهند، گناهانشان مانند برگ های درخت فرو می ریزد؟»

۱- الکافی ۲- ۱۸۱- ۱۰.

۲- کتب فی المخطوط علی کلمة (علیه) علامة نسخة.

۳- مصادقة الاخوان- ۵۸- ۲.

٤- الکافی ۲- ۱۸۱- ۱۱.

۵- الکافی ۲- ۱۸۳- ۱۹.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٣٧ - رقم الحدیث الباب: ١١]

١٦١٣٧- ١١- (١) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ لَا يُقَدَّرُ قَدْرُ الْمُؤْمِنِ إِنَّهُ لَيَلْقَى أَخَاهُ فَيُصَافِحُهُ فَيَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمَا وَ الذُّنُوبُ تَتَحَاتُّ عَنْ وُجُوهِهِمَا حَتَّى يَفْتَرِقَا كَمَا تَتَحَاتُّ الرِّيحُ الشَّدِيدَةُ الْوَرَقَ مِنَ الشَّجَرِ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی کِتَابِ الْإِخْوَانِ بِسَنَدِهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (۲) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ سَعِیدٍ (۳) عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار نقل شده است که امام صادق (ع) فرمود:

در حدیثی آمده است که ارزش مؤمن اندازه گیری نمی شود. او با برادرش ملاقات می کند و با او دست می دهد. خداوند به آنها نگاه می کند و گناهان از چهره هایشان فرو می ریزد تا زمانی که از هم جدا شوند، همان گونه که باد شدید برگ ها را از درخت می ریزد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٣٨ - رقم الحدیث الباب: ١٢]

١٦١٣٨- ١٢- (٥) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَنْتُمْ فِی تَصَافُحِکُمْ فِی مِثْلِ أُجُورِ الْمُجَاهِدِینَ.

******

ترجمه:

از ابی حمزه نقل شده است که امام صادق (ع) فرمود:

شما در دست دادن هایتان اجر و پاداشی مانند پاداش مجاهدان دارید.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٣٩ - رقم الحدیث الباب: ١٣]

١٦١٣٩- ١٣- (٦) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ أَبِی عُبَیْدَةَ الْحَذَّاءِ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا صَافَحَ الْمُؤْمِنَ تَفَرَّقَا مِنْ غَیْرِ ذَنْبٍ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : فرد مومن وقتی با مومن دست می دهند درحالی ازهم جدا می شوند که هیچ گناهی بینشان نیست .

ص: ٢٢١

١- الکافی ٢- ١٨٢- ١٦.

٢- مصادقة الاخوان- ٥٨- ١.

٣- فی المصدر- أحمد بن إسحاق بن سعد، عن بکر بن محمّد.

٤- ثواب الأعمال- ٢٢٣- ١.

٥- ثواب الأعمال- ٢١٨- ١.

٦- الخصال- ٢١- ٧٥.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٤٠ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

١٦١٤٠- ١٤- (١) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ عَنْ أَبِیهِ عِمْرَانَ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَنْصَارِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ التَّمِیمِیِّ عَنِ الصَّادِقِ ع فِی حَدِیثِ إِبْرَاهِیمَ ع مَعَ رَجُلٍ أَنَّهُ قَامَ إِلَیْهِ فَعَانَقَهُ فَلَمَّا بَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّداً ص جَاءَتِ الْمُصَافَحَةُ.

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) در حدیثی درباره ابراهیم (ع) و مردی نقل شده است که او نزد ابراهیم (ع) رفت و او را در آغوش گرفت. اما وقتی خداوند محمد (ص) را مبعوث کرد، دست دادن (مصافحه) به جای در آغوش گرفتن آمد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٤١ - رقم الحدیث الباب: ١٥]

١٦١٤١- ١٥- (٢) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ (٣) عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ: أَوَّلُ اثْنَيْنِ تَصَافَحَا عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ ذُو الْقَرْنَيْنِ وَ إِبْرَاهِيمُ الْخَلِيلُ ع اسْتَقْبَلَهُ إِبْرَاهِيمُ- فَصَافَحَهُ وَ أَوَّلُ شَجَرَةٍ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ النَّخْلَةُ.

******

ترجمه:

به نقل از امام محمد باقر (علیه السلام):

اولین دو نفری که بر روی زمین دست دادند، ذوالقرنین و ابراهیم خلیل (علیهما السلام) بودند، و ابراهیم (علیه السلام) او را استقبال کرد و با او دست داد. و اولین درختی که بر روی زمین ظاهر شد، درخت نخل بود.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٤٢ - رقم الحدیث الباب: ١٦]

١٦١٤٢- ١٦- (٤) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا تَلَاقَيْتُمْ فَتَلَاقَوْا بِالتَّسْلِيمِ وَ التَّصَافُحِ وَ إِذَا تَفَرَّقْتُمْ فَتَفَرَّقُوا بِالاسْتِغْفَارِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : وقتی باهم روبروشدید باسلام ودست دادن وزمانیکه ازهم جدا می شوید همراه با استغفارباشد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٤٣ - رقم الحديث الباب: ١٧]

١٦١٤٣- ١٧- (٥) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِی الْمِقْدَامِ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَعْيَنَ الْجُهَنِیِّ قَالَ: أَقْبَلَ إِلَیَ

ص: ٢٢٢

١- أمالی الصدوق- ٢٤٥- ١١.

٢- أمالی الطوسیّ ١- ٢١٨.

٣- فی المصدر زيادة- عن أبيه.

٤- أمالی الطوسیّ ١- ٢١٩.

٥- المحاسن- ١٤٣- ٤١.

أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ أَنْتُمْ وَ اللَّهِ شِيعَتُنَا إِلَی أَنْ قَالَ لَا يَقْدِرُ أَحَدٌ أَنْ يَصِفَ حَقَّ الْمُؤْمِنِ وَ يَقُومَ بِهِ مِمَّا أَوْجَبَ اللَّهُ عَلَی أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ وَ اللَّهِ يَا مَالِكُ إِنَّ الْمُؤْمِنَيْنِ لَيَلْتَقِيَانِ فَيُصَافِحُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ

فَمَا يَزَالُ اللَّهُ نَاظِراً إِلَيْهِمَا بِالْمَحَبَّةِ وَ الْمَغْفِرَةِ وَ إِنَّ الذُّنُوبَ لَتَحَاتُّ عَنْ وُجُوهِهِمَا وَ جَوَارِحِهِمَا حَتَّى يَفْتَرِقَا فَمَنْ يَقْدِرُ عَلَى صِفَةِ اللَّهِ وَ صِفَةِ مَنْ هُوَ هَكَذَا عِنْدَ اللَّهِ.

******

ترجمه:

این حدیث از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است:

مالک بن أعیان الجهنی می گوید: من به حضرت امام صادق (ع) نزدیک شدم و او به من فرمود: «شما به راستی شیعه ما هستید. اما هیچ کس نمی تواند حق مؤمن را بیان کند و به آن عمل کند که خدا بر مؤمن برادرش واجب کرده است. و الله ای مالک، هرگاه دو مؤمن یکدیگر را ملاقات کنند و دست بدهند، خداوند همچنان به آن دو نگاه می کند با عشق و آمرزش. و گناهان از صورت و اعضای آنها می ریزد، تا زمانی که آن دو از هم جدا شوند. پس هر کس که بتواند صفات خدا و صفات کسی را که به این صورت است، بیان کند نزد خداوند همین طوراست.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٤٤ - رقم الحدیث الباب: ١٨]

١٦١٤٤- ١٨- (١) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدَّيْلَمِيُّ فِي الْإِرْشَادِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مُصَافَحَةُ الْمُؤْمِنِ بِأَلْفِ حَسَنَةٍ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٢) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٣).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : دست دادن مومن معادل هزارحسنه است .

۱۲۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْمُصَافَحَةِ مَعَ قُرْبِ الْعَهْدِ بِاللِّقَاءِ وَ لَوْ بِقَدْرِ دَوْرِ نَخْلَةٍ وَ عَدَمِ جَوَازِ مُصَافَحَةِ الذِّمِّيِّ وَ كَيْفِيَّةِ الْمُصَافَحَةِ

اشارة

(٤) ۱۲۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْمُصَافَحَةِ مَعَ قُرْبِ الْعَهْدِ بِاللِّقَاءِ وَ لَوْ بِقَدْرِ دَوْرِ نَخْلَةٍ وَ عَدَمِ جَوَازِ مُصَافَحَةِ الذِّمِّيِّ وَ كَيْفِيَّةِ الْمُصَافَحَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٤٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦١٤٥- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ حَدِّ الْمُصَافَحَةِ فَقَالَ دَوْرُ نَخْلَةٍ.

******

ترجمه:

هشام گوید :از امام صادق علیه السلام در مورد حد مصافحه سؤال کردم؛ امام فرمودند : (به اندازه) دور یک درخت خرما!

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٤٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦١٤٦- ٢- (٦) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ

١- إرشاد القلوب- ١٤٦.

٢- تقدم فی الحدیث ٦ من الباب ٢٩ من أبواب الملابس، و فی الأبواب ٣٢ و ٣٣ و ٣٤ و ٣٥ و ٤٤ من هذه الأبواب، و فی الباب ٥٥ من أبواب آداب السفر.

٣- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ١٢٧ و فی الحدیث ٢ من الباب ١٣٠ و فی الباب ١٣١ من هذه الأبواب.

٤- الباب ١٢٧ فیه ٨ أحادیث.

٥- الکافی ٢- ١٨١- ٨.

٦- الکافی ٢- ١٧٩- ١.

فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَیْمُونٍ عَنْ یَحْیَی بْنِ زَکَرِیَّا عَنْ أَبِی عُبَیْدَةَ قَالَ: کُنْتُ زَمِیلَ أَبِی جَعْفَرٍ ع وَ کُنْتُ أَبْدَأُ بِالرُّکُوبِ ثُمَّ یَرْکَبُ هُوَ فَإِذَا اسْتَوَیْنَا سَلَّمَ وَ سَاءَلَ مُسَاءَلَةَ رَجُلٍ لَا عَهْدَ لَهُ بِصَاحِبِهِ وَ صَافَحَ قَالَ وَ کَانَ إِذَا نَزَلَ نَزَلَ قَبْلِی فَإِذَا اسْتَوَیْتُ أَنَا وَ هُوَ عَلَی الْأَرْضِ سَلَّمَ وَ سَاءَلَ مُسَاءَلَةَ مَنْ لَا عَهْدَ لَهُ بِصَاحِبِهِ فَقُلْتُ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنَّکَ لَتَفْعَلُ شَیْئاً مَا یَفْعَلُهُ (١) مَنْ قِبَلَنَا وَ إِنْ فَعَلَ مَرَّةً فَکَثِیرٌ فَقَالَ أَ مَا عَلِمْتَ مَا فِی الْمُصَافَحَةِ إِنَّ الْمُؤْمِنَیْنِ یَلْتَقِیَانِ فَیُصَافِحُ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ فَلَا تَزَالُ (٢) الذُّنُوبُ تَتَحَاتُّ عَنْهُمَا کَمَا یَتَحَاتُّ الْوَرَقُ عَنِ الشَّجَرِ وَ اللَّهُ یَنْظُرُ إِلَیْهِمَا حَتَّی یَفْتَرِقَا.

******

ترجمه:

یکی از دوستان امام باقر (علیه السّلام) به نام ابی عبیده می گوید: در سفر، رفیق و همراه، امام باقر (علیه السّلام) بودم. در طول سفر همیشه نخست من سوار بر مرکب می شدم و سپس آن حضرت بر مرکب خویش سوار می شد. (و این نهایت احترام و رعایت حرمت بود). زمانی که بر مرکب می

نشستیم و در کنار یکدیگر قرار می گرفتیم، آن چنان با من گرم می گرفت و از حالم جویا می شد که گویی لحظاتی قبل در کنار هم نبوده ایم ودوستی را پس از روزگار دوری جسته است.

به آن حضرت عرض کردم: ای فرزند رسول خدا! شما در معاشرت و لطف و محبت به همراهان و رفیقان به گونه ای رفتار می کنید که از دیگران سراغ ندارم، و براستی اگر دیگران دست کم در اولین برخورد و مواجهه، چنین برخورد خوشی با دوستانشان داشته باشند، ارزنده و قابل تقدیر خواهد بود. امام باقر (علیه السّلام) فرمود: آیا نمی دانی که مصافحه (نهادن دست محبت در دست دوستان و مؤمنان) چه ارزشی دارد؟ مؤمنان هر گاه با یکدیگر مصافحه کنند و دست دوستی بفشارند، گناهانشان همانند برگهای درخت فرو می ریزد و در منظر لطف خدایند تا از یکدیگر جدا شوند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٤٧ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦١٤٧- ٣- (٣) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِی عُبَيْدَةَ الْحَذَّاءِ قَالَ: زَامَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع فِی شِقِّ مَحْمِلٍ مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَی مَكَّةَ فَنَزَلَ فِی بَعْضِ الطَّرِيقِ فَلَمَّا قَضَی حَاجَتَهُ وَ عَادَ قَالَ هَاتِ يَدَكَ (٤) فَنَاوَلْتُهُ يَدِی فَغَمَزَهَا حَتَّی وَجَدْتُ الْأَذَی فِی أَصَابِعِی ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا عُبَيْدَةَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ لَقِیَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ فَصَافَحَهُ وَ شَبَّكَ أَصَابِعَهُ فِی أَصَابِعِهِ إِلَّا تَنَاثَرَتْ عَنْهُمَا ذُنُوبُهُمَا كَمَا يَتَنَاثَرُ الْوَرَقُ عَنِ الشَّجَرِ (٥) فِی الْيَوْمِ الشَّاتِی.

******

ترجمه:

از ابو عبیده الحذاء روایت شده که گفت:

با ابو جعفر (ع) در یک سمت محمل از مدینه به سوی مکه همراه شدم.

پس در بخشی از راه فرود آمد.

وقتی حاجت خود را برآورد و بازگشت،

گفت دستت را بیاور.

پس دستم را به او دادم.

پس او دستم را فشرد تا اینکه درد را در انگشتانم حس کردم.

سپس گفت:

ای ابو عبیده،

هیچ مسلمانی برادر مسلمان خود را ملاقات نمی کند و با او دست نمی دهد و انگشتان خود را در انگشتان او در هم نمی پیچد،

مگر اینکه گناهانشان از آنها می ریزد همانند برگ هایی که در روز سرد از درخت می ریزد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٤٨ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦١٤٨- ٤- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ: زَامَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع فَحَطَطْنَا الرَّحْلَ ثُمَّ مَشَى قَلِيلًا ثُمَّ جَاءَ فَأَخَذَ يَدِي فَغَمَزَهَا غَمْزَةً شَدِيدَةً فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ أَ وَ مَا كُنْتُ مَعَكَ فِي الْمَحْمِلِ

ص: ٢٢٤

١- فی المصدر زیادة- أحد.

٢- فی نسخة- فما تزال (هامش المخطوط).

٣- الکافی ٢- ١٨٠- ٥.

٤- فی المصدر زیادة- یا أبا عبیدة.

٥- فی المصدر- من الشجر.

٦- الکافی ٢- ١٨٠- ٧.

فَقَالَ أَ وَ مَا عَلِمْتَ أَنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا جَالَ جَوْلَةً ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِ أَخِيهِ نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِمَا بِوَجْهِهِ فَلَمْ يَزَلْ مُقْبِلًا عَلَيْهِمَا بِوَجْهِهِ وَ يَقُولُ لِلذُّنُوبِ تَحَاتَّ عَنْهُمَا فَتَتَحَاتُّ يَا أَبَا حَمْزَةَ كَمَا يَتَحَاتُّ الْوَرَقُ مِنَ الشَّجَرِ فَيَفْتَرِقَانِ وَ مَا عَلَيْهِمَا مِنْ ذَنْبٍ.

******

ترجمه:

ابو حمزه گفت: با ابو جعفر (ع) همسفر بودم. وقتی بارهایمان را گذاشتیم، او کمی راه رفت و سپس بازگشت و دستم را گرفت و آن را به شدت فشرد. گفتم: "فدایت شوم، آیا من با شما در محمل نبودم؟"

او گفت: "آیا نمی دانی که وقتی مؤمن گردش کوتاهی می کند و سپس دست برادرش را می گیرد، خداوند به آنها با روی خود نگاه می کند و پیوسته به آنها روی می کند و به گناهان می گوید از آنها فرو بریزید؟ و گناهان از آنها فرو می ریزند، ای ابو حمزه، همان طور که برگ ها از درخت می ریزند. پس از یکدیگر جدا می شوند در حالی که هیچ گناهی بر آنها نیست."

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٤٩ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦١٤٩- ٥- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمْرٍو الْأَفْرَقِ عَنْ أَبِی عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: يَنْبَغِی لِلْمُؤْمِنَيْنِ إِذَا تَوَارَى أَحَدُهُمَا عَنْ صَاحِبِهِ شَجَرَةً (٢) ثُمَّ الْتَقَيَا أَنْ يَتَصَافَحَا.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام فرمود :سزاوار است برای دو مؤمن که وقتی به اندازه یک درخت از (دید) هم پنهان شدند و سپس دوباره با هم ملاقات نمودند،(مجددا) مصافحه نمایند!

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۱۵۰ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱٦۱۵۰- ٦- (۳) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ جَدِّهِ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ أَوْ غَيْرِهِ عَنْ رَزِينٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ الْمُسْلِمُونَ إِذَا غَزَوْا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص- وَ مَرُّوا بِمَكَانٍ كَثِيرِ الشَّجَرِ ثُمَّ خَرَجُوا إِلَى الْفَضَاءِ نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَتَصَافَحُوا.

******

ترجمه:

رزین از ابو عبدالله (ع) روایت کرده است که گفت: مسلمانان وقتی با رسول خدا (ص) به جنگ می رفتند و از مکانی پر از درخت عبور می کردند و سپس به فضای باز می رسیدند، به یکدیگر نگاه می کردند و با هم دست می دادند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۱۵۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱٦۱۵۱- ۷- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ شُعَيْبِ بْنِ وَاقِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ عَنِ النَّبِيِّ ص فِي حَدِيثِ الْمَنَاهِي قَالَ: وَ نَهَى عَنْ مُصَافَحَةِ الذِّمِّيِّ.

******

ترجمه:

رسول اکرم نهی کردند ازدست دادن با کافرذمی .

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۱۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۶۱۵۲- ۸- (۵) وَ فِی الْخِصَالِ بِإِسْنَادِهِ الآتِی (٦) عَنْ عَلِیٍّ ع فِی حَدِیثِ الْأَرْبَعِمِائَةِ قَالَ: إِذَا لَقِیتُمْ إِخْوَانَکُمْ فَتَصَافَحُوا وَ أَظْهِرُوا لَهُمُ الْبَشَاشَةَ وَ الْبِشْرَ تَتَفَرَّقُوا وَ مَا عَلَیْکُمْ مِنَ الْأَوْزَارِ قَدْ ذَهَبَ صَافِحْ عَدُوَّکَ وَ إِنْ

۱- الکافی ۲- ۱۸۱- ۹.

۲- فی المصدر- بشجرة.

۳- الکافی ۲- ۱۸۱- ۱۲.

٤- الفقیه ٤- ۸- ٤۹٦۸.

٥- الخصال- ٦۳۳.

٦- یأتی فی الفائدة الأولی من الخاتمة برمز (ر).

کَرِهَ فَإِنَّهُ مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ عِبَادَهُ یَقُولُ ادْفَعْ بِالَّتِی هِیَ أَحْسَنُ السَّیِّئَةَ (۱) الآیَتَیْنِ.

******

ترجمه:

علی (ع) در حدیث چهارصدگانه گفت: وقتی برادرانتان را ملاقات کردید، با آنها دست بدهید و به آنها لبخند بزنید و خوشرویی نشان دهید. سپس از هم جدا شوید در حالی که هیچ گناهی بر شما باقی نمانده است. با دشمنت نیز دست بده، حتی اگر او ناراضی باشد؛ زیرا این از چیزهایی است که خداوند عز و جل به بندگانش امر کرده است. خداوند می فرماید: "بدی را با آنچه بهتر است دفع کن." (مؤمنون ۲۳:۹٦)

۱۲۸- بَابُ آدَابِ اسْتِقْبَالِ الْقَادِمِ وَ تَشْیِیعِهِ

اشارة

(۲) ۱۲۸ بَابُ آدَابِ اسْتِقْبَالِ الْقَادِمِ وَ تَشْيِيعِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱٦۱۵۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱٦۱۵۳- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْخِصَالِ وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ الْمُفَسِّرِ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيِّ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص لَمَّا جَاءَهُ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ- مِنَ الْحَبَشَةِ قَامَ إِلَيْهِ وَ اسْتَقْبَلَهُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ خُطْوَةً وَ عَانَقَهُ وَ قَبَّلَ مَا بَيْنَ عَيْنَيْهِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ بَكَى فَرَحاً بِرُؤْيَتِهِ.

******

ترجمه:

حسن بن على عسكرى (ع) از پدرانش روايت كرده است كه گفت: هنگامى كه جعفر بن ابى طالب از حبشه نزد رسول خدا (ص) آمد، پيامبر به سمت او برخاست و دوازده گام به سوى او برداشت و او را در آغوش گرفت و بين چشمانش را بوسيد و تا جايى كه فرمود: و از خوشحالى ديدن او گريست.

[رقم الحديث الكلى: ۱٦۱۵٤ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱٦۱۵٤- ۲- (٤) وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ الْبَغْدَادِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَنْبَسَةَ عَنْ دَارِمِ بْنِ قَبِيصَةَ وَ نُعَيْمِ بْنِ صَالِحٍ جَمِيعاً عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ: إِنَّ مِنْ حَقِّ الضَّيْفِ أَنْ تَمْشِيَ مَعَهُ فَتُخْرِجَهُ مِنْ حَرِيمِكَ إِلَى الْبَابِ.

******

ترجمه:

امام رضا (علیه السلام) : از جمله حقوق مهمان بر تو آن است که (هنگام رفتنش) او را تا دم در همراهی کنی.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٥٥ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦١٥٥- ٣- (٥) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ (٦) عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ٢٢٦

١- المؤمنون ٢٣- ٩٦.

٢- الباب ١٢٨ فیه ٦ أحادیث.

٣- الخصال- ٤٨٤- ٥٨، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ١- ٢٥٤- ٤.

٤- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ٦٩- ٣٢٣.

٥- المحاسن- ٢٣٣- ١٨٦.

٦- فی المصدر- سعدان عن عبد الرحیم بن مسلم.

مَنْ قَامَ مِنْ مَجْلِسِهِ تَعْظِیماً لِرَجُلٍ قَالَ مَکْرُوهٌ إِلَّا لِرَجُلٍ فِی الدِّینِ.

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار نقل شده است که گفت: به امام ابوعبدالله (علیه السلام) گفتم:

کسی که از جای خود به پا خیزد به احترام مردی،

فرمود: ناپسند است مگر برای مردی در دین.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٥٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦١٥٦- ٤- (١) الْحَسَنُ بْنُ الْفَضْلِ الطَّبْرِسِيُّ فِي مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ قَالَ: دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ ص رَجُلٌ الْمَسْجِدَ وَ هُوَ جَالِسٌ وَحْدَهُ فَتَزَحْزَحَ لَهُ وَ قَالَ إِنَّ مِنْ حَقِّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ إِذَا أَرَادَ الْجُلُوسَ أَنْ يَتَزَحْزَحَ لَهُ.

******

ترجمه:

در کتاب "مکارم الأخلاق" آمده است: مردی وارد مسجد شد در حالی که پیامبر (ص) تنها نشسته بود. پیامبر برای او جا باز کرد و گفت: "از حقوق مسلمان بر مسلمان دیگر این است که وقتی می خواهد بنشیند، برای او جا باز کند."

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٥٧ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦١٥٧- ٥- (٢) قَالَ وَ رُوِيَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ: مَنْ أَحَبَّ أَنْ تَمَثَّلَ لَهُ الرِّجَالُ قِيَاماً فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ.

******

ترجمه:

گفته شد و روایت شده است که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: هر کس دوست داشته باشد که مردان برای او به پا خیزند جایگاهش پرازآتش جهنم می شود .

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۱۵۸ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱٦۱۵۸- ٦- (۳) قَالَ وَ قَالَ ع لَا تَقُومُوا کَمَا یَقُومُ الْأَعَاجِمُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ وَ لَا بَأْسَ أَنْ یَتَحَلْحَلَ عَنْ مَکَانِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی بَعْضِ الْمَقْصُودِ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۵) وَ لَعَلَّ النَّهْیَ عَنِ الْقِیَامِ مَخْصُوصٌ بِالدَّوَامِ بِقَرِینَةِ ذِکْرِ الْأَعَاجِمِ وَ یَحْتَمِلُ النَّسْخُ.

******

ترجمه:

و (امام) علیه السلام فرمود: مانند عجم ها (غیرعرب ها) برای یکدیگر به پا نخیزید و ایرادی ندارد که از جای خود جابجا شود.

ص: ۲۲۷

۱- مکارم الأخلاق- ۲۵.

۲- مکارم الأخلاق- ۲۵.

۳- مکارم الأخلاق- ۲٦.

٤- تقدم فی الباب ۷۰ و فی الحدیث ۱۵ من الباب ۱۲٦ من هذه الأبواب، و فی الباب ۲۸ من أبواب آداب السفر.

۵- یأتی فی الحدیث ۱ من الباب ۱۳۰، و فی الحدیث ۱ من الباب ۱۳۱ من هذه الأبواب.

۱۲۹- بَابُ حُكْمِ تَقْبِيلِ الْبِسَاطِ بَيْنَ يَدَيِ الْأَشْرَافِ وَ التَّرَجُّلِ لَهُمْ وَ الِاشْتِدَادِ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ عِنْدَ الْمَسِيرِ

اشارة

(۱) ۱۲۹ بَابُ حُكْمِ تَقْبِيلِ الْبِسَاطِ بَيْنَ يَدَيِ الْأَشْرَافِ وَ التَّرَجُّلِ لَهُمْ وَ الِاشْتِدَادِ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ عِنْدَ الْمَسِيرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۱۵۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۱۵۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زِيَادِ بْنِ جَعْفَرٍ الْهَمَذَانِيِّ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَحْمَدَ الْمُكَتِّبِ وَ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقِ كُلِّهِمْ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى قَالَ: سَأَلَنِي أَبُو قُرَّةَ صَاحِبُ الْجَاثَلِيقِ- أَنْ أُوصِلَهُ إِلَى الرِّضَا ع فَاسْتَأْذَنْتُهُ فِي ذَلِكَ فَقَالَ أَدْخِلْهُ عَلَيَّ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ قَبَّلَ بِسَاطَهُ وَ قَالَ هَكَذَا (۳) عَلَيْنَا فِي دِينِنَا أَنْ نَفْعَلَ بِأَشْرَافِ (٤) زَمَانِنَا الْحَدِيثَ وَ لَيْسَ فِيهِ أَنَّهُ أَنْكَرَ ذَلِكَ.

******

ترجمه:

صفوان بن يحيى گفت: ابو قره، صاحب جاثليق، از من خواست كه او را نزد امام رضا (ع) ببرم. از امام براى اين كار اجازه خواستم و او گفت: "او را نزد من بياور." وقتى ابو قره نزد امام وارد شد، بساط (فرش) او را بوسيد و گفت: "در دين ما چنين است كه با بزرگان زمان خود اينگونه رفتار كنيم." حديث ادامه دارد و در آن نيامده كه امام اين كار را انكار كرد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۱۶۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

١٦١٦٠- ٢- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع وَ قَدْ لَقِيَهُ عِنْدَ مَسِيرِهِ إِلَى الشَّامِ دَهَاقِينُ أَهْلِ الْأَنْبَارِ- فَتَرَجَّلُوا لَهُ وَ اشْتَدُّوا بَيْنَ يَدَيْهِ [فَقَالَ] مَا هَذَا الَّذِی صَنَعْتُمُوهُ قَالُوا خُلُقٌ نُعَظِّمُ بِهِ أُمَرَاءَنَا فَقَالَ ع وَ اللَّهِ مَا يَنْتَفِعُ بِهَذَا أُمَرَاؤُكُمْ وَ إِنَّكُمْ (لَتَشُقُّونَ بِهِ عَلَى أَنْفُسِكُمْ) (٦) وَ تَشْقَوْنَ بِهِ فِی آخِرَتِكُمْ فَمَا (٧) أَخْسَرَ الْمَشَقَّةَ وَرَاءَهَا الْعِقَابُ وَ مَا أَرْبَحَ (٨) الدَّعَةَ مَعَهَا الْأَمَانُ مِنَ النَّارِ.

******

ترجمه:

محمد بن حسین الرضی در نهج البلاغه گفته است: امیر المؤمنین (ع) فرمود هنگامی که به سمت شام می رفت، دهقانان اهل انبار او را ملاقات کردند. آنها از مرکب های خود پیاده شدند و در برابر او دویدند. او (ع) گفت: "این چه کاری است که انجام می دهید؟" گفتند: "این عادتی است که با آن بزرگان خود را احترام می کنیم." امام (ع) فرمود: "به خدا قسم، امیران شما از این کار بهره ای نمی برند و شما خود را به زحمت می اندازید و در آخرت نیز بدبخت خواهید شد. چه زیان بخش است مشقتی که پس از آن عذاب است و چه سودمند است راحتی ای که با آن ایمنی از آتش همراه است."

١- الباب ١٢٩ فيه حديثان.

٢- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٣٠- ١.

٣- فی نسخة- هذا (هامش المخطوط).

٤- فی المصدر زيادة- أهل.

٥- نهج البلاغة ٣- ١٦٠- ٣٧.

٦- فی المصدر- لتشقون علی أنفسکم فی دنیاکم.

٧- فی المصدر- و ما.

٨- فی المصدر- و أربح.

١٣٠- بَابُ تَحْرِيمِ حَجْبِ الشِّيعَةِ

اشارة

(١) ١٣٠ بَابُ تَحْرِيمِ حَجْبِ الشِّيعَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦١٦١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦١٦١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاکَ مَا تَقُولُ فِی مُسْلِمٍ أَتَی مُسْلِماً (٣) وَ هُوَ فِی مَنْزِلِهِ فَاسْتَأْذَنَ عَلَيْهِ فَلَمْ يَأْذَنْ لَهُ وَ لَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِ قَالَ يَا أَبَا حَمْزَةَ أَيُّمَا مُسْلِمٍ أَتَی مُسْلِماً زَائِراً أَوْ طَالِبَ حَاجَةٍ وَ هُوَ فِی مَنْزِلِهِ فَاسْتَأْذَنَ عَلَيْهِ فَلَمْ يَأْذَنْ لَهُ وَ لَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِ لَمْ يَزَلْ فِی لَعْنَةِ اللَّهِ حَتَّی يَلْتَقِيَا قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاکَ فِی لَعْنَةِ اللَّهِ حَتَّی يَلْتَقِيَا قَالَ نَعَمْ (٤).

******

ترجمه:

ابو حمزه از امام باقر (ع) روایت کرده است که گفت: به او گفتم: "فدایت شوم، چه می فرمایید درباره مسلمانی که به دیدار مسلمانی دیگر می رود و در منزلش بر او وارد می شود، اما او اجازه ورود نمی

دهد و به دیدار او نمی آید؟" امام فرمود: "ای ابو حمزه، هر مسلمانی که به دیدار مسلمانی دیگر برود، خواه برای زیارت یا برای حاجتی، و در منزلش بر او وارد شود و او اجازه ورود ندهد و به دیدار او نیاید، پیوسته در لعنت خدا خواهد بود تا وقتی که با هم ملاقات کنند." گفتم: "فدایت شوم، پیوسته در لعنت خدا تا وقتی که با هم ملاقات کنند؟" فرمود: "بله."

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٦٢ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦١٦٢- ٢- (٥) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَنَظَرَ إِلَيَّ بِوَجْهٍ قَاطِبٍ فَقُلْتُ مَا الَّذِي غَيَّرَكَ لِي قَالَ الَّذِي غَيَّرَكَ لِإِخْوَانِكَ بَلَغَنِي يَا إِسْحَاقُ- أَنَّكَ أَقْعَدْتَ بِبَابِكَ بَوَّاباً يَرُدُّ عَنْكَ فُقَرَاءَ الشِّيعَةِ- فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنِّي خِفْتُ الشُّهْرَةَ قَالَ أَ فَلَا خِفْتَ الْبَلِيَّةَ أَ وَ مَا عَلِمْتَ أَنَّ الْمُؤْمِنَيْنِ إِذَا الْتَقَيَا فَتَصَافَحَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الرَّحْمَةَ عَلَيْهِمَا فَكَانَتْ تِسْعَةً وَ تِسْعِينَ لِأَشَدِّهِمَا حُبّاً لِصَاحِبِهِ فَإِذَا تَوَاقَفَا غَمَرَتْهُمَا الرَّحْمَةُ (٦) وَ إِذَا قَعَدَا يَتَحَادَثَانِ قَالَتِ الْحَفَظَةُ بَعْضُهَا لِبَعْضٍ اعْتَزِلُوا بِنَا لَعَلَّ لَهُمَا سِرّاً وَ قَدْ سَتَرَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا فَقُلْتُ أَ لَيْسَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ

١- الباب ١٣٠ فيه ٥ أحاديث.

٢- الكافی ٢- ٣٦٥- ٤.

٣- فی المصدر زيادة- زائرا.

٤- فی المصدر- نعم يا أبا حمزة.

٥- الكافی ٢- ١٨١- ١٤.

٦- فی المصدر- فاذا توافقا غمرتهما الرحمة.

ما يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ (۱) فَقَالَ يَا إِسْحَاقُ- إِنْ كَانَتِ الْحَفَظَةُ لَا تَسْمَعُ فَإِنَّ عَالِمَ السِّرِّ يَسْمَعُ وَ يَرَى.

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار گفت: نزد امام صادق (ع) رفتم و او به من با چهره ای درهم کشیده نگاه کرد. گفتم: "چه چیزی شما را نسبت به من تغییر داده است؟" امام فرمود: "چیزی که تو را نسبت به برادرانت تغییر داده است. ای اسحاق، به من رسیده که تو درِ خانه ات دربانی گذاشته ای که فقیران شیعه را از تو دور کند." گفتم: "فدایت شوم، من از شهرت ترسیدم." امام فرمود: "آیا از بلا نترسیدی؟ آیا نمی دانی که وقتی دو مؤمن با یکدیگر ملاقات می کنند و با هم دست می دهند، خداوند عز و جل رحمت خود را بر آنها نازل می کند و نود و نه قسمت از آن برای کسی است که محبت بیشتری به دیگری دارد؟ و هنگامی که با هم ایستاده اند، رحمت آنها را فرا می گیرد و وقتی که می نشینند و با هم گفتگو می کنند، فرشتگان حافظ به یکدیگر می گویند: 'کنار برویم، شاید این دو سری دارند و خداوند آن را پوشانده است.'" گفتم: "آیا خداوند عز و جل نمی فرماید: 'هیچ سخنی را بر زبان نمی آورد مگر اینکه نزد او مراقبی آماده است' (ق ۱۸: ۵۰)؟" امام فرمود: "ای اسحاق، اگر فرشتگان حافظ نمی شنوند، عالم السر (خداوند) می شنود و می بیند."

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۱۶۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۶۱۶۳- ۳- (۲) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَيُّمَا مُؤْمِنٍ كَانَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ مُؤْمِنٍ حِجَابٌ ضَرَبَ اللَّهُ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْجَنَّةِ سَبْعِينَ أَلْفَ سُورٍ مِنَ السُّورِ إِلَى السُّورِ مَسِيرَةُ أَلْفِ عَامٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ (۳)

وَ رَوَاهُ أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ مِثْلَهُ (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ بَکْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از مفضل بن عمر نقل شده است که گفت: امام ابوعبدالله (علیه السلام) فرمود: هر مؤمنی که بین او و مؤمن دیگری پرده ای باشد، خداوند بین او و بهشت هفتاد هزار دیوار قرار می دهد که فاصله هر دیوار تا دیوار دیگر به اندازه مسافت هزار سال است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٦٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦١٦٤- ٤- (٦) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ جُمْهُورٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: کُنْتُ عِنْدَ الرِّضَا ع ثُمَّ ذَکَرَ حَدِیثاً طَوِیلًا مَضْمُونُهُ أَنَّ ثَلَاثَةً مِنْ بَنِی إِسْرَائِیلَ حَجَبُوا مُؤْمِناً وَ لَمْ یَأْذَنُوا لَهُ ثُمَّ صَحِبُوهُ فَنَزَلَتْ نَارٌ مِنَ السَّمَاءِ فَأَحْرَقَتْهُمْ وَ بَقِیَ هُوَ.

******

ترجمه:

از محمد بن سنان نقل شده است که گفت: نزد امام رضا (علیه السلام) بودم. سپس حدیثی طولانی ذکر کرد که مضمون آن این بود که سه نفر از بنی اسرائیل مؤمنی را حبس کردند و به او اجازه ندادند. سپس با او همراه شدند، آتشی از آسمان نازل شد و آنها را سوزاند، و او باقی ماند.

۱- ق ۵۰- ۱۸.

۲- الکافی ۲- ۳٦٤- ۱.

۳- عقاب الأعمال- ۲۸۵- ۱.

٤- المحاسن- ۱۰۱- ۷٤.

۵- الکافی ۲- ۳٦۵- ۳.

٦- الکافی ۲- ۳٦٤- ۲.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۱٦۵ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱٦۱٦۵- ۵- (۱) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی عَنْ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ الْأَنْصَارِیِّ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی ع قَالَ: الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ لِأَبِیهِ وَ أُمِّهِ مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنِ اتَّهَمَ أَخَاهُ مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنْ غَشَّ أَخَاهُ مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنْ لَمْ یَنْصَحْ أَخَاهُ (۲) مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنِ احْتَجَبَ عَنْ أَخِیهِ مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنِ اغْتَابَ أَخَاهُ.

******

ترجمه:

از عبدال مؤمن انصاری نقل شده است که امام ابوالحسن موسی (علیه السلام) فرمود: مؤمن برادر مؤمن است، از پدر و مادرش. لعنت شده است، لعنت شده است کسی که برادرش را متهم کند. لعنت شده است، لعنت شده است کسی که به برادرش خیانت کند. لعنت شده است، لعنت شده است کسی که به برادرش نصیحت نکند لعنت شده است، لعنت شده است کسی که از برادرش خود را مخفی کند. لعنت شده است، لعنت شده است کسی که از برادرش بدگویی کند.

۱۳۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْمُعَانَقَةِ لِلْمُؤْمِنِ وَ الِالْتِزَامِ وَ الْمُسَاءَلَةِ

اشارة

(۳) ۱۳۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْمُعَانَقَةِ لِلْمُؤْمِنِ وَ الِالْتِزَامِ وَ الْمُسَاءَلَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٦٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦١٦٦- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالا أَيُّمَا مُؤْمِنٍ خَرَجَ إِلَى أَخِيهِ يَزُورُهُ عَارِفاً بِحَقِّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَسَنَةً وَ مُحِيَتْ عَنْهُ سَيِّئَةٌ وَ رُفِعَتْ لَهُ دَرَجَةٌ فَإِذَا طَرَقَ الْبَابَ فُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ فَإِذَا الْتَقَيَا وَ تَصَافَحَا وَ تَعَانَقَا أَقْبَلَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا بِوَجْهِهِ ثُمَّ بَاهَى بِهِمَا الْمَلَائِكَةَ فَيَقُولُ انْظُرُوا إِلَى عَبْدَيَّ تَزَاوَرَا وَ تَحَابَّا فِيَّ حَقٌّ عَلَيَّ أَنْ لَا أُعَذِّبَهُمَا بِالنَّارِ بَعْدَ ذَلِكَ الْمَوْقِفِ الْحَدِيثَ.

وَ هُوَ يَشْتَمِلُ عَلَى ثَوَابٍ جَزِيلٍ.

******

ترجمه:

محمد بن الجعفي روايت مى كند كه از امام باقر و امام صادق (عليهما السلام) نقل كرده است كه فرمودند: "هر مؤمنى كه براى ديدار برادر خود خارج شود و با شناخت حق او، خداوند به او براى هر قدمى حسنه مى نويسد و گناهى از او پاك مى شود و درجه اى براى او ارتقا مى يابد. وقتى به در برادرش مى رسد، درهاى آسمان براى او باز مى شود. وقتى كه با يكديگردست مى دهند ودرآغوش مى كشند، خداوند به سوى آنها مى پردازد و به رويشان نگاه مى كند، سپس فرشتگان را به آنها نگاه

می کند و می گوید: 'نگاه کنید به بنده ای که برای دیدار و دوستی با یکدیگر آمدند. این در حقیقت حقی است که من به آنها دیگر نخواهم سوزانیدشان در آتش پس از آن لحظه.' و این وقوع دارای پاداش فراوانی است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۱۶۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۱۶۷- ۲- (۵) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الْمُؤْمِنَیْنِ إِذَا اعْتَنَقَا غَمَرَتْهُمَا الرَّحْمَةُ فَإِذَا الْتَزَمَا لَا یُرِیدَانِ بِذَلِکَ إِلَّا وَجْهَ اللَّهِ وَ لَا یُرِیدَانِ غَرَضاً مِنْ أَغْرَاضِ الدُّنْیَا قِیلَ لَهُمَا مَغْفُورٌ لَکُمَا فَاسْتَأْنِفَا فَإِذَا أَقْبَلَا عَلَی

۱- عدّة الداعی- ۱۷٤.

۲- فی المصدر زیادة- ملعون ملعون من استاثر علی أخیه.

۳- الباب ۱۳۱ فیه ۳ أحادیث.

٤- الکافی ۲- ۱۸۳- ۱.

۵- الکافی ۲- ۱۸٤- ۲.

الْمُسَاءَلَةِ قَالَتِ الْمَلَائِکَةُ بَعْضُهَا لِبَعْضٍ تَنَحَّوْا عَنْهُمَا فَإِنَّ لَهُمَا سِرّاً وَ قَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَیْهِمَا الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق *: اگر دو مؤمن و با هم معانقه کنند رحمت خدا آنها را فرا می گیرد ووقتی یکدیگر را در آغوش بگیرندوهدف دنیائ ناشته باشند به آنها گفته می شود: "گناهان شما مغفور شده است."

پس وقتی که به مسائل شخصی پرداختند ، فرشتگان به یکدیگر می گویند: "از آنها دوری کنید، زیرا که آنها مسائل خصوصی دارند که خدا ازما پنهان کرده .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٦٨ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦١٦٨- ٣- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ عَبَّادِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الدَّيْلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ قَالَ لَهُ لَا تَمَلَّ مِنْ زِيَارَةِ إِخْوَانِکَ فَإِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا لَقِيَ أَخَاهُ فَقَالَ لَهُ مَرْحَباً كُتِبَ لَهُ مَرْحَباً إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَإِذَا صَافَحَهُ أَنْزَلَ اللَّهُ فِيمَا بَيْنَ إِبْهَامِهِمَا مِائَةَ رَحْمَةٍ تِسْعَةٌ وَ تِسْعُونَ مِنْهَا لِأَشَدِّهِمَا حُبّاً لِصَاحِبِهِ ثُمَّ أَقْبَلَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا بِوَجْهِهِ فَكَانَ عَلَى أَشَدِّهِمَا حُبّاً لِصَاحِبِهِ أَشَدَّ إِقْبَالًا فَإِذَا تَعَانَقَا غَمَرَتْهُمَا الرَّحْمَةُ.

ثُمَّ ذَكَرَ بَقِيَّةَ الْحَدِيثِ نَحْوَ الْحَدِيثِ السَّابِقِ أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ هُنَا (٢) وَ فِي صَلَاةِ جَعْفَرٍ (٣).

******

ترجمه:

این حدیث از امام صادق (ع) نقل می کند که به اسحاق بن عمار روایت کرده اند که امام علی (ع) به او فرمود: "از زیارت برادرانت خسته نشو، زیرا هرگاه مؤمنی برادر خود را ملاقات کند و به او خوش آمدگویی کند، برایش برابر خوش آمدگویی تا روز قیامت نوشته می شود. و زمانی که با او دست داد، خداوند صد رحمت بینشان فرستد، نود و نه رحمت از آن برای ارجحشان به دلیل محبت به یار خود، و پس از آن خداوند به سوی آنها نگاه می کند و روی خود را به سوی آنها می آورد، و بر ارجحشان محبت بیشتری از خود نشان می دهد. و زمانی که همدیگررا درآغوش بگیرند آنها را رحمت فرا خواهد گرفت."

۱۳۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِفَادَةِ الْإِخْوَانِ فِی اللَّهِ

اشارة

(٤) ۱۳۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِفَادَةِ الْإِخْوَانِ فِی اللَّهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٦٩ - رقم الحدیث الباب: ۱]

١٦١٦٩- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مَحْفُوظِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَیْدٍ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا ع یَقُولُ مَنِ اسْتَفَادَ أَخاً فِی اللَّهِ اسْتَفَادَ بَیْتاً فِی الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

محمد بن زید را نقل کرده که شنیدم امام رضا (علیه السلام) می فرمایند: "هر کس برای خداوند به برادرش کمک کند، در واقع به یک خانه در بهشت دست یافته است."

ص: ۲۳۲

۱- ثواب الأعمال- ۱۷٦- ۱.

۲- تقدم فی الحدیث ۱ من الباب ۱۲۸ من هذه الأبواب.

۳- تقدم فی الحدیثین ۳ و ۷ من الباب ۱ من أبواب صلاة جعفر.

٤- الباب ١٣٢ فيه حديثان.

٥- ثواب الأعمال- ١٨٢- ١، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ٧ من هذه الأبواب.

[رقم الحديث الكلی: ١٦١٧٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦١٧٠- ٢- (١) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِی مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ ابْنِ قُولَوَيْهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ شَرِيفِ بْنِ سَابِقٍ عَنْ أَبِی الْعَبَّاسِ الْفَضْلِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِی حَدِيثٍ مَا اسْتَفَادَ امْرُؤٌ مُسْلِمٌ فَائِدَةً بَعْدَ الْإِسْلَامِ (٢) مِثْلَ أَخٍ يَسْتَفِيدُهُ فِی اللَّهِ ثُمَّ قَالَ يَا فَضْلُ- لَا تَزْهَدُوا فِی فُقَرَاءِ شِيعَتِنَا فَإِنَّ الْفَقِيرَ (٣) لَيُشَفَّعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِی مِثْلِ رَبِيعَةَ وَ مُضَرَ- ثُمَّ قَالَ يَا فَضْلُ إِنَّمَا سُمِّیَ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِناً لِأَنَّهُ يُؤْمِنُ عَلَی اللَّهِ فَيُجِيزُ أَمَانَهُ ثُمَّ قَالَ أَ مَا سَمِعْتَ اللَّهَ يَقُولُ فِی أَعْدَائِكُمْ إِذَا رَأَوْا شَفَاعَةَ الرَّجُلِ مِنْكُمْ لِصَدِيقِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَما لَنا مِنْ شافِعِينَ وَ لا صَدِيقٍ حَمِيمٍ (٤).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِكَ (٥) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

امام جعفر صادق (علیه السلام) روایت می کند که پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) فرمود: "هیچ مسلمانی بعد از اسلام بهره ای نبرده است که مانند برادری که از او در راه خدا بهره مند شود." سپس فرمود: "ای فضل،به فقرای شیعه ما بی رغبتی نشان ندهید، زیرا فقیر در روز قیامت می تواند مانند ربیعه و مضر شفاعت کند." سپس ادامه داد: "ای فضل، مؤمن را مومن نامیدند به خاطر ایمانش به خدا وامان دادن او تایید کرده ." سپس فرمود: "آیا شنیده ای که خدا درباره دشمنان شما فرموده است: هنگامی که شفاعت یکی از شما را برای دوست صدیقش در روز قیامت ببینند (می گوید) ما نه شفیع و نه دوست صمیمی خواهیم داشت." (سوره ی شعراء، آیات ١٠٠-١٠١)

۱۳۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَقْبِيلِ الْمُؤْمِنِ لِلْمُؤْمِنِ وَ مَوْضِعِ التَّقْبِيلِ

اشارة

(۷) ۱۳۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَقْبِيلِ الْمُؤْمِنِ لِلْمُؤْمِنِ وَ مَوْضِعِ التَّقْبِيلِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱٦۱۷۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱٦۱۷۱- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَمْرَكِيِّ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: مَنْ قَبَّلَ

ص: ۲۳۳

۱- أمالى الطوسىّ ۱- ٤٦، و أورد صدره فى الحديث ۲ من الباب ۱ من أبواب أحكام المساجد، و قطعة منه فى الحديث ۷ من الباب ۲ من أبواب الدفن.

۲- فى المصدر- بعد فائدة الإسلام.

۳- فى المصدر- فان الفقير منهم.

٤- الشعراء ۲٦- ۱۰۰- ۱۰۱.

٥- تقدم فى الحديث ١٤ من الباب ٤٩ من أبواب آداب السفر، و فى الباب ۷ من هذه الأبواب.

٦- يأتى فى الحديث ٤ من الباب ۱ من أبواب موجبات الارث.

۷- الباب ۱۳۳ فيه ۸ أحاديث.

۸- الكافى ۲- ۱۸٥- ٥.

لِلرَّحِمِ ذَا قَرَابَةٍ فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَیْ ءٌ وَ قُبْلَةُ الْأَخِ عَلَى الْخَدِّ وَ قُبْلَةُ الْإِمَامِ بَيْنَ عَيْنَيْهِ.

******

ترجمه:

از طرف علی بن جعفر، از سوی ابو الحسن الرضا (علیه السلام) نقل شده است: "هرکس فردی از خویشاوندان خود را ببوسد ، بر او هیچ اشکالی ندارد ، ومحل بوسیدن برادر بر روی گونه، و محل بوسیدن امام بین دو چشم است."

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٧٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦١٧٢- ٢- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الصَّبَّاحِ مَوْلَى آلِ سَامٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَيْسَ الْقُبْلَةُ عَلَى الْفَمِ إِلَّا لِلزَّوْجَةِ وَ الْوَلَدِ الصَّغِيرِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمود: بوسیدن دهن سزاوار نیست جز نسبت بهمسر یا فرزند خردسال.

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٧٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦١٧٣- ٣- (٢) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ رِفَاعَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يُقَبَّلُ رَأْسُ أَحَدٍ وَ لَا يَدُهُ إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ ص- أَوْ مَنْ أُرِيدَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ص.

******

ترجمه:

از امام صادق(علیه السّلام)که فرمود: بوسیده نشود سر و نه دست کسی جز رسول خدا(صلّی الله علیه و آله)و یا کسی که از او قصد رسول خدا(صلّی الله علیه و آله)شود.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٧٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦١٧٤- ٤- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ زَيْدٍ النَّرْسِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَزْيَدٍ صَاحِبِ السَّابِرِیِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فَتَنَاوَلْتُ يَدَهُ فَقَبَّلْتُهَا فَقَالَ أَمَا إِنَّهَا لَا تَصْلُحُ إِلَّا لِنَبِیٍّ أَوْ وَصِیِّ نَبِیٍّ.

******

ترجمه:

صَاحِبِ السَّابِرِیِّ می گوید برحضرت صادق * وارد شدم دست خودرا دادند ومن آنرا بوسیدم . حضرت فرمودند : این کاردرست نیست مگر درمورد پیامبریا جانشین او

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٧٥ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦١٧٥- ٥- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع نَاوِلْنِی يَدَکَ أُقَبِّلْهَا فَأَعْطَانِيهَا فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاکَ رَأْسَکَ فَفَعَلَ فَقَبَّلْتُهُ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاکَ رِجْلَکَ قَالَ أَقْسَمْتُ أَقْسَمْتُ أَقْسَمْتُ ثَلَاثاً وَ بَقِیَ شَیْ ءٌ وَ بَقِیَ شَیْ ءٌ وَ بَقِیَ شَیْ ءٌ.

******

ترجمه:

یونس بن یعقوب می گوید: به امام صادق (علیه السلام) گفتم: "دست خود را به من بدهید تا آن را ببوسم." امام علیه السلام دست خود را به او داد. یونس گفت: "سر شما را هم ببوسم فدای شما بشوم

!" امام علیه السلام این کار را کرد. سپس یونس گفت: "پای شما را هم ببوسم فدایتان شوم !" امام علیه السلام گفت: "قسم می خورم، قسم می خورم، قسم می خورم!"

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٧٦ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦١٧٦- ٦- (٥) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ عَنْ عُبَیْسِ بْنِ هِشَامٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَحْمَدَ الْمِنْقَرِیِّ عَنْ یُونُسَ بْنِ ظَبْیَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ لَکُمْ لَنُوراً تُعْرَفُونَ بِهِ فِی الدُّنْیَا حَتَّی إِنَ

١- الکافی ٢- ١٨٦- ٦.

٢- الکافی ٢- ١٨٥- ٢.

٣- الکافی ٢- ١٨٥- ٣.

٤- الکافی ٢- ١٨٥- ٤.

٥- الکافی ٢- ١٨٥- ١.

أَحَدَکُمْ إِذَا لَقِیَ أَخَاهُ قَبَّلَهُ فِی مَوْضِعِ النُّورِ مِنْ جَبْهَتِهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : شما هرکدام نوری دارید که دردنیا باعث معرفت شما می شود پس وقتی کسی از شما برادرخود را ملاقات می کند پیشانی او که جای آن نوراست ببوسد .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٧٧ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦١٧٧- ٧- (١) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: رَأَيْتُهُ يَعْنِي صَاحِبَ الزَّمَانِ ع- بَعْدَ مُضِيِّ أَبِي مُحَمَّدٍ ع حِينَ أَيْفَعَ وَ قَبَّلْتُ يَدَيْهِ وَ رَأْسَهُ.

******

ترجمه:

ابراهیم بن ادریس ازپدرش نقل می کند که می گوید: امام زمان(عج) را پس از فوت امام عسکری(ع) و در حالی که نوجوانی نورس بود دیدم و دست و سرش را بوسیدم.

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٧٨ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٦١٧٨- ٨- (٢) عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِي كِتَابِهِ عَنْ أَخِيهِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ أَ يَصْلُحُ لَهُ أَنْ يُقَبِّلَ الرَّجُلَ أَوِ الْمَرْأَةَ قَالَ الْأَخُ وَ الِابْنُ وَ الْأُخْتُ وَ الِابْنَةُ وَ نَحْوُ ذَلِكَ فَلَا بَأْسَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣).

******

ترجمه:

علی بن جعفر در کتاب خود از طرف برادرش نقل کرده است که پرسیدم از امام صادق (علیه السلام) که آیا برای مرد یا زن صحیح است که دیگران را ببوسد؟ امام علیه السلام فرمود: برادر، پسر، خواهر، دختر و موارد مشابه، هیچ اشکالی ندارد.

١٣٤- بَابُ كَرَاهَةِ التَّكْفِيرِ لِلنَّاسِ حَتَّى الْإِمَامِ

اشارة

(٤) ١٣٤ بَابُ كَرَاهَةِ التَّكْفِيرِ لِلنَّاسِ حَتَّى الْإِمَامِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٧٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦١٧٩- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مِهْرَانَ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع فِي حَدِيثٍ أَنَّ رَجُلًا قَصَّ عَلَيْهِ قِصَّةً طَوِيلَةً وَ هُوَ قَائِمٌ وَ أَبْلَغَهُ سَلَامَ رَجُلٍ كَافِرٍ ثُمَّ قَالَ الرَّجُلُ إِنْ أَذِنْتَ لِي يَا سَيِّدِي كَفَّرْتُ لَكَ وَ جَلَسْتُ فَقَالَ آذَنُ لَكَ أَنْ تَجْلِسَ وَ لَا آذَنُ لَكَ أَنْ تُكَفِّرَ فَجَلَسَ ثُمَّ قَالَ ارْدُدْ عَلَى صَاحِبِيَ السَّلَامَ أَ وَ مَا تَرُدُّ السَّلَامَ فَقَالَ عَلَى صَاحِبِكَ أَنْ هَدَاهُ اللَّهُ فَأَمَّا التَّسْلِيمُ فَذَاكَ إِذَا صَارَ فِي دِينِنَا.

ص: ٢٣٥

١- الكافى ١- ٣٣١- ٨.

٢- مسائل علىّ بن جعفر- ١٧٥- ٣١٣.

٣- تقدم فى الحديثين ٣ و ٧ من الباب ١ من أبواب صلاة جعفر و فى الحديث ٧ من الباب ٥٥ من أبواب آداب السفر، و فى الحديث ١ من الباب ١٢٨ من هذه الأبواب.

٤- الباب ١٣٤ فيه حديث واحد.

٥- الكافى ١- ٤٧٩- ٤.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي قَوَاطِعِ الصَّلَاةِ (١) وَ غَيْرِهَا (٢).

******

ترجمه:

از یعقوب بن جعفر بن ابراهیم نقل شده که امام ابوالحسن موسی (علیه السلام) در حدیثی فرمود: مردی داستانی طولانی برای او نقل کرد در حالی که ایستاده بود و سلام مردی کافر را بهحضرت رساند. سپس آن مرد گفت: اگر اجازه دهید، ای سرور من، تعظیم می کنم و می نشینم. امام فرمود: به تو اجازه می دهم که بنشینی اما اجازه نمی دهم که تعظیم کنی. پس او نشست و سپس گفت: سلام مرا به دوست من برگردان، آیا سلام را برنمی گردانی؟ امام فرمود: سلام بر دوست تو باشد اگر خدا او را هدایت کند. اما سلام برگرداندن، این زمانی است که او در دین ما باشد.

۱۳۵- بَابُ كَرَاهَةِ الْمِرَاءِ وَ الْخُصُومَةِ

اشارة

(۳) ۱۳۵ بَابُ كَرَاهَةِ الْمِرَاءِ وَ الْخُصُومَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱٦۱۸۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱٦۱۸۰- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع إِيَّاكُمْ وَ الْمِرَاءَ وَ الْخُصُومَةَ فَإِنَّهُمَا يُمْرِضَانِ الْقُلُوبَ عَلَى الْإِخْوَانِ وَ يَنْبُتُ عَلَيْهِمَا النِّفَاقُ.

******

ترجمه:

از امام ابوعبدالله (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود: از مجادله و خصومت بپرهیزید، زیرا این دو دل ها را نسبت به برادران بیمار می کنند و نفاق بر آن ها می روید.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٨١ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦١٨١- ٢- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ص ثَلَاثٌ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ بِهِنَّ دَخَلَ الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ بَابٍ شَاءَ مَنْ حَسُنَ خُلُقُهُ وَ خَشِيَ اللَّهَ فِي الْمَغِيبِ وَ الْمَحْضَرِ وَ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَ إِنْ كَانَ مُحِقّاً.

******

ترجمه:

پیامبر (صلی الله علیه وآله) فرمود: سه چیز است که هر کس با آن ها خدا را ملاقات کند، از هر دری که بخواهد وارد بهشت می شود: کسی که اخلاقش نیکو باشد، در پنهانی و آشکارا از خدا بترسد و مجادله را ترک کند حتی اگر حق با او باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٨٢ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦١٨٢- ٣- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ قَالَ: مَنْ نَصَبَ اللَّهَ غَرَضاً لِلْخُصُومَاتِ أَوْشَكَ أَنْ يُكْثِرَ الِانْتِقَالَ.

******

ترجمه:

فرمود: کسی که خدا را هدف خصومت ها قرار دهد، نزدیک است که پیوسته جابجا شود.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٨٣ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦١٨٣- ٤- (٧) وَ عَنْهُ عَنْ صَالِحِ بْنِ السِّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا تُمَارِيَنَّ حَلِيماً وَ لَا سَفِيهاً فَإِنَّ الْحَلِيمَ يَقْلِيکَ وَ السَّفِيهَ يُؤْذِيکَ.

******

ترجمه:

از عمار بن مروان نقل شده است که گفت: امام ابوعبدالله (علیه السلام) فرمود: با شخص بردبار مجادله نکن و با شخص نادان نیز، زیرا که بردبار از تو متنفر می شود و نادان تو را اذیت می کند.

ص: ٢٣٦

١- تقدم فی الباب ١٥ من أبواب قواطع الصلاة.

٢- تقدم فی الحدیث ٥ من الباب ١ من أبواب أفعال الصلاة.

٣- الباب ١٣٥ فیه ٩ أحادیث.

٤- الکافی ٢- ٣٠٠- ١.

٥- الکافی ٢- ٣٠٠- ٢.

٦- الکافی ٢- ٣٠١- ٣.

٧- الکافی ٢- ٣٠١- ٤.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٨٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦١٨٤- ٥- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَنْبَسَةَ الْعَابِدِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِيَّاكُمْ وَ الْخُصُومَةَ فَإِنَّهَا تَشْغَلُ الْقَلْبَ وَ تُورِثُ النِّفَاقَ وَ تَكْسِبُ الضَّغَائِنَ.

******

ترجمه:

از عنبسه العابد نقل شده است که امام ابوعبدالله (علیه السلام) فرمود: از خصومت بپرهیزید، زیرا که آن قلب را مشغول می کند و نفاق به وجود می آورد و کینه ها را به دست می آورد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٨٥ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦١٨٥- ٦- (٢) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مَعْرُوفِ بْنِ خَرَّبُوذَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ وَيْلُ أُمِّهِ فَاسِقاً مَنْ لَا يَزَالُ مُمَارِياً وَ وَيْلُ أُمِّهِ فَاجِراً مَنْ لَا يَزَالُ مُخَاصِماً وَ وَيْلُ أُمِّهِ آثِماً مَنْ كَثُرَ كَلَامُهُ فِي غَيْرِ ذَاتِ اللَّهِ.

******

ترجمه:

از علی بن الحسین (علیه السلام) نقل شده است که او می گفت: بدا به حال امتی که پیوسته در مراء و ستیزه باشد! وای بر مردم فاجری که همواره در مخاصمه باشند! و بد امت گناهکاری است که درباره غیر خدا پرگو باشد».

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٨٦ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦١٨٦- ٧- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي التَّوْحِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَنَا زَعِيمٌ بِبَيْتٍ فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ- وَ بَيْتٍ فِي وَسَطِ الْجَنَّةِ وَ بَيْتٍ فِي رِيَاضِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَ إِنْ كَانَ مُحِقّاً.

******

ترجمه:

از جعفر بن محمد از پدرانش نقل شده است که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: من ضامن یک خانه در بالاترین جای بهشت، و یک خانه در وسط بهشت، و یک خانه در باغ های بهشت هستم برای کسی که مجادله را ترک کند حتی اگر حق با او باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٨٧ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٦١٨٧- ٨- (٤) وَ فِی الْخِصَالِ عَنِ الْخَلِیلِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبِی الْعَبَّاسِ السَّرَّاجِ عَنْ قُتَیْبَةَ عَنْ قُرْعَةَ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ أُسَیْدٍ (٥) عَنْ جَبَلَةَ الْإِفْرِیقِیِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ: أَنَا زَعِیمٌ وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ وَ زَادَ وَ لِمَنْ تَرَکَ الْکَذِبَ وَ إِنْ کَانَ هَازِلًا وَ لِمَنْ حَسُنَ خُلُقُهُ.

******

ترجمه:

از جبله الإفریقی نقل شده که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمودند: من ضامن هستم ومثل همان روایت را نقل کرده با یک اضافه وآن اینکه برای کسی که دروغ را ترک کند، هر چند که در شوخی باشد، و برای کسی که خلق خوبی داشته باشد.

١- الکافی ٢- ٣٠١- ٨.

٢- الکافی ٨- ٣٩١- ٥٨٧.

٣- التوحید- ٤٦١- ٣٤.

٤- الخصال- ١٤٤- ١٧٠.

٥- فی المصدر- قزعة، عن إسماعیل بن أمیّة.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٨٨ - رقم الحدیث الباب: ٩]

١٦١٨٨- ٩- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع قَالَ: مَنْ ضَنَّ بِعِرْضِهِ فَلْيَدَعِ الْمِرَاءَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٢) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٣).

******

ترجمه:

محمد بن الحسین الرضی در نهج البلاغه، از امیر المؤمنین علیه السلام نقل می کند که فرمود: "هر کس نسبت به عرض خود بخیل است (نمی خواهد ازدست بدهد)، باید از مجادله دست بردارد."

١٣٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ اجْتِنَابِ شَحْنَاءِ الرِّجَالِ وَ عَدَاوَتِهِمْ وَ مُلَاحَاتِهِمْ وَ مُشَارَّتِهِمْ وَ التَّبَاغُضِ

اشارة

(٤) ١٣٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ اجْتِنَابِ شَحْنَاءِ الرِّجَالِ وَ عَدَاوَتِهِمْ وَ مُلَاحَاتِهِمْ وَ مُشَارَّتِهِمْ وَ التَّبَاغُضِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٨٩ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦١٨٩- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا كَادَ (٦) جَبْرَئِيلُ يَأْتِينِي إِلَّا قَالَ يَا مُحَمَّدُ اتَّقِ شَحْنَاءَ الرِّجَالِ وَ عَدَاوَتَهُمْ.

******

ترجمه:

از امام ابوعبدالله (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: جبرئیل به نزد من نمی آمد مگر این که می گفت: ای محمد، از کینه توزی و دشمنی مردم بپرهیز.

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٩٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦١٩٠- ٢- (٧) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ

١- نهج البلاغة ٣- ٢٣٨- ٣٦٢.

٢- تقدم فى الحديث ٨ من الباب ٢ من أبواب ما تجب فيه الزكاة، و فى الحديث ٣ من الباب ١١ من أبواب آداب الصائم، و فى الحديث ١١ من الباب ٣٤ و فى الحديث ٤ من الباب ٧٥ و فى الحديث ٣ من الباب ٨٣ و فى الحديث ٢٠ من الباب ١١٩ و فى الحديث ٨ من الباب ١٢٠ من هذه الأبواب.

٣- يأتى فى الحديثين ٣ و ٨ من الباب ١٣٦ من هذه الأبواب، و فى الأحاديث ٣ و ١٢ و ٢١ و ٢٤ و ٢٧ من الباب ٢٣ من أبواب الأمر بالمعروف و النهى عن المنكر، و فى الحديثين ٧٠ و ٧١ من الباب ١٣ من أبواب صفات القاضى.

٤- الباب ١٣٦ فيه ٩ أحاديث.

٥- الكافی ٢- ٣٠١- ٥.

٦- فی نسخة- ما کان (هامش المخطوط).

٧- الکافی ٢- ٣٠٢- ١١.

شَاذَانَ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا عَهِدَ إِلَيَّ جَبْرَئِيلُ فِی شَیْ ءٍ مَا عَهِدَ إِلَيَّ فِی مُعَادَاةِ الرِّجَالِ.

******

ترجمه:

از ولید بن صبیح نقل شده که گفت: شنیدم امام ابوعبدالله (علیه السلام) می فرمود: رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: جبرئیل هیچ چیز را به من سفارش نکرده به اندازه ای که در مورد دشمنی با مردم به من سفارش کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٩١ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦١٩١- ٣- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَيْنِ الْكِنْدِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ جَبْرَئِيلُ ع لِلنَّبِیِّ ص إِيَّاكَ وَ مُلَاحَاةَ الرِّجَالِ.

******

ترجمه:

از حسن بن حسین کندی نقل شده که امام ابوعبدالله (علیه السلام) فرمود: جبرئیل (علیه السلام) به پیامبر (صلی الله علیه وآله) گفت: از مجادله با مردم بپرهیز.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٩٢ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦١٩٢- ٤- (٢) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَيَابَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِيَّاكُمْ وَ الْمُشَارَّةَ فَإِنَّهَا تُورِثُ الْمَعَرَّةَ وَ تُظْهِرُ الْعَوْرَةَ (٣).

******

ترجمه:

از عبدالرحمن بن سیابه نقل شده است که امام ابوعبدالله (علیه السلام) فرمود: از مجادله بپرهیزید، زیرا که موجب ننگ می شود و عیوب را آشکار می کند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٩٣ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦١٩٣- ٥- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَرَعَ الْعَدَاوَةَ حَصَدَ مَا بَذَرَ.

******

ترجمه:

از برخی اصحابش که آن را به امام ابوعبدالله (علیه السلام) نسبت داده اند، نقل شده که فرمود: هر کس دشمنی بکارد، آنچه را که کاشته است درو می کند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٩٤ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦١٩٤- ٦- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا أَتَانِي جَبْرَئِيلُ ع قَطُّ إِلَّا وَعَظَنِي فَآخِرُ قَوْلِهِ لِي إِيَّاكَ وَ مُشَارَّةَ النَّاسِ فَإِنَّهَا تَكْشِفُ الْعَوْرَةَ وَ تَذْهَبُ بِالْعِزِّ.

******

ترجمه:

از امام ابوعبدالله (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: جبرئیل هیچ گاه به نزد من نیامد مگر این که مرا نصیحت کرد، و آخرین سخنش به من این بود: از مشاجره با مردم بپرهیز، زیرا که آن عیوب را آشکار می کند و عزت را می برد.

ص: ۲۳۹

۱- الکافی ۲- ۳۰۱- ٦.

۲- الکافی ۲- ۳۰۱- ۷.

۳- فی المصدر- المعورة.

٤- الکافی ۲- ۳۰۲- ۱۲.

٥- الکافی ۲- ۳۰۲- ۱۰.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۱۹٥ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱٦۱۹٥- ۷- (۱) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَیْنَةَ عَنْ مِسْمَعِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِکِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِی حَدِیثٍ أَلَا إِنَّ فِی التَّبَاغُضِ الْحَالِقَةَ لَا أَعْنِی حَالِقَةَ الشَّعْرِ وَ لَکِنْ حَالِقَةَ الدِّینِ.

******

ترجمه:

از مسمع بن عبدالملک نقل شده است که امام ابوعبدالله (علیه السلام) فرمود: رسول خدا (صلی الله علیه وآله) در حدیثی فرمود: آگاه باشید که در دشمنی ورزیدن، نابودکننده ای است؛ منظورم نابودکننده ی مو نیست، بلکه نابودکننده ی دین است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٩٦ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٦١٩٦- ٨- (٢) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ نُعَيْمٍ عَنْ مُوسَى بْنِ شُعْبَةَ عَنْ حَفْصِ بْنِ عُمَرَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ كَثُرَ هَمُّهُ سَقِمَ بَدَنُهُ وَ مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ عَذَّبَ نَفْسَهُ وَ مَنْ لَاحَى الرِّجَالَ سَقَطَتْ مُرُوءَتُهُ (٣) ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص- لَمْ يَزَلْ جَبْرَئِيلُ ع يَنْهَانِي عَنْ مُلَاحَاةِ الرِّجَالِ كَمَا يَنْهَانِي عَنْ شُرْبِ الْخَمْرِ وَ عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ.

******

ترجمه:

از علی بن حسین از پدرانش نقل شده است که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: هر کس که اندوهش زیاد شود، بدنش بیمار می شود؛ و هر کس که اخلاقش بد باشد، خود را عذاب می دهد؛ و هر کس که با مردم مشاجره کند، مروتش می ریزد. سپس رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: جبرئیل (علیه السلام) پیوسته مرا از مشاجره با مردم نهی می کرد، همان طور که مرا از نوشیدن شراب و عبادت بت ها نهی می کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦١٩٧ - رقم الحدیث الباب: ٩]

١٦١٩٧- ٩- (٤) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَعْقِلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ بِنْتِ إِلْيَاسَ (٥) عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِيَّاكُمْ وَ مُشَارَّةَ النَّاسِ (٦) فَإِنَّهَا تُظْهِرُ الْمَعَرَّةَ (٧)

١- الكافی ٢- ٣٤٦- ١.

٢- أمالی الطوسیّ ٢- ١٢٥.

٣- فی المصدر زیادة- و ذهبت کرامته.

٤- أمالی الطوسیّ ٢- ٩٦.

٥- فی المصدر زیادة- عن أبیه.

٦- فی المصدر- و مشاجرة الناس.

٧- کذا فی الأصل و لکن فی المصدر-" العرة" و فی المخطوط" الغزة" و وضع علی نقطة الغین علامة تدلّ علی الشک فیها.

وَ تَدْفِنُ الْعِزَّةَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (١).

******

ترجمه:

از علی بن موسی الرضا (علیه السلام) از پدرش از پدرانش نقل شده است که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: از مشاجره با مردم بپرهیزید، زیرا که آن موجب آشکار شدن ننگ و دفن عزت می شود.

١٣٧- بَابُ تَحْرِیمِ الْمَکْرِ وَ الْحَسَدِ وَ الْغِشِّ وَ الْخِیَانَةِ

اشارة

(۲) ۱۳۷ بَابُ تَحْرِيمِ الْمَكْرِ وَ الْحَسَدِ وَ الْغِشِّ وَ الْخِيَانَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۱۹۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۱۹۸- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبَدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ كَانَ مُسْلِماً فَلَا يَمْكُرُ وَ لَا يَخْدَعُ فَإِنِّي سَمِعْتُ جَبْرَئِيلَ يَقُولُ إِنَّ الْمَكْرَ وَ الْخَدِيعَةَ فِي النَّارِ ثُمَّ قَالَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ غَشَّ مُسْلِماً وَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ خَانَ مُسْلِماً ثُمَّ قَالَ ص إِنَّ جَبْرَئِيلَ الرُّوحَ الْأَمِينَ نَزَلَ عَلَيَّ مِنْ عِنْدِ رَبِّ الْعَالَمِينَ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ- عَلَيْكَ بِحُسْنِ الْخُلُقِ فَإِنَّ سُوءَ الْخُلُقِ ذَهَبَ (٤) بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ أَلَا وَ إِنَّ أَشْبَهَكُمْ بِي أَحْسَنُكُمْ خُلُقاً.

******

ترجمه:

از علی بن موسی الرضا (علیه السلام) از پدرش از پدرانش نقل شده است که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: هر کس مسلمان باشد، نباید نیرنگ بزند و فریب دهد، زیرا من از جبرئیل شنیدم که می گفت: نیرنگ و فریب در آتش جهنم هستند. سپس فرمود: از ما نیست کسی که به مسلمانی خیانت کند و از ما نیست کسی که به مسلمانی فریب دهد. سپس پیامبر (صلی الله علیه وآله) فرمود: جبرئیل روح الامین از جانب پروردگار جهانیان بر من نازل شد و گفت: ای محمد، بر تو باد به خوش خلقی، زیرا بدخلقی خیر دنیا و آخرت را از بین می برد. آگاه باشید، شبیه ترین شما به من، خوش اخلاق ترین شماست.

[رقم الحديث الكلى: ١٦١٩٩ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦١٩٩- ٢- (٥) وَ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُقْبَةَ رَفَعَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ

ص: ٢٤١

١- تقدم ما يدلّ على الحكم الثانى فى الحديث ٩ من الباب ١٢١، و على الحكم الثالث فى الباب ١٣٥ من هذه الأبواب.

٢- الباب ١٣٧ فيه ٦ أحاديث.

٣- أمالى الصدوق- ٢٢٣- ٥، و أورد ذيله عن العيون فى الحديث ١٦ من الباب ١٠٤ من هذه الأبواب.

٤- فى المصدر- يذهب.

٥- عقاب الأعمال- ٢٦٢- ١.

أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع أَنَّهُ کَانَ یَقُولُ الْمَکْرُ وَ الْخَدِیعَةُ فِی النَّارِ.

******

ترجمه:

از محمد بن حسن بن على بن ابى طالب (عليه السلام) از پدرش، از امير المؤمنين (عليه السلام) نقل شده كه مى فرمود: نيرنگ و فريب در آتش (جهنم) هستند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٠٠ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٢٠٠- ٣- (١) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَيْسَ مِنَّا مَنْ مَاكَرَ مُسْلِماً.

******

ترجمه:

از جعفر بن محمد (علیه السلام) از پدرانش نقل شده که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: از ما نیست کسی که با مسلمانی نیرنگ کند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٠١ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٢٠١- ٤- (٢) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ ع لَوْ لَا أَنَّ الْمَكْرَ وَ الْخَدِيعَةَ فِي النَّارِ لَكُنْتُ أَمْكَرَ النَّاسِ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ (٣)

وَ الَّذِي قَبْلَهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

از هشام بن سالم نقل شده که امام علی (علیه السلام) فرمود: اگر نیرنگ و فریب در آتش (جهنم) نبود، من نیرنگ بازترین مردم می بودم.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٠٢ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٢٠٢- ٥- (٤) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی الْجَارُودِ عَنْ حَبِیبِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ زَادَانَ (٥) قَالَ سَمِعْتُ عَلِیّاً ع یَقُولُ لَوْ لَا أَنِّی سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص یَقُولُ إِنَّ الْمَکْرَ وَ الْخَدِیعَةَ وَ الْخِیَانَةَ فِی النَّارِ لَکُنْتُ أَمْکَرَ الْعَرَبِ.

******

ترجمه:

گفت شنیدم که علی (علیه السلام) می فرمود: اگر این نبود که از رسول خدا (صلی الله علیه وآله) شنیدم که می فرمود نیرنگ و فریب و خیانت در آتش (جهنم) هستند، نیرنگ بازترین عرب می بودم.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٠٣ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٢٠٣- ٦- (٦) الْعَیَّاشِیُّ فِی تَفْسِیرِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لا تَتَمَنَّوْا ما فَضَّلَ

١- عقاب الأعمال- ٣٢٠- ١، و الکافی ٢- ٣٣٧- ٣.

٢- عقاب الأعمال- ٣٢٠- ٢.

٣- الکافی ٢- ٣٣٦- ١.

٤- عقاب الأعمال- ٣٢٠- ٣.

٥- فی المصدر- زاذان.

٦- تفسیر العیّاشیّ ١- ٢٣٩- ١١٥.

اللَّهُ بِهِ بَعْضَکُمْ عَلی بَعْضٍ (١) قَالَ لَا یَتَمَنَّی الرَّجُلُ امْرَأَةَ الرَّجُلِ وَ لَا ابْنَتَهُ وَ لَکِنْ یَتَمَنَّی مِثْلَهُمَا.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۲).

******

ترجمه:

از عبدالرحمن بن ابی نجران نقل شده است که گفت: از امام ابوجعفر (علیه السلام) درباره قول خداوند عز و جل "و آنچه را خداوند برخی از شما را بر برخی دیگر برتری داده است آرزو نکنید" (سوره نساء، آیه ۳۲) پرسیدم. فرمود: مرد نباید زن مرد دیگر و یا دختر او را آرزو کند، بلکه باید مانند آن ها را آرزو کند.

۱۳۸- بَابُ تَحْرِيمِ الْكَذِبِ

اشارة

(۳) ۱۳۸ بَابُ تَحْرِيمِ الْكَذِبِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱٦۲۰٤ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱٦۲۰٤- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَی عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانٍ الْأَحْمَرِ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ أَوَّلَ مَنْ يُكَذِّبُ الْكَذَّابَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ الْمَلَكَانِ اللَّذَانِ مَعَهُ ثُمَّ هُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ كَاذِبٌ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از فضیل بن یسار نقل شده است که امام ابوجعفر (علیه السلام) فرمود: اولین کسی که دروغگو را تکذیب می کند، خداوند عز و جل است، سپس دو فرشته ای که با او هستند، و سپس خود او که می داند دروغگو است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۰۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۲۰۵- ۲- (٦) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ الْكَذَّابَ يَهْلِكُ بِالْبَيِّنَاتِ وَ يَهْلِكُ أَتْبَاعُهُ بِالشُّبُهَاتِ.

******

ترجمه:

از عمر بن یزید نقل شده است که گفت: شنیدم امام ابوعبدالله (علیه السلام) می فرمود: دروغگو با دلایل روشن هلاک می شود و پیروانش با شبهات هلاک می شوند.

۱- النساء ٤- ۳۲.

۲- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ١٤ من الباب ٤ و فی الحدیث ٦ من الباب ۳۳، و فی الحدیثین ۳۳ و ۳٦ من الباب ٤٦ و فی الحدیثین ۱ و ۲۳ من الباب ٤۹ و فی الحدیث ۱ من الباب ٥۱ و فی الحدیث ٦ من الباب ٥۷، و فی الحدیث ۲ من الباب ٦۱، و فی الحدیث ۳ من الباب

٧٤ من أبواب جهاد النفس. و تقدم ما يدلّ عليه فى الحديث ٩ من الباب ٣ من أبواب ما تجب فيه الزكاة، و فى الحديث ٢ من الباب ٥ و فى الأحاديث ٢ و ٤ و ٦ و ١٠ من الباب ١٢٢ من هذه الأبواب.

٣- الباب ١٣٨ فيه ١٥ حديثا.

٤- الكافى ٢- ٣٣٩- ٦.

٥- المحاسن- ١١٨- ١٢٦.

٦- الكافى ٢- ٣٣٩- ٧.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٠٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٢٠٦- ٣- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ لِلشَّرِّ أَقْفَالًا وَ جَعَلَ مَفَاتِيحَ تِلْكَ الْأَقْفَالِ الشَّرَابَ وَ الْكَذِبُ شَرٌّ مِنَ الشَّرَابِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ (أَبِيهِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ) (٢) عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم، از ابى جعفر (عليه السلام) روايت شده است كه گفت: «به درستى كه خداوند عز و جل براى شر قفل هايى قرار داده و كليدهاى آن قفل ها شراب است و دروغ از شراب بدتر است.»

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٠٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٢٠٧- ٤- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی لَيْلَى عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ (٥) عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ الْكَذِبَ هُوَ خَرَابُ الْإِيمَانِ.

******

ترجمه:

از ابی جعفر (علیه السلام) روایت شده است که گفت: «به درستی که دروغ خرابی ایمان است.»

[رقم الحديث الكلی: ١٦٢٠٨ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٢٠٨- ٥- (٦) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ظَرِيفٍ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ع مَنْ كَثُرَ كَذِبُهُ ذَهَبَ بَهَاؤُهُ.

******

ترجمه:

از حسن بن ظریف، از پدرش، از کسی که او را یاد کرد، از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که گفت: عیسی بن مریم (علیه السلام) گفت: «هر که دروغش زیاد شود، جلال و شکوهش از بین می رود.»

[رقم الحديث الكلی: ١٦٢٠٩ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٢٠٩- ٦- (٧) وَ عَنْهُ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع يَنْبَغِی لِلرَّجُلِ الْمُسْلِمِ أَنْ يَجْتَنِبَ مُؤَاخَاةَ الْكَذَّابِ فَإِنَّهُ يَكْذِبُ حَتَّى يَجِی ءَ بِالصِّدْقِ فَلَا يُصَدَّقُ.

******

ترجمه:

از محمد بن سالم روایت شده است که گفت: امیرالمؤمنین (علیه السلام) گفت: «برای مرد مسلمان شایسته است که از دوستی با دروغگو پرهیز کند، زیرا او آنقدر دروغ می گوید که حتی اگر راست بگوید، باور نمی شود.»

ص: ٢٤٤

١- الکافی ٢- ٣٣٨- ٣.

٢- فی المصدر- أبیه الحسن بن علیّ بن عبد اللّه بن المغیرة.

٣- عقاب الأعمال- ٢٩١- ٨، و فیه- ابن مسکان عمن رواه عن ابی عبد اللّه (علیه السلام) قال-.

٤- الکافی ٢- ٣٣٩- ٤.

٥- " عمن ذکره"- لیس فی المصدر.

٦- الکافی ٢- ٣٤١- ١٣.

٧- الکافی ٢- ٣٤١- ١٤.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢١٠ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦٢١٠- ٧- (١) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ عُبَیْدِ بْنِ زُرَارَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ إِنَّ مِمَّا أَعَانَ اللَّهُ (٢) عَلَی الْکَذَّابِینَ النِّسْیَانَ.

******

ترجمه:

زراره گفت: شنیدم که ابا عبدالله (علیه السلام) می فرمود: «به درستی که از جمله چیزهایی که خداوند برای کمک به دروغگویان قرار داده، فراموشی است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۶۲۱۱- ۸- (۳) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْخُرَاسَانِيِّ قَالَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع يَقُولُ إِيَّاكُمْ وَ الْكَذِبَ فَإِنَّ كُلَّ رَاجٍ طَالِبٌ وَ كُلَّ خَائِفٍ هَارِبٌ.

******

ترجمه:

از ابی اسحاق خراسانی روایت شده است که گفت: امیرالمؤمنین (علیه السلام) می فرمود: «از دروغ بپرهیزید، زیرا هر امیدواری جوینده است و هر ترسانی گریزان.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۱۲ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۶۲۱۲- ۹- (٤) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع الْكَذَّابُ هُوَ الَّذِي يَكْذِبُ فِي الشَّيْ ءِ قَالَ لَا مَا مِنْ أَحَدٍ إِلَّا يَكُونُ ذَاكَ مِنْهُ وَ لَكِنِ الْمَطْبُوعُ عَلَى الْكَذِبِ.

أَقُولُ: هَذَا مَخْصُوصٌ بِعَدَمِ الْعَمْدِ أَوِ الْمُرَادُ مِنْهُ أَنَّ مَنْ كَذَبَ قَلِيلًا يُسَمَّى كَاذِباً لَا كَذَّاباً.

******

ترجمه:

از عبدالرحمن بن حجاج روایت شده است که گفت: به ابی عبدالله (علیه السلام) گفتم: «دروغگو کسی است که در چیزی دروغ می گوید؟» فرمود: «نه، هیچ کس نیست مگر اینکه دروغ از او سر می زند، ولی کسی که بر دروغ خو گرفته است (دروغگو است).»

می گویم: «این مخصوص به زمانی است که عمدی در کار نباشد، یا منظور این است که کسی که کم دروغ می گوید دروغگو نامیده می شود، نه دروغزن.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۶۲۱۳- ۱۰- (۵) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ إِنَّ الْعَبْدَ لَیَکْذِبُ حَتَّی یُکْتَبَ مِنَ الْکَذَّابِینَ فَإِذَا کَذَبَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ کَذَبَ وَ فَجَرَ.

******

ترجمه:

از ابی بصیر روایت شده است که گفت: شنیدم ابا عبدالله (علیه السلام) می فرمود: «به درستی که بنده ای چنان دروغ می گوید تا اینکه از دروغگویان نوشته می شود. پس وقتی دروغ می گوید، خداوند عز و جل می فرماید: دروغ گفت و فاسق شد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۱۴ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۶۲۱۴- ۱۱- (۶) وَ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَّادٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع

۱- الکافی ۲- ۳۴۱- ۱۵.

٢- فی المصدر زیادة- [به].

٣- الکافی ٢- ٣٤٣- ٢١.

٤- الکافی ٢- ٣٤٠- ١٢.

٥- المحاسن- ١١٧- ١٢٥، و أورد نحوه عن الکافی فی الحدیث ٣ من الباب ١٠٨ من هذه الأبواب.

٦- المحاسن- ١١٨- ١٢٦.

قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ص یَکُونُ الْمُؤْمِنُ جَبَاناً قَالَ نَعَمْ قِیلَ وَ یَکُونُ بَخِیلًا قَالَ نَعَمْ قِیلَ وَ یَکُونُ کَذَّاباً قَالَ لَا.

******

ترجمه:

از معمر بن خلاد، از ابی الحسن الرضا (علیه السلام) روایت شده است که:

پرسیده شد از رسول خدا (صلی الله علیه و آله): «آیا مؤمن می تواند ترسو باشد؟» فرمود: «بله.» پرسیده شد: «و آیا می تواند بخیل باشد؟» فرمود: «بله.» پرسیده شد: «و آیا می تواند دروغگو باشد؟» فرمود: «نه.»

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢١٥ - رقم الحدیث الباب: ١٢]

١٦٢١٥- ١٢- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ مِنْ أَلْفَاظِ رَسُولِ اللَّهِ ص أَرْبَی الرِّبَا الْکَذِبُ.

******

ترجمه:

محمد بن علي بن الحسين گفت: از بين عبارات رسول خدا صلى الله عليه و آله و سلم اين است كه دروغ، ازربا ترين رباهاست

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢١٦ - رقم الحديث الباب: ١٣]

١٦٢١٦- ١٣- (٢) قَالَ وَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع يَقُولُ أَلَا فَاصْدُقُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّادِقِينَ وَ جَانِبُوا الْكَذِبَ فَإِنَّهُ يُجَانِبُ الْإِيمَانَ أَلَا وَ إِنَّ الصَّادِقَ عَلَى شَفَى مَنْجَاةٍ وَ كَرَامَةٍ أَلَا إِنَّ الْكَاذِبَ عَلَى شَفَى مَخْزَاةٍ وَ هَلَكَةٍ أَلَا وَ قُولُوا خَيْراً تُعْرَفُوا بِهِ وَ اعْمَلُوا بِهِ تَكُونُوا مِنْ أَهْلِهِ وَ أَدُّوا الْأَمَانَةَ إِلَى مَنِ ائْتَمَنَكُمْ وَ صِلُوا أَرْحَامَ مَنْ قَطَعَكُمْ وَ عُودُوا بِالْفَضْلِ عَلَى مَنْ حَرَمَكُمْ.

وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ أَخِيهِ عَلِيٍّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى رَفَعَهُ إِلَى عَلِيٍّ ع مِثْلَهُ (٣) وَ رَوَاهُ الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ فِي كِتَابِ الزُّهْدِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى (٤)

وَ كَذَا الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ (٥).

******

ترجمه:

أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ * مرتب مى فرمودند : "آگاه باشيد، پس صادق باشيد، زيرا خداوند با صادقان است، و از دروغ دورى كنيد، زيرا كه دروغ، ايمان را دور مى سازد. آگاه باشيد، صادق در آستانه نجات و كرامت است، و دروغگو به سوى خوارى و نابودى است. آگاه باشيد، سخن خوب بگوييد تا به آن شناخته شويد و به آن عمل كنيد تا از آنان باشيد، و امانت را به كسى كه به شما اعتماد كرده است بسپاريد، و با كسى كه با شما قطع رابطه كرده ازاقوامتان صله رحم كنيد ، و با كسى كه از شما حق را گرفته است، فضل و لطف برگزينيد."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢١٧ - رقم الحديث الباب: ١٤]

١٦٢١٧- ١٤- (٦) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ رَفَعَهُ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ

١- الفقیه ٤- ٣٧٧- ٥٧٨٠.

٢- الفقیه ١- ٢٠٥- ٦١٣، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٣٠ من الباب ١ من أبواب مقدّمة العبادات، و أخری فی الحدیث ٤ من الباب ١٣ من أبواب الصدقة، و فی الحدیث ١٢ من الباب ١ من أبواب فعل المعروف.

٣- علل الشرائع- ٢٤٧- ١.

٤- الزهد- ١٣- قطعة من حدیث ٢٧.

٥- المحاسن- ٢٨٩- ١.

٦- معانی الأخبار- ١٣٨- ١، و أورده فی الحدیث ١١ من الباب ٥٨ من أبواب جهاد النفس.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ لِإِبْلِیسَ کُحْلًا وَ لَعُوقاً وَ سَعُوطاً فَکُحْلُهُ النُّعَاسُ وَ لَعُوقُهُ الْکَذِبُ وَ سَعُوطُهُ الْکِبْرُ.

******

ترجمه:

از ابو جعفر (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: رسول الله (صلی الله علیه وآله) گفت: "إبلیس برای خود کحل، لعوق و سعوط دارد. کحل او خواب غفلت است، و لعوق او دروغ است، و سعوط او خودپسندی است

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢١٨ - رقم الحدیث الباب: ١٥]

١٦٢١٨- ١٥- (١) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَجْلَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا صَدَقَ کَانَ أَوَّلُ مَنْ یُصَدِّقُهُ اللَّهَ وَ نَفْسُهُ تَعْلَمُ أَنَّهُ صَادِقٌ وَ إِذَا کَذَبَ کَانَ أَوَّلُ مَنْ یُکَذِّبُهُ اللَّهَ وَ نَفْسُهُ تَعْلَمُ أَنَّهُ کَاذِبٌ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٢).

******

ترجمه:

از عبدالله بن عجلان شنیدم که ابو عبدالله (علیه السلام) می فرمود: "هنگامی که بنده صادق باشد، خداوند او را اولین کسی است که صادق می پندارد، و خود او هم می داند که صادق است. و هنگامی که دروغگو باشد، خداوند او را اولین کسی است که دروغ می پندارد، و خود او هم می داند که دروغگوست."

١٣٩- بَابُ تَحْرِیمِ الْکَذِبِ عَلَی اللَّهِ وَ عَلَی رَسُولِهِ وَ عَلَی الْأَئِمَّةِ ع

اشارة

(٣) ١٣٩ بَابُ تَحْرِیمِ الْکَذِبِ عَلَی اللَّهِ وَ عَلَی رَسُولِهِ وَ عَلَی الْأَئِمَّةِ ع

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢١٩ - رقم الحدیث الباب: ١]

۱۶۲۱۹- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي النُّعْمَانِ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع يَا أَبَا النُّعْمَانِ لَا تَكْذِبْ عَلَيْنَا كَذِبَةً فَتُسْلَبَ الْحَنِيفِيَّةَ وَ لَا تَطْلُبَنَّ أَنْ تَكُونَ رَأْساً فَتَكُونَ ذَنَباً وَ لَا تَسْتَأْكِلِ

ص: ۲٤۷

۱- ثواب الأعمال- ۲۱۳- ۱.

۲- يأتى فى البابين ۱۳۹ و ۱٤۰ و فى الأحاديث ٤ و ٥ و ۱۱ من الباب ۱٤۱ من هذه الأبواب، و فى الحديثين ۳۳ و ۳٦ من الباب ٤٦ من أبواب جهاد النفس. و تقدم ما يدلّ عليه فى الحديث ۲۹ من الباب ۳ و فى الحديث ۲۰ من الباب ٥ من أبواب ما تجب فيه الزكاة، و فى الحديث ۷ من الباب ۸۰ و فى الحديث ۱۲ من الباب ۸۳ و فى الحديث ۹ من الباب ۱۰۸ و فى الحديث ۱۰ من الباب ۱۲۲ و فى الحديث ۸ من الباب ۱۳٥ من هذه الأبواب.

۳- الباب ۱۳۹ فيه ٦ أحاديث.

٤- الكافى ۲- ۳۳۸- ۱.

النَّاسَ بِنَا فَتَفْتَقِرَ فَإِنَّکَ مَوْقُوفٌ لَا مَحَالَةَ وَ مَسْئُولٌ فَإِنْ صَدَقْتَ صَدَّقْنَاکَ وَ إِنْ كَذَبْتَ كَذَّبْنَاکَ.

******

ترجمه:

"از ابوالنعمان روايت شده كه ابو جعفر (عليه السلام) فرمود: «اى ابا النعمان، بر ما دروغ نگو كه دروغ توانايى دفع دين حنيفى را از مردم مى كند، و نخواه كه سرور باشى كه به زودى دنباله روشوى، به نام ما بين مردم ارتزاق نكن كه نيازمند وفقيرخواهى شد، چرا كه در دستور و پرسش قرار دارى؛ اگر راستگوباشى ، ما نيز تو را راست مى پنداريم، و اگر دروغ بگويى، ما تو را دروغگو مى پنداريم.

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۲۲۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۶۲۲۰- ۲- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ إِلَى أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع (۲) قَالَ: ذُكِرَ الْحَائِكُ عِنْدَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ مَلْعُونٌ فَقَالَ إِنَّمَا ذَلِكَ الَّذِی يَحُوكُ الْكَذِبَ عَلَى اللَّهِ وَ عَلَى رَسُولِهِ ص.

******

ترجمه:

از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که وقتی درباره بافنده ای صحبت شد و گفته شد که او ملعون است، فرمود: «آن کسی که مورد لعن قرار گرفته، کسی است که بر خدا و رسولش دروغ می بافد.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۲۲۱ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۶۲۲۱- ۳- (۳) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِی حَمَّادٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِذٍ عَنْ أَبِی خَدِيجَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْكَذِبُ عَلَى اللَّهِ وَ عَلَى رَسُولِهِ مِنَ الْكَبَائِرِ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَسَدِيِّ عَنْ أَبِی خَدِيجَةَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حضرت صادق * دروغ بستن بخدا ورسول ازکناهان کبیره است .

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۲۲۲ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٢٢٢- ٤- (٥) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَطِيَّةَ (٦) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ أَنَّهُ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ یَا أَخَا أَهْلِ الشَّامِ- اسْمَعْ حَدِیثَنَا وَ لَا تَكْذِبْ عَلَیْنَا فَإِنَّهُ مَنْ كَذَبَ عَلَیْنَا فِی شَیْ ءٍ فَقَدْ كَذَبَ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ ص- وَ مَنْ كَذَبَ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ ص فَقَدْ

ص: ٢٤٨

١- الكافی ٢- ٣٤٠- ١٠.

٢- إما أن یكون الراوی أسنده إلی الصادق (علیه السلام) إجمالا، ثمّ تفصیلا، أو یكون المراد بابی عبد اللّه ثانیا الحسین (علیه السلام)" منه قده".

٣- الكافی ٢- ٣٣٩- ٥.

٤- المحاسن- ١١٨- ١٢٧.

٥- الكافی ٤- ١٨٧- ١.

٦- فی المصدر- عمران بن عطیة.

كَذَبَ عَلَی اللَّهِ وَ مَنْ كَذَبَ عَلَی اللَّهِ عَذَّبَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

از ابی عبدالله علیه السلام در حدیثی که به مردی از اهل شام گفت: ای برادر اهل شام، حدیث ما را بشنو و بر ما دروغ مگو، زیرا هر که در چیزی بر ما دروغ بگوید، بر رسول خدا صلی الله علیه و آله دروغ گفته است، و هر که بر رسول خدا صلی الله علیه و آله دروغ بگوید، بر خدا دروغ گفته است، و هر که بر خدا دروغ بگوید، خداوند عز و جل او را عذاب خواهد کرد.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٢٢٣ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٢٢٣- ٥- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ فِي وَصِيَّةِ النَّبِيِّ ص لِعَلِيٍّ ع يَا عَلِيُّ مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّداً فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ مُرْسَلًا (٢).

******

ترجمه:

ازسفارشات رسول اكرم به حضرت على * : هركس عمدا برمن دروغ ببندد جايگاهش پرازآتش خواهد شد .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٢٢٤ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٢٢٤- ٦- (٣) وَ فِي عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ عَمِّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْقُرَشِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَسَدِيِّ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْكَذِبُ عَلَى اللَّهِ وَ عَلَى رَسُولِهِ وَ عَلَى الْأَوْصِيَاءِ ع مِنَ الْكَبَائِرِ قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ قَالَ عَلَيَّ مَا لَمْ أَقُلْ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ بِالْإِسْنَادِ السَّابِقِ (٤)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

از ابی خدیجه، از ابی عبدالله علیه السلام که فرمود: دروغ گفتن بر خدا و بر رسول او و بر اوصیاء علیهم السلام از گناهان کبیره است. و رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر که بر من چیزی بگوید که من نگفته ام، جایگاه خود را در آتش فراهم کند.

ص: ۲٤۹

۱- الفقیه ٤- ۳٦٤- ۵۷٦۲.

۲- المحاسن- ۱۱۸- ذیل حدیث ۱۲۷.

۳- عقاب الأعمال- ۳۱۸- ۱.

٤- المحاسن- ۱۱۸- ۱۲۷.

۵- تقدم فی الباب ۲ من أبواب ما یمسک عنه الصائم، و فی الحدیث ۲۹ من الباب ۳ و فی الحدیث ۲۰ من الباب ۵ من أبواب ما تجب فیه الزکاة، و فی الحدیث ۷ من الباب ۸۰ و فی الحدیث ۱۲ من الباب ۸۳ و فی الحدیث ۹ من الباب ۱۰۸ و فی الحدیث ۱۰ من الباب ۱۲۲ و فی الحدیث ۸ من الباب ۱۳۵ من هذه الأبواب.

٦- یأتی فی الحدیثین ۱ و ٤ من الباب ۵۳ من أبواب جهاد العدو، و فی الحدیث ۱ من الباب ۱٤ من أبواب صفات القاضی، و فی الباب ۱٤۰ و فی الأحادیث ٤ و ۵ و ۱۱ من الباب ۱٤۱ من هذه الأبواب، و فی الحدیثین ۳۳ و ۳٦ من الباب ٤٦ من أبواب جهاد النفس.

۱٤۰- بَابُ تَحْرِیمِ الْکَذِبِ فِی الصَّغِیرِ وَ الْکَبِیرِ وَ الْجِدِّ وَ الْهَزْلِ عَدَا مَا اسْتُثْنِیَ

اشارة

(۱) ۱٤۰ بَابُ تَحْرِیمِ الْکَذِبِ فِی الصَّغِیرِ وَ الْکَبِیرِ وَ الْجِدِّ وَ الْهَزْلِ عَدَا مَا اسْتُثْنِیَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٢٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٢٢٥- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع يَقُولُ لِوُلْدِهِ اتَّقُوا الْكَذِبَ الصَّغِيرَ مِنْهُ وَ الْكَبِيرَ فِي كُلِّ جِدٍّ وَ هَزْلٍ فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا كَذَبَ فِي الصَّغِيرِ اجْتَرَأَ عَلَى الْكَبِيرِ أَ مَا عَلِمْتُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ مَا يَزَالُ الْعَبْدُ يَصْدُقُ حَتَّى يَكْتُبَهُ اللَّهُ صِدِّيقاً وَ مَا يَزَالُ الْعَبْدُ يَكْذِبُ حَتَّى يَكْتُبَهُ اللَّهُ كَذَّاباً.

******

ترجمه:

از ابی جعفر علیه السلام که فرمود: علی بن حسین علیه السلام به فرزندانش می گفت: از دروغ، چه کوچک و چه بزرگ، در هر جدی و شوخی بپرهیزید، زیرا که انسان وقتی در کوچک دروغ بگوید، بر بزرگ جرات پیدا می کند. آیا نمی دانید که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: بنده پیوسته راست می گوید تا خداوند او را راستگو می نویسد، و بنده پیوسته دروغ می گوید تا خداوند او را دروغگو می نویسد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٢٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٢٢٦- ٢- (٣) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ الطَّائِيِّ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع لَا يَجِدُ عَبْدٌ طَعْمَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَتْرُكَ الْكَذِبَ هَزْلَهُ وَ جِدَّهُ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از اصبغ بن نباته نقل شده است که فرمود: امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: بنده طعم ایمان نمی چشد مگر اینکه در شوخی و جدی، از دروغ دوری کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۲۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۶۲۲۷- ۳- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَبِیهِ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنْ زِیَادِ بْنِ مَرْوَانَ الْقَنْدِیِّ عَنْ أَبِی وَکِیعٍ عَنْ أَبِی إِسْحَاقَ السَّبِیعِیِّ عَنِ الْحَارِثِ الْأَعْوَرِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: لَا یَصْلُحُ مِنَ الْکَذِبِ جِدٌّ وَ لَا هَزْلٌ وَ لَا أَنْ یَعِدَ أَحَدُکُمْ صَبِیَّهُ ثُمَّ لَا یَفِیَ لَهُ إِنَّ الْکَذِبَ یَهْدِی إِلَی الْفُجُورِ وَ الْفُجُورَ یَهْدِی

۱- الباب ۱٤۰ فیه ٤ أحادیث.

۲- الکافی ۲- ۳۳۸- ۲.

۳- الکافی ۲- ۳٤۰- ۱۱.

٤- المحاسن- ۱۱۸- ۱۲٦.

۵- أمالی الصدوق- ۳٤۲- ۹.

إِلَی النَّارِ وَ مَا یَزَالُ أَحَدُکُمْ یَکْذِبُ حَتَّی یُقَالَ کَذَبَ وَ فَجَرَ وَ مَا یَزَالُ أَحَدُکُمْ یَکْذِبُ حَتَّی لَا یَبْقَی (۱) مَوْضِعَ إِبْرَةٍ صِدْقٌ فَیُسَمَّی عِنْدَ اللَّهِ کَذَّاباً.

******

ترجمه:

از حارث اعور، از علی علیه السلام که فرمود: هیچ نوعی از دروغ، چه جدی و چه شوخی، درست نیست و نباید یکی از شما به فرزندش وعده ای دهد و سپس به آن عمل نکند. زیرا که دروغ به فجور (بدکاری) می انجامد و فجور به آتش (جهنم) راهنمایی می کند. و یکی از شما پیوسته دروغ می گوید تا این که گفته شود دروغ گفت و بدکاری کرد و یکی از شما پیوسته دروغ می گوید تا این که هیچ جای سوزنی از صدق باقی نماند و نزد خدا به عنوان دروغگو نامیده شود.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٢٨ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٢٢٨- ٤- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ الآتِی عَنْ أَبِی ذَرٍّ (٣) عَنِ النَّبِیِّ ص فِی وَصِیَّتِهِ لَهُ قَالَ: یَا أَبَا ذَرٍّ مَنْ مَلَکَ مَا بَیْنَ فَخِذَیْهِ وَ مَا بَیْنَ لَحْیَیْهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ (٤) وَ إِنَّا لَنُؤَاخَذُ بِمَا تَنْطِقُ بِهِ أَلْسِنَتُنَا فَقَالَ (٥) وَ هَلْ یَکُبُّ النَّاسَ عَلَی مَنَاخِرِهِمْ فِی النَّارِ إِلَّا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ إِنَّکَ لَا تَزَالُ سَالِماً مَا سَکَتَّ فَإِذَا تَکَلَّمْتَ کُتِبَ لَکَ أَوْ عَلَیْکَ یَا أَبَا ذَرٍّ إِنَّ الرَّجُلَ لَیَتَکَلَّمُ بِالْکَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَیُکْتَبُ لَهُ بِهَا رِضْوَانُهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ (٦) وَ إِنَّ الرَّجُلَ لَیَتَکَلَّمُ بِالْکَلِمَةِ فِی الْمَجْلِسِ لِیُضْحِکَهُمْ بِهَا فَیُهْوَی فِی جَهَنَّمَ مَا بَیْنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ یَا أَبَا ذَرٍّ وَیْلٌ لِلَّذِی یُحَدِّثُ فَیَکْذِبُ لِیُضْحِکَ بِهِ الْقَوْمَ وَیْلٌ لَهُ وَیْلٌ لَهُ وَیْلٌ لَهُ یَا أَبَا ذَرٍّ مَنْ صَمَتَ نَجَا فَعَلَیْکَ بِالصَّمْتِ وَ لَا تَخْرُجَنَّ مِنْ فِیکَ کَذِبَةٌ أَبَداً قُلْتُ یَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَوْبَةُ الرَّجُلِ الَّذِی یَکْذِبُ مُتَعَمِّداً قَالَ الِاسْتِغْفَارُ وَ صَلَوَاتُ الْخَمْسِ تَغْسِلُ ذَلِکَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٧) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٨).

******

ترجمه:

از پیامبر صلی الله علیه و آله در وصیتش به او فرمود: ای ابوذر، هر کس آنچه بین دو ران و آنچه بین دو لبش است را کنترل کند، وارد بهشت می شود. گفتم: آیا ما به آنچه زبان های ما می گوید، مؤاخذه

می شویم؟ فرمود: آیا چیزی مردم را بر روی صورت هایشان به جهنم می افکند، جز محصول زبان هایشان؟ تو همواره در سلامت خواهی بود مادامی که ساکت بمانی، پس هرگاه سخن گفتی، برایت نوشته می شود (ثواب یا عقاب). ای ابوذر، انسان به کلمه ای از رضای خداوند عز و جل سخن می گوید و به سبب آن رضای او را در روز قیامت به دست می آورد، و انسانی به کلمه ای در مجلس سخن می گوید تا دیگران را بخنداند و به واسطه آن در جهنم سقوط می کند به اندازه ی بین آسمان و زمین. ای ابوذر، وای بر کسی که سخن بگوید و دروغ بگوید تا مردم را بخنداند. وای بر او، وای بر او، وای بر او. ای ابوذر، هر کس که خاموش بماند نجات می یابد. پس بر تو باد به خاموشی و هیچ گاه دروغی از دهانت خارج نشود. گفتم: ای رسول خدا، توبه ی کسی که عمدی دروغ بگوید چیست؟ فرمود: استغفار و نمازهای پنج گانه آن را می شوید.

ص: ۲۵۱

۱- فی المصدر- لا یبقی فی قلبه.

۲- أمالی الطوسیّ ۲- ۱۵۰.

۳- یأتی فی الفائدة الثانیة من الخاتمة برقم (٤٩).

٤- فی المصدر- قلت یا رسول اللّه.

٥- فی المصدر- قال یا أبا ذر.

٦- فی المصدر- إلی یوم القیامة.

۷- تقدم فی البابین ۱۳۸ و ۱۳۹ من هذه الأبواب.

۸- یأتی فی الأحادیث ٤ و ٥ و ۱۱ من الباب ۱٤۱ من هذه الأبواب، و فی الحدیثین ۳۳ و ۳٦ من الباب ٤٦ من أبواب جهاد النفس.

۱٤۱- بَابُ جَوَازِ الْكَذِبِ فِی الْإِصْلَاحِ دُونَ الصِّدْقِ فِی الْفَسَادِ

اشارة

(۱) ۱٤۱ بَابُ جَوَازِ الْكَذِبِ فِی الْإِصْلَاحِ دُونَ الصِّدْقِ فِی الْفَسَادِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۲۲۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱٦۲۲۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ جَمِیعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ فِی وَصِیَّةِ النَّبِیِّ ص لِعَلِیٍّ ع قَالَ: یَا عَلِیُّ إِنَّ اللَّهَ أَحَبَّ الْكَذِبَ فِی الصَّلَاحِ وَ أَبْغَضَ الصِّدْقَ فِی الْفَسَادِ إِلَی أَنْ قَالَ یَا عَلِیُّ ثَلَاثٌ یَحْسُنُ فِیهِنَّ الْكَذِبُ الْمَكِیدَةُ فِی الْحَرْبِ وَ عِدَتُکَ زَوْجَتَکَ وَ الْإِصْلَاحُ بَیْنَ النَّاسِ.

******

ترجمه:

از جعفر بن محمد، از آبائیش، در وصیت پیامبر صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام نقل شده است که فرمود: "ای علی، خداوند در امور صلح، دروغ گفتن را دوست دارد و در امور فساد، راستگویی را ناپسند می دارد. ای علی، سه چیز است که در آنها دروغ گفتن خوب است: تاکتیک های جنگی، وعده هایی که به همسرت می دهی، و اصلاح بین مردم."

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۲۳۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱٦۲۳۰- ۲- (۳) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ أَبِی الْحُسَیْنِ الْحَضْرَمِیِّ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ الْمُحَارِبِیِّ عَنْ جَعْفَرِ

بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ عَنِ النَّبِيِّ ص قَالَ: ثَلَاثَةٌ يَحْسُنُ فِيهِنَّ الْكَذِبُ الْمَكِيدَةُ فِي الْحَرْبِ وَ عِدَتُکَ زَوْجَتَکَ وَ الْإِصْلَاحُ بَيْنَ النَّاسِ وَ ثَلَاثَةٌ يَقْبَحُ فِيهِنَّ الصِّدْقُ النَّمِيمَةُ وَ إِخْبَارُکَ الرَّجُلَ عَنْ أَهْلِهِ بِمَا يَكْرَهُهُ وَ تَكْذِيبُکَ الرَّجُلَ عَنِ الْخَبَرِ قَالَ وَ ثَلَاثَةٌ مُجَالَسَتُهُمْ تُمِيتُ الْقَلْبَ مُجَالَسَةُ الْأَنْذَالِ وَ الْحَدِيثُ مَعَ النِّسَاءِ وَ مُجَالَسَةُ الْأَغْنِيَاءِ.

******

ترجمه:

رسول خدا(ص)فرمود: در سه مورد دروغ گفتن زيبا است: در حيله جنگي و وعده اي كه به همسر خويش بدهي و اصلاح ميان مردم، و در سه مورد راستگويي زشت است: سخن چيني و از خانواده كسي باو خبر ناخوش بدهي و خبر ديگري را تكذيب كني و فرمود: همنشيني سه كس دل را ميميراند همنشيني پست فطرتان همصحبتي با زنان و همنشيني با ثروتمندان.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٣١ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٢٣١- ٣- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ

ص: ٢٥٢

١- الباب ١٤١ فيه ١١ حديثا.

٢- الفقيه ٤- ٣٥٩- ٥٧٦٢، ٢٥٩- ٨٢٤.

٣- الخصال- ٨٧- ٢٠، و أورد ذيله عن الكافى و الفقيه فى الحديث ١ من الباب ١٨ من هذه الأبواب.

٤- الكافى ٢- ٣٤٢- ١٩، و أورده بطريق آخر فى الحديث ٢ من الباب ٢ من أبواب الصلح.

عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُصْلِحُ لَیْسَ بِکَذَّابٍ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمودند: اصلاح کننده کذّاب نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۳۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۶۲۳۲- ٤- (۱) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَسَنِ الصَّیْقَلِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّا قَدْ رُوِّینَا عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع- فِی قَوْلِ یُوسُفَ ع أَیَّتُهَا الْعِیرُ إِنَّکُمْ لَسارِقُونَ (۲) فَقَالَ وَ اللَّهِ مَا سَرَقُوا مَا کَذَبَ وَ قَالَ إِبْرَاهِیمُ بَلْ فَعَلَهُ کَبِیرُهُمْ هذا فَسْئَلُوهُمْ إِنْ کانُوا یَنْطِقُونَ (۳) فَقَالَ وَ اللَّهِ مَا فَعَلُوا وَ مَا کَذَبَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا عِنْدَکُمْ فِیهَا یَا صَیْقَلُ- قُلْتُ مَا عِنْدَنَا فِیهَا إِلَّا التَّسْلِیمُ قَالَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ أَحَبَّ اثْنَیْنِ وَ أَبْغَضَ اثْنَیْنِ أَحَبَّ الْخَطَرَ فِیمَا بَیْنَ الصَّفَّیْنِ وَ أَحَبَّ الْکَذِبَ فِی الْإِصْلَاحِ وَ أَبْغَضَ الْخَطَرَ فِی الطُّرُقَاتِ وَ أَبْغَضَ الْکَذِبَ فِی غَیْرِ الْإِصْلَاحِ إِنَّ إِبْرَاهِیمَ ع إِنَّمَا قَالَ بَلْ فَعَلَهُ کَبِیرُهُمْ هذا (٤) إِرَادَةَ الْإِصْلَاحِ وَ دَلَالَةً عَلَی أَنَّهُمْ لَا یَفْعَلُونَ وَ قَالَ یُوسُفُ ع إِرَادَةَ الْإِصْلَاحِ.

******

ترجمه:

حسن صیقل گوید: به امام صادق (گفتم: «ما از امام باقر (در مورد این سخن یوسف (: ای کاروانیان قطعاً شما دزد هستید. (یوسف/۷۰). روایت می کنیم که ایشان فرمود: «به خدا قسم، نه آن ها سرقت کردند و نه یوسف (دروغ گفت. و در مورد این گفته ابراهیم (بَلْ فَعَلَهُ کَبِیرُهُمْ هَذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِن کَانُوا یَنطِقُونَ، را نیز روایت می کنیم که ایشان فرمود: «به خدا قسم نه آن ها (بت ها) این کار را کردند و

نه ابراهیم (دروغ گفت». امام صادق (فرمود: «ای صیقل! نظرتان راجع به آن چیست»؟ جواب دادم: «ما نظری جز پذیرش آن نداریم». ایشان ادامه داد و فرمود: «همانا خداوند دو چیز را دوست دارد و از دو چیز بدش می آید؛ دو امر دوست داشتنی خداوند، خطر در بین دو صف جنگ، و دروغ به قصد اصلاح می باشد و از خطرکردن در راه ها و دروغ گفتن برای هدفی جز ایجاد اصلاح بدش می آید. همانا ابراهیم (وقتی گفت: بَلْ فَعَلَهُ کَبِیرُهُمْ، این حرف را به منظور اصلاح و نشان دادن اینکه آنان (بت‌ها) قادر به انجام چنین کاری نیستند، گفته است، و همچنین یوسف (نیز قصد اصلاح داشته است».

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۳۳ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۶۲۳۳- ۵- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ أَبِی مَخْلَدٍ السَّرَّاجِ عَنْ عِیسَی بْنِ حَسَّانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ کُلُّ کَذِبٍ مَسْئُولٌ عَنْهُ صَاحِبُهُ یَوْماً إِلَّا کَذِباً فِی ثَلَاثَةٍ رَجُلٍ کَائِدٍ فِی حَرْبِهِ فَهُوَ مَوْضُوعٌ عَنْهُ أَوْ رَجُلٍ أَصْلَحَ بَیْنَ اثْنَیْنِ یَلْقَی هَذَا بِغَیْرِ مَا یَلْقَی بِهِ هَذَا یُرِیدُ بِذَلِکَ الْإِصْلَاحَ مَا بَیْنَهُمَا أَوْ رَجُلٍ وَعَدَ أَهْلَهُ شَیْئاً وَ هُوَ لَا یُرِیدُ أَنْ یُتِمَّ لَهُمْ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : هر دروغی روزی از گوینده اش بازخواست شود، مگر دروغی که در سه جا گفته شود: مردی که در جنگ نیرنگ زند که بر او گناهی نیست، یا مردی که میان دو نفر اصلاح و سازش دهد؛ با این یکی برخوردی می کند و با آن یکی برخورد دیگری و هدفش از این کار آشتی دادن میان آن دوست، یا مردی که به زن (خانواده) خود و عده ای دهد و قصد انجام آن را نداشته باشد

١- الكافی ٢- ٣٤١- ١٧.

٢- یوسف ١٢- ٧٠.

٣- الأنبیاء ٢١- ٦٣.

٤- الأنبیاء ٢١- ٦٣.

٥- الکافی ٢- ٣٤٢- ١٨.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٣٤ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٢٣٤- ٦- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَبِی یَحْیَی الْوَاسِطِیِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْکَلَامُ ثَلَاثَةٌ صِدْقٌ وَ کَذِبٌ وَ إِصْلَاحٌ بَیْنَ النَّاسِ قَالَ قِیلَ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاکَ مَا الْإِصْلَاحُ بَیْنَ النَّاسِ قَالَ تَسْمَعُ مِنَ الرَّجُلِ کَلَاماً یَبْلُغُهُ فَتَخْبُثُ نَفْسُهُ (٢) فَتَقُولُ سَمِعْتُ مِنْ فُلَانٍ قَالَ فِیکَ مِنَ الْخَیْرِ کَذَا وَ کَذَا خِلَافَ مَا سَمِعْتَ مِنْهُ.

******

ترجمه:

سخن سه گونه است: راست و دروغ و اصلاح میان مردم به آن حضرت عرض شد: قربانت اصلاح میان مردم چیست؟ فرمودند: از کسی سخنی درباره دیگری می شنوی که اگر سخن به گوش او برسد، ناراحت می شود. پس تو آن دیگری را می بینی و برخلاف آنچه شنیده ای، به او می گویی: از فلانی شنیدم که در خوبی تو چنین و چنان می گفت.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٣٥ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦٢٣٥- ٧- (٣) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَجَّالِ (٤) عَنْ ثَعْلَبَةَ عَنْ مَعْمَرِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا کَذِبَ عَلَی مُصْلِحٍ ثُمَّ تَلَا

أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسارِقُونَ (٥) ثُمَّ قَالَ وَ اللَّهِ مَا سَرَقُوا وَ مَا كَذَبَ ثُمَّ تَلَا بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هذا فَسْئَلُوهُمْ إِنْ كانُوا يَنْطِقُونَ (٦) ثُمَّ قَالَ وَ اللَّهِ مَا فَعَلُوهُ وَ مَا كَذَبَ.

******

ترجمه:

عطاء از امام صادق روایت می کند که پیامبر فرمود: «انسانی که به قصد اصلاح دروغ گفته، مرتکب آن نشده است. سپس این آیه را تلاوت کرد: بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِن كَانُوا يَنطِقُونَ. به خدا قسم آن ها (بت‌ها) این کار را انجام ندادند و ابراهیم (نیز دروغ نگفته است».

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٣٦ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٦٢٣٦- ٨- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ كِتَابِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرِ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي الرَّجُلِ يُسْتَأْذَنُ عَلَيْهِ فَيَقُولُ لِلْجَارِيَةِ قُولِي لَيْسَ هُوَ هَاهُنَا قَالَ لَا بَأْسَ لَيْسَ بِكَذِبٍ.

******

ترجمه:

در حدیثی از امام صادق(علیه السلام) می خوانیم: (کسی دم در می آید و اجازه ورود به خانه می طلبد، صاحب خانه (که مانعی از پذیرش او دارد) به کنیز می گوید: بگو: او اینجا نیست (و منظور از آن مثلاً همان پشت در خانه است) امام(علیه السلام) فرمود: این دروغ نیست).

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٣٧ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٦٢٣٧- ٩- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْكَشِّيُّ فِي كِتَابِ الرِّجَالِ عَنْ

١- الكافی ٢- ٣٤١- ١٦.

٢- فی المصدر زیادة- فتلقاه.

٣- الکافی ٢- ٣٤٣- ٢٢.

٤- فی المصدر- الحجاج.

٥- یوسف ١٢- ٧٠.

٦- الأنبیاء ٢١- ٦٣.

٧- مستطرفات السرائر- ١٣٧- ١.

٨- رجال الکشّیّ ٢- ٢٩٤- ٥١٩.

مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ حَمْدَانَ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُكَيْمٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ وَ عُثْمَانَ بْنِ حَامِدٍ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَزْدَادَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُكَيْمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ قَالَ لَهُ أَبْلِغْ أَصْحَابِي كَذَا وَ كَذَا (١) وَ أَبْلِغْهُمْ كَذَا وَ كَذَا قَالَ قُلْتُ فَإِنِّي لَا أَحْفَظُ هَذَا فَأَقُولُ مَا حَفِظْتُ وَ لَمْ أَحْفَظْ أَحْسَنَ مَا يَحْضُرُنِي قَالَ نَعَمْ الْمُصْلِحُ لَيْسَ بِكَذَّابٍ.

******

ترجمه:

در حدیثی امام صادق(علیه السّلام)فرمود:به اصحابم چنین چنان ابلاغ کن،و به ایشان چنین و چنان ابلاغ کن راوی گوید عرض کردم،نمی توانم این جملات را عینا حفظ کنم،آنچه که یاد گرفته ام می گویم،و بهتر از آن نمی توانم حفظ کنم،فرمود:اشکال ندارد زیرا مصلح دروغگو نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٣٨ - رقم الحدیث الباب: ١٠]

١٦٢٣٨- ١٠- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی کِتَابِ الْإِخْوَانِ بِسَنَدِهِ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ لَيَصْدُقُ عَلَى أَخِيهِ فَيَنَالُهُ عَنَتٌ مِنْ صِدْقِهِ فَيَكُونُ كَذَّاباً عِنْدَ اللَّهِ وَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ عَلَى أَخِيهِ يُرِيدُ بِهِ نَفْعَهُ فَيَكُونُ عِنْدَ اللَّهِ صَادِقاً.

******

ترجمه:

حضرت رضا (ع) مي فرمايد: همانا شخصي در حق برادر مسلمانش سخن راستي مي گويد كه با اين گفتار، او را گرفتار مي كند؛ پس نزد خدا از دروغگويان است و همانا شخصي در حق برادر مسلمانش دروغي مي گويد كه با آن دروغ، از او دفع ضرر مي كند؛ پس نزد خدا از راستگويان است

[رقم الحديث الكلی: ١٦٢٣٩ - رقم الحديث الباب: ١١]

١٦٢٣٩- ١١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ فِی نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع أَنَّهُ قَالَ: عَلَامَةُ (٤) الْإِيمَانِ أَنْ تُؤْثِرَ الصِّدْقَ حَيْثُ يَضُرُّکَ عَلَى الْكَذِبِ حَيْثُ يَنْفَعُکَ وَ أَنْ لَا يَكُونَ فِی حَدِيثِکَ فَضْلٌ عَنْ عِلْمِکَ (٥) وَ أَنْ تَتَّقِيَ اللَّهَ فِی حَدِيثِ غَيْرِکَ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ لِمَا مَرَّ (٦).

******

ترجمه:

امام علی علیه السلام :نشانه ایمان این است که اگر جایی راست گفتن به زیان تو و دروغ گفتن به سود تو بود راست گویی را بر دروغ گویی ترجیح دهی، و اینکه بیش از مقداری که می دانی سخنی نگویی و اینکه در سخن گفتن درباره دیگران پروای خدا داشته باشی.

١- فيه رواية الحديث فى المعنى (منه. قده).

٢- مصادقة الاخوان- ٧٦- ٢.

٣- نهج البلاغة ٣- ٢٦١- ٤٥٨.

٤- ليس فى المصدر.

٥- فى المصدر- عن عملك.

٦- مر فى الأحاديث ١- ١٠ من هذا الباب. و يأتى ما يدلّ على ذلك فى الحديث ١ من الباب ٢ من أبواب الصلح.

١٤٢- بَابُ أَنَّهُ لَا يَجُوزُ أَنْ يُقَالَ لِلْمُؤْمِنِ زَعَمْتَ وَ حُكْمِ اللَّقَبِ وَ الْكُنْيَةِ اللَّذَيْنِ يُكْرَهَانِ

اشارة

(١) ١٤٢ بَابُ أَنَّهُ لَا يَجُوزُ أَنْ يُقَالَ لِلْمُؤْمِنِ زَعَمْتَ وَ حُكْمِ اللَّقَبِ وَ الْكُنْيَةِ اللَّذَيْنِ يُكْرَهَانِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٤٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٢٤٠- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَحْيَى الْكَاهِلِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى مَوْلَى آلِ سَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع بِحَدِيثٍ فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ أَ لَيْسَ زَعَمْتَ لِيَ السَّاعَةَ كَذَا وَ كَذَا فَقَالَ لَا فَعَظُمَ ذَلِكَ

عَلَیَّ فَقُلْتُ بَلَی وَ اللَّهِ زَعَمْتَ قَالَ لَا وَ اللَّهِ مَا زَعَمْتُهُ قَالَ فَعَظُمَ ذَلِکَ عَلَیَّ فَقُلْتُ بَلَی وَ اللَّهِ قَدْ قُلْتَهُ قَالَ نَعَمْ قَدْ قُلْتُهُ أَ مَا عَلِمْتَ أَنَّ کُلَّ زَعْمٍ فِی الْقُرْآنِ کَذِبٌ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی حُکْمِ اللَّقَبِ وَ الْکُنْیَةِ فِی أَحْکَامِ الْأَوْلَادِ (۳).

******

ترجمه:

عبدالأعلی گوید: امام صادق (علیه السلام) حدیثی را برای من نقل می کرد، به ایشان عرض کردم: «فدایت شوم! مرا اکنون اینگونه تصوّر کردی»؟ فرمود: «خیر، این امر بر من گران آمد». گفتم: «بله، سوگند به خدا که اینگونه تصوّر کردی». فرمود: «سوگند به خدا! نه، اینگونه تصوّر نکردم». گفت: «این امر بر من گران آمد». پس خدمت ایشان عرض کردم: «بله، سوگند به خدا این سخن را گفته-ای». فرمود: «آری، این را گفته‌ام، امّا مگر نمی دانی که هر زعم و گمانی در قرآن دروغ است»؟

۱۴۳- بَابُ تَحْرِیمِ کَوْنِ الْإِنْسَانِ ذَا وَجْهَیْنِ وَ لِسَانَیْنِ

اشارة

(٤) ۱۴۳ بَابُ تَحْرِیمِ کَوْنِ الْإِنْسَانِ ذَا وَجْهَیْنِ وَ لِسَانَیْنِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۴۱ - رقم الحدیث الباب: ۱]

١٦٢٤١- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَوْنٍ الْقَلَانِسِيِّ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ لَقِيَ الْمُسْلِمِينَ بِوَجْهَيْنِ وَ لِسَانَيْنِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَهُ لِسَانَانِ مِنْ نَارٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ

١- الباب ١٤٢ فيه حديث واحد.

٢- الكافي ٢- ٣٤٢- ٢٠.

٣- يأتي في الباب ٣٠ من أبواب أحكام الأولاد.

٤- الباب ١٤٣ فيه ١٠ أحاديث.

٥- الكافي ٢- ٣٤٣- ١.

عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (١) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ (٢)

وَ رَوَاهُ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ مَنْ لَقِيَ النَّاسَ بِوَجْهٍ وَ غَابَهُمْ بِوَجْهٍ (٣)

******

ترجمه:

امام صادق عليه السلام فرمودند: كسى كه با مسلمين با دو وجه ، و دو زبان ، برخورد و ملاقات كند روز قيامت با دو زبان از آتش محشور مى شود.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٤٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٢٤٢- ٢- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِی شَيْبَةَ عَنِ الزُّهْرِیِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ يَكُونُ ذَا وَجْهَيْنِ وَ ذَا لِسَانَيْنِ يُطْرِی أَخَاهُ شَاهِداً وَ يَأْكُلُهُ غَائِباً إِنْ أُعْطِیَ حَسَدَهُ وَ إِنِ ابْتُلِیَ خَذَلَهُ.

وَ رَوَاهُ الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ فِی كِتَابِ الزُّهْدِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ دَاوُدَ عَنْ أَبِی شَيْبَةَ الزُّهْرِیِّ عَنْ أَحَدِهِمَا ع (٥)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَرْقَدٍ عَنْ أَبِی شَيْبَةَ الزُّهْرِیِّ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ أَخَاهُ فِی اللَّهِ (٦).

وَ رَوَاهُ فِی الْمَجَالِسِ وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی الْعَطَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِی

١- " عن أحمد بن محمّد"- ليس فی المصدر.

٢- عقاب الأعمال- ٣١٩- ١.

٣- معانی الأخبار- ١٨٥- ٢.

٤- الكافی ٢- ٣٤٣- ٢.

٥- الزهد- ٥- ٥.

٦- الخصال- ٣٨- ٢٠.

الْخَطَّابِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ النُّعْمَانِ (١).

******

ترجمه:

از امام صادق علیه السلام فرمود:

آن کسی که دارای دو چهره و دو زبان باشد، بندهٔ پستی است؛ در حضور برادرش برای او، چاپلوسی و شیرین زبانی نموده و روش زندگی او را تمجید می کند، ولی در غیاب او شخصیّت و آبرویش را نابود می نماید، اگر چیزی به برادرش برسد حسادت و رشك می ورزد؛ و اگر ظلم و ستمی بر او شود سرزنش و خوارش می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٤٣ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٢٤٣- ٣- (٢) وَ رَوَاهُ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْکَانَ مِثْلَهُ وَ زَادَ وَ بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ هُمَزَةٌ لُمَزَةٌ یُقْبِلُ بِوَجْهٍ وَ یُدْبِرُ بِآخَرَ.

******

ترجمه:

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْکَانَ مثل همین روایت را نقل کرده با این اضافه چه بد بنده ای است بنده بد گوی عیب جوی، پیش روی انسان به گونه ای است و پشت سر به گونه ای دیگر.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٤٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٢٤٤- ٤- (٣) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَمَّادٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ اللَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی لِعِیسَی ع یَا عِیسَی- لِیَکُنْ لِسَانُکَ فِی السِّرِّ وَ الْعَلَانِیَةِ لِسَاناً وَاحِداً وَ کَذَلِکَ قَلْبُکَ إِنِّی أُحَذِّرُکَ نَفْسَکَ وَ کَفَی بِکَ خَبِیراً (٤) لَا یَصْلُحُ لِسَانَانِ فِی فَمٍ وَاحِدٍ وَ لَا سَیْفَانِ فِی غِمْدٍ وَاحِدٍ وَ لَا قَلْبَانِ فِی صَدْرٍ وَاحِدٍ وَ کَذَلِکَ الْأَذْهَانُ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی کِتَابِ عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنِ السَّعْدَآبَادِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

خدای تبارک و تعالی به عیسی بن مریم فرمود: ای عیسی! باید که زبانت در پنهانی و آشکار یکی باشد، و همچنین قلب تو. همانا من تو را از نفس خودت می ترسانم و همین بس که من (بر حال تو) آگاهم. دو زبان در یک دهان نشاید، و دو شمشیر در یک غلاف نگنجد، و دو دل در یک سینه نباشد، نهاد انسان نیز این چنین است (که دو عقیده مخالف، در یک ذهن نتواند جایگیر شود).

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٤٥ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٢٤٥- ٥- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْمُنَبِّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ عَنْ زَیْدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص یَجِی ءُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ ذُو الْوَجْهَیْنِ دَالِعاً لِسَانُهُ فِی قَفَاهُ وَ آخَرُ مِنْ

١- أمالی الصدوق- ٢٧٧- ١٨، و معانی الأخبار- ١٨٥- ١.

٢- عقاب الأعمال- ٣١٩- ٤.

٣- الکافی ٢- ٣٤٣- ٣.

٤- فی المصدر- و کفی بی خبیرا.

٥- عقاب الأعمال- ٣١٩- ٥.

٦- عقاب الأعمال- ٣١٩- ٢.

قُدَّامِهِ يَلْتَهِبَانِ نَاراً حَتَّى يَلْهَبَا جَسَدَهُ ثُمَّ يُقَالُ (۱) هَذَا الَّذِی كَانَ فِی الدُّنْيَا ذَا وَجْهَيْنِ وَ لِسَانَيْنِ يُعْرَفُ بِذَلِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِی الْجَوْزَاءِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُلْوَانَ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : روز قيامت انسان دو چهره در حالى مى آيد كه يك زبان از پس گردنش آويزان است و يك زبان از جلو و در آنها آتشى افروخته است كه به [تمام]بدنش زبانه مى كشد. سپس به او گفته مى شود : اين كسى است كه در دنيا دو رو و دو زبان بود. او بدين گونه در روز قيامت شناخته مى شود.

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۲۴۶ - رقم الحديث الباب: ۶]

۱۶۲۴۶- ۶- (۳) وَ عَنِ الْخَلِيلِ بْنِ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ مَنِيعٍ عَنْ أَبِی بَكْرِ بْنِ أَبِی شَيْبَةَ عَنْ أَبِی مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِی صَالِحٍ عَنْ أَبِی هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ذُو الْوَجْهَيْنِ.

******

ترجمه:

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : در روز قيامت يكى از بدترين مردمان نزد خداوند عزّ و جلّ آدم دو روست .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٢٤٧ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٦٢٤٧- ٧- (٤) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ مَنِيعٍ عَنِ ابْنِ أَبِی شَيْبَةَ (٥) عَنِ الرُّكَيْنِ عَنِ النُّعَيْمِ عَنْ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ كَانَ لَهُ وَجْهَانِ فِی الدُّنْيَا كَانَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِسَانَانِ مِنْ نَارٍ.

******

ترجمه:

رسول خدا(ص)فرمود: هر كه در دنيا دو رو باشد روز قيامت دو زبان آتشين خواهد داشت.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٢٤٨ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٦٢٤٨- ٨- (٦) وَ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ بِإِسْنَادٍ تَقَدَّمَ فِی عِيَادَةِ الْمَرِيضِ (٧) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص أَنَّهُ قَالَ فِی خُطْبَةٍ لَهُ وَ مَنْ كَانَ ذَا وَجْهَيْنِ وَ ذَا لِسَانَيْنِ كَانَ ذَا وَجْهَيْنِ وَ ذَا لِسَانَيْنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (مِنْ نَارٍ) (٨).

******

ترجمه:

رسول اكرم : هركس دو رو ودوزنان داشته باشد درروزقيانت هم دارای دوزنا

[رقم الحديث الكلی: ١٦٢٤٩ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٦٢٤٩- ٩- (٩) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ الْبَغْدَادِيِّ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ عَوْنِ بْنِ مَعِينٍ بَيَّاعِ الْقَلَانِسِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِی يَعْفُورٍ قَالَ سَمِعْتُ الصَّادِقَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ ع يَقُولُ مَنْ لَقِیَ النَّاسَ بِوَجْهٍ وَ عَابَهُمْ (١٠) بِوَجْهٍ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَهُ لِسَانَانِ مِنْ نَارٍ.

وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ مِثْلَهُ (۱۱).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : هر که با مردم با چهره ای رو به رو شود و با چهره ای دیگر از آنها عیب گویی کند، روز قیامت با دو زبان از آتش محشورخواهد شد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۶۲۵۰- ۱۰- (۱۲) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْأَسَدِیِّ عَنْ مُوسَی بْنِ عِمْرَانَ النَّخَعِیِّ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ یَزِیدَ النَّوْفَلِیِّ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِیَاثٍ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ مَدَحَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فِی وَجْهِهِ وَ اغْتَابَهُ مِنْ وَرَائِهِ فَقَدِ انْقَطَعَ مَا بَیْنَهُمَا مِنَ الْعِصْمَةِ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برادر مؤمن خود را پیش رویش بستاید و پشت سرش از او بدگویی کند، پیوند حرمت میان آنها بریده شود.

۱۴۴- بَابُ تَحْرِیمِ هَجْرِ الْمُؤْمِنِ بِغَیْرِ مُوجِبٍ وَ کَرَاهَتِهِ بَعْدَ الثَّلَاثِ مَعَهُ وَ اسْتِحْبَابِ الْمُسَابَقَةِ إِلَی الصِّلَةِ

اشارة

(١٣) ١٤٤ بَابُ تَحْرِيمِ هَجْرِ الْمُؤْمِنِ بِغَيْرِ مُوجِبٍ وَ كَرَاهَتِهِ بَعْدَ الثَّلَاثِ مَعَهُ وَ اسْتِحْبَابِ الْمُسَابَقَةِ إِلَى الصِّلَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٥١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٢٥١- ١- (١٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

ص: ٢٦٠

١- فى المصدر- ثم يقال له.

٢- الخصال- ٣٧- ١٦.

٣- الخصال- ٣٨- ١٧.

٤- الخصال- ٣٨- ١٨.

٥- فى المصدر زيادة- عن شريک.

٦- عقاب الأعمال- ٣٣٩.

٧- تقدم فى الحديث ٩ من الباب ١٠ من أبواب الاحتضار.

٨- ليس فى المصدر.

٩- أمالى الصدوق- ٢٧٧- ١٩.

١٠- كذا فى الأصل و المصدر، لكن فى المخطوط: و غابهم.

١١- الخصال- ٣٨- ١٩.

١٢- أمالى الصدوق- ٤٦٦- ٢١.

١٣- الباب ١٤٤ فيه ١٢ حديثا.

١٤- الكافى ٢- ٣٤٤- ٢.

ص لَا هِجْرَةَ فَوْقَ ثَلَاثٍ.

******

ترجمه:

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : قهر بيش از سه روز، روا نيست.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٥٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٢٥٢- ٢- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ مُرَازِمِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: لَا خَيْرَ فِي الْمُهَاجَرَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هيچ خيرى درقهركردن نيست .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٥٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٢٥٣- ٣- (٢) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ رَفَعَهُ وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ الرَّبِيعِ قَالَ فِي وَصِيَّةِ الْمُفَضَّلِ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ لَا يَفْتَرِقُ رَجُلَانِ عَلَى الْهِجْرَانِ إِلَّا اسْتَوْجَبَ أَحَدُهُمَا الْبَرَاءَةَ وَ اللَّعْنَةَ وَ رُبَّمَا اسْتَحَقَّ ذَلِكَ كِلَاهُمَا فَقَالَ لَهُ مُعَتِّبٌ جُعِلْتُ

فِدَاکَ هَذَا الظَّالِمُ فَمَا بَالُ الْمَظْلُومِ قَالَ لِأَنَّهُ لَا یَدْعُو أَخَاهُ إِلَی صِلَتِهِ وَ لَا یَتَغَامَسُ (۳) لَهُ مِنْ کَلَامِهِ سَمِعْتُ أَبِی ع یَقُولُ إِذَا تَنَازَعَ اثْنَانِ فَعَازَّ (٤) أَحَدُهُمَا الآخَرَ فَلْیَرْجِعِ الْمَظْلُومُ إِلَی صَاحِبِهِ حَتَّی یَقُولَ لِصَاحِبِهِ أَیْ أَخِی أَنَا الظَّالِمُ حَتَّی یَقْطَعَ الْهِجْرَانَ بَیْنَهُ وَ بَیْنَ صَاحِبِهِ فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی حَکَمٌ عَدْلٌ یَأْخُذُ لِلْمَظْلُومِ مِنَ الظَّالِمِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام فرمود: هیچ گاه دو مرد با حالت قهر از یکدیگر جدا نشوند، مگر اینکه یکی از آن دو سزاوار بیزاری [خدا و رسولش از او]و لعنت باشد و چه بسا که هر دوی آنها سزاوار این امر باشند. معتّب عرض کرد: خدا مرا فدایتان گرداند، ظالم، درست [که مستحق این کیفر است]اما مظلوم چرا؟

حضرت فرمود: برای آنکه برادرش را به آشتی با خود دعوت نمی کند و از سخن او چشم نمی پوشد. شنیدم پدرم می فرمود: هرگاه دو نفر با هم ستیزه کردند و یکی از آن دو بر دیگری چیره آمد، باید آنکه در حقّ او ستم شده نزد آن دیگری برود و به او بگوید: ای برادر! ستمکار منم، تا قهر و جدایی میان او و رفیقش برطرف شود؛ زیرا خداوند تبارك و تعالی داوری عادل است و حقّ ستمدیده را از ستمگر می ستاند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٥٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٢٥٤- ٤- (٥) وَ عَنْ حُمَیْدِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ وُهَیْبِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ یَصْرِمُ ذَوِی قَرَابَتِهِ مِمَّنْ لَا یَعْرِفُ الْحَقَّ قَالَ لَا یَنْبَغِی لَهُ أَنْ یَصْرِمَهُ.

******

ترجمه:

ابو بصیر گوید: از امام صادق -علیه السلام- درباره مردی که با خویشاوندی خود به خاطر این که مذهب حقّ را نمی شناسد «شیعه نیست» قطع رابطه کند سؤال کردم . فرمود : سزاوار نیست که خویشاوندی را قطع کند.

ص: ۲۶۱

۱- الکافی ۲- ۳۴۴- ٤.

۲- الکافی ۲- ۳٤٤- ۱.

۳- کذا فی الأصل و المصدر، لکن فی المخطوط-" یتقامس".

٤- عازه- غالبه، و طلب الغلبة علیه. انظر (القاموس المحیط- عزز- ۲- ۱۸۲).

٥- الکافی ۲- ۳٤٤- ۳.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۲٥٥ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱٦۲٥٥- ٥- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی سَعِیدٍ الْقَمَّاطِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ کَثِیرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ قَالَ أَبِی قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَیُّمَا مُسْلِمَیْنِ تَهَاجَرَا فَمَکَثَا ثَلَاثاً لَا یَصْطَلِحَانِ إِلَّا کَانَا خَارِجَیْنِ مِنَ الْإِسْلَامِ- وَ لَمْ یَکُنْ بَیْنَهُمَا وَلَایَةٌ فَأَیُّهُمَا سَبَقَ إِلَی کَلَامِ أَخِیهِ کَانَ السَّابِقَ إِلَی الْجَنَّةِ یَوْمَ الْحِسَابِ.

******

ترجمه:

داود بن کثیر گوید: شنیدم امام صادق -علیه السلام- می فرمود؛ پدرم فرمود، رسول خدا فرموده است: هرگاه دو نفر مسلمان از همدیگر با قهر جدا شوند و سه روز در آن حال بمانند و آشتی نکنند، هر دو از اسلام خارج شوند و بین آنان دوستی دینی نمی ماند، پس هرکدام از آن ها برای آشتی و سخن گفتن بر دیگری سبقت جوید، در روز رستاخیز جلوتر از دیگری به بهشت خواهد رفت.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٥٦ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٢٥٦- ٦- (٢) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَحْفُوظٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَزَالُ الشَّيْطَانُ (٣) فَرِحاً مَا اهْتَجَرَ الْمُسْلِمَانِ فَإِذَا الْتَقَيَا اصْطَكَّتْ رُكْبَتَاهُ وَ تَخَلَّعَتْ أَوْصَالُهُ وَ نَادَى يَا وَيْلَهُ مَا لَقِيَ مِنَ الثُّبُورِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : تا زمانی که دو مسلمان با یکدیگر قهر باشند، ابلیس خوشحال است و هرگاه با هم دیدار (آشتی) کنند، زانوهایش به هم خورد و بندهایش از هم بگسلد و فریاد زند: ای وای بر من، هلاك شدم.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٥٧ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٦٢٥٧- ٧- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِي حَدِيثٍ لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ (٥) أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ (٦) فَوْقَ ثَلَاثَةٍ.

******

ترجمه:

رسول اکرم درحدیثی فرمودند : جایزنیست فرد مسلمان با برادرش بیش ازسه روز قهر کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۶۲۵۸- ۸- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ شُعَيْبِ بْنِ وَاقِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص فِي حَدِيثِ الْمَنَاهِي قَالَ: وَ نَهَى عَنِ الْهِجْرَانِ فَمَنْ كَانَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَلَا يَهْجُرُ أَخَاهُ

ص: ۲۶۲

۱- الکافی ۲- ۳۴۵- ۵.

۲- الکافی ۲- ۳۴۶- ۷.

۳- فی المصدر- إبلیس.

۴- الفقیه ۴- ۳۸۰- ۵۸۰۹.

۵- فی المصدر- للمؤمن.

۶- فی المصدر- أخاه المؤمن.

۷- الفقیه ۴- ۱۱- ۴۹۶۸.

أَكْثَرَ مِنْ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فَمَنْ كَانَ هَاجِراً (۱) لِأَخِيهِ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ كَانَتِ النَّارُ أَوْلَى بِهِ.

******

ترجمه:

رسول اللَّه صلی اللَّه علیه و آله در حدیث مناهی از هجران و بریدن نهی فرمود، و کسی که ناچار این کار را انجام می دهد، بیش از سه روز با برادر خود نبرد و قطع نکند و کسی که بیش از این با برادر خود قهر و دور باشد، آتش به او سزاوارتر است!

[رقم الحديث الكلی: ١٦٢٥٩ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٦٢٥٩- ٩- (٢) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْبُنْدَارِ عَنْ أَبِی الْعَبَّاسِ الْحَمَّادِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الصَّائِغِ (٣) عَنِ الْعُقَیْبِیِّ (٤) عَنِ ابْنِ أَبِی ذِئْبٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا یَحِلُّ لِلْمُسْلِمِ أَنْ یَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ.

******

ترجمه:

رسول اکرم درحدیثی فرمودند : جایزنیست فرد مسلمان با برادرش بیش ازسه روز قهر کند .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٢٦٠ - رقم الحديث الباب: ١٠]

١٦٢٦٠- ١٠- (٥) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زِیَادِ بْنِ جَعْفَرٍ الْهَمَذَانِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع أَنَّهُ قَالَ: مَا مِنْ مُؤْمِنَیْنِ اهْتَجَرَا فَوْقَ ثَلَاثٍ إِلَّا وَ بَرِئْتُ مِنْهُمَا فِی الثَّالِثَةِ قِیلَ (٦) هَذَا حَالُ الظَّالِمِ فَمَا بَالُ الْمَظْلُومِ فَقَالَ مَا بَالُ الْمَظْلُومِ لَا یَصِیرُ إِلَی الظَّالِمِ فَیَقُولُ أَنَا الظَّالِمُ حَتَّی یَصْطَلِحَا.

******

ترجمه:

امام باقر(علیه السّلام)فرمود:هر گاه دو نفر مؤمن از هم قهر کنند و بیش از سه روز از یك دیگر جدا شوند،من در روز سوم از آنها بیزارم،عرض شد،این سزای ظالم است،جرم مظلوم چیست؟فرمود:چرا مظلوم نزد ظالم نرفت تا بگوید من ستمکارم تا آشتی کنند.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٢٦١ - رقم الحديث الباب: ١١]

١٦٢٦١- ١١- (٧) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَخْلَدٍ عَنِ الرَّزَّازِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ حَاتِمٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ (٨) عَنْ يَحْيَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص

ص: ٢٦٣

١- فی نسخة- مهاجرا (هامش المخطوط).

٢- الخصال- ١٨٣- ٢٥٠.

٣- فی المصدر- محمّد بن علی الصائغ.

٤- فی المصدر- القعنبی.

٥- الخصال- ١٨٣- ٢٥١.

٦- فی المصدر- فقیل له- یا ابن رسول اللّه.

٧- أمالی الطوسیّ ٢- ٥.

٨- فی المصدر- یعلی بن عبید.

لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ (١) وَ السَّابِقُ يَسْبِقُ إِلَى الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلي الله عليه و آله : برای هيچ مسلمانی روا نيست كه بيش از سه روز ، برادرش را ترك گويد و هر كس [برای آشتی]پيش دستی كند ، به سوی بهشت ، پيش دستی كرده است .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٢٦٢ - رقم الحديث الباب: ١٢]

١٦٢٦٢- ١٢- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی ذَرٍّ عَنِ النَّبِیِّ ص فِی وَصِیَّةٍ لَهُ قَالَ: یَا أَبَا ذَرٍّ إِیَّاکَ وَ هِجْرَانَ أَخِیکَ (٣) فَإِنَّ الْعَمَلَ لَا یُتَقَبَّلُ مَعَ الْهِجْرَانِ یَا أَبَا ذَرٍّ أَنْهَاکَ عَنِ الْهِجْرَانِ فَإِنْ کُنْتَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَلَا تَهْجُرْهُ ثَلَاثَةَ أَیَّامٍ کَمَلًا فَمَنْ مَاتَ فِیهَا مُهَاجِراً لِأَخِیهِ کَانَتِ النَّارُ أَوْلَی بِهِ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلّی الله علیه و آله به ابو ذر فرمود:ای ابو ذر!مبادا از برادر دینیت قهر کنی،زیرا اعمال با قهر و کناره گیری پذیرفته نیست،ای ابو ذر!از قهر بپرهیز،و اگر هم مجبور به این کار شدی جدائیت سه روز کامل طول نکشد،هر کس در این سه روز بمیرد و با برادرش قهر باشد، سزاوار آتش خواهد بود.

١٤٥- بَابُ تَحْرِیمِ إِیذَاءِ الْمُؤْمِنِ

اشارة

(٤) ١٤٥ بَابُ تَحْرِیمِ إِیذَاءِ الْمُؤْمِنِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٦٣ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٢٦٣- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِيَأْذَنْ بِحَرْبٍ مِنِّي مَنْ آذَى عَبْدِيَ الْمُؤْمِنَ وَ لْيَأْمَنْ غَضَبِي مَنْ أَكْرَمَ عَبْدِيَ الْمُؤْمِنَ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

هشام بن سالم گوید: شنیدم حضرت صادق علیه السلام میفرمود: خدای عز و جل فرماید: بجنگ با من اعلان دهد آن کس که بندهٔ مؤمن مرا بیازارد، و از خشم من آسوده خاطر باشد آن کس که بندهٔ مؤمن مرا گرامی دارد، ....

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٦٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٢٦٤- ٢- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ مُنْذِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ أَيْنَ الصُّدُودُ لِأَوْلِيَائِي فَيَقُومُ قَوْمٌ لَيْسَ عَلَى وُجُوهِهِمْ لَحْمٌ فَيُقَالُ

١- فى المصدر- فوق ثلاثة أيام.

٢- أمالى الطوسىّ ٢- ١٥١.

٣- فى المصدر- إياک و الهجران لأخيک المؤمن.

٤- الباب ١٤٥ فيه ٣ أحاديث.

٥- الكافى ٢- ٣٥٠- ١.

٦- الكافى ٢- ٣٥١- ٢.

هَؤُلَاءِ الَّذِينَ آذَوُا الْمُؤْمِنِينَ وَ نَصَبُوا لَهُمْ وَ عَانَدُوهُمْ وَ عَنَّفُوهُمْ فِي دِينِهِمْ ثُمَّ يُؤْمَرُ بِهِمْ إِلَى جَهَنَّمَ.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام): چون روز قیامت شود منادی ندا کند کجایند رو گردانان از دوستان من پس گروهی که صورت آنان گوشت ندارد برخیزند پس گفته شود اینانند کسانی که مومنین را اذیت می کردند و با آنان دشمنی می کردند و عناد ورزیدند و آنها را در دینشان با درشتی سرزنش کردند پس فرمان داده شود آنان را به دوزخ برند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٦٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٢٦٥- ٣- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي كِتَابِ عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ (٢) عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ وَ زَادَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع كَانُوا وَ اللَّهِ الَّذِينَ يَقُولُونَ بِقَوْلِهِمْ وَ لَكِنَّهُمْ حَبَسُوا حُقُوقَهُمْ وَ أَذَاعُوا عَلَيْهِمْ سِرَّهُمْ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣).

******

ترجمه:

مفضل بن عمرهمین روایت را با این اضافه نقل کرده بخداقسم این افراد کسانی بودند که هم مذهب آن ها بودند؛ به عبارتی شیعه بودند ولی حقوق آنها را نمی دادند و سرّ این شیعیان را افشا می کردند .

١٤٦- بَابُ تَحْرِيمِ إِهَانَةِ الْمُؤْمِنِ وَ خِذْلَانِهِ

اشارة

(٤) ١٤٦ بَابُ تَحْرِيمِ إِهَانَةِ الْمُؤْمِنِ وَ خِذْلَانِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٦٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٢٦٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْقَمَّاطِ عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَمَّا أُسْرِيَ بِالنَّبِيِّ ص قَالَ يَا رَبِّ مَا حَالُ الْمُؤْمِنِ عِنْدَكَ قَالَ يَا مُحَمَّدُ مَنْ أَهَانَ لِي وَلِيّاً فَقَدْ بَارَزَنِي بِالْمُحَارَبَةِ وَ أَنَا أَسْرَعُ شَيْ ءٍ إِلَى نُصْرَةِ أَوْلِيَائِي الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

جناب باقر العلوم، عليه السّلام [فرمود]: چون برده شد رسول خدا، صلّى الله عليه و آله، در شب معراج به ساحت قدس، عرض كرد: «اى پروردگار، آيا چگونه است حال مؤمن نزد تو؟» فرمود: «اى محمد، كسى كه اهانت كند براى من دوستى را، به جنگجويى با من برخاسته، و من از هر چيز زودتر يارى دوستان خود كنم.

ص: ٢٦٥

١- عقاب الأعمال- ٣٠٦- ١.

٢- كذا فى الأصل و المصدر- لكن فى المخطوط- موسى بن عمر.

٣- يأتى فى أكثر الأبواب الآتية و فى الحديثين ٢ و ٤ من الباب ١٦٣ من هذه الأبواب، و فى الحديثين ١٤ و ١٩ من الباب ٢٤ من أبواب فعل المعروف.

٤- الباب ١٤٦ فيه ١٢ حديثا.

٥- الكافى ٢- ٣٥٢- ٨، و أورده فى الحديث ١ من الباب ١٩ من أبواب الاحتضار، و قطعة منه بطريقين فى الحديث ٦ من الباب ١٧ من أبواب أعداد الفرائض.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٦٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٢٦٧- ٢- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَقُولُ مَنْ أَهَانَ لِي وَلِيّاً فَقَدْ أَرْصَدَ لِمُحَارَبَتِي وَ أَنَا أَسْرَعُ شَيْ ءٍ إِلَى نُصْرَةِ أَوْلِيَائِي.

******

ترجمه:

امام صادق عليه السلام : خداوند تبارك و تعالى مى فرمايد : هر كه يكى از دوستان مرا خوار شمارد، آماده جنگ با من شده است و من در يارى دادن دوستدارانم شتابنده ترينم .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٦٨ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٢٦٨- ٣- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ وَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ وَ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ جَمِيعاً عَنْ حَمَّادِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَنْ أَهَانَ لِي وَلِيّاً فَقَدْ أَرْصَدَ لِمُحَارَبَتِي الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

رسول خدا : خداوند می فرماید : هر که یکی از دوستان مرا خوار شمارد، آماده جنگ با من شده است ...

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٦٩ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٢٦٩- ٤- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ شُعَيْبِ بْنِ وَاقِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ ع عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص فِي حَدِيثِ الْمَنَاهِي قَالَ: وَ مَنِ اسْتَخَفَّ بِفَقِيرٍ مُسْلِمٍ فَقَدِ اسْتَخَفَّ بِحَقِّ اللَّهِ وَ اللَّهُ يَسْتَخِفُّ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ.

******

ترجمه:

امام صادق(علیه السّلام)از پدرانش نقل می کند:که پیغمبر(صلّی اللّه علیه و آله)در حدیث مناهی فرموده است:هر که به فقیر مسلمانی بی اعتنایی کند،به حقوق الهی بی اعتنایی کرده و خداوند روز قیامت به او بی اعتنایی می کند،مگر این که توبه کرده باشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٧٠ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٢٧٠- ٥- (٤) قَالَ وَ قَالَ ع مَنْ أَكْرَمَ فَقِيراً مُسْلِماً لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ هُوَ عَنْهُ رَاضٍ أَلَا وَ مَنْ أَكْرَمَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ فَإِنَّمَا يُكْرِمُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

و امام (علیه السلام) فرمود: هر کس مسلمان فقیری را گرامی بدارد، در روز قیامت خداوند را ملاقات می کند در حالی که خداوند از او راضی است. بدانید که هر کس برادر مسلمانش را گرامی بدارد، همانا خداوند عز و جل را گرامی داشته است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۷۱ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۶۲۷۱- ٦- (٥) وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ بِأَسَانِیدَ تَقَدَّمَتْ فِی إِسْبَاغِ الْوُضُوءِ (٦) عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص

۱- الکافی ۲- ۳۵۱- ٥.

۲- الکافی ۲- ۳٥۲- ۷.

۳- الفقیه ٤- ۱۳- ۱۱.

٤- الفقیه ٤- ۱٤- ۱۱ و الفقیه ٤- ۱٦- ۱٦.

٥- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۳۳- ٥۸.

٦- تقدمت فی الحدیث ٤ من الباب ٥٤ من أبواب الوضوء.

مَنِ اسْتَذَلَّ مُؤْمِناً أَوْ حَقَّرَهُ لِفَقْرِهِ وَ قِلَّةِ ذَاتِ یَدِهِ شَهَرَهُ اللَّهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ (۱).

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مرد مؤمنی را به سبب تهیدستی یا اندك بودن مال و داراییش خوار شمارد یا تحقیر کند، خداوند متعال در روز قیامت او را [بدین کار زشتش] شهره و سپس رسوایش سازد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۲۷۲ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱٦۲۷۲- ۷- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ عَنْبَسَةَ (۳) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ (٤) وَ دَارِمِ بْنِ قَبِیصَةَ جَمِیعاً عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص نَحْوَهُ.

******

ترجمه:

دَارِمِ بْنِ قَبِیصَةَ مثل همین روایت نقل کرده .

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۲۷۳ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱٦۲۷۳- ۸- (۵) وَ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْمُثَنَّی عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تُحَقِّرُوا مُؤْمِناً فَقِیراً فَإِنَّ (٦) مَنْ حَقَّرَ مُؤْمِناً أَوِ اسْتَخَفَّ بِهِ حَقَّرَهُ اللَّهُ وَ لَمْ یَزَلْ مَاقِتاً لَهُ حَتَّی یَرْجِعَ عَنْ مَحْقَرَتِهِ أَوْ یَتُوبَ وَ قَالَ مَنِ اسْتَذَلَّ مُؤْمِناً أَوِ احْتَقَرَهُ لِقِلَّةِ ذَاتِ یَدِهِ شَهَرَهُ اللَّهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ عَلَی رُءُوسِ الْخَلَائِقِ.

******

ترجمه:

امام ششم(علیه السّلام)فرمود حقیر نشمارید مؤمن فقیر را که هر که او را حقیر شمارد یا او را سبك گیرد خدایش حقیر سازد و پیوسته اش دشمن دارد تا از آن برگردد و یا توبه کند هر کس مرد مؤمنی را به سبب تهیدستی یا اندك بودن مال و داراییش خوار شمارد یا تحقیر کند، خداوند متعال در روز قیامت او را [بدین کار زشتش] شهره سازد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٧٤ - رقم الحدیث الباب: ٩]

١٦٢٧٤- ٩- (٧) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ

ص: ٢٦٧

١- فی المصدر زیادة- ثم یفضحه.

٢- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ٧٠- ٣٢٦.

٣- فی المصدر- علی بن محمّد بن عیینة.

٤- فی المصدر- القاسم بن محمّد بن العباس بن موسی بن جعفر العلوی.

٥- عقاب الأعمال- ٢٩٩- ١، و أورد ذیله عن الکافی و المحاسن فی الحدیث ٤ من الباب ١٤٧ من هذه الأبواب.

٦- فی المصدر- فانه.

٧- عقاب الأعمال- ٢٨٤- ١، و أورده عن ثواب الأعمال فی الحدیث ٤ من الباب ١٥٦ من هذه الأبواب.

عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عُمَرَ الْیَمَانِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ یَخْذُلُ أَخَاهُ وَ هُوَ یَقْدِرُ عَلَی نُصْرَتِهِ إِلَّا خَذَلَهُ اللَّهُ فِی الدُّنْیَا وَ الآخِرَةِ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : هر گاه مؤمنی بتواند برادر خود را یاری رساند، اما تنهایش گذارد، خداوند در دنیا و آخرت او را تنها گذارد

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۶۲۷۵- ۱۰- (۲) وَ بِإِسْنَادٍ تَقَدَّمَ فِی عِیَادَةِ الْمَرِیضِ (۳) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص أَنَّهُ قَالَ فِی خُطْبَةٍ لَهُ وَ مَنْ أَهَانَ فَقِیراً مُسْلِماً مِنْ أَجْلِ فَقْرِهِ وَ اسْتَخَفَّ بِهِ فَقَدِ اسْتَخَفَّ بِاللَّهِ (٤) وَ لَمْ یَزَلْ فِی غَضَبِ اللَّهِ (٥) عَزَّ وَ جَلَّ وَ سَخَطِهِ حَتَّی یُرْضِیَهُ وَ مَنْ أَکْرَمَ فَقِیراً مُسْلِماً لَقِیَ اللَّهَ یَوْمَ الْقِیَامَةِ وَ هُوَ یَضْحَکُ إِلَیْهِ ثُمَّ قَالَ وَ مَنْ بَغَی عَلَی فَقِیرٍ أَوْ تَطَاوَلَ عَلَیْهِ أَوِ اسْتَحْقَرَهُ (٦) حَقَّرَهُ (٧) اللَّهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ مِثْلَ الذَّرَّةِ فِی صُورَةِ رَجُلٍ حَتَّی یَدْخُلَ النَّارَ.

******

ترجمه:

پیغمبر(صلّی اللّه علیه و آله)در یکی از خطبه هایش فرمود:هر که مسلمان فقیری را به خاطر فقرش خوار و پست شمارد،خدا را کوچك شمرده است،و همواره مورد خشم و غضب خداوند است تا این که او را راضی کند،و هر که فقیر مسلمانی را گرامی بدارد،روز قیامت خداوند را شاد و خندان دیدار می کند.سپس فرمود:هر که بر فقیری ستم کند یا بر او تعدّی نماید،یا او را حقیر شمارد،خدا در روز قیامت وی را به شکل آدمکی به اندازهٔ مورچه محشور گرداند تا این که داخل آتش دوزخ شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۷۶ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

١٦٢٧٦- ١١- (٨) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ طَاهِرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ یُونُسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُثْمَانَ الْهَرَوِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُهَاجِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ یَحْیَی عَنْ صَدَقَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِیِّ ص عَنْ جَبْرَئِیلَ ع قَالَ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَی مَنْ أَهَانَ لِی وَلِیّاً فَقَدْ بَارَزَنِی بِالْمُحَارَبَةِ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

رسول خدا : خداوند می فرماید : هر که یکی از دوستان مرا خوار شمارد، آماده جنگ با من شده است

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٧٧ - رقم الحدیث الباب: ١٢]

١٦٢٧٧- ١٢- (٩) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِیدٍ

ص: ٢٦٨

١- المحاسن- ٩٩- ٦٦.

٢- عقاب الأعمال- ٣٣٣ و ٣٣٥.

٣- تقدم فی الحدیث ٩ من الباب ١٠ من أبواب الاحتضار.

٤- فی المصدر- استخف بحق اللّه.

٥- فی المصدر- فی مقت اللّه.

٦- فی المصدر- و استحقره.

٧- فی نسخة- حشره (هامش المخطوط).

٨- علل الشرائع- ١٢- ٧.

٩- أمالی الصدوق- ٣١٦- ٦.

الْعَسْكَرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ (١) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَرْقِيِّ (٢) عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي عُمَرَ الصَّنْعَانِيِّ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ (٣) عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ: رُبَّ أَشْعَثَ أَغْبَرَ ذِي طِمْرَيْنِ مُدَفَّعٍ بِالْأَبْوَابِ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَأَبَرَّهُ.

وَ رَوَاهُ الطُّوسِيُّ فِي مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ الصَّدُوقِ مِثْلَهُ (٤) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

رسول خدا(صلّی الله علیه و آله)فرمود:بسا آدم ژولیدهٔ غبار آلودهٔ ملبّس به جامهٔ کهنه که کسی به او اعتنا ندارد،اگر به خدا سوگند یاد کند،من راستگوئی او را تصدیق می کنم !

١٤٧- بَابُ تَحْرِيمِ إِذْلَالِ الْمُؤْمِنِ وَ احْتِقَارِهِ

اشارة

(٧) ١٤٧ بَابُ تَحْرِيمِ إِذْلَالِ الْمُؤْمِنِ وَ احْتِقَارِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٧٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٢٧٨- ١- (٨) أَحْمَدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِيهِ (٩) عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِيَأْذَنْ بِحَرْبٍ مِنِّي مَنْ أَذَلَّ عَبْدِيَ الْمُؤْمِنَ وَ لْيَأْمَنْ غَضَبِي مَنْ أَكْرَمَ عَبْدِيَ الْمُؤْمِنَ.

******

ترجمه:

هشام بن سالم گوید: شنیدم حضرت صادق علیه السلام میفرمود: خدای عز و جل فرماید: بجنگ با من اعلان دهد آن کس که بندهٔ مؤمن مرا بیازارد، و از خشم من آسوده خاطر باشد آن کس که بندهٔ مؤمن مرا گرامی دارد،

١- فی أمالی الطوسیّ- عبد اللّه بن محمّد بن عبد الکریم.

٢- فی أمالی الطوسیّ- محمّد بن عبد الرحمن البرقی. تهذیب التهذیب ٨- ٣٩.

٣- فی أمالی الطوسیّ- عن العلاء، عن عبد الرحمن.

٤- أمالی الطوسیّ ٢- ٤٤.

٥- تقدم فی الأحادیث ٢ و ٧ و ١٠- ٢٤ من الباب ١٢٢ من هذه الأبواب.

٦- یأتی فی الباب ١٤٧ و فی الأحادیث ١ و ٤ و ٥ من الباب ١٥٢ من هذه الأبواب.

٧- الباب ١٤٧ فیه ٨ أحادیث.

٨- المحاسن- ٩٧- ٦١.

٩- فی المصدر زیادة- عن علی بن عبد اللّه.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٧٩ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٢٧٩- ٢- (١) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ یُونُسَ عَنْ مُعَاوِیَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَقَدْ أَسْرَی رَبِّی بِی فَأَوْحَی إِلَیَّ مِنْ وَرَاءِ الْحِجَابِ مَا أَوْحَی وَ شَافَهَنِی أَنْ قَالَ لِی یَا مُحَمَّدُ مَنْ أَذَلَّ لِی وَلِیّاً فَقَدْ أَرْصَدَ لِی (٢) بِالْمُحَارَبَةِ وَ مَنْ حَارَبَنِی حَارَبْتُهُ

قُلْتُ يَا رَبِّ وَ مَنْ وَلِيُّکَ هَذَا فَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّ مَنْ حَارَبَکَ حَارَبْتَهُ فَقَالَ ذَاکَ مَنْ أَخَذْتُ مِيثَاقَهُ لَکَ وَ لِوَصِيِّکَ وَ لِذُرِّيَّتِکُمَا بِالْوَلَايَةِ.

******

ترجمه:

از معاویه از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که گفت: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: به راستی که پروردگارم مرا سیر داد و از پشت پرده به من وحی کرد آنچه را که وحی کرد و آشکارا با من سخن گفت که به من فرمود: ای محمد! هر کس که ولیّ (دوست) مرا خوار کند، بی شک برای من در حالت جنگ قرار گرفته است و هر کس با من بجنگد، من با او می جنگم. گفتم: ای پروردگار من! این ولیّ تو کیست؟ به درستی که دانستم هر کس با تو بجنگد، تو با او می جنگی. فرمود: این کسی است که از او پیمان گرفتم برای تو و وصی تو و فرزندان شما دو نفر به ولایت

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٨٠ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٢٨٠- ٣- (٣) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَنِ اسْتَذَلَّ عَبْدِيَ الْمُؤْمِنَ فَقَدْ بَارَزَنِي بِالْمُحَارَبَةِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از معلی بن خنیس از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که گفت: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: خداوند عز و جل فرمود: هر کس بنده مؤمن مرا خوار کند، بی شک با من به جنگ برخواسته است."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٨١ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٢٨١- ٤- (٤) وَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنِ اسْتَذَلَّ مُؤْمِناً وَ احْتَقَرَهُ لِقِلَّةِ ذَاتِ يَدِهِ وَ لِفَقْرِهِ شَهَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رُءُوسِ الْخَلَائِقِ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْمُثَنَّى عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كس مرد يا زن مؤمنى را به سبب تهيدستى يا اندك بودن مال و داراييش خوار شمارد يا تحقير كند، خداوند متعال در روز قيامت او را [بدين كار زشتش] شهره خواهم كرد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٨٢ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٢٨٢- ٥- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ

١- الكافى ٢- ٣٥٣- ١٠.

٢- فى المصدر- أرصدنى.

٣- الكافى ٢- ٣٥٤- ١١.

٤- الكافى ٢- ٣٥٣- ٩، و أورده عن عقاب الأعمال فى الحديث ٨ من الباب ١٤٦ من هذه الأبواب.

٥- المحاسن- ٩٧- ٦٠.

٦- الكافى ٢- ٣٥١- ٤.

عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَمَّنْ ذَکَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ حَقَّرَ مُؤْمِناً مِسْکِیناً أَوْ غَیْرَ مِسْکِینٍ لَمْ یَزَلِ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ حَاقِراً لَهُ مَاقِتاً حَتَّی یَرْجِعَ عَنْ مَحْقَرَتِهِ إِیَّاهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: هر که مؤمنی را خوار شمارد چه (آن مؤمن) مستمند باشد. یا غیر مستمند، پیوسته خدای عز و جل او را خوار و دشمن دارد تا آنگاه که از خوار شمردن آن مؤمن برگردد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٨٣ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٢٨٣- ٦- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ خُنَیْسٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ قَدْ نَابَذَنِی مَنْ أَذَلَّ عَبْدِیَ الْمُؤْمِنَ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ نَحْوَهُ (٢).

******

ترجمه:

از حضرت صادق * شنیدم که فرمود: رسول خدا (ص) فرمود: خدای عز و جل فرموده: آشکارا بجنگ با من برخاسته آن کس که بنده مؤمن مرا خوار کند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٨٤ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦٢٨٤- ٧- (٣) وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَیْنِ الْبَغْدَادِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَنْبَسَةَ (٤) عَنْ بَکْرِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَصْرِیِّ (٥) عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضَا عَنْ أَبِیهَا الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: لَا یَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ یُرَوِّعَ مُسْلِماً.

******

ترجمه:

امام علی علیه السلام :بر هیچ مسلمانی روا نیست که مسلمانی را به رعب و وحشت اندازد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٨٥ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٦٢٨٥- ٨- (٦) وَ فِی کِتَابِ الْإِخْوَانِ بِسَنَدِهِ عَنْ مَنْصُورٍ الصَّیْقَلِ وَ الْمُعَلَّی بْنِ

ص: ٢٧١

١- الکافی ٢- ٣٥١- ٦.

٢- عقاب الأعمال- ٢٨٤- ١.

٣- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ٧٠- ٣٢٧، و أورده فی الحدیث ٣ من الباب ١٦٢ من هذه الأبواب.

٤- فی المصدر- علی بن محمّد بن عیینة.

٥- فی المصدر- بکر بن أحمد بن محمّد العصری.

٦- مصادقة الاخوان- ٧٤- ١.

خُنَیْسٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِنِّی لَحَرْبٌ لِمَنِ اسْتَذَلَّ عَبْدِیَ الْمُؤْمِنَ وَ إِنِّی أَسْرَعُ إِلَی نُصْرَةِ أَوْلِیَائِی الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۱) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۲).

******

ترجمه:

معلی بن خنیس گوید: شنیدم از حضرت صادق علیه السلام میفرمود: خدای تبارك و تعالی فرماید: هر که بیکدوست من اهانت کند بجنگ با من کمین کرده، و من بیاری دوستانم از هر چیز شتابانترم.

۱۴۸- بَابُ تَحْرِيمِ الِاسْتِخْفَافِ بِالْمُؤْمِنِ

اشارة

(۳) ۱۴۸ بَابُ تَحْرِيمِ الِاسْتِخْفَافِ بِالْمُؤْمِنِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۲۸۶ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۲۸۶- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِی هَارُونَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ لِنَفَرٍ عِنْدَهُ وَ أَنَا حَاضِرٌ مَا لَكُمْ تَسْتَخِفُّونَ بِنَا قَالَ فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ خُرَاسَانَ فَقَالَ مَعَاذٌ لِوَجْهِ اللَّهِ أَنْ نَسْتَخِفَّ بِکَ أَوْ بِشَیْ ءٍ مِنْ أَمْرِکَ فَقَالَ بَلَى إِنَّکَ أَحَدُ مَنِ اسْتَخَفَّ بِی فَقَالَ مَعَاذٌ لِوَجْهِ اللَّهِ أَنْ أَسْتَخِفَّ بِکَ فَقَالَ لَهُ وَيْحَکَ أَ لَمْ تَسْمَعْ فُلَاناً وَ نَحْنُ بِقُرْبِ الْجُحْفَةِ وَ هُوَ يَقُولُ لَکَ احْمِلْنِی قَدْرَ مِيلٍ فَقَدْ وَ اللَّهِ عَيِيتُ وَ اللَّهِ مَا رَفَعْتَ بِهِ رَأْساً لَقَدِ اسْتَخْفَفْتَ بِهِ وَ مَنِ اسْتَخَفَّ بِمُؤْمِنٍ فَبِنَا اسْتَخَفَّ وَ ضَيَّعَ حُرْمَةَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٥) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

ابوهارون می گوید:

من در خدمت امام صادق علیه السّلام بودم که به چند تن فرمود:

چرا شما ما را سبك می شمارید؟

پس مردی خراسانی برخاست و گفت:

به خدا پناه می بریم از اینکه به تو یا چیزی از اوامر تو بی توجّه باشیم و آن را سبك انگاریم.

امام علیه السّلام فرمود:

آری تو خود یکی از کسانی هستی که مرا سبك می شماری.

او گفت:

بخدا پناه می برم از اینکه شما را سبك بشمارم.

امام علیه السّلام فرمود:

وای بر تو!آیا نشنیدی فلانی وقتی که ما نزدیك جحفه بودیم به تو می گفت:مرا به مسافت یك میل سوار کن که بخدا وامانده ام؟ و بخدا سوگند تو به او نگاه هم نکردی و هیچ پاسخی بدو ندادی و او

را سبك شمردى و هر كس مؤمنى را سبك شمرد ما را سبك شمرده است و احترام خداوند را تباه ساخته است.

ص: ٢٧٢

١- تقدم فى الحديث ٣ من الباب ٥٨ من أبواب المستحقين للزكاة، و فى الباب ١٤٦ من هذه الأبواب.

٢- يأتى فى الباب ١٤٨ الآتى من هذه الأبواب.

٣- الباب ١٤٨ فيه حديث واحد.

٤- الكافى ٨- ١٠٢- ٧٣.

٥- تقدم فى الحديث ٤ من الباب ٦٧ و فى الأحاديث ٤ و ٦ و ٨ و ١٠ من الباب ١٤٦ و فى الحديثين ٤ و ٥ من الباب ١٤٧ من هذه الأبواب.

٦- يأتى فى الحديث ٥ من الباب ٦٠ من أبواب جهاد النفس.

١٤٩- بَابُ تَحْرِيمِ قَطِيعَةِ الْأَرْحَامِ

اشارة

(١) ١٤٩ بَابُ تَحْرِيمِ قَطِيعَةِ الْأَرْحَامِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٨٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٢٨٧- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِکِ بْنِ عَطِیَّةَ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع إِذَا قَطَّعُوا الْأَرْحَامَ جُعِلَتِ الْأَمْوَالُ فِی أَیْدِی الْأَشْرَارِ.

******

ترجمه:

امام علی علیه السلام : هرگاه مردم قطع رحم کنند، ثروتها در دست تبهکاران قرار گیرد .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٨٨ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٢٨٨- ٢- (٣) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ أَبِیهِ رَفَعَهُ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ الثُّمَالِیِّ عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع فِی حَدِیثٍ أَنَّ مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِی تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ قَطِیعَةَ الرَّحِمِ.

******

ترجمه:

أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ * : ازجمله گناهانی که موجب مرگ زودرس می شوند قطع رحم است .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٢٨٩ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٢٨٩- ٣- (٤) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السِّنْدِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِیرٍ عَنْ عَنْبَسَةَ الْعَابِدِ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ فَشَکَا إِلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَقَارِبَهُ فَقَالَ لَهُ اکْظِمْ غَیْظَکَ وَ افْعَلْ فَقَالَ إِنَّهُمْ یَفْعَلُونَ وَ یَفْعَلُونَ فَقَالَ أَ تُرِیدُ أَنْ تَکُونَ مِثْلَهُمْ فَلَا یَنْظُرَ اللَّهُ إِلَیْکُمْ.

******

ترجمه:

عنبسه عابد گوید : مردی از دست خویشانش به امام صادق (علیه السلام) شکایت کرد، امام به او فرمود : خشم خود را فرو بر و (با آنان نیکی) کن، عرض کرد : آنها چنین و چنان (و قطع رحم) می کنند، فرمود : آیا می خواهی تو هم مانند آنها باشی تا خدا به شما توجه نکند؟

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۹۰ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۶۲۹۰- ٤- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا تَقْطَعْ رَحِمَکَ وَ إِنْ قَطَعَتْکَ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی النِّکَاحِ (٦) وَ غَیْرِهِ (٧).

******

ترجمه:

حضرت صادق علیه السلام فرمود: رسول خدا (صلّی الله علیه و آله) فرموده: قطع رحم خود مکن اگر چه او از تو قطع کند.

۱- الباب ۱٤۹ فیه ٤ أحادیث.

۲- الکافی ۲- ۳٤۸- ۸.

۳- الکافی ۲- ٤٤۷- ۱.

٤- الکافی ۲- ۳٤۷- ٥.

٥- الکافی ۲- ۳٤۷- ٦.

٦- يأتى فى الحديث ٨ من الباب ٨٦ و فى الباب ٩٥ و فى الحديثين ٦ و ٩ من الباب ١٠٤ من أبواب أحكام الأولاد، و فى الأحاديث ٥ و ٦ و ٧ و ١٢ و ١٥ من الباب ١٧ و فى الباب ٣١ من أبواب النفقات.

٧- يأتى فى الحديث ١٤ من الباب ٤ و فى الحديثين ١٤ و ١٩ من الباب ٤٩ من أبواب جهاد النفس، و فى الباب ٤١ من أبواب الأمر بالمعروف و النهى عن المنكر، و فى الحديث ٦ من الباب ٢٢ من أبواب فعل المعروف، و فى الحديث ٦ من الباب ٢٥ و فى الحديث ١٨ من الباب ٩٩ من أبواب ما يكتسب به.

١٥٠- بَابُ تَحْرِيمِ إِحْصَاءِ عَثَرَاتِ الْمُؤْمِنِ وَ عَوْرَاتِهِ لِأَجْلِ تَعْيِيرِهِ بِهَا

اشارة

(١) ١٥٠ بَابُ تَحْرِيمِ إِحْصَاءِ عَثَرَاتِ الْمُؤْمِنِ وَ عَوْرَاتِهِ لِأَجْلِ تَعْيِيرِهِ بِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٩١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٢٩١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَبْعَدُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنَ اللَّهِ أَنْ يَكُونَ الرَّجُلُ يُؤَاخِى الرَّجُلَ وَ هُوَ يَحْفَظُ زَلَّاتِهِ فَيُعَيِّرُهُ بِهَا يَوْماً مَا.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : دورترین بنده از خدا،آن مردی است که با مردی طرح دوستی افکند و [حساب]لغزشهای او را نگه دارد تا روزی به واسطه آنها او را سرزنش کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۲۹۲- ۲- (۳) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ أَقْرَبَ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى الْكُفْرِ أَنْ يُؤَاخِيَ الرَّجُلُ الرَّجُلَ عَلَى الدِّينِ فَيُحْصِيَ عَلَيْهِ زَلَّاتِهِ لِيُعَنِّفَهُ بِهَا يَوْماً مَا.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ زُرَارَةَ مِثْلَهُ (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَارَةَ نَحْوَهُ (٥)

۱- الباب ۱۵۰ فیه ٤ أحادیث.

۲- الکافی ۲- ۳۵۵- ۷.

۳- الکافی ۲- ۳۵۵- ۳.

٤- المحاسن- ۱۰٤- ۸۳.

۵- الکافی ۲- ۳۵۵- ٦.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ وَ الْفَضْلِ ابْنَيْ يَزِيدَ الْأَشْعَرِيَّيْنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام : نزدیکترین حالت و زمان بنده به کفر، این است که با کسی برادریِ دینی کند، آن گاه خطاها و لغزشهایش را پیش خود برشمارد تا روزی به وسیله آنها او را سرزنش کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۲۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۶۲۹۳- ۳- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص یَا مَعْشَرَ مَنْ أَسْلَمَ (۳) بِلِسَانِهِ وَ لَمْ یُخْلِصِ الْإِیمَانَ إِلَی قَلْبِهِ لَا تَذُمُّوا الْمُسْلِمِینَ وَ لَا تَتَبَّعُوا عَوْرَاتِهِمْ فَإِنَّهُ مَنْ تَتَبَّعَ عَوْرَاتِهِمْ تَتَبَّعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَ مَنْ تَتَبَّعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ یَفْضَحْهُ وَ لَوْ فِی بَیْتِهِ.

وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ أَبِی الْجَارُودِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع مِثْلَهُ (٤) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی الْجَارُودِ عَنْ أَبِی بُرْدَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص نَحْوَهُ (٥) وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (٦) وَ

عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْحَجَّالِ

۱- الکافی ۲- ۳۵٤- ۱.

۲- الکافی ۲- ۳۵٤- ۲.

۳- فی العقاب و المحاسن- من آمن (هامش المخطوط).

٤- الکافی ۲- ۳۵٤- ۲ ذیل حدیث ۲.

۵- عقاب الأعمال- ۲۸۸- ۱.

٦- المحاسن- ۱۰٤- ۸۳.

عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ ذَكَرَ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ لَا تَتَبَّعُوا عَثَرَاتِ الْمُسْلِمِينَ (۱).

وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ أَوِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ ذَكَرَ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ لَا تَتَبَّعُوا عَثَرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ (۲)

******

ترجمه:

رسول اکرم :ای کسانی که به زبان اسلام آورده اید و ایمان در دل های شما خالص و بی شائبه نشده است! مسلمانان را سرزنش، و اسرار آن ها را دنبال نکنید. همانا کسی که عیب های مردم را بجوید، خداوند عیب های او را دنبال می کند، و هر کس خدا دنبال اسرار و عیوبش باشد، او را در خانه خودش رسوا می کند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۲۹۴ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۶۲۹۴- ٤- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْرُورٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَدْنَى مَا يَخْرُجُ بِهِ الرَّجُلُ مِنَ الْإِيمَانِ أَنْ يُؤَاخِيَ الرَّجُلُ الرَّجُلَ عَلَى دِينِهِ فَيُحْصِيَ عَلَيْهِ عَثَرَاتِهِ وَ زَلَّاتِهِ لِيُعَيِّرَهُ بِهَا يَوْماً مَا.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤).

******

ترجمه:

امام صادق *:علیه السلام : پایین ترین چیزی که ایمان انسان را ازبین می برد، این است که با کسی برادریِ دینی کند، آن گاه خطاها و لغزشهایش را پیش خود برشمارد تا روزی به وسیله آنها او را سرزنش کند.

۱۵۱- بَابُ تَحْرِيمِ تَعْيِيرِ الْمُؤْمِنِ وَ تَأْنِيبِهِ

اشارة

(۵) ۱۵۱ بَابُ تَحْرِيمِ تَعْيِيرِ الْمُؤْمِنِ وَ تَأْنِيبِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۲۹۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۲۹۵- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

ص: ۲۷٦

۱- الكافى ۲- ۳۵۵- ٤.

۲- الكافى ۲- ۳۵۵- ۵.

۳- معانى الأخبار- ۳۹٤- ٤۸.

٤- يأتى فى الحديثين ۱ و ۲ من الباب ٤۱ من أبواب الشهادات، و فى الباب ٤۹ من أبواب ما يكتسب به. و تقدم ما يدلّ عليه فى الحديث ۱ من الباب ۸ من أبواب آداب الحمام.

۵- الباب ۱۵۱ فيه ۵ أحاديث.

٦- الكافى ۲- ۳۵٦- ۳.

مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ مَنْ عَيَّرَ مُؤْمِناً بِذَنْبٍ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَرْكَبَهُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام :

هر کس مؤمنی را به گناهی سرزنش کند، نمیرد تا خودش آن گناه را مرتکب شود.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٩٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٢٩٦- ٢- (١) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَذَاعَ فَاحِشَةً كَانَ كَمُبْتَدِئِهَا وَ مَنْ عَيَّرَ مُؤْمِناً بِشَیْ ءٍ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَرْكَبَهُ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :

هر کس زشت کاری و گناهی را فاش کند، مانند کسی است که آن را انجام داده است و هر که مؤمنی را به چیزی سرزنش کند، نمیرد تا خود مرتکب آن شود.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٢٩٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٢٩٧- ٣- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَنَّبَ مُؤْمِناً أَنَّبَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِی الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام :

هر کس مؤمنی را سرزنش کند، خداوند او را در دنیا و آخرت سرزنش کند.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٢٩٨ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٢٩٨- ٤- (٣) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عُمَرَ بْنِ سُلَيْمَانَ (٤) عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ لَقِیَ أَخَاهُ بِمَا يُؤَنِّبُهُ أَنَّبَهُ اللَّهُ فِی الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : هر که نزد مؤمنی رود که او را سرزنش کند و سرکوفت زند،خدا او را در دنیا و آخرت سرزنش نماید

[رقم الحديث الكلی: ١٦٢٩٩ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٢٩٩- ٥- (٥) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ وَ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَذَاعَ فَاحِشَةً كَانَ كَمُبْتَدِئِهَا وَ مَنْ عَيَّرَ مُسْلِماً بِذَنْبٍ لَمْ

۱- الکافی ۲- ۳۵٦- ۲.

۲- الکافی ۲- ۳۵٦- ۱.

۳- الکافی ۲- ۳۵٦- ٤.

٤- فی نسخة- حسین بن عمر بن سلمان.

٥- المحاسن- ۱۰۳- ۸۲، و أورده عن عقاب الأعمال فی الحدیث ٦ من الباب ۱۵۷ من هذه الأبواب.

یَمُتْ حَتَّی یَرْکَبَهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۲).

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :

هر کس زشت کاری و گناهی را فاش کند، مانند کسی است که آن را انجام داده است و هر که مؤمنی را به چیزی سرزنش کند، نمیرد تا خود مرتکب آن شود.

۱۵۲- بَابُ تَحْرِیمِ اغْتِیَابِ الْمُؤْمِنِ وَ لَوْ کَانَ صِدْقاً

اشارة

(۳) ۱۵۲ بَابُ تَحْرِیمِ اغْتِیَابِ الْمُؤْمِنِ وَ لَوْ کَانَ صِدْقاً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٣٠٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٣٠٠- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ أَبِی كَهْمَسٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْمُؤْمِنُ (٥) مَنِ ائْتَمَنَهُ الْمُؤْمِنُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَ أَمْوَالِهِمْ (وَ الْمُسْلِمُ) (٦) مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ يَدِهِ وَ لِسَانِهِ وَ الْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ السَّيِّئَاتِ وَ تَرَكَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَ الْمُؤْمِنُ حَرَامٌ عَلَى الْمُؤْمِنِ أَنْ يَظْلِمَهُ أَوْ يَخْذُلَهُ أَوْ يَغْتَابَهُ أَوْ يَدْفَعَهُ دَفْعَةً.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِیِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ تَرَكَ قَوْلَهُ أَوْ يَغْتَابَهُ (٧)

******

ترجمه:

از رسول خدا ص روایت شده است:

آیا به شما خبر دهم که مومن کیست؟ کسی که مومنان در جان و مالشان از او ایمن باشند.

آیا به شما خبر دهم که مسلمان کیست؟ کسی که مسلمانان از زبان و دستش سالم باشند.

و مهاجر کسی است که از بدی ها هجرت کند و آنچه را که خدا حرام کرده ترک و رها کند.

و حرام است که مومنی بر مومن دیگر ظلم کند یا او را خوار کند و یا غیبت او را کند و یا او را از خود براند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٠١ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٣٠١- ٢- (٨) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ

ص: ٢٧٨

١- تقدم فى الأحاديث ١ و ٢ و ٣ من الباب ٨ من أبواب آداب الحمام، و فى الباب ١٥٠ من هذه الأبواب.

٢- يأتى فى الحديث ٣ من الباب ١٥٧ من هذه الأبواب.

٣- الباب ١٥٢ فيه ٢٢ حديثا.

٤- الكافى ٢- ٢٣٥- ١٩.

٥- فى المصدر- أ لا أنبئكم بالمؤمن؟.

٦- فى المصدر- أ لا أنبئكم بالمسلم؟.

٧- الكافى ٢- ٢٣٣- ١٢.

٨- الكافى ٢- ٢٣٩- ٢٨، و أورده فى الحديث ٩ من الباب ١١ من أبواب صلاة الجماعة، و عن الخصال و العيون فى الحديث ١٥ من الباب ٤١ من أبواب الشهادات.

عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ: مَنْ عَامَلَ النَّاسَ فَلَمْ يَظْلِمْهُمْ وَ حَدَّثَهُمْ فَلَمْ يَكْذِبْهُمْ وَ وَعَدَهُمْ فَلَمْ يُخْلِفْهُمْ كَانَ مِمَّنْ حَرُمَتْ غِيبَتُهُ وَ كَمَلَتْ مُرُوءَتُهُ وَ ظَهَرَ عَدْلُهُ وَ وَجَبَتْ أُخُوَّتُهُ.

وَ رَوَاهُ الطَّبْرِسِيُّ فِى صَحِيفَةِ الرِّضَا ع (١)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِى عُيُونِ الْأَخْبَارِ بِأَسَانِيدَ تَقَدَّمَتْ (٢) فِى إِسْبَاغِ الْوُضُوءِ عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص نَحْوَهُ (٣).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هر کس در معاشرت با مردم به آنان ظلم نکند، دروغ نگوید و خلف وعده ننماید، جوانمردیش کامل، عدالتش آشکار، برادری با او واجب

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۶۳۰۲- ۳- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ مُثَنًّى الْحَنَّاطِ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ هُوَ عَيْنُهُ وَ مِرْآتُهُ وَ دَلِيلُهُ لَا يَخُونُهُ وَ لَا يَخْدَعُهُ وَ لَا يَظْلِمُهُ وَ لَا يَكْذِبُهُ وَ لَا يَغْتَابُهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : مسلمان برادر مسلمانست، چشم و آینه و راهنمای اوست، نسبت باو خیانت و نیرنگ و ستم نکند و او را تکذیب ننماید و از او غیبت نکند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۰۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۶۳۰۳- ٤- (٥) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رِبْعِيٍّ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَ لَا يَخْذُلُهُ.

******

ترجمه:

فضیل بن یسار گوید:از امام صادق(علیه السّلام)شنیدم که می فرمود:مسلمان برادر مسلمان است،به او ستم نمی کند،و او را خوار نمی دارد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٠٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٣٠٤- ٥- (٦) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ٢٧٩

١- صحيفة الرضا (عليه السلام)- ٩٧- ٣١.

٢- تقدمت فی الحدیث ٤ من الباب ٥٤ من أبواب الوضوء.

٣- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٣٠- ٣٤.

٤- الكافی ٢- ١٦٦- ٥.

٥- الكافی ٢- ١٦٧- ١١.

٦- الكافی ٢- ١٦٧- ١١ ذيل حديث ١١.

قَالَ: الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَ لَا يَخْذُلُهُ وَ لَا يَغْتَابُهُ وَ لَا يَغُشُّهُ وَ لَا يَحْرِمُهُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : مسلمان ، برادرِ مسلمان است ؛ به او ستم نمی کند ، او را تنها نمی گذارد ، غیبت او را نمی کند ، به او خیانت نمی ورزد و او را محروم نمی سازد .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٠٥ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٣٠٥- ٦- (١) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ قَالَ فِي مُؤْمِنٍ مَا رَأَتْهُ عَيْنَاهُ وَ سَمِعَتْهُ أُذُنَاهُ فَهُوَ مِنَ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذابٌ أَلِيمٌ (٢).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْأَمَالِي عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ عَنِ الصَّادِقِ ع مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : هر کس درباره مؤمن چیزی را که با چشمهای خود دیده و با گوشهای خود شنیده است بازگو کند، از شمارِ کسانی است که خدای عزّ و جلّ فرموده است : «کسانی که دوست دارند زشت کاری در میان آنان که ایمان آورده اند شیوع پیدا کند، برای آنان در دنیا و آخرت عذابی پر درد خواهد بود.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٠٦ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٦٣٠٦- ٧- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْغِيبَةُ أَسْرَعُ فِي دِينِ الرَّجُلِ الْمُسْلِمِ مِنَ الْأَكِلَةِ فِي جَوْفِهِ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : غیبت کردن در [نابودی] دین مرد، زودتر کارگر می افتد تا غذا دربدنش

[رقم الحديث الكلی: ۱٦۳۰۷ - رقم الحديث الباب: ۸]

۱٦۳۰۷- ۸- (۵) وَ بِالْإِسْنَادِ قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْجُلُوسُ فِی الْمَسْجِدِ انْتِظَارَ الصَّلَاةِ عِبَادَةٌ مَا لَمْ يُحْدِثْ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَا يُحْدِثُ قَالَ الِاغْتِيَابَ.

******

ترجمه:

پيامبر خدا صلی الله عليه و آله فرمود : در مسجد به انتظار نماز نشستن ، عبادت است تا زمانی كه حدثی سر نزند . عرض شد : ای رسول خدا! حدث چيست؟ فرمود : غيبت كردن .

[رقم الحديث الكلی: ۱٦۳۰۸ - رقم الحديث الباب: ۹]

۱٦۳۰۸- ۹- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ

ص: ۲۸۰

۱- الكافی ۲- ۳۵۷- ۲.

۲- النور ۲٤- ۱۹.

۳- أمالی الصدوق- ۲۷٦- ۱٦.

٤- الكافی ۲- ۳۵٦- ۱.

۵- الكافی ۲- ۳۵٦- ۱ ذيل حديث ۱، و أورد مثله عن أمالی الصدوق فی الحديث ٤ من الباب ۲ من أبواب المواقيت.

٦- أمالی الطوسیّ ۲- ۱۵۰.

الآتِی (۱) عَنْ أَبِی ذَرٍّ عَنِ النَّبِیِّ ص فِی وَصِیَّةٍ لَهُ قَالَ: یَا أَبَا ذَرٍّ إِیَّاکَ وَ الْغِیبَةَ فَإِنَّ الْغِیبَةَ أَشَدُّ مِنَ الزِّنَا قُلْتُ وَ لِمَ ذَاکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ- قَالَ لِأَنَّ الرَّجُلَ یَزْنِی فَیَتُوبُ إِلَی اللَّهِ فَیَتُوبُ اللَّهُ عَلَیْهِ وَ الْغِیبَةُ لَا تُغْفَرُ حَتَّی یَغْفِرَهَا صَاحِبُهَا یَا أَبَا ذَرٍّ سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ وَ قِتَالُهُ کُفْرٌ وَ أَکْلُ لَحْمِهِ مِنْ مَعَاصِی اللَّهِ وَ حُرْمَةُ مَالِهِ کَحُرْمَةِ دَمِهِ قُلْتُ یَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَا الْغِیبَةُ قَالَ ذِکْرُکَ أَخَاکَ بِمَا یَکْرَهُ قُلْتُ یَا رَسُولَ اللَّهِ- فَإِنْ کَانَ فِیهِ (۲) الَّذِی یُذْکَرُ بِهِ قَالَ اعْلَمْ أَنَّکَ إِذَا ذَکَرْتَهُ بِمَا هُوَ فِیهِ فَقَدِ اغْتَبْتَهُ وَ إِذَا ذَکَرْتَهُ بِمَا لَیْسَ فِیهِ فَقَدْ بَهَتَّهُ.

******

ترجمه:

ابو ذر گوید: پیغمبر (صلّی اللّه علیه و آله) در یکی از نصایحش به من فرمود: ای ابا ذر، از غیبت کردن بپرهیز زیرا غیبت بدتر از زناست. عرض کردم یا رسول الله چرا چنان است؟ فرمود: برای این که زناکار اگر توبه و استغفار نماید، خدا توبه اش را می پذیرد. ولی گناه غیبت بخشوده نمی شود مگر این که صاحبش عفو نماید. ای ابا ذر، دشنام دادن به مسلمان فسق، و جنگ با او کفر است، غیبت کردن از او سرپیچی از فرمان خدا، و مالش مانند خونش محترم است، عرض کردم یا رسول الله غیبت چیست؟ فرمود: در بارهٔ برادرت چیزی بگویی که او خوش ندارد. عرض کردم یا رسول الله اگر آنچه که گفته می شود در او باشد چطور؟ فرمود بدان که هر گاه در بارهٔ او چیزی بگویی که در او هست از او غیبت کرده ای و اگر چیزی بگویی که در او نیست، به او بهتان بسته ای.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۰۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۶۳۰۹- ۱۰- (۳) الْحُسَیْنُ بْنُ سَعِیدٍ فِی کِتَابِ الزُّهْدِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ عَنْ زَیْدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ آبَائِهِ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: تَحْرُمُ الْجَنَّةُ عَلَی ثَلَاثَةٍ عَلَی الْمَنَّانِ وَ عَلَی الْمُغْتَابِ وَ عَلَی مُدْمِنِ الْخَمْرِ.

******

ترجمه:

رسول اكرم : بهشت بر سه گروه حرام است: كسي كه غيبت مي كند، كسي كه منت مي گذارد{برخدا}، و كسي كه شراب مي خورد

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣١٠ - رقم الحديث الباب: ١١]

١٦٣١٠- ١١- (٤) وَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِى الْبِلَادِ عَنْ أَبِيهِ رَفَعَهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص قَالَ: وَ هَلْ يَكُبُّ النَّاسَ فِى النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ.

******

ترجمه:

پيغمبر(صلّى اللّه عليه و آله)فرمود:آيا مردم در روز قيامت جز بر اثر نتيجهٔ زبانشان براى چيز ديگر هم سرنگون به آتش انداخته مى شوند؟

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣١١ - رقم الحديث الباب: ١٢]

١٦٣١١- ١٢- (٥) وَ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِى بَصِيرٍ عَنْ

ص: ٢٨١

١- يأتى فى الفائدة الثانية من الخاتمة برقم (٤٩).

٢- فى المصدر- فان كان فيه ذاک.

٣- الزهد- ٩- ١٧، و أورد نحوه عن عقاب الأعمال فى الحديث ٨ من الباب ١٦٤ من هذه الأبواب.

٤- الزهد- ١٠- ١٨.

۵- الزهد- ۱۱- ۲۳، و أورده عن الكافی و المحاسن و الفقیه فی الحدیث ۳ من الباب ۱۵۸ من هذه الأبواب.

أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص سِبَابُ الْمُؤْمِنِ فُسُوقٌ وَ قِتَالُهُ كُفْرٌ وَ أَكْلُ لَحْمِهِ مَعْصِيَةٌ لِلَّهِ وَ حُرْمَةُ مَالِهِ كَحُرْمَةِ دَمِهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناسزا گفتن به مؤمن فسق است و جنگیدن با او کفر و خوردن گوشت او (غیبت کردن از وی) معصیت خداست ومال اومثل جانش محترم است .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۱۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۶۳۱۲- ۱۳- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ شُعَيْبِ بْنِ وَاقِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ ع فِی حَدِيثِ الْمَنَاهِی أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص نَهَى عَنِ الْغِيبَةِ وَ الِاسْتِمَاعِ إِلَيْهَا وَ نَهَى عَنِ النَّمِيمَةِ وَ الِاسْتِمَاعِ إِلَيْهَا وَ قَالَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَّاتٌ يَعْنِی نَمَّاماً وَ نَهَى عَنِ الْمُحَادَثَةِ الَّتِی تَدْعُو إِلَى غَيْرِ اللَّهِ وَ نَهَى عَنِ الْغِيبَةِ وَ قَالَ مَنِ اغْتَابَ امْرَأً مُسْلِماً بَطَلَ صَوْمُهُ وَ نُقِضَ وُضُوؤُهُ وَ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفُوحُ مِنْ فِيهِ رَائِحَةٌ أَنْتَنُ مِنَ الْجِيفَةِ يَتَأَذَّى بِهِ أَهْلُ الْمَوْقِفِ وَ إِنْ مَاتَ قَبْلَ أَنْ يَتُوبَ مَاتَ مُسْتَحِلًّا (۳) لِمَا حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَلَا وَ مَنْ تَطَوَّلَ عَلَى أَخِيهِ فِی غِيبَةٍ سَمِعَهَا فِيهِ فِی مَجْلِسٍ فَرَدَّهَا عَنْهُ رَدَّ اللَّهُ عَنْهُ أَلْفَ بَابٍ مِنَ الشَّرِّ فِی الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فَإِنْ هُوَ لَمْ يَرُدَّهَا وَ هُوَ قَادِرٌ عَلَى رَدِّهَا كَانَ عَلَيْهِ كَوِزْرِ مَنِ اغْتَابَهُ سَبْعِينَ مَرَّةً.

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) از پدرانش (علیهم السلام) در حدیثی از مناهی (نهی ها) آمده است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از غیبت و شنیدن آن نهی کرد و از نمّامی (سخن چینی) و شنیدن آن نهی کرد و فرمود: سخن چین به بهشت نمی رود. و از محادثه (گفتگو) که به غیر خدا دعوت کند نهی کرد و از غیبت نهی کرد و فرمود: هر کس مسلمانی را غیبت کند، روزه اش باطل و وضویش نقض می شود و در روز قیامت از دهانش بویی بدتر از مردار خارج می شود که اهل موقف (محشر) از آن اذیت می شوند و اگر پیش از توبه بمیرد، در حالتی مرده که حرام خداوند عز و جل را حلال شمرده است. آگاه باشید، هر کس در غیاب برادرش، غیبتی را که در مجلسی شنیده است دفع کند، خداوند هزار در از شر را در دنیا و آخرت از او دور می کند و اگر آن را دفع نکند در حالی که توانایی دفع آن را دارد، گناه غیبت کننده را هفتاد بار بر دوش می کشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۴]

۱۶۳۱۳- ۱۴- (۴) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَیَابَةَ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: إِنَّ مِنَ الْغِیبَةِ أَنْ تَقُولَ فِی أَخِیکَ مَا سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَیْهِ وَ إِنَّ مِنَ

ص: ۲۸۲

۱- عقاب الأعمال- ۲۸۷- ۲.

۲- الفقیه ٤- ۷- ٤٩٦٨ و الفقیه ٤- ١٥- ٤٩٦٨.

۳- فی نسخة- و هو مستحل.

٤- أمالی الصدوق- ٢٧٦- ١٧.

الْبُهْتَانِ أَنْ تَقُولَ فِی أَخِیکَ مَا لَیْسَ فِیهِ.

وَ رَوَاهُ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ بِهَذَا الْإِسْنَادِ (١).

******

ترجمه:

از عبدالرحمن بن سیابه از امام صادق، جعفر بن محمد (علیه السلام) نقل شده است که گفت: به راستی از غیبت این است که درباره برادرت چیزی بگویی که خدا آن را بر او پوشانده است و به راستی از بهتان این است که درباره برادرت چیزی بگویی که در او نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣١٤ - رقم الحدیث الباب: ١٥]

١٦٣١٤- ١٥- (٢) وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْرُورٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی زِیَادٍ الْکَرْخِیِّ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: عَلَامَاتُ وَلَدِ الزِّنَا ثَلَاثٌ سُوءُ الْمَحْضَرِ وَ الْحَنِینُ إِلَی الزِّنَا وَ بُغْضُنَا أَهْلَ الْبَیْتِ.

وَ رَوَاهُ فِی الْخِصَالِ بِهَذَا السَّنَدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ عَنِ الصَّادِقِ ع فِی حَدِیثٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

از امام صادق، جعفر بن محمد (علیه السلام) نقل شده است که گفت: علامت های فرزند زنا سه چیز است: بدی در حضور (دیگران)، تمایل به زنا، و دشمنی با ما اهل بیت."

[رقم الحديث الكلی: ١٦٣١٥ - رقم الحديث الباب: ١٦]

١٦٣١٥- ١٦- (٤) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الشَّامِیِّ عَنْ نَوْفٍ الْبِكَالِیِّ قَالَ: أَتَيْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع وَ هُوَ فِی رَحْبَةِ مَسْجِدِ الْكُوفَةِ- فَقُلْتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ- وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ فَقَالَ وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا نَوْفُ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ فَقُلْتُ لَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عِظْنِی فَقَالَ يَا نَوْفُ أَحْسِنْ يُحْسَنْ إِلَيْكَ إِلَی أَنْ قَالَ قُلْتُ زِدْنِی قَالَ اجْتَنِبِ الْغِيبَةَ فَإِنَّهَا إِدَامُ كِلَابِ النَّارِ ثُمَّ قَالَ يَا نَوْفُ- كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ وُلِدَ مِنْ حَلَالٍ وَ هُوَ يَأْكُلُ لُحُومَ النَّاسِ بِالْغِيبَةِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از نوف البکالی روایت شده است که گفت: نزد امیرالمؤمنین (علیه السلام) آمدم و او در صحن مسجد کوفه بود. پس گفتم: سلام بر تو ای امیرالمؤمنین و رحمت خدا و برکات او بر تو باد. فرمود: و بر تو سلام ای نوف و رحمت خدا و برکات او بر تو باد. گفتم: ای امیرالمؤمنین، مرا موعظه کن. فرمود: ای نوف، نیکی کن تا به تو نیکی شود. تا اینکه گفت: گفتم: بیشتر بگو. فرمود: از غیبت بپرهیز، زیرا غیبت خوراک سگ های آتش (جهنم) است. سپس فرمود: ای نوف، دروغ می گوید کسی که گمان می کند از حلال زاده شده است در حالی که گوشت مردم را با غیبت می خورد."

[رقم الحديث الكلی: ١٦٣١٦ - رقم الحديث الباب: ١٧]

١٦٣١٦- ١٧- (٥) وَ فِی عُيُونِ الْأَخْبَارِ وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

١- معانى الأخبار- ١٨٤- ١.

٢- أمالى الصدوق- ٢٧٨- ٢٢.

٣- الخصال- ٢١٧- ٤٠.

٤- أمالى الصدوق- ١٧٤- ٦.

٥- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ١- ٣١٤- ٨٧، و معانى الأخبار- ٣٨٨- ٢٤، و أورده عن العيون فى الحديث ٦ من الباب ٥٩ من أبواب جهاد النفس.

زِيَادِ بْنِ جَعْفَرٍ الْهَمَذَانِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبَدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الرِّضَا عَنْ أَبِيهِ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْبَيْتَ اللَّحِمَ وَ اللَّحِمَ السَّمِينَ قَالَ فَقِيلَ لَهُ إِنَّا لَنُحِبُّ اللَّحْمَ وَ مَا تَخْلُو بُيُوتُنَا مِنْهُ (١) فَقَالَ لَيْسَ حَيْثُ تَذْهَبُ إِنَّمَا الْبَيْتُ اللَّحِمُ الْبَيْتُ (٢) الَّذِي تُؤْكَلُ فِيهِ لُحُومُ النَّاسِ بِالْغِيبَةِ وَ أَمَّا اللَّحِمُ السَّمِينُ فَهُوَ الْمُتَبَخْتِرُ (٣) الْمُتَكَبِّرُ الْمُخْتَالُ فِي مَشْيِهِ (٤).

******

ترجمه:

از امام صادق (عليه السلام) نقل شده است كه فرمود: به راستى خداوند خانه گوشتين و گوشت چرب را دشمن مى دارد. گفته شد: ما گوشت را دوست داريم و خانه هاى ما از گوشت خالى نيست. فرمود: آنچه شما فكر مى كنيد نيست. به راستى خانه گوشتين خانه اى است كه در آن گوشت هاى مردم با غيبت خورده مى شود. و اما گوشت چرب كسى است كه با تكبر و غرور در راه رفتن خود فخر مى فروشد."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣١٧ - رقم الحديث الباب: ١٨]

١٦٣١٧- ١٨- (٥) وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الرَّازِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ أَسْبَاطِ بْنِ مُحَمَّدٍ يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ ص قَالَ: الْغِيبَةُ أَشَدُّ مِنَ

الزِّنَا فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ لِمَ ذَلِکَ قَالَ أَمَّا صَاحِبُ الزِّنَا فَيَتُوبُ فَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ أَمَّا صَاحِبُ الْغِيبَةِ فَيَتُوبُ فَلَا يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِ حَتَّى يَكُونَ صَاحِبُهُ الَّذِی يُحِلُّهُ (٦).

وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى مِثْلَهُ (٧)

وَ رَوَاهُ الطَّبْرِسِیُّ فِی مَجْمَعِ الْبَيَانِ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: إِيَّاكُمْ وَ الْغِيبَةَ فَإِنَّ الْغِيبَةَ أَشَدُّ مِنَ الزِّنَا ثُمَّ ذَكَرَ نَحْوَهُ (٨)

******

ترجمه:

از اسباط بن محمد که آن را به پیامبر (صلی الله علیه و آله) می رساند، نقل شده است که فرمود: غیبت شدیدتر از زنا است. گفته شد: ای رسول خدا، چرا اینگونه است؟ فرمود: اما زناکار توبه می کند و خداوند توبه اش را می پذیرد، ولی غیبت کننده توبه می کند و خداوند توبه اش را نمی پذیرد تا وقتی که کسی که از او غیبت کرده، او را حلال کند."

ص: ٢٨٤

١- فی العیون زیادة- فکیف ذلک، و فی المعانی- فکیف ذاک.

٢- کلمة (البیت)- لیس فی العیون.

٣- فی العیون- المتجبر.

٤- فی العیون- مشیته.

٥- علل الشرائع- ٥٥٧- ١.

٦- فی المصدر- الذی اغتابه یحله.

٧- الخصال- ٦٢- ٩٠.

۸- مجمع البیان ۵- ۱۳۷.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۱۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۹]

۱۶۳۱۸- ۱۹- (۱) وَ فِی کِتَابِ الْإِخْوَانِ بِسَنَدِهِ عَنْ أَسْبَاطِ بْنِ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: أَ لَا أُخْبِرُکُمْ بِالَّذِی هُوَ أَشَدُّ (۲) مِنَ الزِّنَا وَقْعُ الرَّجُلِ فِی عِرْضِ أَخِیهِ.

******

ترجمه:

پیغمبر(صلّی اللّه علیه و آله)فرمود:آیا آگاه نکنم شما را به چیزی که از زنا هم بدتر است،و آن عبارت است از این که شخص از برادرش بد گویی کند(با غیبت کردن)

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۲۰]

۱۶۳۱۹- ۲۰- (۳) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ قُتَیْبَةَ عَنْ حَمْدَانَ بْنِ سُلَیْمَانَ عَنْ نُوحِ بْنِ شُعَیْبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع فِی حَدِیثٍ أَنَّهُ قَالَ: فَمَنْ لَمْ تَرَهُ بِعَیْنِکَ یَرْتَکِبُ ذَنْباً وَ لَمْ یَشْهَدْ عَلَیْهِ عِنْدَکَ شَاهِدَانِ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْعَدَالَةِ وَ السَّتْرِ وَ شَهَادَتُهُ مَقْبُولَةٌ وَ إِنْ کَانَ فِی نَفْسِهِ مُذْنِباً وَ مَنِ اغْتَابَهُ بِمَا فِیهِ فَهُوَ خَارِجٌ عَنْ وَلَایَةِ اللَّهِ تَعَالَی ذِکْرُهُ دَاخِلٌ فِی وَلَایَةِ الشَّیْطَانِ وَ لَقَدْ حَدَّثَنِی أَبِی عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ ع عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص- قَالَ مَنِ اغْتَابَ مُؤْمِناً بِمَا فِیهِ لَمْ یَجْمَعِ اللَّهُ بَیْنَهُمَا فِی الْجَنَّةِ أَبَداً وَ مَنِ اغْتَابَ مُؤْمِناً بِمَا لَیْسَ فِیهِ فَقَدِ انْقَطَعَتِ الْعِصْمَةُ بَیْنَهُمَا وَ کَانَ الْمُغْتَابُ فِی النَّارِ خَالِداً فِیهَا وَ بِئْسَ الْمَصِیرُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اگر با چشم ندیدی که کسی مرتکب گناه شود یعنی ممکن است گوش شما بشنود اما خودتان ندیده باشید و دو شاهد عادل هم بر علیه او شهادت ندهند، آن شخص عادل است و شهادتش قبول می باشد، هرچند در واقع گناه کار باشد؛ و اگر کسی او را به چیزی که در او هست غیبت کند، از ولایت خداوند متعال خارج شده و در ولایت شیطان داخل شده است. بعد حضرت، روایتی را از پیامبر (ص) نقل می کند که فرمود: کسی که مؤمنی را به عیبی که در او وجود دارد غیبت کند، خداوند هرگز بین آن دو نفر را در بهشت جمع نمی کند؛ و کسی که مؤمنی را به عیبی که در او نیست غیبت کند، عصمت بین آن دو از بین رفته و غیبت کننده همیشه در آتش جهنم خواهد بود و چه بد جایگاهی است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۲۱]

۱۶۳۲۰- ۲۱- (٤) وَ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ بِإِسْنَادٍ تَقَدَّمَ فِی بَابِ عِیَادَةِ الْمَرِیضِ (٥) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص أَنَّهُ قَالَ فِی خُطْبَةٍ لَهُ وَ مَنِ اغْتَابَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ بَطَلَ صَوْمُهُ وَ نُقِضَ وُضُوؤُهُ (٦) فَإِنْ مَاتَ وَ هُوَ کَذَلِکَ

۱- مصادقة الاخوان- ۷٦- ۱.

۲- فی المصدر- هو شر.

۳- أمالی الصدوق- ۹۱- ۳، و أورد صدره فی الحدیث ۱۳ و قطعة منه فی الحدیث ١٤ من الباب ٤١ من أبواب الشهادات.

٤- عقاب الأعمال- ۳۳۵ و ۳٤۰- ۱ و أورد قطعة منه فی الحدیث ٥ من الباب ۱٥٦ و أخری فی الحدیث ٦ من الباب ١٦٤ من هذه الأبواب.

٥- تقدم فی الحدیث ۹ من الباب ۱۰ من أبواب الاحتضار.

٦- فی المصدر- و انتقض وضوءه.

مَاتَ وَ هُوَ مُسْتَحِلٌّ لِمَا حَرَّمَ اللَّهُ إِلَى أَنْ قَالَ وَ مَنْ مَشَى فِي عَوْنِ أَخِيهِ وَ مَنْفَعَتِهِ فَلَهُ ثَوَابُ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ مَنْ مَشَى فِي عَيْبِ أَخِيهِ وَ كَشْفِ عَوْرَتِهِ كَانَتْ أَوَّلُ خُطْوَةٍ خَطَاهَا وَضَعَهَا (۱) فِي جَهَنَّمَ وَ كَشَفَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ عَلَى رُءُوسِ الْخَلَائِقِ وَ مَنْ مَشَى إِلَى ذِي قَرَابَةٍ وَ ذِي رَحِمٍ يَسْأَلُ بِهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ مِائَةِ شَهِيدٍ فَإِنْ سَأَلَ بِهِ وَ وَصَلَهُ بِمَالِهِ وَ نَفْسِهِ جَمِيعاً كَانَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ أَلْفِ حَسَنَةٍ وَ رُفِعَ لَهُ أَرْبَعُونَ أَلْفَ أَلْفِ دَرَجَةٍ وَ كَأَنَّمَا عَبَدَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ مِائَةَ سَنَةٍ وَ مَنْ مَشَى فِي فَسَادِ مَا بَيْنَهُمَا وَ قَطِيعَةِ بَيْنِهِمَا (۲) غَضِبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيْهِ وَ لَعَنَهُ فِي الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ وَ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْوِزْرِ كَعِدْلِ قَاطِعِ الرَّحِمِ.

******

ترجمه:

از رسول خدا (ص) نقل شده که ایشان در خطبه ای فرمودند:

و هر کس برادر مسلمانش را غیبت کند، روزه اش باطل می شود و وضویش نقض می گردد. اگر در حالی که چنین است بمیرد، به حالتی مرده که چیزی را که خدا حرام کرده، حلال شمرده است.

و هر کس در کمک و منفعت برادرش قدم بردارد، برای او پاداش مجاهدین در راه خدا است.

و هر کس در عیب جویی برادرش و افشای عیوبش قدم بردارد، اولین قدمی که برمی دارد، در جهنم قرار می گیرد و خدا عیب های او را در برابر خلایق آشکار می کند.

و هر کس به سوی خویشاوندی و نزدیکی رود که از او درخواست کند، خدا به او اجر صد شهید را می دهد. اگر با مال و جان خود درخواست او را برآورده کند و با او وصل شود، برای هر قدمی چهل هزار هزار حسنه (چهل میلیون حسنه) برای او نوشته می شود و چهل هزار هزار درجه (چهل میلیون درجه) برای او بالا می رود و گویی که خداوند عزوجل را صد سال عبادت کرده است.

و هر کس در فساد بین آنها و قطع رابطه بین آنها قدم بردارد، خداوند عزوجل بر او غضب می کند و در دنیا و آخرت او را لعنت می کند و بر او وزری (گناهی) به اندازه ی قطع کننده ی رحم قرار می دهد

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۲۲]

۱۶۳۲۱- ۲۲- (۳) الْعَیَّاشِیُّ فِی تَفْسِیرِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ الْأَنْصَارِیِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع الْغِیبَةُ أَنْ تَقُولَ فِی أَخِیکَ مَا قَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَیْهِ فَأَمَّا إِذَا قُلْتَ مَا لَیْسَ فِیهِ فَذَلِکَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتاناً وَ إِثْماً مُبِیناً (٤).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٥) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٦).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : غیبت آنستکه درمورد برادرت چیزی را بگوئ که خداوند آنرا پوشانده باشد اما اگرچیزی بگوئ که دراونباشد (این تهمت) ومصداق آیه فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتاناً وَ إِثْماً مُبِیناً (۷).می باشد .

ص: ۲۸٦

۱- فی المصدر- و وضعها.

۲- فی المصدر- و قطیعة ما بینهما.

۳- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۲۷۵- ۲۷۰.

٤- النساء ٤- ۱۱۲.

٥- تقدم فی الأحادیث ٥ و ٨ و ١٠ من الباب ٢ من أبواب ما یمسک عنه الصائم، و فی الحدیث ٣ من الباب ٢ من أبواب آداب الصائم، و فی الحدیث ٦ من الباب ٨٦ و فی الحدیث ٧ من الباب ١١٧ و فی الحدیثین ٤ و ١٣ من الباب ١٢٢ و فی الحدیث ٥ من الباب ١٣٠ و فی الحدیث ١٠ من الباب ١٤٣ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ١٣ من الباب ١١ من أبواب الجماعة.

٦- یأتی فی الأحادیث ١ و ٢ و ٣ من الباب ١٥٤ و فی البابین ١٥٥ و ١٥٦ و فی الحدیث ٥ من الباب ١٦٤ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ١٤ من الباب ٤ و فی الحدیث ٣ من الباب ١٦ من أبواب جهاد النفس، و فی الأحادیث ٢ و ١٣ و ١٥ و ١٦ من الباب ٤١ من أبواب الشهادات.

٧- النساء ٤- ١١٢.

١٥٣- بَابُ تَحْرِيمِ الْبُهْتَانِ عَلَى الْمُؤْمِنِ وَ الْمُؤْمِنَةِ

اشارة

(١) ١٥٣ بَابُ تَحْرِيمِ الْبُهْتَانِ عَلَى الْمُؤْمِنِ وَ الْمُؤْمِنَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٢٢ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٣٢٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ بَهَتَ مُؤْمِناً أَوْ مُؤْمِنَةً بِمَا لَيْسَ فِيهِ (٣) بَعَثَهُ اللَّهُ فِي طِينَةِ خَبَالٍ حَتَّى يَخْرُجَ مِمَّا قَالَ قُلْتُ وَ مَا طِينَةُ خَبَالٍ قَالَ صَدِيدٌ يَخْرُجُ مِنْ فُرُوجِ الْمُومِسَاتِ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ مِثْلَهُ (٤) وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ مِثْلَهُ (٥) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از ابن ابی یعفور از امام ابو عبد الله (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: "هر کس به مؤمن یا مؤمنه ای تهمت بزند به چیزی که در او نیست، خداوند او را در طینت خبال برمی انگیزد تا زمانی که از گفته خود خارج شود." گفتم: "طینت خبال چیست؟" فرمود: "چرکی است که از عورت های زنان فاحشه خارج می شود."

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٢٣ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٣٢٣- ٢- (٧) وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ بِأَسَانِیدَ تَقَدَّمَتْ فِی إِسْبَاغِ الْوُضُوءِ (٨)

ص: ٢٨٧

١- الباب ١٥٣ فیه حدیثان.

٢- الکافی ٢- ٣٥٧- ٥.

٣- فی العقاب- بما لیس فیهما (هامش المخطوط).

٤- عقاب الأعمال- ٢٨٦- ١.

٥- المحاسن- ١٠١- ٧٦.

٦- معانی الأخبار- ١٦٣- ١.

۷- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۳۳- ٦۳.

۸- تقدمت فی الحدیث ٤ من الباب ٥٤ من أبواب الوضوء.

عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ بَهَتَ مُؤْمِناً أَوْ مُؤْمِنَةً أَوْ قَالَ فِيهِ مَا لَيْسَ فِيهِ أَقَامَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى تَلٍّ مِنْ نَارٍ حَتَّى يَخْرُجَ مِمَّا قَالَ فِيهِ.

وَ رَوَاهُ الطَّبْرِسِيُّ فِي صَحِيفَةِ الرِّضَا ع (۱)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۲).

******

ترجمه:

از امام رضا (علیه السلام) از پدرانش روایت شده است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: "هر کس به مؤمن یا مؤمنه ای تهمت بزند یا درباره او چیزی بگوید که در او نیست، خداوند او را روز قیامت بر تلی از آتش برمی انگیزد تا زمانی که از گفته خود خارج شود.

۱٥٤- بَابُ الْمَوَاضِعِ الَّتِي تَجُوزُ فِيهَا الْغِيبَةُ

اشارة

(۳) ۱٥٤ بَابُ الْمَوَاضِعِ الَّتِي تَجُوزُ فِيهَا الْغِيبَةُ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۳۲٤ - رقم الحدیث الباب: ۱]

١٦٣٢٤- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ سِرْحَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْغِيبَةِ قَالَ هُوَ أَنْ تَقُولَ لِأَخِيکَ فِی دِينِهِ مَا لَمْ يَفْعَلْ وَ تَبُثَّ عَلَيْهِ أَمْراً قَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ لَمْ يُقَمْ عَلَيْهِ فِيهِ حَدٌّ.

******

ترجمه:

از داود بن سرحان روایت شده است که گفت: از امام ابو عبد الله (علیه السلام) درباره غیبت پرسیدم. فرمود: "غیبت این است که درباره برادرت در دین چیزی بگویی که او انجام نداده و بر او امری را افشا کنی که خداوند آن را بر او پوشانده است و در مورد آن بر او حدی اقامه نشده باشد."

[رقم الحديث الكلی: ١٦٣٢٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٣٢٥- ٢- (٥) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَيَابَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ الْغِيبَةُ أَنْ تَقُولَ فِی أَخِيکَ مَا سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ أَمَّا الْأَمْرُ الظَّاهِرُ (٦) مِثْلَ الْحِدَّةِ وَ الْعَجَلَةِ فَلَا وَ الْبُهْتَانُ أَنْ تَقُولَ فِيهِ مَا لَيْسَ فِيهِ.

******

ترجمه:

از عبدالرحمن بن سیابة روایت شده که گفت: از امام ابو عبدالله (علیه السلام) شنیدم که می فرمود: "غیبت این است که درباره برادرت چیزی بگویی که خداوند آن را بر او پوشانده است، اما امر آشکاری مثل تندخویی و عجله، این ها غیبت نیست. و بهتان این است که چیزی درباره او بگویی که در او نیست."

١- صحيفة الرضا (عليه السلام)- ٩٩- ٣٧.

٢- تقدم فى الحديث ٧ من الباب ١١٧ و فى الأحاديث ٩ و ١٤ و ٢٠ و ٢٢ من الباب ١٥٢ من هذه الأبواب. و يأتى ما يدلّ عليه فى الحديث ٣ من الباب ١٥٤ من هذه الأبواب.

٣- الباب ١٥٤ فيه ٧ أحاديث.

٤- الكافى ٢- ٣٥٧- ٣.

٥- الكافى ٢- ٣٥٨- ٧.

٦- فى المصدر- الظاهر فيه.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٢٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٣٢٦- ٣- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبَانٍ عَنْ رَجُلٍ لَا نَعْلَمُهُ إِلَّا يَحْيَى الْأَزْرَقَ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو الْحَسَنِ ع مَنْ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ خَلْفِهِ بِمَا هُوَ فِيهِ مِمَّا عَرَفَهُ النَّاسُ لَمْ يَغْتَبْهُ وَ مَنْ ذَكَرَهُ مِنْ خَلْفِهِ بِمَا هُوَ فِيهِ مِمَّا لَا يَعْرِفُهُ النَّاسُ اغْتَابَهُ وَ مَنْ ذَكَرَهُ بِمَا لَيْسَ فِيهِ فَقَدْ بَهَتَهُ.

******

ترجمه:

ابوالحسن (عليه السلام) به من فرمود: "كسى كه درباره مردى پشت سرش چيزى بگويد كه در او هست و مردم آن را مى شناسند، او را غيبت نكرده است. و كسى كه پشت سرش چيزى بگويد كه در او هست ولى مردم آن را نمى شناسند، او را غيبت كرده است. و كسى كه چيزى بگويد كه در او نيست، به او بهتان زده است."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٢٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٣٢٧- ٤- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هَارُونَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيِّ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْجَهْمِ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: إِذَا جَاهَرَ الْفَاسِقُ بِفِسْقِهِ فَلَا حُرْمَةَ لَهُ وَ لَا غِيبَةَ.

******

ترجمه:

از هارون بن جهم از امام صادق جعفر بن محمد (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: "هرگاه فاسق به فسق خود آشکارا عمل کند، هیچ حرمتی برای او نیست و غیبتی بر او نیست."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٢٨ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٣٢٨- ٥- (٣) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ ع قَالَ: ثَلَاثَةٌ لَيْسَ لَهُمْ حُرْمَةٌ صَاحِبُ هَوًى مُبْتَدِعٌ وَ الْإِمَامُ الْجَائِرُ وَ الْفَاسِقُ الْمُعْلِنُ بِالْفِسْقِ.

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام: سه گروه، احترام ندارند: هواپرستِ بدعت گذار (که به نام دین و به کام خود، احکام خدا را تغییر می دهد) و پیشوای ستمکار، و فاسقی (بدکاری) که علنی هرزگی می کند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٢٩ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۶۳۲۹- ٦- (٤) الْعَيَّاشِيُّ فِی تَفْسِيرِهِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ أَبِی قُرَّةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ لا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظُلِمَ (٥) قَالَ مَنْ أَضَافَ قَوْماً فَأَسَاءَ ضِيَافَتَهُمْ فَهُوَ مِمَّنْ ظَلَمَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمْ فِيمَا قَالُوا فِيهِ.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام)- درمورد آیه لا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظُلِمَ (٦) کسی که میزبان قومی گردد و میهمانداری را به خوبی به جای نیاورد، از جمله ظالمان است و بر میهمانان به خاطر حرف هایی که در حقّ میزبان بزنند حرجی نیست.

ص: ۲۸۹

۱- الکافی ۲- ۳۵۸- ٦.

۲- أمالی الصدوق- ٤۲- ۷.

۳- قرب الإسناد- ۸۲.

٤- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۲۸۳- ۲۹٦.

٥- النساء ٤- ۱٤۸.

٦- النساء ٤- ۱٤۸.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۳۳۰ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱٦۳۳۰- ۷- (۱) الْفَضْلُ بْنُ الْحَسَنِ الطَّبْرِسِيُّ فِی مَجْمَعِ الْبَيَانِ فِی قَوْلِهِ لا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظُلِمَ (۲) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ الضَّيْفَ يَنْزِلُ بِالرَّجُلِ فَلَا يُحْسِنُ ضِيَافَتَهُ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَذْكُرَ سُوءَ مَا (۳) فَعَلَهُ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى بَعْضِ الْمَقْصُودِ (٤) وَ تَقَدَّمَ فِی الْجَمَاعَةِ مَا يَدُلُّ عَلَى جَوَازِ غِيبَةِ تَارِكِهَا بِغَيْرِ عُذْرٍ بَلْ وُجُوبِهَا (٥).

******

ترجمه:

در مورد آیه «خداوند دوست ندارد که کسی به بدی سخن بگوید، مگر آنکه بر او ظلم شده باشد» (نساء ٤:١٤٨) از امام ابو عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: "اگر مهمان نزد کسی فرود آید و او به خوبی مهمان نوازی نکند، بر مهمان گناهی نیست که بدی آنچه را که صاحب خانه انجام داده است، ذکر کند."

١٥٥- بَابُ وُجُوبِ تَكْفِيرِ الِاغْتِيَابِ بِاسْتِحْلَالِ صَاحِبِهِ أَوِ الِاسْتِغْفَارِ لَهُ

اشارة

(٦) ١٥٥ بَابُ وُجُوبِ تَكْفِيرِ الِاغْتِيَابِ بِاسْتِحْلَالِ صَاحِبِهِ أَوِ الِاسْتِغْفَارِ لَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٣٣١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٣٣١- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْجَهْمِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عُمَيْرٍ (٨) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سُئِلَ النَّبِیُّ ص مَا كَفَّارَةُ الِاغْتِيَابِ قَالَ تَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِمَنِ اغْتَبْتَهُ كُلَّمَا ذَكَرْتَهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى حُكْمِ الِاسْتِحْلَالِ (٩) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى

۱- مجمع البیان ۲- ۱۳۱.

۲- النساء ٤- ١٤٨.

۳- کتب فی المخطوط علی کلمة (ما)-" أو مضروب".

٤- یأتی فی الأحادیث ۲ و ۱۵ و ١٦ من الباب ٤١ من أبواب الشهادات.

٥- تقدم فی الحدیث ۱۳ من الباب ۱۱ من أبواب صلاة الجماعة، و فی الحدیث ٤ من الباب ۷۱ من هذه الأبواب.

٦- الباب ۱۵۵ فیه حدیث واحد.

۷- الکافی ۲- ۳۵۷- ٤.

۸- فی المصدر- حفص بن عمر.

۹- تقدم فی الحدیثین ۹ و ۱۸ من الباب ۱۵۲ من هذه الأبواب.

الِاسْتِغْفَارِ مِنَ الظُّلْمِ فِی جِهَادِ النَّفْسِ (۱).

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به این سؤال که کفّاره غیبت چیست - فرمود : کفّاره اش این است که هرگاه به یاد کسی که از او غیبت کرده ای افتادی، از خداوند برایش آمرزش بخواهی.

١٥٦- بَابُ وُجُوبِ رَدِّ غِیبَةِ الْمُؤْمِنِ وَ تَحْرِیمِ سَمَاعِهَا بِدُونِ الرَّدِّ

اشارة

(۲) ۱۵۶ بَابُ وُجُوبِ رَدِّ غِيبَةِ الْمُؤْمِنِ وَ تَحْرِيمِ سَمَاعِهَا بِدُونِ الرَّدِّ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۳۳۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۳۳۲- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع فِي وَصِيَّةِ النَّبِيِّ ص لِعَلِيٍّ ع يَا عَلِيُّ مَنِ اغْتِيبَ عِنْدَهُ أَخُوهُ الْمُسْلِمُ فَاسْتَطَاعَ نَصْرَهُ فَلَمْ يَنْصُرْهُ خَذَلَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه در حضور کسی از برادر مسلمانش غیبت شود و او بتواند یاریش دهد اما به یاری (دفاع از) او برنخیزد، خداوند در دنیا و آخرت تنهایش گذارد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۳۳۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۶۳۳۳- ۲- (٤) وَ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ وَ فِي عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِي الْوَرْدِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَنِ اغْتِيبَ عِنْدَهُ أَخُوهُ الْمُؤْمِنُ فَنَصَرَهُ وَ أَعَانَهُ نَصَرَهُ اللَّهُ وَ أَعَانَهُ (٥) فِي الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ وَ مَنْ لَمْ يَنْصُرْهُ (٦) وَ لَمْ يُعِنْهُ وَ لَمْ يَدْفَعْ عَنْهُ وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَى نُصْرَتِهِ وَ عَوْنِهِ إِلَّا خَفَضَهُ اللَّهُ (٧) فِي الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ.

١- يأتى فى الحديث ٥ من الباب ٧٨ و فى الباب ٨٥ من أبواب جهاد النفس، و فى الباب ٣٢ من أبواب الكفّارات.

٢- الباب ١٥٦ فيه ٨ أحاديث.

٣- الفقيه ٤- ٣٧٢- ٥٧٦٢.

٤- ثواب الأعمال- ١٧٧- ٢، و عقاب الأعمال- ٢٩٩- ١.

٥- قوله (و اعانه)- ليس فى الثواب.

٦- فى المصدر- و من اغتيب عنده أخوه المؤمن فلم ينصره.

٧- فى العقاب- حقره اللّه.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

از ابی الورد از امام ابو جعفر (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: "هر کس که برادر مؤمنش در حضور او غیبت شود و او را یاری و کمک کند، خداوند او را در دنیا و آخرت یاری و کمک خواهد کرد. و کسی که او را یاری نکند و کمک نرساند و از او دفاع نکند در حالی که می تواند او را یاری و کمک کند، خداوند او را در دنیا و آخرت خوار خواهد کرد."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٣٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٣٣٤- ٣- (٢) وَ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ رَدَّ عَنْ عِرْضِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ الْبَتَّةَ.

******

ترجمه:

از سکونی از امام ابو عبدالله جعفر بن محمد (علیه السلام) روایت شده است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: "هر کس از آبروی برادر مسلمانش دفاع کند، به طور قطع بهشت برای او نوشته می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٣٥ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٣٣٥- ٤- (٣) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يُعِينُ مُؤْمِناً مَظْلُوماً إِلَّا كَانَ أَفْضَلَ مِنْ صِيَامِ شَهْرٍ وَ اعْتِكَافِهِ فِی الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ- وَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَنْصُرُ أَخَاهُ وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَى نُصْرَتِهِ إِلَّا نَصَرَهُ اللَّهُ فِی الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ وَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَخْذُلُ أَخَاهُ وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَى نُصْرَتِهِ إِلَّا خَذَلَهُ اللَّهُ فِی الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ.

******

ترجمه:

از عمر یمانی از امام ابو عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: "هیچ مؤمنی که مؤمن مظلومی را یاری کند، نیست مگر این که این عمل از روزه یک ماه و اعتکاف در مسجد الحرام بهتر است. و هیچ مؤمنی که برادر خود را یاری کند در حالی که می تواند او را یاری کند، نیست مگر این که خداوند او را در دنیا و آخرت یاری خواهد کرد. و هیچ مؤمنی که برادر خود را در حالی که می تواند او را یاری کند، خوار کند، نیست مگر این که خداوند او را در دنیا و آخرت خوار خواهد کرد."

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٣٦ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٣٣٦- ٥- (٤) وَ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ بِإِسْنَادٍ تَقَدَّمَ فِی عِیَادَةِ الْمَرِیضِ (٥) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص أَنَّهُ قَالَ فِی خُطْبَةٍ لَهُ وَ مَنْ رَدَّ عَنْ أَخِیهِ غِیبَةً سَمِعَهَا فِی مَجْلِسٍ رَدَّ اللَّهُ عَنْهُ أَلْفَ بَابٍ مِنَ الشَّرِّ فِی الدُّنْیَا وَ الآخِرَةِ فَإِنْ لَمْ یَرُدَّ عَنْهُ وَ أَعْجَبَهُ کَانَ عَلَیْهِ کَوِزْرِ مَنِ اغْتَابَ.

******

ترجمه:

از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) روایت شده است که ایشان در خطبه ای فرمودند: "هر کس غیبت برادر خود را که در مجلسی شنیده است، رد کند، خداوند از او هزار باب شر در دنیا و آخرت دفع می کند. و اگر آن غیبت را رد نکند و از آن خوشش بیاید، بر او همان وزر (گناه) کسی است که غیبت کرده است."

ص: ٢٩٢

١- المحاسن- ١٠٣- ٨١.

٢- ثواب الأعمال- ١٧٥- ١.

٣- ثواب الأعمال- ١٧٧- ١، و أورد ذیله عن عقاب الأعمال و المحاسن فی الحدیث ٩ من الباب ١٤٦ من هذه الأبواب.

٤- عقاب الأعمال- ٣٣٥، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٢١ من الباب ١٥٢، و أخری فی الحدیث ٦ من الباب ١٦٤ من هذه الأبواب.

٥- تقدم فی الحدیث ٩ من الباب ١٠ من أبواب الاحتضار.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٣٧ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٣٣٧- ٦- (١) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (٢) عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ رَدَّ عَنْ عِرْضِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ كُتِبَ لَهُ الْجَنَّةُ الْبَتَّةَ وَ مَنْ أُتِيَ إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ فَلْيُكَافِئْ فَإِنْ عَجَزَ فَلْيُثْنِ بِهِ فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَقَدْ كَفَرَ النِّعْمَةَ.

******

ترجمه:

از سکونی از امام ابو عبدالله جعفر بن محمد (علیه السلام) روایت شده است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: "هر کس از آبروی برادر مسلمانش دفاع کند، به طور قطع بهشت برای او نوشته می شود. و هر کس که به او نیکی ای شود، باید جبران کند. پس اگر نتواند، باید از او ستایش کند. اگر این کار را نکند، نعمت را کفران کرده است.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٣٨ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٦٣٣٨- ٧- (٣) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْأَحْمَسِيِّ عَنِ الْمُحَارِبِيِّ عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عُتَيْبَةَ عَنِ ابْنِ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: نَالَ رَجُلٌ مِنْ عِرْضِ رَجُلٍ عِنْدَ النَّبِيِّ ص- فَرَدَّ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ عَلَيْهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ص- مَنْ رَدَّ عَنْ عِرْضِ أَخِيهِ كَانَ لَهُ حِجَاباً مِنَ النَّارِ.

******

ترجمه:

از ابن ابی الدرداء از پدرش روایت شده است که گفت: مردی در حضور پیامبر (صلی الله علیه و آله) از آبروی مردی سخن گفت (بدگویی کرد). مردی از میان قوم به او پاسخ داد (دفاع کرد). پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: "هر کس از آبروی برادرش دفاع کند، این عمل برای او حجابی از آتش خواهد بود."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۳۹ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۶۳۳۹- ۸- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی ذَرٍّ عَنِ النَّبِیِّ ص فِی وَصِیَّتِهِ لَهُ قَالَ: یَا أَبَا ذَرٍّ مَنْ ذَبَّ عَنْ أَخِیهِ الْمُؤْمِنِ الْغِیبَةَ کَانَ حَقّاً عَلَی اللَّهِ أَنْ یُعْتِقَهُ مِنَ النَّارِ یَا أَبَا ذَرٍّ مَنِ اغْتِیبَ عِنْدَهُ أَخُوهُ الْمُؤْمِنُ وَ هُوَ یَسْتَطِیعُ نَصْرَهُ فَنَصَرَهُ نَصَرَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِی الدُّنْیَا وَ الآخِرَةِ وَ إِنْ خَذَلَهُ وَ هُوَ یَسْتَطِیعُ نَصْرَهُ خَذَلَهُ اللَّهُ فِی الدُّنْیَا وَ الآخِرَةِ.

ص: ۲۹۳

۱- أمالی الطوسیّ ۱- ۲۳۸.

۲- فی المصدر- إبراهیم بن عبید اللّه.

۳- أمالی الطوسیّ ۱- ۱۱٤.

٤- أمالی الطوسیّ ۲- ۱۵۰.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱).

******

ترجمه:

از ابی ذر روایت شده که پیامبر (صلی الله علیه و آله) در وصیت خود به او فرمود: "ای ابو ذر، هر کس که غیبت برادر مؤمنش را دفع کند، بر خداوند حق است که او را از آتش آزاد کند. ای ابو ذر، هر کس که برادر مؤمنش در حضور او غیبت شود و او بتواند او را یاری کند و یاریش کند، خداوند عز و جل او را در دنیا و آخرت یاری خواهد کرد. و اگر او را خوار کند در حالی که می تواند او را یاری کند، خداوند او را در دنیا و آخرت خوار خواهد کرد.

۱۵۷- بَابُ تَحْرِيمِ إِذَاعَةِ سِرِّ الْمُؤْمِنِ وَ أَنْ يَرْوِيَ عَلَيْهِ مَا يَعِيبُهُ وَ عَدَمِ جَوَازِ تَصْدِيقِ ذَلِكَ مَا أَمْكَنَ

اشارة

(۲) ۱۵۷ بَابُ تَحْرِيمِ إِذَاعَةِ سِرِّ الْمُؤْمِنِ وَ أَنْ يَرْوِيَ عَلَيْهِ مَا يَعِيبُهُ وَ عَدَمِ جَوَازِ تَصْدِيقِ ذَلِكَ مَا أَمْكَنَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۳۴۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۳۴۰- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قُلْتُ لَهُ عَوْرَةُ الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ حَرَامٌ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ يَعْنِي سُفْلَتَهُ قَالَ لَيْسَ حَيْثُ تَذْهَبُ إِنَّمَا هُوَ إِذَاعَةُ سِرِّهِ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان گفت: به امام صادق (علیه السلام) گفتم: "آبروی یک مؤمن بر مؤمن دیگر حرام است." امام علیه السلام فرمود: "بله." من گفتم: "یعنی آیا اشاره به نواحی پستی او است؟" امام علیه السلام فرمود: "نه، نهجون در این مسأله تا زمانی که سرشار از اطلاعات مخفی او به زیر افتد. به طور واضح این اعلامیه اسرار اعترافش

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٤١ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٣٤١- ٢- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ لِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ رَوَی عَلَی مُؤْمِنٍ رِوَایَةً یُرِیدُ بِهَا شَیْنَهُ وَ هَدْمَ مُرُوءَتِهِ لِیَسْقُطَ مِنْ أَعْیُنِ النَّاسِ أَخْرَجَهُ اللَّهُ مِنْ وَلَایَتِهِ إِلَی وَلَایَةِ الشَّیْطَانِ فَلَا یَقْبَلُهُ الشَّیْطَانُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْمَجَالِسِ وَ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ

١- تقدم فی الأحادیث ٧، ٨، ١٩، ٢٢، ٢٤ من الباب ١٢٢، و فی الحدیث ١٣ من الباب ١٥٢ من هذه الأبواب.

٢- الباب ١٥٧ فیه ٧ أحادیث.

٣- الکافی ٢- ٣٥٨- ٢، و أورده عن التهذیب و المعانی فی الحدیث ٢ من الباب ٨ من أبواب آداب الحمام.

٤- المحاسن- ١٠٤- ٨٣.

٥- الکافی ٢- ٣٥٨- ١.

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ نَحْوَهُ (١) وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ نَحْوَهُ (٢).

******

ترجمه:

مفضل بن عمر گفت: امام صادق (علیه السلام) به من گفت: "هر کسی که درباره یک مؤمن روایتی بیاورد که به وسیله آن، آبروریش راببردتا ازچشم مردم بیفتد ، خداوند او را از ولایت خود به ولایت شیطان منتقل می کند. و شیطان هم ولایت او را نپذیرد."

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٤٢ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٣٤٢- ٣- (٣) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ مُخْتَارٍ (٤) عَنْ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِيمَا جَاءَ فِي الْحَدِيثِ عَوْرَةُ الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ حَرَامٌ قَالَ مَا هُوَ أَنْ يَنْكَشِفَ فَتَرَى مِنْهُ شَيْئاً إِنَّمَا هُوَ أَنْ تَرْوِيَ عَلَيْهِ أَوْ تَعِيبَهُ.

******

ترجمه:

امام صادق(ع) در توضیح روایت نبوی «عورت مؤمن بر مؤمن حرام است» فرمود: اینکه عورت مؤمن بر مؤمن حرام است مراد این نیست که عورت او را کشف کند و دیده شود بلکه مراد این است که علیه او حرف هایی بزند و مطالب مخفی او را علنی مطرح نماید

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٤٣ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٣٤٣- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي كِتَابِ عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ فُضَيْلٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ الرَّجُلُ مِنْ إِخْوَانِي يَبْلُغُنِي عَنْهُ الشَّيْ ءُ الَّذِي أَكْرَهُهُ فَأَسْأَلُهُ عَنْهُ فَيُنْكِرُ ذَلِكَ وَ قَدْ أَخْبَرَنِي عَنْهُ قَوْمٌ ثِقَاتٌ فَقَالَ لِي يَا مُحَمَّدُ كَذِّبْ

سَمْعَکَ وَ بَصَرَکَ عَنْ أَخِیکَ فَإِنْ شَهِدَ عِنْدَکَ خَمْسُونَ قَسَامَةً وَ قَالَ لَکَ قَوْلًا فَصَدِّقْهُ وَ کَذِّبْهُمْ وَ لَا تُذِیعَنَّ عَلَیْهِ شَیْئاً تَشِینُهُ بِهِ وَ تَهْدِمُ بِهِ مُرُوءَتَهُ فَتَکُونَ مِنَ الَّذِینَ قَالَ اللَّهُ إِنَّ الَّذِینَ یُحِبُّونَ أَنْ تَشِیعَ الْفاحِشَةُ فِی الَّذِینَ آمَنُوا لَهُمْ عَذابٌ أَلِیمٌ فِی الدُّنْیا وَ الآخِرَةِ (٦).

ص: ٢٩٥

١- أمالی الصدوق- ٣٩٣- ١٧، و عقاب الأعمال- ٢٨٧- ١.

٢- المحاسن- ١٠٣- ٧٩.

٣- الکافی ٢- ٣٥٩- ٣، و أورده عن التهذیب و المعانی فی الحدیث ٣ من الباب ٨ من أبواب آداب الحمام.

٤- کذا فی الأصل و المصدر- لکن فی المخطوط- حصین بن مختار.

٥- عقاب الأعمال- ٢٩٥- ١.

٦- النور ٢٤- ١٩.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

محمد بن فضیل می گوید:به امام کاظم علیه السّلام عرض کردم:قربانت گردم،از یکی از برادرانم خبری می رسد که آن را نمی پسندم و وقتی از خود او می پرسم وی منکر آن می شود با آن که گروه مورد اعتمادی آن را از او نقل می کنند.امام علیه السّلام در پاسخ فرمود:ای محمّد!گوش و چشمت را پیرامون برادرت تکذیب کن،و اگر پنجاه سوگند خورنده نزد تو گواهی دهند و او سخن دیگری گوید سخن برادر خود را تصدیق و سخن آنان را تکذیب کن،و از او خبری را منتشر نکن که موجب

زشتی او گردد و آبرویش را بریزد که اگر چنین کنی از کسانی خواهی بود که خداوند در بارهٔ آنها فرموده:« إِنَّ اَلَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ اَلْفٰاحِشَةُ فِي اَلَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذٰابٌ أَلِيمٌ

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٤٤ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٣٤٤- ٥- (٢) وَ بِإِسْنَادٍ تَقَدَّمَ فِي عِيَادَةِ الْمَرِيضِ (٣) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ مَنْ سَمِعَ فَاحِشَةً فَأَفْشَاهَا كَانَ كَمَنْ أَتَاهَا وَ مَنْ سَمِعَ خَيْراً فَأَفْشَاهُ كَانَ كَمَنْ عَمِلَهُ.

******

ترجمه:

رَسُولِ اللَّهِ : شخصی که کار زشتی را ترویج کند مانند این است که آن را انجام داده است و شخصی که کار خیری ترویج کند ثواب انجام آن عمل را به او خواهند داد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٤٥ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٣٤٥- ٦- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَذَاعَ الْفَاحِشَةَ كَانَ كَمُبْتَدِئِهَا وَ مَنْ عَيَّرَ مُؤْمِناً بِشَيْ ءٍ لَا يَمُوتُ حَتَّى يَرْكَبَهُ.

******

ترجمه:

رسول اکرم : شخصی که عمل زشتی را ترویج کند نظیر انجام دهنده آن است وکسیکه مومنی رابخاطرکاری سرزنش کند نمی میرد تا خودش مرتکب آن کارشود .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٤٦ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٦٣٤٦- ٧- (٥) الْعَيَّاشِيُّ فِی تَفْسِیرِهِ عَنِ الْفَیْضِ بْنِ الْمُخْتَارِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ لَمَّا نَزَلَتِ الْمَائِدَةُ عَلَی عِیسَی ع- قَالَ لِلْحَوَارِیِّینَ لَا تَأْکُلُوا مِنْهَا حَتَّی آذَنَ لَکُمْ فَأَکَلَ مِنْهَا رَجُلٌ مِنْهُمْ فَقَالَ بَعْضُ الْحَوَارِیِّینَ- یَا رُوحَ اللَّهِ أَکَلَ مِنْهَا فُلَانٌ فَقَالَ لَهُ عِیسَی ع أَکَلْتَ مِنْهَا فَقَالَ لَهُ لَا فَقَالَ الْحَوَارِیُّونَ بَلَی وَ اللَّهِ یَا رُوحَ اللَّهِ لَقَدْ أَکَلَ مِنْهَا فَقَالَ عِیسَی ع صَدِّقْ أَخَاکَ وَ کَذِّبْ بَصَرَکَ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٦).

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام)- وقتی آن سفره بر عیسی (علیه السلام) نازل شد، به حوّاریون گفت: «از آن نخورید تا وقتی که خدا به شما اجازه دهد. امّا مردی از آن ها از آن غذاها خورد». یکی از حوّاریون گفت: «ای روح الله! فلان شخص از آن خورد». عیسی (علیه السلام) از او پرسید: «از آن خوردی»؟ گفت: «نه». حوّاریون گفتند: «چرا، به خدا قسم، ای روح الله! که از آن خورد». عیسی (علیه السلام) به آن ها گفت: «برادرتان را تصدیق کنید و مشاهدات خود را تکذیب کنید».

ص: ٢٩٦

١- الکافی ٨- ١٤٧- ١٢٥.

٢- عقاب الأعمال- ٣٣٧، و أورده عن المحاسن فی الحدیث ٥ من الباب ١٥١ من هذه الأبواب.

٣- تقدم فی الحدیث ٩ من الباب ١٠ من أبواب الاحتضار.

٤- عقاب الأعمال- ٢٩٥- ٢.

٥- تفسیر العیّاشیّ ١- ٣٥٠- ٢٢٤.

٦- يأتى فى الحديث ٣ من الباب ١٦٣، و فى الحديث ٤ من الباب ١٦٤ من هذه الأبواب، و فى الحديث ٢ من الباب ٢٩، و فى الباب ٣٣ من أبواب فعل المعروف. و تقدم ما يدلّ عليه فى الحديث ٣ من الباب ١٤٥، و فى الحديثين ٢، ٥ من الباب ١٥١ من هذه الأبواب، و فى الحديثين ١، ١٢ من الباب ٤٩ من أبواب آداب السفر. و تقدم ما يدلّ على موارد استثنيت من ذلک فى الحديث ٤ من الباب ٧١ من هذه الأبواب.

١٥٨- بَابُ تَحْرِيمِ سَبِّ الْمُؤْمِنِ وَ عِرْضِهِ وَ مَالِهِ وَ دَمِهِ

اشارة

(١) ١٥٨ بَابُ تَحْرِيمِ سَبِّ الْمُؤْمِنِ وَ عِرْضِهِ وَ مَالِهِ وَ دَمِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٤٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٣٤٧- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِى الْحَسَنِ مُوسَى ع فِى رَجُلَيْنِ يَتَسَابَّانِ قَالَ الْبَادِئُ مِنْهُمَا أَظْلَمُ وَ وِزْرُهُ وَ وِزْرُ صَاحِبِهِ عَلَيْهِ مَا لَمْ يَعْتَذِرْ إِلَى الْمَظْلُومِ.

******

ترجمه:

عبد الرحمن بن حجاج از حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام در باره دو مردی که همدیگر را دشنام دهند روایت کرده که فرمود: آغازکننده بدشنام ستمکارتر است و گناه خود و گناه رفیقش بگردن اوست در صورتی که آن کس که ستم باو شده از حد نگذرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۴۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۳۴۸- ۲- (۳) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ رَجُلًا مِنْ تَمِیمٍ أَتَی النَّبِیَّ ص فَقَالَ أَوْصِنِی فَکَانَ فِیمَا أَوْصَاهُ أَنْ قَالَ لَا تَسُبُّوا النَّاسَ فَتَکْسِبُوا الْعَدَاوَةَ لَهُمْ (٤).

******

ترجمه:

حضرت باقر* : یک نفرازقبیله تمیم خدمت رسول خداشرفیاب شد وعرض کرد مرا سفارش کنید ازجمله سفارشات این بود به مردم فحش نده که دشمنی آنهارا بدست می آوری

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۴۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۶۳۴۹- ۳- (۵) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَیُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُکَیْرٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص سِبَابُ الْمُؤْمِنِ فُسُوقٌ وَ قِتَالُهُ کُفْرٌ وَ أَکْلُ لَحْمِهِ مَعْصِیَةٌ وَ حُرْمَةُ مَالِهِ کَحُرْمَةِ دَمِهِ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ مِثْلَهُ إِلَی قَوْلِهِ مَعْصِیَةٌ (٦).

١- الباب ١٥٨ فيه ٥ أحاديث.

٢- الكافى ٢- ٣٦٠- ٤، و أورد مثله بسند آخر فى الحديث ١ من الباب ٧٠ من أبواب جهاد النفس.

٣- الكافى ٢- ٣٦٠- ٣.

٤- فى المصدر- بينهم.

٥- الكافى ٢- ٣٥٩- ٢، و أورده عن الزهد و عقاب الأعمال فى الحديث ١٢ من الباب ١٥٢ من هذه الأبواب، و عن الفقيه و المحاسن فى الحديث ٣ من الباب ٣ من أبواب القصاص فى النفس.

٦- المحاسن- ١٠٢- ٧٧.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا إِلَى آخِرِهِ (١).

******

ترجمه:

امام باقر عليه السّلام فرمود: كه رسول خدا (صلّى الله عليه و آله) فرموده است: دشنامگوئى بمؤمن نافرمانى است، و جنگيدن با او كفر است، و خوردن گوشتش (بوسيلهٔ غيبت) گناه است، و احترام مال مؤمن مانند احترام خون اوست.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٥٠ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٣٥٠- ٤- (٢) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ع سَبَّابُ الْمُؤْمِنِ كَالْمُشْرِفِ عَلَى الْهَلَكَةِ.

******

ترجمه:

از سکونی از امام صادق (علیه السلام) روایت شده است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: "دشنام دادن به مؤمن مانند در آستانه هلاکت بودن است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۵۱ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۶۳۵۱- ۵- (۳) الْحُسَیْنُ بْنُ سَعِیدٍ فِی کِتَابِ الزُّهْدِ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ نِزَارٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع مَنْ کَفَّ عَنْ أَعْرَاضِ النَّاسِ أَقَالَهُ اللَّهُ نَفْسَهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ وَ مَنْ کَفَّ غَضَبَهُ عَنِ النَّاسِ کَفَّ اللَّهُ عَنْهُ عَذَابَ یَوْمِ الْقِیَامَةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٥).

******

ترجمه:

امام ابو جعفر (علیه السلام) فرمود: "هر کس از آبروی مردم خودداری کند (به آن تعرض نکند)، خداوند در روز قیامت از او درگذرد. و هر کس خشم خود را از مردم بازدارد، خداوند عذاب روز قیامت را از او بازدارد."

۱۵۹- بَابُ تَحْرِیمِ الطَّعْنِ عَلَی الْمُؤْمِنِ وَ إِضْمَارِ السُّوءِ لَهُ

اشارة

(٦) ۱۵۹ بَابُ تَحْرِیمِ الطَّعْنِ عَلَی الْمُؤْمِنِ وَ إِضْمَارِ السُّوءِ لَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٥٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٣٥٢- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَا شَهِدَ رَجُلٌ عَلَى رَجُلٍ بِكُفْرٍ قَطُّ إِلَّا بَاءَ بِهِ أَحَدُهُمَا

١- الفقيه ٤- ٤١٨- ٥٩١٣.

٢- الكافى ٢- ٣٥٩- ١.

٣- الزهد- ٦- ٩.

٤- تقدم فى الحديث ٩ من الباب ١٥٢ من هذه الأبواب، و فى الحديث ١٣ من الباب ١١ من أبواب آداب الصائم.

٥- يأتى فى الحديثين ١، ٨ من الباب ٣٢ من أبواب تروک الاحرام، و فى الحديث ١ من الباب ١٩ من أبواب حدّ القذف.

٦- الباب ١٥٩ فيه ٥ أحاديث.

٧- الكافى ٢- ٣٦٠- ٥.

إِنْ كَانَ شَهِدَ عَلَى كَافِرٍ صَدَقَ وَ إِنْ كَانَ مُؤْمِناً رَجَعَ الْكُفْرُ عَلَيْهِ فَإِيَّاكُمْ وَ الطَّعْنَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

از جابر از امام ابو جعفر (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: "هیچ مردی بر مرد دیگری شهادت به کفر نداد، مگر این که یکی از آن دو به آن مبتلا شد. اگر بر کافری شهادت داده باشد، راست گفته است و اگر مؤمنی باشد، کفر به او بازمی گردد. پس از طعن بر مؤمنین بپرهیزید."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۵۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۳۵۳- ۲- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ (۳) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ أُفٍّ خَرَجَ مِنْ وَلَايَتِهِ وَ إِذَا قَالَ أَنْتَ عَدُوِّی كَفَرَ أَحَدُهُمَا وَ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْ مُؤْمِنٍ عَمَلًا وَ هُوَ مُضْمِرٌ عَلَى أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ سُوءاً.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مِثْلَهُ (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زُرَارَةَ (٥) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ فُضَيْلٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : هرگاه مؤمن به برادرش بگوید : اف بر تو، از ولایت و دوستی او خارج شود و هرگاه بگوید : تو دشمن من هستی، یکی از آن دو کافر شود. و خداوند از مؤمنی که نسبت به مؤمن نیّت بد در دل داشته باشد، عملی را نپذیرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۵٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱٦۳٥٤- ۳- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَا مِنْ إِنْسَانٍ يَطْعُنُ فِی عَيْنِ مُؤْمِنٍ إِلَّا مَاتَ بِشَرِّ مِيتَةٍ وَ كَانَ قَمِناً أَنْ لَا يَرْجِعَ إِلَى خَيْرٍ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی كِتَابِ عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ

۱- عقاب الأعمال- ۳۲۰- ۱.

۲- الکافی ۲- ۳٦۱- ۸.

۳- فی المصدر- محمّد بن حسان.

٤- المحاسن- ۹۹- ٦۷.

٥- فی الکافی- محمّد بن عبد اللّه، عن زرارة.

٦- الکافی ۸- ۳٦٥- ٥٥٦.

۷- الکافی ۲- ۳٦۱- ۹.

سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رِبْعِیٍّ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام : هیچ انسانی نیست که پیش روی مؤمنی از او بد گوید و طعنه زند، مگر این که به بدترین شکل بمیرد و سزاوار است که روی خیر و سعادت را نبیند .حدیث

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۳٥٥ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱٦۳٥٥- ٤- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ عَمِّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْكُوفِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَلَقَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ نُورِ عَظَمَتِهِ وَ جَلَالِ كِبْرِيَائِهِ فَمَنْ طَعَنَ عَلَيْهِمْ وَ رَدَّ (۳) عَلَيْهِمْ فَقَدْ رَدَّ عَلَى اللَّهِ فِی عَرْشِهِ وَ لَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِی شَیْ ءٍ وَ إِنَّمَا هُوَ شِرْكُ الشَّيْطَانِ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

امام صادق(ع) فرمود: خداوند مؤمنان را از نور عظمت و جلال کبریایی اش آفرید. هرکه بر آنان خرده بگیرد یا در مخالفت آنان سخن بگوید، با خداوند بزرگ مخالفت کرده و نزد خدا چیزی ندارد و او شریک شیطان است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٥٦ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٣٥٦- ٥- (٥) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِی الْأَمَالِی عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنِ التَّلَّعُكْبَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَالِكِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا عَنْ دَاوُدَ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَلَقَ الْمُؤْمِنَ مِنْ عَظَمَةِ جَلَالِهِ وَ قُدْرَتِهِ فَمَنْ طَعَنَ عَلَيْهِ أَوْ رَدَّ عَلَيْهِ قَوْلَهُ فَقَدْ رَدَّ عَلَى اللَّهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٦) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٧).

******

ترجمه:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عزّ و جلّ، مؤمن را از عظمت جلال و قدرت خویش بیافرید. پس، هر که بر او طعنه زند، یا سخنش را ردّ کند و نپذیرد، سخن خداوند عزّ و جلّ را ردّ کرده است.

١- عقاب الأعمال- ٢٨٤- ١.

٢- عقاب الأعمال- ٢٨٤- ١.

٣- فی المصدر- أورد.

٤- المحاسن- ١٠٠- ٧٠.

٥- أمالی الطوسیّ ١- ٣١٢.

٦- تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیثین ١٠، ١٣ من الباب ١٢٢ من هذه الأبواب.

٧- یأتی فی الأبواب ١٦٠- ١٦٣ من هذه الأبواب.

١٦٠- بَابُ تَحْرِيمِ لَعْنِ غَيْرِ الْمُسْتَحِقِ

اشارة

(١) ١٦٠ بَابُ تَحْرِيمِ لَعْنِ غَيْرِ الْمُسْتَحِقِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٥٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٣٥٧- ١- (٢) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ اللَّعْنَةَ إِذَا خَرَجَتْ مِنْ صَاحِبِهَا تَرَدَّدَتْ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الَّذِی يُلْعَنُ فَإِنْ وَجَدَتْ مَسَاغاً وَ إِلَّا رَجَعَتْ (٣) إِلَی صَاحِبِهَا وَ كَانَ أَحَقَّ بِهَا فَاحْذَرُوا أَنْ تَلْعَنُوا مُؤْمِناً فَيَحِلَّ بِكُمْ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام : چون لعنت از دهان لعنتگر بیرون آید میان او و کسی که لعنت شده است، مردد می ماند؛ اگر راه و مجوّزی [برای رفتن به سوی لعنت شده]نیافت به سوی لعنت کننده برمی گردد که او به آن سزاوارتر است. پس، از لعنت کردن مؤمن بپرهیزید، که به خودتان برمی گردد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۳۵۸- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ الثُّمَالِیِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع یَقُولُ إِنَّ اللَّعْنَةَ إِذَا خَرَجَتْ مِنْ فِی صَاحِبِهَا تَرَدَّدَتْ فِیمَا بَیْنَهُمَا فَإِنْ وَجَدَتْ مَسَاغاً وَ إِلَّا رَجَعَتْ عَلَی صَاحِبِهَا.

وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ (٥) عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع مِثْلَهُ (٦) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ (٧).

******

ترجمه:

امام باقر علیه السلام : چون لعنت از دهان لعنتگر بیرون آید میان او و کسی که لعنت شده است، مردد می ماند؛ اگر راه و مجوّزی [برای رفتن به سوی لعنت شده]نیافت به سوی لعنت کننده برمی گردد

۱- الباب ۱٦۰ فیه حدیثان.

۲- قرب الإسناد- ۷.

۳- فی المصدر- عادت.

٤- الکافی ۲- ۳٦۰- ۷.

٥- فی الکافی- الحسن بن محمّد.

٦- الکافی ۲- ۳٦۰- ٦.

۷- عقاب الأعمال- ۳۲۰- ۱.

۱٦۱- بَابُ تَحْرِیمِ تُهَمَةِ الْمُؤْمِنِ وَ سُوءِ الظَّنِّ بِهِ

اشارة

(۱) ۱٦۱ بَابُ تَحْرِیمِ تُهَمَةِ الْمُؤْمِنِ وَ سُوءِ الظَّنِّ بِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۳٥۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱٦۳٥۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عُمَرَ الْیَمَانِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا اتَّهَمَ الْمُؤْمِنُ أَخَاهُ انْمَاثَ الْإِیمَانُ فِی قَلْبِهِ کَمَا یَنْمَاثُ الْمِلْحُ فِی الْمَاءِ.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السّلام) فرمود: هر گاه مؤمنی برادر مؤمن خویش را متهم سازد و به او تهمت بزند ایمان از قلب او محو می شود همچنانکه نمک در آب ذوب می گردد.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٣٦٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٣٦٠- ٢- (٣) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ حَازِمٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنِ اتَّهَمَ أَخَاهُ فِی دِينِهِ فَلَا حُرْمَةَ بَيْنَهُمَا وَ مَنْ عَامَلَ أَخَاهُ بِمِثْلِ مَا عَامَلَ بِهِ النَّاسَ فَهُوَ بَرِی ءٌ مِمَّا يَنْتَحِلُ.

******

ترجمه:

و امام جعفر صادق (عليه السلام) فرمود:

هر كس برادر دينی خود را تهمت زند احترامی بين آن دو بجا نماند و هر كه با برادر دينی خود مانند ساير مردم برخورد كنداو از آنچه خود را بدان بسته (مذهب) بركنار شده است .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٣٦١ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٣٦١- ٣- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع فِی كَلَامٍ لَهُ ضَعْ أَمْرَ أَخِيكَ عَلَى أَحْسَنِهِ حَتَّى يَأْتِيَكَ مَا يَغْلِبُكَ مِنْهُ وَ لَا تَظُنَّنَّ بِكَلِمَةٍ خَرَجَتْ مِنْ أَخِيكَ سُوءاً وَ أَنْتَ تَجِدُ لَهَا فِی الْخَيْرِ مَحْمِلًا.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

از حضرت صادق عليه السّلام روايت شده كه امير المؤمنين عليه السّلام در ضمن سخنی از (سخنان) خود فرمود: هر كار (ی كه از) برادر دينی خود (سرزند آن) را ببهترين وجه آن حمل كن،

تا کاری کند که راه توجیه را بر تو ببندد، و هیچ گاه بسخنی که از (دهان) برادرت بیرون آید گمان بد مبر، در صورتی که برای آن سخن محمل خوبی می یابی.

ص: ۳۰۲

۱- الباب ۱٦۱ فیه ۳ أحادیث.

۲- الکافی ۲- ۳٦۱- ۱، و أورد مثله فی ذیل الحدیث ۸ من الباب ۱۲۲ من هذه الأبواب.

۳- الکافی ۲- ۳٦۱- ۲.

٤- الکافی ۲- ۳٦۲- ۳.

٥- تقدم فی الحدیث ۱۰ من الباب ۱۲۲، و فی الحدیث ٥ من الباب ۱۳۰ من هذه الأبواب.

۱٦۲- بَابُ تَحْرِیمِ إِخَافَةِ الْمُؤْمِنِ وَ لَوْ بِالنَّظَرِ

اشارة

(۱) ۱٦۲ بَابُ تَحْرِیمِ إِخَافَةِ الْمُؤْمِنِ وَ لَوْ بِالنَّظَرِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۳٦۲ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱٦۳٦۲- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْأَنْصَارِیِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ نَظَرَ إِلَی مُؤْمِنٍ نَظْرَةً لِیُخِیفَهُ بِهَا أَخَافَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ یَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ.

******

ترجمه:

امام صادق(علیه السّلام)فرمود:که پیغمبر(صلّی اللّه علیه و آله)فرموده است:هر که به مؤمن طوری نگاه کند که وی را بترساند،خدای عزّ و جل در روزی که سایه ای جز سایهٔ «رحمت»نیست(روز قیامت)او را بترساند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٦٣ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٣٦٣- ٢- (٣) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ (٤) عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْخَفَّافِ عَنْ بَعْضِ الْكُوفِيِّينَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ رَوَّعَ مُؤْمِناً بِسُلْطَانٍ لِيُصِيبَهُ مِنْهُ مَكْرُوهٌ فَلَمْ يُصِبْهُ فَهُوَ فِي النَّارِ وَ مَنْ رَوَّعَ مُؤْمِناً بِسُلْطَانٍ لِيُصِيبَهُ مِنْهُ مَكْرُوهٌ فَأَصَابَهُ فَهُوَ مَعَ فِرْعَوْنَ وَ آلِ فِرْعَوْنَ فِي النَّارِ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْخَفَّافِ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از امام صادق(علیه السّلام)،فرمود: هر که مؤمنی را از سلطان بترساند تا به او بدی رسد و نرسد، سزایش این است که در دوزخ رود،و هر که مؤمنی را از سلطانی بترساند تا به او بدی رسد و برسد به او،سزایش این است که با فرعون و خاندان فرعون در دوزخ باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٦٤ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٣٦٤- ٣- (٦) وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَنْبَسَةَ عَنْ بَکْرِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ

١- الباب ١٦٢ فیه ٣ أحادیث.

٢- الکافی ٢- ٣٦٨- ١.

٣- الکافی ٢- ٣٦٨- ٢.

٤- فی نسخة زیادة- عن ابن أبی عمیر (هامش المخطوط).

٥- عقاب الأعمال- ٣٠٥- ١.

٦- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ٧٠- ٣٢٧، و أورده فی الحدیث ٧ من الباب ١٤٧ من هذه الأبواب.

الرِّضَا عَنْ أَبِیهَا عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: لَا یَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ یُرَوِّعَ مُسْلِماً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (١) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٢).

******

ترجمه:

امام علی علیه السلام :بر هیچ مسلمانی روا نیست که مسلمانی را به رعب و وحشت اندازد.

١٦٣- بَابُ تَحْرِیمِ الْمَعُونَةِ عَلَی قَتْلِ الْمُؤْمِنِ وَ أَذَاهُ وَ لَوْ بِشَطْرِ کَلِمَةٍ

اشارة

(۳) ۱۶۳ بَابُ تَحْرِيمِ الْمَعُونَةِ عَلَى قَتْلِ الْمُؤْمِنِ وَ أَذَاهُ وَ لَوْ بِشَطْرِ كَلِمَةٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۳۶۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۳۶۵- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي عِقَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَوْ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْهُ قَالَ: يَجِي ءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ إِلَى رَجُلٍ حَتَّى يُلَطِّخَهُ بِدَمِهِ وَ النَّاسُ فِي الْحِسَابِ فَيَقُولُ يَا عَبْدَ اللَّهِ مَا لِي وَ لَكَ فَيَقُولُ أَعَنْتَ عَلَيَّ يَوْمَ كَذَا وَ كَذَا (٥) فَقُتِلْتُ.

******

ترجمه:

از امام صادق علیه السلام یا کسی که از او نقل کرده است، روایت شده که فرمود: روز قیامت مردی به سوی مردی می آید تا اینکه او را به خون خود آغشته می کند و مردم در حال حساب رسی هستند. پس (آن مرد) می گوید: ای بنده خدا، مرا با تو چه کار است؟ (آن مرد) می گوید: در فلان روز برعلیه من کمک کردی و من کشته شدم.

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۳۶۶ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۶۳۶۶- ۲- (٦) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ طَاهِرٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ الْمُسْتَوْرِدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَحْيَى الْكَاهِلِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ مُدْرِكٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَعَانَ عَلَى مُؤْمِنٍ بِشَطْرِ كَلِمَةٍ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مَكْتُوبٌ آيِسٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ.

١- تقدم فی الباب ١٤٥ من هذه الأبواب.

٢- يأتی فی الباب ٤٩ من أبواب ما يكتسب به، و فی الحديث ٨ من الباب ١ من أبواب حد المحارب.

٣- الباب ١٦٣ فيه ٤ أحاديث.

٤- عقاب الأعمال- ٣٢٦- ٢.

٥- فی المصدر زيادة- بكلمة كذا.

٦- أمالی الطوسیّ ١- ٢٠١.

أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی الْجَارُودِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

از امام صادق عليه السلام روايت شده كه فرمود: هر كس به اندازه نيم كلمه بر ضد مؤمنی كمک كند، خداوند عزوجل را ملاقات می كند در حالی كه بين دو چشمانش نوشته شده است: مأيوس از رحمت خدا.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٣٦٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٣٦٧- ٣- (٢) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ وَ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ جَمِيعاً عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ الْعَبْدَ يُحْشَرُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ مَا أَدْمَى دَماً فَيُدْفَعُ إِلَيْهِ شِبْهُ الْمِحْجَمَةِ أَوْ فَوْقَ ذَلِکَ فَيُقَالُ لَهُ هَذَا سَهْمُکَ مِنْ دَمِ فُلَانٍ فَيَقُولُ يَا رَبِّ إِنَّکَ تَعْلَمُ

أَنَّکَ قَبَضْتَنِی وَ مَا سَفَکْتُ دَماً قَالَ بَلَی وَ مَا سَمِعْتَ مِنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ کَذَا وَ کَذَا فَرَوَیْتَهَا عَنْهُ فَنُقِلَتْ حَتَّی صَارَ إِلَی فُلَانٍ فَقَتَلَهُ عَلَیْهَا فَهَذَا سَهْمُکَ مِنْ دَمِهِ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم از امام باقر علیه السلام روایت شده که فرمود: بنده ای روز قیامت محشور می شود و در حالی که خونی نریخته است، به او چیزی شبیه حجامت گر یا بیشتر از آن داده می شود و به او گفته می شود: این سهم تو از خون فلانی است. پس او می گوید: ای پروردگار، تو می دانی که تو مرا قبض روح کردی در حالی که خونی نریخته بودم. (خداوند) می فرماید: بله، اما فلانی بن فلانی را چنین و چنان شنیدی و آن را از او نقل کردی تا این که به فلانی رسید و او را به سبب آن کشت، پس این سهم تو از خون اوست.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٦٨ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٣٦٨- ٤- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَعَانَ عَلَی الْمُؤْمِنِ بِشَطْرِ کَلِمَةٍ لَقِیَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ یَوْمَ الْقِیَامَةِ مَکْتُوبٌ بَیْنَ عَیْنَیْهِ آیِسٌ مِنْ رَحْمَتِی.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٥).

******

ترجمه:

از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود: هر کس به اندازه نیم کلمه بر ضد مؤمنی کمک کند، خداوند عزوجل را ملاقات می کند در حالی که بین دو چشمانش نوشته شده است: مأیوس از رحمت خدا.

ص: ۳۰۵

۱- المحاسن- ۱۰۳- ۸۰.

۲- المحاسن- ۱۰٤- ۸٤.

۳- الکافی ۲- ۳٦۸- ۳.

٤- تقدم فی الحدیث ۹ من الباب ۱۱۳، و فی الحدیث ۲ من الباب ۱٦۲ من هذه الأبواب.

٥- یأتی فی الباب ۸۰ من أبواب جهاد النفس، و فی البابین ۲، ۱۷ من أبواب قصاص النفس.

۱٦٤- بَابُ تَحْرِیمِ النَّمِیمَةِ وَ الْمُحَاکَاةِ

اشارة

(۱) ۱٦٤ بَابُ تَحْرِیمِ النَّمِیمَةِ وَ الْمُحَاکَاةِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۳٦۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱٦۳٦۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَ لَا أُنَبِّئُکُمْ بِشِرَارِکُمْ قَالُوا بَلَی یَا رَسُولَ اللَّهِ- قَالَ الْمَشَّاءُونَ بِالنَّمِیمَةِ الْمُفَرِّقُونَ بَیْنَ الْأَحِبَّةِ الْبَاغُونَ لِلْبُرَآءِ الْمَعَایِبَ.

وَ رَوَاهُ الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ فِی کِتَابِ الزُّهْدِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ (۳)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع فِی وَصِيَّةِ النَّبِیِّ ص لِعَلِیٍّ ع مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «آیا شما را به بدترینِ شما خبر ندهم؟» گفتند: «بله، ای رسول خدا.» فرمود: «کسانی که بسیار سخن چینی می کنند، جدایی می افکنند بین دوستان، و برای افراد بی گناه عیب جویی می کنند.»

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٧٠ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٣٧٠- ٢- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُوسُفَ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: الْجَنَّةُ مُحَرَّمَةٌ عَلَى الْقَتَّاتِينَ الْمَشَّاءِينَ بِالنَّمِيمَةِ.

******

ترجمه:

از محمد بن قیس از امام باقر علیه السلام روایت شده که فرمود: بهشت بر سخن چینان و کسانی که بسیار سخن چینی می کنند، حرام است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٧١ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٣٧١- ٣- (٦) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الْأَصْبَهَانِیِّ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع شِرَارُكُمُ الْمَشَّاءُونَ بِالنَّمِيمَةِ

١- الباب ١٦٤ فيه ١٤ حديثا.

٢- الكافى ٢- ٣٦٩- ١.

٣- الزهد- ٦- ٨.

٤- الفقيه ٤- ٣٧٥- ٥٧٦٢.

٥- الكافى ٢- ٣٦٩- ٢.

٦- الكافى ٢- ٣٦٩- ٣.

- الْمُفَرِّقُونَ بَيْنَ الْأَحِبَّةِ الْمُبْتَغُونَ لِلْبُرَآءِ الْمَعَايِبَ.

******

ترجمه:

از امام صادق علیه السلام روایت شده که امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: «بدترین شما کسانی هستند که سخن چینی می کنند، بین دوستان تفرقه می اندازند و برای افراد بی گناه عیب جویی می کنند.»

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٧٢ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٣٧٢- ٤- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی ذَرٍّ عَنِ النَّبِیِّ ص فِی وَصِیَّتِهِ لَهُ قَالَ: يَا أَبَا ذَرٍّ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ الْقَتَّاتُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ- مَا الْقَتَّاتُ قَالَ النَّمَّامُ يَا أَبَا ذَرٍّ- صَاحِبُ النَّمِيمَةِ لَا يَسْتَرِيحُ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ فِی الآخِرَةِ يَا أَبَا ذَرٍّ مَنْ كَانَ ذَا وَجْهَيْنِ وَ لِسَانَيْنِ فِی الدُّنْيَا فَهُوَ ذُو وَجْهَيْنِ (٢) فِی النَّارِ يَا أَبَا ذَرٍّ الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ وَ إِفْشَاؤُكَ سِرَّ أَخِيكَ خِيَانَةٌ (فَاجْتَنِبْ ذَلِكَ وَ اجْتَنِبْ مَجْلِسَ الْعَثْرَةِ) (٣).

******

ترجمه:

از ابوذر از پیامبر صلی الله علیه و آله در وصیتش به او روایت شده که فرمود: «ای ابوذر، سخن چین به بهشت وارد نمی شود.» گفتم: «ای رسول خدا، سخن چین کیست؟» فرمود: «نمام (سخن چین). ای ابوذر، صاحب سخن چینی در آخرت از عذاب خدا آسوده نمی شود. ای ابوذر، کسی که در دنیا دو چهره و دو زبان دارد، در آتش (دوزخ) نیز دو چهره دارد. ای ابوذر، مجالس امانت است و افشای راز برادرت خیانت است (پس از آن اجتناب کن و از مجلس لغزش دوری کن).»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۷۳ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۶۳۷۳- ۵- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي عِقَابِ الْأَعْمَالِ وَ فِي الْأَمَالِي عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَرْبَعَةٌ يُؤْذُونَ أَهْلَ النَّارِ عَلَى مَا بِهِمْ مِنَ الْأَذَى يُسْقَوْنَ مِنَ الْحَمِيمِ وَ الْجَحِيمِ يُنَادُونَ بِالْوَيْلِ وَ الثُّبُورِ يَقُولُ أَهْلُ النَّارِ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ مَا بَالُ هَؤُلَاءِ الْأَرْبَعَةِ قَدْ آذَوْنَا عَلَى مَا بِنَا مِنَ الْأَذَى فَرَجُلٌ مُعَلَّقٌ عَلَيْهِ تَابُوتٌ مِنْ جَمْرٍ وَ رَجُلٌ يَجُرُّ أَمْعَاءَهُ وَ رَجُلٌ يَسِيلُ فُوهُ قَيْحاً وَ دَماً وَ رَجُلٌ يَأْكُلُ لَحْمَهُ فَيُقَالُ لِصَاحِبِ التَّابُوتِ مَا بَالُ الْأَبْعَدِ قَدْ آذَانَا عَلَى مَا بِنَا مِنَ الْأَذَى فَيَقُولُ إِنَّ الْأَبْعَدَ مَاتَ وَ فِي عُنُقِهِ أَمْوَالُ النَّاسِ لَمْ يَجِدْ لَهَا أَدَاءً وَ لَا وَفَاءً ثُمَّ يُقَالُ لِلَّذِي يَجُرُّ أَمْعَاءَهُ مَا بَالُ الْأَبْعَدِ قَدْ آذَانَا عَلَى مَا بِنَا مِنَ الْأَذَى فَيَقُولُ إِنَّ الْأَبْعَدَ كَانَ لَا يُبَالِي أَيْنَ أَصَابَ الْبَوْلُ مِنْ جَسَدِهِ ثُمَّ يُقَالُ لِلَّذِي يَسِيلُ فُوهُ قَيْحاً وَ دَماً مَا بَالُ الْأَبْعَدِ قَدْ آذَانَا عَلَى مَا بِنَا مِنَ الْأَذَى فَيَقُولُ إِنَّ الْأَبْعَدَ

۱- أمالی الطوسیّ ۲- ۱۵۱.

۲- فی المصدر- ذو لسانین.

۳- فی المصدر- بما خنت ذلک و أخنت مجلس العشیرة.

٤- عقاب الأعمال- ۲۹۵- ۱، و أمالی الصدوق- ٤٦٥- ۲۰، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۲ من الباب ۲۳ من أبواب أحکام الخلوة.

كَانَ يُحَاكِى يَنْظُرُ إِلَى كُلِّ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ فَيُسْنِدُهَا فَيُحَاكِى بِهَا ثُمَّ يُقَالُ لِلَّذِى يَأْكُلُ لَحْمَهُ مَا بَالُ الْأَبْعَدِ قَدْ آذَانَا عَلَى مَا بِنَا مِنَ الْأَذَى فَيَقُولُ إِنَّ الْأَبْعَدَ كَانَ يَأْكُلُ لُحُومَ النَّاسِ بِالْغِيبَةِ وَ يَمْشِى بِالنَّمِيمَةِ.

******

ترجمه:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «چهار نفر هستند که اهل آتش را اذیت می کنند با آنکه خود در عذابند؛ از آب داغ و جهنم به آنها نوشانده می شود و فریاد وای و ثبور سر می دهند. اهل آتش به یکدیگر می گویند: چه شده که این چهار نفر با این همه عذابی که داریم ما را اذیت می کنند؟ مردی که تابوتی از آتش بر او آویخته شده، مردی که روده هایش را می کشد، مردی که از دهانش چرک و خون می ریزد و مردی که گوشت بدنش را می خورد. به آن که تابوت آتشین بر اوست گفته می شود: چه شده که ما را اذیت می کنی با این همه عذابی که داریم؟ او می گوید: این مرد مرده و در گردنش اموال مردم بود که نه توانست آن ها را ادا کند و نه وفا کند. سپس به آن که روده هایش را می کشد گفته می شود: چه شده که ما را اذیت می کنی با این همه عذابی که داریم؟ او می گوید: این مرد بی تفاوت بود که ادرار به کجا از بدنش می ریزد. سپس به آن که از دهانش چرک و خون می ریزد گفته می شود: چه شده که ما را اذیت می کنی با این همه عذابی که داریم؟ او می گوید: این مرد بدزبان و بدکلمه بود و هر سخن زشتی را نقل می کرد و با آن شوخی می کرد. سپس به آن که گوشت بدنش را می خورد گفته می شود: چه شده که ما را اذیت می کنی با این همه عذابی که داریم؟ او می گوید: این مرد گوشت مردم را با غیبت می خورد و سخن چینی می کرد.»

[رقم الحديث الكلی: ١٦٣٧٤ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٣٧٤- ٦- (١) وَ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ بِإِسْنَادٍ تَقَدَّمَ فِی بَابِ عِيَادَةِ الْمَرِيضِ (٢) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص أَنَّهُ قَالَ فِی خُطْبَةٍ لَهُ وَ مَنْ مَشَی فِی نَمِيمَةٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِی قَبْرِهِ نَاراً تُحْرِقُهُ إِلَی يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ إِذَا خَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِ تِنِّيناً أَسْوَدَ يَنْهَشُ لَحْمَهُ حَتَّی يَدْخُلَ النَّارَ.

******

ترجمه:

از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل شده که در خطبه ای فرمود: «کسی که بین دو نفر سخن چینی کند، خداوند در قبرش آتشی مسلط می کند که او را تا روز قیامت می سوزاند و هنگامی که از قبرش بیرون می آید، خداوند اژدهایی سیاه بر او مسلط می کند که گوشتش را می خورد تا وارد آتش شود.»

[رقم الحديث الكلی: ١٦٣٧٥ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٦٣٧٥- ٧- (٣) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ السَّدُوسِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ غَالِبٍ الْبَصْرِيِّ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ سَفَّاكُ الدَّمِ وَ لَا مُدْمِنُ الْخَمْرِ وَ لَا مَشَّاءٌ بِنَمِيمَةٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : خون ریزودائم الخمروسخنچین وارد بهشت نمی شوند .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٣٧٦ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٦٣٧٦- ٨- (٤) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ ع تَحْرُمُ الْجَنَّةُ عَلَى ثَلَاثَةٍ عَلَى (الْمَنَّانِ وَ عَلَى الْقَتَّاتِ) (٥) وَ عَلَى مُدْمِنِ الْخَمْرِ.

******

ترجمه:

حضرت على *: بهشت برسه گروه حرام است منت گذارسخن چين ومشروبخوار .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٧٧ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٦٣٧٧- ٩- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي

ص: ٣٠٨

١- عقاب الأعمال- ٣٣٥، و أورد قطعة منه فى الحديث ٢١ من الباب ١٥٢، و أخرى فى الحديث ٥ من الباب ١٥٦ من هذه الأبواب.

٢- تقدم فى الحديث ٩ من الباب ١٠ من أبواب الاحتضار.

٣- عقاب الأعمال- ٢٦٢- ١.

٤- عقاب الأعمال- ٢٦٢- ٢، و أورده عن الزهد فى الحديث ١٠ من الباب ١٥٢ من هذه الأبواب.

٥- فى المصدر- النمام، و على القتال.

٦- عقاب الأعمال- ٢٦٢- ٣.

عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع قَالَ: حَرُمَتِ الْجَنَّةُ عَلَى ثَلَاثَةٍ النَّمَّامِ وَ مُدْمِنِ الْخَمْرِ وَ الدَّيُّوثِ وَ هُوَ الْفَاجِرُ.

******

ترجمه:

حصرت کاظم * : بهشت بر سه گروه حرام است سخن چین مشروب خواردیوث که همان فاجراست

.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۷۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۶۳۷۸- ۱۰- (۱) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ التَّارِیخِیِّ (۲) عَنْ عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ دَاوُدَ الشَّعِیرِیِّ عَنِ الرَّبِیعِ صَاحِبِ الْمَنْصُورِ أَنَّ الصَّادِقَ ع قَالَ لِلْمَنْصُورِ لَا تَقْبَلْ فِی ذِی رَحِمِکَ وَ أَهْلِ الرِّعَایَةِ مِنْ أَهْلِ بَیْتِکَ قَوْلَ مَنْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَیْهِ الْجَنَّةَ وَ مَأْوَاهُ النَّارُ فَإِنَّ النَّمَّامَ شَاهِدُ زُورٍ وَ شَرِیکُ إِبْلِیسَ فِی الْإِغْرَاءِ بَیْنَ النَّاسِ وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِنْ جاءَکُمْ فاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَیَّنُوا أَنْ تُصِیبُوا قَوْماً بِجَهالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلی ما فَعَلْتُمْ نادِمِینَ (۳) وَ إِنْ کَانَ یَجِبُ عَلَیْکَ أَنْ تَصِلَ مَنْ قَطَعَکَ وَ تُعْطِیَ مَنْ حَرَمَکَ وَ تَعْفُوَ عَمَّنْ ظَلَمَکَ فَإِنَّ الْمُکَافِئَ لَیْسَ بِالْوَاصِلِ إِنَّمَا الْوَاصِلُ الَّذِی إِذَا قَطَعَتْهُ رَحِمٌ وَصَلَهَا الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام به منصور، حاکم عباسی فرمود: از میان خویشاوندان و اطرافیان خود، سخن کسانی که بهشت بر آنان حرام است و در جهنم فرود می آیند را مپذیر؛ چرا که نمام و دروغ گوی فتنه انگیز شاهد زور بوده و شریک ابلیس در اغراء و حیله زدن به مردم است. وحال آنکه خداوند می فرماید : یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِنْ جاءَکُمْ فاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَیَّنُوا أَنْ تُصِیبُوا قَوْماً بِجَهالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلی ما فَعَلْتُمْ نادِمِینَ (٤) برتو واجب است که بستگانی که با تو قطعِ رابطه کرده اند صله نمایی وآنها که تورا

محروم کرده اند ببخشی وآنهائ که به توظلم کرده اند را عفوکنی زیراکسی که مانند آنها رفتار کند صله کننده محسوب نمی گردد همانا صله کننده واقعی کسی است که بستگانش قطع رابطه کرده اند ولی او صله اش را ادامه می دهد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۷۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۶۳۷۹- ۱۱- (۵) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِی سَعِیدٍ هَاشِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ ع قَالَ: أَرْبَعَةٌ لَا یَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ الْکَاهِنُ وَ الْمُنَافِقُ وَ مُدْمِنُ الْخَمْرِ وَ الْقَتَّاتُ وَ هُوَ النَّمَّامُ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمود

«چهار کس از رفتن به بهشت محرومند:

کاهن

منافق

دائم الخمر [آن که به خوردن شراب معتاد است]

سخن چین

۱- أمالی الصدوق- ٤٩٠.

۲- فی المصدر- النما، و فی نسخة- الناونجی.

۳- الحجرات ٤٩- ٦.

٤- الحجرات ٤٩- ٦.

٥- أمالی الصدوق- ۳۳۰- ٥.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٨٠ - رقم الحدیث الباب: ١٢]

١٦٣٨٠- ١٢- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ وَ یُونُسَ بْنِ ظَبْیَانَ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: بَیْنَمَا مُوسَی ع یُنَاجِی رَبَّهُ إِذْ رَأَی رَجُلًا تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِ اللَّهِ فَقَالَ یَا رَبِّ مَنْ هَذَا الَّذِی قَدْ أَظَلَّهُ عَرْشُکَ قَالَ هَذَا کَانَ بَارّاً بِوَالِدَیْهِ وَ لَمْ یَمْشِ بِالنَّمِیمَةِ.

******

ترجمه:

امام صادق(ع) فرمود:

هنگامی که حضرت موسی(ع) مشغول مناجات با پروردگارش بود، مردی را دید که در زیر سایه عرش الهی در ناز و نعمت است، عرض کرد: خدایا این کیست که عرش تو بر او سایه افکنده است؟

خداوند متعال فرمود: او نسبت به پدر و مادرش نیکوکار بود و هرگز سخن چینی نمی کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٨١ - رقم الحدیث الباب: ١٣]

١٦٣٨١- ١٣- (٢) الْحُسَیْنُ بْنُ سَعِیدٍ فِی کِتَابِ الزُّهْدِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی (٣) عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ أَوْحَی إِلَی مُوسَی أَنَّ بَعْضَ أَصْحَابِکَ یَنُمُّ عَلَیْکَ فَاحْذَرْهُ فَقَالَ یَا رَبِّ

لَا أَعْرِفُهُ فَأَخْبِرْنِی بِهِ حَتَّی أَعْرِفَهُ فَقَالَ یَا مُوسَی عِبْتُ عَلَیْهِ النَّمِیمَةَ وَ تُکَلِّفُنِی أَنْ أَکُونَ نَمَّاماً فَقَالَ یَا رَبِّ وَ کَیْفَ أَصْنَعُ قَالَ یَا مُوسَی فَرِّقْ أَصْحَابَکَ عَشَرَةً عَشَرَةً ثُمَّ أَقْرِعْ بَیْنَهُمْ فَإِنَّ السَّهْمَ یَقَعُ عَلَی الْعَشَرَةِ الَّتِی هُوَ فِیهِمْ ثُمَّ تُفَرِّقُهُمْ وَ تُقْرِعُ بَیْنَهُمْ فَإِنَّ السَّهْمَ یَقَعُ عَلَیْهِ قَالَ فَلَمَّا رَأَی الرَّجُلُ أَنَّ السِّهَامَ تُقْرَعُ قَامَ فَقَالَ یَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا صَاحِبُکَ لَا وَ اللَّهِ لَا أَعُودُ أَبَداً.

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: همانا خداوند به موسی وحی کرد که یکی از یارانت بر تو نمامی (سخن چینی) می کند، پس از او برحذر باش. موسی گفت: پروردگارا، من او را نمی شناسم، مرا از او آگاه کن تا او را بشناسم. خداوند فرمود: ای موسی، من نمامی را بر او عیب می گیرم و تو از من می خواهی که نمام (سخن چین) باشم؟ موسی گفت: پروردگارا، چگونه عمل کنم؟ خداوند فرمود: ای موسی، یارانت را ده نفر ده نفر جدا کن، سپس قرعه بینداز. همانا قرعه به ده نفری که او در میان آنهاست می افتد. سپس آنها را جدا کن و بین آنها قرعه بینداز، همانا قرعه بر او می افتد. موسی چنین کرد و وقتی که مرد دید که قرعه ها می افتند، برخاست و گفت: ای پیامبر خدا، من یار تو هستم، به خدا قسم هرگز این کار را تکرار نخواهم کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۸۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۴]

۱۶۳۸۲- ۱۴- (۴) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ مَخْلَدٍ عَنْ أَبِی الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی بْنِ حَنَانٍ عَنْ سُفْیَانَ بْنِ عُیَیْنَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ حُذَیْفَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِیَّ ص یَقُولُ لَا یَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَّاتٌ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع فِی وَصِیَّةِ النَّبِیِّ ص

۱- أمالی الصدوق- ۱۵۲- ۲.

۲- الزهد- ۹- ۱۵.

۳- فی المصدر- عثمان بن عیسی.

٤- أمالی الطوسیّ ۱- ۳۹۲.

لِعَلِیٍّ ع (۱)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۲).

******

ترجمه:

رسول اکرم * : سخنچین وارد بهشت نمی شود .

۱٦۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ النَّظَرِ إِلَی جَمِیعِ صُلَحَاءِ ذُرِّیَّةِ النَّبِیِّ ص

اشارة

(۳) ۱٦۵ بَابُ اسْتِحْبَابِ النَّظَرِ إِلَی جَمِیعِ صُلَحَاءِ ذُرِّیَّةِ النَّبِیِّ ص

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۳۸۳ - رقم الحدیث الباب: ۱]

١٦٣٨٣- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبَدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: النَّظَرُ إِلَى ذُرِّيَّتِنَا عِبَادَةٌ قُلْتُ النَّظَرُ إِلَى الْأَئِمَّةِ مِنْكُمْ أَوِ النَّظَرُ إِلَى ذُرِّيَّةِ النَّبِيِّ ص فَقَالَ بَلِ النَّظَرُ إِلَى جَمِيعِ ذُرِّيَّةِ النَّبِيِّ ص عِبَادَةٌ مَا لَمْ يُفَارِقُوا مِنْهَاجَهُ وَ لَمْ يَتَلَوَّثُوا بِالْمَعَاصِي.

وَ فِي الْأَمَالِي بِهَذَا السَّنَدِ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ تَرَكَ قَوْلَهُ مَا لَمْ يُفَارِقُوا مِنْهَاجَهُ.

إِلَى آخِرِهِ (٥)

ص: ٣١١

١- الفقيه ٤- ٧- ٤٩٦٨، بسنده عن شعيب بن واقد، عن الحسين بن زيد فى مناهى النبىّ (صلّى اللّه عليه و آله و سلم) و ليس فى وصيته لعلى (عليه السلام).

٢- تقدم فى الحديث ٨ من الباب ٧، و فى الحديث ٢ من الباب ١٤١، و فى الحديث ١٣ من الباب ١٥٢ من هذه الأبواب، و فى الحديثين ٥، ٦ من الباب ٣٧ من أبواب الصدقة، و فى الحديث ١٠ من الباب ٢ من أبواب ما يمسک عنه الصائم، و فى الحديث ٣ من الباب ٢٣ من أبواب أحكام الخلوة، و فى الحديث ١٣ من الباب ١١ من أبواب آداب الصائم. و يأتى ما يدلّ عليه فى الحديث ١٤ من الباب ٤٩ من أبواب جهاد النفس، و فى الباب ٤٩ من أبواب ما يكتسب به، و فى الحديث ٧ من الباب ١١٧ من أبواب مقدمات النكاح، و فى الحديث ٩ من الباب ١ من أبواب قصاص النفس.

٣- الباب ١٦٥ فيه حديث واحد.

٤- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٥١- ١٩٦.

٥- أمالى الصدوق- ٢٤٢- ٢.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (١).

******

ترجمه:

از حسین بن خالد از امام رضا (علیه السلام) روایت شده که فرمود: نگاه کردن به ذریه (فرزندان و نوادگان) ما عبادت است. گفتم: نگاه کردن به ائمه از شما یا نگاه کردن به ذریه پیامبر (صلی الله علیه و آله)؟ فرمود: بلکه نگاه کردن به تمام ذریه پیامبر (صلی الله علیه و آله) عبادت است، مادامی که از راه او (پیامبر) جدا نشده و به گناهان آلوده نشده باشند.

١٦٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ النَّظَرِ إِلَى الْوَالِدَيْنِ وَ إِلَى الْمُصْحَفِ وَ إِلَى وَجْهِ الْعَالِمِ

اشارة

(٢) ١٦٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ النَّظَرِ إِلَى الْوَالِدَيْنِ وَ إِلَى الْمُصْحَفِ وَ إِلَى وَجْهِ الْعَالِمِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٨٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٣٨٤- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ رُوِيَ أَنَّ النَّظَرَ إِلَى الْكَعْبَةِ عِبَادَةٌ وَ النَّظَرَ إِلَى الْوَالِدَيْنِ عِبَادَةٌ وَ النَّظَرَ إِلَى الْمُصْحَفِ مِنْ غَيْرِ قِرَاءَةٍ عِبَادَةٌ وَ النَّظَرَ إِلَى وَجْهِ الْعَالِمِ عِبَادَةٌ وَ النَّظَرَ إِلَى آلِ مُحَمَّدٍ ع عِبَادَةٌ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى بَعْضِ الْمَقْصُودِ (٤) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٥).

ص: ٣١٢

١- يأتى فى الباب ١٦٦ من هذه الأبواب، و فى الحديث ٤ من الباب ٢٩ من أبواب مقدمات الطواف. و تقدم ما يدلّ على ذلک فى الحديث ٥ من الباب ١٩ من أبواب قراءة القرآن.

٢- الباب ١٦٦ فيه حديث واحد.

٣- الفقيه ٢- ٢٠٥- ٢١٤٤، و أورده بتمامه فى الحديث ٧ من الباب ٢٩ من أبواب مقدمات الطواف، و قطعة منه فى الحديث ٦ من الباب ١٩ من أبواب قراءة القرآن.

٤- تقدم فى الباب ١٢٣ من هذه الأبواب، و فى الحديثين ٤، ٥ من الباب ١٩ من أبواب قراءة القرآن.

٥- يأتى فى الحديث ٤ من الباب ٢٩ من أبواب مقدمات الطواف، و فى الحديث ١ من الباب ٩٢ من أبواب أحكام الأولاد.

ترجمه :

محمد بن على بن حسين گفت: روايت شده كه نگاه كردن به كعبه عبادت است، و نگاه كردن به والدين عبادت است، و نگاه كردن به مصحف (قرآن) بدون قرائت عبادت است، و نگاه كردن به چهره عالم عبادت است، و نگاه كردن به آل محمد (عليهم السلام) عبادت است.

أَبْوَابُ الْإِحْرَامِ

١- بَابُ وُجُوبِهِ وَ حُكْمِ مَنْ تَرَكَهُ

اشارة

(١) ١ بَابُ وُجُوبِهِ وَ حُكْمِ مَنْ تَرَكَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٣٨٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٣٨٥- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى أَبِی الْمَغْرَاءِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ إِذَا قَرَّبَتِ الْقُرْبَانَ تَخْرُجُ نَارٌ تَأْكُلُ قُرْبَانَ مَنْ قُبِلَ مِنْهُ وَ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْإِحْرَامَ مَكَانَ الْقُرْبَانِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٣)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٤)

وَ رَوَاهُ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: "بنی اسرائیل هرگاه قربانی می کردند، آتشی نازل می شد و قربانی کسی را که از او قبول شده بود، می سوزاند. و به راستی خداوند احرام را به جای قربانی قرار داده است."

[رقم الحديث الكلی: ١٦٣٨٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٣٨٦- ٢- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ

١- الباب ١ فيه ٥ أحاديث.

٢- الكافی ٤- ٣٣٥- ١٦.

۳- لم نعثر علیه فی التهذیب المطبوع.

٤- الفقیه ۲- ۲۰۳- ۲۱۳۹.

٥- علل الشرائع- ٤١٥- ۳.

٦- الکافی ٤- ۲۱۳- ٥، و أورده فی الحدیث ٥ من الباب ۳٦ من هذه الأبواب.

الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: أَحْرَمَ مُوسَی ع مِنْ رَمْلَةِ مِصْرَ- قَالَ وَ مَرَّ بِصِفَاحِ الرَّوْحَاءِ (۱) مُحْرِماً یَقُودُ نَاقَتَهُ بِخِطَامٍ مِنْ لِیفٍ عَلَیْهِ عَبَاءَتَانِ قَطَوَانِیَّتَانِ یُلَبِّی وَ تُجِیبُهُ الْجِبَالُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا نَحْوَهُ (۲).

******

ترجمه:

از مفضل بن صالح، از جابر، از امام باقر (علیه السلام) روایت شده که فرمود: "موسی (علیه السلام) از سرزمین ریگزار مصر احرام بست، و در حالی که محرم بود از منطقه صِفاحِ الروحاء گذشت. او شتر خود را با افساری از لیف (الیاف خرما) می کشید و دو عبای قطوانی (نوعی پارچه) بر تن داشت. لبیک می گفت و کوه ها به او پاسخ می دادند."

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۳۸۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱٦۳۸۷- ۳- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ رُوِیَ عَنِ النَّبِیِّ ص وَ الْأَئِمَّةِ ع أَنَّهُ وَجَبَ الْإِحْرَامُ لِعِلَّةِ الْحَرَمِ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن الحسین گفت: از پیامبر (صلی الله علیه وآله) و ائمه (علیهم السلام) روایت شده که واجب بودن احرام به دلیل حرم است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٨٨ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٣٨٨- ٤- (٤) وَ فِی الْعِلَلِ وَ عُیُونِ الْأَخْبَارِ بِأَسَانِیدَ تَأْتِی عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ (٥) عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: وَ إِنَّمَا أُمِرُوا بِالْإِحْرَامِ لِیَخْشَعُوا قَبْلَ دُخُولِهِمْ حَرَمَ اللَّهِ وَ أَمْنَهُ وَ لِئَلَّا یَلْهُوا وَ یَشْتَغِلُوا بِشَیْ ءٍ مِنْ أُمُورِ الدُّنْیَا وَ زِینَتِهَا وَ لَذَّاتِهَا وَ یَکُونُوا جَادِّینَ (٦) فِیمَا هُمْ فِیهِ قَاصِدِینَ نَحْوَهُ مُقْبِلِینَ عَلَیْهِ بِکُلِّیَّتِهِمْ مَعَ مَا فِیهِ مِنَ التَّعْظِیمِ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِبَیْتِهِ وَ التَّذَلُّلِ لِأَنْفُسِهِمْ عِنْدَ قَصْدِهِمْ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ وِفَادَتِهِمْ إِلَیْهِ رَاجِینَ ثَوَابَهُ رَاهِبِینَ مِنْ عِقَابِهِ مَاضِینَ نَحْوَهُ مُقْبِلِینَ إِلَیْهِ بِالذُّلِّ وَ الِاسْتِکَانَةِ وَ الْخُضُوعِ.

******

ترجمه:

از امام رضا (علیه السلام) روایت شده که فرمود: "و همانا به احرام دستور داده شدند تا پیش از ورودشان به حرم خدا و امنیتش، خشوع کنند و تا به اموری از دنیا و زینت ها و لذت های آن مشغول نشوند و در آنچه که در آن هستند جدیت ورزند و به سوی آن (هدف) روی آورند. همراه با این، تعظیم خداوند عز و جل و خانه اش و فروتنی خودشان هنگام قصد به سوی خداوند عز و جل و ورود به سوی او، امیدوار به ثواب او و ترسان از عقاب او، به سوی او حرکت کرده و به او با ذلت، استکانت و خضوع روی آورند."

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٨٩ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٣٨٩- ٥- (٧) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی بْنِ عُبَیْدٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: حَرُمَ الْمَسْجِدُ لِعِلَّةِ الْکَعْبَةِ- وَ حَرُمَ الْحَرَمُ لِعِلَّةِ الْمَسْجِدِ وَ وَجَبَ الْإِحْرَامُ لِعِلَّةِ الْحَرَمِ.

١- الروحاء- مكان بين مكّة المكرمة و المدينة المنورة. (معجم البلدان ٣- ٧٦).

٢- الفقيه ٢- ٢٣٤- ٢٢٨٤.

٣- الفقيه ٢- ١٩٥- ٢١٢٢.

٤- علل الشرائع- ٢٧٤، و عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ١٢٠.

٥- تاتى فى الفائدة الأولى من الخاتمة برمز (ب).

٦- فى العلل- صابرين.

٧- علل الشرائع- ٤١٥- ١.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى (١)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الْمَوَاقِيتِ (٢) وَ غَيْرِهَا (٣) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٤).

******

ترجمه:

از بعضی از اصحابمان، از امام صادق (عليه السلام) روايت شده كه فرمود: "مسجد به دليل كعبه محترم است، و حرم به دليل مسجد محترم است، و واجب بودن احرام به دليل حرم است."

٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَوْفِيرِ شَعْرِ الرَّأْسِ وَ اللِّحْيَةِ لِمَنْ أَرَادَ الْحَجَّ مِنْ أَوَّلِ ذِي الْقَعْدَةِ بَلْ مَنْ عَشْرٍ مِنْ شَوَّالٍ

اشارة

(٥) ٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَوْفِيرِ شَعْرِ الرَّأْسِ وَ اللِّحْيَةِ لِمَنْ أَرَادَ الْحَجَّ مِنْ أَوَّلِ ذِی الْقَعْدَةِ بَلْ مَنْ عَشْرٍ مِنْ شَوَّالٍ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٩٠ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٣٩٠- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ عَنْ صَفْوَانَ (٧) عَنِ ابْنِ سِنَانٍ (٨) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَأْخُذْ مِنْ شَعْرِکَ وَ أَنْتَ تُرِيدُ الْحَجَّ فِی ذِی الْقَعْدَةِ- وَ لَا فِی الشَّهْرِ الَّذِی تُرِيدُ فِيهِ الْخُرُوجَ إِلَی الْعُمْرَةِ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ تُرِيدُ فِيهِ الْعُمْرَةَ (٩)

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: "در ماه ذی القعده و در ماهی که قصد خروج برای عمره داری، از موی خود مگیر."

ص: ٣١٥

١- المحاسن- ٣٣٠- ٩١.

۲- تقدم فی الأبواب ۱ و ۷ و ۸ و ۱٤ و ۱۵ و ۲۰ و فی الحدیثین ۱ و ٤ من الباب ۲۱ من أبواب المواقیت.

۳- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ۲ و فی الحدیث ٤ من الباب ۹ و فی الباب ۱۷ من أبواب أقسام الحجّ.

٤- یأتی فی الأبواب ٤۸ و ٤۹ و ۵۰ من هذه الأبواب.

۵- الباب ۲ فیه ۸ أحادیث.

٦- التهذیب ۵- ٤٦- ۱۳۸، و أورد صدره فی الحدیث ۳ من الباب ۱۱ من أبواب أقسام الحجّ.

۷- فی المصدر- و صفوان.

۸- فی نسخة- ابن مسکان (هامش المخطوط).

۹- التهذیب ۵- ٤٤۵- ۱۵۵۱.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۳۹۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱٦۳۹۱- ۲- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُکَیْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: خُذْ مِنْ شَعْرِکَ إِذَا أَزْمَعْتَ عَلَی الْحَجِّ شَوَّالٌ کُلُّهُ إِلَی غُرَّةِ ذِی الْقَعْدَةِ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم، از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: "از موی خود بگیر هنگامی که قصد حج کردی، (این عمل در) تمام ماه شوال تا ابتدای ذی القعده (جایز است)."

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۳۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱٦۳۹۲- ۳- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَکَمِ وَ إِسْمَاعِیلَ بْنِ جَابِرٍ جَمِیعاً عَنِ الصَّادِقِ ع أَنَّهُ یُجْزِئُ الْحَاجَّ (۳) أَنْ یُوَفِّرَ شَعْرَهُ شَهْراً.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کافی است که یک ماه قبل ازحج موی خود را بلند بگذارد .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٩٣ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٣٩٣- ٤- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُوماتٌ شَوَّالٌ وَ ذُو الْقَعْدَةِ وَ ذُو الْحِجَّةِ- فَمَنْ أَرَادَ الْحَجَّ وَفَّرَ شَعْرَهُ إِذَا نَظَرَ إِلَی هِلَالِ ذِی الْقَعْدَةِ- وَ مَنْ أَرَادَ الْعُمْرَةَ وَفَّرَ شَعْرَهُ شَهْراً.

مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٦) وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار، از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: "حج، ماه های معینی دارد: شوال، ذی القعده و ذی الحجه. پس هر کس قصد حج دارد، باید هنگامی که هلال ذی القعده را می بیند، موی خود را نگه دارد (از کوتاه کردن بپرهیزد)؛ و هر کس قصد عمره دارد، باید یک ماه موی خود را نگه دارد."

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٩٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٣٩٤- ٥- (٨) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

١- التهذيب ٥- ٤٧- ١٤١، و الاستبصار ٢- ١٦٠- ٥٢٤.

٢- الفقيه ٢- ٣٠١- ٢٥٢٠.

٣- فی المصدر زيادة- بالرخص.

٤- الفقيه ٢- ٣٠١- ٢٥٢٠.

٥- الفقيه ٢- ٣٠١- ٢٥٢٠.

٦- الكافی ٤- ٣١٧- ١.

٧- التهذيب ٥- ٤٦- ١٣٩، و الاستبصار ٢- ١٦٠- ٥٢٠.

٨- الكافی ٤- ٣١٨- ٥.

سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَعْفِ شَعْرَکَ لِلْحَجِّ إِذَا رَأَيْتَ هِلَالَ ذِی الْقَعْدَةِ- وَ لِلْعُمْرَةِ شَهْراً.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : وقتی قصد حج داری ازاول ماه ذی القعده وبرای عمره یک ماه قبل ازحرکت موی خود را بلند بگذار(کوتاه نکن)

[رقم الحديث الكلی: ١٦٣٩٥ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٣٩٥- ٦- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ سَعِيدٍ الْأَعْرَجِ (٢) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَأْخُذُ الرَّجُلُ إِذَا رَأَى هِلَالَ ذِی الْقَعْدَةِ- وَ أَرَادَ الْخُرُوجَ مِنْ رَأْسِهِ وَ لَا مِنْ لِحْيَتِهِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : وقتی کسی قصد حج دارد ازاول ماه ذی القعده نباید موی سروصورت خود را کوتاه کند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٩٦ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٦٣٩٦- ٧- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي خَالِدٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا تَأْخُذْ مِنْ شَعْرِكَ وَ أَنْتَ تُرِيدُ الْحَجَّ فِي ذِي الْقَعْدَةِ- وَ لَا فِي الشَّهْرِ الَّذِي تُرِيدُ فِيهِ الْخُرُوجَ إِلَى الْعُمْرَةِ.

******

ترجمه:

از امام باقر(علیه السلام) روایت شده که فرمود: "در ماه ذی القعده و در ماهی که قصد خروج برای عمره داری، از موی خود مگیر."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٣٩٧ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٦٣٩٧- ٨- (٥) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ مَنْ أَرَادَ الْحَجَّ فَلَا يَأْخُذْ مِنْ شَعْرِهِ إِذَا مَضَتْ عَشَرَةٌ مِنْ شَوَّالٍ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٦) وَ عَلَى نَفْيِ الْوُجُوبِ (٧).

******

ترجمه:

حضرت کاظم * : کسیکه قصد حج دارد باید ازدهم شوال موی خود را کوتاه نکند .

ص: ۳۱۷

۱- الکافی ٤- ۳۱۸- ٤.

۲- فی نسخة- سعید بن عبد اللّه الأعرج (هامش المخطوط).

۳- التهذیب ٥- ٤٧- ١٤٤، و الاستبصار ۲- ١٦٠- ٥٢١.

٤- الکافی ٤- ۳۱۸- ۳.

٥- قرب الإسناد- ١٠٤.

٦- یأتی فی الحدیث ٤ من الباب ٤ من هذه الأبواب.

٧- یأتی فی الحدیثین ٥ و ٦ من الباب ٤ من هذه الأبواب.

۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَوْفِيرِ الشَّعْرِ لِمَنْ أَرَادَ الْعُمْرَةَ شَهْراً أَوْ مِنْ أَوَّلِ الشَّهْرِ الَّذِی یُرِیدُ فِیهِ الْعُمْرَةَ

اشارة

(۱) ۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَوْفِيرِ الشَّعْرِ لِمَنْ أَرَادَ الْعُمْرَةَ شَهْراً أَوْ مِنْ أَوَّلِ الشَّهْرِ الَّذِی یُرِیدُ فِیهِ الْعُمْرَةَ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٣٩٨ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۶۳۹۸- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی الْحَسَنِ مُوسَی ع مُرْنِی کَمْ أُوَفِّرُ شَعْرِی إِذَا أَرَدْتُ الْعُمْرَةَ فَقَالَ ثَلَاثِینَ یَوْماً.

وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُسَیْنٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار روایت شده که گفت: به امام موسی کاظم (علیه السلام) گفتم: "مرا امر کن که چقدر موی خود را نگه دارم (از کوتاه کردن بپرهیزم) هنگامی که قصد عمره دارم." فرمود: "سی روز."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۳۹۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۳۹۹- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ جَابِرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع کَمْ أُوَفِّرُ شَعْرِی إِذَا أَرَدْتُ هَذَا السَّفَرَ قَالَ أَعْفِهِ شَهْراً (٥).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی عِدَّةِ أَحَادِیثَ (٦).

******

ترجمه:

از اسماعیل بن جابر روایت شده که گفت: به امام صادق (علیه السلام) گفتم: "چقدر موی خود را نگه دارم (از کوتاه کردن بپرهیزم) هنگامی که قصد این سفر را دارم؟" فرمود: "یک ماه آن را رها کن."

١- الباب ٣ فيه حديثان.

٢- لم نعثر عليه فى التهذيب المطبوع.

٣- التهذيب ٥- ٤٧- ١٤٣ و التهذيب ٤٤٥- ١٥٥٢.

٤- التهذيب ٥- ٤٧- ١٤٢.

٥- فى نسخة- عفه شهرا (هامش المخطوط).

٦- تقدم فى الأحاديث ١ و ٤ و ٥ و ٧ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٤- بَابُ جَوَازِ الْأَخْذِ مِنْ شَعْرِ الرَّأْسِ فِي شَوَّالٍ وَ غَيْرِهِ لِمَنْ أَرَادَ الْحَجَّ حَتَّى يُحْرِمَ وَ كَرَاهَتِهِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ وَ جَوَازِ الْأَخْذِ مِنْ غَيْرِ شَعْرِ الرَّأْسِ حَتَّى يُحْرِمَ

اشارة

(١) ٤ بَابُ جَوَازِ الْأَخْذِ مِنْ شَعْرِ الرَّأْسِ فِي شَوَّالٍ وَ غَيْرِهِ لِمَنْ أَرَادَ الْحَجَّ حَتَّى يُحْرِمَ وَ كَرَاهَتِهِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ وَ جَوَازِ الْأَخْذِ مِنْ غَيْرِ شَعْرِ الرَّأْسِ حَتَّى يُحْرِمَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٠٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤٠٠- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يُرِيدُ الْحَجَّ أَ يَأْخُذُ مِنْ رَأْسِهِ فِي شَوَّالٍ كُلِّهِ مَا لَمْ يَرَ الْهِلَالَ قَالَ لَا بَأْسَ مَا لَمْ يَرَ الْهِلَالَ.

******

ترجمه:

حُسین بن ابی العلاء گفت: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم درباره مردی که قصد حج دارد، آیا می تواند در تمام ماه شوال از موی سر خود بگیرد، تا زمانی که هلال (ماه ذی الحجه) را ندیده است؟ امام فرمود: اشکالی ندارد تا زمانی که هلال (ماه ذی الحجه) را ندیده است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٠١ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٤٠١- ٢- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ أَ يَأْخُذُ مِنْ شَعْرِهِ ثُمَّ قَالَ نَعَمْ وَ لَمْ يَزِدْ عَلَى ذَلِکَ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ فَضَالَةَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ نَعَمْ لَا بَأْسَ بِهِ (٤)

******

ترجمه:

أَبِی الْعَلَاءِ مثل همین روایت رانقل کرده ولی گفته آیا موی خود را کوتاه کند سپس گفته بله وچیزی به آن اضافه نکرده

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٠٢ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٤٠٢- ٣- (٥) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْحِجَامَةِ وَ حَلْقِ الْقَفَا فِی أَشْهُرِ الْحَجِّ فَقَالَ لَا بَأْسَ بِهِ وَ السِّوَاکِ وَ النُّورَةِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَمَاعَةَ (٦)

١- الباب ٤ فيه ٦ أحاديث.

٢- الكافی ٤- ٣١٧- ٢.

٣- التهذيب ٥- ٤٧- ١٤٠.

٤- التهذيب ٥- ٤٨- ١٤٦، و الاستبصار ٢- ١٦٠- ٥٢٣.

٥- التهذيب ٥- ٤٧- ١٤٥، و الاستبصار ٢- ١٦٠- ٥٢٢.

٦- الفقيه ٢- ٣٠٢- ٢٥٢١.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى مَا سِوَى ذِی الْقَعْدَةِ كَشَوَّالٍ وَ يُمْكِنُ حَمْلُهُ عَلَى الْجَوَازِ وَ غَيْرِهِ عَلَى الْكَرَاهَةِ وَ اسْتِحْبَابِ التَّرْكِ أَوْ يُحْمَلُ الْقَفَا وَ مَحَلُّ النُّورَةِ عَلَى مَا دُونَ حَدِّ الرَّأْسِ.

******

ترجمه:

سماعه از امام صادق (علیه السلام) نقل کرد که گفت: از ایشان درباره حجامت و تراشیدن پشت گردن در ماه های حج پرسیدم. فرمود: اشکالی ندارد و (همچنین) مسواک و نوره.

می گویم: شیخ طوسی این حدیث را به غیر ماه ذی القعده مانند شوال تفسیر کرده است و می توان آن را به جایز بودن و (در عین حال) کراهت تفسیر کرد و مستحب بودن ترک (آن اعمال). یا اینکه (می توان) تراشیدن پشت گردن و محل نوره را به کمتر از حد سر تفسیر کرد.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٤٠٣ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٤٠٣- ٤- (١) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ الْفُضَيْلِ (٢) أَبِی الصَّبَّاحِ الْكِنَانِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يُرِيدُ الْحَجَّ أَ يَأْخُذُ شَعْرَهُ فِی أَشْهُرِ الْحَجِّ فَقَالَ لَا وَ لَا مِنْ لِحْيَتِهِ لَكِنْ يَأْخُذُ مِنْ شَارِبِهِ وَ مِنْ أَظْفَارِهِ وَ لْيَطَّلِ إِنْ شَاءَ.

******

ترجمه:

ابی صباح کنانی گفت: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم درباره مردی که قصد حج دارد، آیا می تواند در ماه های حج از موی خود بگیرد؟ فرمود: نه، و نه از ریش خود، اما می تواند از سبیل خود و از ناخن های خود بگیرد و می تواند خود را تطهیرزیرناف ازموهای زائد کند اگر بخواهد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٠٤ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٤٠٤- ٥- (٣) وَ عَنْهُ عَنِ النَّضْرِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ الْخَرَّازِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع يَقُولُ أَمَّا أَنَا فَآخُذُ مِنْ شَعْرِي حِينَ أُرِيدُ الْخُرُوجَ يَعْنِي إِلَى مَكَّةَ لِلْإِحْرَامِ.

أَقُولُ: جَوَّزَ الشَّيْخُ حَمْلَهُ عَلَى مَا سِوَى شَعْرِ الرَّأْسِ وَ عَلَى مَا سِوَى ذِي الْقَعْدَةِ لِمَا مَرَّ (٤) وَ الْأَقْرَبُ حَمْلُهُ عَلَى إِرَادَةِ بَيَانِ الْجَوَازِ وَ نَفْيِ التَّحْرِيمِ دُونَ الْكَرَاهَةِ.

******

ترجمه:

محمد بن خالد الخراز گفت: شنیدم امام کاظم (علیه السلام) می گفت: اما من از موی خود می گیرم هنگامی که قصد خروج دارم، یعنی به سوی مکه برای احرام.

می گویم: شیخ طوسی این حدیث را به غیر از موی سر و به غیر از ماه ذی القعده تفسیر کرده است، به دلیل آنچه گذشت. و نزدیک تر آن است که این حدیث بر جواز و نفی تحریم تفسیر شود، و نهی از تحریم بدون کراهت.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٠٥ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٤٠٥- ٦- (٥) عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ إِذَا هَمَّ بِالْحَجِّ یَأْخُذُ مِنْ شَعْرِ رَأْسِهِ وَ لِحْیَتِهِ وَ شَارِبِهِ مَا لَمْ یُحْرِمْ قَالَ لَا بَأْسَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٦) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٧).

******

ترجمه:

علی بن جعفر در کتابش از برادرش موسی بن جعفر (علیه السلام) گفت: از او درباره مردی که قصد حج دارد، پرسیدم، (آیا) می تواند از موی سر، ریش و سبیل خود بگیرد، تا زمانی که احرام نبسته است؟ فرمود: اشکالی ندارد.

ص: ٣٢٠

١- التهذیب ٥- ٤٨- ١٤٨، و الاستبصار ٢- ١٦١- ٥٢٦.

٢- کتب فی هامش المخطوط" التهذیب (عن الفضیل) و هو سهو" بخطه ره.

٣- التهذیب ٥- ٤٨- ١٤٧، و الاستبصار ٢- ١٦١- ٥٢٥.

٤- مر فی الحدیث ٤ من هذا الباب.

٥- مسائل علیّ بن جعفر- ١٧٦- ٣١٩.

٦- تقدم فی الحدیث ٢ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٧- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ٦ من هذه الأبواب.

٥- بَابُ حُکْمِ الْحَلْقِ فِی مُدَّةِ التَّوْفِیرِ

اشارة

(۱) ۵ بَابُ حُكْمِ الْحَلْقِ فِی مُدَّةِ التَّوْفِيرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱٦٤۰٦ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱٦٤۰٦- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ مُتَمَتِّعٍ حَلَقَ رَأْسَهُ بِمَكَّةَ- قَالَ إِنْ كَانَ جَاهِلًا فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَیْ ءٌ وَ إِنْ تَعَمَّدَ ذَلِکَ فِی أَوَّلِ الشُّهُورِ لِلْحَجِّ (۳) بِثَلَاثِينَ يَوْماً فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَیْ ءٌ وَ إِنْ تَعَمَّدَ (٤) بَعْدَ الثَّلَاثِينَ الَّتِی يُوَفَّرُ فِيهَا لِلْحَجِّ (٥) فَإِنَّ عَلَيْهِ دَماً يُهَرِيقُهُ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِیُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ (٦)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۷)

أَقُولُ: حَمَلَهُ بَعْضُ الْأَصْحَابِ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ (۸) لِمَا مَرَّ (۹) وَ بَعْضُهُمْ عَلَى وُقُوعِ ذَلِکَ بَعْدَ الْإِحْرَامِ لِتَقْيِيدِ السُّؤَالِ بِكَوْنِهِ بِمَكَّةَ وَ تَقْيِيدِ الْجَوَابِ بِمَا بَعْدَ الثَّلَاثِينَ.

******

ترجمه:

ترجمه به فارسی: از جمیل بن دراج نقل شده است که گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره کسی که حج تمتع انجام می دهد و در مکه سرش را می تراشد، پرسیدم. فرمود: اگر ناآگاه باشد، چیزی بر او نیست. و اگر عمداً در ابتدای ماه های حج، به مدت سی روز این کار را انجام دهد،

چیزی بر او نیست. و اگر عمداً بعد از سی روزی که در آن مو برای حج نگه داشته می شود، این کار را انجام دهد، بر او واجب است که قربانی (یک قربانی) بکشند.

ص: ۳۲۱

۱- الباب ٥ فیه حدیث واحد.

۲- الفقیه ۲- ۳۷۸- ۲۷٥۰، و أورده فی الحدیث ٥ من الباب ٤ من أبواب التقصیر.

۳- فی المصدر- أول شهور الحجّ.

٤- فی المصدر- تعمد ذلک.

٥- فی المصدر یوفر فیها الشعر للحج.

٦- الکافی ٤- ٤٤۱- ۷.

۷- التهذیب ٥- ٤۸- ۱٤۹، و الاستبصار ۲- ۲٤۲- ۸٤۳.

۸- راجع روضة المتقین ٤- ٤۹٦، و المختلف- ۲٦٤.

۹- مر فی الحدیث ٦ من الباب ٤ من هذه الأبواب.

٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّهَيُّؤِ لِلْإِحْرَامِ بِتَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ وَ الْأَخْذِ مِنَ الشَّارِبِ وَ حَلْقِ الْعَانَةِ أَوْ طَلْيِهَا وَ نَتْفِ الْإِبْطِ أَوْ حَلْقِهِ أَوْ طَلْيِهِ وَ السِّوَاكِ وَ الْغُسْلِ وَ جَوَازِ الِابْتِدَاءِ بِمَا شَاءَ

اشارة

(۱) ٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّهَيُّؤِ لِلْإِحْرَامِ بِتَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ وَ الْأَخْذِ مِنَ الشَّارِبِ وَ حَلْقِ الْعَانَةِ أَوْ طَلْيِهَا وَ نَتْفِ الْإِبْطِ أَوْ حَلْقِهِ أَوْ طَلْيِهِ وَ السِّوَاكِ وَ الْغُسْلِ وَ جَوَازِ الِابْتِدَاءِ بِمَا شَاءَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٤٠٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤٠٧- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ (٣) قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ التَّهَيُّؤِ لِلْإِحْرَامِ فَقَالَ تَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَ أَخْذُ الشَّارِبِ وَ حَلْقُ الْعَانَةِ.

******

ترجمه:

گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره آمادگی برای احرام پرسیدم. فرمود: کوتاه کردن ناخن ها، گرفتن سبیل و تراشیدن موهای ناحیه شرمگاهی.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٤٠٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٤٠٨- ٢- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ وَ عَنْهُ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ جَمِيعاً عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سُئِلَ عَنْ نَتْفِ الْإِبْطِ وَ حَلْقِ الْعَانَةِ وَ الْأَخْذِ مِنَ الشَّارِبِ ثُمَّ يُحْرِمُ قَالَ نَعَمْ لَا بَأْسَ بِهِ.

******

ترجمه:

ازیکی ازدو امام علیهما السلام سوال شد آیا می توان قبل ازاحرام موهای زیر ناف وزیربغل رابرداشت وسبیل را کوتاه کرد ؟ فرمودند : بله اشکالی ندارد .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٤٠٩ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٤٠٩- ٣- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا انْتَهَيْتَ إِلَى بَعْضِ الْمَوَاقِيتِ الَّتِی وَقَّتَ رَسُولُ اللَّهِ فَانْتِفْ إِبْطَيْکَ وَ احْلِقْ عَانَتَکَ وَ قَلِّمْ أَظْفَارَکَ وَ قُصَّ شَارِبَکَ وَ لَا يَضُرُّکَ بِأَیِّ ذَلِکَ بَدَأْتَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق)* : وقتی به یکی ازمیقاتهائ که رسول خدا آنرا تعیین کرده اند رسیدی موهای زیربغلها وزیرنافت رابگیروشارب خود را هم کوتاه کن وفرقی نمی کند ازکدامیک ازآنها شروع کنی .

١- الباب ٦ فيه ٥ أحاديث.

٢- التهذيب ٥- ٦١- ١٩٤.

٣- ليس فی المصدر.

٤- التهذيب ٥- ٦١- ١٩٥.

٥- التهذيب ٥- ٦١- ١٩٣.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٤١٠ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٤١٠- ٤- (١) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ جَمِيعاً عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا انْتَهَيْتَ إِلَى الْعَقِيقِ مِنْ قِبَلِ الْعِرَاقِ- أَوْ إِلَى الْوَقْتِ مِنْ هَذِهِ الْمَوَاقِيتِ وَ أَنْتَ تُرِيدُ الْإِحْرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَانْتِفْ

إِبْطَکَ (۲) وَ قَلِّمْ أَظْفَارَکَ وَ اطْلِ عَانَتَکَ وَ خُذْ مِنْ شَارِبِکَ وَ لَا یَضُرُّکَ بِأَیِّ ذَلِکَ بَدَأْتَ ثُمَّ اسْتَکْ وَ اغْتَسِلْ وَ الْبَسْ ثَوْبَیْکَ الْحَدِیثَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: وقتی از سمت عراق به عقوق یا به وقت این میقات ها رسیدی و قصد احرام داشتی، ان شاءالله، پس موی زیر بغل خود را بکن، ناخن هایت را کوتاه کن، موهای ناحیه شرمگاهی را بزن و سبیل خود را کوتاه کن. و مهم نیست که از کدام یک از این ها شروع می کنی. سپس مسواک بزن و غسل کن و دو لباس احرام را بپوش....

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٤۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱٦٤۱۱- ۵- (٤) وَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: السُّنَّةُ فِی الْإِحْرَامِ تَقْلِیمُ الْأَظْفَارِ وَ أَخْذُ الشَّارِبِ وَ حَلْقُ الْعَانَةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی بَعْضِ الْمَقْصُودِ (۵) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٦).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : مستحب است دراحرام کوتاه کردن ناخن وسبیل وگرفتن موی زیرناف .

١- الكافى ٤- ٣٢٦- ١، و أورده بتمامه فى الحديث ٦ من الباب ١٥ من هذه الأبواب، و قطعة منه فى الحديث ١ من الباب ٢٦ من أبواب الأغسال المسنونة.

٢- فى المصدر- ابطيک.

٣- الفقيه ٢- ٣٠٧- ٢٥٣٣.

٤- الكافى ٤- ٣٢٦- ٢.

٥- تقدم فى الحديث ١٥ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ، و فى الحديثين ٣ و ٤ من الباب ٤ من هذه الأبواب.

٦- يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الباب ٧، و فى الحديث ٢ من الباب ٥٢ من هذه الأبواب.

٧- بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاطِّلَاءِ لِمَنْ أَرَادَ الْإِحْرَامَ فَإِنْ كَانَ اطَّلَى وَ لَمْ يَمْضِ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْماً أَجْزَأَهُ وَ اسْتِحْبَابِ الْإِعَادَةِ وَ إِنْ قَرُبَ الْعَهْدُ وَ تَأَكُّدِهَا بَعْدَ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْماً

اشارة

(١) ٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاطِّلَاءِ لِمَنْ أَرَادَ الْإِحْرَامَ فَإِنْ كَانَ اطَّلَى وَ لَمْ يَمْضِ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْماً أَجْزَأَهُ وَ اسْتِحْبَابِ الْإِعَادَةِ وَ إِنْ قَرُبَ الْعَهْدُ وَ تَأَكُّدِهَا بَعْدَ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْماً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤١٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤١٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ نَحْنُ بِالْمَدِينَةِ- عَنِ التَّهَيُّؤِ لِلْإِحْرَامِ فَقَالَ اطَّلِ بِالْمَدِينَةِ وَ تَجَهَّزْ بِكُلِّ مَا تُرِيدُ وَ اغْتَسِلْ وَ إِنْ شِئْتَ اسْتَمْتَعْتَ بِقَمِيصِکَ حَتَّى تَأْتِيَ مَسْجِدَ الشَّجَرَةِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

از معاویه بن وهب نقل شده است که گفت: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم در حالی که در مدینه بودیم، درباره آمادگی برای احرام. فرمود: در مدینه موهای زیر ناف را ازبین ببر، و هر چیزی که نیاز داری آماده کن، و غسل کن، و اگر خواستی از پیراهنت بهره مند شو، تا زمانی که به مسجد شجره برسی.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤١٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٤١٣- ٢- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سُوَيْدٍ الْقَلَّاءِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ الْحُرِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنَّا قَدِ اطَّلَيْنَا وَ نَتَفْنَا وَ قَلَّمْنَا أَظْفَارَنَا بِالْمَدِينَةِ- فَمَا نَصْنَعُ عِنْدَ الْحَجِّ فَقَالَ لَا تَطَّلِ وَ لَا تَنْتِفْ وَ لَا تُحَرِّكْ شَيْئاً.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ مِثْلَهُ (٥). أَقُولُ: الْمُرَادُ حَجُّ الْإِفْرَادِ ذَكَرَهُ الشَّيْخُ وَ جَوَّزَ حَمْلَهُ عَلَى حَجِّ التَّمَتُّعِ وَ يَكُونُ مَحْمُولًا عَلَى الْجَوَازِ وَ نَفْيِ الْوُجُوبِ دُونَ الِاسْتِحْبَابِ.

******

ترجمه:

عن أيوب بن الحرّ، عن أبي عبد اللّه عليه السلام: گفتم به امام صادق (عليه السلام): "ما در مدينه موهای زير ناف كوتاه كرده وموهای زيرلغل را تراشيديم و ناخن هايمان را كوتاه كرديم، پس در حال

حج چه کنیم؟" فرمود: "نه نوره بگذارید ، نه موهای زیربغل را بتراشید، و هیچ چیزی را حرکت ندهید."

می گویم : مرحوم شیخ گفته اند منظورحج افراد است وشاید هم حج تمتع که حمل می شود برجوازونفی وجوب نه اینکه مستحب باشد .

١- الباب ٧ فيه ٦ أحاديث.

٢- التهذيب ٥- ٦٢- ١٩٦.

٣- الفقيه ٢- ٣٠٨- ٢٥٣٤.

٤- لم نعثر عليه فى التهذيب المطبوع.

٥- التهذيب ٥- ١٦٨- ٥٦٠، و الاستبصار ٢- ٢٥١- ٨٨٢.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤١٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٤١٤- ٣- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ التَّهَيُّؤِ لِلْإِحْرَامِ فَقَالَ اظْلِ بِالْمَدِينَةِ فَإِنَّهُ طَهُورٌ وَ تَجَهَّزْ بِكُلِّ مَا تُرِيدُ وَ إِنْ شِئْتَ اسْتَمْتَعْتَ بِقَمِيصِکَ حَتَّى تَأْتِيَ الشَّجَرَةَ فَتُفِيضَ عَلَيْکَ مِنَ الْمَاءِ وَ تَلْبَسَ ثَوْبَيْکَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

******

ترجمه:

روایت معاویه بن وهب است که از امام صادق * از چگونگی آماده شدن برای احرام سؤال می کند و امام در جواب می فرماید

«در شهر نوره بکش زیرا نوعی پاکیزگی ایت هرچرزی که نیاز داری آماده کن واگر بخواهی پیراهن دوخته شده را می توانی بپوشی تا به مسجد شجره برسی در این هنگام (زمان رسیدن به مسجد) آب بر خود بریز و دو لباس احرامت را بپوش»

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤١٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٤١٥- ٤- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ: سَأَلَ أَبُو بَصِيرٍ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ أَنَا حَاضِرٌ فَقَالَ إِذَا اطَّلَيْتُ لِلْإِحْرَامِ الْأَوَّلِ كَيْفَ أَصْنَعُ فِي الطَّلْيَةِ الْأَخِيرَةِ وَ كَمْ بَيْنَهُمَا قَالَ إِذَا كَانَ بَيْنَهُمَا جُمْعَتَانِ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْماً فَاطَّلِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ كَيْفَ لِي أَنْ أَصْنَعَ فِي الطَّلْيَةِ الْأَخِيرَةِ وَ كَمْ حَدُّ مَا بَيْنَهُمَا (٣)

******

ترجمه:

ابوبصیرازحضرت صادق * سوال کرد وقتی برای احرام اول نوره گذاشتم برای نوره گذاشتن دوم چه کنم وچند روز بین آنها فاصله باشد ؟ حضرت فرمودند : وقتی بین آنها دوجمعه پانزده روزباشد اشکالی ندارد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤١٦ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٤١٦- ٥- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْمُكَارِي عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِأَنْ تَطَّلِيَ قَبْلَ الْإِحْرَامِ بِخَمْسَةَ عَشَرَ يَوْماً.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٥)

وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اشکالی ندارد که پانزده روز قبل ازاحرام نوره بگذاری .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤١٧ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٤١٧- ٦- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ یَطَّلِی قَبْلَ أَنْ یَأْتِیَ الْوَقْتَ بِسِتِّ لَیَالٍ قَالَ لَا بَأْسَ

ص: ٣٢٥

١- التهذیب ٥- ٦٤- ٢٠٣.

٢- الکافی ٤- ٣٢٦- ٣، و التهذیب ٥- ٦٢- ١٩٨.

٣- الفقیه ٢- ٣٠٨- ٢٥٣٦.

٤- الکافی ٤- ٣٢٧- ٤.

٥- التهذیب ٥- ٦٢- ١٩٧.

٦- الفقیه ٢- ٣٠٨- ٢٥٣٥.

وَ سَأَلَهُ عَنِ الرَّجُلِ یَطَّلِی قَبْلَ أَنْ یَأْتِیَ مَکَّةَ بِسَبْعٍ أَوْ ثَمَانِ لَیَالٍ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ هُنَا (١) وَ فِی آدَابِ الْحَمَّامِ (٢).

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍازحضرت صادق * : سوال کرد کسی شش روزقبل ازحج نوره گذاشته حضرت فرمودند : اشکالی ندارد

وباز سوال کرد کسی هفت یا هشت روزقبل ازرسیدن به مکه نوره گذاشته فرمودند : اشکالی ندارد .

۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ غُسْلِ الْإِحْرَامِ وَ جَوَازِ تَقْدِيمِهِ عَلَى ذِي الْحُلَيْفَةِ لِمَنْ خَافَ عَوَزَ الْمَاءِ فِيهِ وَ اسْتِحْبَابِ إِعَادَتِهِ مَعَ الْإِمْكَانِ

اشارة

(۳) ۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ غُسْلِ الْإِحْرَامِ وَ جَوَازِ تَقْدِيمِهِ عَلَى ذِي الْحُلَيْفَةِ لِمَنْ خَافَ عَوَزَ الْمَاءِ فِيهِ وَ اسْتِحْبَابِ إِعَادَتِهِ مَعَ الْإِمْكَانِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤١٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤١٨- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: أَرْسَلْنَا إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع وَ نَحْنُ جَمَاعَةٌ وَ نَحْنُ بِالْمَدِينَةِ أَنَّا نُرِيدُ أَنْ نُوَدِّعَكَ فَأَرْسَلَ إِلَيْنَا أَنِ اغْتَسِلُوا بِالْمَدِينَةِ- فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَعِزَّ الْمَاءُ عَلَيْكُمْ بِذِي الْحُلَيْفَةِ- فَاغْتَسِلُوا بِالْمَدِينَةِ- وَ الْبَسُوا ثِيَابَكُمُ الَّتِي تُحْرِمُونَ فِيهَا ثُمَّ تَعَالَوْا فُرَادَى أَوْ مَثَانِيَ.

******

ترجمه:

هشام بن سالم گفت: ما به شکل گروهی به سوی امام صادق (علیه السلام) در مدینه(پیغام فرستادیم و خواستیم از ایشان خداحافظی کنیم. امام صادق (علیه السلام) به ما فرستاد که در مدینه غسل کنید، زیرا می ترسم که آب در مکه کمیاب شود. پس در مدینه غسل کرده و لباسهای احرام خود را پوشیده، سپس به تنهایی یا دو نفر به سوی ما بیائید .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤١٩ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٤١٩- ٢- (٥) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ زَادَ فَلَمَّا أَرَدْنَا أَنْ نَخْرُجَ قَالَ لَا عَلَیْکُمْ أَنْ تَغْتَسِلُوا إِنْ وَجَدْتُمْ مَاءً إِذَا بَلَغْتُمْ ذَا الْحُلَیْفَةِ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ أَیْضاً بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ مِثْلَهُ مَعَ الزِّیَادَةِ (٦).

******

ترجمه:

درروایت أَبِی عُمَیْرٍیک اضافه دارد وآن اینکه وقتی خواستیم خارج شویم حضرت فرمودند : اگردرذَا الْحُلَیْفَةِ.آب بود حتما غسل کنید .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٢٠ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٤٢٠- ٣- (٧) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مَرَّارٍ

١- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ٤ و فی الحدیث ٤ من الباب ٦ من هذه الأبواب.

٢- تقدم فی البابین ٣٢ و ٣٣ من أبواب آداب الحمام.

٣- الباب ٨ فيه ٦ أحاديث.

٤- الكافى ٤- ٣٢٨- ٧.

٥- الفقيه ٢- ٣٠٨- ٢٥٣٧.

٦- التهذيب ٥- ٦٣- ٢٠٢ صدر الحديث، و التهذيب ٥- ٣٠٣- ١٠٣٤ ذيله.

٧- الكافى ٤- ٣٢٨- ٢، و أورد ذيله فى الحديث ٣ من الباب ٩ من هذه الأبواب.

عَنْ يُونُسَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَغْتَسِلُ بِالْمَدِينَةِ لِإِحْرَامِهِ أَ يُجْزِيهِ ذَلِکَ عَنْ غُسْلِ ذِی الْحُلَيْفَةِ قَالَ نَعَمْ الْحَدِيثَ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (١) وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

ابوبصيرازحضرت صادق * سوال كرد م كسى غسل احرام را درمدينه انجام مى دهد آيا ازغسل ذوالحليفه كفايت مى كند ؟ فرمودند : بله ....

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٢١ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٤٢١- ٤- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: قَالَ لَهُ ابْنُ أَبِی يَعْفُورٍ مَا تَقُولُ فِی دُهْنَةٍ بَعْدَ الْغُسْلِ لِلْإِحْرَامِ إِلَى أَنْ قَالَ فَلَمَّا أَرَدْنَا أَنْ نَخْرُجَ قَالَ لَا عَلَيْكُمْ أَنْ تَغْتَسِلُوا إِذَا وَجَدْتُمْ مَاءً إِذَا بَلَغْتُمْ ذَا الْحُلَيْفَةِ.

******

ترجمه:

به ابن ابی یعفورگفت چه می گوئ درمورد استفاده ارروغن بعد ازغسل احرام وسپس ادامه داد حق ندارید غسل نکنید درذوالحلیفه اگرآب وجود داشت .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٢٢ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٤٢٢- ٥- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَغْتَسِلُ بِالْمَدِينَةِ- لِلْإِحْرَامِ أَ يُجْزِيهِ عَنْ غُسْلِ ذِی الْحُلَيْفَةِ قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

حلبی ازحضرت صادق * سوال کرد م کسی غسل احرام را درمدینه انجام می دهد آیا ازغسل ذوالحلیفه کفایت می کند ؟ فرمودند : بله .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٢٣ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٤٢٣- ٦- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدٍ الْحَلَبِیِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَغْتَسِلُ بِالْمَدِينَةِ- لِإِحْرَامِهِ فَقَالَ يُجْزِيهِ ذَلِکَ مِنَ الْغُسْلِ بِذِی الْحُلَيْفَةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٥) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

حلبی ازحضرت صادق * سوال کرد کسی غسل احرام را درمدینه انجام می دهد فرمودند : ازغسل ذوالحلیفه کفایت می کند .

١- التهذيب ٥- ٦٣- ٢٠٠.

٢- التهذيب ٥- ٣٠٣- ١٠٣٤، و الاستبصار ٢- ١٨٢- ٦٠٥، و أورد قطعة منه فى الحديث ٦ من الباب ٣٠ من أبواب تروک الاحرام.

٣- التهذيب ٥- ٦٣- ٢٠١.

٤- الفقيه ٢- ٣٠٩- ٢٥٣٨.

٥- تقدم فى الباب ٢٦ من أبواب الأغسال المسنونة، و فى الأحاديث ٤ و ١٥ و ٢٣ من الباب ٢ و فى الحديثين ١ و ٢ من الباب ١٧ من أبواب أقسام الحجّ، و بعمومه فى الحديث ٣ من الباب ٧ من هذه الأبواب.

٦- يأتى فى الأبواب ٩- ١٣ و فى الحديث ١١ من الباب ١٤ و فى الباب ٢٠ من هذه الأبواب، و فى الباب ٣٠ من أبواب تروک الاحرام.

٩- بَابُ أَنَّهُ يُجْزِى الْغُسْلُ أَوَّلَ النَّهَارِ لِيَوْمِهِ بَلْ وَ لَيْلَتِهِ وَ أَوَّلَ اللَّيْلِ لِلَيْلَتِهِ وَ يَوْمِهِ مَا لَمْ يَنَمْ

اشارة

(١) ٩ بَابُ أَنَّهُ يُجْزِى الْغُسْلُ أَوَّلَ النَّهَارِ لِيَوْمِهِ بَلْ وَ لَيْلَتِهِ وَ أَوَّلَ اللَّيْلِ لِلَيْلَتِهِ وَ يَوْمِهِ مَا لَمْ يَنَمْ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٢٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤٢٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: غُسْلُ يَوْمِکَ يُجْزِيکَ لِلَيْلَتِکَ وَ غُسْلُ لَيْلَتِکَ يُجْزِيکَ لِيَوْمِکَ.

******

ترجمه:

از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: غسلی که روزانجام می دهی تا شب وغسلی که شب انجام می دهی تا روزبعد کفایت می کند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٢٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٤٢٥- ٢- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: غُسْلُ يَوْمِکَ لِيَوْمِکَ وَ غُسْلُ لَيْلَتِکَ لِلَيْلَتِکَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : غسل روزبرای همان روزوغسل شب برای همان شب کفایت می کند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٢٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٤٢٦- ٣- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَرَّارٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ فِی حَدِيثٍ قَالَ: أَتَاهُ رَجُلٌ وَ أَنَا عِنْدَهُ فَقَالَ اغْتَسَلَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا فَعَرَضَتْ لَهُ حَاجَةٌ حَتَّى أَمْسَى فَقَالَ يُعِيدُ الْغُسْلَ يَغْتَسِلُ نَهَاراً لِيَوْمِهِ ذَلِکَ وَ لَيْلًا لِلَيْلَتِهِ.

******

ترجمه:

از ابی بصیر در حدیثی گفت:

مردی نزد او آمد در حالی که من نزد او بودم.

پس گفت: یکی از اصحاب ما غسل کرد.

پس نیازی برایش پیش آمد تا اینکه شب شد.

پس گفت: غسل را دوباره انجام دهد.

روزانه برای همان روز غسل کند.

و شبانه برای شبش.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٢٧ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٤٢٧- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ يَزِيدَ (٦) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنِ اغْتَسَلَ بَعْدَ طُلُوعِ الْفَجْرِ كَفَاهُ غُسْلُهُ إِلَى اللَّيْلِ فِی كُلِّ مَوْضِعٍ

١- الباب ٩ فیه ٦ أحادیث.

٢- الفقیه ٢- ٣١٠- ٢٥٤٢.

٣- الکافی ٤- ٣٢٧- ١.

٤- الکافی ٤- ٣٢٨- ٢، و أورد صدره فی الحدیث ٣ من الباب ٨ من هذه الأبواب.

٥- التهذیب ٥- ٦٤- ٢٠٤.

٦- فی نسخة- عمر بن یزید (هامش المخطوط).

یَجِبُ فِیهِ الْغُسْلُ وَ مَنِ اغْتَسَلَ لَیْلًا کَفَاهُ غُسْلُهُ إِلَی طُلُوعِ الْفَجْرِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کسیکه بعد ازطلوع فجرغسل کند تا شب هرجا باشد کفایت می کند .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٢٨ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٤٢٨- ٥- (١) وَ عَنْهُ عَنْ زُرْعَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ وَ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ کِلَیْهِمَا عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنِ اغْتَسَلَ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ وَ قَدِ اسْتَحَمَّ قَبْلَ ذَلِکَ ثُمَّ أَحْرَمَ مِنْ یَوْمِهِ أَجْزَأَهُ غُسْلُهُ وَ إِنِ اغْتَسَلَ فِی أَوَّلِ اللَّیْلِ ثُمَّ أَحْرَمَ فِی آخِرِ اللَّیْلِ أَجْزَأَهُ غُسْلُهُ.

******

ترجمه:

از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که فرمود:

هر کس قبل از طلوع فجر غسل کند و قبل از آن استحمام کرده باشد، سپس در همان روز احرام ببندد، غسلش کافی است. و اگر در ابتدای شب غسل کند و در انتهای شب احرام ببندد، غسلش کافی است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٢٩ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٤٢٩- ٦- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ حُسَیْنٍ الْخُرَاسَانِیِّ عَنْ أَحَدِهِمَا ع أَنَّهُ سَمِعَهُ یَقُولُ غُسْلُ یَوْمِکَ یُجْزِیکَ لِلَیْلَتِکَ وَ غُسْلُ لَیْلَتِکَ یُجْزِیکَ لِیَوْمِکَ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی حُکْمِ النَّوْمِ (٣).

******

ترجمه:

ازیکی ازدوامام (علیهما السلام) نقل شده است که فرمودند : غسلی که روزانجام می دهی تا شب وغسلی که شب انجام می دهی تا روزبعد کفایت می کند .

١٠- بَابُ أَنَّ مَنِ اغْتَسَلَ لِلْإِحْرَامِ ثُمَّ نَامَ قَبْلَ أَنْ یُحْرِمَ اسْتُحِبَّ لَهُ إِعَادَةُ الْغُسْلِ وَ لَمْ یَجِبْ

اشارة

(٤) ١٠ بَابُ أَنَّ مَنِ اغْتَسَلَ لِلْإِحْرَامِ ثُمَّ نَامَ قَبْلَ أَنْ یُحْرِمَ اسْتُحِبَّ لَهُ إِعَادَةُ الْغُسْلِ وَ لَمْ یَجِبْ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٣٠ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٤٣٠- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا (٦) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَیْدٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یَغْتَسِلُ لِلْإِحْرَامِ ثُمَّ یَنَامُ قَبْلَ أَنْ یُحْرِمَ قَالَ عَلَیْهِ إِعَادَةُ الْغُسْلِ.

******

ترجمه:

نضر بن سوید از ابی الحسن (علیه السلام)

درباره مردی پرسیدم که برای احرام غسل می کند، سپس قبل از اینکه احرام ببندد، می خوابد. فرمود: باید غسل را دوباره انجام دهد.

ص: ۳۲۹

۱- التهذیب ۵- ٦٤- ۲۰۵.

۲- السرائر- ۷٤٦.

۳- یأتی فی الباب ۱۰ الآتی من هذه الأبواب.

٤- الباب ۱۰ فیه ۳ أحادیث.

۵- الکافی ٤- ۳۲۸- ۳، و التهذیب ۵- ٦۵- ۲۰٦، و الاستبصار ۲- ١٦٤- ۵۳۷.

٦- فی الاستبصار زیادة- عن سهل بن زیاد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٣١ - رقم الحدیث الباب: ۲]

١٦٤٣١- ۲- (۱) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنْ رَجُلٍ اغْتَسَلَ لِلْإِحْرَامِ ثُمَّ نَامَ قَبْلَ أَنْ یُحْرِمَ قَالَ عَلَیْهِ إِعَادَةُ الْغُسْلِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۲) وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

ابوحمزه از ابی الحسن (علیه السلام)

درباره مردی پرسیدم که برای احرام غسل می کند، سپس قبل از اینکه احرام ببندد، می خوابد. فرمود: باید غسل را دوباره انجام دهد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٣٢ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٤٣٢- ٣- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَغْتَسِلُ لِلْإِحْرَامِ بِالْمَدِينَةِ وَ يَلْبَسُ ثَوْبَيْنِ ثُمَّ يَنَامُ قَبْلَ أَنْ يُحْرِمَ قَالَ لَيْسَ عَلَيْهِ غُسْلٌ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْعِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ (٤)

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى نَفْيِ الْوُجُوبِ دُونَ الِاسْتِحْبَابِ.

******

ترجمه:

عیص بن قاسم ازحضرت صادق (علیه السلام)

درباره مردی پرسیدم که درمدینه برای احرام غسل می کندودو لباس احرام را می پوشد ، سپس قبل ازمحرم شدن می خوابد. فرمود: غسل براولازم نیست .

١١- بَابُ أَنَّ مَنِ اغْتَسَلَ لِلْإِحْرَامِ ثُمَّ لَبِسَ قَمِيصاً اسْتُحِبَّ لَهُ إِعَادَةُ الْغُسْلِ

اشارة

(٥) ١١ بَابُ أَنَّ مَنِ اغْتَسَلَ لِلْإِحْرَامِ ثُمَّ لَبِسَ قَمِيصاً اسْتُحِبَّ لَهُ إِعَادَةُ الْغُسْلِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٣٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤٣٣- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ اغْتَسَلَ لِلْإِحْرَامِ ثُمَّ لَبِسَ قَمِيصاً قَبْلَ أَنْ يُحْرِمَ قَالَ قَدِ انْتَقَضَ غُسْلُهُ.

******

ترجمه:

ابوحمزه ازحضرت صادق (عليه السلام)

درباره مردى پرسيدم كه براى احرام غسل مى كند، سپس قبل از اينكه احرام ببندد لباس مى پوشد فرمود: غسلش باطل شده (بايد غسل را دوباره انجام دهد).

ص: ٣٣٠

١- الكافى ٤- ٣٢٨- ٥.

٢- التهذيب ٥- ٦٥- ٢٠٧، و الاستبصار ٢- ١٦٤- ٥٣٨.

٣- التهذيب ٥- ٦٥- ٢٠٨، و الاستبصار ٢- ١٦٤- ٥٣٩.

٤- الفقيه ٢- ٣١١- ٢٥٤٤.

٥- الباب ١١ فيه حديثان.

٦- الكافى ٤- ٣٢٨- ٤، و التهذيب ٥- ٦٥- ٢٠٩.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٣٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٤٣٤- ٢- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِذَا اغْتَسَلَ الرَّجُلُ وَ هُوَ يُرِيدُ أَنْ يُحْرِمَ فَلَبِسَ قَمِيصاً قَبْلَ أَنْ يُلَبِّيَ فَعَلَيْهِ الْغُسْلُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٢)

وَ كَذَا الَّذِى قَبْلَهُ أَقُولُ: وَ يَأْتِى مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣).

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم از ابى جعفر (عليه السلام) نقل شده است كه فرمود:

اگر مردى غسل كند و قصد احرام داشته باشد، سپس قبل از اينكه تلبيه بگويد، پيراهن بپوشد، بايد دوباره غسل كند.

١٢- بَابُ أَنَّ مَنِ اغْتَسَلَ لِلْإِحْرَامِ ثُمَّ مَسَحَ رَأْسَهُ بِمِنْدِيلٍ أَوْ قَلَّمَ أَظْفَارَهُ لَمْ يَلْزَمْهُ إِعَادَةُ الْغُسْلِ

اشارة

(٤) ١٢ بَابُ أَنَّ مَنِ اغْتَسَلَ لِلْإِحْرَامِ ثُمَّ مَسَحَ رَأْسَهُ بِمِنْدِيلٍ أَوْ قَلَّمَ أَظْفَارَهُ لَمْ يَلْزَمْهُ إِعَادَةُ الْغُسْلِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٣٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤٣٥- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِي الرَّجُلِ يَغْتَسِلُ لِلْإِحْرَامِ ثُمَّ يَمْسَحُ رَأْسَهُ بِمِنْدِيلٍ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ.

******

ترجمه:

ابن دراج می گوید ازیکی ازدوامام علیهما السلام درباره مردی پرسیدم که برای احرام غسل می کند، سپس دستمالی روی سرش می کشد فرمودند : اشکالی ندارد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٣٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٤٣٦- ٢- (٦) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي رَجُلٍ اغْتَسَلَ لِإِحْرَامِهِ ثُمَّ قَلَّمَ أَظْفَارَهُ قَالَ يَمْسَحُهَا بِالْمَاءِ وَ لَا يُعِيدُ الْغُسْلَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٧)

١- الكافى ٤- ٣٢٩- ٨.

٢- التهذيب ٥- ٦٥- ٢١٠.

٣- يأتى فى الباب ١٣ من هذه الأبواب.

٤- الباب ١٢ فيه حديثان.

٥- الكافی ٤- ٣٢٩- ٩.

٦- الكافی ٤- ٣٢٨- ٦.

٧- الفقيه ٢- ٣١٠- ٢٥٤٣.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (١).

******

ترجمه:

ابن دراج می گوید ازامام باقرعليه السلام درباره مردی پرسيدم كه برای احرام غسل می كند، سپس ناخنهای خود را می گيرد فرمودند : آنها را با آب مسح كند ولی غسل را تكرارنكند .

١٣- بَابُ أَنَّ مَنِ اغْتَسَلَ لِلْإِحْرَامِ ثُمَّ أَكَلَ أَوْ لَبِسَ مَا يَحْرُمُ عَلَى الْمُحْرِمِ أَوْ تَطَيَّبَ اسْتُحِبَّ لَهُ إِعَادَةُ الْغُسْلِ وَ التَّلْبِيَةِ

اشارة

(٢) ١٣ بَابُ أَنَّ مَنِ اغْتَسَلَ لِلْإِحْرَامِ ثُمَّ أَكَلَ أَوْ لَبِسَ مَا يَحْرُمُ عَلَى الْمُحْرِمِ أَوْ تَطَيَّبَ اسْتُحِبَّ لَهُ إِعَادَةُ الْغُسْلِ وَ التَّلْبِيَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٤٣٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤٣٧- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا لَبِسْتَ ثَوْباً لَا يَنْبَغِي لَكَ لُبْسُهُ أَوْ أَكَلْتَ طَعَاماً لَا يَنْبَغِي لَكَ أَكْلُهُ فَأَعِدِ الْغُسْلَ.

******

ترجمه:

از معاوية بن عمار از ابى عبدالله (عليه السلام) نقل شده است كه فرمود:

اگر لباسى بپوشى كه نبايد بپوشى، يا غذايى بخورى كه نبايد بخورى، پس غسل را دوباره انجام بده.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٣٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٤٣٨- ٢- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا اغْتَسَلْتَ لِلْإِحْرَامِ فَلَا تَقَنَّعْ وَ لَا تَطَيَّبْ وَ لَا تَأْكُلْ طَعَاماً فِيهِ طِيبٌ فَتُعِيدَ الْغُسْلَ.

******

ترجمه:

از عمر بن يزيد از ابى عبدالله (عليه السلام) نقل شده است كه فرمود:

وقتى براى احرام غسل كردى، سرپوش مپوش، خود را معطر نكن و غذايى كه در آن عطر باشد، نخور؛ كه در غير اين صورت بايد دوباره غسل كنى.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٣٩ - رقم الحديث الباب: ٣]

۱۶۴۳۹- ۳- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنْ لَبِسْتَ ثَوْباً فِی إِحْرَامِکَ لَا یَصْلُحُ لَکَ لُبْسُهُ فَلَبِّ وَ أَعِدْ غُسْلَکَ الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۶).

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که فرمود:

اگر در حال احرام لباسی بپوشی که پوشیدنش برایت مناسب نیست، تلبیه بگو و غسل را دوباره انجام بده.

ص: ۳۳۲

۱- التهذیب ۵- ۶۶- ۲۱۱.

۲- الباب ۱۳ فیه ۳ أحادیث.

۳- التهذیب ۵- ۷۱- ۲۳۲.

۴- التهذیب ۵- ۷۱- ۲۳۱.

۵- الکافی ۴- ۳۴۸- ۳، و أورده بتمامه فی الحدیث ۵ من الباب ۴۵ من أبواب تروک الاحرام.

۶- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ۲ من الباب ۴ من أبواب بقیة کفّارات الاحرام.

۱۴- بَابُ أَنَّ مَنِ اغْتَسَلَ لِلْإِحْرَامِ وَ صَلَّی لَهُ وَ دَعَا وَ نَوَاهُ وَ لَمْ یُلَبِّ أَوْ یُشْعِرْ أَوْ یُقَلِّدْ لَمْ یَحْرُمْ عَلَیْهِ شَیْ ءٌ مِنْ تُرُوکِ الْإِحْرَامِ وَ أَنَّهُ لَا یَنْعَقِدُ إِلَّا بِأَحَدِ الثَّلَاثَةِ

اشارة

(۱) ١٤ بَابُ أَنَّ مَنِ اغْتَسَلَ لِلْإِحْرَامِ وَ صَلَّى لَهُ وَ دَعَا وَ نَوَاهُ وَ لَمْ يُلَبِّ أَوْ يُشْعِرْ أَوْ يُقَلِّدْ لَمْ يَحْرُمْ عَلَيْهِ شَيْ ءٌ مِنْ تُرُوكِ الْإِحْرَامِ وَ أَنَّهُ لَا يَنْعَقِدُ إِلَّا بِأَحَدِ الثَّلَاثَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٤٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤٤٠- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَ صَفْوَانَ (٣) عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يُصَلِّيَ الرَّجُلُ فِي مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ- وَ يَقُولَ الَّذِي يُرِيدُ أَنْ يَقُولَهُ وَ لَا يُلَبِّيَ ثُمَّ يَخْرُجَ فَيُصِيبَ مِنَ الصَّيْدِ وَ غَيْرِهِ فَلَيْسَ عَلَيْهِ فِيهِ شَيْ ءٌ.

******

ترجمه:

از معاوية بن عمار از ابى عبدالله (عليه السلام) نقل شده است كه فرمود:

اشكالى ندارد كه مرد در مسجد شجره نماز بخواند و آنچه را كه مى خواهد بگويد، اما تلبيه نگويد، سپس خارج شود و به شكار يا چيز ديگرى بپردازد؛ در اين صورت، چيزى بر او نيست.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٤١ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٤٤١- ٢- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي الرَّجُلِ يَقَعُ عَلَى أَهْلِهِ بَعْدَ مَا يَعْقِدُ الْإِحْرَامَ وَ لَمْ يُلَبِّ قَالَ لَيْسَ عَلَيْهِ شَيْ ءٌ.

******

ترجمه:

از عبدالرحمن بن حجاج از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که درباره مردی که بعد از عقد احرام با همسرش همبستر شود اما تلبیه نگفته باشد، فرمود:

چیزی بر او نیست.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٤٢ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٤٤٢- ٣- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ جَمِیعاً عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِیِّ وَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ صَلَّی رَکْعَتَیْنِ فِی مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ وَ عَقَدَ الْإِحْرَامَ ثُمَّ خَرَجَ فَأَتَی بِخَبِیصٍ فِیهِ زَعْفَرَانٌ فَأَکَلَ مِنْهُ.

ص: ٣٣٣

١- الباب ١٤ فیه ١٥ حدیثا.

٢- التهذیب ٥- ٨٢- ٢٧٢، و الاستبصار ٢- ١٨٨- ٦٣١.

٣- الحدیثان الآتیان عن صفوان مقدمان علی هذا الحدیث فی التهذیب و قد اتفق تاخیرهما هنا باعتبار قوة الأسانید فیکونان من جملة الأحادیث المتقدمة المشار إلیها و کأنّها کانت کذلک فی کتاب موسی بن القاسم، و فی الاستبصار کما هنا (منه. قده).

٤- التهذیب ٥- ٨٢- ٢٧٤، و الاستبصار ٢- ١٨٨- ٦٣٢، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ١١ من أبواب تروک الاحرام.

٥- التهذیب ٥- ٨٢- ٢٧٥، و الاستبصار ٢- ١٨٨- ٦٣٣.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَأَكَلَ قَبْلَ أَنْ يُلَبِّيَ مِنْهُ (۱)

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن الحجاج از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل کرده است که خود ایشان در مسجد شجره دو رکعت نماز خواند و سپس قصد احرام کردند . سپس بیرون آمد و با خبیصی که در آن زعفران بود آمد و از آن خورد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٤٣ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٤٤٣- ٤- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ وَ غَيْرِهِ مِمَّنْ رَوَى صَفْوَانُ عَنْهُ هَذِهِ الْأَحَادِيثَ الْمُتَقَدِّمَةَ وَ قَالَ هَذِهِ هِيَ عِنْدَنَا مُسْتَفِيضَةٌ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُمَا قَالا إِذَا صَلَّى الرَّجُلُ الرَّكْعَتَيْنِ وَ قَالَ الَّذِي يُرِيدُ أَنْ يَقُولَ مِنْ حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ فِي مَقَامِهِ ذَلِكَ فَإِنَّهُ إِنَّمَا فَرَضَ عَلَى نَفْسِهِ الْحَجَّ وَ عَقَدَ عَقْدَ الْحَجِّ وَ قَالا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص حَيْثُ صَلَّى فِي مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ- صَلَّى وَ عَقَدَ الْحَجَّ وَ لَمْ يَقُلْ صَلَّى وَ عَقَدَ الْإِحْرَامَ فَلِذَلِكَ صَارَ عِنْدَنَا أَنْ لَا يَكُونَ عَلَيْهِ فِيمَا أَكَلَ مِمَّا يَحْرُمُ عَلَى الْمُحْرِمِ وَ لِأَنَّهُ قَدْ جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَأْكُلُ الصَّيْدَ قَبْلَ أَنْ يُلَبِّيَ وَ قَدْ صَلَّى وَ قَدْ قَالَ الَّذِي يُرِيدُ أَنْ يَقُولَ وَ لَكِنْ لَمْ يُلَبِّ (٣) وَ قَالُوا قَالَ أَبَانُ بْنُ تَغْلِبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع يَأْكُلُ الصَّيْدَ وَ غَيْرَهُ فَإِنَّمَا فَرَضَ عَلَى نَفْسِهِ الَّذِي قَالَ فَلَيْسَ لَهُ عِنْدَنَا أَنْ يَرْجِعَ حَتَّى يُتِمَّ إِحْرَامَهُ فَإِنَّمَا فَرْضُهُ عِنْدَنَا عَزِيمَتُهُ (٤) حِينَ فَعَلَ مَا فَعَلَ لَا يَكُونُ لَهُ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى أَهْلِهِ حَتَّى يَمْضِيَ وَ هُوَ مُبَاحٌ لَهُ قَبْلَ ذَلِكَ وَ لَهُ أَنْ يَرْجِعَ مَتَى مَا شَاءَ وَ إِذَا فَرَضَ عَلَى نَفْسِهِ الْحَجَّ ثُمَّ أَتَمَّ بِالتَّلْبِيَةِ فَقَدْ حَرُمَ عَلَيْهِ الصَّيْدُ

١- الفقيه ٢- ٣٢٢- ٢٥٦٧.

۲- التهذيب ٥- ۸۳، و الاستبصار ۲- ۱۸۸- ٦۳٤.

۳- ينبغى حمل الذى قال هنا على الحجّ أو التلفظ بالتلبية، و إلّا لتناقض الكلام، و يحتمل أن يراد بالذى قال فرض الحجّ دون فرض الاحرام، فالحاصل أنّه بعد النية و قبل التلبية يكون قد فرض الحجّ على نفسه و لم يعقد إحرامه، فليس له أن يرجع عن الحجّ و لو على وجه الكراهة لأنّه تلبس به فى الجملة و إن كان قبل التلبية أو ما يقوم مقامها لا ينعقد الاحرام و لا تجب الكفّارة بفعل محرماته. (منه. قده).

٤- فى نسخة- عزمه (هامش المخطوط) و فى المصدر- عزيمة.

وَ غَيْرُهُ وَ وَجَبَ عَلَيْهِ فِى فِعْلِهِ مَا يَجِبُ عَلَى الْمُحْرِمِ لِأَنَّهُ قَدْ يُوجِبُ الْإِحْرَامَ ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ الْإِشْعَارُ وَ التَّلْبِيَةُ وَ التَّقْلِيدُ فَإِذَا فَعَلَ شَيْئاً مِنْ هَذِهِ الثَّلَاثَةِ فَقَدْ أَحْرَمَ وَ إِذَا فَعَلَ الْوَجْهَ الآخَرَ قَبْلَ أَنْ يُلَبِّيَ فَلَبَّى فَقَدْ فَرَضَ (۱).

******

ترجمه:

از ابو جعفر و ابو عبدالله (عليهما السلام) نقل شده است كه فرمودند: وقتى كه مرد دو ركعت نماز در مسجد شجره بخواند و بگويد "آنچه را كه مى خواهم بگويم از حج يا عمره در اين مقام"، آنگاه به او واجب مى شود كه حج را براى خود فرض كند و عقد حج را انجام دهد. و اينكه پيامبر اسلام (صلى الله عليه و آله) در مسجد شجره نماز خوانده و حج را فرض كرده، اما نگفته "نماز خوانده و احرام را عقد كرده"، بنابراين بر اساس اين براى ما اين است كه او را در آنچه كه از آن خورده و از آنچه كه محرم به او است، هيچ چيز واجب نيست. و از آنجا كه در مورد مردى كه صيد مى خورد قبل از آنكه تلبيه كند آمده است و او نماز خوانده و آنچه را كه مى خواست بگويد گفته ولى تلبيه نكرده، آنها گفتند: ابان بن تغلب از ابو عبدالله نقل كرده كه: "اگر شكار و غيره را به دست آورد، آنچه كه گفته بر خودش واجب كرده است، بنابراين از نظر ما نمى تواند برگردد تا زمانى كه احرامش را

کامل کند. از نظر ما او زمانی که آن کار را انجام داد، قصد خود را واجب کرده است، بنابراین نمی تواند به خانواده اش برگردد تا زمانی که ادامه دهد، اما قبل از آن برای او مجاز بود و می توانست هر زمانی که می خواست برگردد. و اگر حج را بر خود واجب کرد و سپس با تلبیه آن را کامل کرد، شکار و غیره بر او حرام می شود و باید به خاطر عملی که انجام داده مانند محرم عمل کند، زیرا احرام با سه چیز می تواند واجب شود: اشعار، تلبیه و تقلید. پس اگر یکی از این سه کار را انجام دهد احرام بسته است، و اگر کار دیگری را قبل از تلبیه انجام دهد و سپس تلبیه کند، حج بر او واجب می شود."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٤٤ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٤٤٤- ٥- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحَدِهِمَا ع أَنَّهُ قَالَ: فِي رَجُلٍ صَلَّى فِي مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ- وَ عَقَدَ الْإِحْرَامَ وَ أَهَلَّ بِالْحَجِّ ثُمَّ مَسَّ الطِّيبَ وَ أَصَابَ طَيْراً أَوْ وَقَعَ عَلَى أَهْلِهِ (٣) قَالَ لَيْسَ بِشَيْ ءٍ حَتَّى يُلَبِّيَ.

******

ترجمه:

از یکی ازدوامام (علیهما السلام) روایت شده که فرمود: در مورد مردی که در مسجد شجره نماز خواند و احرام بست و نیت حج کرد، سپس بوی خوش به خود زد و پرنده ای شکار کرد یا با خانواده اش همبستر شد، فرمود: چیزی بر او نیست تا زمانی که تلبیه بگوید.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٤٥ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٤٤٥- ٦- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ: اغْتَسَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لِلْإِحْرَامِ بِذِي الْحُلَيْفَةِ- ثُمَّ قَالَ لِغِلْمَانِهِ هَاتُوا مَا عِنْدَكُمْ مِنَ الصَّيْدِ حَتَّى نَأْكُلَهُ فَأُتِيَ بِحَجَلَتَيْنِ فَأَكَلَهُمَا.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ عَنْ أَبَانٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ (٥) وَ صَلَّى ثُمَّ قَالَ هَاتُوا مَا عِنْدَكُمْ مِنْ لُحُومِ الصَّيْدِ فَأُتِيَ بِحَجَلَتَيْنِ فَأَكَلَهُمَا قَبْلَ أَنْ يُحْرِمَ (٦)

******

ترجمه:

عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِمی گوید حضرت صادق * درذوالحلیفه غسل کردند برای احرام سپس به غلام خود گفتند پرنده صیدشده بیاورید تا بخوریم پس دوپرنده صید شده را آوردند وایشان آنها را میل کردند مثل همین روایت نقل کرده اند اما گفتند درذوالحلیفه نمازخواندند وسپس گوشت صید طلب کردند وقبل ازاحرام آن دو پرنده میل کردند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٤٦ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٦٤٤٦- ٧- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ مِثْلَهُ إِلَى قَوْلِهِ حَتَّى نَأْكُلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ لِلْإِحْرَامِ ثُمَّ أَتَى مَسْجِدَ الشَّجَرَةِ فَصَلَّى.

******

ترجمه:

ابن مسکان مثل همین روایت را نقل کرده اند تا جمله حتی ناکله ولی درادامه گفته اند برای احرام سپس به مسجد شجره رفته ونمازخواندند

١- فی نسخة من الاستبصار- قلنا قد فرض (هامش المخطوط).

٢- التهذیب ٥- ٨٢- ٢٧٣.

٣- فی المصدر- و اصطاد طیرا و وقع علی أهله.

٤- التهذیب ٥- ٨٣- ٢٧٦.

٥- فی الفقیه زیادة- للاحرام.

٦- الفقیه ٢- ٣٢٢- ٢٥٦٦.

٧- الکافی ٤- ٣٣٠- ٦.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٤٧ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٦٤٤٧- ٨- (١) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی الرَّجُلِ إِذَا تَهَیَّأَ لِلْإِحْرَامِ فَلَهُ أَنْ یَأْتِیَ النِّسَاءَ مَا لَمْ یَعْقِدِ التَّلْبِیَةَ أَوْ یُلَبِّ.

******

ترجمه:

حضرت صادق *: وقتی شخص آماده شد برای احرام می تواند با همسرش مجامعت کند تا زمانیکه تصمیم نگرفته برای تلبیه یا آنرا نگفته باشد

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٤٨ - رقم الحدیث الباب: ٩]

١٦٤٤٨- ٩- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِی رَجُلٍ صَلَّی الظُّهْرَ فِی مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ- وَ عَقَدَ الْإِحْرَامَ ثُمَّ مَسَّ طِیباً أَوْ صَادَ صَیْداً أَوْ وَاقَعَ أَهْلَهُ قَالَ لَیْسَ عَلَیْهِ شَیْ ءٌ مَا لَمْ یُلَبِّ.

******

ترجمه:

از یکی از آن دوامام (علیهما السلام) در مورد مردی که نماز ظهر را در مسجد شجره خواند و سپس احرام بست و بعد از آن عطری لمس کرد یا صیدی شکار کرد یا با همسرش جماع کرد، سؤال شد. فرمود: چیزی بر او نیست مادامی که تلبیه نگفته است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٤٩ - رقم الحدیث الباب: ١٠]

١٦٤٤٩- ١٠- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَرَّارٍ (٤) عَنْ يُونُسَ عَنْ زِيَادِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ ع مَا تَقُولُ فِي رَجُلٍ تَهَيَّأَ لِلْإِحْرَامِ وَ فَرَغَ مِنْ كُلِّ شَيْ ءٍ الصَّلَاةِ (٥) وَ جَمِيعِ الشُّرُوطِ إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يُلَبِّ أَ لَهُ أَنْ يَنْقُضَ ذَلِكَ وَ يُوَاقِعَ النِّسَاءَ فَقَالَ نَعَمْ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٦)

وَ كَذَا الْحَدِيثَانِ قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از زیاد بن مروان روایت است که گفت: به امام کاظم (علیه السلام) گفتم: نظر شما در مورد مردی که برای احرام آماده شده و از همه چیز، نماز و تمام شرایط، فارغ شده است، اما هنوز تلبیه نگفته است، چیست؟ آیا او می تواند آن را نادیده بگیرد و با زنان جماع کند؟ فرمود: بله.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٥٠ - رقم الحدیث الباب: ١١]

١٦٤٥٠- ١١- (٧) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ الْمُحْرِمِ يَدَّهِنُ بَعْدَ الْغُسْلِ قَالَ نَعَمْ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

خدمت حضرت صادق * عرض کردم محرم بعد ازغسل به بدن خود روغن می مالد فرمودند : بله (می تواند)

ص: ٣٣٦

١- الكافى ٤- ٣٣٠- ٧، و التهذيب ٥- ٣١٦- ١٠٩٠، و الاستبصار ٢- ١٩٠- ٦٣٧، و أورده فى الحديث ١ من الباب ١ من أبواب كفّارات الاستمتاع.

٢- الكافى ٤- ٣٣٠- ٨، و التهذيب ٥- ٨٢- ٢٧٣، و الاستبصار ٢- ١٨٩- ٦٣٥، و أورده فى الحديث ٢ من الباب ١١ من أبواب تروک الاحرام.

٣- الكافى ٤- ٣٣١- ١٠.

٤- فى التهذيب- أبيه و إسماعيل بن مهران، و فى الاستبصار- أبيه و إسماعيل بن مرار.

٥- فى التهذيب- إلا الصلاة (هامش المخطوط).

٦- التهذيب ٥- ٣١٦- ١٠٨٩، و الاستبصار ٢- ١٨٩- ٦٣٦.

٧- الكافى ٤- ٣٣٠- ٥، و أورده بتمامه فى الحديث ٤ من الباب ٣٠ من أبواب تروک الاحرام.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٥١ - رقم الحديث الباب: ١٢]

١٦٤٥١- ١٢- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي إِبْرَاهِيمَ ع رَجُلٌ دَخَلَ مَسْجِدَ الشَّجَرَةِ فَصَلَّى وَ أَحْرَمَ وَ خَرَجَ مِنَ الْمَسْجِدِ فَبَدَا لَهُ قَبْلَ أَنْ يُلَبِّيَ أَنْ يَنْقُضَ ذَلِكَ بِمُوَاقَعَةِ النِّسَاءِ أَ لَهُ ذَلِكَ فَكَتَبَ نَعَمْ أَوْ لَا بَأْسَ بِهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (۲).

******

ترجمه:

نامه نوشتم خدمت حضرت کاظم * که مردی وارد مسجد شجره شده بعد ازنمازواحرام بیرون آمده بعد تصمیم گرفت قبل ازتلبیه با مجامعت کردن احرم را بشکند آیا کفاره دارد ؟ حصرت درجئاب نوشتند بله یا اشکالی ندارد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٤٥۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱٦٤٥۲- ۱۳- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِيمَنْ عَقَدَ الْإِحْرَامَ فِي مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ- ثُمَّ وَقَعَ عَلَى أَهْلِهِ قَبْلَ أَنْ يُلَبِّيَ قَالَ لَيْسَ عَلَيْهِ شَيْ ءٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * درمورد کسیکه درمسجد شجره احرام بسته وقبل ازتلبیه با خانواه اش همبسترشده فرمودند : چیزی بعهده اونیست .

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٤٥۳ - رقم الحدیث الباب: ۱٤]

۱٦٤٥۳- ۱٤- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ فِي رَجُلٍ يَلْبَسُ ثِيَابَهُ وَ يَتَهَيَّأُ (٥) لِلْإِحْرَامِ ثُمَّ يُوَاقِعُ أَهْلَهُ قَبْلَ أَنْ يُهِلَّ بِالْإِحْرَامِ قَالَ عَلَيْهِ دَمٌ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى مَنْ لَبَّى سِرّاً وَ لَمْ يَجْهَرْ بِالتَّلْبِيَةِ وَ جَوَّزَ حَمْلَهُ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ وَ يَحْتَمِلُ الْحَمْلُ عَلَى عَقْدِ الْإِحْرَامِ بِالْإِشْعَارِ أَوِ التَّقْلِيدِ.

******

ترجمه:

از احمد بن محمد روایت شده که گفت: شنیدم پدرم می گوید در مورد مردی که لباس احرام پوشیده و آماده احرام شده و سپس قبل از اینکه نیت احرام کند با خانواده اش همبستر می شود، بر او قربانی واجب است.

می گویم: شیخ این روایت را حمل بر کسی کرده که به صورت پنهانی تلبیه گفته و تلبیه را به صورت آشکار انجام نداده است. همچنین احتمال داده که این حکم به عنوان مستحب باشد و نیز احتمال داده که منظور از عقد احرام با اشعار یا تقلید باشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٥٤ - رقم الحديث الباب: ١٥]

١٦٤٥٤- ١٥- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ كِتَابِ الْمَشِيخَةِ لِلْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ قَالَ: قَالَ ابْنُ سِنَانٍ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْإِهْلَالِ بِالْحَجِّ وَ عُقْدَتِهِ قَالَ هُوَ التَّلْبِيَةُ إِذَا لَبَّى وَ هُوَ

١- الكافى ٤- ٣٣١- ٩.

٢- الفقيه ٢- ٣٢٢- ٢٥٦٩.

٣- الفقيه ٢- ٣٢١- ٢٥٦٥.

٤- التهذيب ٥- ٣١٧- ١٠٩١، و الاستبصار ٢- ١٩٠- ٦٣٨.

٥- فی التهذیب- و تهیا.

٦- مستطرفات السرائر- ٧٩- ٧.

مُتَوَجِّهٌ فَقَدْ وَجَبَ عَلَيْهِ مَا يَجِبُ عَلَى الْمُحْرِمِ.

(١)

******

ترجمه:

از حسن بن محبوب روایت شده که گفت: ابن سنان گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره نیت حج و عقد احرام پرسیدم. فرمود: "این (عقد احرام) تلبیه است. هنگامی که تلبیه گفت و به سمت (حج) حرکت کرد، آنچه بر محرم واجب است، بر او واجب می شود."

١٥- بَابُ جَوَازِ الْإِحْرَامِ فِی كُلِّ وَقْتٍ مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ وَ اسْتِحْبَابِ كَوْنِهِ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ بَعْدَ صَلَاةِ الظُّهْرِ

اشارة

(٢) ١٥ بَابُ جَوَازِ الْإِحْرَامِ فِی كُلِّ وَقْتٍ مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ وَ اسْتِحْبَابِ كَوْنِهِ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ بَعْدَ صَلَاةِ الظُّهْرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٤٥٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤٥٥- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ وَ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ الْحَلَبِيِّ كِلَيْهِمَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَضُرُّكَ بِلَيْلٍ أَحْرَمْتَ أَوْ نَهَارٍ إِلَّا أَنَّ أَفْضَلَ ذَلِكَ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ وَ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ جَمِيعاً عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام) فرمود: "احرام بستن در هر زمانی از شب یا روز جایز است، اما بهترین زمان آن هنگام زوال آفتاب (ظهر) است."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٥٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٤٥٦- ٢- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ اعْلَمْ أَنَّهُ وَاسِعٌ لَكَ أَنْ تُحْرِمَ فِي دُبُرِ فَرِيضَةٍ أَوْ نَافِلَةٍ أَوْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : بدان که وسعت دروقت داری که بعد ازنمازواجب یا مستحب شب یا روزمحرم شوی .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٥٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٤٥٧- ٣- (٦) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع أَ لَیْلًا أَحْرَمَ رَسُولُ اللَّهِ ص-

ص: ٣٣٨

١- و تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ١٢ من أبواب أقسام الحجّ. و یأتی ما یدلّ علیه فی الحدیث ٢ من الباب ١ من أبواب کفّارة الاستمتاع.

٢- الباب ١٥ فیه ٧ أحادیث.

٣- التهذیب ٥- ٧٨- ٢٥٦.

٤- الکافی ٤- ٣٣١- ١.

٥- التهذیب ٥- ١٦٩- ٥٦١، و الاستبصار ٢- ٢٥٢- ٨٨٦، و أورد صدره فی الحدیث ٢ من الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

٦- التهذیب ٥- ٧٨- ٢٥٥، و الاستبصار ٢- ١٦٧- ٥٤٩.

أَمْ نَهَاراً فَقَالَ بَلْ نَهَاراً قُلْتُ فَأَیَّةَ سَاعَةٍ قَالَ صَلَاةَ الظُّهْرِ.

******

ترجمه:

از حلبی از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که گفت: از ایشان پرسیدم: آیا رسول خدا (صلی الله علیه و آله) شب احرام بست یا روز؟ فرمود: روز. گفتم: در چه ساعتی؟ فرمود: هنگام نماز ظهر.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٥٨ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٤٥٨- ٤- (١) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: لَا يَضُرُّكَ لَيْلًا أَحْرَمْتَ أَوْ نَهَاراً.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : فرقی نمی کند شب محرم شوی یا روز .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٥٩ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٤٥٩- ٥- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ أَ لَيْلًا أَحْرَمَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَمْ نَهَاراً قَالَ نَهَاراً فَقُلْتُ أَيَّ سَاعَةٍ قَالَ صَلَاةَ الظُّهْرِ فَسَأَلْتُهُ مَتَى تَرَى أَنْ نُحْرِمَ قَالَ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا أَحْرَمَ رَسُولُ اللَّهِ ص صَلَاةَ الظُّهْرِ لِأَنَّ الْمَاءَ كَانَ قَلِيلًا كَانَ فِي رُءُوسِ الْجِبَالِ فَيُهَجِّرُ الرَّجُلُ إِلَى مِثْلِ ذَلِكَ مِنَ الْغَدِ وَ لَا يَكَادُ يَقْدِرُونَ عَلَى الْمَاءِ وَ إِنَّمَا أُحْدِثَتْ هَذِهِ الْمِيَاهُ حَدِيثاً.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

از حلبی از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که گفت: از ایشان پرسیدم: آیا رسول خدا (صلی الله علیه و آله) شب احرام بست یا روز؟ فرمود: روز. گفتم: در چه ساعتی؟ فرمود: هنگام نماز ظهر. پس از او پرسیدم: چه زمانی بهتر است که ما احرام ببندیم؟ فرمود: برای شما تفاوتی ندارد. رسول خدا (صلی الله علیه و آله) هنگام نماز ظهر احرام بست، زیرا آب کم بود و در بالای کوه ها قرار

داشت. بنابراین مرد به سمت آنجا حرکت می کرد و در روز بعد نمی توانست به آب دست یابد. این آب ها اخیراً ایجاد شده اند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٦٠ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٤٦٠- ٦- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ جَمِيعاً عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا انْتَهَيْتَ إِلَى الْعَقِيقِ مِنْ قِبَلِ الْعِرَاقِ- أَوْ إِلَى الْوَقْتِ مِنْ هَذِهِ الْمَوَاقِيتِ وَ أَنْتَ تُرِيدُ الْإِحْرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَانْتِفْ إِبْطَكَ (٥) وَ قَلِّمْ أَظْفَارَكَ وَ اطْلِ عَانَتَكَ وَ خُذْ مِنْ شَارِبِكَ وَ لَا يَضُرُّكَ بِأَيِّ ذَلِكَ بَدَأْتَ ثُمَّ اسْتَكْ وَ اغْتَسِلْ وَ الْبَسْ ثَوْبَيْكَ وَ لْيَكُنْ فَرَاغُكَ مِنْ ذَلِكَ إِنْ شَاءَ

ص: ٣٣٩

١- الکافی ٤- ٣٣٤- ١٤، و أورد ذیله فی الحدیث ١ من الباب ٤ من أبواب المواقیت، و صدره فی الحدیث ١ من الباب ١٨، و قطعة منه فی الحدیث ٦ من الباب ٣٤ من هذه الأبواب.

٢- الکافی ٤- ٣٣٢- ٤.

٣- الفقیه ٢- ٣١٩- ٢٥٥٩.

٤- الکافی ٤- ٣٢٦- ١، و أورد صدره فی الحدیث ٤ من الباب ٦ من هذه الأبواب.

٥- فی المصدر- إبطیک.

اللَّهُ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ فَلَا يَضُرُّكَ ذَلِكَ غَيْرَ أَنِّي أُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ (١) عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَلَا يَضُرُّكَ إِلَّا أَنَّ ذَلِكَ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ يَكُونَ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ (٢)

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: "وقتی از طرف عراق به عقیق یا به یکی از این میقات ها رسیدی و قصد احرام داشتی، اگر خدا بخواهد، زیر بغل خود را تمیز کن، ناخن هایت را بگیر، موهای ناحیه شرمگاهی را بزن، و از سبیلت کوتاه کن. مهم نیست با کدام یک از اینها شروع کنی. سپس مسواک بزن و غسل کن و دو لباس احرام خود را بپوش. بهتر است که این کارها را اگر خدا بخواهد هنگام زوال آفتاب (ظهر) به پایان برسانی، و اگر هنگام زوال آفتاب نبود، اشکالی ندارد. اما من دوست دارم که این کارها هنگام زوال آفتاب انجام شود."

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٦١ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦٤٦١- ٧- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ قَالَ: قَالَ ع الْإِحْرَامُ فِي كُلِّ وَقْتٍ مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ جَائِزٌ وَ أَفْضَلُهُ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٥).

******

ترجمه:

محمد مفید در کتاب المقنعة گفته است: امام (علیه السلام) فرمود: "احرام بستن در هر زمانی از شب یا روز جایز است، اما بهترین زمان آن هنگام زوال آفتاب (ظهر) است."

١٦- بَابُ كَيْفِيَّةِ الْإِحْرَامِ وَ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَهُ بِالْمَأْثُورِ وَ عَدَمِ وُجُوبِ مُقَارَنَةِ النِّيَّةِ بِالتَّلْبِيَةِ

اشارة

(٦) ١٦ بَابُ كَيْفِيَّةِ الْإِحْرَامِ وَ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَهُ بِالْمَأْثُورِ وَ عَدَمِ وُجُوبِ مُقَارَنَةِ النِّيَّةِ بِالتَّلْبِيَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٦٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤٦٢- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَكُونُ الْإِحْرَامُ إِلَّا فِي دُبُرِ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ أَوْ نَافِلَةٍ فَإِنْ كَانَتْ مَكْتُوبَةً أَحْرَمْتَ فِي دُبُرِهَا بَعْدَ التَّسْلِيمِ وَ إِنْ كَانَتْ نَافِلَةً صَلَّيْتَ رَكْعَتَيْنِ وَ أَحْرَمْتَ فِي دُبُرِهِمَا فَإِذَا انْفَتَلْتَ مِنْ صَلَاتِكَ فَاحْمَدِ اللَّهَ

ص: ٣٤٠

١- فى المصدر- ذاک مع الاختيار.

٢- الفقيه ٢- ٣٠٧- ٢٥٣٣.

٣- المقنعة- ٧٠.

٤- تقدم فى الحديث ٤ و على بعض المقصود فى الحديث ١٤ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ، و فى الحديث ٥ من الباب ٩ من الباب ١٤ من هذه الأبواب.

٥- يأتى ما يدلّ عليه فى الحديث ١ من الباب ١٦ و فى الباب ١٨ من هذه الأبواب.

٦- الباب ١٦ فيه حديثان.

٧- الفقيه ٢- ٣١٨- ٢٥٥٨.

وَ أَثْنِ عَلَيْهِ وَ صَلِّ عَلَى النَّبِيِّ ص وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَنِي مِمَّنِ اسْتَجَابَ لَكَ وَ آمَنَ بِوَعْدِكَ وَ اتَّبَعَ أَمْرَكَ فَإِنِّي عَبْدُكَ وَ فِي قَبْضَتِكَ لَا أُوقَى إِلَّا مَا وَقَيْتَ وَ لَا آخُذُ إِلَّا مَا أَعْطَيْتَ وَ قَدْ ذَكَرْتَ الْحَجَّ فَأَسْأَلُكَ أَنْ تَعْزِمَ لِي عَلَيْهِ عَلَى كِتَابِكَ وَ سُنَّةِ نَبِيِّكَ ص وَ تُقَوِّيَنِي عَلَى مَا ضَعُفْتُ عَنْهُ وَ

تَسَلَّمَ مِنِّی مَنَاسِکِی فِی یُسْرٍ مِنْکَ وَ عَافِیَةٍ وَ اجْعَلْنِی مِنْ وَفْدِکَ الَّذِینَ رَضِیتَ وَ ارْتَضَیْتَ وَ سَمَّیْتَ وَ کَتَبْتَ اللَّهُمَّ إِنِّی خَرَجْتُ مِنْ شُقَّةٍ بَعِیدَةٍ وَ أَنْفَقْتُ مَالِی ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِکَ اللَّهُمَّ فَتَمِّمْ لِی حَجِّی وَ عُمْرَتِی اللَّهُمَّ إِنِّی أُرِیدُ التَّمَتُّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَی الْحَجِّ عَلَی کِتَابِکَ وَ سُنَّةِ نَبِیِّکَ ص- فَإِنْ عَرَضَ لِی عَارِضٌ یَحْبِسُنِی فَحُلَّنِی حَیْثُ حَبَسْتَنِی لِقَدَرِکَ الَّذِی قَدَّرْتَ عَلَیَّ اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ تَکُنْ حَجَّةً فَعُمْرَةً أَحْرَمَ لَکَ شَعْرِی وَ بَشَرِی وَ لَحْمِی وَ دَمِی وَ عِظَامِی وَ مُخِّی وَ عَصَبِی مِنَ النِّسَاءِ وَ الثِّیَابِ وَ الطِّیبِ أَبْتَغِی بِذَلِکَ وَجْهَکَ وَ الدَّارَ الآخِرَةَ- قَالَ وَ یُجْزِیکَ أَنْ تَقُولَ هَذَا مَرَّةً وَاحِدَةً حِینَ تُحْرِمُ ثُمَّ قُمْ فَامْشِ هُنَیْهَةً فَإِذَا اسْتَوَتْ بِکَ الْأَرْضُ مَاشِیاً کُنْتَ أَوْ رَاکِباً فَلَبِّ.

وَ

رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ تَرَکَ قَوْلَهُ اللَّهُمَّ إِنِّی خَرَجْتُ إِلَی قَوْلِهِ مَرْضَاتِکَ وَ قَوْلَهُ أَوْ نَافِلَةٍ فَإِنْ کَانَتْ مَکْتُوبَةً (۱).

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: "احرام نمودن تنها بعد از نماز واجب یا نافله جایز است. اگر نماز واجب است، بلافاصله پس از سلام احرام بگیر و اگر نماز نافله است، دو رکعت نماز بخوان و پس از آن احرام بگیر. وقتی از نمازت فارغ شدی، سپاس خدا را اظهار کن، بر او تمجید کن و برای پیامبر (صلی الله علیه و آله) صلوات بفرست و بگو: «خداوندا، من از تو می خواهم که مرا از کسانی که به تو استجابت کرده و به وعده ات ایمان آورده و دستورات تو را پیروی می کنند قرار دهی، زیرا که من بنده اتم و هر چیزی که تو تعیین کنی، من اجرا می کنم، و می

خواهم که مرا در احرام حج قرار دهی بر اساس کتاب و سنت پیامبرت، و مرا در کارهایی که ضعیف برایشان هستم تقویت کنی و راهنمایی کنی در انجام مناسکم به سهولت و آسایش. و مرا جزو وفدی بگردان که تو را راضی و قبول داشته ای و بنام تو نامیده ای و در سجل کتابت درج کرده ای. خداوندا، من از شهری دور و دشوار خارج شدم و مالم را برای رضایت تو هزینه کردم. خداوندا، حجم و عمره را برای تو ارزومندم. اگر برای من حج واجب نباشد، به عمره بپردازم. احرام می کنم برای تو به موی، پوست، گوشت، خون، استخوان، مغز، زنان، لباس و عطر، به دنبال رضایت تو و به سوی دارایی آخرت». و چنین گفتن برایت کفایت می کند و یکبار آن را هنگام احرام بگو. سپس بپاخیز و یک لحظه بر روی آنها پیاده یا سوار شو، سپس برو.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٦٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٤٦٣- ٢- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ ابْنِ

ص: ٣٤١

١- الكافى ٤- ٣٣١- ٢.

٢- التهذيب ٥- ٧٧- ٢٥٣، و الاستبصار ٢- ١٦٦- ٥٤٨.

٣- التهذيب ٥- ٧٩- ٢٦٣، و الاستبصار ٢- ١٦٧- ٥٥٣ الى قوله- و تقبله منى.

سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَرَدْتَ الْإِحْرَامَ وَ التَّمَتُّعَ فَقُلْ اللَّهُمَّ إِنِّی أُرِيدُ مَا أَمَرْتَ بِهِ مِنَ التَّمَتُّعِ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَيَسِّرْ ذَلِکَ لِی وَ تَقَبَّلْهُ مِنِّی وَ أَعِنِّی عَلَيْهِ وَ حُلَّنِی حَيْثُ حَبَسْتَنِی بِقَدَرِکَ الَّذِی قَدَّرْتَ عَلَیَّ أَحْرَمَ لَکَ شَعْرِی وَ بَشَرِی مِنَ النِّسَاءِ وَ الطِّيبِ وَ الثِّيَابِ- وَ إِنْ شِئْتَ فَلَبِّ حِينَ تَنْهَضُ وَ إِنْ شِئْتَ فَأَخِّرْهُ حَتَّى تَرْكَبَ بَعِيرَکَ وَ تَسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةَ فَافْعَلْ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱).

******

ترجمه:

ابن سنانی از امام صادق (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: هرگاه خواستی احرام ببندی و تمتع انجام دهی، بگو: «اللهم إنی أرید ما أمرت به من التمتع بالعمره إلی الحج فیسّر ذلک لی و تقبّله منّی و أعنّی علیه و حلّنی حیث حبستنی بقدرک الذی قدّرت علیّ. أحرم لک شعری و بشری من النساء و الطیب و الثیاب.» و اگر خواستی، پس تلبیه بگو زمانی درحال بلند شدن هستی و اگر خواستی، پس آن را به تأخیر بینداز تا سوار شتر خود شوی و به سمت قبله قرار گیری، پس انجام بده.

۱۷- بَابُ وُجُوبِ النِّيَّةِ فِی الْإِحْرَامِ وَ أَنَّهُ يُجْزِی الْقَصْدُ بِالْقَلْبِ مِنْ غَيْرِ نُطْقٍ وَ اسْتِحْبَابِ الِاقْتِصَارِ عَلَی الْإِضْمَارِ

اشارة

(۲) ۱۷ بَابُ وُجُوبِ النِّيَّةِ فِی الْإِحْرَامِ وَ أَنَّهُ يُجْزِی الْقَصْدُ بِالْقَلْبِ مِنْ غَيْرِ نُطْقٍ وَ اسْتِحْبَابِ الِاقْتِصَارِ عَلَی الْإِضْمَارِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱٦٤٦٤ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱٦٤٦٤- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنِّی أُرِيدُ أَنْ أَتَمَتَّعَ (٤) بِالْعُمْرَةِ إِلَی الْحَجِّ فَكَيْفَ أَقُولُ: قَالَ

تَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّی أُرِیدُ أَنْ أَتَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَی الْحَجِّ عَلَی کِتَابِکَ وَ سُنَّةِ نَبِیِّکَ- وَ إِنْ شِئْتَ أَضْمَرْتَ الَّذِی تُرِیدُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ مِثْلَهُ (٥) وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از حماد بن عثمان از امام صادق (علیه السلام) روایت شده است که گفت: به ایشان گفتم: من می خواهم به عمره تمتع حج مشرف شوم، چگونه بگویم؟ فرمود: بگو «اللهم إنی أرید أن أتمتع بالعمره إلی الحج علی کتابک و سنه نبیک» و اگر خواستی، نیت آنچه را که می خواهی در دل داشته باش.

١- یأتی فی الباب ١٧، و فی الحدیث ٣ من الباب ٢٣، و فی البابین ٣٤، ٣٥ من هذه الأبواب.

٢- الباب ١٧ فیه ٦ أحادیث.

٣- التهذیب ٥- ٧٩- ٢٦١، و الاستبصار ٢- ١٦٧- ٥٥١.

٤- فی نسخة من الفقیه- التمتع (هامش المخطوط).

٥- الفقیه ٢- ٣١٩- ٢٥٦٠.

٦- الکافی ٤- ٣٣٢- ٣.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٦٥ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٤٦٥- ٢- (١) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ (٢) عَنْ أَبِی أَیُّوبَ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ مَوْلَی بَسَّامٍ الصَّیْرَفِیِّ قَالَ: أَرَدْتُ الْإِحْرَامَ بِالْمُتْعَةِ فَقُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- کَیْفَ أَقُولُ: قَالَ تَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّی أُرِیدُ التَّمَتُّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَی الْحَجِّ عَلَی کِتَابِکَ وَ سُنَّةِ نَبِیِّکَ وَ إِنْ شِئْتَ أَضْمَرْتَ الَّذِی تُرِیدُ.

******

ترجمه:

ازابوصباح از امام صادق (علیه السلام) روایت شده است که گفت: به ایشان گفتم: من می خواهم به عمره تمتع حج مشرف شوم، چگونه بگویم؟ فرمود: بگو «اللهم إنی أرید أن أتمتع بالعمره إلی الحج علی کتابک و سنه نبیک» و اگر خواستی، نیت آنچه را که می خواهی در دل داشته باش.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٦٦ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٤٦٦- ٣- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ شُعَیْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع فَقُلْتُ کَیْفَ تَرَی أَنْ أُهِلَّ فَقَالَ إِنْ شِئْتَ سَمَّیْتَ وَ إِنْ شِئْتَ لَمْ تُسَمِّ شَیْئاً فَقُلْتُ لَهُ کَیْفَ تَصْنَعُ أَنْتَ قَالَ أَجْمَعُهُمَا فَأَقُولُ لَبَّیْکَ بِحَجَّةٍ وَ عُمْرَةٍ مَعاً لَبَّیْکَ- ثُمَّ قَالَ أَمَا إِنِّی قَدْ قُلْتُ لِأَصْحَابِکَ غَیْرَ هَذَا.

أَقُولُ: آخِرُهُ مَحْمُولٌ إِمَّا عَلَی التَّقِیَّةِ أَوْ عَلَی الْإِحْرَامِ بِعُمْرَةِ التَّمَتُّعِ وَ قَصْدِ إِنْشَاءِ الْحَجِّ بَعْدَهَا فَإِنَّهُمَا مَعاً عِبَادَةٌ وَاحِدَةٌ لِمَا مَضَی (٤) وَ یَأْتِی (٥).

******

ترجمه:

از یعقوب بن شعیب روایت شده است که گفت: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم و گفتم: چگونه می بینید که من تلبیه بگویم؟ فرمود: اگر خواستی، مشخص کن و اگر خواستی، چیزی مشخص

نکن. پس به او گفتم: شما چگونه انجام می دهید؟ فرمود: هر دو را با هم جمع می کنم و می گویم «لبیک بحجة و عمرة معاً لبیک». سپس فرمود: اما من به یاران شما چیزی غیر از این گفته ام.

می گویم: آخر این روایت حمل می شود یا بر تقیه یا بر احرام به عمره تمتع و قصد ایجاد حج بعد از آن، زیرا هر دو با هم یک عبادت محسوب می شوند به دلیل آنچه گذشت.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٦٧ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٤٦٧- ٤- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ لَبَّى بِحَجَّةٍ وَ عُمْرَةٍ وَ لَيْسَ يُرِيدُ الْحَجَّ قَالَ لَيْسَ بِشَيْ ءٍ وَ لَا يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَفْعَلَ.

******

ترجمه:

از حلبی روایت شده است که گفت: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم درباره مردی که تلبیه به حج و عمره گفت در حالی که قصد حج ندارد. فرمود: این چیزی نیست و نباید این کار را انجام دهد.

ص: ٣٤٣

١- التهذیب ٥- ٧٩- ٢٦٢، الاستبصار ٢- ١٦٧- ٥٥٢.

٢- فی نسخة- إبراهیم بن عمرو (هامش المخطوط).

٣- التهذیب ٥- ٨٨- ٢٩١، و الاستبصار ٢- ١٧٣- ٥٧٣، و أورده فی الحدیث ٦ من الباب ٢١ من هذه الأبواب.

٤- مضى فى الحديث ١ من هذا الباب.

٥- يأتى فى الحديثين ٥، ٦ من هذا الباب.

٦- الكافى ٤- ٥٤١- ٣.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٦٨ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٤٦٨- ٥- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الْحَضْرَمِيِّ وَ زَيْدٍ الشَّحَّامِ وَ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ (٢) قَالُوا أَمَرَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَنْ نُلَبِّيَ وَ لَا نُسَمِّيَ شَيْئاً وَ قَالَ أَصْحَابُ الْإِضْمَارِ أَحَبُّ إِلَيَّ.

******

ترجمه:

از منصور بن حازم روايت شده است كه گفت: امام صادق (عليه السلام) به ما دستور داد كه تلبيه بگوييم و چيزى مشخص نكنيم و فرمود: ياران نيت نهانى (اضمار) نزد من محبوب ترند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٦٩ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٤٦٩- ٦- (٣) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ سَيْفٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى ع قَالَ أَصْحَابُ الْإِضْمَارِ أَحَبُّ إِلَيَّ فَلَبِّ وَ لَا تُسَمِّ شَيْئاً.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ وَ تَرَكَ لَفْظَ أَصْحَابُ (٤) وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ نَحْوَهُ أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ وَ عَلَى جَوَازِ التَّلَفُّظِ (٥).

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار روایت شده است که او از امام موسی کاظم (علیه السلام) پرسید. فرمود: یاران نیت نهانی (اضمار) نزد من محبوب ترند، پس تلبیه بگو و چیزی مشخص نکن.

۱۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ كَوْنِ الْإِحْرَامِ عَقِيبَ فَرِيضَةِ الظُّهْرِ أَوْ غَيْرِهَا فَإِنْ لَمْ يَتَّفِقِ اسْتُحِبَّ أَنْ يُصَلِّيَ لِلْإِحْرَامِ سِتَّ رَكَعَاتٍ أَوْ أَرْبَعاً أَوْ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ يُحْرِمُ

اشارة

(٦) ١٨ بَابُ اسْتِحْبَابِ كَوْنِ الْإِحْرَامِ عَقِيبَ فَرِيضَةِ الظُّهْرِ أَوْ غَيْرِهَا فَإِنْ لَمْ يَتَّفِقِ اسْتُحِبَّ أَنْ يُصَلِّيَ لِلْإِحْرَامِ سِتَّ رَكَعَاتٍ أَوْ أَرْبَعاً أَوْ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ يُحْرِمُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٧٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤٧٠- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ

ص: ٣٤٤

١- الكافى ٤- ٣٣٣- ٨، و التهذيب ٥- ٨٧- ٢٨٧، و الاستبصار ٢- ١٧٢- ٥٦٩.

٢- فى الاستبصار- عن منصور بن حازم (هامش المخطوط) و كذلک التهذيب.

٣- الكافى ٤- ٣٣٣- ٩.

٤- التهذيب ٥- ٨٧- ٢٨٨، و الاستبصار ٢- ١٧٢- ٥٧٠.

٥- يأتى فى الباب ٢١، و فى الحديث ٣ من الباب ٢٣، و فى الباب ٣٤ من هذه الأبواب. و تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الباب ١٦ من هذه الأبواب، و فى الحديثين ٤، ٣٠ من الباب ٢، و فى الحديث ٢ من الباب ١٢ من أبواب أقسام الحجّ.

٦- الباب ١٨ فيه ٥ أحاديث.

٧- الكافى ٤- ٣٣٤- ١٤، و أورد ذيله فى الحديث ١ من الباب ٤ من أبواب المواقيت، و قطعة منه فى الحديث ٤ من الباب ١٥، و صدره فى الحديث ٦ من الباب ٣٤ من هذه الأبواب.

ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: صَلِّ الْمَكْتُوبَةَ ثُمَّ أَحْرِمْ بِالْحَجِّ أَوْ بِالْمُتْعَةِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : نماز واجب خودرا بخوان وسپس محرم شوچه براى حج يا عمره .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٧١ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٤٧١- ٢- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِى الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع أَ رَأَيْتَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا أَحْرَمَ فِى دُبُرِ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ أَ كَانَ يُجْزِيهِ ذَلِكَ قَالَ نَعَمْ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فِى إِحْدَى رِوَايَتَيْهِ فِى دُبُرِ صَلَاةٍ غَيْرِ مَكْتُوبَةٍ (٢).

******

ترجمه:

ابی الصباح الکنانی گفت: به ابی عبدالله * گفتم: نظرتان چیست اگر مردی در پایان نماز واجب، احرام ببندد؟ آیا این کافی است؟ گفتند : بله.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٧٢ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٤٧٢- ٣- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ اعْلَمْ أَنَّهُ وَاسِعٌ لَکَ أَنْ تُحْرِمَ فِي دُبُرِ فَرِيضَةٍ أَوْ نَافِلَةٍ أَوْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ.

******

ترجمه:

از عمر بن یزید از ابی عبدالله (ع) در حدیثی گفت: و بدان که برای تو وسیع است (مجاز است) که در پایان نماز واجب یا مستحب، یا در شب یا روز احرام ببندی.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٧٣ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٤٧٣- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تُصَلِّي لِلْإِحْرَامِ سِتَّ رَكَعَاتٍ تُحْرِمُ فِي دُبُرِهَا.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : برای محرم شدن شش رکعت نماز بخوان ودرپایان محرم شو .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٧٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٤٧٤- ٥- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَرَدْتَ الْإِحْرَامَ فِی غَيْرِ وَقْتِ صَلَاةٍ فَرِيضَةٍ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ أَحْرِمْ فِی دُبُرِهِمَا.

ص: ٣٤٥

١- الكافی ٤- ٣٣٣- ١٠.

٢- التهذيب ٥- ٧٧- ٢٥٤، و الاستبصار ٢- ١٦٦- ٥٤٧.

٣- التهذيب ٥- ١٦٩- ٥٦١، و الاستبصار ٢- ٢٥٢- ٨٨٦، و أورد صدره فی الحديث ٢ من الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

٤- التهذيب ٥- ٧٨- ٢٥٧، و الاستبصار ٢- ١٦٦- ٥٤٥.

٥- التهذيب ٥- ٧٨- ٢٥٨، و الاستبصار ٢- ١٦٦- ٥٤٦.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (١) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٢).

******

ترجمه:

حضرت صادق *: اگردروقتی غيرازوقت نمازواجب خواستی محرم شوی دوركعت نماز بخوان وبعد ازآن محرم شو.

١٩- بَابُ جَوَازِ التَّنَفُّلِ لِلْإِحْرَامِ بَعْدَ الْعَصْرِ وَ فِی سَائِرِ الْأَوْقَاتِ وَ اسْتِحْبَابِ الْقِرَاءَةِ بِالتَّوْحِيدِ وَ الْجَحْدِ فِی سُنَّةِ الْإِحْرَامِ

اشارة

(۳) ۱۹ بَابُ جَوَازِ التَّنَفُّلِ لِلْإِحْرَامِ بَعْدَ الْعَصْرِ وَ فِی سَائِرِ الْأَوْقَاتِ وَ اسْتِحْبَابِ الْقِرَاءَةِ بِالتَّوْحِیدِ وَ الْجَحْدِ فِی سُنَّةِ الْإِحْرَامِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٤۷٥ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱٦٤۷٥- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ (٥) عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ خَمْسُ صَلَوَاتٍ لَا تُتْرَکُ عَلَی حَالٍ (٦) إِذَا طُفْتَ بِالْبَیْتِ وَ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تُحْرِمَ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار گفت: شنیدم که ابا عبدالله (ع) می گفت: پنج نماز است که در هیچ حالتی ترک نمی شوند. وقتی که دور خانه (کعبه) طواف می کنی و وقتی که می خواهی احرام ببندی.....

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٤۷٦ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱٦٤۷٦- ۲- (۷) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ یُونُسَ عَنْ هَاشِمٍ عَنْ أَبِی سَعِیدٍ الْمُکَارِی عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: خَمْسُ صَلَوَاتٍ تُصَلِّیهَا (۸) فِی کُلِّ وَقْتٍ مِنْهَا صَلَاةُ الْإِحْرَامِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : پنج نمازاست درهرشرائطی باید خوانده شود یکی از آنها نماز احرام است .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٧٧ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٤٧٧- ٣- (٩) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِدْرِيسَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ

ص: ٣٤٦

١- تقدم فی الحدیثین ٤ و ١٤ من الباب ٢، و علی بعض المقصود فی الحدیث ٢ من الباب ١٢ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الحدیث ١ من الباب ١٦ من هذه الأبواب.

٢- یأتی فی البابین ١٩ و ٢٠ و فی الحدیث ٣ من الباب ٢٣ و فی الأبواب ٣٤ و ٣٥ و ٥٢ من هذه الأبواب.

٣- الباب ١٩ فیه ٤ أحادیث.

٤- الکافی ٣- ٨٧- ٢، و أورده بتمامه فی الحدیث ٤ من الباب ٣٩ من أبواب المواقیت.

٥- فی المصدر زیادة- و أحمد بن إدریس، عن محمّد بن عبد الجبار جمیعا.

٦- فی المصدر- علی کل حال.

٧- الکافی ٣- ٢٨٧- ١، و أورده بتمامه فی الحدیث ٥ من الباب ٣٩ من أبواب المواقیت.

٨- فی المصدر- تصلیهن.

٩- التهذیب ٥- ٧٨- ٢٥٩.

ع عَنِ الرَّجُلِ یَأْتِی بَعْضَ الْمَوَاقِیتِ بَعْدَ الْعَصْرِ کَیْفَ یَصْنَعُ قَالَ یُقِیمُ إِلَی الْمَغْرِبِ قُلْتُ فَإِنْ أَبَی جَمَّالُهُ أَنْ یُقِیمَ عَلَیْهِ قَالَ لَیْسَ لَهُ أَنْ یُخَالِفَ السُّنَّةَ قُلْتُ أَ لَهُ أَنْ یَتَطَوَّعَ بَعْدَ الْعَصْرِ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ وَ لَکِنِّی أَکْرَهُهُ لِلشُّهْرَةِ وَ تَأْخِیرُ ذَلِکَ أَحَبُّ إِلَیَّ قُلْتُ کَمْ أُصَلِّی إِذَا تَطَوَّعْتُ قَالَ أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ.

******

ترجمه:

از ادریس بن عبدالله گفت: از اباعبدالله (ع) درباره مردی که بعد از عصر به بعضی از میقات ها می رسد، پرسیدم، چگونه عمل کند؟ گفت: تا مغرب اقامه کند. گفتم: اگر شترش (راهنمایش) نپذیرد که اقامت کند، گفت: او نباید سنت را مخالفت کند. گفتم: آیا او می تواند بعد از عصر نافله بخواند؟ گفت: اشکالی ندارد، ولی من به خاطر شهرت (مطرح شدن) آن را دوست ندارم و تأخیر آن را بیشتر دوست دارم. گفتم: چند رکعت نماز بخوانم اگر نافله بخوانم؟ گفت: چهار رکعت.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٧٨ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٤٧٨- ٤- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع فِي الرَّجُلِ يَأْتِي ذَا الْحُلَيْفَةِ- أَوْ بَعْضَ الْأَوْقَاتِ بَعْدَ صَلَاةِ الْعَصْرِ أَوْ فِي غَيْرِ وَقْتِ صَلَاةٍ قَالَ يَنْتَظِرُ (٢) حَتَّى تَكُونَ السَّاعَةُ الَّتِي تُصَلَّى فِيهَا وَ إِنَّمَا قَالَ ذَلِكَ مَخَافَةَ الشُّهْرَةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الصَّلَاةِ (٣).

******

ترجمه:

از ابن فضال از ابوالحسن (ع) درباره مردی که به ذوالحلیفه یا بعضی از میقات ها بعد از نماز عصر یا در غیر وقت نماز می رسد، پرسیدم، گفت: منتظر می ماند تا ساعتی که در آن نماز خوانده می شود، و این را به خاطر ترس از شهرت (مطرح شدن) گفت.

٢٠- بَابُ أَنَّ مَنْ أَحْرَمَ بِغَيْرِ غُسْلٍ أَوْ بِغَيْرِ صَلَاةٍ جَاهِلًا أَوْ عَالِماً اسْتُحِبَّ لَهُ الْإِعَادَةُ

اشارة

(٤) ٢٠ بَابُ أَنَّ مَنْ أَحْرَمَ بِغَيْرِ غُسْلٍ أَوْ بِغَيْرِ صَلَاةٍ جَاهِلًا أَوْ عَالِماً اسْتُحِبَّ لَهُ الْإِعَادَةُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٧٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤٧٩- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَخِيهِ الْحَسَنِ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى الْعَبْدِ الصَّالِحِ أَبِي الْحَسَنِ ع رَجُلٌ أَحْرَمَ بِغَيْرِ صَلَاةٍ أَوْ بِغَيْرِ غُسْلٍ جَاهِلًا أَوْ عَالِماً مَا عَلَيْهِ فِي ذَلِكَ وَ كَيْفَ يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَصْنَعَ فَكَتَبَ يُعِيدُهُ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ

١- الفقيه ٢- ٣٢١- ٢٥٦٤.

٢- فى نسخة- لا ينتظر (هامش المخطوط).

٣- تقدم فى الحديثين ٤ و ٥ من الباب ٣٩ من أبواب مواقيت الصلاة.

٤- الباب ٢٠ فيه حديث واحد.

٥- التهذيب ٥- ٧٨- ٢٦٠.

عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ قَالَ كَتَبَ الْحَسَنُ بْنُ سَعِيدٍ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ ع وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَ (١)

******

ترجمه:

نامه نوشتم خدمت حضرت کاظم * کسی محرم شده بدون نمازوبدون غسل ازروی جهل یا عمدی چه باید بکند نوشتند باید اعاده کند .

۲۱- بَابُ أَنَّهُ يَجِبُ عَلَى الْمُحْرِمِ أَنْ يَنْوِيَ مَا يَجِبُ عَلَيْهِ مِنْ عُمْرَةٍ أَوْ حَجِّ تَمَتُّعٍ أَوْ غَيْرِهِ وَ حُكْمِ مَنْ قَالَ فِي النِّيَّةِ كَإِحْرَامِ فُلَانٍ

اشارة

(۲) ۲۱ بَابُ أَنَّهُ يَجِبُ عَلَى الْمُحْرِمِ أَنْ يَنْوِيَ مَا يَجِبُ عَلَيْهِ مِنْ عُمْرَةٍ أَوْ حَجِّ تَمَتُّعٍ أَوْ غَيْرِهِ وَ حُكْمِ مَنْ قَالَ فِي النِّيَّةِ كَإِحْرَامِ فُلَانٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱٦٤٨٠ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱٦٤٨٠- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي إِبْرَاهِيمَ ع إِنَّ أَصْحَابَنَا يَخْتَلِفُونَ فِي وَجْهَيْنِ مِنَ الْحَجِّ يَقُولُ بَعْضٌ أَحْرِمْ بِالْحَجِّ مُفْرِداً فَإِذَا طُفْتَ بِالْبَيْتِ- وَ سَعَيْتَ بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ فَأَحِلَّ وَ اجْعَلْهَا عُمْرَةً وَ بَعْضُهُمْ يَقُولُ أَحْرِمْ وَ انْوِ الْمُتْعَةَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ أَيُّ هَذَيْنِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ انْوِ الْمُتْعَةَ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار گفت: به ابی ابراهیم (ع) گفتم: اصحاب ما در دو روش حج اختلاف دارند. بعضی می گویند: با حج مفرد احرام ببند، پس وقتی دور خانه (کعبه) طواف کردی و بین صفا و مروه سعی کردی، احلال کن و آن را عمره قرار بده. و بعضی می گویند: احرام ببند و نیت متعه به عمره تا حج کن. کدام یک از این دو برایت محبوب تر است؟ گفت: نیت متعه کن.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٨١ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٤٨١- ٢- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنِ الْحَسَنِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ مُتَمَتِّعٍ (٦) كَيْفَ يَصْنَعُ قَالَ يَنْوِي الْعُمْرَةَ (٧) وَ يُحْرِمُ بِالْحَجِّ.

******

ترجمه:

ابونصر: ازحضرت سوال کردم درمورد کسیکه حج تمتع انجام میدهد چه کند ؟ فرمودند : نیت عمره کند وبه حج محرم شود .

ص: ٣٤٨

١- الکافی ٤- ٣٢٧- ٥.

٢- الباب ٢١ فیه ٧ أحادیث.

٣- الکافی ٤- ٣٣٣- ٥، و أورده فی الحدیث ٩ من الباب ٤ من أبواب أقسام الحجّ.

٤- التهذیب ٥- ٨٠- ٢٦٥، و الاستبصار ٢- ١٦٨- ٥٥٥.

٥- التهذیب ٥- ٨٠- ٢٦٤، و الاستبصار ٢- ١٦٨- ٥٥٤، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ٢٢ من هذه الأبواب.

٦- فی التهذیب- رجل متمتع.

۷- فی التهذیب- ینوی المتعة.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٤۸۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱٦٤۸۲- ۳- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ وَ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ جَمِيعاً عَنْ إِسْمَاعِيلَ الْجُعْفِيِّ قَالَ: خَرَجْتُ أَنَا وَ مُيَسِّرٌ وَ أُنَاسٌ مِنْ أَصْحَابِنَا فَقَالَ لَنَا زُرَارَةُ لَبُّوا بِالْحَجِّ فَدَخَلْنَا عَلَى أَبِی جَعْفَرٍ ع فَقُلْنَا لَهُ أَصْلَحَکَ اللَّهُ إِنَّا نُرِيدُ الْحَجَّ وَ نَحْنُ قَوْمٌ صَرُورَةٌ أَوْ كُلُّنَا صَرُورَةٌ فَكَيْفَ نَصْنَعُ فَقَالَ لَبُّوا بِالْعُمْرَةِ فَلَمَّا خَرَجْنَا قَدِمَ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَعْيَنَ فَقُلْتُ لَهُ أَ لَا تَعْجَبُ مِنْ زُرَارَةَ قَالَ لَنَا لَبُّوا بِالْحَجِّ وَ إِنَّ أَبَا جَعْفَرٍ ع قَالَ لَنَا لَبُّوا بِالْعُمْرَةِ فَدَخَلَ عَلَيْهِ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَعْيَنَ فَقَالَ لَهُ إِنَّ أُنَاساً مِنْ مَوَالِيکَ أَمَرَهُمْ زُرَارَةُ أَنْ يُلَبُّوا بِالْحَجِّ عَنْکَ وَ إِنَّهُمْ دَخَلُوا عَلَيْکَ فَأَمَرْتَهُمْ أَنْ يُلَبُّوا بِالْعُمْرَةِ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع يُرِيدُ كُلُّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ أَنْ يَسْمَعَ عَلَى حِدَةٍ أَعِدْهُمْ عَلَيَّ فَدَخَلْنَا فَقَالَ لَبُّوا بِالْحَجِّ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص لَبَّى بِالْحَجِّ (۲).

أَقُولُ: رِوَايَةُ زُرَارَةَ مَحْمُولَةٌ عَلَى التَّقِيَّةِ أَوْ عَلَى الْجَوَازِ فِی الْحَجِّ الْمَنْدُوبِ أَوْ عَلَى أَهْلِ مَكَّةَ وَ مَنْ قَارَبَهَا لِمَا تَقَدَّمَ هُنَا (۳) وَ فِی أَقْسَامِ الْحَجِّ (٤).

******

ترجمه:

اسماعیل الجعفی گفت: من و میسر و گروهی از اصحابمان بیرون رفتیم و زراره به ما گفت: به حج تلبیه بگویید. پس نزد ابی جعفر (ع) رفتیم و به ایشان گفتیم: خداوند شما را اصلاح کند، ما قصد حج داریم و ما قومی صروره (کسانی که اولین بار به حج می روند) هستیم، یا همه ما صروره هستیم، پس چگونه عمل کنیم؟ گفتند : به عمره تلبیه بگویید. وقتی بیرون آمدیم، عبدالملک بن اعین آمد. به او گفتم: آیا از زراره تعجب نمی کنی؟ او به ما گفت که به حج تلبیه بگویید و ابی جعفر (ع) به ما گفتند که به عمره تلبیه بگویید. پس عبدالملک بن اعین نزد ایشان رفت و گفت: برخی از موالی شما

هستند که زراره به آنها امر کرده که به حج تلبیه بگویند و آنان نزد شما آمدند وشما به آنان امر کردی که به عمره تلبیه بگویند. ابی جعفر (ع) گفتند : هر کدام از آنان می خواهد به طور جداگانه بشنود، آنان را دوباره نزد من بیاور. پس وارد شدیم و گفتند : به حج تلبیه بگویید، زیرا رسول خدا (ص) به حج تلبیه گفتند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٤۸۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱٦٤۸۳- ٤- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع بِأَيِّ شَيْءٍ أُهِلُ

ص: ۳٤۹

۱- التهذیب ٥- ۸۷- ۲۹۰، و الاستبصار ۲- ۱۷۳- ٥۷۲.

۲- فیه جواز العمل بروایة الثقة مع إمکان المشافهة. (منه. قده).

۳- تقدم فی الحدیثین ۱ و ۲ من هذا الباب.

٤- تقدم فی الباب ۳ من أبواب أقسام الحجّ.

٥- التهذیب ٥- ۸٦- ۲۸٦، و الاستبصار ۲- ۱۷۲- ٥٦۸، و أورد ذیله فی الحدیث ۱ من الباب ۲۱ من أبواب أقسام الحجّ.

فَقَالَ لَا تُسَمِّ حَجّاً وَ لَا عُمْرَةً (۱) وَ أَضْمِرْ فِي نَفْسِكَ الْمُتْعَةَ فَإِنْ أَدْرَكْتَ مُتَمَتِّعاً وَ إِلَّا كُنْتَ حَاجّاً.

******

ترجمه:

أبان بن تغلب گفت: به ابی عبدالله (ع) گفتم: با چه چیزی احرام ببندم؟ پس گفتند : نه حج را نام ببر و نه عمره را، و در دلت نیت متعه کن، پس اگر موفق شدی (به عمره و سپس حج) تمتع کرده ای، وگرنه حج گزار خواهی بود.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٨٤ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٤٨٤- ٥- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ ع فَقَالَ لِي بِمَا أَهْلَلْتَ فَقُلْتُ بِالْعُمْرَةِ فَقَالَ لِي أَ فَلَا أَهْلَلْتَ بِالْحَجِّ وَ نَوَيْتَ الْمُتْعَةَ فَصَارَتْ عُمْرَتُكَ كُوفِيَّةً وَ حَجَّتُكَ مَكِّيَّةً وَ لَوْ كُنْتَ نَوَيْتَ الْمُتْعَةَ وَ أَهْلَلْتَ بِالْحَجِّ كَانَتْ حَجَّتُكَ وَ عُمْرَتُكَ كُوفِيَّتَيْنِ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى أَنَّهُ نَوَى الْعُمْرَةَ الْمُفْرَدَةَ دُونَ الْمُتَمَتَّعِ بِهَا وَ اسْتَشْهَدَ بِبَقِيَّةِ الْحَدِيثِ.

******

ترجمه:

حمران بن اعین گفت: نزد ابی جعفر (ع) رفتم و ایشان به من گفتند : با چه چیزی احرام بستی؟ گفتم: با عمره. پس به من گفتند : آیا با حج احرام نبستی و نیت متعه نکردی؟ پس عمره ات کوفی شد و حجت مکی شد. و اگر نیت متعه کرده بودی و با حج احرام بسته بودی، حج و عمره ات هر دو کوفی می شدند.

می گویم : شیخ این حدیث را بر این حمل کرده که نیت عمره مفرده کرده، نه عمره ای که برای تمتع باشد، و با بقیه حدیث شاهد آورده است.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٨٥ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٤٨٥- ٦- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ شُعَیْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع فَقُلْتُ کَیْفَ تَرَی لِی أَنْ أُهِلَّ فَقَالَ إِنْ شِئْتَ سَمَّیْتَ وَ إِنْ شِئْتَ لَمْ تُسَمِّ شَیْئاً فَقُلْتُ لَهُ کَیْفَ تَصْنَعُ أَنْتَ قَالَ أَجْمَعُهُمَا فَأَقُولُ لَبَّیْکَ بِحَجَّةٍ وَ عُمْرَةٍ مَعاً ثُمَّ قَالَ أَمَا إِنِّی قَدْ قُلْتُ لِأَصْحَابِکَ غَیْرَ هَذَا.

أَقُولُ: تَقَدَّمَ الْوَجْهُ فِیهِ (٤).

******

ترجمه:

یعقوب بن شعیب گفت: از ابا عبدالله (ع) پرسیدم: چگونه می بینی که احرام ببندم؟ گفت: اگر خواستی، نام ببر و اگر خواستی، چیزی را نام نبر. پس به او گفتم: شما چگونه عمل می کنید؟ گفت: هر دو را جمع می کنم و می گویم: «لبیک به حج و عمره با هم». سپس گفت: اما من به اصحابت غیر از این گفته ام.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٨٦ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦٤٨٦- ٧- (٥) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ عُثْمَانَ خَرَجَ حَاجّاً فَلَمَّا صَارَ إِلَی الْأَبْوَاءِ أَمَرَ مُنَادِیاً یُنَادِی بِالنَّاسِ اجْعَلُوهَا حَجَّةً وَ لَا تَمَتَّعُوا فَنَادَی الْمُنَادِی فَمَرَّ

١- فی التهذیب- لا تسم لا حجا و لا عمرة (هامش المخطوط).

٢- التهذیب ٥- ٨٨- ٢٩٢، و الاستبصار ٢- ١٧٤- ٥٧٣.

۳- التهذيب ٥- ٨٨- ٢٩١، و الاستبصار ٢- ١٧٣- ٥٧٣، و أورده فی الحديث ٣ من الباب ١٧ من هذه الأبواب.

٤- تقدم فی ذيل الحديث ٣ من الباب ١٧ من هذه الأبواب.

٥- التهذيب ٥- ٨٥- ٢٨٢.

الْمُنَادِی بِالْمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ فَقَالَ أَمَا لَتَجِدَنَّ عِنْدَ الْقَلَائِصِ رَجُلًا يُنْكِرُ (١) مَا تَقُولُ فَلَمَّا انْتَهَی الْمُنَادِی إِلَی عَلِيٍّ ع- وَ كَانَ عِنْدَ رَكَائِبِهِ يُلْقِمُهَا خَبَطاً وَ دَقِيقاً فَلَمَّا سَمِعَ النِّدَاءَ تَرَكَهَا وَ مَضَی إِلَی عُثْمَانَ- وَ قَالَ مَا هَذَا الَّذِی أَمَرْتَ بِهِ فَقَالَ رَأْیٌ رَأَيْتُهُ فَقَالَ وَ اللَّهِ لَقَدْ أَمَرْتَ بِخِلَافِ رَسُولِ اللَّهِ ص- ثُمَّ أَدْبَرَ مُوَلِّياً رَافِعاً صَوْتَهُ لَبَّيْكَ بِحَجَّةٍ وَ عُمْرَةٍ مَعاً لَبَّيْكَ وَ كَانَ مَرْوَانُ بْنُ الْحَكَمِ (٢) يَقُولُ بَعْدَ ذَلِكَ فَكَأَنِّی أَنْظُرُ إِلَی بَيَاضِ الدَّقِيقِ مَعَ خُضْرَةِ الْخَبَطِ عَلَی ذِرَاعَيْهِ.

أَقُولُ: الْمُرَادُ أَنَّهُ لَبَّی بِالْعُمْرَةِ الْمُتَمَتَّعِ بِهَا إِلَی الْحَجِّ فَيَكُونُ نَوَی الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ مَعاً لِشِدَّةِ ارْتِبَاطِهِمَا بِدَلِيلِ إِنْكَارِ النَّهْيِ عَنِ التَّمَتُّعِ أَوْ أَنَّهُ لَمْ يَقْدِرْ عَلَی التَّصْرِيحِ بِأَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ لِلتَّقِيَّةِ وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٣) وَ يَأْتِی مَا ظَاهِرُهُ الْمُنَافَاةُ وَ نُبَيِّنُ وَجْهَهُ (٤) وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی حُكْمِ مَنْ قَالَ فِی النِّيَّةِ كَإِحْرَامِ فُلَانٍ فِی كَيْفِيَّةِ الْحَجِّ (٥).

******

ترجمه:

حلبی از امام صادق (عليه السلام) روايت می كند كه فرمود: «عثمان به حج رفت، و هنگامی كه به منطقه "ابواء" رسيد، دستور داد كه منادی (اعلام كننده ای) در ميان مردم ندا كند: "حج را انجام دهيد و تمتع (جمع بين حج و عمره) نكنيد." منادی ندا داد و منادی به مقداد بن اسود رسيد و گفت: «آيا مردی را نزد شتران نمی يابی كه آنچه را كه می گويی انكار كند؟» وقتی منادی به علی (عليه السلام) رسيد، او نزد شترانش بود و به آن ها خبط (نوعی برگ درخت) و دقيق (نوعی غذای ساده) می داد. وقتی علی (عليه السلام) ندا را شنيد، آن را رها كرد و به سمت عثمان رفت و گفت: «اين چيست كه

دستور دادی؟» عثمان پاسخ داد: «این نظر من است.» علی (علیه السلام) گفت: «به خدا قسم که خلاف دستور رسول خدا (صلی الله علیه و آله) عمل کرده ای.» سپس علی (علیه السلام) با صدای بلند گفت: «لبیک به حج و عمره با هم، لبیک.» مروان بن حکم می گفت: «پس از آن، گویی سفیدی دقیق و سبزی خبط را بر دستانش می دیدم.

می گویم :

مراد از این حدیث این است که علی (علیه السلام) با حج تمتع موافق بود و این حج را به همراه عمره انجام داد، در حالی که عثمان از تمتع نهی کرده بود. این نشان دهنده شدت ارتباط حج و عمره است و یا ممکن است به دلیل تقیه (پنهان کاری در دین) نتوانسته باشد به طور کامل و آشکارتر از این مخالفت کند.

۲۲- بَابُ جَوَازِ نِيَّةِ الْحَجِّ إِذَا لَمْ تَجِبْ عُمْرَةُ التَّمَتُّعِ ثُمَّ يَعْدِلُ عَنْهُ إِلَيْهَا إِذَا لَمْ يَسُقْ هَدْياً وَ أَنَّ مَنْ نَوَى نَوْعاً وَ نَطَقَ بِغَيْرِهِ كَانَ الْمُعْتَبَرُ النِّيَّةَ

اشارة

(٦) ٢٢ بَابُ جَوَازِ نِيَّةِ الْحَجِّ إِذَا لَمْ تَجِبْ عُمْرَةُ التَّمَتُّعِ ثُمَّ يَعْدِلُ عَنْهُ إِلَيْهَا إِذَا لَمْ يَسُقْ هَدْياً وَ أَنَّ مَنْ نَوَى نَوْعاً وَ نَطَقَ بِغَيْرِهِ كَانَ الْمُعْتَبَرُ النِّيَّةَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٨٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤٨٧- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى

۱- فی نسخة- لا یقبل (هامش المخطوط).

۲- فی المصدر زیادة- لعنه اللّه.

۳- یأتی فی الباب ۲۲ من هذه الأبواب.

٤- یأتی فی الحدیث ٦ من الباب ۲۲ من هذه الأبواب.

٥- تقدم فی الأحادیث ٤ و ١٤ و ۳۲ من الباب ۲ من أبواب أقسام الحجّ.

٦- الباب ۲۲ فیه ۸ أحادیث.

۷- التهذیب ٥- ۸۰- ۲٦٤، و الاستبصار ۲- ١٦۸- ٥٥٤، و أورده فی الحدیث ۲ من الباب ۲۱ من هذه الأبواب.

عَنِ ابْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ مُتَمَتِّعٍ کَیْفَ یَصْنَعُ قَالَ یَنْوِی الْعُمْرَةَ (۱) وَ یُحْرِمُ بِالْحَجِّ.

******

ترجمه:

ابونصر: ازحضرت کاظم * سوال کردم درمورد اینکه شحص متمتع چه کند ؟ فرمودند نیت عمره کند وبرای حج محرم شود

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٨٨ - رقم الحدیث الباب: ۲]

١٦٤٨٨- ۲- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْیَنَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنِ التَّلْبِیَةِ فَقَالَ لِی لَبِّ بِالْحَجِّ فَإِذَا دَخَلْتَ مَکَّةَ طُفْتَ بِالْبَیْتِ وَ صَلَّیْتَ وَ أَحْلَلْتَ.

******

ترجمه:

حمران بن اعین : ازحضرت باقر* پرسیدم ازلبیک گفتن پس فرمودند : به نیت حج لبیک بگووقتی وارد مکه شدی وطواف کرده ونماز(طواف) خواندی ازاحرام خارج می شوی .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٨٩ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٤٨٩- ٣- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع كَيْفَ أَتَمَتَّعُ قَالَ تَأْتِي الْوَقْتَ فَتُلَبِّي بِالْحَجِّ فَإِذَا دَخَلْتَ مَكَّةَ طُفْتَ بِالْبَيْتِ- وَ صَلَّيْتَ رَكْعَتَيْنِ خَلْفَ الْمَقَامِ وَ سَعَيْتَ بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- وَ قَصَّرْتَ وَ أَحْلَلْتَ مِنْ كُلِّ شَيْ ءٍ وَ لَيْسَ لَكَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ مَكَّةَ حَتَّى تَحُجَّ.

******

ترجمه:

زرارة بن أعین گفت: به امام باقر (علیه السلام) گفتم: چگونه حج تمتع انجام دهم؟ فرمود: به وقت (معین) می رسی و به نیت حج تلبیه می گویی. وقتی وارد مکه شدی، به دور خانه (کعبه) طواف می کنی و دو رکعت نماز پشت مقام (ابراهیم) می خوانی و بین صفا و مروه سعی می کنی و (موی خود را) کوتاه می کنی و از همه چیز (محرمات احرام) حلال می شوی. و نباید از مکه خارج شوی تا اینکه حج انجام دهی.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٩٠ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٤٩٠- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى ع كَيْفَ أَصْنَعُ إِذَا أَرَدْتُ أَنْ أَتَمَتَّعَ فَقَالَ لَبِّ بِالْحَجِّ وَ انْوِ الْمُتْعَةَ فَإِذَا دَخَلْتَ مَكَّةَ طُفْتَ بِالْبَيْتِ- وَ صَلَّيْتَ الرَّكْعَتَيْنِ خَلْفَ الْمَقَامِ- وَ سَعَيْتَ بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ وَ قَصَّرْتَ فَنَسَخْتَهَا وَ جَعَلْتَهَا مُتْعَةً.

******

ترجمه:

احمد بن محمد گفت: به امام علی بن موسی الرضا (علیه السلام) گفتم: چگونه انجام دهم هنگامی که می خواهم حج تمتع انجام دهم؟ فرمود: به نیت حج تلبیه بگو و نیت تمتع کن. وقتی وارد مکه شدی، به دور خانه (کعبه) طواف کن و دو رکعت نماز پشت مقام (ابراهیم) بخوان و بین صفا و مروه سعی کن و (موی خود را) کوتاه کن. سپس آن را (حج) به تمتع تبدیل کن.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٩١ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٤٩١- ٥- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ لَبَّى بِالْحَجِّ مُفْرِداً ثُمَّ دَخَلَ مَكَّةَ وَ طَافَ بِالْبَيْتِ وَ سَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- قَالَ فَلْيُحِلَّ وَ لْيَجْعَلْهَا مُتْعَةً إِلَّا أَنْ

ص: ٣٥٢

١- فى التهذيب- المتعة.

٢- التهذيب ٥- ٨٦- ٢٨٣، و الاستبصار ٢- ١٧١- ٥٦٥.

٣- التهذيب ٥- ٨٦- ٢٨٤، و الاستبصار ٢- ١٧١- ٥٦٦، و أورد قطعة منه فى الحديث ١ من الباب ٢٢ من أبواب أقسام الحجّ.

٤- التهذيب ٥- ٨٦- ٢٨٥، و الاستبصار ٢- ١٧٢- ٥٦٧.

٥- التهذيب ٥- ٨٩- ٢٩٣، و الاستبصار ٢- ١٧٤- ٥٧٥، و أورده بطريق آخر فی الحديث ٤ من الباب ٥ من أبواب أقسام الحجّ.

يَكُونَ سَاقَ الْهَدْيَ فَلَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُحِلَّ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ.

******

ترجمه:

معاوية بن عمار گفت: از امام صادق (عليه السلام) در مورد مردی كه به نيت حج مفرد تلبيه گفته و سپس وارد مكه شده و طواف خانه (كعبه) و سعی بين صفا و مروه انجام داده سؤال كردم. فرمود: بايد احلال (خروج از احرام) كند و حجش را به تمتع تبديل كند، مگر اينكه قربانی همراه داشته باشد، در اين صورت نمی تواند احلال كند تا زمانی كه قربانی به محل خود برسد.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٤٩٢ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٤٩٢- ٦- (١) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى ع- إِنَّ ابْنَ السَّرَّاجِ رَوَى عَنْكَ أَنَّهُ سَأَلَكَ عَنِ الرَّجُلِ يُهِلُّ بِالْحَجِّ ثُمَّ يَدْخُلُ مَكَّةَ- فَطَافَ بِالْبَيْتِ سَبْعاً وَ سَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- فَيَفْسَخُ ذَلِكَ وَ يَجْعَلُهَا مُتْعَةً فَقُلْتُ لَهُ لَا فَقَالَ قَدْ سَأَلَنِي عَنْ ذَلِكَ فَقُلْتُ لَهُ لَا وَ لَهُ أَنْ يُحِلَّ وَ يَجْعَلَهَا مُتْعَةً وَ آخِرُ عَهْدِي بِأَبِي أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى الْفَضْلِ بْنِ الرَّبِيعِ- وَ عَلَيْهِ ثَوْبَانِ وَ سَاجٌ (٢) فَقَالَ الْفَضْلُ بْنُ الرَّبِيعِ- يَا أَبَا الْحَسَنِ إِنَّ لَنَا بِكَ أُسْوَةً أَنْتَ مُفْرِدٌ لِلْحَجِّ وَ أَنَا مُفْرِدٌ لِلْحَجِّ فَقَالَ لَهُ أَبِي لَا مَا أَنَا مُفْرِدٌ أَنَا مُتَمَتِّعٌ فَقَالَ لَهُ الْفَضْلُ بْنُ الرَّبِيعِ فَلِمَ الآنَ أَنْ أَتَمَتَّعَ وَ قَدْ طُفْتُ بِالْبَيْتِ فَقَالَ لَهُ أَبِي نَعَمْ فَذَهَبَ بِهَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ- إِلَى سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ وَ أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ ع قَالَ لِلْفَضْلِ بْنِ الرَّبِيعِ- كَذَا وَ كَذَا يُشَنِّعُ بِهَا عَلَى أَبِي.

أَقُولُ: رِوَايَةُ ابْنِ السَّرَّاجِ وَاضِحَةٌ فِي التَّقِيَّةِ.

******

ترجمه:

صفوان بن یحیی گفت: به امام علی بن موسی الرضا (علیه السلام) گفتم: ابن السراج از شما روایت کرده که از شما درباره مردی که به نیت حج تلبیه گفته و سپس وارد مکه شده و هفت بار به دور خانه (کعبه) طواف کرده و بین صفا و مروه سعی کرده، سؤال کرده است که آیا می تواند نیت خود را تغییر داده و آن را به حج تمتع تبدیل کند. شما به او گفته اید نه. امام فرمود: او از من درباره این مسئله پرسید و من به او گفتم نه، ولی او می تواند احلال کند و آن را به تمتع تبدیل کند. آخرین باری که پدرم را دیدم، او نزد فضل بن ربیع رفت و دو لباس ساده بر تن داشت. فضل بن ربیع گفت: ای اباالحسن، ما به تو اقتدا می کنیم، تو حج مفرد انجام می دهی و من نیز حج مفرد انجام می دهم. پدرم به او گفت: نه، من حج مفرد انجام نمی دهم، من حج تمتع انجام می دهم. فضل بن ربیع گفت: آیا اکنون می توانم تمتع کنم در حالی که به دور خانه (کعبه) طواف کرده ام؟ پدرم به او گفت: بله. محمد بن جعفر این را به سفیان بن عیینه و اصحابش گفت و گفت: موسی بن جعفر (علیه السلام) به فضل بن ربیع چنین و چنان گفت، و این را علیه پدرم نقل کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٩٣ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦٤٩٣- ٧- (٣) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى (٤) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ كَيْفَ تَصْنَعُ بِالْحَجِّ فَقَالَ أَمَّا نَحْنُ فَنَخْرُجُ فِي وَقْتٍ ضَيِّقٍ تَذْهَبُ فِيهِ الْأَيَّامُ فَأُفْرِدُ لَهُ الْحَجَّ قَالَ قُلْتُ: رَأَيْتَ إِنْ أَرَادَ الْمُتْعَةَ كَيْفَ يَصْنَعُ قَالَ يَنْوِي الْمُتْعَةَ وَ يُحْرِمُ بِالْحَجِّ.

******

ترجمه:

احمد بن محمد بن ابی نصر از امام رضا (علیه السلام) نقل می کند: به او گفتم: چگونه حج انجام می دهید؟ فرمود: اما ما در زمانی محدود (و تنگ) خارج می شویم که روزها در آن از بین می روند، پس من حج مفرد انجام می دهم. گفتم: اگر کسی بخواهد حج تمتع انجام دهد، چگونه باید عمل کند؟ فرمود: نیت تمتع کند و با نیت حج احرام ببندد.

۱- التهذیب ٥- ۸۹- ۲۹٤، و الاستبصار ۲- ۱۷٤- ٥۷٦.

۲- الساج- الطیلسان الأخضر- (الصحاح- سوج- ۱- ۳۲۳).

۳- قرب الإسناد- ۱٦۹.

٤- فی المصدر- محمّد بن الحسین بن أبی الخطاب.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٤۹٤ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱٦٤۹٤- ۸- (۱)، و الحدیث هکذا-

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی أَقْسَامِ الْحَجِّ (۲) وَ غَیْرِ ذَلِکَ (۳).

******

ترجمه:

۲۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ اشْتِرَاطِ الْمُحْرِمِ عَلَی رَبِّهِ أَنْ یَحُلَّهُ حَیْثُ حَبَسَهُ وَ إِنْ لَمْ تَکُنْ حَجَّةً فَعُمْرَةً

اشارة

(٤) ۲۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ اشْتِرَاطِ الْمُحْرِمِ عَلَی رَبِّهِ أَنْ یَحُلَّهُ حَیْثُ حَبَسَهُ وَ إِنْ لَمْ تَکُنْ حَجَّةً فَعُمْرَةً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٩٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤٩٥- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ (٦) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَشْتَرِطُ فِي الْحَجِّ كَيْفَ يَشْتَرِطُ قَالَ يَقُولُ حِينَ يُرِيدُ أَنْ يُحْرِمَ أَنْ حُلَّنِي حَيْثُ حَبَسْتَنِي فَإِنْ حَبَسْتَنِي فَهِيَ عُمْرَةٌ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

ابی صباح کنانی گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره مردی که در حج شرط می کند پرسیدم. چگونه شرط می کند؟ فرمود: زمانی که می خواهد احرام ببندد، می گوید: «خدایا، من را از احرام خارج کن در جایی که مرا متوقف کردی.» پس اگر مرا متوقف کردی، این (حج) به عمره تبدیل شود.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٩٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٤٩٦- ٢- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُعْتَمِرُ عُمْرَةً مُفْرَدَةً يَشْتَرِطُ عَلَى رَبِّهِ أَنْ يَحُلَّهُ

١- قرب الإسناد- ١٠٤

٢- تقدم فی البابین ٢ و ٥ من أبواب أقسام الحجّ.

٣- تقدم فی الحدیث ٣ من الباب ٢١ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٢٣ فیه ٤ أحادیث.

٥- التهذیب ٥- ٨١- ٢٦٩، و الاستبصار ٢- ١٦٩- ٥٥٧، و أورده بتمامه فی الحدیث ٢ من الباب ٢٤ من هذه الأبواب.

٦- فی المصدر- موسی بن القاسم.

٧- الکافی ٤- ٣٣٥- ١٥.

حَيْثُ حَبَسَهُ وَ مُفْرِدُ الْحَجِّ يَشْتَرِطُ عَلَى رَبِّهِ إِنْ لَمْ تَكُنْ حَجَّةً فَعُمْرَةً.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

عَنْ فُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُعْتَمِرُ عُمْرَةً مُفْرَدَةً يَشْتَرِطُ عَلَى رَبِّهِ أَنْ يَحُلَّهُ

١- التهذیب ٥- ٨١- ٢٧١.

حَيْثُ حَبَسَهُ وَ مُفْرِدُ الْحَجِّ يَشْتَرِطُ عَلَى رَبِّهِ إِنْ لَمْ تَكُنْ حَجَّةً فَعُمْرَةً.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٩٧ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٤٩٧- ٣- (١) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِیدِ وَ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِیعاً عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِیرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ إِذَا أَتَیْتَ مَسْجِدَ الشَّجَرَةِ فَافْرِضْ قُلْتُ (٢) وَ أَیُّ شَیْ ءٍ الْفَرْضُ قَالَ تُصَلِّی رَکْعَتَیْنِ ثُمَّ تَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّی أُرِیدُ أَنْ أَتَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَی الْحَجِّ فَإِنْ أَصَابَنِی قَدَرُکَ (فَحُلَّنِی حَیْثُ حَبَسْتَنِی بِقَدَرِکَ) (٣) فَإِذَا أَتَیْتَ الْمِیلَ فَلَبِّهْ (٤).

******

ترجمه:

حنان بن سدیر گفت: از امام صادق (علیه السلام) شنیدم که فرمود: وقتی به مسجد شجره آمدی، نیت احرام کن. گفتم: نیت احرام چیست؟ فرمود: دو رکعت نماز می خوانی و سپس می گویی: «خدایا، من قصد دارم به نیت تمتع از عمره به حج وارد شوم. پس اگر تقدیر تو به من رسید (و مرا متوقف کرد)، در جایی که مرا با تقدیرت متوقف کردی، مرا از احرام خارج کن.» و وقتی به میقات رسیدی، تلبیه بگو.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٤٩٨ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٤٩٨- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْیَنَ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ یَقُولُ حُلَّنِی حَیْثُ حَبَسْتَنِی قَالَ هُوَ حِلٌّ حَیْثُ حَبَسَهُ اللَّهُ قَالَ أَوْ لَمْ یَقُلْ.

وَ

رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُکَیْرٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ حُمْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ (٦).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٧) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٨).

******

ترجمه:

حمران بن اعین : ازحضرت صادق سوال کردم کسی می گوید خدایا ورا ازاحرام خارج کن هرکجا مرا حبس کردی حضرت فرمودند : این فرد هرجائ که خدا اورا حبس کرد ازاحرام خارج می شود حتی اگر نگفته باشد .

ص: ۳۵۵

۱- قرب الإسناد- ۵۸.

۲- فی المصدر- قال- قلت-.

۳- فی المصدر- فجلنی حیث یجیئنی قدرک.

٤- فی المصدر- المیلة فلب.

٥- الفقیه ۲- ۳۲۰- ۲٥٦۱، و أورده فی الحدیث ۲ من الباب ۲٥ من هذه الأبواب، و عن موضع آخر فی الحدیث ۳ من الباب ۸ من أبواب الاحصار.

٦- الکافی ٤- ۳۳۳- ٦.

۷- تقدم فی الباب ۹ من أبواب الاعتکاف، و فی الباب ۱٦ من هذه الأبواب.

۸- یأتی فی البابین ۲٤ و ۲٥ من هذه الأبواب، و فی الباب ۸ من أبواب الاحصار و الصد.

۲٤- بَابُ أَنَّ الْمُشْتَرِطَ إِذَا أُحْصِرَ لَمْ یَسْقُطْ عَنْهُ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ إِنْ کَانَ وَاجِباً وَ إِلَّا سَقَطَ

اشارة

(۱) ۲٤ بَابُ أَنَّ الْمُشْتَرِطَ إِذَا أُحْصِرَ لَمْ یَسْقُطْ عَنْهُ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ إِنْ کَانَ وَاجِباً وَ إِلَّا سَقَطَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٤٩٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٤٩٩- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ يَعْنِي لَيْثَ بْنَ الْبَخْتَرِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَشْتَرِطُ فِي الْحَجِّ أَنْ حُلَّنِي حَيْثُ حَبَسْتَنِي عَلَيْهِ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

لَيْثَ بْنَ بَخْتَرِيّ می گوید ازحضرت صادق * سوال کردم کسیکه درحج شرط کرده که هرکجا دستگیرشد(نتوانست بقیه اعمال را انجام دهد) ازاحرام خارج شود آیا سال بعد باید حج انجام دهد فرمودند : بله

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٠٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٥٠٠- ٢- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَشْتَرِطُ فِي الْحَجِّ كَيْفَ يَشْتَرِطُ قَالَ يَقُولُ حِينَ يُرِيدُ أَنْ يُحْرِمَ أَنْ حُلَّنِي حَيْثُ حَبَسْتَنِي فَإِنْ حَبَسْتَنِي فَهِيَ عُمْرَةٌ فَقُلْتُ لَهُ فَعَلَيْهِ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ قَالَ نَعَمْ.

وَ قَالَ صَفْوَانُ وَ قَدْ رَوَى هَذِهِ الرِّوَايَةَ عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا كُلُّهُمْ يَقُولُ إِنَّ عَلَيْهِ الْحَجَّ مِنْ قَابِلٍ.

******

ترجمه:

ابوصباح کنانی : ازحضرت صادق * سوال کردم کسی می خواهد درحج شرط قراردهد چگونه شرط کند ؟ حضرت فرمودند : درحال محرم شدن بگوید اگرمحبوس شدم ازاحرام خارج شوم پس اگر حبسم کردی این اعمالی که انجام داده ام عمره باشد . سوال کردم آیا سال آینده باید حج انجام دهد ؟ فرمودند : بله

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٠١ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٥٠١- ٣- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ ذَرِيحٍ الْمُحَارِبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ وَ أُحْصِرَ بَعْدَ مَا أَحْرَمَ كَيْفَ يَصْنَعُ قَالَ فَقَالَ أَ وَ مَا اشْتَرَطَ عَلَى رَبِّهِ قَبْلَ أَنْ يُحْرِمَ أَنْ يَحُلَّهُ مِنْ إِحْرَامِهِ عِنْدَ عَارِضٍ عَرَضَ لَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ فَقُلْتُ بَلَى قَدِ اشْتَرَطَ ذَلِكَ

ص: ٣٥٦

١- الباب ٢٤ فيه ٣ أحاديث.

٢- التهذيب ٥- ٨٠- ٢٦٨، و الاستبصار ٢- ١٦٨- ٥٥٦، و أورده فى الحديث ٤ من الباب ٨ من أبواب الاحصار و الصد.

٣- التهذيب ٥- ٨١- ٢٦٩، و الاستبصار ٢- ١٦٩- ٥٥٧، و أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ٢٣ من هذه الأبواب.

٤- التهذيب ٥- ٨١- ٢٧٠، و الاستبصار ٢- ١٦٩- ٥٥٨.

قَالَ فَلْيَرْجِعْ إِلَى أَهْلِهِ حِلًّا لَا إِحْرَامَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ أَحَقُّ مَنْ وَفَى بِمَا اشْتُرِطَ عَلَيْهِ قَالَ فَقُلْتُ أَ فَعَلَيْهِ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ قَالَ لَا.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى كَوْنِ الْحَجِّ تَطَوُّعاً لِمَا سَبَقَ (١).

******

ترجمه:

ذریح المحاربی گفت: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم درباره مردی که به نیت تمتع از عمره به حج رفت و بعد از احرام گرفته(زندانی) شد، چگونه باید عمل کند؟ امام علیه السلام فرمود: «آیا او قبل از احرام شرط کرد که اگر از احرام بیرون نیاید(با تمام کردن اعمال)، در جایی که متوقف شد، ازاحرام خارج شود؟» گفتم: «بله، او چنین شرط کرده است.»

امام علیه السلام فرمود: «پس او باید به خانواده اش با حلالت برگردد، بدون احرام جدید، زیرا خداوند از کسانی حق دارد که به شرایطی که بر آنها گذاشته شده وفا کنند.» من پرسیدم: «آیا باید او حج را از قابل انجام دهد؟» امام علیه السلام فرمود: «نه.»

۲۵- بَابُ جَوَازِ التَّحَلُّلِ مِنْ غَيْرِ اشْتِرَاطٍ عِنْدَ الْإِحْصَارِ وَ الصَّدِّ

اشارة

(۲) ۲۵ بَابُ جَوَازِ التَّحَلُّلِ مِنْ غَيْرِ اشْتِرَاطٍ عِنْدَ الْإِحْصَارِ وَ الصَّدِّ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۵۰۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۵۰۲- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: هُوَ حِلٌّ إِذَا حَبَسَهُ (٤) اشْتَرَطَ أَوْ لَمْ يَشْتَرِطْ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * شخص حبس شده(خودبخود) ازاحرام خارج می شود چه شرط کرده باشد یا نکرده باشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٠٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٥٠٣- ٢- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ حُمْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الَّذِي يَقُولُ حُلَّنِي حَيْثُ حَبَسْتَنِي قَالَ هُوَ حِلٌّ حَيْثُ حَبَسَهُ قَالَ أَوْ لَمْ يَقُلْ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ (٦)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٧)

وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ

١- سبق فى الحديثين ١ و ٢ من هذا الباب.

٢- الباب ٢٥ فيه حديثان.

٣- الكافى ٤- ٣٣٣- ٧، و التهذيب ٥- ٨٠- ٢٦٧.

٤- فى الكافى- إذا حبس.

٥- الكافى ٤- ٣٣٣- ٦، و أورده فى الحديث ٤ من الباب ٢٣ من هذه الأبواب، و عن الفقيه فى الحديث ٣ من الباب ٨ من أبواب الاحصار و الصد.

٦- الفقيه ٢- ٣٢٠- ٢٥٦١.

۷- التهذيب ٥- ٨٠- ٢٦٦.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (١).

******

ترجمه:

حمزه بن حمران : ازحضرت صادق سوال کردم کسیکه بگوید (خدایا) مرا ازاحرام خارج کن هرجاکه مرا حبس کردی حضرت فرموندن : اوازاحرام خارج است درصورت حبس شدن چه گفته باشد یا نگفته باشد .

٢٦- بَابُ كَرَاهَةِ الْإِحْرَامِ فِي الثَّوْبِ الْأَسْوَدِ

اشارة

(٢) ٢٦ بَابُ كَرَاهَةِ الْإِحْرَامِ فِي الثَّوْبِ الْأَسْوَدِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٠٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٥٠٤- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِذٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع يُحْرِمُ الرَّجُلُ بِالثَّوْبِ الْأَسْوَدِ قَالَ لَا يُحْرِمُ فِي الثَّوْبِ الْأَسْوَدِ وَ لَا يُكَفَّنُ بِهِ الْمَيِّتُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ (٤)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٥)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٦) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٧).

******

ترجمه:

حُسَيْنِ بْنِ مُخْتَارٍ: خدمت حضرت صادق * عرض کردم کسی با لباس سیاه محرم شده فرمودند : بالباس سیاه نه می توان محرم شد ونه میت راکفن کرد .

ص: ٣٥٨

١- تقدم ما يدلّ على أن كلما غلب اللّه أولى بالعذر فى الحديث ٢ من الباب ٢٠ من أبواب أعداد الفرائض، و فى الأحاديث ٦ و ٧ و ٨ من الباب ١٢ من أبواب لباس المصلى، و فى الحديث ٦ من الباب ٢٤ من أبواب من يصحّ منه الصوم، و فى الباب ٣ من أبواب قضاء الصلوات.

٢- الباب ٢٦ فيه حديث واحد.

٣- الكافى ٤- ٣٤١- ١٣، و أورده فى الحديث ٢ من الباب ٢١ من أبواب الكفن.

٤- الفقيه ٢- ٣٣٦- ٢٦٠٢.

٥- التهذيب ٥- ٦٦- ٢١٤.

٦- تقدم ما يدلّ عليه بعمومه فى الأحاديث ١ و ٢ و ٥ و ٦ و ٧ من الباب ١٩ من أبواب لباس المصلى.

٧- يأتى ما يدلّ على الجواز بعمومه فى الحديث ١ من الباب ٢٧ من هذه الأبواب، و فى الحديث ٥ من الباب ٣٦ من أبواب تروک الاحرام.

٢٧- بَابُ وُجُوبِ كَوْنِ ثَوْبَيِ الْإِحْرَامِ مِمَّا تَصِحُّ فِيهِ الصَّلَاةُ وَ اسْتِحْبَابِ كَوْنِهِمَا مِنَ الْقُطْنِ الْأَبْيَضِ

اشارة

(۱) ۲۷ بَابُ وُجُوبِ كَوْنِ ثَوْبَيِ الْإِحْرَامِ مِمَّا تَصِحُّ فِيهِ الصَّلَاةُ وَ اسْتِحْبَابِ كَوْنِهِمَا مِنَ الْقُطْنِ الْأَبْيَضِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۵۰۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۵۰۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كُلُّ ثَوْبٍ تُصَلِّي فِيهِ فَلَا بَأْسَ أَنْ تُحْرِمَ فِيهِ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ (۳)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرلباسی بتوان درآن نمازخوان می توان با آن محرم شد .

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۵۰۶ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۶۵۰۶- ۲- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ ثَوْبَا رَسُولِ اللَّهِ ص اللَّذَيْنِ أَحْرَمَ فِيهِمَا يَمَانِيَّيْنِ عِبْرِيٍّ وَ أَظْفَارٍ وَ فِيهِمَا كُفِّنَ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٠٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٥٠٧- ٣- (٧) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ بَعْضِهِمْ ع قَالَ: أَحْرَمَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِي ثَوْبَيْ كُرْسُفٍ (٨).

ص: ٣٥٩

١- الباب ٢٧ فيه ٣ أحاديث.

٢- الفقيه ٢- ٣٣٤- ٢٥٩٥.

٣- الكافى ٤- ٣٣٩- ٣.

٤- التهذيب ٥- ٦٦- ٢١٢.

٥- الفقيه ٢- ٢٣٩- ٢٢٩٣، و أورده فى الحديث ١ من الباب ٥ من أبواب التكفين.

٦- الكافى ٤- ٣٣٩- ٢.

٧- الكافى ٤- ٣٣٩- ١.

٨- الكرسف- القطن- (الصحاح- كرسف- ٤- ١٤٢١).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (١)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى (٢)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي التَّكْفِينِ وَ غَيْرِهِ (٣).

******

ترجمه:

ازائمه علیهم السلام روایت شده که رسول اکرم با دولباس ازجنس پنبه محرم می شدند .

۲۸- بَابُ جَوَازِ الْإِحْرَامِ فِی الْبُرْدِ الْأَخْضَرِ وَ غَیْرِهِ

اشارة

(٤) ۲۸ بَابُ جَوَازِ الْإِحْرَامِ فِی الْبُرْدِ الْأَخْضَرِ وَ غَیْرِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٠٨ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٥٠٨- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَیُّوبَ عَنْ شُعَیْبٍ أَبِی صَالِحٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ الْخَفَّافِ قَالَ: رَأَیْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع وَ عَلَیْهِ بُرْدٌ أَخْضَرُ وَ هُوَ مُحْرِمٌ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ خَالِدِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

أَبِوالْعَلَاءِ الْخَفَّافِ : حضرت باقر* را دیدم که با برد ی سبزرنگ محرم شده بودند .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٠٩ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٥٠٩- ٢- (٧) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادٍ النَّوَّاءِ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع أَوْ سُئِلَ وَ هُوَ حَاضِرٌ عَنِ الْمُحْرِمِ يُحْرِمُ فِي بُرْدٍ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ وَ هَلْ كَانَ النَّاسُ يُحْرِمُونَ إِلَّا فِي الْبُرْدِ (٨).

******

ترجمه:

ازحضرت صادق * سوال شد آیا می توان با برد محرم شد ؟ فرمودند : اشکالی ندارد مگرمردم با غیربرد محرم می شوند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥١٠ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٥١٠- ٣- (٩) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ

ص: ٣٦٠

١- الفقيه ٢- ٢٤٠- ٢٢٩٤.

٢- التهذيب ٥- ٦٦- ٢١٣.

٣- تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الباب ٥ من أبواب التكفين. و فى الباب ١٤ من أبواب احكام الملابس.

٤- الباب ٢٨ فيه ٣ أحاديث.

٥- الكافى ٤- ٣٣٩- ٥.

٦- الفقيه ٢- ٣٣٤- ٢٥٩٧.

٧- الفقيه ٢- ٣٣٤- ٢٥٩٦.

٨- فى المصدر- البرود.

٩- الفقيه ٢- ٣٣٥- ٢٥٩٨.

ع وَ عَلَيْهِ بُرْدٌ مُحَفَّفٌ (١) وَ هُوَ مُحْرِمٌ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* رادیدم با بردی محفف(کوتاه) محرم شده بودند .

٢٩- بَابُ عَدَمِ جَوَازِ إِحْرَامِ الرَّجُلِ فِی الْحَرِيرِ الْمَحْضِ وَ جَوَازِهِ فِی الْمَمْزُوجِ بِمَا تَجُوزُ الصَّلَاةُ فِيهِ

اشارة

(٢) ٢٩ بَابُ عَدَمِ جَوَازِ إِحْرَامِ الرَّجُلِ فِی الْحَرِيرِ الْمَحْضِ وَ جَوَازِهِ فِی الْمَمْزُوجِ بِمَا تَجُوزُ الصَّلَاةُ فِيهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥١١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٥١١- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ (٤) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِی بَصِيرٍ قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْخَمِيصَةِ سَدَاهَا إِبْرِيسَمٌ وَ لَحْمَتُهَا مِنْ غَزْلٍ قَالَ لَا بَأْسَ بِأَنْ يُحْرِمَ فِيهَا إِنَّمَا يُكْرَهُ الْخَالِصُ مِنْهُ.

******

ترجمه:

ابی بصیر نقل می کند که از امام صادق (ع) درباره خمیصه ای که تار آن ابریشم و پود آن از نخ است، پرسیده شد. امام فرمودند: اشکالی ندارد که با آن احرام ببندد. تنها چیزی که مکروه است، ابریشم خالص است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۵۱۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۵۱۲- ۲- (۵) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: کُنْتُ عِنْدَهُ جَالِساً فَسُئِلَ عَنْ رَجُلٍ یُحْرِمُ فِی ثَوْبٍ فِیهِ حَرِیرٌ فَدَعَا بِإِزَارٍ قُرْقُبِیٍّ (٦) فَقَالَ أَنَا أُحْرِمُ فِی هَذَا وَ فِیهِ حَرِیرٌ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِیرٍ (۷)

وَ رَوَاهُ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِیدِ وَ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِیعاً عَنْ حَنَانٍ نَحْوَهُ (۸)

۱- فی نسخة- محقق (هامش المخطوط).

۲- الباب ۲۹ فیه ۳ أحادیث.

۳- الکافی ٤- ۳۳۹- ٤، و التهذیب ٥- ٦۷- ۲۱٥.

٤- " عن سهل بن زیاد"- لیس فی التهذیب.

٥- الکافی ٤- ۳٤۰- ٦.

٦- القرقبی- ثوب أبیض مصری من کتان. (مجمع البحرین- قرب- ۲- ۱٤۳). و روی بالفاء. (النهایة ۳- ٤٤۰).

۷- الفقیه ۲- ۳۳٦- ۲٦۰۳.

٨- قرب الإسناد- ٤٧.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ (١)

وَ الَّذِی قَبْلَهُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

ازحضرت صادق* سوال شد کسی با لباسی که درآن ابریشم است محرم شده پس ایشان لباس قرقبی که داشتند را طلب کردند وفرمودند من باهمین لباس محرم می شوم با اینکه ابریشم هم دارد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥١٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٥١٣- ٣- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ النَّهْدِيِّ قَالَ: سَأَلَ سَعْدٌ (٣) وَ أَنَا عِنْدَهُ عَنِ الْخَمِيصَةِ سَدَاهَا إِبْرِيسَمٌ وَ لَحْمَتُهَا مِرْعِزَّی فَقَالَ لَا بَأْسَ بِأَنْ تُحْرِمَ فِيهَا (٤) إِنَّمَا يُكْرَهُ الْخَالِصُ مِنْهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٥) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

ابوالحسن نهدی نقل می کند که از امام صادق (ع) درباره خمیصه ای که تار آن ابریشم و پود آن از نخ است، پرسیده شد. امام فرمودند: اشکالی ندارد که با آن احرام ببندد. تنها چیزی که مکروه است، ابریشم خالص است.

۳۰- بَابُ جَوَازِ الْإِحْرَامِ فِی أَکْثَرَ مِنْ ثَوْبَیْنِ وَ لُبْسِهَا بَعْدَهُ

اشارة

(۷) ۳۰ بَابُ جَوَازِ الْإِحْرَامِ فِی أَکْثَرَ مِنْ ثَوْبَیْنِ وَ لُبْسِهَا بَعْدَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٥۱٤ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱٦٥۱٤- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ یَتَرَدَّی بِالثَّوْبَیْنِ قَالَ نَعَمْ وَ الثَّلَاثَةِ إِنْ شَاءَ یَتَّقِی بِهَا الْبَرْدَ وَ الْحَرَّ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْکَانَ عَنِ الْحَلَبِیِّ نَحْوَهُ (۹).

******

ترجمه:

حلبی : ازحضرت صادق * سوال کردم کسی برای احرام دوپیراهن می پوشد (جایزاست؟) فرمودند : بله حتی برای جلوگیری ازسرما وگرما سه لباس هم جایز است .

ص: ۳٦۲

١- التهذيب ٥- ٦٧- ٢١٦.

٢- الفقيه ٢- ٣٣٧- ٢٦١١.

٣- فی نسخة- سعید الأعرج (هامش المخطوط).

٤- فی المصدر- یحرم فیها.

٥- تقدم فی البابین ١١ و ١٣ من أبواب لباس المصلی، و فی الحدیث ١ من الباب ٢٧ من هذه الأبواب.

٦- یأتی فی الحدیث ١ من الباب ٣٩ و فی الباب ٤١ من أبواب تروک الاحرام.

٧- الباب ٣٠ فیه حدیثان.

٨- الکافی ٤- ٣٤١- ١٠، و أورد ذیله فی الحدیث ٤ من الباب ٣١ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ٤ من الباب ٣٨ من أبواب تروک الاحرام.

٩- التهذیب ٥- ٧٠- ٢٣٠.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥١٥ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٥١٥- ٢- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ یُقَارِنُ بَیْنَ ثِیَابِهِ وَ غَیْرِهَا (٢) الَّتِی أَحْرَمَ فِیهَا قَالَ لَا بَأْسَ بِذَلِکَ إِذَا کَانَتْ طَاهِرَةً.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٣).

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از ابی عبدالله (ع) در حدیثی نقل شده که گفت: او را دربارهٔ احرام بستن با لباس ها و غیر آنچه با آن احرام بسته شده، پرسیدم. گفت: در صورتی که پاک باشند، ایرادی ندارد.

٣١- بَابُ جَوَازِ تَبْدِیلِ ثَوْبَیِ الْإِحْرَامِ وَ اسْتِحْبَابِ الطَّوَافِ فِی اللَّذَیْنِ أَحْرَمَ فِیهِمَا وَ کَرَاهَةِ بَیْعِهِمَا

اشارة

(٤) ٣١ بَابُ جَوَازِ تَبْدِيلِ ثَوْبَيِ الْإِحْرَامِ وَ اسْتِحْبَابِ الطَّوَافِ فِي اللَّذَيْنِ أَحْرَمَ فِيهِمَا وَ كَرَاهَةِ بَيْعِهِمَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥١٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٥١٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا بَأْسَ بِأَنْ يُغَيِّرَ الْمُحْرِمُ ثِيَابَهُ وَ لَكِنْ إِذَا دَخَلَ مَكَّةَ- لَبِسَ ثَوْبَيْ إِحْرَامِهِ اللَّذَيْنِ أَحْرَمَ فِيهِمَا وَ كُرِهَ أَنْ يَبِيعَهُمَا.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اشكالى ندارد كه محرم لباس خود را عوض كند ولى وقتى وارد مكه شد بايد همان لباسى كه با آن محرم شده بود را بپوشد ومكروه است آنها را بفروشد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥١٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٥١٧- ٢- (٦) قَالَ الصَّدُوقُ وَ قَدْ رُوِيَتْ رُخْصَةٌ فِي بَيْعِهِمَا.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٧)

١- الكافی ٤- ٣٤٠- ٩، و أورده فی الحدیث ٢ من الباب ٣٧، و صدره فی الحدیث ١ من الباب ٣٥، و قطعة منه فی الحدیث ١ من الباب ٥٠، و أخری فی الحدیث ١ من الباب ٥١ من أبواب تروک الاحرام.

٢- " و غیرها"- لیس فی المصدر.

٣- یأتی فی الحدیثین ٢ و ٣ من الباب ٤٨ من هذه الأبواب، و فی الباب ٥٢ من أبواب تروک الاحرام.

٤- الباب ٣١ فیه ٥ أحادیث.

٥- الفقیه ٢- ٣٤١- ٢٦١٩.

٦- الفقیه ٢- ٣٤١- ٢٦١٩.

٧- الکافی ٤- ٣٤١- ١١.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

مرحوم صدوق گفته اند روایت داریم دراجاره به فروش آنها

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥١٨ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٥١٨- ٣- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: وَ لَا بَأْسَ أَنْ یُحَوِّلَ الْمُحْرِمُ ثِیَابَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق *: اشکالی ندارد محرم لباس خود را تعویض کند .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٥١٩ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٥١٩- ٤- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَلَبِيِّ فِي حَدِيثٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يُحَوِّلُ ثِيَابَهُ فَقَالَ نَعَمْ وَ سَأَلْتُهُ ع يَغْسِلُهَا إِذَا أَصَابَهَا شَيْ ءٌ قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

حلبی : ازحضرت صادق* سوال کردم آیا محرم می تواند لباسش را عوض کند فرمودند :بله اگرکثیف شد می تواند آنرا بشوید فرمودند : بله

[رقم الحديث الكلی: ١٦٥٢٠ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٥٢٠- ٥- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: كَانَ يَكْرَهُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَبِيعَ ثَوْباً أَحْرَمَ فِيهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

حضرت فرموندن : کراهت دارد شخص لباسی که با آن محرم شده را بفروشد .

٣٢- بَابُ جَوَازِ الْإِحْرَامِ فِي الْخَزِّ لِلرَّجُلِ وَ الْمَرْأَةِ

اشارة

(٦) ٣٢ بَابُ جَوَازِ الْإِحْرَامِ فِی الْخَزِّ لِلرَّجُلِ وَ الْمَرْأَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٢١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٥٢١- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ

ص: ٣٦٤

١- التهذيب ٥- ٧١- ٢٣٣.

٢- الكافى ٤- ٣٤٣- ٢٠، و أورد ذيله فى الحديث ٢ من الباب ٣٨، و صدره فى الحديث ٢ من الباب ٤٣ من أبواب تروک الاحرام.

٣- التهذيب ٥- ٧٠- ٢٣٠، و أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ٣٠ من هذه الأبواب، و ذيله فى الحديث ٤ من الباب ٣٨ من أبواب تروک الاحرام.

٤- التهذيب ٥- ٧٢- ٢٣٦.

٥- و تقدم ما يدلّ على الحكم الأخير فى الباب ٥ من أبواب التكفين. و يأتى ما يدلّ عليه فى الحديث ٤ من الباب ٣٨ من أبواب تروک الاحرام.

٦- الباب ٣٢ فيه ٤ أحاديث.

٧- الفقيه ٢- ٣٤١- ٢٦٢١.

الْحَجَّاجِ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا الْحَسَنِ ع (١) عَنِ الْمُحْرِمِ يَلْبَسُ الْخَزَّ قَالَ لَا بَأْسَ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

ازحضرت كاظم * سوال شد محرم مى تواند خزبپوشد ؟ فرمودند : اشكالى ندارد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٢٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٥٢٢- ٢- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ تُحْرِمَ الْمَرْأَةُ فِي الذَّهَبِ وَ الْخَزِّ (٤).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : زن مى تواند محرم شود با طلا وخز .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٢٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٥٢٣- ٣- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: أَمَّا الْخَزُّ وَ الْعَلَمُ (٦) فِي الثَّوْبِ فَلَا بَأْسَ أَنْ تَلْبَسَهُ الْمَرْأَةُ وَ هِيَ مُحْرِمَةٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : زن محرمه مى تواندلباس خزوعلم (لباسى كه علامت خاصى داشته) را بپوشد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٢٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٥٢٤- ٤- (٧) أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ الطَّبْرِسِیُّ فِی الْإِحْتِجَاجِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِیِّ أَنَّهُ كَتَبَ إِلَى صَاحِبِ الزَّمَانِ ع هَلْ يَجُوزُ لِلرَّجُلِ أَنْ يُحْرِمَ فِی كِسَاءِ خَزٍّ أَمْ لَا فَكَتَبَ إِلَيْهِ فِی الْجَوَابِ لَا بَأْسَ بِذَلِكَ وَ قَدْ فَعَلَهُ قَوْمٌ صَالِحُونَ.

ص: ٣٦٥

١- فی المصدر- أبا عبد اللّه (علیه السلام).

٢- الكافی ٤- ٣٤١- ١٢.

٣- الفقیه ٢- ٣٤٥- ٢٦٣٨، و أورده بتمامه فی الحدیث ٤ من الباب ٣٣ من هذه الأبواب، و ذیله فی الحدیث ١٠ من الباب ٤٩ من أبواب تروک الاحرام.

٤- فی المصدر زیادة- و لیس یکره إلّا الحریر المحض.

٥- الفقیه ٢- ٣٤٤- ٢٦٣٥، و أورده بتمامه فی الحدیث ٧ من الباب ٣٣ من هذه الأبواب، و قطعة منه فی الحدیث ٥ من الباب ٣٩ و فی الحدیث ١٠ من الباب ٤٨ من أبواب تروک الاحرام.

٦- العلم- الطراز فی الثوب. (مجمع البحرین- علم- ٦- ١٢٣).

٧- الاحتجاج- ٤٨٤.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ فِی كِتَابِ الْغَيْبَةِ بِالْإِسْنَادِ الآتِی (١)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٢) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٣)

******

ترجمه:

حمیری : نامه نوشتم محضرصاحب الزمان * آیا مرد می تواند با کساء خزی محرم شود یا خیر؟ درجواب نوشتند اشکالی ندارد بعضی ازافراد صالح انجام می دادند .

۳۳- بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمَرْأَةِ الْمُحْرِمَةِ الْمَخِيطَ وَ الْحَرِيرَ الْمَمْزُوجَ دُونَ الْمَحْضِ وَ الْقُفَّازَيْنِ وَ أَنَّ لَهَا أَنْ تَلْبَسَ مَا شَاءَتْ إِلَّا مَا اسْتُثْنِيَ

اشارة

(٤) ۳۳ بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمَرْأَةِ الْمُحْرِمَةِ الْمَخِيطَ وَ الْحَرِيرَ الْمَمْزُوجَ دُونَ الْمَحْضِ وَ الْقُفَّازَيْنِ وَ أَنَّ لَهَا أَنْ تَلْبَسَ مَا شَاءَتْ إِلَّا مَا اسْتُثْنِيَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٢٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٥٢٥- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ وَ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع الْمَرْأَةُ تَلْبَسُ الْقَمِيصَ تَزُرُّهُ عَلَيْهَا وَ تَلْبَسُ الْحَرِيرَ وَ الْخَزَّ وَ الدِّيبَاجَ فَقَالَ نَعَمْ لَا بَأْسَ بِهِ وَ تَلْبَسُ الْخَلْخَالَيْنِ وَ الْمَسَكَ.

******

ترجمه:

یعقوب بن شعیب گفت: به امام صادق (ع) گفتم: آیا زن می تواند پیراهن بپوشد و دکمه های آن را ببندد و همچنین حریر و خز و دیباج بپوشد؟ امام فرمودند: بله، اشکالی ندارد و می تواند خلخال ها و عطر را نیز بپوشد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٢٦ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٥٢٦- ٢- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمَةِ أَيَّ شَيْ ءٍ تَلْبَسُ مِنَ الثِّيَابِ قَالَ تَلْبَسُ الثِّيَابَ كُلَّهَا إِلَّا الْمَصْبُوغَةَ بِالزَّعْفَرَانِ

ص: ٣٦٦

١- یأتی فی الفائدة الثانیة- ٤٧ من الخاتمة.

٢- تقدم فی البابین ٨ و ١٠ من أبواب لباس المصلی، و فی الباب ٢٧ من هذه الأبواب.

٣- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ٣٣ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٣٣ فیه ١١ حدیثا.

٥- التهذیب ٥- ٧٤- ٢٤٦، و الاستبصار ٢- ٣٠٩- ١١٠٠، و أورد ذیله فی الحدیث ٨ من الباب ٤٩ من أبواب تروک الاحرام.

٦- الکافی ٤- ٣٤٤- ٢، و التهذیب ٥- ٧٤- ٢٤٤، و أورد ذیله فی الحدیث ٢ من الباب ٣٩ و قطعة منه فی الحدیث ٢ من الباب ٤٣، و تمامه فی الحدیث ٣ من الباب ٤٩ من أبواب تروک الاحرام.

وَ الْوَرْسِ (١) وَ لَا تَلْبَسُ الْقُفَّازَيْنِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

ضر بن سوید از امام کاظم (ع) نقل می کند که فرمود: از ایشان درباره زن احرام بسته پرسیدم که چه لباسی می تواند بپوشد. فرمود: می تواند همه لباس ها را بپوشد، مگر لباس هایی که با زعفران و ورس رنگ شده اند و دستکش ها را نباید بپوشد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٢٧ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٥٢٧- ٣- (٢) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ أَوْ غَيْرِهِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْحُصَيْنِ عَنْ أَبِي عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ مَا يَحِلُّ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَلْبَسَ وَ هِيَ مُحْرِمَةٌ فَقَالَ الثِّيَابُ كُلُّهَا مَا خَلَا الْقُفَّازَيْنِ وَ الْبُرْقُعَ وَ الْحَرِيرَ قُلْتُ أَ تَلْبَسُ الْخَزَّ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ فَإِنَّ سَدَاهُ إِبْرِيسَمٌ وَ هُوَ حَرِيرٌ قَالَ مَا لَمْ يَكُنْ حَرِيراً خَالِصاً فَلَا بَأْسَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٣)

وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

ابی عیینه از امام صادق (ع) نقل می کند که گفت: از ایشان پرسیدم چه چیزهایی برای زن جایز است بپوشد در حالی که در حال احرام است؟ امام فرمودند: همه لباس ها به جز دستکش ها، نقاب و حریر. گفتم: آیا می تواند خز بپوشد؟ فرمودند: بله. گفتم: اگر تار آن ابریشم باشد و حریر باشد چطور؟ فرمودند: تا زمانی که خالص حریر نباشد، اشکالی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٢٨ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٥٢٨- ٤- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ تُحْرِمَ الْمَرْأَةُ فِي الذَّهَبِ وَ الْخَزِّ وَ لَيْسَ يُكْرَهُ إِلَّا الْحَرِيرُ الْمَحْضُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اشکالی ندارد که زن بالباس خزوطلا محرم شود وکراهت فقط درابریشم خالص است

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٢٩ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٥٢٩- ٥- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ الْمُرَادِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْقَزِّ تَلْبَسُهُ الْمَرْأَةُ فِي الْإِحْرَامِ قَالَ لَا بَأْسَ إِنَّمَا يُكْرَهُ الْحَرِيرُ الْمُبْهَمُ.

******

ترجمه:

ازحضرت سوال شد آیا زن می تواند دراحرام قز(پارچه نخی) بپوشد ؟ فرمودند اشکالی ندارد فقط ابریشم خالص کراهت دارد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٣٠ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٥٣٠- ٦- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ أَبِيهِ ع أَنَّهُ كَرِهَ (لِلْمَرْأَةِ الْمُحْرِمَةِ) (٧) الْبُرْقُعَ وَ الْقُفَّازَيْنِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : مکروه است برای زن محرمه پوشیدن روبنده ودستکش .

ص: ٣٦٧

١- الورس- نبت أصفر یکون بالیمن. (الصحاح- ورس- ٣- ٩٨٨).

٢- الکافی ٤- ٣٤٥- ٦.

٣- التهذیب ٥- ٧٥- ٢٤٧، و الاستبصار ٢- ٣٠٩- ١١٠١.

٤- الفقیه ٢- ٣٤٥- ٢٦٣٨، و أورد صدره فی الحدیث ٢ من الباب ٣٢ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ١٠ من الباب ٤٩ من أبواب تروک الاحرام.

٥- الفقیه ٢- ٣٤٥- ٢٦٣٦.

٦- الفقیه ٢- ٣٤٤- ٢٦٣٠، و أورده فی الحدیث ٩ من الباب ٤٨ من أبواب تروک الاحرام.

٧- فی المصدر- للمحرمة.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٣١ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦٥٣١- ٧- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَمَاعَةَ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمَةِ تَلْبَسُ الْحَرِيرَ فَقَالَ لَا يَصْلُحُ أَنْ تَلْبَسَ حَرِيراً مَحْضاً لَا خَلْطَ فِيهِ فَأَمَّا الْخَزُّ وَ الْعَلَمُ فِي الثَّوْبِ فَلَا بَأْسَ أَنْ تَلْبَسَهُ وَ هِيَ مُحْرِمَةٌ وَ إِنْ مَرَّ بِهَا رَجُلٌ اسْتَتَرَتْ مِنْهُ بِثَوْبِهَا وَ لَا تَسْتَتِرُ بِيَدِهَا مِنَ الشَّمْسِ وَ تَلْبَسُ الْخَزَّ أَمَا إِنَّهُمْ يَقُولُونَ (٢) إِنَّ فِي الْخَزِّ حَرِيراً وَ إِنَّمَا يُكْرَهُ الْمُبْهَمُ (٣).

******

ترجمه:

سماعه از امام صادق (ع) پرسید که آیا زن احرام بسته می تواند حریر بپوشد؟ امام فرمودند: شایسته نیست که حریر خالص بپوشد که هیچ چیز دیگری با آن مخلوط نباشد، اما خز و پارچه ای که در آن علم (نوعی نشانه) باشد، اشکالی ندارد که بپوشد در حالی که احرام بسته است. و اگر مردی از کنار او گذشت، با لباسش خود را از او می پوشاند ولی نباید با دستش خود را از آفتاب بپوشاند. و می تواند خز بپوشد، البته می گویند در خز حریر است و فقط پوشیدن حریر خالص مکروه است.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٣٢ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٦٥٣٢- ٨- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ كِتَابِ نَوَادِرِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ الْبَزَنْطِيِّ عَنْ جَمِيلٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُتَمَتِّعِ كَمْ يُجْزِيهِ قَالَ شَاةٌ وَ عَنِ الْمَرْأَةِ تَلْبَسُ الْحَرِيرَ قَالَ لَا.

******

ترجمه:

جمیل نقل می کند که از امام صادق (ع) درباره فردی که حج تمتع انجام می دهد پرسیدم که چه چیزی برای قربانی کافی است؟ امام فرمودند: یک گوسفند. و درباره زن که آیا می تواند حریر بپوشد، امام فرمودند: نه.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٣٣ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٦٥٣٣- ٩- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع الْمَرْأَةُ الْمُحْرِمَةُ تَلْبَسُ مَا شَاءَتْ مِنَ الثِّيَابِ غَيْرَ الْحَرِيرِ وَ الْقُفَّازَيْنِ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : زن محرمه می تواند هرلباسی را بپوشد غیر ازابریشم ودستکش .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٣٤ - رقم الحديث الباب: ١٠]

١٦٥٣٤- ١٠- (٧) وَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ الْفَضْلِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ

ص: ٣٦٨

١- الفقيه ٢- ٣٤٤- ٢٦٣٥، و أورد قطعة منه فى الحديث ٣ من الباب ٣٢ من هذه الأبواب، و فى الحديث ٥ من الباب ٣٩، و فى الحديث ١٠ من الباب ٤٨ من أبواب تروک الاحرام.

٢- فى المصدر- أما إنهم سيقولون.

٣- فى المصدر- يكره الحرير المبهم.

٤- مستطرفات السرائر- ٣٣- ٣٦ و ٣٧.

٥- الكافى ٤- ٣٤٤- ١، و أورد ذيله فى الحديث ٢ من الباب ٤٨ من أبواب تروک الاحرام.

٦- التهذيب ٥- ٧٣- ٢٤٣، و الاستبصار ٢- ٣٠٨- ١٠٩٩.

٧- الكافى ٤- ٣٤٦- ٨.

ع عَنِ الْمَرْأَةِ هَلْ يَصْلُحُ لَهَا أَنْ تَلْبَسَ ثَوْباً حَرِيراً وَ هِيَ مُحْرِمَةٌ قَالَ لَا وَ لَهَا أَنْ تَلْبَسَهُ فِي غَيْرِ إِحْرَامِهَا.

******

ترجمه:

إِسْمَاعِيلَ بْنِ فَضْلٍ : ازحضرت صادق * سوال کردم آیا زن محرمه می تواند لباس ابریشمی بپوشد ؟ فرمودند : خیردرغیر احرام می تواند بپوشد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٣٥ - رقم الحديث الباب: ١١]

١٦٥٣٥- ١١- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الْأَحْمَسِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْعِمَامَةِ السَّابِرِيَّةِ (٢) فِيهَا عَلَمُ حَرِيرٍ تُحْرِمُ فِيهَا الْمَرْأَةُ قَالَ نَعَمْ إِنَّمَا كُرِهَ ذَلِکَ إِذَا كَانَ سَدَاهُ وَ لَحْمَتُهُ جَمِيعاً حَرِيراً ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع قَدْ سَأَلَنِی أَبُو سَعِيدٍ عَنِ الْخَمِيصَةِ سَدَاهَا إِبْرِيسَمٌ أَنْ أَلْبَسَهَا وَ كَانَ وَجَدَ الْبَرْدَ فَأَمَرْتُهُ أَنْ يَلْبَسَهَا.

(٣)

******

ترجمه:

ابی الحسن الأحمسی از امام صادق (ع) نقل می کند که گفت: از ایشان درباره عمامه سابریه که در آن علم حریر است پرسیدم که آیا زن می تواند با آن احرام ببندد؟ امام فرمودند: بله، تنها در صورتی که تار و پود آن به طور کامل حریر باشد، مکروه است. سپس امام صادق (ع) فرمودند: ابو سعید درباره خمیصه ای که تار آن ابریشم بود از من پرسید که آیا می تواند آن را بپوشد و چون سرما را احساس می کرد، به او گفتم که آن را بپوشد.

٣٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الْمُحْرِمِ صَوْتَهُ بِالتَّلْبِيَةِ حَيْثُ يُحْرِمُ إِنْ كَانَ رَاجِلًا وَ فِی أَوَّلِ الْبَيْدَاءِ أَوِ الرَّدْمِ إِنْ كَانَ رَاكِباً

اشارة

(٤) ٣٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الْمُحْرِمِ صَوْتَهُ بِالتَّلْبِيَةِ حَيْثُ يُحْرِمُ إِنْ كَانَ رَاجِلًا وَ فِي أَوَّلِ الْبَيْدَاءِ أَوِ الرَّدْمِ (٥) إِنْ كَانَ رَاكِباً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٣٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٥٣٦- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنْ كُنْتَ مَاشِياً فَاجْهَرْ بِإِهْلَالِكَ وَ تَلْبِيَتِكَ مِنَ الْمَسْجِدِ وَ إِنْ كُنْتَ رَاكِباً فَإِذَا عَلَتْ بِكَ رَاحِلَتُكَ الْبَيْدَاءَ.

******

ترجمه:

از عمر بن يزيد از ابى عبدالله (ع) گفت: اگر پياده باشى احرام و تلبيه ات را از مسجد بلند بگوو اگر سوار باشى ، پس وقتى مركبت به بيضاء برسد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٣٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٥٣٧- ٢- (٧) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ وَ صَفْوَانَ وَ ابْنِ

١- الكافى ٤- ٣٤٥- ٥.

۲- السابری- نوع من الثیاب الرقاق تعمل بسابور من أرض فارس. (مجمع البحرین- سبر- ۳- ۳۲۲).

۳- و تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الأحادیث ۳ و ٤ و ٦ من الباب ١٦ من أبواب لباس المصلی، و ما یدلّ علیه بعمومه فی الحدیث ۱ من الباب ۲۷ من هذه الأبواب.

٤- الباب ۳٤ فیه ۱۰ أحادیث.

٥- الردم- موضع بمکّة. (معجم البلدان ۳- ٤۰).

٦- التهذیب ٥- ۸٥- ۲۸۱، و الاستبصار ۲- ۱۷۰- ٥٦۳.

۷- التهذیب ٥- ۹۱- ۳۰۰، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۲ من الباب ۳٦، و ذیله فی الحدیث ۲ من الباب ٤۰ من هذه الأبواب.

أَبِی عُمَیْرٍ جَمِیعاً عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا فَرَغْتَ مِنْ صَلَاتِکَ وَ عَقَدْتَ مَا تُرِیدُ فَقُمْ وَ امْشِ هُنَیْهَةً فَإِذَا اسْتَوَتْ بِکَ الْأَرْضُ مَاشِیاً کُنْتَ أَوْ رَاکِباً فَلَبِّ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

ابی عمیر همگی از معاویه بن عمار از ابی عبدالله (ع) گفت: زمانی که از نمازت فارغ شدی و آنچه را که می خواهی نیت کردی، برخیز و اندکی راه برو، پس زمانی که زمین برایت هموار شد، چه پیاده باشی یا سواره، تلبیه بگو....

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٣٨ - رقم الحدیث الباب: ۳]

١٦٥٣٨- ۳- (۱) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ وَهْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ التَّهَیُّؤِ لِلْإِحْرَامِ فَقَالَ فِی مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ- فَقَدْ صَلَّی فِیهِ رَسُولُ اللَّهِ ص- وَ قَدْ تَرَی أُنَاساً یُحْرِمُونَ

فَلَا تَفْعَلْ حَتَّى تَنْتَهِيَ إِلَى الْبَيْدَاءِ حَيْثُ الْمِيلُ فَتُحْرِمُونَ كَمَا أَنْتُمْ فِي مَحَامِلِكُمْ تَقُولُ لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ الْحَدِيثَ.

وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادٍ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

معاوية بن وهب گفت: از امام صادق (ع) درباره آماده شدن برای احرام پرسیدم. امام فرمودند: در مسجد شجره - جایی که رسول خدا (ص) در آن نماز خوانده است - آماده شو. و ممکن است افرادی را ببینی که احرام می بندند، اما این کار را نکن تا به بیداء برسی، جایی که میله است. آنجا احرام ببندید در حالی که در مرکب های خود هستید و بگویید: «لبیک اللهم لبیک»

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٣٩ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٥٣٩- ٤- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا صَلَّيْتَ عِنْدَ الشَّجَرَةِ فَلَا تُلَبِّ حَتَّى تَأْتِيَ الْبَيْدَاءَ- حَيْثُ يَقُولُ النَّاسُ يُخْسَفُ بِالْجَيْشِ.

******

ترجمه:

حازم از ابی عبدالله (ع) گفت: زمانی که نزد شجره نماز خواندی، تلبیه نگو تا به بیضاء برسی، جایی که مردم می گویند لشکر فرو می رود.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٤٠ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٥٤٠- ٥- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص لَمْ يَكُنْ يُلَبِّي حَتَّى يَأْتِيَ الْبَيْدَاءَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : رسول خدا تا به منطقه بيداء نمى رسيدند تلبيه نمى گفتند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٤١ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٥٤١- ٦- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ:

ص: ٣٧٠

١- الاستبصار ٢- ١٦٩- ٥٥٩، و أورد ذيله فى الحديث ١ من الباب ٤٠ من هذه الأبواب.

٢- التهذيب ٥- ٨٤- ٢٧٧.

٣- التهذيب ٥- ٨٤- ٢٧٨، و الاستبصار ٢- ١٧٠- ٥٦٠.

٤- التهذيب ٥- ٨٤- ٢٧٩، و الاستبصار ٢- ١٧٠- ٥٦١.

٥- الكافى ٤- ٣٣٤- ١٤، و أورد ذيله فى الحديث ٤ من أبواب المواقيت، و قطعة منه فى الحديث ٤ من الباب ١٥، و صدره فى الحديث ١ من الباب ١٨ من هذه الأبواب.

صَلِّ الْمَكْتُوبَةَ ثُمَّ أَحْرِمْ بِالْحَجِّ أَوْ بِالْمُتْعَةِ وَ اخْرُجْ بِغَيْرِ تَلْبِيَةٍ حَتَّى تَصْعَدَ إِلَى أَوَّلِ الْبَيْدَاءِ إِلَى أَوَّلِ مِيلٍ عَنْ يَسَارِكَ فَإِذَا اسْتَوَتْ بِكَ الْأَرْضُ رَاكِباً كُنْتَ أَوْ مَاشِياً فَلَبِّ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از ابی عبدالله (ع) گفت: نماز واجب را بخوان، سپس برای حج یا تمتّع احرام ببند و بدون گفتن تلبیه خارج شو تا به اول بیضاء برسی، تا به اولین میل در سمت چپت برسی. پس وقتی زمین برایت هموار شد، چه سواره باشی یا پیاده، تلبیه بگو....

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٥٤۲ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱٦٥٤۲- ۷- (۱) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا ع کَیْفَ أَصْنَعُ إِذَا أَرَدْتُ الْإِحْرَامَ قَالَ اعْقِدِ الْإِحْرَامَ (۲) فِی دُبُرِ الْفَرِیضَةِ حَتَّی إِذَا اسْتَوَتْ بِکَ الْبَیْدَاءُ فَلَبِّ (۳) قُلْتُ أَ رَأَیْتَ إِذَا کُنْتُ مُحْرِماً مِنْ طَرِیقِ الْعِرَاقِ- قَالَ لَبِّ (٤) إِذَا اسْتَوَی بِکَ بَعِیرُکَ.

******

ترجمه:

محمد بن ابی نصر گفت: از ابوالحسن الرضا (ع) پرسیدم چگونه احرام ببندم. گفت: احرام را بعد از نماز واجب ببند تا وقتی که به بیضاء رسیدی، تلبیه بگو. گفتم: اگر از راه عراق محرم شوم، چه کنم؟ گفت: وقتی شترت برایت هموار شد، تلبیه بگو.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٥٤۳ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱٦٥٤۳- ۸- (٥) وَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْإِحْرَامِ عِنْدَ الشَّجَرَةِ- هَلْ یَحِلُّ لِمَنْ أَحْرَمَ عِنْدَهَا أَنْ لَا یُلَبِّیَ حَتَّی یَعْلُوَ الْبَیْدَاءَ- (قَالَ لَا یُلَبِّی حَتَّی یَأْتِیَ الْبَیْدَاءَ) (٦) عِنْدَ أَوَّلِ مِیلٍ (۷) فَأَمَّا عِنْدَ الشَّجَرَةِ فَلَا یَجُوزُ التَّلْبِیَةُ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى نَفْيِ الْوُجُوبِ أَوْ مَرْجُوحِيَّةِ الْجَهْرِ بِالتَّلْبِيَةِ عِنْدَ الشَّجَرَةِ لَا عَلَى مُطْلَقِ التَّلْبِيَةِ وَ لَا عَلَى تَحْرِيمِ الْجَهْرِ لِمَا يَأْتِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ (٨).

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (ع) گفت: از او دربارهٔ احرام بستن نزد شجره پرسیدم. آیا برای کسی که نزد آن احرام بسته جایز است که تلبیه نگوید تا به بیضاء برسد؟ (گفت: تلبیه نگوید تا به بیضاء برسد) نزد اولین میل. اما نزد شجره تلبیه گفتن جایز نیست.

می گویم: این حمل بر نفی وجوب یا نامطلوب بودن بلند گفتن تلبیه نزد شجره است، نه بر مطلق تلبیه و نه بر تحریم بلند گفتن آن، برای آنچه خواهد آمد، ان شاءالله.

ص: ٣٧١

١- قرب الإسناد- ١٦٨.

٢- فی المصدر- قال- فقال عقد الاحرام.

٣- فی المصدر- فلبه.

٤- فی المصدر- لبه.

٥- قرب الإسناد- ١٠٧.

٦- لیس فی المصدر.

٧- فی المصدر زیادة- قال- نعم.

٨- یأتی فی الحدیث ٢ من الباب ٣٥ من هذه الأبواب.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٤٤ - رقم الحدیث الباب: ٩]

١٦٥٤٤- ٩- (١) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ فِی الْمُقْنِعَةِ قَالَ: قَالَ ع إِذَا أَحْرَمْتَ مِنْ مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ- فَلَا تُلَبِّ حَتَّى تَنْتَهِیَ إِلَى الْبَیْدَاءِ.

******

ترجمه:

حضرت فرمودند : وقتی ازمسجد شجره محرم شدی لبیک نگو تا به بیداء برسی .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٤٥ - رقم الحدیث الباب: ١٠]

١٦٥٤٥- ١٠- (٢) قَالَ وَ قَالَ ع یَنْبَغِی لِمَنْ أَحْرَمَ یَوْمَ التَّرْوِیَةِ عِنْدَ الْمَقَامِ- أَنْ یَخْرُجَ حَتَّى یَنْتَهِیَ إِلَى الرَّدْمِ ثُمَّ یُلَبِّیَ بِالْحَجِّ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٣).

******

ترجمه:

حضرت فرمودند : سزاواراست برای کسیکه روزترویه وکنارمقام محرم می شود وقتی به منطقه ردم رسید برای حج لبیک بگوید .

٣٥- بَابُ جَوَازِ الْجَهْرِ بِالتَّلْبِیَةِ حَیْثُ یُحْرِمُ مُطْلَقاً وَ اسْتِحْبَابِ تَأْخِیرِهِ إِلَى أَنْ یَمْشِیَ قَلِیلًا

اشارة

(٤) ٣٥ بَابُ جَوَازِ الْجَهْرِ بِالتَّلْبِیَةِ حَیْثُ یُحْرِمُ مُطْلَقاً وَ اسْتِحْبَابِ تَأْخِیرِهِ إِلَى أَنْ یَمْشِیَ قَلِیلًا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٤٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٥٤٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنْ أَحْرَمْتَ مِنْ غَمْرَةَ أَوْ مِنْ بَرِيدِ الْبَعْثِ صَلَّيْتَ وَ قُلْتَ مَا يَقُولُ الْمُحْرِمُ فِي دُبُرِ صَلَاتِكَ وَ إِنْ شِئْتَ لَبَّيْتَ مِنْ مَوْضِعِكَ وَ الْفَضْلُ أَنْ تَمْشِيَ قَلِيلًا ثُمَّ تُلَبِّيَ.

******

ترجمه:

هشام بن حکم از ابی عبدالله (ع) گفت: اگر از غمره یا از برید البعث احرام بستی، نماز بخوان و آنچه را که محرم در پایان نمازش می گوید، بگو. و اگر خواستی، از همان جای خود تلبیه بگو و فضیلت در این است که کمی راه بروی، سپس تلبیه بگویی.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٤٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٥٤٧- ٢- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَرَّارٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع هَلْ يَجُوزُ لِلْمُتَمَتِّعِ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ أَنْ يُظْهِرَ التَّلْبِيَةَ فِي مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ-

---

١- المقنعة- ٧٠.

٢- المقنعة- ٧٠.

٣- يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الباب ٣٥ و فى الحديث ٦ من الباب ٣٦ و فى الباب ٣٧ من هذه الأبواب. و تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ٤ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ، و فى الباب ١٦ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٣٥ فيه ٤ أحاديث.

٥- الفقيه ٢- ٣٢١- ٢٥٦٣.

٦- الكافى ٤- ٣٣٤- ١٢.

فَقَالَ نَعَمْ إِنَّمَا لَبَّى النَّبِيُّ ص فِي الْبَيْدَاءِ (١) لِأَنَّ النَّاسَ لَمْ يَعْرِفُوا (٢) التَّلْبِيَةَ فَأَحَبَّ أَنْ يُعَلِّمَهُمْ كَيْفَ التَّلْبِيَةُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان از ابا عبدالله (ع) پرسيد كه آيا براى متمتع به عمره تا حج جايز است كه تلبيه را در مسجد شجره آشكارا بگويد؟

گفت: بله، پيامبر (ص) در بيضاء تلبيه گفت زيرا مردم تلبيه را نمى شناختند و او مى خواست به آنها بياموزد كه چگونه تلبيه بگويند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٤٨ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٥٤٨- ٣- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ وَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ وَ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَلَبِيِّ جَمِيعاً عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا صَلَّيْتَ فِي مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ- فَقُلْ وَ

أَنْتَ قَاعِدٌ فِی دُبُرِ الصَّلَاةِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مَا یَقُولُ الْمُحْرِمُ ثُمَّ قُمْ فَامْشِ حَتَّی تَبْلُغَ الْمِیلَ وَ تَسْتَوِیَ بِکَ الْبَیْدَاءُ- فَإِذَا اسْتَوَتْ بِکَ فَلَبِّهْ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِیِّ وَ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ وَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ وَ الْحَلَبِیِّ کُلِّهِمْ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

حلبی همگی از ابی عبدالله (ع) گفت: وقتی در مسجد شجره نماز خواندی، پس بگو در حالی که نشسته ای در پایان نماز قبل از اینکه برخیزی آنچه را که محرم می گوید، سپس برخیز و راه برو تا به میل برسی و بیضاء برایت هموار شود، پس وقتی هموار شد، تلبیه بگو.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٤٩ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٥٤٩- ٤- (٦) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِذَا أَحْرَمَ الرَّجُلُ فِی دُبُرِ الْمَکْتُوبَةِ أَ یُلَبِّی حِینَ یَنْهَضُ بِهِ بَعِیرُهُ أَوْ جَالِساً فِی دُبُرِ الصَّلَاةِ قَالَ أَیَّ ذَلِکَ شَاءَ صَنَعَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٧).

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار از ابی الحسن (ع) گفت: به او گفتم: وقتی مردی در پایان نماز واجب احرام می بندد، آیا تلبیه بگوید وقتی که شترش او را بلند می کند یا در حالی که نشسته در پایان نماز؟ گفت: هر کدام را که بخواهد انجام دهد.

ص: ۳۷۳

۱- فی المصدر- علی البیداء.

۲- فی المصدر- لم یکونوا یعرفون.

۳- التهذیب ۵- ۸٤- ۲۸۰، و الاستبصار ۲- ۱۷۰- ٥٦۲.

٤- الکافی ٤- ۳۳۳- ۱۱، و أورد ذیله فی الحدیث ۱ من الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

٥- الفقیه ۲- ۳۲۰- ۲٥٦۲.

٦- الکافی ٤- ۳۳٤- ۱۳.

۷- تقدم فی الحدیث ۳ من الباب ۲۳، و فی الباب ۳٤ من هذه الأبواب. و یأتی ما یدلّ علیه فی البابین ۳۷ و ٤۰ من هذه الأبواب.

۳٦- بَابُ وُجُوبِ التَّلْبِيَةِ عِنْدَ الْإِحْرَامِ

اشارة

(۱) ۳٦ بَابُ وُجُوبِ التَّلْبِيَةِ عِنْدَ الْإِحْرَامِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٥٥۰ - رقم الحدیث الباب: ۱]

١٦٥٥٠- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُهُ لِمَ جُعِلَتِ التَّلْبِيَةُ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَوْحَى إِلَى إِبْرَاهِيمَ ع- أَنْ أَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجالًا وَ عَلى كُلِّ ضامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ (٣) فَنَادَى فَأُجِيبَ مِنْ كُلِّ وَجْهٍ يُلَبُّونَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا نَحْوَهُ (٤) وَ

رَوَاهُ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ (٥).

وَ رَوَاهُ ابْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ نَوَادِرِ الْبَزَنْطِيِّ عَنِ الْحَلَبِيِّ نَحْوَهُ (٦).

******

ترجمه:

حلبی گفت: از او پرسیدم چرا تلبیه قرار داده شد. گفت: به درستی که خداوند عز و جل به ابراهیم (ع) وحی کرد که "در میان مردم برای حج اعلام کن، تا پیاده و بر هر شتر لاغری که از هر راه دور می آیند به سوی تو بیایند" (حج، آیه ٢٧). پس او ندا داد و از هر جهت پاسخ داده شد، آنان تلبیه می گویند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٥١ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٥٥١- ٢- (٧) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ جَمِيعاً عَنْ

١- الباب ٣٦ فيه ٨ أحاديث.

٢- الكافى ٤- ٣٣٥- ١.

٣- الحجّ ٢٢- ٢٧.

٤- الفقيه ٢- ١٩٥- ٢١٢٣.

٥- علل الشرائع- ٤١٦- ١.

٦- السرائر- ٤٧٤.

٧- الكافى ٤- ٣٣٥- ٣، و أورد صدره فى الحديث ٢ من الباب ٣٤، و تمامه فى الحديث ٢ من الباب ٤٠ من هذه الأبواب.

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: التَّلْبِيَةُ لَبَّيْکَ اللَّهُمَّ لَبَّيْکَ لَبَّيْکَ لَا شَرِيکَ لَکَ لَبَّيْکَ إِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَةَ لَکَ وَ الْمُلْکَ لَا شَرِيکَ لَکَ لَبَّيْکَ ذَا الْمَعَارِجِ لَبَّيْکَ الْحَدِيثَ.

وَ

قَالَ فِی آخِرِهِ وَ اعْلَمْ أَنَّهُ لَا بُدَّ مِنَ التَّلْبِيَاتِ الْأَرْبَعِ فِی أَوَّلِ الْکِتَابِ (١) وَ هِیَ الْفَرِيضَةُ وَ هِیَ التَّوْحِيدُ وَ بِهَا لَبَّی الْمُرْسَلُونَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

حضرت صادق *: تلبيه يعنى گفتن لَبَّيْکَ اللَّهُمَّ لَبَّيْکَ لَبَّيْکَ لَا شَرِيکَ لَکَ لَبَّيْکَ إِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَةَ لَکَ وَ الْمُلْکَ لَا شَرِيکَ لَکَ لَبَّيْکَ ذَا الْمَعَارِجِ لَبَّيْکَ ...

[رقم الحديث الكلی: ١٦٥٥٢ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٥٥٢- ٣- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْحُسَيْنِ الْأَسَدِيِّ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عُثْمَانَ الدَّارِمِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ التَّلْبِيَةِ وَ عِلَّتِهَا فَقَالَ إِنَّ النَّاسَ إِذَا أَحْرَمُوا نَادَاهُمُ اللَّهُ تَعَالَى ذِكْرُهُ فَقَالَ يَا عِبَادِی وَ إِمَائِی لَأُحَرِّمَنَّكُمْ عَلَى النَّارِ كَمَا أَحْرَمْتُمْ لِی فَقَوْلُهُمْ لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ إِجَابَةٌ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى نِدَائِهِ لَهُمْ.

وَ فِی عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ الدَّقَّاقِ عَنْ أَبِی الْحُسَيْنِ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْأَسَدِيِّ مِثْلَهُ (٤) وَ فِی الْعِلَلِ بِالْإِسْنَادِ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

سليمان بن جعفر گفت: از ابا الحسن (ع) دربارۀ تلبيه و علت آن پرسيدم. گفت: زمانی كه مردم احرام می بندند، خداوند تعالی آنها را ندا می دهد و می گويد: ای بندگان و كنيزان من، به درستی كه شما را بر آتش حرام می كنم همان طور كه برای من احرام بستيد. پس گفتن آنها «لبيک اللهم لبيک» پاسخ به ندای خداوند عز و جل است.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٥٥٣ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٥٥٣- ٤- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ

١- فی نسخة من التهذیب- الکلام (هامش المخطوط) و فی المصدر- الکلام، و فی التهذیب- الخبر.

٢- التهذیب ٥- ٢٨٤- ٩٦٧.

٣- الفقیه ٢- ١٩٦- ٢١٢٤.

٤- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ٨٣- ٢١.

٥- علل الشرائع- ٤١٦- ١.

٦- علل الشرائع- ٤١٨- ٤.

حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَبَانٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ لِمَ سُمِّیَتِ التَّلْبِیَةُ تَلْبِیَةً فَقَالَ إِجَابَةً أَجَابَ مُوسَی ع رَبَّهُ.

******

ترجمه:

أبان از کسی که به او خبر داد از ابی جعفر (ع) گفت: به او گفتم چرا تلبیه، تلبیه نامیده شده است؟ گفت: زیرا پاسخی بود که موسی (ع) به پروردگارش داد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٥٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٥٥٤- ٥- (١) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ إِسْحَاقَ التَّاجِرِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی وَ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ (٢) عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: أَحْرَمَ مُوسَی ع مِنْ رَمْلَةِ مِصْرَ- وَ مَرَّ بِصَفَائِحِ الرَّوْحَاءِ مُحْرِماً یَقُودُ نَاقَتَهُ بِخِطَامٍ مِنْ لِیفٍ یُلَبِّی (٣) وَ تُجِیبُهُ الْجِبَالُ.

وَ

رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ مِثْلَهُ وَ زَادَ عَلَيْهِ عَبَاءَتَانِ قَطَوَانِيَّتَانِ (٤)

******

ترجمه:

جابر از ابی جعفر (ع) گفت: موسی (ع) از رمله مصر احرام بست و در حالی که محرم بود از صفائح الروحاء گذشت، شترش را با افساری از لیف هدایت می کرد، تلبیه می گفت و کوه ها به او پاسخ می دادند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٥٥ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٥٥٥- ٦- (٥) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْعَطَّارِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ (٦) قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص لَمَّا انْتَهَى إِلَى الْبَيْدَاءِ- حَيْثُ الْمِيلُ قَرُبَتْ لَهُ نَاقَةٌ فَرَكِبَهَا فَلَمَّا انْبَعَثَتْ بِهِ لَبَّى بِالْأَرْبَعِ فَقَالَ لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ

١- علل الشرائع- ٤١٨- ٥، و أورده عن الكافى و الفقيه فى الحديث ٢ من الباب ١ من هذه الأبواب.

٢- فى المصدر- الفضل بن صالح.

٣- فى المصدر- فلبى.

٤- الكافى ٤- ٢١٣- ٥.

٥- قرب الإسناد- ٥٩.

٦- فى المصدر- عاصم بن عبد الحميد.

وَ النِّعْمَةَ (وَ الْمُلْکَ لَکَ) (۱) لَا شَرِیکَ لَکَ ثُمَّ قَالَ هَاهُنَا یُخْسَفُ بِالْأَخَابِثِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ النَّاسَ زَادُوا بَعْدُ وَ هُوَ حَسَنٌ (۲).

******

ترجمه:

عاصم بن عبد الحمید گفت: شنیدم که ابا عبدالله (ع) می گفت: زمانی که رسول خدا (ص) به بیضاء رسید، جایی که میل نزدیک بود، شتری برای او نزدیک آورده شد و او بر آن سوار شد. پس زمانی که شتر او را بلند کرد، با چهار (عبارت) تلبیه گفت: «لبیک اللهم لبیک، لبیک لا شریک لک لبیک، إن الحمد والنعمة (والملک لک) لا شریک لک.» سپس گفت: اینجا است که [زمین] افراد پلید را فرو می برد. سپس گفت: مردم بعداً [به تلبیه] افزودند و این خوب است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۵۵۶ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۶۵۵۶- ۷- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ خَلَفٍ عَنْ حَسَّانَ الْمَدَائِنِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ ع عَنْ تَلْبِیَةِ النَّبِیِّ ص- (قَالَ هَذِهِ التَّلْبِیَةُ) (٤) الَّتِی یُلَبِّی بِهَا النَّاسُ وَ کَانَ یُکْثِرُ مِنْ ذِی الْمَعَارِجِ.

******

ترجمه:

حسان مدائنی گفت: از جعفر بن محمد (ع) درباره تلبیه پیامبر (ص) پرسیدم. گفت: این همان تلبیه ای است که مردم با آن تلبیه می گویند و او زیاد از «ذی المعارج» استفاده می کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۵۵۷ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۶۵۵۷- ۸- (۵) وَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ التَّلْبِيَةِ لِمَ جُعِلَتْ فَقَالَ لِأَنَّ إِبْرَاهِيمَ ع حِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ وَ أَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجالًا (٦) نَادَى وَ أَسْمَعَ (٧) فَأَقْبَلَ النَّاسُ مِنْ كُلِّ وَجْهٍ يُلَبُّونَ فَلِذَلِكَ جُعِلَتِ التَّلْبِيَةُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۸) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۹).

******

ترجمه:

حلبی گفت: از او پرسیدم چرا تلبیه قرار داده شد. گفت: به درستی که خداوند عز و جل به ابراهیم (ع) وحی کرد که "در میان مردم برای حج اعلام کن، تا پیاده و بر هر شتر لاغری که از هر راه دور می آیند به سوی تو بیایند" (حج، آیه ۲۷). پس او ندا داد و از هر جهت پاسخ داده شد، آنان تلبیه می گویند.

۱- فی المصدر- لک و الملک.

۲- فی المصدر- بعد فرد و هو حسن.

۳- قرب الإسناد- ۷٦.

٤- فی المصدر- فقال- هذه الثلاثة التلبیات.

٥- قرب الإسناد- ۱۰٥.

٦- الحجّ ۲۲- ۲۷.

۷- فی المصدر- فاسمع.

٨- تقدم فی الباب ٢ و فی الحدیث ٤ من الباب ٥ و فی الحدیث ٧ من الباب ٢١ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الحدیث ٢ من الباب ١ و فی الأحادیث ٢ و ٣ و ٤ من الباب ٢٢ و فی البابین ٣٤ و ٣٥ من هذه الأبواب.

٩- یأتی فی الأبواب ٣٧ و ٣٩ و ٤٠، و فی الحدیث ٢ من الباب ٥٢ من هذه الأبواب.

٣٧- بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الصَّوْتِ بِالتَّلْبِيَةِ لِلرَّجُلِ

اشارة

(١) ٣٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الصَّوْتِ بِالتَّلْبِيَةِ لِلرَّجُلِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٥٨ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٥٥٨- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ رَفَعَهُ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص لَمَّا أَحْرَمَ أَتَاهُ جَبْرَئِيلُ ع- فَقَالَ لَهُ مُرْ أَصْحَابَكَ بِالْعَجِّ وَ الثَّجِّ وَ الْعَجُّ رَفْعُ الصَّوْتِ بِالتَّلْبِيَةِ وَ الثَّجُّ نَحْرُ الْبُدْنِ (٣) قَالَ وَ قَالَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ مَا بَلَغْنَا الرَّوْحَاءَ- حَتَّى بَحَّتْ أَصْوَاتُنَا.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَرِيزٍ مِثْلَهُ إِلَى قَوْلِهِ نَحْرُ الْبُدْنِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَشْيَاخِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع وَ جَمَاعَةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا مِمَّنْ رَوَى عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع ثُمَّ ذَكَرَ مِثْلَهُ (٤) وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الشَّیْبَانِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُوسَی بْنِ عِمْرَانَ النَّخَعِیِّ عَنْ عَمِّهِ الْحُسَیْنِ بْنِ یَزِیدَ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِیٍّ ع وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ إِلَی قَوْلِهِ وَ الثَّجُّ نَحْرُ الْبُدْنِ (٥)

******

ترجمه:

پیامبر خدا (ص) هنگامی که احرام بست، جبرئیل (ع) نزد او آمد و گفت: به یارانت دستور بده به «عج» و «ثج» عمل کنند. «عج» به معنای بلند کردن صدا به تلبیه و «ثج» به معنای قربانی کردن شترها است. جابر بن عبدالله گفت: ما به روحاء نرسیده بودیم که صداهایمان گرفته بود.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٥٩ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٥٥٩- ٢- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ: قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع

ص: ٣٧٨

١- الباب ٣٧ فیه ٣ أحادیث.

٢- الکافی ٤- ٣٣٦- ٥.

٣- الفقیه ٢- ٣٢٥- ٢٥٧٩.

٤- التهذیب ٥- ٩٢- ٣٠٢.

٥- معانی الأخبار- ٢٢٣- ١.

٦- الفقیه ٢- ٢٠٣- ٢١٤٠.

مَا مِنْ مُهِلٍّ يُهِلُّ بِالتَّلْبِيَةِ إِلَّا أَهَلَّ مَنْ عَنْ يَمِينِهِ مِنْ شَیْ ءٍ إِلَى مَقْطَعِ التُّرَابِ وَ مَنْ عَنْ يَسَارِهِ إِلَى مَقْطَعِ التُّرَابِ وَ قَالَ لَهُ الْمَلَكَانِ أَبْشِرْ يَا عَبْدَ اللَّهِ وَ مَا يُبَشِّرُ اللَّهُ عَبْداً إِلَّا بِالْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

امیرالمؤمنین علی (ع) فرمودند:

هیچ مُهِلّی (کسی که تلبیه می گوید) نیست که تلبیه بگوید مگر اینکه هر چه در سمت راست اوست تا پایان خاک و هر چه در سمت چپ اوست تا پایان خاک نیز تلبیه می گویند و دو ملک به او می گویند: «بشارت باد بر تو، ای بنده خدا» و خداوند هیچ بنده ای را بشارت نمی دهد مگر به بهشت.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٦٠ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٥٦٠- ٣- (١) قَالَ وَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع جَاءَ جَبْرَئِيلُ ع إِلَى النَّبِيِّ ص- فَقَالَ لَهُ إِنَّ التَّلْبِيَةَ شِعَارُ الْمُحْرِمِ فَارْفَعْ صَوْتَکَ بِالتَّلْبِيَةِ لَبَّيْکَ اللَّهُمَّ لَبَّيْکَ لَبَّيْکَ لَا شَرِيکَ لَکَ لَبَّيْکَ إِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَةَ لَکَ وَ الْمُلْکَ لَا شَرِيکَ لَکَ لَبَّيْکَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٢) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٣).

******

ترجمه:

حضرت علی * : جبرئیل نازل شد بررسول اکرم وعرض کرد : تلبیه شعارمحرم است پس صدای خود را بلند وبگو لَبَّيْکَ اللَّهُمَّ لَبَّيْکَ لَبَّيْکَ لَا شَرِيکَ لَکَ لَبَّيْکَ إِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَةَ لَکَ وَ الْمُلْکَ لَا شَرِيکَ لَکَ لَبَّيْکَ.

۳۸- بَابُ عَدَمِ اسْتِحْبَابِ جَهْرِ النِّسَاءِ بِالتَّلْبِيَةِ

اشارة

(٤) ۳۸ بَابُ عَدَمِ اسْتِحْبَابِ جَهْرِ النِّسَاءِ بِالتَّلْبِيَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٦١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٥٦١- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ (٦) عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ وَضَعَ عَنِ النِّسَاءِ أَرْبَعاً الْجَهْرَ بِالتَّلْبِيَةِ وَ السَّعْيَ بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- وَ دُخُولَ الْكَعْبَةِ وَ الِاسْتِلَامَ.

أَقُولُ: الْمُرَادُ بِالسَّعْيِ هُنَا الْهَرْوَلَةُ لِمَا يَأْتِي (٧).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : خداوند چهارچیز را اززنان برداشته بلند گفتن لبیک /سعی بین صفا ومروه بصورت هروله / دخول درکعبه ودست کشیدن به حجر الاسود .

ص: ۳۷۹

۱- الفقیه ۲- ۳۲۶- ۲۵۸۵.

٢- تقدم فی البابین ٣٤ و ٣٥ من هذه الأبواب.

٣- یأتی فی البابین ٣٨ و ٤٠ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٣٨ فیه ٥ أحادیث.

٥- التهذیب ٥- ٩٣- ٣٠٣، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٢ من الباب ٤١ من أبواب مقدمات الطواف، و أخری فی الحدیث ٣ من الباب ١٨ من أبواب الطواف، و فی الحدیث ٣ من الباب ٢١ من أبواب السعی.

٦- فی المصدر- موسی بن الحسن.

٧- یأتی فی الحدیث ٢ الآتی من هذا الباب، و فی الحدیث ١ من الباب ٢١ من أبواب السعی.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٦٢ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٥٦٢- ٢- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی سَعِیدٍ الْمُکَارِی عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَضَعَ عَنِ النِّسَاءِ أَرْبَعاً الْإِجْهَارَ بِالتَّلْبِیَةِ وَ السَّعْیَ بَیْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ یَعْنِی الْهَرْوَلَةَ وَ دُخُولَ الْکَعْبَةِ وَ اسْتِلَامَ الْحَجَرِ الْأَسْوَدِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : خداوند چهارچیز را اززنان برداشته بلند گفتن لبیک /سعی بین صفا ومروه بصورت هروله / دخول درکعبه ودست کشیدن به حجر الاسود .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٦٣ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٥٦٣- ٣- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ جَمِیعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع فِی وَصِیَّةِ النَّبِیِّ ص لِعَلِیٍّ ع- قَالَ: یَا عَلِیُّ لَیْسَ عَلَی النِّسَاءِ جُمُعَةٌ إِلَی أَنْ قَالَ وَ لَا تَجْهَرُ بِالتَّلْبِیَةِ.

******

ترجمه:

ازوصایای رسول اکرم به حضرت علی * برای زن نمازجمعه نیست تا آنجا که فرمودند ونباید لبیک را بلند بگویند .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٦٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٥٦٤- ٤- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَيْسَ عَلَى النِّسَاءِ جَهْرٌ بِالتَّلْبِيَةِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : زن نباید بلند لبیک بگوید .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٦٥ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٥٦٥- ٥- (٤) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْمُكَارِي عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَيْسَ عَلَى النِّسَاءِ جَهْرٌ بِالتَّلْبِيَةِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٥).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : زن نباید بلند لبیک بگوید .

١- الفقيه ٢- ٣٢٦- ٢٥٨٠، و أورد قطعة منه فى الحديث ٤ من الباب ٤١ من أبواب مقدمات الطواف، و أخرى فى الحديث ٥ من الباب ١٨ من أبواب الطواف، و فى الحديث ٦ من الباب ٢١ من أبواب السعى.

٢- الفقيه ٤- ٣٦٤- ٥٧٦٢.

٣- الكافى ٤- ٤٠٥- ٨، و أورده بتمامه فى الحديث ١ من الباب ١٨ من أبواب الطواف، و قطعة منه فى الحديث ٣ من الباب ٤١ من أبواب مقدمات الطواف، و ذيله فى الحديث ١ من الباب ٢١ من أبواب السعى.

٤- الكافى ٤- ٣٣٦- ٧.

٥- التهذيب ٥- ٩٣- ٣٠٤.

٣٩- بَابُ أَنَّهُ يُجْزِى الْأَخْرَسَ مِنَ التَّلْبِيَةِ تَحْرِيكُ اللِّسَانِ وَ الْإِشَارَةُ بِهَا وَ يُسْتَحَبُّ التَّلْبِيَةُ عَنْهُ

اشارة

(١) ٣٩ بَابُ أَنَّهُ يُجْزِى الْأَخْرَسَ مِنَ التَّلْبِيَةِ تَحْرِيكُ اللِّسَانِ وَ الْإِشَارَةُ بِهَا وَ يُسْتَحَبُّ التَّلْبِيَةُ عَنْهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٦٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٥٦٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (٣) ع أَنَّ عَلِيّاً ص قَالَ: تَلْبِيَةُ الْأَخْرَسِ وَ تَشَهُّدُهُ وَ قِرَاءَتُهُ الْقُرْآنَ فِي الصَّلَاةِ تَحْرِيكُ لِسَانِهِ وَ إِشَارَتُهُ بِإِصْبَعِهِ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (٤).

******

ترجمه:

حضرت علی * درمورد تلبیه وتشهد وقرائت قرآن درنمازشحص گنگ فرمودند : زبانش را حرکت داده وبا انگشتش اشاره کند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٦٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٥٦٧- ٢- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى (٦) عَنْ يَاسِينَ الضَّرِيرِ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ أَنَّ رَجُلًا قَدِمَ حَاجّاً لَا يُحْسِنُ أَنْ يُلَبِّيَ فَاسْتُفْتِيَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فَأَمَرَ لَهُ أَنْ يُلَبَّى عَنْهُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٧)

وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الْقِرَاءَةِ فِي الصَّلَاةِ (٨) وَ يَأْتِي مَا

١- الباب ٣٩ فيه حديثان.

۲- الکافی ٤- ۳۳۵- ۲، و الکافی ۳- ۳۱۵- ۱۷ و فیه- عن أبی عبد اللّه (علیه السلام) قال- ...، و التهذیب ٥- ۹۳- ۳۰٥، و أورده فی الحدیث ۱ من الباب ٥۹ من أبواب القراءة.

۳- فی الموضع الأول من الکافی زیادة- عن أبیه.

٤- المقنعة- ۷۰.

٥- الکافی ٤- ٥۰٤- ۱۳ قطعة من حدیث ۱۳، و أورده بتمامه فی الحدیث ۳ من الباب ۱۱ من أبواب الحلق و التقصیر.

٦- " عن محمّد بن یحیی"- لیس فی المصدر.

۷- التهذیب ٥- ۲٤٤- ۸۲۸.

۸- تقدم فی الحدیث ۲ من الباب ٦۷ من أبواب القراءة فی الصلاة.

یَدُلُّ عَلَیْهِ فِی الْحَلْقِ فِی أَحَادِیثَ مَنْ لَمْ یَکُنْ عَلَی رَأْسِهِ شَعْرٌ (۱).

******

ترجمه:

زراره : مردی برای حج آمده بود که نمی توانست درست لبیک بگوید ازحضرت صادق * پرسید ایشان امرکردند کسی بجایش لبیک بگوید .

٤۰- بَابُ کَیْفِیَّةِ التَّلْبِیَةِ الْوَاجِبَةِ وَ الْمَنْدُوبَةِ وَ جُمْلَةٍ مِنْ أَحْکَامِهَا

اشارة

(۲) ٤۰ بَابُ کَیْفِیَّةِ التَّلْبِیَةِ الْوَاجِبَةِ وَ الْمَنْدُوبَةِ وَ جُمْلَةٍ مِنْ أَحْکَامِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٥٦٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٥٦٨- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: تُحْرِمُونَ كَمَا أَنْتُمْ فِی مَحَامِلِكُمْ تَقُولُ لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَةَ لَكَ وَ الْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ بِمُتْعَةٍ بِعُمْرَةٍ إِلَی الْحَجِّ.

وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : همانطوركه درمحملهای خود هستيد می توانيد محرم شويد كافی است كه بگوئيد لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَةَ لَكَ وَ الْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ به نيت حج تمتع وبا شروع به عمره ورسيدن به حج .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٥٦٩ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٥٦٩- ٢- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ فَضَالَةَ وَ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ جَمِيعاً عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: التَّلْبِيَةُ أَنْ تَقُولَ لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَةَ لَكَ وَ الْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ (٦) لَبَّيْكَ ذَا الْمَعَارِجِ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ دَاعِياً إِلَی دَارِ السَّلَامِ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ غَفَّارَ الذُّنُوبِ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ أَهْلَ التَّلْبِيَةِ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ تُبْدِئُ وَ الْمَعَادُ إِلَيْكَ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ تَسْتَغْنِی وَ يُفْتَقَرُ إِلَيْكَ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ مَرْهُوباً وَ مَرْغُوباً إِلَيْكَ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ إِلَهَ الْحَقِّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ

١- لعل المقصود منه ما يأتى فى الحديث ٣ من الباب ١١ من أبواب الحلق و التقصير.

٢- الباب ٤٠ فيه ٩ أحاديث.

٣- التهذيب ٥- ٨٤- ٢٧٧، و أورد صدره فى الحديث ٣ من الباب ٣٤ من هذه الأبواب.

٤- الاستبصار ٢- ١٦٩- ٥٥٩.

٥- التهذيب ٥- ٩١- ٣٠٠، و أورد صدره فى الحديث ٢ من الباب ٣٤، و ذيله فى الحديث ٢ من الباب ٣٦ من هذه الأبواب.

٦- " لبيک"- ليس فى الكافى (هامش المخطوط).

ذَا النَّعْمَاءِ وَ الْفَضْلِ الْحَسَنِ الْجَمِيلِ لَبَّيْکَ لَبَّيْکَ كَشَّافَ الْكُرَبِ الْعِظَامِ لَبَّيْکَ لَبَّيْکَ عَبْدُکَ وَ ابْنُ عَبْدَيْکَ لَبَّيْکَ لَبَّيْکَ يَا كَرِيمُ لَبَّيْکَ- تَقُولُ ذَلِکَ فِی دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ وَ نَافِلَةٍ (١) وَ حِينَ يَنْهَضُ بِکَ بَعِيرُکَ وَ إِذَا عَلَوْتَ شَرَفاً أَوْ هَبَطْتَ وَادِياً أَوْ لَقِيتَ رَاكِباً أَوِ اسْتَيْقَظْتَ مِنْ مَنَامِکَ وَ بِالْأَسْحَارِ وَ أَكْثِرْ مَا اسْتَطَعْتَ وَ اجْهَرْ بِهَا وَ إِنْ تَرَكْتَ بَعْضَ التَّلْبِيَةِ فَلَا يَضُرُّکَ غَيْرَ أَنَّ تَمَامَهَا أَفْضَلُ وَ اعْلَمْ أَنَّهُ لَا بُدَّ (٢) مِنَ التَّلْبِيَاتِ الْأَرْبَعِ الَّتِی كُنَّ فِی أَوَّلِ الْكَلَامِ (٣) وَ هِیَ الْفَرِيضَةُ وَ هِیَ التَّوْحِيدُ وَ بِهَا لَبَّى الْمُرْسَلُونَ وَ أَكْثِرْ مِنْ ذِی الْمَعَارِجِ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص- كَانَ يُكْثِرُ مِنْهَا وَ أَوَّلُ مَنْ لَبَّى إِبْرَاهِيمُ ع- قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَدْعُوكُمْ إِلَى أَنْ تَحُجُّوا بَيْتَهُ فَأَجَابُوهُ بِالتَّلْبِيَةِ وَ لَمْ يَبْقَ أَحَدٌ أُخِذَ مِيثَاقُهُ بِالْمُوَافَاةِ فِی ظَهْرِ رَجُلٍ وَ لَا بَطْنِ امْرَأَةٍ إِلَّا أَجَابَ بِالتَّلْبِيَةِ.

وَ

رَوَاهُ الْكُلَيْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ جَمِيعاً عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ إِلَّا أَنَّهُ تَرَكَ لَبَّيْکَ غَفَّارَ الذُّنُوبِ وَ لَبَّيْکَ أَهْلَ التَّلْبِيَةِ وَ لَبَّيْکَ تَسْتَغْنِی وَ لَبَّيْکَ إِلَهَ الْحَقِّ وَ لَبَّيْکَ ذَا النَّعْمَاءِ (٤).

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : تلبیه آنستکه بگوئ : لَبَّیْکَ اللَّهُمَّ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ لَا شَرِیکَ لَکَ لَبَّیْکَ إِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَةَ لَکَ وَ الْمُلْکَ لَا شَرِیکَ لَکَ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ ذَا الْمَعَارِجِ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ دَاعِیاً إِلَی دَارِ السَّلَامِ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ غَفَّارَ الذُّنُوبِ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ أَهْلَ التَّلْبِیَةِ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِکْرَامِ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ تُبْدِئُ وَ الْمَعَادُ إِلَیْکَ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ تَسْتَغْنِی وَ یُفْتَقَرُ إِلَیْکَ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ مَرْهُوباً وَ مَرْغُوباً إِلَیْکَ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ إِلَهَ الْحَقِّ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ ذَا النَّعْمَاءِ وَ الْفَضْلِ الْحَسَنِ الْجَمِیلِ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ کَشَّافَ الْکُرَبِ الْعِظَامِ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ عَبْدُکَ وَ ابْنُ عَبْدَیْکَ لَبَّیْکَ لَبَّیْکَ یَا کَرِیمُ لَبَّیْکَ

آن را بگو در پایان هر نماز واجب و نافله و هنگامی که شترت تو را بلند کند و وقتی که به بالای بلندی بروی یا به پایین دره ای فرود آیی یا سواری را ملاقات کنی یا از خواب برخیزی و در هنگام سحرها و هرچقدر می توانی زیاد بگو و با صدای بلند بگو و اگر بعضی از تلبیه را ترک کردی، به تو ضرری نمی زند، فقط این که تمام آن بهتر است و بدان که حتماً چهار تلبیه که در اول کلام بود لازم است و این فریضه است و این توحید است و با آن پیامبران لبیک گفتند و زیاد از ذی المعارج بگو زیرا رسول خدا (ص) زیاد از آن می گفت و اولین کسی که لبیک گفت، ابراهیم (ع) بود، گفت: همانا خداوند عز و جل شما را دعوت می کند که به حج خانه اش بروید، پس با تلبیه جواب دادند و هیچ کس نماند که عهدش در پشت مردی یا بطن زنی گرفته شده باشد، مگر این که با تلبیه جواب داد.

۱- فی المصدر- أو نافلة.

۲- فی المصدر- لا بدّ لک.

۳- فی نسخة- أوّل الکتاب (هامش المخطوط).

٤- الکافی ٤- ۳۳۵- ۳ و فیه- لبیک غفار الذنوب لبیک، لبیک أهل التلبیة لبیک.

٥- التهذيب ٥- ٢٨٤- ٩٦٧.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٧٠ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٥٧٠- ٣- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَحْرَمْتَ مِنْ مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ- فَإِنْ كُنْتَ مَاشِياً لَبَّيْتَ مِنْ مَكَانِكَ مِنَ الْمَسْجِدِ تَقُولُ لَبَّيْكَ اللَّهُمَ

ص: ٣٨٣

١- التهذيب ٥- ٩٢- ٣٠١.

لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ ذَا الْمَعَارِجِ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ بِحَجَّةٍ تَمَامُهَا عَلَيْكَ- وَ اجْهَرْ بِهَا كُلَّمَا رَكِبْتَ وَ كُلَّمَا نَزَلْتَ وَ كُلَّمَا هَبَطْتَ وَادِياً أَوْ عَلَوْتَ أَكَمَةً أَوْ لَقِيتَ رَاكِباً وَ بِالْأَسْحَارِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : وقتی ازمسجد شجره محرم شدی اگرپیاده هستی ازهمانجا لبیک گوباش وبگو لَبَّيْكَ اللَّهُمَ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ ذَا الْمَعَارِجِ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ برای حج کامل وهربارسواروپیاده می شوی ودرپستی .بلندی مسیروهرباراکسی روبرومی شوی ودرسحرگاهان این تلبیه را بلند بگو .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٧١ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٥٧١- ٤- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَمَّا لَبَّى رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ لَبَّيْکَ اللَّهُمَّ لَبَّيْکَ لَبَّيْکَ لَا شَرِيکَ لَکَ لَبَّيْکَ إِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَةَ لَکَ وَ الْمُلْکَ لَا شَرِيکَ لَکَ لَبَّيْکَ (٢) لَبَّيْکَ ذَا الْمَعَارِجِ لَبَّيْکَ- وَ کَانَ ع يُکْثِرُ مِنْ ذِي الْمَعَارِجِ وَ کَانَ يُلَبِّي کُلَّمَا لَقِيَ رَاکِباً أَوْ عَلَا أَکَمَةً أَوْ هَبَطَ وَادِياً وَ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ وَ فِي أَدْبَارِ الصَّلَوَاتِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * رسول اکرم درموقع تلبیه می گفتند : لَبَّيْکَ اللَّهُمَّ لَبَّيْکَ لَبَّيْکَ لَا شَرِيکَ لَکَ لَبَّيْکَ إِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَةَ لَکَ وَ الْمُلْکَ لَا شَرِيکَ لَکَ لَبَّيْکَ لَبَّيْکَ ذَا الْمَعَارِجِ لَبَّيْکَ- وایشان ذِي الْمَعَارِجِ رازیاد تکرار می کردند . وایشان این تلبیه را هرگاه با کسی برخورد می کردند یا درفرازونشیب راهها وتا آخرشب وبعد ازنمازها تکرار می کردند

[رقم الحديث الكلي: ١٦٥٧٢ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٥٧٢- ٥- (٣) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ الْأَسْتَرْآبَادِيِّ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَيَّارٍ عَنْ أَبَوَيْهِمَا عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيِّ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِي حَدِيثِ مُوسَى ع- فَنَادَى رَبُّنَا عَزَّ وَ جَلَّ يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ- فَأَجَابُوهُ کُلُّهُمْ وَ هُمْ فِي أَصْلَابِ آبَائِهِمْ وَ فِي أَرْحَامِ أُمَّهَاتِهِمْ لَبَّيْکَ اللَّهُمَّ لَبَّيْکَ لَبَّيْکَ لَا شَرِيکَ لَکَ لَبَّيْکَ إِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَةَ لَکَ وَ الْمُلْکَ لَا شَرِيکَ لَکَ لَبَّيْکَ- قَالَ فَجَعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ تِلْکَ الْإِجَابَةَ شِعَارَ الْحَجِّ.

وَ رَوَاهُ فِي الْعِلَلِ وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ بِهَذَا السَّنَدِ (٤)

وَ أَوْرَدَهُ الْعَسْكَرِيُّ ع فِي تَفْسِيرِهِ (٥).

******

ترجمه:

از امام حسن عسکری علیه السلام از پدرانش نقل شده است که: رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم در حدیث موسی علیه السلام فرمودند: پروردگار ما عز و جل ندا داد: ای امت محمد! همه آنها پاسخ دادند در حالی که در صلب های پدرانشان و رحم های مادرانشان بودند: لبیک اللهم لبیک، لبیک لا شریک لک لبیک، إن الحمد و النعمة لک و الملک لا شریک لک لبیک. پس خداوند عز و جل آن پاسخ را شعار حج قرار داد.

ص: ٣٨٤

١- الفقیه ٢- ٣٢٥- ٢٥٧٨.

٢- لیس فی المصدر.

٣- الفقیه ٢- ٣٢٨- ٢٥٨٦.

٤- علل الشرائع- ٤١٦- ٣، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ١- ٢٨٢- ٣٠.

٥- تفسیر الإمام العسکریّ (علیه السلام)- ٣٢.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٧٣ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٥٧٣- ٦- (١) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَرَّ مُوسَی النَّبِیُّ ع بِصِفَاحِ الرَّوْحَاءِ- عَلَی جَمَلٍ أَحْمَرَ خِطَامُهُ مِنْ لِیفٍ عَلَیْهِ عَبَاءَتَانِ قَطَوَانِیَّتَانِ وَ هُوَ یَقُولُ لَبَّیْکَ یَا کَرِیمُ لَبَّیْکَ- قَالَ وَ مَرَّ یُونُسُ بْنُ مَتَّی بِصِفَاحِ الرَّوْحَاءِ- وَ هُوَ یَقُولُ لَبَّیْکَ کَشَّافَ الْکُرَبِ الْعِظَامِ لَبَّیْکَ قَالَ وَ مَرَّ عِیسَی ابْنُ مَرْیَمَ بِصِفَاحِ الرَّوْحَاءِ- وَ هُوَ یَقُولُ لَبَّیْکَ عَبْدُکَ ابْنُ أَمَتِکَ- وَ مَرَّ مُحَمَّدٌ ص بِصِفَاحِ الرَّوْحَاءِ وَ هُوَ یَقُولُ لَبَّیْکَ ذَا الْمَعَارِجِ لَبَّیْکَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٢)

وَ

رَوَاهُ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنْ أَخِیهِ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ بِصَفَائِحِ الرَّوْحَاءِ (۳)

******

ترجمه:

از هشام بن حکم از امام صادق علیه السلام نقل شده است که فرمود: موسی نبی علیه السلام از صفاح الروحاء عبور کرد در حالی که بر شتری سرخ سوار بود، مهار آن از لیف بود و بر او دو عبای قطوانی (نوعی پارچه) پوشیده بود و می گفت: لبیک یا کریم لبیک. و یونس بن متی از صفاح الروحاء عبور کرد و می گفت: لبیک کشاف الکرب العظام لبیک. و عیسی بن مریم از صفاح الروحاء عبور کرد و می گفت: لبیک عبدک ابن أمتک. و محمد صلی الله علیه وآله وسلم از صفاح الروحاء عبور کرد و می گفت: لبیک ذا المعارج لبیک.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۵۷٤ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱٦۵۷٤- ۷- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع یَقُولُ مَرَّ مُوسَی بْنُ عِمْرَانَ ع فِی سَبْعِینَ نَبِیّاً عَلَی فِجَاجِ الرَّوْحَاءِ عَلَیْهِمُ الْعَبَاءُ الْقَطَوَانِیَّةُ یَقُولُ لَبَّیْکَ (۵) عَبْدُکَ ابْنُ عَبْدَیْکَ (٦).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (۷)

ص: ۳۸۵

۱- الکافی ٤- ۲۱۳- ٤.

٢- الفقيه ٢- ٢٣٤- ٢٢٨٤.

٣- علل الشرائع- ٤١٩- ٧.

٤- الكافی ٤- ٢١٣- ٣.

٥- فی نسخة زيادة- لبيک (هامش المخطوط).

٦- فی المصدر- عبدک.

٧- الفقيه ٢- ٢٣٤- ٢٢٨٣.

وَ

رَوَاهُ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ ابْنُ عَبْدَيْکَ لَبَّيْکَ (١)

******

ترجمه:

حضرت باقر * : حضرت موسی به اتفاق هفتاد پيغمبرازمنطقه فِجَاجِ الرَّوْحَاءِ عبورمی کردند درحاليکه عبای قطوانی (ازجنس پنبه) برتن داشتند ومی گفت : لَبَّيْکَ عَبْدُکَ ابْنُ عَبْدَيْکَ

[رقم الحديث الكلی: ١٦٥٧٥ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٦٥٧٥- ٨- (٢) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ وَ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: حَجَّ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ ع- وَ مَعَهُ سَبْعُونَ نَبِيّاً مِنْ بَنِی إِسْرَائِيلَ- خُطُمُ (٣) إِبِلِهِمْ مِنْ لِيفٍ يُلَبُّونَ وَ تُجِيبُهُمُ الْجِبَالُ وَ عَلَى مُوسَى ع عَبَاءَتَانِ قَطَوَانِيَّتَانِ يَقُولُ لَبَّيْکَ عَبْدُکَ ابْنُ عَبْدَيْکَ (٤).

******

ترجمه:

حضرت باقر* : حضرت موسی عازم حج بود به همراه هفتاد پیامبرازبنی اسرائل با شترانی که مهاری ازلیف خرما داشتند لبیک می گفتند وکوهها جواب آنها را می دادند وموسی درحالیکه دو عبای پنبه ای برتن داشت می گفت : لَبَّیْکَ عَبْدُکَ ابْنُ عَبْدَیْکَ

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٧٦ - رقم الحدیث الباب: ٩]

١٦٥٧٦- ٩- (٥) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ یَقْطِینٍ عَنْ أَسَدِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ عَمَّنْ رَأَی أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ هُوَ مُحْرِمٌ قَدْ کَشَفَ عَنْ ظَهْرِهِ حَتَّی أَبْدَاهُ لِلشَّمْسِ وَ هُوَ یَقُولُ لَبَّیْکَ فِی الْمُذْنِبِینَ لَبَّیْکَ.

(٦)

******

ترجمه:

از محمد بن فضیل نقل شده از کسی که امام صادق علیه السلام را دیده بود که در حال احرام بود و پشتش را برهنه کرده و در معرض آفتاب قرار داده بود و می گفت: لبیک در میان گناهکاران، لبیک.

٤١- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَکْرَارِ التَّلْبِیَةِ فِی الْإِحْرَامِ سَبْعِینَ مَرَّةً فَصَاعِداً

اشارة

(٧) ٤١ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَکْرَارِ التَّلْبِیَةِ فِی الْإِحْرَامِ سَبْعِینَ مَرَّةً فَصَاعِداً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٧٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٥٧٧- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

ص: ٣٨٦

١- علل الشرائع- ٤١٨- ٦.

٢- الكافى ٤- ٢١٤- ٨.

٣- الخطم- جمع خطام، و هو زمام البعير. (مجمع البحرين- خطم- ٦- ٥٩).

٤- فى المصدر- عبدك.

٥- الكافى ٤- ٣٣٦- ٤.

٦- و تقدم ما يدلّ على ذلك فى الأحاديث ١٥ و ٢٣ و ٢٩ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ، و فى الحديث ٣ من الباب ٣٧ من هذه الأبواب.

٧- الباب ٤١ فيه حديثان.

٨- الكافى ٤- ٣٣٧- ٨.

أَبِى عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ رِجَالٍ شَتَّى عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ لَبَّى فِى إِحْرَامِهِ سَبْعِينَ مَرَّةً إِيمَاناً وَ احْتِسَاباً أَشْهَدَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ مَلَكٍ بِبَرَاءَةٍ مِنَ النَّارِ وَ بَرَاءَةٍ مِنَ النِّفَاقِ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِى الْمَحَاسِنِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ وَ ابْنِ فَضَّالٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

رسول اکرم : کسیکه درحال احرام هفتاد بارازروی ایمان لبیک بگوید خداوند هزارهزارملک را شاهد می گیرد براینکه اوازجهنم ونفاق دورخواهد بود .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٧٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٥٧٨- ٢- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا مِنْ حَاجٍّ يَضْحَى مُلَبِّياً حَتَّى تَزُولَ الشَّمْسُ إِلَّا غَابَتْ ذُنُوبُهُ مَعَهَا (٣).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤).

******

ترجمه:

رسول اکرم : کسیکه ازصبح تا ظهرلبیک گوباشد گناهانش ازاوغایب می شود .

٤٢- بَابُ جَوَازِ التَّلْبِيَةِ جُنُباً وَ عَلَى غَيْرِ طُهْرٍ وَ عَلَى كُلِّ حَالٍ

اشارة

(٥) ٤٢ بَابُ جَوَازِ التَّلْبِيَةِ جُنُباً وَ عَلَى غَيْرِ طُهْرٍ وَ عَلَى كُلِّ حَالٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٧٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٥٧٩- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِأَنْ تُلَبِّيَ وَ أَنْتَ عَلَى غَيْرِ طُهْرٍ وَ عَلَى كُلِّ حَالٍ.

۱- المحاسن- ٦٤- ١١٦.

۲- الفقيه ۲- ۲۲۲- ۲۲۳۸.

۳- فی المصدر زيادة- و الحجّ و العمرة ينفيان الفقر كما ينفی الكير خبث الحديد. و الكير- كير الحداد، و هو زق أو جلد غليظ ذو حافات ينفخ فيه. (مجمع البحرين- كير- ۳- ٤٧٨).

٤- تقدم فی الحديث ١٥ من الباب ۲ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الحديثين ۲ و ٤ من الباب ٤٠ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٤٢ فيه حديثان.

٦- الفقيه ۲- ۳۲٦- ۲٥٨١.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ (١) عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَلَبِيِّ (۲)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اشكالی ندارد كه بدون طهارت يا درهرحالی لبيک بگوئ .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٥٨٠ - رقم الحديث الباب: ۲]

١٦٥٨٠- ۲- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يُلَبِّيَ الْجُنُبُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ عُمُوماً (٥) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

حضرت باقر* : اشکالی ندارد که شخص جنب لبیک بگوید .

٤٣- بَابُ أَنَّ الْمُتَمَتِّعَ يَقْطَعُ التَّلْبِيَةَ إِذَا شَاهَدَ بُيُوتَ مَكَّةَ أَوْ حِينَ يَدْخُلُ بُيُوتَهَا أَوْ حِينَ يَدْخُلُ الْحَرَمَ وَ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ

اشارة

(٧) ٤٣ بَابُ أَنَّ الْمُتَمَتِّعَ يَقْطَعُ التَّلْبِيَةَ إِذَا شَاهَدَ بُيُوتَ مَكَّةَ أَوْ حِينَ يَدْخُلُ بُيُوتَهَا أَوْ حِينَ يَدْخُلُ الْحَرَمَ وَ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٨١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٥٨١- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ (٩) عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ٣٨٨

١- هذا على سقوط الواسطة و هى ابن أبى عمير كما فى الأسانيد الكثيرة. (منه. قده).

٢- الكافى ٤- ٣٣٦- ٦.

۳- التهذيب ٥- ٩٣- ٣٠٦.

٤- الفقيه ٢- ٣٢٦- ٢٥٨٢.

٥- تقدم فى الأبواب ٣٤ و ٣٥ و ٣٦ و ٣٧ و ٣٩ و ٤٠ و ٤١ من هذه الأبواب، و فى الأحاديث ١٥ و ٢٣ و ٢٩ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

٦- و يأتى فى الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

٧- الباب ٤٣ فيه ٩ أحاديث.

٨- الكافى ٤- ٣٩٩- ١، و أورد قطعة منه فى الحديث ٤ من الباب ٤٤، و ذيله فى الحديث ١ من الباب ٤٥ من هذه الأبواب.

٩- فى المصدر زيادة- و صفوان.

إِذَا دَخَلْتَ مَكَّةَ وَ أَنْتَ مُتَمَتِّعٌ فَنَظَرْتَ إِلَى بُيُوتِ مَكَّةَ فَاقْطَعِ التَّلْبِيَةَ وَ حَدُّ بُيُوتِ مَكَّةَ الَّتِي كَانَتْ قَبْلَ الْيَوْمِ عَقَبَةُ الْمَدَنِيِّينَ- فَإِنَّ النَّاسَ قَدْ أَحْدَثُوا بِمَكَّةَ مَا لَمْ يَكُنْ فَاقْطَعِ التَّلْبِيَةَ وَ عَلَيْكَ بِالتَّكْبِيرِ وَ التَّهْلِيلِ وَ التَّحْمِيدِ وَ الثَّنَاءِ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِمَا اسْتَطَعْتَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي سَمَّالٍ (۱) عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ نَحْوَهُ (۲).

******

ترجمه:

امام صادق(عليه السلام) فرمود: هرگاه در عمره تمتّع وارد مكّه شدى، چون به خانه هاى مكّه نگاه انداختى، لبّيك گفتن را قطع كن. حدّ خانه هاى مكّه قبل از امروز، عقبه اهل مدينه بود؛ ولى مردم در مكّه بناهايى پديد آوردند كه پيش تر نبود. پس لبّيك را قطع كن و تا مى توانى تكبير و تهليل بگو و خدا را حمد و ثنا بگو.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٥٨٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٥٨٢- ٢- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُتَمَتِّعُ إِذَا نَظَرَ إِلَی بُيُوتِ مَكَّةَ قَطَعَ التَّلْبِيَةَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کسیکه حج تمتع انجام می دهد وقتی نگاهش به خانه های مکه افتاد باید تلبیه را قطع کند .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٥٨٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٥٨٣- ٣- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِی جَعْفَرٍ ع فِی نَاحِيَةٍ مِنَ الْمَسْجِدِ (٥) وَ قَوْمٌ يُلَبُّونَ حَوْلَ الْكَعْبَةِ- فَقَالَ أَ تَرَی هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يُلَبُّونَ وَ اللَّهِ لَأَصْوَاتُهُمْ أَبْغَضُ إِلَی اللَّهِ مِنْ أَصْوَاتِ الْحَمِيرِ.

******

ترجمه:

أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ : درخدمت حضرت باقر* درگوشه مسجد الحرام بودم که گروهی اطراف کعبه لبیک می گفتند حضرت فرمودند : می بینی این گروه که لبیک می گویند بخدا قسم صدای آنها ازصدای چهارپایان درنزد خدا مبغوضتراست .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٥٨٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٥٨٤- ٤- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی (٧) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ

۱- فی التهذیبین- إبراهیم بن أبی سماک.

۲- التهذیب ۵- ۹٤- ۳۰۹، و الاستبصار ۲- ۱۷٦- ۵۸۳.

۳- الکافی ٤- ۳۹۹- ۳، و التهذیب ۵- ۹٤- ۳۰۷، و الاستبصار ۲- ۱۷٦- ۵۸۱.

٤- الکافی ٤- ۵٤۰- ۲، و لم نعثر علیه فی التهذیب.

۵- فی المصدر- المسجد الحرام.

٦- الکافی ٤- ۳۹۹- ٤، و التهذیب ۵- ۹٤- ۳۱۰، و الاستبصار ۲- ۱۷٦- ۵۸٤.

۷- "عن محمّد بن یحیی"- لیس فی التهذیب، و فی الاستبصار- عدة من أصحابنا.

أَبِی نَصْرٍ (۱) عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الْمُتَمَتِّعِ مَتَى یَقْطَعُ التَّلْبِیَةَ قَالَ إِذَا نَظَرَ إِلَى عِرَاشِ مَکَّةَ (۲) عَقَبَةَ ذِی طُوًى قُلْتُ بُیُوتُ مَکَّةَ قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

ازحضرت رضا * سوال شد شخص متمتع کجا تلبیه را قطع کند ؟ فرمودند : وقتی نگاهش به عراش مکه افتاد همان عقبه ذی طوی گفتم خانه های مکه ؟ فرمودند : بله .

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۵۸۵ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱٦۵۸۵- ۵- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِیرٍ عَنْ أَبِیهِ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ وَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا رَأَیْتَ أَبْیَاتَ مَکَّةَ فَاقْطَعِ التَّلْبِیَةَ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٤) وَ کَذَا الْحَدِیثَانِ اللَّذَانِ قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از امام باقر(علیه السلام) و امام صادق(علیه السلام) نقل شده که فرمودند:

هنگامی که خانه های مکه را دیدی، لبیک گویی را قطع کن.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٨٦ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٥٨٦- ٦- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ (٦) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ تَلْبِيَةِ الْمُتَمَتِّعِ مَتَى يَقْطَعُهَا قَالَ إِذَا رَأَيْتَ بُيُوتَ مَكَّةَ (٧).

******

ترجمه:

از امام صادق(علیه السلام) پرسیدم: کسی که عمره تمتع بجا می آورد، چه زمانی باید لبیک گویی را قطع کند؟ فرمود: هنگامی که خانه های مکه را دیدی.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٥٨٧ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦٥٨٧- ٧- (٨) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ أَبَانٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ أَيْنَ يُمْسِكُ الْمُتَمَتِّعُ عَنِ التَّلْبِيَةِ فَقَالَ إِذَا دَخَلَ الْبُيُوتَ بُيُوتَ مَكَّةَ لَا بُيُوتَ الْأَبْطَحِ.

******

ترجمه:

زرارة می گوید:

از امام صادق(علیه السلام) پرسیدم: کسی که عمره تمتع بجا می آورد، کجا از گفتن تلبیه خودداری کند؟ فرمود: هنگامی که وارد خانه، یعنی خانه های مکه شد نه خانه های أبطح

۱- فی نسخة- أحمد بن محمّد بن أبی نصر (هامش المخطوط).

۲- فی الکافی و التهذیب- أعراش مکّة.

۳- الکافی ٤- ۳۹۹- ۲.

٤- التهذیب ٥- ۹٤- ۳۰۸، و الاستبصار ۲- ۱۷٦- ٥۸۲.

٥- التهذیب ٥- ۱۸۲- ٦۰۹.

٦- فی نسخة- عبد اللّه بن سنان (هامش المخطوط).

۷- فی المصدر زیادة- و یقطع التلبیة للحج عند زوال الشمس یوم عرفة. و یقطع تلبیة العمرة المبتولة حین تقع أخفاف الإبل فی الحرم.

۸- التهذیب ٥- ٤٦۸- ۱٦۳۸.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٥۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱٦٥۸۸- ۸- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِیدِ عَنْ أَبِی خَالِدٍ مَوْلَی عَلِیِّ بْنِ یَقْطِینٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع (۲) عَمَّنْ أَحْرَمَ مِنْ حَوَالَیْ مَکَّةَ- مِنَ الْجِعْرَانَةِ وَ الشَّجَرَةِ مِنْ أَیْنَ یَقْطَعُ التَّلْبِیَةَ قَالَ یَقْطَعُ التَّلْبِیَةَ عِنْدَ عُرُوشِ مَکَّةَ- وَ عُرُوشُ مَکَّةَ ذِی طُوًی.

******

ترجمه:

از امام صادق(علیه السلام) درباره محل قطع لبیک گویی کسی پرسیدم که از اطراف مکه، یعنی جعرانه و شجره محرم شده است، فرمود: هنگام [رسیدن به] بام های مکه و بام های مکه همان ذی طوی است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۵۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۶۵۸۹- ۹- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ تَلْبِيَةِ الْمُتْعَةِ مَتَى تُقْطَعُ قَالَ حِينَ يَدْخُلُ الْحَرَمَ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى الْجَوَازِ وَ مَا سَبَقَ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ (٤).

******

ترجمه:

زید شحام می گوید:

از امام صادق(علیه السلام) در باره زمان قطع لبیک گویی تمتع سؤال شد، فرمود: هنگامی که وارد حرم شود.

٤٤- بَابُ قَطْعِ الْحَاجِّ التَّلْبِيَةَ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ يَوْمَ عَرَفَةَ وَ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ

اشارة

(٥) ٤٤ بَابُ قَطْعِ الْحَاجِّ التَّلْبِيَةَ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ يَوْمَ عَرَفَةَ وَ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٩٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٥٩٠- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع أَنَّهُ قَالَ: الْحَاجُّ يَقْطَعُ التَّلْبِيَةَ يَوْمَ عَرَفَةَ زَوَالَ الشَّمْسِ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : حاجى درظهرروزعرفه تلبيه را بايد قطع كند

ص: ٣٩١

١- التهذيب ٥- ٩٤- ٣١١.

٢- فى المصدر- أبا الحسن (عليه السلام).

٣- التهذيب ٥- ٩٥- ٣١٢، و الاستبصار ٢- ١٧٧- ٥٨٥.

٤- و تقدم ما يدلّ على ذلک فى الحديث ١١ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

٥- الباب ٤٤ فيه ٧ أحاديث.

٦- الكافى ٤- ٤٦٢- ١.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٩١ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٥٩١- ٢- (١) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَطَعَ رَسُولُ اللَّهِ ص التَّلْبِيَةَ حِينَ زَاغَتِ الشَّمْسُ يَوْمَ عَرَفَةَ- وَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع يَقْطَعُ

التَّلْبِيَةَ إِذَا زَاغَتِ الشَّمْسُ يَوْمَ عَرَفَةَ- قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فَإِذَا قَطَعْتَ التَّلْبِيَةَ فَعَلَيْکَ بِالتَّهْلِيلِ وَ التَّحْمِيدِ وَ التَّمْجِيدِ وَ الثَّنَاءِ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : رسول اکرم ظهرروزعرفه تلبیه را قطع کردند . حضرت سجاد * ظهرروزعرفه تلبیه را قطع کردند .حضرت درادامه فرمودند : وقتی تلبیه را قطع کردی برتوباد به تهلیل وحمد ثنای خداوند متعال .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۵۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۶۵۹۲- ۳- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: فِی هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يُفْرِدُونَ الْحَجَّ إِذَا قَدِمُوا مَكَّةَ- وَ طَافُوا بِالْبَيْتِ أَحَلُّوا وَ إِذَا لَبَّوْا أَحْرَمُوا فَلَا يَزَالُ يَحِلُّ وَ يَعْقِدُ حَتَّى يَخْرُجَ إِلَى مِنًى بِلَا حَجٍّ وَ لَا عُمْرَةٍ.

أَقُولُ: هَذَا مَخْصُوصٌ بِمَنْ يَجِبُ عَلَيْهِ حَجُّ التَّمَتُّعِ.

******

ترجمه:

از عمر بن اذینه از امام صادق علیه السلام نقل شده که فرمود: درباره کسانی که حج افراد انجام می دهند، زمانی که به مکه می رسند و طواف خانه کعبه را انجام می دهند، مُحل می شوند (از احرام خارج می شوند) و وقتی تلبیه می گویند، محرم می شوند. بنابراین، همچنان حلال و حرام می شوند تا زمانی که بدون حج و عمره به منا خارج می شوند.

می گویم: این مخصوص کسانی است که بر آنها حج تمتع واجب است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۵۹۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۶۵۹۳- ٤- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِی سَمَّالٍ (٤) عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: إِنْ كُنْتَ قَارِناً (٥) بِالْحَجِّ فَلَا تَقْطَعِ التَّلْبِيَةَ حَتَّى يَوْمَ عَرَفَةَ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اگرحج قران انجام می دهی تاظهرروزعرفه تلبیه را قطع نکن .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۵۹٤ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۶۵۹٤- ۵- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ يَوْمَ عَرَفَةَ فَاقْطَعِ التَّلْبِيَةَ عِنْدَ زَوَالِ

ص: ۳۹۲

۱- الکافی ٤- ٤٦٢- ۲.

۲- الکافی ٤- ۵٤۱- ٤، و أورده فی الحدیث ۱۸ من الباب ۳ من أبواب أقسام الحجّ.

۳- التهذیب ۵- ۹٤- ۳۰۹، و الاستبصار ۲- ۱۷٦- ۵۸۳، و أورد صدره فی الحدیث ۱ من الباب ٤۳، و ذیله فی الحدیث ۱ من الباب ٤۵ من هذه الأبواب.

٤- فی التهذیبین- إبراهیم بن أبی سماک.

۵- فی الاستبصار- مفردا (هامش المخطوط).

٦- التهذيب ٥- ١٨١- ٦٠٨.

الشَّمْسِ.

******

ترجمه:

ابو عبد اللّه صادق (ع) گفت: روز عرفه اول ظهر، از شعار لبيك دم فروبند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٩٥ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٥٩٥- ٦- (١) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ أَحْرَمَ بِالْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ جَمِیعاً مَتَی یَحِلُّ وَ یَقْطَعُ التَّلْبِیَةَ قَالَ یَقْطَعُ التَّلْبِیَةَ یَوْمَ عَرَفَةَ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ وَ یَحِلُّ إِذَا ضَحَّی.

******

ترجمه:

على بن جعفر: ازحضرت كاظم * سوال كردم كسيكه احرام بسته براى حج وعمره كى محل شده وبايد تلبيه را قطع كند ؟ فرمودند : ظهرروزعرفه تلبيه را قطع كند وبعد ازقربانى محل مى شود .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٩٦ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٦٥٩٦- ٧- (٢) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی فِی نَوَادِرِهِ عَنْ أَبِیهِ أَنَّهُ نَقَلَ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَطَعَ التَّلْبِیَةَ یَوْمَ عَرَفَةَ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ قُلْتُ إِنَّا نُرَوَّی أَنَّهُ لَمْ یَزَلْ یُلَبِّی حَتَّی رَمَی جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ- إِلَی أَنْ قَالَ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع- إِنَّمَا قَطَعَ رَسُولُ اللَّهِ ص التَّلْبِیَةَ یَوْمَ عَرَفَةَ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۳).

******

ترجمه:

حضرت باقر*: رسول اکرم ظهرروزعرفه تلبیه را قطع کردند (راوی می گوید) عرض کردم ما روایت می کنیم که ایشان تا زمان رمی جمره عقبه لبیک می گفتند ..تا آنجا که فرمودند : رسول اکرم ظهرروزعرفه تلبیه را قطع کردند

۴۵- بَابُ قَطْعِ التَّلْبِيَةِ فِی الْعُمْرَةِ الْمُفْرَدَةِ عِنْدَ دُخُولِ الْحَرَمِ وَ إِنْ خَرَجَ مِنْ مَكَّةَ لِلْعُمْرَةِ فَعِنْدَ رُؤْيَةِ الْكَعْبَةِ

اشارة

(٤) ٤٥ بَابُ قَطْعِ التَّلْبِيَةِ فِی الْعُمْرَةِ الْمُفْرَدَةِ عِنْدَ دُخُولِ الْحَرَمِ وَ إِنْ خَرَجَ مِنْ مَكَّةَ لِلْعُمْرَةِ فَعِنْدَ رُؤْيَةِ الْكَعْبَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٥٩٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٥٩٧- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِی سَمَّالٍ (٦) عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی

١- قرب الإسناد- ١٠٣.

٢- نوادر أحمد بن محمّد بن عيسى- ٧٣ الطبعة الحجرية.

٣- يأتى فى الحديث ٤ من الباب ٩، و على الحكم الثانى فى الباب ١٤ من أبواب إحرام الحجّ.

٤- الباب ٤٥ فيه ١٣ حديثا.

٥- التهذيب ٥- ٩٤- ٣٠٩، و الاستبصار ٢- ١٧٦- ٥٨٣، و أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ٤٣، و قطعة منه فى الحديث ٤ من الباب ٤٤ من هذه الأبواب.

٦- فى التهذيبين- إبراهيم بن أبى سماك.

حَدِيثٍ قَالَ: وَ إِنْ كُنْتَ مُعْتَمِراً فَاقْطَعِ التَّلْبِيَةَ إِذَا دَخَلْتَ الْحَرَمَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اگردرحال انجام عمره هستى وقتى وارد حرم شدى تلبيه راقطع كن .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٥٩٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٥٩٨- ٢- (١) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ دَخَلَ مَكَّةَ مُفْرِداً لِلْعُمْرَةِ فَلْيَقْطَعِ التَّلْبِيَةَ حِينَ تَضَعُ الْإِبِلُ أَخْفَافَهَا فِى الْحَرَمِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : كسيكه براى عمره مفرده وارد مكه شده وقتى شترش وارد حرم شد بايد تلبيه را قطع كند

[رقم الحديث الكلی: ١٦٥٩٩ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٥٩٩- ٣- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَسِّنِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَعْتَمِرُ عُمْرَةً مُفْرَدَةً مِنْ أَيْنَ يَقْطَعُ التَّلْبِيَةَ قَالَ إِذَا رَأَيْتَ بُيُوتَ (٣) ذِی طُوًی فَاقْطَعِ التَّلْبِيَةَ.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ تَرَکَ قَوْلَهُ مِنْ أَيْنَ يَقْطَعُ التَّلْبِيَةَ (٤)

******

ترجمه:

ازحضرت صادق * سوال شد کسیکه برای عمره مفرده آمده کی تلبیه را قطع کند ؟ فرمودند : وقتی به خانه های منطقه ذی طوی رسید تلبیه را قطع کند .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٠٠ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٦٠٠- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَی عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنِ اعْتَمَرَ مِنَ التَّنْعِيمِ فَلَا يَقْطَعِ التَّلْبِيَةَ حَتَّی يَنْظُرَ إِلَی الْمَسْجِدِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : عمره گذارازتنعیم وقتی مسجد را دید تلبیه را قطع کند .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٠١ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٦٠١- ٥- (٦) وَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: يَقْطَعُ التَّلْبِيَةَ الْمُعْتَمِرُ إِذَا دَخَلَ الْحَرَمَ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : عمره گذاروقتی وارد حرم شد تلبیه را قطع کند .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٠٢ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٦٠٢- ٦- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُرَازِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يَقْطَعُ صَاحِبُ الْعُمْرَةِ الْمُفْرَدَةِ التَّلْبِيَةَ إِذَا وَضَعَتِ

ص: ٣٩٤

١- التهذيب ٥- ٩٥- ٣١٣، و الاستبصار ٢- ١٧٧- ٥٨٦.

٢- التهذيب ٥- ٩٥- ٣١٤، و الاستبصار ٢- ١٧٧- ٥٨٧.

٣- فی نسخة- بيوت مكّة (هامش المخطوط).

٤- الفقيه ٢- ٢٧٧- ١٣٥٤.

٥- الكافی ٤- ٥٣٧- ٣.

٦- الكافی ٤- ٥٣٧- ٢.

٧- الفقيه ٢- ٤٥٥- ٢٩٥٧.

الْإِبِلُ أَخْفَافَهَا فِی الْحَرَمِ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِیُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُرَازِمٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کسیکه عمره مفرده انجام می دهد وقتی شترش وارد حرم شد تلبیه را قطع کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٦۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱٦٦۰۳- ۷- (۲) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّهُ یَقْطَعُ التَّلْبِیَةَ إِذَا نَظَرَ إِلَی بُیُوتِ مَکَّةَ.

******

ترجمه:

روایت شده وقتی نگاهش به خانه هایمکه افتاد تلبیه را قطع کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٦۰٤ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱٦٦۰٤- ۸- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ یَزِیدَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ وَ مَنْ خَرَجَ مِنْ مَکَّةَ یُرِیدُ الْعُمْرَةَ ثُمَّ دَخَلَ مُعْتَمِراً لَمْ یَقْطَعِ التَّلْبِیَةَ حَتَّی یَنْظُرَ إِلَی الْکَعْبَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کسیکه ازمکه خارج شده سپس برای انجام عمره وارد می شود تا نگاهش به کعبه نیفتاده تلبیه را قطع نکند

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٦۰۵ - رقم الحدیث الباب: ۹]

١٦٦٠٥- ٩- (٤) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّهُ یَقْطَعُ التَّلْبِیَةَ إِذَا نَظَرَ إِلَی الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ.

******

ترجمه:

روایت شده وقتی نگاهش به مسجد الحرام افتاد تلبیه را قطع کند .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٠٦ - رقم الحدیث الباب: ١٠]

١٦٦٠٦- ١٠- (٥) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّهُ یَقْطَعُ التَّلْبِیَةَ إِذَا دَخَلَ أَوَّلَ الْحَرَمِ.

******

ترجمه:

روایت شده وقتی وارد اول حرم شد تلبیه را قطع کند .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٠٧ - رقم الحدیث الباب: ١١]

١٦٦٠٧- ١١- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْفُضَیْلِ بْنِ یَسَارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع قُلْتُ دَخَلْتُ بِعُمْرَةٍ فَأَیْنَ أَقْطَعُ التَّلْبِیَةَ قَالَ حِیَالَ الْعَقَبَةِ (٧) عَقَبَةِ الْمَدِینِینَ- فَقُلْتُ أَیْنَ عَقَبَةُ الْمَدِینِینَ- قَالَ بِحِیَالِ الْقَصَّارِینَ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْفُضَیْلِ بْنِ یَسَارٍ (٨)

وَ الَّذِی قَبْلَهُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ یَزِیدَ

١- الكافی ٤- ٥٣٧- ١.

٢- الفقيه ٢- ٤٥٦- ٢٩٥٨.

٣- الفقيه ٢- ٤٥٤- ٢٩٥٢، و التهذيب ٥- ٩٥- ٣١٥، و الاستبصار ٢- ١٧٧- ٥٨٨، و أورد صدره فی الحديث ١ من الباب ٢٢ من أبواب المواقيت.

٤- الفقيه ٢- ٤٥٥- ٢٩٥٣.

٥- الفقيه ٢- ٤٥٥- ٢٩٥٤.

٦- الفقيه ٢- ٤٥٥- ٢٩٥٥.

٧- فی المصدر- فقال- بحيال العقبة.

٨- التهذيب ٥- ٩٦- ٣١٦، و الاستبصار ٢- ١٧٧- ٥٨٩.

أَقُولُ: حَمَلَ الصَّدُوقُ هَذِهِ الْأَحَادِيثَ عَلَى التَّخْيِيرِ وَ قَالَ إِنَّهَا كُلَّهَا صَحِيحَةٌ مُتَّفِقَةٌ وَ قَالَ الشَّيْخُ إِنَّهُ لَا تَنَافِيَ لِأَنَّ الْأَخِيرَ مَخْصُوصٌ بِمَنْ جَاءَ عَلَى طَرِيقِ الْمَدِينَةِ وَ الرِّوَايَةُ الَّتِی قَالَ فِيهَا يَقْطَعُ التَّلْبِيَةَ عِنْدَ ذِی طُوًى لِمَنْ جَاءَ عَلَى طَرِيقِ الْعِرَاقِ وَ الرِّوَايَةُ الَّتِی تَضَمَّنَتْ عِنْدَ النَّظَرِ إِلَى الْكَعْبَةِ لِمَنْ يَكُونُ قَدْ خَرَجَ مِنْ مَكَّةَ لِلْعُمْرَةِ.

******

ترجمه:

فضيل بن يسار گفت: از امام صادق عليه السلام پرسيدم و گفتم: با احرام عمره وارد شدم، كجا بايد تلبيه را قطع كنم؟ فرمود: در مقابل عقبه مدينين. گفتم: عقبه مدينين كجاست؟ فرمود: مقابل قصارين.

شيخ اين روايت را با سندش از فضيل بن يسار و روايت قبل از آن را با سندش از عمر بن يزيد نقل كرده است.

می گویم: صدوق این احادیث را به اختیار تعبیر کرده و گفته است که همه آنها صحیح و متفق هستند. شیخ گفته است که تنافی ندارد، زیرا روایت اخیر مخصوص کسی است که از راه مدینه آمده باشد و روایتی که در آن گفته شده تلبیه را نزد ذی طوی قطع کند برای کسی است که از راه عراق آمده باشد، و روایتی که قطع تلبیه را هنگام دیدن کعبه بیان می کند برای کسی است که از مکه برای عمره خارج شده باشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٠٨ - رقم الحديث الباب: ١٢]

١٦٦٠٨- ١٢- (١) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا ع عَنِ الرَّجُلِ يَعْتَمِرُ عُمْرَةَ الْمُحَرَّمِ مِنْ أَيْنَ يَقْطَعُ التَّلْبِيَةَ قَالَ كَانَ أَبُو الْحَسَنِ ع مِنْ قَوْلِهِ يَقْطَعُ التَّلْبِيَةَ إِذَا نَظَرَ إِلَى بُيُوتِ مَكَّةَ.

******

ترجمه:

أَبِونَصْرٍ: ازحضرت رضا * سوال کردم کسی محرم شده برای عمره کجا تلبیه را قطع کند ؟ راوی می گوید کلام حضرت این بود که وقتی نگاهش به خانه های مکه افتاد تلبیه را قطع کند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٠٩ - رقم الحديث الباب: ١٣]

١٦٦٠٩- ١٣- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ قَالَ: سُئِلَ ع عَنِ الْمُلَبِّي بِالْعُمْرَةِ الْمُفْرَدَةِ بَعْدَ فَرَاغِهِ مِنَ الْحَجِّ مَتَى يَقْطَعُ تَلْبِيَتَهُ فَقَالَ إِذَا رَأَى الْبَيْتَ (٣).

(٤)

******

ترجمه:

ازحضرت سوال شد کسیکه بعد ازحج عمره مفرده انجام می دهد کی تلبیه را قطع کند ؟ فرمودند : وقتی نگاهش به کعبه افتاد .

٤٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الصَّوْتِ بِالتَّلْبِيَةِ لِلْمُحْرِمِ بِحَجِّ التَّمَتُّعِ إِذَا أَشْرَفَ عَلَى الْأَبْطَحِ إِنْ كَانَ رَاكِباً وَ فِي الْمَسْجِدِ إِنْ كَانَ مَاشِياً وَ جَوَازِهِ فِيهِ مُطْلَقاً

اشارة

(٥) ٤٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ رَفْعِ الصَّوْتِ بِالتَّلْبِيَةِ لِلْمُحْرِمِ بِحَجِّ التَّمَتُّعِ إِذَا أَشْرَفَ عَلَى الْأَبْطَحِ إِنْ كَانَ رَاكِباً وَ فِي الْمَسْجِدِ إِنْ كَانَ مَاشِياً وَ جَوَازِهِ فِيهِ مُطْلَقاً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦١٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٦١٠- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِي

ص: ٣٩٦

١- قرب الإسناد- ١٦٧.

٢- المقنعة- ٧٠.

٣- فى المصدر- إذا زار البيت.

٤- و تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ٢ من الباب ٨ من أبواب أقسام الحجّ. و يأتى فى الحديث ١١ من الباب ٥٨ من أبواب الطواف.

٥- الباب ٤٦ فيه ٥ أحاديث.

٦- الفقيه ٢- ٣٢٠- ٢٥٦٢، و أورد صدره فى الحديث ٣ من الباب ٣٥ من هذه الأبواب.

وَ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ وَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ وَ الْحَلَبِيِّ جَمِيعاً عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ إِذَا أَهْلَلْتَ مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ لِلْحَجِّ فَإِنْ شِئْتَ لَبَّيْتَ خَلْفَ الْمَقَامِ وَ أَفْضَلُ ذَلِكَ أَنْ تَمْضِيَ حَتَّى تَأْتِيَ الرَّقْطَاءَ- وَ تُلَبِّيَ قَبْلَ أَنْ تَصِيرَ إِلَى الْأَبْطَحِ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام در حدیثی فرمود: "وقتی که از مسجد حرام برای حج احرام می کنی، اگر بخواهی، تلبیه را پشت مقام انجام ده و بهترین اقدام این است که بروی تا به محل رقطاء برسی و قبل از اینکه به ابطح برسی تلبیه کنی."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦١١ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٦١١- ٢- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا كَانَ يَوْمُ التَّرْوِيَةِ فَاصْنَعْ كَمَا صَنَعْتَ بِالشَّجَرَةِ- ثُمَّ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ خَلْفَ الْمَقَامِ ثُمَّ أَهِلَّ بِالْحَجِّ فَإِنْ كُنْتَ مَاشِياً فَلَبِّ عِنْدَ الْمَقَامِ- وَ إِنْ كُنْتَ رَاكِباً فَإِذَا نَهَضَ بِكَ بَعِيرُكَ وَ صَلِّ الظُّهْرَ إِنْ قَدَرْتَ بِمِنًى الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

عمر بن یزید نقل کرده از امام صادق علیه السلام که فرمود: "اگر روز ترویه فرا رسید، به همان صورتی که درمنطقه شجره عمل کردی عمل کن، سپس دو رکعت نماز پشت مقام بخوان. سپس احرام برای حج احرام کن، اگر پیاده هستی، در نزدیکی مقام تلبیه کن. و اگر سوار هستی، هنگامی که شترت تو را براند، نماز ظهر اگر بتوانی در منی بخوان ."

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦١٢ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٦١٢- ٣- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تُحْرِمَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ- فَاصْنَعْ كَمَا صَنَعْتَ حِينَ أَرَدْتَ أَنْ تُحْرِمَ إِلَى أَنْ قَالَ ثُمَّ تُلَبِّي مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَا لَبَّيْتَ حِينَ أَحْرَمْتَ.

******

ترجمه:

از ابی بصیر، از ابی عبدالله (علیه السلام) در حدیثی، گفت: «وقتی که می خواهی در روز ترویه محرم شوی، همان کاری را انجام بده که انجام دادی وقتی که خواستی محرم شوی. سپس از مسجد الحرام لبیک بگو همان طور که لبیک گفتی وقتی محرم شدی.»

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦١٣ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٦١٣- ٤- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ

١- التهذيب ٥- ١٦٩- ٥٦١، و الاستبصار ٢- ٢٥٢- ٨٨٦، و أورد ذيله فى الحديث ٢ من الباب ١٥، و فى الحديث ٣ من الباب ١٨ من هذه الأبواب، و قطعة منه فى الحديث ٣ من الباب ٢ من أبواب إحرام الحجّ.

٢- التهذيب ٥- ١٦٨- ٥٥٩، و الاستبصار ٢- ٢٥١- ٨٨١، و أورده بتمامه فى الحديث ٢ من الباب ٥٢ من هذه الأبواب، و قطعة منه فى الحديث ٤ من الباب ٢١ من أبواب المواقيت، و أخرى فى الحديث ٢ من الباب ٢ من أبواب إحرام الحجّ.

٣- الكافى ٤- ٤٥٤- ١ قطعة من الحديث ١، و أورده بتمامه فى الحديث ١ من الباب ٥٢ من هذه الأبواب، و فى الحديث ١ من الباب ١ من أبواب إحرام الحجّ، و صدره فى الحديث ١ من الباب ٢١ من أبواب المواقيت.

ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ (١) عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا انْتَهَیْتَ إِلَی الرَّدْمِ وَ أَشْرَفْتَ عَلَی الْأَبْطَحِ فَارْفَعْ صَوْتَکَ بِالتَّلْبِیَةِ حَتَّی تَأْتِیَ مِنًی.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

از معاوية بن عمار، از ابى عبدالله (عليه السلام)، گفت: «وقتى به سد(منطقه ردم) رسيدى و بر بطحا مشرف شدى، صدايت را به تلبيه بلند كن تا به منا برسى.»

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦١٤ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٦١٤- ٥- (٣) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ ع مَتَی أُلَبِّی بِالْحَجِّ فَقَالَ إِذَا خَرَجْتَ إِلَی مِنًی ثُمَّ قَالَ إِذَا جَعَلْتَ شِعْبَ الدَّبِّ (٤) عَلَی (٥) یَمِینِکَ وَ الْعَقَبَةَ عَلَی (٦) یَسَارِکَ فَلَبِّ بِالْحَجِّ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ (۷) عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ حَرِيزٍ (۸) عَنْ حَرِيزٍ (۹) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى بَعْضِ الْمَقْصُودِ (۱۰).

******

ترجمه:

زرارة گفت: به ابی جعفر (علیه السلام) گفتم: «کی تلبیه حج را بگویم؟» فرمود: «وقتی که به سوی منا خارج شدی.» سپس فرمود: «وقتی که شعب الدبّ را در سمت راست خود و عقبه را در سمت چپ خود قرار دادی، تلبیه حج را بگو.»

۴۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَجْرِيدِ الصِّبْيَانِ مِنْ فَخٍ ۵۷۲۶ وَ كَيْفِيَّةِ حَجِّهِمْ وَ أَحْكَامِهِمْ

اشارة

(۱۱) ۴۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَجْرِيدِ الصِّبْيَانِ مِنْ فَخٍّ (۱۲) وَ كَيْفِيَّةِ حَجِّهِمْ وَ أَحْكَامِهِمْ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۶۱۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۶۱۵- ۱- (۱۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَيُّوبَ أَخِي أُدَيْمٍ

ص: ۳۹۸

۱- اضاف فی المصدر- و محمّد بن إسماعيل عن الفضل بن شاذان عن ابن أبی عمير و صفوان.

٢- التهذيب ٥- ١٦٧- ٥٥٧، و الاستبصار ٢- ٢٥١- ٨٨٣.

٣- الكافى ٤- ٤٥٥- ٦.

٤- فى نسخة- شعب الدرب (هامش المخطوط).

٥- فى نسخة- عن (هامش المخطوط).

٦- فى نسخة- عن (هامش المخطوط).

٧- فى التهذيبين- محمّد بن الحسين.

٨- فى نسخة- سليمان بن جرير (هامش المخطوط) و فى التهذيب سليمان بن محمّد.

٩- التهذيب ٥- ١٦٧- ٥٥٨، و الاستبصار ٢- ٢٥٢- ٨٨٤.

١٠- تقدم فى الباب ٣٤ من هذه الأبواب.

١١- الباب ٤٧ فيه حديث واحد.

١٢- فخ- واد قرب مكّة، و هو وادى الزاهر الحالى. (معجم البلدان ٤- ٢٣٧).

١٣- الفقيه ٢- ٤٣٣- ٢٨٩٤، و أورده فى الحديث ١ من الباب ١٨ من أبواب المواقيت.

قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مِنْ أَيْنَ يُجَرَّدُ الصِّبْيَانُ فَقَالَ كَانَ أَبِي (١) يُجَرِّدُهُمْ مِنْ فَخٍّ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ وَ الشَّيْخُ كَمَا مَرَّ فِي أَقْسَامِ الْحَجِّ (٢) وَ هُنَاكَ أَيْضاً مَا يَدُلُّ عَلَى بَقِيَّةِ الْمَقْصُودِ (٣).

******

ترجمه:

گفت: از ابى عبدالله (عليه السلام) پرسيده شد: «از كجا كودكان را مُجرّد (بدون لباس) كنند؟» فرمود: «پدرم آن ها را از فَخّ مُجرّد مى كرد.»

٤٨- بَابُ وُجُوبِ الْإِحْرَامِ عَلَى الْحَائِضِ كَمَا يُحْرِمُ غَيْرُهَا لَكِنْ بِغَيْرِ صَلَاةٍ وَ لَا لَبْثٍ فِي الْمَسْجِدِ وَ حُكْمِ تَرْكِهَا الْإِحْرَامَ جَهْلًا بِوُجُوبِهِ وَ جَوَازِهِ

اشارة

(٤) ٤٨ بَابُ وُجُوبِ الْإِحْرَامِ عَلَى الْحَائِضِ كَمَا يُحْرِمُ غَيْرُهَا لَكِنْ بِغَيْرِ صَلَاةٍ وَ لَا لَبْثٍ فِي الْمَسْجِدِ وَ حُكْمِ تَرْكِهَا الْإِحْرَامَ جَهْلًا بِوُجُوبِهِ وَ جَوَازِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦١٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٦١٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ يَعْنِي ابْنَ بَزِيعٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع الْمَرْأَةُ الْحَائِضُ تُحْرِمُ وَ هِيَ لَا تُصَلِّي قَالَ نَعَمْ إِذَا بَلَغَتِ الْوَقْتَ فَلْتُحْرِمْ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از منصور بن حازم، گفت: به ابى عبدالله (عليه السلام) گفتم: «آيا زن حائض احرام مى بندد در حالى كه نماز نمى خواند؟» فرمود: «بله، وقتى كه زمان (احرام) رسيد، احرام ببندد.»

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦١٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٦١٧- ٢- (٧) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْحَائِضِ تُرِيدُ الْإِحْرَامَ قَالَ تَغْتَسِلُ وَ تَسْتَثْفِرُ وَ تَحْتَشِي بِالْكُرْسُفِ وَ تَلْبَسُ

۱- فی المصدر- قال- کان أبی (علیه السلام).

۲- مر فی الحدیث ٦ من الباب ۱۷ من أبواب أقسام الحجّ.

۳- تقدم ما یدلّ علیه فی الباب ۱۷ من أبواب أقسام الحجّ.

٤- الباب ٤۸ فیه ٥ أحادیث.

٥- الکافی ٤- ٤٤٥- ۳، و التهذیب ٥- ۳۸۸- ۱۳٥٦.

٦- التهذیب ٥- ۳۸۹- ۱۳٥۹.

۷- الکافی ٤- ٤٤٤- ۱، و التهذیب ٥- ۳۸۸- ۱۳٥٥.

ثَوْباً دُونَ ثِیَابِ إِحْرَامِهَا (۱) وَ تَسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةَ وَ لَا تَدْخُلُ الْمَسْجِدَ وَ تُهِلُّ بِالْحَجِّ بِغَیْرِ الصَّلَاةِ (۲).

أَقُولُ: الْمُرَادُ لَا تَدْخُلُ الْمَسْجِدَ فَتَلْبَثَ فِیهِ أَوْ تُصَلِّیَ فِیهِ بَلْ تُحْرِمُ مُجْتَازَةً بِهِ أَوْ مِنْ خَارِجِهِ أَوْ یُحْمَلُ النَّهْیُ عَلَی الْکَرَاهَةِ أَوْ عَلَی خَوْفِ تَعَدِّی النَّجَاسَةِ وَ یَحْتَمِلُ أَنْ یُرَادَ الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ لِمَا مَرَّ فِی الطَّهَارَةِ (۳).

******

ترجمه:

از یونس بن یعقوب، گفت: از ابا عبدالله (علیه السلام) درباره زن حائضی که می خواهد احرام ببندد پرسیدم. فرمود: «غسل می کند و خود را می بندد و با پنبه پاک می کند و لباسی غیر از لباس احرامش می پوشد و به سمت قبله می ایستد و وارد مسجد نمی شود و بدون نماز احرام می بندد.»

می گویم: منظور این است که وارد مسجد نمی شود که در آن بماند یا در آن نماز بخواند بلکه به طور عبوری از آن عبور می کند یا از خارج از آن احرام می بندد. یا نهی به کراهت حمل می شود یا

به دلیل ترس از انتقال نجاست است. و ممکن است منظور مسجد الحرام باشد، همان طور که در (مسائل) طهارت بیان شد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦١٨ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٦١٨- ٣- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ (٥) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سُئِلَ عَنِ امْرَأَةٍ حَاضَتْ وَ هِيَ تُرِيدُ الْإِحْرَامَ فَتَطْمَثُ قَالَ تَغْتَسِلُ وَ تَحْتَشِي بِكُرْسُفٍ وَ تَلْبَسُ ثِيَابَ الْإِحْرَامِ وَ تُحْرِمُ فَإِذَا كَانَ اللَّيْلُ خَلَعَتْهَا وَ لَبِسَتْ ثِيَابَهَا الْأُخَرَ (٦) حَتَّى تَطْهُرَ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٧) وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از زید شحام، از ابی عبدالله (علیه السلام)، گفت: درباره زنی که حائض شد در حالی که می خواست احرام ببندد، پرسیده شد. فرمود: «غسل می کند و با پنبه پاک می کند و لباس احرام می پوشد و احرام می بندد. وقتی شب شد، لباس احرام را درآورده و لباس های دیگرش را می پوشد تا زمانی که پاک شود.»

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦١٩ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٦١٩- ٤- (٨) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْحَائِضِ تُحْرِمُ وَ هِيَ حَائِضٌ قَالَ نَعَمْ تَغْتَسِلُ وَ تَحْتَشِي وَ تَصْنَعُ كَمَا تَصْنَعُ الْمُحْرِمَةُ (٩) وَ لَا تُصَلِّي.

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار روایت شده که گفت: از امام صادق علیه السلام پرسیدم آیا زن حائض می تواند در حال حیض احرام ببندد؟ امام فرمود: بله، غسل می کند، پنبه ای می گذارد و همان کارهایی را انجام می دهد که زن محرم انجام می دهد، اما نماز نمی خواند.

ص: ٤٠٠

١- فی التهذیب- ثیابها لاحرامها (هامش المخطوط).

٢- فی المصدر- بغیر صلاة.

٣- مر فی الباب ١٥ من أبواب الجنابة.

٤- الکافی ٤- ٤٤٥- ٤.

٥- فی نسخة- معاویة بن زیاد (هامش المخطوط).

٦- فی نسخة- الأخری (هامش المخطوط).

٧- التهذیب ٥- ٣٨٨- ١٣٥٧.

٨- التهذیب ٥- ٣٨٨- ١٣٥٨.

٩- فی المصدر- کما یصنع المحرم.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٢٠ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٦٢٠- ٥- (١) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعِیصِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع أَ تُحْرِمُ الْمَرْأَةُ وَ هِیَ طَامِثٌ قَالَ نَعَمْ تَغْتَسِلُ وَ تُلَبِّی.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٢) وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی حُکْمِ تَرْکِ الْحَائِضِ لِلْإِحْرَامِ فِی الْمَوَاقِیتِ (٣).

******

ترجمه:

عِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ :ازحضرت صادق * سوال کردم آیا زن درحال حیض می تواند محرم شود ؟ فرمودند : خود را بشوید ولبیک بگوید .

٤٩- بَابُ وُجُوبِ الْإِحْرَامِ عَلَى النُّفَسَاءِ كَالْحَائِضِ وَ عَلَى الْمُسْتَحَاضَةِ كَالطَّاهِرِ

اشارة

(٤) ٤٩ بَابُ وُجُوبِ الْإِحْرَامِ عَلَى النُّفَسَاءِ كَالْحَائِضِ وَ عَلَى الْمُسْتَحَاضَةِ كَالطَّاهِرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٢١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٦٢١- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ نَفِسَتْ بِمُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بِالْبَيْدَاءِ- لِأَرْبَعٍ بَقِينَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ- فَأَمَرَهَا رَسُولُ اللَّهِ ص فَاغْتَسَلَتْ وَ احْتَشَتْ وَ أَحْرَمَتْ وَ لَبَّتْ مَعَ النَّبِيِّ ص وَ أَصْحَابِهِ فَلَمَّا قَدِمُوا مَكَّةَ لَمْ تَطْهُرْ حَتَّى نَفَرُوا مِنْ مِنًى- وَ قَدْ شَهِدَتِ الْمَوَاقِفَ كُلَّهَا عَرَفَاتٍ وَ جَمْعاً وَ رَمَتِ الْجِمَارَ وَ لَكِنْ لَمْ تَطُفْ بِالْبَيْتِ- وَ لَمْ تَسْعَ بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- فَلَمَّا نَفَرُوا مِنْ مِنًى أَمَرَهَا رَسُولُ اللَّهِ ص- فَاغْتَسَلَتْ وَ طَافَتْ بِالْبَيْتِ وَ بِالصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- وَ كَانَ جُلُوسُهَا فِي أَرْبَعٍ بَقِينَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ- وَ عَشْرٍ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ وَ ثَلَاثِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ الْوَجْهُ فِي أَيَّامِ نِفَاسِهَا فِي مَحَلِّهِ (٦).

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار، از ابی عبدالله (علیه السلام)، گفت: «اسماء بنت عمیس با محمد بن ابی بکر در بیضاء زایمان کرد. چهار روز از ذی القعده مانده بود در حجت الوداع. پیامبر (صلی الله علیه و آله) به او دستور داد که غسل کند و با پنبه خود را پاک کند و احرام ببندد و با پیامبر (صلی الله علیه و آله) و یارانش لبیک بگوید. وقتی به مکه رسیدند، تا وقتی از منا کوچ کردند، پاک نشد. همه مراسم را شاهد بود؛ عرفات، مشعر و جمرات را انجام داد ولی طواف خانه و سعی بین صفا و مروه را انجام نداد. وقتی از منا کوچ کردند، پیامبر (صلی الله علیه و آله) به او دستور داد که غسل کند و طواف خانه و سعی بین صفا و مروه را انجام دهد. مدت اقامت او از چهار روز باقی مانده از ذی القعده و ده روز از ذی الحجه و سه روز از ایام تشریق بود.»

١- التهذیب ٥- ٣٨٩- ١٣٦٠.

٢- یأتی فی الباب ٤٩ من هذه الأبواب، و فی الباب ٨٤ من أبواب الطواف.

٣- تقدم فی الأحادیث ٤ و ٥ و ٦ من الباب ١٤، و بعمومه فی الباب ٢٠ من أبواب المواقیت، و فی الحدیث ٣ من الباب ٢٠ من أبواب أقسام الحجّ.

٤- الباب ٤٩ فیه حدیثان.

٥- الفقیه ٢- ٣٨٠- ٢٧٥٥.

٦- تقدم فی الأحادیث ١٢ و ١٣ و ١٨ و ٢٨ من الباب ٣ من أبواب النفاس.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٢٢ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٦٢٢- ٢- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُسْتَحَاضَةِ تُحْرِمُ فَذَكَرَ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ- فَقَالَ إِنَّ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ- وَلَدَتْ مُحَمَّداً ابْنَهَا بِالْبَيْدَاءِ- وَ كَانَ فِي وِلَادَتِهَا بَرَكَةٌ لِلنِّسَاءِ لِمَنْ وَلَدَتْ (٢) مِنْهُنَّ إِنْ طَمِثَتْ فَأَمَرَهَا رَسُولُ اللَّهِ ص- فَاسْتَثْفَرَتْ وَ تَمَنْطَقَتْ بِمِنْطَقٍ (٣) وَ أَحْرَمَتْ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانٍ الْكَلْبِيِّ قَالَ: ذَكَرْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع الْمُسْتَحَاضَةَ ثُمَّ ذَكَرَ مِثْلَهُ (٤).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦) وَ تَقَدَّمَ فِي الطَّهَارَةِ أَنَّ الْمُسْتَحَاضَةَ إِذَا فَعَلَتْ مَا يَجِبُ عَلَيْهَا كَانَتْ بِحُكْمِ الطَّاهِرِ (٧).

******

ترجمه:

عیص بن قاسم گفت: از ابی عبدالله (علیه السلام) درباره زن مستحاضه که احرام می بندد پرسیدم. او اسماء بنت عمیس را ذکر کرد و گفت: «اسماء بنت عمیس محمد پسرش را در بیضاء به دنیا آورد و در زایمان او برکتی برای زنانی بود که از آنها زایمان کردند، اگر حائض شدند. پس پیامبر (صلی الله علیه و آله) به او دستور داد که خود را محکم ببندد و کمربند ببندد و احرام ببندد.»

٥٠- بَابُ أَنَّهُ لَا يَجُوزُ دُخُولُ مَكَّةَ وَ لَا الْحَرَمِ بِغَيْرِ إِحْرَامٍ وَ لَوْ دَخَلَ لِقِتَالٍ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَرِيضاً فَلَا يَجِبُ بَلْ يُسْتَحَبُّ أَوْ دَخَلَ قَبْلَ شَهْرٍ مِنْ إِحْرَامِهِ أَوْ يَتَكَرَّرَ

اشارة

(٨) ٥٠ بَابُ أَنَّهُ لَا يَجُوزُ دُخُولُ مَكَّةَ وَ لَا الْحَرَمِ بِغَيْرِ إِحْرَامٍ وَ لَوْ دَخَلَ لِقِتَالٍ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَرِيضاً فَلَا يَجِبُ بَلْ يُسْتَحَبُّ أَوْ دَخَلَ قَبْلَ شَهْرٍ مِنْ إِحْرَامِهِ أَوْ يَتَكَرَّرَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٢٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٦٢٣- ١- (٩) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِى نَصْرٍ

ص: ٤٠٢

١- التهذيب ٥- ٣٨٩- ١٣٦١.

٢- فى نسخة- ولدت (هامش المخطوط).

٣- فى المصدر- و تمنطقت بمنطقة.

٤- الكافى ٤- ٤٤٤- ٢.

٥- تقدم فى الأحاديث ٦ و ١١ و ١٩ من الباب ٣ من أبواب النفاس.

٦- يأتى فى الباب ٩١ من أبواب الطواف.

٧- تقدم فى أبواب الاستحاضة الثلاثة.

٨- الباب ٥٠ فيه ١٢ حديثا.

٩- التهذيب ٥- ٤٦٨- ١٦٣٩.

عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع يَدْخُلُ الْحَرَمَ أَحَدٌ إِلَّا مُحْرِماً قَالَ لَا إِلَّا مَرِيضٌ أَوْ مَبْطُونٌ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِى نَصْرٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

ازعَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ روایت شده که گفت: از امام صادق علیه السلام پرسیدم آیا مرد می تواند بدون احرام وارد مکه شود؟ امام فرمود: نه، مگر بیمار یا کسی که دچار بیماری معده باشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٢٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٦٢٤- ٢- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع هَلْ يَدْخُلُ الرَّجُلُ الْحَرَمَ (٣) بِغَيْرِ إِحْرَامٍ قَالَ لَا إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَرِيضاً أَوْ بِهِ بَطَنٌ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم روایت شده که گفت: از امام باقر علیه السلام پرسیدم آیا مرد می تواند بدون احرام وارد مکه شود؟ امام فرمود: نه، مگر بیمار یا کسی که دچار بیماری معده باشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٢٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٦٢٥- ٣- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ مُوسَى قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ بِهِ بَطَنٌ وَ وَجَعٌ شَدِيدٌ يَدْخُلُ مَكَّةَ حَلَالًا قَالَ لَا يَدْخُلْهَا إِلَّا مُحْرِماً الْحَدِيثَ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ لِمَا مَضَى (٥) وَ يَأْتِي (٦).

******

ترجمه:

از رِفَاعَةَ بْنِ مُوسَى روایت شده که گفت: از امام صادق علیه السلام درباره مردی که دچار بیماری معده و درد شدید است و وارد مکه می شود، پرسیدم. امام فرمود: نباید وارد مکه شود مگر با احرام.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٢٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٦٢٦- ٤- (٧) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع هَلْ يَدْخُلُ الرَّجُلُ مَكَّةَ بِغَيْرِ إِحْرَامٍ قَالَ لَا إِلَّا مَرِيضاً أَوْ مَنْ بِهِ بَطَنٌ.

ص: ٤٠٣

١- التهذیب ٥- ١٦٥- ٥٥٠، و الاستبصار ٢- ٢٤٥- ٨٥٥.

٢- التهذیب ٥- ١٦٥- ٥٥١، و الاستبصار ٢- ٢٤٥- ٨٥٦.

٣- فی التهذیب- مکّة.

٤- التهذیب ٥- ١٦٥- ٥٥٢، و الاستبصار ٢- ٢٤٥- ٨٥٧، و أورد ذیله فی الحدیث ٢ من الباب ٥١ من هذه الأبواب.

٥- مضی فی الحدیثین ١ و ٢ من هذا الباب.

٦- یأتی فی الحدیث ٤ من هذا الباب.

٧- التهذیب ٥- ٤٤٨- ١٥٦٤.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم روایت شده که گفت: از امام باقر علیه السلام پرسیدم آیا مرد می تواند بدون احرام وارد مکه شود؟ امام فرمود: نه، مگر بیمار یا کسی که دچار بیماری معده باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٢٧ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٦٢٧- ٥- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ وَرْدَانَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع قَالَ: مَنْ كَانَ مِنْ مَكَّةَ عَلَى مَسِيرَةِ عَشَرَةِ أَمْيَالٍ لَمْ يَدْخُلْهَا إِلَّا بِإِحْرَامٍ.

******

ترجمه:

حضرت کاظم : هرکس درفاصله ده میل مانده به مکه حضور دارد نباید بدون احرام وارد مکه شود .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٢٨ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٦٢٨- ٦- (٣) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِيدٍ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ قُرَيْشاً لَمَّا هَدَمُوا الْكَعْبَةَ- وَجَدُوا فِي قَوَاعِدِهِ حَجَراً فِيهِ كِتَابٌ لَمْ يُحْسِنُوا قِرَاءَتَهُ حَتَّى دَعَوْا رَجُلًا فَقَرَأَهُ فَإِذَا فِيهِ أَنَا اللَّهُ ذُو بَكَّةَ حَرَّمْتُهَا يَوْمَ خَلَقْتُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ وَضَعْتُهَا بَيْنَ هَذَيْنِ الْجَبَلَيْنِ وَ حَفَفْتُهَا بِسَبْعَةِ أَمْلَاكٍ حَفّاً.

******

ترجمه:

از سعید الاعرج روایت شده که امام صادق علیه السلام فرمود: هنگامی که قریش کعبه را ویران کردند، در پایه های آن سنگی یافتند که بر آن نوشته ای بود که قادر به خواندن آن نبودند. تا اینکه

مردی را آوردند و او آن را خواند. در آن نوشته بود: منم خدا، صاحب بکه (مکه)، که آن را روزی که آسمان ها و زمین را آفریدم حرام کردم و آن را میان این دو کوه قرار دادم و با هفت فرشته آن را احاطه کردم.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٢٩ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦٦٢٩- ٧- (٤) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ- إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مَكَّةَ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ هِيَ حَرَامٌ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ لَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَ لَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ بَعْدِي وَ لَمْ تَحِلَّ لِي إِلَّا سَاعَةً (٥) مِنْ نَهَارٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٦).

******

ترجمه:

از بشیر نبال، از امام صادق علیه السلام در حدیث فتح مکه که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: آگاه باشید که مکه حرام است به حرمت خدا تا اینکه قیامت برپا شود.، برای هیچ کس قبل از من حلال نبود و برای من هم جز در یک ساعت از روز حلال نشد .

ص: ٤٠٤

١- الفقیه ٢- ٣٧٩- ٢٧٥٣.

٢- الکافی ٤- ٣٢٥- ١١.

٣- الکافی ٤- ٢٢٥- ١.

٤- الكافی ٤- ٢٢٦- ٤.

٥- قيل المراد به الدخول بالسلاح، و يأتی فی آخر الباب أنّه دخل بغير إحرام و عليه السلاح. (منه. قده).

٦- الفقيه ٢- ٢٤٥- ٢٣١٤.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٣٠ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٦٦٣٠- ٨- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَعْرِضُ لَهُ الْمَرَضُ الشَّدِيدُ قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ مَكَّةَ- قَالَ لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا بِإِحْرَامٍ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ.

******

ترجمه:

رِفَاعَةَ بْنِ مُوسَى :ازحضرت صادق سوال كردم كسی قبل ازورود به مكه شديدا بيمار می شود فرمودند : بدون احرام نبايد وارد شود .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٣١ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٦٦٣١- ٩- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ كُلَيْبٍ الْأَسَدِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص اسْتَأْذَنَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فِی مَكَّةَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنَ الدَّهْرِ فَأَذِنَ لَهُ (٣) فِيهَا سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ ثُمَّ جَعَلَهَا حَرَاماً مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ.

******

ترجمه:

از امام صادق علیه السلام روایت شده که رسول خدا صلی الله علیه و آله سه بار در طول زمان از خداوند عز و جل برای (ورود به) مکه درخواست اجازه کرد، پس خداوند در یک ساعت از روز به او اجازه داد، سپس آن را تا زمانی که آسمان ها و زمین باقی هستند، حرام (و مقدس) قرار داد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٣٢ - رقم الحدیث الباب: ١٠]

١٦٦٣٢- ١٠- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا إِبْرَاهِيمَ ع عَنْ رَجُلٍ يَدْخُلُ مَكَّةَ فِي السَّنَةِ الْمَرَّةَ وَ الْمَرَّتَيْنِ وَ الثَّلَاثَ كَيْفَ يَصْنَعُ قَالَ إِذَا دَخَلَ فَلْيَدْخُلْ مُلَبِّياً وَ إِذَا خَرَجَ فَلْيَخْرُجْ مُحِلًّا.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَرَّارٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

أَبِي حَمْزَةَ ازحضرت کاظم * پرسیدم کسی دریک سال یک یا دویا سه باروارد مکه می شود چه کند ؟ فرمودند : با احرام وارد شده وبدون احرام خارج شود .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٣٣ - رقم الحدیث الباب: ١١]

١٦٦٣٣- ١١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ كِتَابِ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِي

١- الكافی ٤- ٣٢٤- ٤.

٢- الفقيه ٢- ٢٤٦- ٢٣١٥.

٣- فی المصدر- فاذن اللّه له.

٤- الفقيه ٢- ٣٧٩- ٢٧٥٤، و أورده بتمامه فی الحديث ٣ من الباب ٦ من أبواب العمرة.

٥- الكافی ٤- ٥٣٤- ٣.

٦- مستطرفات السرائر- ٤٥- ٢.

الرَّجُلِ يَخْرُجُ مِنَ الْحَرَمِ إِلَى بَعْضِ حَاجَتِهِ ثُمَّ يَرْجِعُ مِنْ يَوْمِهِ قَالَ لَا بَأْسَ بِأَنْ يَدْخُلَ بِغَيْرِ إِحْرَامٍ.

******

ترجمه:

ازيكی ازدوامام عليهما السلام درمورد كسيكه بخاط كاری ازحرم خارج شده وهمان روزبرگشته فرمودند : اشكالی ندارد كه بدون احرام وارد شود .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٣٤ - رقم الحديث الباب: ١٢]

١٦٦٣٤- ١٢- (١) الْفَضْلُ بْنُ الْحَسَنِ الطَّبْرِسِيُّ فِی إِعْلَامِ الْوَرَی نَقْلًا مِنْ كِتَابِ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ بَشِيرٍ النَّبَّالِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثِ فَتْحِ مَكَّةَ أَنَّ النَّبِیَّ ص قَالَ: أَلَا إِنَّ مَكَّةَ مُحَرَّمَةٌ بِتَحْرِيمِ اللَّهِ لَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ كَانَ قَبْلِی وَ لَمْ تَحِلَّ لِی إِلَّا مِنْ سَاعَةٍ مِنْ نَهَارٍ (٢) إِلَی أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ لَا يُخْتَلَی خَلَاهَا (٣) وَ لَا يُقْطَعُ شَجَرُهَا وَ لَا يُنَفَّرُ صَيْدُهَا وَ لَا تَحِلُّ لُقَطَتُهَا إِلَّا لِمُنْشِدٍ قَالَ وَ دَخَلَ (٤) مَكَّةَ بِغَيْرِ إِحْرَامٍ وَ عَلَيْهِمُ السِّلَاحُ وَ دَخَلَ الْبَيْتَ لَمْ يَدْخُلْهُ فِی حَجٍّ وَ لَا عُمْرَةٍ وَ دَخَلَ وَقْتُ الصَّلَاةِ (٥) فَأَمَرَ بِلَالًا فَصَعِدَ عَلَی الْكَعْبَةِ فَأَذَّنَ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی بَعْضِ الْمَقْصُودِ (٦).

******

ترجمه:

از بشیر نبال، از امام صادق علیه السلام در حدیث فتح مکه که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: آگاه باشید که مکه حرام است به حرمت خدا، برای هیچ کس قبل از من حلال نبود و برای من هم جز در یک ساعت از روز حلال نشد تا اینکه قیامت برپا شود. نه گیاهانش کنده می شود، نه درختانش قطع می شود، نه شکارش ترسانده می شود، و نه گم کرده اش حلال است مگر برای کسی که اعلام کند. گفت و وارد مکه شد بدون احرام و بر آنها سلاح بود و وارد خانه (کعبه) شد، در حالی که در حج و عمره وارد نشد و وقت نماز داخل شد، پس به بلال امر کرد تا بر کعبه برود و اذان بگوید.

۵۱- بَابُ جَوَازِ دُخُولِ مَكَّةَ بِغَيْرِ إِحْرَامٍ لِمَنْ دَخَلَهَا قَبْلَ مُضِيِّ شَهْرٍ كَالْحَطَّابِ وَ الْحَشَّاشِ

اشارة

(۷) ۵۱ بَابُ جَوَازِ دُخُولِ مَكَّةَ بِغَيْرِ إِحْرَامٍ لِمَنْ دَخَلَهَا قَبْلَ مُضِيِّ شَهْرٍ كَالْحَطَّابِ وَ الْحَشَّاشِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٣٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٦٣٥- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ وَ عَنْ أَبِيهِ

ص: ٤٠٦

١- إعلام الورى- ١١١.

٢- فى المصدر زيادة- فهى محرمة.

٣- الخلا- الرطب من النبات، و يختلى- يقطع. (مجمع البحرين- خلا- ١- ١٣١).

٤- فى المصدر زيادة- رسول اللّه (صلّى اللّه عليه و آله و سلم).

٥- فى المصدر- وقت العصر.

٦- يأتى فى الباب ٥١ من هذه الأبواب.

٧- الباب ٥١ فيه ٥ أحاديث.

٨- الكافى ٦- ٥٤٣- ٩، و أورد قطعة منه فى الحديث ٣ من الباب ٢٦ من أبواب أحكام الدوابّ.

مَيْمُونٍ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ أَبِى جَعْفَرٍ ع إِلَى أَرْضٍ بِطَيْبَةَ- وَ مَعَهُ عُمَرُ بْنُ دِينَارٍ وَ أُنَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَأَقَمْنَا بِطَيْبَةَ مَا شَاءَ اللَّهُ إِلَى أَنْ قَالَ ثُمَّ دَخَلَ مَكَّةَ وَ دَخَلْنَا مَعَهُ بِغَيْرِ إِحْرَامٍ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

از ميمون روايت شده كه گفت: با امام باقر عليه السلام به سوى زمينى در طَيْبَة (مدينه) بيرون رفتيم و با او عمر بن دينار و گروهى از اصحابش بودند. پس به اندازه اى كه خدا خواست در طَيْبَة ماندیم، تا اينكه وارد مكه شد و ما با او بدون احرام وارد مكه شديم.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٣٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٦٣٦- ٢- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ مُوسَى فِي حَدِيثٍ قَالَ وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ الْحَطَّابَةَ (٣) وَ الْمُجْتَلِبَةَ (٤) أَتَوُا النَّبِيَّ ص فَسَأَلُوهُ فَأَذِنَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوا حَلَالًا.

******

ترجمه:

از رِفَاعَةَ بْنِ مُوسَى روایت شده در حدیثی که امام صادق علیه السلام فرمود: هیزم شکنان و کسانی که (چیزهایی) می آورند، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمدند و از او درخواست کردند. پس پیامبر به آنها اجازه داد که (به مکه) بدون احرام وارد شوند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٣٧ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٦٣٧- ٣- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی الرَّجُلِ یَخْرُجُ إِلَی جُدَّةَ فِی الْحَاجَةِ قَالَ یَدْخُلُ مَکَّةَ بِغَیْرِ إِحْرَامٍ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ السِّنْدِیِّ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

حضرت صادق * درمورد کسیکه بخاطرحاجتی به جده رفته بود فرمودند : می تواند بدون احرام وارد مکه شود .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٣٨ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٦٣٨- ٤- (٧) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِیِّ وَ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی الرَّجُلِ یَخْرُجُ فِی الْحَاجَةِ مِنَ الْحَرَمِ- قَالَ إِنْ رَجَعَ فِی الشَّهْرِ الَّذِی خَرَجَ فِیهِ دَخَلَ بِغَیْرِ إِحْرَامٍ وَ إِنْ دَخَلَ فِی غَیْرِهِ دَخَلَ بِإِحْرَامٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * درمورد کسیکه بخاطرحاجتی ازحرم بیرون آمده بود فرمودند : اگردرهمان ماهی که خارج شده بود می تواند بدون احرام ارد حرم شود ولی اگربعد ازآن وارد شد باید محرم شود .

ص: ٤٠٧

١- المحاسن- ٦٣٧- ١٣٨.

٢- التهذيب ٥- ١٦٥- ٥٥٢، و الاستبصار ٢- ٢٤٥- ٨٥٧، و أورد صدره فی الحديث ٣ من الباب ٥٠ من هذه الأبواب.

٣- فی المصدر- الحطابين.

٤- فی نسخة- و المختلية (هامش المخطوط).

٥- التهذيب ٥- ١٦٦- ٥٥٣، و الاستبصار ٢- ٢٤٦- ٨٥٨.

٦- التهذيب ٥- ٤٧٤- ١٦٧٢.

٧- التهذيب ٥- ١٦٦- ٥٥٤، و الاستبصار ٢- ٢٤٦- ٨٥٩.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٣٩ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٦٣٩- ٥- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْحَسَنِ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ خَرَجَ إِلَى الرَّبَذَةِ يُشَيِّعُ أَبَا جَعْفَرٍ ثُمَّ دَخَلَ مَكَّةَ حَلَالًا.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ هُنَا (٢) وَ فِی أَقْسَامِ الْحَجِّ (٣).

******

ترجمه:

از امام صادق علیه السلام روایت شده که ایشان به سوی ربذه خارج شد تا امام باقر علیه السلام را بدرقه کند، سپس به مکه وارد شد در حالی که محرم نبود (بدون احرام).

۵۲- بَابُ کَیْفِیَّةِ الْإِحْرَامِ بِالْحَجِ

اشارة

(٤) ٥٢ بَابُ کَیْفِیَّةِ الْإِحْرَامِ بِالْحَجِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٤٠ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٦٤٠- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا کَانَ یَوْمُ التَّرْوِیَةِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَاغْتَسِلْ ثُمَّ الْبَسْ ثَوْبَیْکَ (٦) وَ ادْخُلِ الْمَسْجِدَ حَافِیاً وَ عَلَیْکَ السَّکِینَةَ وَ الْوَقَارَ ثُمَّ صَلِّ رَکْعَتَیْنِ عِنْدَ مَقَامِ إِبْرَاهِیمَ ع أَوْ فِی الْحِجْرِ- ثُمَّ اقْعُدْ حَتَّی تَزُولَ الشَّمْسُ فَصَلِّ الْمَکْتُوبَةَ ثُمَّ قُلْ فِی دُبُرِ صَلَاتِکَ کَمَا قُلْتَ حِینَ أَحْرَمْتَ مِنَ الشَّجَرَةِ- فَأَحْرِمْ بِالْحَجِّ (٧) وَ عَلَیْکَ السَّکِینَةَ وَ الْوَقَارَ فَإِذَا انْتَهَیْتَ إِلَی فَضَاءٍ (٨) دُونَ الرَّدْمِ فَلَبِّ فَإِذَا انْتَهَیْتَ إِلَی الرَّدْمِ وَ أَشْرَفْتَ عَلَی الْأَبْطَحِ- فَارْفَعْ صَوْتَکَ بِالتَّلْبِیَةِ حَتَّی تَأْتِیَ مِنًی.

ص: ٤٠٨

١- التهذیب ٥- ٤٧٥- ١٦٧٣.

٢- تقدم فی الحدیث ١١ من الباب ٥٠ من هذه الأبواب.

٣- تقدم فی الحدیثین ٦ و ١٠ من الباب ٢٢ من أبواب أقسام الحجّ.

٤- الباب ٥٢ فیه حدیثان.

٥- الکافی ٤- ٤٥٤- ١، و أورده بتمامه فی الحدیث ١ من الباب ١ من أبواب إحرام الحجّ، و قطعة منه فی الحدیث ١ من الباب ٢١ من أبواب المواقیت، و أخری فی الحدیث ٤ من الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

٦- فی المصدر- و البس ثوبیک.

٧- فی المصدر- و احرم بالحج ثمّ امض.

٨- فی نسخة- الرقطاء (هامش المخطوط)، و فی المصدر- الرفضاء.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار روایت شده که امام صادق علیه السلام فرمود: وقتی روز ترویه فرا رسید، اگر خدا خواست، غسل کن، سپس دو لباس احرامت را بپوش و حافی (بدون کفش) وارد مسجد شو در حالی که با آرامش و وقار باشی. سپس دو رکعت نماز نزد مقام ابراهیم (ع) یا در حجر (اسماعیل) بخوان، سپس بنشین تا خورشید زوال یابد. نماز واجب را بخوان، سپس پس از نمازت همان دعایی را بگو که هنگام احرام بستن از شجره گفتی، پس برای حج احرام ببند و با آرامش و وقار باش. وقتی به فضایی رسیدی که قبل از ردم (تپه) است، تلبیه بگو. وقتی به ردم رسیدی و به بطحاء اشراف یافتی، صدایت را به تلبیه بلند کن تا به منا برسی.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٤١ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٦٤١- ٢- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تُحْرِمَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ فَاصْنَعْ كَمَا صَنَعْتَ حِينَ أَرَدْتَ أَنْ تُحْرِمَ وَ خُذْ مِنْ شَارِبِکَ وَ مِنْ أَظْفَارِکَ وَ عَانَتِکَ (٣) إِنْ كَانَ لَکَ شَعْرٌ وَ انْتِفْ إِبْطَکَ وَ اغْتَسِلْ وَ الْبَسْ ثَوْبَيْکَ ثُمَّ ائْتِ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ فَصَلِّ فِيهِ سِتَّ رَكَعَاتٍ قَبْلَ أَنْ تُحْرِمَ وَ تَدْعُو اللَّهَ وَ تَسْأَلُهُ الْعَوْنَ (٤) وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أُرِيدُ الْحَجَّ فَيَسِّرْهُ لِي وَ حُلَّنِي حَيْثُ حَبَسْتَنِي لِقَدَرِکَ الَّذِي قَدَّرْتَ عَلَيَّ وَ تَقُولُ أَحْرَمَ لَکَ شَعْرِي وَ بَشَرِي وَ لَحْمِي وَ دَمِي مِنَ النِّسَاءِ وَ الثِّيَابِ وَ الطِّيبِ أُرِيدُ بِذَلِکَ وَجْهَکَ وَ الدَّارَ الآخِرَةَ وَ حُلَّنِي حَيْثُ حَبَسْتَنِي لِقَدَرِکَ الَّذِي قَدَّرْتَ عَلَيَّ ثُمَّ تُلَبِّي مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَا لَبَّيْتَ حِينَ أَحْرَمْتَ وَ تَقُولُ لَبَّيْکَ بِحَجَّةٍ تَمَامُهَا وَ بَلَاغُهَا عَلَيْکَ فَإِنْ قَدَرْتَ أَنْ يَكُونَ رَوَاحُکَ إِلَى مِنًى زَوَالَ الشَّمْسِ (٥) وَ إِلَّا فَمَتَى مَا تَيَسَّرَ لَکَ مِنْ يَوْمِ التَّرْوِيَةِ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ (٦)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٧) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٨).

******

ترجمه:

از ابو بصیر روایت شده که امام صادق علیه السلام فرمود: وقتی می خواهی روز ترویه احرام ببندی، همان کارهایی را انجام بده که هنگام احرام بستن انجام دادی؛ از سبیل (شارب) و ناخن ها و موی عانه ات اگر داری بگیر، زیر بغل هایت را بکن، غسل کن و دو لباس احرامت را بپوش. سپس به مسجدالحرام برو و قبل از احرام بستن، شش رکعت نماز بخوان و از خدا کمک بخواه و دعا کن. بگو: «اللهم إنی أرید الحج فیسّره لی و حلّنی حیث حبستنی لقدرک الذی قدّرت علیّ». و بگو: «احرم لک شعری و بشری و لحمی و دمی من النساء و الثیاب و الطیب أرید بذلک وجهک و الدار الآخرة و حلّنی حیث حبستنی لقدرک الذی قدّرت علیّ». سپس از مسجدالحرام تلبیه بگو همان طور که هنگام احرام بستن تلبیه گفتی و بگو: «لبیک بحجة تمامها و بلاغها علیک». اگر توانستی،

حرکتت به سوی منا هنگام زوال خورشید باشد وگرنه هر زمانی که برایت مقدور بود، از روز ترویه حرکت کن.

ص: ۴۰۹

۱- التهذیب ۵- ۱۶۷- ۵۵۷.

۲- التهذیب ۵- ۱۶۸- ۵۵۹، و الاستبصار ۲- ۲۵۱- ۸۸۱، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٤ من الباب ۲۱ من أبواب المواقیت، و أخری فی الحدیث ۲ من الباب ۲ من أبواب إحرام الحجّ، و أخری فی الحدیث ۳ من الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

۳- فی الکافی- و أطل عانتک (هامش المخطوط).

٤- فی نسخة- و تساله العود (هامش المخطوط).

۵- فی المصدر- حین زوال الشمس.

٦- الکافی ٤- ٤۵٤- ۲.

۷- تقدم فی الباب ۲ من أبواب أقسام الحجّ.

۸- لعل المقصود ممّا یأتی فی الحدیث ٦ من الباب ۸۲، و الباب ۸٤ من أبواب الطواف، و الباب ۱ من أبواب إحرام الحجّ.

۵۳- بَابُ حُکْمِ مَنْ أَرَادَ الْإِحْرَامَ بِالْحَجِّ فَأَحْرَمَ بِالْعُمْرَةِ نَاسِیاً

اشارة

(۱) ۵۳ بَابُ حُکْمِ مَنْ أَرَادَ الْإِحْرَامَ بِالْحَجِّ فَأَحْرَمَ بِالْعُمْرَةِ نَاسِیاً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٤٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٦٤٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَخِي مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ ع عَنْ رَجُلٍ دَخَلَ قَبْلَ التَّرْوِيَةِ بِيَوْمٍ فَأَرَادَ الْإِحْرَامَ بِالْحَجِّ فَأَخْطَأَ فَقَالَ الْعُمْرَةَ قَالَ لَيْسَ عَلَيْهِ شَيْ ءٌ فَلْيُعِدِ (٣) الْإِحْرَامَ بِالْحَجِّ.

وَ

رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَلْيَعْتَدَّ الْإِحْرَامَ بِالْحَجِّ (٤).

وَ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِي كِتَابِهِ كَذَلِكَ (٥) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٦).

******

ترجمه:

از علی بن جعفر روایت شده که گفت: از برادرم موسی بن جعفر علیه السلام درباره مردی که یک روز قبل از ترویه وارد (مکه) شد و خواست برای حج احرام ببندد، اما اشتباهاً گفت "عمره"، پرسیدم. امام فرمود: چیزی بر او نیست؛ باید احرام برای حج را دوباره ببندد.

٥٤- بَابُ أَنَّ مَنْ أَحْرَمَ بِالْحَجِّ قَبْلَ التَّقْصِيرِ مِنْ إِحْرَامِ الْعُمْرَةِ نَاسِياً لَمْ تَبْطُلْ عُمْرَتُهُ وَ لَمْ يَجِبْ عَلَيْهِ دَمٌ بَلْ يُسْتَحَبُّ وَ إِنْ كَانَ عَامِداً بَطَلَتْ عُمْرَتُهُ وَ صَارَتْ حَجَّةً مُفْرَدَةً

اشارة

(٧) ٥٤ بَابُ أَنَّ مَنْ أَحْرَمَ بِالْحَجِّ قَبْلَ التَّقْصِيرِ مِنْ إِحْرَامِ الْعُمْرَةِ نَاسِياً لَمْ تَبْطُلْ عُمْرَتُهُ وَ لَمْ يَجِبْ عَلَيْهِ دَمٌ بَلْ يُسْتَحَبُّ وَ إِنْ كَانَ عَامِداً بَطَلَتْ عُمْرَتُهُ وَ صَارَتْ حَجَّةً مُفْرَدَةً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٤٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٦٤٣- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

ص: ٤١٠

١- الباب ٥٣ فيه حديث واحد.

٢- التهذيب ٥- ١٦٩- ٥٦٢، و أورده عن قرب الإسناد فى الحديث ٨ من الباب ٢٢ من هذه الأبواب.

٣- فى نسخة- فليعمد (هامش المخطوط).

٤- قرب الإسناد- ١٠٤، و فيه- فليعد الاحرام.

٥- مسائل علىّ بن جعفر (المستدركات)- ٢٦٨- ٦٥٥.

٦- تقدم فى الباب ١٧ من هذه الأبواب.

٧- الباب ٥٤ فيه ٦ أحاديث.

٨- الكافى ٤- ٤٤٠- ١، و التهذيب ٥- ٩٠- ٢٩٧، و الاستبصار ٢- ١٧٥- ٥٧٧، و أورده عن الفقيه و التهذيب فى الحديثين ٢ و ٣ من الباب ٦ من أبواب التقصير.

مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع فِى رَجُلٍ مُتَمَتِّعٍ نَسِيَ أَنْ يُقَصِّرَ حَتَّى أَحْرَمَ بِالْحَجِّ قَالَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ نَحْوَهُ (١).

******

ترجمه:

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ : ازحضرت صادق * سوال کردم کسیکه درحال تمتع بود ولی فراموش کرده تقصیر کند ووارد احرام حج شده . حضرت فرمودند : استغفارکند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٤٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٦٤٤- ٢- (٢) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا إِبْرَاهِیمَ ع عَنْ رَجُلٍ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَی الْحَجِّ فَدَخَلَ مَکَّةَ فَطَافَ وَ سَعَی وَ لَبِسَ ثِیَابَهُ وَ أَحَلَّ وَ نَسِیَ أَنْ یُقَصِّرَ حَتَّی خَرَجَ إِلَی عَرَفَاتٍ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ یَبْنِی عَلَی الْعُمْرَةِ وَ طَوَافِهَا وَ طَوَافُ الْحَجِّ عَلَی أَثَرِهِ.

******

ترجمه:

از عبدالرحمن بن حجاج روایت شده که گفت: از امام کاظم علیه السلام درباره مردی که تمتع به عمره به حج کرده بود و وارد مکه شد، پس طواف و سعی انجام داد و لباس هایش را پوشید و حلال شد ولی فراموش کرد که تقصیر کند و تا عرفات خارج شد، پرسیدم. امام فرمود: اشکالی ندارد؛ او باید بر همان عمره و طوافش بنا کند و طواف حج را بعد از آن انجام دهد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٤٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٦٤٥- ٣- (٣) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ أَهَلَّ بِالْعُمْرَةِ وَ نَسِیَ أَنْ یُقَصِّرَ حَتَّی دَخَلَ فِی الْحَجِّ قَالَ یَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ لَا شَیْ ءَ عَلَیْهِ وَ قَدْ تَمَّتْ عُمْرَتُهُ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٤) وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى وَ صَفْوَانَ وَ فَضَالَةَ

ص: ٤١١

١- الفقيه ٢- ٣٧٥- ٢٧٤٢.

٢- الكافى ٤- ٤٤٠- ٣، و التهذيب ٥- ٩٠- ٢٩٨ و التهذيب ١٥٩- ٥٣٠، و الاستبصار ٢- ١٧٥- ٥٧٨ و الاستبصار ٢- ٢٤٣- ٨٤٧.

٣- الكافى ٤- ٤٤٠- ٢، و أورده فى الحديث ١ من الباب ٦ من أبواب التقصير.

٤- التهذيب ٥- ٩١- ٢٩٩ و التهذيب ٥- ١٥٩- ٥٢٨، و الاستبصار ٢- ١٧٥- ٥٧٩ و الاستبصار ٢- ٢٤٢- ٨٤٥.

كُلِّهِمْ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ: ازحضرت صادق * سوال كردم كسى ازاحرام عمره خارج شده ولى فراموش كرده تقصير كند ووارد حج شده . حضرت فرمودند : استغفاركند وچيزى بعهداش نيست وعمره او تمام است .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٤٦ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٦٤٦- ٤- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ الْفُضَيْلِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ مُتَمَتِّعٍ طَافَ ثُمَّ أَهَلَّ بِالْحَجِّ قَبْلَ أَنْ يُقَصِّرَ قَالَ بَطَلَتْ مُتْعَتُهُ هِيَ حَجَّةٌ مَبْتُولَةٌ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى الْمُتَعَمِّدِ وَ مَا سَبَقَ عَلَى النَّاسِي.

******

ترجمه:

از علاء بن فضیل روایت شده که گفت: از امام پرسیدم درباره مردی که تمتع به عمره انجام داده، طواف کرده و سپس قبل از تقصیر (کوتاه کردن مو یا ناخن) احرام حج بسته است. امام فرمود: تمتع او باطل است؛ این یک حج ناتمام است.

می گویم: شیخ (طوسی) این روایت را بر کسی که عمدی این کار را انجام داده، حمل کرده است و آنچه قبلاً گفته شد، مربوط به کسی است که فراموش کرده است.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٤٧ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٦٤٧- ٥- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُتَمَتِّعُ إِذَا طَافَ وَ سَعَى ثُمَّ لَبَّى بِالْحَجِّ (٤) قَبْلَ أَنْ يُقَصِّرَ فَلَيْسَ لَهُ أَنْ يُقَصِّرَ وَ لَيْسَ لَهُ مُتْعَةٌ (٥).

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى الْعَمْدِ أَيْضاً.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : شخصی که درحال حج تمتع است وقتی طواف وسعی را انجام داده وبه حج لبیک گفت قبل ازاینکه تقصیر کند دیگرحق تقصیرندارد وعمره هم برایش نیست .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٤٨ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٦٤٨- ٦- (٦) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي إِبْرَاهِيمَ ع الرَّجُلُ يَتَمَتَّعُ فَيَنْسَى أَنْ يُقَصِّرَ حَتَّى يُهِلَّ بِالْحَجِّ فَقَالَ عَلَيْهِ دَمٌ يُهَرِيقُهُ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ جَمَاعَةٌ مِنَ الْأَصْحَابِ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ (٧) لِمَا سَبَقَ (٨)

١- التهذيب ٥- ١٥٩- ٥٣١، و الاستبصار ٢- ٢٤٣- ٨٤٨.

٢- التهذيب ٥- ٩٠- ٢٩٦، و الاستبصار ٢- ١٧٥- ٥٨٠.

٣- التهذيب ٥- ١٥٩- ٥٢٩، و الاستبصار ٢- ٢٤٣- ٨٤٦.

٤- " بالحج"- ليس فى الاستبصار (هامش المخطوط) و كذلک التهذيب.

٥- فى نسخة من التهذيب- و ليس عليه متعة (هامش المخطوط).

٦- التهذيب ٥- ١٥٨- ٥٢٧، و الاستبصار ٢- ٢٤٢- ٨٤٤، و أورده فى الحديث ٢ من الباب ٦ من أبواب التقصير.

٧- راجع الفقيه ٢- ٣٧٥- ٢٧٤٢ ذيل الحديث ٢٧٤٢، و روضة المتقين ٤- ٤٩٣، و المختلف- ٢٦٧.

٨- سبق فى الأحاديث ١ و ٢ و ٣ من هذه الباب.

وَ لِمَا يَأْتِي مِنْ أَنَّ النَّاسِيَ فِي غَيْرِ الصَّيْدِ لَيْسَ عَلَيْهِ كَفَّارَةٌ (١).

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار روایت شده که گفت: به امام کاظم علیه السلام عرض کردم، مردی که تمتع به عمره انجام می دهد و فراموش می کند که تقصیر کند تا زمانی که احرام حج می بندد، چه باید بکند؟ امام فرمود: بر او واجب است که قربانی کند و خونی بریزد.

۵۵- بَابُ أَنَّ الْمُحْرِمَ إِذَا قَضَى مَنَاسِكَهُ وَ هُوَ سَكْرَانُ لَمْ يَصِحَّ حَجُّهُ وَ أَنَّ الْمَرِيضَ الْمُغْمَى عَلَيْهِ يُحْرِمُ بِهِ غَيْرُهُ

اشارة

(۲) ۵۵ بَابُ أَنَّ الْمُحْرِمَ إِذَا قَضَى مَنَاسِكَهُ وَ هُوَ سَكْرَانُ لَمْ يَصِحَّ حَجُّهُ وَ أَنَّ الْمَرِيضَ الْمُغْمَى عَلَيْهِ يُحْرِمُ بِهِ غَيْرُهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۶۴۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۶۴۹- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى (٤) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي عَلِيِّ بْنِ رَاشِدٍ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَيْهِ أَسْأَلُهُ عَنْ رَجُلٍ مُحْرِمٍ سَكِرَ وَ شَهِدَ الْمَنَاسِكَ وَ هُوَ سَكْرَانُ أَ يَتِمُّ حَجُّهُ عَلَى سُكْرِهِ فَكَتَبَ لَا يَتِمُّ حَجُّهُ.

******

ترجمه:

از ابی علی بن راشد روایت شده که گفت: به امام (ع) نوشتم و از او پرسیدم درباره مردی که در حال احرام مست شده و مناسک حج را در حال مستی انجام داده است، آیا حج او در حال مستی کامل می شود؟ امام نوشت: حج او کامل نمی شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٦٥۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱٦٦٥۰- ۲- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِي مَرِيضٍ أُغْمِيَ عَلَيْهِ فَلَمْ يَعْقِلْ حَتَّى أَتَى الْمَوْقِفَ (٦) فَقَالَ يُحْرِمُ عَنْهُ رَجُلٌ.

ص: ٤١٣

۱- یأتی فی الحدیث ۱ من الباب ۳۱ من أبواب کفّارات الصید. و یأتی ما یدلّ علیه فی الحدیث ٤ من الباب ٦ من أبواب التقصیر.

۲- الباب ٥٥ فیه حدیثان.

۳- التهذیب ٥- ۲۹٦- ۱۰۰۲.

٤- فی نسخة- محمّد بن أحمد بن یحیی (هامش المخطوط).

٥- التهذیب ٥- ٦- ۱۹۱، و أورده فی الحدیث ٤ من الباب ۲۰ من أبواب المواقیت.

٦- فی نسخة- أتی الوقت (هامش المخطوط).

ازیکی ازدوامام علیهما السلام درمورد بیماری که بیهوش وتل موقف بهوش نیامده فرمودند : کسی بجای اومحرم شود .

ص: ٤١٤

أَبْوَابُ تُرُوكِ الْإِحْرَامِ

۱- بَابُ تَحْرِيمِ صَيْدِ الْبَرِّ كُلِّهِ عَلَى الْمُحْرِمِ اصْطِيَاداً وَ دَلَالَةً وَ إِشَارَةً وَ كَذَا الْفِرَاخُ وَ الْبَيْضُ

اشارة

(۱) ۱ بَابُ تَحْرِيمِ صَيْدِ الْبَرِّ كُلِّهِ عَلَى الْمُحْرِمِ اصْطِيَاداً وَ دَلَالَةً وَ إِشَارَةً وَ كَذَا الْفِرَاخُ وَ الْبَيْضُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱٦٦٥۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱٦٦٥۱- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَسْتَحِلَّنَّ شَيْئاً مِنَ الصَّيْدِ وَ أَنْتَ حَرَامٌ وَ لَا وَ أَنْتَ حَلَالٌ فِي الْحَرَمِ- وَ لَا تَدُلَّنَّ عَلَيْهِ مُحِلًّا وَ لَا مُحْرِماً فَيَصْطَادَهُ (۳) وَ لَا تُشِرْ إِلَيْهِ فَيَسْتَحِلَّ مِنْ أَجْلِكَ فَإِنَّ فِيهِ فِدَاءً لِمَنْ تَعَمَّدَهُ.

******

ترجمه:

از حلبی روایت شده که امام صادق علیه السلام فرمود: هیچ یک از حیوانات شکار را حلال نشمار در حالی که تو در حال احرام هستی، و نه در حالی که در حرم هستی حتی اگر محرم نباشی. و هیچ شکارچی، چه محرم و چه غیر محرم، را به سمت شکار راهنمایی نکن تا آن را شکار کند و به سوی آن اشاره نکن تا کسی به خاطر تو آن را حلال بشمارد؛ زیرا برای کسی که عمداً این کار را انجام دهد، کفاره واجب است.

[رقم الحديث الكلى: ۱٦٦٥۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

١٦٦٥٢- ٢- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ بِشَيْ ءٍ مِنَ الصَّيْدِ تَنالُهُ أَيْدِيكُمْ وَ رِماحُكُمْ (٥) قَالَ حُشِرَتْ

ص: ٤١٥

١- الباب ١ فيه ١٠ أحاديث.

٢- الكافي ٤- ٣٨١- ١، و أورد صدره في الحديث ٦ من الباب ١٣، و ذيله في الحديث ١ من الباب ١٧ من أبواب كفّارات الصيد.

٣- في المصدر- فيصطادوه.

٤- الكافي ٤- ٣٩٦- ١.

٥- المائدة ٥- ٩٤.

لِرَسُولِ اللَّهِ ص عُمْرَةَ الْحُدَيْبِيَةِ (١) الْوُحُوشُ حَتَّى نَالَتْهَا أَيْدِيهِمْ وَ رِمَاحُهُمْ.

ترجمه:

حضرت صادق * درمورد آيه شريفه لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ بِشَيْ ءٍ مِنَ الصَّيْدِ تَنالُهُ أَيْدِيكُمْ وَ رِماحُكُمْ (٢) فرمودند : درجريان عمره حديبيه حيوانات وحشى آنچنان دركناررسول خدا بودند كه با دست ونيزه قابل صيد بودند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٥٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٦٥٣- ٣- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُحْرِمُ لَا يَدُلُّ عَلَى الصَّيْدِ فَإِنْ دَلَّ عَلَيْهِ فَقُتِلَ فَعَلَيْهِ الْفِدَاءُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٤)

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : محرم نباید کسی را برای صید راهنمای کند پس اگرراهنمای کرد باید کفاره بدهد .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٥٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٦٥٤- ٤- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ فِی قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی تَنالُهُ أَيْدِيكُمْ وَ رِماحُكُمْ (٧) قَالَ مَا تَنَالُهُ الْأَيْدِی الْبَيْضُ وَ الْفِرَاخُ وَ مَا تَنَالُهُ الرِّمَاحُ فَهُوَ مَا لَا تَصِلُ إِلَيْهِ الْأَيْدِی.

******

ترجمه:

حضرت درمورد آیه شریفه تَنالُهُ أَيْدِيكُمْ وَ رِماحُكُمْ (٨) فرمودند : آنچه دردسترس بود تخم پرنده وجوجه های آنها وبا نیزه قابل دسترس بود حیواناتی بودند که با دست قابل شکارنبودند .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٥٥ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٦٥٥- ٥- (٩) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: وَ اجْتَنِبْ فِی إِحْرَامِكَ صَيْدَ الْبَرِّ كُلَّهُ وَ لَا تَأْكُلْ مِمَّا صَادَهُ غَيْرُكَ وَ لَا تُشِرْ إِلَيْهِ فَيَصِيدَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درحال احرام ازصید تمام حیوانات خشکی اجتناب کن وازصید دیگران هم نخور. وبه صید اشاره نکن تا کسی آنرا صید کند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٥٦ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٦٥٦- ٦- (١٠) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ قَالَ:

ص: ٤١٦

١- فی المصدر- فی عمرة الحدیبیة.

٢- المائدة ٥- ٩٤.

٣- الکافی ٤- ٣٨١- ٢، و أورده فی الحدیث ٢ من الباب ١٧ من أبواب کفّارات الصید.

٤- التهذیب ٥- ٣١٥- ١٠٨٦.

٥- التهذیب ٥- ٤٦٧- ١٦٣٤.

٦- الکافی ٤- ٣٩٧- ٤.

٧- المائدة ٥- ٩٤.

٨- المائدة ٥- ٩٤.

٩- التهذیب ٥- ٣٠٠- ١٠٢١.

١٠- التهذیب ٥- ٣٠٠- ١٠٢٢.

سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَیَبْلُوَنَّکُمُ اللَّهُ بِشَیْ ءٍ مِنَ الصَّیْدِ تَنالُهُ أَیْدِیکُمْ وَ رِماحُکُمْ (١) قَالَ حُشِرَ عَلَیْهِمُ الصَّیْدُ (مِنْ کُلِّ وَجْهٍ) (٢) حَتَّی دَنَا مِنْهُمْ لِیَبْلُوَنَّهُمْ بِهِ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ (٣)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ وَ عَبْدِ اللَّهِ ابْنَيْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حلبی : ازحضرت صادق * درمورد آیه شریفه لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ بِشَيْ ءٍ مِنَ الصَّيْدِ تَنالُهُ أَيْدِيكُمْ وَ رِماحُكُمْ (٥) سوال کردم . فرمودند حیوانات وحشی درکنارشان بودند تا خداوند آنها را امتحن کند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٥٧ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٦٦٥٧- ٧- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: إِذَا فَرَضَ عَلَى نَفْسِهِ الْحَجَّ ثُمَّ أَتَمَّ بِالتَّلْبِيَةِ فَقَدْ حَرُمَ عَلَيْهِ الصَّيْدُ وَ غَيْرُهُ وَ وَجَبَ عَلَيْهِ فِي فِعْلِهِ مَا يَجِبُ عَلَى الْمُحْرِمِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : کسیکه حج را برخودش واجب کرده وبا تلبیه آنرا تمام کرده صید ودیگرکارها براو حرام می شود وتمام آنچه انجامش برمحرم واجب براوهم واجب می شود .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٥٨ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٦٦٥٨- ٨- (٧) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ شَجَرَةَ (٨) عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي الْمُحْرِمِ يَشْهَدُ عَلَى نِكَاحِ مُحِلَّيْنِ قَالَ لَا يَشْهَدُ ثُمَّ قَالَ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يُشِيرَ بِصَيْدٍ عَلَى مُحِلٍّ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٩)

أَقُولُ: ذَكَرَ الشَّيْخُ وَ الصَّدُوقُ أَنَّ هَذَا إِنْكَارٌ وَ تَنْبِيهٌ عَلَى أَنَّهُ لَا يَجُوزُ.

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام دربارهٔ محرم آیا می تواند شاهد نکاح دو زوج غیر محرم باشد ؟ فرمودند : خیرنمی تواند ، سپس ادامه داد: "اما برای محرم، جایز است که به سمت شکاری اشاره کند که محل حلال است

١- المائدة ٥- ٩٤.

٢- فی الکافی- فی کل مکان (هامش المخطوط).

٣- الکافی ٤- ٣٩٦- ٢.

٤- علل الشرائع- ٤٥٦- ١.

٥- المائدة ٥-

٦- التهذیب ٥- ٨٣- ٢٧٦، و الاستبصار ٢- ١٨٨- ٦٣٤، و لاحظ سندیهما.

٧- التهذیب ٥- ٣١٥- ١٠٨٧، و الاستبصار ٢- ١٨٨- ٦٣٠، و أورد صدره فی الحدیث ٥ من الباب ١٤ من هذه الأبواب.

۸- فی نسخة- ابن أبی شجرة (هامش المخطوط).

۹- الفقیه ۲- ۳٦۱- ۲۷۰۸.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٦۵۹ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱٦٦۵۹- ۹- (۱) الْعَیَّاشِیُّ فِی تَفْسِیرِهِ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ لَیَبْلُوَنَّکُمُ اللَّهُ بِشَیْ ءٍ مِنَ الصَّیْدِ (۲) قَالَ ابْتَلَاهُمُ اللَّهُ بِالْوَحْشِ فَرَکِبَتْهُمْ مِنْ کُلِّ مَکَانٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * درمورد ایه شریفه لَیَبْلُوَنَّکُمُ اللَّهُ بِشَیْ ءٍ مِنَ الصَّیْدِ (۳) فرمودند : خدا آنها با حیوانات وحشی امتحان کرد بطوریکه ازهرطرف سوارآنها می شدند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٦٦۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱٦٦٦۰- ۱۰- (٤) وَ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: حُشِرَ عَلَیْهِمُ الصَّیْدُ مِنْ کُلِّ مَکَانٍ حَتَّی دَنَا مِنْهُمْ فَنَالَتْهُ أَیْدِیهِمْ وَ رِمَاحُهُمْ لِیَبْلُوَهُمُ اللَّهُ بِهِ (۵).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٦) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ هُنَا (۷) وَ فِی کَفَّارَاتِ الصَّیْدِ (۸) وَ غَیْرِ ذَلِکَ (۹).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : صید آنچنان به آنها نزدیک بودند که با دست ونیزه قابل شکار بودند تا خدا آنها امتحان کند .

٢- بَابُ تَحْرِيمِ أَكْلِ الْمُحْرِمِ مِنْ صَيْدِ الْبَرِّ حَتَّى الْقَدِيدِ وَ إِنْ صَادَهُ مُحِلٌّ

اشارة

(١٠) ٢ بَابُ تَحْرِيمِ أَكْلِ الْمُحْرِمِ مِنْ صَيْدِ الْبَرِّ حَتَّى الْقَدِيدِ وَ إِنْ صَادَهُ مُحِلٌّ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٦١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٦٦١- ١- (١١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ لُحُومِ الْوَحْشِ تُهْدَى لِلرَّجُلِ وَ هُوَ مُحْرِمٌ لَمْ يَعْلَمْ بِصَيْدِهِ وَ لَمْ يَأْمُرْ بِهِ

ص: ٤١٨

١- تفسير العيّاشىّ ١- ٣٤٢- ١٩٢.

٢- المائدة ٥- ٩٤.

٣- المائدة ٥- ٩٤.

٤- تفسير العيّاشىّ ١- ٣٤٣- ١٩٤.

٥- فى المصدر- ليبلونهم اللّه به.

٦- تقدم فى الحديث ١٢ من الباب ٥٠ من أبواب الاحرام.

٧- يأتى فى الأبواب ٦ و ٧ و ٨٨ من هذه الأبواب.

٨- يأتى فى الحديث ٢ من الباب ٣ و فى البابين ١٧ و ٣١ من أبواب كفّارات الصيد.

۹- یأتی فی الباب ٤٤ من أبواب الصید.

۱۰- الباب ۲ فیه ٤ أحادیث.

۱۱- التهذیب ٥- ۳۱٤- ۱۰۸٤.

أَ یَأْکُلُهُ قَالَ لَا.

******

ترجمه:

ابْنِ مُسْلِمٍ گفت: از أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) درباره گوشت های وحشی که به مردی هدیه داده شده و او نمی داند که شکار شده و او دستور نداده پرسیدم، آیا آن را بخورد؟ فرمودند : نه.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٦٦۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱٦٦٦۲- ۲- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی سَمَّالٍ (۲) عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَأْکُلْ شَیْئاً مِنَ الصَّیْدِ (وَ أَنْتَ مُحْرِمٌ) (۳) وَ إِنْ صَادَهُ حَلَالٌ.

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٦٦۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱٦٦٦۳- ۳- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَأْکُلْ مِنَ الصَّیْدِ وَ أَنْتَ حَرَامٌ وَ إِنْ کَانَ أَصَابَهُ مُحِلٌّ الْحَدِیثَ.

مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِیعاً عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٦٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٦٦٤- ٤- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ لُحُومِ الْوَحْشِ تُهْدَى إِلَى الرَّجُلِ وَ لَمْ يَعْلَمْ بِصَيْدِهَا وَ لَمْ يَأْمُرْ بِهِ أَ يَأْكُلُهُ قَالَ لَا قَالَ وَ سَأَلْتُهُ أَ يَأْكُلُ قَدِيدَ الْوَحْشِ مُحْرِمٌ قَالَ لَا.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٧).

******

ترجمه:

ابْنِ مُسْلِمٍ گفت: از أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) درباره گوشت های وحشی که به مردی هديه داده شده و او نمی داند که چگونه شكار شده و او دستور نداده پرسيدم، آيا آن را بخورد؟ گفت: نه. گفت: و از او پرسيدم، آيا محرمی گوشت خشک شده وحشی بخورد؟ گفت: نه.

١- التهذيب ٥- ٣٧٠- ١٢٨٨، و أورد ذيله فی الحديث ٣ من الباب ١٨، و تمامه فی الحديث ٥ من الباب ٣١ من أبواب كفّارات الصيد.

٢- فی المصدر- إبراهيم بن أبی سماک.

٣- ليس فی المصدر.

٤- التهذيب ٥- ٣١٥- ١٠٨٥، و أورده بتمامه فی الحديث ١ من الباب ٣١ من أبواب كفّارات الصيد.

٥- الكافى ٤- ٣٨١- ٣.

٦- الكافى ٤- ٣٨٢- ٨.

٧- يأتى فى الحديث ٢ من الباب ٣ و فى الباب ٥ و فى الحديث ٢ من الباب ٦ و فى البابين ٧ و ١٠ من هذه الأبواب، و فى الحديث ٣ من الباب ٣ و فى الحديث ٤ من الباب ١٢ و فى البابين ١٥ و ٤٣ من أبواب كفّارات الصيد. و تقدم ما يدلّ عليه فى الحديث ٥ من الباب ١ من هذه الأبواب.

٣- بَابُ جَوَازِ أَكْلِ الْمُحِلِّ مِمَّا صَادَهُ الْمُحْرِمُ فِي الْحِلِّ إِذَا ذَبَحَهُ مُحِلٌّ فِيهِ وَ يَلْزَمُ الْفِدَاءُ الْمُحْرِمَ

اشارة

(١) ٣ بَابُ جَوَازِ أَكْلِ الْمُحِلِّ مِمَّا صَادَهُ الْمُحْرِمُ فِي الْحِلِّ إِذَا ذَبَحَهُ مُحِلٌّ فِيهِ وَ يَلْزَمُ الْفِدَاءُ الْمُحْرِمَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٦٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٦٦٥- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع رَجُلٌ أَصَابَ مِنْ صَيْدٍ أَصَابَهُ مُحْرِمٌ وَ هُوَ حَلَالٌ قَالَ فَلْيَأْكُلْ مِنْهُ الْحَلَالُ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ شَيْ ءٌ إِنَّمَا الْفِدَاءُ عَلَى الْمُحْرِمِ.

******

ترجمه:

مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ گفت: به أَبِی عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) گفتم: مردی از شکار محرم که او در حال احرام شکار کرده بود، بهره مند شد و او حلال (در حال احرام نبود) بود. فرمود: شخص حلال از آن بخورد و بر او چیزی نیست، فدیه فقط بر محرم واجب است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٦٦ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٦٦٦- ٢- (٣) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی وَ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا أَصَابَ الْمُحْرِمُ الصَّیْدَ فِی الْحَرَمِ وَ هُوَ مُحْرِمٌ فَإِنَّهُ یَنْبَغِی لَهُ أَنْ یَدْفِنَهُ وَ لَا یَأْکُلُهُ أَحَدٌ وَ إِذَا أَصَابَ (٤) فِی الْحِلِّ فَإِنَّ الْحَلَالَ یَأْکُلُهُ وَ عَلَیْهِ هُوَ الْفِدَاءُ.

وَ

رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّ فِی نُسْخَةٍ یَدْفِنَهُ وَ فِی أُخْرَی یَفْدِیَهُ (٥).

وَ رَوَاهُ أَیْضاً بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٦)

١- الباب ٣ فیه ٥ أحادیث.

٢- الکافی ٤- ٣٨٢- ٧.

٣- الکافی ٤- ٣٨٢- ٦.

٤- فی المصدر- أصابه.

٥- التهذیب ٥- ٤٦٨- ١٦٣٧.

٦- التهذیب ٥- ٣٧٨- ١٣١٨، و الاستبصار ٢- ٢١٥- ٧٣٦.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ (١) وَ غَيْرُهُ (٢) عَلَى مَا إِذَا ذَكَّاهُ مُحِلٌّ.

******

ترجمه:

زمانی که محرم در حرم شکار کند و او در حالت احرام باشد، برای او لازم است که آن (شکار) را دفن کند و هیچ کس نباید آن را بخورد. و اگر در خارج از حرم شکار کند، شخص حلال (کسی که در احرام نیست) می تواند آن را بخورد و بر او (محرم) فدیه (کفاره) واجب است.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٦٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٦٦٧- ٣- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبَّاسٍ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع رَجُلٌ أَصَابَ صَيْداً وَ هُوَ مُحْرِمٌ آكُلُ مِنْهُ وَ أَنَا حَلَالٌ قَالَ أَنَا كُنْتُ فَاعِلًا قُلْتُ لَهُ فَرَجُلٌ أَصَابَ مَالًا حَرَاماً فَقَالَ لَيْسَ هَذَا مِثْلَ هَذَا يَرْحَمُكَ اللَّهُ إِنَّ ذَلِكَ عَلَيْهِ.

******

ترجمه:

مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ : خدمت حضرت صادق * عرض کردم مردی که در حال احرام شکار کرده، آیا من که در حال احرام نیستم می توانم از آن بخورم؟ فرمودند: من این کار را انجام می دادم. به او گفتم: پس مردی که مال حرامی به دست آورده، [آیا همان حکم را دارد؟] گفت: این با آن یکی نیست، خدا تو را رحمت کند، این [شکار] بر او [محرم] است.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٦٨ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٦٦٨- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ مُحْرِمٍ أَصَابَ صَيْداً أَ يَأْكُلُ مِنْهُ الْمُحِلُّ فَقَالَ لَيْسَ عَلَى الْمُحِلِّ شَيْ ءٌ إِنَّمَا الْفِدَاءُ عَلَى الْمُحْرِمِ.

******

ترجمه:

حریز: ازحضرت صادق * سوال کردم محرمی صید کرده آیا محل می تواند ازآن بخورد ؟ فرمودند : برای محل اشکالی ندارد کفاره فقط مربوط به محرم است .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٦٩ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٦٦٩- ٥- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ وَ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ أَصَابَ صَيْداً وَ هُوَ مُحْرِمٌ أَ يَأْكُلُ مِنْهُ الْحَلَالُ (٦) فَقَالَ لَا بَأْسَ إِنَّمَا الْفِدَاءُ عَلَى الْمُحْرِمِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٧).

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ: ازحضرت صادق * سوال کردم محرمی صید کرده آیا محل می تواند ازآن بخورد ؟ فرمودند : برای محل اشکالی ندارد کفاره فقط مربوط به محرم است .

١- راجع التهذيب ٥- ٣٧٨- ١٣١٧ ذيل الحديث ١٣١٧، و الاستبصار ٢- ٢١٥- ٣٧٨ ذيل الحديث ٣٧٨.

٢- راجع المختلف- ٢٧٩.

٣- التهذيب ٥- ٣٧٥- ١٣٠٥.

٤- التهذيب ٥- ٣٧٥- ١٣٠٦، و الاستبصار ٢- ٢١٥- ٧٣٧.

٥- التهذيب ٥- ٣٧٥- ١٣٠٧، و الاستبصار ٢- ٢١٥- ٧٣٨.

٦- فی نسخة- المحل (هامش المخطوط).

٧- يأتی فی الباب ٥ من هذه الأبواب.

٤- بَابُ أَنَّ صَيْدَ الْحَرَمِ يَحْرُمُ الْأَكْلُ مِنْهُ عَلَى الْمُحِلِّ وَ الْمُحْرِمِ فِی الْحِلِّ وَ الْحَرَمِ

اشارة

(١) ٤ بَابُ أَنَّ صَيْدَ الْحَرَمِ يَحْرُمُ الْأَكْلُ مِنْهُ عَلَى الْمُحِلِّ وَ الْمُحْرِمِ فِی الْحِلِّ وَ الْحَرَمِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٧٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٦٧٠- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ مُحْرِمٍ أَصَابَ صَيْداً وَ أَهْدَى إِلَیَّ مِنْهُ قَالَ لَا إِنَّهُ صِيدَ فِی الْحَرَمِ.

******

ترجمه:

حلبی: ازحضرت صادق * سوال کردم محرمی صید کرده آیا می تواند به من هدیه کند ؟ فرمودند : خیرچون درحرم صید کرده .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٧١ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٦٧١- ٢- (٣) عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ هَلْ یَصْلُحُ لَهُ أَنْ یُصْعِدَ (٤) بِصَیْدِ حَمَامِ الْحَرَمِ- فِی الْحِلِّ فَیَذْبَحَهُ فَیُدْخِلَهُ فِی الْحَرَمِ فَیَأْکُلَهُ قَالَ لَا یَصْلُحُ أَکْلُ حَمَامِ الْحَرَمِ عَلَی حَالٍ.

وَ رَوَاهُ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ (٥)

أَقُولُ: تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٦) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٧).

******

ترجمه:

علی بن جعفراز برادرش موسی بن جعفر (علیه السلام) گفت: ازایشان پرسیدم درباره مردی که آیا برای او درست است که شکار کبوتر حرم را به خارج حرم ببرد، سپس آن را ذبح کند و به حرم بیاورد و بخورد؟ گفت: خوردن کبوتر حرم در هیچ حالتی درست نیست.

ص: ٤٢٢

١- الباب ٤ فیه حدیثان.

٢- التهذیب ٥- ٣٧٥- ١٣٠٨.

٣- مسائل علیّ بن جعفر- ١٠٨- ١٤.

٤- أصعد فی الأرض- مشی و سار. (الصحاح- صعد- ٢- ٤٩٧).

٥- قرب الإسناد- ١١٧.

٦- تقدم فى الحديث ١٢ من الباب ٥٠ من أبواب الاحرام، و على حرمة الاصطياد فى الحديث ١ من الباب ١ من هذه الأبواب.

٧- يأتى فى الحديث ٢ من الباب ١٠ و فى الباب ٨٨ من هذه الأبواب، و فى الحديث ٤ من الباب ١٣ من أبواب مقدمات الطواف، و فى الباب ١٣ من أبواب كفّارات الصيد. و يأتى ما ينافيه فى الحديث ٣ من الباب ٣ من أبواب كفّارات الصيد.

٥- بَابُ جَوَازِ أَكْلِ الْمُحِلِّ فِي الْحَرَمِ لِلصَّيْدِ الْمَذْبُوحِ فِي الْحِلِّ إِنْ ذَبَحَهُ مُحِلٌّ وَ تَحْرِيمِ الْمَذْبُوحِ فِي الْحَرَمِ وَ تَحْرِيمِهِمَا عَلَى الْمُحْرِمِ

اشارة

(١) ٥ بَابُ جَوَازِ أَكْلِ الْمُحِلِّ فِي الْحَرَمِ لِلصَّيْدِ الْمَذْبُوحِ فِي الْحِلِّ إِنْ ذَبَحَهُ مُحِلٌّ وَ تَحْرِيمِ الْمَذْبُوحِ فِي الْحَرَمِ وَ تَحْرِيمِهِمَا عَلَى الْمُحْرِمِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٧٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٦٧٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ صَيْدٍ رُمِيَ فِي الْحِلِّ ثُمَّ أُدْخِلَ الْحَرَمَ وَ هُوَ حَيٌّ فَقَالَ إِذَا أَدْخَلَهُ الْحَرَمَ وَ هُوَ حَيٌّ فَقَدْ حَرُمَ لَحْمُهُ وَ إِمْسَاكُهُ وَ قَالَ لَا تَشْتَرِهِ فِي الْحَرَمِ إِلَّا مَذْبُوحاً قَدْ ذُبِحَ فِي الْحِلِّ ثُمَّ دَخَلَ (٣) الْحَرَمَ فَلَا بَأْسَ بِهِ.

وَ

رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَلَا بَأْسَ بِهِ لِلْحَلَالِ (٤)

******

ترجمه:

حلبی گفت: أبو عبد الله (علیه السلام) درباره شکاری که در خارج حرم تیراندازی شده و سپس زنده به حرم وارد شده، پرسیده شد. پس گفت: هنگامی که آن را زنده وارد حرم کند، گوشتش و نگهداری آن حرام می شود. و گفت: آن را در حرم خریداری نکنید، مگر اینکه در خارج حرم ذبح شده باشد و سپس به حرم وارد شده باشد؛ در این صورت اشکالی ندارد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٧٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٦٧٣- ٢- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع الصَّيْدُ يُصَادُ فِي الْحِلِّ وَ يُذْبَحُ فِي الْحِلِّ يُدْخَلُ الْحَرَمَ وَ يُؤْكَلُ قَالَ نَعَمْ لَا بَأْسَ بِهِ.

******

ترجمه:

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْفُورٍخدمت حضرت صادق * عرض کردم صیدی درخارج ازحرم صیدوذبح شده آیا می توان وارد حرم کرد وخورد ؟ فرمودند : اشکالی ندارد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٧٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٦٧٤- ٣- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عُتَيْبَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع مَا تَقُولُ فِي حَمَامٍ أَهْلِيٍّ ذُبِحَ

١- الباب ٥ فيه ٨ أحاديث.

٢- التهذيب ٥- ٣٧٦- ١٣١٣، و الاستبصار ٢- ٢١٤- ٧٣١، و أورده عن الكافى فى الحديث ٦ من الباب ١٤ من أبواب كفّارات الصيد.

٣- فى المصدرين- أدخل.

٤- الكافى ٤- ٢٣٣- ٤.

٥- التهذيب ٥- ٣٧٧- ١٣١٤، و الاستبصار ٢- ٢١٤- ٧٣٢.

٦- التهذيب ٥- ٣٧٥- ١٣٠٩، و الاستبصار ٢- ٢١٣- ٧٢٧.

فِي الْحِلِّ وَ أُدْخِلَ الْحَرَمَ- قَالَ لَا بَأْسَ بِأَكْلِهِ لِمَنْ كَانَ مُحِلًّا (١) فَإِنْ كَانَ مُحْرِماً فَلَا وَ قَالَ إِنْ أُدْخِلَ الْحَرَمَ فَذُبِحَ فِيهِ فَإِنَّهُ ذُبِحَ بَعْدَ مَا دَخَلَ مَأْمَنَهُ.

******

ترجمه:

حَكَمِ بْنِ عُتَيْبَةَ گفت: به أَبِي جَعْفَر (عليه السلام) گفتم: چه مى گوييد درباره كبوتر اهلى كه در خارج حرم ذبح شده و به حرم وارد شده؟ گفت: خوردن آن براى كسى كه در حال احرام نيست، اشكالى ندارد، اما اگر در حال احرام باشد، نه. و گفت: اگر به حرم وارد شده و در آنجا ذبح شود، پس اين ذبح پس از ورود به مكان امنش انجام شده است.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٧٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٦٧٥- ٤- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَمَامٍ ذُبِحَ فِي الْحِلِّ قَالَ لَا يَأْكُلُهُ مُحْرِمٌ وَ إِذَا أُدْخِلَ مَكَّةَ- أَكَلَهُ الْمُحِلُّ بِمَكَّةَ- وَ إِذَا أُدْخِلَ الْحَرَمَ حَيّاً ثُمَّ ذُبِحَ فِي الْحَرَمِ فَلَا يَأْكُلُهُ لِأَنَّهُ ذُبِحَ بَعْدَ مَا دَخَلَ مَأْمَنَهُ (٣).

******

ترجمه:

مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ از أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) درباره كبوترى كه در خارج حرم ذبح شده، نقل مى كند:

فرمود: شخص محرم آن را نمى خورد و اگر به مكه وارد شود، شخصى كه در حال احرام نيست مى تواند آن را در مكه بخورد. و اگر زنده به حرم وارد شود و سپس در حرم ذبح شود، آن را نمى خورد، زيرا پس از ورود به مكان امنش ذبح شده است.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٧٦ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٦٧٦- ٥- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مَنْصُورٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أُهْدِيَ لَنَا طَيْرٌ مَذْبُوحٌ فَأَكَلَهُ أَهْلُنَا فَقَالَ لَا يَرَى بِهِ (٥) أَهْلُ مَكَّةَ بَأْساً قُلْتُ فَأَيَّ شَيْ ءٍ تَقُولُ أَنْتَ قَالَ عَلَيْهِمْ ثَمَنُهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ (٦)

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ (٧)

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى كَوْنِهِ مَذْبُوحاً فِي الْحَرَمِ لِمَا مَضَى (٨) وَ يَأْتِي (٩).

******

ترجمه:

مَنْصُورٍ گفت: به أَبِی عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) گفتم: پرنده ای ذبح شده به ما هدیه داده شد و خانواده مان آن را خوردند. فرمود: اهل مکه در این باره اشکالی نمی بینند. گفتم: شما چه می گویید؟ فرمود: باید بهای آن را بپردازند.

١- فی الاستبصار- إن کان محلا (هامش المخطوط).

٢- التهذیب ٥- ٣٧٦- ١٣١٠، و الاستبصار ٢- ٢١٣- ٧٢٨.

٣- فی نسخة- بعد ما بلغ مأمنه (هامش المخطوط).

٤- التهذیب ٥- ٣٧٦- ١٣١١، و الاستبصار ٢- ٢١٣- ٧٢٩، و أورده عن الفقیه فی الحدیث ٢ من الباب ١٠، و عن الکافی فی الحدیث ٧ من الباب ١٤ من أبواب کفّارات الصید.

٥- کتب فی المخطوط علی (به) علامة نسخة.

٦- الفقیه ٢- ٢٦١- ٢٣٦٤.

٧- الکافی ٤- ٢٣٦- ١٨.

٨- مضی فی الأحادیث ١ و ٢ و ٣ من هذا الباب.

٩- یأتی فی الحدیث ٦ الآتی من هذا الباب.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٧٧ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٦٧٧- ٦- (١) وَ عَنْهُ عَنْ عُبَیْدِ بْنِ مُعَاوِیَةَ بْنِ شُرَیْحٍ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ هَؤُلَاءِ یَأْتُونَنَا بِهَذِهِ الْیَعَاقِیبِ (٢) فَقَالَ لَا تُقَرِّبُوهَا فِی الْحَرَمِ- إِلَّا مَا کَانَ مَذْبُوحاً فَقُلْتُ إِنَّا نَأْمُرُهُمْ أَنْ یَذْبَحُوهَا هُنَالِکَ فَقَالَ نَعَمْ کُلْ وَ أَطْعِمْنِی.

******

ترجمه:

ابْنِ سِنَانٍ گفت: به أَبِی عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) گفتم: این ها این یعاقیب (پرندگان) را برای ما می آورند. فرمود: آن ها را در حرم نزدیک نکنید، مگر آنکه ذبح شده باشد. گفتم: ما به آن ها دستور می دهیم که آن ها را آنجا (خارج از حرم) ذبح کنند. فرمود: بله، بخور و به من نیز بخوران.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٧٨ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦٦٧٨- ٧- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَشْتَرِیَنَّ فِی الْحَرَمِ إِلَّا مَذْبُوحاً قَدْ ذُبِحَ فِی الْحِلِّ ثُمَّ جِی ءَ بِهِ إِلَی الْحَرَمِ مَذْبُوحاً فَلَا بَأْسَ بِهِ لِلْحَلَالِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : نخرید درحرم مگرآنچه که دربیرون حرم ذبح وبه حرم آورده باشند پس برای محل اشکالی ندارد .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٧٩ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٦٦٧٩- ٨- (٤) قَالَ الصَّدُوقُ وَ قَالَ ع لَا یُذْبَحُ الصَّیْدُ فِی الْحَرَمِ وَ إِنْ صِیدَ فِی الْحِلِّ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٥) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٦).

******

ترجمه:

مرحوم صدوق گفته اند : حضرت فرمودند : صید را درحرم ذبح نکنید ولودرحل صید شده باشد .

٦- بَابُ أَنَّهُ يَحِلُّ لِلْمُحْرِمِ صَيْدُ الْبَحْرِ وَ هُوَ مَا يَبِيضُ وَ يُفْرِخُ فِيهِ كَالسَّمَكِ وَ غَيْرِهِ وَ يَحْرُمُ عَلَيْهِ صَيْدُ الْبَرِّ وَ هُوَ مَا يَبِيضُ وَ يُفْرِخُ فِيهِ وَ كَذَا يَحْرُمُ مَا يَكُونُ فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ كَالطّ

اشارة

(٧) ٦ بَابُ أَنَّهُ يَحِلُّ لِلْمُحْرِمِ صَيْدُ الْبَحْرِ وَ هُوَ مَا يَبِيضُ وَ يُفْرِخُ فِيهِ كَالسَّمَكِ وَ غَيْرِهِ وَ يَحْرُمُ عَلَيْهِ صَيْدُ الْبَرِّ وَ هُوَ مَا يَبِيضُ وَ يُفْرِخُ فِيهِ وَ كَذَا يَحْرُمُ مَا يَكُونُ فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ كَالطَّيْرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٨٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٦٨٠- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ

ص: ٤٢٥

١- التهذيب ٥- ٣٧٦- ١٣١٢، و الاستبصار ٢- ٢١٣- ٧٣٠.

٢- اليعقوب: ذكر الحجل، و هو مصروف لأنّه عربى لم يغير، و الجمع- اليعاقيب. (الصحاح- عقب- ١- ١٨٦).

٣- الفقيه ٢- ٢٦٣- ٢٣٧٦.

٤- الفقيه ٢- ٣٦٣- ٢٧١٧، و أورده فى الحديث ١ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٥- تقدم ما يدلّ على الحكم الأخير فى الباب ١ من هذه الأبواب.

٦- يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الباب ١٠ من هذه الأبواب، و فى الحديث ٤ من الباب ١٢ من كفّارات الصيد.

٧- الباب ٦ فيه ٥ أحاديث.

٨- التهذيب ٥- ٣٦٤- ١٢٦٩.

فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: وَ السَّمَكُ لَا بَأْسَ بِأَكْلِهِ طَرِيِّهِ وَ مَالِحِهِ (١) وَ يُتَزَوَّدَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَ طَعامُهُ مَتاعاً لَكُمْ وَ لِلسَّيَّارَةِ (٢) قَالَ فَلْيَخْتَرِ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ وَ قَالَ فَصْلُ مَا بَيْنَهُمَا كُلُّ طَيْرٍ يَكُونُ فِی الآجَامِ يَبِيضُ فِی الْبَرِّ وَ يُفْرِخُ فِی الْبَرِّ فَهُوَ مِنْ صَيْدِ الْبَرِّ وَ مَا كَانَ مِنَ الطَّيْرِ يَكُونُ فِی الْبَحْرِ وَ يُفْرِخُ فِی الْبَحْرِ فَهُوَ مِنْ صَيْدِ الْبَحْرِ (٣).

******

ترجمه:

معاويه از امام صادق (عليه السلام) در حديثى نقل كرده است: "سمک، براى خوردنش در حالت تر و شور (نمک زده)هيچ اشكالى ندارد، و اين موضوع به واسطه آيه الهى است كه فرموده است: 'براى شما شكار درياها حلال شده است و طعام آن مايه اى براى شما و براى مسافران است.' بگويد: همانا بين اين دو (شكل صيد) انتخاب كنند كه مى خورند. و او گفت: 'بين آنها تمايزى است، هر پرنده اى كه درنيزارخشكى تخم مى گذارد و درخشكى پرورش مى يابد، از شكار زمين است، و هر پرنده اى كه در دريا تخم مى گذارد و در دريا پرورش مى يابد، از شكار دريا است.'"

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٨١ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٦٨١- ٢- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع الْجَرَادُ مِنَ الْبَحْرِ وَ قَالَ كُلُّ شَیْ ءٍ أَصْلُهُ فِی الْبَحْرِ وَ يَكُونُ فِی الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ فَلَا يَنْبَغِی لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَقْتُلَهُ فَإِنْ قَتَلَهُ فَعَلَيْهِ الْجَزَاءُ (٥) كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ گفت: امام صادق (علیه السلام) فرمود: "جراد از دریاست و همه چیزی که اصلش در دریاست و در زمین و دریا پرورش یابد، بنابراین نباید محرم آن را بکشد. اگر او آن را بکشد، باید جزایی بر او باشد، همانا خداوند عز و جل چنین فرموده است."

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٨٢ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٦٨٢- ٣- (٧) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِأَنْ يَصِيدَ الْمُحْرِمُ السَّمَکَ وَ يَأْكُلَ مَالِحَهُ (٨) وَ طَرِيَّهُ وَ يَتَزَوَّدَ وَ قَالَ أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَ طَعامُهُ مَتاعاً لَكُمْ (٩) قَالَ مَالِحُهُ (١٠) الَّذِی يَأْكُلُونَ وَ فَصْلُ مَا بَيْنَهُمَا كُلُّ طَيْرٍ يَكُونُ فِی

١- فی المصدر زيادة- و كذلک كل صيد يكون فی البحر ممّا يجوز أكله قال اللّه تعالی- أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَ طَعامُهُ مَتاعاً لَكُمْ، و ما ورد فی الأصل تابع لحديث حريز المرقم ١٢٧٠.

٢- المائدة ٥- ٩٦.

٣- من قوله- و يتزود ... الی آخر الحديث ورد فی المصدر (التهذيب ٥- ٣٦٥- ١٢٧٠) بسند آخر فليلاحظ.

٤- التهذيب ٥- ٤٦٨- ١٦٣٦، و أورده فی الحديث ٤ من الباب ٣٧ من أبواب كفّارات الصيد.

٥- فی المصدر- فعليه الفداء.

٦- الكافی ٤- ٣٩٣- ٢.

۷- الکافی ٤- ۳۹۲- ۱.

۸- فی الفقیه- ملیحه (هامش المخطوط).

۹- المائدة ٥- ۹٦.

۱۰- فی الفقیه- ملیحه (هامش المخطوط).

الآجَامِ یَبِیضُ فِی الْبَرِّ وَ یُفْرِخُ فِی الْبَرِّ فَهُوَ مِنْ صَیْدِ الْبَرِّ وَ مَا کَانَ مِنْ صَیْدِ الْبَرِّ یَکُونُ فِی الْبَرِّ وَ یَبِیضُ فِی الْبَحْرِ فَهُوَ مِنْ صَیْدِ الْبَحْرِ.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا إِلَّا أَنَّهُ اقْتَصَرَ عَلَی الآیَةِ وَ مَا بَعْدَهَا (۱).

وَ

رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَکَرَهُ بِتَمَامِهِ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ مَتاعاً لَکُمْ (۲) قَالَ فَلْیَخْتَرِ (۳) الَّذِینَ یَأْکُلُونَ (٤)

******

ترجمه:

حریزاز امام صادق (علیه السلام) در حدیثی نقل کرده است: شکارماهی، و خوردنش وتوشه راه قراردادن در حالت تر و شور (نمک زده)هیچ اشکالی ندارد، و این موضوع به واسطه آیه الهی است که فرموده است: 'برای شما شکار دریاها حلال شده است و طعام آن مایه ای برای شما و برای مسافران است.' بگوید: همانا بین این دو (شکل صید) انتخاب کنند که می خورند. وایشان فرمودند : 'بین آنها تمایزی است، هر پرنده ای که درنیزارخشکی تخم می گذارد و درخشکی پرورش می

یابد، از شکار زمین است، و هر پرنده ای که در دریا تخم می گذارد و در دریا پرورش می یابد، از شکار دریا است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٦۸۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱٦٦۸۳- ٤- (٥) وَ عَنْ حُمَیْدِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَیْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانٍ عَنِ الطَّیَّارِ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: لَا یَأْکُلِ الْمُحْرِمُ طَیْرَ الْمَاءِ.

******

ترجمه:

یکی از آنها (امامان اهل بیت) علیهما السلام فرمود: "محرم نباید پرندگان آبی را بخورد."

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦٦۸٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱٦٦۸٤- ٥- (٦) الْعَیَّاشِیُّ فِی تَفْسِیرِهِ عَنْ زَیْدٍ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَی أُحِلَّ لَکُمْ صَیْدُ الْبَحْرِ وَ طَعامُهُ مَتاعاً لَکُمْ وَ لِلسَّیَّارَةِ (۷) قَالَ هِیَ الْحِیتَانُ الْمَالِحُ وَ مَا تُزُوِّدَتْ مِنْهُ أَیْضاً وَ إِنْ لَمْ یَکُنْ مَالِحاً فَهُوَ مَتَاعٌ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۸) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۹).

******

ترجمه:

زَیْدِ الشَّحَّامِ، از امام صادق (علیه السلام) نقل کرده است: ازاین آیه شریفه سوال کردم : 'برای شما شکار دریاها حلال شده است و طعام آن مایه ای برای شما و برای مسافران است.' (سوره المائدة،

آیه ٩٦)." امام علیه السلام فرمود: "این حیتان های شور و هر آنچه که از آن توشه مسافر می شود نیز (حلال است)، و اگر شورهم نباشد، پس (برای مسافران) توشه راه است."

ص: ٤٢٧

١- الفقیه ٢- ٣٧٤- ٢٧٣٩.

٢- المائدة ٥- ٩٦.

٣- فی المصدر- فلیخیر.

٤- التهذیب ٥- ٣٦٥- ١٢٧٠.

٥- الکافی ٤- ٣٩٤- ٩.

٦- تفسیر العیّاشیّ ١- ٣٤٦- ٢١٠.

٧- المائدة ٥- ٩٦.

٨- تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ١ من هذه الأبواب.

٩- یأتی فی الحدیث ١ من الباب ٣٧ من أبواب کفّارات الصید.

٧- بَابُ تَحْرِیمِ صَیْدِ الْمُحْرِمِ الْجَرَادَ وَ أَکْلِهِ وَ قَتْلِهِ إِلَّا أَنْ لَا یُمْکِنَ التَّحَرُّزُ مِنْهُ

اشارة

(١) ٧ بَابُ تَحْرِیمِ صَیْدِ الْمُحْرِمِ الْجَرَادَ وَ أَکْلِهِ وَ قَتْلِهِ إِلَّا أَنْ لَا یُمْکِنَ التَّحَرُّزُ مِنْهُ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٨٥ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٦٨٥- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَرَّعَلِيٌّ عَلَى قَوْمٍ يَأْكُلُونَ جَرَاداً فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ أَنْتُمْ مُحْرِمُونَ فَقَالُوا إِنَّمَا هُوَ مِنْ صَيْدِ الْبَحْرِ فَقَالَ لَهُمْ ارْمِسُوهُ (٣) فِي الْمَاءِ إِذاً.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ نَحْوَهُ (٤) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٥)

وَ

رَوَاهُ فِي الْمُقْنِعِ أَيْضاً مُرْسَلًا إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فِيهِمَا مَرَّ أَبُو جَعْفَرٍ ع عَلَى قَوْمٍ (٦)

******

ترجمه:

علی السّلام بر مردم گذشت، در حالی که ملخ میخوردند، پس فرمود: سبحان الله! و شما محرمید؟! گفتند: اینها از دریا هستند. گفت: اگر چنین است پس آنها را در آب فرو برید،- یعنی اینها با فرو بردن در آب میمیرند، پس چگونه از جانوران دریا هستند

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٨٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٦٨٦- ٢- (٧) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: الْمُحْرِمُ يَتَنَكَّبُ الْجَرَادَ إِذَا كَانَ عَلَى الطَّرِيقِ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ بُدّاً فَقَتَلَ فَلَا شَيْ ءَ عَلَيْهِ.

******

ترجمه:

از زراره روایت شده از یکی از آن دو (امام) که گفت: محرم (کسی که در حالت احرام است) از ملخ ها دوری می کند اگر در راه باشند، پس اگر چاره ای نیافت و آن ها را کشت، چیزی بر او نیست.

ص: ٤٢٨

١- الباب ٧ فيه ٦ أحاديث.

٢- الكافى ٤- ٣٩٣- ٦.

٣- فى المصدر- ارموه.

٤- التهذيب ٥- ٣٦٣- ١٢٦٣.

٥- الفقيه ٢- ٣٧١- ٢٧٣٢.

٦- المقنع- ٧٩.

٧- الكافى ٤- ٣٩٣- ٧، و أورده فى الحديث ٣ من الباب ٣٨ من أبواب كفّارات الصيد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٨٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٦٨٧- ٣- (١) وَ عَنْ أَبِى عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِى بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْجَرَادِ يَدْخُلُ مَتَاعَ الْقَوْمِ فَيَدُوسُونَهُ مِنْ غَيْرِ تَعَمُّدٍ لِقَتْلِهِ أَوْ يَمُرُّونَ بِهِ فِى الطَّرِيقِ فَيَطَئُونَهُ قَالَ إِنْ وَجَدْتَ مَعْدِلًا فَاعْدِلْ عَنْهُ فَإِنْ قَتَلْتَهُ غَيْرَ مُتَعَمِّدٍ فَلَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

از ابو بصیر روایت شده که گفت: از او (امام) پرسیدم درباره ملخ هایی که وارد بار و بنه مردم می شوند و مردم بدون قصد کشتن، آن ها را لگدمال می کنند یا از کنار آن ها در راه عبور می کنند و آن

ها را لگد می کنند، (امام) گفت: اگر راه فرعی یافتی، از آن ها دور شو، و اگر بدون قصد آن ها را کشتی، ایرادی ندارد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٨٨ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٦٨٨- ٤- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَيْسَ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَأْكُلَ جَرَاداً وَ لَا يَقْتُلَهُ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : محرم نباید ملخ بخورد یا آنرا بکشد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٨٩ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٦٨٩- ٥- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَسِّنٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْجَرَادِ أَ يَأْكُلُهُ الْمُحْرِمُ قَالَ لَا.

******

ترجمه:

يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ : ازحضرت صادق * سوال کردم آیا محرم ملخ می خورد ؟ فرمودند : خیر

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٩٠ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٦٩٠- ٦- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: الْمُحْرِمُ لَا يَأْكُلُ الْجَرَادَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٥) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ فِی الْكَفَّارَاتِ (٦).

******

ترجمه:

حضرت باقر* : محرم نبايد ملخ بخورد .

ص: ٤٢٩

١- الكافی ٤- ٣٩٤- ٨.

٢- التهذيب ٥- ٣٦٣- ١٢٦٤، و أورده بتمامه فی الحديث ١ من الباب ٣٧ من أبواب كفّارات الصيد.

٣- التهذيب ٥- ٣٦٣- ١٢٦١.

٤- التهذيب ٥- ٣٦٣- ١٢٦٢.

٥- تقدم فی الحديث ٢ من الباب ٦ من هذه الأبواب.

٦- يأتی فی البابين ٣٧ و ٣٨ من أبواب كفّارات الصيد.

٨- بَابُ أَنَّهُ يَحْرُمُ عَلَى الْمُحْرِمِ أَنْ يُؤْذِيَ صَيْدَ الْبَرِّ أَوْ يُعَذِّبَهُ

اشارة

(١) ٨ بَابُ أَنَّهُ يَحْرُمُ عَلَى الْمُحْرِمِ أَنْ يُؤْذِيَ صَيْدَ الْبَرِّ أَوْ يُعَذِّبَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٩١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٦٩١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِی جَمِيلَةَ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَنْ عادَ فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ (٣) قَالَ إِنَّ رَجُلًا انْطَلَقَ وَ هُوَ مُحْرِمٌ فَأَخَذَ ثَعْلَباً فَجَعَلَ يُقَرِّبُ النَّارَ إِلَى وَجْهِهِ وَ جَعَلَ الثَّعْلَبُ يَصِيحُ وَ يُحْدِثُ مِنْ اسْتِهِ وَ جَعَلَ أَصْحَابُهُ يَنْهَوْنَهُ عَمَّا يَصْنَعُ ثُمَّ أَرْسَلَهُ بَعْدَ ذَلِکَ فَبَيْنَمَا الرَّجُلُ نَائِمٌ إِذْ جَاءَتْهُ حَيَّةٌ فَدَخَلَتْ فِی فِيهِ فَلَمْ تَدَعْهُ حَتَّى جَعَلَ يُحْدِثُ كَمَا أَحْدَثَ الثَّعْلَبُ ثُمَّ خَلَّتْ عَنْهُ.

وَ رَوَاهُ الْعَيَّاشِیُّ فِی تَفْسِيرِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع (٤)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٥) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

از زید شحام از امام صادق (ع) روایت شده درباره گفتار خداوند عز و جل «و هر که دوباره [آن را تکرار کند] خداوند از او انتقام می گیرد» (مائده ٥:٩٥)، گفت: مردی محرم بود که رفته و یک روباه گرفت. او آتش را به صورت روباه نزدیک می کرد و روباه فریاد می کشید و از مقعدش مدفوع می کرد. یارانش او را از این کار منع می کردند. سپس بعد از آن روباه را رها کرد. در حالی که آن مرد خوابیده بود، ماری نزد او آمد و وارد دهانش شد و او را رها نکرد تا وقتی که او همانند روباه مدفوع کرد، سپس مار او را رها کرد.

٩- بَابُ جَوَازِ اسْتِعْمَالِ الْمُحْرِمِ جُلُودَ الصَّيْدِ وَ الشُّرْبِ مِنْهَا

اشارة

(٧) ٩ بَابُ جَوَازِ اسْتِعْمَالِ الْمُحْرِمِ جُلُودَ الصَّيْدِ وَ الشُّرْبِ مِنْهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٩٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٦٩٢- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ قَالَ: سَأَلْتُ الرَّجُلَ ع عَنِ الْمُحْرِمِ

ص: ٤٣٠

١- الباب ٨ فيه حديث واحد.

٢- الكافى ٤- ٣٩٧- ٦.

٣- المائدة ٥- ٩٥.

٤- تفسير العيّاشىّ ١- ٣٤٥- ٢٠٦.

٥- تقدم فى الحديث ١٢ من الباب ٥٠ من أبواب الاحرام.

٦- يأتى فى الباب ٨٨ من هذه الأبواب، و فى البابين ١٣ و ٣٦ من أبواب كفّارات الصيد.

٧- الباب ٩ فيه حديث واحد.

٨- الكافى ٤- ٣٩٧- ٩.

يَشْرَبُ الْمَاءَ مِنْ قِرْبَةٍ أَوْ سِقَاءٍ اتُّخِذَ مِنْ جُلُودِ الصَّيْدِ هَلْ يَجُوزُ ذَلِكَ أَمْ لَا فَقَالَ يَشْرَبُ مِنْ جُلُودِهَا.

******

ترجمه:

عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَسوال کردم از....درمورد محرمی که مشک آبش یا ظرف سقاء ازپوست حیوان صید شده است آیا آب خوردن از آن جایز است ؟ فرمودند : (می تواند) آب بخورد ازاین پوستها .

۱۰- بَابُ أَنَّ مَا ذَبَحَهُ الْمُحْرِمُ مِنَ الصَّيْدِ فَهُوَ مَيْتَةٌ حَرَامٌ عَلَى الْمُحِلِّ وَ الْمُحْرِمِ وَ كَذَا مَا ذُبِحَ مِنْهُ فِي الْحَرَمِ

اشارة

(۱) ۱۰ بَابُ أَنَّ مَا ذَبَحَهُ الْمُحْرِمُ مِنَ الصَّيْدِ فَهُوَ مَيْتَةٌ حَرَامٌ عَلَى الْمُحِلِّ وَ الْمُحْرِمِ وَ كَذَا مَا ذُبِحَ مِنْهُ فِي الْحَرَمِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱٦٦۹۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱٦٦۹۳- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا يُذْبَحُ الصَّيْدُ فِي الْحَرَمِ وَ إِنْ صِيدَ فِي الْحِلِّ.

وَ رَوَاهُ أَيْضاً مُرْسَلًا (۳).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : نباید صید درحرم ذبح بشود ولودرحل صید شده باشد .

[رقم الحديث الكلى: ۱٦٦۹٤ - رقم الحديث الباب: ۲]

١٦٦٩٤- ٢- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ خَلَّادٍ السَّرِيِّ (٥) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي رَجُلٍ ذَبَحَ حَمَامَةً مِنْ حَمَامِ الْحَرَمِ- قَالَ عَلَيْهِ الْفِدَاءُ قُلْتُ فَيَأْكُلُهُ قَالَ لَا قُلْتُ فَيَطْرَحُهُ قَالَ إِذَا طَرَحَهُ فَعَلَيْهِ فِدَاءٌ آخَرُ قُلْتُ فَمَا يَصْنَعُ بِهِ قَالَ يَدْفِنُهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ خَلَّادٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) روایت شده که درباره مردی که کبوتر حرم را ذبح کرد، فرمود: باید کفاره بپردازد. گفتم: آیا آن را می خورد؟ فرمود: نه. گفتم: آیا آن را دور می اندازد؟ فرمود: اگر آن را دور بیندازد، کفاره دیگری بر او واجب است. گفتم: پس چه کند؟ فرمود: آن را دفن کند.

ص: ٤٣١

١- الباب ١٠ فيه ٦ أحاديث.

٢- الفقيه ٢- ٢٦١- ٢٣٦٥، و أورده مرسلا فی الحديث ٨ من الباب ٥ من هذه الأبواب.

٣- الفقيه ٢- ٣٦٣- ٢٧١٧.

٤- التهذيب ٥- ٣٧٨- ١٣١٩، و الاستبصار ٢- ٢١٥- ٧٣٩، و أورده فی الحديث ١ من الباب ٥٥ من أبواب كفّارات الصيد.

٥- فی نسخة- خلاد السندی (هامش المخطوط).

٦- الفقيه ٢- ٢٥٩- ٢٣٥٦.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٩٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٦٩٥- ٣- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِی أَحْمَدَ یَعْنِی ابْنَ أَبِی عُمَیْرٍ عَمَّنْ ذَکَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ الْمُحْرِمُ یُصِیبُ الصَّیْدَ فَیَفْدِیهِ أَ یَطْعَمُهُ أَوْ یَطْرَحُهُ قَالَ إِذاً یَکُونَ عَلَیْهِ فِدَاءٌ آخَرُ قُلْتُ فَمَا یَصْنَعُ بِهِ قَالَ یَدْفِنُهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٢).

******

ترجمه:

خدمت حضرت صادق * عرض کردم محرم صیدی می گیرد وکفاره آنرا هم می دهد آیا آنرا بخورد یا دور بیندازد ؟ فرمودند : دراین صورت (خوردن) یک کفاره دیگر باید بدهد عرض کردم پس چه کند ؟ فرمودند : باید آنرا دفن کند .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٦٩٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٦٩٦- ٤- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ وَهْبٍ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: إِذَا ذَبَحَ الْمُحْرِمُ الصَّیْدَ لَمْ یَأْکُلْهُ الْحَلَالُ وَ الْحَرَامُ وَ هُوَ کَالْمَیْتَةِ وَ إِذَا ذُبِحَ الصَّیْدُ فِی الْحَرَمِ- فَهُوَ مَیْتَةٌ حَلَالٌ ذَبَحَهُ أَوْ حَرَامٌ.

******

ترجمه:

علی * فرمود: «هرگاه مُحرِم (کسی که در حال احرام است) حیوانی را شکار کند، نه فرد حلال (کسی که در حال احرام نیست) و نه مُحرِم نباید آن را بخورد، و آن مانند مردار است. و هرگاه حیوانی در حرم ذبح شود، آن مردار است، چه ذبح کننده حلال باشد چه حرام (مُحرِم).»

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٩٧ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٦٩٧- ٥- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ عَنْ إِسْحَاقَ عَنْ جَعْفَرٍ ع أَنَّ عَلِيّاً ع كَانَ يَقُولُ إِذَا ذَبَحَ الْمُحْرِمُ الصَّيْدَ فِي غَيْرِ الْحَرَمِ فَهُوَ مَيْتَةٌ لَا يَأْكُلُهُ مُحِلٌّ وَ لَا مُحْرِمٌ وَ إِذَا ذَبَحَ الْمُحِلُّ الصَّيْدَ فِي جَوْفِ الْحَرَمِ- فَهُوَ مَيْتَةٌ لَا يَأْكُلُهُ مُحِلٌّ وَ لَا مُحْرِمٌ.

******

ترجمه:

روایت شده است که علی* می فرمود: «هرگاه مُحرِم (کسی که در حال احرام است) در بیرون حرم حیوان شکار کند، آن حیوان مردار است و نه فرد حلال (کسی که در حال احرام نیست) و نه مُحرِم نباید آن را بخورد، و هرگاه فرد حلال در داخل حرم حیوان شکار کند، آن حیوان مردار است و نه فرد حلال و نه مُحرِم نباید آن را بخورد.»

[رقم الحديث الكلی: ١٦٦٩٨ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٦٩٨- ٦- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ قَالَ: الْمُحْرِمُ إِذَا قَتَلَ الصَّيْدَ فَعَلَيْهِ جَزَاؤُهُ وَ يَتَصَدَّقُ بِالصَّيْدِ عَلَى مِسْكِينٍ.

ص: ٤٣٢

١- التهذيب ٥- ٣٧٨- ١٣٢٠، و الاستبصار ٢- ٢١٥- ٧٤٠، و أورده فی الحديث ٢ من الباب ٥٥ من أبواب كفّارات الصيد.

٢- الفقيه ٢- ٣٧٢- ٢٧٣٣.

٣- التهذيب ٥- ٣٧٧- ١٣١٥، و الاستبصار ٢- ٢١٤- ٧٣٣.

٤- التهذيب ٥- ٣٧٧- ١٣١٦، و الاستبصار ٢- ٢١٤- ٧٣٤.

٥- لا يوجد فی الکافی المطبوع، و یظهر من بعض شروحه و کذا بعض مجامیع الحدیث المتاخرة، حصول نقص فی المطبوع، فلاحظ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (١)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٢)

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى مَا يَكُونُ بِهِ رَمَقٌ يُمْكِنُ ذَبْحُهُ لِمَا مَرَّ (٣) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤).

******

ترجمه:

حلبی : حضرت فرمودند : محرم اگرصیدی را کشت باید کفاره آنرا بدهد وخود صید راهم به فقیر بدهد .

١١- بَابُ جَوَازِ الْجِمَاعِ وَ الصَّيْدِ وَ الطِّيبِ وَ جَمِيعِ التُّرُوكِ قَبْلَ عَقْدِ الْإِحْرَامِ بِالتَّلْبِيَةِ أَوِ الْإِشْعَارِ أَوِ التَّقْلِيدِ لَا بَعْدَ ذَلِكَ

اشارة

(٥) ١١ بَابُ جَوَازِ الْجِمَاعِ وَ الصَّيْدِ وَ الطِّيبِ وَ جَمِيعِ التُّرُوكِ قَبْلَ عَقْدِ الْإِحْرَامِ بِالتَّلْبِيَةِ أَوِ الْإِشْعَارِ أَوِ التَّقْلِيدِ لَا بَعْدَ ذَلِكَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٦٩٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٦٩٩- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع فِى الرَّجُلِ يَقَعُ عَلَى أَهْلِهِ بَعْدَ مَا يَعْقِدُ الْإِحْرَامَ وَ لَمْ يُلَبِّ قَالَ لَيْسَ عَلَيْهِ شَىْ ءٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * درمورد مردیکه بعد ازاحرام وقبل ازتلبیه با همسرش مجامعت کرده فرمودند :کفاره ای ندارد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٠٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٧٠٠- ٢- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِى رَجُلٍ صَلَّى الظُّهْرَ فِى مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ- وَ عَقَدَ الْإِحْرَامَ

١- التهذيب ٥- ٣٧٧- ١٣١٧، و الاستبصار ٢- ٢١٤- ٧٣٥.

٢- الفقيه ٢- ٣٦٩- ٢٧٣١.

٣- مر فى الأحاديث ٢- ٥ من هذا الباب.

٤- يأتى فى الحديث ٦ من الباب ١٤ و فى الباب ١٥، و فى الحديث ٢ من الباب ٢٩ من أبواب كفارات الصيد. و يأتى ما يدلّ على أنّه فى حكم الميتة و ليس بميتة فى الباب ٤٣ من أبواب كفّارات الصيد. و تقدم ما يدلّ عليه فى الحديث ٥ من الباب ١، و ما ينافيه فى الباب ٣ من هذه الأبواب.

٥- الباب ١١ فيه حديثان.

٦- التهذيب ٥- ٨٢- ٢٧٤، و الاستبصار ٢- ١٨٨- ٦٣٢، و أورده فی الحدیث ٢ من الباب ١٤ من أبواب الاحرام.

٧- الکافی ٤- ٣٣٠- ٨، و أورده فی الحدیث ٩ من الباب ١٤ من أبواب الاحرام.

ثُمَّ مَسَّ طِيباً أَوْ صَادَ صَيْداً أَوْ وَاقَعَ أَهْلَهُ قَالَ لَيْسَ عَلَيْهِ شَيْ ءٌ مَا لَمْ يُلَبِّ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِی الْإِحْرَامِ (١).

******

ترجمه:

از یکی از آن دو (امام) روایت شده درباره مردی که نماز ظهر را در مسجد شجره خواند و احرام بست، سپس عطر لمس کرد یا شکار کرد یا با همسرش همبستر شد، فرمود: تا زمانی که لبیک نگفته، بر او چیزی (کفاره ای) واجب نیست.

١٢- بَابُ أَنَّهُ يَحْرُمُ عَلَى الْمُحْرِمِ وَ الْمُحْرِمَةِ الْجِمَاعُ وَ التَّمْكِينُ مِنْهُ وَ الِاسْتِمْتَاعُ بِمَا دُونَهُ حَتَّى النَّظَرُ بِشَهْوَةٍ وَ تَعَمُّدُ الْإِنْزَالِ وَ لَوْ بِالاسْتِمْنَاءِ

اشارة

(٢) ١٢ بَابُ أَنَّهُ يَحْرُمُ عَلَى الْمُحْرِمِ وَ الْمُحْرِمَةِ الْجِمَاعُ وَ التَّمْكِينُ مِنْهُ وَ الِاسْتِمْتَاعُ بِمَا دُونَهُ حَتَّى النَّظَرُ بِشَهْوَةٍ وَ تَعَمُّدُ الْإِنْزَالِ وَ لَوْ بِالاسْتِمْنَاءِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٧٠١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٠١- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ وَقَعَ عَلَى أَهْلِهِ فِيمَا دُونَ الْفَرْجِ قَالَ عَلَيْهِ بَدَنَةٌ (٤) وَ إِنْ كَانَتِ الْمَرْأَةُ تَابَعَتْهُ عَلَى الْجِمَاعِ فَعَلَيْهَا مِثْلُ مَا عَلَيْهِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

معاوية بن عمار گفت: از امام صادق (ع) درباره مردی پرسیدم که با همسرش در غیر از فرج همبستر شده است. فرمود: بر او یک شتر قربانی واجب است و اگر زن نیز در این عمل او را همراهی کرده باشد، بر او نیز همان چیزی که بر مرد واجب است، واجب می شود.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٧٠٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٧٠٢- ٢- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنْ رَجُلٍ مُحْرِمٍ وَاقَعَ أَهْلَهُ قَالَ قَدْ أَتَى عَظِيماً الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ : ازحضرت کاظم سوال کردم مرد محرم با همسرش مجامعت می کند . فرمودند : کار(گناه) بزرگی مرتکب شده .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٧٠٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٧٠٣- ٣- (٦) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

١- تقدم فى الباب ١٤ من أبواب الاحرام. و يأتى ما يدلّ عليه فى الباب ١ من أبواب كفّارات الاستمتاع.

٢- الباب ١٢ فيه ٣ أحاديث.

٣- التهذيب ٥- ٣١٨- ١٠٩٧، و الاستبصار ٢- ١٩٢- ٦٤٤، و أورده بتمامه فى الحديث ١ من الباب ٧ من أبواب كفّارات الاستمتاع.

٤- فى التهذيب زيادة- و ليس عليه الحجّ من قابل.

٥- الكافى ٤- ٣٧٤- ٥، و التهذيب ٥- ٣١٧- ١٠٩٣، و أورده بتمامه فى الحديث ٢ من الباب ٤ من أبواب كفّارات الاستمتاع.

٦- الكافى ٤- ٣٧٦- ٤، و أورد صدره فى الحديث ٣ من الباب ١٧، و قطعة منه فى الحديث ٣ من الباب ١٨ من أبواب كفّارات الاستمتاع.

يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ مِسْمَعٍ أَبِی سَيَّارٍ قَالَ: قَالَ لِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا أَبَا سَيَّارٍ إِنَّ حَالَ الْمُحْرِمِ ضَيِّقَةٌ إِنْ قَبَّلَ امْرَأَتَهُ (١) عَلَى غَيْرِ شَهْوَةٍ وَ هُوَ مُحْرِمٌ فَعَلَيْهِ دَمُ شَاةٍ وَ إِنْ قَبَّلَ (٢) امْرَأَتَهُ عَلَى شَهْوَةٍ فَأَمْنَى فَعَلَيْهِ جَزُورٌ وَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ (٣) وَ مَنْ مَسَّ امْرَأَتَهُ (٤) وَ هُوَ مُحْرِمٌ عَلَى شَهْوَةٍ فَعَلَيْهِ دَمُ شَاةٍ وَ مَنْ نَظَرَ إِلَى امْرَأَتِهِ نَظَرَ شَهْوَةٍ فَأَمْنَى فَعَلَيْهِ جَزُورٌ وَ إِنْ مَسَّ امْرَأَتَهُ أَوْ لَازَمَهَا مِنْ غَيْرِ شَهْوَةٍ فَلَا شَیْ ءَ عَلَيْهِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٥)

وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ هُنَا (٦) وَ فِی الْكَفَّارَاتِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى (٧).

******

ترجمه:

از مسمع ابو سیار روایت شده که گفت: امام صادق (ع) به من فرمود: ای ابو سیار، وضعیت محرم (شخص در حال احرام) محدود و سخت است. اگر مردی در حال احرام همسرش را بدون شهوت ببوسد، باید یک گوسفند قربانی کند. و اگر با شهوت همسرش را ببوسد و انزال شود، باید یک شتر قربانی کند و از خداوند طلب آمرزش نماید. و هر کس که همسرش را با شهوت لمس کند، باید یک گوسفند قربانی کند. و اگر به همسرش با نظر شهوت نگاه کند و انزال شود، باید یک شتر قربانی کند. و اگر همسرش را بدون شهوت لمس کند یا او را در آغوش بگیرد، بر او چیزی واجب نیست.

۱۳- بَابُ جَوَازِ نَظَرِ الْمُحْرِمِ إِلَى امْرَأَتِهِ بِغَيْرِ شَهْوَةٍ وَ إِنْ كَانَتْ مُحْرِمَةً وَ ضَمِّهَا وَ إِنْزَالِهَا مِنَ الْمَحْمِلِ

اشارة

(۸) ۱۳ بَابُ جَوَازِ نَظَرِ الْمُحْرِمِ إِلَى امْرَأَتِهِ بِغَيْرِ شَهْوَةٍ وَ إِنْ كَانَتْ مُحْرِمَةً وَ ضَمِّهَا وَ إِنْزَالِهَا مِنَ الْمَحْمِلِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٠٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٠٤- ١- (٩) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدٍ الْحَلَبِيِّ قَالَ:

ص: ٤٣٥

١- فى المصدر- فمن قبل امرأته.

٢- فی المصدر- و من قبل.

٣- فی المصدر- و یستغفر ربّه.

٤- فی المصدر زیادة- بیده.

٥- التهذیب ٥- ٣٢٦- ١١٢١، و الاستبصار ٢- ١٩١- ٦٤١.

٦- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ٢ من الباب ١٣ و فی الباب ٣٢ من هذه الأبواب.

٧- یأتی فی أکثر أبواب کفّارات الاستمتاع، و فی البابین ١٣ و ١٤ من أبواب الحلق و التقصیر، و فی الأحادیث ٢ و ٣ و ١١ من الباب ١ من أبواب زیارة البیت.

٨- الباب ١٣ فیه حدیثان.

٩- الفقیه ٢- ٣٦٢- ٢٧١٥.

قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع الْمُحْرِمُ یَنْظُرُ إِلَی امْرَأَتِهِ وَ هِیَ مُحْرِمَةٌ قَالَ لَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

حلبی : ازحضرت صادق * پرسیدم مرد محرم می تواند به همسرش که محرمه هست نگاه کند ؟ فرمودند : اشکالی ندارد .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٠٥ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٧٠٥- ٢- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعِیدٍ الْأَعْرَجِ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ یُنْزِلُ الْمَرْأَةَ مِنَ الْمَحْمِلِ فَیَضُمُّهَا إِلَیْهِ وَ هُوَ مُحْرِمٌ فَقَالَ لَا بَأْسَ إِلَّا أَنْ یَتَعَمَّدَ وَ هُوَ أَحَقُّ أَنْ یُنْزِلَهَا مِنْ غَیْرِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٢).

******

ترجمه:

ازحضرت صادق * سوال شد زنی درحال پیاده شدن ازمحمل شوهرش که محرم است اورا بغل میکند . فرمودند : اشکالی ندارد مگراینکه تعمدی دراین کار باشد وشوهرش سزاوارترین افراد است .

١٤- بَابُ أَنَّهُ يَحْرُمُ عَلَى الْمُحْرِمِ أَنْ يَتَزَوَّجَ أَوْ يَشْهَدَ عَلَيْهِ أَوْ يَخْطُبَ امْرَأَةً أَوْ يُزَوِّجَ مُحْرِماً أَوْ مُحِلًّا فَإِنْ فَعَلَ كَانَ التَّزْوِيجُ بَاطِلًا وَ لَا يَحِلُّ لِلْمُحِلِّ أَنْ يُزَوِّجَ مُحْرِماً

اشارة

(٣) ١٤ بَابُ أَنَّهُ يَحْرُمُ عَلَى الْمُحْرِمِ أَنْ يَتَزَوَّجَ أَوْ يَشْهَدَ عَلَيْهِ أَوْ يَخْطُبَ امْرَأَةً أَوْ يُزَوِّجَ مُحْرِماً أَوْ مُحِلًّا فَإِنْ فَعَلَ كَانَ التَّزْوِيجُ بَاطِلًا وَ لَا يَحِلُّ لِلْمُحِلِّ أَنْ يُزَوِّجَ مُحْرِماً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٠٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٠٦- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ وَ النَّضْرِ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ يَعْنِي عَبْدَ اللَّهِ وَ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ ابْنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَيْسَ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَتَزَوَّجَ وَ لَا يُزَوِّجَ وَ إِنْ تَزَوَّجَ (٥) أَوْ زَوَّجَ مُحِلًّا فَتَزْوِيجُهُ بَاطِلٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : مرد محرم نمی تواند ازدواج کند یا کسی را تزویج کند پس اگرخودش ازدواج کرد یا محلی را ازدواج داد تزویجش باطل است

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۰۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۷۰۷- ۲- (٦) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ لَا يُزَوِّجُ مُحِلًّا

۱- الفقیه ۲- ۳٦۲- ۲۷۱٤.

۲- تقدم فی الحدیث ۳ من الباب ۱۲ من هذه الأبواب.

۳- الباب ۱٤ فیه ۱۰ أحادیث.

٤- التهذیب ٥- ۳۲۸- ۱۱۲۸، و الاستبصار ۲- ۱۹۳- ٦٤۷.

٥- فی المصدر- فان تزوج.

٦- الفقیه ۲- ۳٦۱- ۲۷۰۹.

وَ زَادَ وَ إِنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ تَزَوَّجَ وَ هُوَ مُحْرِمٌ فَأَبْطَلَ رَسُولُ اللَّهِ ص نِكَاحَهُ (۱).

******

ترجمه:

مثل همین خبربا یک اضافه نقل شده وآن اینکه ...محل را هم نمی تواند تزویج کند واضافه کرده کسی ازانصاردرحال احرام ازدواج کرده بود که رسول اکرم ازدواجش را باطل (اعلام) کردند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

١٦٧٠٨- ٣- (٢) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ الْكِنَانِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ مُحْرِمٍ يَتَزَوَّجُ قَالَ نِكَاحُهُ بَاطِلٌ.

******

ترجمه:

ابوصَّبَّاحِ الْكِنَانِیِّ : ازحضرت صادق* سوال كردم محرمی ازدواج كرده فرمودند : ازدواجش باطل است .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٧٠٩ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٧٠٩- ٤- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ تَزَوَّجَ وَ هُوَ مُحْرِمٌ فَأَبْطَلَ رَسُولُ اللَّهِ ص نِكَاحَهُ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِیُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَی عَنْ حَرِيزٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : كسی ازانصاردرحال احرام ازدواج كرده بود كه رسول اكرم ازدواجش را باطل (اعلام) كردند .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٧١٠ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٧١٠- ٥- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَی عَنِ ابْنِ أَبِی شَجَرَةَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی الْمُحْرِمِ يَشْهَدُ عَلَی نِكَاحِ مُحِلَّيْنِ قَالَ لَا يَشْهَدُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٦).

******

ترجمه:

ازحضرت صادق * سوال شد آیا محرو می توان شاهد ازدواج دو محل باشد ؟ فرمودند : شاهد نمی شود .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧١١ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٧١١- ٦- (٧) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَيْسَ يَنْبَغِي لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَتَزَوَّجَ وَ لَا يُزَوِّجَ مُحِلًّا.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : محرم نه خودش ازدواج می کند ونه محلی ازدواج می دهد .

ص: ٤٣٧

١- الفقيه ٢- ٣٦١- ٢٧١٠.

٢- التهذيب ٥- ٣٢٨- ١١٢٩، و الاستبصار ٢- ١٩٣- ٦٤٨.

٣- التهذيب ٥- ٣٢٨- ١١٣٠، و الاستبصار ٢- ١٩٣- ٦٤٩.

٤- الكافى ٤- ٣٧٢- ٢.

٥- التهذيب ٥- ٣١٥- ١٠٨٧، و الاستبصار ٢- ١٨٨- ٦٣٠، و أورده بتمامه فی الحدیث ٨ من الباب ١ من هذه الأبواب.

٦- الفقیه ٢- ٣٦١- ٢٧٠٨.

٧- التهذیب ٥- ٣٣٠- ١١٣٧.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧١٢ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦٧١٢- ٧- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُحْرِمُ لَا يَنْكِحُ وَ لَا يُنْكِحُ وَ لَا يَشْهَدُ فَإِنْ نَكَحَ فَنِكَاحُهُ بَاطِلٌ.

وَ

رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ وَ زَادَ وَ لَا يَخْطُبُ (٢)

******

ترجمه:

حضرت صادق * : محرم نه ازدواج می کند ونه به ازدواج کسی در می آید وشاهد ازدواج هم نمی شود واگر ازدواج کرد باطل است .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧١٣ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٦٧١٣- ٨- (٣) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانٍ الْكَلْبِيِّ عَنِ الْمُفَضَّلِ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ لَهُ هَذَا الْكَلْبِيُّ- عَلَى الْبَابِ وَ قَدْ أَرَادَ الْإِحْرَامَ وَ أَرَادَ أَنْ يَتَزَوَّجَ لِيَغُضَّ اللَّهُ بِذَلِكَ بَصَرَهُ إِنْ أَمَرْتَهُ فَعَلَ وَ إِلَّا انْصَرَفَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ لِي مُرْهُ فَلْيَفْعَلْ وَ لْيَسْتَتِرْ.

قَالَ الشَّيْخُ قَوْلُهُ ع فَلْيَفْعَلْ إِنَّمَا أَرَادَ قَبْلَ دُخُولِهِ فِي الْإِحْرَامِ قَالَ وَ يُمْكِنُ أَنْ يَكُونَ مَحْمُولًا عَلَى التَّقِيَّةِ لِأَنَّهُ مَذْهَبُ بَعْضِ الْعَامَّةِ أَقُولُ: الْوَجْهُ الْأَوَّلُ عَيْنُ مَدْلُولِهِ.

******

ترجمه:

از مفضل روایت شده که او از امام صادق (ع) پرسید: این شخص کلبی (مردی از قبیله کلب) که بر در (دروازه) است و قصد احرام دارد و می خواهد ازدواج کند تا خداوند به وسیله آن نگاهش را پایین اندازد. اگر او را امر کنی، این کار را انجام خواهد داد وگرنه از آن منصرف خواهد شد. امام صادق (ع) به من فرمود: او را امر کن که این کار را انجام دهد و خود را بپوشاند.

شیخ گفت: قول امام (ع) "او را امر کن که این کار را انجام دهد" مقصود این است که قبل از داخل شدن در احرام باشد. و ممکن است این روایت بر تقیه حمل شود، زیرا این مذهب برخی از اهل سنت است. من می گویم: وجه اول عین مدلول آن است.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧١٤ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٦٧١٤- ٩- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: الْمُحْرِمُ لَا يَتَزَوَّجُ (وَ لَا يُزَوِّجُ) (٥) فَإِنْ فَعَلَ فَنِكَاحُهُ بَاطِلٌ.

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ: حضرت فرمودند : محرم نباید ازدواج کند واگرانجام داد ازدواجش باطل است .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧١٥ - رقم الحديث الباب: ١٠]

١٦٧١٥- ١٠- (٦) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ٤٣٨

١- التهذيب ٥- ٣٣٠- ١١٣٦.

٢- الكافی ٤- ٣٧٢- ١.

٣- التهذيب ٥- ٣٢٩- ١١٣١، و الاستبصار ٢- ١٩٣- ٦٥٠.

٤- الكافی ٤- ٣٧٢- ٤، و التهذيب ٥- ٣٣٠- ١١٣٥.

٥- ليس فی الكافی.

٦- الكافی ٤- ٣٧٢- ٥، و أورده فی الحديث ١ من الباب ٢١ من أبواب كفّارات الاستمتاع.

قَالَ: لَا يَنْبَغِی لِلرَّجُلِ الْحَلَالِ أَنْ يُزَوِّجَ مُحْرِماً وَ هُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَحِلُّ لَهُ قُلْتُ فَإِنْ فَعَلَ فَدَخَلَ بِهَا الْمُحْرِمُ فَقَالَ إِنْ كَانَا عَالِمَيْنِ فَإِنَّ عَلَى كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بَدَنَةً وَ عَلَى الْمَرْأَةِ إِنْ كَانَتْ مُحْرِمَةً بَدَنَةٌ وَ إِنْ لَمْ تَكُنْ مُحْرِمَةً فَلَا شَیْ ءَ عَلَيْهَا إِلَّا أَنْ تَكُونَ قَدْ عَلِمَتْ أَنَّ الَّذِی تَزَوَّجَهَا مُحْرِمٌ فَإِنْ كَانَتْ عَلِمَتْ ثُمَّ تَزَوَّجَتْهُ فَعَلَيْهَا بَدَنَةٌ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (١)

وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ هُنَا (٢) وَ فِی الْكَفَّارَاتِ (٣) وَ فِی النِّكَاحِ (٤).

******

ترجمه:

از سماعة بن مهران روایت شده که از امام صادق (ع) پرسید: شخص حلال (کسی که در احرام نیست) نباید مرد محرم را ازدواج دهد در حالی که می داند این کار برای او حلال نیست. پرسیدم: اگر این کار را انجام داد و مرد محرم با او همبستر شد، چه می شود؟ امام فرمود: اگر هر دو عالم (به حکم) بودند، بر هر یک از آن ها یک شتر واجب است و بر زن، اگر محرم باشد، یک شتر واجب است. و اگر محرم نباشد، چیزی بر او واجب نیست، مگر اینکه بداند که کسی که با او ازدواج کرده محرم است. پس اگر دانست و سپس با او ازدواج کرد، بر او نیز یک شتر واجب است.

۱۵- بَابُ أَنَّ مَنْ تَزَوَّجَ مُحْرِماً عَامِداً عَالِماً بِالتَّحْرِيمِ وَجَبَ عَلَيْهِ مُفَارَقَتُهَا وَ لَمْ تَحِلَّ لَهُ أَبَداً وَ عَلَيْهِ الْمَهْرُ إِنْ كَانَ دَخَلَ وَ إِنْ كَانَ جَاهِلًا حَلَّ لَهُ تَزْوِيجُهَا بَعْدَ الْإِحْلَالِ

اشارة

(٥) ١٥ بَابُ أَنَّ مَنْ تَزَوَّجَ مُحْرِماً عَامِداً عَالِماً بِالتَّحْرِيمِ وَجَبَ عَلَيْهِ مُفَارَقَتُهَا وَ لَمْ تَحِلَّ لَهُ أَبَداً وَ عَلَيْهِ الْمَهْرُ إِنْ كَانَ دَخَلَ وَ إِنْ كَانَ جَاهِلًا حَلَّ لَهُ تَزْوِيجُهَا بَعْدَ الْإِحْلَالِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧١٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧١٦- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الْمُحْرِمَ إِذَا تَزَوَّجَ وَ هُوَ مُحْرِمٌ فُرِّقَ بَيْنَهُمَا ثُمَّ لَا يَتَعَاوَدَانِ أَبَداً.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : فرد محرم اگرازدواج کرد باید ازاو جدا شود ویگربرای همیشه نمی توانند برگردند وازدواج کنند .

ص: ٤٣٩

١- التهذيب ٥- ٣٣٠- ١١٣٨.

٢- يأتى فى الباب ١٥ من هذه الأبواب.

٣- يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الباب ٢١ من أبواب كفّارات الاستمتاع.

٤- يأتى فى الحديث ١ من الباب ٣١ من أبواب ما يحرم بالمصاهرة

٥- الباب ١٥ فيه ٥ أحاديث.

٦- الكافى ٤- ٣٧٢- ٣.

٧- التهذيب ٥- ٣٢٩- ١١٣٣.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧١٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٧١٧- ٢- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبَّاسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أُدَيْمِ بْنِ الْحُرِّ الْخُزَاعِيِّ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الْمُحْرِمَ إِذَا تَزَوَّجَ وَ هُوَ مُحْرِمٌ فُرِّقَ بَيْنَهُمَا وَ لَا يَتَعَاوَدَانِ أَبَداً (وَ الَّذِى يَتَزَوَّجُ الْمَرْأَةَ) (٢) وَ لَهَا زَوْجٌ يُفَرَّقُ بَيْنَهُمَا وَ لَا يَتَعَاوَدَانِ أَبَداً.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : فرد محرم اگرازدواج کرد باید ازهم جدا شود ویگربرای همیشه نمی توانند برگردند وازدواج کنند . کسیکه با زن شوهردارازدواج کند باید ازاو جداشود ودیگرتا ابد نمی تواند با او ازدواج کند

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧١٨ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٧١٨- ٣- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى (٤) عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَضَى أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع فِي رَجُلٍ مَلَكَ بُضْعَ امْرَأَةٍ وَ هُوَ مُحْرِمٌ قَبْلَ أَنْ يَحِلَّ فَقَضَى أَنْ يُخَلِّيَ سَبِيلَهَا وَ لَمْ يَجْعَلْ نِكَاحَهُ شَيْئاً حَتَّى يَحِلَّ فَإِذَا أَحَلَّ خَطَبَهَا إِنْ شَاءَ وَ إِنْ شَاءَ أَهْلُهَا زَوَّجُوهُ وَ إِنْ شَاءُوا لَمْ يُزَوِّجُوهُ.

******

ترجمه:

از محمد بن قیس از امام باقر (ع) روایت شده که گفت: امیر المؤمنین (ع) درباره مردی که در حالی که محرم بود با زنی ازدواج کرد پیش از آنکه از احرام خارج شود، حکم کرد که راه او را باز بگذارد (از او جدا شود) و نکاح او را بی اعتبار دانست تا زمانی که از احرام خارج شود. پس وقتی که از احرام خارج شد، اگر خواست می تواند دوباره او را خواستگاری کند و اگر خانواده زن خواستند، او را به ازدواج او درآورند و اگر نخواستند، به ازدواج او درنیاورند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧١٩ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٧١٩- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ ع مَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً فِي إِحْرَامِهِ فُرِّقَ بَيْنَهُمَا وَ لَمْ تَحِلَّ لَهُ (٦).

******

ترجمه:

حضرت سجاد * : اگردرحال احرام ازدواج کرد باید ازهم جدا شوند و(ازدواج با او)تا ابد حرام است

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٢٠ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٧٢٠- ٥- (٧) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْهُ ع قَالَ: لَهَا الْمَهْرُ إِنْ كَانَ دَخَلَ بِهَا.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى بَعْضِ الْمَقْصُودِ (٨) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ فِي النِّكَاحِ (٩).

******

ترجمه:

حضرت فرمودند : اگر(محرم) با اومجامعت کرده باید مهریه او را بدهد .

ص: ٤٤٠

١- التهذيب ٥- ٣٢٩- ١١٣٢، و أورد نحوه بطريق آخر فى الحديث ١ من الباب ١٦ من أبواب ما يحرم بالمصاهرة.

٢- فى المصدر- و التى تتزوج.

٣- التهذيب ٥- ٣٣٠- ١١٣٤.

٤- فى المصدر- موسى بن القاسم و هو الموافق للوافى ٢- ١٠٦ أبواب الحجّ.

٥- الفقيه ٢- ٣٦١- ٢٧١١.

٦- فى المصدر زيادة- أبدا.

٧- الفقيه ٢- ٣٦٢- ٢٧١٢.

٨- تقدم ما يدلّ عليه فى الباب ١٤ من هذه الأبواب.

۹- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ۳۱ من أبواب ما یحرم بالمصاهرة.

۱۶- بَابُ أَنَّهُ یَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ یَشْتَرِیَ الْجَوَارِیَ وَ یَبِیعَهَا

اشارة

(۱) ۱۶ بَابُ أَنَّهُ یَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ یَشْتَرِیَ الْجَوَارِیَ وَ یَبِیعَهَا

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۶۷۲۱- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ الْأَشْعَرِیِّ الْقُمِّیِّ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ یَشْتَرِی الْجَوَارِیَ وَ یَبِیعُهَا قَالَ نَعَمْ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَرْقِیِّ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ (۳)

إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ یَبِیعُ (۴).

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ عُمُوماً (۵).

******

ترجمه:

ازحضرت رضا * سوال کردم آیا محرم می تواند کنیز خرید وفروش کند ؟ فرمودند : بله

١٧- بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يُطَلِّقَ

اشارة

(٦) ١٧ بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يُطَلِّقَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٢٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٢٢- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ الْمُحْرِمُ يُطَلِّقُ وَ لَا يَتَزَوَّجُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ- عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يُطَلِّقَ وَ لَا يَتَزَوَّجَ (٨).

ص: ٤٤١

١- الباب ١٦ فيه حديث واحد.

٢- التهذيب ٥- ٣٣١- ١١٣٩.

٣- الكافى ٤- ٣٧٣- ٨.

٤- الفقيه ٢- ٥٢١- ٣١١٨.

٥- يأتى فى أبواب نكاح العبيد و الإماء ما يدلّ على جواز بيع و شراء الإماء، عموما.

٦- الباب ١٧ فيه حديثان.

۷- الکافی ٤- ۳۷۲- ٦.

۸- التهذیب ٥- ۳۸۳- ۱۳۳٦.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ كَالْأَوَّلِ (۱).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : محرم می تواند طلاق بدهد اما نمی تواند ازدواج کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۷۲۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱٦۷۲۳- ۲- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يُطَلِّقُ قَالَ نَعَمْ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ عُمُوماً (۳).

******

ترجمه:

به امام صادق عرض کردم محرم می تواند طلاق بدهد ؟ فرمودند : بله

۱۸- بَابُ تَحْرِيمِ الطِّيبِ عَلَى الْمُحْرِمِ وَ الْمُحْرِمَةِ وَ هُوَ الْمِسْكُ وَ الْعَنْبَرُ وَ الزَّعْفَرَانُ وَ الْوَرْسُ وَ الْعُودُ وَ الْكَافُورُ وَ يُكْرَهُ لَهُ بَقِيَّةُ الطِّيبِ وَ يَجُوزُ لَهُ النَّظَرُ إِلَيْهِ

اشارة

(٤) ١٨ بَابُ تَحْرِيمِ الطِّيبِ عَلَى الْمُحْرِمِ وَ الْمُحْرِمَةِ وَ هُوَ الْمِسْكُ وَ الْعَنْبَرُ وَ الزَّعْفَرَانُ وَ الْوَرْسُ وَ الْعُودُ وَ الْكَافُورُ وَ يُكْرَهُ لَهُ بَقِيَّةُ الطِّيبِ وَ يَجُوزُ لَهُ النَّظَرُ إِلَيْهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٢٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٢٤- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ يَعْنِي ابْنَ بَزِيعٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع كُشِفَ بَيْنَ يَدَيْهِ طِيبٌ لِيَنْظُرَ إِلَيْهِ وَ هُوَ مُحْرِمٌ فَأَمْسَكَ بِيَدِهِ عَلَى أَنْفِهِ بِثَوْبِهِ مِنْ رِيحِهِ.

******

ترجمه:

ابن بزيع گفت: من ديدم امام صادق (ع) كه ميان دستانش عطرى بود تا بتواند به آن نگاه كند، در حالى كه خود در حال احرام بود. او دست را بر روى بينى خود با لباس خود نگه داشت تا از بوى آن لذت ببرد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٢٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٧٢٥- ٢- (٦) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع مَا تَقُولُ فِي الْمِلْحِ فِيهِ زَعْفَرَانٌ لِلْمُحْرِمِ قَالَ لَا يَنْبَغِي لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَأْكُلَ شَيْئاً فِيهِ زَعْفَرَانٌ وَ لَا شَيْئاً (٧) مِنَ الطِّيبِ.

******

ترجمه:

خدمت حضرت باقر* عرض کردم نظرشما چیست درمورد محرمی که درغذایش نمک با رعفران وجود دارد ؟ فرمودند : محرم حق ندارد جیزی بخورد که درآن زعفران یا چیز خوش بوی باشد .

ص: ٤٤٢

١- الفقيه ٢- ٣٦٢- ٢٧١٣.

٢- الكافى ٤- ٣٧٣- ٧.

٣- يأتى فى الأبواب ١ و ٣ و ٤ و ٥ و ٦ من أبواب مقدمات الطلاق.

٤- الباب ١٨ فيه ١٩ حديثا.

٥- الكافى ٤- ٣٥٤- ٦.

٦- الكافى ٤- ٣٥٥- ١٠.

٧- فى نسخة- و لا يطعم شيئا (هامش المخطوط).

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٢٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٧٢٦- ٣- (١) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَمَسَّ رَيْحَاناً وَ أَنْتَ مُحْرِمٌ وَ لَا شَيْئاً فِيهِ زَعْفَرَانٌ وَ لَا تَطْعَمْ طَعَاماً فِيهِ زَعْفَرَانٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درحال احرام نباید چیز خوش بورا لمس کنی وچیزی که درآن زعفران باشد وهمینطورغذای که درآن زعفران باشد .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٢٧ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٧٢٧- ٤- (٢) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنِّي جَعَلْتُ ثَوْبَيْ إِحْرَامِي مَعَ أَثْوَابٍ قَدْ جُمِّرَتْ فَأَخَذَ (٣) مِنْ رِيحِهَا قَالَ فَانْشُرْهَا فِي الرِّيحِ حَتَّى يَذْهَبَ رِيحُهَا.

******

ترجمه:

خدمت حضرت صادق* عرض کردم دولباس احرامم را کنارلباسهای دیگرم قراردادم ازآنها بوگرفته فرمودند : آنها را درهوای آزاد پهن کن تا بویش برود .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٢٨ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٧٢٨- ٥- (٤) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَمَسَّ شَيْئاً مِنَ الطِّيبِ وَ لَا مِنَ الدُّهْنِ فِي إِحْرَامِكَ وَ اتَّقِ الطِّيبَ فِي طَعَامِكَ وَ أَمْسِكْ عَلَى أَنْفِكَ مِنَ الرَّائِحَةِ الطَّيِّبَةِ (وَ لَا تُمْسِكْ عَلَيْهِ مِنَ الرَّائِحَةِ الْمُنْتِنَةِ) (٥) فَإِنَّهُ لَا يَنْبَغِي لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَتَلَذَّذَ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ.

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار، از ابی عبدالله (ع) روایت شده است که گفت: در حالت احرام خود چیزی از عطر و نه روغن را لمس نکن و از عطر در غذای خود پرهیز کن و از بوی خوش بینی خود را بگیر (و از بوی بد بینی خود را نگیر)، زیرا شایسته نیست که محرم از بوی خوش لذت ببرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۲۹ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۶۷۲۹- ٦- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا یَمَسُّ الْمُحْرِمُ شَیْئاً مِنَ الطِّیبِ وَ لَا الرَّیْحَانِ وَ لَا یَتَلَذَّذُ بِهِ وَ لَا بِرِیحٍ طَیِّبَةٍ (فَمَنِ ابْتُلِیَ بِذَلِکَ) (۷) فَلْیَتَصَدَّقْ بِقَدْرِ مَا صَنَعَ قَدْرَ سَعَتِهِ.

******

ترجمه:

از ابی عبدالله (ع) روایت شده است که گفت: محرم نباید چیزی از عطر و نه ریحان را لمس کند و نباید از آن و نه از بوی خوش لذت ببرد (پس هر کس به آن مبتلا شد)، باید به اندازه ای که انجام داده است، به قدر توانش صدقه بدهد.

۱- الکافی ٤- ۳۵۵- ۱۲، و أورد صدره فی الحدیث ۱۰ من هذا الباب، و فی الحدیث ۳ من الباب ۲۵، و ذیله عن التهذیب فی الحدیث ۱ من الباب ۵۸ من هذه الأبواب.

۲- الکافی ٤- ۳۵٦- ۱۹.

۳- فی المصدر- فاجد.

٤- الکافی ٤- ۳۵۳- ۱، و أورد صدره فی الحدیث ۲ من الباب ۲٤ من هذه الأبواب.

۵- فی المصدر- و لا تمسک عنه من الریح المنتنة.

٦- الكافى ٤- ٣٥٣- ٢، و أورده فى الحديث ٦ من الباب ٤ من أبواب بقية كفّارات الاحرام.
٧- فى المصدر- فمن ابتلى بشى ء من ذلک.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٣٠ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٦٧٣٠- ٧- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ أَبِى الْحَسَنِ ع فِى حَدِيثٍ أَنَّ الْمَرْأَةَ الْمُحْرِمَةَ لَا تَمَسُّ طِيباً.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

حضرت كاظم * : زن محرمه هيچ نوع ازبوى خوش را نبايد لمس كند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٣١ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٦٧٣١- ٨- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ وَ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَمَسَّ شَيْئاً مِنَ الطِّيبِ وَ أَنْتَ مُحْرِمٌ وَ لَا مِنَ الدُّهْنِ (٤) وَ أَمْسِكْ عَلَى أَنْفِكَ مِنَ الرِّيحِ الطَّيِّبَةِ وَ لَا تُمْسِكْ عَلَيْهَا مِنَ الرِّيحِ الْمُنْتِنَةِ فَإِنَّهُ لَا يَنْبَغِى لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَتَلَذَّذَ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَ اتَّقِ الطِّيبَ فِى زَادِكَ فَمَنِ ابْتُلِيَ بِشَيْ ءٍ مِنْ ذَلِكَ فَلْيُعِدْ غُسْلَهُ وَ لْيَتَصَدَّقْ بِصَدَقَةٍ بِقَدْرِ مَا صَنَعَ وَ إِنَّمَا يَحْرُمُ عَلَيْكَ مِنَ الطِّيبِ أَرْبَعَةُ أَشْيَاءَ الْمِسْكُ وَ الْعَنْبَرُ وَ الْوَرْسُ وَ الزَّعْفَرَانُ غَيْرَ أَنَّهُ يُكْرَهُ لِلْمُحْرِمِ الْأَدْهَانُ الطَّيِّبَةُ إِلَّا الْمُضْطَرَّ إِلَى الزَّيْتِ أَوْ شِبْهِهِ يَتَدَاوَى بِهِ.

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار، از ابی عبدالله (ع) روایت شده است که گفت: هنگامی که محرم هستی، هیچ چیزی از عطر و نه از روغن را لمس نکن و بینی خود را از بوی خوش نگه دار و از بوی بد نگه ندار، زیرا شایسته نیست که محرم از بوی خوش لذت ببرد و از عطر در زاد خود پرهیز کن. پس هر کس به چیزی از آن مبتلا شد، باید غسل خود را تکرار کند و به اندازه ای که انجام داده است صدقه بدهد. آنچه از عطر بر تو حرام است چهار چیز است: مشک، عنبر، ورس، و زعفران. به جز این که روغن های خوشبو برای محرم مکروه است، مگر کسی که مجبور به استفاده از روغن یا مشابه آن برای درمان باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۳۲ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۶۷۳۲- ۹- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ النَّخَعِيِّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: اتَّقِ قَتْلَ الدَّوَابِّ كُلِّهَا وَ لَا تَمَسَّ شَيْئاً مِنَ الطِّيبِ وَ لَا مِنَ الدُّهْنِ فِي إِحْرَامِكَ وَ اتَّقِ الطِّيبَ فِي زَادِكَ وَ أَمْسِكْ عَلَى أَنْفِكَ مِنَ الرِّيحِ الطَّيِّبَةِ وَ لَا تُمْسِكْ مِنَ الرِّيحِ الْمُنْتِنَةِ فَإِنَّهُ لَا يَنْبَغِي لَكَ أَنْ تَتَلَذَّذَ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ فَمَنِ ابْتُلِيَ بِشَيْ ءٍ مِنْ ذَلِكَ فَلْيُعِدْ غُسْلَهُ وَ لْيَتَصَدَّقْ بِقَدْرِ مَا صَنَعَ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده که فرمود:

بپرهیز از کشتن همه حیوانات.

و لمس نکن چیزی از عطر و نه از روغن در احرامت.

و بپرهیز از عطر در توشه ات.

و بگیر بر بینی ات از بوی خوش.

و نگیر (بر بینی ات) از بوی بد.

پس همانا نباید برایت که لذت ببری از بوی خوش.

پس هر کس که به چیزی از آن مبتلا شد، باید غسلش را تکرار کند و به مقدار آنچه انجام داده صدقه بدهد.

١- الکافی ٤- ٣٤٤- ٢، و أورد ذیله فی الحدیث ٢ من الباب ٣٩، و قطعة منه فی الحدیث ٢ من الباب ٤٣، و تمامه فی الحدیث ٣ من الباب ٤٩ من هذه الأبواب.

٢- التهذیب ٥- ٧٤- ٢٤٤.

٣- التهذیب ٥- ٣٠٤- ١٠٣٩، و أورد صدره فی الحدیث ٢ من الباب ٢٤، و أورده فی الحدیث ٢ من الباب ٢٩ من هذه الأبواب.

٤- فی المصدر زیادة- و اتق الطیب.

٥- التهذیب ٥- ٢٩٧- ١٠٠٦، و الاستبصار ٢- ١٧٨- ٥٩٠، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٣ من الباب ٢٩ من هذه الأبواب.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٣٣ - رقم الحدیث الباب: ١٠]

١٦٧٣٣- ١٠- (١) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ لَا تَمَسَّ الرَّیْحَانَ وَ أَنْتَ مُحْرِمٌ وَ لَا تَمَسَّ شَیْئاً فِیهِ زَعْفَرَانٌ وَ لَا تَأْکُلْ طَعَاماً فِیهِ زَعْفَرَانٌ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

از عبدالرحمن از عبدالله بن سنان از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده که گفت شنیدم او می فرمود:

لمس نکن ریحان را وقتی محرم هستی.و لمس نکن چیزی که در آن زعفران باشد.

و غذا نخور که در آن زعفران باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٣٤ - رقم الحدیث الباب: ١١]

١٦٧٣٤- ١١- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَمَسُّ الْمُحْرِمُ شَيْئاً مِنَ الطِّيبِ وَ لَا الرَّيْحَانِ وَ لَا يَتَلَذَّذُ بِهِ فَمَنِ ابْتُلِیَ بِشَیْ ءٍ مِنْ ذَلِکَ فَلْيَتَصَدَّقْ بِقَدْرِ مَا صَنَعَ بِقَدْرِ شِبَعِهِ يَعْنِی مِنَ الطَّعَامِ.

******

ترجمه:

از حماد از حریز از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده که فرمود:

محرم نباید چیزی از عطر یا ریحان را لمس کند. و نباید از آن لذت ببرد.

پس هر کس که به چیزی از آن مبتلا شد، باید به اندازه آنچه که انجام داده صدقه بدهد، به اندازه سیر شدنش یعنی از غذا.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٣٥ - رقم الحدیث الباب: ١٢]

١٦٧٣٥- ١٢- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ (٤) عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا كُنْتَ مُتَمَتِّعاً فَلَا تَقْرَبَنَّ شَيْئاً فِيهِ صُفْرَةٌ حَتَّى تَطُوفَ بِالْبَيْتِ.

******

ترجمه:

امام جعفر صادق علیه السلام به نقل از منصور بن حازم :

اگر در حال انجام حج تمتع هستی، به چیزی که در آن رنگ زرد (زعفران) باشد نزدیک نشو تا زمانی که طواف خانه (کعبه) را انجام دهی.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٣٦ - رقم الحدیث الباب: ١٣]

١٦٧٣٦- ١٣- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ (٦) حُفُوفُ (٧) الرَّجُلِ مِنَ الطِّيبِ.

******

ترجمه:

یکی ازدو امام علیهما السلام درباره ی این سخن خداوند [که می فرماید:] ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَ لْيُوفُوا نُذُورَهُمْ؛ فرمودند : «منظور از «تفَث» پرهیزکردنِ انسان مُحرم از استعمال بوی خوش است

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٣٧ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

١٦٧٣٧- ١٤- (٨) وَ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ النَّخَعِيِّ عَنْ

١- التهذيب ٥- ٣٠٧- ١٠٤٨، و أورد صدره فی الحدیث ٣ من الباب ٢٥ و ذیله فی الحدیث ١ من الباب ٥٨ من هذه الأبواب، و صدره فی الحدیث ٣ من هذا الباب.

٢- التهذیب ٥- ٢٩٧- ١٠٠٧، و الاستبصار ٢- ١٧٨- ٥٩١، و أورد صدره فی الحدیث ٢ من الباب ٢٥ من هذه الأبواب.

٣- التهذیب ٥- ٢٩٨- ١٠٠٩.

٤- فی المصدر- عن محمد، عن سیف بن عمیرة.

٥- التهذیب ٥- ٢٩٨- ١٠١٠، و الاستبصار ٢- ١٧٩- ٥٩٣.

٦- الحجّ ٢٢- ٢٩.

٧- حف الرجل حفوفا- بعد عهده بالدهن. (الصحاح- حفف- ٤- ١٣٤٥). (هامش المخطوط).

٨- التهذیب ٥- ٢٩٩- ١٠١٣، و الاستبصار ٢- ١٧٩- ٥٩٦، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٤ من الباب ٢٩ من هذه الأبواب.

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّمَا يَحْرُمُ عَلَيْکَ مِنَ الطِّيبِ أَرْبَعَةُ أَشْيَاءَ الْمِسْکُ وَ الْعَنْبَرُ وَ الْوَرْسُ وَ الزَّعْفَرَانُ غَيْرَ أَنَّهُ يُکْرَهُ لِلْمُحْرِمِ الْأَدْهَانُ الطَّيِّبَةُ الرِّيحِ.

******

ترجمه:

ابو عبد اللّه صادق (ع) گفت: از انواع بوی خوش چهار نوع آن با احرام حاجی تحریم می شود: مشك. عنبر. زعفران. عود معطر. علاوه بر اینها روغنی که از دانه های خوشبو تهیه شود، کراهت دارد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٣٨ - رقم الحدیث الباب: ١٥]

١٦٧٣٨- ١٥- (١) وَ عَنْهُ عَنْ سَيْفٍ عَنْ مَنْصُورٍ عَنِ ابْنِ أَبِی یَعْفُورٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الطِّیبُ الْمِسْکُ وَ الْعَنْبَرُ وَ الزَّعْفَرَانُ وَ الْعُودُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : بوی خوش همان مشک وعنبرزعفران وعود است .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٣٩ - رقم الحدیث الباب: ١٦]

١٦٧٣٩- ١٦- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ سَيْفٍ عَنْ عَبْدِ الْغَفَّارِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ الطِّيبُ الْمِسْكُ وَ الْعَنْبَرُ وَ الزَّعْفَرَانُ وَ الْوَرْسُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : بوی خوش همان مشک وعنبرزعفران وورس (گیاهی معطر) است .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٤٠ - رقم الحدیث الباب: ١٧]

١٦٧٤٠- ١٧- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حُمْرَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ (٤) قَالَ التَّفَثُ حُفُوفُ الرَّجُلِ مِنَ الطِّيبِ فَإِذَا قَضَى نُسُكَهُ حَلَّ لَهُ الطِّيبُ.

******

ترجمه:

حُمران از امام باقر (روایت کرده است که حضرت درباره‌ی این سخن خداوند [که می فرماید:] ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَ لْيُوفُوا نُذُورَهُمْ؛ فرمود: «منظور از «تفَث» پرهیزکردنِ انسان مُحرم از استعمال بوی خوش است و هرگاه اعمال حج را به پایان برد، استعمال بوی خوش برایش حلال می شود»

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٤١ - رقم الحديث الباب: ١٨]

١٦٧٤١- ١٨- (٥) قَالَ: وَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع إِذَا تَجَهَّزَ إِلَى مَكَّةَ قَالَ لِأَهْلِهِ إِيَّاكُمْ أَنْ تَجْعَلُوا فِي زَادِنَا شَيْئاً مِنَ الطِّيبِ وَ لَا الزَّعْفَرَانِ نَأْكُلُهُ أَوْ نَطْعَمُهُ.

******

ترجمه:

حضرت سجاد * وقتی عازم مکه می شدند به خانواده خود می فرمودند : مبادا چیزخوش بویا زعفران با سفرما قراردهید که بخوریم یا آنرا اطعام کنیم .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٤٢ - رقم الحديث الباب: ١٩]

١٦٧٤٢- ١٩- (٦) قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع يُكْرَهُ مِنَ الطِّيبِ أَرْبَعَةُ أَشْيَاءَ لِلْمُحْرِمِ الْمِسْكُ وَ الْعَنْبَرُ وَ الزَّعْفَرَانُ وَ الْوَرْسُ وَ كَانَ يَكْرَهُ مِنَ الْأَدْهَانِ الطَّيِّبَةَ الرِّيحِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ وَ عَلَى حُكْمِ الْكَافُورِ فِي غُسْلِ

١- التهذيب ٥- ٢٩٩- ١٠١٤، و الاستبصار ٢- ١٧٩- ٥٩٧.

٢- التهذيب ٥- ٢٩٩- ١٠١٥، و الاستبصار ٢- ١٨٠- ٥٩٨.

٣- الفقيه ٢- ٣٥١- ٢٦٦٧.

٤- الحجّ ٢٢- ٢٩.

٥- الفقيه ٢- ٣٥٠- ٢٦٦٠.

٦- الفقيه ٢- ٣٥٠- ٢٦٦١.

الْمَيِّتِ (١) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ هُنَا (٢) وَ فِي الْكَفَّارَاتِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى (٣).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : برمحرم ازبوی خوش چهار چیز کراهت دارد مشک /عنبر/زعفران /ورس وازروغنها آنها که خوش بوهستند .

١٩- بَابُ جَوَازِ اسْتِعْمَالِ الْمُحْرِمِ الطِّيبَ فِي الضَّرُورَةِ كَالسَّعُوطِ لِمُدَاوَاةِ الْمَرِيضِ وَ وُجُوبِ الْكَفَّارَةِ فِيهِ

اشارة

(٤) ١٩ بَابُ جَوَازِ اسْتِعْمَالِ الْمُحْرِمِ الطِّيبَ فِي الضَّرُورَةِ كَالسَّعُوطِ لِمُدَاوَاةِ الْمَرِيضِ وَ وُجُوبِ الْكَفَّارَةِ فِيهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٤٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٤٣- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ وَ كَانَتْ عَرَضَتْ لَهُ رِيحٌ فِي وَجْهِهِ مِنْ عِلَّةٍ أَصَابَتْهُ وَ هُوَ مُحْرِمٌ قَالَ فَقُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ الطَّبِيبَ الَّذِي يُعَالِجُنِي وَصَفَ لِي سَعُوطاً فِيهِ مِسْكٌ فَقَالَ اسْتَعِطْ بِهِ.

******

ترجمه:

از اسماعیل بن جابر نقل شده است که بادی در صورتش از بیماری ای که به او رسیده بود، ظاهر شد و او در حال احرام بود. او گفت: "به ابوعبدالله (علیه السلام) گفتم که طبیبی که مرا معالجه می کند، دارویی به نام سعوط که در آن مشک وجود دارد برای من تجویز کرده است." پس ایشان (علیه السلام) فرمودند: "با آن دارو بینی را بخور (یا آن دارو را استفاده کن)."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٤٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٧٤٤- ٢- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ السَّعُوطِ لِلْمُحْرِمِ وَ فِيهِ طِيبٌ فَقَالَ لَا بَأْسَ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى الضَّرُورَةِ لِمَا مَرَّ (٧) وَ يُمْكِنُ حَمْلُهُ عَلَى غَيْرِ الْأَنْوَاعِ الْمُحَرَّمَةِ.

******

ترجمه:

اسماعیل درمورد سعوط برای محرم سوال کردم با اینکه معطراست فرمودند : اشکالی ندارد .

١- تقدم فى الباب ١٣ من أبواب غسل الميت، و فى الحديث ٥ من الباب ١٧ من أبواب أقسام الحجّ، و فى الحديث ٢ من الباب ١٨ من أبواب المواقيت، و فى الباب ١٦ و فى الحديث ٢ من الباب ٥٢ من أبواب الاحرام.

٢- يأتى فى البابين ١٩ و ٢٧، و فى الحديث ١ من الباب ٢٩ و فى الحديثين ١ و ٤ من الباب ٣٠ و فى الأبواب ٣٣ و ٤٠ و ٤٣ و فى الحديث ٣ من الباب ٤٩ من هذه الأبواب.

٣- يأتى فى الباب ٤ من أبواب بقية كفّارات الاحرام، و فى الأحاديث ١- ٦ من الباب ١٣ و فى الباب ١٤ من أبواب الحلق و التقصير، و فى الحديثين ٢ و ٣ من الباب ١ من أبواب زيارة البيت.

٤- الباب ١٩ فيه ٣ أحاديث.

٥- التهذيب ٥- ٢٩٨- ١٠١٢، و الاستبصار ٢- ١٧٩- ٥٩٥.

٦- التهذيب ٥- ٢٩٨- ١٠١١، و الاستبصار ٢- ١٧٩- ٥٩٤.

٧- مر فى الحديث ١ من هذا الباب.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٤٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٧٤٥- ٣- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ إِذَا اضْطُرَّ إِلَى سَعُوطٍ فِيهِ مِسْكٌ مِنْ رِيحٍ تَعْرِضُ لَهُ فِي وَجْهِهِ وَ عِلَّةٍ تُصِيبُهُ فَقَالَ اسْتَعِطْ بِهِ.

وَ رَوَاهُ فِي الْمُقْنِعِ (٢) أَيْضاً عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ وَ عَلَى وُجُوبِ الْكَفَّارَةِ بِهِ (٣) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٤).

******

ترجمه:

اسماعیل بن جابر از ابا عبدالله (علیه السلام) درباره محرم که مجبور به استفاده از دارویی به نام سعوط که در آن مشک وجود دارد به دلیل بادی که در صورتش ظاهر شده و بیماری ای که به او رسیده، پرسید. پس ایشان (علیه السلام) فرمودند: "با آن دارو بینی را بخور (یا آن دارو را استفاده کن)."

۲۰- بَابُ جَوَازِ شَمِّ الْمُحْرِمِ الطِّيبَ مِنْ رِيحِ الْعَطَّارِينَ بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ

اشارة

(۵) ۲۰ بَابُ جَوَازِ شَمِّ الْمُحْرِمِ الطِّيبَ مِنْ رِيحِ الْعَطَّارِينَ بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٤٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٤٦- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَا بَأْسَ بِالرِّيحِ الطَّيِّبَةِ فِيمَا بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- مِنْ رِيحِ الْعَطَّارِينَ وَ لَا يُمْسِكُ عَلَى أَنْفِهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ (۷)

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ

۱- الفقیه ۲- ۳۵۱- ۲۶۶۹، الفقیه ۲- ۳۵۱- ۲۶۶۹.

۲- المقنع- ۷۳.

۳- تقدم ما یدلّ علی ذلک عموما فی الأحادیث ٦ و ۹ و ۱۱ و خصوصا الحدیث ۸ من الباب ۱۸ من هذه الأبواب.

٤- یأتی فی الحدیثین ٥ و ٦ من الباب ٤ من أبواب بقیة کفّارات الاحرام.

٥- الباب ۲۰ فیه حدیث واحد.

٦- التهذیب ٥- ۳۰۰- ۱۰۱۸، و الاستبصار ۲- ۱۸۰- ٥۹۹.

۷- الفقیه ۲- ۳٥۲- ۲٦۷۱.

الْحَکَمِ (۱).

******

ترجمه:

هشام بن حکم از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل کرده است که فرمود: شنیدم که ایشان می فرمودند: "اشکالی ندارد به بوی خوش (عطر) در فاصله بین صفا و مروه، از بوی عطرفروشان، و نباید بینی خود را بگیرد."

۲۱- بَابُ جَوَازِ شَمِّ الْمُحْرِمِ خَلُوقَ الْکَعْبَةِ وَ خَلُوقَ الْقَبْرِ وَ جَوَازِ تَرْکِهِ غَسْلَهُمَا عَنِ الثَّوْبِ

اشارة

(۲) ۲۱ بَابُ جَوَازِ شَمِّ الْمُحْرِمِ خَلُوقَ الْکَعْبَةِ وَ خَلُوقَ الْقَبْرِ وَ جَوَازِ تَرْکِهِ غَسْلَهُمَا عَنِ الثَّوْبِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٧٤٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٤٧- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ خَلُوقِ الْكَعْبَةِ- يُصِيبُ ثَوْبَ الْمُحْرِمِ قَالَ لَا بَأْسَ وَ لَا يَغْسِلُهُ فَإِنَّهُ طَهُورٌ.

******

ترجمه:

ابی عمیر از عبدالله بن سنان نقل کرده است که گفت: از ابا عبدالله (علیه السلام) درباره خَلوق (عطر) کعبه که به لباس محرم می رسد، پرسیدم. ایشان فرمودند: "اشکالی ندارد و آن را نشوید، زیرا آن پاک است."

[رقم الحديث الكلی: ١٦٧٤٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٧٤٨- ٢- (٤) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع الْمُحْرِمُ يُصِيبُ ثِيَابَهُ الزَّعْفَرَانُ مِنَ الْكَعْبَةِ قَالَ لَا يَضُرُّهُ وَ لَا يَغْسِلُهُ.

******

ترجمه:

ازيَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ نقل شده است که او از ابا عبدالله (علیه السلام) درباره مردی که زعفران کعبه به لباسش برسد در حالی که محرم است، پرسید. ایشان فرمودند: "اشکالی ندارد وشستن آنهم لازم نیست .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٧٤٩ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٧٤٩- ٣- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ خَلُوقِ الْكَعْبَةِ- وَ خَلُوقِ الْقَبْرِ يَكُونُ فِي ثَوْبِ الْإِحْرَامِ فَقَالَ لَا بَأْسَ بِهِمَا هُمَا طَهُورَانِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

ازحماد بن عثمان نقل شده است که او از ابا عبدالله (علیه السلام) درباره مردی که زعفران کعبه وزعفران قبربه لباسش برسد در حالی که محرم است، پرسید. ایشان فرمودند: "اشکالی ندارد و آنها پاک است

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٥٠ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٧٥٠- ٤- (٧) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَمَاعَةَ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يُصِيبُ ثَوْبَهُ زَعْفَرَانُ الْكَعْبَةِ وَ هُوَ مُحْرِمٌ فَقَالَ لَا بَأْسَ بِهِ وَ هُوَ طَهُورٌ

١- الكافى ٤- ٣٥٤- ٥.

٢- الباب ٢١ فيه ٥ أحاديث.

٣- التهذيب ٥- ٦٩- ٢٢٥.

٤- التهذيب ٥- ٦٩- ٢٢٦.

٥- الفقيه ٢- ٣٣٨- ٢٦١٢.

٦- التهذيب ٥- ٢٩٩- ١٠١٦.

۷- الفقیه ۲- ۳۳۸- ۲۶۱۳.

فَلَا تَتَّقِهِ أَنْ یُصِیبَکَ.

******

ترجمه:

از سماعه نقل شده است که او از ابا عبدالله (علیه السلام) درباره مردی که زعفران کعبه به لباسش برسد در حالی که محرم است، پرسید. ایشان فرمودند: "اشکالی ندارد و آن پاک است

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۵۱ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۶۷۵۱- ۵- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سُئِلَ عَنْ خَلُوقِ الْکَعْبَةِ لِلْمُحْرِمِ أَ یُغْسَلُ مِنْهُ الثَّوْبُ قَالَ لَا هُوَ طَهُورٌ ثُمَّ قَالَ إِنَّ بِثَوْبِی مِنْهُ لَطْخاً.

******

ترجمه:

از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که از ایشان درباره خَلوق (عطر) کعبه برای محرم پرسیدند که آیا باید لباس از آن شسته شود؟ ایشان فرمودند: "نه، آن پاک است." سپس فرمودند: "همانا در لباس من نیز از آن لکه ای هست.

۲۲- بَابُ جَوَازِ غَسْلِ الْمُحْرِمِ الطِّیبَ وَ مَسْحِهِ بِیَدِهِ مِنْ غَیْرِ شَمٍّ

اشارة

(۲) ۲۲ بَابُ جَوَازِ غَسْلِ الْمُحْرِمِ الطِّيبَ وَ مَسْحِهِ بِيَدِهِ مِنْ غَيْرِ شَمٍّ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۷۵۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۷۵۲- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يَغْسِلَ الرَّجُلُ الْخَلُوقَ عَنْ ثَوْبِهِ وَ هُوَ مُحْرِمٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اشكالى ندارد كه محرم خلوق را با شستن ازلباس خود برطرف كند .

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۷۵۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۶۷۵۳- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِي مُحْرِمٍ أَصَابَهُ طِيبٌ فَقَالَ لَا بَأْسَ أَنْ يَمْسَحَهُ بِيَدِهِ أَوْ يَغْسِلَهُ.

******

ترجمه:

ازيكى ازدوامام عليهما السلام درمورد محرمى كه چيزمعطرى به اورسيده فرمودند : اشكالى ندارد به آن دست بمالد (تا برطرف شود)يا آنرا بشويد .

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۷۵٤ - رقم الحديث الباب: ۳]

١٦٧٥٤- ٣- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي الْمُحْرِمِ يُصِيبُ ثَوْبَهُ الطِّيبُ قَالَ لَا بَأْسَ بِأَنْ يَغْسِلَهُ بِيَدِ نَفْسِهِ.

******

ترجمه:

ازحضرت صادق * : درمورد محرمی که لباسش به ماده معطری رسیده فرمودند : اشکالی ندارد که خوش شخصا بشوید .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٥٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٧٥٥- ٤- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ

ص: ٤٥٠

١- الكافى ٤- ٣٤٢- ١٥.

٢- الباب ٢٢ فيه ٤ أحاديث.

٣- الفقيه ٢- ٣٥١- ٢٦٦٩، و أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ٢٣ من هذه الأبواب.

٤- التهذيب ٥- ٢٩٩- ١٠١٧.

٥- الكافى ٤- ٣٥٤- ٨.

٦- الكافى ٤- ٣٥٥- ١٥، و أورده فى الحديث ٧ من الباب ٤ من أبواب بقية كفّارات الاحرام.

مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يَمَسُّ الطِّيبَ وَ هُوَ نَائِمٌ لَا يَعْلَمُ قَالَ يَغْسِلُهُ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ شَيْ ءٌ وَ عَنِ الْمُحْرِمِ يَدْهُنُهُ الْحَلَالُ بِالدُّهْنِ الطَّيِّبِ وَ الْمُحْرِمُ لَا يَعْلَمُ مَا عَلَيْهِ قَالَ يَغْسِلُهُ أَيْضاً وَ لْيَحْذَرْ.

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل کرده است که گفت: از ایشان درباره محرم که در حال خواب به عطری دست بزند و نداند، پرسیدم. ایشان فرمودند: "آن را بشوید و چیزی بر او نیست." و درباره محرم که شخصی حلال او را با روغن خوشبو چرب کند و محرم نداند، چه حکمی دارد، پرسیدم. ایشان فرمودند: "آن را نیز بشوید و باید احتیاط کند."

۲۳- بَابُ جَوَازِ اسْتِعْمَالِ الْمُحْرِمِ لِلْحِنَّاءِ وَ كَرَاهَتِهِ لِلْمَرْأَةِ إِذَا أَرَادَتِ الْإِحْرَامَ

اشارة

(۱) ۲۳ بَابُ جَوَازِ اسْتِعْمَالِ الْمُحْرِمِ لِلْحِنَّاءِ وَ كَرَاهَتِهِ لِلْمَرْأَةِ إِذَا أَرَادَتِ الْإِحْرَامَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٥٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٥٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْحِنَّاءِ فَقَالَ إِنَّ الْمُحْرِمَ لَيَمَسُّهُ وَ يُدَاوِي بِهِ بَعِيرَهُ وَ مَا هُوَ بِطِيبٍ وَ مَا بِهِ بَأْسٌ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل کرده است که گفت: از ایشان درباره حنا پرسیدم. ایشان فرمودند: "محرم آن را لمس می کند و با آن شتر خود را درمان می کند و آن عطر (خوشبوکننده) نیست و اشکالی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۵۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۷۵۷- ۲- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ الْکِنَانِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ امْرَأَةٍ خَافَتِ الشُّقَاقَ (٦) فَأَرَادَتْ أَنْ تُحْرِمَ هَلْ تَخْضِبُ یَدَهَا بِالْحِنَّاءِ قَبْلَ ذَلِکَ قَالَ مَا یُعْجِبُنِی أَنْ تَفْعَلَ.

ص: ٤٥١

۱- الباب ۲۳ فیه حدیثان.

۲- الکافی ٤- ٣٥٦- ١٨، و أورد ذیله عن الفقیه فی الحدیث ۱ من الباب ۲۲ من هذه الأبواب.

۳- الفقیه ۲- ۳۵۱- ۲٦٦٨.

٤- التهذیب ٥- ۳۰۰- ۱۰۱۹، و الاستبصار ۲- ۱۸۱- ٦۰۰.

٥- التهذیب ٥- ۳۰۰- ۱۰۲۰، و الاستبصار ۲- ۱۸۱- ٦۰۱.

٦- الشقاق- داء یصیب الید و الرجل فتتشققان منه. (مجمع البحرین- شقق- ٥- ۱۹٥).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ (۱).

******

ترجمه:

ابی صباح کنانی از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل کرده است که گفت: از ایشان درباره زنی که از بیماری شقاق (بیماری ای که دست را درگیر می کند) می ترسد و می خواهد احرام ببندد، پرسیدم که آیا می تواند قبل از آن دستش را با حنا خضاب کند؟ ایشان فرمودند: "من دوست ندارم که او این کار را انجام دهد."

٢٤- بَابُ أَنَّهُ يَجِبُ عَلَى الْمُحْرِمِ أَنْ يُمْسِكَ عَلَى أَنْفِهِ مِنَ الرَّائِحَةِ الطَّيِّبَةِ وَ لَا يَجُوزُ لَهُ أَنْ يُمْسِكَ عَلَى أَنْفِهِ مِنَ الرَّائِحَةِ الْكَرِيهَةِ

اشارة

(٢) ٢٤ بَابُ أَنَّهُ يَجِبُ عَلَى الْمُحْرِمِ أَنْ يُمْسِكَ عَلَى أَنْفِهِ مِنَ الرَّائِحَةِ الطَّيِّبَةِ وَ لَا يَجُوزُ لَهُ أَنْ يُمْسِكَ عَلَى أَنْفِهِ مِنَ الرَّائِحَةِ الْكَرِيهَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٥٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٥٨- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ جَمِيعاً عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُحْرِمُ يُمْسِكُ عَلَى أَنْفِهِ مِنَ الرِّيحِ الطَّيِّبَةِ وَ لَا يُمْسِكُ عَلَى أَنْفِهِ مِنَ الرِّيحِ الْخَبِيثَةِ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ مِنَ الرِّيحِ الْمُنْتِنَةِ (٤).

وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از ابو عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند: محرم باید دست را از بوی خوشبو نگه دارد و نباید دست را از بوی ناخوشایند نگه دارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۵۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۷۵۹- ۲- (۶) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَمَسَّ شَیْئاً مِنَ الطِّیبِ (۷) فِی إِحْرَامِکَ (۸) وَ أَمْسِکْ عَلَی أَنْفِکَ مِنَ الرَّائِحَةِ الطَّیِّبَةِ (وَ لَا تُمْسِکْ عَلَیْهِ مِنَ

ص: ۴۵۲

۱- الفقیه ۲- ۳۴۹- ۲۶۵۹.

۲- الباب ۲۴ فیه ۳ أحادیث.

۳- الفقیه ۲- ۳۵۲- ۲۶۷۰.

۴- الکافی ۴- ۳۵۴- ۴.

۵- الکافی ۴- ۳۵۴- ۵.

۶- الکافی ۴- ۳۵۳- ۱، و أورده عن التهذیب فی الحدیث ۱۰ و تمامه فی الحدیث ۵ من الباب ۱۸ من هذه الأبواب.

۷- فی المصدر زیادة- و لا من الدهن.

۸- فی المصدر زیادة- و اتق الطیب فی طعامک.

الرَّائِحَةِ الْمُنْتِنَةِ) (۱) الْحَدِیثَ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ وَ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از ابو عبدالله (علیه السلام) نقل کرد که فرمودند: در حال احرام، هیچ چیزی از عطر نگیر و دست از بوی خوشبو نگه دار، (و همچنین از بوی ناخوشایند نگه ندار).

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۶۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۶۷۶۰- ۳- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ وَ النَّضْرِ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُحْرِمُ إِذَا مَرَّ عَلَی جِیفَةٍ فَلَا یُمْسِکْ عَلَی أَنْفِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : محرم وقتی ازکنارمرداررد می شود نباید جلو بینی خود را بگیرد .

۲۵- بَابُ جَوَازِ شَمِّ الْمُحْرِمِ الْإِذْخِرَ۶۱۱۳ وَ الْقَیْصُومَ ۶۱۱۴ وَ الْخُزَامَی ۶۱۱۵ وَ الشِّیحَ ۶۱۱۶ وَ أَشْبَاهَهُ مِنَ الرَّیَاحِینِ عَلَی کَرَاهِیَةٍ فِی الشَّمِّ وَ الْمَسِ

اشارة

(٥) ٢٥ بَابُ جَوَازِ شَمِّ الْمُحْرِمِ الْإِذْخِرَ (٦) وَ الْقَيْصُومَ (٧) وَ الْخُزَامَى (٨) وَ الشِّيحَ (٩) وَ أَشْبَاهَهُ مِنَ الرَّيَاحِينِ عَلَى كَرَاهِيَةٍ فِي الشَّمِّ وَ الْمَسِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٦١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٦١- ١- (١٠) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا بَأْسَ أَنْ تَشَمَّ الْإِذْخِرَ وَ الْقَيْصُومَ وَ الْخُزَامَى وَ الشِّيحَ وَ أَشْبَاهَهُ وَ أَنْتَ مُحْرِمٌ.

ص: ٤٥٣

١- فى المصدر- و لا تمسک عنه من الريح المنتنة.

٢- التهذيب ٥- ٣٠٥- ١٠٣٩.

٣- التهذيب ٥- ٣٠٥- ١٠٤٠.

٤- تقدم فى البابين ١٨ و ٢٠ من هذه الأبواب. و يأتى ما يدلّ عليه فى الباب ٢٦ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٢٥ فيه ٤ أحاديث.

٦- الإذخر: نبات عريض الأوراق طيب الرائحة. (مجمع البحرين- ذخر- ٣- ٢٠٦).

٧- القيصوم- نبت برى طيب الرائحة. (مجمع البحرين- قصم- ٦- ١٣٩).

٨- الخزامى- نبت برى طيب الريح له ورد كورد البنفسج. (مجمع البحرين- خزم- ٦- ٥٧).

٩- الشيح: نبت برى رائحته طيبة. (مجمع البحرين- شيح- ٢- ٣٨١).

١٠- التهذيب ٥- ٣٠٥- ١٠٤١.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ (١)

وَ

رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: لَا بَأْسَ وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (٢)

******

ترجمه:

معاویه بن عمار گفت: ابو عبدالله (علیه السلام) گفت: هیچ ایرادی ندارد که اذخر، قیصوم، خزامی، شیح و مشابه آنها را بو کنی در حالی که در حال احرام هستی.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٦٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٧٦٢- ٢- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ (٤) عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَمَسُّ الْمُحْرِمُ شَيْئاً مِنَ الطِّيبِ وَ لَا الرَّيْحَانَ وَ لَا يَتَلَذَّذُ بِهِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : محرم نباید عطروگیاهان معطررا لمس کندوازآنها لذت ببرد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٦٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٧٦٣- ٣- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَا تَمَسَّ رَيْحَاناً وَ أَنْتَ مُحْرِمٌ الْحَدِيثَ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درحال احرام نباید هیچ گیاه خوش بوی را لمس کنی .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٦٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٧٦٤- ٤- (٧) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ حَرِیزٍ (٨) قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ

ص: ٤٥٤

١- الفقیه ٢- ٣٥٢- ٢٦٧٢.

٢- الکافی ٤- ٣٥٥- ١٤.

٣- التهذیب ٥- ٢٩٧- ١٠٠٧، و الاستبصار ٢- ١٧٨- ٥٩١، و أورده بتمامه فی الحدیث ١١ من الباب ١٨ من هذه الأبواب.

٤- فی التهذیبین زیادة- عن عبد الرحمن و هو الموافق للحدیث ١١ من الباب ١٨ من هذه الأبواب.

٥- التهذیب ٥- ٣٠٧- ١٠٤٨، و أورده بتمامه فی الحدیث ٣، و صدره فی الحدیث ١٠ من الباب ١٨ و ذیله فی الحدیث ١ من الباب ٥٨ من هذه الأبواب.

٦- الکافی ٤- ٣٥٥- ١٢.

٧- المحاسن- ٣١٨- ٤٣، و أورده بتمامه فی الحدیث ١٤ من الباب ٢٣ من أبواب ما یمسک عنه الصائم.

۸- فی المصدر- رفعه عن حریز.

یَشَمُّ الرَّیْحَانَ قَالَ لَا.

******

ترجمه:

حریز: ازحضرت صادق * پرسیدم آیا محرم می تواند ریحان را بوکند ؟ فرمودند : خیر

۲۶- بَابُ جَوَازِ أَکْلِ الْمُحْرِمِ التُّفَّاحَ وَ الْأُتْرُجَّ وَ النَّبْقَ وَ نَحْوَهُ مِمَّا طَابَ رِیحُهُ وَ یُمْسِکُ عَلَی أَنْفِهِ

اشارة

(۱) ۲۶ بَابُ جَوَازِ أَکْلِ الْمُحْرِمِ التُّفَّاحَ وَ الْأُتْرُجَّ وَ النَّبْقَ وَ نَحْوَهُ مِمَّا طَابَ رِیحُهُ وَ یُمْسِکُ عَلَی أَنْفِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۶۵ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۶۷۶۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ أَبِی عُمَیْرٍ عَنِ التُّفَّاحِ وَ الْأُتْرُجِّ وَ النَّبْقِ وَ مَا طَابَ رِیحُهُ قَالَ تُمْسِکُ عَنْ شَمِّهِ وَ تَأْکُلُهُ.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ تُمْسِکُ عَنْ شَمِّهِ وَ لَمْ یَرْوِ فِیهِ شَیْئاً (۳)

******

ترجمه:

علی بن مهزیار گفت: از ابن ابی عمیر درباره سیب، ترنج، سدر و چیزهایی که بوی خوشی دارند، پرسیدم. او گفت: از بو کردنشان خودداری می کنی و آنها را می خوری.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٦٦ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٧٦٦- ٢- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يَأْكُلُ الْأُتْرُجَّ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ لَهُ لَهُ رَائِحَةٌ طَيِّبَةٌ قَالَ الْأُتْرُجُّ طَعَامٌ لَيْسَ هُوَ مِنَ الطِّيبِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَمَّارٍ السَّابَاطِيِّ مِثْلَهُ (٥) أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى مَنْ أَمْسَكَ عَلَى أَنْفِهِ لِمَا مَضَى (٦) وَ يَأْتِي (٧).

******

ترجمه:

عَمَّارِ بْنِ مُوسَى : ازحضرت صادق * سوال کردم آیا محرم می تواند ترنج بخورد ؟ فرمودند : بله عرض کردم بوی خوشی دارد . فرمودند : ترنج خوراکی است نه بوی خوش

١- الباب ٢٦ فیه ٣ أحادیث.

٢- الکافی ٤- ٣٥٦- ١٦.

٣- الفقيه ٢- ٣٥٢- ٢٦٧٢.

٤- الكافى ٤- ٣٥٦- ١٧، و أورد صدره عن التهذيب فى الحديث ٣ من الباب ٩٢ من هذه الأبواب.

٥- التهذيب ٥- ٣٠٦- ١٠٤٣، و الاستبصار ٢- ١٨٣- ٦٠٧.

٦- مضى فى الحديث ١ من هذا الباب.

٧- يأتى فى الحديث ٣ من هذا الباب.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٦٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٧٦٧- ٣- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ التُّفَّاحِ وَ الْأُتْرُجِّ وَ النَّبْقِ وَ مَا طَابَ رِيحُهُ فَقَالَ يُمْسِكُ عَلَى شَمِّهِ وَ يَأْكُلُهُ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ مِثْلَهُ (٢) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣).

******

ترجمه:

ابن ابى عمير: ازحضرت صادق * درباره سيب، ترنج، سدر و چيزهايى كه بوى خوشى دارند، پرسيدم. او گفت: از بو كردنشان خودداری می كنى و آنها را می خورى.

٢٧- بَابُ جَوَازِ غَسْلِ الْمُحْرِمِ يَدَهُ بِالْأُشْنَانِ إِذَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ طِيبٌ عَلَى كَرَاهِيَةٍ إِنْ كَانَ فِيهِ إِذْخِرٌ

اشارة

(٤) ٢٧ بَابُ جَوَازِ غَسْلِ الْمُحْرِمِ يَدَهُ بِالْأُشْنَانِ (٥) إِذَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ طِيبٌ عَلَى كَرَاهِيَةٍ إِنْ كَانَ فِيهِ إِذْخِرٌ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٧٦٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٦٨- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ أَبِی الْمَغْرَاءِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَغْسِلُ يَدَهُ بِالْأُشْنَانِ قَالَ كَانَ أَبِی يَغْسِلُ يَدَهُ بِالْحُرُضِ (٧) الْأَبْيَضِ.

******

ترجمه:

ابی المغراء گفت: از ابو عبدالله (علیه السلام) درباره محرم که دست خود را با اُشنان (نوعی شوینده) بشوید، پرسیدم. امام فرمودند: پدرم دست خود را با حرض سفید (نوعی شوینده) می شستند .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٧٦٩ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٧٦٩- ٢- (٨) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ الْأُشْنَانُ فِيهِ الطِّيبُ فَأَغْسِلُ بِهِ يَدَیَّ وَ أَنَا

١- التهذيب ٥- ٣٠٥- ١٠٤٢.

٢- الاستبصار ٢- ١٨٣- ٦٠٦.

٣- تقدم فی الحديث ١ من الباب ٢٣ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٢٧ فيه ٣ أحاديث.

٥- الأشنان- نبات بری يغسل به نافع للجرب و الحكة. (القاموس المحيط- أشن- ٤- ١٩٦).

٦- الکافی ٤- ٣٥٥- ١٣.

٧- الحرض- الأشنان. (القاموس المحیط- حرض- ٢- ٣٢٧).

٨- الکافی ٤- ٣٥٤- ٧، و أورده فی الحدیث ٨ من الباب ٤ من أبواب بقیة کفّارات الاحرام.

مُحْرِمٌ قَالَ إِذَا أَرَدْتُمُ الْإِحْرَامَ فَانْظُرُوا مَزَاوِدَكُمْ فَاعْزِلُوا مَا (١) لَا تَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ وَ قَالَ تَصَدَّقْ بِشَيْ ءٍ كَفَّارَةً لِلْأُشْنَانِ الَّذِی غَسَلْتَ بِهِ یَدَکَ.

******

ترجمه:

حسن بن زیاد از ابو عبدالله (علیه السلام) نقل کرد: به او گفتم: اُشنان (نوعی گیاه شوینده) که در آن عطر است، آیا می توانم در حالی که محرم هستم با آن دست هایم را بشویم؟ گفت: زمانی که می خواهید احرام ببندید، به وسایل خود نگاه کنید و آنچه را که نیاز ندارید جدا کنید. و گفت: به عنوان کفاره برای اُشنانی که با آن دست هایت را شستی، صدقه ای بده.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٧٠ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٧٧٠- ٣- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ سُفْیَانَ أَنَّهُ كَتَبَ إِلَی أَبِی الْحَسَنِ ع الْمُحْرِمُ یَغْسِلُ یَدَهُ بِأُشْنَانٍ فِیهِ إِذْخِرٌ فَكَتَبَ لَا أُحِبُّهُ لَکَ.

******

ترجمه:

ابراهیم بن سفیان نقل کرده که او به ابو الحسن (علیه السلام) نوشت: آیا محرم می تواند دست خود را با اُشنان (نوعی شوینده) که در آن اذخر (گیاه خوشبو) است، بشوید؟ امام نوشتند: من این را برای تو دوست ندارم.

٢٨- بَابُ كَرَاهَةِ نَوْمِ الْمُحْرِمِ عَلَى فِرَاشٍ أَصْفَرَ وَ كَذَا الْمِرْفَقَةُ

اشارة

(٣) ٢٨ بَابُ كَرَاهَةِ نَوْمِ الْمُحْرِمِ عَلَى فِرَاشٍ أَصْفَرَ وَ كَذَا الْمِرْفَقَةُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٧١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٧١- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ عِمْرَانَ الْحَلَبِيِّ عَنِ الْمُعَلَّى أَبِي عُثْمَانَ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كُرِهَ أَنْ يَنَامَ الْمُحْرِمُ عَلَى فِرَاشٍ أَصْفَرَ أَوْ عَلَى مِرْفَقَةٍ صَفْرَاءَ.

******

ترجمه:

معلى بن خنيس از ابو عبدالله (عليه السلام) نقل كرد: مكروه است كه شخص محرم بر روى تشك زرد يا بالش زرد بخوابد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٧٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٧٧٢- ٢- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: وَ أَكْرَهُ (٦) لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَنَامَ عَلَى الْفِرَاشِ الْأَصْفَرِ وَ الْمِرْفَقَةِ الصَّفْرَاءِ (٧).

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ مِثْلَهُ إِلَی قَوْلِهِ وَ الْمِرْفَقَةِ (۸)

******

ترجمه:

عاصم از ابو عبدالله (علیه السلام) نقل کرد: مکروه است که شخص محرم بر روی تشک زرد یا بالش زرد بخوابد.

ص: ٤٥٧

۱- فی المصدر- الذی.

۲- الفقیه ۲- ۳۵۱- ۲٦٦٥.

۳- الباب ۲۸ فیه حدیثان.

٤- الکافی ٤- ۳۵۵- ۱۱.

۵- التهذیب ۵- ٦۸- ۲۲۱.

٦- فی المصدر- یکره.

۷- فی المصدر زیادة- و یکره الاحرام فی الثیاب الوسخة إلّا أن تغسل.

۸- الفقیه ۲- ۳٤۱- ۲٦۲۰.

۲۹- بَابُ تَحْرِیمِ الِادِّهَانِ عَلَی الْمُحْرِمِ

اشارة

(۱) ۲۹ بَابُ تَحْرِیمِ الِادِّهَانِ عَلَی الْمُحْرِمِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٧٧٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٧٣- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَدَّهِنْ حِينَ تُرِيدُ أَنْ تُحْرِمَ بِدُهْنٍ فِيهِ مِسْكٌ وَ لَا عَنْبَرٌ مِنْ أَجْلِ أَنَّ رَائِحَتَهُ تَبْقَى فِی رَأْسِکَ بَعْدَ مَا تُحْرِمُ وَ ادَّهِنْ بِمَا شِئْتَ مِنَ الدُّهْنِ حِينَ تُرِيدُ أَنْ تُحْرِمَ فَإِذَا أَحْرَمْتَ فَقَدْ حَرُمَ عَلَيْکَ الدُّهْنُ حَتَّى تُحِلَّ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٣)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ وَ عَبْدِ اللَّهِ ابْنَیْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ الْحَلَبِيِّ مِثْلَهُ (٤) وَ

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ لَا عَنْبَرٌ تَبْقَى رَائِحَتُهُ فِی رَأْسِکَ إِلَى أَنْ قَالَ حِينَ تُرِيدُ أَنْ تُحْرِمَ قَبْلَ الْغُسْلِ وَ بَعْدَهُ وَ ذَكَرَ الْبَاقِیَ مِثْلَهُ (٥).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجَوْهَرِيِّ مِثْلَهُ (٦) وَ كَذَا

١- الباب ٢٩ فيه ٤ أحاديث.

٢- الكافی ٤- ٣٢٩- ٢.

٣- التهذيب ٥- ٣٠٣- ١٠٣٢، و الاستبصار ٢- ١٨١- ٦٠٣.

٤- علل الشرائع- ٤٥١- ١.

٥- الكافی ٤- ٣٢٩- ١.

٦- الفقیه ٢- ٣١٠- ٢٥٤٠.

الشَّيْخُ (١)

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

حلبی از ابو عبدالله (علیه السلام) نقل کرد: وقتی می خواهی احرام ببندی، با روغنی که در آن مشک یا عنبر است، خود را چرب نکن، زیرا بوی آن بعد از احرام بستن در سرت باقی می ماند. با هر روغنی که می خواهی خود را چرب کن وقتی می خواهی احرام ببندی، پس هنگامی که احرام بستی، روغن بر تو حرام می شود تا زمانی که ازاحرام خارج شوی .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٧٧٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٧٧٤- ٢- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ فَضَالَةَ وَ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَمَسَّ شَيْئاً مِنَ الطِّيبِ وَ أَنْتَ مُحْرِمٌ وَ لَا مِنَ الدُّهْنِ الْحَدِيثَ وَ قَالَ فِی آخِرِهِ وَ يُكْرَهُ لِلْمُحْرِمِ الْأَدْهَانُ الطَّيِّبَةُ إِلَّا الْمُضْطَرَّ إِلَى الزَّيْتِ (٤) يَتَدَاوَى بِهِ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از ابو عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که گفت: در حالی که محرم هستی، هیچ چیز از عطر و نه از روغن تازه را لمس نکن. و در آخرش گفت: برای محرم استفاده از روغن های خوشبو مکروه است، مگر کسی که به روغن زیتون نیاز دارد و با آن درمان می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۷۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱٦۷۷۵- ۳- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ النَّخَعِيِّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَمَسَّ شَيْئاً مِنَ الطِّيبِ وَ لَا مِنَ الدُّهْنِ فِي إِحْرَامِكَ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درحال احرام هیچ چیز ازبوی خوش وروغن رالمس نکن

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۷۷٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱٦۷۷٦- ٤- (٦) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: يُكْرَهُ لِلْمُحْرِمِ الْأَدْهَانُ الطَّيِّبَةُ الرِّيحِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۷) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۸).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : مکروه برای محرم استفاده کردن ازروغن معطر .

١- التهذيب ٥- ٣٠٢- ١٠٣١.

٢- الاستبصار ٢- ١٨١- ٦٠٢.

٣- التهذيب ٥- ٣٠٤- ١٠٣٩، و أورده بتمامه فی الحدیث ٨ من الباب ١٨ و صدره فی الحدیث ٢ من الباب ٢٤ من هذه الأبواب.

٤- فی المصدر زیادة- أو شبهه.

٥- التهذیب ٥- ٢٩٧- ١٠٠٦، و الاستبصار ٢- ١٧٨- ٥٩٠، و أورده بتمامه فی الحدیث ٩ من الباب ١٨ من هذه الأبواب.

٦- التهذیب ٥- ٢٩٩- ١٠١٣، و الاستبصار ٢- ١٧٩- ٥٩٦، و أورده بتمامه فی الحدیث ١٤ من الباب ١٨ من هذه الأبواب.

٧- تقدم فی الحدیثین ٥ و ١٩ من الباب ١٨ من هذه الأبواب.

٨- یأتی فی الحدیثین ١ و ٤ من الباب ٣٠ من هذه الأبواب.

٣٠- بَابُ جَوَازِ الِادِّهَانِ قَبْلَ الْإِحْرَامِ بِمَا لَا يَبْقَى طِيبُهُ بَعْدَهُ

اشارة

(١) ٣٠ بَابُ جَوَازِ الِادِّهَانِ قَبْلَ الْإِحْرَامِ بِمَا لَا يَبْقَى طِيبُهُ بَعْدَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٧٧ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٧٧٧- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الرَّجُلُ يَدَّهِنُ بِأَيِّ دُهْنٍ شَاءَ إِذَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ مِسْكٌ وَ لَا عَنْبَرٌ وَ لَا زَعْفَرَانٌ وَ لَا وَرْسٌ قَبْلَ أَنْ يَغْتَسِلَ لِلْإِحْرَامِ قَالَ وَ لَا تُجَمِّرْ ثَوْباً لِإِحْرَامِكَ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از ابو عبدالله (علیه السلام) نقل کرد: مرد می تواند با هر روغنی که می خواهد خود را چرب کند، به شرطی که در آن مشک، عنبر، زعفران یا ورس نباشد، قبل از اینکه برای احرام غسل کند. و گفت: لباس احرام خود را با بخور خوشبو نکن.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٧٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٧٧٨- ٢- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ كَانَ لَا يَرَى بَأْساً بِأَنْ تَكْتَحِلَ الْمَرْأَةُ وَ تَدَّهِنَ وَ تَغْتَسِلَ بَعْدَ هَذَا كُلِّهِ لِلْإِحْرَامِ.

******

ترجمه:

از حریز از ابو عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که ایشان اشکالی نمی دیدند که زن سرمه بکشد، خود را چرب کند و بعد از همه این کارها برای احرام غسل کند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٧٩ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٧٧٩- ٣- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا بَأْسَ بِأَنْ يَدَّهِنَ الرَّجُلُ قَبْلَ أَنْ يَغْتَسِلَ لِلْإِحْرَامِ وَ بَعْدَهُ (٥) وَ كَانَ يَكْرَهُ الدُّهْنَ الْخَاثِرَ (٦) الَّذِي يَبْقَى.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم گفت: ابو عبدالله (علیه السلام) گفت: اشکالی ندارد که مرد قبل از غسل برای احرام و بعد از آن، خود را چرب کند. و ایشان روغن غلیظی که باقی می ماند را مکروه می دانستن

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٨٠ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٧٨٠- ٤- (٧) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ الْمُحْرِمِ يَدَّهِنُ

ص: ٤٦٠

١- الباب ٣٠ فيه ٧ أحاديث.

٢- الفقيه ٢- ٣١٠- ٢٥٣٩.

٣- الفقيه ٢- ٣١٠- ٢٥٤١.

٤- الكافى ٤- ٣٢٩- ٤.

٥- فى المصدر- أو بعده.

٦- الخاثر- ضد الرقيق، أى- الدهن الثخين. (الصحاح- خثر- ٢- ٦٤٢).

٧- الكافى ٤- ٣٣٠- ٥، و أورد صدره فى الحديث ١١ من الباب ١٤ من أبواب الاحرام.

بَعْدَ الْغُسْلِ قَالَ نَعَمْ فَادَّهَنَّا عِنْدَهُ بِسَلِيخَةِ بَانٍ (۱) وَ ذَكَرَ أَنَّ أَبَاهُ كَانَ يَدَّهِنُ بَعْدَ مَا يَغْتَسِلُ لِلْإِحْرَامِ وَ أَنَّهُ يَدَّهِنُ بِالدُّهْنِ مَا لَمْ يَكُنْ (۲) غَالِيَةً أَوْ دُهْناً فِيهِ مِسْكٌ أَوْ عَنْبَرٌ.

******

ترجمه:

ابی العلاء گفت: از ابو عبدالله (علیه السلام) درباره مرد محرم که بعد از غسل روغن بمالد، پرسیدم. گفت: بله، و ما نزد او با روغن بانی (نوعی روغن) خود را چرب کردیم و ذکر کرد که پدرش بعد از غسل برای احرام خود را چرب می کرد و اینکه او با روغن هایی که غالیه (عطر) یا روغنی که در آن مشک یا عنبر باشد، نباشد، خود را چرب می کرد.

[رقم الحديث الكلى: ۱٦۷۸۱ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱٦۷۸۱- ۵- (۳) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبَانٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ وَ فُضَيْلٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ كُلِّهِمْ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الطِّيبِ عِنْدَ الْإِحْرَامِ وَ الدُّهْنِ فَقَالَ كَانَ عَلِيٌّ ع لَا يَزِيدُ عَنِ السَّلِيخَةِ.

******

ترجمه:

از ابو عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که از ایشان درباره عطر و روغن هنگام احرام پرسیدند. ایشان فرمودند: علی (علیه السلام) بیشتر از سلیخه (نوعی روغن) استفاده نمی کرد.

[رقم الحديث الكلى: ۱٦۷۸۲ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٧٨٢- ٦- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: قَالَ لَهُ ابْنُ أَبِی یَعْفُورٍ مَا تَقُولُ فِی دُهْنَةٍ بَعْدَ الْغُسْلِ لِلْإِحْرَامِ فَقَالَ قَبْلُ وَ بَعْدُ وَ مَعَ لَیْسَ بِهِ بَأْسٌ قَالَ ثُمَّ دَعَا بِقَارُورَةِ بَانٍ سَلِیخَةٍ لَیْسَ فِیهَا شَیْ ءٌ فَأَمَرَنَا فَادَّهَنَّا مِنْهَا الْحَدِیثَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

هشام بن سالم گفت: ابن ابی یعفور به او گفت: چه می گویی درباره روغن مالی بعد از غسل احرام؟ او گفت: قبل و بعد و همراه آن اشکالی ندارد. سپس یک شیشه روغن بانی سلیخه (که در آن چیزی نبود) خواست و به ما دستور داد که با آن خود را چرب کنیم.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٨٣ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦٧٨٣- ٧- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدٍ الْحَلَبِیِّ أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنْ دُهْنِ الْحِنَّاءِ وَ الْبَنَفْسَجِ أَ نَدَّهِنُ بِهِ إِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُحْرِمَ فَقَالَ نَعَمْ.

ص: ٤٦١

١- سلیخة البان- نوع من العطر متکون من قشر شجر و دهن تمر البان. (مجمع البحرین- سلخ- ٢- ٤٣٤).

٢- فی نسخة زیادة- فیه (هامش المخطوط).

٣- الکافی ٤- ٣٢٩- ٣.

٤- التهذيب ٥- ٣٠٣- ١٠٣٤، و الاستبصار ٢- ١٨٢- ٦٠٥، و أورد صدره و ذيله فى الحديث ٤ من الباب ٨، و تمامه عن الكافى فى الحديث ١ من الباب ٨ من أبواب الاحرام.

٥- الفقيه ٢- ٣٠٨- ٢٥٣٧.

٦- التهذيب ٥- ٣٠٣- ١٠٣٣، و الاستبصار ٢- ١٨٢- ٦٠٤.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ أَيْضاً بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدٍ الْحَلَبِيِّ (١)

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى مَا لَا يَبْقَى بَعْدَ الْإِحْرَامِ وَ جَوَّزَ حَمْلَهُ عَلَى الضَّرُورَةِ وَ عَلَى مَا زَالَتْ رَائِحَتُهُ وَ اسْتَشْهَدَ بِحَدِيثِ هِشَامٍ وَ عَلَى مَا مَرَّ مِنْ عَدَمِ عُمُومِ تَحْرِيمِ الطِّيبِ لَا إِشْكَالَ فِيهِ (٢).

******

ترجمه:

از محمد حلبی نقل شده که او از امام درباره روغن حنا و بنفشه پرسید: آیا می توانیم با آن روغن مالی کنیم وقتی می خواهیم احرام ببندیم؟ امام فرمودند: بله.

می گویم: شیخ (طوسی) این را به مواردی حمل کرده که بعد از احرام بستن باقی نمی ماند و جایز دانسته که این روایت را به ضرورت یا به مواردی که بوی آن از بین رفته حمل کند و به حدیث هشام استشهاد کرده است. و در مورد عدم عمومیت تحریم عطر نیز که قبلاً گفته شد، اشکالی ندارد.

٣١- بَابُ جَوَازِ ادِّهَانِ الْمُحْرِمِ بِمَا لَيْسَ فِيهِ طِيبٌ كَالسَّمْنِ وَ الزَّيْتِ وَ الْإِهَالَةِ مَعَ الْحَاجَةِ وَ وَضْعِ الْمَرْتَكِ وَ التُّوتِيَاءِ عَلَى إِبْطَيْهِ لِرِيحِ الْعَرَقِ

اشارة

(٣) ٣١ بَابُ جَوَازِ ادِّهَانِ الْمُحْرِمِ بِمَا لَيْسَ فِيهِ طِيبٌ كَالسَّمْنِ وَ الزَّيْتِ وَ الْإِهَالَةِ (٤) مَعَ الْحَاجَةِ وَ وَضْعِ الْمَرْتَكِ (٥) وَ التُّوتِيَاءِ (٦) عَلَى إِبْطَيْهِ لِرِيحِ الْعَرَقِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٨٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٨٤- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا خَرَجَ بِالْمُحْرِمِ الْخُرَاجُ أَوِ الدُّمَّلُ فَلْيَبُطَّهُ وَ لْيُدَاوِهِ بِسَمْنٍ أَوْ زَيْتٍ.

******

ترجمه:

هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمودند: "اگر بر بدن مُحرِم (فرد در حال احرام) خُراج (آبسه) یا دُمّل (جوش) ظاهر شود، باید آن را بشکافد و با سمن (کره) یا زیت (روغن) درمان کند."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٨٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٧٨٥- ٢- (٨) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ مُحْرِمٍ تَشَقَّقَتْ يَدَاهُ قَالَ فَقَالَ يَدْهُنُهُمَا بِزَيْتٍ أَوْ سَمْنٍ أَوْ إِهَالَةٍ.

******

ترجمه:

مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق علیهما السلام) نقل می کند که فرمود: "از ایشان پرسیدم درباره ی مُحرِم (فرد در حال احرام) که دست هایش ترک خورده است. فرمودند: دست هایش را با زیت (روغن) یا سمن (کره) یا إهالة (پیِ حیوانی) چرب کند."

١- الفقيه ٢- ٣٤٩- ٢٦٥٧.

٢- مر فی الحدیثین ٤ و ٨ من الباب ١٨ و فی الباب ١٩ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٣١ فیه ٤ أحادیث.

٤- الاهالة- الشحم المذاب. (مجمع البحرین- أهل- ٥- ٣١٤).

٥- المرتک- یعرف بالمعاجم الطبیة ب (مرداسنج) و هو عقار طبی له أنواع کثیرة. (الجامع لمفردات الأدویة و الأغذیة ٤- ١٥٠).

٦- التوتیا- عقار طبی، و تفصیل ذکره و أنواعه و فوائده الطبیة فی (الجامع لمفردات الأدویة و الأغذیة ١- ١٤٣).

٧- التهذیب ٥- ٣٠٤- ١٠٣٦.

٨- التهذیب ٥- ٣٠٤- ١٠٣٧، و أورده فی الحدیث ٥ من الباب ٦٩ من هذه الأبواب.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٨٦ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٧٨٦- ٣- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَحْمَسِيِّ قَالَ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع سَعِيدُ بْنُ يَسَارٍ عَنِ الْمُحْرِمِ تَكُونُ بِهِ الْقَرْحَةُ أَوِ الْبَثْرَةُ أَوِ الدُّمَّلُ فَقَالَ اجْعَلْ عَلَيْهِ الْبَنَفْسَجَ (٢) وَ أَشْبَاهَهُ مِمَّا لَيْسَ فِيهِ الرِّيحُ الطَّيِّبَةُ.

******

ترجمه:

احمسی گفت: سعید بن یسار از امام صادق (ع) درباره ی مُحرِم (فرد در حال احرام) که دچار قرحه (زخم)، بثرة (تاول) یا دُمّل (جوش) می شود، پرسید. امام فرمود: "بر آن بنفشه (روغن بنفشه) و مانند آن بگذار، از چیزهایی که بوی خوش ندارند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٨٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٧٨٧- ٤- (٣) أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ الطَّبْرِسِيُّ فِي الْإِحْتِجَاجِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ صَاحِبِ الزَّمَانِ ع أَنَّهُ كَتَبَ إِلَيْهِ يَسْأَلُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ هَلْ يَجُوزُ لَهُ أَنْ يُصَيِّرَ عَلَى إِبْطَيْهِ الْمَرْتَكَ أَوِ التُّوتِيَاءَ لِرِيحِ الْعَرَقِ أَمْ لَا يَجُوزُ فَأَجَابَ ع يَجُوزُ ذَلِكَ وَ بِاللَّهِ التَّوْفِيقُ.

(٤)

******

ترجمه:

عبدالله بن جعفر الحمیری از صاحب الزمان (ع) نقل می کند که ایشان به او نوشت و پرسید: آیا برای مُحرِم (فرد در حال احرام) جایز است که زیر بغل های خود مرتک (نوعی ماده دارویی) یا توتیا (نوعی ماده معدنی) برای بوی عرق قرار دهد یا خیر؟ امام پاسخ دادند: "این کار جایز است و توفیق از جانب خداوند است."

٣٢- بَابُ تَحْرِيمِ الرَّفَثِ وَ الْفُسُوقِ وَ الْجِدَالِ عَلَى الْمُحْرِمِ وَ يُلَازِمُ التَّقْوَى وَ الذِّكْرَ وَ قِلَّةَ الْكَلَامِ إِلَّا بِخَيْرٍ

اشارة

(٥) ٣٢ بَابُ تَحْرِيمِ الرَّفَثِ وَ الْفُسُوقِ وَ الْجِدَالِ عَلَى الْمُحْرِمِ وَ يُلَازِمُ التَّقْوَى وَ الذِّكْرَ وَ قِلَّةَ الْكَلَامِ إِلَّا بِخَيْرٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٨٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٧٨٨- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ وَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى كُلِّهِمْ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا أَحْرَمْتَ فَعَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ ذِكْرِ اللَّهِ وَ قِلَّةِ الْكَلَامِ إِلَّا بِخَيْرٍ فَإِنَّ تَمَامَ الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ أَنْ يَحْفَظَ الْمَرْءُ لِسَانَهُ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلا رَفَثَ وَ لا فُسُوقَ وَ لا جِدالَ فِي الْحَجِّ (٧) فَالرَّفَثُ الْجِمَاعُ وَ الْفُسُوقُ الْكَذِبُ

ص: ٤٦٣

١- التهذيب ٥- ٣٠٣- ١٠٣٥، و أورده فى الحديث ٤ من الباب ٦٩ من هذه الأبواب.

٢- فى المصدر زيادة- أو الشيرج.

٣- الاحتجاج- ٤٩٠.

٤- و يأتى ما يدلّ على ذلك فى الحديث ٢ من الباب ٦٩ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٣٢ فيه ٩ أحاديث.

٦- التهذيب ٥- ٢٩٦- ١٠٠٣.

٧- البقرة ٢- ١٩٧.

وَ السِّبَابُ وَ الْجِدَالُ قَوْلُ الرَّجُلِ لَا وَ اللَّهِ وَ بَلَى وَ اللَّهِ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار گفت: امام صادق (ع) فرمود: "وقتی مُحرِم شدی، بر توست که تقوای خدا را پیشه کنی و به یاد خدا باشی و کم صحبت کنی، مگر به نیکی. زیرا تمامیت حج و عمره این است که انسان زبانش را جز از نیکی حفظ کند، همانطور که خداوند عز و جل فرموده است: 'پس کسی که در آن [ماه ها] حج را بر خود واجب گرداند، نباید در حج، رفث [نزدیکی جنسی] و فسوق [گناه] و جدال [نزاع و بحث] کند.' (بقره ۲:۱۹۷). پس رفث نزدیکی جنسی است، فسوق دروغ و ناسزا است، و جدال گفتن 'نه به خدا' و 'بلی به خدا' است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۷۸۹- ۲- (۱) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُوماتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِیهِنَّ الْحَجَّ فَلا رَفَثَ وَ لا فُسُوقَ وَ لا جِدالَ فِی الْحَجِّ (۲) فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَطَ عَلَی النَّاسِ شَرْطاً وَ شَرَطَ لَهُمْ شَرْطاً قُلْتُ فَمَا الَّذِی اشْتَرَطَ عَلَیْهِمْ وَ مَا الَّذِی اشْتَرَطَ لَهُمْ فَقَالَ أَمَّا الَّذِی اشْتَرَطَ عَلَیْهِمْ فَإِنَّهُ قَالَ الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُوماتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِیهِنَّ الْحَجَّ فَلا رَفَثَ وَ لا فُسُوقَ وَ لا جِدالَ فِی الْحَجِّ (۳) وَ أَمَّا الَّذِی شَرَطَ لَهُمْ فَإِنَّهُ قَالَ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِی یَوْمَیْنِ فَلا إِثْمَ عَلَیْهِ وَ مَنْ تَأَخَّرَ فَلا إِثْمَ عَلَیْهِ لِمَنِ اتَّقی (٤) قَالَ یَرْجِعُ لَا ذَنْبَ لَهُ الْحَدِیثَ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ (٥)

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ وَ الْحَلَبِیِّ جَمِیعاً عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ شَرَطَ لَهُمْ فَمَنْ وَفَی وَفَی اللَّهُ لَهُ (٦).

وَ رَوَاهُ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عُبَیْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِیٍّ الْحَلَبِیِّ (٧)

١- لم نعثر علیه فی التهذیب المطبوع، و أورد قطعة منه عن المعانی و کتب أخری فی الحدیث ١٤ من الباب ٣ من أبواب کفّارات الاستمتاع، و أخری فی الحدیث ٢ من الباب ١ و أخری فی الحدیث ٢ من الباب ٢ من أبواب بقیة کفّارات الاحرام.

٢- البقرة ٢- ١٩٧.

٣- البقرة ٢- ١٩٧.

٤- البقرة ٢- ٢٠٣.

٥- الکافی ٤- ٣٣٧- ١.

٦- الفقیه ٢- ٣٢٨- ٢٥٨٧.

٧- معانی الأخبار- ٢٩٤- ١.

وَ رَوَاهُ ابْنُ إِدْرِیسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ نَوَادِرِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ عَنْ عَبْدِ الْکَرِیمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

عبدالله حلبی از امام صادق (علیه السلام) نقل کرده که در حج فرمود: خداوند شرطی را بر مردم لازم شمرده و پاداش هم برای ایشان تعهّد نموده است پس هرکس که به آن شرط عمل کند، خداوند هم به تعهّدش وفا خواهدنمود عرض کردم: «شرطی که خدا بر ایشان نموده چیست؟ و چه پاداشی بر عهده گرفته است»؟ فرمود: آنچه شرط کرده که بر عهده ی آنان است، این است که فرموده: فَمَنْ فَرَضَ فِیهِنَّ الْحَجَّ فَلا رَفَثَ وَ لا فُسُوقَ وَ لا جِدالَ فِی الْحَجِّ و امّا آنچه به عنوان پاداش برای آنان

است، در دنباله ی همین آیات فرموده است: فَمَنْ تَعَجَّلَ فِی یَوْمَیْنِ فَلا إِثْمَ عَلَیْهِ وَ مَنْ تَأَخَّرَ فَلا إِثْمَ عَلَیْهِ لِمَنِ اتَّقی برمی گردد درحالی که هیچ گناهی ندارد

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۹۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۶۷۹۰- ۳- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ یَقُولُ لَا لَعَمْرِی وَ هُوَ مُحْرِمٌ قَالَ لَیْسَ بِالْجِدَالِ إِنَّمَا الْجِدَالُ قَوْلُ الرَّجُلِ لَا وَ اللَّهِ وَ بَلَی وَ اللَّهِ وَ أَمَّا قَوْلُهُ لَا هَا فَإِنَّمَا طَلَبُ الِاسْمِ وَ قَوْلُهُ یَا هَنَاهْ فَلَا بَأْسَ بِهِ وَ أَمَّا قَوْلُهُ لَابَ لِشَانِیکَ فَإِنَّهُ مِنْ قَوْلِ الْجَاهِلِیَّةِ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار گفت: از امام صادق (ع) درباره ی مردی که می گوید "لا لعمری" و او مُحرِم است، پرسیدم. امام فرمودند: "این جدال نیست، همانا جدال گفتن مرد 'لا والله' و 'بلی والله' است. اما گفتن 'لا ها' فقط طلب اسم است و گفتن 'یا هناه' نیز اشکالی ندارد. اما گفتن 'لاب لشانیک' از گفتار جاهلیت است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۹۱ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۶۷۹۱- ٤- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَخِی مُوسَی ع عَنِ الرَّفَثِ وَ الْفُسُوقِ وَ الْجِدَالِ مَا هُوَ وَ مَا عَلَی مَنْ فَعَلَهُ فَقَالَ الرَّفَثُ جِمَاعُ النِّسَاءِ وَ الْفُسُوقُ الْکَذِبُ وَ الْمُفَاخَرَةُ وَ الْجِدَالُ قَوْلُ الرَّجُلِ لَا وَ اللَّهِ وَ بَلَی وَ اللَّهِ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

علیّ بن جعفر گوید: از برادرم موسی بن جعفر (علیه السلام) پرسیدم: «معنای رفث، فسوق و جدال چیست و کفّاره ی کسی که آن ها را [در حال احرام] انجام دهد، چیست»؟ حضرت پاسخ داد: «رفث، به معنای آمیزش [جنسی] و فسوق، به معنای دروغ و فخر و مباهات است و جدال، این است که مرد بگوید: «نه! به خدا قسم»! یا «آری! به خدا قسم»!

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۶۷۹۲- ۵- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی وَ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ جَمِیعاً عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَکَرَ مِثْلَ الْحَدِیثِ الْأَوَّلِ وَ زَادَ وَقَالَ اتَّقِ الْمُفَاخَرَةَ وَ عَلَیْکَ بِوَرَعٍ یَحْجُزُکَ عَنْ مَعَاصِی اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ یَقُولُ ثُمَّ لْیَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَ لْیُوفُوا نُذُورَهُمْ وَ لْیَطَّوَّفُوا بِالْبَیْتِ الْعَتِیقِ (٥) قَالَ أَبُو

ص: ٤٦٥

۱- مستطرفات السرائر- ۳۱- ۲۹.

۲- التهذیب ۵- ۳۳٦- ۱۱۵۷.

۳- التهذیب ۵- ۲۹۷- ۱۰۰۵، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٤ من الباب ۳ من أبواب کفّارات الاستمتاع، و ذیله فی الحدیث ۳ من الباب ۲ من أبواب بقیة کفّارات الاحرام.

٤- الکافی ٤- ۳۳۷- ۳، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۳ من الباب ۱ من أبواب بقیة کفّارات الاحرام.

۵- الحجّ ۲۲- ۲۹.

عَبْدِ اللَّهِ ع مِنَ التَّفَثِ أَنْ تَتَکَلَّمَ فِی إِحْرَامِکَ بِکَلَامٍ قَبِیحٍ فَإِذَا دَخَلْتَ مَکَّةَ وَ طُفْتَ بِالْبَیْتِ- تَکَلَّمْتَ بِکَلَامٍ طَیِّبٍ فَکَانَ ذَلِکَ کَفَّارَةً قَالَ وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ یَقُولُ لَا لَعَمْرِی وَ بَلَی لَعَمْرِی قَالَ لَیْسَ هَذَا مِنَ الْجِدَالِ وَ إِنَّمَا الْجِدَالُ لَا وَ اللَّهِ وَ بَلَی وَ اللَّهِ.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ مِنْ قَوْلِهِ اتَّقِ الْمُفَاخَرَةَ إِلَى قَوْلِهِ فَكَانَ ذَلِکَ كَفَّارَةً لِذَلِکَ (۱)

******

ترجمه:

معاویه بن عمار گفت: امام صادق (ع) فرمود و همانند حدیث اول ذکر کرد و اضافه کرد و فرمود: "از مفاخرت (فخرفروشی) بپرهیز و بر توست که با ورع (پرهیزگاری) که تو را از معاصی خدا باز دارد، عمل کنی، زیرا خداوند عز و جل می فرماید: 'سپس باید آلودگی هایشان را بزدایند و نذرهایشان را به جا آورند و به طواف خانه ی عتیق (کعبه) بپردازند.' (حج ۲۲:۲۹)."

امام صادق (ع) فرمودند: "از جمله آلودگی ها این است که در احرام خود سخنان قبیح بگویی، پس وقتی وارد مکه شدی و به طواف خانه پرداختی، سخنان طیب بگو تا آن کفاره باشد."

و گفت: "از ایشان درباره ی مردی که می گوید 'لا لعمری' و 'بلی لعمری' پرسیدم. فرمود: این از جدال نیست، همانا جدال 'لا والله' و 'بلی والله' است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۹۳ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۶۷۹۳- ٦- (۲) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلَّهِ (۳) قَالَ إِتْمَامُهُمَا أَنْ لَا رَفَثَ وَ لَا فُسُوقَ وَ لَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان درباره ی قول خداوند عز و جل «و أتموا الحج والعمرة لله» (بقره ۲:۱۹۶) نقل می کند که فرمود: "اتمام حج و عمره این است که در حج نه رفث (نزدیکی جنسی)، نه فسوق (گناه)، و نه جدال (نزاع و بحث) باشد."

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۷۹۴ - رقم الحديث الباب: ۷]

۱۶۷۹۴- ۷- (٤) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ یَعْنِی لَیْثَ بْنَ الْبَخْتَرِیِّ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ یُرِیدُ أَنْ یَعْمَلَ الْعَمَلَ فَیَقُولُ لَهُ صَاحِبُهُ وَ اللَّهِ لَا تَعْمَلْهُ فَیَقُولُ وَ اللَّهِ لَأَعْمَلَنَّهُ فَیُخَالِفُهُ مِرَاراً یَلْزَمُهُ مَا یَلْزَمُ الْجِدَالَ قَالَ لَا إِنَّمَا أَرَادَ بِهَذَا إِكْرَامَ أَخِیهِ إِنَّمَا كَانَ ذَلِكَ (٥) مَا كَانَ فِیهِ مَعْصِیَةٌ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ (٦)

وَ رَوَاهُ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ

ص: ٤٦٦

۱- الفقیه ۲- ۳۳۳- ۲۵۹۳.

۲- الکافی ٤- ۳۳۷- ۲.

۳- البقرة ۲- ۱۹٦.

٤- الکافی ٤- ۳۳۸- ٥.

٥- کتب فی المخطوط- (کذا بخطه) و فی المصدر- إنّما ذلک ما کان لله.

٦- الفقیه ۲- ۳۳۳- ۲۵۹۲.

أَبِی الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ خَالِدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ (۱) عَمَّنْ ذَکَرَهُ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَکَرَ الْحَدِیثَ (۲) وَ رَوَاهُ ابْنُ إِدْرِیسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ نَوَادِرِ الْبَزَنْطِیِّ عَنْ عَبْدِ الْکَرِیمِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام) از أبوبصیر نقل شده است: درباره ی شخص محرمی پرسیدم که می خواهد کاری را انجام دهد و همراهش به او می گوید: «تو را به خدا آن کار را انجام مده»! و او می گوید: «به خدا قسم! که آن را حتماً انجام می دهم». و کارشان به قسم خوردن، می انجامد. که «آیا او جدل کرده و چیزی بر عهده اش است»؟ فرمود: «خیر! زیرا هدف او از قسم خوردن، بزرگ داشتن برادرش بوده و در آن گناهی صورت نگرفته است».

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۷۹۵ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۶۷۹۵- ۸- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ زَیْدٍ الشَّحَّامِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّفَثِ وَ الْفُسُوقِ وَ الْجِدَالِ قَالَ أَمَّا الرَّفَثُ فَالْجِمَاعُ وَ أَمَّا الْفُسُوقُ فَهُوَ الْکَذِبُ أَ لَا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِ تَعَالَی یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِنْ جاءَکُمْ فاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَیَّنُوا أَنْ تُصِیبُوا قَوْماً بِجَهالَةٍ (٥) وَ الْجِدَالُ هُوَ قَوْلُ الرَّجُلِ لَا وَ اللَّهِ وَ بَلَی وَ اللَّهِ وَ سِبَابُ الرَّجُلِ الرَّجُلَ.

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام) امّا «رفث» [که به معنی هرگونه انگیزه ی شهوت جنسی است در اینجا به معنی] جماع و آمیزش جنسی است. و «فسوق» [که به معنی بیرون رفتن از حدود حقّ و مسئولیّت آن است، در اینجا] دروغ گویی است. مگر نشنیده ای که خدا فرموده است: ای کسانی که ایمان آورده اید! اگر شخص فاسقی خبری برای شما بیاورد، درباره ی آن تحقیق کنید، مبادا به گروهی از روی نادانی آسیب برسانید ... (حجرات/٦) و «جدال» [که به معنی درگیری و ستیزه در گفتگو برای تحمیل نظر است]، آن گفتاری از آدمی است که مرتّب بگوید: «نه! به خدا سوگند»! و «آری! به خدا سوگند»!

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٩٦ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٦٧٩٦- ٩- (٦) الْعَيَّاشِيُّ فِي تَفْسِيرِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُوماتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلا رَفَثَ وَ لا فُسُوقَ وَ لا جِدالَ فِي الْحَجِّ (٧) وَ الرَّفَثُ الْجِمَاعُ وَ الْفُسُوقُ الْكَذِبُ وَ السِّبَابُ وَ الْجِدَالُ قَوْلُ الرَّجُلِ لَا وَ اللَّهِ وَ بَلَى وَ اللَّهِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الْكَفَّارَاتِ (٨).

و تقدم ما يدلّ على ذلک فى الحديث ١١ من الباب ٦ من أبواب وجوب الحجّ، و فى الحديث ٢٩ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام صادق (ع) درباره ی قول خداوند «الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُوماتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلا رَفَثَ وَ لا فُسُوقَ وَ لا جِدالَ فِي الْحَجِّ» (بقره ٢:١٩٧) نقل می کند که فرمود: "رفث نزدیکی جنسی است و فسوق دروغ و ناسزا است و جدال گفتن مرد 'لا والله' و 'بلی والله' است."

١- فی المصدر- عن خالد بن إسماعیل.

٢- علل الشرائع- ٤٥٦- ١.

٣- مستطرفات السرائر- ٣٢- ٣٠.

٤- معانی الأخبار- ٢٩٤- ١.

٥- الحجرات ٤٩- ٦.

٦- تفسیر العیّاشیّ ١- ٩٥- ٢٥٦.

٧- البقرة ٢- ١٩٧.

٨- یأتی فی الحدیثین ١٥ و ١٦ من الباب ٣ من أبواب کفّارات الاستمتاع، و فی الباب ١ من أبواب بقیة کفّارات الاحرام.

٣٣- بَابُ تَحْرِیمِ اکْتِحَالِ الْمُحْرِمِ وَ الْمُحْرِمَةِ بِمَا فِیهِ طِیبٌ وَ بِالْکُحْلِ الْأَسْوَدِ لِلزِّینَةِ وَ جَوَازِ اکْتِحَالِهِمَا بِمَا سِوَاهُمَا وَ بِهِمَا لِلضَّرُورَةِ

اشارة

(١) ٣٣ بَابُ تَحْرِیمِ اکْتِحَالِ الْمُحْرِمِ وَ الْمُحْرِمَةِ بِمَا فِیهِ طِیبٌ وَ بِالْکُحْلِ الْأَسْوَدِ لِلزِّینَةِ وَ جَوَازِ اکْتِحَالِهِمَا بِمَا سِوَاهُمَا وَ بِهِمَا لِلضَّرُورَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٧٩٧ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٧٩٧- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ وَ صَفْوَانَ جَمِيعاً عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يَكْتَحِلَ وَ هُوَ مُحْرِمٌ (٣) بِمَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ طِيبٌ يُوجَدُ رِيحُهُ فَأَمَّا لِلزِّينَةِ فَلَا.

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ: حضرت صادق * فرمودند شخص محرم می تواند سرمه ای که بوی خوش نداشته باشد را به چشم بکشد ولی اگربرای زینت باشد جایز نیست .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٩٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٧٩٨- ٢- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَكْتَحِلُ الرَّجُلُ وَ الْمَرْأَةُ الْمُحْرِمَانِ بِالْكُحْلِ الْأَسْوَدِ إِلَّا مِنْ عِلَّةٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : مرد وزن محرم نباید سرمه سیاه بکشند مگربخاطر بیماری .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٧٩٩ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٧٩٩- ٣- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْهُ ع قَالَ: تَكْتَحِلُ الْمَرْأَةُ (٦) بِالْكُحْلِ كُلِّهِ إِلَّا الْكُحْلَ الْأَسْوَدَ (٧) لِلزِّينَةِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْمُقْنِعِ مُرْسَلًا نَحْوَهُ (٨).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : زن محرم با انواع سرمه ها می تواند سرمه بکشد مگر سرمه سیاه چون زینت است

ص: ٤٦٨

١- الباب ٣٣ فيه ١٤ حديثا.

٢- التهذيب ٥- ٣٠٢- ١٠٢٨.

٣- فی المصدر- أن تكتحل و أنت محرم.

٤- التهذيب ٥- ٣٠١- ١٠٢٣.

٥- التهذيب ٥- ٣٠١- ١٠٢٤.

٦- فی المصدر- المرأة المحرمة.

٧- فی نسخة- إلا كحلا أسود (هامش المخطوط).

٨- المقنع- ٧٣.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٠٠ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٨٠٠- ٤- (١) وَ عَنْهُمْ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَكْتَحِلُ الْمَرْأَةُ الْمُحْرِمَةُ بِالسَّوَادِ إِنَّ السَّوَادَ زِينَةٌ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ (٢)

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ حَمَّادٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ إِنَّ السَّوَادَ مِنَ الزِّینَةِ (۳)

******

ترجمه:

حریز گوید: امام صادق علیه السّلام فرمود:

زن محرم نباید سرمه سیاه استعمال کند، زیرا سیاهی آن زینت است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۶۸۰۱- ۵- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ یَکْتَحِلُ الْمُحْرِمُ إِنْ هُوَ رَمِدَ بِکُحْلٍ لَیْسَ فِیهِ زَعْفَرَانٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : مرد محرم بخاطرچشم درد می تواند سرمه استعمال کند بشرط اینکه زعفران درآن نباشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۰۲ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۶۸۰۲- ٦- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ یَزِیدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ هَارُونَ بْنِ حَمْزَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا یَکْحُلُ (٦) الْمُحْرِمُ عَیْنَیْهِ بِکُحْلٍ فِیهِ زَعْفَرَانٌ وَ لْیَکْحُلْ (۷) بِکُحْلٍ فَارِسِیٍّ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : محرم نباید باسرمه زعفران دارچشمان خود را سرمه بکشد ولی با سرمه فارسی اشکالی ندارد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۶۸۰۳- ۷- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ:

ص: ٤٦٩

۱- التهذیب ٥- ۳۰۱- ۱۰۲٥، و أورد صدره عن الکافی فی الحدیث ۳ من الباب ۳٤ من هذه الأبواب.

۲- الکافی ٤- ۳٥٦- ۱.

۳- علل الشرائع- ٤٥٦- ۲.

٤- التهذیب ٥- ۳۰۱- ۱۰۲٦.

٥- التهذیب ٥- ۳۰۱- ۱۰۲۷.

٦- فی المصدر- لا یکتحل.

۷- فی المصدر- و لیکتحل.

۸- الکافی ٤- ۳٥۷- ۳.

سَأَلْتُهُ عَنِ الْکُحْلِ لِلْمُحْرِمِ فَقَالَ أَمَّا بِالسَّوَادِ فَلَا وَ لَکِنْ بِالصَّبِرِ وَ الْحُضَضِ (۱).

******

ترجمه:

حلبی از ابو عبدالله علیه السلام گفت:

ازایشان در مورد استفاده از سرمه برای محرم سؤال کردم. پس فرمود: اما با سرمه سیاه نه، ولی با صبر و حضض (نوعی گیاه) بله.

[رقم الحديث الكلي: ١٦٨٠٤ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٦٨٠٤- ٨- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُحْرِمُ لَا يَكْتَحِلُ إِلَّا مِنْ وَجَعٍ وَ قَالَ لَا بَأْسَ بِأَنْ تَكْتَحِلَ وَ أَنْتَ مُحْرِمٌ بِمَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ طِيبٌ يُوجَدُ رِيحُهُ فَأَمَّا لِلزِّينَةِ فَلَا.

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ: حضرت صادق * فرمودند شخص محرم می تواند سرمه ای که بوی خوش نداشته باشد را به چشم بکشد ولی اگربرای زینت باشد جایز نیست .

[رقم الحديث الكلي: ١٦٨٠٥ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٦٨٠٥- ٩- (٣) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبَانٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا اشْتَكَى الْمُحْرِمُ عَيْنَيْهِ فَلْيَكْتَحِلْ بِكُحْلٍ لَيْسَ فِيهِ مِسْكٌ وَ لَا طِيبٌ.

******

ترجمه:

ابان از کسی که او را خبر داد از ابو عبدالله علیه السلام: وقتی محرم از چشمانش شکایت داشت، سرمه ای بزند که در آن مشک و طیب (عطر) نباشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۰۶ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۶۸۰۶- ۱۰- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَحْيَى الْكَاهِلِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلَهُ رَجُلٌ ضَرِيرٌ (٥) وَ أَنَا حَاضِرٌ فَقَالَ أَكْتَحِلُ إِذَا أَحْرَمْتُ قَالَ لَا وَ لِمَ تَكْتَحِلُ قَالَ إِنِّي ضَرِيرُ الْبَصَرِ وَ إِذَا أَنَا اكْتَحَلْتُ نَفَعَنِي وَ إِنْ لَمْ أَكْتَحِلْ ضَرَّنِي قَالَ فَاكْتَحِلْ قَالَ فَإِنِّي أَجْعَلُ مَعَ الْكُحْلِ غَيْرَهُ قَالَ وَ مَا هُوَ قَالَ آخُذُ خِرْقَتَيْنِ فَأُرَبِّعُهُمَا فَأَجْعَلُ عَلَى كُلِّ عَيْنٍ خِرْقَةً وَ أَعْصِبُهُمَا بِعِصَابَةٍ إِلَى قَفَايَ فَإِذَا فَعَلْتُ ذَلِكَ نَفَعَنِي وَ إِذَا تَرَكْتُهُ ضَرَّنِي قَالَ فَاصْنَعْهُ.

******

ترجمه:

یحیی الکاهلی از امام صادق (ع) نقل کرده است: مردی نابینا او را در حالی که من حضور داشتم، پرسید: "آیا وقتی محرم هستم، سرمه بزنم؟" ایشان فرمودند: "نه، و چرا سرمه می زنی؟" آن مرد گفت: "من بینایی ندارم و وقتی سرمه می زنم برایم مفید است و اگر سرمه نزنم برایم ضرر دارد." امام (ع) فرمودند: "پس سرمه بزن." آن مرد گفت: "من با سرمه چیز دیگری هم به کار می برم." امام پرسیدند: "آن چیست؟" آن مرد گفت: "دو تکه پارچه را می گیرم و آنها را چهارگوش می برم و بر هر چشم پارچه ای می گذارم و آنها را با بندی تا پشت سرم می بندم. وقتی این کار را می کنم، برایم مفید است و اگر آن را ترک کنم، برایم ضرر دارد." امام (ع) فرمودند: "پس انجام بده."

١- الحضض- دواء، قيل- أنه يعقد من أبوال الإبل، و قيل- عصارة شجر منه- مكى، و منه- هندى (مجمع البحرين- حضض- ٤- ٢٠٠).

٢- الكافى ٤- ٣٥٧- ٥.

٣- الكافى ٤- ٣٥٧- ٤.

٤- الكافى ٤- ٣٥٨- ٣، و أورده فى الحديث ٣ من الباب ٧٠ من هذه الأبواب.

٥- فى المصدر زيادة- البصر.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٠٧ - رقم الحديث الباب: ١١]

١٦٨٠٧- ١١- (١) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ أَبِى الْحَسَنِ ع فِى حَدِيثٍ أَنَّ الْمَرْأَةَ الْمُحْرِمَةَ لَا تَكْتَحِلُ إِلَّا مِنْ عِلَّةٍ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

حضرت كاظم * : زن محرمه نبايد سرمه بكشد مگربخاطربيمارى .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٠٨ - رقم الحديث الباب: ١٢]

١٦٨٠٨- ١٢- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ ع قَالَ: يَكْتَحِلُ الْمُحْرِمُ عَيْنَيْهِ إِنْ شَاءَ بِصَبِرٍ لَيْسَ فِيهِ زَعْفَرَانٌ وَ لَا وَرْسٌ.

******

ترجمه:

حضرت باقر* : محرم می تواند ازسرمه صبر(نوعی گیاه) استفاده کند بشرط اینکه زعفران وورس نداشته باشد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٠٩ - رقم الحديث الباب: ١٣]

١٦٨٠٩- ١٣- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ لِلْمُحْرِمِ أَنْ یَکْتَحِلَ بِکُحْلٍ لَیْسَ فِیهِ مِسْکٌ وَ لَا کَافُورٌ إِذَا اشْتَکَی عَیْنَیْهِ وَ تَکْتَحِلَ الْمَرْأَةُ الْمُحْرِمَةُ بِالْکُحْلِ کُلِّهِ إِلَّا کُحْلٍ أَسْوَدَ لِزِینَةٍ.

******

ترجمه:

ابو بصیر از امام صادق (ع) نقل کرده است: "برای محرم اشکالی ندارد که با سرمه ای که در آن مشک و کافور نباشد، سرمه بکشد اگر چشمانش درد می کند، و زن محرم می تواند از تمام انواع سرمه استفاده کند به جز سرمه سیاه برای زینت."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨١٠ - رقم الحديث الباب: ١٤]

١٦٨١٠- ١٤- (٥) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ وَ عَبْدِ اللَّهِ ابْنَیْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمَرْأَةِ تَکْتَحِلُ وَ هِیَ مُحْرِمَةٌ قَالَ لَا تَکْتَحِلُ قُلْتُ بِسَوَادٍ لَیْسَ فِیهِ طِیبٌ قَالَ فَکَرِهَهُ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ زِینَةٌ وَ قَالَ إِذَا اضْطُرَّتْ إِلَیْهِ فَلْتَکْتَحِلْ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی بَعْضِ الْمَقْصُودِ (٦) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٧).

******

ترجمه:

حلبی گفت: از امام صادق (ع) درباره زنی که محرم است و سرمه می کشد، پرسیدم. ایشان فرمودند: "سرمه نکشد." گفتم: "با سرمه سیاهی که در آن بویی نیست؟" ایشان فرمودند: "به خاطر اینکه زینت است، آن را ناپسند می دانستند." و فرمودند: "اگر ناچار شد، سرمه بکشد."

ص: ٤٧١

١- الکافی ٤- ٣٤٤- ٢، و أورده بتمامه فی الحدیث ٣ من الباب ٤٩ من هذه الأبواب.

٢- التهذیب ٥- ٧٤- ٢٤٤.

٣- الفقیه ٢- ٣٤٧- ٢٦٤٨.

٤- الفقیه ٢- ٣٤٧- ٢٦٤٧.

٥- علل الشرائع- ٤٥٦- ١.

٦- تقدم فی الباب ١٨ من هذه الأبواب.

٧- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ٣٤ من هذه الأبواب.

٣٤- بَابُ تَحْرِیمِ النَّظَرِ فِی الْمِرْآةِ لِلْمُحْرِمِ وَ الْمُحْرِمَةِ لِلزِّینَةِ فَإِنْ فَعَلَ فَلْیُلَبِ

اشارة

(١) ٣٤ بَابُ تَحْرِیمِ النَّظَرِ فِی الْمِرْآةِ لِلْمُحْرِمِ وَ الْمُحْرِمَةِ لِلزِّینَةِ فَإِنْ فَعَلَ فَلْیُلَبِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٨١١ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٨١١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ يَعْنِي ابْنَ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ حَمَّادٍ يَعْنِي ابْنَ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَنْظُرْ فِي الْمِرْآةِ وَ أَنْتَ مُحْرِمٌ فَإِنَّهُ (٣) مِنَ الزِّينَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درحال احرام درآینه نگاه نکن چون به نوعی زینت است .

[رقم الحديث الكلي: ١٦٨١٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٨١٢- ٢- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَنْظُرُ الْمَرْأَةُ الْمُحْرِمَةُ فِي الْمِرْآةِ لِلزِّينَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : زن محرمه نباید درآینه نگاه کند چون زینت است .

[رقم الحديث الكلي: ١٦٨١٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٨١٣- ٣- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَنْظُرْ فِي الْمِرْآةِ وَ أَنْتَ مُحْرِمٌ لِأَنَّهُ مِنَ الزِّينَةِ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَرِيزٍ (٦)

وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درحال احرام درآینه نگاه نکن چون به نوعی زینت است .

ص: ٤٧٢

١- الباب ٣٤ فيه ٤ أحاديث.

٢- التهذيب ٥- ٣٠٢- ١٠٢٩.

٣- فی المصدر- فانها.

٤- التهذيب ٥- ٣٠٢- ١٠٣٠.

٥- الكافی ٤- ٣٥٦- ١، و أورد ذيله فی الحديث ٤ من الباب ٣٣ من هذه الأبواب.

٦- الفقيه ٢- ٣٤٧- ٢٦٤٩.

٧- علل الشرائع- ٤٥٨- ١.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨١٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٨١٤- ٤- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا يَنْظُرُ الْمُحْرِمُ فِی الْمِرْآةِ لِزِينَةٍ فَإِنْ نَظَرَ فَلْيُلَبِّ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : محرم نباید درآینه نگاه کند چون زینت است واگرنگاه کرد باید لبیک بگوید .

۳۵- بَابُ حُكْمِ لُبْسِ الْمَخِيطِ لِلرَّجُلِ الْمُحْرِمِ وَ لُبْسِهِ ثَوْباً يُزَرُّ أَوْ يُدَرَّعُ

اشارة

(۲) ۳۵ بَابُ حُكْمِ لُبْسِ الْمَخِيطِ لِلرَّجُلِ الْمُحْرِمِ وَ لُبْسِهِ ثَوْباً يُزَرُّ أَوْ يُدَرَّعُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۸۱۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۸۱۵- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَلْبَسْ ثَوْباً لَهُ أَزْرَارٌ وَ أَنْتَ مُحْرِمٌ إِلَّا أَنْ تَنْكُسَهُ وَ لَا ثَوْباً تَدَرَّعُهُ وَ لَا سَرَاوِيلَ إِلَّا أَنْ لَا يَكُونَ لَكَ إِزَارٌ وَ لَا خُفَّيْنِ إِلَّا أَنْ لَا يَكُونَ لَكَ نَعْلٌ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

معاوية بن عمار از امام صادق (ع) نقل كرده است كه ايشان فرمودند: "لباسى كه دكمه دارد نپوش وقتى محرم هستى، مگر اينكه آن را وارونه بپوشى، و نه لباسى كه به تن مى كشى (به طور كامل مى پوشى)، و نه شلوار، مگر اينكه ازار (لنگ) نداشته باشى، و نه دو كفش (چكمه)، مگر اينكه نعل (صندل) نداشته باشى."

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۸۱۶ - رقم الحديث الباب: ۲]

١٦٨١٦- ٢- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَلْبَسْ وَ أَنْتَ تُرِيدُ الْإِحْرَامَ ثَوْباً تَزُرُّهُ وَ لَا تَدَرَّعُهُ وَ لَا تَلْبَسْ سَرَاوِيلَ إِلَّا أَنْ لَا يَكُونَ لَكَ إِزَارٌ وَ لَا خُفَّيْنِ إِلَّا أَنْ لَا يَكُونَ لَكَ نَعْلَانِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى عَدَمِ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ الْقَمِيصَ فِي

١- الكافي ٤- ٣٥٧- ٢.

٢- الباب ٣٥ فيه حديثان.

٣- الفقيه ٢- ٣٤٠- ٢٦١٧، و أورد ذيله في الحديث ٢ من الباب ٣٠ من أبواب الاحرام، و صدره في الحديث ١ من الباب ٣٦، و ذيله في الحديث ٢ من الباب ٣٧ و قطعة منه في الحديث ١ من الباب ٥٠ و أخرى عن التهذيب في الحديث ١ من الباب ٥١ من هذه الأبواب.

٤- الكافي ٤- ٣٤٠- ٩.

٥- التهذيب ٥- ٦٩- ٢٢٧.

الْإِحْرَامِ (١) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٢) وَ قَدْ نَقَلَ جَمَاعَةٌ الْإِجْمَاعَ عَلَى تَحْرِيمِ لُبْسِ الْمَخِيطِ لِلْمُحْرِمِ (٣) وَ الْأَحَادِيثُ غَيْرُ صَرِيحَةٍ فِيهِ لَكِنَّهُ أَحْوَطُ (٤).

******

ترجمه:

معاوية بن عمار از امام صادق (ع) نقل كرده است كه ايشان فرمودند: "لباسى كه دكمه دارد نپوش وقتى محرم هستى، مگر اينكه آن را وارونه بپوشى، و نه لباسى كه به تن مى كشى (به طور كامل مى

پوشی)، و نه شلوار، مگر اینکه ازار (لنگ) نداشته باشی، و نه دو کفش (چکمه)، مگر اینکه نعل (صندل) نداشته باشی."

٣٦- بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ الطَّيْلَسَانَ وَ لَا يَزُرُّهُ عَلَيْهِ بَلْ يَنْكُسُهُ اسْتِحْبَاباً أَوْ يَنْزِعُ أَزْرَارَهُ وَ أَنَّ لَهُ أَنْ يَلْبَسَ كُلَّ ثَوْبٍ إِلَّا مَا وَرَدَ النَّهْيُ عَنْهُ

اشارة

(٥) ٣٦ بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ الطَّيْلَسَانَ وَ لَا يَزُرُّهُ عَلَيْهِ بَلْ يَنْكُسُهُ اسْتِحْبَاباً أَوْ يَنْزِعُ أَزْرَارَهُ وَ أَنَّ لَهُ أَنْ يَلْبَسَ كُلَّ ثَوْبٍ إِلَّا مَا وَرَدَ النَّهْيُ عَنْهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨١٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٨١٧- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَلْبَسْ ثَوْباً لَهُ أَزْرَارٌ وَ أَنْتَ مُحْرِمٌ إِلَّا أَنْ تَنْكُسَهُ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

معاوية بن عمار از امام صادق (ع) نقل كرده است كه ايشان فرمودند: "لباسى كه دكمه دارد نپوش وقتى محرم هستى، مگر اينكه آن را وارونه بپوشى ...

١- تقدم فى الباب ١١ من أبواب الاحرام، و ما يدلّ على حكم الثياب فى الاحرام فى الحديث ٥ من الباب ١٧ من أبواب أقسام الحجّ، و فى الحديث ٢ من الباب ٥٢ و فى الحديث ٢ من الباب ٥٤ و حكم لباس النساء فى الباب ٣٢ من أبواب الاحرام.

٢- يأتى فى الباب ٤٥ من هذه الأبواب، و فى البابين ٨ و ٩ من أبواب بقية كفّارات الاحرام.

٣- راجع التنقيح الرائع ١- ٤٦٩، و مفاتيح الشرائع ١- ٣٣٠- ٣٦٧، و التذكرة ١- ٣٣٣، و المنتهى ٢- ٧٨١، و جواهر الكلام ١٨- ٣٣٥، ٢٠- ٤٠٤.

٤- يفهم من بعض الأحاديث السابقة و الآتية الاذن فى لبس جملة من أقسام المخيط كالسراويل مع عدم الازار و الخفين مع عدم النعلين و كالنعلين، و لبس القبا مقلوبا كما يأتى و كذا الطيلسان مع عدم الأمر بالكفارة و غير ذلک، و لا يفهم تحريم لبس المخيط عموما أصلا، و قد ورد الاذن فى لبس المحرم الرداء و الازار بل الأمر بهما من غير تقييد بكونهما غير مخيطين و تخصيص العام بغير مخصص و تقييد المطلق بغير مقيد لا يجوز فانهما كثيرا ما يكونان مخيطين فى الوسط أو فى الأطراف أو مرفوين أو مرقوعين، و لم يرد النهى عن ذلک و كان الحكم بتحريم لبس المخيط من استنباطات العامّة فانهم كثيرا ما يستنبطون القواعد الكلية من الصور الجزئية عملا بالقياس، و مجال المقال هنا واسع لكن فتوى جمع من المتاخرين و دعواهم للإجماع مع موافقة الاحتياط تقتضى تعين العمل و الاغماض عن ضعف الدليل. (منه. قده).

٥- الباب ٣٦ فيه ٥ أحاديث.

٦- الفقيه ٢- ٣٤٠- ٢٦١٧، و أورده بتمامه فى الحديث ١ من الباب ٣٥ من هذه الأبواب.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨١٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٨١٨- ٢- (١) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَلْبَسُ الطَّيْلَسَانَ الْمَزْرُورَ فَقَالَ نَعَمْ

وَ فِی کِتَابِ عَلِیٍّ ع لَا یَلْبَسُ طَیْلَسَاناً حَتَّی یَنْزِعَ أَزْرَارَهُ فَحَدَّثَنِی أَبِی أَنَّهُ إِنَّمَا کَرِهَ ذَلِکَ مَخَافَةَ أَنْ یَزُرَّهُ الْجَاهِلُ عَلَیْهِ.

******

ترجمه:

یعقوب بن شعیب گفت: از امام صادق (ع) درباره محرم که طیلَسان (نوعی ردا) دکمه دار می پوشد، پرسیدم. ایشان فرمودند: "بله." و در کتاب علی (ع) آمده است که طیلَسان را نپوشد مگر اینکه دکمه هایش را جدا کند. پدرم به من گفت که ایشان (ع) آن را به دلیل ترس از اینکه جاهل (ناآگاه) آن را برایش دکمه کند، ناپسند می داشتند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۶۸۱۹- ۳- (۲) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَ ذَلِکَ وَ قَالَ إِنَّمَا کَرِهَ ذَلِکَ مَخَافَةَ أَنْ یَزُرَّهُ الْجَاهِلُ فَأَمَّا الْفَقِیهُ فَلَا بَأْسَ أَنْ یَلْبَسَهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِیِّ (۳)

وَ رَوَاهُ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ وَ عَبْدِ اللَّهِ ابْنَیْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حلبی مثل همین روایت را نقل کرده وگفت که ایشان (ع) آن را به دلیل ترس از اینکه جاهل (ناآگاه) آن را برایش دکمه کند، ناپسند می داشتند ولی فرد فقیه اشکالی ندارد که آنرا بپوشد

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٢٠ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٨٢٠- ٤- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: وَ إِنْ لَبِسَ الطَّيْلَسَانَ فَلَا يَزُرُّهُ عَلَيْهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اگرطيلسان را پوشيد نبايد دكمه های آنرا ببندد .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٢١ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٨٢١- ٥- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَمَّا يُكْرَهُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَلْبَسَهُ فَقَالَ يَلْبَسُ كُلَّ ثَوْبٍ إِلَّا ثَوْباً (٧) يَتَدَرَّعُهُ.

******

ترجمه:

زراره ازيكی ازدو امام عليهما السلام پرسيدم چه لباسی برای محرم كراهت دارد ؟ فرمودند : هرلباسی را می تواند بپوشد مگرلباس دكمه دار .

١- الكافی ٤- ٣٤٠- ٧.

٢- الكافی ٤- ٣٤٠- ٨.

٣- الفقيه ٢- ٣٣٨- ٢٦١٤.

٤- علل الشرائع- ٤٠٨- ١.

٥- الكافی ٤- ٣٤٦- ١، و أورد ذیله فی الحدیث ٥ من الباب ٤٤، و صدره فی الحدیث ٣ من الباب ٥١ من هذه الأبواب.

٦- الفقیه ٢- ٣٤١- ٢٦١٨.

٧- فی المصدر زیادة- واحدا.

٣٧- بَابُ تَحْرِیمِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ الثَّوْبَ النَّجِسَ وَ عَدَمِ بُطْلَانِ الْإِحْرَامِ لَوْ فَعَلَ

اشارة

(١) ٣٧ بَابُ تَحْرِیمِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ الثَّوْبَ النَّجِسَ وَ عَدَمِ بُطْلَانِ الْإِحْرَامِ لَوْ فَعَلَ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٨٢٢ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٨٢٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ یُصِیبُ (٣) ثَوْبَهُ الْجَنَابَةُ قَالَ لَا یَلْبَسُهُ حَتَّی یَغْسِلَهُ وَ إِحْرَامُهُ تَامٌّ.

******

ترجمه:

مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ: ازحضرت صادق * سوال کردم اگرلباس محرم به جنابت آلوده شد فرمودند : تا آب نکشیده نباید آنرا بپوشد واحرامش تمام (بی اشکال) است

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٨٢٣ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٨٢٣- ٢- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يُقَارِنُ بَيْنَ ثِيَابِهِ الَّتِي أَحْرَمَ فِيهَا وَ بَيْنَ غَيْرِهَا (٥) قَالَ نَعَمْ (٦) إِذَا كَانَتْ طَاهِرَةً.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٧).

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ: ازحضرت صادق * سوال کردم آیا محرم متواند همراه لباس احرام لباس دیگری هم بپوشد ؟ فرمودند : اگرپاک باشد اشکالی ندارد

٣٨- بَابُ كَرَاهَةِ الْإِحْرَامِ فِي الثَّوْبِ الْوَسِخِ وَ عَدَمِ تَحْرِيمِهِ وَ كَرَاهَةِ غَسْلِ الْمُحْرِمِ ثَوْبَهُ مِنَ الْوَسَخِ إِلَّا أَنْ يَتَنَجَّسَ

اشارة

(٨) ٣٨ بَابُ كَرَاهَةِ الْإِحْرَامِ فِي الثَّوْبِ الْوَسِخِ وَ عَدَمِ تَحْرِيمِهِ وَ كَرَاهَةِ غَسْلِ الْمُحْرِمِ ثَوْبَهُ مِنَ الْوَسَخِ إِلَّا أَنْ يَتَنَجَّسَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٢٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٨٢٤- ١- (٩) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

١- الباب ٣٧ فيه حديثان.

٢- الفقيه ٢- ٣٤١- ٢٦٢٤.

٣- فى المصدر- تصيب.

٤- الكافى ٤- ٣٤٠- ٩، و أورده فى الحديث ٢ من الباب ٣٠ من أبواب الاحرام، و صدره فى الحديث ١ من الباب ٣٥ من هذه الأبواب.

٥- فى المصدر- أحرم فيها و غيرها.

٦- فى المصدر- لا باس بذلک بدل- نعم.

٧- يأتى فى الباب ٣٨ من هذه الأبواب.

٨- الباب ٣٨ فيه ٤ أحاديث.

٩- الكافى ٤- ٣٤١- ١٤.

مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يُحْرِمُ فِي ثَوْبٍ وَسِخٍ قَالَ لَا وَ لَا أَقُولُ: إِنَّهُ حَرَامٌ وَ لَكِنْ تَطْهِيرُهُ أَحَبُّ إِلَيَّ (١) وَ طَهُورُهُ غَسْلُهُ وَ لَا يَغْسِلُ الرَّجُلُ ثَوْبَهُ الَّذِي يُحْرِمُ فِيهِ حَتَّى يَحِلَّ وَ إِنْ تَوَسَّخَ إِلَّا أَنْ تُصِيبَهُ جَنَابَةٌ أَوْ شَيْ ءٌ فَيَغْسِلَهُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٢)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق) نقل کرده است که گفت: "از او درباره مردی که در حال احرام در لباسی کثیف باشد، پرسیدم." ایشان فرمودند: "نه، و نمی گویم که حرام است، ولی پاک کردن آن برای من محبوب تر است و پاک کردنش با شستن است، و مرد نباید لباسی که در آن احرام بسته است را بشوید تا زمانی که از احرام خارج شود، حتی اگر کثیف شود، مگر اینکه دچار جنابت یا چیزی (نجاست) شود که در این صورت باید آن را بشوید."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٢٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٨٢٥- ٢- (٤) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ لَا بَأْسَ أَنْ يُحَوِّلَ الْمُحْرِمُ ثِيَابَهُ قُلْتُ إِذَا أَصَابَهَا شَيْ ءٌ يَغْسِلُهَا قَالَ نَعَمْ إِنِ احْتَلَمَ فِيهَا.

******

ترجمه:

حلبی گفت: از امام صادق (ع) درباره محرم که لباس هایش را تغییر می دهد، پرسیدم. ایشان فرمودند: "بله." و از ایشان پرسیدم: "آیا اگر چیزی (نجاستی) به آن برسد، آن را بشوید؟" ایشان فرمودند: "بله، اگر در آن احتلام کرد، باید آن را بشوید.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٢٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٨٢٦- ٣- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ قَالَ سُئِلَ أَحَدُهُمَا ع عَنِ الثَّوْبِ الْوَسِخِ أَ يُحْرِمُ فِيهِ الْمُحْرِمُ فَقَالَ لَا وَ لَا أَقُولُ: إِنَّهُ حَرَامٌ وَ لَكِنْ تَطْهِيرُهُ أَحَبُّ إِلَيَّ وَ طُهْرُهُ غَسْلُهُ.

******

ترجمه:

عَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق) نقل کرده است که گفت: "از او درباره مردی که در حال احرام در لباسی کثیف باشد، پرسیدم." ایشان فرمودند: "نه، و نمی گویم که حرام است، ولی پاک کردن آن برای من محبوب تر است و پاک کردنش با شستن است،

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۲۷ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۶۸۲۷- ٤- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَلَبِي

ص: ٤٧٧

۱- فی المصدر- و لکن أحبّ أن یطهره.

۲- التهذیب ٥- ۷۱- ۲۳٤.

۳- الفقیه ۲- ۳۳٥- ۲٥۹۹.

٤- الکافی ٤- ۳٤۳- ۲۰، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۳ من الباب ۳۱ من أبواب الاحرام، و صدره فی الحدیث ۳ من الباب ٤۲ من هذه الأبواب.

٥- التهذیب ٥- ٦۸- ۲۲۲.

٦- التهذیب ٥- ۷۰- ۲۳۰، و أورده فی الحدیث ٤ من الباب ۳۱، و صدره فی الحدیث ۱ من الباب ۳۰ من أبواب الاحرام.

قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يُحَوِّلُ ثِيَابَهُ قَالَ نَعَمْ وَ سَأَلْتُهُ يَغْسِلُهَا إِنْ أَصَابَهَا شَيْ ءٌ قَالَ نَعَمْ إِذَا احْتَلَمَ فِيهَا فَلْيَغْسِلْهَا.

******

ترجمه:

حلبی گفت: از امام صادق (ع) درباره محرم که لباس هایش را تغییر می دهد، پرسیدم. ایشان فرمودند: "بله." و از ایشان پرسیدم: "آیا اگر چیزی (نجاستی) به آن برسد، آن را بشوید؟" ایشان فرمودند: "بله، اگر در آن احتلام کرد، باید آن را بشوید.

۳۹- بَابُ جَوَازِ الْإِحْرَامِ فِی الثَّوْبِ الْمُعْلَمِ عَلَی کَرَاهِیَةٍ لِلرَّجُلِ

اشارة

(۱) ۳۹ بَابُ جَوَازِ الْإِحْرَامِ فِی الثَّوْبِ الْمُعْلَمِ (۲) عَلَی کَرَاهِیَةٍ لِلرَّجُلِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۲۸ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۶۸۲۸- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ لَیْثٍ الْمُرَادِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الثَّوْبِ الْمُعْلَمِ هَلْ یُحْرِمُ فِیهِ الرَّجُلُ قَالَ نَعَمْ إِنَّمَا یَحْرُمُ (٤) الْمُلْحَمُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ لَیْثٍ الْمُرَادِیِّ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

لیث مرادی گفت: از امام صادق (ع) درباره لباسی که دارای خطوط و نشانه ها (طرح ها) است، پرسیدم که آیا مرد می تواند در آن محرم شود؟ ایشان فرمودند: "بله، تنها لباسی که دارای طرح های برجسته (مثل گل دوزی یا زربافت) است، حرام است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۲۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۸۲۹- ۲- (٦) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع فِی حَدِيثِ الْمَرْأَةِ الْمُحْرِمَةِ قَالَ وَ لَا بَأْسَ بِالْعَلَمِ فِی الثَّوْبِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۷).

******

ترجمه:

حضرت کاظم * : زن محرمه می تواند لباس علامت داربپوشد .

ص: ٤٧٨

۱- الباب ۳۹ فیه ٦ أحادیث.

۲- المعلم- هو الثوب الذی یکون فیه طراز فی أطرافه من حریر. انظر (مجمع البحرین- علم- ٦- ۱۲۳).

۳- الکافی ٤- ۳٤۲- ۱٦.

٤- فی المصدر- یکره.

٥- الفقیه ۲- ۳۳٦- ۲٦۰٦.

٦- الكافی ٤- ٣٤٤- ٢، و أورد صدره فی الحدیث ٢ من الباب ٣٣ من أبواب الاحرام، و قطعة منه فی الحدیث ٢ من الباب ٤٣، و بتمامه فی الحدیث ٣ من الباب ٤٩ من هذه الأبواب.
٧- التهذیب ٥- ٧٤- ٢٤٤.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٨٣٠ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٨٣٠- ٣- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا بَأْسَ أَنْ يُحْرِمَ الرَّجُلُ فِي الثَّوْبِ الْمُعْلَمِ وَ تَرْكُهُ أَحَبُّ إِلَيَّ إِذَا قَدَرَ عَلَى غَيْرِهِ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

معاویه گفت: ابو عبدالله علیه السلام فرمود: اشکالی ندارد که مرد در لباسی نقش دار (معلم) احرام ببندد، ولی ترک آن (نپوشیدن آن) اگر بتواند لباس دیگری بیابد، نزد من محبوب تر است

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٨٣١ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٨٣١- ٤- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يُحْرِمُ فِي ثَوْبٍ لَهُ عَلَمٌ فَقَالَ لَا بَأْسَ بِهِ.

******

ترجمه:

حلبی ازحضرت صادق * پرسیدم آیا مرد می تواند با احرام علامت دارمحرم شود ؟ فرمودند : اشکالی ندارد .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٣٢ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٨٣٢- ٥- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: أَمَّا الْخَزُّ وَ الْعَلَمُ فِی الثَّوْبِ فَلَا بَأْسَ أَنْ تَلْبَسَهُ الْمَرْأَةُ وَ هِیَ مُحْرِمَةٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : زن محرم می تواند لباس خز یا علامت داربپوشد .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٣٣ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٨٣٣- ٦- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ النَّهْدِیِّ قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَ أَنَا حَاضِرٌ عَنِ الْمَرْأَةِ تُحْرِمُ فِی الْعِمَامَةِ وَ لَهَا عَلَمٌ قَالَ لَا بَأْسَ (٦).

(٧)

******

ترجمه:

ازحضرت صادق * سوال شد آیا زن می تواند با عمامه علامت دارمحرم شود ؟ فرمودند : اشکالی ندارد .

٤٠- بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ وَ الْمُحْرِمَةِ الثَّوْبَ الْمَصْبُوغَ بِالْعُصْفُرِ وَ غَيْرِهِ عَلَى كَرَاهِيَةٍ تَتَأَكَّدُ فِيمَا فِيهِ شُهْرَةٌ

اشارة

(٨) ٤٠ بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ وَ الْمُحْرِمَةِ الثَّوْبَ الْمَصْبُوغَ بِالْعُصْفُرِ وَ غَيْرِهِ عَلَى كَرَاهِيَةٍ تَتَأَكَّدُ فِيمَا فِيهِ شُهْرَةٌ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٣٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٨٣٤- ١- (٩) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

ص: ٤٧٩

١- التهذيب ٥- ٧١- ٢٣٥.

٢- الفقيه ٢- ٣٣٦- ٢٦٠٥.

٣- الفقيه ٢- ٣٣٦- ٢٦٠٤.

٤- الفقيه ٢- ٣٤٤- ٢٦٣٥، و أورده فى الحديث ٣ من الباب ٣٢، و تمامه فى الحديث ٧ من الباب ٣٣ من أبواب الاحرام.

٥- الفقيه ٢- ٣٤٥- ٢٦٤٠.

٦- فى المصدر- نعم لا باس.

٧- و تقدم ما يدلّ عليه فى الحديث ١١ من الباب ٣٣ من أبواب الاحرام.

٨- الباب ٤٠ فيه ٥ أحاديث.

٩- الكافى ٤- ٣٤٦- ١٠.

مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ جُذَاعَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مُصَبَّغَاتُ الثِّيَابِ يَلْبَسُهَا الْمُحْرِمُ (١) فَقَالَ لَا بَأْسَ بِهِ إِلَّا الْمُفْدَمَ (٢) الْمَشْهُورَ وَ الْقِلَادَةَ الْمَشْهُورَةَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَامِرِ بْنِ جُذَاعَةَ مِثْلَهُ إِلَى قَوْلِهِ الْمُفْدَمَ الْمَشْهُورَ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ تَلْبَسُهَا الْمَرْأَةُ الْمُحْرِمَةُ (٣).

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

عامر بن جذاعه گفت: به امام صادق (ع) گفتم: "آیا محرم می تواند لباس های رنگ شده بپوشد؟" ایشان فرمودند: "اشکالی ندارد، مگر آنکه لباس به رنگ قرمز تیره ی شناخته شده یا دارای نشانه های برجسته ی شناخته شده باشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٣٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٨٣٥- ٢- (٥) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِلَالٍ قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الثَّوْبِ يَكُونُ مَصْبُوغاً بِالْعُصْفُرِ ثُمَّ يُغْسَلُ أَلْبَسُهُ وَ أَنَا مُحْرِمٌ قَالَ نَعَمْ لَيْسَ الْعُصْفُرُ مِنَ الطِّيبِ وَ لَكِنْ أَكْرَهُ أَنْ تَلْبَسَ مَا يَشْهَرُكَ بِهِ النَّاسُ.

******

ترجمه:

عبدالله بن هلال گفت: از امام صادق (ع) درباره لباسی که با عصفر رنگ شده و سپس شسته شده باشد، پرسیده شد: "آیا می توانم آن را بپوشم در حالی که محرم هستم؟" ایشان فرمودند: "بله، عصفر از انواع طیب (عطر) نیست، ولی من دوست ندارم لباسی بپوشی که مردم به آن توجه کنند و تو را با آن بشناسند."

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٣٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٨٣٦- ٣- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْكَاهِلِيِّ قَالَ: سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع رَجُلٌ وَ أَنَا حَاضِرٌ ثُمَّ ذَكَرَ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

كاهلی : كسی درحضورمن ازحضرت صادق * سوال كرد ومثل همان روايت را نقل كرده .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٣٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٨٣٧- ٤- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَخِي مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ ع يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ الثَّوْبَ الْمُشْبَعَ بِالْعُصْفُرِ فَقَالَ إِذَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ طِيبٌ فَلَا بَأْسَ بِهِ.

ص: ٤٨٠

١- فی المصدر- تلبسه المحرمة.

٢- المقدم- هو الثوب المصبوغ بالحمرة صبغا مشبعا. (مجمع البحرين- فدم- ٦- ١٣٠).

٣- الفقيه ٢- ٣٤٤- ٢٦٣٣.

٤- لم نعثر عليه فی التهذيب و الاستبصار.

٥- الكافی ٤- ٣٤٢- ١٧.

٦- الفقيه ٢- ٣٣٧- ٢٦٠٩.

٧- التهذيب ٥- ٦٧- ٢١٧، و الاستبصار ٢- ١٦٥- ٥٤٠.

وَ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ (۱) وَ رَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

علی بن جعفر گفت: از برادرم موسی بن جعفر علیه السلام پرسیدم: آیا محرم می تواند لباسی که با عُصفر رنگ شده (رنگ زرد یا نارنجی) بپوشد؟ فرمود: اگر در آن طیب (عطر) نباشد، اشکالی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۳۸ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۶۸۳۸- ۵- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ أَبِی الْفَرَجِ عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ: سَأَلَ (٤) أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع أَخِی (٥) وَ أَنَا حَاضِرٌ عَنِ الثَّوْبِ یَکُونُ مَصْبُوغاً بِالْعُصْفُرِ ثُمَّ یُغْسَلُ أَلْبَسُهُ وَ أَنَا مُحْرِمٌ (٦) قَالَ نَعَمْ لَیْسَ الْعُصْفُرُ مِنَ الطِّیبِ وَ لَکِنْ أَکْرَهُ أَنْ تَلْبَسَ مَا یَشْهَرُکَ بَیْنَ (۷) النَّاسِ.

******

ترجمه:

أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ برادرم درحضورمن : از امام صادق (ع) درباره لباسی که با عصفر رنگ شده و سپس شسته شده باشد، پرسید: "آیا می توانم آن را بپوشم در حالی که محرم هستم؟" ایشان فرمودند: "بله، عصفر از انواع طیب (عطر) نیست، ولی من دوست ندارم لباسی بپوشی که مردم به آن توجه کنند و تو را با آن بشناسند."

٤١- بَابُ جَوَازِ الْإِحْرَامِ فِی الثَّوْبِ الْمُلْحَمِ عَلَی کَرَاهِیَةٍ

اشارة

(۸) ٤١ بَابُ جَوَازِ الْإِحْرَامِ فِی الثَّوْبِ الْمُلْحَمِ (۹) عَلَی کَرَاهِیَةٍ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۳۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۶۸۳۹- ۱- (۱۰) عَلِیُّ بْنُ عِیسَی فِی کَشْفِ الْغُمَّةِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ الدَّلَائِلِ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ یُونُسَ قَالَ: کَتَبَ رَجُلٌ إِلَی الرِّضَا ع یَسْأَلُهُ عَنْ مَسَائِلَ وَ أَرَادَ أَنْ یَسْأَلَهُ عَنِ الثَّوْبِ الْمُلْحَمِ یَلْبَسُهُ الْمُحْرِمُ وَ نَسِیَ ذَلِکَ فَجَاءَ جَوَابُ الْمَسَائِلِ وَ فِیهِ لَا بَأْسَ بِالْإِحْرَامِ فِی الثَّوْبِ الْمُلْحَمِ.

******

ترجمه:

مُحَمَّدِ بْنِ یُونُسَ گفت: "کسی نامه نوشت به امام علی الحسن (ع) وازمسائلی سوال کرد ومی خواست درباره محرم بپرسد ولی فراموش کرد که بپرسد آیا می تواند لباس ملحم بپوشد یا خیر؟ جواب به همه چیزی که از او پرسیده بود رسید و در پایین نامه آمده بود که برای محرم اشکالی ندارد که لباس ملحم بپوشد .

ص: ٤٨١

۱- مسائل علیّ بن جعفر- ۱۵۲- ۲۰۲.

٢- قرب الإسناد- ١٠٤.

٣- التهذيب ٥- ٦٩- ٢٢٤، و الاستبصار ٢- ١٦٥- ٥٤١.

٤- فی نسخة- سالت (هامش المخطوط).

٥- فی نسخة- أمی (هامش المخطوط).

٦- فی نسخة- و أنا محرمة (هامش المخطوط).

٧- فی نسخة- به (هامش المخطوط).

٨- الباب ٤١ فيه حديثان.

٩- اللحمة- ما سدی به بين سديی الثوب، و ألحم الثوب- نسجه، و كمكرم نوع من الثياب. (القاموس المحيط- لحم- ٤- ١٧٤).

١٠- كشف الغمّة ٢- ٢٩٩.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٤٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٨٤٠- ٢- (١) سَعِيدُ بْنُ هِبَةِ اللَّهِ الرَّاوَنْدِيُّ فِی الْخَرَائِجِ وَ الْجَرَائِحِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ يَحْيَى قَالَ: كَتَبْتُ كِتَاباً إِلَى أَبِی الْحَسَنِ ع وَ نَسِيتُ أَنْ أَكْتُبَ إِلَيْهِ أَسْأَلُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ هَلْ يَلْبَسُ الثَّوْبَ الْمُلْحَمَ أَمْ لَا فَجَاءَنِی الْجَوَابُ بِكُلِّ مَا سَأَلْتُهُ عَنْهُ وَ فِی أَسْفَلِ الْكِتَابِ لَا بَأْسَ بِالْمُلْحَمِ أَنْ يَلْبَسَهُ الْمُحْرِمُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى التَّحْرِيمِ (٢) وَ هُوَ مَحْمُولٌ عَلَى الْكَرَاهَةِ لِمَا مَرَّ (٣) أَوْ عَلَى كَوْنِهِ حَرِيراً مَحْضاً.

******

ترجمه:

علی بن یحیی گفت: "یک نامه نوشتم به امام علی الحسن (ع) و فراموش کردم که از او درباره محرم بپرسم که آیا می تواند لباس ملحم بپوشد یا خیر؟ جواب به همه چیزی که از او پرسیدم به من رسید و در پایین نامه آمده بود که برای محرم بپوشاند مشکلی نیست.

٤٢- بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ الثَّوْبَ الْمَصْبُوغَ بِالْمِشْقِ

اشارة

(٤) ٤٢ بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ الثَّوْبَ الْمَصْبُوغَ بِالْمِشْقِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٤١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٨٤١- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يُحْرِمَ الرَّجُلُ فِي ثَوْبٍ مَصْبُوغٍ مُمَشَّقٍ (٦).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اشکالی ندارد که مرد با لباس قرمزرنگ محرم شود.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٤٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

۱۶۸۴۲- ۲- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ يَعْنِی الْمُرَادِیَّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ سَمِعْتُهُ وَ هُوَ يَقُولُ كَانَ عَلِیٌّ ع مُحْرِماً وَ مَعَهُ بَعْضُ صِبْيَانِهِ وَ عَلَيْهِ ثَوْبَانِ مَصْبُوغَانِ فَمَرَّ بِهِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ-

ص: ۴۸۲

۱- الخرائج و الجرائح ۱- ۳۵۷- ۱۱.

۲- تقدم فی الحديث ۱ من الباب ۳۹ من هذه الأبواب.

۳- مر فی الحديث ۱ من هذا الباب.

۴- الباب ۴۲ فيه ۴ أحاديث.

۵- الفقيه ۲- ۳۳۵- ۲۶۰۰.

۶- المشق- طين أحمر يسمی- المغرة، كانوا يصبغون به. (مجمع البحرين- مشق- ۵- ۲۳۶).

۷- التهذيب ۵- ۶۷- ۲۱۹.

فَقَالَ يَا أَبَا الْحَسَنِ مَا هَذَانِ الثَّوْبَانِ الْمَصْبُوغَانِ فَقَالَ ع (۱) مَا نُرِيدُ أَحَداً يُعَلِّمُنَا السُّنَّةَ إِنَّمَا هُمَا ثَوْبَانِ صُبِغَا بِالْمِشْقِ يَعْنِی الطِّينَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

أبو بصير، به معنی المرادی، از امام باقر (ع) نقل كرده است كه فرمود: "من شنيده ام كه امام صادق (ع) می گفت كه علی (ع) همراه با برخی از غلامانش محرم بود و بر تن او دو لباس مصبوغ بود. عمر بن خطاب به او رسيد و گفت: «ای ابا الحسن، اين دو لباس مصبوغ چيست؟» امام علی (ع)

پاسخ داد: «ما نمی خواهیم کسی به ما سنت را تعلیم دهد، این دو لباس فقط لباس هایی هستند که با مشق (کرم) صبغه داده شده اند، یعنی با خاک رس (طین).

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۴۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۶۸۴۳- ۳- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِأَنْ یُحْرِمَ الرَّجُلُ فِی ثَوْبٍ مَصْبُوغٍ بِمِشْقٍ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اشکالی ندارد که مردی با لباسی که خاک رنگ شده باشد محرم شود .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۴۴ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۶۸۴٤- ٤- (٤) الْعَیَّاشِیُّ فِی تَفْسِیرِهِ عَنْ عُبَیْدِ اللَّهِ الْحَلَبِیِّ (٥) عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ وَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالا حَجَّ عُمَرُ أَوَّلَ سَنَةٍ حَجَّ وَ هُوَ خَلِیفَةٌ فَحَجَّ تِلْکَ السَّنَةَ الْمُهَاجِرُونَ وَ الْأَنْصَارُ- وَ کَانَ عَلِیٌّ ع قَدْ حَجَّ تِلْکَ السَّنَةَ- بِالْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ- قَالَ فَلَمَّا أَحْرَمَ عَبْدُ اللَّهِ لَبِسَ إِزَاراً وَ رِدَاءً مُمَشَّقَیْنِ مَصْبُوغَیْنِ بِطِینِ الْمِشْقِ ثُمَّ أَتَی فَنَظَرَ إِلَیْهِ عُمَرُ وَ هُوَ یُلَبِّی وَ عَلَیْهِ الْإِزَارُ وَ الرِّدَاءُ وَ هُوَ یَسِیرُ إِلَی جَنْبِ عَلِیٍّ ع فَقَالَ ۱ عُمَرُ مِنْ خَلْفِهِمْ مَا هَذِهِ الْبِدْعَةُ الَّتِی فِی الْحَرَمِ- فَالْتَفَتَ إِلَیْهِ عَلِیٌّ ع فَقَالَ یَا عُمَرُ لَا یَنْبَغِی لِأَحَدٍ أَنْ یُعَلِّمَنَا السُّنَّةَ فَقَالَ عُمَرُ صَدَقْتَ وَ اللَّهِ یَا أَبَا الْحَسَنِ- لَا وَ اللَّهِ مَا عَلِمْتُ أَنَّکُمْ هُمْ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

از ابو جعفر و ابو عبدالله علیه السلام روایت شده که گفتند: عمر در اولین سالی که به عنوان خلیفه حج کرد، مهاجرین و انصار نیز حج کردند و علی علیه السلام آن سال همراه حسن و حسین و عبدالله بن جعفر حج کردند. عبدالله هنگام احرام بستن، ازار و ردایی به رنگ زرد روشن که با خاک رس زرد رنگ شده بودند، پوشید. سپس به سوی عمر رفت در حالی که تلبیه می گفت و ازار و ردا را پوشیده بود و کنار علی علیه السلام حرکت می کرد. عمر از پشت سرشان گفت: این بدعتی که در حرم است چیست؟ علی علیه السلام به سوی او برگشت و گفت: ای عمر، کسی نباید به ما سنت را بیاموزد. عمر گفت: به خدا راست گفتی، ای ابوالحسن، به خدا نمی دانستم که شما (اهل بیت) آنها هستید.

١- فی المصدر- فقال له علی (علیه السلام).

٢- الفقیه ٢- ٣٣٥- ٢٦٠١.

٣- الکافی ٤- ٣٤٣- ٢٠، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٣ من الباب ٣١ من أبواب الاحرام.

٤- تفسیر العیّاشیّ ٣- ٣٨- ١٠٥.

٥- فی المصدر- عبد اللّه بن الحلبیّ.

٤٣- بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ ثَوْباً مَصْبُوغاً بِالطِّيبِ إِذَا ذَهَبَ رِيحُهُ وَ تَحْرِيمِ لُبْسِهِ مَعَ بَقَاءِ الرِّيحِ وَ كَذَا اللِّحَافُ

اشارة

(١) ٤٣ بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ ثَوْباً مَصْبُوغاً بِالطِّيبِ إِذَا ذَهَبَ رِيحُهُ وَ تَحْرِيمِ لُبْسِهِ مَعَ بَقَاءِ الرِّيحِ وَ كَذَا اللِّحَافُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٤٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٨٤٥- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الثَّوْبِ يُصِيبُهُ الزَّعْفَرَانُ ثُمَّ يُغْسَلُ فَلَا يَذْهَبُ أَ يُحْرَمُ فِيهِ فَقَالَ لَا بَأْسَ بِهِ إِذَا ذَهَبَ رِيحُهُ وَ لَوْ كَانَ مَصْبُوغاً كُلُّهُ إِذَا ضَرَبَ إِلَى الْبَيَاضِ وَ غُسِلَ فَلَا بَأْسَ بِهِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ (٣)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ نَحْوَهُ (٤).

******

ترجمه:

ابی العلاء گفت: از ابو عبدالله علیه السلام درباره لباسی که زعفران به آن رسیده و سپس شسته شده ولی (رنگ آن) نرفته است، پرسیدم. آیا می شود در آن احرام بست؟ فرمود: اشکالی ندارد، اگر بوی آن از بین رفته باشد، حتی اگر تمام آن رنگ شده باشد، اگر به سفیدی متمایل باشد و شسته شده باشد، اشکالی ندارد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٤٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٨٤٦- ٢- (٥) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع فِی حَدِيثٍ أَنَّ الْمَرْأَةَ الْمُحْرِمَةَ تَلْبَسُ الثِّيَابَ كُلَّهَا إِلَّا الْمَصْبُوغَةَ بِالزَّعْفَرَانِ وَ الْوَرْسِ.

******

ترجمه:

حضرت كاظم * : زن محرمه می تواند هر لباسی را بپوشد مگرلباسی كه با زعفران وورس رنگ شده باشد .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٤٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٨٤٧- ٣- (٦) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ

ص: ٤٨٤

١- الباب ٤٣ فيه ٦ أحاديث.

٢- الكافی ٤- ٣٤٢- ١٨.

٣- التهذيب ٥- ٦٨- ٢٢٠.

٤- الفقيه ٢- ٣٣٦- ٢٦٠٧.

٥- الكافی ٤- ٣٤٤- ٢، و التهذيب ٥- ٧٤- ٢٤٤، و أورد ذيله فی الحديث ٢ من الباب ٣٩ و تمامه فی الحديث ٣ من الباب ٤٩ من هذه الأبواب.

٦- الكافی ٤- ٣٤٤- ٣، و أورده فی الحديث ٢ من الباب ٤٩، و تمامه فی الحديث ٣ من الباب ٤٨ من هذه الأبواب.

حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: الْمُحْرِمَةُ لَا تَلْبَسُ الْحُلِيَّ وَ لَا الثِّيَابَ الْمُصَبَّغَاتِ إِلَّا صِبْغاً لَا يَرْدَعُ (۱).

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۲)

وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

حلبی از ابو عبدالله علیه السلام در حدیثی گفت: زن محرم نباید زیورآلات بپوشد و نه لباس های رنگ شده، مگر رنگی که (رنگش) ثابت نباشد.

[رقم الحديث الكلی: ۱٦۸٤۸ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱٦۸٤۸- ٤- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَلْبَسُ لِحَافاً ظِهَارَتُهُ حَمْرَاءُ وَ بَاطِنَتُهُ صَفْرَاءُ قَدْ أَتَى لَهُ سَنَةٌ أَوْ سَنَتَانِ (٤) قَالَ مَا لَمْ يَكُنْ لَهُ رِيحٌ فَلَا بَأْسَ وَ كُلُّ ثَوْبٍ يُصْبَغُ وَ يُغْسَلُ يَجُوزُ الْإِحْرَامُ فِيهِ وَ إِنْ لَمْ يُغْسَلْ فَلَا.

******

ترجمه:

عمار بن موسی گفت: از ابو عبدالله علیه السلام درباره مردی که لحافی بپوشد که روی آن قرمز و داخل آن زرد است و یک یا دو سال از آن گذشته است، پرسیدم. فرمود: تا زمانی که بونداشته باشد،

اشکالی ندارد. و هر لباسی که رنگ شود و شسته شود، احرام بستن در آن جایز است و اگر شسته نشده باشد، نه.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۴۹ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۶۸۴۹- ۵- (۵) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ أَبَانٍ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ الْفَضْلِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ یَلْبَسُ الثَّوْبَ قَدْ أَصَابَهُ الطِّیبُ قَالَ إِذَا ذَهَبَ رِیحُ الطِّیبِ فَلْیَلْبَسْهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ الْفَضْلِ مِثْلَهُ (۶) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۷).

******

ترجمه:

إِسْمَاعِیلَ بْنِ الْفَضْلِ ازحضرت صادق * سوال کردم آیا محرم می تواند با لباسی که بوی خوش گرفته محرم شود ؟ فرمودند : وقتی بوی آن رفته باشد بپوشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۶]

۱۶۸۵۰- ۶- (۸) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عُثْمَانَ عَنْ سَعِیدِ بْنِ

۱- لا یردع- أی صبغ ثابت لا یزول أثره. (مجمع البحرین- ردع- ۴- ۳۳۵).

۲- التهذیب ۵- ۷۴- ۲۴۵.

٣- الكافی ٤- ٣٤٣- ٢١.

٤- فی المصدر- سنة و سنتان.

٥- الكافی ٤- ٣٤٣- ١٩.

٦- الفقيه ٢- ٣٣٧- ٢٦١٠.

٧- التهذيب ٥- ٦٨- ٢٢٣.

٨- التهذيب ٥- ٦٧- ٢١٨.

يَسَارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ الثَّوْبِ الْمَصْبُوغِ بِالزَّعْفَرَانِ أَغْسِلُهُ وَ أُحْرِمُ فِيهِ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (١).

******

ترجمه:

سعيد بن يسار گفت: از ابا الحسن عليه السلام درباره لباسی كه با زعفران رنگ شده پرسيدم؛ آيا آن را بشويم و در آن احرام ببندم؟ فرمود: اشكالی ندارد.

٤٤- بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ الْقَبَاءَ مَقْلُوباً فِي الضَّرُورَةِ وَ لَا يُدْخِلُ يَدَيْهِ فِي كُمَّيْهِ

اشارة

(٢) ٤٤ بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ الْقَبَاءَ مَقْلُوباً فِي الضَّرُورَةِ وَ لَا يُدْخِلُ يَدَيْهِ فِي كُمَّيْهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٥١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٨٥١- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا اضْطُرَّ الْمُحْرِمُ إِلَی الْقَبَاءِ وَ لَمْ یَجِدْ ثَوْباً غَیْرَهُ فَلْیَلْبَسْهُ مَقْلُوباً وَ لَا یُدْخِلْ یَدَیْهِ فِی یَدَیِ الْقَبَاءِ.

******

ترجمه:

از الحلبی، از ابو عبدالله (امام جعفر صادق علیه السلام) نقل شده است که فرمودند: «هنگامی که محرم مجبور به پوشیدن عباء می شود و پوشاک دیگری ندارد، باید آن را به صورت معکوس بپوشد و دست خود را به دستان عباء نکند.»

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٨٥٢ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٨٥٢- ٢- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ یَزِیدَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: یَلْبَسُ الْمُحْرِمُ الْخُفَّیْنِ إِذَا لَمْ یَجِدْ نَعْلَیْنِ وَ إِنْ لَمْ یَکُنْ لَهُ رِدَاءٌ طَرَحَ قَمِیصَهُ عَلَی عُنُقِهِ (٥) أَوْ قَبَاءَهُ بَعْدَ أَنْ یَنْکُسَهُ.

******

ترجمه:

عمر بن یزید، از ابو عبدالله (امام جعفر صادق علیه السلام) نقل کرده است که فرمود: 'محرم هنگامی که نعلین ندارد، باید کفش بپوشد. و اگر برایش ردا نباشد، باید قمیص خود را به گردنش یا به دور گردنش بپوشاند، پس از آنکه آن را به روی انداخته باشد.'"

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٨٥٣ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٨٥٣- ٣- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُثَنًّى الْحَنَّاطِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنِ اضْطُرَّ إِلَى ثَوْبٍ وَ هُوَ مُحْرِمٌ وَ لَيْسَ مَعَهُ إِلَّا قَبَاءٌ فَلْيَنْكُسْهُ وَ لْيَجْعَلْ أَعْلَاهُ أَسْفَلَهُ وَ يَلْبَسُهُ.

******

ترجمه:

مثنی الحناط، از ابو عبدالله (امام جعفر صادق علیه السلام) نقل کرده است که فرمود: 'هر کسی که محرم باشد و مجبور به پوشیدن لباس باشد و جز قباء هیچ چیز دیگری ندارد، باید آن را به روی خود بگذارد و بخش بالایی آن را پایین و بخش پایینی آن را بالا کند و آن را بپوشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٥٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٨٥٤- ٤- (٧) قَالَ وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى يَقْلِبُ ظَهْرَهُ بَطْنَهُ إِذَا لَمْ يَجِدْ غَيْرَهُ.

******

ترجمه:

درروایت دیگری فرمودند : اگرلباس دیگری ندارد عباء را پش وروکند .

١- تقدم فی الباب ١٨ و فی الحديثين ٢ و ٣ من الباب ٢٩ و فی الباب ٤٠ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٤٤ فيه ٨ أحاديث.

٣- التهذيب ٥- ٧٠- ٢٢٨.

٤- التهذيب ٥- ٧٠- ٢٢٩.

٥- فی نسخة- عاتقه (هامش المخطوط).

٦- الکافی ٤- ٣٤٧- ٥.

٧- الکافی ٤- ٣٤٧- ٥ ذیل الحدیث ٥.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٨٥٥ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٨٥٥- ٥- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: وَ إِنِ اضْطُرَّ (٢) إِلَى قَبَاءٍ مِنْ بُرْدٍ وَ لَا يَجِدُ ثَوْباً غَيْرَهُ فَلْيَلْبَسْهُ مَقْلُوباً وَ لَا يُدْخِلْ يَدَيْهِ فِی يَدَیِ الْقَبَاءِ.

******

ترجمه:

ابی بصیر، از ابو عبدالله (امام جعفر صادق علیه السلام) در حدیثی نقل کرده است که فرمود: 'و اگر محرم به عبا نیازدارد بخاطر سرما وهیچ لباس دیگری نداشته باشد، باید آن را به صورت معکوس بپوشد و دستان خود را به دستان آبا ننهد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٨٥٦ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٨٥٦- ٦- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنِ اضْطُرَّ الْمُحْرِمُ إِلَى أَنْ يَلْبَسَ قَبَاءً مِنْ بُرْدٍ وَ لَا يَجِدُ ثَوْباً غَيْرَهُ لَبِسَهُ مَقْلُوباً وَ لَا يُدْخِلُ يَدَيْهِ فِی يَدَیِ الْقَبَاءِ.

******

ترجمه:

عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ از ابو عبدالله (امام جعفر صادق علیه السلام) در حدیثی نقل کرده است که فرمود: 'و اگر محرم به عبا نیازدارد بخاطر سرما وهیچ لباس دیگری نداشته باشد، باید آن را به صورت معکوس بپوشد و دستان خود را به دستان آبا ننهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۵۷ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۶۸۵۷- ۷- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: وَ یَلْبَسُ الْمُحْرِمُ الْقَبَاءَ إِذَا لَمْ یَکُنْ لَهُ رِدَاءٌ وَ یَقْلِبُ ظَهْرَهُ لِبَاطِنِهِ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم، از ابو جعفر (امام محمد باقر علیه السلام) در حدیثی نقل کرده است که فرمود: 'و محرم هنگامی که ردا برایش نباشد، قباء را بپوشد و پشت آن را پشت ورو کند

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۶۸۵۸- ۸- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِیسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ نَوَادِرِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ عَنْ جَمِیلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنِ اضْطُرَّ إِلَی ثَوْبٍ وَ هُوَ مُحْرِمٌ وَ لَیْسَ لَهُ إِلَّا قَبَاءٌ (٦) فَلْیَنْکُسْهُ وَ لْیَجْعَلْ أَعْلَاهُ أَسْفَلَهُ وَ لْیَلْبَسْهُ.

وَ رَوَاهُ الْعَلَّامَةُ فِی الْمُنْتَهَی وَ الْمُخْتَلَفِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ الْجَامِعِ لِلْبَزَنْطِیِّ عَنِ الْمُثَنَّی عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٧)

١- الكافی ٤- ٣٤٦- ١، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٤ من الباب ٣٦ و صدره فی الحدیث ٣ من الباب ٥١ من هذه الأبواب.

٢- فی المصدر- فان اضطر.

٣- الفقیه ٢- ٣٣٧- ٢٦٠٨.

٤- الفقیه ٢- ٣٤٠- ٢٦١٦، و أورد صدره فی الحدیث ٥ من الباب ٥١ من هذه الأبواب.

٥- مستطرفات السرائر- ٣٣- ٣٤.

٦- فی المصدر زیادة- قال (علیه السلام).

٧- المنتهی ٢- ٦٨٣، و المختلف- ٢٦٨.

أَقُولُ: حَمَلَ جَمَاعَةٌ مِنْ عُلَمَائِنَا مَا وَرَدَ هُنَا فِی مَعْنَی الْقَلْبِ عَلَی التَّخْیِیرِ وَ الْجَمْعُ أَوْلَی (١).

******

ترجمه:

جمیل، از ابو عبدالله (امام جعفر صادق علیه السلام) نقل کرده است که فرمود: 'هر کسی که محرم باشد و مجبور به پوشیدن لباس باشد و جز قباء هیچ چیز دیگری نداشته باشد، باید آن را به روی خود بگذارد و بخش بالایی آن را پایین و بخش پایینی آن را بالا کند و آن را بپوشد.'

و من می گویم: یک گروه از علمای ما این معنا قلب را حمل برتخییرکرده اند و جمع بین دومعنا بهتراست

٤٥- بَابُ أَنَّ مَنْ لَبِسَ قَمِیصاً بَعْدَ مَا أَحْرَمَ وَجَبَ أَنْ یُخْرِجَهُ مِنْ قَدَمَیْهِ وَ لَوْ بِالشَّقِّ وَ إِنْ لَبِسَهُ ثُمَّ أَحْرَمَ فِیهِ نَزَعَهُ مِنْ رَأْسِهِ

اشارة

(۲) ٤٥ بَابُ أَنَّ مَنْ لَبِسَ قَمِيصاً بَعْدَ مَا أَحْرَمَ وَجَبَ أَنْ يُخْرِجَهُ مِنْ قَدَمَيْهِ وَ لَوْ بِالشَّقِّ وَ إِنْ لَبِسَهُ ثُمَّ أَحْرَمَ فِيهِ نَزَعَهُ مِنْ رَأْسِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٥٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٨٥٩- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِذَا لَبِسْتَ قَمِيصاً وَ أَنْتَ مُحْرِمٌ فَشُقَّهُ وَ أَخْرِجْهُ مِنْ تَحْتِ قَدَمَيْكَ.

******

ترجمه:

معاويه بن عمار، از ابو عبدالله (امام جعفر صادق عليه السلام) نقل كرده است كه فرمود: 'اگر در حالى كه محرم هستى پيراهنى پوشيدى، آن را پاره كن و از زير پاهايت خارج كن.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٦٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٨٦٠- ٢- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ وَ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي رَجُلٍ أَحْرَمَ وَ عَلَيْهِ قَمِيصُهُ فَقَالَ يَنْزِعُهُ وَ لَا يَشُقُّهُ وَ إِنْ كَانَ لَبِسَهُ بَعْدَ مَا أَحْرَمَ شَقَّهُ وَ أَخْرَجَهُ مِمَّا يَلِي رِجْلَيْهِ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از ابو عبدالله (امام جعفر صادق علیه السلام) درباره مردی که محرم شده و پیراهنش را به تن دارد، نقل شده است که فرمود: 'آن را در آورد بدون اینکه پاره اش کند، و اگر آن را بعد از محرم شدن پوشیده باشد، باید آن را پاره کند و از ناحیه پاهایش بیرون آورد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٨٦١ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٨٦١- ٣- (٦) وَ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ أَنَّ رَجُلًا أَعْجَمِيّاً دَخَلَ الْمَسْجِدَ يُلَبِّي

ص: ٤٨٨

١- راجع الجامع للشرائع- ١٨٤، و مسالک الأفهام ١- ٨٣.

٢- الباب ٤٥ فيه ٥ أحاديث.

٣- التهذيب ٥- ٧٢- ٢٣٧.

٤- التهذيب ٥- ٧٢- ٢٣٨.

٥- الكافي ٤- ٣٤٨- ١.

٦- التهذيب ٥- ٧٢- ٢٣٩، و أورد قطعة منه في الحديث ١ من الباب ٣٠ من أبواب الخلل، و ذيله في الحديث ٤ من الباب ٣ من أبواب أقسام الحجّ، و قطعة منه في الحديث ٣ من الباب ٨ من أبواب بقية كفّارات الاحرام.

وَ عَلَيْهِ قَمِيصُهُ فَقَالَ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنِّي كُنْتُ رَجُلًا أَعْمَلُ بِيَدِي وَ اجْتَمَعَتْ لِي نَفَقَةٌ فَجِئْتُ أَحُجُّ لَمْ أَسْأَلْ أَحَداً عَنْ شَيْ ءٍ وَ أَفْتَوْنِي (١) هَؤُلَاءِ أَنْ أَشُقَّ قَمِيصِي وَ أَنْزِعَهُ مِنْ قِبَلِ رِجْلَيَّ وَ أَنَّ حَجِّي فَاسِدٌ وَ أَنَّ عَلَيَّ بَدَنَةً فَقَالَ لَهُ مَتَى لَبِسْتَ قَمِيصَكَ أَ بَعْدَ مَا لَبَّيْتَ أَمْ قَبْلَ قَالَ قَبْلَ أَنْ أُلَبِّيَ قَالَ فَأَخْرِجْهُ مِنْ رَأْسِكَ

فَإِنَّهُ لَيْسَ عَلَيْکَ بَدَنَةٌ وَ لَيْسَ عَلَيْکَ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ أَيُّ رَجُلٍ رَکِبَ أَمْراً بِجَهَالَةٍ فَلَا شَیْ ءَ عَلَيْهِ طُفْ بِالْبَيْتِ سَبْعاً وَ صَلِّ رَکْعَتَيْنِ عِنْدَ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ ع- وَ اسْعَ بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- وَ قَصِّرْ مِنْ شَعْرِکَ فَإِذَا کَانَ يَوْمُ التَّرْوِيَةِ فَاغْتَسِلْ وَ أَهِلَّ بِالْحَجِّ وَ اصْنَعْ کَمَا يَصْنَعُ النَّاسُ.

******

ترجمه:

عبدالصمد بن بشير از ابو عبدالله (امام جعفر صادق عليه السلام) در حديثی نقل کرده است که مردی عجمی وارد مسجد شد و تلبيه می گفت و بر تن او پيراهنی بود. او به ابو عبدالله (عليه السلام) گفت: 'من مردی هستم که با دست های خود کار می کنم و هزينه ای جمع کرده ام تا به حج بيايم. از کسی در مورد چيزی سوال نکردم و اينها به من فتوا دادند که بايد پيراهنم را پاره کنم و آن را از پايم بيرون بياورم و گفتند که حج من باطل است و بايد قربانی بدهم.' امام (عليه السلام) به او فرمود: 'کی پيراهن خود را پوشيدی؟ بعد از لبيک گفتن يا قبل از آن؟' او گفت: 'قبل از لبيک گفتن.' امام (عليه السلام) فرمود: 'پس آن را از سرت بيرون بياور. بر تو قربانی واجب نيست و حج تو هم باطل نشده است. هر مردی که از روی نادانی عملی را انجام دهد، بر او چيزی نيست. هفت بار دور کعبه طواف کن و دو رکعت نماز نزد مقام ابراهيم بخوان، و بين صفا و مروه سعی کن و از موهای خود کوتاه کن. پس وقتی روز ترويه (هشتم ذی الحجه) رسيد، غسل کن و نيت حج کن و همانطور که مردم عمل می کنند، عمل کن.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٦٢ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٨٦٢- ٤- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ خَالِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَصَمِّ قَالَ: دَخَلَ رَجُلٌ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ وَ هُوَ مُحْرِمٌ فَدَخَلَ فِی الطَّوَافِ وَ عَلَيْهِ قَمِيصٌ وَ کِسَاءٌ فَأَقْبَلَ النَّاسُ عَلَيْهِ يَشُقُّونَ قَمِيصَهُ وَ کَانَ صُلْباً فَرَآهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَ هُمْ يُعَالِجُونَ قَمِيصَهُ يَشُقُّونَهُ فَقَالَ لَهُ کَيْفَ صَنَعْتَ فَقَالَ أَحْرَمْتُ هَکَذَا فِی قَمِيصِی وَ کِسَائِی فَقَالَ انْزِعْهُ مِنْ رَأْسِکَ لَيْسَ

يَنْزِعُ هَذَا مِنْ رِجْلَيْهِ إِنَّمَا جَهِلَ فَأَتَاهُ غَيْرُ ذَلِکَ فَسَأَلَهُ فَقَالَ مَا تَقُولُ فِی رَجُلٍ أَحْرَمَ فِی قَمِيصِهِ قَالَ يَنْزِعُ مِنْ رَأْسِهِ.

******

ترجمه:

خالد بن محمد الاصم گفت: مردی وارد مسجدالحرام شد در حالی که محرم بود و به طواف پرداخت و بر تن او پیراهن و کساء (عبا) بود. مردم به سوی او آمدند و پیراهنش را پاره می کردند و او مردی قوی جثه بود. ابو عبدالله (امام جعفر صادق علیه السلام) او را دید و آنها در حال تلاش برای پاره کردن پیراهن او بودند. امام (علیه السلام) به او گفت: 'چگونه عمل کردی؟' او گفت: 'من اینگونه با پیراهن و کساء احرام بستم.' امام (علیه السلام) فرمود: 'آن را از سرت بیرون بیاور. این را از پاهایش بیرون نمی آورند، بلکه از روی نادانی این کار را کرده است.' پس مرد دیگری نزد امام آمد و او را سؤال کرد و گفت: 'چه می گویی درباره مردی که در پیراهنش احرام بسته است؟' امام (علیه السلام) فرمود: 'آن را از سرش بیرون بیاورد.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٦٣ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٨٦٣- ٥- (٣) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنْ لَبِسْتَ ثَوْباً فِی إِحْرَامِکَ لَا يَصْلُحُ لَکَ لُبْسُهُ فَلَبِّ وَ أَعِدْ غُسْلَکَ وَ إِنْ لَبِسْتَ قَمِيصاً فَشُقَّهُ وَ أَخْرِجْهُ مِنْ تَحْتِ قَدَمَيْکَ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار، از ابو عبدالله (امام جعفر صادق علیه السلام) نقل کرده است که فرمود: 'اگر لباسی پوشیدی در حال احرام که برایت جایز نیست پوشیدنش، تلبیه بگو و غسلت را تکرار کن و اگر پیراهنی پوشیدی، آن را پاره کن و از زیر پاهایت بیرون بیاور.

ص: ٤٨٩

١- فی المصدر- فافتونی.

٢- الکافی ٤- ٣٤٨- ٢.

٣- الکافی ٤- ٣٤٨- ٣، و أورد صدره فی الحدیث ٣ من الباب ١٣ من أبواب الاحرام.

٤٦- بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ الْخَاتَمَ لِلسُّنَّةِ وَ تَحْرِيمِ لُبْسِهِ لِلزِّينَةِ

اشارة

(١) ٤٦ بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ الْخَاتَمَ لِلسُّنَّةِ وَ تَحْرِيمِ لُبْسِهِ لِلزِّينَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٨٦٤ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٨٦٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ نَجِيحٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِلُبْسِ الْخَاتَمِ لِلْمُحْرِمِ.

******

ترجمه:

حضرت کاظم * : محرم می تواند انگشتربدست داشته باشد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٦٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٨٦٥- ٢- (٣) قَالَ الْكُلَيْنِيُّ وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى لَا يَلْبَسُهُ لِلزِّينَةِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

مرحوم كلينى گفته اند : درروايت ديگرآمده انگشتررا براى زينت نپوشد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٦٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٨٦٦- ٣- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ قَالَ: رَأَيْتُ الْعَبْدَ الصَّالِحَ ع وَ هُوَ مُحْرِمٌ وَ عَلَيْهِ خَاتَمٌ وَ هُوَ يَطُوفُ طَوَافَ الْفَرِيضَةِ.

******

ترجمه:

مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ : حضرت كاظم * را درحال طواف واجب ديدم درحاليكه انگشتر به دست داشتند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٦٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٨٦٧- ٤- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السِّنْدِيِّ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيٍّ يَعْنِي ابْنَ رِئَابٍ عَنْ مِسْمَعٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ أَ يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ الْخَاتَمَ قَالَ لَا يَلْبَسُهُ لِلزِّينَةِ.

******

ترجمه:

مسمع : ازحضرت صادق * سوال کردم آیا محرم می تواند انگشتربه دست کند ؟ فرمودند : نباید بعنوان زینت بدست کند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٦٨ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٨٦٨- ٥- (٧) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ

١- الباب ٤٦ فيه ٦ أحاديث.

٢- الكافى ٤- ٣٤٣- ٢٢.

٣- الكافى ٤- ٣٤٣- ٢٢ ذيل الحديث ٢٢.

٤- التهذيب ٥- ٧٣- ٢٤٠، و الاستبصار ٢- ١٦٥- ٥٤٢.

٥- التهذيب ٥- ٧٣- ٢٤١، و الاستبصار ٢- ١٦٥- ٥٤٣.

٦- التهذيب ٥- ٧٣- ٢٤٢، و الاستبصار ٢- ١٦٥- ٥٤٤، و أورد صدره فى الحديث ٦ من الباب ٥ من أبواب الحلق و التقصير.

٧- التهذيب ٥- ٧٦- ٢٥٠، و أورده فى الحديث ٥ من الباب ٤٩ من هذه الأبواب.

سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تَلْبَسُ الْمَرْأَةُ (۱) الْمُحْرِمَةُ الْخَاتَمَ مِنْ ذَهَبٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : زن محرمه می تواند انگشترطلا بپوشد .

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۸۶۹ - رقم الحديث الباب: ۶]

۱۶۸۶۹- ۶- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُوسَی بْنِ عُمَرَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ بْنِ بَزِیعٍ قَالَ: رَأَیْتُ عَلَی أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع وَ هُوَ مُحْرِمٌ خَاتَماً.

******

ترجمه:

إِسْمَاعِیلَ بْنِ بَزِیعٍ : حضرت رضا * را درحال احرام دیدم درحالیکه انگشتربدست داشتند .

۴۷- بَابُ أَنَّهُ یَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ یَشُدَّ عَلَی وَسَطِهِ النَّفَقَةَ وَ الْهِمْیَانَ وَ الْمِنْطَقَةَ

اشارة

(۳) ۴۷ بَابُ أَنَّهُ یَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ یَشُدَّ عَلَی وَسَطِهِ النَّفَقَةَ وَ الْهِمْیَانَ وَ الْمِنْطَقَةَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۸۷۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۸۷۰- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَصُرُّ الدَّرَاهِمَ فِی ثَوْبِهِ قَالَ نَعَمْ وَ يَلْبَسُ الْمِنْطَقَةَ وَ الْهِمْيَانَ.

******

ترجمه:

يعقوب بن شعيب گفت: از اباعبدالله (عليه السلام) درباره محرم كه درهم ها را در لباسش قرار می دهد، پرسيدم. فرمود: بله، و می تواند كمربند و هميان (كيسه پول) ببندد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۸۷۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۶۸۷۱- ۲- (٥) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی الْمُحْرِمِ يَشُدُّ عَلَى بَطْنِهِ الْعِمَامَةَ قَالَ لَا ثُمَّ قَالَ كَانَ أَبِی يَقُولُ يَشُدُّ عَلَى بَطْنِهِ الْمِنْطَقَةَ الَّتِی فِيهَا نَفَقَتُهُ يَسْتَوْثِقُ مِنْهَا فَإِنَّهَا مِنْ تَمَامِ حَجِّهِ.

******

ترجمه:

ابی بصير از اباعبدالله (عليه السلام) درباره محرم كه عمامه را بر شكمش می بندد، پرسيد. فرمود: نه. سپس فرمود: پدرم می گفت: كمربندی كه پولش در آن است، بر شكمش می بندد تا مطمئن شود، زيرا اين از تمام بودن حج او است.

١- " المرأة"- ليس فى المصدر.

٢- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ١٧- ٤١.

٣- الباب ٤٧ فيه ٦ أحاديث.

٤- الكافى ٤- ٣٤٤- ٣.

٥- الكافى ٤- ٣٤٣- ٢، و أورد صدره فى الحديث ٢ من الباب ٧٢ من هذه الأبواب.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٧٢ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٨٧٢- ٣- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَمِّهِ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع يَكُونُ مَعِيَ الدَّرَاهِمُ فِيهَا تَمَاثِيلُ وَ أَنَا مُحْرِمٌ فَأَجْعَلُهَا فِي هِمْيَانِي وَ أَشُدُّهُ فِي وَسَطِي فَقَالَ لَا بَأْسَ أَ وَ لَيْسَ هِيَ نَفَقَتَكَ وَ عَلَيْهَا اعْتِمَادُكَ بَعْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

وَ

رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ أَ لَيْسَ هِيَ نَفَقَتَكَ تُعِينُكَ بَعْدَ اللَّهِ (٢)

******

ترجمه:

يعقوب بن سالم گفت: به اباعبدالله (عليه السلام) گفتم: همراه من درهم هايى است كه بر روى آن ها تمثال (نقش ها) است و من در حال احرام هستم. آيا آن ها را در هميانم بگذارم و به كمرم ببندم؟ فرمود: اشكالى ندارد، آيا اين ها خرجى تو نيستند و پس از خداوند عز و جل به آن ها اعتماد نداری؟

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٧٣ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٨٧٣- ٤- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع الْمُحْرِمُ يَشُدُّ الْهِمْيَانَ فِی وَسَطِهِ فَقَالَ نَعَمْ وَ مَا خَيْرُهُ بَعْدَ نَفَقَتِهِ.

******

ترجمه:

يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ : ازحضرت صادق * پرسيدم آيا محرم می تواند هميان خودرا به كمر ببندد ؟ فرمودند : بله بعد ازنفقه اش چه خيری برايش هست .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٧٤ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٨٧٤- ٥- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَبِی ع يَشُدُّ عَلَى بَطْنِهِ نَفَقَتَهُ يَسْتَوْثِقُ بِهَا فَإِنَّهَا تَمَامُ حَجِّهِ.

******

ترجمه:

ابی بصير از اباعبدالله (عليه السلام)فرمود: پدرم كمربندی كه پولش در آن است، بر شكمش می بندد تا مطمئن شود، زيرا اين از تمام بودن حج او است.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٧٥ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٨٧٥- ٦- (٥) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ سَعِيدٍ (٦) عَنِ النَّضْرِ عَنْ عَاصِمٍ (٧) عَنْ أَبِی بَصِيرٍ يَعْنِی الْمُرَادِيَّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَشُدُّ عَلَى بَطْنِهِ الْمِنْطَقَةَ الَّتِی فِيهَا نَفَقَتُهُ قَالَ يَسْتَوْثِقُ مِنْهَا فَإِنَّهَا تَمَامُ حَجِّهِ.

١- الفقيه ٢- ٢٨٠- ٢٤٤٩، و فيه- بعمل اللّه.

٢- المحاسن- ٣٥٨- ٧٥.

٣- الفقيه ٢- ٣٤٦- ٢٦٤٥.

٤- الفقيه ٢- ٣٤٦- ٢٦٤٦.

٥- علل الشرائع- ٤٥٥- ١٣.

٦- فی المصدر- الحسين بن سعيد.

٧- فی المصدر- النضر بن عاصم.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِی السَّفَرِ (١).

******

ترجمه:

ابی بصير از اباعبدالله (عليه السلام) درباره محرم كه كمربندی كه نفقه اش درآنست را بر شكمش می بندد، پرسيد. فرمود: كمربندی كه پولش در آن است، بر شكمش می بندد تا مطمئن شود، زيرا اين از تمام بودن حج او است.

٤٨- بَابُ تَحْرِيمِ النِّقَابِ لِلْمَرْأَةِ الْمُحْرِمَةِ وَ الْبُرْقُعِ وَ تَغْطِيَةِ الْوَجْهِ وَ جَوَازِ إِرْخَاءِ الثَّوْبِ عَلَى وَجْهِهَا إِلَى فَمِهَا وَ إِنْ كَانَتْ رَاكِبَةً فَإِلَى نَحْرِهَا مَعَ الْحَاجَةِ

اشارة

(۲) ٤٨ بَابُ تَحْرِيمِ النِّقَابِ لِلْمَرْأَةِ الْمُحْرِمَةِ وَ الْبُرْقُعِ وَ تَغْطِيَةِ الْوَجْهِ وَ جَوَازِ إِرْخَاءِ الثَّوْبِ عَلَى وَجْهِهَا إِلَى فَمِهَا وَ إِنْ كَانَتْ رَاكِبَةً فَإِلَى نَحْرِهَا مَعَ الْحَاجَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٧٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٨٧٦- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ ع قَالَ: الْمُحْرِمَةُ لَا تَتَنَقَّبُ لِأَنَّ إِحْرَامَ الْمَرْأَةِ فِي وَجْهِهَا وَ إِحْرَامَ الرَّجُلِ فِي رَأْسِهِ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (٤)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ أَبِيهِ ع مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

جعفر از پدرش (عليهما السلام) نقل كرد: زن محرم نقاب نمى زند، زيرا احرام زن در صورتش است و احرام مرد در سرش.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٧٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٨٧٧- ٢- (٦) وَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ (٧) عَنْ عِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ كُرِهَ النِّقَابُ يَعْنِي لِلْمَرْأَةِ الْمُحْرِمَةِ وَ قَالَ تَسْدُلُ الثَّوْبَ عَلَى وَجْهِهَا قُلْتُ حَدُّ ذَلِكَ إِلَى أَيْنَ قَالَ إِلَى طَرَفِ الْأَنْفِ قَدْرَ مَا تُبْصِرُ.

١- تقدم فی الباب ٣٨ من أبواب آداب السفر.

٢- الباب ٤٨ فیه ١٠ أحادیث.

٣- الکافی ٤- ٣٤٥- ٧، و أورده فی الحدیث ٢ من الباب ٥٥ من هذه الأبواب.

٤- المقنعة- ٧٠.

٥- الفقیه ٢- ٣٤٢- ٢٦٢٧.

٦- الکافی ٤- ٣٤٤- ١، و التهذیب ٥- ٧٣- ٢٤٣، و أورد صدره فی الحدیث ٩ من الباب ٣٣ من أبواب الاحرام.

٧- فی هامش المخطوط- بخطه ظاهرا (بن یحیی) و فی التهذیب- عن الحلبیّ.

أَقُولُ: الْمُرَادُ بِالْكَرَاهَةِ التَّحْرِيمُ لِمَا مَضَى (١) وَ يَأْتِي (٢).

******

ترجمه:

عیص بن قاسم گفت: اباعبدالله (علیه السلام) در حدیثی فرمود: نقاب زدن برای زن محرم مکروه است و فرمود: لباس را بر روی صورتش می اندازد. گفتم: حد آن تا کجاست؟ فرمود: تا نوک بینی، به قدری که بتواند ببیند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٨٧٨ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٨٧٨- ٣- (٣) وَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَرَّ أَبُو جَعْفَرٍ ع بِامْرَأَةٍ مُتَنَقِّبَةٍ وَ هِيَ مُحْرِمَةٌ فَقَالَ أَحْرِمِي وَ أَسْفِرِي وَ أَرْخِي ثَوْبَكِ مِنْ فَوْقِ رَأْسِكِ

فَإِنَّکِ إِنْ تَنَقَّبْتِ لَمْ یَتَغَیَّرْ لَوْنُکِ فَقَالَ رَجُلٌ إِلَی أَیْنَ تُرْخِیهِ قَالَ تُغَطِّی عَیْنَیْهَا قَالَ قُلْتُ: تَبْلُغُ (٤) فَمَهَا قَالَ نَعَمْ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (٥)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

حلبی از اباعبدالله (علیه السلام) نقل کرد: ابوجعفر (علیه السلام) به زنی که نقاب زده بود و در حال احرام بود، برخورد کرد. فرمود: احرام بگیر و نقابت را بردار و لباست را از بالای سرت بینداز، زیرا اگر نقاب بزنی، رنگ صورتت تغییر نمی کند. مردی پرسید: تا کجا آن را بیندازد؟ فرمود: چشمانش را بپوشاند. گفتم: آیا به دهانش برسد؟ فرمود: بله.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٨٧٩ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٨٧٩- ٤- (٦) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (٧) عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: مَرَّ أَبُو جَعْفَرٍ ع بِامْرَأَةٍ مُحْرِمَةٍ قَدِ اسْتَتَرَتْ بِمِرْوَحَةٍ فَأَمَاطَ الْمِرْوَحَةَ بِنَفْسِهِ عَنْ وَجْهِهَا.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَأَمَاطَ الْمِرْوَحَةَ بِقَضِیبِهِ (٨).

وَ رَوَاهُ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ مِثْلَهُ (٩).

******

ترجمه:

در این حدیث، ابوالحسن (علیه السلام) اظهار کرد که ابوجعفر (علیه السلام) به زنی که در حال احرام بود و با مروحه خود را پوشانده بود، برخورد کرد. او خود مروحه را از روی صورت آن زن برداشت

١- مضی فی الحدیث ١ من هذا الباب.

٢- یأتی فی الحدیث ٥ من هذا الباب.

٣- الکافی ٤- ٣٤٤- ٣، و أورد ذیله فی الحدیث ٣ من الباب ٤٣، و فی الحدیث ٢ من الباب ٤٩، من هذه الأبواب.

٤- فی المصدر- یبلغ.

٥- التهذیب ٥- ٧٤- ٢٤٥.

٦- الکافی ٤- ٣٤٦- ٩.

٧- فی نسخة- أحمد بن محمّد بن أبی نصر (هامش المخطوط).

٨- الفقیه ٢- ٣٤٢- ٢٦٢٨.

٩- قرب الإسناد- ١٦٠.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٨٨٠ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٨٨٠- ٥- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَطُوفُ الْمَرْأَةُ بِالْبَیْتِ وَ هِیَ مُتَنَقِّبَةٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : زن نباید طواف کعبه کند درحالیکه نقاب بصورت زده .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٨١ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٨٨١- ٦- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع الْمُحْرِمَةُ تَسْدُلُ الثَّوْبَ عَلَى وَجْهِهَا إِلَى الذَّقَنِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : زن محرمه می تواند لباسش را روی صورتش بیندازد بطوریکه تا چانه اش برسد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٨٢ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٦٨٨٢- ٧- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ الْمُحْرِمَةَ تَسْدُلُ ثَوْبَهَا إِلَى نَحْرِهَا.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : زن محرمه می تواند لباسش را روی صورتش بیندازد بطوریکه تا زیرگلویش برسد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٨٣ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٦٨٨٣- ٨- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: تَسْدُلُ الْمَرْأَةُ الثَّوْبَ عَلَى وَجْهِهَا مِنْ أَعْلَاهَا إِلَى النَّحْرِ إِذَا كَانَتْ رَاكِبَةً.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : زن محرمه وقتی سوارمرکب است می تواند لباسش را روی صورتش بیندازد بطوریکه تا گلویش برسد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٨٤ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٦٨٨٤- ٩- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع (٦)

أَنَّهُ كَرِهَ لِلْمُحْرِمَةِ الْبُرْقُعَ وَ الْقُفَّازَيْنِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق* : برای زن محرمه نقاب ودستکش کراهت دارد .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٨٥ - رقم الحديث الباب: ١٠]

١٦٨٨٥- ١٠- (٧) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنِ الْمُحْرِمَةِ فَقَالَ إِنْ مَرَّ بِهَا رَجُلٌ اسْتَتَرَتْ مِنْهُ بِثَوْبِهَا وَ لَا تَسْتَتِرْ بِيَدِهَا مِنَ الشَّمْسِ الْحَدِيثَ (٨).

******

ترجمه:

سماعه : ازحضرت صادق * درمورد زن محرمه سوال کردم فرمودند : اگربا مردی مواجه شد بالباسش خود رابپوشاند ونباید با دستش خود را ازآفتاب بپوشاند .

ص: ٤٩٥

١- التهذيب ٥- ٤٧٦- ١٦٧٧، و أورده فى الحديث ١ من الباب ٦٨ من أبواب الطواف.

٢- الفقيه ٢- ٣٤٢- ٢٦٢٥.

٣- الفقيه ٢- ٣٥٦- ٢٦٨٨.

٤- الفقيه ٢- ٣٤٢- ٢٦٢٦.

٥- الفقيه ٢- ٣٤٤- ٢٦٣٠، و أورده فى الحديث ٦ من الباب ٣٣ من أبواب الاحرام.

٦- فى المصدر- أبى عبد اللّه، عن أبيه (عليهما السلام).

٧- الفقيه ٢- ٣٤٤- ٢٦٣٥، و أورده بتمامه فى الحديث ٧ من الباب ٣٣ من أبواب الاحرام.

٨- قال العلامة فى المنتهى- قال الشيخ- يكون الثوب متجافيا عن وجهها بحيث لا يصيب البشرة، فان أصابها ثمّ زال أو أزالته بسرعة فلا شى ء عليها و إلّا وجب الدم، و الوجه عندى سقوط هذا لأنّه غير مذكور فى الخبر، مع أن الظاهر خلافه، و سدل الثوب لا تكاد تسلم معه البشرة من الإصابة، فلو كان محرما لبينه لأنّه محل الحاجة، انتهى. و الأحوط ما قاله الشيخ لكن لا يمكن الحكم بوجوبه، و لا بوجوب الكفّارة بتركه لعدم النصّ. (منه. قده).

٤٩- بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمَةِ الْحُلِيَّ الْمُعْتَادَ لَهَا وَ لَوْ ذَهَباً بِغَيْرِ الزِّينَةِ وَ تَحْرِيمِ إِظْهَارِهِ لِلرِّجَالِ حَتَّى الزَّوْجِ وَ تَحْرِيمِ لُبْسِهَا لِغَيْرِ الْمُعْتَادِ مِنْهُ

اشارة

(١) ٤٩ بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمَةِ الْحُلِيَّ الْمُعْتَادَ لَهَا وَ لَوْ ذَهَباً بِغَيْرِ الزِّينَةِ وَ تَحْرِيمِ إِظْهَارِهِ لِلرِّجَالِ حَتَّى الزَّوْجِ وَ تَحْرِيمِ لُبْسِهَا لِغَيْرِ الْمُعْتَادِ مِنْهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٨٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٨٨٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ الْمَرْأَةِ یَکُونُ عَلَیْهَا الْحُلِیُّ وَ الْخَلْخَالُ وَ الْمَسَکَةُ وَ الْقُرْطَانِ مِنَ الذَّهَبِ وَ الْوَرِقِ تُحْرِمُ فِیهِ وَ هُوَ عَلَیْهَا وَ قَدْ کَانَتْ تَلْبَسُهُ فِی بَیْتِهَا قَبْلَ حَجِّهَا أَ تَنْزِعُهُ إِذَا أَحْرَمَتْ أَوْ تَتْرُکُهُ عَلَی حَالِهِ قَالَ تُحْرِمُ فِیهِ وَ تَلْبَسُهُ مِنْ غَیْرِ أَنْ تُظْهِرَهُ لِلرِّجَالِ (٣) فِی مَرْکَبِهَا وَ مَسِیرِهَا.

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن حجاج گفت: از ابا الحسن (علیه السلام) درباره زنی که زیورآلاتی مانند النگو، خلخال، دستبند و گوشواره از طلا و نقره دارد و با آن ها محرم می شود و این زیورآلات را در خانه قبل از حجش می پوشیده، پرسیدم: آیا وقتی محرم می شود باید آن ها را در بیاورد یا به همان حال بگذارد؟ فرمود: با همان ها محرم می شود و آن ها را می پوشد بدون اینکه آن ها را در سواری یا هنگام حرکت برای مردان نمایان کند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٨٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٨٨٧- ٢- (٤) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: الْمُحْرِمَةُ لَا تَلْبَسُ الْحُلِیَّ وَ لَا الْمُصَبَّغَاتِ (٥) إِلَّا صِبْغاً لَا یَرْدَعُ.

******

ترجمه:

از حلبی از امام صادق (ع) در حدیثی آمده است که فرمودند: «زن مُحرِم نباید زیورآلات و لباس های رنگی بپوشد، مگر رنگی که ثابت باشد (رنگ ندهد).»

ص: ٤٩٦

١- الباب ٤٩ فيه ١٠ أحاديث.

٢- الكافی ٤- ٣٤٥- ٤، و التهذيب ٥- ٧٥- ٢٤٨، و الاستبصار ٢- ٣١٠- ١١٠٤.

٣- فی نسخة- للرجل (هامش المخطوط).

٤- الكافی ٤- ٣٤٤- ٣، و التهذيب ٥- ٧٤- ٢٤٥، و أورده فی الحديث ٣ من الباب ٤٣، و صدره فی الحديث ٣ من الباب ٤٨ من هذه الأبواب.

٥- فی المصدر- و لا الثياب المصبوغات.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٨٨ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٨٨٨- ٣- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمَرْأَةِ الْمُحْرِمَةِ أَیَّ شَیْ ءٍ تَلْبَسُ مِنَ الثِّيَابِ قَالَ تَلْبَسُ الثِّيَابَ كُلَّهَا إِلَّا الْمَصْبُوغَةَ بِالزَّعْفَرَانِ وَ الْوَرْسِ وَ لَا تَلْبَسُ الْقُفَّازَيْنِ وَ لَا حُلِيّاً تَتَزَيَّنُ بِهِ لِزَوْجِهَا وَ لَا تَكْتَحِلُ إِلَّا مِنْ عِلَّةٍ وَ لَا تَمَسُّ طِيباً وَ لَا تَلْبَسُ حُلِيّاً وَ لَا فِرِنْداً (٢) وَ لَا بَأْسَ بِالْعَلَمِ فِی الثَّوْبِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٣) وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از نضر بن سوید نقل شده که از ابا الحسن (علیه السلام) درباره لباس زن محرم پرسیدم. فرمود: همه لباس ها را می پوشد، به جز لباس هایی که با زعفران و ورس رنگ شده اند. دستکش نمی پوشد و زیوری که برای زینت برای شوهرش باشد، نمی پوشد. سرمه نمی کشد مگر به علت بیماری. بوی خوش استفاده نمی کند و هیچ زیور و پارچه گلداری نمی پوشد. اما نشانی در لباس اشکالی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۸۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱٦۸۸۹- ٤- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُحْرِمَةُ تَلْبَسُ الْحُلِيَّ كُلَّهُ إِلَّا حُلِيّاً مَشْهُوراً لِلزِّينَةِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمودند: «زن مُحرِم می تواند تمام زیورآلات را بپوشد، مگر زیورآلاتی که به طور مشهور برای زینت باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۹۰ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱٦۸۹۰- ٥- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تَلْبَسُ الْمُحْرِمَةُ الْخَاتَمَ مِنْ ذَهَبٍ.

******

ترجمه:

عَمَّارِ بْنِ مُوسَى امام صادق (ع) فرمودند: زن محرمه می تواند انگشترطلا را بپوشد

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٩١ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٨٩١- ٦- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْكَاهِلِيِّ عَنْ أَبِي

ص: ٤٩٧

١- الكافى ٤- ٣٤٤- ٢، و أورد ذيله فى الحديث ٢ من الباب ٣٩ و قطعة منه فى الحديث ٢ من الباب ٤٣ من هذه الأبواب.

٢- الفرند- نوع من الثياب. (القاموس المحيط- فرند- ١- ٣٢٣).

٣- التهذيب ٥- ٧٤- ٢٤٤، و الاستبصار ٢- ٣٠٩- ١١٠٢.

٤- التهذيب ٥- ٧٥- ٢٤٩، و الاستبصار ٢- ٣١٠- ١١٠٥.

٥- الفقيه ٢- ٣٤٤- ٢٦٣٤.

٦- التهذيب ٥- ٧٦- ٢٥٠، و أورده فى الحديث ٥ من الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

٧- الفقيه ٢- ٣٤٤- ٢٦٣٢.

عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: تَلْبَسُ الْمَرْأَةُ الْمُحْرِمَةُ الْحُلِيَّ كُلَّهُ إِلَّا الْقُرْطَ الْمَشْهُورَ وَ الْقِلَادَةَ الْمَشْهُورَةَ.

******

ترجمه:

از کاهلی نقل شده که از اباعبدالله (علیه السلام) شنیدم: زن محرم همه زیورآلات را می پوشد، به جز گوشواره و گردنبند مشهور.

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۸۹۲ - رقم الحديث الباب: ۷]

۱۶۸۹۲- ۷- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمَرْأَةِ تَلْبَسُ الْحُلِيَّ قَالَ تَلْبَسُ الْمَسَكَ وَ الْخَلْخَالَيْنِ.

******

ترجمه:

يعقوب بن شعيب از امام صادق (ع) پرسيد كه آيا زن مى تواند زيورآلات بپوشد؟ امام فرمودند: «مى تواند دستبند و خلخال ها را بپوشد

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۸۹۳ - رقم الحديث الباب: ۸]

۱۶۸۹۳- ۸- (۲) وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ وَ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا بَأْسَ أَنْ تَلْبَسَ الْمَرْأَةُ الْخَلْخَالَيْنِ وَ الْمَسَكَ.

******

ترجمه:

يعقوب بن شعيب امام صادق (ع) فرمودند: زن (محرمه) مى تواند دستبند و خلخال ها را بپوشد

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۸۹۴ - رقم الحديث الباب: ۹]

۱۶۸۹۴- ۹- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا كَانَ لِلْمَرْأَةِ حُلِيٌّ لَمْ تُحْدِثْهُ لِلْإِحْرَامِ لَمْ تَنْزِعْ حُلِيَّهَا.

******

ترجمه:

از حریز از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمودند: «اگر زنی زیورآلاتی داشته باشد که برای احرام تهیه نکرده است، زیورآلات خود را در نمی آورد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۸۹۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۶۸۹۵- ۱۰- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ تُحْرِمَ الْمَرْأَةُ فِي الذَّهَبِ وَ الْخَزِّ الْحَدِيثَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥) وَ تَقَدَّمَ فِي أَحَادِيثِ الْإِحْرَامِ فِي الْحَرِيرِ مَا يَدُلُّ عَلَى جَوَازِ لُبْسِهَا لِلْحُلِيِّ (٦) وَ هُوَ مَحْمُولٌ عَلَى الْمُعْتَادِ قَالَهُ الشَّيْخُ وَ غَيْرُهُ (٧).

******

ترجمه:

حلبی امام صادق (ع) فرمودند: زن محرمه می تواند طلا وخز را بپوشد

۱- الفقیه ۲- ۳٤٥- ۲٦۳۷، و أورده بتمامه فی الحدیث ۱ من الباب ۳۳ من أبواب الاحرام.

۲- الاستبصار ۲- ۳۰۹- ۱۱۰۳.

۳- الفقیه ۲- ۳٤٥- ۲٦۳۹.

٤- الفقيه ٢- ٣٤٥- ٢٦٣٨، و أورد صدره فی الحدیث ٢ من الباب ٣٢، و تمامه فی الحدیث ٤ من الباب ٣٣ من أبواب الاحرام.

٥- تقدم فی الباب ٣٣ من أبواب الاحرام، و فی البابین ٣٣ و ٤٦ من هذه الأبواب.

٦- تقدم فی الباب ٣٣ من أبواب الاحرام.

٧- راجع التهذیب ٥- ٧٥- ٢٤٦ ذیل الحدیث ٢٤٦.

٥٠- بَابُ جَوَازِ لُبْسِ السَّرَاوِيلِ لِلْمُحْرِمِ إِذَا لَمْ يَجِدْ إِزَاراً وَ لِلْمُحْرِمَةِ مُطْلَقاً

اشارة

(١) ٥٠ بَابُ جَوَازِ لُبْسِ السَّرَاوِيلِ لِلْمُحْرِمِ إِذَا لَمْ يَجِدْ إِزَاراً وَ لِلْمُحْرِمَةِ مُطْلَقاً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٨٩٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٨٩٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ لَا تَلْبَسْ سَرَاوِيلَ إِلَّا أَنْ لَا يَكُونَ لَكَ إِزَارٌ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

از معاوية بن عمار از امام صادق (ع) در حدیثی نقل شده است که فرمودند: «و شلوار نپوش، مگر اینکه ازار (پارچه ای برای بستن به کمر) نداشته باشی

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٩٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٨٩٧- ٢- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْحَلَبِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمَرْأَةِ إِذَا أَحْرَمَتْ أَ تَلْبَسُ السَّرَاوِيلَ قَالَ نَعَمْ إِنَّمَا تُرِيدُ بِذَلِكَ السَّتْرَ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانٍ عَنْ مُحَمَّدٍ الْحَلَبِيِّ مِثْلَهُ (٥) وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

حلبي نقل كرده كه از اباعبدالله (عليه السلام) درباره زنى كه احرام مى گيرد پرسيدم: آيا شلوار مى پوشد؟ فرمود: بله، او با اين كار فقط هدفش پوشش است .

[رقم الحديث الكلی: ١٦٨٩٨ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٨٩٨- ٣- (٧) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ أَبَانٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حُمْرَانَ عَنْ

١- الباب ٥٠ فيه ٤ أحاديث.

٢- التهذيب ٥- ٦٩- ٢٢٧، و أورده بتمامه فى الحديث ٢ من الباب ٣٥، و ذيله فى الحديث ١ من الباب ٥١ من هذه الأبواب.

٣- الكافى ٤- ٣٤٠- ٩.

٤- الفقيه ٢- ٣٤٤- ٢٦٣١.

٥- الكافى ٤- ٣٤٦- ١١.

٦- التهذيب ٥- ٧٦- ٢٥٢.

٧- الكافی ٤- ٣٤٧- ٦.

أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: الْمُحْرِمُ یَلْبَسُ السَّرَاوِیلَ إِذَا لَمْ یَکُنْ مَعَهُ إِزَارٌ وَ یَلْبَسُ الْخُفَّیْنِ إِذَا لَمْ یَکُنْ مَعَهُ نَعْلٌ.

******

ترجمه:

حمران امام باقر* فرمودند: محرم می تواند شلوار بپوش، وقتی ازار (پارچه ای برای بستن به کمر) نداشته باشد ومی تواند کفش بپوشد وقتی نعلین نداشته باشد .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٨٩٩ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٨٩٩- ٤- (١) عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنِ الْمُحْرِمِ هَلْ یَصْلُحُ لَهُ أَنْ یَؤُمَّ فِی سَرَاوِیلَ وَ قَلَنْسُوَةٍ قَالَ لَا یَصْلُحُ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر در کتاب خود از اخیه، موسی بن جعفر (علیهما السلام) نقل کرده که از او درباره کسی که در حال احرام است، پرسیده است که آیا می تواند در شلوار و پیراهن نماز امامت کند؟ او فرمود: خیر، برای او مناسب نیست.

٥١- بَابُ تَحْرِیمِ لُبْسِ الْخُفَّیْنِ وَ الْجَوْرَبَیْنِ عَلَی الْمُحْرِمِ إِلَّا فِی الضَّرُورَةِ فَیَشُقُّ عَنْ ظَهْرِ الْقَدَمِ

اشارة

(۲) ۵۱ بَابُ تَحْرِيمِ لُبْسِ الْخُفَّيْنِ وَ الْجَوْرَبَيْنِ عَلَى الْمُحْرِمِ إِلَّا فِي الضَّرُورَةِ فَيَشُقُّ عَنْ ظَهْرِ الْقَدَمِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۹۰۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۹۰۰- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ لَا تَلْبَسْ سَرَاوِيلَ إِلَّا أَنْ لَا يَكُونَ لَكَ إِزَارٌ وَ لَا خُفَّيْنِ إِلَّا أَنْ لَا يَكُونَ لَكَ نَعْلَانِ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ كَمَا مَرَّ (٤).

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ امام صادق* فرمودند: نمی توانی شلوار بپوشی، وقتی ازار (پارچه ای برای بستن به کمر) نداشته باشی ونمی تواند کفش بپوشی وقتی نعلین نداشته باشی .

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۹۰۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۶۹۰۱- ۲- (۵) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: وَ أَيُّ مُحْرِمٍ هَلَكَتْ نَعْلَاهُ فَلَمْ يَكُنْ لَهُ نَعْلَانِ فَلَهُ أَنْ يَلْبَسَ الْخُفَّيْنِ إِذَا اضْطُرَّ إِلَى ذَلِكَ وَ الْجَوْرَبَيْنِ يَلْبَسُهُمَا إِذَا اضْطُرَّ إِلَى لُبْسِهِمَا.

******

ترجمه:

از حلبی از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمودند: «هر مُحرمی که نعلین (کفش های مخصوص) او خراب شود و نعلین دیگری نداشته باشد، می تواند در صورت اضطرار، خفین (نوعی کفش) بپوشد و جوراب ها را نیز می تواند بپوشد، اگر به پوشیدن آن ها اضطرار داشته باشد .

ص: ۵۰۰

۱- مسائل علیّ بن جعفر- ۱۱٤- ٤۰.

۲- الباب ۵۱ فیه ۵ أحادیث.

۳- التهذیب ۵- ٦۹- ۲۲۷، و أورده بتمامه فی الحدیث ۲ من الباب ۳۵، و قطعة منه فی الحدیث ۱ من الباب ۵۰ من هذه الأبواب.

٤- مر فی الحدیث ۱ من الباب ۳۵ من هذه الأبواب.

۵- التهذیب ۵- ۳۸٤- ۱۳٤۱.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۹۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱٦۹۰۲- ۳- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی رَجُلٍ هَلَکَتْ نَعْلَاهُ وَ لَمْ یَقْدِرْ عَلَی نَعْلَیْنِ قَالَ لَهُ أَنْ یَلْبَسَ الْخُفَّیْنِ إِنِ اضْطُرَّ إِلَی ذَلِکَ وَ لْیَشُقَّهُ عَنْ ظَهْرِ الْقَدَمِ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

از ابی بصیر از امام صادق (ع) نقل شده است که درباره مردی که نعلینش خراب شده و نتوانسته نعلین دیگری پیدا کند، فرمودند: «می تواند در صورت اضطرار، خفین (نوعی کفش) بپوشد و باید روی پای خفین را پاره کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۰۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۶۹۰۳- ٤- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ مُوسَى أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَلْبَسُ الْجَوْرَبَيْنِ قَالَ نَعَمْ وَ الْخُفَّيْنِ إِذَا اضْطُرَّ إِلَيْهِمَا.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ رِفَاعَةَ نَحْوَهُ (۳).

******

ترجمه:

رفاعة بن موسی از امام صادق (ع) پرسید که آیا مُحرِم می تواند جوراب ها را بپوشد؟ امام فرمودند: «بله، و خفین (نوعی کفش) را نیز اگر به آن ها اضطرار داشته باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۰٤ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۶۹۰٤- ۵- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي الْمُحْرِمِ يَلْبَسُ الْخُفَّ إِذَا لَمْ يَكُنْ لَهُ نَعْلٌ قَالَ نَعَمْ لَكِنْ يَشُقُّ ظَهْرَ الْقَدَمِ.

(۵)

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم از امام باقر (ع) نقل شده است که درباره مُحرِمی که در صورت نداشتن نعل (کفش مخصوص) خف (نوعی کفش) می پوشد، فرمودند: «بله، اما باید روی پای خف را پاره کند.

۵۲- بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْحَائِضِ الْمُحْرِمَةِ غِلَالَةً تَحْتَ ثِيَابِهَا

اشارة

(٦) ٥٢ بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْحَائِضِ الْمُحْرِمَةِ غِلَالَةً تَحْتَ ثِيَابِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٠٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٩٠٥- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي

ص: ٥٠١

١- الكافى ٤- ٣٤٦- ١، و أورد قطعة منه فى الحديث ٤ من الباب ٣٦، و ذيله فى الحديث ٥ من الباب ٤٤ من هذه الأبواب.

٢- الفقيه ٢- ٣٤٠- ٢٦١٥.

٣- الكافى ٤- ٣٤٧- ٢.

٤- الفقيه ٢- ٣٤٠- ٢٦١٦، و أورد ذيله فى الحديث ٧ من الباب ٤٤ من هذه الأبواب.

٥- و تقدم ما يدلّ عليه فى الحديث ٣ من الباب ٥٠ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٥٢ فيه حديث واحد.

۷- التهذيب ۵- ۷٦- ۲۵۱.

جَعْفَرٍ يَعْنِي أَحْمَدَ بْنَ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ يَعْنِي ابْنَ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تَلْبَسُ الْمُحْرِمَةُ الْحَائِضُ تَحْتَ ثِيَابِهَا غِلَالَةً.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ (۱)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۲).

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت کرده است که گفت: زن محرم حائض زیر لباس هایش «غلالة» می پوشد.(نوعی لباس نازک)

۵۳- بَابُ عَدَمِ جَوَازِ عَقْدِ الْمُحْرِمِ ثَوْبَهُ إِلَّا إِذَا اضْطُرَّ إِلَى ذَلِكَ لِقِصَرِهِ وَ جُمْلَةٍ مِنْ أَحْكَامِ الْإِزَارِ وَ الْمِئْزَرِ

اشارة

(۳) ۵۳ بَابُ عَدَمِ جَوَازِ عَقْدِ الْمُحْرِمِ ثَوْبَهُ إِلَّا إِذَا اضْطُرَّ إِلَى ذَلِكَ لِقِصَرِهِ وَ جُمْلَةٍ مِنْ أَحْكَامِ الْإِزَارِ وَ الْمِئْزَرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱٦۹۰٦ - رقم الحديث الباب: ۱]

١٦٩٠٦- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعِيدٍ الْأَعْرَجِ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَعْقِدُ إِزَارَهُ فِي عُنُقِهِ قَالَ لَا.

******

ترجمه:

سعید الاعرج روایت کرده است که او از ابا عبدالله (علیه السلام) درباره محرم که ازارش را به گردنش گره می زند، پرسید. او گفت: نه.

[رقم الحديث الكلي: ١٦٩٠٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٩٠٧- ٢- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ الْقَدَّاحِ عَنْ جَعْفَرٍ ع أَنَّ عَلِيّاً ع كَانَ لَا يَرَى بَأْساً بِعَقْدِ الثَّوْبِ إِذَا قَصُرَ ثُمَّ يُصَلِّي فِيهِ وَ إِنْ كَانَ مُحْرِماً.

******

ترجمه:

از جعفر (علیه السلام) روایت شده است که علی (علیه السلام) مانعی نمی دید در گره زدن لباس هنگامی که کوتاه باشد، سپس در آن نماز می خواند حتی اگر مُحرِم باشد.

[رقم الحديث الكلي: ١٦٩٠٨ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٩٠٨- ٣- (٦) أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ الطَّبْرِسِيُّ فِي الْإِحْتِجَاجِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ صَاحِبِ الزَّمَانِ ع أَنَّهُ كَتَبَ إِلَيْهِ يَسْأَلُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يَجُوزُ أَنْ يَشُدَّ الْمِئْزَرَ مِنْ خَلْفِهِ عَلَى عُنُقِهِ (٧)

۱- الفقیه ۲- ۳۴۳- ۲۶۲۹.

۲- تقدم فی الحدیث ۲ من الباب ۴۸ من أبواب الاحرام.

۳- الباب ۵۳ فیه ۵ أحادیث.

۴- الفقیه ۲- ۳۴۵- ۲۶۴۱.

۵- الکافی ۴- ۳۴۷- ۳.

۶- الاحتجاج- ۴۸۵.

۷- فی المصدر- علی عقبه.

بِالطُّولِ وَ یَرْفَعَ طَرَفَیْهِ إِلَی حَقْوَیْهِ وَ یَجْمَعَهُمَا فِی خَاصِرَتِهِ وَ یَعْقِدَهُمَا وَ یُخْرِجَ الطَّرَفَیْنِ الْأَخِیرَیْنِ مِنْ بَیْنِ رِجْلَیْهِ وَ یَرْفَعَهُمَا إِلَی خَاصِرَتِهِ وَ یَشُدَّ طَرَفَیْهِ إِلَی وَرِکَیْهِ فَیَکُونَ مِثْلَ السَّرَاوِیلِ یَسْتُرُ مَا هُنَاکَ فَإِنَّ الْمِئْزَرَ الْأَوَّلَ کُنَّا نَتَّزِرُ بِهِ إِذَا رَکِبَ الرَّجُلُ جَمَلَهُ یُکْشَفُ مَا هُنَاکَ وَ هَذَا أَسْتَرُ فَأَجَابَ ع- جَائِزٌ أَنْ یَتَّزِرَ الْإِنْسَانُ کَیْفَ شَاءَ إِذَا لَمْ یُحْدِثْ فِی الْمِئْزَرِ حَدَثاً بِمِقْرَاضٍ وَ لَا إِبْرَةٍ تُخْرِجُهُ بِهِ عَنْ حَدِّ الْمِئْزَرِ وَ غَرَزَهُ غَرْزاً (۱) وَ لَمْ یَعْقِدْهُ وَ لَمْ یَشُدَّ بَعْضَهُ بِبَعْضٍ وَ إِذَا غَطَّی سُرَّتَهُ وَ رُکْبَتَیْهِ کِلَاهُمَا فَإِنَّ السُّنَّةَ الْمُجْمَعَ عَلَیْهَا بِغَیْرِ خِلَافٍ تَغْطِیَةُ السُّرَّةِ وَ الرُّکْبَتَیْنِ وَ الْأَحَبُّ إِلَیْنَا وَ الْأَفْضَلُ لِکُلِّ أَحَدٍ شَدُّهُ عَلَی السَّبِیلِ الْمَأْلُوفَةِ الْمَعْرُوفَةِ لِلنَّاسِ جَمِیعاً إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

******

ترجمه:

جعفر الحمیری از صاحب الزمان (علیه السلام) روایت کرده است که او به وی نوشت و درباره محرم پرسید: آیا جایز است که میزر را از پشت به طول بر روی گردنش ببندد و دو طرف آن را به حقوهایش بالا بیاورد و آن ها را در خاصرته اش جمع کند و آن ها را گره بزند و دو طرف نهایی را از

بین پاهایش بیرون بیاورد و آن ها را به خاصرته اش بالا بیاورد و دو طرف آن را به وریکه هایش ببندد تا شبیه شلوار شود و آن چه آنجاست بپوشاند؟ زیرا میزر اول که با آن محرم می شدیم، هنگامی که مرد بر شترش سوار می شد، آن چه آنجاست نمایان می شد و این پوشاننده تر است. پس او (علیه السلام) پاسخ داد: جایز است که انسان میزر را هر طور که می خواهد ببندد، به شرطی که در میزر با قیچی یا سوزن تغییر ایجاد نکند که آن را از حد میزر خارج کند و آن را گره نزند و بعضی از آن را به بعض دیگر نبندد و اگر ناف و زانوهایش را بپوشاند، زیرا سنت مورد اتفاق و بدون اختلاف، پوشاندن ناف و زانوها است و آنچه برای ما محبوب تر و بهتر است برای هر کسی، بستن آن به روش معمول و معروف برای همه مردم است، اگر خدا بخواهد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٠٩ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٩٠٩- ٤- (٢) وَ عَنْهُ أَنَّهُ سَأَلَهُ هَلْ يَجُوزُ أَنْ يَشُدَّ عَلَيْهِ مَكَانَ الْعَقْدِ تِكَّةً فَأَجَابَ لَا يَجُوزُ شَدُّ الْمِئْزَرِ بِشَيْ ءٍ سِوَاهُ مِنْ تِكَّةٍ أَوْ غَيْرِهَا (٣).

******

ترجمه:

و از او روایت شده است که از او پرسید: آیا جایز است که به جای گره، بند ببندد؟ پس او پاسخ داد: جایز نیست بستن میزر با چیزی به جز خودش، چه بند باشد یا چیز دیگری

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩١٠ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٩١٠- ٥- (٤) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: الْمُحْرِمُ لَا يَصْلُحُ لَهُ أَنْ يَعْقِدَ إِزَارَهُ عَلَى رَقَبَتِهِ وَ لَكِنْ يَثْنِيهِ (٥) عَلَى عُنُقِهِ وَ لَا يَعْقِدُهُ.

وَ رَوَاهُ عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیهما السلام) روایت کرده است که گفت: برای محرم جایز نیست که ازارش را به گردنش گره بزند، بلکه باید آن را بر گردنش بیندازد و گره نزند.

ص: ٥٠٣

١- فی المصدر- و غزره غزرا.

٢- الاحتجاج- ٤٨٥.

٣- فی المصدر- و لا غیرها.

٤- قرب الإسناد- ١٠٦.

٥- فی المصدر- و لکنه یثبته.

٦- مسائل علیّ بن جعفر- ٢٧٣- ٦٧٨.

٥٤- بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ السِّلَاحَ عِنْدَ الْخَوْفِ

اشارة

(١) ٥٤ بَابُ جَوَازِ لُبْسِ الْمُحْرِمِ السِّلَاحَ عِنْدَ الْخَوْفِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۹۱۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۹۱۱- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ یَعْنِی أَحْمَدَ بْنَ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ عُبَیْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِیٍّ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ الْمُحْرِمَ إِذَا خَافَ الْعَدُوَّ یَلْبَسُ السِّلَاحَ (۳) فَلَا کَفَّارَةَ عَلَیْهِ.

******

ترجمه:

حلبی از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت کرده است که محرم اگر از دشمن بترسد، سلاح می پوشد و بر او کفاره ای نیست.

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۹۱۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۶۹۱۲- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِیرَةِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع أَ یَحْمِلُ السِّلَاحَ الْمُحْرِمُ فَقَالَ إِذَا خَافَ الْمُحْرِمُ عَدُوّاً أَوْ سَرَقاً فَلْیَلْبَسِ السِّلَاحَ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان گفت: از ابا عبدالله (علیه السلام) پرسیدم: آیا محرم می تواند سلاح حمل کند؟ پس او گفت: اگر محرم از دشمن یا دزدی بترسد، باید سلاح بپوشد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۶۹۱۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۶۹۱۳- ۳- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُحْرِمُ إِذَا خَافَ لَبِسَ السِّلَاحَ.

******

ترجمه:

ابن سنان از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت کرده است که محرم اگر از دشمن بترسد، سلاح می پوشد

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩١٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٩١٤- ٤- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُثَنًّى عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِأَنْ يُحْرِمَ الرَّجُلُ وَ عَلَيْهِ سِلَاحُهُ إِذَا خَافَ الْعَدُوَّ.

******

ترجمه:

زُرَارَةَ از ابی جعفر(علیه السلام) روایت کرده است که محرم اگر از دشمن بترسد اشکالی ندارد که سلاح می پوشد

ص: ٥٠٤

١- الباب ٥٤ فیه ٤ أحادیث.

٢- التهذیب ٥- ٣٨٧- ١٣٥١.

٣- فی المصدر- فلبس السلاح.

٤- التهذیب ٥- ٣٨٧- ١٣٥٢.

٥- الفقیه ٢- ٣٤١- ٢٦٢٢.

٦- الکافی ٤- ٣٤٧- ٤.

۵۵- بَابُ تَحْرِيمِ تَغْطِيَةِ الرَّجُلِ رَأْسَهُ إِذَا أَحْرَمَ وَ كَذَا الْأُذُنَانِ دُونَ الْوَجْهِ وَ أَنَّ مَنْ غَطَّى رَأْسَهُ نَاسِياً وَجَبَ أَنْ يَطْرَحَ الْغِطَاءَ وَ يُسْتَحَبُّ تَجْدِيدُ التَّلْبِيَةِ

اشارة

(۱) ۵۵ بَابُ تَحْرِيمِ تَغْطِيَةِ الرَّجُلِ رَأْسَهُ إِذَا أَحْرَمَ وَ كَذَا الْأُذُنَانِ دُونَ الْوَجْهِ وَ أَنَّ مَنْ غَطَّى رَأْسَهُ نَاسِياً وَجَبَ أَنْ يَطْرَحَ الْغِطَاءَ وَ يُسْتَحَبُّ تَجْدِيدُ التَّلْبِيَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۹۱۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۹۱۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَجِدُ الْبَرْدَ فِي أُذُنَيْهِ يُغَطِّيهِمَا قَالَ لَا.

******

ترجمه:

عبدالرحمن گفت: از ابا الحسن (عليه السلام) پرسيدم: آيا محرم كه در گوش هايش احساس سرما مى كند، مى تواند آن ها را بپوشاند؟ او گفت: نه.

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۹۱۶ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۶۹۱۶- ۲- (۳) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ ع قَالَ: الْمُحْرِمَةُ لَا تَتَنَقَّبُ لِأَنَّ إِحْرَامَ الْمَرْأَةِ فِي وَجْهِهَا وَ إِحْرَامَ الرَّجُلِ فِي رَأْسِهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از جعفر (علیه السلام) روایت شده است که از پدرش (علیه السلام) گفت: زن محرم نباید نقاب بزند زیرا احرام زن در صورت او است و احرام مرد در سرش .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩١٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٩١٧- ٣- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ مُحْرِمٍ غَطَّى رَأْسَهُ نَاسِياً قَالَ يُلْقِي الْقِنَاعَ عَنْ رَأْسِهِ وَ يُلَبِّي وَ لَا شَيْ ءَ عَلَيْهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَرِيزٍ نَحْوَهُ (٦).

******

ترجمه:

از حریز روایت شده است که گفت: از ابا عبدالله (علیه السلام) درباره محرمی که سرش را به طور ناآگاهانه پوشانده بود، پرسیدم. او گفت: پوشش را از سرش بردارد و لبیک بگوید و چیزی بر او نیست.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩١٨ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٩١٨- ٤- (٧) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ

١- الباب ٥٥ فيه ٨ أحاديث.

٢- الكافى ٤- ٣٤٩- ٤.

٣- الكافى ٤- ٣٤٥- ٧، و أورده فى الحديث ١ من الباب ٤٨ من هذه الأبواب.

٤- الفقيه ٢- ٣٤٢- ٢٦٢٧.

٥- التهذيب ٥- ٣٠٧- ١٠٥٠، و الاستبصار ٢- ١٨٤- ٦١٣، و أورده فى الحديث ٢ من الباب ٥ من أبواب بقية الكفّارات.

٦- الفقيه ٢- ٣٥٥- ٢٦٨٥.

٧- التهذيب ٥- ٣٠٨- ١٠٥٤، و أورد قطعة منه فى الحديث ١ من الباب ٦٠ من هذه الأبواب، و فى الحديث ١ من الباب ٥ من أبواب بقية الكفّارات.

أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُحْرِمُ إِذَا غَطَّى وَجْهَهُ فَلْيُطْعِمْ مِسْكِيناً فِی يَدِهِ الْحَدِيثَ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ لِمَا مَضَى (١) وَ يَأْتِی (٢).

******

ترجمه:

از حلبی از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که گفت: اگر محرم صورتش را بپوشاند، باید به دست خودش به یک مسکین غذا بدهد....

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩١٩ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٩١٩- ٥- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ ع الرَّجُلُ الْمُحْرِمُ یُرِیدُ أَنْ یَنَامَ یُغَطِّی وَجْهَهُ مِنَ الذُّبَابِ قَالَ نَعَمْ وَ لَا یُخَمِّرْ رَأْسَهُ وَ الْمَرْأَةُ (٤) لَا بَأْسَ أَنْ تُغَطِّیَ وَجْهَهَا کُلَّهُ (٥).

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ کَمَا یَأْتِی (٦).

******

ترجمه:

از زراره روایت شده است که گفت: به ابی جعفر (علیه السلام) گفتم: مرد محرم می خواهد بخوابد و صورتش را از مگس بپوشاند، آیا جایز است؟ او گفت: بله، اما نباید سرش را بپوشاند و برای زن محرم اشکالی ندارد که تمام صورتش را بپوشاند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٢٠ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٩٢٠- ٦- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِیِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ یُغَطِّی رَأْسَهُ نَاسِیاً أَوْ نَائِماً فَقَالَ یُلَبِّی إِذَا ذَکَرَ.

******

ترجمه:

از حلبی روایت شده است که از ابا عبدالله (علیه السلام) درباره محرمی که به طور ناآگاهانه یا در خواب سرش را پوشانده بود، پرسید. او گفت: وقتی یادش آمد، لبیک بگوید.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٢١ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦٩٢١- ٧- (٨) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَقَعُ الذُّبَابُ عَلَى وَجْهِهِ حِينَ يُرِيدُ النَّوْمَ فَيَمْنَعُهُ مِنَ النَّوْمِ أَ يُغَطِّي وَجْهَهُ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَنَامَ قَالَ نَعَمْ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ الْحَرَمِيِّ (٩) عَنْ

١- مضى فى الحديث ٣ من هذا الباب.

٢- يأتى فى الأحاديث ٥ و ٧ و ٨ من هذا الباب.

٣- التهذيب ٥- ٣٠٧- ١٠٥١، و الاستبصار ٢- ١٨٤- ٦١٤.

٤- فى المصدر- و المرأة المحرمة.

٥- فى التهذيب زيادة- عند النوم.

٦- يأتى فى الحديث ١ من الباب ٥٩ من هذه الأبواب.

٧- الفقيه ٢- ٣٥٥- ٢٦٨٤.

٨- الفقيه ٢- ٣٥٦- ٢٦٨٧.

٩- فى التهذيب- الجرمى.

مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ وَ دُرُسْتَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ زُرَارَةَ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

زراره هم مثل این رئایت را نقل کرده .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٢٢ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٦٩٢٢- ٨- (٢) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الْبَخْتَرِیِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: الْمُحْرِمُ یُغَطِّی وَجْهَهُ عِنْدَ النَّوْمِ وَ الْغُبَارِ إِلَی طِرَارِ شَعْرِهِ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٣).

******

ترجمه:

از ابی البختری از جعفر، از پدرش، از علی (علیه السلام) روایت شده است که گفت: محرم می تواند صورتش را هنگام خواب و در معرض گرد و غبار بپوشاند تا حدودی که به انتهای موهایش برسد.

٥٦- بَابُ جَوَازِ تَغْطِیَةِ الْمُحْرِمِ رَأْسَهُ فِی الضَّرُورَةِ وَ یَلْزَمُهُ الْفِدَاءُ

اشارة

(٤) ٥٦ بَابُ جَوَازِ تَغْطِیَةِ الْمُحْرِمِ رَأْسَهُ فِی الضَّرُورَةِ وَ یَلْزَمُهُ الْفِدَاءُ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٢٣ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٩٢٣- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ أَیُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِأَنْ یَعْصِبَ الْمُحْرِمُ رَأْسَهُ مِنَ الصُّدَاعِ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از معاویه بن وهب از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که گفت: اشکالی ندارد که محرم سرش را برای درمان سردرد ببندد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٢٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٩٢٤- ٢- (٧) وَ عَنْهُ عَنْ مُوسَى بْنِ الْحَسَنِ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَ أُمَيَّةَ بْنِ عَلِيٍّ الْقَيْسِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِي الْمُحْرِمِ قَالَ لَهُ أَنْ

١- التهذيب ٥- ٣٠٨- ١٠٥٣.

٢- قرب الإسناد- ٦٥.

٣- يأتى فى الحديث ٤ من الباب ٦٧ و فى الحديث ٨ من الباب ٧٠ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٥٦ فيه حديثان.

٥- التهذيب ٥- ٣٠٨- ١٠٥٦، و أورده فى الحديث ٤ من الباب ٧٠ من هذه الأبواب.

٦- الكافى ٤- ٣٥٩- ١٠.

٧- التهذيب ٥- ٣٠٨- ١٠٥٢، و الاستبصار ٢- ١٨٤- ٦١٥.

يُغَطِّيَ رَأْسَهُ وَ وَجْهَهُ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَنَامَ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى الضَّرُورَةِ فَيُغَطِّي وَ تَلْزَمُهُ الْكَفَّارَةُ وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (١).

******

ترجمه:

از زراره از یکی از آنان (علیه السلام) روایت شده است که گفت: برای محرم جایز است که سر و صورتش را هنگام خواب بپوشاند.

می گویم : شیخ این روایت را بر مبنای ضرورت حمل کرده است، به این معنی که اگر محرم نیاز به پوشاندن سر و صورت داشته باشد، می تواند این کار را انجام دهد و لازم است کفاره را بپردازد.

۵۷- بَابُ جَوَازِ وَضْعِ الْمُحْرِمِ عِصَامَ الْقِرْبَةِ عَلَى رَأْسِهِ عِنْدَ الْحَاجَةِ

اشارة

(۲) ۵۷ بَابُ جَوَازِ وَضْعِ الْمُحْرِمِ عِصَامَ الْقِرْبَةِ عَلَى رَأْسِهِ عِنْدَ الْحَاجَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۹۲۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۹۲۵- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَضَعُ عِصَامَ الْقِرْبَةِ عَلَى رَأْسِهِ إِذَا اسْتَسْقَى فَقَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم گفت: از ابا عبدالله (علیه السلام) پرسیدم درباره محرم که عصام (پرده) مشک آب را بر روی سرش می گذارد وقتی که طلب آب می کند، آیا جایز است؟ او گفت: بله.

۵۸- بَابُ تَحْرِيمِ الِارْتِمَاسِ عَلَى الْمُحْرِمِ بِحَيْثُ يُغَطِّى الْمَاءُ رَأْسَهُ

اشارة

(٤) ٥٨ بَابُ تَحْرِيمِ الِارْتِمَاسِ عَلَى الْمُحْرِمِ بِحَيْثُ يُغَطِّى الْمَاءُ رَأْسَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٢٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٩٢٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ يَعْنِى ابْنَ أَبِى نَجْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَا تَمَسَّ الرَّيْحَانَ وَ أَنْتَ مُحْرِمٌ إِلَى أَنْ قَالَ وَ لَا تَرْتَمِسْ فِى مَاءٍ تُدْخِلُ فِيهِ رَأْسَكَ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت کرده است که گفت: شنیدم او می فرمود: وقتی محرم هستی، به ریحان دست نزن و نیز نباید در آبی که سر خود را در آن وارد می کنی، فرو بروی.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٢٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٩٢٧- ٢- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: وَ لَا يَرْتَمِسُ الْمُحْرِمُ فِى الْمَاءِ.

******

ترجمه:

از حریز از ابی عبدالله (علیه السلام) در حدیثی روایت شده است که گفت: محرم نباید در آب فرو برود

ص: ۵۰۸

۱- یأتی فی الباب ۷۰ من هذه الأبواب.

۲- الباب ۵۷ فیه حدیث واحد.

۳- الفقیه ۲- ۳٤٦- ۲٦٤۲.

٤- الباب ۵۸ فیه ٦ أحادیث.

۵- التهذیب ۵- ۳۰۷- ۱۰٤۸، و أورد صدره فی الحدیث ۱۰ من الباب ۱۸ من هذه الأبواب.

٦- التهذیب ۵- ۳۰۷- ۱۰٤۹.

[رقم الحدیث الکلی: ۱٦۹۲۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱٦۹۲۸- ۳- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: وَ لَا یَرْتَمِسُ الْمُحْرِمُ فِی الْمَاءِ وَ لَا الصَّائِمُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَرِیزٍ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

از حریز از ابی عبدالله (علیه السلام) در حدیثی روایت شده است که گفت: محرم نباید در آب فرو برود و نیز روزه دار نباید در آب فرو برود.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٢٩ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٩٢٩- ٤- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَرْتَمِسُ الْمُحْرِمُ فِي الْمَاءِ وَ لَا الصَّائِمُ.

******

ترجمه:

يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍاز ابی عبدالله (علیه السلام) در حدیثی روایت شده است که گفت: محرم نباید در آب فرو برود و نیز روزه دار نباید در آب فرو برود.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٣٠ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٩٣٠- ٥- (٤) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَرْتَمِسُ الْمُحْرِمُ فِي الْمَاءِ.

******

ترجمه:

از حریز از ابی عبدالله (علیه السلام) در حدیثی روایت شده است که گفت: محرم نباید در آب فرو برود

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٣١ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۶۹۳۱- ٦- (٥) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الْخَالِقِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع هَلْ يُدْخِلُ الصَّائِمُ رَأْسَهُ فِی الْمَاءِ قَالَ لَا وَ لَا الْمُحْرِمُ وَ قَالَ مَرَرْتُ بِبِرْكَةِ بَنِی فُلَانٍ وَ فِيهَا قَوْمٌ مُحْرِمُونَ يَتَرَامَسُونَ فَوَقَفْتُ عَلَيْهِمْ فَقُلْتُ لَهُمْ إِنَّكُمْ تَصْنَعُونَ مَا لَا يَحِلُّ لَكُمْ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِی الصَّوْمِ (٦).

******

ترجمه:

عبدالخالق گفت: از ابا عبدالله (علیه السلام) پرسیدم: آیا روزه دار می تواند سرش را در آب فرو ببرد؟ او گفت: نه، و همچنین محرم نیز نمی تواند این کار را انجام دهد. سپس گفتم: من از کنار برکه ای گذشتم که در آن عده ای محرم بودند و در آب فرو می رفتند، به آن ها گفتم: شما کار حرامی انجام می دهید.

ص: ٥٠٩

١- التهذيب ٥- ٣١٢- ١٠٧١، و التهذيب ٤- ٢٠٣- ٥٨٨، و الاستبصار ٢- ٨٤- ٢٥٩، و أورد صدره فی الحديث ٨ من الباب ٣ من أبواب ما يمسک عنه الصائم، و فی الحديث ١ من الباب ٦٥ من هذه الأبواب.

٢- الفقيه ٢- ٣٥٤- ٢٦٧٨.

٣- الكافی ٤- ٣٥٣- ٢، و أورده فی الحديث ١ من الباب ٣ من أبواب ما يمسک عنه الصائم.

٤- الكافی ٤- ٣٥٣- ١.

٥- قرب الإسناد- ٥٩.

٦- تقدم فی الأحادیث ١ و ٤ و ٨ من الباب ٣ من أبواب ما یمسک عنه الصائم.

٥٩- بَابُ جَوَازِ تَغْطِيَةِ الْمَرْأَةِ الْمُحْرِمَةِ وَجْهَهَا عِنْدَ النَّوْمِ وَ الضَّرُورَةِ خَاصَّةً وَ جَوَازِهِ لِلرَّجُلِ

اشارة

(١) ٥٩ بَابُ جَوَازِ تَغْطِيَةِ الْمَرْأَةِ الْمُحْرِمَةِ وَجْهَهَا عِنْدَ النَّوْمِ وَ الضَّرُورَةِ خَاصَّةً وَ جَوَازِهِ لِلرَّجُلِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٣٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٩٣٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قُلْتُ الْمُحْرِمُ يُؤْذِيهِ الذُّبَابُ حِينَ يُرِيدُ النَّوْمَ يُغَطِّي وَجْهَهُ قَالَ نَعَمْ وَ لَا يُخَمِّرْ رَأْسَهُ وَ الْمَرْأَةُ الْمُحْرِمَةُ لَا بَأْسَ بِأَنْ تُغَطِّيَ وَجْهَهَا كُلَّهُ عِنْدَ النَّوْمِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

از زراره از ابی جعفر (علیه السلام) روایت شده است که گفت: به او گفتم: اگر محرم مگس او را اذیت کند وقتی که می خواهد بخوابد، آیا می تواند صورتش را بپوشاند؟ او گفت: بله، ولی نباید سرش را بپوشاند. و زن محرم اشکالی ندارد که هنگام خواب، تمام صورتش را بپوشاند.

[رقم الحديث الكلی: ۱٦۹۳۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱٦۹۳۳- ۲- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ الْقُمِّيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع الرَّجُلُ يَتَوَضَّأُ (٥) ثُمَّ يُجَلِّلُ وَجْهَهُ بِالْمِنْدِيلِ يُخَمِّرُهُ كُلَّهُ قَالَ لَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

عبدالملک القمی گفت: به ابی عبدالله (علیه السلام) گفتم: مردی وضو می گیرد و سپس تمام صورتش را با دستمال می پوشاند، آیا اشکالی دارد؟ او گفت: اشکالی ندارد.

[رقم الحديث الكلی: ۱٦۹۳٤ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱٦۹۳٤- ۳- (٦) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ هَلْ يَصْلُحُ لَهُ أَنْ يَطْرَحَ الثَّوْبَ عَلَى وَجْهِهِ مِنَ الذُّبَابِ وَ يَنَامَ قَالَ لَا بَأْسَ.

ص: ٥١٠

۱- الباب ٥٩ فيه ۳ أحاديث.

۲- الكافی ٤- ۳٤۹- ۱، و أورده فی الحديث ٥ من الباب ٥٥ من هذه الأبواب.

۳- التهذيب ٥- ۳۰۷- ۱۰٥۱.

٤- الكافی ٤- ۳٤۹- ۲.

٥- فی المصدر- المحرم يتوضا.

٦- قرب الإسناد- ۱۰٥.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۱) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۲).

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیهما السلام) روایت کرده است که گفت: از او پرسیدم: آیا برای محرم جایز است که لباس را بر روی صورتش برای جلوگیری از مگس بیندازد و بخوابد؟ او گفت: اشکالی ندارد.

٦٠- بَابُ جَوَازِ نَوْمِ الْمُحْرِمِ عَلَى وَجْهِهِ عَلَى رَاحِلَتِهِ

اشارة

(۳) ٦٠ بَابُ جَوَازِ نَوْمِ الْمُحْرِمِ عَلَى وَجْهِهِ عَلَى رَاحِلَتِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٣٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٩٣٥- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ فِی حَدِيثٍ قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يَنَامَ الْمُحْرِمُ عَلَى وَجْهِهِ عَلَى رَاحِلَتِهِ.

******

ترجمه:

از حلبی در حدیثی روایت شده است که گفت: اشکالی ندارد که محرم بر روی صورتش بر روی شترش بخوابد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٣٦ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٩٣٦- ٢- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يَنَامُ عَلَى وَجْهِهِ وَ هُوَ عَلَى رَاحِلَتِهِ قَالَ لَا بَأْسَ بِذَلِكَ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از حلبی در حدیثی روایت شده است که گفت: اشکالی ندارد که محرم بر روی صورتش بر روی شترش بخوابد.

٦١- بَابُ كَرَاهَةِ تَغْطِيَةِ الْمُحْرِمِ وَجْهَهُ فِي غَيْرِ النَّوْمِ وَ جَوَازِ مَسْحِهِ بِالْمِنْدِيلِ

اشارة

(٧) ٦١ بَابُ كَرَاهَةِ تَغْطِيَةِ الْمُحْرِمِ وَجْهَهُ فِي غَيْرِ النَّوْمِ وَ جَوَازِ مَسْحِهِ بِالْمِنْدِيلِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٣٧ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٩٣٧- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ

١- تقدم فی الأحادیث ٥ و ٧ و ٨ من الباب ٥٥ من هذه الأبواب.

٢- یأتی ما یدلّ علیه بعمومه فی الباب ٥٦ من أبواب جهاد النفس، و فی الباب ٢٥ من أبواب الأمر بالمعروف.

٣- الباب ٦٠ فیه حدیثان.

٤- التهذیب ٥- ٣٠٨- ١٠٥٤، و أورد صدره فی الحدیث ٤ من الباب ٥٥ من هذه الأبواب، و فی الحدیث ١ من الباب ٥ من أبواب بقیة الکفّارات.

٥- الفقیه ٢- ٣٥٦- ٢٦٨٦.

٦- الکافی ٤- ٣٤٩- ٣.

٧- الباب ٦١ فیه ٣ أحادیث.

٨- الفقیه ٢- ٣٥٤- ٢٦٨٠.

أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: یُکْرَهُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ یَجُوزَ بِثَوْبِهِ فَوْقَ أَنْفِهِ وَ لَا بَأْسَ أَنْ یَمُدَّ الْمُحْرِمُ ثَوْبَهُ حَتَّی یَبْلُغَ أَنْفَهُ.

قَالَ الصَّدُوقُ یَعْنِی مِنْ أَسْفَلَ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که گفت: برای محرم مکروه است که لباسش را به گونه ای بر روی بینی اش بیندازد، اما اشکالی ندارد که محرم لباسش را بکشاند تا به بینی اش برسد.

صدوق (شیخ صدوق) گفته است: منظور از "از پایین" است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۳۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۹۳۸- ۲- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ وَ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ جَمِيعاً عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: يُكْرَهُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَجُوزَ ثَوْبُهُ أَنْفَهُ مِنْ أَسْفَلَ وَ قَالَ اضْحَ لِمَنْ أَحْرَمْتَ لَهُ.

******

ترجمه:

از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که گفت: برای محرم مکروه است که لباسش از پایین بر روی بینی اش بیفتد. و افزود: به کسی که برایش احرام بسته ای، بشارت بده.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۳۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۶۹۳۹- ۳- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ قَدْ تَوَضَّأَ وَ هُوَ مُحْرِمٌ ثُمَّ أَخَذَ مِنْدِيلًا فَمَسَحَ بِهِ وَجْهَهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۳).

******

ترجمه:

منصور بن حازم گفت: دیدم ابی عبدالله (علیه السلام) وضو گرفت در حالی که محرم بود، سپس دستمالی برداشت و با آن صورتش را مسح کرد.

۶۲- بَابُ تَحْرِيمِ الْحِجَامَةِ عَلَى الْمُحْرِمِ إِلَّا لِلضَّرُورَةِ فَيَحْتَجِمُ بِغَيْرِ حَلْقٍ وَ لَا جَزٍّ

اشارة

(٤) ٦٢ بَابُ تَحْرِيمِ الْحِجَامَةِ عَلَى الْمُحْرِمِ إِلَّا لِلضَّرُورَةِ فَيَحْتَجِمُ بِغَيْرِ حَلْقٍ وَ لَا جَزٍّ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٤٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٩٤٠- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَحْتَجِمُ قَالَ لَا إِلَّا أَنْ لَا يَجِدَ بُدّاً فَلْيَحْتَجِمْ وَ لَا يَحْلِقُ مَكَانَ الْمَحَاجِمِ.

******

ترجمه:

از حلبی روایت شده است که از ابی عبدالله (علیه السلام) پرسیدم درباره محرم که حجامت می کند. او گفت: حجامت برای محرم جایز نیست، مگر اینکه چاره ای نداشته باشد؛ در این صورت می تواند حجامت کند و نباید جای حجامت را بتراشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٤١ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٩٤١- ٢- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ

١- الفقيه ٢- ٣٥٥- ٢٦٨١.

٢- الفقيه ٢- ٣٥٤- ٢٦٧٩.

٣- تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ٢ من الباب ٥٩ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٦٢ فيه ١١ حديثا.

٥- الكافى ٤- ٣٦٠- ١.

٦- الكافى ٤- ٣٦٠- ٢.

الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُثَنَّى بْنِ عَبْدِ السَّلَامِ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا يَحْتَجِمُ الْمُحْرِمُ إِلَّا أَنْ يَخَافَ عَلَى نَفْسِهِ أَنْ لَا يَسْتَطِيعَ الصَّلَاةَ.

******

ترجمه:

از زراره از ابى جعفر (عليه السلام) روايت شده است كه گفت: محرم نبايد حجامت كند مگر اينكه بترسد كه اگر حجامت نكند، قادر به انجام نماز نباشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٤٢ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٩٤٢- ٣- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُثَنًّى عَنِ الْحَسَنِ الصَّيْقَلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي (٢) الْمُحْرِمِ يَحْتَجِمُ قَالَ لَا إِلَّا أَنْ يَخَافَ التَّلَفَ وَ لَا يَسْتَطِيعَ الصَّلَاةَ وَ قَالَ إِذَا آذَاهُ الدَّمُ فَلَا بَأْسَ بِهِ وَ يَحْتَجِمُ وَ لَا يَحْلِقُ الشَّعْرَ.

******

ترجمه:

از حسن صیقل از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که درباره محرم که حجامت می کند، گفت: نه، مگر اینکه بترسد که هلاک شود و نتواند نماز بخواند. و فرمود: اگر خون او را اذیت کند، اشکالی ندارد که حجامت کند و نباید موها را بتراشد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٤٣ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٩٤٣- ٤- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَسِّنِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَحْتَجِمُ قَالَ لَا أُحِبُّهُ.

******

ترجمه:

یونس بن یعقوب گفت: از ابا عبدالله (علیه السلام) درباره محرم که حجامت می کند، پرسیدم. او گفت: دوست ندارم این کار را.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٤٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٩٤٤- ٥- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يَحْتَجِمَ الْمُحْرِمُ مَا لَمْ يَحْلِقْ أَوْ يَقْطَعِ الشَّعْرَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادٍ (٥)

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى الضَّرُورَةِ.

******

ترجمه:

از حریز از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که گفت: اشکالی ندارد که محرم حجامت کند، به شرطی که موهایش را نتراشد یا کوتاه نکند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۴۵ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۶۹۴۵- ٦- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُوسَى (۷) عَنْ مِهْرَانَ بْنِ أَبِی نَصْرٍ وَ عَلِیِّ بْنِ إِسْمَاعِیلَ بْنِ عَمَّارٍ جَمِیعاً عَنْ أَبِی

ص: ۵۱۳

۱- التهذیب ۵- ۳۰٦- ۱۰٤٤، و الاستبصار ۲- ۱۸۳- ٦۰۸.

۲- فی نسخة- عن (بدل)- فی (هامش المخطوط).

۳- التهذیب ۵- ۳۰٦- ۱۰٤۵، و الاستبصار ۲- ۱۸۳- ٦۰۹.

٤- التهذیب ۵- ۳۰٦- ۱۰٤٦، و الاستبصار ۲- ۱۸۳- ٦۱۰.

۵- الفقیه ۲- ۳٤۸- ۲٦۵۱.

٦- التهذیب ۵- ۳۰٦- ۱۰٤۷.

۷- فی نسخة- جعفر بن مثنی (هامش المخطوط).

الْحَسَنِ ع قَالَ (۱)

سَأَلْنَاهُ فَقَالَ فِی حَلْقِ الْقَفَا لِلْمُحْرِمِ وَ إِنْ کَانَ أَحَدُکُمْ (۲) یَحْتَاجُ إِلَی الْحِجَامَةِ فَلَا بَأْسَ بِهِ وَ إِلَّا فَیَلْزَمُ (۳) مَا جَرَی عَلَیْهِ الْمُوسَی إِذَا حَلَقَ.

******

ترجمه:

از ابی الحسن (علیه السلام) روایت شده است که گفت: ما از او درباره تراشیدن پشت گردن برای محرم پرسیدیم، و او گفت: اگر یکی از شما نیاز به حجامت دارد، اشکالی ندارد. و اگر نه، باید همان حکمی را که برای تراشیدن سر با تیغ جاری است، رعایت کند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٤٦ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٦٩٤٦- ٧- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: احْتَجَمَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ ع وَ هُوَ مُحْرِمٌ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین روایت کرده است که حسن بن علی (علیه السلام) در حالی که محرم بود، حجامت کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٤٧ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٦٩٤٧- ٨- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ ذَرِيحٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَحْتَجِمُ فَقَالَ نَعَمْ إِذَا خَشِيَ الدَّمَ.

******

ترجمه:

از ذریح روایت شده است که از ابا عبدالله (علیه السلام) درباره محرم که حجامت می کند، پرسید. او فرمود: بله، اگر از خون (تجمع یا آسیب) بترسد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٤٨ - رقم الحدیث الباب: ٩]

١٦٩٤٨- ٩- (٦) وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ مُقَاتِلِ بْنِ مُقَاتِلٍ قَالَ: رَأَیْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع فِی یَوْمِ الْجُمُعَةِ- فِی وَقْتِ الزَّوَالِ عَلَی ظَهْرِ الطَّرِیقِ یَحْتَجِمُ وَ هُوَ مُحْرِمٌ.

******

ترجمه:

مقاتل بن مقاتل گفت: دیدم ابا الحسن (علیه السلام) در روز جمعه، در وقت زوال، بر روی جاده حجامت می کرد در حالی که محرم بود.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٤٩ - رقم الحدیث الباب: ١٠]

١٦٩٤٩- ١٠- (٧) وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ نُعَیْمِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا ع یُحَدِّثُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِیٍّ ع أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص احْتَجَمَ وَ هُوَ صَائِمٌ مُحْرِمٌ.

******

ترجمه:

فضل بن شاذان گفت: شنیدم که امام رضا (علیه السلام) از پدرش، و از پدرانش، از علی (علیه السلام) نقل می کرد که پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) در حالی که روزه دار و محرم بود، حجامت کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٥٠ - رقم الحدیث الباب: ١١]

١٦٩٥٠- ١١- (٨) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ

١- فی المصدر- قالا.

٢- فی المصدر- إن کان أحد منکم.

٣- فی نسخة- فیلزم (هامش المخطوط).

٤- الفقیه ٢- ٣٤٨- ٢٦٥١.

٥- الفقیه ٢- ٣٤٨- ٢٦٥٢.

٦- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ١٦- ٣٨.

٧- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ١٧- ٣٩، و أورده فی الحدیث ٨ من الباب ٢٦ من أبواب ما یمسک عنه الصائم.

٨- قرب الإسناد- ١٠٦.

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ هَلْ يَصْلُحُ لَهُ أَنْ يَحْتَجِمَ قَالَ نَعَمْ وَ لَكِنْ لَا يَحْلِقُ مَكَانَ الْمَحَاجِمِ وَ لَا يَجُزُّهُ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیه السلام) روایت کرده است که گفت: از او درباره محرم پرسیدم که آیا می تواند حجامت کند؟ فرمود: بله، اما نباید محل حجامت را بتراشد و یا آن را کوتاه کند

٦٣- بَابُ أَنَّهُ لَا يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَأْخُذَ مِنْ شَعْرِ الْحَلَالِ

اشارة

(١) ٦٣ بَابُ أَنَّهُ لَا يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَأْخُذَ مِنْ شَعْرِ الْحَلَالِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٥١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٩٥١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَأْخُذُ الْمُحْرِمُ مِنْ شَعْرِ الْحَلَالِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ گفت: امام صادق(عليه السلام) فرمود: محرم از موى شخص غيرمحرم (حلال) چيزى برنمى دارد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٥٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٩٥٢- ٢- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ ع لَا يَأْخُذُ الْحَرَامُ مِنْ شَعْرِ الْحَلَالِ.

******

ترجمه:

محمد بن على بن حسين گفت: امام (عليه السلام) فرمود: محرم از موى شخص غيرمحرم (حلال) چيزى برنمى دارد.

٦٤- بَابُ تَحْرِيمِ تَظْلِيلِ الرَّجُلِ الْمُحْرِمِ عَلَى نَفْسِهِ سَائِراً وَ جَوَازِهِ فِي الضَّرُورَةِ خَاصَّةً وَ يَلْزَمُهُ الْفِدَاءُ

اشارة

(٥) ٦٤ بَابُ تَحْرِيمِ تَظْلِيلِ الرَّجُلِ الْمُحْرِمِ عَلَى نَفْسِهِ سَائِراً وَ جَوَازِهِ فِي الضَّرُورَةِ خَاصَّةً وَ يَلْزَمُهُ الْفِدَاءُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٥٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٩٥٣- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يَرْكَبُ الْقُبَّةَ فَقَالَ لَا قُلْتُ فَالْمَرْأَةُ الْمُحْرِمَةُ

١- الباب ٦٣ فيه حديثان.

٢- الكافى ٤- ٣٦١- ٧.

٣- التهذيب ٥- ٣٤٠- ١١٧٩.

٤- الفقيه ٢- ٣٥٧- ٢٦٩٦.

٥- الباب ٦٤ فيه ١٤ حديثا.

٦- التهذيب ٥- ٣١٢- ١٠٧٠.

قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم از یکی از آن دو (امام) (علیهم السلام) روایت شده است که گفت: از ایشان پرسیدم دربارهٔ محرم که سوار قبه (نوعی سایبان مثل کجاوه) شود، ایشان فرمودند: نه.

گفتم پس زن محرمه؟

فرمودند: بله.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٥٤ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٦٩٥٤- ٢- (١) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَرْكَبُ فِي الْقُبَّةِ قَالَ مَا يُعْجِبُنِي إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَرِيضاً قُلْتُ فَالنِّسَاءُ قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

از حلبی روایت شده که گفت: از امام صادق (علیه السلام) دربارهٔ محرم که در قبه (نوعی سایبان یا خیمه) سوار شود، پرسیدم. ایشان فرمودند: من این را دوست ندارم مگر اینکه بیمار باشد.

گفتم پس زنان؟

فرمودند: بله.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٥٥ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٦٩٥٥- ٣- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع أُظَلِّلُ وَ أَنَا مُحْرِمٌ قَالَ لَا قُلْتُ أَ فَأُظَلِّلُ وَ أُكَفِّرُ قَالَ لَا قُلْتُ فَإِنْ مَرِضْتُ قَالَ ظَلِّلْ وَ كَفِّرْ ثُمَّ قَالَ أَ مَا عَلِمْتَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ مَا مِنْ حَاجٍّ يَضْحَى مُلَبِّياً حَتَّى تَغِيبَ الشَّمْسُ إِلَّا غَابَتْ ذُنُوبُهُ مَعَهَا.

وَ

بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْعَبَّاسِ مِثْلَهُ إِلَى قَوْلِهِ ظَلِّلْ وَ كَفِّرْ (٣).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ وَ ذَكَرَهُ بِتَمَامِهِ (٤) وَ رَوَاهُ فِي الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از عبدالله بن مغیره روایت شده که گفت: به امام کاظم (علیه السلام) گفتم: سایبان (بالای سرم) قرار دهم و من محرم هستم؟

فرمود: نه.

گفتم: آیا سایبان قرار دهم و کفاره بدهم؟

فرمود: نه.

گفتم: پس اگر بیمار شوم؟

فرمود: سایبان قرار بده و کفاره بده.

سپس فرمود: آیا نمی دانی که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: هیچ حاجی نیست که در حالی که لبیک می گوید در آفتاب باشد تا وقتی که خورشید غروب کند، مگر اینکه گناهانش همراه با غروب خورشید غروب کند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٥٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٦٩٥٦- ٤- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَرْكَبُ فِي الْكَنِيسَةِ (٧) فَقَالَ لَا وَ هُوَ لِلنِّسَاءِ جَائِزٌ.

******

ترجمه:

از هشام بن سالم روایت شده که گفت: از امام صادق (علیه السلام) دربارهٔ محرم که در کلیسا (نوعی سایبان مثل کجاوه) سوار شود، پرسیدم.

فرمود: نه، و برای زنان جایز است.

ص: ٥١٦

١- التهذیب ٥- ٣١٢- ١٠٧٣.

٢- التهذیب ٥- ٣١٣- ١٠٧٥.

٣- الاستبصار ٢- ١٨٧- ٦٢٧.

٤- الفقیه ٢- ٣٥٢- ٢٦٧٣.

٥- علل الشرائع- ٤٥٢- ١.

٦- التهذیب ٥- ٣١٢- ١٠٧٢.

۷- الکنیسة- شی ء یغرز فی المحمل أو الرحل و یلقی علیه ثوب یستظل به الراکب و یستتر. (مجمع البحرین- کنس- ٤- ١٠٠).

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٥٧ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٦٩٥٧- ٥- (١) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ وَ ابْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْکَانَ عَنِ الْحَلَبِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ یَرْکَبُ فِی الْقُبَّةِ فَقَالَ مَا یُعْجِبُنِی ذَلِکَ إِلَّا أَنْ یَکُونَ مَرِیضاً.

******

ترجمه:

از حلبی روایت شده که گفت: از امام صادق (علیه السلام) دربارهٔ محرم که در قبه (نوعی سایبان یا خیمه) سوار شود، پرسیدم. ایشان فرمودند: من این را دوست ندارم مگر اینکه بیمار باشد.

گفتم پس زنان؟

فرمودند: بله.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٥٨ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٦٩٥٨- ٦- (٢) وَ عَنْهُ عَنِ النَّخَعِیِّ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ الرَّجُلِ الْمُحْرِمِ وَ کَانَ إِذَا أَصَابَتْهُ الشَّمْسُ شَقَّ عَلَیْهِ وَ صُدِّعَ فَیَسْتَتِرُ مِنْهَا فَقَالَ هُوَ أَعْلَمُ بِنَفْسِهِ إِذَا عَلِمَ أَنَّهُ لَا یَسْتَطِیعُ أَنْ تُصِیبَهُ الشَّمْسُ فَلْیَسْتَظِلَّ مِنْهَا.

******

ترجمه:

از عبدالرحمن بن حجاج روایت شده که گفت: از امام کاظم (علیه السلام) دربارهٔ مرد محرمی که اگر آفتاب به او برسد، بر او سخت می شود و دچار سردرد می شود و از آن (آفتاب) پوشانده می شود، پرسیدم. ایشان فرمود: او به خودش آگاه تر است، اگر بداند که نمی تواند آفتاب به او برسد، پس از آن (آفتاب) سایه بگیرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۵۹ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۶۹۵۹- ۷- (۳) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ یُظَلِّلُ عَلَیْهِ وَ هُوَ مُحْرِمٌ قَالَ لَا إِلَّا مَرِیضٌ أَوْ مَنْ بِهِ عِلَّةٌ وَ الَّذِی لَا یُطِیقُ الشَّمْسَ (٤).

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار روایت شده که گفت: از امام کاظم (علیه السلام) پرسیدم دربارهٔ محرمی که سایبان بر روی خود قرار دهد و او محرم باشد؟

فرمود: نه، مگر (برای) بیمار یا کسی که به او عارضه ای رسیده باشد و کسی که نتواند (تاب) آفتاب (را داشته باشد).

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۶۰ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۶۹۶۰- ۸- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُوسَی بْنِ عُمَرَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَنْصُورٍ عَنْهُ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الظِّلَالِ لِلْمُحْرِمِ فَقَالَ لَا یُظَلِّلُ إِلَّا مِنْ عِلَّةٍ أَوْ مَرَضٍ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ أَشْیَمَ عَنْ مُوسَی بْنِ عُمَرَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از مُحَمَّدِ بْنِ مَنْصُورٍروایت شده که گفت: از امام کاظم (علیه السلام) پرسیدم دربارهٔ محرمی که سایبان بر روی خود قرار دهد و او محرم باشد؟

فرمود: نه، مگر (برای) بیمار یا کسی که به او عارضه ای رسیده باشد .

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٦١ - رقم الحدیث الباب: ٩]

١٦٩٦١- ٩- (٧) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الْخَالِقِ

ص: ٥١٧

١- التهذيب ٥- ٣٠٩- ١٠٥٨، و الاستبصار ٢- ١٨٥- ٦١٩.

٢- التهذيب ٥- ٣٠٩- ١٠٥٩، و الاستبصار ٢- ١٨٦- ٦٢٠.

٣- التهذيب ٥- ٣٠٩- ١٠٥٧، و الاستبصار ٢- ١٨٥- ٦١٨.

٤- فی نسخة- حر الشمس (هامش المخطوط).

٥- التهذيب ٥- ٣٠٩- ١٠٦٠، و الاستبصار ٢- ١٨٦- ٦٢١.

٦- الكافی ٤- ٣٥١- ٦.

٧- التهذيب ٥- ٣١٠- ١٠٦٢، و الاستبصار ٢- ١٨٦- ٦٢٢.

قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع هَلْ يَسْتَتِرُ الْمُحْرِمُ مِنَ الشَّمْسِ فَقَالَ لَا إِلَّا أَنْ يَكُونَ شَيْخاً كَبِيراً أَوْ قَالَ ذَا عِلَّةٍ.

وَ

رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ الطَّيَالِسِيِّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الْخَالِقِ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ شَيْخاً فَانِياً (۱).

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

از اسماعیل بن عبدالخالق روایت شده که گفت: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم: آیا محرم از آفتاب پوشانده شود؟

فرمود: نه، مگر اینکه پیرمردی بزرگ باشد یا فرمود: دارای عارضه ای باشد.

[رقم الحديث الكلي: ۱۶۹۶۲ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۱۶۹۶۲- ۱۰- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِالظِّلَالِ لِلنِّسَاءِ وَ قَدْ رُخِّصَ فِيهِ لِلرِّجَالِ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى الضَّرُورَةِ لِمَا تَقَدَّمَ فَيُظَلِّلُ وَ يُكَفِّرُ (٤) وَ يَحْتَمِلُ الْحَمْلُ عَلَى التَّقِيَّةِ.

******

ترجمه:

از جمیل بن دراج روایت شده که از امام صادق (علیه السلام) شنیدم که فرمود: برای زنان سایبان (استفاده کردن) اشکالی ندارد و برای مردان نیز در آن رخصت داده شده است.

می گویم: شیخ (طوسی) این روایت را بر ضرورت حمل کرده است به دلیل آنچه پیشتر گفته شد، پس (مرد محرم) سایه ایجاد می کند و کفاره می دهد، و احتمال دارد که حمل بر تقیه شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۶۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۶۹۶۳- ۱۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِیرَةِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ الظِّلَالِ لِلْمُحْرِمِ فَقَالَ اضْحَ لِمَنْ أَحْرَمْتَ لَهُ قُلْتُ إِنِّی مَحْرُورٌ وَ إِنَّ الْحَرَّ یَشْتَدُّ عَلَیَّ فَقَالَ أَ مَا عَلِمْتَ أَنَّ الشَّمْسَ تَغْرُبُ بِذُنُوبِ الْمُحْرِمِینَ (۶).

******

ترجمه:

عبدالله بن مغیره گفت: از امام کاظم (علیه السلام) دربارهٔ سایبان برای محرم پرسیدم. ایشان فرمودند: برای کسی که احرام بسته ای، در آفتاب باش.

گفتم: من دچار گرمازدگی هستم و گرما بر من سخت می گذرد.

فرمودند: آیا نمی دانی که خورشید با گناهان محرمین غروب می کند؟

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۶۴ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۶۹۶۴- ۱۲- (۷) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الرَّیَّانِ عَنْ قَاسِمِ بْنِ الصَّیْقَلِ قَالَ: مَا رَأَیْتُ أَحَداً کَانَ أَشَدَّ تَشْدِیداً فِی الظِّلِّ مِنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع- کَانَ یَأْمُرُ بِقَلْعِ الْقُبَّةِ وَ الْحَاجِبَیْنِ إِذَا

١- قرب الإسناد- ٥٩.

٢- الكافی ٤- ٣٥١- ٨.

٣- التهذيب ٥- ٣١٢- ١٠٧٤، و الاستبصار ٢- ١٨٧- ٦٢٨.

٤- تقدم فی أكثر أحاديث هذا الباب.

٥- الكافی ٤- ٣٥٠- ٢.

٦- كذا فی الأصل و المصدر، لكن فی المخطوط- المجرمين.

٧- الكافی ٤- ٣٥٠- ٣.

أَحْرَمَ.

******

ترجمه:

قاسم بن صيقل گفت: هيچ كس را نديدم كه در مورد سايبان سخت گيرتر از امام باقر (عليه السلام) باشد - ايشان دستور می دادند كه قبه (سايبان) و حاجبين (پرده ها) را هنگامی كه احرام بسته بودند، بردارند.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٩٦٥ - رقم الحديث الباب: ١٣]

١٦٩٦٥- ١٣- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى الْكِلَابِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع إِنَّ عَلِيَّ بْنَ شِهَابٍ- يَشْكُو رَأْسَهُ وَ الْبَرْدُ شَدِيدٌ وَ يُرِيدُ أَنْ يُحْرِمَ فَقَالَ إِنْ كَانَ كَمَا زَعَمَ فَلْيُظَلِّلْ وَ أَمَّا أَنْتَ فَاضْحَ لِمَنْ أَحْرَمْتَ لَهُ.

******

ترجمه:

عثمان بن عیسی کلابی گفت: به امام کاظم (علیه السلام) گفتم: علی بن شهاب از درد سرش شکایت دارد و سرما شدید است و می خواهد احرام ببندد.

فرمود: اگر او چنین است، پس می تواند سایه بان قرار دهد. اما تو، برای کسی که احرام بسته ای، در آفتاب باش.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٦٦ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

١٦٩٦٦- ١٤- (٢) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبَانٍ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ أَ يَتَغَطَّى قَالَ أَمَّا مِنَ الْحَرِّ وَ الْبَرْدِ فَلَا.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ هُنَا (٣) وَ فِي الْكَفَّارَاتِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى (٤).

******

ترجمه:

زُرَارَةَ ازحضرت سوال کردم آیا محرم می تواند (سر) خود را بپوشاند ؟ فرمودند : دربرابرگرما وسرما خیر

٦٥- بَابُ جَوَازِ تَظْلِيلِ النِّسَاءِ وَ الصِّبْيَانِ فِي الْإِحْرَامِ

اشارة

(٥) ٦٥ بَابُ جَوَازِ تَظْلِيلِ النِّسَاءِ وَ الصِّبْيَانِ فِي الْإِحْرَامِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٦٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٩٦٧- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِالْقُبَّةِ عَلَى النِّسَاءِ وَ الصِّبْيَانِ وَ هُمْ مُحْرِمُونَ الْحَدِيثَ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ

١- الكافى ٤- ٣٥١- ٧.

٢- الكافى ٤- ٣٥٢- ١٣.

٣- يأتى فى الأبواب ٦٥ و ٦٦ و ٦٨ من هذه الأبواب.

٤- يأتى فى البابين ٦ و ٧ من أبواب بقية الكفّارات. و تقدم ما يدلّ على ذلک فى الحديث ٢ من الباب ٦١ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٦٥ فيه حديثان.

٦- التهذيب ٥- ٣١٢- ١٠٧١، و الفقيه ٢- ٣٥٤- ٢٦٧٨، و أورد ذيله فى الحديث ٨ من الباب ٣ من أبواب ما يمسک عنه الصائم، و فى الحديث ٣ من الباب ٥٨ من هذه الأبواب.

عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْكَاهِلِيِّ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

حَرِيزٍ : امام صادق * فرمودند : زنان وكودكان محرم مى توانند درخيمه باشند .

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٦٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٩٦٨- ٢- (٢) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع (٣) قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمَرْأَةِ یُضْرَبُ عَلَیْهَا الظِّلَالُ وَ هِیَ مُحْرِمَةٌ قَالَ نَعَمْ الْحَدِیثَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْبَزَنْطِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع (٤)

وَ الَّذِی قَبْلَهُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَرِیزٍ أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٥) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٦).

******

ترجمه:

ابوبصیر: ازحضرت صادق سوال کردم آیا برای زن محرمه می توان سایه بان ساخت ؟ فرمودند : بله

٦٦- بَابُ جَوَازِ تَظْلِیلِ الرَّجُلِ الْمُحْرِمِ إِذَا نَزَلَ وَ دُخُولِهِ الْخِبَاءَ وَ الْبَیْتَ

اشارة

(٧) ٦٦ بَابُ جَوَازِ تَظْلِیلِ الرَّجُلِ الْمُحْرِمِ إِذَا نَزَلَ وَ دُخُولِهِ الْخِبَاءَ وَ الْبَیْتَ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٦٩ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٦٩٦٩- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ (٩) عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُثَنَّی الْخَطِیبِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ وَ بَشِیرِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ قَالَ: قَالَ لِی مُحَمَّدٌ أَ لَا أَسُرُّکَ (١٠) یَا ابْنَ مُثَنًّی فَقُلْتُ بَلَی فَقُمْتُ إِلَیْهِ فَقَالَ لِی دَخَلَ هَذَا الْفَاسِقُ آنِفاً فَجَلَسَ قُبَالَةَ أَبِی الْحَسَنِ ع

١- الكافى ٤- ٣٥١- ١٠.

٢- الكافى ٤- ٣٥١- ٤، و أورده بتمامه فى الحديث ٨ من الباب ٦ من أبواب بقية الكفّارات.

٣- كتب على قوله (عن ابى عبد اللّه عليه السلام) علامة نسخة.

٤- الفقيه ٢- ٣٥٤- ٢٦٧٦.

٥- تقدم فى الأحاديث ١ و ٢ و ٤ و ١٠ من الباب ٦٤ من هذه الأبواب.

٦- يأتى فى الحديث ١ من الباب ٦٨ من هذه الأبواب.

٧- الباب ٦٦ فيه ٦ أحاديث.

٨- التهذيب ٥- ٣٠٩- ١٠٦١.

٩- فى المصدر- أحمد بن محمّد بن عيسى.

١٠- فى نسخة- ابشرک (هامش المخطوط).

ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْهِ فَقَالَ يَا أَبَا الْحَسَنِ مَا تَقُولُ فِي الْمُحْرِمِ يَسْتَظِلُّ عَلَى الْمَحْمِلِ (١) فَقَالَ لَهُ لَا قَالَ فَيَسْتَظِلُّ فِي الْخِبَاءِ فَقَالَ لَهُ نَعَمْ فَأَعَادَ عَلَيْهِ الْقَوْلَ شِبْهَ الْمُسْتَهْزِئِ يَضْحَكُ يَا أَبَا الْحَسَنِ فَمَا فَرْقٌ بَيْنَ هَذَا (٢) فَقَالَ يَا أَبَا يُوسُفَ إِنَّ الدِّينَ لَيْسَ يُقَاسُ (٣) كَقِيَاسِكُمْ أَنْتُمْ تَلْعَبُونَ إِنَّا صَنَعْنَا كَمَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ ص- وَ قُلْنَا كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص- كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَرْكَبُ رَاحِلَتَهُ فَلَا يَسْتَظِلُّ عَلَيْهَا وَ تُؤْذِيهِ الشَّمْسُ فَيَسْتُرُ بَعْضَ جَسَدِهِ بِبَعْضٍ وَ رُبَّمَا يَسْتُرُ وَجْهَهُ بِيَدِهِ وَ إِذَا نَزَلَ اسْتَظَلَّ بِالْخِبَاءِ وَ فِي الْبَيْتِ وَ بِالْجِدَارِ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُثَنًّى الْخَطِيبِ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

بشیر بن اسماعیل گفت: محمد به من گفت: آیا خوشحالت نکنم ای پسر مثنّی؟ گفتم: بله. سپس به سوی او رفتم. محمد گفت: این فاسق تازه وارد شده و روبروی امام کاظم (علیه السلام) نشسته است. سپس به او رو کرد و گفت: ای ابو الحسن، دربارهٔ محرم که در سایه محمل (خیمه) استراحت کند، چه می گویی؟ امام فرمود: نه. گفت: پس در سایه خیمه چه می گویی؟ فرمود: بله. او دوباره پرسید به طور شبهه آمیز و به طور مسخره آمیز، با خنده، گفت: ای ابو الحسن، چه تفاوتی بین این دو وجود دارد؟ امام پاسخ داد: ای ابو یوسف، دین را نمی توان به قیاس شما قیاس کرد. شما در دین بازی می کنید. ما همانطور عمل کردیم که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) عمل کرد و همانطور گفتیم که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) گفت. رسول خدا (صلی الله علیه وآله) بر مرکب خود سوار می شد و در آفتاب قرار می گرفت و سایه نمی داشت و آفتاب او را آزار می داد و او بدن خود را با بخشی از لباسش می پوشاند و گاهی اوقات صورتش را با دستش می پوشاند. و زمانی که پیاده می شد، ازخیمه، خانه، و کنار دیوار سایه می گرفت.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۷۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۹۷۰- ۲- (۵) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ قَالَ: کُنَّا فِی دِهْلِیزِ یَحْیَی بْنِ خَالِدٍ بِمَکَّةَ- وَ کَانَ هُنَاکَ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَی ع وَ أَبُو یُوسُفَ- فَقَامَ إِلَیْهِ أَبُو یُوسُفَ وَ تَرَبَّعَ بَیْنَ یَدَیْهِ فَقَالَ یَا أَبَا الْحَسَنِ جُعِلْتُ فِدَاکَ الْمُحْرِمُ یُظَلِّلُ قَالَ لَا قَالَ فَیَسْتَظِلُّ بِالْجِدَارِ وَ الْمَحْمِلِ وَ یَدْخُلُ الْبَیْتَ وَ الْخِبَاءَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَضَحِکَ أَبُو یُوسُفَ شِبْهَ الْمُسْتَهْزِئِ فَقَالَ لَهُ أَبُو الْحَسَنِ ع یَا أَبَا یُوسُفَ- إِنَّ الدِّینَ لَیْسَ یُقَاسُ (۶) کَقِیَاسِکَ وَ قِیَاسِ أَصْحَابِکَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَمَرَ فِی کِتَابِهِ بِالطَّلَاقِ وَ أَکَّدَ فِیهِ شَاهِدَیْنِ وَ لَمْ یَرْضَ بِهِمَا إِلَّا عَدْلَیْنِ وَ أَمَرَ فِی کِتَابِهِ بِالتَّزْوِیجِ وَ أَهْمَلَهُ بِلَا شُهُودٍ فَأَتَیْتُمْ بِشَاهِدَیْنِ فِیمَا أَبْطَلَ

۱- فی المصدر- أ یستظل فی المحمل؟.

۲- فی نسخة- بین هذین، و فی نسخة من الکافی- بین هذا و ذا (هامش المخطوط).

۳- فی المصدر- بقیاس.

٤- الکافی ٤- ۳۵۰- ۱.

۵- الکافی ٤- ۳۵۲- ۱۵.

٦- فی المصدر- بالقیاس.

اللَّهُ وَ أَبْطَلْتُمْ شَاهِدَيْنِ فِيمَا أَكَّدَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَجَزْتُمْ طَلَاقَ الْمَجْنُونِ وَ السَّكْرَانِ حَجَّ رَسُولُ اللَّهِ ص فَأَحْرَمَ وَ لَمْ يُظَلِّلْ وَ دَخَلَ الْبَيْتَ وَ الْخِبَاءَ وَ اسْتَظَلَّ بِالْمَحْمِلِ وَ الْجِدَارِ فَقُلْنَا (۱) كَمَا فَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ص فَسَكَتَ.

******

ترجمه:

محمد بن الفضیل گفت: ما در دالان یحیی بن خالد در مکه بودیم و در آنجا امام موسی کاظم (علیه السلام) و ابو یوسف نیز بودند. ابو یوسف به سوی امام کاظم (علیه السلام) رفت و در مقابل او نشسته، گفت: ای ابو الحسن، آیا محرم می تواند سایه داشته باشد؟ امام فرمود: نه. ابو یوسف گفت: پس آیا می تواند در کنار دیوار، در محمل، و در خانه و خیمه سایه بگیرد؟ امام فرمود: بله. ابو یوسف خندید به طور شبهه آمیز و به طور مسخره آمیز گفت: ای ابو یوسف، دین را نمی توان با قیاس شما و قیاس اصحاب شما مقایسه کرد. خداوند عز و جل در کتابش برای طلاق دو شاهد را تعیین کرد و از این دو شاهد عدالت را لازم دانست، ولی برای ازدواج بدون شاهد گذاشت. ولی شما دو شاهد را در مورد چیزی که خداوند باطل کرده است، آورده اید و دو شاهد را در مورد چیزی که خداوند تایید کرده است باطل کرده اید و طلاق مجنون و مست را پذیرفته اید. رسول خدا (صلی الله علیه

وآله) حج به جا آورد و احرام بست و سایه نداشت و وارد خانه و خیمه شد و در محمل و کنار دیوار سایه گرفت. ما گفتیم همانطور که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) عمل کرد، و او ساکت شد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۷۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۶۹۷۱- ۳- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ الثَّانِی ع أَنَّهُ سُئِلَ مَا فَرْقٌ بَیْنَ الْفُسْطَاطِ وَ بَیْنَ ظِلِّ الْمَحْمِلِ فَقَالَ لَا یَنْبَغِی أَنْ یُسْتَظَلَّ فِی الْمَحْمِلِ وَ الْفَرْقُ بَیْنَهُمَا أَنَّ الْمَرْأَةَ تَطْمَثُ فِی شَهْرِ رَمَضَانَ- فَتَقْضِی الصِّیَامَ وَ لَا تَقْضِی الصَّلَاةَ قَالَ صَدَقْتَ جُعِلْتُ فِدَاکَ.

قَالَ الصَّدُوقُ یَعْنِی أَنَّ السُّنَّةَ لَا تُقَاسُ وَ رَوَاهُ فِی الْمُقْنِعِ مُرْسَلًا (۳).

******

ترجمه:

از حسین بن مسلم روایت شده که از امام جواد (علیه السلام) پرسیده شد: تفاوت بین فسطاط و سایه محمل چیست؟ امام فرمود: نباید در محمل سایه گرفت. تفاوت بین آنها این است که زن در ماه رمضان قاعدگی می شود و روزه را قضا می کند، اما نماز را قضا نمی کند. گفت: درست گفتی، ای کاش فدای تو شوم.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۷۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۶۹۷۲- ٤- (٤) وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ: قَالَ أَبُو یُوسُفَ لِلْمَهْدِیِّ وَ عِنْدَهُ مُوسَی بْنُ جَعْفَرٍ ع- أَ تَأْذَنُ لِی أَنْ أَسْأَلَهُ عَنْ مَسَائِلَ لَیْسَ عِنْدَهُ فِیهَا شَیْ ءٌ فَقَالَ لَهُ نَعَمْ فَقَالَ لِمُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع أَسْأَلُکَ قَالَ نَعَمْ قَالَ مَا تَقُولُ فِی التَّظْلِیلِ لِلْمُحْرِمِ قَالَ لَا یَصْلُحُ قَالَ فَیَضْرِبُ الْخِبَاءَ فِی الْأَرْضِ وَ یَدْخُلُ الْبَیْتَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَمَا

الْفَرْقُ بَيْنَ هَذَيْنِ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ ع مَا تَقُولُ فِي الطَّامِثِ أَ تَقْضِي الصَّلَاةَ قَالَ لَا قَالَ فَتَقْضِي الصَّوْمَ قَالَ نَعَمْ قَالَ وَ لِمَ قَالَ هَكَذَا جَاءَ فَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ ع

ص: ٥٢٢

١- فی نسخة- ففعلنا (هامش المخطوط) و فی المصدر- فعلنا.

٢- الفقیه ٢- ٣٥٣- ٢٦٧٤.

٣- المقنع- ٧٤.

٤- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ١- ٧٨- ٦.

وَ هَكَذَا جَاءَ هَذَا فَقَالَ الْمَهْدِيُّ لِأَبِي يُوسُفَ مَا أَرَاكَ صَنَعْتَ شَيْئاً قَالَ رَمَانِي بِحَجَرٍ دَامِغٍ.

وَ رَوَاهُ الطَّبْرِسِيُّ فِي الْإِحْتِجَاجِ مُرْسَلًا نَحْوَهُ (١).

******

ترجمه:

از عثمان بن عیسی روایت شده که از برخی از اصحابش نقل کرده است: ابو یوسف به مهدی (خلیفه عباسی) و در حضور امام موسی بن جعفر (علیه السلام) گفت: آیا به من اجازه می دهی که از او (امام موسی) مسائلی بپرسم که در آنها هیچ جوابی ندارد؟ مهدی گفت: بله. ابو یوسف به امام موسی بن جعفر (علیه السلام) گفت: آیا می توانم از تو بپرسم؟ فرمود: بله. گفت: دربارهٔ سایه بان برای محرم چه می گویی؟ امام فرمود: جایز نیست. گفت: پس آیا می توان خیمه ای در زمین زد و وارد خانه شد؟ امام فرمود: بله. گفت: پس تفاوت بین این دو چیست؟ امام موسی بن جعفر (علیه السلام) گفت: چه می گویی دربارهٔ قاعده (زن)؟ آیا او نماز را قضا می کند؟ گفت: نه. گفت: آیا روزه را قضا می کند؟ گفت: بله. امام فرمود: چرا؟ گفت: این گونه آمده است. امام گفت: و این گونه

آمده است. مهدی به ابو یوسف گفت: نمی بینم که چیزی انجام داده ای. ابو یوسف گفت: او مرا با سنگی کوبنده هدف قرار داد.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٧٣ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٩٧٣- ٥- (٢) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَزَنْطِيِّ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: قَالَ أَبُو حَنِيفَةَ أَيْشٍ (٣) فَرْقٌ مَا بَيْنَ ظِلَالِ الْمُحْرِمِ وَ الْخِبَاءِ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ السُّنَّةَ لَا تُقَاسُ.

******

ترجمه:

بزنطی از امام رضا (علیه السلام) نقل کرده است که: ابو حنیفه پرسید: چه تفاوتی بین سایه های محرم و خیمه وجود دارد؟ امام صادق (علیه السلام) فرمود: سنت قابل قیاس نیست.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٧٤ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٩٧٤- ٦- (٤) أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ الطَّبْرِسِيُّ فِي الْإِحْتِجَاجِ قَالَ: سَأَلَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى ع- بِمَحْضَرٍ مِنَ الرَّشِيدِ وَ هُمْ بِمَكَّةَ- فَقَالَ لَهُ أَ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يُظَلِّلَ عَلَيْهِ مَحْمِلُهُ فَقَالَ لَهُ مُوسَى ع لَا يَجُوزُ لَهُ ذَلِكَ مَعَ الِاخْتِيَارِ فَقَالَ لَهُ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ- أَ فَيَجُوزُ أَنْ يَمْشِيَ تَحْتَ الظِّلَالِ مُخْتَاراً فَقَالَ لَهُ نَعَمْ فَتَضَاحَكَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ لَهُ أَبُو الْحَسَنِ ع أَ تَعْجَبُ مِنْ سُنَّةِ النَّبِيِّ ص- وَ تَسْتَهْزِئُ بِهَا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص كَشَفَ ظِلَالَهُ فِي إِحْرَامِهِ وَ مَشَى تَحْتَ الظِّلَالِ وَ هُوَ مُحْرِمٌ إِنَّ أَحْكَامَ اللَّهِ يَا مُحَمَّدُ لَا تُقَاسُ فَمَنْ قَاسَ بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ فَسَكَتَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ لَا يُرْجِعُ جَوَاباً.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِی الْإِرْشَادِ عَنْ أَبِی زَیْدٍ عَبْدِ الْحَمِیدِ قَالَ: سَأَلَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ أَبَا الْحَسَنِ ع وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ (۵)

ص: ۵۲۳

۱- الاحتجاج- ۳۹٤.

۲- قرب الإسناد- ۱۵۸.

۳- فی المصدر- أی شی ء.

٤- الاحتجاج- ۳۹٤.

۵- إرشاد المفید- ۲۹۸.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱).

******

ترجمه:

طبرسی در کتاب «الاحتجاج» نقل کرده است: محمد بن حسن از امام موسی کاظم (علیه السلام) در حضور هارون الرشید و در مکه پرسید: آیا برای محرم جایز است که محملش سایه دار باشد؟ امام موسی (علیه السلام) فرمود: با اختیار، این کار جایز نیست. محمد بن حسن پرسید: آیا جایز است که محرم به طور اختیاری زیر سایه ها راه برود؟ امام فرمود: بله. محمد بن حسن از این جواب خندید. امام موسی (علیه السلام) به او گفت: آیا از سنت پیامبر (صلی الله علیه وآله) تعجب می کنی و به آن می خندی؟ رسول خدا (صلی الله علیه وآله) در حال احرام، سایه هایش را کنار می زد و زیر سایه ها راه می رفت. احکام خدا، ای محمد، قابل قیاس نیستند. هر کس یکی از آنها را با دیگری قیاس کند، به اشتباه رفته است. محمد بن حسن ساکت شد و دیگر پاسخی نداد.

٦٧- بَابُ جَوَازِ مَشْيِ الْمُحْرِمِ تَحْتَ ظِلِّ الْمَحْمِلِ بِحَيْثُ لَا يَعْلُو رَأْسَهُ سَاتِراً وَ جَوَازِ سَتْرِ بَعْضِ جَسَدِهِ بِبَعْضٍ وَ بِثَوْبٍ فِي الضَّرُورَةِ وَ رُكُوبِهِ فِي الْمَحْمِلِ الْمَكْشُوفِ وَ إِنْ لَمْ يَرْفَعِ الْخَشَبَ

اشارة

(٢) ٦٧ بَابُ جَوَازِ مَشْيِ الْمُحْرِمِ تَحْتَ ظِلِّ الْمَحْمِلِ بِحَيْثُ لَا يَعْلُو رَأْسَهُ سَاتِراً وَ جَوَازِ سَتْرِ بَعْضِ جَسَدِهِ بِبَعْضٍ وَ بِثَوْبٍ فِي الضَّرُورَةِ وَ رُكُوبِهِ فِي الْمَحْمِلِ الْمَكْشُوفِ وَ إِنْ لَمْ يَرْفَعِ الْخَشَبَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٧٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٩٧٥- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى الرِّضَا ع هَلْ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَمْشِيَ تَحْتَ ظِلِّ الْمَحْمِلِ فَكَتَبَ نَعَمْ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

اسماعيل بن بزيع گفت: به امام رضا (عليه السلام) نوشتم كه آيا براى محرم جايز است كه زير سايه محمل راه برود؟ و ايشان پاسخ دادند : بله.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٧٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٩٧٦- ٢- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَسْتَتِرُ الْمُحْرِمُ مِنَ الشَّمْسِ بِثَوْبٍ وَ لَا بَأْسَ أَنْ يَسْتُرَ (٥) بَعْضَهُ بِبَعْضٍ.

******

ترجمه:

معلی بن خنیس از امام صادق (علیه السلام) نقل کرده است که فرمود: محرم نمی تواند از آفتاب با پوشاک (لباس) پنهان شود، ولی اشکالی ندارد که بعضی از بدنش را با بعضی دیگر بپوشاند.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٧٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٦٩٧٧- ٣- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِأَنْ يَضَعَ الْمُحْرِمُ ذِرَاعَهُ عَلَى وَجْهِهِ مِنْ حَرِّ الشَّمْسِ (٧) وَ لَا بَأْسَ أَنْ يَسْتُرَ بَعْضَ جَسَدِهِ بِبَعْضٍ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام صادق (علیه السلام) نقل کرده است که فرمود: اشکالی ندارد که محرم دستش را روی صورتش از گرمای آفتاب قرار دهد و همچنین اشکالی ندارد که برخی از بدنش را با برخی دیگر بپوشاند.

١- لاحظ- الباب ٦٤ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٦٧ فيه ٧ أحاديث.

٣- الكافى ٤- ٣٥١- ٥، و أورد ذيله فى الحديث ٦ من الباب ٦ من أبواب بقية الكفّارات.

٤- الكافى ٤- ٣٥٢- ١١.

٥- فى المصدر- يستتر.

٦- التهذيب ٥- ٣٠٨- ١٠٥٥.

٧- فى المصدر زيادة- و قال.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٧٨ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٩٧٨- ٤- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ لِأَبِي وَ شَكَا إِلَيْهِ حَرَّ الشَّمْسِ وَ هُوَ مُحْرِمٌ وَ هُوَ يَتَأَذَّى بِهِ فَقَالَ تَرَى أَنْ أَسْتَتِرَ بِطَرَفِ ثَوْبِي فَقَالَ لَا بَأْسَ بِذَلِكَ مَا لَمْ يُصِبْكَ (٢) رَأْسَكَ.

أَقُولُ: هَذَا مَخْصُوصٌ بِالضَّرُورَةِ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان گفت: شنیدم امام صادق (علیه السلام) به پدرم گفت، وقتی که او از گرمای آفتاب در حال احرام شکایت کرد و از آن رنج می برد: آیا می توانم با لبه لباسم خود را بپوشانم؟ امام فرمود: اشکالی ندارد که این کار را انجام دهی، تا زمانی که سر تو را نپوشاند.

می گویم: این حکم مخصوص به شرایط اضطراری است.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٧٩ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٩٧٩- ٥- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعِيدٍ الْأَعْرَجِ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَسْتَتِرُ مِنَ الشَّمْسِ بِعُودٍ وَ بِيَدِهِ قَالَ لَا إِلَّا مِنْ عِلَّةٍ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى الْكَرَاهَةِ فِي الْيَدِ.

******

ترجمه:

سعید الأعجمی از امام صادق (علیه السلام) پرسید که آیا برای محرم جایز است که با چوب یا دستش از آفتاب پنهان شود؟ امام فرمود: نه، مگر به دلیل عذر.

می گویم: این حکم به معنای کراهت (ناپسند بودن) استفاده از دست برای این کار است.

[رقم الحديث الكلي: ١٦٩٨٠ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٩٨٠- ٦- (٤) أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ الطَّبْرِسِيُّ فِي الْإِحْتِجَاجِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ أَنَّهُ كَتَبَ إِلَى صَاحِبِ الزَّمَانِ ع يَسْأَلُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يَرْفَعُ الظِّلَالَ هَلْ يَرْفَعُ خَشَبَ الْعَمَّارِيَّةِ أَوِ الْكَنِيسَةِ (٥) وَ يَرْفَعُ الْجَنَاحَيْنِ أَمْ لَا فَكَتَبَ إِلَيْهِ لَا شَيْ ءَ عَلَيْهِ فِي تَرْكِهِ رَفْعَ الْخَشَبِ.

******

ترجمه:

جعفر الحمیری گفت: به صاحب الزمان (علیه السلام) نوشتم و از او پرسیدم درباره محرم که آیا می تواند سایه ها را بلند کند، مانند بلند کردن چوب های عمار یا خیمه و یا بال های پرنده. او به من نوشت: در ترک بلند کردن چوب ها هیچ مشکلی نیست.

[رقم الحديث الكلي: ١٦٩٨١ - رقم الحديث الباب: ٧]

۱۶۹۸۱- ۷- (٦) وَ عَنْهُ أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يَسْتَظِلُّ مِنَ الْمَطَرِ بِنَطْعٍ أَوْ غَيْرِهِ حَذَراً عَلَى ثِيَابِهِ وَ مَا فِي مَحْمِلِهِ أَنْ يَبْتَلَّ فَهَلْ يَجُوزُ ذَلِكَ الْجَوَابُ إِذَا فَعَلَ ذَلِكَ فِي الْمَحْمِلِ فِي طَرِيقِهِ فَعَلَيْهِ دَمٌ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ فِي كِتَابِ الْغَيْبَةِ بِالْإِسْنَادِ الآتِي (۷) وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ

ص: ۵۲۵

۱- الفقيه ۲- ۳۵۵- ۲٦۸۲.

۲- في المصدر- يصب.

۳- الفقيه ۲- ۳۵۵- ۲٦۸۳.

٤- الاحتجاج- ٤۸٤، و الغيبة- ۲۳٤.

۵- في المصدر- الكنيسية.

٦- الاحتجاج- ٤۸٤.

۷- الغيبة- ۲۳٤، و يأتي إسناده في الفائدة الثانية من الخاتمة برقم ٤۸.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۱).

******

ترجمه:

از او پرسیدم درباره محرم که آیا می تواند از باران با نطع (پارچه) یا چیز دیگری برای محافظت از لباس ها و محمل خود از خیس شدن پناه ببرد؟ و آیا این کار جایز است؟ او پاسخ داد: اگر این کار را در محمل خود در مسیر انجام دهد، بر او دم (قربانی) است.

٦۸- بَابُ أَنَّ الرَّجُلَ الْمُحْرِمَ إِذَا زَامَلَ عَلِيلًا أَوِ امْرَأَةً جَازَ التَّظْلِيلُ لَهُمَا دُونَهُ

اشارة

(٢) ٦٨ بَابُ أَنَّ الرَّجُلَ الْمُحْرِمَ إِذَا زَامَلَ عَلِيلًا أَوِ امْرَأَةً جَازَ التَّظْلِيلُ لَهُمَا دُونَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٨٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٩٨٢- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي ع أَنَّ عَمَّتِي مَعِي وَ هِيَ زَمِيلَتِي وَ يَشْتَدُّ عَلَيْهَا الْحَرُّ (٤) إِذَا أَحْرَمَتْ فَتَرَى لِي (٥) أَنْ أُظَلِّلَ عَلَيَّ وَ عَلَيْهَا فَكَتَبَ ظَلِّلْ عَلَيْهَا وَحْدَهَا.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ (٦)

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

بكر بن صالح گفت: به امام محمد باقر (عليه السلام) نوشتم كه عمه ام همراه من است و او هم سفر من است و گرما براى او در حال احرام شديد است. آيا جايز است كه من براى او و براى خودم سايه بسازم؟ او نوشت: فقط براى او سايه بساز.

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٨٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٩٨٣- ٢- (٨) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع (٩) قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ لَهُ زَمِيلٌ فَاعْتَلَّ فَظَلَّلَ عَلَى رَأْسِهِ أَ لَهُ أَنْ يَسْتَظِلَّ فَقَالَ نَعَمْ.

ص: ٥٢٦

١- تقدم فى الباب ٦٦ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٦٨ فيه حديثان.

٣- التهذيب ٥- ٣١١- ١٠٦٨، و الاستبصار ٢- ١٨٥- ٦١٦.

٤- ليس فى الفقيه (هامش المخطوط).

٥- فى المصدر- أ فترى.

٦- الفقيه ٢- ٣٥٣- ٢٦٧٥.

٧- الكافى ٤- ٣٥٢- ١٢.

٨- التهذيب ٥- ٣١١- ١٠٦٩، و الاستبصار ٢- ١٨٥- ٦١٧.

٩- فى الاستبصار- عن الرضا (عليه السلام) (هامش المخطوط).

أَقُولُ: الْمُرَادُ أَنَّ لِلْعَلِيلِ أَنْ يَسْتَظِلَّ لَا لِلصَّحِيحِ إِذْ لَيْسَ بِصَرِيحٍ فِي غَيْرِ ذَلِكَ قَالَهُ الشَّيْخُ وَ غَيْرُهُ (١) وَ يَحْتَمِلُ التَّقِيَّةُ وَ الضَّرُورَةُ وَ قَدْ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٢).

******

ترجمه:

یکی از یاران ما از امام صادق (علیه السلام) نقل کرده است: او را درباره مرد محرمی که همراهی دارد و او بیمار شده است و بر سرش سایه انداخته، پرسیدم: آیا او می تواند سایه داشته باشد؟ امام فرمود: بله.

می گویم: منظور این است که بیمار می تواند سایه داشته باشد، نه فرد سالم، زیرا این تصریح به غیر از آن نیست. شیخ و دیگران نیز این را گفته اند و ممکن است مربوط به تقیه و ضرورت باشد و شواهدی که بر این دلالت دارد، قبلاً ذکر شده است.

٦٩- بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَتَدَاوَى عِنْدَ الْحَاجَةِ بِمَا يَحِلُّ لَهُ لَا بِمَا يَحْرُمُ

اشارة

(٣) ٦٩ بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَتَدَاوَى عِنْدَ الْحَاجَةِ بِمَا يَحِلُّ لَهُ لَا بِمَا يَحْرُمُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٨٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٩٨٤- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا اشْتَكَى الْمُحْرِمُ فَلْيَتَدَاوَ بِمَا يَأْكُلُ وَ هُوَ مُحْرِمٌ.

******

ترجمه:

ابی الصباح الکناني از امام صادق (علیه السلام) نقل کرده است: هرگاه مُحرِم بیمار شود، باید با دارویی که بتواند در حال احرام بخورد، درمان کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۸۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۹۸۵- ۲- (۵) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ أَبَانٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سُئِلَ عَنْ رَجُلٍ تَشَقَّقَتْ یَدَاهُ وَ رِجْلَاهُ وَ هُوَ مُحْرِمٌ أَ یَتَدَاوَی قَالَ نَعَمْ بِالسَّمْنِ وَ الزَّیْتِ وَ قَالَ إِذَا اشْتَکَی الْمُحْرِمُ فَلْیَتَدَاوَ بِمَا یَحِلُّ لَهُ أَنْ یَأْکُلَهُ وَ هُوَ مُحْرِمٌ.

وَ رَوَی آخِرَهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (۶).

******

ترجمه:

امام صادق (علیه السلام) فرمود: از ایشان دربارهٔ مردی که دست ها و پاهایش ترک خورده بود و او مُحرِم بود، سؤال شد که آیا می تواند درمان کند؟ ایشان فرمودند: بله، با روغن حیوانی و زیتون. و فرمودند: هرگاه مُحرِم بیمار شود، باید با چیزی که در حال احرام برایش حلال است بخورد، درمان کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۸۶ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۶۹۸۶- ۳- (۷) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ

۱- راجع الوافی ۲- ۹۷.

٢- تقدم فی الباب ٦٤ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٦٩ فيه ٥ أحاديث.

٤- الكافی ٤- ٣٥٨- ١.

٥- الكافی ٤- ٣٥٩- ٤.

٦- الفقيه ٢- ٣٤٩- ٢٦٥٧.

٧- الكافی ٤- ٣٥٩- ٨.

عِمْرَانَ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَكُونُ بِهِ الْجُرْحُ فَيَتَدَاوَى بِدَوَاءٍ فِيهِ زَعْفَرَانٌ قَالَ إِنْ كَانَ الْغَالِبَ عَلَى الدَّوَاءِ فَلَا وَ إِنْ كَانَتِ الْأَدْوِيَةُ الْغَالِبَةَ عَلَيْهِ فَلَا بَأْسَ.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عِمْرَانَ الْحَلَبِيِّ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ إِنْ كَانَ الزَّعْفَرَانُ الْغَالِبَ (١)

******

ترجمه:

عمران حلبی گفت: از امام صادق (علیه السلام) دربارهٔ مُحرِمی که زخمی دارد و با دارویی که در آن زعفران است، درمان می شود، سؤال شد. ایشان فرمودند: اگر زعفران غالب بر دارو باشد، نه (نمی تواند از آن استفاده کند)، ولی اگر داروها غالب باشند، اشکالی ندارد.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٩٨٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٦٩٨٧- ٤- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَحْمَسِيِّ قَالَ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع سَعِيدُ بْنُ يَسَارٍ عَنِ الْمُحْرِمِ تَكُونُ بِهِ الْقَرْحَةُ أَوِ الْبَثْرَةُ أَوِ الدُّمَّلُ فَقَالَ اجْعَلْ عَلَيْهِ الْبَنَفْسَجَ أَوِ الشَّيْرَجَ وَ أَشْبَاهَهُ مِمَّا لَيْسَ فِيهِ الرِّيحُ الطَّيِّبَةُ (٣).

******

ترجمه:

ابی الحسن الاحمسی گفت: سعید بن یسار از امام صادق (علیه السلام) دربارهٔ مُحرمی که دارای زخم، جوش یا دُمَل است، پرسید. امام فرمودند: بر آن بنفشه یا شیرج و موارد مشابهی که بوی خوش ندارند، بگذار.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۶۹۸۸- ۵- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ مُحْرِمٍ تَشَقَّقَتْ يَدَاهُ قَالَ فَقَالَ يَدْهُنُهُمَا بِزَيْتٍ أَوْ بِسَمْنٍ أَوْ إِهَالَةٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ (٥)

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٦).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از یکی از امامان (علیهم السلام) نقل کرده است که گفت: از ایشان دربارهٔ محرمی که دست هایش ترک خورده بود، پرسیدم. امام فرمودند: دست هایش را با روغن، سمن یا اهاله (نوعی چربی) چرب کند.

۱- الفقیه ۲- ۳٤۹- ۲٦٥٤.

٢- التهذيب ٥- ٣٠٣- ١٠٣٥، و أورده فى الحديث ٣ من الباب ٣١ من هذه الأبواب.

٣- فى نسخة- الريح الطيب (هامش المخطوط).

٤- التهذيب ٥- ٣٠٤- ١٠٣٧، و أورده فى الحديث ٢ من الباب ٣١ من هذه الأبواب.

٥- الفقيه ٢- ٣٤٩- ٢٦٥٨.

٦- يأتى فى الحديث ٦ من الباب ٧٠ من هذه الأبواب. و تقدم ما يدلّ عليه فى الباب ٣١ من هذه الأبواب.

٧٠- بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ فِى الضَّرُورَةِ عَصْبُ عَيْنَيْهِ وَ رَأْسِهِ وَ جَسَدِهِ وَ عَصْرُ الدُّمَّلِ وَ قَطْعُ الْبُثُورِ وَ نَحْوِهَا وَ سَدُّ الْأُذُنِ

اشارة

(١) ٧٠ بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ فِى الضَّرُورَةِ عَصْبُ عَيْنَيْهِ وَ رَأْسِهِ وَ جَسَدِهِ وَ عَصْرُ الدُّمَّلِ وَ قَطْعُ الْبُثُورِ وَ نَحْوِهَا وَ سَدُّ الْأُذُنِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٨٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٦٩٨٩- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَعْصِرُ الدُّمَّلَ وَ يَرْبِطُ عَلَيْهِ الْخِرْقَةَ فَقَالَ لَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار نقل می کند که از امام صادق (علیه السلام) دربارهٔ محرمی که دمل خود را فشار می دهد و روی آن پارچه می بندد، پرسید. امام فرمودند: ایرادی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۹۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۶۹۹۰- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ الْمُحْرِمِ تَكُونُ بِهِ الْقَرْحَةُ يَرْبِطُهَا أَوْ يُعَصِّبُهَا بِخِرْقَةٍ قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

یعقوب بن شعیب نقل می کند که از امام صادق (علیه السلام) دربارهٔ مرد محرمی که زخمی دارد و آن را با پارچه می بندد، پرسید. امام فرمودند: بله، ایرادی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۹۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۶۹۹۱- ۳- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَحْيَى الْكَاهِلِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلَهُ رَجُلٌ ضَرِيرٌ وَ أَنَا حَاضِرٌ فَقَالَ أَكْتَحِلُ إِذَا أَحْرَمْتُ قَالَ لَا وَ لِمَ تَكْتَحِلُ قَالَ إِنِّي ضَرِيرُ الْبَصَرِ فَإِذَا أَنَا اكْتَحَلْتُ نَفَعَنِي وَ إِذَا لَمْ أَكْتَحِلْ ضَرَّنِي قَالَ فَاكْتَحِلْ قَالَ فَإِنِّي أَجْعَلُ مَعَ الْكُحْلِ غَيْرَهُ قَالَ مَا هُوَ قَالَ آخُذُ خِرْقَتَيْنِ فَأُرَبِّعُهُمَا فَأَجْعَلُ عَلَى كُلِّ عَيْنٍ خِرْقَةً وَ أُعَصِّبُهُمَا بِعِصَابَةٍ إِلَى قَفَايَ فَإِذَا فَعَلْتُ ذَلِكَ نَفَعَنِي فَإِذَا تَرَكْتُهُ ضَرَّنِي قَالَ فَاصْنَعْهُ.

******

ترجمه:

یحیی الکاهلی نقل می کند که از امام صادق (علیه السلام) حضور داشت و مردی نابینا از ایشان پرسید: "آیا می توانم هنگام احرام، سرمه بزنم؟" امام فرمود: "نه." آن مرد پرسید: "چرا سرمه نزنم؟" امام فرمود: "زیرا من نابینا هستم و وقتی سرمه می زنم، به من فایده می رساند و وقتی سرمه نمی زنم، به من آسیب می زند." امام فرمود: "پس سرمه بزن." آن مرد گفت: "من علاوه بر سرمه، چیز دیگری هم استفاده می کنم. آن چیست؟" آن مرد پاسخ داد: "دو پارچه کوچک را می گیرم و هر کدام را روی یکی از چشمانم می گذارم و با پارچه ای آنها را به پشت سرم می بندم. وقتی این کار را می کنم، به من فایده می رساند و وقتی این کار را نمی کنم، به من آسیب می زند." امام فرمود: "پس این کار را انجام بده."

۱- الباب ۷۰ فیه ۹ أحادیث.

۲- الفقیه ۲- ۳۴۹- ۲۶۵۵.

۳- الفقیه ۲- ۳۴۶- ۲۶۴۳.

٤- الکافی ٤- ۳۵۸- ۳، هذا الحدیث ورد فی الأصل، و لم یرد فی المخطوط، و أورده فی الحدیث ۱۰ من الباب ۳۳ من هذه الأبواب.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۹۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۶۹۹۲- ٤- (۱) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: لَا بَأْسَ بِأَنْ یُعَصِّبَ الْمُحْرِمُ رَأْسَهُ مِنَ الصُّدَاعِ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ أَیُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

معاویه بن وهب از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند که فرمود: "اشکالی ندارد که مُحرِم برای رفع سردرد، سر خود را ببندد."

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٩٣ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٦٩٩٣- ٥- (٣) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يَعْصِرُ الدُّمَّلَ وَ يَرْبِطُ عَلَى الْقَرْحَةِ قَالَ لَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٦٩٩٤ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٦٩٩٤- ٦- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنْ خَرَجَ بِالرَّجُلِ مِنْكُمُ الْخُرَاجُ أَوِ الدُّمَّلُ فَلْيَرْبِطْهُ وَ لْيَتَدَاوَ بِزَيْتٍ أَوْ سَمْنٍ.

وَ

رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَلْيَبُطَّهُ وَ لْيُدَاوِهِ (٥).

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ إِذَا خَرَجَ بِالْمُحْرِمِ (٦)

******

ترجمه:

هشام بن سالم از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند: اگر بر مردی از شما دمل یا زخم (خراج) بیرون بیاید، باید آن را ببندد و با روغن یا کره درمان کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۶۹۹۵ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۶۹۹۵- ۷- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِیدٍ

ص: ۵۳۰

۱- الکافی ٤- ۳۵۹- ۱۰، و أورده فی الحدیث ۱ من الباب ٥٦ من هذه الأبواب.

۲- التهذیب ٥- ۳۰۸- ۱۰٥٦.

۳- الکافی ٤- ۳۵۹- ٥.

٤- الکافی ٤- ۳۵۹- ٦.

٥- التهذیب ٥- ۳۰٤- ۱۰۳٦.

٦- الفقیه ۲- ۳٤۹- ۲٦٥۷.

۷- الکافی ٤- ۳۵۹- ۷.

الْأَعْرَجِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ تَکُونُ بِهِ شَجَّةٌ أَ یُدَاوِیهَا أَوْ یُعَصِّبُهَا بِخِرْقَةٍ قَالَ نَعَمْ وَ کَذَلِکَ الْقَرْحَةُ تَکُونُ فِی الْجَسَدِ.

******

ترجمه:

سعید الاعرج گفت: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم درباره ی کسی که مُحرِم است و دچار جراحتی در سر شده است، آیا می تواند آن را درمان کند یا با پارچه ای ببندد؟ امام (علیه السلام) فرمود: بله، همچنین برای قرح هایی که در بدن وجود دارد نیز همین طور است

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٩٦ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٦٩٩٦- ٨- (١) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ نَاجِيَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يُصِيبُ أُذُنَهُ الرِّيحُ فَيَخَافُ أَنْ يَمْرَضَ هَلْ يَصْلُحُ لَهُ أَنْ يَسُدَّ أُذُنَيْهِ بِالْقُطْنِ قَالَ نَعَمْ لَا بَأْسَ بِذَلِکَ إِذَا خَافَ ذَلِکَ وَ إِلَّا فَلَا.

******

ترجمه:

سماعة از امام صادق (علیه السلام) پرسید: درباره ی مُحرِم که باد به گوشش می وزد و می ترسد بیمار شود، آیا می تواند گوش هایش را با پنبه بپوشاند؟ امام (علیه السلام) فرمود: بله، در صورتی که از بیماری می ترسد، اشکالی ندارد؛ وگرنه، نیازی به این کار نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ١٦٩٩٧ - رقم الحدیث الباب: ٩]

١٦٩٩٧- ٩- (٢) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ تَكُونُ بِهِ الْبَثْرَةُ تُؤْذِيهِ هَلْ يَصْلُحُ لَهُ أَنْ يَقْطَعَ رَأْسَهَا قَالَ لَا بَأْسَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِي الْكُحْلِ (٣) وَ غَيْرِهِ (٤).

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیه السلام) نقل می کند: از او درباره ی مُحرِم که دچار جوش (بثور) شده و او را آزار می دهد، پرسیدم که آیا جایز است که سر آن را قطع کند؟ فرمود: اشکالی ندارد.

۷۱- بَابُ تَحْرِيمِ إِخْرَاجِ الدَّمِ وَ إِزَالَةِ الشَّعْرِ لِلْمُحْرِمِ إِلَّا فِی الضَّرُورَةِ

اشارة

(۵) ۷۱ بَابُ تَحْرِيمِ إِخْرَاجِ الدَّمِ وَ إِزَالَةِ الشَّعْرِ لِلْمُحْرِمِ إِلَّا فِی الضَّرُورَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۶۹۹۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۶۹۹۸- ۱- (۶) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ كَيْفَ يَحُكُّ رَأْسَهُ قَالَ بِأَظَافِيرِهِ مَا لَمْ يُدْمِ أَوْ يَقْطَعِ الشَّعْرَ.

ص: ۵۳۱

۱- الكافی ٤- ۳۵۹- ۹.

۲- قرب الإسناد- ۱۰۶.

۳- تقدم فی الحديث ۱۰ من الباب ۳۳ من هذه الأبواب.

٤- تقدم فی الحديث ۲ من الباب ۵۶ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٧١ فيه ٤ أحاديث.

٦- التهذيب ٥- ٣١٣- ١٠٧٦، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ٧٣ من هذه الأبواب.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

معاوية بن عمار از امام صادق (عليه السلام) پرسيد: محرم چگونه می تواند سر خود را بخاراند ؟ امام فرمود: با ناخن هايش، به شرطی كه منجر به خونريزی يا قطع كردن مو نشود.

[رقم الحديث الكلی: ١٦٩٩٩ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٦٩٩٩- ٢- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا حَكَكْتَ رَأْسَكَ فَحُكَّهُ حَكّاً رَفِيقاً وَ لَا تَحُكَّنَّ بِالْأَظْفَارِ وَ لَكِنْ بِأَطْرَافِ الْأَصَابِعِ.

******

ترجمه:

ابو بصير از امام صادق (عليه السلام) نقل كرده است: هنگامی كه سر خود را می خراشيد، به آرامی آن را بخراشيد و با ناخن های خود خراش ندهيد، بلكه از نوک انگشتان خود استفاده كنيد.

[رقم الحديث الكلی: ١٧٠٠٠ - رقم الحديث الباب: ٣]

۱۷۰۰۰- ۳- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يَكُونُ بِهِ الْجَرَبُ فَيُؤْذِيهِ قَالَ يَحُكُّهُ فَإِنْ سَالَ الدَّمُ فَلَا بَأْسَ.

أَقُولُ: هَذَا ظَاهِرٌ فِي حُصُولِ الضَّرُورَةِ.

******

ترجمه:

عمار بن موسی از امام صادق (علیه السلام) نقل کرده است: از ایشان درباره ی محرم که دچار جرب(بیماری پوستی) شده و از آن رنج می برد، سؤال کردم. ایشان فرمودند: او می تواند آن را بخراشد و اگر خون بیافتد، اشکالی ندارد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۷۰۰۱ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۷۰۰۱- ٤- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ الْمُحْرِمُ يَسْتَاكُ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ فَإِنْ أَدْمَى يَسْتَاكُ قَالَ نَعَمْ هُوَ مِنَ السُّنَّةِ.

أَقُولُ: الْمُرَادُ مَعَ عَدَمِ الْعِلْمِ بِأَنَّهُ يُدْمِي وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

از معاو یة نقل شده که از امام صادق (علیه السلام) پرسید: آیا محرم می تواند دندان های خود را مسواک کند؟ امام پاسخ داد: بله. پرسیدم، اگر مسواک زدن باعث شود که دندان ها خون بیافتد، آیا باز هم می تواند مسواک کند؟ امام فرمود: بله، این از سنت است.

ص: ۵۳۲

۱- الفقیه ۲- ۳۵۹- ۲۶۹۹.

۲- الکافی ٤- ۳٦٥- ۱.

۳- الکافی ٤- ۳٦۷- ۱۲.

٤- علل الشرائع- ٤۰۸- ۱، و أورده فی الحدیث ۱ من الباب ۹۲ من هذه الأبواب.

٥- یأتی فی الباب ۷۳ و فی الحدیث ۲ من الباب ۹٤ من هذه الأبواب، و فی الباب ۱٦ من أبواب بقیة الکفّارات.

۷۲- بَابُ أَنَّهُ یَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ یَشُدَّ الْعِمَامَةَ عَلَی بَطْنِهِ عَلَی کَرَاهَةٍ وَ لَا یَرْفَعُهَا إِلَی صَدْرِهِ

اشارة

(۱) ۷۲ بَابُ أَنَّهُ یَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ یَشُدَّ الْعِمَامَةَ عَلَی بَطْنِهِ عَلَی کَرَاهَةٍ وَ لَا یَرْفَعُهَا إِلَی صَدْرِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۷۰۰۲- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عِمْرَانَ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُحْرِمُ یَشُدُّ عَلَی بَطْنِهِ الْعِمَامَةَ وَ إِنْ شَاءَ یُعَصِّبُهَا عَلَی مَوْضِعِ الْإِزَارِ وَ لَا یَرْفَعُهَا إِلَی صَدْرِهِ.

******

ترجمه:

از عمران حلبی نقل شده که از امام صادق (علیه السلام) پرسید: آیا محرم می تواند عمامه را به دور شکم خود ببندد؟ امام پاسخ داد: بله، محرم می تواند عمامه را به دور شکم خود ببندد و اگر بخواهد، می تواند آن را به دور محل نوار (ازار) ببندد، اما نباید آن را تا سطح سینه خود بالا ببرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۷۰۰۳- ۲- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَیْدٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَیْدٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ یَعْنِی الْمُرَادِیَّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ یَشُدُّ عَلَی بَطْنِهِ الْعِمَامَةَ قَالَ لَا.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَی الْکَرَاهَةِ أَوْ عَلَی کَوْنِهَا حَرِیراً أَوْ عَلَی رَفْعِهَا إِلَی الصَّدْرِ.

******

ترجمه:

ابی بصیر، که منظورمرادی ست، می گوید: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم درباره محرم که عمامه را به دور شکم خود می بندد، امام فرمودند: نه.

۷۳- بَابُ جَوَازِ حَکِّ الْجَسَدِ فِی الْإِحْرَامِ وَ السِّوَاکِ مَا لَمْ یَخْرُجْ دَمٌ أَوْ یَسْقُطْ شَعْرٌ

اشارة

(٤) ۷۳ بَابُ جَوَازِ حَکِّ الْجَسَدِ فِی الْإِحْرَامِ وَ السِّوَاکِ مَا لَمْ یَخْرُجْ دَمٌ أَوْ یَسْقُطْ شَعْرٌ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٠٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٧٠٠٤- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ كَيْفَ يَحُكُّ رَأْسَهُ قَالَ بِأَظَافِيرِهِ مَا لَمْ يُدْمِ أَوْ يَقْطَعِ الشَّعْرَ.

ص: ٥٣٣

١- الباب ٧٢ فيه حديثان.

٢- الفقيه ٢- ٣٤٦- ٢٦٤٤.

٣- الكافى ٤- ٣٤٣- ٢، و أورده بتمامه فى الحديث ٢ من الباب ٤٧ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٧٣ فيه ٥ أحاديث.

٥- التهذيب ٥- ٣١٣- ١٠٧٦، و أورده فى الحديث ١ من الباب ٧١ من هذه الأبواب.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ: ازحضرت صادق * سوال كردم محرم چگونه سرخود را بخاراند ؟ فرمودند : با سرانگشت بطوريكه خون نيفتد وموهم كنده نشود .

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٠٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٧٠٠٥- ٢- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِحَكِّ الرَّأْسِ وَ اللِّحْيَةِ مَا لَمْ يُلْقِ الشَّعْرَ وَ بِحَكِّ (٣) الْجَسَدِ مَا لَمْ يُدْمِهِ.

******

ترجمه:

عمر بن یزید از امام ابی عبدالله (علیه السلام) نقل می کند که گفت: اشکالی ندارد به خاراندن سر و ریش مادامی که مو نریزد، و اشکالی ندارد به خاراندن بدن مادامی که آن را زخمی نکند.

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٠٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٧٠٠٦- ٣- (٤) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَسْتَاكُ قَالَ نَعَمْ وَ لَا يُدْمِي.

******

ترجمه:

حلبی : ازحضرت صادق * سوال کردم آیا محرم می تواند مسواک بزند ؟ فرمودند : بله ولی خون نیفتد .

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٠٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٧٠٠٧- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانٍ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع هَلْ يَحُكُّ الْمُحْرِمُ رَأْسَهُ أَوْ يَغْتَسِلُ بِالْمَاءِ قَالَ يَحُكُّ رَأْسَهُ مَا لَمْ يَتَعَمَّدْ قَتْلَ دَابَّةٍ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبَانٍ (٦)

وَ رَوَاهُ فِی الْمُقْنِعِ مُرْسَلًا (۷).

******

ترجمه:

زراره گفت: از امام ابی عبدالله (علیه السلام) پرسیدم: آیا مُحرم سرش را می خاراند یا با آب غسل می کند؟ فرمود: سرش را می خاراند مادامی که عمداً حیوانی را نکشد....

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۷۰۰۸- ۵- (۸) عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ هَلْ یَصْلُحُ لَهُ أَنْ یَسْتَاکَ قَالَ لَا بَأْسَ وَ لَا یَنْبَغِی أَنْ یُدْمِیَ فَمَهُ.

ص: ٥٣٤

۱- الفقیه ۲- ۳۵۹- ۲۶۹۹.

۲- التهذیب ۵- ۳۱۳- ۱۰۷۷.

۳- فی نسخة- أو یحک (هامش المخطوط).

٤- التهذیب ۵- ۳۱۳- ۱۰۷۸.

۵- الکافی ٤- ۳٦٦- ۷، و أورد ذیله فی الحدیث ۳ من الباب ۷۵ من هذه الأبواب.

٦- الفقیه ۲- ۳٦۰- ۲۷۰۵.

۷- المقنع- ۷۵.

۸- مسائل علیّ بن جعفر- ۱۱۸- ٦۰.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ فِی الْکَفَّارَاتِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَی (۲).

******

ترجمه:

علی بن جعفر: ازحضرت کاظم * سوال کردم آیا محرم می تواند مسواک بزند ؟ فرمودند : بله ولی خون نیفتد .

٧٤- بَابُ جَوَازِ فَتْحِ الْمُحْرِمِ جُرْحَهُ مَعَ الضَّرُورَةِ

اشارة

(٣) ٧٤ بَابُ جَوَازِ فَتْحِ الْمُحْرِمِ جُرْحَهُ مَعَ الضَّرُورَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٠٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٧٠٠٩- ١- (٤) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ (٥) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي جَرِيرٍ الْقُمِّيِّ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع أَسْأَلُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يَكُونُ بِهِ الْجُرْحُ فَتَكُونُ بِهِ (٦) الْمِدَّةُ وَ هُوَ يُؤْذِي صَاحِبَهُ يَجِدُ فِيهِ حُرْقَةً قَالَ فَأَجَابَنِي لَا بَأْسَ أَنْ يَفْتَحَهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٧).

******

ترجمه:

ابی جریر القمی گفت: به ابی الحسن موسی (علیه السلام) نامه نوشتم و از او درباره مُحرمی که زخمی دارد و در آن زخم چرک وجود دارد و او را آزار می دهد و در آن احساس سوزش می کند، پرسیدم. پس به من پاسخ داد: اشکالی ندارد که آن را باز کند.

۷۵- بَابُ جَوَازِ اغْتِسَالِ الْمُحْرِمِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَدْلُکَ جَسَدَهُ

اشارة

(۸) ۷۵ بَابُ جَوَازِ اغْتِسَالِ الْمُحْرِمِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَدْلُکَ جَسَدَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۷۰۱۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۷۰۱۰- ۱- (۹) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يَغْتَسِلُ فَقَالَ نَعَمْ يُفِيضُ الْمَاءَ عَلَى رَأْسِهِ وَ لَا يَدْلُكُهُ.

ص: ۵۳۵

۱- تقدم فی الباب ۷۱ من هذه الأبواب.

۲- یأتی فی الأحادیث ٤ و ٥ و ۷ من الباب ۱۵ من أبواب بقیة الکفّارات.

۳- الباب ۷٤ فیه حدیث واحد.

٤- قرب الإسناد- ۱۲٤.

٥- فی المصدر- محمّد بن الحسن.

٦- فی المصدر- فیه.

۷- تقدم فی الأحادیث ۱ و ۵ و ۹ من الباب ۷۰ من هذه الأبواب.

۸- الباب ۷۵ فیه ۳ أحادیث.

۹- التهذیب ۵- ۳۱۳- ۱۰۷۹.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ شُعَیْبٍ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

یعقوب بن شعیب گفت: از امام ابی عبدالله (علیه السلام) درباره مُحرمی که غسل می کند، پرسیدم. فرمود: بله، آب را بر سرش می ریزد ولی آن را نمی مالد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۷۰۱۱- ۲- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا اغْتَسَلَ الْمُحْرِمُ مِنَ الْجَنَابَةِ صَبَّ عَلَی رَأْسِهِ الْمَاءَ یَمِیزُ (۳) الشَّعْرَ بِأَنَامِلِهِ بَعْضَهُ عَنْ بَعْضٍ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ مِثْلَهُ (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَرِیزٍ مِثْلَهُ (۵).

******

ترجمه:

حریز از امام ابی عبدالله (علیه السلام) نقل می کند که گفت: وقتی مُحرم از جنابت غسل می کند، آب را بر سرش می ریزد و موها را با انگشتانش از هم جدا می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۱۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۷۰۱۲- ۳- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبَانٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ هَلْ یَغْتَسِلُ الْمُحْرِمُ بِالْمَاءِ قَالَ لَا بَأْسَ أَنْ یَغْتَسِلَ بِالْمَاءِ وَ یَصُبَّ عَلَی رَأْسِهِ مَا لَمْ یَکُنْ مُلَبِّداً فَإِنْ کَانَ مُلَبِّداً فَلَا یُفِیضُ عَلَی رَأْسِهِ الْمَاءَ إِلَّا مِنَ الِاحْتِلَامِ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ حُمَیْدِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَیْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانٍ مِثْلَهُ (۷) وَ فِی الْمُقْنِعِ قَالَ سُئِلَ الصَّادِقُ ع وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ (۸).

******

ترجمه:

زراره از امام ابی عبدالله (علیه السلام) در حدیثی نقل می کند که گفت: از او پرسیدم آیا مُحرم با آب غسل می کند؟ فرمود: اشکالی ندارد که با آب غسل کند و آب را بر سرش بریزد مادامی که ملبد (موهایش گره خورده یا چسبیده) نباشد. پس اگر ملبد باشد، آب را بر سرش نمی ریزد مگر برای احتلام.

ص: ٥٣٦

۱- الفقیه ۲- ۳٦۰- ۲۷۰٦.

۲- التهذیب ٥- ۳۱۳- ۱۰۸۰.

۳- فی الکافی و الفقیه- و یمیز (هامش المخطوط).

٤- الکافی ٤- ۳٦٥- ۲.

٥- الفقیه ۲- ۳٦۱- ۲۷۰۷.

٦- الفقیه ۲- ۳٦۰- ۲۷۰٥، و أورد صدره فی الحدیث ٤ من الباب ۷۳ من هذه الأبواب.

۷- الکافی ٤- ۳٦٦- ۷.

٨- المقنع- ٧٥. و يأتى ما يدلّ على ذلک فى الباب ٧٦ من هذه الأبواب.

٧٦- بَابُ جَوَازِ دُخُولِ الْمُحْرِمِ الْحَمَّامَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَدْلُکَ جَسَدَهُ عَلَى كَرَاهِيَةٍ

اشارة

(١) ٧٦ بَابُ جَوَازِ دُخُولِ الْمُحْرِمِ الْحَمَّامَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَدْلُکَ جَسَدَهُ عَلَى كَرَاهِيَةٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠١٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٧٠١٣- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يَدْخُلَ الْمُحْرِمُ الْحَمَّامَ وَ لَكِنْ لَا يَتَدَلَّكُ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى مِثْلَهُ (٣) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٤) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٥).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : محرم مى تواند حمام برود ولى كيسه نكشد .

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠١٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٧٠١٤- ٢- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يَدْخُلُ الْحَمَّامَ قَالَ لَا يَدْخُلُ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى الْكَرَاهِيَةِ.

******

ترجمه:

عُقْبَةَ بْنِ خَالِدٍ : ازحضرت صادق * سوال کردم آیا محرم می تواند حمام برود ؟ فرمودند : خیر

می گویم : مرحوم شیخ آنرا برکراهت حمل کرده اند .

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠١٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٧٠١٥- ٣- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

١- الباب ٧٦ فيه ٣ أحاديث.

٢- التهذيب ٥- ٣١٤- ١٠٨١.

٣- التهذيب ٥- ٣٨٦- ١٣٥٠، و الاستبصار ٢- ١٨٤- ٦١١.

٤- التهذيب ٥- ٣٨٦- ١٣٥٠، و الاستبصار ٢- ١٨٤- ٦١١.

٥- الفقيه ٢- ٣٥٧- ٢٦٩٥.

٦- التهذيب ٥- ٣٨٦- ١٣٤٩، و الاستبصار ٢- ١٨٤- ٦١٢.

٧- الكافى ٤- ٣٦٦- ٣.

مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِأَنْ یَدْخُلَ الْمُحْرِمُ الْحَمَّامَ وَ لَکِنْ لَا یَتَدَلَّکُ.

(۱)

******

ترجمه:

حضرت صادق * : محرم می تواند حمام برود ولی کیسه نکشد .

۷۷- بَابُ تَحْرِیمِ تَقْلِیمِ الْأَظْفَارِ لِلْمُحْرِمِ وَ إِنْ طَالَتْ إِلَّا أَنْ تُؤْذِیَهُ فَیُقَلِّمَهَا وَ یُکَفِّرَ

اشارة

(۲) ۷۷ بَابُ تَحْرِیمِ تَقْلِیمِ الْأَظْفَارِ لِلْمُحْرِمِ وَ إِنْ طَالَتْ إِلَّا أَنْ تُؤْذِیَهُ فَیُقَلِّمَهَا وَ یُکَفِّرَ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۱۶ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۷۰۱۶- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ فَضَالَةَ وَ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ الْمُحْرِمِ تَطُولُ أَظْفَارُهُ قَالَ لَا یَقُصَّ شَیْئاً مِنْهَا إِنِ اسْتَطَاعَ فَإِنْ کَانَتْ تُؤْذِیهِ فَلْیَقُصَّهَا وَ لْیُطْعِمْ مَکَانَ کُلِّ ظُفُرٍ قَبْضَةً مِنْ طَعَامٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْمُقْنِعِ مُرْسَلًا (٤).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام ابی عبدالله (علیه السلام) نقل می کند که گفت: از او درباره مرد مُحرمی که ناخن هایش بلند می شوند، پرسیدم. فرمود: اگر بتواند، نباید هیچ چیزی از آنها کوتاه کند. اگر او را اذیت می کنند، باید آنها را کوتاه کند و به جای هر ناخن یک قبضه (مشت) غذا بدهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۱۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۷۰۱۷- ۲- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْكِنَانِيِّ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ أَحْرَمَ فَنَسِيَ أَنْ يُقَلِّمَ أَظْفَارَهُ قَالَ فَقَالَ يَدَعُهَا قَالَ قُلْتُ: إِنَّهَا طِوَالٌ قَالَ وَ إِنْ كَانَتْ قُلْتُ فَإِنَّ رَجُلًا أَفْتَاهُ أَنْ يُقَلِّمَهَا وَ يَغْتَسِلَ وَ يُعِيدَ إِحْرَامَهُ فَفَعَلَ قَالَ عَلَيْهِ دَمٌ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ نَحْوَهُ (٦) أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٧).

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار از امام ابی الحسن (علیه السلام) نقل می کند که گفت: از او درباره مردی که احرام بسته و فراموش کرده که ناخن هایش را کوتاه کند، پرسیدم. فرمود: باید آنها را بگذارد. گفتم: اما آنها بلند هستند. فرمود: حتی اگر بلند باشند. گفتم: مردی به او فتوا داده که آنها را کوتاه کند، غسل کند و احرامش را دوباره ببندد، و او این کار را کرده است. فرمود: بر او یک قربانی واجب است.

۱- و تقدم ما یدلّ علی ذلک فی الباب ۷۵ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٧٧ فيه حديثان.

٣- التهذيب ٥- ٣١٤- ١٠٨٣، و أورده فى الحديث ٤ من الباب ١٢ من أبواب بقية الكفّارات.

٤- المقنع- ٧٥.

٥- التهذيب ٥- ٣١٤- ١٠٨٢، و أورده فى الحديث ٢ من الباب ١٣ من أبواب بقية الكفّارات.

٦- الكافى ٤- ٣٦٠- ٦.

٧- يأتى فى الباب ١٢ من أبواب بقية الكفّارات.

٧٨- بَابُ تَحْرِيمِ قَتْلِ الْمُحْرِمِ هَوَامَّ الْجَسَدِ كَالْقَمْلِ وَ رَمْيِهَا وَ جَوَازِ نَقْلِهَا وَ رَمْيِ مَا سِوَاهَا

اشارة

(١) ٧٨ بَابُ تَحْرِيمِ قَتْلِ الْمُحْرِمِ هَوَامَّ الْجَسَدِ كَالْقَمْلِ وَ رَمْيِهَا وَ جَوَازِ نَقْلِهَا وَ رَمْيِ مَا سِوَاهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠١٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٧٠١٨- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ أَبَانٍ عَنْ أَبِى الْجَارُودِ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنْ رَجُلٍ قَتَلَ قَمْلَةً وَ هُوَ مُحْرِمٌ قَالَ بِئْسَ مَا صَنَعَ قَالَ فَمَا فِدَاؤُهَا قَالَ لَا فِدَاءَ لَهَا.

أَقُولُ: يَأْتِى وَجْهُهُ (٣).

******

ترجمه:

ابو الجارود گفت: مردی از امام ابا جعفر (علیه السلام) درباره مردی که در حال احرام شپشی را کشته بود، پرسید. فرمود: بد کاری کرده است. گفت: کفاره آن چیست؟ فرمود: کفاره ای ندارد

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۷۰۱۹- ۲- (٤) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مَا تَقُولُ فِی مُحْرِمٍ قَتَلَ قَمْلَةً قَالَ لَا شَیْ ءَ عَلَیْهِ فِی الْقَمْلِ وَ لَا یَنْبَغِی أَنْ یَتَعَمَّدَ قَتْلَهَا.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار گفت: به امام ابی عبدالله (علیه السلام) گفتم: چه می فرمایید درباره مُحرمی که شپشی را کشته است؟ فرمود: در کشتن شپش چیزی بر او نیست، اما نباید عمداً آن را بکشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۷۰۲۰- ۳- (٥) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِذٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا یَرْمِی الْمُحْرِمُ الْقَمْلَةَ مِنْ ثَوْبِهِ وَ لَا مِنْ جَسَدِهِ مُتَعَمِّداً فَإِنْ فَعَلَ شَیْئاً مِنْ ذَلِکَ فَلْیُطْعِمْ مَکَانَهَا طَعَاماً قُلْتُ کَمْ قَالَ کَفّاً وَاحِداً.

******

ترجمه:

ابی العلاء گفت: امام ابی عبدالله (علیه السلام) فرمود: مُحرم نباید به عمد شپش را از لباس یا بدنش بیندازد. اگر چیزی از این کارها را انجام دهد، باید به جای آن غذا بدهد. گفتم: چقدر؟ فرمود: یک کف (دست).

[رقم الحديث الكلی: ۱۷۰۲۱ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۷۰۲۱- ٤- (٦) وَ قَدْ تَقَدَّمَ حَدِيثُ زُرَارَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ٥٣٩

۱- الباب ۷۸ فيه ۷ أحاديث.

۲- الكافی ٤- ٣٦٢- ۱، و أورده فی الحديث ۸ من الباب ۱۵ من أبواب بقية الكفّارات.

۳- يأتی فی الحديث ٦ من الباب ۱۵ من أبواب بقية كفّارات الاحرام.

٤- الكافی ٤- ٣٦٢- ۲.

٥- الكافی ٤- ٣٦٢- ۳، و أورده فی الحديث ۳ من الباب ۱۵ من أبواب بقية الكفّارات.

٦- تقدم فی الحديث ٤ من الباب ۷۳ من هذه الأبواب.

هَلْ يَحُكُّ الْمُحْرِمُ رَأْسَهُ قَالَ يَحُكُّ رَأْسَهُ مَا لَمْ يَتَعَمَّدْ قَتْلَ دَابَّةٍ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

زراره گفت: از امام ابی عبدالله (عليه السلام) پرسيدم: آيا مُحرم سرش را می خاراند؟ فرمود: سرش را می خاراند مادامی كه عمداً حيوانی را نكشد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۷۰۲۲ - رقم الحديث الباب: ٥]

۱۷۰۲۲- ٥- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ الْمُحْرِمُ يُلْقِی عَنْهُ الدَّوَابَّ كُلَّهَا إِلَّا الْقَمْلَةَ فَإِنَّهَا مِنْ جَسَدِهِ وَ إِنْ أَرَادَ أَنْ يُحَوِّلَ قَمْلَةً مِنْ مَكَانٍ إِلَى مَكَانٍ فَلَا يَضُرُّهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام ابی عبدالله (علیه السلام) نقل می کند که فرمود: مُحرم همه حشرات را از خود دور می کند، مگر شپش را که از بدن او است. و اگر بخواهد شپشی را از مکانی به مکان دیگر منتقل کند، اشکالی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۲۳ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۷۰۲۳- ٦- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُرَّةَ مَوْلَى خَالِدٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ يُلْقِي الْقَمْلَةَ فَقَالَ أَلْقُوهَا أَبْعَدَهَا اللَّهُ غَيْرَ مَحْمُودَةٍ وَ لَا مَفْقُودَةٍ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى مَنْ يَتَأَذَّى بِهَا فَيَجُوزُ إِلْقَاؤُهَا وَ تَلْزَمُهُ الْكَفَّارَةُ وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٤).

******

ترجمه:

مره، مولای خالد، گفت: از امام ابی عبدالله (علیه السلام) درباره مُحرمی که شپش را می اندازد، پرسیدم. فرمود: آن را بیندازید، خدا دورش کند، نه ستوده است و نه گم شده.

می گویم: شیخ این را به کسی که از آن اذیت می شود، تفسیر کرده است، بنابراین انداختن آن جایز است و کفاره بر او لازم می شود و مطالبی که دلالت بر این موضوع دارد، خواهد آمد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۲٤ - رقم الحدیث الباب: ۷]

١٧٠٢٤- ٧- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ نَوَادِرِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ عَنْ جَمِیلٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ یَقْتُلُ الْبَقَّةَ وَ الْبَرَاغِیثَ إِذَا آذَاهُ قَالَ نَعَمْ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ کَمَا یَأْتِی (٦) أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٧).

******

ترجمه:

جمیل گفت: از امام ابی عبدالله (علیه السلام) درباره مُحرمی که پشه و کک را می کشد اگر او را اذیت کنند، پرسیدم. فرمود: بله.

ص: ٥٤٠

١- التهذیب ٥- ٣٣٦- ١١٦١.

٢- الفقیه ٢- ٣٦٠- ٢٧٠٤.

٣- التهذیب ٥- ٣٣٧- ١١٦٤، و الاستبصار ٢- ١٩٧- ٦٦٢.

٤- یأتی فی الحدیث ٧ الآتی من الباب ١٥ من أبواب بقیة کفّارات الاحرام.

٥- مستطرفات السرائر- ٣٢- ٣٣.

٦- یأتی فی الحدیث ٣ من الباب ٧٩ من هذه الأبواب.

٧- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ٨٠ من هذه الأبواب، و فی الباب ١٥ من أبواب بقیة الکفّارات.

٧٩- بَابُ جَوَازِ طَرْحِ الْمُحْرِمِ الْقُرَادَ وَ الْحَلَمَ ٦٧١٣ عَنْ بَدَنِهِ وَ کَذَا الْبَقُّ وَ الْبُرْغُوثُ وَ قَتْلِهَا فِی الْحَرَمِ

اشارة

(۱) ۷۹ بَابُ جَوَازِ طَرْحِ الْمُحْرِمِ الْقُرَادَ وَ الْحَلَمَ (۲) عَنْ بَدَنِهِ وَ كَذَا الْبَقُّ وَ الْبُرْغُوثُ وَ قَتْلِهَا فِی الْحَرَمِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۲۵ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۷۰۲۵- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَ رَأَيْتَ إِنْ وُجِدَتْ عَلَيَّ قُرَادٌ أَوْ حَلَمَةٌ أَطْرَحُهُمَا قَالَ نَعَمْ وَ صَغَارٌ لَهُمَا إِنَّهُمَا رَقِيَا فِی غَيْرِ مَرْقَاهُمَا.

وَ

رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ أَطْرَحُهُمَا عَنِّی وَ أَنَا مُحْرِمٌ (٤).

وَ رَوَاهُ فِی الْمُقْنِعِ كَذَلِكَ (٥)

وَ

رَوَاهُ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلَهُ رَجُلٌ فَقَالَ أَ رَأَيْتَ وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (٦).

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان گفت: به امام ابی عبدالله (علیه السلام) گفتم: نظر شما چیست اگر کنه یا شپش روی من پیدا شود، آیا آنها را بیندازم؟ فرمود: بله، و کوچک های آنها را نیز، زیرا آنها به جایی که نباید رفته اند.

١- الباب ٧٩ فيه ٣ أحاديث.

٢- الحلم- هو القراد الكبار واحدته حلمة. (حياة الحيوان ١- ٢٣٧).

٣- الكافى ٤- ٣٦٢- ٤.

٤- الفقيه ٢- ٣٥٨- ٢٦٩٨.

٥- المقنع- ٧٥.

٦- علل الشرائع- ٤٥٧- ١.

٧- التهذيب ٥- ٣٣٧- ١١٦٢.

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٢٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٧٠٢٦- ٢- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِقَتْلِ الْبُرْغُوثِ وَ الْقَمْلَةِ وَ الْبَقَّةِ فِي الْحَرَمِ.

******

ترجمه:

زراره از امام ابی عبدالله (علیه السلام) نقل می کند که فرمود: اشکالی ندارد که کک، شپش، و پشه را در حرم بکشید.

[رقم الحديث الكلی: ۱۷۰۲۷ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۷۰۲۷- ۳- (۲) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ مُثَنَّی بْنِ عَبْدِ السَّلَامِ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يَقْتُلُ الْبَقَّةَ وَ الْبُرْغُوثَ إِذَا رَآهُ (۳) قَالَ نَعَمْ.

وَ رَوَاهُ ابْنُ إِدْرِيسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ كَمَا مَرَّ (٤) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِكَ (٥) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

عبدالسلام از زراره از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق علیهما السلام) نقل می کند که گفت: از او درباره مُحرمی که پشه و کک را وقتی می بیند، می کشد، پرسیدم. فرمود: بله.

۸۰- بَابُ جَوَازِ طَرْحِ الْمُحْرِمِ الْقُرَادَ وَ نَحْوَهُ عَنْ بَعِيرِهِ دُونَ الْحَلَمَةِ وَ لَا يُدْمِيهِ

اشارة

(۷) ۸۰ بَابُ جَوَازِ طَرْحِ الْمُحْرِمِ الْقُرَادَ وَ نَحْوَهُ عَنْ بَعِيرِهِ دُونَ الْحَلَمَةِ وَ لَا يُدْمِيهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۷۰۲۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۷۰۲۸- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنْ أَلْقَی (۹) الْمُحْرِمُ الْقُرَادَ عَنْ بَعِيرِهِ فَلَا بَأْسَ وَ لَا يُلْقِی الْحَلَمَةَ.

ص: ۵۴۲

۱- الکافی ٤- ٣٦٤- ١١، و أورده فی الحدیث ٤ من الباب ٨٤ من هذه الأبواب.

۲- الکافی ٤- ٣٦٤- ٦.

۳- فی المصدر- إذا أراداه.

٤- مر فی الحدیث ٧ من الباب ٧٨ من هذه الأبواب.

٥- تقدم فی الحدیثین ٥ و ٧ من الباب ٧٨ من هذه الأبواب.

٦- یأتی فی الباب ٨٤ من هذه الأبواب.

٧- الباب ٨٠ فیه ٧ أحادیث.

٨- الفقیه ٢- ٣٦٤- ٢٧١٩.

٩- فی المصدر- إذا ألقی.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام ابی عبدالله (علیه السلام) نقل می کند که فرمود: اگر مُحرم کنه (کنه) را از شترش بیندازد، اشکالی ندارد، اما نباید شپش را بیندازد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۲۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۷۰۲۹- ۲- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الْقُرَادَ لَيْسَ مِنَ الْبَعِيرِ وَ الْحَلَمَةَ مِنَ الْبَعِيرِ.

وَ

رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ مِثْلَهُ وَ زَادَ بِمَنْزِلَةِ الْقَمْلَةِ مِنْ جَسَدِكَ فَلَا تُلْقِهَا وَ أَلْقِ الْقُرَادَ (۳)

******

ترجمه:

حریز از امام ابی عبدالله (علیه السلام) نقل می کند که فرمود: کنه (کنه) از شتر نیست و شپش از شتر است.

و

این روایت را کلینی از علی بن ابراهیم از پدرش از حماد از حریز مشابه آن نقل کرده و افزوده است: مثل شپش از بدن تو است، پس آن را نینداز، اما کنه را بینداز.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۳۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۷۰۳۰- ۳- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يَنْزِعُ الْحَلَمَةَ عَنِ الْبَعِيرِ قَالَ لَا هِیَ بِمَنْزِلَةِ الْقَمْلَةِ مِنْ جَسَدِكَ.

******

ترجمه:

ابی بصیر گفت: از او درباره مُحرمی که شپش را از شترش می کشد، پرسیدم. فرمود: نه، آن مثل شپش از بدن تو است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۳۱ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۷۰۳۱- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ تَنْزِعَ الْقُرَادَ عَنْ بَعِيرِکَ وَ لَا تَرْمِ الْحَلَمَةَ.

******

ترجمه:

عمر بن یزید گفت: هیچ اشکالی ندارد که کَنه ها را از شترت برداری و (اما) زگیل را (با دست) نکَن.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۳۲ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱۷۰۳۲- ٥- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ يُقَرِّدُ الْبَعِيرَ قَالَ نَعَمْ وَ لَا يَنْزِعُ الْحَلَمَةَ.

******

ترجمه:

از ابی بصیر، از امام صادق (ع)، نقل شده است که گفت: از او دربارهٔ محرم که شتر را نشاندار می کند پرسیدم. فرمود: بله، اما او نمی تواند زگیل (حَلَمَة) را بردارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۳۳ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۷۰۳۳- ٦- (۷) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِیدٍ قَالَ سَأَلَ

۱- التهذیب ٥- ۳۳۸- ۱۱٦۷.

۲- الفقیه ۲- ۳٦٤- ۲۷۲۱.

۳- الکافی ٤- ۳٦٤- ۸.

٤- الفقیه ۲- ۳٦٤- ۲۷۲۱.

٥- التهذیب ٥- ۳۳۸- ۱۱۰۸.

٦- الکافی ٤- ۳٦٤- ۹.

۷- الکافی ٤- ۳٦۷- ۱۱.

أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ یُعَالِجُ دَبَرَ الْجَمَلِ قَالَ فَقَالَ یُلْقِی عَنْهُ الدَّوَابَّ وَ لَا یُدْمِیهِ.

******

ترجمه:

از ابی بصیر از امام عبدالله (ع) گفت: او را دربارهٔ کسی که در حال احرام است و شتر را از کَنه ها پاک می کند، پرسیدم. او گفت: بله (اشکالی ندارد) و زگیل را نکند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۷]

١٧٠٣٤- ٧- (١) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ظَرِيفٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَلِيّاً ع كَانَ يَقُولُ فِی الْمُحْرِمِ يَنْزِعُ (٢) عَنْ بَعِيرِهِ الْقِرْدَانَ وَ الْحَلَمَ إِنَّ عَلَيْهِ الْفِدْيَةَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٣).

******

ترجمه:

علی (ع) می گفت: کسی که در حال احرام است و کَنه ها و زگیل ها را از شترش می کَند، بر او فدیه (کفاره) واجب است.

٨١- بَابُ جَوَازِ قَتْلِ الْمُحْرِمِ وَ لَوْ فِی الْحَرَمِ كُلَّ مَا يَخَافُهُ عَلَى نَفْسِهِ دُونَ مَا لَا يَخَافُهُ وَ تَحْرِيمِ قَتْلِ الدَّوَابِّ كُلِّهَا عَلَى الْمُحْرِمِ إِلَّا مَا اسْتُثْنِیَ

اشارة

(٤) ٨١ بَابُ جَوَازِ قَتْلِ الْمُحْرِمِ وَ لَوْ فِی الْحَرَمِ كُلَّ مَا يَخَافُهُ عَلَى نَفْسِهِ دُونَ مَا لَا يَخَافُهُ وَ تَحْرِيمِ قَتْلِ الدَّوَابِّ كُلِّهَا عَلَى الْمُحْرِمِ إِلَّا مَا اسْتُثْنِیَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٧٠٣٥ - رقم الحديث الباب: ١]

۱۷۰۳۵- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كُلُّ مَا يَخَافُ (٦) الْمُحْرِمُ عَلَى نَفْسِهِ مِنَ السِّبَاعِ وَ الْحَيَّاتِ وَ غَيْرِهَا فَلْيَقْتُلْهُ وَ إِنْ لَمْ يُرِدْكَ فَلَا تُرِدْهُ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (۷)

۱- قرب الإسناد- ٥٢.

۲- فی المصدر- الذی ینزع.

۳- تقدم فی الحدیث ۱ من الباب ۷۹ من هذه الأبواب. و یأتی ما یدلّ علیه فی الحدیث ۳ من الباب ۸۱ من هذه الأبواب.

٤- الباب ۸۱ فیه ۱۳ حدیثا.

٥- التهذیب ٥- ٣٦٥- ۱۲۷۲، و الاستبصار ۲- ۲۰۸- ۷۱۱.

٦- فی الکافی- کل ما خاف (هامش المخطوط).

۷- الکافی ٤- ٣٦٣- ۱.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ السِّنْدِيِّ عَنْ حَمَّادٍ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

امام ابی عبدالله (ع) گفت: هر چیزی که محرم از آن بر خود می ترسد، از درندگان و مارها و غیره، بکشدش. و اگر (آن موجود) به تو قصد نداشت، تو نیز قصدش نکن.

[رقم الحديث الكلی: ۱۷۰۳۶ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۷۰۳۶- ۲- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: ثُمَّ اتَّقِ قَتْلَ الدَّوَابِّ كُلِّهَا إِلَّا الْأَفْعَى وَ الْعَقْرَبَ وَ الْفَأْرَةَ فَأَمَّا الْفَأْرَةُ فَإِنَّهَا تُوهِی السِّقَاءَ وَ تُضْرِمُ (۳) عَلَى أَهْلِ الْبَيْتِ (٤) وَ أَمَّا الْعَقْرَبُ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص- مَدَّ يَدَهُ إِلَى الْحَجَرِ فَلَسَعَتْهُ (٥) فَقَالَ لَعَنَكِ اللَّهُ لَا بَرّاً تَدَعِينَهُ وَ لَا فَاجِراً وَ الْحَيَّةُ إِنْ أَرَادَتْكَ فَاقْتُلْهَا وَ إِنْ لَمْ تُرِدْكَ فَلَا تُرِدْهَا وَ الْأَسْوَدُ (٦) الْغَدِرُ فَاقْتُلْهُ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَ ارْمِ الْغُرَابَ وَ الْحِدَأَةَ رَمْياً عَلَى ظَهْرِ بَعِيرِكَ (۷).

******

ترجمه:

از معاويه بن عمار، از امام عبدالله (ع) در حديثی گفت: سپس از كشتن همه جانوران بپرهيز، مگر افعی، عقرب و موش. اما موش را بكش، زيرا كه مشک آب را سوراخ می كند و به اهل خانه آسيب می رساند. و اما عقرب، زيرا كه رسول خدا (ص) دستش را به سوی سنگی دراز كرد و عقرب او را نيش زد، پس فرمود: لعنت بر تو باد، نه نيكوكار را می گذاری و نه بدكار را. و مار را اگر به تو قصد كرد، بكش و اگر قصد نكرد، تو نيز به او قصد نكن. و مار سياه خطرناک را در هر حال بكش. و كلاغ و كَركَس را در حالی كه بر پشت شترت نشسته ای، با پرتاب كردن (سنگ يا چوب) آنها را.

[رقم الحديث الكلی: ۱۷۰۳۷ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۷۰۳۷- ۳- (۸) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ (۹) عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ وَ حَمَّادٍ وَ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِلَّا أَنَّهُ تَرَكَ قَوْلَهُ وَ الْحِدَأَةَ وَ زَادَ وَ قَالَ إِنَّ الْقُرَادَ لَيْسَ مِنَ الْبَعِيرِ وَ الْحَلَمَةَ مِنَ الْبَعِيرِ.

******

ترجمه:

از معاویه، از امام ابی عبدالله (ع) همین روایت را نقل کرده) مگر اینکه او سخن درمورد «کَرکَس» را نیاورد و افزوده که «کنه از شتر نیست و زگیل از شتر است».

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۳۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۷۰۳۸- ٤- (۱۰) وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِیعاً عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ وَ زَادَ

۱- التهذیب ٥- ٤٦٥- ۱٦۲٥.

۲- التهذیب ٥- ۳٦٥- ۱۲۷۳.

۳- فی الکافی و العلل- و تحرق (هامش المخطوط).

٤- فی نسخة زیادة- البیت (هامش المخطوط).

٥- فی الکافی و العلل زیادة- عقرب (هامش المخطوط).

٦- الأسود الغدر- الحیة العظیمة. (القاموس المحیط- سود- ۱- ۳۰٤).

۷- فی نسخة- عن ظهر بعیرک (هامش المخطوط).

۸- علل الشرائع- ٤٥۸- ۲.

۹- فی المصدر زیادة- عن محمّد بن الحسن الصفار.

۱۰- الکافی ٤- ۳٦۳- ۲.

بَعْدَ قَوْلِهِ فَلَا تُرِدْهَا فِی بَعْضِ النُّسَخِ وَ الْکَلْبُ الْعَقُورُ وَ السَّبُعُ إِنْ أَرَادَاکَ فَإِنْ لَمْ یُرِیدَاکَ فَلَا تُرِدْهُمَا.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار، از امام عبدالله (ع)، مانند آن (حدیث پیشین) و افزود:

بعد از گفتن «اگر به تو قصد نکرد، تو نیز قصدش نکن» در برخی نسخه ها آمده است: «و سگ درنده و درنده دیگر اگر به تو قصد کردند، و اگر قصد نکردند، تو نیز قصدشان نکن.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۳۹ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۷۰۳۹- ۵- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ عَبَّاسٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ لِی يَقْتُلُ الْمُحْرِمُ الْأَسْوَدَ الْغَدِرَ وَ الْأَفْعَی وَ الْعَقْرَبَ وَ الْفَأْرَةَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص سَمَّاهَا الْفَاسِقَةَ وَ الْفُوَيْسِقَةَ وَ يَقْذِفُ الْغُرَابَ وَ قَالَ اقْتُلْ كُلَّ وَاحِدٍ (۲) مِنْهُنَّ يُرِيدُكَ.

******

ترجمه:

ابی العلاء از امام عبدالله (ع) گفت: به من فرمود: مُحرم (کسی که در حال احرام است) مار سیاه خیانتکار، افعی، عقرب و موش را می کشد؛ زیرا رسول خدا (ص) آنها را «فاسق» و «فسق کوچک» نامید. و کلاغ را پرت می کند و فرمود: هر کدام از این ها که به تو قصد کردند، بکش.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۴۰ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۷۰۴۰- ٦- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يُقْتَلُ فِی الْحَرَمِ وَ الْإِحْرَامِ الْأَفْعَی وَ الْأَسْوَدُ الْغَدِرُ وَ كُلُّ حَيَّةِ سَوْءٍ وَ الْعَقْرَبُ وَ الْفَأْرَةُ وَ هِیَ الْفُوَيْسِقَةُ وَ يُرْجَمُ الْغُرَابُ وَ الْحِدَأَةُ رَجْماً فَإِنْ عَرَضَ لَكَ لُصُوصٌ امْتَنَعْتَ مِنْهُمْ.

******

ترجمه:

از حلبی، از امام عبدالله (ع) گفت: در حرم و در حالت احرام، افعی، مار سیاه خیانتکار، هر مار بد، عقرب و موش (که همان فسق کوچک است) کشته می شوند و کلاغ و کَرکَس را سنگسار می کنند. و اگر دزدانی بر تو عرضه شدند،آنها را ازخودت دور کن.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۴۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۷۰۴۱- ۷- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعَرْزَمِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: یَقْتُلُ الْمُحْرِمُ کُلَّ مَا خَشِیَهُ عَلَی نَفْسِهِ.

******

ترجمه:

حضرت علی * : محرم حق دارد ازهرحیوانی که نسبت به آن ترس دارد را بکشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۴۲ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۷۰۴۲- ۸- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ غِیَاثِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: یَقْتُلُ الْمُحْرِمُ الزُّنْبُورَ وَ النَّسْرَ وَ الْأَسْوَدَ الْغَدِرَ وَ الذِّئْبَ وَ مَا خَافَ أَنْ یَعْدُوَ عَلَیْهِ (٦) وَ قَالَ الْکَلْبُ الْعَقُورُ هُوَ الذِّئْبُ.

******

ترجمه:

از غیاث بن ابراهیم، از پدرش، از امام عبدالله (ع) گفت: محرم (کسی که در حال احرام است) زنبور، عقاب، مار سیاه خیانتکار، گرگ و هر چیزی که ترس دارد به او حمله کند را می کشد و فرمود: سگ درنده همان گرگ است.

١- التهذیب ٥- ٣٦٦- ١٢٧٤.

٢- فی المصدر- شی ء.

٣- الکافی ٤- ٣٦٣- ٣.

٤- الکافی ٤- ٣٦٤- ١٠.

٥- الکافی ٤- ٣٦٣- ٤.

٦- فی المصدر- یعدوا علیه.

[رقم الحدیث الکلی: ١٧٠٤٣ - رقم الحدیث الباب: ٩]

١٧٠٤٣- ٩- (١) وَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ مُحْرِمٍ قَتَلَ زُنْبُوراً قَالَ إِنْ کَانَ خَطَأً فَلَیْسَ عَلَیْهِ شَیْ ءٌ قُلْتُ لَا بَلْ مُتَعَمِّداً قَالَ یُطْعِمُ شَیْئاً مِنْ طَعَامٍ قُلْتُ إِنَّهُ أَرَادَنِی قَالَ کُلُّ شَیْ ءٍ أَرَادَکَ فَاقْتُلْهُ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ کَمَا یَأْتِی فِی الْکَفَّارَاتِ (٢).

******

ترجمه:

از معاویه، از امام عبدالله (ع) گفت: از او دربارهٔ محرم که زنبوری را کشته پرسیدم. فرمود: اگر به اشتباه باشد، بر او چیزی نیست. گفتم: نه، بلکه عمدی است. فرمود: باید چیزی از غذا بدهد. گفتم: او قصد من را داشت. فرمود: هر چیزی که قصد تو را دارد، بکش.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰٤٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۷۰٤٤- ۱۰- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ وَ مَا يَقْتُلُ مِنَ الدَّوَابِّ فَقَالَ يَقْتُلُ الْأَسْوَدَ وَ الْأَفْعَى وَ الْفَأْرَةَ وَ الْعَقْرَبَ وَ كُلَّ حَيَّةٍ وَ إِنْ أَرَادَكَ السَّبُعُ فَاقْتُلْهُ وَ إِنْ لَمْ يُرِدْكَ فَلَا تَقْتُلْهُ وَ الْكَلْبُ الْعَقُورُ إِنْ أَرَادَكَ فَاقْتُلْهُ وَ لَا بَأْسَ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَرْمِيَ الْحِدَأَةَ وَ إِنْ عَرَضَ لَهُ اللُّصُوصُ امْتَنَعَ مِنْهُمْ.

******

ترجمه:

از محمد بن الفضیل، از امام حسن (ع) نقل شده است که گفت: از او دربارهٔ محرم و جانورانی که می تواند بکشد پرسیدم. فرمود: او می تواند مار سیاه، افعی، موش، عقرب و هر مار بد را بکشد. و اگر درنده ای به تو قصد کرد، آن را بکش، و اگر قصد نکرد، آن را نکش. و سگ درنده را اگر به تو قصد کرد، بکش. و برای محرم اشکالی ندارد که کَرکَس را سنگسار کند. و اگر دزدانی بر او هجوم آوردند، از آنها امتناع کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰٤٥ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۷۰٤٥- ۱۱- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص بِقَتْلِ الْفَأْرَةِ فِي الْحَرَمِ وَ الْأَفْعَى وَ الْعَقْرَبِ وَ الْغُرَابُ الْأَبْقَعُ تَرْمِيهِ فَإِنْ أَصَبْتَهُ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ (٥) وَ كَانَ يُسَمِّي الْفَأْرَةَ الْفُوَيْسِقَةَ وَ قَالَ إِنَّهَا تُوهِي السِّقَاءَ وَ تُحْرِقُ الْبَيْتَ (٦) عَلَى أَهْلِهِ.

******

ترجمه:

از حنان بن سدیر، از امام باقر (ع) نقل شده است که گفت: رسول خدا (ص) دستور به کشتن موش در حرم، افعی، عقرب و کلاغ سیاه را داد. کلاغ سیاه را باید با پرتاب سنگ بزنید؛ و اگر آن را زدید، خداوند آن را دور کند. و او موش را «فسق کوچک» نامید و گفت که موش مشک آب را سوراخ می کند و خانه را بر اهل آن آتش می زند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰٤٦ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۷۰٤٦- ۱۲- (۷) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الْبَخْتَرِیِّ وَهْبِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ

ص: ٥٤٧

۱- الکافی ٤- ٣٦٤- ٥، و أورده فی الحدیث ۱ من الباب ۸ من أبواب کفّارات الصید.

۲- یأتی فی الحدیث ۲ من الباب ۸ من أبواب کفّارات الصید.

۳- الفقیه ۲- ٣٦٤- ۲۷۲۲.

٤- الفقیه ۲- ٣٦٣- ۲۷۱۸.

٥- فی المصدر- اللّه عزّ و جلّ.

٦- فی المصدر- و تضرم البیت.

۷- قرب الإسناد- ٦٦.

عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: یَقْتُلُ الْمُحْرِمُ مَا عَدَا عَلَیْهِ مِنْ سَبُعٍ أَوْ غَیْرِهِ وَ یَقْتُلُ الزُّنْبُورَ وَ الْعَقْرَبَ وَ الْحَیَّةَ وَ النَّسْرَ وَ الذِّئْبَ وَ الْأَسَدَ وَ مَا خَافَ أَنْ یَعْدُوَ عَلَیْهِ (۱) مِنَ السِّبَاعِ وَ الْکَلْبَ الْعَقُورَ.

******

ترجمه:

از وهب بن وهب، از جعفر بن محمد (ع)، از پدرش، از علی (ع) نقل شده است که گفت: محرم می تواند هر چیزی که به او حمله کند از درندگان یا غیر آن را بکشد. و او می تواند زنبور، عقرب، مار، عقاب، گرگ، شیر و هر چیزی که از درندگان بر او خطر دارد و سگ درنده را بکشد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۷۰۴۷ - رقم الحديث الباب: ۱۳]

۱۷۰۴۷- ۱۳- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ قَالَ: سُئِلَ ع عَنْ قَتْلِ الذِّئْبِ وَ الْأَسَدِ فَقَالَ لَا بَأْسَ بِقَتْلِهِمَا لِلْمُحْرِمِ إِنْ (۳) أَرَادَاهُ (٤) وَ كُلُّ شَيْ ءٍ أَرَادَهُ مِنَ السِّبَاعِ وَ الْهَوَامِّ فَلَا حَرَجَ عَلَيْهِ فِي قَتْلِهِ.

(٥)

******

ترجمه:

محمد مفید در "المقنعه" گفته است: از او (امام) دربارهٔ کشتن گرگ و شیر پرسیدند. فرمود: برای محرم اشکالی ندارد که آنها را بکشد، اگر به او قصد کنند. و هر چیزی که از درندگان و مارها قصد او را کند، در کشتن آن هیچ اشکالی نیست.

۸۲- بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ وَ الْمُحِلِّ أَنْ يَنْحَرَ الْإِبِلَ وَ يَذْبَحَ الْبَقَرَ وَ الْغَنَمَ وَ نَحْوَهَا مِمَّا لَيْسَ بِصَيْدٍ فِي الْحِلِّ وَ الْحَرَمِ وَ يَأْكُلَ ذَلِكَ

اشارة

(٦) ٨٢ بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ وَ الْمُحِلِّ أَنْ يَنْحَرَ الْإِبِلَ وَ يَذْبَحَ الْبَقَرَ وَ الْغَنَمَ وَ نَحْوَهَا مِمَّا لَيْسَ بِصَيْدٍ فِي الْحِلِّ وَ الْحَرَمِ وَ يَأْكُلَ ذَلِكَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٤٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٧٠٤٨- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ وَ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى جَمِيعاً عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ يَعْنِي لَيْثَ بْنَ الْبَخْتَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تُذْبَحُ (٨) فِي الْحَرَمِ الْإِبِلُ وَ الْبَقَرُ وَ الْغَنَمُ وَ الدَّجَاجُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ (٩).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : درحرم می توان شتر.گاو. گوسفند وخروس را ذبح کرد .

١- فی المصدر- یعدوا علیه.

٢- المقنعة- ٧٠.

٣- فی المصدر- إذا.

٤- فی نسخة- أراده.

٥- و تقدم ما يدلّ على حرمة قتل الدوابّ فى الحديث ٩ من الباب ١٨ من هذه الأبواب. و يأتى ما يدلّ على حكم اللصوص فى الباب ٧ من أبواب حدّ المحارب، و فى الباب ٢٢ من أبواب قصاص النفس.

٦- الباب ٨٢ فيه ٦ أحاديث.

٧- التهذيب ٥- ٣٦٧- ١٢٧٩.

٨- فى المصدر- يذبح.

٩- الفقيه ٢- ٢٦٤- ٢٣٧٩ و فيه- لا يذبح فى الحرم إلا.

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٤٩ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٧٠٤٩- ٢- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُحْرِمُ يَذْبَحُ مَا حَلَّ لِلْحَلَالِ فِى الْحَرَمِ أَنْ يَذْبَحَهُ وَ (٢) هُوَ فِى الْحِلِّ وَ الْحَرَمِ جَمِيعاً.

******

ترجمه:

از حريز، از امام صادق (ع) نقل شده است كه گفت: محرم مى تواند هر چيزى را كه براى حلال شدن در حرم مجاز است، ذبح كند. و او مى تواند در حال احرام و خارج از احرام، در هر دو مكان (حرم و غير حرم) اين كار را انجام دهد.

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٥٠ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٧٠٥٠- ٣- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُحْرِمُ يَذْبَحُ الْإِبِلَ وَ الْبَقَرَ وَ الْغَنَمَ وَ كُلَّ مَا لَمْ يَصُفَّ مِنَ الطَّيْرِ وَ مَا أُحِلَّ لِلْحَلَالِ أَنْ يَذْبَحَهُ فِى الْحَرَمِ- وَ هُوَ مُحْرِمٌ فِى الْحِلِّ وَ الْحَرَمِ.

******

ترجمه:

از حریز، از امام صادق (ع) نقل شده است که گفت: محرم می تواند شتر، گاو، گوسفند و هر چیزی را که از پرندگان صید شده نباشد، و هر چیزی که برای حلال بودن در حرم مجاز است، ذبح کند. و این کار را می تواند در حال احرام و در هر دو مکان (حرم و غیر حرم) انجام دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۵۱ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۷۰۵۱- ٤- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُوسَى بْنِ سَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع الْمُحْرِمُ يَنْحَرُ بَعِيرَهُ أَوْ يَذْبَحُ شَاتَهُ قَالَ نَعَمْ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان گفت: از امام صادق (ع) پرسیدم: آیا محرم می تواند شترش را نحر کند یا گوسفندش را ذبح کند؟ فرمود: بله.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۷۰۵۲- ۵- (۵) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يُذْبَحُ بِمَكَّةَ إِلَّا الْإِبِلُ وَ الْبَقَرُ وَ الْغَنَمُ وَ الدَّجَاجُ.

******

ترجمه:

از ابی بصیر، از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: در مکه تنها شتر، گاو، گوسفند و مرغ ذبح می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۵۳ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۷۰۵۳- ٦- (٦) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَمَّا یُؤْکَلُ مِنَ اللَّحْمِ فِی الْحَرَمِ- قَالَ کَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص

۱- التهذیب ٥- ٣٦٧- ۱۲۷۸.

۲- کتب فی المخطوط علی (الواو) علامة نسخة.

۳- الکافی ٤- ٣٦٥- ۱.

٤- الکافی ٤- ٣٦٥- ۲، و أورده بتمامه فی الحدیث ۱ من الباب ۸٥ من هذه الأبواب.

٥- الکافی ٤- ۲۳۱- ۱.

٦- قرب الإسناد- ۱۰٦.

لَا یُحَرِّمُ الْإِبِلَ وَ الْبَقَرَ وَ الْغَنَمَ وَ الدَّجَاجَ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱).

******

ترجمه:

از علی بن جعفر، از برادرش موسی بن جعفر (ع) نقل شده است که گفت: از او دربارهٔ گوشت هایی که در حرم خورده می شود پرسیدم. فرمود: رسول خدا (ص) شتر، گاو، گوسفند و مرغ را حرام نمی کرد.

۸۳- بَابُ أَنَّ الْمُحْرِمَ إِذَا مَاتَ وَجَبَ أَنْ يُصْنَعَ بِهِ كَمَا يُصْنَعُ بِالْمُحِلِّ إِلَّا أَنَّهُ لَا يُقَرَّبُ كَافُوراً وَ لَا طِيباً

اشارة

(۲) ۸۳ بَابُ أَنَّ الْمُحْرِمَ إِذَا مَاتَ وَجَبَ أَنْ يُصْنَعَ بِهِ كَمَا يُصْنَعُ بِالْمُحِلِّ إِلَّا أَنَّهُ لَا يُقَرَّبُ كَافُوراً وَ لَا طِيباً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۷۰۵٤ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۷۰۵٤- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ يَعْنِي ابْنَ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ عَلَاءٍ يَعْنِي ابْنَ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدٍ يَعْنِي ابْنَ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع عَنِ الْمُحْرِمِ إِذَا مَاتَ كَيْفَ يُصْنَعُ بِهِ قَالَ يُغَطَّى وَجْهُهُ وَ يُصْنَعُ بِهِ كَمَا يُصْنَعُ بِالْحَلَالِ غَيْرَ أَنَّهُ لَا يُقَرِّبُهُ طِيباً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الطَّهَارَةِ (٤).

******

ترجمه:

ابن مسلم از ابو جعفر علیه السلام

درباره مُحرِم اگر بمیرد چگونه با او رفتار شود

گفت پوشانده می شود صورتش و با او رفتار می شود همانطور که با حلال رفتار می شود به جز اینکه نزدیک نشود به او عطر.

٨٤- بَابُ جَوَازِ قَتْلِ الْمُحِلِّ النَّمْلَ وَ الْقَمْلَ وَ الْبَقَّ وَ الْبُرْغُوثَ وَ الذَّرَّ فِی الْحَرَمِ وَ غَیْرِهِ وَ إِنْ لَمْ تُؤْذِهِ

اشارة

(٥) ٨٤ بَابُ جَوَازِ قَتْلِ الْمُحِلِّ النَّمْلَ وَ الْقَمْلَ وَ الْبَقَّ وَ الْبُرْغُوثَ وَ الذَّرَّ فِی الْحَرَمِ وَ غَیْرِهِ وَ إِنْ لَمْ تُؤْذِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٧٠٥٥ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٧٠٥٥- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَیُّوبَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِقَتْلِ النَّمْلِ وَ الْبَقِّ فِی الْحَرَمِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : اشکالی ندارد که انسان درحرم مورچه وپشه را بکشد .

١- يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الباب ٤٠ من أبواب كفّارات الصيد.

٢- الباب ٨٣ فيه حديث واحد.

٣- التهذيب ٥- ٣٨٤- ١٣٣٨، و أورده فى الحديث ٤ من الباب ١٣ من أبواب غسل الميت.

٤- تقدم فى الباب ١٣ من أبواب غسل الميت.

٥- الباب ٨٤ فيه ٦ أحاديث.

٦- التهذيب ٥- ٣٦٦- ١٢٧٦.

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٥٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٧٠٥٦- ٢- (١) وَ عَنْهُ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِقَتْلِ النَّمْلِ وَ الْبَقِّ فِى الْحَرَمِ- وَ لَا بَأْسَ بِقَتْلِ الْقَمْلَةِ فِى الْحَرَمِ.

******

ترجمه:

از معاويه از امام صادق (عليه السلام) نقل شده است كه گفت: اشكالى ندارد در حرم مورچه و ساس كشته شوند - و اشكالى ندارد در حرم شپش كشته شود.

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٥٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٧٠٥٧- ٣- (٢) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ قَالَ لَا بَأْسَ بِقَتْلِ الْقَمْلَةِ فِى الْحَرَمِ وَ غَيْرِهِ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار مشابه (حدیث قبلی) نقل شده است، مگر اینکه گفت: و گفت اشکالی ندارد که شپش در حرم و غیر حرم کشته شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۵۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۷۰۵۸- ٤- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِقَتْلِ الْبُرْغُوثِ وَ الْقَمْلَةِ وَ الْبَقَّةِ فِی الْحَرَمِ.

******

ترجمه:

زراره گوید: امام صادق علیه السّلام فرمود:

ایرادی ندارد که انسان در حرم کك، شپش و پشه را بکشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۵۹ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۷۰۵۹- ۵- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِیسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ عُبَیْدِ بْنِ زُرَارَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مَا تَقُولُ فِی قَتْلِ الذَّرِّ قَالَ اقْتُلْهُنَّ إِنْ آذَیْنَکَ أَوْ لَمْ یُؤْذِینَکَ.

******

ترجمه:

از عبید بن زراره نقل شده است که گفت: به امام صادق (علیه السلام) گفتم: درباره کشتن مورچه چه می گویید؟ فرمود: آنها را بکش، چه آزارت دهند و چه آزارت ندهند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۷۰۶۰ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۷۰۶۰- ٦- (۵) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَالِبٍ عَنْ مُحَمَّدٍ الْحَلَبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِقَتْلِ النَّمْلِ آذَيْنَکَ أَوْ لَمْ يُؤْذِينَکَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى بَعْضِ الْمَقْصُودِ (٦) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۷).

******

ترجمه:

حلبی نقل شده است که گفت: امام صادق (علیه السلام)فرمود:مورچه را بکش، چه آزارت دهند و چه آزارت ندهند.

ص: ۵۵۱

۱- التهذيب ۵- ٣٦٦- ۱۲۷۷.

۲- الفقيه ۲- ٢٦۵- ٢٣٨٤.

۳- الكافی ٤- ٣٦٤- ۱۱، و أورده فی الحديث ۲ من الباب ۷۹ من هذه الأبواب.

٤- مستطرفات السرائر- ۳۹- ۱.

۵- مستطرفات السرائر- ۳۹- ۲.

٦- تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فی الحديث ۲ من الباب ۷۹ من هذه الأبواب.

۷- لاحظ فی الباب ۱۵ من أبواب بقية كفّارات الاحرام.

۸۵- بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَحْتَشَّ وَ يَقْطَعَ مَا شَاءَ مِنَ الشَّجَرِ فِی الْحِلِّ خَاصَّةً

اشارة

(۱) ۸۵ بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَحْتَشَّ وَ يَقْطَعَ مَا شَاءَ مِنَ الشَّجَرِ فِی الْحِلِّ خَاصَّةً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۷۰۶۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۷۰۶۱- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُوسَى بْنِ سَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع الْمُحْرِمُ يَنْحَرُ بَعِيرَهُ أَوْ يَذْبَحُ شَاتَهُ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ لَهُ أَنْ يَحْتَشَّ لِدَابَّتِهِ وَ بَعِيرِهِ قَالَ نَعَمْ وَ يَقْطَعُ مَا شَاءَ مِنَ الشَّجَرِ (۳) حَتَّى يَدْخُلَ الْحَرَمَ فَإِذَا دَخَلَ الْحَرَمَ فَلَا.

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان گفت: به ابو عبدالله (علیه السلام) گفتم: آیا مُحرِم می تواند شترش را نحر کند یا گوسفندش را ذبح کند؟ گفت: بله. گفتم: آیا می تواند برای حیوانش و شترش علف جمع کند؟ گفت: بله، و می تواند هر چقدر از درخت را بخواهد قطع کند تا وارد حرم شود، پس وقتی وارد حرم شد، نه.

[رقم الحديث الكلى: ۱۷۰۶۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۷۰۶۲- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: قُلْتُ الْمُحْرِمُ يَنْزِعُ الْحَشِيشَ مِنْ غَيْرِ الْحَرَمِ قَالَ (٥) نَعَمْ قُلْتُ فَمِنَ الْحَرَمِ قَالَ (٦) لَا.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از یکی از آن دو (امام) (علیهم السلام) نقل می کند که گفت: گفتم: آیا محرم می تواند علف را از غیر حرم بکند؟ گفت: بله. گفتم: پس از حرم چطور؟ گفت: نه.

٨٦- بَابُ تَحْرِيمِ قَطْعِ الْحَشِيشِ وَ الشَّجَرِ مِنَ الْحَرَمِ لِلْمُحِلِّ وَ الْمُحْرِمِ وَ قَلْعِهِ فَإِنْ فَعَلَ وَجَبَ إِعَادَتُهَا وَ جَوَازِهِ فِی غَيْرِ الْحَرَمِ لَهُمَا

اشارة

(٧) ٨٦ بَابُ تَحْرِيمِ قَطْعِ الْحَشِيشِ وَ الشَّجَرِ مِنَ الْحَرَمِ لِلْمُحِلِّ وَ الْمُحْرِمِ وَ قَلْعِهِ فَإِنْ فَعَلَ وَجَبَ إِعَادَتُهَا وَ جَوَازِهِ فِی غَيْرِ الْحَرَمِ لَهُمَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٧٠٦٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٧٠٦٣- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كُلُّ شَیْ ءٍ يَنْبُتُ فِی

ص: ٥٥٢

١- الباب ٨٥ فيه حديثان.

٢- الكافی ٤- ٣٦٥- ٢، و أورد صدره فی الحديث ٤ من الباب ٨٢ من هذه الأبواب.

٣- فی نسخة زيادة- قال- نعم (هامش المخطوط).

٤- الفقيه ٢- ٢٥٥- ٢٣٤٦.

٥- فى المصدر- فقال.

٦- فى المصدر- فقال.

٧- الباب ٨٦ فيه ٤ أحاديث.

٨- الكافى ٤- ٢٣٠- ٢.

الْحَرَمِ فَهُوَ حَرَامٌ عَلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرچيزى كه درحرم روئيده برهمه مردم حرام است .

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٦٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٧٠٦٤- ٢- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: رَآنِى عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع وَ أَنَا أَقْلَعُ الْحَشِيشَ مِنْ حَوْلِ الْفَسَاطِيطِ بِمِنًى- فَقَالَ يَا بُنَيَّ إِنَّ هَذَا لَا يُقْلَعُ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى كَوْنِ الْقَلْعِ قَبْلَ التَّكْلِيفِ وَ النَّهْيُ لِلتَّنْزِيهِ بِالنِّسْبَةِ إِلَيْهِ.

******

ترجمه:

جمیل بن دراج از ابو عبدالله (علیه السلام) روایت کرده است که گفت: علی بن حسین (علیه السلام) مرا دید در حالی که من علف را از اطراف چادرها در منا می کَندم. پس گفت: ای پسرم، این علف نباید کنده شود.

می گویم: این (روایت) حمل بر این می شود که کندن قبل از تکلیف بوده و نهی برای (مورد) تنزیهی نسبت به او است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۶۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۷۰۶۵- ۳- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ یَزِیدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ هَارُونَ بْنِ حَمْزَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ ع کَانَ یَتَّقِی الطَّاقَةَ مِنَ الْعُشْبِ یَنْتِفُهَا مِنَ الْحَرَمِ- قَالَ وَ رَأَیْتُهُ وَ قَدْ نَتَفَ طَاقَةً وَ هُوَ یَطْلُبُ أَنْ یُعِیدَهَا مَکَانَهَا.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَی مَا یَأْتِی (۳).

******

ترجمه:

از ابو عبدالله (علیه السلام) روایت شده که گفت: علی بن حسین (علیه السلام) از کندن حتی یک تکه از علف حرم خودداری می کرد. گفت: و او را دیدم که یک تکه علف را کنده بود و در حال تلاش بود تا آن را به جای خود بازگرداند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۶۶ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۷۰۶۶- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ حَرِیزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: کُلُّ شَیْ ءٍ یَنْبُتُ فِی الْحَرَمِ- فَهُوَ حَرَامٌ عَلَی النَّاسِ أَجْمَعِینَ إِلَّا مَا أَنْبَتَّهُ أَنْتَ وَ غَرَسْتَهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَرِيزٍ (٥)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٦) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٧).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : هرچیزی که درحرم روئیده برهمه مردم حرام است مگرگیاه یا درختی که خودت آنرا کشت یا غرس کرده باشی .

ص: ٥٥٣

١- التهذيب ٥- ٣٧٩- ١٣٢٢.

٢- التهذيب ٥- ٣٧٩- ١٣٢٣.

٣- يأتی فی الحديث ٤ الآتی من هذا الباب.

٤- التهذيب ٥- ٣٨٠- ١٣٢٥.

٥- الفقيه ٢- ٢٥٤- ٢٣٤٢.

٦- تقدم فی الحديث ١٢ من الباب ٥٠ من أبواب الاحرام و فی الباب ٨٥ من هذه الأبواب.

٧- يأتی فی الأبواب ٨٧ و ٨٨ و ٩٠ من هذه الأبواب، و فی الباب ١٨ من أبواب بقية الكفّارات.

٨٧- بَابُ جَوَازِ قَلْعِ الْحَشِيشِ وَ الشَّجَرِ النَّابِتِ فِی مِلْكِهِ فِی الْحَرَمِ وَ مَا غَرَسَهُ هُوَ وَ النَّخْلِ وَ شَجَرِ الْفَوَاكِهِ وَ عُودَيِ الْمَحَالَةِ وَ الْإِذْخِرِ

اشارة

(۱) ۸۷ بَابُ جَوَازِ قَلْعِ الْحَشِيشِ وَ الشَّجَرِ النَّابِتِ فِی مِلْکِهِ فِی الْحَرَمِ وَ مَا غَرَسَهُ هُوَ وَ النَّخْلِ وَ شَجَرِ الْفَوَاکِهِ وَ عُودَیِ الْمَحَالَةِ (۲) وَ الْإِذْخِرِ (۳)

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۶۷ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۷۰۶۷- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ الطَّاطَرِیِّ عَنْهُمَا یَعْنِی عَنْ دُرُسْتَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْکَانَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: لَا یُنْزَعُ مِنْ شَجَرِ مَکَّةَ شَیْ ءٌ إِلَّا النَّخْلُ وَ شَجَرُ الْفَاکِهَةِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ خَالِدٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

سلیمان بن خالد از ابو عبدالله (علیه السلام) در حدیثی گفت: از درختان مکه چیزی کنده نمی شود مگر نخل و درختان میوه.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۶۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۷۰۶۸- ۲- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ یَقْلَعُ الشَّجَرَةَ مِنْ مِضْرَبِهِ أَوْ دَارِهِ فِی الْحَرَمِ فَقَالَ إِنْ کَانَتِ الشَّجَرَةُ لَمْ تَزَلْ قَبْلَ أَنْ یَبْنِیَ الدَّارَ أَوْ یَتَّخِذَ الْمِضْرَبَ فَلَیْسَ لَهُ أَنْ یَقْلَعَهَا وَ إِنْ کَانَتْ طَرِیَّةً عَلَیْهِ فَلَهُ قَلْعُهَا.

******

ترجمه:

حماد بن عثمان گفت: از ابو عبدالله (علیه السلام) درباره مردی که درختی را از محل سکونت یا خانه اش در حرم می کَنَد، پرسیدم. پس گفت: اگر درخت قبل از ساختن خانه یا گرفتن محل سکونت وجود داشته باشد، او حق ندارد آن را بکند. اما اگر تازه روییده باشد، می تواند آن را بکند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۶۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۷۰۶۹- ۳- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ أَیُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنْ

ص: ٥٥٤

۱- الباب ۸۷ فیه ۹ أحادیث.

۲- المحالة- البکرة التی یستقی بها من البئر. (القاموس المحیط- محل- ٤- ٥٠).

۳- الإذخر حشیش طیب الریح. (القاموس المحیط- ذخر- ۲- ٣٤).

٤- التهذیب ٥- ٣٧٩- ١٣٢٤، و أورده بتمامه فی الحدیث ۲ من الباب ۱۸ من أبواب بقیة الکفّارات.

٥- الفقیه ۲- ٢٥٥- ٢٣٤٥.

٦- التهذیب ٥- ٣٨٠- ١٣٢٦.

۷- التهذیب ٥- ٣٨٠- ١٣٢٧.

مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی الصَّیْرَفِیِّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی الشَّجَرَةِ یَقْلَعُهَا الرَّجُلُ مِنْ مَنْزِلِهِ فِی الْحَرَمِ- فَقَالَ إِنْ بَنَی الْمَنْزِلَ وَ الشَّجَرَةُ فِیهِ فَلَیْسَ لَهُ أَنْ یَقْلَعَهَا وَ إِنْ کَانَتْ نَبَتَتْ فِی مَنْزِلِهِ وَ هُوَ لَهُ فَلْیَقْلَعْهَا.

******

ترجمه:

حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ : ازحضرت صادق * سوال کردم کسی خانه اش داخل حرم است آیا می تواند درختی که درخانه اش هست راقطع کند ؟ فرمودند : اگروقتی خانه اش را ساخته درخت درآن بوده نمی تواند آنرا قطع کند ولی اگربعد خودش آنرا کاشته می تواند آنرا قطع کند .

[رقم الحديث الكلى: ۱۷۰۷۰ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۷۰۷۰- ٤- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ حَرَّمَ اللَّهُ حَرَمَهُ بَرِيداً فِی بَرِيدٍ أَنْ يُخْتَلَى خَلَاهُ أَوْ يُعْضَدَ شَجَرُهُ إِلَّا الْإِذْخِرَ (۲) أَوْ يُصَادَ طَيْرُهُ وَ حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْمَدِينَةَ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا صَيْدَهَا وَ حَرَّمَ مَا حَوْلَهَا بَرِيداً فِی بَرِيدٍ أَنْ يُخْتَلَى خَلَاهَا أَوْ يُعْضَدَ شَجَرُهَا إِلَّا عُودَيِ النَّاضِحِ (۳).

******

ترجمه:

زراره گفت: از ابو جعفر (علیه السلام) شنیدم که می گفت: خداوند حرم خود را به مسافت یک برید در یک برید (تقریباً چهار فرسخ در چهار فرسخ) حرام کرد که گیاه آن چیده نشود یا درخت آن قطع نشود مگر اذخر (نوعی گیاه معطر) یا پرندگان آن شکار نشوند. و رسول خدا (صلی الله علیه و آله) مدینه را حرام کرد، از میان دو ناحیه سنگلاخی اش (ناحیه شرقی و غربی مدینه)، که شکارش حرام است و حریم آن را به مسافت یک برید در یک برید حرام کرد که گیاه آن چیده نشود یا درخت آن قطع نشود مگر چوب های شتر (یعنی چوب هایی که برای کارآبکشی لازم است).

[رقم الحديث الكلى: ۱۷۰۷۱ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۷۰۷۱- ۵- (٤) وَ عَنْهُ وَ (٥) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُسْلِيِّ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: رَخَّصَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِی قَطْعِ عُودَیِ الْمَحَالَةِ وَ هِیَ الْبَكْرَةُ الَّتِی یُسْتَقَی بِهَا مِنْ شَجَرِ الْحَرَمِ وَ الْإِذْخِرِ.

******

ترجمه:

زراره از ابو جعفر (علیه السلام) روایت کرده که گفت: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) اجازه داد به بریدن دو نوع چوب از درختان حرم: یکی چوب دلو (بکرة) که با آن از چاه آب کشیده می شود و دیگری اذخر (نوعی گیاه معطر).

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۷۲ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۷۰۷۲- ٦- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ یَزِیدَ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنِ الرَّجُلِ یَدْخُلُ مَكَّةَ- فَیَقْطَعُ مِنْ شَجَرِهَا قَالَ اقْطَعْ مَا كَانَ دَاخِلًا عَلَیْكَ وَ لَا تَقْطَعْ مَا لَمْ یَدْخُلْ مَنْزِلَكَ عَلَیْكَ.

ص: ۵۵۵

۱- التهذیب ۵- ۳۸۱- ۱۳۳۲.

۲- فی المصدر- إلا شجرة الإذخر.

۳- فی المصدر- محالة الناضح.

٤- التهذیب ۵- ۳۸۱- ۱۳۳۰.

۵- کتب فی المخطوط علی (الواو) علامة نسخة.

٦- الفقیه ۲- ۲۵۵- ۲۳٤۷.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَزِيدَ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

از اسحاق بن یزید نقل شده که از ابو جعفر (علیه السلام) درباره مردی که به مکه وارد می شود و از درختان آنجا می برد، پرسید. گفت: آنچه را که وارد خانه ات شده می توانی ببری و آنچه هنوز به خانه ات وارد نشده را نباید ببری.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۷۳ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۷۰۷۳- ۷- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ حَرَّمَ اللَّهُ حَرَمَهُ أَنْ يُخْتَلَى خَلَاهُ أَوْ يُعْضَدَ شَجَرُهُ إِلَّا الْإِذْخِرَ أَوْ يُصَادَ طَيْرُهُ.

******

ترجمه:

زراره گفت: از ابو جعفر (علیه السلام) شنیدم که می گفت: خداوند حرم خود را حرام کرده است که گیاه آن چیده شود یا درختان آن قطع گردد مگر اذخر (نوعی گیاه معطر) یا پرندگان آن شکار شوند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۷٤ - رقم الحدیث الباب: ۸]

١٧٠٧٤- ٨- (٣) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ الشَّجَرَةَ (٤) يَقْلَعُهَا الرَّجُلُ مِنْ مَنْزِلِهِ فِي الْحَرَمِ- قَالَ إِنْ بَنَى الْمَنْزِلَ وَ الشَّجَرَةُ فِيهِ فَلَيْسَ لَهُ أَنْ يَقْلَعَهَا وَ إِنْ كَانَتْ نَبَتَتْ فِي مَنْزِلِهِ وَ هُوَ لَهُ فَلْيَقْلَعْهَا.

******

ترجمه:

حماد بن عثمان گفت: از ابو عبدالله (علیه السلام) درباره مردی که درختی را ازخانه اش در حرم می کَنَد، پرسیدم. پس گفت: اگر درخت قبل از ساختن خانه یا گرفتن محل سکونت وجود داشته باشد، او حق ندارد آن را بکند. اما اگر تازه روییده باشد، می تواند آن را بکند.

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٧٥ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٧٠٧٥- ٩- (٥) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يُنْزَعُ مِنْ شَجَرِ مَكَّةَ إِلَّا النَّخْلُ وَ شَجَرُ الْفَاكِهَةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٦) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٧).

******

ترجمه:

ابوعبدالله (علیه السلام) در حدیثی گفت: از درختان مکه چیزی کنده نمی شود مگر نخل و درختان میوه.

١- الكافى ٤- ٢٣١- ٣.

٢- الكافى ٤- ٢٢٥- ٢، و أورده فى الحديث ٤ من الباب ١٣ من أبواب مقدمات الطواف.

٣- الكافى ٤- ٢٣١- ٦.

٤- فى المصدر- فى الشجرة.

٥- الكافى ٤- ٢٣٠- ١.

٦- تقدم فى الحديث ٤ من الباب ٨٦ من هذه الأبواب.

٧- يأتى فى الحديثين ١ و ٤ من الباب ٨٨ من هذه الأبواب.

٨٨- بَابُ تَحْرِيمِ صَيْدِ الْحَرَمِ مُطْلَقاً وَ تَنْفِيرِهِ

اشارة

(١) ٨٨ بَابُ تَحْرِيمِ صَيْدِ الْحَرَمِ مُطْلَقاً وَ تَنْفِيرِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٧٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٧٠٧٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ (٣) عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَلَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَرَّمَ مَكَّةَ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ فَهِيَ حَرَامٌ بِحَرَامِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا يُنَفَّرُ صَيْدُهَا وَ لَا يُعْضَدُ شَجَرُهَا وَ لَا يُخْتَلَى خَلَاهَا وَ لَا تَحِلُّ لُقَطَتُهَا إِلَّا لِمُنْشِدٍ فَقَالَ الْعَبَّاسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّهُ لِلْقَبْرِ وَ الْبُيُوتِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِلَّا الْإِذْخِرَ.

******

ترجمه:

حریز از ابو عبدالله (علیه السلام) در حدیثی نقل کرده است که گفت: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: آگاه باشید، خداوند مکه را از روزی که آسمان ها و زمین را آفرید، حرام کرده است، پس مکه حرام است به حرمت خداوند تا روز قیامت. شکار آن نباید به وحشت بیفتد، درختان آن نباید قطع شوند، گیاهان آن نباید چیده شوند و پیدا شده های آن (لقطه) حلال نیست مگر برای کسی که اعلام کند. عباس گفت: ای رسول خدا، مگر اذخر (نوعی گیاه معطر) که برای قبور و خانه هاست. پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: مگر اذخر.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۷۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۷۰۷۷- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَنْ دَخَلَهُ كانَ آمِناً (٥) الْبَيْتَ عَنَى أَوِ الْحَرَمَ- فَقَالَ مَنْ دَخَلَ الْحَرَمَ مِنَ النَّاسِ مُسْتَجِيراً بِهِ فَهُوَ آمِنٌ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَنْ دَخَلَهُ مِنَ الْوَحْشِ وَ الطَّيْرِ كَانَ آمِناً مِنْ أَنْ يُهَاجَ أَوْ يُؤْذَى حَتَّى يَخْرُجَ مِنَ الْحَرَمِ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ نَحْوَهُ (٦).

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان گوید: به امام صادق (علیه السلام) عرض کردم: «هرکس وارد آنجا شود از هرگونه تعرّضی در امان خواهد بود خداوند عزّوجلّ از این آیه ی قرآن، خانه ی کعبه را، یا حرم مکّه را منظور کرده است»؟ ابوعبداللَّه گفت: «هر بشری به حرم خدا درآید و در آنجا پناه بگیرد از خشم خدا در امان خواهد بود و هر حیوان وحشی و یا پرنده ی آسمانی به حرم خدا درآید در امان خواهد بود که او را رم ندهند و آزار نکنند تا آن هنگام که از حرم خدا بیرون شود».

[رقم الحديث الكلى: ۱۷۰۷۸ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۷۰۷۸- ۳- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَحَدَهُمَا ع

ص: ۵۵۷

۱- الباب ۸۸ فيه ٤ أحاديث.

۲- الكافى ٤- ۲۲۵- ۳.

۳- فى المصدر زيادة- عن أبيه.

٤- الكافى ٤- ۲۲٦- ۱، و أورده فى الحديث ۱ من الباب ۱۳ من أبواب كفّارات الصيد، و فى الحديث ۲ من الباب ۱۳ من أبواب مقدمات الطواف.

۵- آل عمران ۳- ۹۷.

٦- الفقيه ۲- ۲۵۱- ۲۳۲۷.

۷- الفقيه ۲- ۲٦۲- ۲۳٦۸.

عَنِ الظَّبْيِ يَدْخُلُ الْحَرَمَ- فَقَالَ لَا يُؤْخَذُ وَ لَا يُمَسُّ لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ وَ مَنْ دَخَلَهُ كانَ آمِناً (۱).

******

ترجمه:

محمّدبن مسلم گويد: از امام (عليه السلام) درباره ى آهويى كه داخل حرم شده پرسيدم. فرمود: «گرفته نمى شود و آزار و اذيّت نمى شود؛ چون خداوند مى فرمايد: وَ مَنْ دَخَلَهُ كانَ آمِناً».

[رقم الحديث الكلى: ۱۷۰۷۹ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۷۰۷۹- ٤- (۲) قَالَ وَ قَالَ ع إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ حَرَّمَ مَكَّةَ- يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ لَا يُخْتَلَى خَلَاهَا وَ لَا يُعْضَدُ شَجَرُهَا وَ لَا يُنَفَّرُ صَيْدُهَا وَ لَا يَلْتَقِطُ لُقَطَتَهَا إِلَّا الْمُنْشِدُ فَقَامَ إِلَيْهِ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّهُ لِلْقَبْرِ وَ لِسُقُوفِ بُيُوتِنَا فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ ص سَاعَةً وَ نَدِمَ الْعَبَّاسُ عَلَى مَا قَالَ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِلَّا الْإِذْخِرَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۳) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ فِي الْكَفَّارَاتِ (٤).

******

ترجمه:

حریز از ابو عبدالله (علیه السلام) در حدیثی نقل کرده است که گفت: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: آگاه باشید، خداوند مکه را از روزی که آسمان ها و زمین را آفرید، حرام کرده است، پس مکه حرام است به حرمت خداوند تا روز قیامت. شکار آن نباید به وحشت بیفتد، درختان آن نباید قطع شوند، گیاهان آن نباید چیده شوند و پیدا شده های آن (لقطه) حلال نیست مگر برای کسی که اعلام کند. عباس گفت: ای رسول خدا، مگر اذخر (نوعی گیاه معطر) که برای قبور وسقف خانه هاست. پیامبر (صلی الله علیه و آله) مدتی سکوت کردند عباس ازگفته خود پشیمان شد سپس حضرت فرمودند : مگر اذخر.

۸۹- بَابُ جَوَازِ تَرْكِ الْإِبِلِ تَرْعَى مِنْ حَشِيشِ الْحَرَمِ وَ شَجَرِهِ

اشارة

(٥) ۸۹ بَابُ جَوَازِ تَرْكِ الْإِبِلِ تَرْعَى مِنْ حَشِيشِ الْحَرَمِ وَ شَجَرِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۷۰۸۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۷۰۸۰- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يُخَلَّی (۷) عَنِ الْبَعِيرِ فِی الْحَرَمِ يَأْكُلُ مَا شَاءَ.

ص: ۵۵۸

۱- آل عمران ۳- ۹۷.

۲- الفقيه ۲- ۲٤٦- ۲۳۱٦.

۳- تقدم فی الحديث ۱۲ من الباب ۵۰ من أبواب الاحرام، و فی الباب ۱ و فی الحديثين ٤ و ۷ من الباب ۸۷ من هذه الأبواب.

٤- يأتی فی الباب ۱۳ من أبواب كفّارات الصيد، و فی الباب ۱۷ من أبواب المزار، و فی الحديث ۲ من الباب ۹۰ من هذه الأبواب.

۵- الباب ۸۹ فيه حديثان.

٦- التهذيب ۵- ۳۸۱- ۱۳۲۹، و الفقيه ۲- ۲۵۵- ۲۳٤۳.

۷- فی التهذيب- تخلی.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

حضرت صادق * : شتردرحرم رها می شود هرچه بخواهد بخورد .

[رقم الحديث الكلی: ۱۷۰۸۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۷۰۸۱- ۲- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ وَ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَی عَنْ جَمِيلٍ وَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ (۳) أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ النَّبْتِ الَّذِی فِی أَرْضِ الْحَرَمِ- أَ يُنْزَعُ فَقَالَ أَمَّا شَیْ ءٌ تَأْكُلُهُ الْإِبِلُ فَلَيْسَ بِهِ بَأْسٌ أَنْ تَنْزِعَهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٤)

وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ قَالَ الشَّيْخُ يَعْنِی أَنَّ الْإِبِلَ يُخَلَّی عَنْهَا تَرْعَی كَيْفَ شَاءَتْ وَ اسْتَدَلَّ بِالْحَدِيثِ الْأَوَّلِ.

******

ترجمه:

از محمد بن حمران نقل شده است که گفت: از ابو عبدالله (علیه السلام) درباره گیاهانی که در زمین حرم هستند، پرسیدم: آیا می توان آنها را کند؟ گفت: اما چیزی که شترها آن را می خورند، اشکالی ندارد که آن را بکنی.

۹۰- بَابُ تَحْرِيمِ قَطْعِ الشَّجَرَةِ الَّتِی أَصْلُهَا فِی الْحَرَمِ وَ فَرْعُهَا فِی الْحِلِّ وَ كَذَا الْعَكْسُ وَ تَحْرِيمِ صَيْدِ طَيْرٍ عَلَی الشَّجَرَةِ الْمَذْكُورَةِ

اشارة

(٥) ۹۰ بَابُ تَحْرِيمِ قَطْعِ الشَّجَرَةِ الَّتِی أَصْلُهَا فِی الْحَرَمِ وَ فَرْعُهَا فِی الْحِلِّ وَ كَذَا الْعَكْسُ وَ تَحْرِيمِ صَيْدِ طَيْرٍ عَلَی الشَّجَرَةِ الْمَذْكُورَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۷۰۸۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۷۰۸۲- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ شَجَرَةٍ أَصْلُهَا فِي الْحَرَمِ- وَ فَرْعُهَا فِي الْحِلِّ فَقَالَ حُرِّمَ فَرْعُهَا لِمَكَانِ أَصْلِهَا قَالَ قُلْتُ: فَإِنَّ أَصْلَهَا فِي الْحِلِّ وَ فَرْعَهَا فِي الْحَرَمِ- فَقَالَ حُرِّمَ أَصْلُهَا لِمَكَانِ فَرْعِهَا.

ص: ٥٥٩

١- الكافي ٤- ٢٣١- ٥.

٢- في نسخة- قالا- سالنا (هامش المخطوط).

٣- في نسخة- قالا- سالنا (هامش المخطوط).

٤- الفقيه ٢- ٢٥٥- ٢٣٤٤.

٥- الباب ٩٠ فيه ٣ أحاديث.

٦- التهذيب ٥- ٣٧٩- ١٣٢١.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ (١)

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ نَحْوَهُ (٢).

******

ترجمه:

معاوية بن عمار گفت: از ابو عبدالله (عليه السلام) درباره درختی که ريشه اش در حرم است و شاخه هايش در حِلّ (منطقه غير حرم) می رويند، پرسيدم. گفت: شاخه های آن به خاطر محل ريشه اش حرام است. گفتم: اگر ريشه اش در حِلّ و شاخه هايش در حرم باشد، چه؟ گفت: ريشه اش به خاطر محل شاخه هايش حرام است.

[رقم الحديث الكلی: ۱۷۰۸۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۷۰۸۳- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ شَجَرَةٍ أَصْلُهَا فِي الْحَرَمِ- وَ أَغْصَانُهَا فِي الْحِلِّ عَلَى غُصْنٍ مِنْهَا طَيْرٌ رَمَاهُ رَجُلٌ فَصَرَعَهُ قَالَ ع عَلَيْهِ جَزَاؤُهُ إِذَا كَانَ أَصْلُهَا فِي الْحَرَمِ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از سکونی از جعفر، از پدرش، از علی (علیه السلام) نقل شده است که از او درباره درختی پرسیده شد که ریشه اش در حرم است و شاخه هایش در حِلّ و بر روی یکی از شاخه هایش پرنده ای است که مردی آن را هدف قرار داده و شکار کرده است. علی (علیه السلام) گفت: کفاره دارد (یعنی مردی که پرنده را شکار کرده) اگر ریشه اش در حرم باشد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۷۰۸٤ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۷۰۸٤- ۳- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ (٦) عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَ فَضَالَةَ (٧) قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع شَجَرَةٌ أَصْلُهَا فِي الْحَرَمِ- وَ فَرْعُهَا فِي الْحِلِّ فَقَالَ حُرِّمَ فَرْعُهَا لِمَكَانِ أَصْلِهَا.

******

ترجمه:

معاوية بن عمار گفت: از ابو عبدالله (عليه السلام) درباره درختى كه ريشه اش در حرم است و شاخه هايش در حِلّ (منطقه غير حرم) مى رويند، پرسيدم. گفت: شاخه هاى آن به خاطر محل ريشه اش حرام است.

ص: ٥٦٠

١- الفقيه ٢- ٢٥٤- ٢٣٤١.

٢- الكافى ٤- ٢٣١- ٤.

٣- التهذيب ٥- ٣٨٦- ١٣٤٧.

٤- الكافى ٤- ٢٣٨- ٢٩.

٥- علل الشرائع- ٤٥٣- ٥.

٦- فى المصدر زيادة- عن محمّد بن الحسن الصفار.

٧- فى نسخة زيادة- عن معاوية (هامش المخطوط).

٩١- بَابُ كَرَاهَةِ تَلْبِيَةِ الْمُحْرِمِ مَنْ يُنَادِيهِ بَلْ يَقُولُ يَا سَعْدُ

اشارة

(١) ٩١ بَابُ كَرَاهَةِ تَلْبِيَةِ الْمُحْرِمِ مَنْ يُنَادِيهِ بَلْ يَقُولُ يَا سَعْدُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٨٥ - رقم الحديث الباب: ١]

۱۷۰۸۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَيْسَ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يُلَبِّيَ مَنْ دَعَاهُ حَتَّى يَقْضِيَ إِحْرَامَهُ قُلْتُ كَيْفَ يَقُولُ قَالَ يَقُولُ يَا سَعْدُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

از حماد بن عیسی از ابو عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که گفت: مُحرِم نباید به کسی که او را ندا می دهد، پاسخ "لبیک" دهد تا زمانی که احرامش به پایان برسد. گفتم: چگونه پاسخ دهد؟ گفت: بگوید "یا سعد".

[رقم الحديث الكلى: ۱۷۰۸٦ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۷۰۸٦- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع يُكْرَهُ لِلرَّجُلِ أَنْ يُجِيبَ بِالتَّلْبِيَةِ إِذَا نُودِيَ وَ هُوَ مُحْرِمٌ قَالَ وَ فِي خَبَرٍ آخَرَ إِذَا نُودِيَ الْمُحْرِمُ فَلَا يَقُلْ لَبَّيْكَ وَ لَكِنْ يَقُولُ يَا سَعْدُ (٥).

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین گفت: صادق (علیه السلام) گفت: برای مرد مکروه است که وقتی ندا داده می شود و او مُحرِم است، با لبیک پاسخ دهد. و در خبری دیگر آمده است که وقتی مُحرِم ندا داده شود، نباید بگوید "لبیک" بلکه باید بگوید "ای سعد".

٩٢- بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَتَخَلَّلَ وَ يَسْتَاكَ

اشارة

(٦) ٩٢ بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ أَنْ يَتَخَلَّلَ وَ يَسْتَاكَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٨٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٧٠٨٧- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي الْمُحْرِمِ يَسْتَاكُ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ فَإِنْ أَدْمَى يَسْتَاكُ قَالَ نَعَمْ هُوَ مِنَ السُّنَّةِ.

ص: ٥٦١

١- الباب ٩١ فيه حديثان.

٢- الكافى ٤- ٣٦٦- ٤.

٣- التهذيب ٥- ٣٨٦- ١٣٤٨.

٤- الفقيه ٢- ٣٢٦- ٢٥٨٣.

٥- الفقيه ٢- ٣٢٦- ٢٥٨٤.

٦- الباب ٩٢ فيه ٣ أحاديث.

٧- الفقيه ٢- ٣٤٧- ٢٦٥٠، و أورده فى الحديث ٤ من الباب ٧١ من هذه الأبواب.

وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ مِثْلَهُ (١) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

معاویة بن عمار گفت: به ابو عبدالله (علیه السلام) گفتم: آیا مُحرِم می تواند مسواک بزند؟ گفت: بله. گفتم: اگر مسواک زدن باعث خونریزی شود، چه؟ گفت: بله، مسواک زدن از سنت است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۷۰۸۸- ۲- (۳) قَالَ الْکُلَیْنِیُّ وَ رُوِیَ أَیْضاً لَا یَسْتَدْمِی.

أَقُولُ: الْمُرَادُ أَنَّهُ یَجُوزُ مَعَ عَدَمِ الْعِلْمِ بِخُرُوجِ الدَّمِ لِمَا مَرَّ (٤).

******

ترجمه:

مرحوم کلینی گفت و همچنین روایت شده است که نباید به حدی برسد که خون جاری شود.

می گویم: منظور این است که جایز است (تنبیه کردن) به شرطی که علم به خارج شدن خون وجود نداشته باشد، برای آنچه که گذشت.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۷۰۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۷۰۸۹- ۳- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی وَ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِیدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَی عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمِ یَتَخَلَّلُ قَالَ لَا بَأْسَ.

وَ

رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَمَّارٍ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ نَعَمْ لَا بَأْسَ بِهِ (٦).

(٧).

******

ترجمه:

عَمَّارِ بْنِ مُوسَى ازحضرت صادق * سوال کردم آیا محرم می تواند (دندانهای خود را) خلال کند ؟ فرمودند : اشکالی ندارد .

٩٣- بَابُ كَرَاهَةِ الِاحْتِبَاءِ لِلْمُحْرِمِ

اشارة

(٨) ٩٣ بَابُ كَرَاهَةِ الِاحْتِبَاءِ لِلْمُحْرِمِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٧٠٩٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٧٠٩٠- ١- (٩) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ٥٦٢

١- علل الشرائع- ٤٠٨- ١.

٢- الكافی ٤- ٣٦٦- ٦.

٣- الكافی ٤- ٣٦٦- ٦ ذيل الحديث ٦.

٤- مر فی الحديث ١ من هذا الباب.

٥- الكافی ٤- ٣٦٦- ٥، و أورد ذيله فی الحديث ٢ من الباب ٢٦ من هذه الأبواب.

٦- التهذيب ٥- ٣٠٦- ١٠٤٣، و الاستبصار ٢- ١٨٣- ٦٠٧.

٧- و تقدم ما يدلّ عليه فی الحديثين ٣ و ٥ من الباب ٧٣ من هذه الأبواب.

٨- الباب ٩٣ فيه حديث واحد.

٩- الكافی ٤- ٣٦٦- ٨، و أورده فی الحديث ٢ من الباب ٣١ من أبواب مقدمات الطواف.

قَالَ: يُكْرَهُ الِاحْتِبَاءُ لِلْمُحْرِمِ وَ يُكْرَهُ فِی الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی مُقَدِّمَاتِ الطَّوَافِ (١) وَ يَأْتِی مَا ظَاهِرُهُ الْمُنَافَاةُ وَ نُبَيِّنُ وَجْهَهُ (٢).

******

ترجمه:

از حماد بن عثمان از ابو عبدالله (عليه السلام) نقل شده است كه گفت: احتباء برای مُحرِم مكروه است و اين در مسجد الحرام نيز مكروه است.(احتباء به معنای نشستن با جمع كردن و پيچاندن لباس به دور بدن است. در اصطلاح، وقتی فردی كه لباسش را به دور خود می پيچد و با نشستن بر روی پای خود، به نوعی بدنش را در حالت خاصی قرار می دهد، احتباء می گويند.)

٩٤- بَابُ أَنَّهُ لَا يَجُوزُ لِلْمُحْرِمَيْنِ أَنْ يَقْتَتِلَا وَ لَا يَصْطَرِعَا

اشارة

(٣) ٩٤ بَابُ أَنَّهُ لَا يَجُوزُ لِلْمُحْرِمَيْنِ أَنْ يَقْتَتِلَا وَ لَا يَصْطَرِعَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۷۰۹۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۷۰۹۱- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ عَنْ أَبِي هِلَالٍ الرَّازِيِّ (٥) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلَيْنِ اقْتَتَلَا وَ هُمَا مُحْرِمَانِ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ بِئْسَ مَا صَنَعَا الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ (٦)

وَ رَوَاهُ أَيْضاً بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْبَرْقِيِّ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

ابی حلال رازی از ابو عبدالله (علیه السلام) نقل کرده است که گفت: از او درباره دو مردی که در حال احرام با یکدیگر جنگیدند، پرسیدم. گفت: سبحان الله، چه کار بدی کردند.

[رقم الحديث الكلى: ۱۷۰۹۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۷۰۹۲- ۲- (٨) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَمْرَكِيِّ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ

١- يأتى فى الباب ٣١ من أبواب مقدمات الطواف.

٢- يأتى فى الحديث ١ من الباب ٣١ من أبواب مقدمات الطواف.

٣- الباب ٩٤ فيه حديثان.

٤- الكافى ٤- ٣٦٧- ٩، و أورده بتمامه فى الحديث ١ من الباب ١٧ من أبواب بقية الكفّارات.

٥- فى المصدر- أبى حلال الرازىّ.

٦- التهذيب ٥- ٣٨٥- ١٣٤٣.

٧- التهذيب ٥- ٤٦٣- ١٦١٨.

٨- الكافى ٤- ٣٦٧- ١٠.

الْمُحْرِمِ يُصَارِعُ هَلْ يَصْلُحُ لَهُ قَالَ لَا يَصْلُحُ لَهُ مَخَافَةَ أَنْ يُصِيبَهُ جِرَاحٌ أَوْ يَقَعَ بَعْضُ شَعْرِهِ.

وَ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِي كِتَابِهِ نَحْوَهُ (١).

******

ترجمه:

على بن جعفر از برادرش ابو الحسن (عليه السلام) نقل كرده است كه گفت: از او درباره مُحرِمى كه كشتى مى گيرد، پرسيدم كه آيا اين كار براى او مناسب است؟ گفت: براى او مناسب نيست، از ترس اينكه مبادا زخمى شود يا مقدارى از مويش بيفتد.

٩٥- بَابُ جَوَازِ تَأْدِيبِ الْمُحْرِمِ عَبْدَهُ وَ أَنْ يَقْلَعَ ضِرْسَهُ مَعَ الْحَاجَةِ

اشارة

(٢) ٩٥ بَابُ جَوَازِ تَأْدِيبِ الْمُحْرِمِ عَبْدَهُ وَ أَنْ يَقْلَعَ ضِرْسَهُ مَعَ الْحَاجَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۷۰۹۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۷۰۹۳- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ وَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ جَمِيعاً عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يُؤَدِّبَ الْمُحْرِمُ عَبْدَهُ مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ عَشَرَةِ أَسْوَاطٍ.

******

ترجمه:

از حریز بن عبدالله از ابو عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که گفت: اشکالی ندارد که مُحرِم بنده اش را تنبیه کند، بین او و تا ده تازیانه.

[رقم الحديث الكلى: ۱۷۰۹٤ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۷۰۹٤- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ الصَّيْقَلِ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُحْرِمِ تُؤْذِيهِ ضِرْسُهُ أَ يَقْلَعُهُ فَقَالَ نَعَمْ لَا بَأْسَ بِهِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى عَدَمِ جَوَازِ قَلْعِ الضِّرْسِ مَعَ الِاخْتِيَارِ فِی الْكَفَّارَاتِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى (٥).

******

ترجمه:

از حسن صیقل نقل شده که از ابو عبدالله (علیه السلام) درباره مُحرِمی که دندانش درد می کند، پرسید که آیا می تواند آن را بکَند؟ گفت: بله، اشکالی ندارد.

می گویم: و خواهد آمد چیزی که دلالت بر عدم جواز کندن دندان در صورت اختیار در کفارات دارد، ان شاءالله تعالی.

ص: ٥٦٤

١- مسائل علیّ بن جعفر- ٢٦٦- ٦٤٥.

٢- الباب ٩٥ فیه حدیثان.

٣- التهذیب ٥- ٣٨٧- ١٣٥٣.

٤- الفقیه ٢- ٣٤٨- ٢٦٥٣.

٥- یأتی فی الباب ١٩ من أبواب بقیة الکفّارات.

٩٦- بَابُ کَرَاهَةِ إِنْشَادِ الشِّعْرِ لِلْمُحْرِمِ وَ فِی الْحَرَمِ وَ إِنْ کَانَ شِعْرَ حَقٍ

اشارة

(١) ٩٦ بَابُ کَرَاهَةِ إِنْشَادِ الشِّعْرِ لِلْمُحْرِمِ وَ فِی الْحَرَمِ وَ إِنْ کَانَ شِعْرَ حَقٍ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٧٠٩٥ - رقم الحدیث الباب: ١]

۱۷۰۹۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ تُكْرَهُ رِوَايَةُ الشِّعْرِ لِلصَّائِمِ وَ الْمُحْرِمِ وَ فِی الْحَرَمِ وَ فِی يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَ أَنْ يُرْوَی بِاللَّيْلِ قَالَ قُلْتُ: وَ إِنْ كَانَ شِعْرَ حَقٍّ قَالَ وَ إِنْ كَانَ شِعْرَ حَقٍّ.

***ترجمه

حماد بن عثمان گفت: از ابو عبدالله (علیه السلام) شنیدم که می گفت: روایت کردن شعر برای روزه دار، مُحرِم، در حرم و در روز جمعه و در شب مکروه است. گفتم: حتی اگر شعر حق باشد؟ گفت: حتی اگر شعر حق باشد.

ص: ٥٦٥

۱- الباب ٩٦ فيه حديث واحد.

۲- التهذيب ٤- ١٩٥- ٥٥٨، و سنده- علی بن مهزيار، عن محمّد بن يحيی، عن حماد بن عثمان، و أورده فی الحديث ١ من الباب ١٣ من أبواب آداب الصائم.